శ్రీ

వర్ణనరత్నాకరము

3-4 భాగములు.

శ్రీమదభినవాంధ్రభోజ పీఠికాపురమహారాజ

సూర్యరాట్ప్రభుపోషితుఁడగు

దాసరి లక్ష్మణస్వామిచే

సమకూర్పఁబడి

పండితులచేఁ బహూకరింపఁబడినది.

మొదటికూర్పు 1000.

పిఠాపురము.

శ్రీ విద్వజ్జన మనోరంజనీ ముద్రాక్షరశాల.

1930.

[వెల రు 3-8-0 లు.

అంకితము.

శ్రీమదభినవభోజుండు ♦ మామకప్ర
భుండు పీఠపురీంద్రుండు ♦ పుణ్యాత్ముఁడు
నయిన వేంకటసూర్యరా ♦ యాధిపతికి
నంకిత మొనర్తు నీకృతి ♦ నధికభక్తి.

నే దీనపోషకు ♦ నిఁ దలంచి శతకంబు
తెలుఁగు [illegible] ర ♦ చించినాఁడ
దాల్మి బుధులు మెచ్చఁ ♦ దనరు విజయవిలా
సమ్ము నాటకముగాఁ ♦ జల్పినాఁడ
సర్వవర్ణనములు ♦ సమకూర్చి వర్ణన
రత్నాకరమునాఁగ ♦ వ్రాసినాఁడ
రిపుహంతృ భర్తృహ ♦ రి ప్రబోధంబు నం
చితరూపకమ్ముగాఁ ♦ జేసినాఁడ
లలితభక్తి కీర్త ♦ నల నొప్పు కృతులు సూ
క్ష్మగతిఁ గూర్చినాఁడ ♦ స్వామియగు ప్ర
ణుత పిఠాపురీశు ♦ నతిభక్తిఁ గొల్చువాఁ
డను, సుకవిహితుఁడ, సు ♦ జనసఖుండ.

శ్రీ

వర్ణనరత్నాకరము

3-4 భాగములు

గ్రంథకర్త:

దాసరి లక్ష్మణస్వామి,

పిఠాపురము, (తూర్పుగోదావరిజిల్లా.)

1927.

రాజపోషకులు

రాజా వత్సవాయి వేంకట సూర్యనారాయణజగపతిరాజు బహద్దరు
జమీందారుగారు, (శ్రీ) తునిరాజావారు.

చింతలపాటి సూర్యనారాయణరాజు బహద్దరుగారు,
ప్రొప్రైటర్, కోటవురట్ల.

కొత్తపూడి జగన్నాథరాజుగారు, మొఖాసాదారు,
అన్నవరాజుపేట.

వత్సవాయి వేంకట లక్ష్మీనృసింహరాజుగారు,
మొఖాసాదారు, భీమవరపుకోట.

[illegible] వేంకట సూర్యనారాయణజగపతిరాజుబహద్దరుగారు, తుని.

మీర్జా నల్లపరాజు వేంకటసూర్యనారాయణ శ్రీహరిరాజుగారు, తుని.

చింతలపాటి సుదర్శనరాజుగారు, ప్రొప్రైటర్, ఏటికొప్పాక.

కంకిపాటి అప్పలరాజుగారు, బెంచికోర్టుప్రెసిడెంటు, ఏటికొప్పాక,

కోటగిరిజగన్నాథరాయనింగారు, గంపలగూడెముజమీందారుగారు.

సూరానేని వేంకట పురుషోత్తమ జగన్నాథ గోపాలరావుబహద్దరు
జమీందారుగారు, ఆఫ్ నార్త్ ఎస్టేటు, మైలవరము.

వెల్లంకి శ్రీనివాస జగన్నాథరావుగారు, తిరువూరు.

వెల్లంకి జగన్నాథరావుగారు, తిరువూరు.

వెల్లంకి రాధా వేంకట కృష్ణారావుగారు, తిరువూరు.

వెల్లంకి సత్యనారాయణరావుగారు, తిరువూరు.

వెల్లంకి పార్థసారథిరావుగారు, తిరువూరు.

రావు వేంకట రామారాయనింగారు, కొత్తపల్లి.

రావు వేంకట ప్రకాశరావుగారు, కొత్తపల్లి.

రావు వేంకట నరసింహరావుగారు, కొత్తపల్లి.

రావు వేంకట తిరుపతిరావుగారు, కొత్తపల్లి.

రాజపోషకులు

శ్రీ చెలికాని అప్పారావుగారు, బొబ్బిలి.
శ్రీ చెలికాని వేంకటరాజగోపాలనరసింహారాయనింగారు, ఆర్యావట్టి
శ్రీ చెలికాని బుచ్చివెంకటాప్పుగారు, ఆర్యవట్టము.
శ్రీ చెలికాని సూర్యనారాయణమూర్తిగారు, ఆర్యవట్టము.
శ్రీ రావు వెంకట్రావుగారు, కరప.
శ్రీ చెలికాని పెదబుచ్చివెంకట్రాయనింగారు, వేళంగి.
శ్రీ గజరావు సీతారామస్వామిగారు, చేబ్రోలు.
శ్రీ దామెర సీతారామస్వామిగారిపుత్రులు శ్రీ సీతారామస్వామి [illegible]
శ్రీ చెలికాని అప్పారావుగారు, గోరస. [పిఠాపురము
శ్రీ చెలికాని వేంకట పార్థసారధిరావుగారు, [illegible]
శ్రీ మోతే గంగరాజు జమీందారుగారు, ఏలూరు.
శ్రీ మెర్ల వీరన్నగారు, ప్రొప్రైటర్, వేళంగి.
శ్రీ మెర్ల రామన్నగారు, ,, వేళంగి.
శ్రీ మెర్ల సత్యనారాయణగారు ,, వేళంగి.
శ్రీ మెర్ల వెంకట సుబ్బారావుగారు ,, వేళంగి.
శ్రీ గుడివాడ సుబ్బారావుగారు, ప్రొప్రైటర్, పెద్దాపురము.
శ్రీ ముప్పన సోమరాజుగారు, పెద్దాపురము.
శ్రీ పెపల సుబ్బారాయడుగారు, మున్సిపల్ కౌన్సిలర్, పెద్దాపురము
శ్రీ పత్సమట్ల సుబ్బరాజుగారు, గ్రామమునసబు, కొత్తలంక.
శ్రీ [illegible] వేంకట సూర్యప్రకాశరావుగారు, ల్యాండ్ లార్డు, పనసపాడు.
శ్రీ చాగి అప్పలనరసింహరాజుగారు, ప్రొప్రైటర్, తంగేడు.
శ్రీ కుంటముక్కుల వేంకటనరసింహముగారు, ల్యాండ్ లార్డు, దొంతమూరు.

ఓమ్ !

అభినందనము.

ఒక నవీనగ్రంథమును దొలుదొలుత ముద్రింపించి ప్రకటింపఁ దలఁచినప్పుడు తన్ముఖమున నెవ్వరిచేనైన నొక కొన్నివిషయములు "పీఠిక" యనియో, "ఉపోద్ఘాత" మనియో, "తొలిపలు"కనియో పేరు పెట్టించి వ్రాయించుచుండుట కొంతకాలమునుండి యొక సాంప్రదాయముగా వచ్చుచుండుటచేఁ దత్సాంప్రదాయము ననుసరించి, ఈవర్ణనరత్నాకరమును సంకలన మొనర్చిన దాసరి లక్ష్మణకవి లింగము నాయెడలఁగల భక్తిగౌరవములచే నన్నిగ్రంథమునకుఁ బీఠిక వ్రాయుఁ గోరెను. పీఠికాదుల పరమప్రయోజనము గ్రంథమునందలి విషయసంగ్రహమును, గ్రంథప్రాశస్త్యమును, పాఠకమహాశయులకుఁ బరిచయము చేసి నివేదించుటయే కాదా?

ఈ వర్ణనరత్నాకరము ప్రథమ ద్వితీయభాగములు 1928 వ సంవత్సరమున ముద్రింపఁబడి యొకసంపుటముగాఁ బ్రకటితములై యున్నవి. ఆసంపుటమునందు మొదట నొక పర్యాప్తమైనపీఠికయును బలువురు గొప్పవిద్వాంసులిచ్చిన యభిప్రాయములును విపులముగఁ బ్రకటింపఁబడియే యున్నవి. పండితులు, కవులు, కవితాప్రియులు, భాషాభిమానులు, భాషాపోషకులు మొదలగు పెక్కురు తెలుఁగు నాఁటివా రాసంపుటమును మిక్కిలి యాదరముతోఁ దిలకించినారు. దానియందలి వర్ణనములను జదివి యానందాతిశయమునఁ బులకించినారు. దానియందలి గుణాగుణముల నెంతయు నన్వేషించినారు.

చాని గుణవిశేషమును బరమోపయోగమును బహుముఖముల నుద్ఘోషించినారు. దానిని దా మెల్లరు నాదరించితి మన్నారు; అట్టి యత్యావశ్యకగ్రంథము తమకు లభించుటచేఁ దరించితి మన్నారు! ఇంక నేనిప్పుడు క్రొత్తగాఁ జెప్పవలసిన దేమియున్నది? ఆంధ్రదేశ వివిధభాగస్థులు నపరిచితులు నభిజ్ఞులు నగు మహామతు లెందఱో నిష్పక్షపాతబుద్ధితో నీగ్రంథమునుగుఱించి వెల్లడించిన యభిప్రాయ విశేషములకంటెను ఈగ్రంథము గ్రంథాలయములయందుంచఁదగినదని చెన్నపురాంధ్రపఠనీయగ్రంథనిర్ణాయకసభవా రనుమతించి యాదరించుటకంటెను, నన్ను గురువుగా భావించుకొనుచు నాతో విశేష పరిచయము గలిగియున్న యేతద్గ్రంథకర్త సమకూర్చిన యీగ్రంథ మునుగుఱించి నేను వ్రాయు పీఠికాదు లధికప్రయోజనకరములు కావుగదా?

పైని బేర్కొనఁబడిన వర్ణనరత్నాకరము తృతీయచతుర్థ భాగములే యీసంపుటము. ఇదియును బ్రథమసంపుటమువలెనే సర్వజనామోదమును బడయుటయు నేతద్గ్రంథకర్త భగవదనుగ్రహమునఁ జిరాయురారోగ్యాదులు గలిగియుండి మఱియు నిట్టియుద్గ్రంథములు రచించుచుండుటయు మదీయాభీప్సితములు.

కవితావిలాసము
పిఠాపురము
19—5—1930.

ఓలేటి వేంకటరామశాస్త్రి.
(రామకృష్ణకవులు)

విన్నపము.

ఇతఃపూర్వము నేను "వర్ణనరత్నాకరము" (1, 2 భాగములు కలది) ముద్రింపించి, ఆంధ్రమహాశయులసమ్ముఖమున సమర్పించి కృతార్థతను జెందియుంటిని. మఱియు నిప్పుడీ 3, 4 భాగములుగల గ్రంథమునందు ప్రకీర్ణకాంతర్గతంబుగఁ గొందఱ ప్రోత్సాహమున చమత్కారచాటుపద్యములను, సమస్యాపూరణంబులను, ప్రహ్లాదచరిత్ర, వామనచరిత్ర, గజేంద్రమోక్షము మున్నగుముఖ్యకథలనుండి కొన్ని పద్యరాజములను, రాజనీతి, లోకనీతి, వ్యవహారపద్ధతి, ఆచారపద్ధతి, కవితాప్రశంస మొదలగు రసవత్తరవిషయముల నన్నిఁటిని సంధానించి, ఆంధ్రలోకమున కర్పింపఁ గలిగినందుల కెంతయు సంతసించుచున్నాను. ఇందును నాయుపరిశీలనమున నెవ్వియేని సేకరింపఁదగినవి మిగిలియుండవని నేఁ జెప్పఁజాలను.

మఱియు నస్మత్పోషకులగు శ్రీశ్రీశ్రీ పీఠికాపురమహారాజావారి పరిపూర్ణానుగ్రహమువలననే, నే నీగ్రంథమును సాంతముగా వెలువరింపఁగలిగితినని చెప్పుట సత్యేతరము కాఁజాలదు.

ఈగ్రంథసర్వస్వమున, నా కాదిని నాదేశ మొనరించి యభినందనముఁ బ్రసాదించిన నస్మద్గురువరేణ్యులును, శ్రీపీఠికాపురసంస్థానవిద్వత్కవులును, శతావధానులును అగు శ్రీ ఓలేటి వేంకటరామశాస్త్రిగారికిని, గ్రంథపరిశోధనమునఁ గడుంగడు సహాయపడి యామోదముం గూర్చిన బ్రహ్మశ్రీ పన్నాల మల్లికార్జునశాస్త్రిగారికిని, అమూల్యమగు తమ కాలమును కొంత వినియోగపఱచి, ముద్రణాది

స్ఖాలిత్యములు లేకుండఁ బరిశీలించి వలయుచోట్ల సముచితరీతిసవరించి నాయీగ్రంథాభరణమునకు వన్నె వెట్టిన విమర్శకాగ్రేసరులును, శ్రీ విద్వజ్జన మనోరంజనీ ముద్రాశాలాధికారులును అగు శ్రీ నడకుదుటి వీరరాజుపంతులుగారికిని, ప్రథమ ద్వితీయ భాగములకుఁ బీఠిక వ్రాసి ప్రోత్సాహ మొసఁగిన సహృదయులును, శ్రీసూర్యరాయాంధ్రనిఘంటుకార్యస్థాన ప్రధానపండితులును (మేనేజరు) అగు శ్రీ శ్రీపాద లక్ష్మీపతిశాస్త్రిగారికిని, పత్రికాముఖమునఁ దగుసాహాయ్య మొనరించి నాయుద్యమమున కెంతయుఁ దోడ్పడిన ఆంధ్రపత్రికాధిపతులు శ్రీ దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు, సమదర్శనీపత్రికాధిపతులు పేఁజల సుబ్రహ్మణ్యశెట్టిగారు, ఆంధ్రప్రచారిణీగ్రంథనిలయాధికారులు వేంకటపార్వతీశ్వరకవులు మున్నగు ప్రముఖులకును, భాషాసేవకుఁడనగు నాయందలి వాత్సల్యమున ధనాభిప్రాయాదు లొసంగి నా కత్యంతోత్సాహ మొనఁగూర్చిన మహామహులందఱకును వినయపూర్వకవినతు లొనరించుచు నా యల్పజ్ఞతవలనఁ గలిగిన తప్పుల మన్నించి యొప్పుల గ్రహింప విబుధుల వేఁడుకొనుచున్నాఁడను.

పీఠికాపురము.
తే 28—5—30

ఇట్లు
దాసరి లక్ష్మణస్వామి.

సుభాషితగ్రంథప్రశంస.

ఆంధ్రగీర్వాణములలోఁ బరస్సహస్రాబ్దములనుండి సంధాన (సంకలిత) గ్రంథములు గలవు. ప్రాచీనకాలమునుండి యిట్టిగ్రంథములు సంధానింపఁబడుట వానిప్రాముఖ్యమునకు, వానియెడఁగల రసికాభిలాషమునకు నుజ్జ్వలోదాహరణము. ఇట్టి సుభాషితరత్నభాండారములు రెండువిధములు. 1 "భర్తృహరిసుభాషిత త్రిశతి" మున్నగు గ్రంథములవలె నొకకవియే వివిధవిషయములపైఁ జెప్పిన సుభాషితసుధాత్మకములగు మధుకోశములు. 2 "సుభాషితహారావళి" మొదలగువానివలె వివిధవిషయములపై బహుకవీశ్వరులు చెప్పిన సూక్తులుగలగ్రంథములు. లక్ష్మణస్వామిగారి "వర్ణనరత్నాకర" మీవిధము.

సంధానగ్రంథము నాంగ్లమున 'ఏన్థాలజీ' (Anthology) అనియందురు. ఈపదము పుష్పాపచయమను నర్థము నొసఁగు నొక "గ్రీక్" భాషాధాతువునుండి పుట్టినది. ఇట్టి మహాగ్రంథసంధానమతిమాత్రకాలవ్యయప్రయాససాధ్యమనియుఁ దత్ఫల మస్తోకమనియుఁ బండితేతరులకు దురవగాహముగా నుండును. 'గ్రీక్', 'లాటిన్' 'ఇంగ్లీషు' మొదలగు నైరోపీయభాషలలో ననేకసుభాషితగ్రంథములు గలవు. "గ్రీక్" భాషలోని సుభాషితగ్రంథ మొకటి క్రీ. పూ. ప్రథమశతాబ్దిలోఁ గూర్పఁబడినది.

సముపలబ్ధగీర్వాణసుభాషితరత్నకోశములలోఁ 'కవీన్ద్రవచనసముచ్చయము' ప్రాచీనతమము. దీనిసంధానకాలము క్రీ. శ. 1200 కుఁ బరముకాఁజాలదని దానిం బ్రచురించిన 'థామస్' పండితుఁడు వ్రాసియున్నాఁడు. ఈగ్రంథపీఠికలోఁ బ్రాచీనకవిపుంగవసంకలితములగు నిరువదిమూఁడు సుభాషితగ్రంథములు పేర్కొనఁబడినవి. వటుదాససూనుఁడగు శ్రీధరదాసుఁడు క్రీ. శ. 12 వశతాబ్దిలో "సదుక్తికర్ణామృతము" ను సంకలనము చేసెను. ఇందు కొంతభాగము కలకత్తాలోఁ బ్రకటింపఁ బడెను. మహామహోపాధ్యాయ పండిత రామావతారశర్మపాండేయ (M A.) మహోదయు లీగ్రంథముం బూర్తిగాఁ బ్రచురింపఁ బోవుచు, గీర్వాణవిద్వల్లోకదౌర్భాగ్యముచేఁ

గీర్తిమూర్తిని ధరించిరి. ఇందు 446 కవుల సూక్తులు గలవు.

శార్ఙ్గధరుని 'శార్ఙ్గధరపద్ధతి' (క్రీ.శ. 14 వశ.) యందు 264 కవులసుభాషితములు గలవు. వల్లభదేవుని 'సుభాషితావళి' (క్రీ. శ. 15 వశ.)లో 350 కవితల్లజులకావ్యభూషణములనుండి శ్లోకరత్నములు సంగ్రహింపఁబడినవి. ఇంకను ముద్రితసంస్కృతసుభాషితగ్రంథములలోఁ బ్రధానములు, హారిహారసుభాషితము, సుభాషితరత్నసందోహము, సుభాషితరత్నాకరము, సుభాషితరత్నభాండాగారము; అముద్రితములు బరశ్శతము లనవచ్చును.

మహారాష్ట్రప్రాకృతములోఁ బ్రథమసంధానగ్రంథమగు 'హాల' సంకలిత "గాథాసప్తశతి" క్రీ శ. ప్రథమశతాబ్దిలో సంకలనము చేయఁబడెను. [Vide 'Modern Review' Oct. 1919 Page 407] రెండవది జైనజయవల్లభసంకలితమగు "వజ్జాలగ్గము" బౌద్ధగ్రంథమగు "సుత్తనిపాతము" పాళీభాషలోని సుప్రాచీనసంధానగ్రంథములలో నొకటి.

ద్రావిడభాషలో "పురనునురు" అనుసుభాషితగ్రంథము రమారమి 18 శతాబ్దములక్రిందటఁ గూర్పఁబడినట్లు తెలియుచున్నది. [Vide 'Triveni' Vol. I. No 2 for March & April 1928; Page 128; footnote.]

ఆంధ్రమున క్రీ. శ. 15 వశతాబ్దిలో మడికిసింగన "సకలనీతిసమ్మతము"ను సుభాషితగ్రంథముం గూర్చెను.

పూర్వోక్తగ్రంథములకంటె 'వర్ణనరత్నాకరము' లో ననేకవిశేషములు గలవు. ఉద్ధృతపద్యముల కాకరములు (Location)—ఆశ్వాసపద్యసంఖ్యలు—గలవు. కవికాలక్రమానుసారసంకలనమానుషంగికకవితావిమర్శకులకుఁ గవితాపరిణామవిచారకులకుఁ గరం బుపకారకము. అనన్యసామాన్యమగు లక్ష్మణకవి భగీరథప్రయత్న మత్యంతాభినంద్యము.

ఈయుణ్ణి వేంకట వీర రాఘవాచార్యులు,
(ఆంధ్రగీర్వాణసాహిత్యపరిషదధ్యక్షులు, విజయనగరము.)

శ్రీ

వర్ణనరత్నాకరము

పండితాభిప్రాయములు.

M. R. Ry.

C. Ramalinga Reddy Garu,
Vice Chancellor, Andhra Uuniversity,
BEZWADA.

My Dear Sir,

Many thanks for the copy of your valuable book "Varnana Ratnakara" which you were good enough to present to me. It is an admirable compilation which will give people a fairly good idea of the range and beauty of Telugu poetry.

మ. రా. రా. శ్రీ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు,
వైస్ ఛాన్సిలర్, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము
బెజవాడ.

అయ్యా!

మీరు దయచేసి నాకుఁ బంపిన 'వర్ణనరత్నాకరము'ను మీ యమూల్యగ్రంథ మందినది;

పెక్కువందనములు.

ఆంధ్రకవిత్వముయొక్క విస్తీర్ణత యెట్టిదో సౌందర్యమెట్టిదో చాల వఱకు లోకమునకుఁ దెలియఁజేయఁగలుగునదియు మెచ్చుకొనఁదగినదియు నగు కూర్పు మీ గ్రంథము.

ఆంధ్రపత్రికాధిపతులు మ. రా. శ్రీ దేశోద్ధారక
కాశీనాధుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు, చెన్నపట్టణము

మహారాజశ్రీ దాసరి లక్ష్మణకవిగా రాంధ్రలోకమునకు చిర పరిచితులు. వారు రచియించిన నాటకాదిగ్రంథములు వారిరచనా సామర్థ్యమును తెలుపుచున్నవి. వారు చిరకాలమునుండియును చాల పరిశ్రమచేసి ఆంధ్రగ్రంథములనుచదివి పరిశీలించి "వర్ణనరత్నాకరము" అను గ్రంథమును సిద్ధముచేసిరి. ఆగ్రంథమునందు మహాకవులు రచియించిన కావ్యాదిగ్రంథములనుండి కాలానుక్రమణముగ వివిధ వర్ణనలను పరిశోధించి ప్రత్యేకశీర్షికలక్రిందను చేర్చిరి. ఈగ్రంథావలోకనమువలన నాంధ్రవాఙ్మయమంతయును మనోగోచరమయిసహజానందము గలుగఁగలదు. వీరేరితీసిన పద్యములన్నియును రత్నములవలె ప్రకాశించుచు మనోహరముగ నున్నవి. ఈగ్రంథము బహుగ్రంథముల సంపుటిగ నున్నది. గ్రంథమును కలిగియున్నవారందఱును మహాకవుల సాంగత్యలాభమును బొందఁగలరు.

మహామహోపాధ్యాయ బ్రహ్మశ్రీ వేదము వేంకటరాయశాస్త్రులుగారు
చెన్నపట్టణము.

సరస్వతిలోకమున ఎన్నివిధముల విలసించున్నోకని ఎప్పటికప్పటి కాశ్చర్యానందము లనుభవింపవలయునేగాని అన్నివిధములును ఊహకు ఎవరికిని ముందుగా అందవు. అట్టివిశేషములలో శ్రీ దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారి మహాభాగ్యమొక్కటి. వీరికిముందు వీరివలెనే బహుగ్రంథగతవిషయములను ఏకత్ర సంకలించి లోకులకొసంగినవారు సర్వవిషయములను సంపూర్ణముగా పరామర్శించినవారు గారు. వీరు అట్లు ఏకదేశమాత్రప్రదర్శనముచే తనియక ఈభాషయందు వర్ణనలు ఎన్ని

విధముల నెలకొనియున్నవో అన్నిటికిని సమగ్రముగా సకలగ్రంథముల నుండియు వాఙ్మయమును ఉద్ధరించి ఒక్కధర్మమార్గమున నిలిపినారు. ముద్రితాముద్రితములగు పరశ్శతగ్రంథములనుండియు వర్ణనలను కూర్చినారు. ఇన్నిగ్రంథముల యుపలబ్ధికి వీనియందు తాటియాకువ్రాతలలోఁ గూడ నున్నవానివిషయము ఇంతబాల్యములోనే చదివి రసమెఱిఁగి సమకూర్చుట నాకు ఆశ్చర్యకరముగా నున్నది. ఈయుద్యమము యొక్క ప్రయోజనము కష్టమెఱిఁగినవారికి తెలియును. ఇట్టిగ్రంథ మొకటి నాకు చిరకాలమునకు మున్ను దొరకియుండిన మదీయనైషధవ్యాఖ్యకు ఆముక్తమాల్యదావ్యాఖ్యకును మిక్కిలి సాయమయి యుండెను. దీని యందు కవులకాలక్రమమును గూడ పాటించినారు. అది కరము మెచ్చఁదగి యది. ఇది గ్రంథకోశములందును పండితులకేమి విద్యార్థులకేమి కవులకేమి ఎల్లవారికిని భాషాదేవతయొక్క పండిన పెరటికల్పకముగా నుండునని చెప్పనక్కఱలేదు.

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్కార్యనిర్వాహకులును
శ్రీసూర్యరాయాంధ్రనిఘంటుసంపాదకులును రిటైర్డు డిప్యూటి
కలెక్టరుగారును నగు మహారాజశ్రీ జయంతి రామయ్యపంతులుగారు,
ముక్త్యేశ్వరము.

దాసరి లక్ష్మణస్వామిసంకలితమగు "వర్ణనరత్నాకర" మను గ్రంథ మచ్చటచ్చటఁ జూచినాఁడను. ఇం దనేకములు రసవంతములగు పద్యములు గలవు. దీనివలన నాంధ్రకవిత్వము కాలక్రమమున నెట్లు మాఱినదో తెలిసికొనుట కవకాశము కలుగునని నాయభిప్రాయము. ఉద్యమము మంచిది.

మ. రా. శ్రీ చిలుకూరి నారాయణశాస్త్రి
అనంతపుర దత్తమండలకళాశాలయం
కర్ణాటకభాషాధ్యాపక

మహారాజశ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారి
రత్నాకరము " అనేపుస్తకమును చూచినాను.
విషయమునుగురించిన పద్యములనన్నిటిని ఆరయ
రించి ఒకచోటికిచేర్చి ఉంచినారు. ఇట్టిగ్రంథము
తెనుగులోకూడా కొన్ని ఉన్నవికాని, అవి అంత
పోవకము చేత ఉపకారకములు కావు. శ్రీ ల
గ్రంథమునకేకసంవత్సరములనుంచీ, ఎంతో శ్ర
గొప్ప ఉపకారము చేసినారు. ఈపనిలో
జనులకు బోధపడదు. ఇట్టి ఉద్గ్రంథము లింక
బయలుదేరవలసిఉన్నవి. ఇట్టి గొప్పపనులకు
లక్ష్మణస్వామిగారు మార్గదర్శకులయినారు. వా
లు కృతజ్ఞులుకాగలరని నాఅభిప్రాయము. వా
ఆంధ్రసారస్వతమునకు పన్నె తెత్తురుగాక అని కో

మ. రా. శ్రీ ఆంధ్రవాల్మీకి వావిలికొలను సుబ్బా

మదీయగ్రంథప్రకటనమున నాకిమాపరల
ము గలిగించి యభినవభోజుండని విఖ్యాతిగడించి
రాజులవారి కాశ్రితుండును, నాకుం బరమమి
పద్మనాభశాస్త్రులవారిచే సాహిత్యాన్నప్రాశన
దాసరి లక్ష్మణస్వామిచే గ్రథితంబైనవర్ణనరత్నా

గ్రాహ్యయుంకువలు సంపాదింప సాహిత్యమకరాలయంబున దేవులాడు
వారికిని సాహిత్యరసాస్వాదనతత్పరులకు నుపకారంబగుట యీప్రయ
త్న మత్యంతశ్లాఘ్యము.

ఉదాహృతపద్యముల కాకరములఁబ్రాయుట యత్యంతావశ్యక
ము. ఈ గ్రంథము కేవలాత్యంతప్రయాసకృతమనుటనిస్సంశయము.
దీనికై దీర్ఘకాలము శ్రమించి యముద్రితగ్రంథములను సేకరించి
పఠించి పద్యరత్నములేఱిన వీరియోపిక, సాహిత్యపటిమయు
శ్లాఘ్యము. ఇది బాలకవులకేగాక ప్రౌఢకవులకును భావమార్గప్రదర్శ
నంబునను సూచనలయందును మిక్కిలి తోడుపడఁగలదు. వినోదసరస
మునకును దగియున్నది గావున నిది సమస్తజనులకు నాదరణీయమగు.

బ్రహ్మశ్రీ చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రిగారు, శతావధానులు
(తిరుపతి వేంకటకవులు) కడియము.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు తాము ప్రయత్నపూర్వ
కముగ బహుగ్రంథములనుండి సంగ్రహించి, రచించి, ముద్రింపించు
చున్న వర్ణనరత్నాకరగ్రంథము నాకుఁజూపిరి. స్థాలీపులాకన్యాయమునఁ
జదివిచూచితిని. ఈపుస్తకము తెలుఁగుబాసలోఁ బాండిత్యము సంపా
దించుకోఁగోరు భావివిద్యార్థులకుఁ, గవులకు, విమర్శకులకు నత్యం
తోపకారకంబని ఇదివఱకు నభిప్రాయములొసఁగిన పండితులయభి
ప్రాయములయందలి సంగతులతో నేనుగూడ నేకీభవించుచున్నాను.

మహోపన్యాసకులును, విమర్శకులు నగు
బ్రహ్మశ్రీ కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు, కాకినాడ.

శ్రీయుత దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారు విరచించిన ‘‘వర్ణనరత్నా

కర" మను గ్రంథరాజము నక్కడక్కడ వినియున్నాను. ఇది యాంధ్ర సారస్వతమున కమూల్యాలంకారముగ నుండుననుటకు నేవిధమగు సందియము లేదు. ఇయ్యది కవులకు, విమర్శకులకు, చరిత్రప్రియులకు, భాషాభిమానులకు మిగుల సాహాయ్యకారిగా నుండుటయేగాక పామర జనులకుఁ గూడ నానందదాయకమ్మును, వివేకప్రదమ్మును నై యలరారుచుండును. ఈయుద్గ్రంథమును విరచించుటకై గ్రంథకర్తగారు తీసికొనినశ్రమ కడుంగడు శ్లాఘనీయము. సారస్వతవిషయములగు సర్వవిశేషములునుగల యిట్టి యుద్గ్రంథములిదివఱ కాంధ్రమున లేవు. నేఁటికా కొఱఁత తీఱినదని చెప్పుట కెంతయు సంతసముగనున్నది.

కవిసార్వభౌమ బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు
రాజమండ్రి.

వర్ణనరత్నాకరము. ఇది శ్రీ దాసరిలక్ష్మణస్వామి సంకలితము. ఇందు నన్నయ మొదలుకొని వీరేశలింగకవిపర్యంతమునగు కవులు రచియించిన 310 గ్రంథములనుండి సుమారు 1500 వర్ణనాంశములు చేర్పఁబడినవి. అందుఁ జివర బంధగర్భచిత్రాదికవిత్వములోనగు కొన్ని కవితాచమత్కారములును బేర్కొనంబడినవి. ఈగ్రంథ మొక్కఁటి చే నిడికొన్నఁ గవులగ్రంథములన్నియుం జదివిన ఫలంబు గలుగక మానదు. కవులకును గవితాప్రియులకు నిది కల్పవృక్షము. ఇంతకుము న్నిట్టికార్యమునకుం గడంగినవారు కొందఱు గలిగిరిగాని వారు వీరివలెఁ గృతకృత్యులు కాఁజాలకపోయిరి. ఈకృషికి 15 సంవత్సరములు పట్టి నట్లు తెలియుచున్నది. అంతపని యీసంకలనమందున్నదని గ్రంథమే చెప్పుచున్నది. సమగ్రవర్ణనాంశములతో నలరారు నీగ్రంథము సర్వ జనాదరణీయంబగునని నాయభిప్రాయము.

చాటుపద్యమణిమంజరీత్యాదిగ్రంథప్రకాశకులు ఉభయభాషాప్రవీణులు
నగు మ. రా. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు, చెన్నపురి.

అయ్యా! సంస్కృతమునఁ బద్యరత్నభాండాగారము వలె తెలుఁగున మీరు సంధానించుచున్న వర్ణనరత్నాకరము ప్రచారముఁ గాంచఁగలదు. కవులకు, విమర్శకులకు, విద్యార్థులకు నిది కరము సాహాయ్యకారిము. కవికాలము, కావ్యాభ్యాసపద్య చేప్పుట యత్యావశ్యకమే. ఇది యెంతో పరిశ్రమచేసినఁగాని కానిపని. అసామాన్యమయిన మీ పరిశ్రమ నభినందించుచున్నాఁడను.

ప్రబంధమణిభూషణాద్యనేకసద్గ్రంథసంపాదకులు
విస్మృతకవిగ్రంథప్రకాశకులు విమర్శకాగ్రేసరులు నగు
మ. రా. శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణకవిగారు, M.A. చెన్నపట్టణము.

శ్రీమద్దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే రచింపఁబడిన వర్ణనరత్నాకరము నచ్చటచ్చటఁ జూచినాఁడను. ఇందుదాహరింపఁబడిన పద్యములకు మూలగ్రంథముల నామములను విషయసూచికను దిలకింపఁగా వీరు బహుకాలము బహుగ్రంథములఁ జాలఁ బూనికతోఁ బరీక్షించి మంచిమంచి ప్రకరణములలోని యుత్కృష్టపద్యములనే యేరియున్నారని తెలియుచున్నది. నేటికాలపుస్థితిననుసరించి బహుగ్రంథములు సాంతముగఁ జదివి నానాకవుల నానావిషయముల మనోభావముల వ్యక్తులెఱుంగఁజాలని వారికి నిక్కముగా నిట్టిగ్రంథములు నిధిప్రాయములు. ఇందు దేశకాలస్థితులననుసరించి కవికాలనిర్ణయమును నుపద్యములు గ్రహింపఁబడిన ప్రకరణములును జూపఁబడియె. భాషయందు గ్రంథకర్తగారికిఁగల యాదరణమును నేతద్భాషాసేవయుఁ దప్పక యెల్లరు మెచ్చుకొనుదురని నమ్ముచున్నాను.

విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమండలీప్రతిష్ఠాపకులు
మ. రా. శ్రీ కొమర్రాజు వెంకటలక్ష్మణరావుగారు, చెన్నపట్టణ

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణకవిగారాంధ్రులయుపయోగార్థ ఆంధ్రవాఙ్మయమునంతను పరిశోధించి వ్రాయుచున్న "వర్ణనరత్నాకరము" అనుగ్రంథమును చూచి చాల సంతసించితిని. ఇట్టిపనికి నెంతయు సహృదయతయుఁ బాండిత్యమును ఓపికయుఁ గావలయును. ఇయ్యది కవిత్వము చెప్పఁదలఁచినవారికిఁ గల్పవృక్షమని యనుటకు సందేహము లేదు. వాఙ్మయచరిత్రయు, ఆంధ్రకవిత్వాభి మెట్లయినదియుఁ దెలిసికొనఁగోరువారికిని ఈగ్రంథము ఎక్కుడు నుపయోగించువనుటకు సందేహము లేదు.

రావుసాహెబ్ గిడుగు వెంకటరామమూర్తిపంతులు గారు
బి. ఏ. పర్లాకిమిడి.

మీరు ప్రకటించు "వర్ణనరత్నాకరము" చూచినాను. సుభాషితరత్నభాండాగారము వలెనే అనేకవిధములుగ ఆంధ్రు ఉపయోగం కాగలదని నానమ్మకం. ఇందులో అముద్రితగ్రంథ నుండికూడా పద్యములెత్తి ప్రకటించినారు. తాళపత్రగ్రంథ సులభముగాదొరకనివారికి ఈపద్యములు చదవగానే ఆ గ్రంథ గురించి కొంతవరకు తెలుసుకొనుటకు అవకాశము కలుగుత ఆంధ్రసారస్వతములో ఉన్న వర్ణనరత్నము లన్నిటిని సంగ్రహి ఆంధ్రులకు మీరందజేసిరి ఈపని ఎంతకష్టమైనదో అనేకగ్రంథ పరిశీలిస్తూఉన్నవారికి బోధపడుతుంది. మీపరిశ్రమవల్ల ఆం కెంతో మేలుకలుగవచ్చునని నానమ్మకం.

ఆంధ్రభారతీతీర్థప్రధానులు మ.రా.శ్రీ బుఱ్ఱా శేషగిరి
రావుగారు, ఎం. ఏ. విజయనగరము.

మహారాజశ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు సమకూర్చిన "వర్ణన రత్నాకరము" అనే తెలుగుగ్రంథములో కొన్నిభాగములు నాకు వినిపించి నాయభిప్రాయము కోరినారు. ఆంధ్రకావ్యము ప్రౌఢదశనుండి పేరినజాతిరత్నము లీవర్ణనలు. ఇవి పలువిధములై ఆంధ్రకవితాచరిత్ర పరిణామమును సూచించును. ఈవర్ణనలు గల యసలుకావ్యములు శృంగారప్రధానములగు ప్రబంధములు. ఈప్రబంధములు పాడినపాటనే పాడుచుండుటచేత నేమో మనుచరిత్ర వసుచరిత్ర కళాపూర్ణోదయములవంటివిమాత్రము ప్రచారములోనుంచి మిగిలినవాటిని ప్రాజ్ఞు లిడవలయునని కొందఱుమహనీయు లందురుగాని ఆంధ్రదేశమందలి దేవాలయకట్టడములవలె ఈకావ్యములుకూడ ఏకపక్కిగా నున్నప్పటికిని సమాదరణీయములును, హృదయాకర్షకములును అగు చిత్రకల్పనలతో భాషాశిల్పనైపుణ్యమునందు ప్రత్యేకతను చూపుచున్నవి. ఈసంగతి ఈకూర్పులో విశదము కాగలదు. పలువురుపండితు లిదివఱకే చెప్పియున్న ట్లీగ్రంథము కవులకు, విద్యార్థులకు, విమర్శకులకు సాహిత్యపరులకును అత్యంతోపయోగకరము కాగలదు. ఈసంఘటన ప్రయత్నము చాల ప్రశంసనీయము.

జాతీయ సుప్రసిద్ధాంధ్రకవులు
మ. రా. శ్రీ. వేంకటపార్వతీశ్వరకవులు, కాకినాడ.

మనోజ్ఞచిత్రంబులనెల్ల నొక్కయద్దమునఁ బ్రతిబింబింపఁజేసినట్లు మధురరసంబులనెల్ల నొక్కరసాయనంబున సమ్మేళనంబుగావించునట్లు బహుముఖంబులఁ బ్రవహించుచున్న యాంధ్రకవితాసరస్వతుల

నేకముఖంబుగావించిన యీ “వర్ణనరత్నాకరము” మహాత్ములగు నాంధ్రమహాకవులనందఱ నొక్కచోఁ బ్రదర్శించు దివ్యజ్ఞానదీపమువలె నీయాంధ్రలోకమున వెలయఁజాలియున్నదని చెప్పుట యతిశయోక్తి కాదని భావించుచున్నాము.

అతిప్రయత్నమున నిట్టిసంఘటనముంగావించిన శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగా రాంధ్రులకృతజ్ఞత కెంతయుఁ బాత్రులైయున్నారు. చిన్నతనమునుండియు నిట్టి భాషావిషయికసత్కార్యములయందే పాటుపడుచున్న వీరికిఁ బరమేశ్వరుఁ డాయురారోగ్యభాగ్యములొసంగుఁగాక

అనేక నాటకాదిగ్రంథకర్తలు సుప్రసిద్ధవక్తలు నగు

మ.రా.శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహముగారు, రాజమండ్రి.

పీఠికాపురవాసులగు శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచేత సమకూర్పఁబడిన “వర్ణనరత్నాకర” మనుగ్రంథమునఁ గొన్నిపద్యములు విని దానియేర్పాటునంతయు గ్రంథకర్తగారివలన నాకర్ణించి మిక్కిలి సంతసించితిని. అనేక నూతనాలంకారములతో విరాజిల్లుచున్నయాంధ్రసారస్వతమున కిట్టిమహాగ్రంథము లేకపోవుట గొప్పలోపము. అనేక ముద్రితాముద్రితగ్రంథములను పరిశోధించి చిరకాలము శ్రమపడి యాంధ్రవాఙ్మయమునంగల యాలోపముఁ దీర్చినందుకు లక్ష్మణస్వామిగారి కాంధ్రులు కృతజ్ఞులయి యుండవలెను. ఈమహాగ్రంథ మెవ్వని యొద్దనుండునో యాతఁడు సకలాంధ్రకవులమధ్యమున గూర్చుండి వారితో ముచ్చటించినట్లే యానందపారావారమున దేలుచుండును. సకలపుష్పలతాభిరతమైనయుద్యానవనమట్లు సర్వరత్నగ్రథితమైనహారమట్లు సకలవస్తుసంపూర్ణమైన యంగడియట్లు పాఠకుల కీగ్రంథము మహామోదప్రదమై యమూల్యమై మనోరంజకమై విరాజిల్లుఁగాక.

మ. రా. శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు,
నందిగామ, కృష్ణాజిల్లా.

శ్రీయుత దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారుకూర్చిన వర్ణనరత్నాకరము పఠనార్హ మనుటలో సంశయము లేదు. మహాకవుల యమూల్యభావములు సుస్వరూపమునొందునవకాశము వర్ణనావసరములయందె తటస్థించును. కాన ప్రబంధసముద్రములో వర్ణనపద్యములు రత్నములె. అట్టిరత్నముల నుద్ధరించి యాంధ్రభాషాసేవకులకు, బంచి యొసంగ సాహసించి కృతార్థులైన యీలక్ష్మణస్వామిగారు ఆంధ్రలోకమున శాశ్వతకీర్తిం గడించిరి.

ముద్రితాముద్రితగ్రంథములనుండి వర్ణనాంశములయందుగల రసవత్తరములగుపద్యముల నేరి కవికాలాదికముల నిరూపించి సంకలితంబొనరించుటలో గ్రంథకర్తగారు మిగుల శ్రమపడి యాంధ్రమహాజన కృతజ్ఞతాపాత్రులైరి. భగవంతుఁ డీగ్రంథకర్తగారికిఁ జిరాయుర్భాగ్యములఁ బ్రసాదించి యుత్తమగ్రంథముల రచింప ననుగ్రహించుఁగాక.

శ్రీ విజయనగరంమహారాజావారి ఆగ్నేయపాఠశాలా ప్రధానసంస్కృతోపాధ్యాయులగు మేడేపల్లి వేంకటరమణాచార్యులుగారు.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే సంకలితమయిన వర్ణనరత్నాకరమును నే నచ్చటచ్చట జదివియున్నాను. ఇట్టిగ్రంథ మొకటి లేదనుకొరత నీయాంధ్రలోకమున నీగ్రంథకర్తగారు పూర్తి చేసినందుకు మిగుల సంతసిల్లుచున్నాను. ఈగ్రంథము కవనము చెప్పువారికి నితరాంధ్రపండితులకు మిక్కిలి యుపయోగకరమని తలంచుచున్నాను. గ్రంథసంకలన మత్యద్భుతముగా నున్నది. ఇది లోకమునకు మహోపకారము జేయును.

శ్రీ పీఠికాపురసంస్థానపండితులు వ్యాఖ్యాతలు నగు
బ్రహ్మశ్రీ పురాణపండ మల్లయ్యశాస్త్రులుగారు.

మ. రా. శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు తెలుఁగుగ్రంథము లన్నిటినుండి యేర్చి కూర్చిన 'వర్ణనరత్నాకరము' ను పొత్తమును నేనక్కడక్కడఁ జూచితిని. సంస్కృతభాషయందు మున్నిట్టికావ్యమును బద్యరత్నభాండాగారమనుదానిని జాలంగాలముక్రిందటనేఁ జూచితిని. అప్పటినుండియు దెనుఁగున నిట్టికావ్యముండునేని మిక్కిలి యుపకరించునుగదాయని తలఁచుచుంటిని. చిరకాలమునకు నేనట్టికావ్యమును జూడగల్గినందులకు మిక్కిలి సంతసించుచున్నాను. ఈగ్రంథము మిక్కిలి జాగ్రత్తగాఁ జూచినచో నించుమించుగా నాంధ్రగ్రంథముల రచియించిన మహాకవులందఱియాశయములు గ్రహింపవచ్చునని నాయభిప్రాయము. ఇందు శృంగారాదిరసములన్నియు ప్రసాదాదిగుణములన్నియు మొదలగు కావ్యలక్షణములెల్ల నుండఁబోలునని తలంచెదను. ఇన్ని మహాగ్రంథములను సంపాదించి చక్కఁగఁబరిశీలించి ప్రశస్యములగు వర్ణనములఁగూర్చి విభజించి వ్రాయుట మిక్కిలి శ్రమాకరమని నిస్సంశయముగాఁ దోఁచును. ఇట్లు మిక్కిలి శ్రమపడి యిట్టి మధురతరగ్రంథము నాంధ్రలోకమునకుఁ గల్గఁజేసిన వీరు మిక్కిలి శ్లాఘ్యులని నాయభిప్రాయము.

మహారాజశ్రీ కూచి నరసింహముపంతులుగారు బి. ఏ.,
ఎల్. టి., హెడ్ మాస్టరు పిఠాపురంహైస్కూలు.

దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారిచే సంకలితమైన "వర్ణనరత్నాకరము" లో నే కొన్ని పద్యములు చదివినాను, మిగుల మనోహరముగా నున్నవి. ఇది విశేషవివేచనాప్రయాస సాధ్యమైనపని. ఈగ్రంథము సమస్తభోగ

పదార్థము లొక్కచో సమకూర్చిపెట్టినయాపణమువలె విద్యాభిలాషు
లగు పెద్దలకుఁ బిన్నలకుఁగూడ మిక్కిలి యుపయుక్తమై నాతిశ్రమ
ముతో వారికిఁ జిత్రవిచిత్రభావభాషానందముల నిందిడుననుటకు
సందేహము లేదు. ... ...

ఆంధ్రగీర్వాణభాషావిశారదులు, కవితల్లజులు నగు
మ.రా.శ్రీ శ్రీ విక్రమదేవవర్మగారు, విశాఖపట్టణము.

గీ. ఆంధ్రసాహిత్యముకురమ్ము ♦ నాంధ్రకవిత
యనెడి పైఁడివన్నెలఁ గనుఁ♦గొనఁ గమ్ముఁ
గవులకును రసికులకును ♦ గల్పకమ్ముఁ
బ్రథితవర్ణనరత్నాక♦రమ్ము సుమ్ము.

మ. రా. శ్రీ రాజా మంత్రిప్రెగడ భుజంగరావు బహద్దరు
జమీందారుగారు, అష్టావధానులు, ఏలూరు.

చ. ఒకనికి నారికేళములు ♦ నొక్కనికిం గదళీఫలంబు నిం
కొకనికి ద్రాక్ష యిష్టము ♦ యొంపుట నందఱికిం ఘనంపు టు
త్సుకత ఘటించు వర్ణనల♦తోఁ ఫలతోయముతోఁ సుధార్ణవ
ప్రకటితకీర్తిసంపద వి♦రాజిలు నీకృతి రాజమెంతయున్.

మత్తేభవృత్తమాలిక:

ఘనమౌ నన్నయభట్టసత్కవివిలస♦ద్వాదంబుతో నెత్తనా
ర్యనితాంతోన్నతవాక్యవీచికలతో ♦ రంజిల్లు నామంత్రి తి
క్కనరమ్యాన్వయసద్గభీరరచనా♦కాండంబుతో నల్ల పో
తనవక్త్రోదితపద్యరత్నములతో ♦ నాభాస్కరస్త్రవ్యపా
వనపాదంబులతోడ ధూర్జటిసుహా♦భక్తిధ్వని వ్యాప్తితో

డను శ్రీనాథనపేనశయ్యాను జోకా♦టంబై విరాజిల్లె సో
మునిరాకందగునుబ్బుతో విమలుఁడౌ ♦ మూర్తిపవిత్రిత్వుండు రా
మునియాశ్లేషవిశేషపోషణముతోఁ ♦ బాల్యాందు తిమ్మన్న దా
రిని బెద్దన్న వచఃప్రవాహములతో ♦ శ్రీరామలింగప్రథా
నినవీనామృతకల్పనైష్ఠజయడిం♦డీరంబుతో వీరభ
ద్రమునిసత్త్వప్రభతోడ రుద్రునిమహా♦యూత్మప్రమోగంబుతో
డు నృసింహోజ్జ్వలదూరదర్శనపటి♦ష్టత్వంబుతో రంగనా
ధనృపాలామలశబ్దశబ్దములతోఁ ♦ దమ్మయ్యపూర్ణార్థగుం
భనతో సూరనసత్పథప్రచురశో♦భాయుక్తసంచారతన్
విరుతింగాంచుచు లోకజాలమున వ్యా♦ప్తింగాంచి యీనవ్యవ
ర్ణనరత్నాకర మెల్లకాలము బుధా♦నందంబుఁ జేకూర్చుతన్.

మ. అల రత్నాకర మేమియిచ్చు వలవే♦యన్ వల్లెవేయంగ ని
మ్ముల రత్నాకర మిద్దియిచ్చు నమృతం♦బుం బద్యరత్నంబులం
బలుభంగంబులకాలయంబది; విప♦ద్భంగంబుఁ గావించు ను
జ్జ్వలరత్నాకరమిద్ది; దీనఁదరియిం♦పంజాలు లోకంబొగిన్.

దాట్ల సీతారామరాజుగారు, జొన్నవలస.

ఉ. ఎన్నిక కెక్కుపద్యము ల♦నేకము గూరిచి వర్ణనాబ్ధివి
ద్యన్నికరంబు గన్గొని వి♦బానసునన్లొనరించి తెంతయే
నిన్నును మెచ్చఁగా వలదె ♦ నీబుణ మీఁగఁగలేరు పాఠకుల్
సన్నుతిఁగాంచు నీయశ మ♦జస్రము దాసరిలక్ష్మణాహ్వయా.

క. పురుషార్థంబులు నాలుగు
కరతలధాత్రియుచుబోలె ♦ ఘటియిల్లును నీ
వరవర్ణనరత్నాకర
ముకుతరభక్తిన్ బఠించు ♦ యోగ్యుల కెల్లన్.

మ. రా. శ్రీ పప్పు మల్లికార్జునరావుగారు, బి. ఏ.
డిప్యూటీతహస్సీల్దార్, పిఠాపురము.

శ్రీయుత దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారిచే సమకూర్పఁబడిన "వర్ణన రత్నాకరము"ను తిలకించినాఁడ. అయ్యది భాషాయోష కొక యమూల్యభూషణం బగుటకు సందియము లేదు. పూర్వకవు లందఱు సభ చేసియుండి యొక్కొక్కవిషయము పోటాపోటిగవర్ణించుచున్నట్లు చదువరుల కీగ్రంథరాజము చదువుపట్ల స్ఫురింపఁజేయును. ఇది క్రొత్తవారికి నాంధ్రగ్రంథములయెడ నభిరుచి జనింపఁజేయుచుఁ గవులకును, వ్యాఖ్యాతలకును, బరమప్రయోజనకారిగ నుండుననుట నిర్వివాదాంశము. మఱియు వర్ణనలు కాలక్రమము ననుసరించియే యుదాహరింపఁబడుటచే మన పూర్వు లొక్కొకవిషయ మెట్లు పెంపుచేసి క్రమముగా వర్ణించినదియుఁ దెలిసికొనుట కవకాశము గలుగుచున్నది. ఇట్లు వ్రాయుట చాల దుర్ఘటమగువిషయ మనుటలో భిన్నాభిప్రాయ ముండదు. ఎన్నియోరోజులు శ్రమపడి ఎన్నియో గ్రంథములు పరిశీలించి హృద్యమగువర్ణనలయందు సదుచి కలిగియుండి వాని నొక్కచోఁ బ్రదర్శింపఁగలిగిన యీగ్రంథకర్తగారాంధ్ర పాఠకలోకమునకు మహోపకారముఁ గావించి వారి కృతజ్ఞతకు శాశ్వతముగాఁ బాత్రులై యున్నారు.

పూర్వగ్రంథాభిమానము సడలుచున్న యీకాలములో సారవంతములుకాని స్వతంత్రకల్పనాగ్రంథములకంటెఁ బాటుపడి రచించెడి యిట్టిగ్రంథములే భాషకు పెక్కుమడుంగు లుపకారము చేయునని నాయభిప్రాయము. ఇట్టి వింకను విరచించుటకు దేవుఁ డీగ్రంథకర్తగారి కాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధు లొసంగుఁగాత.

మ. రా. శ్రీ సురభి తులసీదాసు నాయుడుగారు, బి.ఎ.బి.ఎల్.
డిస్ట్రిక్టు మునసబ్, ఏలూరు.

మ. రా. శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే ప్రకటింపఁబడుచున్న "వర్ణనరత్నాకరము" ను మహాగ్రంథము ఆంధ్రసారస్వతాభివృద్ధికి అత్యంతోపయోగముగా నుండును. ఆంధ్రభాషయందిట్టి గ్రంథ మిదివఱకు ప్రకటింపఁబడియుండలేదు. ఆంగ్లభాషయందును ఆంగ్లకవుల పాండితీగరిమను దెల్పు గ్రంథములు (anthologies) న్నను వర్ణనరత్నాకరమువంటి గ్రంథములు ప్రకటింపఁబడియుండలేదు. ముద్రితములును అముద్రితములు నైన అనేకప్రబంధములనుండి తొల్లింటి కవిపుంగవుల పద్యరాజములను ఆయావర్ణనస్థానములందుఁ బొందుపఱుపఁబడినవి. ఆంధ్రకవితాకల్పవృక్షమని చెప్పదగు నీవర్ణనరత్నాకరము కవులకును, కవిత్వేచ్ఛగలవారికిని భాషాభిరుచిగలవారికిని మహోపయోగము నతిశయోక్తి కాఁజాలదు. గ్రంథకర్తగారు యేండ్లును పూండ్లును పరిశ్రమగావించియుండిననేగాని యీమహాగ్రంథము నాంధ్రలోకమున కందఁజేయుటకు సాధ్యమైయుండెడిది కాదు. ఆంధ్రులును ఆంధ్రభాషాభిమానులును గ్రంథకర్తగారియెడల కృతజ్ఞులై యుండకతీరదు. వర్ణనరత్నాకరము ఆంధ్రభాషాజ్ఞానజ్యోతియై ఆచంద్రతారకము విరాజిల్లుఁగాక! ఈరత్నాకరమును సకలసద్గుణరత్నాకరుండును ఆంధ్రభోజుండును నగు శ్రీపీఠికాపురాధీశ్వరునకుఁ గృతియిచ్చుటెంతయు సమంజసము.

కవిభూషణ, కవిరాజ, శ్రీరాజా వత్సవాయ వెంకట
నీలాద్రిరాజుగారు, తుని.

ఉ. వ్యాకరణం బలంకరణ♦వైభవముల్ రసభావపోషణ
స్వీకరణంబు వర్ణనవి♦శేషచమత్కరణం బనంగ నా
నాకవికావ్యలోకమున ♦ నాలుగుసారములందు నిందు సు
స్వీకృత మయ్యె వర్ణనవి♦శేషచమత్కరణం బశేషముల్.

శ్రీమదయ్యాగసంస్థానాధిపతులు
శ్రీరాజా వేంకటాద్రిప్పారావుబహద్దరుగారు,

మహారాజశ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారి 'వర్ణనరత్నాకర' మును జూచితిని. ఈగ్రంథము పండితులకుఁ బామరులకుఁగూడ నుపయోగించునది. ఈకవిగారిగ్రంథము లిదివరకు కొన్ని జూచియుంటిని. ఈ గ్రంథముమాత్రము బహుకష్టముతోఁ బరిశోధించినశ్రేష్ఠమైన పర్వ్యానమును. మహాజను లీపుస్తకముఁ బరిశీలింపనప్పుడు అనేకగ్రంథముల నుండి సారముతీసి తమముందు దేటతెల్లముగాఁ బెట్టిన యీగ్రంథ నిర్మాత పరిశ్రమమును దలంతురుగాక.

బ్రహ్మశ్రీ కేతవరపు వేంకటశాస్త్రిగారు, విశాఖపట్టణము
శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు గూర్చిన వర్ణనరత్నాకర మను గ్రంథమును జదివితిని. ఆంధ్రప్రబంధముల నెడి మహాగహనంబునఁ బరిభ్రమించి మిక్కిలిగ పరిశ్రమించి మణిఖనిప్రదేశములవంటి యుత్తమవర్ణనములఁ బరిశీలించి యుత్తమజాతిపద్యరత్నంబులను సంపాదించి యొకమాలగా గూర్చి యాంధ్రభాషామతల్లి కంఠసీమ నలంకరించి తదీయకాంతిసంతతులచే నాంధ్రభాషామతల్లి కేకాక తత్పుత్రులగు నాంధ్రమహాజనులకుఁగూడ వింతవన్నెఁ గల్గించిన శ్రీలక్ష్మణస్వామిగారి పరిశ్రమకరంబు శ్లాఘనీయంబు. ఆంధ్రభాషాగ్రంథములఁ జదువనోపిక లేనివారికి మనపూర్వకవుల యుత్తమవర్ణనామృతరససారమును రుచి చూపించినందుల కాంధ్రు లెంతయుఁ గృతజ్ఞత చూపవలయును. పెక్కుగ్రంథములసారమును సులభముగా చవిచూచుట కింతకంటె సులభసాధనము మనయాంధ్రమున నిప్పటికి లేదు. ఈగ్రంథ మాంధ్రులకు నాంధ్రభాషకును మిగుల నావశ్యకము.

ఎర్నగూడెము, గోరీపట్టణము వగైరా ఎస్టేట్ల జమీందారుగారు

మ. రా. శ్రీ కావ్యనిధి చెలికాని లచ్చారావుగారు, చిత్రాడ.

దాసరి లక్ష్మణస్వామిచే వ్రాయఁబడిన "వర్ణనరత్నాకరము" నూత్నగ్రంథకర్తలకు శబ్దరత్నాకరముఁబోలె తనరారుచున్నది. మఱియు నిందు సుప్రసిద్ధపూర్వకవిప్రణీతంబులగు అమూల్యగ్రంథరాజంబుల నుండి సముత్కృష్టవర్ణనాసమంజసములగు పద్యరత్నంబులు స్వీకరించుటం జేసి యమ్మహామహుల యమృతవచనంబు లొక్కయెడ విరాజిల్లుచు గంటికద్దముగట్టినట్లు "ఆంధ్రకవులచరిత్రము" బోలె నీపూజనీయుల నెల్లర నొక్క సభామంటపము నలంకరింపఁజేసినట్లు ఎంతయు నొప్పారుచున్నది.

ఇయ్యది పాఠశాలలయందును, గ్రంథాలయంబులయందును ప్రవేశము గావించిన ఆంధ్రలోకమున కెంతయు నుపయోగకరముగా నుండును.

సుప్రసిద్ధవిమర్శకులు సకలజనమనోరంజనాది
మనోహరప్రబంధసంధానచతురులు నగు
మ. రా. శ్రీ నడకుదుటి వీరరాజుపంతులుగారు, పిఠాపురము.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణకవివర్య సంకలితంబగు 'వర్ణనరత్నాకర' గ్రంథమును జాలవఱకుఁ బరీక్షించితిని. ఈయన దీనివిషయమునఁ గైకొనిన పరిశ్రమము మిగుల సంస్తవనీయము, ఆశ్చర్యదాయకము. అపారమైన యభిలాషముతోఁ గడుంగడు శ్రద్ధతో నిట్టిసత్కార్యము నకుఁ బూనిన యిక్కవికి నాంధ్రులందఱును మిక్కిలియు నప్పుపడియుందురని చెప్పఁదగును. శర్కర, తైలము, పిష్టము—వీనిని వేఱుగ ననుభవించుటకంటె వాని నోపికమెయి నొకఖాద్యముగ నొనరించి యుపయోగించుటవలన నతిశయమైనరుచి యెట్లవునట్లు, యీయాగ్రం

ధభాగముల నప్పుడప్పుడు చదువుటవలనఁ గలిగెడు నామోదముకంటె నందందలి రసవత్తరవర్ణనముల నెల్ల నేర్చికూర్చిన యీగ్రంథరాజము తన్నుఁజదువు భాషాభిలాషికి—భాషాభిలాషి కేయననేల?—విద్యార్థికి కవికి, పండితునకు—అందఱకును గల్పతరువుంబోలె నతిశయానందముం గూర్చుననుట యతిశయోక్తి గానేరదు. ఈగ్రంథమునందలి వర్ణనములలోని పద్యములన్నియు, నాయాగ్రంథములలోని వర్ణనములలో మేలైనవియే యగుటం జేసి పాఠకులకు నిసుమంతయు విసువు జనింపనేరదు. ఏతద్వర్ణనసంగ్రహకార్యమునందు నీతఁడు చేసినవ్యవసాయము మఱి యేయితరశాస్త్రాభ్యసనమునం దుపయోగించియుండినను గొప్ప పండితుఁడను పదవిం గైకొనియుండును. కాని యప్పాండిత్యమును గడియించుటవలనఁ గలుగు నల్పకాలస్థాయియగు యశముకంటె నీ సంకలితగ్రంథమువలనఁ బొడము సమజ్ఞయే యాచంద్రార్కముగ నుండునని నిశ్చయముగఁ జెప్పవచ్చును.

ఈగ్రంథమువలన నాంధ్రలోకమున కింకొకగొప్ప మేలుగలదు. అది యేదియన, ఏకవియైన, దేనిం గూర్చియైన, నేదియే నొకపద్యమును రచియింపవలయునను తలంపుఁగొనుచో, నిందులేని క్రొత్తభావమునకై యాకవి యన్వేషించునట్లు చేయుచు, వినూత్న భావములుగలపద్యము లాయాకవులచే రచియింపఁబడునట్లు చేయుచు, నాంధ్రభాషాదేవిని నవనవాలంకారకలితను జేయున ట్టీగ్రంథ మొనర్పఁగలదని హృదయానందపూర్వకముగఁ జెప్పుచున్నాను.

శ్రీ గంపలగూడెము కుమారజమీందారుగారు
శ్రీరాజా కోటగిరి వేంకటకృష్ణారావుబహద్దరుగారు.

అధికశ్రమంజేసి శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు సమకూర్చుచున్న "వర్ణనరత్నాకరము" యొక్క ప్రాశస్త్యము వర్ణనాతీతము.

ఈయుత్కృష్టగ్రంథరాజ మాంధ్రభాషాయోషామణికి నూత్నవిభూష
ణము. విమర్శకుల కీగ్రంథము కడుంగడుం దోడ్పడఁగలదు. ఆంధ్ర
లోకము లక్ష్మణకవి కెంతయుఁ గృతజ్ఞత చూపింపవలసియున్నది.

శ్రీ పిఠాపురం హైస్కూలుపండితులు
బ్రహ్మశ్రీ పెండ్యాల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు.

శ్రీయుతులగు దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచేఁ గూర్పఁబడిన "వర్ణనరత్నాకరము"ను స్థాలీపులాకన్యాయముగఁ జదివితిని. ఆంధ్ర మహాకవుల యల్లికజిగిబిగువులు, ముద్దుపలుకులు, పదగుంభనములు, నొక్కచోఁ గూర్చిన వీరిపరిశ్రమమతిశ్లాఘనీయము. వర్ణనరత్నాకరముఁ జదివినచో వర్ణనవిషయమునఁ జదువరుల కన్యగ్రంథపఠనమనవసరమని యు వర్ణనరత్నాకరముఁ జదువనిచో నన్యగ్రంథపఠనపరిశ్రమము వ్యర్థ మనియుఁ దలఁతును.

భవిష్యత్తున నీగ్రంథరాజ మాంధ్రవిశ్వవిద్యాలయపాఠ్యగ్రంథ ములలో నగ్రగణ్యముగాత మనియు లక్ష్మణస్వామిగారి కితోధికమగు పరిశోధనాశక్తి యలవడుఁగాకయనియు దేవదేవుని వేఁడుచున్నాను.

కల్పలతాధిపతులు సుప్రసిద్ధులు నగు మహారాజశ్రీ
ఆచంట వేంకటరాయసాంఖ్యాయనశర్మగారు, పార్వతీపురము.

వివిధరత్నములకు వివిధప్రదేశము లుత్పత్తిస్థానములు. అవి యన్నియు లభించుచోటు రత్నాకరము. కావ్యశరీరమునకు వర్ణనము లు రత్నములు. ఆంధ్రసారస్వతమునఁగల ప్రబంధరాజము లనేకముల నుండి వివిధవర్ణనములను రత్నములను సంగ్రహించి వర్ణనరత్నాకరము న సులభసాధ్యములఁ గావించినగ్రంథకర్త యెంతయుఁ బ్రశంసనీయుఁ డు. సంగ్రహించిన రత్నములన్నియు నమూల్యములగుటచేత నీవర్ణన రత్నాకరమునకు విలువ యింతయని చెప్ప నెవరితరము? కావలెనన్నంత

నే రత్నాలఁకారుల నలవడఁజేయు నీవర్ణనరత్నాకరము హస్తగతమగు
టవలన నాంధ్రలోకము ధన్యమగుచున్నది. గ్రంథసంపాదకులగు శ్రీ
యుతులు లక్ష్మణస్వామిగారిఋణము నాంధ్రు లెన్నటికిని దీర్పఁజాలరు.

బ్రహ్మశ్రీ పేరి వేరయ్యశాస్త్రిలుగారు,
సంస్కృతోపాధ్యాయులు, మల్లాది సత్యలింగశాస్త్రులు, కాకినాడ.

అనేకగ్రన్థసముద్ధృతపద్యపూరితంబగు నీవర్ణనరత్నాకర'మను
గ్రన్థము మాధుర్యాదిగుణములుగలిగి యనేక పుష్పసముద్ధృతమకరన్ద
పూరితంబగు మధుకోశంబుఁబోలె సర్వజనానన్దకమగుచున్నది.

ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయాధ్యక్షులగు మ.రా.శ్రీ తల్లాప్రగడ
సూర్యనారాయణరావుగారు, గోదావరీతీరము, కొవ్వూరు.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే సమకూర్పఁబడిన వర్ణన
రత్నాకరము గ్రంథమును అందలిపథకమును గాంచితిని గ్రంథములు
చదువుటయే కష్టము. చదివినవానిలో సమానస్కంధములగు భాగ
ములను స్ఫురించుట మఱియొకకష్టము. వానినేర్చి కూర్చుట యింకను
కష్టము. వినినన్నిటిని ఆంధ్రవాఙ్మయమునఁగల పూర్వగ్రంథము
లన్నిటినో పరిశోధించి అందందుఁగల వర్ణనలను విడదీసి ప్రోవు
ప్రోవులుగా నొక్కచోటఁ గనుబఱచిన లక్ష్మణస్వామిగారి ప్రయత్న
మెంతయు సంస్తవనీయము. మిగిలినవారిమాట యటుండ విమర్శకు
లకు నీగ్రంథమువలనగలుగులాభ మపారము. వీరి మహోద్యమము
నకు ఆంధ్రలోకము కృతజ్ఞులు. ఇంకను ఆంధ్రవాఙ్మయమున కిట్టిమ
హోపకారమును చేయ లక్ష్మణస్వామిగారి కాయురారోగ్యములు
కలుగుఁగాక.

శ్రీ పీఠికాపురసంస్థాన విద్వత్కవులు శతావధానులు
బ్రహ్మశ్రీ ఓలేటి వేంకటరామశాస్త్రులుగారు,
(రామకృష్ణకవులు)

క. నిర్ణిద్రదీక్షతో సం
పూర్ణముఁ గావించి లోక♦మునకిచ్చిన నీ
వర్ణనరత్నాకర మా
కర్ణించితిఁ బరమకౌతు♦కం బుప్పొంగన్.

గీ. చెప్పితేమి హేలగా నిట్లు ♦ సేయుమనుచు
నతియె గురుపదముగ హృద♦యమున నిల్పి
శ్రమమునకు నోర్చి వర్ణన♦క్రమములరసి
తుదకుఁ బూర్తిచేసితివి సం♦తోషమయ్యె.

గీ. ప్రస్తుతిం గన్నయాంధ్రప్ర♦బంధజాల
మెల్ల శోధించి విసువొక ♦ యింతలేక
దానఁ గలవర్ణనమ్ములు ♦ తత్తదుచిత
ఫణితి నేర్చి కూర్చుట పయి♦పయినఁ గలదె?

గీ. ఆంధ్రకావ్యప్రపంచంబు♦నందుఁ గల్గు
వర్ణనములెల్ల నరయంగ♦వలయునన్న
నరయఁగావచ్చు నీదు ర♦త్నాకరమునఁ
గరతల సమర్పితామల♦కంబుపగిది.

గీ. తెలుఁగుబాసను బెంపునొం♦దింపఁ జేయ
వలయు పనులెన్నొ యున్నవి ♦ వానిలోన
నొకటి గావించి నీవు ధ♦న్యుండవైతి
సూక్ష్మబుద్ధివి దాసరి ♦ లక్ష్మణకవి,

గ్రంథాదిప్రణాళిక.

గ్రంథములనామములు.	గ్రంథకర్తలనామములు.	శతాబ్ది
అంగశృంగారము	ముడుంబనరసింహాచార్యస్వామి	19
అచ్చతెలుఁగురామాయణము	కూచిమంచి తిమ్మకవి [ర్యులు	17
అచలాత్మజాపరిణయము	తిరుమలబుక్కపట్టణ వేంకటాచా	18
అనిరుద్ధచరిత్రము	కనుపర్తి అబ్బయామాత్యుఁడు	18
అధ్యాత్మరామాయణము	కాణాద పెద్దనసోమయాజి	17
అప్పకవీయము	కాకునూరి అప్పకవి	17
అభాగ్యోపాఖ్యానము	కందుకూరి వీరేశలింగకవి	20
అష్టమహిషీకళ్యాణము	తాళ్లపాక తిరువేంగళనాథుఁడు	16
అహల్యాసంక్రందనీయము	సముఖ వేంకటకృష్ణప్పనాయఁ	18
ఆనందసుందరీచాతుర్యవిలాస	బసవరాజు నాగేంద్రకవి [కు	18
ఆముక్తమాల్యద [ము	కృష్ణదేవరాయలు	15
ఇందుమతీపరిణయము	కుమారధూర్జటి	16
ఇందుమతీపరిణయము	మతుకుమల్లి నృసింహకవి	19
ఉత్తరహరివంశము	నాచన సోమనాథుఁడు	14
ఉత్తరహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము	తక్కెళ్ళపాటి లింగన	18
ఉత్తరరామాయణము	కంకంటి పాపరాజు	18
ఉద్భటారాధ్యచరిత్రము	తెనాలి రామకృష్ణకవి	16
ఉషాకళ్యాణము	రైపు మాయనకవి	18
ఒడయనంబివిలాసము	అజ్జరపు పేరయకవి	18
ఓషువతీపరిణయము	అక్కినేపల్లి నృసింహకవి	18
కకుత్స్థవిజయము	మట్లి అనంతభూపాలుఁడు	16
కళావిలాసము	నన్నెచోడదేవకవి	12
కళాపూర్ణోదయము	పింగళి సూరన్న	16

కవికర్ణరసాయనము	సంకుసాల నృసింహకవి	16
కవిరాజమనోరంజనము	కనుపర్తి అబ్బయామాత్యుఁడు	18
కవిజనరంజనము	అడిదము సూరకవి	18
కవిచకోరచంద్రోదయము	అల్లమరాజు రామకృష్ణకవి	19
కవిజనచకోరచంద్రోదయము	నారపరాజు కాంతకవి	19
కార్తికమాహాత్మ్యము	కుందుర్తి వేంకటాచలకవి	18
కార్తికమాసమాహాత్మ్యము	మండపాక కామేశ్వరకవి	19
కాళహస్తిమాహాత్మ్యము	ధూర్జటికవి	16
కాళిందీపరిణయము	కొంతి భద్రాద్రిరామకవి	19
కావ్యాలంకారచూడామణి	విన్నకోట పెద్దన్న	14
కాశీఖండము	శ్రీనాథకవి	14
కిరాతార్జునీయము	గోపాలునిసింగయ్య	18
కుచేలోపాఖ్యానము	గట్టుప్రభువు	18
కుబ్జాకృష్ణవిలాసము	అక్కినపల్లె హరిదాసు	18
కుమారనృసింహము	కొక్కొండ వేంకటరత్నశర్మ	19
కుమారసంభవము	నన్నెచోడ దేవకవి [కుఁడు	12
కువలయాశ్వచరిత్రము	సవరము చిననారాయణనాయ	16
కృష్ణకర్ణామృతము	వెల్లపూడి వెంగనామాత్యుఁడు	19
కృష్ణకళ్యాణము	అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి	19
కృష్ణభూపాలీయము	చంద్రికవి	19
కృష్ణరాయవిజయము	కుమారధూర్జటి	16
కృష్ణజన్మఖండము	గోపీనాథ వేంకటకవి [థాని	19
కృష్ణార్జునసంవాదము	వెలిచెరుకుల వేంకటరామప్ర	19
కృష్ణార్జునచరిత్రము	మంత్రిప్రెగడసూర్యప్రకాశకవి	19
కృష్ణామాహాత్మ్యము	తాతంభట్టుగురుమూర్తిశాస్త్రి	19
కృష్ణాభ్యుదయము	మండపాక పార్వతీశ్వరకవి	19
కేయూరబాహుచరిత్రము	మంచనకవి	13

కొక్కోకము	ఎఱ్ఱనకవి	16
కౌసల్యాపరిణయము	శ్రీపాద వేంకటాచలకవి	19
క్రీడాభిరామము	వల్లభరాయకవి	15
గణోదయము	చిలకమఱ్ఱి నారాయణకవి	19
గయోపాఖ్యానము	రామనామాత్యుఁడు	18
గాధేయోపాఖ్యానము	అనంతనార్యుఁడు	18
గంగాగౌరీవిలాసము	వీరనార్యుఁడు	17
ఘటికాచలమాహాత్మ్యము	తెనాలి రామకృష్ణకవి	16
చంద్రభానుచరిత్రము	తరిగొప్పుల మల్లనమంత్రి	16
చంద్రరేఖావిలాపము	కూచిమంచి జగ్గకవి	16
చంద్రదేవోపాఖ్యానము	ధూళిపాళ కృష్ణకవి	...
చంద్రాంగదచరిత్రము	పైడిమఱ్ఱి వేంకటపతి	17
చంద్రికాపరిణయము	సురభిమాధవరాయప్రభువు	18
చంపూరామాయణము	ఋగ్వేదకవి వేంకటాచలకవి	17
చమత్కారమంజరి	సింహాద్రి వేంకటాచార్యుఁడు	17
చమత్కారరత్నావళి	సత్యవోలు సోమసుందరకవి	20
చారుచర్య	మంత్రి యప్పన్న	13
చారుచంద్రోదయము	చెన్నమరాజు చెన్నమరాజు	16
చిత్రభారతము	చరిగొండ ధర్మన్న	16
చిత్రవతీపరిణయము	కుప్పిలి సీతారామకవి	...
చిత్రసీమ	శొంఠి భద్రాద్రిరామకవి	19
చెన్నపురీవిలాసము	మతుకుమల్లి నృసింహకవి	19
చెన్నబసవపురాణము	అత్తనూరి పాపయకవి	18
చౌడేశ్వరీవిలాసము	నన్నయభట్టు	11
జానకీరాఘవము	బేతపూడి కృష్ణయ్య	18
జాహ్నవీమాహాత్మ్యము	ఏనుఁగు లక్ష్మణకవి	18
జైమినిభారతము	పిల్లలమఱ్ఱి పినవీరభద్రకవి	14

తపతీసంవరణోపాఖ్యానము	అద్దంకి గంగాధరకవి	16
తారకబ్రహ్మరాజము	చింతగుంట రాధామాధవకవి	16
తారాశశాంకవిజయము	శేషము వేంకటపతి	18
తాలాంకనందనీపరిణయము	మరింగంటి సింగరాచార్యులు	17
దశకుమారచరిత్రము	కేతనకవి	13
దశరథరాజనందనచరిత్రము	మరింగంటి సింగరాచార్యులు	17
దశావతారచరిత్రము	ధరణిదేవుల నాగయామాత్యు[డు	18
ద్వాత్రింశత్సాలభంజికాకథలు	కొవలె గోపరాజు	17
దిలీపచరిత్రము	కొటికలపూడి కృష్ణకవి	18
ద్రౌపదీపరిణయము	తిరుమలరాజ సూరపరాజకవి	18
ధనాభిరామము	నూతనకవి సూరన	17
ధరాత్మజాపరిణయము	కొత్తలంక మృత్యుంజయకవి	19
ధర్మఖండము	ఈమురుపల్లి భవానిశంకరుడు	18
ధర్మాంగదచరిత్రము	దాసరాజు	...
ధీరజనమనోవిరాజితము	తెనాలి రామలింగకవి	17
నయనోల్లాసము	దేవులపల్లి వేంకటకృష్ణకవి	19
నరసభూపాలీయము	మూర్తికవి	16
నరసభూపాలరాజీయము	సోమశేఖరకవి	19
నలచరిత్రము	సిరిప్రగడ ధర్మయామాత్యుడు	17
నలచరిత్రము (ద్విపద)	చక్రపురి రాఘవాచారి	17
నాగరఖండము	తురగా రాజకవి, అయ్యంకి బా[లసరస్వతి	16
నాగ్నజితీపరిణయము	వల్లూరి నరసింహకవి	18
నాచికేతోపాఖ్యానము	మిక్కిలి మల్లికార్జునుడు	17
నారసింహపురాణము	హరిభట్టు	17
నాసికేతూపాఖ్యానము	దుగ్గుపల్లి దుగ్గయ్య	15
నారాయణాచలమాహాత్మ్యము	అల్లమరాజు రంగధామకవి	18
నిరంకుశోపాఖ్యానము	కందుకూరి రుద్రకవి	16

నిర్వచనోత్తరరామాయణము	తిక్కన	13
నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము	వేల్పూరి వేంకటకవి	19
నీతిసారము	ప్రతాపరుద్రకవి	12
నీతిశాస్త్రముక్తావళి	బద్దెనకవి	11
నీలకుంతలావిలాసము	తులగాన నీలకంఠకవి	...
నీలకుంతలీవిలాసము	మాపూరి పట్టియ్య	...
నీలాసుందరీపరిణయము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
నృసింహపురాణము	ఎఱ్ఱాప్రెగడ	13
నృసింహవిలాసము	పైడిపాటి వేంకటనృసింహకవి	17
పంచతంత్రము	బైచరాజు వేంకటనాథుడు	15
పంచతంత్రము	దూబగుంట నారాయణకవి	15
పండితారాధ్యచరిత్రము	పాలకురికి సోమనాథుడు	15
పట్టాభిరామాయణము	ఘట్టు వేంకటరామకృష్ణకవి	18
పద్మపురాణము	మడికి సింగన్న	15
పద్మినీపరిణయము	ఉన్నవ యోగానందసూరి	...
పరమయోగివిలాసము	తిమ్మనృపాలుడు	16
పర్వతపురాణము	శేషనాథార్యుడు	18
పల్నాటివీరచరిత్రము	శ్రీనాథకవి	14
పాండురంగమాహాత్మ్యము	తెనాలి రామకృష్ణకవి	16
పాంచాలీపరిణయము	కాకమాని మూర్తికవి	17
పారిజాతాపహరణము	నంది తిమ్మన్న	15
పార్వతీపరిణయము	కోటి రఘునాథతొండమాన్	18
ప్రద్యుమ్నచరిత్రము [విలాసము	పొన్నాడ పెద్దిరాజు	...
ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయము	గణపవరపు వేంకటకవి	17
ప్రబంధరాజశిరోభూషణప్రకృష్టబలరామచరిత్రము	గుడారు వేంకటదాసకవి	18
ప్రబోధచంద్రోదయము	నందిమల్లయ్య, ఘంటసింగన్న	15

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము	పింగళి సూరన్న	16
ప్రభులింగలీల	పిడుపర్తి బసవప్ప	...
ప్రభులింగలీల (ద్విపద)	పిడుపర్తి సోమనాథుఁడు	16
బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము	మండపాక కామేశ్వరశర్మ	19
బసవపురాణము (ద్విపద)	పాలకురికి సోమనాథుఁడు	12
బసవపురాణము	పిడుపర్తి సోమనాథుఁడు	16
బహులాశ్వచరిత్రము	దామెరల వేంగళభూపాలుఁడు	16
బిల్వేశ్వరీయము	కొక్కొండ వేంకటరత్నశర్మ	19
బిల్హణీయము	చిత్రకవి సింగరార్యుఁడు	18
బృందావనవిహారము	దామరాజు లక్ష్మీనారాయణ	19
బ్రహ్మోత్తరఖండము	శ్రీధరమల్లె వేంకటరామకవి	19
భద్రాపరిణయము	అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి	19
భరతాభ్యుదయము	మాడభూషి వేంకటాచార్యుఁడు	19
భర్తృహరిసుభాషితము	ఎలకూచి బాలసరస్వతి	16
భర్తృహరిసుభాషితము	పుష్పగిరి తిమ్మన్న	18
భర్తృహరిసుభాషితము	ఏనుఁగు లక్ష్మణకవి	18
భల్లాణచరిత్రము	పోచిరాజు వీరన్న	18
భాగవతము	బమ్మెర పోతనామాత్యుఁడు	14
భానుమతీపరిణయము	రెంటూరి రంగరాజు	16
భారతము	నన్నయభట్టాదులు	11
భారతము	అథర్వణాచార్యులు	13
భార్గవపురాణము	కాండూరి వేంకటదాసకవి	18
భీమేశ్వరపురాణము	శ్రీనాథకవి	14
భోజరాజీయము	అనంతామాత్యుఁడు	15
భోజసుతాపరిణయము	కోటీశ్వరకవి	18
మత్స్యపురాణము	హరిభట్టు	17
మదననాయకవిలాసము	చదువుల సోమలింగయ్య	18
మనుచరిత్రము	అల్లసాని పెద్దన	15

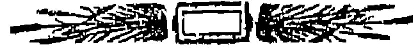
మల్హణచరిత్ర	ఎడపాటి ఎఱ్ఱనకవి	...
మహాలక్ష్మీపరిణయము	వద్దిపర్తి కోనంరాజు	...
ముగ్ధాశృంగారము	ముడుంబనరసింహాచార్యస్వామి	19
మహేంద్రవిజయము	దేవులపల్లి సుబ్బరాయకవి	19
మార్కండేయపురాణము	మారన	13
మిత్రవిందాపరిణయము	కుందుర్తి వేంకటాచలకవి	17
మిత్రవిందాపరిణయము	రావు జనార్దనరంగారావుగారు	19
ముకుందవిలాసము	కాణాద పెద్దనసోమయాజి	17
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము	దంతులూరి బాపరాజు	18
మైరావణచరిత్రము	మాడయకవి	19
యతిరాజవిజయము	దేవులపల్లి సుబ్బరాయకవి	19
యయాతిచరిత్రము	పొన్నికంటి తెలగనార్యుడు	16
యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము	గట్టుప్రభువు	18
యాదవరాఘవపాండవీయము	నెల్లూరి వీరరాఘవకవి	18
యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము	చెళ్లపిళ్ల నరసకవి	18
రంగరాయచరిత్రము	దిట్టకవి నారాయణకవి	18
రంగనాథరామాయణము (ద్వి)	రంగనాథుడు	13
రంగనాథరామాయణము ,,	కాచభూపతి, విఠ్ఠలరాజు	13
రంభానలకూబరవిలాసము	బండి వెంకటస్వామినాయనికవి	19
రఘురామచరిత్రము	కృష్ణగిరి కృష్ణకవి	19
రసికజనమనోభిరామము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
రసికజనమనోరంజనము	కందుకూరి వీరేశలింగకవి	20
రాఘవపాండవీయము	పింగళి సూరన్న	16
రాఘవపాండవయాదవీయము	అయ్యగారి వీరభద్రకవి	19
రాజశేఖరచరిత్రము	మాదయగారి మల్లన	16
రాజవాహనవిజయము	కాకమాని మూర్తికవి	17
రాజశేఖరవిలాసము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
రాధామాధవసంవాదము	వెలిదండ్ల వేంకటపతి	18

రాధాకృష్ణసంవాదము	మండపాక పార్వతీశ్వరకవి	19
రాధామాధవవిలాసము	సత్యవోలు సోమసుందరకవి	20
రాధికాసాంత్వనము	ముద్దుపళని	18
రామచంద్రోపాఖ్యానము	వారణాసి వేంకటకవి	19
రామచంద్రోపాఖ్యానము	మిక్కిలి మల్లికార్జునుడు	19
రామవిలాసము	ఏనుగు లక్ష్మణకవి	18
రామరాయవిలాసము	దేవులపల్లి సుబ్బరాయకవి	19
రామాయణము	భాస్కరాదులు	14
రామాయణము	మొల్ల	16
రామాయణము	గోపీనాథ వేంకటకవి	19
రామాభ్యుదయము	అయ్యలరాజు రామభద్రకవి	16
రామేశ్వరమాహాత్మ్యము	ఏనుగు లక్ష్మణకవి	18
రావువంశముక్తావళి	దేవులపల్లి వేంకటకృష్ణకవి	19
రుక్మాంగదచరిత్రము	ప్రౌఢకవి మల్లనార్యుడు [డు	14
రుక్మిణీకళ్యాణము	జన్నాడ వేంకటరంగాచార్యు	19
రుక్మిణీపరిణయము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
రుక్మిణీపరిణయము	సత్యవోలు భగవత్కవి [రులు	18
రెట్టమతశాస్త్రము	అయ్యలరాజు, అయ్యలభాస్క	18
లంకావిజయము	పిండిప్రోలు లక్ష్మణకవి	18
లక్షణాపరిణయము	కుప్పిలి సీతారామకవి	...
లక్ష్మీవిలాసము	రాయసము వేంకటపతి	16
లక్ష్మీనారాయణపరిణయము	శివపల్లి సర్వోత్తమకవి	18
వరాహపురాణము	నందిమల్లయ్య, ఘంటసింగన్న	15
వరాహపురాణము	హరిభట్టు	17
వల్లీపల్లవోల్లాసము	మాడభూషి నృసింహాచార్యుడు	19
వసుచరిత్రము	రామరాజభూషణుడు	16
వాల్మీకిచరిత్రము	రఘునాథభూపాలుడు	17
వాసవదత్తాపరిణయము	వక్కలంక వీరభద్రకవి	18

వాసవదత్తాపరిణయము	ఎట్రామిల్లి లక్ష్మీనారాయణ	19
విక్రమసేనము	చిమ్మపూడి యమరేశ్వరుఁడు	1[illegible]
విక్రమార్కచరిత్రము	జక్కనకవి	14
విజయసేనము	తిక్కనసోమయాజి (?)	13
విజయవిలాసము	చేమకూర వేంకటకవి	17
విజయనందనవిలాసము	మంగళగిరి ఆనందకవి	18
విజ్ఞానేశ్వరము	కేతన	13
విజ్ఞానప్రదీపిక	చెన్నవీరయ	19
విప్రనారాయణచరిత్రము	చదలువాడ మల్లయకవి	16
విశ్వకర్మపురాణము	వీపూరి వేంకటాచార్యుఁడు	...
విశ్వగుణాదర్శము	తిరుమలబుక్కపట్టనచినతాతా	19
విష్ణుపురాణము	వెన్నెలకంటిసూరన్న [చార్యుడు	15
విష్ణుమాయావిలాసము	రోసనూరి వేంకటపతి	17
వీథినాటకము	శ్రీనాథకవి	14
వీరభద్రవిజయము	బమ్మెరపోతనామాత్యుఁడు	14
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము	దామెర చినవేంకటరాయకవి	18
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము	తరిగొండ వెంకమాంబ	18
వేంకటేశ్వరవిలాసము	చెళ్లపిళ్ల నరసకవి	19
వేదాంతరసాయనము	మంళగిరి ఆనందకవి	18
వైజయంతీవిలాసము	సారంగు తమ్మయ్య	16
వైశ్యపురాణము	శ్రీగురు భాస్కరాచార్యులు	18
శంకరవిజయము	ఆలూరి కుప్పనకవి	19
శాంతనువిలాసము	అల్లమరాజు రామకృష్ణకవి.	19
శంతనూపాఖ్యానము	శొంఠిభద్రాద్రిరామశాస్త్రి	19
శకుంతలాపరిణయము	పిల్లలమఱ్ఱి పినవీరభద్రకవి	14
శకుంతలాపరిణయము	రేవణూరి వేంకటార్యుఁడు	18
శకుంతలాపరిణయము	కృష్ణకవి	18
శకుంతలాపరిణయము	పెద్దాడ నాగయామాత్యుఁడు	18

శకుంతలాపరిణయము	పక్కి వేంకటనరసయ్య
శతకంఠరామాయణము	లింగకవి, గంగకవి
శశిరేఖాపరిణయము	అప్పప్పకవి
శివజ్ఞానదీపిక	పెదపాటి సోమనకవి
శివరాత్రిమాహాత్మ్యము	శ్రీనాథకవి
శివరాత్రిమాహాత్మ్యము	లోకేరావు సోమనాథార్యుఁడు
శివయోగసారము	అనియూది గణపతిదేవుఁడు
శివలీలావిలాసము	కూచిమంచి తిమ్మకవి
శిశుపాలవధ	గోపీనాథ వేంకటకవి
శుకసప్తతి	పాలవేకరి కదరీపతినాయకుఁడు
శుద్ధాంధ్రోత్తరరామాయణము	కందుకూరి వీరేశలింగకవి
శుద్ధాంధ్రభారతసంగ్రహము	కందుకూరి వీరేశలింగకవి
శుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వ॥ నైష॥	కందుకూరి వీరేశలింగకవి
శుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వచనకుశ	మచ్చ వేంకటకవి
శృంగారనైషధము [చరిత్రము	శ్రీనాథకవి
శృంగారరసమంజరి	గుడిపాటి కోదండకవి
శృంగారరసాలవాలము	వెణుతుర్ల వడ్డికవి
శేషధర్మము	వెణుతురుపల్లి విశ్వనాథకవి
శేషధర్మములు	అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము	భైరవకవి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము	కట్టావరదరాజేంద్రకవి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము	నల్లాన నృసింహాచార్యుఁడు
శ్రీరామస్తవరాజము	ముమ్మిడి మల్లనామార్యుఁడు
షట్చక్రవర్తిచరిత్రము	మల్లారెడ్డి
సంవరణచరిత్రము	తెనాలి రామకృష్ణకవి
సకలకథాసారసంగ్రహము	అయ్యలరాజు రామభద్రుఁడు
సత్యభామాపరిణయము	జిఱుమట్టి నరసింహకవి
సత్యభామాసాంత్వనము	కామేశ్వరకవి

వర్ణనానుక్రమణిక.

శ్రీ
పరమేశ్వరాయనమః

వర్ణనరత్నాకరము

తృతీయభాగము

శ్రీకారము

శ్రీకారము శుభకర మగు
శ్రీకారము సకలకార్యసిద్ధి నొసంగున్
శ్రీకారము గీర్తిద మగు
శ్రీకారముఁ గృతుల నాదిఁ జేకూర్పఁ దగున్. 1

(చాటుధార.)

శుభదేవతాత్రయంబును
శుభఖచరత్రయముఁ గలిగి శుభవాచక మై
యభినుతిఁ గాంచినకతమున
శుభములు శ్రీకారమునను జొప్పడు టరుదే. 2

సుమనోమనోభిరంజనము అశ్వా 1 పద్య 1.

కావ్యాభిలాష

ధరణిఁ దొమ్మిది లిబ్బులు దాఁచుకొన్న
వాని కైనను ధనకాంక్ష పోనియట్లు
కృతులు పదివేలు గైకొన్నఁ గీర్తికాముఁ
డైనవానికిఁ జనదు కావ్యాభిలాష. 3

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము పీఠిక పద్య 19.

బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరస్తుతి

సీ. తతశుద్ధసత్త్వప్ర♦ధానవిగ్రహుల ని,మ్మల రజస్సత్త్వత♦మోగుణకుల
స్వసుధర్మశృంగార♦వైరాగ్యవేషుల, విశ్వోద్భవస్థితి ♦ విలయకరులఁ
దప్తకాంచననీర♦ధరచంద్రవర్ణుల, శుభకమండలుచక్ర♦శూలధరుల
ఘనసత్యవైకుంఠ ♦ కైలాసవాసుల, వరహంసఖగవృష ♦ వాహనులను
గీ. షడ్గుణైశ్వర్యయుతుల భా♦షావధూపద్మ,సన్నుతంగళదేవతా♦సర్వమంగ
ళాధిపతుల సాక్షాత్పర♦మాత్మమయుల, బ్రహ్మవిష్ణుమహేశులఁ ♦ బ్రస్తుతింతు.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, పీఠిక, పద్య, 8.

ఉ. చల్లనిపుట్టినిండ్లుగల♦చాన యురంబున మేన మోమునం
దెల్లపుడున్ వసించి కడు♦నింపులు గుల్కఁగఁ బ్రేమ మీఱ ను
త్ఫుల్లమనోజ్ఞతన్ బ్రకట♦ మూర్తియునై సగమై విలీనమై
తెల్లమి నుండు మూర్తుల ను♦దీర్ణతతో నుతియింతు ముఖ్యరన్.

కిరాతార్జునీయము, ఆ 1 ప 3.

వాణీలక్ష్మీపార్వతీస్తుతి

శా. బ్రహ్మాండంబు సృజింపఁ బెంప పమయిం♦పం జాలుసామర్థ్యముల్
బ్రహ్మోపేంద్రనగేంద్రచాపులకు సం♦పాదించుచున్ వారికిన్
బ్రహ్మాత్మైకవివేకమిచ్చుచును సం♦భావించుచుం బ్రోచు నా
బ్రాహ్మీమంగళదేవతాగిరిజలం ♦ బ్రార్థింతు నశ్రాంతమున్.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, పీఠిక ప 4.

వేంకటేశ్వరస్తుతి

సీ. అలమేలుమంగామ♦నోబ్జభృంగ పరాకు, యహరహర్దానవ♦హర పరాకు
శ్రీతిరుపతిమహా♦సింహాసన పరాకు, దివిజాధినాథవై♦భవ పరాకు
సకలభక్తజనర♦క్షణవిచక్షణ పరా,కజరవందితపదాం♦బుజ పరాకు
కమనీయసందీప్త♦గరుడవాహ పరాకు, శతకోటిమన్మథా♦కృతి పరాకు
గీ. దేవర పరాకు తిరుమలా♦ధిప పరాకు, మాయురే స్వామిచాగుభ♦ళా యటంచు
మాగధులు చేరి సముఖంబు♦వేగ విన్న, నలువుమీఱంగ నిజవాహ♦నంబు డిగ్గి,

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 79.

సీ. బహుచిత్రచిత్రప్రభావాయ భావాయ, కల్పితాఖిలలోక • కారణాయ
ధీజనస్తుతవాను • దేవాయ దేవాయ, నందితాశ్రితనంద • నందనాయ
నళినలోచన జగ • న్నాథాయ నాథాయ, దాసకామితఫల • దాయకాయ
సత్కవీంద్రనుహృన్ని • శాంతాయ శాంతాయ, పరమపావనభక్త • పాలనాయ
గీ. శంఖచక్రధరాయ తా • ర్క్ష్యధ్వజాయ, శేషశైలవిహారాయ • శ్రీధరాయ
దివ్యశ్రీవేంకటేశాయ • తే నమోస్తు, టంచు వినుతించి మతియుని • ట్లంచుఁ బొగడె.

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 3 ప 134.

సీ. అచ్యుతాహ్వయమున • ననురీతి వే కాని, నిజముగా నాపేరు • నీకుఁ దగునె
యహరఁ బద్మాలయే • ష్టుఁడ వనిపరిగితే, కాని నీ కా పేరు • కలుగఁ దగునె
రహిని శ్రీలేఖవ • ర మహాహితుఁడవని, తనరితి వే కాని • తగునె నీకుఁ
బరగ నాగేశవి • పక్షుఁడ వనియొప్పి, తివె కాని యాపేరుఁ • దెలియఁ దగునె
గీ. తపలి రాత్రిచరాంతకుం • డవను చీవు, తనరితివె కాని యాపేరు • తగునె నీకు
నౌర నీకవి యోవింప • వగుట పెద్ద, మత్తరిపుహర్త యలిమేలు • మంగభర్త. 9
సీ. మహాదేవమిత్ర శుం • భద్భక్తవనచైత్ర, జలజాతదళనేత్ర • జలదగాత్ర
యరిచయభీమ ని • ర్జరనాథనుతనామ, సుందరజితకామ • సుగుణధామ
కౌస్తుభవక్ష స • త్కమలపుండరీకాక్ష, నరకేభహర్యక్ష • మురవిపక్ష
యలివేలుమంగచి • త్తాంభోజమదభృంగ, కరుణాయుతాపాంగ • చరణగంగ
గీ. మహితనవనీతచోర దు • ర్మదవిదూర, పంచపాండవపక్షక • గ్బగవిశక్ష (?)
యమరచాతకవారిద • యంబుజపద, కల్మషాత్మపిశాచ వేం • కటగిరీశ. 10

కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 2 ప 88, 89.

కాశీవిశ్వేశ్వరస్తుతి

ద్వి. జయ భక్తమందార • సజ్జనోద్ధార, జయ సద్గుణాధార • సంసారదూర
జయ సత్కృపాలోల • శాతత్రిశూల, జయ హుతాశననేత్ర • జలజాక్షమిత్ర
జయ మేరుకోదండ • జయ విష్ణుకాండ, జయ నిర్జితానంగ • శశిధవళాంగ
చారుకోమలహాస • చతురవిలాస, గౌరీమనోల్లాస • కాశీనివాస.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము. గౌర. భా 2.

సీ. క్షీరాబ్ధిసంభవ • క్ష్వేళానలోగ్రకీ, లావళీనీలకం • ధరాజిరాయ
పవనాశనాధీశ • పర్యంకకంకణ, త్రస్తమిత్రత్రిపు • రాసురాయ

హాళీందుచంద్రికా♦జాలస్ఫురద్దేవ, నిమ్నగాకైరవేం♦దీవరాయ
పావనాచారస♦ద్భక్తలోకానిక, మానసాంభోజాత♦మధుకరాయ
గీ. వసుమతీధరకన్యకా♦వర్తులస్త, నాగ్రికాశ్మీరసురభిదో♦రంతరాయ
మందిరాయితకైలాస♦కందరాయ, హస్తిచర్మాంబరాయ తు♦భ్యం నమోస్తు.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, ఆ 4 ప 22

సీ. పదియారు పండ్రెండు♦పరియులు చక్రము, లిట్టట్టుఁ గదలని ♦ యట్టి తేరు
మోములుతొమ్మిది ♦ పూనినసారథి, నపరిమితంబులై♦నట్టిహరులు
మూఁడగ్రములతోడఁ ♦ గూడినచాపంబు, వేయితెఱంగుల ♦ వెలయు నారి
దశవిధాకృతులచేఁ ♦ దనరినబాణంబు, త్రిప్రకారంబులఁ ♦ దివురుదృష్టి
గీ. యిట్టి పరికర మెల్లఁ జే♦పట్టి నింగిఁ, బఱచుగుఱియగుఱిగ వీళ్ళఁ ♦ బడ నడంచి
జయముఁ గొన్నట్టి విన్నన్న ♦ శక్య మగునె, కాళికావిశ్వనాథ వి♦క్రమసనా

బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ఆ 2.

కుక్కుటేశ్వరస్తుతి

సీ. చిన్నివెన్నెలతేఁడు ♦ చెన్నైన సికపువ్వు, పసమించు పులితోలు♦పట్టుసా
చిలువలరేకిమీఁడు ♦ బలునూనికపుఁదాళి, వాటంపుఁ దెలిగిబ్బ ♦ వారువంబు
గటికిపూజల మెచ్చు ♦ గారాబుకొమరుండు, వలిగొండకూఁతురు ♦ వలపు టిం
జేజేతుటుములెల్లఁ ♦ జేరి కొల్చెడు బంట్లు, మనువెండిగుబ్బలి ♦ యునికిపట్టు
గీ. నగుచుఁ జెలువొందభువనంబు♦లనుదినంబు, రమణఁ బాలించునిన్ను నేఁ♦బ్రస్తుతిం
బుధనుతవిలాస పీఠికా♦పురనివాస, కుముదహితకోటిసంకాశ ♦ కుక్కుటేశ. 1

సీ. బృందారకామంద ♦ మందారవీతాఘ, బృందారవిందాక్ష♦వందనీయ
పాటీరవర్ణేందు ♦ కోటీర గౌరీవ, ధూటీరతాదత్య ♦ కోటితేజ
శోణీరథాంభోధి ♦ తూణీరగంగాపి, వేణీధవామోద ♦ పాణిహరిణ
నీహారవాగ్భామి♦నీహీరహారాని, లాహార వర్యాభ♦వాహనార్య
గీ. శర్వ సర్వజ్ఞ దుర్వహో♦ఖర్వగర్వ
సర్వపూర్వామరోదగ్ర ♦ శార్వరహర
సారసుకుమార సంతతో♦దారవీర
చారుతరకుక్కుటాకార ♦ జయ సుధీర.

రుక్మిణీపరిణయము, కూ, తి. పీఠిక, ప 19, 20.

భీమేశ్వరస్తుతి

గీ. విశ్వనకు శాశ్వతునకు వి♦శ్వేశ్వరునకు, విశ్వరూపాత్మకునకును మ♦హేశ్వరునకు
శ్రీస్వయంభూమహానుధా♦స్నిగ్ధలింగ, భీమనాథేశ్వరునకు న♦ర్పింతు మనసు.

గీ. భీమ భీమేశ్వరేశ్వర♦భీమనాథ, భవభవారణ్యపావక ♦ భవ్యమూర్తి
భర్గ ఫాలాక్ష భసితాంగ ♦ ఫణివిభూష, శిఖిశిఖాభాసమానభ♦జింతు నిన్ను. 14

గీ. శర్వు సర్వేశ్వరేశ్వరు ♦ సర్వవంద్యు, శర్వు సర్వప్రదాయకు ♦ సర్వధాత
శర్వు సర్వంసహామహీ♦చక్రధరుని, శర్వు వర్ణింతు దేవతా♦సార్వభౌము. 15

శా. వేదాతీతుని వేదవేద్యుని శివున్ ♦ వేదాంతవేద్యున్ భవున్
వేదాంతోపనిషద్రహస్యముఁ జతు♦ర్వేదీవిహారాలయున్
వేదాంగాదిపురాణముఖ్యవిలస♦ద్వేదాగమప్రక్రియా
వేది న్నిన్ను భజింతు నెమ్మనమునన్ ♦ విశ్వేశ భీమేశ్వరా. 16

క. కామేశ్వరు నీశ్వరునిం, గామితఫలదానకల్ప♦కముఁ గామరిపున్
గామాతీతుని దేవ, గ్రామణి నిను నాశ్రయింతు ♦ గౌరీరమణా. 17

క. ఆనందజ్యోతిని బర,మానందానందమూర్తి ♦ నవ్యయునిఁ ద్రిలో
కానందామృతదాయి మ,హానందుని వృషభవాహు♦నభివర్ణింతున్. 18

సీ. ఓ మహాలింగంబ ♦ యో మహాదేవుండ, యో మహాత్ముఁడ దేవ ♦ యో మహేశ
యో మహాసంపత్ప్ర♦యోగదీక్షాదక్ష, యో మహాపాపేంధ♦నౌఘదహన
నీమూర్తిసంస్మృతి ♦ నీనామసంస్మృతి, నీకథాశ్రవణంబు ♦ నిఖిలదురిత
యూథాంధకారసూ♦ర్యోదయం బఖిల క,ల్యాణనికాయసం♦ప్రాప్తిహేతు
గీ. యంబికాకుచకుంభద్వ♦యాంగరాగ, పరిమళాసారవాసిత ♦ బాహుమధ్య
దక్షిణాపథకాశికాం♦తర్విహార, గిరిశ శ్రీభీమనాథ ర♦క్షింపు మమ్ము. 19

క. ఈసప్తమునిస్తోత్రము, వ్రాసినఁ జదివినను వినిన ♦ వర్ణించినఁ గై
లాసపతిదక్షవాటిని, వాసుఁడు జనులకు నభీష్ట♦వరము లొసంగున్. 20

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 5 ప 132, 139.

కోటిలింగేశ్వరస్తుతి

సీ. వేవేలకోటుల ♦ వేఁడివెల్గులప్రభల్, నించువాఁడు ప్రభల ♦ మించువాఁడు
వలగొను భక్తుల ♦ తలఁపులు చేకూర్చి, యేలువాఁ డఘముల ♦ ద్రోలువాఁడు

సగౌరవంబుగఁ గొలువిచ్చి ♦ సత్కవినిచయులఁ బాలించువాఁడఘులఁ దూ♦లించువాఁడ
వింతవేడుకలఁ ద♦నంతటనే ప్రకాశించువాఁ, డానతుల్ ♦ గాంచువాఁడు

గీ. మెప్పుమీఱ దనర్చి వెలయు శ్రీ♦యెల్లమంద, నగరనాయక మందిరుఁ♦ డైనవాఁడు
కోటిలింగేశ్వరుఁడు గడుఁ ♦ గూర్మి వెలయ, సరసకవితాపటుత్వము ♦ సంఘటించుగాత.

ఓఘవతీపరిణయము, ఆ 1 ప 12.

సృష్టికై బ్రహ్మయొనరించిన సూర్యస్తుతి

గీ. యోగిజనములెవ్వనిఁ బరం♦జ్యోతి గాఁగ, దలఁతురఖిలమయాత్మకుఁ ♦ డై వెలుఁగు నెవ్వఁ
డరయ సకలంబు నెవ్వని♦యందుఁ గలుగు, నట్టిగభస్తికి మ్రొక్కెద నే స♦మగ్రభక్తి.

ఉ. ఏమహితాత్మకుఁ డెప్పుడును ♦ నెంతయు వెల్గుచు నుండు ఋగ్యజు
స్సామమయైకమూర్తి యగు♦సంపద నే నిగమాత్మకుం డథర్వా
త్మామయసూక్ష్మతత్త్వుఁ డగుఁ ♦ దద్దయు నే త్రిగుణాత్మకుం డోంకృతి
శ్రీమయలీల సంతతముఁ ♦ జెల్వగు నారవికేను మ్రొక్కెదన్. 23

క. శ్రుతిరూపుఁడుఁ గ్రతురూపుఁడు, వతులబ్రహ్మైకరూపుఁ ♦ డాత్మవిద్యారా
ధితరూపుఁ డాద్యుఁ డవ్యయుఁ, డతితేజుం డగు దినేశు ♦ నభినందింతున్. 24

క. అపరిమితమైన నీయుగ్రపువేఁడిమిఁ బాయును లెల్ల ♦ గ్రాఁగెడు దేజం
బుపసంహరింపు సృష్టికి, విపరీతము పుట్టకుండ ♦ విశ్వమయాత్మా. 25

మార్కండేయపురాణము, ఆ 7 ప 81, 84.

అదితియొనరించిన సూర్యస్తుతి

క. పరమంబై సూక్ష్మంబై, పరిపూర్ణంబై సుషుమ్నఁ ♦ బ్రభవంబై సు
స్థిరమైన బ్రహ్మతేజము, ధరియించిన నీకు మ్రొక్కె♦దను నే ద్యుమణీ. 26

క. జగముల నుపకారంబుగఁ, దగుతఱి నుదయించుచున్న ♦ తాపకవిలస
న్నిగమమయతీవ్రమూర్తికి, గగనమణికి మ్రొక్కెద న్ప్ర♦కాశితభక్తిన్. 27

క. ఘనవర్షార్థము రసమో, చనముం జేయుచును సకల ♦ జగమున కాప్యా
యనకరమగురూపముగల, ఘనాత్ముఁడగు నీకు వినుతిఁ ♦ గావింతు రవీ 28

గీ. బ్రహ్మ కేశవ రుద్రరూ♦పములు నీవ, యింద్ర పావక యమ జల♦ధీశ పవన
ధనదరూపము నీవ చం♦ద్రధర మేది, నీధ్ర భూవార్ధిరూపము♦లీవె తరణి. 29

క. యాగములను సతతాంత, ర్యాగములను నిను భజింతు ♦ రవనిసుపర్వుల్
యోగులు త్రిదివాక్షయసుఖ, భోగంబుల కై సమస్త ♦ భువనస్తుత్యా. 30

మార్కండేయపురాణము, ఆ 7 ప 82, 98.

విశ్వకర్మ యొనరించిన సూర్యస్తుతి

చ. కనదరుణాంబుజాతనవ♦కాంతి నుదంచితభూరిచారుకాం
చనరుచిఁ దప్తతామ్రవిమల♦సద్ద్యుతి నాత్తలసత్ప్రవాళదీ
ప్తి నిజతనూద్గతాంశుతతి ♦ దిక్కులఁ బర్వ వెలుంగనొప్పనీ
దినమణికి న్నభోమణికి ♦ దేవశిరోమణి కేను మ్రొక్కెదన్. 31

చ. ఘననిబిడాంధకారరిపు♦ఖండనచండమయూఖరాజిచే
ననుదినము న్ప్రభాతముల♦యందమృతాంశుమరీచి వేఁడి గా
వనజము లుల్లసిల్లఁగఁ దో♦వల్ మొగుడన్ ప్రభమాద్రిఁ బొల్చు నీ
దినమణికి న్నభోమణికి ♦ దేవశిరోమణి కేను మ్రొక్కెదన్. 32

చ. దినకరయామ్మదీయతను♦తేజము ద్రచ్చెద భక్తి నీకు వం
దన మొనరించుచు న్బహువి♦ధంబుల నిన్ను నుతించుచు న్దయ
న్నను శుభదృష్టిఁ జూడుము స♦నాతనకారుణికాగ్రగణ్య య
త్యనుపమపుణ్యసర్వనిగ♦మాత్మక నన్ను ననుగ్రహింపుమీ. 33

మార్కండేయపురాణము, ఆ 7 ప 122, 126.

బ్రాహ్మణగణ మొనరించిన సూర్యస్తుతి

సీ. ఆదిత్యు సూర్యుని♦సర్వముఁ బూషున్ ఖ,భాను దివాకరు♦భాను సవితృ
నక్షరుఁ బరము సి♦తాసితవర్ణుని, భాస్కరు దుష్కృతఘ్నుఁ ♦ బంకజాప్తు
రవిఁ బ్రియాంతకు ♦ రక్తపీతుని దీప, దీధితి నవితయ్కస్య ♦ దీర్ఘరూపు
యజ్ఞాగ్నిహోత్రవే♦దావస్థితుని యోగి, నిత్యు ననంతుని ♦ నిగమవేద్యు

గీ. సాధ్యు మిత్రుని నఖిలలో♦కైకరక్షు, వ్యక్తగుణయుక్తుఁ బరమద♦యానురక్తు
శాంతు నిన్నుఁ బ్రభాకరు ♦ శరణు వేఁడి, సంతతము నినుఁ గొల్తుమ♦నంతభక్తి.

క. సుర దనుజ ఖచర కిన్నర, గరుడోరగ సిద్ధ తార♦కాగ్రహములయం
దరయంగ నధికతేజ, స్స్ఫురితుండగు దేవు శరణుఁ ♦ జొచ్చెద మర్థిన్. 35

గీ. గగనమునుండి నిజమయూ♦ఖములఁ జేసి, యవనితలమును దిశలును♦నంతరిక్ష
మును వెలింగించుచును వ్యాప్త♦మూర్తిఁ దాల్చి, పరగు దేవుని గొలుతుము♦శరణు వేఁడి.

ఆ. అరయ బ్రహ్మ యన మ♦హాదేవుఁ డనవిష్ణుఁ, డనఁ బ్రజాపతి యన♦ననిలుఁ డనఁగ
నంబరం బనంగ ♦ నమరుఁ దానే దేవుఁ, డట్టి భానుఁ గొల్తు ♦ మర్థితోడ. 36

మార్కండేయపురాణము, ఆ 7 ప 156, 159.

అగ్నిస్తుతి

శా. భూతాధారుఁడవై మహాధ్వరకళా♦పూజ్యుండవై యాగమ
వ్రాతస్తుత్యుఁడవై సురార్చితుఁడవై ♦ బ్రహ్మణ్యదేవుండవై
శ్రౌతస్మార్తశుభక్రియాధిపతివై ♦ శాంతాంతరంగోజ్జ్వల
జ్యోతీరూపుఁడవై వెలుంగునిను సం♦స్తోత్రిం బొనర్తున్ శిఖీ.

క. దేవతలకు నీవ ముఖము, దేవతలకు నీవ బ్రతుకుఁ ♦ దెరువు హుతవహా
దేవతల కెల్ల నాత్మవు, నీవ సకలదేవతలును ♦ నీప్రాణంబుల్.

శా. నీయం దర్పుదు వేల్చుహవ్యములొగి ♦ న్మేఘమ్ములై వర్షము
న్జేయ న్మేదిని నోషధుల్గలుగుఁ దత్సేవ న్ప్రజాశ్రేణి దీ
ర్ఘాయుర్వృద్ధి వహించి యధ్వరము ల♦త్యంతప్రీతిఁ గావింపఁ గా
వా యజ్ఞంబులఁ దృప్తిఁ బొందుదురు నా♦కాధీశ్వరు ల్పావకా.

క. జలముల నీవ సృజించితి, జలముల యగ్ని యగు నీకు ♦ జనన మొనర్చె
న్జలములు నీచేఁ బక్వ,మ్ములగుచుఁ బ్రాణులకుఁ జేయుఁ♦బుష్టి హుతవహా.

మార్కండేయపురాణము, అ 7 ప 50, 53.

సీ. పావకశిఖి సర్వ♦భక్షణపవనాప్త, విజయ ధనంజయ♦వీతిహోత్ర
సప్తార్చి హవ్యవాహ♦జ్వలనధూమధ్వజ, స్వాహామనోహర ♦ లోహితాశ్వ
శుక్లమేషారూఢ ♦ శుద్ధజటాబద్ధ, గౌరవర్ణారుణ♦కమలనయన
తపనయక్షేశ్వర♦దహనవిశ్వతివహ్ని, యాశుశుక్షణికామి♦తార్థఫలద
గీ. దేవవదనద్విమస్తక♦త్రిదశవంద్య, సకలజీవాత్మకస్థ వి♦శ్వభరితాశ
రూఢచారిత్ర విశ్వాన♦రనిసుపుత్ర, యతిపవిత్ర నమస్కార ♦ మగ్నిహోత్ర

గీ. నీవలనఁ దృప్తిఁ గాంతురు ♦ నిర్జరులును, తనియ యజ్ఞఫలం బిచ్చు♦దాతవీవు
నీవె కనుపట్టువేల్పవీ♦నిఖిలమునకు, ఘనుఁడ నినుఁబోలు దైవంబు♦గలదె జగతి

ఆ. గంగమొదలునదులు ♦ కడలిలోపలఁ బడ్డ, నీరు పెల్లుపొంగి ♦ నింగి ముట్టి
వెల్లివిరియకుండ ♦ విలయమొందింతువు, పానశక్తి నీదె ♦ బడబవహ్ని.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, అ 2.

సీ. నిఖిలాగమస్తోత్ర♦నిరుపమతేజఃప్ర,చార మేషారూఢ♦గౌరవర్ణ
లోహితాంబక జటా♦వాహ చతుశ్శృంగ, సప్తజిహ్వ త్రిపాద♦సరసిజాప్త

ఖండలకుముదాప్త♦మండలస్థితహరి, దంబరనేత్ర వి♦లంబచరిత
జగదంతరాత్మక♦సజ్జనపూజిత, సకలభువననమ♦స్కారవిభవ
గీ. యమితసత్సంగ గురునిర్మ♦లాంతరంగ, ప్రణవవర్ణానుషంగ శ్రీ♦పావనాంగ
భక్తచిత్తాబ్జభృంగ వి♦పక్షభంగ, వరదయాపాంగపావ త♦మిరపతంగ. 45
చ. దివిజులు నీముఖంబునసె♦ తృప్తి వహింతురు వేద మెప్డు ని
న్నవనిఁ బరాత్పరుండవను♦ నాహవనీయము దక్షిణాగ్నిసం
భవమగునీదు మేనను శు♦భప్రదపావనరూప యోక్రతూ
త్సవకలనప్రమోదముని♦సన్నుతభావుకచిత్తసంయుతా. 46
ఆ. యజ్ఞకర్త వీవు♦ యజ్ఞేశ్వరుఁడ వీవు, యజ్ఞభోక్త వీవు♦యజ్ఞపురుష
యజ్ఞ యజ్ఞఫలద♦యజ్ఞనియంత్రిత, యజ్ఞపాలదేవ♦ యగ్నిదేవ. 47
ఓఘవతీపరిణయము, ఆ 3 ప 202, 204

మహేంద్రస్తుతి

సీ. బల వృత్ర నముచి జం♦భ పులోమముఖదైత్య,వనవహ్ని హేతి యె♦వ్వాని హేతి
చిత్రసంగరజయ♦శ్రీకరగ్రహణ ని,ర్వహణనిహస్త మె♦వ్వానిహస్త
మనఘకర్మాయాత ♦ ఘనతరైశ్వర్యని,ర్వ్యగ్రపుణ్యాలోక మె♦వ్వానిలోక
మసమానకారుణ్యా♦రసవర్షిలోచన, వనజనికాయ మె♦వ్వానికాయ
గీ. మమర వనమధ్యకేళిసా♦ధ్యాంతరాళ, వర్ణ్యతరసంప్రచరణ మె♦వ్వానిచరణ
మట్టి లోకైకవందితు ♦ నప్రమేయు, నిన్ను వర్ణింపఁగా నేర్తు♦నే సురేంద్ర.
శా. వంశారణ్యముఁ గాల్చు పావకుగతిన్ ♦ వర్షిష్ణువై విద్విష
ద్వంశారణ్యము నిర్దహించు భవదు♦ద్దామప్రతాపాగ్ని శి
తాంశుస్ఫూర్తులు సంశ్రితావళికి నీ♦యాకారరేఖల్ త్రియ
స్త్రింశత్కోటినుపర్వనాథుఁడవు కీ♦ర్తింప న్నినున్ శక్యమే. 49
గీ. తగఁ బరాగము గప్పిన ♦ తమ్మిరేకులను,మాడ్కి హరిచందనాలిప్త♦మగుచు వేయి
గములతో నొప్పు నీయుదగ్రప్రదీప్త, తనువుఁ గీర్తింప నేర్తునే♦యనిమిషేంద్ర.
నిరంకుశోపాఖ్యానము, ఆ 4 ప 117, 119.

దత్తాత్రేయస్తుతి

సీ. నిజగర్భగతజగ♦న్నిచయ మారయులీల, నంతర్ముఖాపాంగుఁ♦డైనవాని
నలినజాండాప్రవృత్తి♦ నాభివీథికి చేర్చు, రీతి నక్షసరంబుఁ♦ద్రిప్పువాని

శుచితులాత్మయందనిల్పుటఁ దెల్పు తెఱఁగున, నవరుద్ధనిశ్వాసుఁ డైనవానిఁ
దనపూనినధరిత్రికి నలోలతఘటించు, పగిది జటిలవృత్తిఁ బరగువానిఁ
గీ. ప్రాక్తనస్వీయదామోదరత్వ మెఱుఁగఁ, జేయుగతి యోగకట్టికఁ జెలఁగువాని
యోగముద్రికసూచితాత్మ్యతచరిత్రుఁ, డైనవాని దత్తాత్రేయమౌనిఁ గొలుతు
శా. యతిలీలాయితదత్తచిత్తుఁ డగు పద్మాక్షుండు విశ్వావన
స్థితికిన్ రాజనొనర్చి యాత్మభుజహేతిన్ సర్వసౌభాగ్యయో
గ్యత లెల్లం గరుణించు నాఁగఁ గృతవీర్యక్షాత్రసూతి న్నిరా
హతచక్రేశ్వరవృత్తిగా మనుచు దత్తాత్రేయుఁ గీర్తించెదన్.
మ. కమలాకాంతున కెంత సత్కృపయొ లోకశ్రేణిపై బ్రహ్మశ
క్రముఖాశాదుల నమ్మ కీజగము యోగక్షేమముం గాంచునె
య్యామునం దానె చరించు నెల్లెడల దత్తాత్రేయయోగీంద్రవే
షమునన్ దీనులఁ బ్రోచుచున్ ఖలులయుచ్ఛ్రాయంబు వారించుచున్.
సీ. ఈముని మునివేషియైనయు నక్షసరంబు, పద్మాక్షవిస్ఫూర్తిఁ బరిఢవిల్లె
నీయతి యతిపుణ్యధృతిఁ గాంచుకుండిక, తీర్థపదఖ్యాతిఁ దేజరిల్లె
నీయమి యమితసత్కృపఁ గన్నయాజినంబు, నీలవర్ణనిరూఢి నివ్వటిల్లె
నీశమి శమితాఘవృత్తినూనినదండ, మురుతరానంతవైఖరిఁ దనర్చెఁ
గీ. తన పరికరంబు లెల్ల నిట్లనుపమాచ్యుతప్రభావంబులై మించుఁ దా ధరిత్రి
నరుదయోగీశ్వరేశ్వరుఁ డగుటయనఁగఁ, బొలుచు ధన్యుదత్తాత్రేయుఁ బొగడఁదరమె.
మ. అనువొప్పం బరతూచలాత్మఘటితోద్యత్కుండలిస్ఫూర్తిచే
ఘనపంకాబ్ధిముదంచి నిత్యతరయోగశ్రీనితాంతోపగూ
హనరోమాంచసమంచితాంగుఁడగు దత్తాత్రేయనారాయణుం
డనవద్యామృతపారము న్విబుధలోకాధీనముం జేయుఁడే. 54

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 1 ప 46, 50.

రామేశ్వరస్తుతి

సీ. రామనాథాయ పురచ్ఛిదే శంభవే, పరమేశ్వరాయ తుభ్యం నమోస్తు
పార్వతీకాంతాయ పతయే నమోస్తు తే, నాగేంద్రముఖగుహానందనాయ
రవిశశివహ్నినేత్రాయ కపర్దినే, దేవాయ సోమాయ తే నమోస్తు
కరుణార్ణవాయ మార్కండేయభయభిదే, విభవే నమస్తే కవిస్తుతాయ

గీ. సాక్షిణే నమ ఉగ్రాయ ♦ శంకరాయ, నీలకంఠాయ భీమాయ ♦ నిర్మలాయ
శూలినే సకలజ్ఞాయ ♦ సుస్థిరాయ, మదనవీర్యహరాయ న ♦ మశ్శివాయ. 55

ఆ. దేశకాలభేద ♦ దిగభిన్నమేవస్తు, వద్వితీయ మగుచు ♦ నమరు నెద్ది
అట్టి భేదవిరహి ♦ తాత్మ నీశ్వరు రామ, నాథు నభవు లోక ♦ నాథుఁ గొల్తు. 56

సీ. జన్మజరామృత్యు ♦ సలిలపరిపూరంబు, సంతాపబడబాగ్ని ♦ సంకులంబు
దారపుత్రక్షేత్ర ♦ ధనవీచినికరంబు, దుష్టరోగవ్యాళ ♦ దుస్సహంబు
కామాదిపరిపంథి ♦ గణఘోరమకరంబు, విషయస్పృహాఫేన ♦ విలసనంబు
బహుళదారుణవిప ♦ త్త్వారీనవారంబు, మజ్జదజాండకుం ♦ భవ్రజంబు

గీ. భవ దుదారపదాంభోజ ♦ భక్తిపార, మనఁగఁ దగు భవజలరాశి ♦ యందు మునుఁగు
చున్న నన్నుద్ధరింపు మ ♦ త్యూర్జితాంగ, వృషభరాజతురంగ రా ♦ మేశలింగ.

ఉ. పాపము లాచరించియును ♦ బాయక మర్త్యుఁడు రామనాథు ని
న్నోపికఁ జేరి భక్తిభర ♦ ముల్లసిలం బ్రణమిల్లెనేని త
త్తాపసమూహ మంబురుహ ♦ బాంధవబంధురదీప్తిపుంజని
ర్వాపితఘోరసంతమస ♦ రాశిగతిన్ లయ మొందు గొబ్బునన్. 58

క. రామేశ నిన్నుఁ జూచి ప్రణామముఁ గావించి కొలుచు ♦ నరుఁ డుగ్రబాధా
ధామమగు మాతృగర్భ, గుహామధ్యము మగుడఁ జొరక ♦ యమృతముఁ జెందున్. 59

సీ. రామేశ మేశని ♦ రంతరపూజిత, జితపురాసురసురా ♦ గ్ర్యనుచరణ
రణభయంకరకర ♦ ప్రవిలసత్స్వరంగ, రంగద్గవేంద్రతు ♦ రంగరాజ
రాజశేఖర ఖరా ♦ రాతిదోషవిదార, దారసంత్యక్తశ ♦ రీరభాగ
భాగమనీరుద్ధ ♦ బహుసూర్యసూర్యజ, దినకరకరటికృ ♦ త్తికృతవసన

గీ. సనకముఖమునిరంజన ♦ జననరహిత, హితసదాచారచారణ ♦ స్తుతవిహార
హారదహిపాలపాలనా ♦ యత్తచిత్త, చిత్తభవభూతివిలసిత ♦ సితనిజాంగ. 60

రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, అ 4 ప. 12 118.

అగస్త్యస్తుతి

సీ. ఏవారిరాశిలో ♦ నించువిల్తునితల్లి, కలుము లీనెడు వాలు ♦ గంటి పుట్టె
వేల్పులవేలుపు ♦ వెన్నుఁ డేమున్నటఁ, బడగపానుపుమీఁదఁ ♦ బవ్వళించె
లచ్చికన్నియ యాడు ♦ నచ్చనగుండ్లునాఁ, గొండతేవార్ధిలో ♦ నుండు నొకట
వేఁడిమంటలచేఁదు ♦ విత్తెఁ యోధిలోఁ, బొడమి యుర్వరకఁ ♦ భూష యర్యె

గీ. వట్టియాచుక్కమగవానిఁ జయ్యనొయ్యఁ, గొంటివారాశినంబొక్క గ్రుక్క నీవు
నీ ప్రభావంబు లోకంబునఁ దెలుపఁగలఁడె, పరమపుణ్యయగస్త్యతాపసశరణ్య.
రామాభ్యుదయము, ఆ 5 ప 121.

యాజ్ఞవల్క్యస్తుతి

సీ. సంయమితిలక నీ సరసవాక్యంబులు, పరికింప వేదాంత భాషణములు
పరమముముక్షేంద్ర నీ కరుణాకటాక్షంబు, లఖిలంబులకు జీవనౌషధములు
ధరణీసురేంద్ర నీ యురుతరక్రోధము, ల్దావపావకశిఖాధారణములు
సజ్జనశ్రేష్ఠ నీ సభ్యనైష్ఠికములు, సకలపురాణానుసమ్మతములు
ఆ. దినము నీ వొసంగు దీవనల్ నృపతుల, భూరిసంపదలకుఁ గారణములు
నిన్ను సన్నుతింప నే నెట్లు నేర్తును, యాజ్ఞవల్క్యమునికులాగ్రగణ్య. 62
యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 2.

సూతస్తుతి

క. హస్తామలకీభూత స,మస్తపురాణార్థజాత మాధవచరణ
న్యస్తహృదయాంబుజాత ని,రస్తాఘవ్రాత రోమహర్షణజాతా. 63
సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 1 ప 47.

వాసుకిస్తుతి

చ. అరిదితపోవిభూతి నమరారులబాధలు వొందకుండఁగా
సురగుల నెల్లఁ గాచినమహోరగనాయకుఁ డానమత్సురా
సురమకుటాగ్రరత్నరుచిశోభితపాదుఁ డనద్రినందనే
శ్వరునకు భూషణం బయిన వాసుకి మాకుఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెడున్. 64
భారతము, ఆది. ఆ 1 ప 105.

సీ. పాలయల్క నొకనేఁ బలుకనిపార్వతి, వెఱపించి కూర్తువు విశ్వనాథుఁ
బావనబ్రహ్మకపాలమాలికలజోడు, వొక్కొక నాఁడు హార మగుచుఁ
బడగమానికపుఁ జెక్కడపుఁగీల్కంకణం, బగుదు వొక్కొక యెడ హస్తమునకుఁ
గన్నెఁదిగి సోకు కమ్మతావులు వెలయింతు, వొక్కొకచాయ నింపుగాఁగ

గీ. వెన్నిధంగులఁ జూడ రౌ♦ద్రేశ్వరునను, నీవెకా కెవ్వ రున్నారు♦నిశ్చలాప్తు
లట్టి నిన్నుఁ బ్రశంసింప♦నలవి యగునె, ప్రణుతగుణగణ్య వాసుకి♦ఫణివరేణ్య.

దశావతారచరిత్రము, ఆ 2.

తక్షకస్తుతి

ఉ. గోత్రమహామహీధరని♦కుంజములన్ విపినంబులం గురు
క్షేత్రమునం బ్రకామగతి♦ఖేలన నొప్పి నహాశ్వసేనుఁ డై
ధాత్రిఁ బరిభ్రమించుబల♦దర్పపరాక్రమదక్షుఁ డీక్షణ
శ్రోత్రవిభుండు తక్షకుఁడు ♦ శూరుఁడు మాకుఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెడున్. 66

భారతము, ఆ 1 ప 107.

నదీస్తుతి

కం. పావనగుణానుభావము, భావనగావింప నెట్టి♦పరమనదులు నీ
కావేరికి సదృశంబులు,గా వేరికి నైనఁ బొగడ♦గా వెరవగునే. 67

లయ. ఈనది ప్రవాహయుగ♦ళీనిభవిభాసితభు,జానియతరంగిసద♦నూనపరిరంభం
బీనది భజన్నిఖిల ♦ మానవమనఃకలుష, తానిరసనాతిపటు♦తానుతజలౌఘం
బీనది సమస్తతటి♦నీనికరదుష్కరత,రానుపమచిద్విభవ♦ దానమహనీయం
బీనది పవిత్రతర♦మీనది శుభైకనిధి యీనది విముక్తికి ని ♦ దానము గణింపన్.

ఉత్సాహ. అమితరంగధామలక్ష్మి ♦ నరయఁ బ్రపతమణినికా
యములఁ బూజ సేయఁ దాల్చి♦నట్టి నేత్రిభుజసహ
స్రములు గాని జలరుహములు ♦ జలరుహములు గావు భం
గములు భంగములును గావు ♦ గణన సేయ నీనదిన్. 69

మానిని. బంగరుచేలయుఁ బద్మనిభాక్షులు ♦ బాహుచతుష్కము భవ్యవిభో
త్సంగితశంఖసు♦దర్శనశార్ఙ్గగ♦దాముఖచిహ్నము తత్త్వము నీ
లాంగము నీనది యారసృజించు ని♦జాశ్రితదేహికి నంతికన
ద్రంగళయానుఁ దిరంబుగ జూచి క♦రంబిది వో చతురత్వ మనన్. 70

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 137–140.

శా. తాసైరింపక పర్ణయుండఁగ భవ♦ద్గర్భమ్మునం దాల్చి తే
జోఽసహ్యున్ శరజన్ముఁ గాంచి యలనీ♦హారక్షమాభృత్కుమా

రీసాపత్న్యముఁ గన్నమోహపుఁబురం♦ధ్రీరత్నమా దీపకా
వే సర్వజ్ఞుఁడు నిన్ను నేల దల♦పై నెక్కించుకో జాహ్నవీ. 71

క. పెల్లుసెగఁ జల్లువిసమా, [illegible]నివోర కుతికమోవఁ♦దిని బ్రతుకుటనీ
చల్లఁదనమ్మునఁ గాదే, కల్లోలవతీమతల్లి♦ గంగాతల్లీ. 72

క. పువ్వారుఁబోఁడివై నరి, యెవ్వారన భీష్ముఁ గాంచి♦యింపొందితివీ
వవ్వాని యెఱుఁగుదువె మా, యవ్వా పోషింపఁ బాడి యగు♦నను సెకున్. 73

క. తల నీ గంగాతీర్థము, చిలికినవాఁ డీశ్వరుండు ♦ చేరెఁడు లోఁ గోఁ
గలిగినఁ దరఁగలఁ, ద్రోలం, గలిగినఁ దన్మహిమ లెన్నఁ♦గాఁ దర మగునే. 74

క. మునుకలు గంగానదిలో, నొనరించుటకన్న భాగ్య♦మున్నదె? యనుచున్
మును కలు గంగాదిగి పరి,జనములు కైలాగొసంగ♦ స్నానోన్ముఖుఁడై. 75

విజయవిలాసము, ఆ 1 ప 114, 120.

సీ. కృపయును మేధయుఁ♦గీర్తియు సిద్ధియు, శ్రద్ధయు బుద్ధియు♦క్షమయు నీవ
సంధ్యయు రాత్రియు♦శశియందుగల్గు కాంతియుఁ బావకునియందు♦ దేజమీవ
రవియందు ప్రభయు స♦రస్వతి గాయత్రి, సావిత్రి స్వాహయు♦స్వధయు నీవ
లక్ష్మియు గౌరియు♦ లజ్జయుఁ దుష్టియు, శాంతియు భూతియు♦దాంతి నీవ
గీ. నీవ యాన్వీక్షకీదండ♦నీతు లనఁగ, యజ్ఞవిద్యయు నాత్మవి♦ద్యయును నీవ
మతిత్రయీవార్తలును మహా♦మతియు నీవ, సర్వమును నీవ సురమాన్య♦జహ్నుకన్య.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 162.

సీ. అఖిలలోకేశ్వరి♦కాదిశక్తికి జగ,జ్జననికి మాయకు♦శంభుపత్ని
కామ్నాయవేద్యకు ♦ నపవర్గధాత్రికి, పరమకల్యాణికి ♦ పావనికిని
జలజోద్భవస్థాన♦సౌధాధిరోహిని, శ్రేణికి శుభవిత్త♦సేవధికిని
భరతఖండక్షమా♦భరణముక్తాహార, వల్లికి భవదుఃఖ ♦ వనధితరికి
గీ. కపిలమునివరదృగనల♦దగ్ధ పితసగర, తనయసురపదసౌఖ్యసం♦ధాయినికిని,
గామితార్థైకవితరణ♦కల్పలతకు, నీకుఁ బ్రణతి భగీరథ ♦ నృపకుమారి. 77

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 166.

శా. గంగాసంగము మిచ్చగించునె మదిన్ ♦ గావేరి దేవేరిగా
న్నంగీకారమొనర్చునే యమునతో ♦ నానందముం బొందునే
రంగత్తుంగ తరంగ హస్తముల నా ♦ రత్నాకరేంద్రుండు నీ
యుంగంబంటి సుఖించునే ని గుణభ♦ద్రా తుంగభద్రానదీ! 78

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 139.

స్రగ్ధర. నీరస్త్రీరాజ్ఞభృంగే ◆ నిరుపమకరుణో ◆ న్నిద్రభద్రాంతరంగే
తీరప్రోద్యత్కుడుంగే ◆ ద్విజమునికృతో ◆ దీర్ణవాక్యప్రసంగే
ధీరవ్రాతానుషంగే ◆ ధృతపవనముఖో ◆ ద్దీర్ణరంగత్తరంగే
పారావారాంగసంగే ◆ భవభయచకితం ◆ పాహిగంగే శుభాంగే, 79

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 49.

సంస్కృతకవిస్తుతి

శా. లోకాలోకపరీతభూచరమహా ◆ లోకోపకారంబుగా
శ్రీకల్యాణకగోరుకావ్యచయముల్ ◆ సిద్ధంబుఁ గావించి సు
శ్లోకుల్ పుణ్యమతుల్ జగద్గురువులై ◆ శోభిల్లుచున్నట్టి వా
ల్మీకిన్ వ్యాసకుమారబాణకవికా ◆ ళీదాసులం గొల్చెదన్. 8

సీతారామాంజనేయసంవాదము, పీఠిక. ప 9.

ఆంధ్రకవిస్తుతి

ఉ. నన్నయభట్టు నాంధ్రకవి ◆ నాథునిఁ దిక్కనసోమయాజినిం
బన్నగ సోమసత్కవిని ◆ భాస్కరబమ్మెరపోతరాజులన్
మున్న ప్రసిద్ధిఁ గాంచుకవి ◆ ముఖ్యుల నందఱ నెమ్మనంబులో
నెన్ని నమస్కరించెద న ◆ భీష్టఫలాప్తిదనర్చునట్లుగాన్. 81

సీతారామాంజనేయసంవాదము, పీఠిక, ప 12.

వ్యాసస్తుతి

మ. వివిధామ్నాయలతాలవాలధిషణా ◆ విఖ్యాతవిజ్ఞానదీ
పవిభాలోకితలోకవర్తనుఁ గృపా ◆ పారంగతున్ సాంఖ్యయో
గవిదు న్భారతసంహితావిరచనా ◆ కల్పున్ దపోనిత్యు సా
త్యవతేయుం గృతకృత్యుఁ గొల్చెద ము ◆ నీంద్రస్తుత్యు నత్యుత్తమున్. 82

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 7.

క. వినుతింతు ననఘుఁ గవితా, జనకు రఘుస్వామి పుణ్య ◆ చరితాంబుధిఖే
లనపరుఁ బ్రాచేతసుఁ బ్రా, ద్వనరుహాసన్నిహితశివుని ◆ వల్మీకభవున్. 83

క. పంచమవేదగ్రథనవి,రించను బహార్షిగణవరేణ్యుం ద్రిదశా
ర్భ్యంచితు నిశ్చలసత్కరు,ణాంచదపాంగునిఁ బరాశరాత్మజుఁ దలఁతున్.

రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 9, 10.

మ. నవచిత్రధ్వనిజాతిరీతులఁ బదన్యాసంబులం జూపఁగాఁ
గవితానర్తకిఁ బంచమశ్రుతిసభం గౌశల్య మేపారఁ దాం
డవితం గానొనరించి మించి భరతామ్నాయాధికానన్త్యమున్
స్తవనీయంబుగఁ జేయువ్యాసముని డెందంబందు భావించెదన్.

సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 1 ప 10.

వాల్మీకిస్తుతి

మ. కవిలోకాద్యుని హృద్యపద్యకవితాకల్పుం ద్రిలోకీజన
శ్రవణానందన రామకీర్తనకథాసందర్భదక్షు న్ముని
ప్రవరు న్భవ్యతపఃప్రభావవిభవ ప్రఖ్యాతు వాల్మీకిఁ ద
త్త్వవిదు న్నిర్మలసత్త్వ సంతతము సద్భక్తిం బ్రశంసించెదన్.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 8.

మ. తొలుతన్ వాక్కులహంసిపర్వనుమనస్తోమస్తుతాస్తోకది
వ్యలసద్రామకథాసుధాలహరికాపారంబులం దేలఁగాఁ
దులనాతీతకనత్కవిత్వకలవాగ్ధోరణ్యపేతంబుగా
మెలఁగం జేసిన యాదిసత్కవిని వాల్మీకిం బ్రశంసించెదన్.

సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 1 ప 9.

కవిత్రయస్తుతి

క. భారతముఁ దెలుఁగుజేసిన,ధీరాత్ము న్నన్నయార్యుఁ దిక్కనమఖి నం
భోరుహభవనిభు నెఱ్ఱను,ధీరత్నము నాత్మలో నుతింతు న్భక్తిన్. 87

రామేశ్వరమాహాత్మ్యము ఆ 1 ప 12.

నన్నయభట్టుస్తుతి

ఉ. సారకథాసుధారస మజస్రము నాగళపూరితంబుగా
నారఁగఁ గ్రోలుచు న్జనులు హర్షరసాంబుధిఁ దేలునట్లుగా

భారతసంహితన్మను ద్రిపర్వము లెవ్వఁడొనర్చె నట్టి వి
ద్యారమణీయు నాంధ్రకవితాగురు నన్నయభట్టుఁ గొల్చెదన్. 88

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 9.

తిక్కనస్తుతి

చ. ఉభయకవిత్వతత్త్వవిభవోజ్జ్వలు సంవిహితాధ్వరక్రియా
ప్రభు బుధబంధుభూరిగుణబంధురు భారతసంహితాకథా
విభుఁ బరతత్త్వబోధను సవిస్తర శారదసూను సంతత
త్రిభువనకీర్తనీయయశుఁ దిక్కకవీంద్రునిఁ గొల్తు నర్థితోన్. 89

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 10.

విశ్వకర్మస్తుతి

క. వేయివిధంబుల నినుఁ బ్రా(ర్థి), ధేయులమై పిలిచినాము తీరని ప్రేమన్
మాయించుఁబోకు మాయెడ(?), మాయయ్యా విశ్వకర్మ మముఁ బ్రోవఁగదే.

క. జగముల్ కల్పనఁ జేసిన, భగవంతుఁడ! సర్వమూర్తి పాలన! దేవా
యుగముల నన్నియుఁ గడపిన, మగవాఁడవు విశ్వకర్మ మముఁ బ్రోవఁగదే. 91

గీ. దీనరక్షణ సర్వేశ దివ్యరూప, అంతముఁబ్రభువ యవ్యక్తయమల తేజ
విశ్వధర విశ్వకారణ విశ్వకర్త, విశ్వపర విశ్వరక్షణ విశ్వకర్మ. 92

సనారివిశ్వేశ్వరసంవాదము, ఆ 1 ప 192, 193, 206.

బ్రహ్మవర్ణనము

ఉ. తారతుషారహారహిమధామసితాంబుజశారదాభ్రమం
దారనిభోజ్జ్వలం బగుచుఁ దద్దయు వేగ మరాళవాహుఁడై
భూరిగుణాకరుం డమృతభుక్ప్రతివంద్యుఁడు ధాత వచ్చె వి
(స్ఫా)రుఁడు భారతీవిభుఁడు పార్వతినాథునిఁ గొల్వ భక్తితోన్.(?) 93

వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

సీ. తాతలతాత నెత్తమ్మినెయ్యపుఁబట్టి, వేలుపుపెద్ద వాణివలఁదినుఁగఁడు
తపనులమొనగాఁడు తపములజట్టికాఁ, డెల్లవిద్యలనెఱనెఱుఁగుజాణ
ముక్కంటిసారథి ముల్లోకములఁజేత, నంటక చేయు విన్ననువుకాఁడు
ఉంచాలిరాయంచఁ బలసియాడెడురౌతు, కైలాటకుమునిఁ గన్నతండ్రి

గీ. జగతి నేరికిఁ దన వ్రాలు ♦ మిగులరాని, బిరుదులేకరి నేర్పులఁ ♦ బొగడఁబోఁడ
నాల్గుమొగముల దేవుఁడు ♦ న్నతి దలిర్ప, నచటికేతెంచుటయు విన ♦ యమునఁ బ్రొక్కి.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 485.

సీ. వాగీశ్వరీవక్త్ర ♦ వనజసారంగంబు, కలహభోజనమౌని ♦ గన్నతండ్రి
సప్తలోకీచరా ♦ చరకల్పనాచణుఁ, డామ్నాయరత్నర ♦ త్నాకరుండు
కలశాబ్ధిశాయిపొ ♦ క్కిలితమ్మిపసికందు, తోయజాతాస్త్రుని ♦ తోడఁబుట్టు
పాలును నీరు నే ♦ ర్పఱచుతత్తడిరౌతు, కడుపు బంగారుబొ ♦ క్కసమువాఁడు
గీ. నలుమొగంబులవాఁడు వే ♦ ల్పులకు ఱేఁడు, బ్రదుకుప్రొద్దుజనులకును ♦ నుదురుటూళ్ళ
కవిలను లిఖించు నేర్పున ♦ కరణికంబు, గరిమ నొప్పారు ధాత జ ♦ గద్విధాత.

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ప 22.

సీ. ఆకారమునఁ జతు ♦ రామ్నాయములు ప్రోయ, వందిబృందమ్ము భా ♦ వములఁ బొగడ
పాణిస్థితంబైన ♦ వీణయు నొసపరి, పాటల భాషావ ♦ ధూటి గొలువ
స్తుతులు నారదవసి ♦ ష్ఠులు వెంటరా హరి, పజ్జల దేవతా ♦ ప్రభులు రాఁగ
గరుడగంధర్వకిం ♦ పురుషనానానృత్త, గీతవాద్యములు ది ♦ గ్వీతతి నిండ
గీ. మూర్తిమంతంబు లాయాగ ♦ ములు పురాణ, ములును ధర్మంబులును గొల ♦ వలభజింప
హంసవాహనుఁడై సరో ♦ జాసనుండు, దక్షుఁ డలరంగ ధాత ప్ర ♦ త్యక్షమయ్యె.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 1.

సీ. వెన్నపొక్కిటిదమ్మిఁ ♦ గన్నవేలుపుఱేఁడు, తెలిపుల్గుపయ్యాళి ♦ నలరువాఁడు
బయకారిజడదారి ♦ పాపనిగనువాఁడు, పలుకుచిల్కలకొల్కి ♦ పాలివాఁడు
చౌవంచతూపుల ♦ సైదోఁడు గలవాఁడు, పాఁపమిన్కు ఱేఁబ్రొద్దు ♦ మోమువాఁడు
మదుటఁ గన్దలవాని ♦ సుదుటఁ గాచినవాఁడు, జగములగలిగించు ♦ చతురులాఁడు
గీ. తూఱ్పుదొరవేఁడివేలుపు ♦ మంతరౌతు, శేయినడకరి సంద్రంపు ♦ ఱేఁడు గాడ్పు
లిబ్బిదొరగిబ్బనెక్కుడు ♦ గబ్బిమగఁడు, కొలువ దనరుచునుండు మ ♦ నలువ యెపుడు.

భోజనుతా పరిణయము, ఆ 1 ప 25.

సీ. శ్వేతకేతుఁడు జోక ♦ నేసి తెచ్చినపదా, ర్వన్నెయంచపలాయి ♦ పడిగ నెక్కి
తనువెంట వచ్చు సా ♦ విత్రీముఖస్త్రీల, ప్రణయభాషలమీఁది ♦ వాలి మాని
ప్రాఁబలుకుతుదలతోఁ ♦ బ్రణుతించుసంయమి, ప్రవరులనుతిఁ బెడ ♦ చెవులఁ బెట్టి
సృష్టిక్రమముఁ జెప్పఁ ♦ జేరికై నడచు బ్రహ్మలదిక్కు గని ఘోట ♦ లాడ మఱచి

గీ. గుసుకుపరుస్వనఁ బఱతెంచు♦కొడుకు వీణ, వినెదుర క్తియుఁ బూనక♦ వేల్పుఁ జెలువ
లాడఁ బాడంగ నెడయాక♦ యాక్షణమున, దశముఖునకబ్జభవుఁడు ప్ర♦త్యక్షమయ్యె.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 2 ప 178.

సీ. వెలిదమ్మిరేకుపా♦త్తులచిన్నిపాపఁడు, నలుమోముదమ్ముల♦వెలయుసామి
తపసుబంగారురే♦క్కలవారువము జోదు, బ్రతుకుపొద్దులలెక్క♦వ్రాఁతకాఁడు
కడుపుబంగారుబొ♦క్కసముసేసినదొర, జీవసూత్రముల సృ♦ష్టించుజాణ
కెందమ్మిగద్దియె♦క్కనవేలుపులపెద్ద, పలుకుఁబూబోణికిఁ ♦ బ్రాణపదము
గీ. దినముఁ బోరడు గాయకుఁ ♦ గనినగేస్తు, కలిమిజవరాలు నోముకఁ♦గన్నబిడ్డ
కంతు గాఁచలితోఁడు లో♦కములఱేఁడు, నలువగొలువున్నకనకమం♦టపముఁ జేరి.
దశావతారచరిత్ర.

చ. దురితవిదూరుసత్కరచ♦తుష్కు సమూర్ధచతుష్కు నుజ్జ్వలాం
బరమణిపావకోపమవి♦భావరిపూర్ణుని వేదశాస్త్రుని
స్ఫురణము మూర్తిగైకొనిన♦పోలిక వెల్గుచునున్నవానిఁ బం
కరుహవరాసనస్థుని వి♦కారవిదూరునిసర్వతోముఖున్. 99
క. సావిత్రియు గాయత్రీ, సేవియు వాగ్వనితయున్ శ్రు♦తి స్తోత్రముగా
సేవింప సిద్ధయక్షసు, రావలి గొలువంగనున్న ♦ యజుఁ గని రంతన్. 100
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, దా. చి. వేం. ఆ 2.

సీ. కాంచిరచ్చటఁ దప్త♦కనకాభదేహుండు, లోకవంద్యుండబ్జ♦లోచనుండు
మహనీయదండక♦మండలుహస్తుండు, బాలభానుప్రభా♦భాసితుండు
నతిశయదివ్యప♦ద్మాసనాసీనుండు, పరమతాపసజన♦పరివృతుండు
నిర్మలసత్కర్మ♦నిష్ఠాగరిష్ఠుండు, పరమామృతధ్యాన♦పరవశుండు
గీ. నగుచు నామ్నాయధర్మశా♦స్త్రాదులందు, వింతమీఱఁగ మూర్తీభ♦వించి మెలఁగఁ
జేరి సావిత్రిగాయత్రి♦భారతియును, గొలువఁగాఁగొల్వునందున్న♦జలజభవుఁడు.
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 2.

సీ. గరుడవాహనునాభి♦కాసారసంభూత, పానీయజాత మె♦వ్వానిమాత
వదనతాఖిలబుధ♦పరికరదేవశ్రేణి, వాణి సుశ్రోణి యె♦వ్వానిరాణి
సకలచరాచర ♦ జంతుసంతతిరూప, పరసృష్టిజాల మె♦వ్వానిలీల
దివ్యాంగసహితమూ♦ర్తిఁ బట్టు నవేద,ములపిండు లెవ్వాని♦మోములందు
గీ. నట్టి చతురాననుండుప♦రాత్మభవుఁడు, సకలలోకేశుఁ డజుఁడు ప్ర♦శాంతమూర్తి
కనకగర్భుఁడు పరమేష్ఠి♦వినుతబుధుఁడు, ప్రకటగుణధుర్యుఁడగు పర♦బ్రహ్మ దనరు.
నరసభూపాలీయము, ఆ 1.

విష్ణువర్ణనము

సీ. పద్మనివాసిని ♦ పట్టపుదేవియు, నలినాసనుఁడు ప్రియ ♦ నందనుండు
విహగాధినాథుండు ♦ మహనీయవాహనం, బహికులాధీశుఁ డిం♦పారుశయన
మతిలోకనందకం♦బద్భుతోజ్జ్వలహేతి, ఘనపాంచజన్యము♦ కట్టపుఁ జెండ
మింద్రాదిసురలు స♦మిద్ధసేవకకోటి, సిద్ధమునీంద్రు లా♦శ్రితగణంబు
గీ. ధర్మసంస్థాపనలు వినో♦దంపుఁబనులు, శ్రుతులనుతులిట్టియతులితో♦న్నతులఁ బేర్చి
లీలఁ బ్రహ్మాండకోటిఁ బా♦లించుచుండు, నార్తరక్షాపరుండు నా♦రాయణుండు.

సీ. భూరిరజోగుణ♦స్ఫురణపద్మజుఁ డనా, భువనప్రపంచంబుఁ ♦ బొడవుఁ జేయు
మహనీయసత్త్వస♦మాధివిష్ణుం డనాఁ, బొదలించు జగములఁ ♦ బొలుపు దెలుప
గాఢతమోగుణ♦కలన నీశుం డనా, నొక్కట నిఖిలంబు ♦ నుడిచి యడఁచుఁ
గలితగుణత్రియో♦జ్జ్వలపరాత్ముం డనా, నెగడి విశ్వమునకు ♦ మిగిలి వెలుఁగుఁ
ఆ. గేవలుండె నిఖిల♦దేవచూడామణి, యఖిలదేవతామ♦యైకమూర్తి
సకలదేవశరణ♦చరణాంబుజుఁడు ల, క్ష్మీశ్వరుండు జగద♦ధీశ్వరుండు. 104

చ. సిరి గరుడుండు చారుతుల♦సీదళదామము కౌస్తుభంబు వి
స్ఫురదురుశంఖచక్రములుఁ ♦ బొక్కిటితమ్మియుఁ బచ్చపట్టు మిం
చురిలెడుచూడ్కియు న్నగుణ♦నూతినయుల్లము నైన మూర్తి యే
నరుపది గాఁ దలంచువాఁ డొకఁ డ♦నాథుఁ డశాశ్వతసౌఖ్యసిద్ధికిన్. 105

సీ. నాలుగుమొగముల♦ బాలుఁ బొక్కిటితమ్మి, సృజియించి జగములు♦ సేయఁ బనిచె
నింపారు తెలిసీటి♦ యేరంఘ్రితలమునఁ, గలిగించి దురితము♦ల్గడుగఁ బనిచెఁ
దుదలు గానఁగరాని ♦ చదువులు మనమునఁ బొడమించి తగవులు♦ వడువఁ బనిచె
గరువంపుఁ గెంపులు ♦ కడకంటిచాయల, బుత్తెంచి విబుధులఁ ♦ బ్రోవఁ బనిచె
గీ. దలఁపులకుఁ జేరఁగరాని ♦ తలఁపులకును, నిక్కమైనపలుకులకు♦ నెడమై దాన(డు.
యజుఁ డమరుఁ డనంతుఁ డవ్యయుఁ డచింత్యుఁ, డనఘుఁ డజాఁ దంచితశ్లోకుఁ డచ్యుతుండు

నృసింహపురాణము, ఆ 1 ప 63–69.

సీ. సనకాదిమునియోగి♦సంఘంబు లుభయపా,ర్శ్వములందు భయభక్తి♦ సంస్తుతింపఁ
దుంబురునారదా♦దులు వీణియలు గూర్చి, సంకీర్తనంబులు ♦ సలుపుచుండ
గంభీరరవమున ♦ నంభోజభవశివుల్, సందడు లెడగల్గ ♦ జడియుచుండ
రంభాదికాప్సరో♦భామాసమూహంబు, లభినయంబుల ర నాట్యంబు సలుప

గీ. వ్యాపకౌశకమూలభాగ ♦ వతులతోడ, సిద్ధగంధర్వకిన్నర ♦ శ్రేణి గొల్వ
గరుడవాహన మెక్కియుం ♦ దిరయుఁ దావు, నాదినారాయణుండు ప్ర ♦ త్యక్షు మయ్యె.
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 5 ప 164.

సీ. శ్రీవత్సకౌస్తుభ ♦ చిహ్నితోరస్థలుం, డతులితపుండరీ ♦ కాయతాక్షుఁ
డిందీవరశ్యామ ♦ సుందరగాత్రుండు, హాటకరుచిరపీ ♦ తాంబరుండు
కనకకుండలకాంతి ♦ గండస్థలుండును, సురరత్నఘనకిరీ ♦ టోజ్జ్వలుండు
సురుచిరకటకనూ ♦ పురహారభూషితుం, డనుపమరూపయౌ ♦ వనవిలాసుఁ
గీ. డంచితస్మితకలితము ♦ ఖాంబుజుండు, శంఖచక్రగదాభయ ♦ చారుహస్తుఁ
డతిజవోన్నతి గరుడవా ♦ హనము నెక్కి, యంబుజోదరుఁ డపుడు ప్ర ♦ త్యక్షుమయ్యె.
పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 6 ప 100.

ఉ. నీరదనీలకాయమును ♦ నీరజపత్రనిభాయతాక్షులున్
శ్రీరమణీయవక్షమును ♦ జెన్నగు కౌస్తుభరత్నకాంతులున్
హారకిరీటకుండలన ♦ మంచితదీప్తులు శంఖచక్రవి
స్ఫారపిరాజహస్తములు ♦ నద్భుతమై హరి దోఁచె ముందటన్ (?) 107
పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 7 ప 19

సీ. అడుగునఁ బ్రభవించు ♦ నాకాశగంగతోఁ గటి నందమగు పీత ♦ పటముతోడ
భూతప్రపంచంబుఁ ♦ బుట్టించు శిశువుతోఁ దనరారు నాభిప ♦ ద్మంబుతోడఁ
బదునాల్గుజగములు ♦ ధరియించు కుక్షితో, సిరికి నాస్పదమైన ♦ యురముతోడఁ
గన్నులఁ దోఁచు కా ♦ రుణ్యరసంబుతో, నుపనిషన్మానన ♦ మూర్తితోడ
ఆ. వైనతేయు నెక్కి ♦ వరభూషణప్రభా, జాల మెసఁగ శంఖ ♦ చక్రకలిత
హస్తుఁ డగుచు వరద ♦ హస్తంబుతోఁ బొడ, చూపి నిలిచె దనుజ ♦ సూదనుండు.

సీ. ఉభయపార్శ్వంబుల ♦ నొగిఁ జంద్రబింబంబు, సూర్యమండలమును ♦ శోభితముగ
నొక దొడ్డ చుక్కయు ♦ నొక యింద్రధనువును, నొకవేళంబున ♦ నిం పెలర్ప
నిడుపారి కడలపై ♦ నెటిఁ బుట్టి వచ్చిన, సౌదామినీపము ♦ చ్ఛాయము దనరఁ
దనరు ఘననీలాంబు ♦ దం బుర్వి కేలొకో, చనుదెంచె నన శంఖ ♦ చక్రధరుండు
గీ. కౌస్తుభంబును వనమాలి ♦ కయును మెఱయఁ, బీతవస్త్రంబుతోఁ బురు ♦ హూతనీల
కాంతిఁ దనువొప్ప నత్యంత ♦ కరుణ నబ్బు, జాక్షుఁ డాదంపతులకుఁ బ్ర ♦ త్యక్షమయ్యె.
భోజరాజీయము, ఆ 4 ప 188, 243.

సీ. దివ్యవిగ్రహకాంతి ♦ దిగ్విలాసినులకుఁ గర్పూరోత్పలశ్రీలఁ ♦ గడలు కొలుప
మహితనానాకల్ప ♦ మణిదీప్తులంబర, స్థలిఁ జిత్రరచనలు ♦ సంఘటింప

నభినవాంశుకరుచు♦లాపగాకుచయశ్రీ, ప్రాయోగశరకనీ♦రధికి నింప
శంఖచక్రాంశుపుం♦జము జగత్కౌముదీ, బాలాతపంబుల ♦ పసలు చూప
గీ. సితవిశాలాయతేక్షణ♦శ్రీలు కుముద, వారిరుహకాననమను♦వన్నె నెఱపఁ
గరుణ మూర్తీభవించె నీ♦కన్నెరణినఁగ, నెలమిఁ బ్రత్యక్షమయ్యె ల♦క్ష్మీశ్వరుండు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, భైర. ఆ 2 ప 420.

సీ. శరదిందుచకచక♦స్ఫురజిత్వరిసన్నవ్వు, దొడ్డకెందమ్మిక♦న్దోయివాని
నతిక్రమగల్లభా♦గాభోగఘాటాఢ్యు, మకరాంకరత్నక♦ర్ణికలవానిఁ
గాంబవోద్యచ్ఛ్రీవి♦డంబివృత్తశిరోధి, సిరిపాలు పచ్చపే♦యురము వాని
నతనాభియుతవళి♦త్రితయశాతోదరు, జానులంబిచతుర్భు♦జములవానిఁ
గీ. గరివరకరోరుయుగచిరజం♦ఘరమణీయు, సమతబొందినపదపల్ల♦వములవాని
హైమవసనుఁ గిరీటహా♦రాంగదాది, కలితు శంఖరథాంగాఢ్యు ♦ లలరువానిఁ. 111

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 3 ప 84.

సీ. నీలమేఘముడాలు ♦ డీలుసేయఁగఁజాలు, మెఱుఁగుచామనిచాయ ♦ మేనితోడఁ
నరవిందములకచ్చు ♦ లడఁగించుజిగిహెచ్చు, నాయతంబగుకన్ను♦దోయితోడఁ
బలుగురాయనిచట్టు ♦ వలవన్నెనొరవట్టు, హొంబట్టుజిలుగుగెం♦టెంబుతోడఁ
నుదయార్కబింబంబు ♦ నొఱపువిడంబంబు, దొరలంగినాడు కౌ♦స్తుభముతోడ
గీ. జయజయధ్వనిమౌళిసరో♦జలులు నేర్చి, శర్వశతధృతిశతమన్యు ♦ శమనశరధి
పాలకైలబిలాదిదే♦వాళితోడ, నెగుటఁ బ్రత్యక్షమయ్యె ల♦క్ష్మీశ్వరుండు. 112

మనుచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 101.

సీ. దివ్యవిగ్రహకాంతి ♦ దిగ్వధూటితతికి, హరినీలపల్లరు ♦ లభినయింపఁ
వేరురంబునయందు ♦ బెడఁగైనకౌస్తుభం, బెల్లచోఁగలయనీ♦రెండ గాయఁ
జంజించికట్టిన ♦ బిసప్రసచ్చనిపట్టు, తొలుకారుమెఱుఁగులఁ♦గుఱఁగలింప
నిడుదహస్తములఁ బూ♦నినశంఖచక్రంబు, లినచంద్రదీప్తుల♦నీనికొనఁగ
గీ. శిరసుమకుటంబు నింగిఁజే♦ర్చైపు గొలుప, గల్లములఁగుండలద్యుతి♦ చెల్లిగొనఁగ
గలికితెలిసోగకన్నులఁ ♦ గరుణచిలుక, జనవరుని మ్రోల శౌరి సా♦క్షాత్కరించె.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 6 ప 190.

సీ. శయనాసనాంశుక♦చ్ఛత్రాదికంబులు, దానయై ఫణిపుంగ♦వుండు గొలువ
ధ్వజమువాహనమువీ♦వనయు నాశిగఁ బెక్కు, రూపమై గరుడుఁడా♦రూఢిఁ గొలువ
వఱలువిద్యాధిదే♦వతయైనవేత్రంబు, పూని సూత్రవతీవి♦భుండు గొలువ
నాదటుకక్తృమిఁ♦ పారఁ దత్పురిఁ గాచి; కుముదాదినిత్యసం♦ఘములు గొలువ

గీ. భువనముల దుష్టనిగ్రహంబునకుఁ దాన, పాలువడియున్న యాయుధపంచకంబు
జయజయధ్వను లెసఁగంగఁ జారుపురుష, భావమునఁ గొల్వ నాహిశయ్యాభద్ర మెసఁగు.

మధురగతిరగడ

కెందమ్ములనడఁకించుపదంబులు, నిండువైభవము నేలునఖంబులు
గరమరుదగు చొక్కపుఁజిఱుఁదొడలును, గిరికరవిభవము గాదనుతొడలును
బదియార్వన్నియ బంగరువలువును, పొదలెడితళుకుల మేఖలచెలువును
భువనజనకుఁగమ పొక్కిలినిరియును, దవిలియురంబునఁ దనరెడుసిరియును
నరయఁ జీవమయ మగుకౌస్తుభమును, నెరయవైజయంతీసౌరభమును
బరికృతిమయతేజోప్పదుశ్రీవత్సము, వికసిల్లఁగఁ బర్వెడుఘనవత్సము
నహంక్రియాత్మక మగుశంఖంబును, మహనీయమనోమయచక్రంబును
దనర నొకవిచిత్రపుహారయుగమును, ననువుపఱచుహస్తాంబుజయుగమును
నురగతల్పమున నూఁదినకరమును, బరఁగినజానువుపై నొకకరమును
నవ్యమకరకుండలసువిలాసము, భవ్యకపోలప్రకటితహాసము
పవడమునుగణింపని పెమ్మోవియు, నవచంపకనిభనాసికదీవియుఁ
దెలిదమ్ములనగుతీరువలయునయనాలు, పొలుపలరెడుకను బొమలచెలువములు
కనుఁగొనవింపగు కస్తురినామము, వనరుహాననమగు నలకస్తోమముఁ
గలకలనగుచక్కనివదనంబును, ధళధళమను రత్నకిరీటంబును
ననుకృతజలధరమగువర్ణంబును, నినకోటులనగిరియుతేజంబును
గలుగుదివ్యమంగళవిగ్రహమున, వలరుభక్తనిత్యానుగ్రహమునఁ
బరఁగురమావిభుఁ బరమపదేశ్వరు, నిరవద్యాత్మకు నిత్యు నిరీశ్వరు
నజు నవ్యయు హరి నఘసంహారుని, త్రిజగన్నాథుని ద్రిగుణవిదూరుని
నఖిలశేషగురు నైకపరాయణు, నిఖిలవేదవర్ణితు నారాయణుఁ
గొలిచి నిత్యముక్తులు ప్రమదంబున, నలరుదురక్కడ నతివిభవంబున. 115

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 230, 231.

సీ. శ్రీవత్సమనుమచ్చ చెలఁగునెమ్మెనితోఁ, గౌస్తుభమణిపతాకంబుతోడ
మకరకుండలభాసమానకర్ణములతోఁ, దంబైన మణికిరీటంబుతోడ
శంఖచక్రాదిదజ్జుజాగ్రిములతోఁ, దయ లీను నేత్రపద్మములతోడ
నొసపరిపలువాటుపసిఁడిదువ్వలువతోఁ, గమల గాపున్నపక్షంబుతోడ

గీ. హారమంజీరకటకకేయూరకంక, ణాంగదంబులతో మంద♦హాసవదన
చంద్రబింబంబుతో గుణ♦సాగరుండు. హరిసుబోధునియెదురఁ బ్ర♦త్యక్షమయ్యె.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 2

సీ. నలువుగాఁ బలుఁగురా♦బలుగుతానిదువారి, దోఁటవాఁ డభయంబు♦ కేలువాఁడు
ఇలువుగా నలువుగా♦దలువగాయెనటంచు, మెచ్చువాఁడన్నింట♦ హెచ్చువాఁడు
సీటుగాఁ గరమమా♦నికపుమాటున మాటు, మచ్చవాఁ డిడుమాని♦రచ్చవాఁడు
వెలయఁగాఁ జెలిమిచేఁ♦గలిమిచేడియయొక్క, సురమువాడుతిరియం♦బరమువాఁడు(డు
గీ. పాడుగుమడుగుసుగాంచిన♦మడుగువాఁడు, పిడుగుపడుగునరిపునొంచుఁ నుడుగువాఁ
చెడుగులందగునట్లుగనడ్కు♦దోడుగువాఁడు, బడుగువడుగురూపునబలి♦వడుగువాఁడు.

సీ. శరశాఖులజనించు ♦ వరపుష్పతరుణప, త్రిములువా శంఖచ♦క్రములు దనర
గౌనబున్మై నిండఁబ♦ర్వినకౌస్తుభచ్ఛాయ, వడువున కచరంజ♦వలువ జెలఁగ
బహిరీక్షి తాంతఃకృ♦పారసస్థిమితకై, వాలంబుకూడిక్క ♦శ్రీవత్స మమర
మర మెక్కుసిరితోడ ♦ నొరయికశిర మెక్కు, మహీయనహరినీల♦మకుట మొనర
గీ నల్లనిలుకాఁడులవలీద♦ళాయుధములఁబూన్చవిజచిహ్నములువాఁగఁ♦బోలయుగవి
సవ్యకుణిమయమకరకుం♦డలము లెసఁగ, వింతవేడుక సాక్షాత్క♦రించె మదిని.

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 ప 70, 71.

సీ. పదివేలసూర్యబిం♦బము లొక్కట్రపో వైన, కరణి సత్కృప్తప్ర♦కాశ మెసఁగ
శృంగారరసము మూ♦ర్తిధరించినలీల, ఘనలీల సౌందర్యాం♦గము వెలుంగ
నిండుషోడశకళ♦లేత్తోత్రరాభివృద్ధి పెంపెసనమోము ♦ తెలివిమీఱ
సౌదామినీలతాం♦చ్ఛవివిచ్ఛలంబైన, వదువునజాళువా♦వలువ మెఱయఁ
గీ. పాంచజన్యసుదర్శన♦ప్రముఖదివ్య, సాధనంబులు మరకత♦స్తంభవిజయు(యై
బాహువులఁబూని పతగేంద్ర♦వాహుఁడగుచు, నాదినారాయణుండు ప్ర♦త్యక్షము

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 2.

సీ. లోచూపునిలుకడ♦యై చూచువారిలో, నుండువాఁ డనురుఁ ♦ జెండువాఁడు
సమ్మతిలోఁ దన్ను ♦ నమ్మి కొల్చినవారి, నేలువాఁ డంబుధిఁ ♦ దేలువాఁడు
వేడుకఁ దొలుదొల్త ♦ వేదలలోపఁ గ్రీడించువాఁ డఘములఁ♦ద్రుంచువాఁడు
సంచరింపుచు నీప్ర♦పంచమెల్లప్పుడుఁ, గాచువాఁ డమరులఁ♦గాచువాఁడు
గీ. చిక్కు లెక్కులతేజై♦చెక్కువాఁడు, మీఱి పెనుబాపపాన్పునఁ♦జేరువాఁడు
చుట్టువాలును నంకసఁ♦బట్టువాఁడు, గొప్ప బంగారుదుప్పటిఁ♦గప్పువాఁడు. 170

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 3.

సీ. వనజమోహమునఁ జే♦రిన భాస్కరుఁడో నాఁగ, శయకుశేశయమునఁ♦జక్రము మరఁ
గరికరంబునసితాం♦బురుహంబు దగులీల, నొకకేల నంబుజం♦బొప్ప మీఱ
నంజనాచలముపై ♦ నరుణాతపము మించు, రహిమీనఁ గనకాంబ♦రము దనర్పఁ
దొలివేల్పురాపత్రిత♦మలచెక్కడపుగండ, పెండెంబు డాకాల♦దండిఁ జూప
గీ శార్ఙ్గతూణగదాఖడ్గ♦సహితమహిత, గారుడస్కంధమెక్కి బం♦గరపుగట్టు
తుదను గనుపట్టు నీలతో♦యద మనంగ, శాత్రవజిగీషనరుదెంచెఁ♦జక్రధరుఁడు.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 2 ప 49.

సీ. తొడలపై నిడి యొత్త♦ నడుగువంటవలంతి, జఘనంబుఁ దాఁకించు ♦ నరసలీలఁ
మధుశ్రు దెస్మని మోము ♦ మలచి చూడనిలీలఁ, గుచయుపై చేసాచు♦కోడిగంబు
వనితకన్యకకినక్క♦వక్షంబు డిగ్గిరాయి, త్రిగిలచేవలగొను ♦ దంటతనము
విపరతమని తాళ ♦ వృంతపుత్రినవల్చి, యందఱ నవ్వించు ♦ నండగింపు
గీ. నొకరొకరెఱుంగవటుల గా♦ఢోపగూహ, చుంబనంబులసౌక్యంచు♦సొగసువగలు
వెలయు దక్షిణనాయక ♦ విలసనమున, శేషశయ్యాశయానుఁడై♦శ్రీవిభుండు. 123

సీ. తనమెఱ్ఱిక్కఁ గినుకఁగై♦కొనక లచ్చివిదిర్చి, వదనశుం బంటినఁ♦ఫాలతలము
వనరాశినందన ♦ వలచి ముద్దాడఁగాఁ, దాంబూలమంటిన ♦ తసుకుఁగన్ను
లరవిందమందిర ♦ యామోలముగఁ బీల్చ, మొదటిరక్తిమ విఱచు♦ముద్దుమోవి
కెమ్మోవి నొక్కి జం♦కించియిందిరమీటఁ, గొనగోరుసోఁకిన ♦ మినుకుఁజెక్కు
గీ. చిటులకస్తూరితిలకంబు♦జిరు చెమటయు, గలిగినుత తాంతకాంతకృఁ♦గార
జాటుశ్రీహరిమూర్ఛజల♦జమునవాశ్రిలి, మఱలఁవళిచక్కులట్టునఁ♦మ్మానివరులఁ (లక్ష్మి
గీ. భువనమోహనశృంగార♦పూర్ణమగుచు, వెలయు హరిదివ్యమంగళ♦విగ్రహమున
మగ్నమై చిత్తమానంద♦మయతఁగాంచె, బిమయవిక్షేపములు లేమి♦బుషివరులకు.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 3,

సీ గజకుని గొట్టి శ♦స్త్రములు గట్టకయున్నఁ, దనకు లేదాయె నే ♦ కనకపటము
వెస నుదాముఁడొసంగు ♦ పిరులు దాల్పక యున్న, వక్షస్థ్సలిని లేదె ♦ వైజయంతి
కుబ్జచేఁ గలపంబుఁ ♦ గొనకున్న నిందిరా, కుచకుంభఘుసృణంబు ♦ కొదవె తనకుఁ
నంధకారాతిః♦ల్లుపహరింపక యున్న, నరయ మేమువు రాముఁ♦డనుచుఁదన్న
గీ, కరివరదుఁ డయ్యెఁ జెల్లునే♦కరివధింప, భువనపతి యయ్యెఁ జెట్లతోఁ♦బోరవలెనె
హరికి నివియు వినోదంబు♦లయ్యెనే మొ, యనుచుఁదోచున్న క్రూరుఁ♦డనఁగ శౌరి.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 9.

సీ. శ్రీకమలాలయా ♦ సీమంతినీమణి, నాయకుం డఖిలార్థ ♦ దాయకుండు
హారకిరీటకే ♦ యూరకుండలముఖ్య, భూషణుం డాశ్రిత ♦ పోషణుండు
శంఖచక్రగదాసి ♦ శార్ఙ్గాదిసాధన, భూషితుం డసులసం ♦ భాషితుండు
ఘనవనమాలికా ♦ కౌస్తుభగ్రైవేయ, కంధరుం డురుదయా ♦ బంధురుండు
గీ. భాసురుండు సురక్షిత ♦ వాసవుండు, శ్రీధరుండు బలోద్ధృత ♦ భూధరుండు
సాధుజనమునిదేవతా ♦ సకలభక్త, రంజనపరాయణుండు నా ♦ రాయణుండు. 12

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 1.

ఈశ్వరవర్ణనము

సీ. తలమీఁదియేటికొ ♦ త్తరఁగలతో మించు, తరఁగలు బోరిఁబోరిఁ ♦ దార్కొనంగ
సడలిననిడుపుకెం ♦ జడలును నుదురఁబం, డిన నాఁచుఁదీఁగలుఁ ♦ బెనఁగొనంగ
నెలచందురునిక్రొత్త ♦ మెఱుఁగులునంచ తె, క్కలయచ్చ తెలుపులఁ ♦ గలయఁబడఁగ
నతిక్రొన్నలుపునిఁ ♦ పసుపల్లకలువపు వ్వ్వలనిండుజిగియును ♦ జెలిమి సేయ
గీ. నంగమానభూతిపోలుపున ♦ సంబుమూర్తి, మిగులఁ జెలువెక్క మొగిదిన ♦ మీఁదికొంగ
జెప్పవద్మరేణువులంట ♦ నొప్పు మిగిలె, నభవునకు గంగ సలిలవి ♦ హారలీల. 12

హరివంశము, ఉత్తర. ఆ 7 పే 172.

సీ. తలమీఁదిచదలేటి ♦ దరిమీలఁ దినఁ జేసు, కొంగలు చెలఁగికొం ♦ గొంగు రసఁగ
మెడదన్ను తొనుకల ♦ నిడు పేరులొండొంటి, బోరిఁబోరిఁ దాఁకిబొ ♦ బ్బాణగురసఁగ
గట్టినపులితోలు ♦ కడకొంగుపోఁకి యాఁ, బోఁతూ తత్తడి చిట్టు ♦ బుట్టు మసఁగ
గడియంపుఁబాములు ♦ కకపాటలో నున్న, భూతిమైఁ జిలికిన ♦ బున్నురసఁగ
గీ. దమ్మిపూజాలిపునుకకం ♦ చమ్ము సాఁచి, దిట్టతనమున బిచ్చము ♦ దేహి యనుచు
వాడవాడల భిక్షించు ♦ తూను గాని, యిట్టి దివ్యాన్నములు మెచ్చ ♦ నే శివుండు

హరవిలాసము, ఆ 5 ప 16.

సీ. హైనొప్పఁ బెట్టిన ♦ భద్రదంతావళి, తోలుతో మెలఁబులి ♦ తోలుతోడ
కమనీయమైనవే ♦ గంధుకంఠముతోడఁ, బొలుపార నెరపూఁత ♦ భూతితోడ(?)
ఘనతరంబగు నాగ ♦ కంకణంబులతోడఁ, దనరారుఁ శూలాయు ♦ ధంబుతోడఁ
బటుజటావలిలోని ♦ బాలచందురుతోడ, దయతోడ నభయహ ♦ స్తంబుతోడ
ఆ. లీల నంది నెక్కి ♦ లేనవ్వు దొలకాడ, పడఁతి కథయ మిన్నుఁ ♦ బల్లవించి
భక్తబాంధవుండు ♦ భవుఁడు ప్రత్యక్షమై, శైలరాజపుత్రి ♦ మ్రోల నిలిచె.

వీరభద్రవిజయము, ఆ 2 పే 28.

సీ. గిరిజావిభుండు ముం♦గిటి పెన్నిధానంబు, కృత్తివాసుండు తం♦గేటిజున్ను
గోరాజగమనుండు♦గుజ్జుమామిడిపండు, కుసుమాస్త్రహరుఁడు ముం♦గొంగుపసిఁడి
శీతాంశుధరుఁ డఱ♦చేతిమాణిక్యంబు, కద్రూజకటకుండు ♦ గాదెకొలుచు
కరటిదానవవైరి ♦ పెరటికల్పద్రుమం, బసమనేత్రుఁడు సిద్ధ♦రసము చెలమ
గీ. విషగళుఁడు గాదెఁ గట్టిన♦వేల్పుటావు, హాటకాచలధన్వి సి♦ద్ధాంజనంబు
పురహరుఁడు పెట్టెలోఁ మన్న ♦ పరశువేది, ప్రమథభర్త చింతామణి♦ భక్తులకును.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

సీ. వనరాశిఁ బొడము వాఁ♦డనితలపువ్వుతో, జడలఁగట్టిన గంగ♦మడుపుతోడ
మినుకు లీనెడుకన్ను ♦ వినుకరిసొమ్ముతోఁ, బూసినమదనవి♦భూతితోడ
చెలఁగి అంకెలువైచు ♦ వెలిగిబ్బమావుతో, డావంక నొరపాఁడి♦దారితోడ
వెంటదాప్రివుడు గాము♦చుట్టుదుప్పలువతో, చేరూపుపుణికే ♦ పేరుతోడ
గీ. మంట పిడిచిన మిక్కిలి ♦ కంటితోడ, సంకుపన్నియ నెమ్మని♦చాయతోడ
ప్రమథవర్గంబుపాలిఁటి♦భాగ్యరాశి, యతుఁనకుమోలహరుఁడుప్ర♦త్యక్షమయ్యె.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 4

సీ. అతులసౌదామినీ ♦ లతలకెంజిగిమంజు, లతలమీఱెడు జటా♦వితతివాని
సకలంకహరిణాంక ♦ శకలకోటీరంబు, దండమిన్నేటిపూ♦దండవాని
వనజాప్తచంద్రపా♦వకనివాసైకపా,త్రములైన విషమనే♦త్రములవాని
లలితకుండలితకుం♦డలి ఫణామణిరాజి, జిగి ధరించినగళ ♦ యుగమువాని
గీ. సదృశానందహాయసుధా♦రసము మినిమి, పసుపులను నుద్గమించిన♦పసిమిచాయ
కన్నుఁజెలువునవ్వువెన్నెల, కలిమిచెలువుఁజూపుముఖచంద్రబింబంబు♦సొగసువాని.

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

సీ. రాకేందునీకాశ♦రమ్యనేత్రమువాని, రమణీయఫణిభూష♦ణములవాని
కందర్పశతకోటి♦సుందరాకృతివాని, డమరుత్రిశూలఖ♦డ్గములవాని
సకమలదరహాస♦సరసాననమువాని, భసితాంగరాగవి♦భ్రమమువాని
సింధురాజినసమం♦చితకిశోరమువానిఁ, గరుణాకటాక్షవీ♦క్షణమువాని(?)
గీ. ప్రథితభువనాద్భుతోరువై♦భవమువాని, ఘనతరానందహృదయపం♦కజమువాని
సకలలోకాధిపతియైన ♦ సాంబశివునిఁ, గనియె మునిమౌళి కన్నుల♦కఱవుదీఱ

శివలీలావిలాసము, ఆ 1 ప 45.

సీ. కంకణఫణులు లోఁ♦గరమెత్తి వృషభంబు, నడలింప శశిరేఖ ♦ బెదరుచుండఁ
జెడరెడశశిరేఖ ♦ వదలిరా వెడఁపేరు, లాగి నాని వేదముల్ ♦ మగుడ [illegible]

జడుపుచో గానగ♦సంబు మిక్కుటమైన, ఖట్వాంగ మన్వాడె♦క్కుటి జిగుర్పఁ
జిప్పరెక్కచెలరేగ♦జిఁకను గనునట్టి, పడతి నేర్పగునామ♦భాగ మమర(?)
గీ. వివిధదిక్కుల బ్రహ్మాది♦విబుధు లలర, రాగదైత్యులు గోరువ♦రంబు లొసఁగఁ
బొసగఁజను దెంచె శివుఁడుషా♦స్ఫూర్తితోడఁ, దోడ నేతెంచు ప్రమథసం♦స్తోమ మమర.

ఉదయనందివిలాసము, ఆ 2 పే 25.

సీ. చలువలు వెదచల్లు♦ తలపూవుగుత్తితో, జడలలో మించుమి♦న్నడముతోడ
తెలుపైన రంగులు♦ తులకించుమేనితో, సామేన నిడుకొన్న♦ చానతోడ
కనలు జాతులమాఁడు♦ మొనలకైదువుతోడఁ, గట్టిన ముచ్చ్వన్నె♦కాసెతోడ
బలువైన డాకాలి♦ పాపపెండెముతోడఁ, బొలుపారు వలపుల♦బూతితోడ
గీ. చక్కనగు సొమ్ము చిఱుగంట♦సరులతోడ, నొడలు పేనికతోలు ప♦చ్చడముతోడ
చేతఁ బట్టిన ముద్దుల♦జింకతోడ, నెలయు ముక్కంటిఁ గాంచి రా♦వేల్పు లెల్ల.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 3 పే 70.

సీ. మొలకచుక్కలరాజు♦ మొల్లపువ్వనుబోలి, మించినలీల సిం♦గించినాఁడు
పాదలఁ గెంజాయల♦ పులిరక్కమనితోలు, కటిమీద దిండుగాఁ♦గట్టినాఁడు
విశదరత్నప్రభల♦ వెదజల్లు శేషాహి, గొడుగుపావాలుగాఁ♦ దొడిగినాఁడు
వడకుగుబ్బలిరాచ♦పట్టిని పామేన, ననిచినగతి నుండ♦నిచ్చినాఁడు(?)
గీ. కలికిమాపులఁబచ్చనిల్♦కానిఁజూచి, భూతిగా వెలిపూఁతను♦ బూసినాఁడు
అట్టిదేవుండు సకల క♦ల్యాణమూర్తి, యాశిలాదుని యెదుటఁబ్ర♦త్యక్షమయ్యె.

పర్వతపురాణము, ఆ 2 పే 18.

సీ. ముడిచినాఁ డేవేల్పు♦ మున్నీటి వడువీథి, సింగారపూఁదోఁట♦ చిన్నిపువ్వు
కట్టినాఁ డేవేల్పు♦ కటిమీద దిండుగా, పదితెరంగుల వన్నె♦పచ్చడంబు
అలఁదినా డేవేల్పు♦ యంగరాగము మేన, కలికివాసన దశ♦గతులు దవగ(?)
కై సేయు నేవేల్పు♦ కమ్మతెమ్మెర లఁటు, కడిగిన మాణిక్య♦కంకణములు(?)
గీ. సకలలోకంబులనుజేయు♦జాల సొబగు, మించి మెరయును నేదేవు♦మేనితోడ నపు
అట్టిదేవుండు కరుణాను♦ధాంబురాసి, యచలవల్లభు నెదుటఁబ్ర♦త్యక్షమయ్యె.

పర్వతపురాణము, ఆ 2.

సీ. అరుణజటాధారి♦ యయ్యు భక్తులకు నుజ్జ్వలహేమమకుటము♦ల్లలుగఁ జేయు
నాశాంబరుండయ్యు♦ నాశ్రితశ్రేణికిఁ, బట్టాంబరంబులు♦ కట్టనిచ్చు
భసితలేపనుఁడయ్యుఁ♦బాదసేవకులకు, ఘనసారసారచం♦దనములొసఁగు
వృషభవాహనుఁ డయ్యుఁ♦ వినమజ్జనులకెల్లఁ, గరితురగాందోళి♦కలు ఘటించు

గీ. గరళధరుఁ డయ్యు ♦ నాత్మైక♦శరణ దీన,జనుల నందఱనమృతభో♦జనులఁ జేయు
శంకరునికన్న నమితవాం♦ఛాప్రదాత, యైనదేవుండు భువనంబు♦లందుఁగలఁడె.
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 5.

సీ. బలుకెంజడలతోడఁ ♦ దెలిగన్నెఱులవన్నె, గలక్రొన్నెలవతంస♦కంబుతోడ
వలుఁదశూలముతోడ ♦ నలినుబ్బు నలముబ్బు, వెలిదొబ్బు గరళభృ♦ద్గళముతోడ
గిబ్బతత్తడితోడ ♦ గిరిరాజు హరిరాజుఁ, గరిరాజునగు మేని ♦ కాంతితోడ
బునుకకంఠముతోడ ♦ ననతూపు లనయేపు, గననోపు దొరబూది♦మినుకుతోడఁ
గీ. బ్రమథతతితోడఁ బార్వతీప్రమదతోడఁ, గరిముఖాదికుమారవ♦ర్గంబుతోడ
శివుఁడు మంధానగిరితుంగ♦శృంగవీథిఁ, జెలువుమీఱంగ స్వారి వేం♦చేయునపుడు.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 1 ప 260.

సీ. నందికేశ్వరునెక్కి ♦ నజనసొంపార్తంగ, నాగభూషణములు♦నవ్యముగను
వ్యాఘ్రాజినాంశుక♦వ్యక్తి సొంపారంగఁ, బాణిపద్మంబులఁ ♦ బరగువరము
నభయంబుశూలంబు ♦ నద్భుతడమరును, విలసిల్ల శృంగార ♦ విభవ మెసగఁ
జంద్రికళాజాతి ♦ సౌందర్య మొప్పార, నమితతేజస్స్ఫూర్తి ♦ నపహసింప
గీ. దివ్యవిభ్రమకాంతులు ♦ దేజరిల్ల, నిఖిల భూషణ లాంఛన ♦ వియుతుఁ డగుచుఁ
బ్రమథతతిగొల్వ నెంతయుఁ♦బ్రమద మెసగఁ,హరుఁడుగిరిజకుఁబ్రత్యక్ష♦మయ్యెనంత.
వైశ్యపురాణము, ఆ 4.

సీ శ్రీపార్వతీపరి♦ష్కృతశరీరముతోడ, నవసుధాధవళవ♦ర్ణంబుతోడఁ
గుండలీకృతమహా♦కుండలీంద్రులతోడ, డమరుత్రిశూలహ♦స్తములతోడ
మందాకినీవిని♦ర్మలకపర్దముతోడ, రమ్యమా వ్యాఘ్రచ♦ర్మంబుతోడఁ
జంద్రపాండురవృష♦భేంద్రయానముతోడఁ, గరవిరాజన్మృగాం♦కంబుతోడ
గీ. నారదాదులు సామగా♦నములు చదువఁ,బ్రమథగణములుసేవింప♦భద్రయశుఁడు
సకలసురచక్రవర్తి శ్రీసాంబ♦మూర్తి, సోమతేయునకపుడు సా♦క్షాత్కరించె.
బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 4.

సీ. అనురాగరసమూర్తి♦నడఁగ కుప్పొంగెనాఁ, దలగంగఘుమఘుమధ్వనులు బెరుగ
మకుటస్వజస్రసా♦మావ్యంబుదోఁచ నా,దలఁ జంద్రకళతళ♦త్తళల నీనఁ
గరుణార్ద్రరీతరం♦గములట్లు హర్షక,టాక్షేక్షలొండొంటి ♦ ననగి పెనఁగ
హృదయస్థవాత్సల్య♦మెల్లఁ దెల్పెడులీల, ముసిముసినగవు కె♦మ్మోవి పెనయ

గీ. డంబు మీఱంగ నల జగ♦దంబతోడఁ, బాకశాసనముఖ్యసు♦పర్వసర్వ
సతుల దేవర్షితతులస♦న్నుతులఁ గొనుచుఁ, గంటిఁ బడెనాకు గలనుము♦క్కంటివేల్పు.
రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 1.

సీ. జడముడిఁ గొలఁకాడు♦జాహ్నవీనదితోడ, మే నగమున నున్న♦మెలఁతతోడ
బిక్కలఁ బ్రణుతించు♦ప్రమథవర్గముతోడ, జయవెట్టు దేవతా♦సమితితోడఁ
బొగడెడు బ్రహ్మల♦పుడుక పేరులతోడ, నటన మిన్నందిన♦నందితోడ
గాలిచేవల్లనఁ♦గదలు సొమ్ములతోడఁ, బులితోలు పట్టుదు♦వ్వలువతోడఁ
గీ. బొలుపు మిగిలిన వలపుఁగా♦భూతితోడ, మహిమదగు కొత్తుటబ్రాఁత♦మణులతోడ
గ్రమ్మనాదలఁ జందిరిఖం♦డమ్ముతోడ, నమరి సర్వేశ్వరుండు ప్ర♦త్యక్షమయ్యె.
శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 3.

అర్ధనారీశ్వరుఁడు

సీ. పులితోలు రెంటెంబు♦వలిపట్టు రెంటెంబు, కటిమండలంబున♦గరిమఁ దనర
భసితాంగరాగంబు♦బహుగంధయోగంబు, బాహుమధ్యంబునఁ♦బరిఢవింప
శీతాంశునవకాంతి♦చేమంతిపూబంతి, యుత్తమాంగంబున♦నొప్పుఁ జూప
గండపెండేరంబు♦కలితమంజీరంబు, పాదపద్మములందుఁ♦బ్రబలి నటింప
గీ. నర్ధనారీశ్వరస్వామి♦యై తనర్చు, దక్షపురిభీమలింగంబు♦దయ పొసంగ
నర్థిఁ గలనాకుఁ బ్రత్యక్ష♦మైనఁ జూచి, మోదమిగురొత్తఁ బాదాబ్జ♦ములకు మ్రొక్కి.
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 1 ప 29.

సీ. విన్నులపైఁ బాఱు♦వెల్లముత్యపుజల్లి, చలువలబచ్చు క్రొం♦గలువకచ్చు
పుటియలచొకీలు♦ఫాలుపైనతడపాలు, పన్నగవిసరము♦బన్నసరము
బలుకులబూది క్రొ♦వ్వలపులజవ్వాది, వేలిమిమెకము వి♦సాళిశుకము
చాఱలరెంటెంబు♦పన్నంపురెంటెంబు, భాలుపందులనాలు♦పసిఁడినాలు(
గీ. జమువిశిరము నుమణినూపు♦రము నుమెఱయ, మురువుగలిగినతోడుగువా♦వ్వరము
కరుణ నయనాంబుజంబులఁ♦గడలుకొనఁగ, నెదుటఁ గనుపట్టె నర్ధనా♦రీశ్వరుఁ
వరాహపురాణము, నం. మ. ఆ 9 ప 86

సీ. గడిశంబుఁ బూవన్నె♦పాడలముప్పటియును, పసిడిన బంగారు♦పట్టుచేల
రుచిరాభివనమైన♦రుద్రాక్షమాలికల్, మురువైన యోగుమఁజి♦ముత్యాల
భువనాభిరామ♦భూత్యంగరాగంబు, సారకాశ్మీరప♦టీరచర్చ
భూరిశోభాకీర్ణ♦భుజగభూషణములు, మణిమయతపనీయ♦మండనములు

గీ. పాండురారుణవర్ణ విభ్రాజరూప, గాత్రమునఁ గల్గి శృంగార గరిమ వలను
నర్ధనారీశ్వరేశ్వరుం డభవుఁ డిందు, మౌళి భక్తాళి ననుదినంబుఁ గనుచుండు. 143

శివలీలావిలాసము, ఆ 2 ప 150.

సీ. శార్దూలచర్మంబు మార్దవచేలంబు, భూతియుఁ గస్తూరి బొలుపుమిగులఁ
బాములహారముల్ పద్మాక్షిఖండంబు, సీమంతరేఖయుఁ జెలువుదనర
మిన్నేటినటనయు మేలిమిశానయు, ఫణికుండలము దంతపత్రికయును(?)
నూత్నస్తనంబు విజృంభితకుచమును, మహనీయసౌందర్యమహిమ లలర

గీ. నర్ధనారీశ్వరాకృతి యమరఁ దాల్చి, పరగఁ గూలాంకశోభయఁ బాదహస్త
సరసిజాతుం డగుచు మించి నదమలమతిఁ, జారు తేజోమయుం డైన శంకరుండు.

వైశ్యపురాణము, ఆ 2.

శ్రీరంగశాయి

సీ. దక్షిణహస్తోపధానవిధానుఁడై, వలప్రక్కగా నొత్తిగిలినవాని
నాజానుదీర్ఘత్వ మఖిలవేద్యంబుగా, నెడమబాహువు సాఁగవిడిచినవాని
వాకుంచితోత్కుంచితాగ్రజానుకములై, యుండ నంఘ్రులు సాఁచియున్నవాని
నాకస్మికస్మిత వ్యాకోచలోచన, యుగకోణములఁ గృప యొలుకువాని

గీ. జలధిని శ్శేషభూషణ శ్రమహిమాచ, లాగ్రవిశ్రాంతనవమేఘమునఁగ శోభ
శయనశయుఁడైన కోమల శ్యామలాంగు, రంగపతిఁ గాంచె భారతీరమణుఁ డపుడు.

కవికర్ణరసాయనము, పీఠిక, ప 40

సీ. ఒసపరిపసమించు పసిఁడిదుప్పటివాని, శుభమైన యురమున కౌస్తుభమువాని
జిలిబిల్లి రేకులఁ దెగడు కన్నులవానిఁ, గమ్మకస్తురితిలకంబువానిఁ
దొలుకులుకుఁ గిలుకుఁ జూపులఁ జరించెడువానిఁ, జలువతావుల సెజ్జ నలరువాని
నింద్రనీలపుడాలు నేలువర్ణమువానిఁ, సిరి మురుల్ గొలుపు మై చెలువువాని

గీ. మకరకుండలదీప్తిడంబరమువాని, దంబు నెఱపెడు మణికిరీటంబువాని
రంగనాయకుఁ గాంచి సాష్టాంగనతులు, సలిపె తన్మూర్తి మంతయుఁ గలయఁ జూచి.

ఉ. తమి యమరంగ నొక్కకటిఁ దక్కఁగ నేలెడు నార మద్విలో
కములకు నీకిరీటము గస్తురి నామము నవ్వుమోము హా
రములును వైజయంతియు నురస్స్థలరత్నము శంఖచక్రము
శ్యములును బొడ్డుఁదామరయుఁ గంకణకాంచిపదాంగదాదులున్. 15(

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 142, 143.

సీ. అక్కున వనమాలి♦కాగతభృంగమో, శ్రీవత్సమో విభ♦జింపరాదు
జఘనసీమ సువర్ణ♦శాటీద్యుతియొ నాభి, నలినపరాగమో ♦ తెలియరాదు
పదమున దేవతా♦పగవీచియో నఖ, రేందుమరీచియో ♦ యెఱుఁగరాదు
తనువున నర్చనా♦దత్తసూనంబులో, పాఁపమేపారలో యే♦ర్పఱుపరాదు
గీ. కాంచితెమనోజకించిదాకుంచితాంఘ్రి, యగమిలారమలోత్తఁగా♦నొత్తిగిల్లి
కటినొకకరంబు సాఁచియొ♦క్కటి తలాడ, నమరఁ బవళించియున్న రం♦గప్పనిభుఁడు.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 116.

సీ. నికటాక్షశశిభాను♦లొకటసహానరిమా, కరముల శంఖచ♦క్రములు మెఱయ
శ్రీకాంతవక్షస్స♦లీకౌస్తుభంబున, బంగారుప్రతిమవాఁ♦బ్రతిఫలింప
ఫతాగ్రియభూణశే♦షఫణామణిప్రభ, దిననాథదీప్తులఁ♦బొనుగు వఱుప
వాయుభక్షులు మునీ♦శ్వరులు సురలు సంస్త్రి, సరసిజమ్ములపైని♦శిరసు లొగ్గ
గీ వాసవానల యమ దైత్య♦వరుణ వాయు, వైశ్రవణ శర్వగీర్వాణ♦వరులుగొలువఁ
గమలఁ బ్రత్యక్షమయ్యె భ♦క్తప్రజాంత, రంగవాంఛాప్రదాయి శ్రీ♦రంగశాయి.

వైజయంతీవిలాసము, అ 4 ప 118.

సీ. తలగడగా నిడి ♦ తలయూఁదివలచెంపఁ, గుడిహస్త మెత్తుగా ♦ నిడినవాని
మేలిచేఁదొడవులు♦ మెఱుఁగుదాపలుమించు, వెలికేలు కటిఁజాఁచి♦ మెఱయువాని
సిరిమేనిపొందునఁ ♦ జిత్తంబు సొగయింప, సరమోడ్పుఁగన్నుల♦నమరువాని
వాకుంచితోన్నతం♦బగువామపదమున, బిరుదునూపురము శో♦భిల్లువాని
గీ. మొలకనగవులఁదెలివొందు♦ మోమువాని, మెఱుపుగలమేఘరుచిఁబొల్చు♦ మేనివాని
నురగశయ్యపై నొత్తిగిలి♦యున్నవాని, సకలశుభదాయి శ్రీరంగ♦శాయిఁగనియె.

శ్రీరంగమహత్త్వము, ఖై. ర. ఆ 1 ప 80.

సీ. వఱపుగాఁ బఱచిన ♦ ఫణిరాజభోగంబు, నవరత్నసింహాస♦నంబుగాఁగ
నలఘూపధానంబు♦నాజానుదీర్ఘంబు,లగు చేతులరిశంఖ ♦యుగముఁ దాల్ప(?)
యభినవోన్మేషలీ♦హ్యాంబైన తొలుచూపు, జాయమానదయార♦సంబుఁ గురియఁ
బవళించి లేచుని♦బ్బరమునఁ బెనగొన్న, హారము సేనాని♦తీరుపరుప
గీ. జారినకిరీట మహివైరి♦చక్రదిద్ద, దివ్యమంగళపాంకో♦ద్వృత్తి మెఱయఁ
జంద్రపుష్కరిణీసర♦స్సరిసభూమిఁ, జంద్రునకు రంగశాయి సా♦క్షాత్కరించె.154

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ ఆ 4.

సీ. అమృతాంశుమూర్తిపై ♦ నంకంబు పొంకంబు, బెరగుపన్నగశయ్య♦నొరగువాని
జాచియుఁ జాపని♦చరణపద్మంబులు, కమ్రతేదొడలపై♦నమరువాని

ముఖచంద్రమండల ♦ సఖచంద్రిక యనంగ, నెలవుల చిఱునవ్వు ♦ చిలుకువాని
తలగడచాఁచిన ♦ దక్షిణహస్తము, నభయదానాభిన ♦ యంబువాని
గీ. వలుదమణులయనర్ఘకుం ♦ డలకిరీట, తారహారాంగదప్రభా ♦ తతులవాని
దివ్యమంగళవిగ్రహు ♦ భవ్యతేజు, రంగనాయకుఁ గొల్చి లో ♦ రంగఁ గనిరి.
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. అ 9.

వటపత్రశాయి

సీ. కోమలంబగు మట్టియా ♦ కునఁ బవ్వళించి చూపట్టెడు బాలరూ ♦ పంబుతోడఁ
పాణియుగ్మంబునఁ ♦ బదిలంబుగాఁ బట్టి, మొగమున నిడు పదాం ♦ బుజముతోడఁ
జరణాంగుళీపాన ♦ జాతలాలాభిషి, క్తంబైన చిన్నిహా ♦ రంబుతోడఁ
బూనిచూడ్కులతు బ్రి ♦ హ్మానందశైత్యంబు, గులుకునెయ్యపుముద్దుఁ ♦ జెలువుతోడ
గీ. సతని మనమున నతి రత ♦ ధ్యానమహిమఁ, దిరము గాఁ బాదుకొన్న యా ♦ దేహరూపు
వెలిఁ బ్రకాశింపఁ జేయుచు ♦ విష్ణుదేవుఁ, డధిక కారుణ్యలీలఁ బ్రత్యక్షమయ్యె.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 ప 161.

శార్ఙ్గపాణి

సీ. నునుగాడ్పుదూదినిం ♦ డినయట్టిచల్లని, పానుపుపై లీలఁ ♦ బవ్వళించి
పటువులై పాంబట్టు ♦ బటువులో యననొప్పు, రమచన్నుదోయిఁ బా ♦ దములు చేర్చి
చెలువుదీపింపంగ ♦ శిరముక్రిందటనొక్క, కేలుదలాడగాఁ ♦ గేలుకొలిపి
బంగారుపలువచే ♦ రంగారుకటిమీఁదఁ, జక్కఁగా నొక్క హ ♦ స్తంబుఁ జాఁచి
గీ. యన్యకరయుగ్మమునఁ బాంచ ♦ జన్యమును, దర్శనంబును దాల్చి నా ♦ ర్శ్వమున
నచటి జనముల చూడ్కి ధ ♦ న్యముగఁ జేయు, శార్ఙ్గపాణినిఁ గొల్చెను ♦ త్సవమెలర్ప.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 ప 148.

సీ. కటిభాగపర్యంత ♦ ఘటితదీర్ఘసువృత్త, విశ్రితభుజముచే ♦ వెలయువాని
యుపధానమైదాని ♦ నుపమింపసరిలేక, మెఱయు హస్తంబుచే ♦ వరలువాని
శంఖచక్రాంకితా ♦ సంఖ్యతేజోవృత, కరపద్మయుగళంబు ♦ గలుగువాని
గురువార్ధిజాకుచ ♦ కుంభప్రసాదిత, పదయుగ్మమునను బెం ♦ పొందువాని
గీ. దివ్యపీతాంబరముఁ దాల్చి ♦ దివ్యభూష, ణములు ధరియించి సరిక్రందనములు పూని
నిర్మలముఖారవిందుఁడై ♦ నెగడువానిఁ, బుండరీకాక్షుఁడై కీర్తి ♦ నుండువాని. 158

గీ. లలితవిస్తారవక్షస్స్థ♦లంబువాని, బ్రహ్మరుద్రాది సేవ్యుఁడై ♦ పరగువానిఁ
కోటిసూర్యప్రకాశుఁడై ♦ గుల్కువాని, శార్ఙ్గపాణిసమాఖ్యనె♦సంగువాని. 159
భార్గవపురాణము, ఆ 3.

వేంకటేశ్వరుఁడు

సీ. మృదుపదాంబుజములు మెఱుఁగుటందెలు పైఁడి దుప్పటియును మొలనుప్పిడియును
మణిమేఖలయు బొడ్డు♦మానికంబును వైజయంతియు నురమున ♦ నలరు సిరియు
వరదహస్తము కటి♦వర్తిలు కేలు శంఖము చక్రమును దాల్చు♦కరయుగంబు
తారహారంబులు ♦ చారుకంఠంబు నిద్దపుఁజెక్కులును నవ్వు♦దసుకు పసలు
గీ. మకరకుండలములు నుదా♦యురలఁ జెగడు, కన్నులును వోష్ఠ నాసయుఁ♦గలికిబొమలు
ముత్తియపునామమును రత్న♦ముకుటవరము, నెసఁగఁగను బట్టు శ్రీవేంక♦టేశుఁ జూచి.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 వ 125.

సీ. పాదపుగుబ్బలిమీఁదఁ♦బొడుచు భానునిలీలఁ, గలకిరీటము తలఁ♦గలుగువాని
నలచందురుని వెన్నుఁ♦జఱచు వెన్నుదుటిపై, ముత్యాలతిరుమణి♦ముద్దువాని
మొసలివామింటుల ♦ మిసమిసల్ దీపించు, నొసపరికుండల♦యుగమువాని
సెలవులతుదకెక్కు♦చిఱునవ్వు డాల్ పెక్కు, తళుకులేఁజెక్కులఁ♦గులుకువాని
గీ. కలువతామరకొలముల♦వలవఁజేయు, చూపులను జలివేఁడియుఁ ♦ జూపువాని
విమలలావణ్యజలనిధి♦వేలఁ బొడము, పగడ మన నొప్పు నాతెఱ♦సొగసువాని

సీ. తలనిల్లుగట్టు వ్ర♦తంబుల రాయని, తోమనిపళ్లెల♦ సేమగాని
చేరెడుబియ్యాల♦యోరెముల్ దినువాని, కోణంగిసేసల♦నాణెగానిఁ
గానుకలకుపడ్డి ♦ కాసులుగొను ఱేని, ముక్కోటితీర్థపు♦టెక్కులాని
అడుగడుగుకుమ్రొక్కు♦లందెడి దేవునిఁ, గూఁకటిముడుపు ♦ గుత్తవానిఁ
గీ. శుక్రవారపుసేవల♦సొగసువాని, మానినులఁ గోరి వలపించు ♦ మాయలానిఁ
దిండిముండయగారిని ♦ దిగళగురునిఁ, గాంచి సేవించి సంతోష♦కలితులగుచు.
ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 2 వ 40-44.

సీ. ఇలఁ జూపువలచేయు♦ వెలిదమ్మికనుదోయిఁ, జెలఁగువానిఁ బయోధి♦ మెలఁగువాని
దట్టిఁజేర్చినవంకి ♦ గట్టుమీఁదటి బొంకిఁ, దనరువానిఁ బురారి♦ నెనరువాని
నెడమపెందొడఁ గేలు♦ నెడఁజేరిచినయాలు, నెసఁగువాని శుభంబు♦లొసఁగువాని
నింపుబంగరుపట్టు♦కొండవంచినమెట్టు, వెలయువాని శుకాత్మ♦నొలయువాని

గీ. చికిలిజిగిచుట్టుకత్తి జేజేలుబత్తి, నెఱపువాని సురారులఁ బఱపువాని
వేంకటస్వామిఁ గనుఁగొని వినయవినమి, తాంగపైఖరి మెఱయ సాష్టాంగ మెఱఁగి.
చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 5 ప 57.

సీ. సద్భక్తి రెండవ చక్రవర్తి యనంగ, దంటైనవరకిరీటము ధరించి
రవివంశజుండైన రాఘవుఁడిచ్చిన, గణుతింపరాని భూషణముఁ దాల్చి
తనకు ముత్తాతయౌ ధర్మజుఁ డిడినట్టి, ఘనమైనయొడ్డాణ మను వుపరచి
బహువనుగాంతరము భూపాలుగర్పించిన, యసురేంద్రమణులు వక్షమునఁ దాల్చి
గీ. రూప గాంభీర్య సద్గుణ రూఢమహిమ, నిమ్మకాడైన శ్రీవేంక టేశుఁ జూచి
శరణు శరణని మ్రొక్కె సాష్టాంగ మపుడు, నిడుచునష్టాష్టవక్షనుఁ డెలమితోడ.
వైశ్యపురాణము, ఆ 6.

సీ. వలరాజు గాన్న చిల్వలరాజు పాన్పుగ, ల్వలరాజుతోమ్పగాఁ గలుగువాఁడు(?)
కడకేనికన్ని యెక్కుడ లేనిబల్మి ని,ల్కడబోని చెల్మి సంగరమువాఁడు
కరివన్నె చాయపిన్నక్కఁ రిఁగన్న మాయతో, ల్కరిఁగన్న మాయనిచ్చరికెవాఁడు
కరమున్న రూపు పత్కరమున్న చూపు మె, క్కరమున్న బాపు చిక్కులుఁగువాఁడు
గీ. మేలువాఁడు జగత్త్రాల మేలువాఁడు, నోమువాఁడు వరం బిచ్చు నోమువాఁడు
వన్నెవాఁడు వలంచు మువ్వన్నెవాఁడు, యీశ్వరుఁడగు శ్రీవేంక టేశ్వరుండు.
వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 1 ప 24.

మాధవుఁడు

సీ. శంఖచక్రములు హస్తముల శోభిల్లంగఁ, బీతాంబరచ్ఛాయ భాతిమీఱ
మణికుండలకిరీట మౌక్తికహారముల్, కడునొప్ప మేను మేఘమును నవ్వ
వనమాలయురమునఁ దనరఁ జక్కఁదనంబు, కోటిమదనులెట్లు పాటియనఁగ
శ్రీమాంకమునలక్ష్మి ప్రేమతో నుండంగఁ, గోటిసూర్యప్రభల్ గొమరుమిగుల
గీ. నిత్యముక్తులు బ్రహ్మాదినిర్జరులును, నారదాదులు నప్సర స్సారసాత్తు
లలరి సేవింపఁ బ్రత్యక్షమయ్యె మాధ,వుండు భూమిశులు భజింపుచుండనపుడు.
భార్గవపురాణము, ఆ 7.

వరదరాజస్వామి

సీ. తనశంఖరుచికి నాతనిమనస్సత్త్వదయాంబు ప్రత్యుత్థాన మాచరింపఁ
దనచక్రమునకు నాతని దివ్యతేజంబు, గురుభావమున నెదుర్కోలు సేయఁ

దనర్చు పౌలస్త్యు కాం♦తనిభక్తి నెనరుమెం పెసఁగఁ గౌఁగిటఁజేర్చి♦ దాశ్రితానఁగఁ
దనతాన్నుభమున కాం♦తవిశుద్ధచిత్ప్రకాశము మైత్రి సెలవుపు ♦ సరస మాడ
గీ. వరదరాజదేవుఁడు భక్త♦వత్సలుండు, మిగులఁ గనుపట్టె నతఁడు స♦ద్ధగదధీశుఁ
గని పులకితాంగుఁ డగుచును ♦ వినుతిజేసి, పాడుచు భజించె నెంతయు♦ భక్తిమీఱ.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 ప 132.

రామేశ్వరుఁడు

సీ. ఆది కనాదియై ♦ యాచంటపురిలోన, లలిఁ బరబ్రహ్మమై ♦ వెలసినాఁడు
పరశురామాదిశుం♦భద్బ్రాహ్మణోత్తముల్, దయఁబూజఁజేయఁగాఁ♦ దనరినాఁడు
ప్రేమతో దశరథ♦ రామభద్రుం డంత, నెతిఁ బ్రతిష్ఠ యొనర్ప ♦ వెలిచినాఁడు
ఒడయనంబి యొనర్చు♦చున్నపూజకు మెచ్చి, పరమనాచికిచంటఁ♦బలికినాఁడు
గీ. జలజజా తామరాచ్యుత♦ స్తవవినోద, సకల నిగమాంతమార్గసం♦చారిభూరి
విశదఘనదివ్యమంగళ♦విగ్రహుండు, శాశ్వతైశ్వర్యధుర్యరా♦మేశ్వరుండు. 167
సీ. ఏదేవదేవుని ♦ యిల్లాలు ప్రాలేయ, శైలసంభవపార్వ♦తీలతాంగి
ఏమహాదేవుని ♦ ధామంబు హారిప, దాధారమగురజ♦తాచలంబు
ఏసదాశివునాను ♦ లింద్రాదివందితుల్, వీరభద్రకుమార♦విఘ్నపతులు
ఏచంద్రమౌళిస♦మిద్ధభవ్యగుణంబు, లఖిల వేదాంతర♦హస్యకృతులు
గీ. అతఁడు బ్రహ్మాండభాండభా♦సిత సమస్త, జంతురక్షాకటాక్షవీ♦క్షణుండు
పరమ నాచీకుచోద్భవ♦ప్రాభవుండు, శాశ్వతైశ్వర్యధుర్యరా♦మేశ్వరుండు.
ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 1.

భైరవుఁడు

గీ. హస్తములు రెంట నందంద ♦ యదిమి యదిమి, తాటిపండారగించెడు♦చీటకమున
నత్యయంబున బ్రహ్మాండ♦మాస్వదించు, భైరవుం డిచ్చుఁగాత శో♦భనము మనకు.
మ. క్షయకాలంబున సింధుసాగర రసా♦స్వాదాతిరేకంబునన్
నయనాబ్జంబులు ఘూర్ణితంబులుగ సం♦ధ్యాకాలరాత్రీకర
ద్వయతాళామగతిప్రకారమున స♦ర్వారి నృత్తహోన్మత్తముం
ప్రియమేపారఁగ నాడు భైరవుఁడు గ♦ల్పించున్మహైశ్వర్యముల్. 170
కాశీఖండము, ఆ 5 ప 81, 82.

సీ. వగడంపుఁజిగురుజొం♦పము సొంపు విహరింపు, కడునొప్పు కుఱుచకెం♦జడలవాఁడు
విదియచందురుతోడ ♦ వీడుజోడాడెడు, రమణీయదంష్ట్రాంకు♦రములవాఁడు
సీధుపానక్రీడఁ ♦ జెంగల్వపూచాయ, దొంగలించెడుకన్ను♦దోయివాఁడు
కొత్తనీలాలరం♦గునకు నించుకమించి, మెఱుఁగారు నల్లని♦మేనివాఁడు
గీ. పృథివి కవతంసమణియైన ♦ బిట్రగుంటఁ, దానకంబుగ నవతార♦మైనవాఁడు
భైరవస్వామి సకలసం♦పదల నొసఁగి, మనుచుఁ జిల్లర వెన్నయా♦మాత్యవరుని.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 1.

భీమేశ్వరుఁడు

సీ గజచర్మ మెన్నఁడో♦కాని నిచ్చలు గట్టు, పసిఁడికమ్ములపట్టు♦పచ్చడంబుఁ
భసిత మెన్నఁడో కాని♦ప్రతిదినంబు నలందు, మలయజంబు కురంగ♦మదముఁ గూర్చి
నిడుదపాముల రాజు ♦ తొడవు లెన్నఁడో కాని, తారహారములు ని♦త్యముఁ ధరించు
నృకరఁకరయండమా♦లిక లెన్నఁడో కాని, ధరియించు కల్హార♦దామ మెపుడు
గీ కాటనడుచక్కి నెన్నఁడో♦కాని యుండు, దక్షవాటినుపర్ణసౌ♦ధములమీఁద
నెన్నఁడో పిశాచులను గాని♦ యిందుముఖుల, నెల్లకాలంబుఁ దలఁచు భీ♦మేశ్వరుండు.

సీ. ఒకవేళ ధరియించు ♦ యువనాశ్వుఁ డిచ్చిన, కట్టాణిముత్యాల♦కంఠమాల
మాంధాతృఁ డిచ్చిన ♦ మాణిక్యఖచితకే, యూరంబు ధరియించు♦ నొక్కవేళ
నిక్ష్వాకుఁ డిచ్చిన♦హీరాంకుధంబుల, యంగరంబు ధరించు ♦ నొక్కవేళ
శిబిచక్రవర్తి యి♦చ్చినప్రవాళంబుల, యొడ్డాణము ధరించు ♦ నొక్కవేళ(?)
గీ. కేడ్క ధరియించు నొక్కొక్క♦వేళయందు, భరతదుష్యంతరంతినా♦భాగనహుష
నల భగీరథ నృగమహీ♦నాథదత్త, హేమమణిభూషణములు భీ♦మేశ్వరుండు.

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 1 ప 115, 116.

జగన్నాథుఁడు

సీ సకలదేశాయాత♦సర్వజనవ్రాత, సంకులనిజపరి♦సరమువాని
సకలజనైకభా♦జనభోజనాభిలా, ష్యమహాప్రసాదాతి♦శయమువాని
నపరార్ణవాంతరి♦క్షపదనితాంతస్ఫు, రద్విమానాగ్రిచ♦క్రంబువాని
శర్కరాక్షీరాజ్య♦సహితనానావిధ, భక్ష్యోపభోగ్యాను♦భవమువాని

గీ. బహుళజలమధ్యమునఁ బెనుఁబాఁపపాన్పు, పై రజశ్శక్తిఁ గైకొని సవ్వరించు
లీల నఖిలలోకములు గల్పించువినయ, ధుర్య నారాయణాఖ్య సంశుద్ధమూర్తి. 184
మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 158–161.

రాముఁడు

మ. అమలాంభోజదళాక్షుఁ డక్షతఘనశ్యామాంగుఁ డాజానుదీ
ర్ఘమహాబాహుఁడు సంహతోరుకటినోరస్కుండు సింహోరువి
క్రముఁడుం దుద్ధతశౌర్యధైర్యకలనాకల్పుండు కళ్యాణధీ
రమణీయుండు వెలింగె రాముఁడు గుణారాముండు భూమండలిన్. 185

ఉ. శైశవకేళియందె తనసత్త్వము లోకము ప్రస్తుతింపఁగాఁ
గౌశికుఁ డస్త్రకోటి యొసఁగంగఁ బ్రదీప్తత నొంది తన్మఖ
క్లేశకరున్ సుబాహుఁ డను కిల్బిషరాత్రిచరున్ ససైన్యుఁ గీ
నాశునిఁ జేర్చి పేర్చె జననాథతనూజుఁ డజేయుఁడై యనిన్. 186
హరివంశము, ఆ 4.

సీ. కన్నెకయ్యమునందె సుటితవాకపురీక, నాటకఁ దాటకఁ గీటణంచెఁ
దాలుకూఁకటినాఁడె లీలఁ గౌశికయాగ, భంజనోత్సాహు సుబాహుఁ జంపెఁ
దల యొగ్గగట్టున త్రైతి దేవదైత్యదు, స్తరము ధూర్జటిధనుర్వరము విఱిచె
నలవోక దొరసి హేలాజితాఖిలనృప, స్తోము భార్గవరాము దూలఁ దోలె
గీ. దండకావనమార్గసంతతనిరోధు, రచితసుజనాపరాధు విరాధు నఱికె
దళితసకలామరునిఁ జతుర్దశసహస్ర, దితిజముఖరుని ఖరుని వధించెఁ గడిమి.
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, భైర. ఆ 2 ప 356.

సీ. కూఁకటిముడికిసైకుతుకలు గూడవివాఁడె, బెదరక తాటకఁ జీఁచ మణఁచె
గాధేయుఁ డొనరించు క్రతువును రక్షింపఁ, బెక్కండ్రు దైత్యుల నుక్కణంచె
నవనిపై విలసిల్లు నఖిలరాజన్యులు, వేరిఁ జూపఁగలేని విల్లు విఱిచె
ఘోరాటవులలోనఁ గుఱిమ్మరునప్పుడు, ఖరదూషణాది రాక్షసులఁ జంపెఁ
గీ. బాచరజమున నొకరాయిఁ బడఁతిఁ జేసె, లీల మాయామృగంబును గూలఁ జేసె
రాజమాత్రుండె మేదినీ రక్షకుండు, రామభూపాలుఁ డాదినారాయణుండు.
మొల్లరామాయణము, సుంద. ప 64.

సీ. సిగకు నందక వెన్కఁ జిరలాడుకురులతో, లాగియౌ ఘట్టికుళ్లాయిదనరఁ
జిన్నారినొసటికెంగ్రొమ్మెయంటుమాడిగములు, పలిపెంపు చల్వపావడలదుడుమ

నును నెపందయూరంబు♦నను జీఁసరిపెణల్, మిన్నజిన్నిదముతో♦మేలగొనఁగ
బెడఁగు చెంగావిచ♦ల్లడముపై బిగియించి, కట్టిన క్రొంబట్టు♦దట్టిదనర
గీ. సంజకెంజాయదగు నీల♦జలదమనఁగ, మెఱుఁగు టెఱమట్టి జిగిదొట్టి♦మేను మెఱయ
శిక్షితానాసాకరంబునఁ♦ జెలువు గులుకఁ, గరడి వెలువడివచ్చు రా♦ఘవునిఁ గాంచి.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 6.

సీ. అన్నదాస్యమెతన♦కెన్న భాగ్యము గాఁగ, నున్న సౌమిత్రితో♦నున్నవాని
క్షీరాబ్ధిఫేనవి♦శేషాభచామర, వీజ్యమానాంగుఁడై♦ వెలయువానిఁ
బూర్ణేందుసంకాశ♦భూరిసితాతప,త్రచ్ఛాయ చేతను♦దనరువాని
భవపద్మభవశచీ♦ధవముఖ్యదేవతా, సేవ్యమానుం డౌచుఁ♦జెలఁగువాని
గీ. నిజశరీరంబు జగము గా♦నెగడువానిఁ, బరుని కన్నను బరుఁడౌచుఁ♦బరగువాని
నక్షర మనంత మవ్యక్త♦మనఁగ నుండు, వాని జగదుదయాదులఁ♦బూనువాని.

భార్గవపురాణము, ఆ 4.

సీ. మంజులగతి రత్న♦మంజీరములు పాద,కంజంబులను ఘల్లు♦ఘల్లు మనఁగఁ
బట్టుదట్టీలాగు♦పైనున్న కటిసూత్రి, కనక కాంతి జిగాల్ జి♦గాలనంగ
మండిత నవరత్న♦కుండలోపేతమౌ, గండదీప్తి ధగాల్ ధ♦గాలనంగ
హారమునందు బులాకి♦ముత్తియంపుగరంబు, మేలిడాలు ధళాల్ ధ♦ళాలనంగ
గీ. శిరమునందుఁ గిరీటంబు♦చెన్ను మిగుల, వేణికుచ్చులఁ బిరుదులఁ♦వెలయుచుండఁ
గాకపక్షవిలాసలబు♦గ్రందుకొనఁగ, రాముఁడరుదెంచె సహజాభి♦రాముఁడగుచు. 191

సరసభూపాలరాజీయము, ఆ 1 బాల.

బలరాముఁడు

క. కమలాప్తుఁడు దేవకిస,త్తమగర్భముఁ జేరి పిదపఁ♦దనయోగముచే
విమలంబౌ రోహిణిగ,ర్భమునఁ బ్రవేశించి పుట్టె♦బలరామాఖ్యన్. 192
గీ. గర్భసంకర్షణమునను సం♦కర్షణాఖ్యఁ, గలిగె బలరామునకు నంతఁ♦గంసభీతి
రోహిణీకాంత నందుని♦గేహమున వ,సించి పోషింపఁ బెరుగుచు♦సీరపాణి.
మ. హరియుం దానును గొల్లగుబ్బెతల గే♦హంబుల్ ప్రవేశింపుచున్
బెరుగుం బాలును గొల్లలాడుచును గో♦పీనృత్తవక్షోజముల్
కరజాగ్రంబులఁ జీరుచున్ గదిసినం♦గౌగిళ్ళఁ జొక్కింపుచున్
గర మర్థిన్ విహరించు కేళిసఖసం♦ఘంబుల్ ప్రశంసింపఁగన్. 194

దశావతారచరిత్ర, ఆ 9.

కృష్ణుఁడు

చ. సునవగుపచ్చపట్టునఁ గ♦సుంగొన నొప్పఁగ దిండు కట్టి నూ
తనమగు బర్హిబర్హకృత♦దామము నెట్టెము నుట్టి కమ్రికా
ననతరుపుష్పమాలికఁ ద♦నర్చు నురస్థ్సలి నుద్వహించి యిం
పొనరఁగ వేణునాదసు♦పోత్సుకుఁడై హరి యొప్పె నెల్లెడన్. 19

హరివంశము, ఆ 6.

సీ. మహనీయమణిమయ♦ మంజీరములు పూని, పసిఁడితోఁగలిపచ్చ♦పట్టు గట్టి
కమనీయహస్తకం♦కణముద్రికలు దొడ్గి, లలినొప్పకుండల♦ములు ధరించి
కౌస్తుభవనమాలి♦కాకంఠభూషణ, కమ్రహారములు వ♦క్షమునఁ దాల్చి
కోమరొంద నెఱికప్పు♦ కొప్పుపై, బర్హిదామము చుట్టు వేనలి♦మలఁచి తుఱిమి
గీ. మెరయు మలయజపంకంబు♦మేన నలఁది, తిలక మొప్పారఁ గస్తూరి♦దీర్చి పెట్టి
మదనశతకోటిలావణ్య♦ మహిమ నొప్పె,నపుడుకృష్ణుఁడుశృంగార♦మునధరించి

పద్మపురాణము, ఆ 9 ప 201.

సీ. వసుదేవచిరభాగ్య♦వాసనాసారంబు, దేవకీకృతపుణ్య♦జీవనంబు
నందయశోదాజ♦ననసంచితఫలంబు, బలదేవసుకృత సం♦బంధసీమ
రమ్యబృందావనా♦రామశేఖరకంబు, కంసాదిఖలతమః♦ఖరమరీచి
రుక్మిణీముఖవధూ♦రూపసరోహంస, శుకవాక్యమాణిక్య ♦ సూత్రసరణి
గీ. యానగర మేలుమేలున♦ ♦ యానఁగరము,భూజనమునకు బహుసౌఖ్య♦భాజనముగ
మదనశతమూర్తి వల్లవీ♦మానవస్తు, చౌర్యవిస్ఫూర్తి యదువంశ ♦ చక్రవర్తి. 197

ఉ. గొల్లమిటారి గుబ్బెతల ♦ కోర్కెలపంట తదీయమానముల్
గొల్లలుబెట్టుదంట మరు♦గూరిమిఁ గాంచినమేటి రాధికా
పల్లవపాణిభాగ్యపరి♦పాకము నందునిముద్దు నిందిరా
వల్లభుఁడైనశౌరి చెలు♦వంబు లవంబు గణింప శక్యమే. 198

చ. సిరికిఁబతుండు భాగ్యమునఁ ♦ జెల్వమునన్ మరుఁగన్నమేటి ధీ
సరణివిరించికిన్ గురుఁడు ♦ శౌర్యమునం బురభేది నోటమిం
బరచినయట్టిజోదు సిత♦భానునివియ్యము సత్కళాప్తిసు
స్థిరకృపశౌరి యేమరి ను♦తింపఁగ శక్యమె తద్గుణావళుల్. 199

సీ. ఎల్లలోకనికాయ ♦ మేలువాఁ డజుఁగన్న, మేలువాఁ డభవుసా♦మేలువాఁడు
మేనిదువ్వలువగొ♦మ్మిమ్మించువాఁ డమరుల,మించువాఁ డసురబొ♦మ్మించువాఁడు

నలదమ్మిసూడుదో♦డాలువాఁ డహినొంపు, డాలువాఁ డసితంబు♦డాలువాఁడు
నిజభక్తకోటిమ♦న్నింపువాఁ డలవేల్మి, నింపువాఁ డట్టిలో♦నింపువాఁడు(?)
గీ. నామధారివిదారి గ♦దారిధారి, యదుకులోద్ధారి దారిద♦యావిహారి
సీరిసహచారి యర్యోఁనీ♦ సిరిమురారి, జేరి యీశౌరి నెన్న సె♦వ్వారివశము.200

ముకుందవిలాసము, ఆ 1 ప 132-213.

సీ. ఒకకాంతయొరఁగిన♦ సికమీఁదిముడిపువ్వు, లెత్తుల వ్రొరయఁ జా♦యెతులఁజొక్కి
పన్నీటిచిమ్ముకులఁ♦ బదనైన నికరంపుఁ, గస్తూరి వరతిల♦కంబుఁ దీర్చి
గంబూరమించి క♦దంబంబు చేసిన, పలుచని కుంకుమ♦కలప మలఁది
చెక్కుటద్దములపైఁ♦ జికిలివెన్నెలసోన, లొలికెడు కట్టాణి♦యొంట్లు దాల్చి
గీ. మెఱుఁగుఁజంద్రికకోణము♦చెఱఁగుడాలు, వలిపెపతెవాటుమప్పటి♦వెలికిఁ గ్రమ్మ
మిసిమిపకెంపుఁబావలు♦మెట్టియొక్క, యతివకైదండయొసఁగనొ♦య్యారమెసఁగ.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 1 ప 89

సీ. మారుతాసురుఁ దుంచె♦ మద్దులఁ బెకలించెఁ, గినిసి వత్సకుఁ జంపెఁ♦ దునిమె బకుని
నఘదానవునిఁ గూల్చె♦ నలరి కాళియు నొంచె, దవశిఖి మ్రింగెఁ గో♦త్రము ధరించె
శంఖచూడునిఁ దేర్చె♦సాధించె వృషదైత్యుఁ, గేశి నణంచె మ♦గించె వ్యోముఁ
జాణూరుఁ దెగటార్చెఁ♦జక్కాడెఁ గంసునిఁ, దపిలి యొయ్యనఁ గాల♦యవనుఁ జిదమె
గీ. నల జరాసంధముఖ్యులౌ♦ఖిలులఁ దఱిమె, ద్వారకయనంగ నొక రాజ♦ధానినిలిపె
బాంధవులకెల్ల నిత్యశు♦భంబు లొసఁగె, మనుజమాత్రుండె దేవకీ♦తనయుఁ డరయ.

రుక్మిణీపరిణయము, కూ. తి. ఆ 1 ప 123.

సీ. తొడలు తలాడగా♦నిడి రుక్మిణి భజింపఁ, బదము లొత్తుచు సత్య♦భామ కొలువ
నురటిచేకొని భగ♦సుశూర్పఁ గావింప, విరిచామరము మిత్ర♦విందయిడఁగఁ
గాళింది వేడ్కతోఁ♦ గాళంజిఁ దాల్పఁ జాం, బవతి తమ్ములపాకు♦మడిచియొసఁగఁ
గొడుగు సావలం కేలఁ♦గొని నాగ్నజితి యుండ, జలము లగిండిలక్షణ వహింపఁ
గీ. గ్రొమ్మెఱుంగులతోడి కా♦ర్మొగులు వోలె, నొప్పు కృష్ణుని చేరువ♦నొవ్వహంసి
నిండునెఱరీతిఁ ద్వారకా♦నిర్వృతసభంబు, పొలుపుఁ జెలిపెడి చిత్రమ్మి♦కొలనికెలన.

భర్తృహరిసుభాషితము, ఆ 2 ప 15.

సీ. శ్రీకారసమితి యీ♦చెలువవీనులకులోఁ, బడి ప్రబంధంబులఁ♦ బడియెనొక్కొ
కరులహస్తంబులీ♦ఘనుని బాహులఁ గాంచి, యోడుటచాంచల్య♦మొందెనొక్కొ
యనఁటులీహరితొడ♦లను బోలఁజాలక, కఱకుచర్మము నిండఁ♦ గప్పెనొక్కొ
చిగురాకులీశౌరి♦శ్రీపాదతులలేక, తలగి నానాఁటడా♦ల్దరిగెనొక్కొ

గీ. కానిపోని వీని కిటుల ని◆ష్కారణముగ, గ్రంథములబద్ధమైయుంట ◆ గనలుచుంట
బలుపౌరల పాలు పడుట కోమలకాఁడుట, సహజవృత్తిగ మతియేల ◆ సంభవించు.

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 1 ప 13.

సీ. కమ్మతావులపీను ◆ కస్తూరితిలకంబు, మోముచందురువందు ◆ ముద్దుగుల్కఁ
గోటిసూర్యప్రభన్ ◆ నీటుమీఱెడు తేజా,గళ కౌస్తుభంబు వ◆క్షమునఁ గ్రాల
నమృతబిందువ్రలీల ◆ నలరుచుండెడు నాణి, ముత్తెంబు నాసాగ్ర◆మునను వ్రేల
దరమధ్యమున నుండి ◆ ధారగాఁబడురీతి, నలముత్తెములసరు◆లలుత మెఱయఁ
గీ. గరజలజముల రత్నకం◆కణము లలరఁ, దమ్ముపెన్నెడ రక్తచం◆దనము దనర
మురళిఁ బాడుచు నాడెడు ◆ పుణ్యశీలు, భక్తపరిపాలు వేణుగో◆పాలుఁ గంటి.

రాధామాధవవిలాసము, ఆ 1 ప 4.

సీ. శ్రీరుక్మిణీమన◆స్సారసమిత్రుండు, మిత్రుండు మన్మథ◆శాత్రవునకు
లసదూనసౌందర్య ◆ హసితేక్షుధర్ముండు, ధర్ముండు ఖలకంస◆ధరణిపతికిఁ
జరణకంజాతదా◆సజనత్కుమారుండు, మారుండు దానవ◆వారమునకుఁ
బరిధానభాసని◆ర్భాసితచంద్రుండు, చంద్రుండు వృజినాంబు◆జాతములకు
గీ. నిజపదసరోజభజమాన◆రజతధరణి, ధరశరణపద్మభవపురం◆దరముఖాఖి
లామరవ్రాతమానస◆కామితఫల,దాయకుం డొప్పు యదువంశ◆నాయకుండు.

సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 1 ప 73.

చ. అలరు మెఱుంగు రంగు గల◆హాటకశాటికమాళి ఫాళిఫా
సిలు నవపింఛకంబు తుల◆సీదళదామముఁ గల్గినట్టి మే
ఖలలితమూర్తిమానికఫుఁ ◆ గంబముఁ బోని భుజద్వయంబుచే
బలమి రమావధూటిఁ జెలు◆వందఁ గలం గనుపించె విం పుగన్. 208

ఉ. నెమ్మది యామునాంతరవ◆నిన్ వసియించుచుఁ గావిమోవిపం
దిమ్ముగ వంశిఁ గీల్కొలిపి ◆ తద్వివరమ్ముల వంగుళీతతిం
గ్రమ్మఁగఁ జిమ్ముచున్ శ్రుతిను◆ఖమ్ముగ గానముఁ దావమానముల్
గుమ్మని పొంగియఁ జేయు రసి◆కుం గనుగొంటిరె కంటి కింపుగన్. 209

కృష్ణకర్ణామృతము, ఆ 2 ప 7, 14.

సీ. తనయశస్ఫురణంబు ◆ తనయశస్ఫురణంబు,వలె హారదంతప్ర◆వర్తి గాఁగఁ
దనచంద్రిహాసంబు ◆ తనచంద్రహాసమ్ము,ట్లతిపుణ్యజనసంఘ ◆ హారి గాఁగఁ
దనధర్మభరణంబు ◆ తనధర్మభరణంబుఁ,బోలె సన్మార్గణా◆పాలి గాఁగఁ
దనబంధురాగంబు ◆ తనబంధురాగంబు, కరణి గోపానంద ◆ కరము గాఁగ

గీ. దనను దానవిచక్షణ♦త్వంబు దెలియ, భూరిబుధమోదకరదాన♦వారియగుచు
సతనిగుణములతో పాటి♦యతనిగుణము, లనఁగఁడగియుండువను దేవు♦హాత్మజుండు.

సీ. వాని సౌందర్యంబు ♦ వర్ణింపఁగా నేల, నాత్మసంభవ నామ♦మందియుండ
ముఖపద్మకాంతివి ♦ మొనవి చెప్పఁగ నేల, విధుఁడను పేరట ♦ వెలయుచుండఁ
జికురబృందము షౌరుఁ ♦ బ్రకటింపఁగా నేల, జనులెల్లఁ గేశవుం♦డనుచుఁ బల్క
వాని వెన్నఁడుమును ♦ వాక్రువ్వఁగా నేల, హరిమధ్యమాహ్వయమునఁ♦బరఁగియుండఁ

గీ. బుండరీకాక్షుఁడనుటక♦తండె యుచితుఁ, డర్హుఁడాతఁడె పురుషోత్తమాహ్వయమున
కతఁడె తగియుండు భూమీశ్వ♦రాంకితమున, కిలఁగలఁడె వండు వానికిఁ♦గులమొకండు.

కాళిందీపరిణయము, ఆ 1 ప 76, 78.

అష్టదిక్పతులు—వారిపురములు

సీ. అమరావతీపురం ♦ బమరవిభుం డేలు, నర్చిష్మతీపురం♦బనలుఁ డేలు
శ్రాద్ధదేవుం డేలు ♦ సంయమినీపురం, బసురనాయకుఁడు పు♦ణ్యవతి నేలు
నమలావతీపురం♦బంబునాయకుఁ డేలు, వాయు వేలును గంధ♦వతిపురంబు
నలకాపురంబు య♦క్షాధీశ్వరుం డేలు, నైశాని యేలుఁ జ♦న్ద్రార్ధమాళి

గీ. యానిరి దిక్పాలపురములం ♦ దనవినుయఁడు, రెండవపురంబు వీక్షించి♦ప్రీతినుండె
నపుడు వర్ణింపఁదొడఁగిర♦య్యగ్నిలోక, మహిమ సంపదగోవిం♦ద♦మాన్యహితులు.

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 204.

అష్టశక్తులు

గీ. పరసిజాలయ సావిత్రి♦సర్వభద్ర, విమల పద్మ మహాదేవి ♦ విలసదీశ
జాహ్నవి యనంగ నెనమండ్రు♦శక్తు లెపుడు, జామరంబులు వీతురు♦చక్రిమోల.

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 25.

ఇంద్రుఁడు

చ. కనియె నతండు దివ్యగణి♦కాజనసేత్రచకోరికానరం
జనహాసచంద్రికాలపన♦చంద్రునిఁ జారుపులోమజాఘన
స్తనపరిరంభసంభ్రమన♦శస్ఫుటకుంకుమపంకపౌరభాం
జనలనుకాంతిరుంద్రవి భు♦జాబలసాంద్రుని విర్జరేంద్రునిన్. 214

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 ప 84.

సీ. అతిమోహనాకారుఁ ♦ డై చెలంగెడువాని, నభినవశృంగారుఁ ♦ డైనవానిఁ
గడిమిమై మూఁడులో ♦ కముల నేలెడువాని, నొడలెల్లఁ గన్నులై ♦ వెలయువాని
బొలుపారఁ గేల దం ♦ భోళి యొప్పెడువాని, నత్యంతవైభవుఁ ♦ డైనవానిఁ
గేయూరకంకణాం ♦ కితబాహువులవాని, నిమ్మైనమణికిరీ ♦ టమ్మువాని
ఆ. గరుడ సిద్ధ సాధ్య ♦ గంధర్వ కిన్నర, భుజగపతులు గొలువఁ ♦ బొలుపు మిగిలి
తేజరిల్లువాని ♦ దేవేంద్రుఁ బొడఁగాంచి, సమ్మదమున నంగ ♦ సంభవుండు. 215

వీరభద్రవిజయము, ఆ 2 పే 4.

సీ. మహిమతో ముడిచిన ♦ మందారసుమసౌర, భమ్ము తుమ్మెదల రా ♦ రమ్మునంగ
దివ్యభూషణరత్న ♦ దీప్తులు తోరమై, సకలదిక్కులఁ బ్రతి ♦ చ్ఛాయ లెసఁగఁ
గరపంకజంబునఁ ♦ గ్రాలెడిదంభోళి, మెఱుఁగులు కడు మిఱు ♦ మిట్లు గొనఁగ
గంధర్వకిన్నర ♦ గానవాదంబులు, చెవుల కానందంబు ♦ సేయుచుండ
గీ. దివ్యదుందుభిరవములు ♦ దిక్కు లెల్లఁ, బిక్కటిల్ల దిగీశులు ♦ బెరసి కొలువ
నభ్రమాతంగపతి నెక్కి ♦ యమరలోక, నాయకుఁడు వచ్చె వ్యాగకా ♦ నగరమునకు.

విష్ణుపురాణము, ఆ 8 ప 79.

సీ. శతవాజిమేధసం ♦ స్కృతపూతమగు మస్తకంబుపై మణికిరీ ♦ టంబు దనర
ప్రతిపీరహితజనా ♦ భయదానకరమైన, కరమున శతకోటి ♦ కరము మెఱయ
సుమనోమానసకాంక్షి ♦ తములైన దశశత, కరుణాకటాక్ష వీ ♦ క్షణము లమరఁ
బౌలోమికాకుచ ♦ స్ఫాలనస్నిగ్ధమౌ, నురమున రతనంపు ♦ సరులు మెఱయ
గీ. మెఱకనగుముద్దు మొగమునఁ ♦ దిలక మమరఁ, బైనవలెవాటు బంగరు ♦ పని మెఱుంగు
వలువ చెంగులు జీరాడ ♦ వన్నెమీఱ, సుందరాకృతినుండు పు ♦ రందరుండు. 217

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 2 ప 17.

సీ. వృత్రగర్వస్ఫూర్తి ♦ వదలించినయతండు, పాకసామజమదో ♦ త్పాటనహరి
పరమహీభృత్తుల ♦ భంజించుజిష్ణుఁడు, తటిదయినశరవృష్టి ♦ గురియుఘనుఁడు
మఘుశతయాజియౌ ♦ మహితసుధర్ముండు, భువనైకభారంబుఁ ♦ బూనువృషుఁడు
కరమున శతకోటిఁ ♦ గలస్వస్థజీవనుఁ, డమరభోగములతో ♦ నలరుభోగి
గీ. శచికుచంబులమకరికా ♦ సముదయంబు, వ్రాయు లేఖర్షభుండన ♦ సద్యహృద్య
మాధ్వికలరుచిరస ♦ మాఖ్యఁ గాంచు, దేవతాసార్వభౌముండు ♦ తేజరిల్లు. 218

అహల్యాసంక్రందనీయము, ఆ 1.

అగ్నిదేవుఁడు

క. శిఖలయ్యేడును వెలుఁగఁగ, సుఖతరమగునజము నెక్కి ♦ శోభిల్లుచుఁ ద
న్నఖిలమునులు నుతిసేయఁగ, నఖిలేశ్వరుఁ గొల్వ వచ్చె ♦ ననలుఁడు ప్రీతిన్.

వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

ఉ. దేవమునీశ్వరుల్ పొగడఁ ♦ దేజము దిక్కులఁ బిక్కటిల్ల
నావిధమూర్తు లొక్కఁ గ♦నంబడ మేషహయాధిరూఢుఁడై
కేవలభక్తియుక్తిఁ గడుఁ♦ గేరుచు స్వాహనుఁగూడి వేడుకం
బావకుఁ డేఁగుదెంచె విభ♦వంబుల పేటికిఁ జక్రిపీఁటికిన్. 220

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 4 పే 111.

యముఁడు

మ. కనిరొం గోమలనీలమేఘవిలస♦త్కాలాంజనాకారు ఘో
రనిశాతోత్కటదంష్ట్రు నుజ్జ్వలచల♦ద్రక్తాక్షుఁ బ్రత్యగ్రకాం
చనవర్ణాంబరు నంత్యకాలదహన♦జ్వాలాప్రచండున్ జగ
జ్జనసంత్రాసకు నొక్కదివ్యుఁ బటుపా♦శప్రౌఢహస్తోద్ధతున్. 221

అర. ఆ 7 ప 226.

క. చండప్రచండహస్తులు, మండితగతిఁ దన్నుఁ గొలువ ♦ మదమహిషారూ
ఢుండై వచ్చెఁ గృతాంతుఁడు, ఖండితఖండాలదనుజ ♦ గణములు గొలువన్.

వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

క. కనుఁగొనిరి సప్తరంధ్రీ, జనమణికృతజంతువివిధ♦శుభసంయమనున్
వినుతాచారప్రమనున్, ఘనకల్మషదమను మహిష♦గమనున్ శమనున్. 223

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 790.

ఉ. చండతరోరుకింకరులు ♦ సందడిఁ గొల్వఁగ దేవసంయముల్
దండల నేఁగుదేర వని♦తాయుతుఁడై నభ మంటి పైరిభో
ద్దండహయంబు నెక్కి నిజ♦దండము కేల వెలుంగుచుండఁగా
దండధరుండు వచ్చె మధు♦దండనుపీఁటికి మోతుపాటికిన్. 224

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 4 పే 111.

నైరృతి

క. మిక్కిలి విభవము మీఱఁగఁ, గ్రక్కున మానవుని నెక్కి ♦ కడు వేడుకతోఁ
జక్కని నైరృతి వచ్చెను, మక్కళరాయునిధరించు ♦ శుభగునిఁ గొలువన్. 225
వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

వరుణుఁడు

క వానరము నెక్కి వరుణుఁడు, తానుక లెస్సనిఁగొమచుఁ ♦ గాంతలుగొలువన్
దానరుగుదెంచెరాజిక, మీనధ్వజహరునిఁగొలువ ♦ మించినభక్తిన్. 226
వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

కుబేరుఁడు

ఉ. మంగళదివ్యసంపదలు ♦ మానుగ నన్నియుఁ గొంచుఁ గిన్నరుల్
ముంగలఁ బేర్మితో నడువ ♦ మోదముఁ బొంది తురంగవాహుఁడై
సంగతి సిద్ధులు న్నరులు ♦ సంయములున్ దను గారవింపఁగా
పంగడికానిఁ గొల్వ నతి ♦ సంపద నేఁగెఁ గుబేరుఁ డాఢ్యుఁడై. 227
వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

చ కపుకులు దేరుబల్మి సిమి♦కాంచనరత్నమయూఖముల్ దిశా
వలయముఁ బర్వనచ్చరలు ♦ వైభవలీల నటింపఁ గిన్నరుల్
బలసి రథంబుచుట్టునన♦భక్తినిఁ గొల్వ సరోజబాంధవుం
డిల కరుదెంచెనో యన ధ♦నేశుఁడు రాఁగ వియన్నిరీక్షుఁడై. 228
నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము, ఆ 3 పే 100.

ఉ. అచ్చర లాడ మాగధులు ♦ హాయని సన్నుతి సేయఁ గిన్నరుల్
చెచ్చెరఁ గొల్వగాఁ మునులు ♦ సిద్ధులు యక్షులు వోడరా పిరుల్
హెచ్చినవేడ్కఁ బుష్పకము ♦ నెక్కి విలాసవతీసమేతుఁడై
వచ్చె నిధీశ్వరుండు విభ♦వంబుల పేటికిఁ జక్రిపేఁటికిన్. 229
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 4. పే 111.

ఈశానుఁడు

క. గణనాథులు కొల్వఁగ గో,గణపతివాహనుఁడు భుజగ ♦ కంకణుఁ గొలుకన్.
గణుతింపరానివేడుక, ఫణిధరుఁ డీశానుఁ డరిగె ♦ భవ్యాత్మకుఁడై. 230
వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

రాజశ్రేష్ఠులు

సీ. ఇక్ష్వాకు మాంధాతృ ♦ ఋతుపర్ణ యువనాశ్వ, సగర శంతను హరి♦శ్చంద్రనహుష
రామలక్ష్మణ భగీ♦రథ శశిబిందు భార్గవ నిమి సంయాతి ♦ కార్తవీర్య
నల నృగ దుష్యంత ♦ నాభాగ ముచికుంద, పురుకుత్స వైదేహ ♦ పూరు భరత
రఘు దిలీప సుహోత్ర ♦ రంతి పురూరవో, జ్యామఘ తృణబిందు ♦ సోమదత్త
ఆ. భీష్మ ధర్మపుత్త్ర ♦ భీమ బీభత్సపాంచాల కేక విరట ♦ సత్యసేన
ముఖ్యనృపుల చరిత♦ములు విన్నఁ జేర్కొన్న, సహితశుభము లొదవు♦ మానవులకు

విష్ణుపురాణము, ఆ 6 ప 409.

షట్చక్రవర్తులు

హరిశ్చంద్రుఁడు

సీ. ఎవ్వని మాహాత్మ్య ♦ మెప్పుడు వేదముల్, చెలఁగి సుస్తోత్రము♦ సేయుచుండు
నెవ్వని శాసనం ♦ బేడుదీవులరాజులకు శిరోభూషణ ♦ లక్ష్మి నొందు
నెవ్వనిరక్ష మ♦హేంద్రాదిసురలకుఁ, బెట్టనికోటయై ♦ పెంపుఁ దాల్చు
నెవ్వని సత్కీర్తి ♦ యీ యజాండంబెంత, యంతయుఁ దానయై ♦ యతిశయిల్లు
గీ. నట్టి సహితగుణాభర♦ణాభిరామ, మూర్తి ప్రఖ్యాతి నృపసమ♦వర్తి పగను
పూజ్యసామ్రాజ్యవైభవ♦స్ఫూర్తి నిత్య, సత్యవర్తి హరిశ్చంద్ర♦చక్రవర్తి. 232

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 188.

సీ. నిత్యసత్యవ్రత♦స్తుత్యచారిత్రుఁడై, గౌరీశునో నాథు ♦ కరుణవడసె
సమదశాత్రవలోక ♦ జయరమాకాంతుఁడై, రాజసూయమహాధ్వ♦రం బొనర్చె
ధారాధరత్యాగ ♦ ధౌరేయుఁడై వసి,వసులదారిద్ర్యంబుఁ ♦ బాయఁ జేసె
భుజగనాయకతుల్య ♦ భూరిదోర్దండుఁడై, వసుమతీభరము స♦ర్వమువహించె
గీ. నవనిలోఁ బదునాల్గు మ♦హాయుగములు, పూజ్యసామ్రాజ్యపదవిని ♦ భూతి నెగడె
సకలకకుబంతరాళప్ర♦శస్తకీర్తి, చంద్రమూర్తి హరిశ్చంద్ర ♦ చక్రవర్తి. 233

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 1 ప 109.

నలుఁడు

సీ. సౌకర్యరక్షిత ♦ సర్వభూవలయుండై, హరికి సమానాధి♦కరణ మగుచు
స్థిరతరవీర్యసం♦చితమహాసేనుండై, యురగకంకణుని పె♦న్నుద్ది యగుచు
భాసురగురునీతి ♦ పాలనాసక్తుండై, సుత్రామునకు సహ♦స్రోత యగుచు
జనతానిరుద్ధ శా♦శ్వతభూతిశాలియై, కుసుమాస్త్రునకుఁ బ్రతి♦కోటి యగుచుఁ
గీ. బొగడికకు నెక్కె నిశ్చల ♦ బుద్ధిమహిమఁ, బూని తనదానమెప్పుడు ♦ బుధులపాలె
చేయుచున్నాఁడు ధరణిఁ జ♦ర్చింప సార్వభౌమమాత్రుండె నలమహీ♦పాలమౌళి.

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 4 ప ౩.

పురుకుత్సుఁడు

సీ. తనదానమునను బ్ర♦త్యర్థుల యర్థుల, బ్రియజీవనము లుద్ధ♦రించినాఁడు
తనయిష్టమునను గో♦త్రజుల గోత్రజులను, ఘనతరాజ్యసమృద్ధిఁ ♦ దనిపినాఁడు
తనపురంబునను బ♦ద్మను బద్మనాభుని, నీడితస్థితి నిర్వ♦హించినాఁడు
తనధర్మమున రసా♦తలముఁ దద్రసాతలమునను సమాఖ్య♦నిలిపినాఁడు
గీ. తనభుజాపీఠి నహికూర్మ ♦ దంతిదంష్ట్రి, ధరములకు నూఱటగ ధాత్రిఁ ♦ దాల్చినాఁడు
సత్యవాచాగరిష్ఠుండు ♦ చక్రవర్తి, మాత్రుఁడే యెంచఁ బురుకుత్స ♦ మహివిభుండు.

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 6 ప ౮.

పురూరవుఁడు

గీ. ఎలమి ముత్తాతగతిని వా♦హినుల మెఱసి, తాతకైవడి సన్మార్గ♦నీతి నడచి
తండ్రిచొప్పున గూఢవ♦ర్తనము నేర్చి, మీఱె శౌర్యంబు మెఱయఁ బు♦రూరవుండు.
సీ. తతభేరిభూరిభాం♦కృతులు పర్వకమున్న, పటుకేతుకోటి మా♦పడకమున్న
బహురజఃపాళి య♦భ్రమునఁ గప్పకమున్న, కరిఘటాఘీంకృతుల్ ♦ గాకమున్న
సైంధవహేషా లా♦శలు గప్పకయమున్న, రథచక్రఘోషముల్ ♦ రాకమున్న
చటులభటాట్టహా♦సములు పుట్టకమున్న, శరవృష్టి ప్రబలి ముం♦చకయెమున్న
గీ. హితవు గల్గి నవద్వయ♦ద్వీపపతులు, కట్నము లొసంగి పాదయు♦గ్మంబుఁ గొలువ
దానగాంభీర్యమహిమలఁ ♦ దనరి సార్వ, భౌముఁ డన మించె నమ్మహీ♦పాలమౌళి.

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 6 ప 39. 40.

సగరుఁడు

సీ. తనదానధారాళి♦ధారకు సత్కీర్తి, జాలంబు లతుల సస్యములు గాఁగఁ
దనసముజ్జ్వలితప్ర♦తాపానలార్చికిఁ, బరభూపతులు శలభములు గాఁగఁ
దనజగత్పరిపూర్ణ♦ఘనగుణవల్లికి, నక్షత్రములు ప్రసూనములు గాఁగఁ
దనరూపచంద్రిక♦కును గామినీలోచనములు చకోరసంఘములు గాఁగ
గీ. వినుతిఁ గాంచె నవద్వయ♦ద్వీపభూప, కనకకోటీరమాణిక్య♦కలితదీప్తి
నికరబాలాతపసదావి♦నిద్రితాంఘ్రి, పద్మయుగపాళి తన్మహీ♦పాలమౌళి. 238

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, అ 7 ప 3.

కార్తవీర్యార్జునుఁడు

సీ. నిరతంబుఁ గొల్వఁడే♦దురితంబు లణగించు, దాసేవ్వితత్యాగి♦దత్తయోగి
భుజసీమ నిల్పఁడే♦నిజధామసంరక్షి, తాబ్ధిచతుష్కాంత♦యవనికాంతఁ
జెఱసాలఁ బెట్టఁడే♦మొఱ సాలఁ బెట్టంగఁ, బ్రధనజయోత్కంఠుఁ♦బంక్తికంఠు
ధృతితృప్తుఁ జేయఁడే♦యతితప్తుఁడై వేఁడు, సకలదాహోహాదు♦జాతవేదు
గీ. సకట సామాన్యుఁడే యణి♦మాదిసిద్ధి, సిద్ధికీర్తిత భువనప్ర♦సిద్ధకీర్తి
స్నిగ్ధసద్గుణరత్న ప్ర♦సిద్ధమూర్తి, శత్రుసమవర్తి యర్జున♦చక్రవర్తి. 239

దశావతారచరిత్ర, ఆ 5 ప 202.

బలిచక్రవర్తి

ఆ. అతనిసుతుఁడు బలి మ♦హాగ్నికల్పుఁడు శుచి, సత్యసంధుఁ డధిక♦సత్త్వధనుఁడు
విష్ణుభక్తుఁ డఖిల♦విదుఁడు సర్వేంద్రియ, జిత్తు దానరతుఁడు♦శిష్టనుతుఁడు. 240

పద్మపురాణము, ఆ 7 ప 139.

సీ. ఘనగదాదండంబుఁ♦గైకొని యిందిరా, కాంతుఁడు వాకిలిఁ♦గాఁచియుండఁ
దనకు లోఁగాని యు♦ద్ధతులయుద్ధతిమాన్చు, పనిపట్టుఁ జక్రంబు♦పంపుసేయ
నేకార్యమునకైన♦లోకపాలాదికు, లనిశంబు దనుబుద్ధి♦యడిగికొనఁగ
లలితరూపవిలాస♦లావణ్యవతులైన, కన్యకామణులూడి♦గములు సల్ప

గీ. స్వర్గలోకంబుకంటెను ♦ శతసహస్ర,గుణము లెక్కుడుగాఁ గల్గి ♦ ప్రణుతికెక్కు-
సుతలమున నేఁడు నున్నవాఁ ♦ డతులకీర్తి, చక్రినుతవర్తి బలిదైత్య ♦ చక్రవర్తి. 241

దశావతారచరిత్ర, ఆ 4.

సీ. త్రైలోక్యవర్ణిత ♦ దార్ఢ్యశౌర్యాదితో,జ్జ్వలకీర్తి బలిదైత్య ♦ చక్రవర్తి
ఖలజనానీకని ♦ గ్రహవిగ్రహోత్సుకశ్రీ, సమవర్తి బలిదైత్య ♦ చక్రవర్తి
జగదీశ్వరార్పణే ♦ చ్ఛాప్రకల్పితయజ్ఞ, శతపూర్తి బలిదైత్య ♦ చక్రవర్తి
యవలోకమాత్రనే ♦ త్రానందకరనిరం,జనమూర్తి బలిదైత్య ♦ చక్రవర్తి

గీ. స్వవశచక్రపరిచ్ఛిన్న ♦ సకలశత్రు, చక్రవిస్ఫూర్తి బలిదైత్య ♦ చక్రవర్తి
యమ్మహాత్మునిఁ దొడర నీ ♦ కలవి యగునె, గ్రైనఁ బోవలతేరిఁ బో ♦ మ్మసురనాథ.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 4 ప 14.

ఉ. భాగవతాగ్రగణ్యుఁడు కృ ♦ పాపరిపూర్ణుఁడు సత్యభాషణుం
డాగమవేది యజ్ఞపరుఁ ♦ డాహవదోహలుఁ డుజ్జ్వలాత్ముఁ డ
భ్యాగతపూజనుండు సక ♦ లార్థిజనాభిమతార్థసంతత
త్యాగపరాయణుండు బలి ♦ దానవుఁ డొప్పు నజేయసత్త్వుఁడై. 243

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 2 ప 3.

జనకచక్రవర్తి

సీ. యమనియమాసనా ♦ ద్యష్టాంగవిధముల, నిరవైన రాజయో ♦ గీశ్వరుండు
వేదవేదాంతాది ♦ వివిధశాస్త్రార్థముల్, కడదాఁక నెఱిఁగిన ♦ గరకలాఁడు
పరమధర్మాధర్మ ♦ పథము తేర్పాటుగా, భూమి యేలెడి నృప ♦ పుంగవుండు
మౌనుల కెల్ల స ♦ మ్యగ్జ్ఞానపద్ధతుల్, దెలిపిన పరమోప ♦ దేశికుండు

గీ. పాదమొకట్టి మహదుగ్ర ♦ పావకమున, చరణమొకట్టి కర్పూర ♦ చందనమున
నిలిపి సుఖదుఃఖములు సమం ♦ బులుగ నడుచు, దేవసదృశుండు జనక ధా ♦ త్రీవిభుండు.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 2 పే 10.

భోజరాజు

క. భోజుఁడు ప్రసన్నవదనాం,భోజుఁడు నిఖిలార్థికల్ప ♦ భూజుఁడు విలస
త్తేజుఁడు సంస్కృతసుకవిస,మాజుఁడు రూపాదిజితత ♦ మోజుఁడు జగతిన్. 245

సీ. భూనాయకశ్రీముకంగల ◆ రాచబిడ్డలకెల్లఁ, దిలకమై పుట్టిన ◆ చెలువుఁ డితఁడె
కర్ణాదిదాతల ◆ కథ లెల్ల నులిపించి, పేరుఁ గాంచిన దాన ◆ శూరుఁ డితఁడె
సారంబులగు చతుః ◆ షష్టివిద్యలకును, దానతానకమగు ◆ ధన్యుఁ డితఁడె
తనమోముఁ జూచిన ◆ జనుల కెల్లఁ గవిత్వ, సరణిఁ జేకుఱఁ జేయు ◆ చతురుఁ డితఁడె
గీ. నిఖిలరాజన్యమకుటతట ◆ మణిప్రభావి, భూషితాంఘ్రిపద్ముండగు ◆ భోజుఁ డితఁడె
యనుచుఁ గొనియాడుపౌరుల ◆ హర్షభాష, లంబునిధిఘోషమునకంటె ◆ నతిశయిల్లె.
భోజరాజీయము, ఆ 2 ప 52, 94.

దుష్యంతుఁడు

సీ. ఏరాజు భేరికా ◆ ఘోరనిర్ఘోషంబు, ఘోషంబపరఁ జేయుఁ ◆ గుటిలనృపుల
ఏగణ్యగుణశాలి ◆ భూరిప్రతాపంబు, తాపంబుఁ గూర్చు న ◆ ధర్మరతుల
ఏమేటినిజభుజా ◆ స్ఫూర్తచంద్రహాసంబు, హాసంబుఁ గావించు ◆ నరనిధార
ఏధన్యువితరణ ◆ సాధుసంకల్పంబు, కల్పంబునకు వెలి ◆ గాంతి నెఱపు
గీ. నతఁడు కేవలనృపుఁడె క్రూర ◆ రాష్ట్రహాస, చకిత చకితాహితాహిత ◆ స్వర్ణపూర్ణ
విశ్వవిశ్వంభరాభరా ◆ విధురధరభు, జాగ్రజాగ్రద్బలుండు దు ◆ ష్యంతవిభుఁడు. 247
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 1.

దశరథుఁడు

సీ. గోరథంబుల నెక్కి ◆ కులగురుఁ డాదియౌ, తాపసోత్తములు న ◆ డంద నడువ
భద్రేభములమీఁద ◆ భరతశత్రుఘ్నులు, సరిగాఁగ నుభయపా ◆ ర్శ్వముల నడువఁ
గౌసల్యమొదలైన ◆ గరితలు ముచ్చప, న్నాగంపు పల్లకీ ◆ ల్ముందు నడువ
వెనుక డెబ్బదిరెండు ◆ వినియోగములవారు, నాప్తులు నృపులు న ◆ డంద నడువఁ
గీ. జిమటుపనినీసములకప్పుఁ ◆ జెంపకురులు, నెదను నిస్తూరిపట్టెలు ◆ నుదుటితిలక
మలర వెలువడె దశరథుఁ ◆ డౌర ముసలి, సొగసను మవారకామినుల ◆ ల్చూచి నగఁగ.
దశావతారచరిత్రి, ఆ 7.

సీ. సుపశాత్రవానేక ◆ తమకఠోరకుఠారుఁ, డరివేషుపటలవి ◆ హారనిలుండు
ప్రత్యర్థికరిఘటా ◆ పంచాననోగ్రుండు, పృథుపరారణ్యకృ ◆ పీటభవుఁడు
ప్రతివీరకేసరి ◆ ప్రతతిగంధర్వుండు, పటువైరివార్నిధి ◆ బాడబంబు
సాహసవిమతస ◆ ర్పాహితుండికమూర్తి, భీకరాహితగోత్ర ◆ భిదురపాణి

గీ. భూరికరుణాసముద్రుఁడు • దారశౌర్య, ధైర్యగాంభీర్యచాతుర్య•కార్యపౌర
జానురాగప్రభావైక•మానధనుఁడు, ధర్మమార్గవిధేయుండు • దశరథుండు. 249

సత్యభామాపరిణయము, అ 2.

పాండవులు

సీ. అబ్ధివేలాపరీ•తాఖిలోర్వీభార,ధౌరేయభూజాదో•ర్ధామదారు
లతిశాస్త్రనిస్త్రింశ•శతధారధారాభి,హతశత్రురాజప•ర్వతకలాపు
లకలంకకీర్తి మహా•త్తికవరప్రసన్నాప్తి, తాశావధూకైశి•కాభిరాము
లశ్రాంతవిశ్రాణ•నాసారపుషితవి,శ్వంభరామర్త్యభూ•జపరికాండు
గీ. లసదృశప్రాజ్యసామ్రాజ్య•హసితశక్రు, లసమబాణోపమానస•ర్వాంగసౌకు
మార్యతారుణ్యలావణ్య•మాననీయు, లింపెసఁగుచుండ్రు పాండవు•లేవు రెలమి.

క. పంచామరతరులో, హరి, పంచాయుధములొ, గిరీశు • పంచాస్యములో
యంచున్ సకలజనంబులు, నెంచన్ బాండవులు వెలసి • రేవురు ఘనులై. 251

చ. ఒరిమయు భక్తియు న్వినయ • మొప్ప గనంబడఁ, బెద్దపిన్నయం
తరువు లెఱింగి, మాట జవ•దాఁటక, చెయ్వుల వేఱులేక, యొం
డొరులమనమ్ములో మెలఁగు•చుండిరి పాండుకుమారు, లెంతనే
ర్పరు! లిల నన్నదమ్ములన•రాగము వారలదేసుమీ యనన్. 252

విజయవిలాసము, ఆ 1 ప 90, 91.

పాండవులమాఱువేషములు

సీ. కాషాయదండంబుఁ•గైకొని యమసూతి, కంకుభట్టనునామ•కంబుఁ దాల్చె
వడబాలతనమున • నధముఁడై పావని, వలలుఁడునాఁగ స•ర్వలన నిలిచె
నటవేషమున నింద్ర•నందనుఁ డొకయేఁడు, పేడితనంబునఁ • బెంపుఁ దొఱఁగె
హయశిక్షకుండయి • యాలగాపరియునై, మాద్రేయు లుండిరి • మహిమఁ దొలఁగి
గీ. కృష్ణ సౌభాగ్యరేఖన•కృష్టయయ్యె, నిలిచె సైరంధ్రియనుపేర•నీచవృత్తి
బలపరాక్రమవంతులౌ•పతులఁ గలిగి, బ్రతుకరా వారు మగుడంగఁ • బక్షినాథ.

పంచతంత్రము, సంధి. ప 301.

ధర్మరాజు

ఉ. ఆపురమేలు, మేలు! బళి! ♦ యందుఁ బ్రజల్ జయ వెట్టుచుండ, నా
జ్ఞాపరిపాలనవ్రతుఁడు ♦ శాంతిదయాభరణుండు సత్యభా
షాపరతత్త్వకోవిదుఁడు ♦ సాధుజనాదరణుండు దానవి
ద్యాపరతంత్రమానసుఁడు ♦ ధర్మతనూజుఁ డుదగ్రతేజుఁడై. 254

శా. దేవబ్రాహ్మణభక్తిప్రోవు, ప్రియస♦త్కృత్యంపుఁగాణాచి, వి
ద్యావైదుష్యముదిక్కు, ధర్మమునకుం ♦ దార్కాణ, మర్యాదకున్
తా,వౌచిత్యము జీవగఱ్ఱ, హితశి♦ష్టవ్రాతసంతోషణ
శ్రీవజ్రాంగి యజాతశత్రుఁడు మహీ♦భృన్మాత్రుఁడే చూడఁగన్. 255

సీ. అవలఁ బోయినవెన్క ♦ నాడుటెన్నఁడులేదు, మొగముముందఱనంటు♦మొదలెలేదు
మనవిచెప్పినఁ జేయ♦కునికి యెన్నఁడు లేదు, కొదువగా నడుపుట ♦ మొదలెలేదు
చనవిచ్చి చౌకచే♦సినది యెన్నఁడు లేదు, పదరి హెచ్చించుట ♦ మొదలె లేదు
మెచ్చినచోఁ గొంచె ♦ మిచ్చుటెన్నఁడులేదు, మొకమిచ్చకపుమెచ్చు♦మొదలెలేదు
గీ. మఱియుఁ దొల్లిటిరాజుల♦మహిమ లెన్న, నితఁడె పో సార్వభౌముఁడ♦ప్రతిముఁ డనఁగఁ
బ్రజలఁ బాలించె సకలది♦గ్భాసమాన, కీర్తివిసరుండు పాండవా♦గ్రేసరుండు. 256

సీ. ఎంత లెస్సఁగనున్న ♦ నంతవేడుకె కాని, ప్రజలకల్మికి నసూయ ♦ పడుట లేదు
తనుఁ గొల్వవలె నంద♦అనుప్రియంబే కాని, మానిసి వెగటించు♦కైన లేదు
నిచ్చవేఁడిన నర్థి♦కిచ్చుచిత్తమె కాని, మునుపింతయిచ్చితి♦ననుట లేదు
రేవగల్ ధర్మమా♦ర్జించుదృష్టియె కాని, నాయంబుదప్పిన ♦ నడక లేదు
గీ. కలఁడె యిటువంటి రాజు లో♦కమున నెందు, జలధివలయితవసుమతీ♦చక్రమెల్ల
నేలవలె శాశ్వతముగాఁగ ♦ నీఘనుండె, యేలవలె నన్యులన నాన్య♦పాలుఁ డలరె.

ఉ. కోప మొకింత లేదు, బుధ♦కోటికిఁ గొంగుపసిండి సత్యమా
రూపము, తారతమ్యము లె♦ఱుంగు, స్వతంత్రుఁడు, నూతనప్రియా
లోపములేనినిశ్చలుఁ డి♦టుల్ కృతలక్షణుఁడై చెలంగఁగా
ద్వాపరలక్షణుండనఁగ♦వచ్చునొకో యల ధర్మనందనున్. 258

విజయవిలాసము, ఆ 1.

అర్జునుఁడు

౨

ఉ. అన్నలపట్లఁ దమ్ములయెడ◆ దాఁటుమునన్ సముఁడంచు నెన్నఁగా
నెన్నికఁ గన్నవాఁడె, యొక◆ చెక్కుడలేక కృపాలకోటిలో
వన్నెయు వాసియుం గలిగి ◆ వర్తిలు పౌరుషశాలి, పార్థివుల్
తన్ను నుతింపఁగాఁ దనరు ◆ ధార్మికుఁ డర్జునుఁ డొప్పు నెంతయున్. 259

చ. అతని నుతింప శక్యమె ? సు◆యంతునితమ్ముఁడు సోమవంశమ్మునన్
బతగకులాధిపధ్వజుని ◆ ప్రాణసఖుండు కృపారసమ్మునన్
క్షితిధరకన్యకాధిపతి◆కిన్ బ్రతిజోదు సమిజ్జయమ్మునం
దతని కతండె సాటి చతు◆రబ్ధిపరీతమహీతలమ్మునన్. 260

గీ. పాఱఁజూచినఁ బరసేన◆పాఱఁజూచు, వింటికొరఁగిన రిపురాజి◆వింటికొరఁగు,
వేయునేటికి ? నలపాండ◆వేయుసాటి, వీరుఁ డిల లేఁడు ప్రతిరథు◆వీరుఁ డొకఁడె.

విజయవిలాసము, ఆ 1 ప 92 94.

సీ. ఇంద్రాదిజయకాంక్ష◆నెసఁగ సత్యానుసరుండయి తద్దయు ◆ గండు మిగిలెఁ
గాపథశాసన◆జత్వంబునకయి సుదర్శనసాధన◆త్వమున మీఱె
గోపాలశ్లాఘముల్ (?) ◆ గొనుటకై వంశవిభూషణత్వంబునఁ ◆ బొలుపుఁ గాంచెఁ
గృష్ణావసతను వి◆క్కిలిగఁ బేరొందుటఁ, గృష్ణాహ్వయంబున◆నింపెసంగె

గీ. గానఁ గృష్ణార్జునుల నెంచఁ◆గా ధరిత్రి, నీతఁడే, యాతఁడాతడే ◆ యీతఁడంచుఁ
బలుకు ప్రజమాట నిక్కమై ◆ పరగఁ గ్రీడి, వెలయు చుండును సరిలేని◆వేడ్కతోడ.

సీ. అతనిధర్మగుణంబు ◆ నుతియింపఁ దగునని, భావింపమార్గణ◆ప్రతతిసాక్షి
యతనిబలమ్ము సం◆స్తుతియింపఁ దగునని, యాడఁగా వామాబ◆లాళిసాక్షి
యతనినూత్నకలా◆పాధిక్యమెంచఁగా, నగునసంగఁ బరసం◆ఖ్యాళిసాక్షి
యతనిధీరత్వంబు ◆ నుతియింపఁ దగునని, తలఁచఁగా మహిలశ◆ద్దంబెసాక్షి

గీ. యనుచుఁ దనుమూఁడులోకముల్ ◆ వినుతిసేయ, వెలఁదిచూపులతేఁట్లకు◆విందుసేయు
నలుపుటూపులు గలయట్టి◆యందకాఁడు, నంగనాగొంతికొమరుండు ◆ రంగుమీఱు.

కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 1 ప 94-96.

దుర్యోధనుఁడు

మ. కొలిచినభృత్యకోటి ననఁ◆కూలత నొప్పెడు మిత్రు లట్లు మి
త్రులు పతి బంధువర్గములు◆తోఁ సరిగాఁ ను బంధుజాలమున్

వెలయఁ గృతాధిపత్యమున ♦ విశ్రుతమై తనుఁ బోలె సాదరం
బలరఁగ తన్మయుండగుచు ♦ సారము లెన్న సంతతంబుగన్. 263

గీ. అలరుధర్మార్థకామంబు♦లను త్రివర్గ మతఁడు సమశక్తి విభజించి ♦ యరయునట్టి
గుణవిశేషత సఖ్యంబుఁ ♦ గోరిచేసి, నట్టు లన్యోన్యమునుగూడి ♦ యలరు నధిప.

ఉ. సామము దానవర్జముగ ♦ సల్పుట లేదల భూరిదానమున్
దామతి సత్క్రియావిరహి♦తంబుగఁ జేయఁడు సద్గుణాంచితం
బౌ మహనీయసత్క్రియయు ♦ సర్వ మెఱుంగక సేయఁ డెన్నఁడో
సామి సుయోధనుం డతని ♦ జాగ్రతయేమని విన్నవించెదన్. 265

మ. ధనకాంక్షన్మతి కోపకారణమునన్ ♦ దండింపఁ డెవ్వారినిన్
దనరాజ్యోచితనీతిమార్గమున శా♦స్త్రజ్ఞుండు బోధించిన
ట్లొనయంబున్మతి సూనుఁడేనియుఁ బరుఁ♦డౌ నేనియుం దుర్నయం
బున వర్తించినదండనంబు సలుపున్ ♦ భూమీశ నిర్లోభతన్. 266

సీ. పరరాజులకు మది ♦ భయమంది యెంతయుఁ, బరభేదనప్రౌఢిఁ ♦ బగఁగు గూఢ
చారుల సకలదే♦శములందు నియమించి, పరులకుఁ దాభయా♦పకుట గాన
రాకుండునట్టిని♦జాకారమున నుండి, పరరాజు లోపలి♦వారి నెల్ల
వశులఁగాఁ జేసి య♦వ్వారిలో వార లొండొరువుల భేదింప ♦ నొనరఁ జేసి

ఆ. చారు లంపు పనులు ♦ సఫలంబు లొనరించి, వచ్చినపుడె వలయు♦వస్తు విచ్చి
మెచ్చి జనులు తన్ను ♦ మేలుమేలు కృతజ్ఞుఁడనఁ బొగడ్త మెలఁగు♦నయ్యయెపుడు.

కిరాతార్జునీయము ఆ 1 ప 36-40.

భీష్ముఁడు

చ. ఇరువదియొక్కమారు ధర♦ణీశులఁ గొట్టినయట్టి మేటి స
ద్గురుఁడని జామదగ్న్యునకుఁ ♦ గొంక కెదిర్చియు నంబకై శదున్
దురమునఁ బాఱఁదోలి తన♦దోర్బల మాగురుఁ డాత్మలోన న
చ్చెరుపడి యెంచునట్లుగను ♦ జేసినభీష్ముని గెల్వ శక్యమే. 268

మ. అదిగా కాతని కెంచిచూచిన నిజా♦త్మాయత్తపంచత్వమం
దెచెద లజ్జించుమ శక్తి లేక జముఁడు ♦ న్నెంతే పరాభూతుఁడై

మది భీతిల్లుచు నట్టిభీష్ముఁ డని భీ ♦ మంబైనవిల్ ద్రిప్పుచున్
గదియ న్నిల్చితిఁ దొలంగ కేరు నిలువం ♦ గా నోపువా రీ ధరన్. 269

కిరాతార్జునీయము, అ 1 ప 168, 169.

ద్రోణుఁడు

చ. రణమున నుగ్రసాయక పరం♦పరలన్ మిణుఁగుర్లు గ్రక్కుచున్
గణఁకను జంచలోజ్జ్వలశి♦ఖల్ ఘనజిహ్వాలయట్లుగాఁగఁ దాఁ
గణఁగి జగంబు మ్రింగుబలు♦ కాంక్షను మండు యుగాంతవహ్నినాఁ
దొణఁగి మహోద్ధతిన్ నడుచు♦ ద్రోణునినైనను నోర్వ శక్యమే. 270

మ. పరమాస్త్రోపనిషణ్ణధైర్యరిపుభూ♦పాలుండు శూరుండు స
ద్గురుభావాశ్రితజామదగ్న్యుఁడు లస♦త్కోదండుఁ డా ద్రోణునిన్
బరఁగం జూచి యసంస్తుతంబగు భయ♦ప్రాప్తిన్ వెసం బొందుచున్
బరువెత్తున్ స్మృతి మృత్యువేని యతనిన్ ♦ మర్దింపఁగా వచ్చునే. 271

కిరాతార్జునీయము, ఆ 1 ప 170, 171.

భరతుఁడు

సీ. ఇందీవరచ్ఛాయ ♦ నిందించురుచిమించు, సుందరంబగుమేని ♦ సొబగువాని
శతపత్త్రసత్పత్త్ర ♦ జైత్రంబులై మీఱు, వాలుఁగన్నులమేలు ♦ వాలువాని
నాజానులంబిబాహా ♦ రాజాధిరాజ్ఞోచ, బాహావిలాసవై♦భవమువాని
సంపూర్ణపూర్ణిమా ♦ చరదిందుసౌందర్యనామమౌ చిఱునవ్వు ♦ మోమువాని
గీ. దంబుమీఱుజటామకు♦టంబువాని, సతతవేల్లితచీరవ♦స్త్రములవాని
రంజితకవాటదోరంత♦రంబువాని, భరతు శ్రీరామసద్భక్తి ♦ నిరతుఁ గాంచె. 272

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

భరతుఁడు

(దుష్యంతపుత్త్రుఁడు)

సీ. సరసాన్ఫటీమేటి ♦ శరభసాళువకోటి, పరభయంకరధాటిఁ ♦ బరిభవించుఁ
గుంచితోరుకపోణి ♦ నొంచిపక్షిణపాణి, బంచాననశ్రేణిఁ ♦ గొంచెపఱచు

వారణంబులఁ గిట్టి ♦ పేరిబొండముఁ బట్టి, భూరుహమ్ములఁ గట్టి ♦ శేరుచుండుఁ
జండవైఖరి మీఱి ♦ కొండలోయలఁ దూఱి, గండకమ్ముల జేరి ♦ బెండుపఱుచు
గీ. రుహితరక్షుస్సృగాలశా ♦ర్దూలకోటి, ముఖముఖరదుష్టసత్త్వస♦మూహమూహ
మోహరింపఁగఁ దెగవారి♦సాహసమున, డిందుపఱుచు శకుంతలా♦నందనుండు. 273

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 3 ప 89.

జడభరతుఁడు

సీ. ఏయాశ్రయంబున ♦ నిందిరాధీశ్వరుఁ, డచ్చటివారల ♦ నాదరించి
ప్రత్యక్షమునసుండుఁ ♦ బాయక యెప్పుడు, నట్టిరమ్యంబైన ♦ యాశ్రమమున
నిలిచి సాలగ్రామ♦ములు గలగండకీ, నది యొందు నెంతయుఁ ♦ గదిసి యుండు
నచ్చోట నేకాకి ♦ యగుచును భరతుండు, బహువిధనవపుష్ప ♦ పల్లవముల
గీ. నతులతులసీదళంబుల ♦ నంబువులను, గందమూలాదిఫలములఁ ♦ గంజములను
ఘనత నర్పించి నిచ్చలుఁ ♦ దనివిలేక, సేవసేయుచు నుండె నా♦శ్రీపు హరిని. 274

భాగవతము, స్కం. 5 ఆ 1 ప 97.

గయుఁడు

సీ. ధర్మమార్గంబున ♦ ధారుణీజనులను, బ్రేమతోఁ బోషణ ♦ ప్రేమణోప
లాలనశాసన ♦ లక్షణాదులచేతఁ, బోషించుచును యజ్ఞ♦ములను యజ్ఞ
పురుషు నీశ్వరుఁ జిత్త♦మున నిల్పి సేవించి, స్వాంతమందున్న యా♦శ్వరునిఁ గాంచి
యఖిలజీవతతికి ♦ నానంద మొసఁగుచు, నిరభిమానత మెయి ♦ ధరణి నేలె
ఆ. సత్యమందు మిగులు ♦ సత్సేవయందును, ధర్మమందు యజ్ఞ ♦ కర్మమందు
గయుఁడు వసుధలోనఁ ♦ గంజాక్షుఁడేకాని, మానవుండుగాఁడు ♦ మానవేంద్ర.275

భాగవతము, స్కం. 5 ఆ 2 ప 9.

కుశలవులు

క. సీతకు నుదయించిరి ప్రద్యోతనశశినిభులు దోష♦దూరులు సుగుణో
పేతులు కాకుత్స్థాన్వయపూతులు కుశలవులు కవల♦పుత్త్రులు వరుసన్. 276

పద్మపురాణము, ఆ 9 ప 21.

సుందోపసుందులు

వ. మునిజనకోటిఁ బట్టుకొని ♦ మోములు రాయుచు యాగశాలలం
దనలము నెట్టి కాల్చుచు జ♦నాశ్రయధర్మము లెల్ల మాన్పి యు

య్యానిమిషసిద్ధసాధ్యఫణి • యక్షసురాహితరాజసంతతిన్
గనుఁగొని పాఱఁదోలుచును • గర్వము దిక్కుల దుస్స్వహంబుగన్. 277
పద్మపురాణము, ఉత్తర. ఆ 2 ప 4.

రావణుఁడు

సీ. కనకాంబరముకటి • తక్కల్పమై విలసిల్ల, మేచకాభ్రముభంగి • మేను మెఱయ
రమణీయతరలి ప్త • రక్తచందనచర్చ, కలితసంధ్యారాగ • కాంతిఁదనర
భ్రుకుటిరేఖాభీల • భూరిఫాలము లొప్ప, దంష్ట్రికరాళాస్య • దశక మెసఁగఁ
గుండలమణిరుచుల్ • గండభిత్తుల నిండ, మణిముద్రికలు వ్రేళ్ళ • ఘృణుల నీన
గీ. సభ్రగజదంతకులిశవ్ర • ణాంకములను, దనరు బాహుల రత్నాంగ • దంబు లమర
వారికడ నిద్రవోవు రా • వణునిఁ గాంచె, నమరలోకవిద్రావణు • ననిలసుతుఁడు.
భాస్కరరామాయణము, సుం. ప 106.

సీ. కైలాసశిఖరంబు • కందుకంబెవ్వని, కండూతినిజభుజా • దండములకుఁ
గృత్తాత్మశిరములు • నెత్తమ్ము లెవ్వని, నీలకంఠార్చనా • నియమములకు
శతమఖాంతఃపుర • స్మితము లుగ్గెవ్వని, యుగ్రాసిపుత్రికా • భ్యుదయమునకుఁ
గనకగర్భాండంబు • కరఁగెడు నుయిద యెవ్వనిరోషశిఖిశిఖా • వైభవమున
గీ. కతఁడు సర్వారదిగ్విజ • యప్రియాణ, సరళమార్గాంతరాంతర • సన్నివేశ
భువనవలయీకృతాఖిల • భువనకుండు, రావణుఁడు వొల్చువిశ్వవి • ద్రావణుండు.
కవికర్ణరసాయనము, ఆ 2 ప 113.

రావణుని సన్న్యాసివేషము

సీ. కరమున రుద్రాక్ష • కటకముల్ చెవులను, మండితరుద్రాక్ష • కుండలములు
శిరమున భద్రాక్ష • వరకిరీటం బెద, భూరిభద్రాక్షాళి • హారసమితి
కటిఁగృష్ణమృగచర్మ • పటమును వ్రేళ్లను, దర్భపవిత్రసం • తతులు హస్త
మునఁ దీర్ఘకుండిక • యును గక్షమునఁబూల, సజ్జ పాలగాఁపును • చయము మెఱయఁ
గీ. బేటికయుఁ బంచగడ్డముల్ • బెరిగిచెలఁగి, చేత దండముఁ గొని శివ • శివ యటంచు
సౌమ్యగతి వచ్చె నొక ముని • స్వామి యగుచు, రావణుండు సమిజ్జైనై • రావణుండు.
నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 3.

కుంభకర్ణుడు

సీ. శ్వాసమారుతవేగ◆వశమున ముకుగ్రోళ్ళ, వెలికి లోనికి జంతు ◆ వితతి వాఱఁ
బోరి గుఱుపెట్టుచోఁ ◆ బోగరించురవమున, గహ్వరవివరంబు ◆ గలయఁ జెలఁగ
ఘుటఘుటాయితదంతి ◆ కోటిఘట్టనఁ గల్గు, వదనవిక్రియఁ గాపు◆వారు బెదర
గీర్వాణసంగర◆క్రీడలు వాక్రుచ్చు, కలవరింతలభూత◆గణము గలఁగ
గీ. భూరిపూత్కృతు లురగేంద్ర ◆ బుద్ధిఁ జేయ,నుగ్రగతి నిద్రపోవుచు◆నుండెఁ గాంచి
రద్భుతాకార సమరాట్టు◆హాసదళిత, ఘోరదిక్కుంభికర్ణు న◆క్కుంభకర్ణు. 281

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. ప 355.

సీ. గుర్వాజ్ఞఁ గడతేర్చి ◆ గర్వోద్ధతిని లేచి, వినువీథి నరికట్టు ◆ వింధ్యుఁ డొక్కొ
సురదానవులు పున◆శ్శరధిని మథనేచ్ఛ, రహిఁ దెచ్చువరమంద ◆ రాగ మొక్కొ
యశ్రాంతవారివా◆సాయాసమున లేచి, నాశాంత చరితమై◆నాక మొక్కొ
వైరివైరికిఁ దోఁడు◆పడఁగ నేతెంచిన, సర్వధరాధర◆స్వామి యొక్కొ
గీ. గాకయుండిన నీరూప◆ గరిమ గలదె, యనుచుఁ గపినాథు లెల్లనం◆దందబల్కఁ
జారుమణికుండలాకార ◆ శాతకుంభ, కర్ణుఁడైనట్టి యక్కుంభ◆కర్ణుఁ డరిగె. 282

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

వాలి

సీ. మహితాహిగుణవేష్ట్య ◆ మానోరుమంథాన, మహీధరోన్మథితోర్మి ◆ మాలివాలి
మాయావిముఖదైత్య ◆ మాయావనస్తోమ, కేళిభీమరణదావ ◆ కీలి వాలి
పదఘట్టనోద్భగ్న◆పాదపాదపశిలో,జ్జ్వలశృంగశతసప్త◆శైలి వాలి
వజ్రదర్వజోత్తాల◆వాలవిక్షేపణో,త్పాతితనక్షత్ర◆పాళి వాలి
ఆ. యట్టివాలిఁ దొడరి ◆ యమృతంబుఁ ద్రావిన, వారికైనఁ బ్రదుక◆వచ్చునోటు
కాదుకూడదతని ◆ కయ్యంబు వలెనన్న, నిపుడె దక్షిణాబ్ధి ◆ కేఁగుమనిన. 28

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 3 ప 275.

సీ. భోగిభోగాయత◆భూరిభుజోత్క్షిప్త, వరవసుధాభృద్ద ◆ వాలివాలి
విపులవాసుకిగుణా◆వేష్టితక్ష్మాధర, వైశాఖమథితార్ణ ◆ వాలివాలి
గర్వోవటూస్థల◆గ ముకుళీకృతపంక్తి, వదనప్రమథిదాన ◆ వాలివాలి
చారువిక్రమకళా◆జవనిర్దళీకృత, తాళసోత్రాసంభ ◆ వాలివాలి

ఆ. యట్టివారిలోన మొదట ♦ నెట్టివీరవరేణ్యులైన నిల్వఁజాల ♦ రైన గోత్ర
యేమి చెప్పుదు వాని ♦ భీమపరాక్రమ, ధామచరితములను ♦ రామచంద్ర. 284

నరసభూపాలీయము, ఆ 6.

సుగ్రీవుఁడు

సీ. హిమధామకరకుంద ♦ సుమదామశరబృంద, సమధామమై జన్ని♦దము పొసంగ
వినుఁగెంపునగఁ జాలు ♦ నునుఁగెంపు తెగడాలు, మొనయింపు కుండలం♦బులు వెలుంగ
శుచిరత్న వరనీల♦రుచినూత్న హరినీల, సుచిరత్నహారగో♦చులు సెలంగఁ
దులకించు తోలు కారు ♦ బలు మించుఁ బలుమారు, నలయించు మేని కాం♦తులు రహింపఁ
గీ. బసిఁడిముంజియు హొంబట్టుఁ ♦ బంచ మెఱయ, కంకణంబులు నరుణము♦ఖంబు దీర్ఘ
వాలమును గల్గునొక మహా♦వానరుండు, వచ్చి పొడగన్న రఘువంశ♦వర్యుఁ డెలరి.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ ప 99.

విరాధుఁడు

చ. అటుఁ జని కాంచె రామవిభుఁ ♦ డద్రిశరీరసనాథు దేవతా
పటలవిరోధ భూరిరవ♦పాటితకర్ణదిశేభనాథు వి
స్ఫుటమునిమార్గరోధు ఘన♦శూలవిలగ్నలులాయకుంజరో
త్కటమృగనాథు నిష్కరుణ ♦ ఖండితసాధు విరాధు నయ్యెడన్. 286

నరసభూపాలీయము, ఆ 3.

తారకాసురుఁడు

సీ. ఆలంబులో నింద్రు ♦ నాలంబుఁ గావించి, వహ్నికిఁ దనకోప♦వహ్నిఁ జూపి
యంతకునకు దాను ♦ నంతకమూర్తియై, యసురకు నసురయై ♦ యలవు మెరసి
నీరధీశ్వరు పెంపు ♦ నీరుగా నలయించి, గాలిబలంబెల్ల ♦ గాలిచేసి
నెరయంగఁ దనదనాథు ♦ నిర్ధనుఁ గావించి, హరునిబలంబెల్ల ♦ హతముఁ జేసి
గీ. యసురగంధర్వయక్షరా♦క్షసపిశాచ, గరుడపన్నగమానవ ♦ గ్రహమునీంద్ర
చయము లెల్లను బలుమారు ♦ చంపి శౌర్యభాసురుండగు నత్తార♦కాసురుండు.

వీరభద్రవిజయము, ఆ 2 పే 23.

నరకాసురుఁడు

మ. జలధివాప్రితమునైనఁ గ్రోలఁగఁ గులక్ష్మాభృత్సమూహంబునై
న నురఃపుష్కలముగాఁ గదల్ప భువిరైమెసన్ లోపడం ద్రొక్కఁగాఁ
బ్రళయోదగ్రకృశానునైనఁ గబళింపంజాలు సాఖీలద్రో
ర్బలనిష్ణాతుఁ డభీతుఁ డాతతభయోత్పాదిప్రభావుం డిలన్. 288

హరివంశము, ఉత్తర. ఆ 4.

క. ధరణీదేవితనూజుఁడు నరకాఖ్యుఁడు భూరిబలుఁడు సత్త్వచరుఁడు
ద్ధురుఁడై ప్రాగ్జ్యోతిషమను, పుర మేలుచు నుండె నిఖిలభోగాస్పదమై. 289

సీ. అతఁడు మహోగ్రుఁడై యఖిలరాజన్యులు, నమితులై తనశాసనమున మెలఁగ
నమితబలంబుతో నమరేంద్రు సాధించి, సురలోకమంతయుఁ జూఱవుచ్చి
సొంపెద దేవతాసుదతులఁ జెఱపట్టి, యఖిలవస్తువులను నపహరించి
యమరేంద్రుహయమును నైరావతంబును, గొనిపోయి తనయింటనునిచి కల్ప
గీ. తరువులన్నియుఁ దెప్పించి తనవిహారవనములోపల నాటించి వజ్రిమాది
యైనసాధనములు దానపూని యొందు, నఖిలవిక్రముఁడై పేర్చి యంతఁబోక. 290
ఆ. అఖిలదేవమాతయైనయయ్యదితికుండలములంటఁ బట్టి బలిమిఁ గొనియెఁ
ధనదు పురము మీఁదఁ జని శంఖపద్మాది, నిధుల కెల్లఁ దాన యధిపుఁడయ్యె.

పద్మపురాణము, ఆ 10 ప 76, 78.

కంసుఁడు

సీ. జలరుహాక్షుండు విశాలవక్షుం డురుశ్యామలదేహుఁ డాజానుబాహుఁ
డమితబలోద్ధతుఁ డతిబాణకౌశలుఁ, డతికార్యధుర్యశౌర్యాన్వితుండు
హరిహరాదులకేని నలవివడనివాఁడు, జనపాలనఖ్యాతిఁ గొనినవాఁడు
వాసవగుహ్యకేశ్వరులమించిన భోగ, భాగ్యాతిశయములఁ బరఁగువాఁడు
గీ. పుణ్యరహితుండుదుష్ప్రకృతిభూషణుండు, గపటవేషుండనునుమతరకతినవ్యాగముఁ
డమితచతురంగసేనాసమన్వితుండు, నైన యాకంసుఁ డుగ్రసేనాత్మజుండు. 292

చిత్రవతీపరిణయము, ఆ 1 పే 10.

హిరణ్యకశ్యపుఁడు

సీ. కులపర్వతంబులు కుదురులుకదలి సంధులు వాసి తటములు దునిసిపడఁగ
జలరాసు లేడును గలఁగుండుగొని యొడ, గడ్డల దోరంపుఁగడలు వొడవ

దిక్కాలములుఁ గూల ♦ దిగ్గజంబులు గట్టు, పట్టులు విడిచి వి♦భ్రాంతిఁ గూల
దిక్కైకరాధిపు♦ తలల చుట్టలు వీడి, పడగ లొండొంటితోఁ ♦ దొడరి క్రుంగ
గీ. నాదికూర్మంబునకు భీతి ♦ యగ్గలింప, సప్తపాతాళములు డిగ్గ♦ జాఱి యడఁగ
నూర్ధ్వభువనములు త్రుంప♦ మొందనుర్వి, రెండు చెఱఁగులఁ బట్టి యుం♦ డొండె యూఁచె.

హరివంశము, ఉత్త. 239. ఆ 9.

సీ. కనలు బింకపుఁ గింకఁ ♦ గలుగు వేఁడిమి యెల్ల, నొక్కటీరైయె రొద♦ లొత్తె ననఁగఁ
గలుకుఁ బ్రల్లదమునఁ ♦ గల్గు పోఁడిమి యెల్ల, నచ్చమై తెగఁబాఱ♦ వచ్చె ననఁగఁ
గటికరై తనరారు ♦ గర్వంబునకుఁ గల, చేగ యెల్లను రూపు♦ చెందె ననఁగ
వెగ్గలంబై పేర్చు ♦ వీరంబునకుఁ గల, పసిగ యెల్లను మేను ♦ వడసె ననఁగఁ
ఆ. బ్రళయకాలదహనుఁ ♦ బాటించు దారయనఁ, జండదండధరుని ♦ సఖుఁడనంగఁ
దేజరిల్లె నైజ♦ తీవ్రమానమని హి,రణ్యకశిపుఁ డపశ♦రణ్యరిపుఁడు. 294

నృసింహపురాణము, ఆ 2 ప 8.

హిరణ్యాక్షుఁడు

సీ. అంగుష్ఠమున దల్చె ♦ నా కిరీటము దాఁకి, పటపటబ్రహ్మాండ ♦ భాండ మదరు
నట్టిచేతులు సాచె ♦ నా పూర్వపశ్చిమ, చంద్రదినేంద్రులు ♦ చంకనిఱుకు
వడిగాఁగ నాలుగై ♦ దడుగులు నడిచె వా, ధారుణీతలము పా♦తాళమంటు
నొకయింత ఘనముగా ♦ నోడ లుబ్బఁజేసెనా, హరిదంతరము లెల్ల ♦ నవియఁబొఱుఁ
గీ. వడిఁదిని ట్టూర్పు గాడ్పుల ♦ గ్రహగణంబు లోకములకుఁ జిక్కన♦ త్యుగ్రదృష్టి
నిసుడుచో నెల్ల నిగురులై ♦ యొగయునట్టి హాసమొసరింప విధిగుండె♦ లవియుచుండు
వానియాధిత్య మెన్న నె♦వ్వారితరము. 295

దశావతారచరిత్ర, ఆ 3.

మహిషాసురుఁడు

సీ. ఆఁకలీలనంతకు ♦ నతిదీనుఁ గావించి, బలిమిఁ గోణాధిపు ♦ భంగపెట్టి
పరిగొని వరుణునిఁ ♦ బరిభూతి నొందించి, కడిమి మైఁ బవనుని ♦ గాసిచేసి
మత్తిల్లి విత్తేశు ♦ మానం బడంగించి, గండున నీశానుఁ ♦ గష్టపటిచి
యేపెసంగ స్వేశు ♦ హీనదశకుఁ దెచ్చి, యలుకమై సాధ్యపుఁ ♦ దలఁగఁ ద్రోచి

గీ. ముప్పురంబులు వడిఁ దాన ♦ యాక్రమించి, గరుడసిద్ధవిద్యాధర ♦ ఖచరనాగ
వరులనుద్వృత్తిసతతంబుఁ ♦ బఱపిపనులు, గొనుచునున్నాఁడుమహిషుండు ♦ క్రొవ్వుమిగిలి.
మార్కండేయపురాణము, ఆ 6 ప 71.

అంగదుఁడు

సీ. కడకాలఁగొనిమత్త ♦ గజముల బలిమిచే, వినువీథిఁ దాఁకంగ ♦ విసరి విసరి
వాలాగ్రమున దైత్య ♦ జాలంబులను జుట్టి, వెస మహాపథముపై ♦ వ్రేసి వ్రేసి
రంగదుత్తుంగతు ♦ రంగంబులను గని, ముంజేత నిలఁబడ ♦ మోది మోది
పరపదాతుల డాసి ♦ గురుతరబలమున, క్ష్మాతలి డాకాలఁ ♦ జమిరి చమిరి
గీ. వడి రథంబుల రథముల ♦ వైచివైచి, మఱిమహాకాయుశతమాయు ♦ మహాంతకాయు
ఘోరదైతేయులను బట్టి ♦ గుదియఁ గొట్టి, యలరెఁ జామీకరాంగదుఁ ♦ డంగదుండు.
నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

అబ్రహాము

సీ. గంభీరతాధరి ♦ తాంభోనిధానంబు, సాంద్రకృపామృత ♦ సారసరసి
సదమలజ్ఞానల ♦ తుణలతాలవాలంబు, భూరిసద్గుణరత్న ♦ భూషణంబు
కమనీయతరయశః ♦ కర్పూరపేటిక, నిఖిలార్థినీపవ ♦ నీఘనంబు
చిరసత్యనయశేము ♦ షీసమాశ్రయభూమి, సన్మార్గహితవృత్తి ♦ జన్మసీమ
తే. యితఁడని యభిజ్ఞులు నుతింప ♦ నింపెసంగె, బహుదినంబులు సర్వేశ ♦ భవ్యనామ
మంత్రపఠనానుమోదశుం ♦ భన్నిజాంత, రంగుఁ డబ్రహాముఁ డవనీసు ♦ రాగ్రగణ్య. 298
వేదాంతరసాయనము, ఆ 2 ప 57.

అల్లమప్రభువు

సీ. పరమపావనమైన ♦ భస్మత్రిపుండ్రంబు, ఫాలభాగంబునఁ ♦ బ్రజ్వరిల్లఁ
గరపాదనఖరశే ♦ ఖలు రాజయోగసం, భరితసామ్రాజ్య వే ♦ ష్టలు మెఱుంగ
ఘోరమాయాసతి ♦ కోలాహలోద్రేక, బిరుదువాక్యంబులు ♦ పరిఢవింప
యాజానుబాహుల ♦ నలరారు నిజదివ్య, దేహంబు కొలచుల ♦ గ్రికల నీన

గీ. సిద్ధులన్నియుఁ గోరి ప్ర♦సిద్ధులయిన, సిద్ధు లనురక్తితోడుతఁ ♦ జేరి కొలువ
యంబరంబుననుండి తా ♦ నరుగుదెంచె, పల్లకీ యెక్కి యల్లమప్రభుగురుండు. 299

ప్రభులింగలీల, ఆ 1.

అల్లమప్రభు విటవేషము

సీ. బంగారు మొలనూలి♦పైఁ గ్రాలఁగా వ్రేలు, మంగళ మొలకట్టి ♦ రంగు మీఱ
పసిఁడికమ్మలగానఁ♦బఱుదుపారంబు నెన్నుదుటిపై నొకకొంగు♦ గదియఁజుట్టి
చలువఁబట్టినయంచు ♦ వలిపెంపుఁదుప్పటి, వలసి యుల్లమి వలె ♦ వాటువైచి
పాదనఖప్రభల్ ♦ పర్వినయచ్చోటి, మేదిని యెఱ్ఱనై ♦ మెఱుఁగులీనఁ
గీ. గాలి పెండెంబు వ్రేలనుం♦గరము లమరఁ, జెవుల ముత్యాలచౌకట్లు♦ చెలఁగియుండఁ
గోరి యేతెంచె విటవేష♦ధారి యగుచు, ప్రజ్ఞమించిన యల్లమ♦ప్రభువరుండు. 300

ప్రభులింగలీల, ఆ 1.

ప్రహ్లాదుఁడు

శా. ఆదైత్యేంద్రుఁడు పీనవక్షు నవప♦ద్మాక్షుం బిశంగాంబరా
చ్ఛాదున్ నిర్మలసాధువాదఘనసం♦సారాదివిచ్ఛేదు సం
శ్రీదున్ భక్తిలతాతిరోహితహరి ♦ శ్రీపాదు నిక్షేముఁ బ్ర
హ్లాదున్ బోధకళావినోదుఁ గనియెన్ ♦ హర్షంబుతో ముందటన్. 301

భాగవతము, స్కం 8 ప 642.

సీ. తనయందు నఖిలభూ♦తములందు నొకభంగి, సమహితత్వంబున ♦ జరగువాఁడు
పెద్దలఁ బొడఁగన్న ♦ భృత్యునికైవడిఁ, జేరి నమస్కృతుల్ ♦ సేయువాఁడు
కన్నుదోయికి నన్య♦కాంత లడ్డంబైన, మాతృభావము సేసి ♦ మరలువాఁడు
తల్లిదండ్రులభంగి ♦ ధర్మవత్సలతను, దీనులఁ గావఁ జిం♦తించువాఁడు
గీ. సఖులయెడ సోదరస్థితిఁ ♦ జరపువాఁడు, దైవతములంచు గురువులఁ♦ దలఁచువాఁడు
లీలలందును బొంకులు ♦ లేనివాఁడు, లలితమర్యాదుఁ డైన ప్ర♦హ్లాదుఁ డధిప. 302

భాగవతము, స్కం 7 ప 115.

విష్ణువర్ధనుఁడు

ఉ. ధూర్జటిపాదభక్తుఁ డరి♦మర్గవిభేదనశౌర్యశాలి న్యా
యార్జితవైభవుండు విబు♦ధావనకల్పకుఁ డార్యసమ్మతుం

దర్జునవంశవర్ధనుఁ డ♦హార్వతి నెజ్జుఁడు విష్ణువర్ధనుం
డూర్జితసర్వసంపదల ♦ నొప్పును రాజమహేంద్రనాథుఁడై. 303

వైశ్యపురాణము, ఆ 6.

సారంగధరుఁడు

సీ. సికపువ్వు వెత్తుఁదా♦వికి వెంటఁబడు తేంట్లు,ఝుంకృతి నాగర♦స్వనము గాఁగ
గడిఁదిరాయకుమార ♦ గండపెండేరంపు, రవళి కంచుకిలోక♦రవము గాఁగ
తలమట్టిపచ్చుదృగ్ధాళిథళ్యప్రభ, లిరువంక వేయు చా♦మరలుగాఁగ
నలుదెసల్మిఱుమిట్లు ♦ గొలుపుదేహచ్ఛాయ, తలఁగఁద్రోయఁగరాని ♦ బలముగాఁగ

గీ. రాజసంబునఁ గస్తూరిత♦రమలు గడచి, యరిగె నపుడు జగన్మోహ♦నాంగవిజిత
రాజరాజకుమారసా♦రంగధరుఁడు, రాజరాజకుమారసా♦రంగధరుఁడు. 304

సీ. కలనైనఁ బరకాంతఁ ♦ దలయెత్తి చూడఁడు, పడుచువారలఁగూడి ♦ నడువఁబోఁడు
మిగుల సిబ్బితికాఁడు ♦ మొగమోటగలవాఁడు, పలికిబొంకఁడుబహు♦భాషికాఁడు
నేర్చినవారిని ♦ నేరనివారిని, దనవారిగాఁ జూచు ♦ వినయపరుఁడు
కినిసియెవ్వరిని నొ♦చ్చినమాటబలుకఁడు, కపటమెఱుంగఁడు ♦ గర్విగాఁడు

గీ. మేరమానిసి సాధూప♦కారి గోల,నిర్మలుం డట్టివానికి ♦ నింద మోఁపిఁ
జేసెఁగా విధి కటకటా ♦ దోసకారి, దయ్యమున కేడ సత్యంబు ♦ తలఁచి చూడ.

సారంగధరచరిత్రము, ఆ 2 ప 35, 263.

విప్రనారాయణుఁడు

సీ. ప్రతిమానవపవముం♦డితమైన మస్తంబు, పెడతలఁ దూలాడు ♦ పిల్లసిగయుఁ
దులసి నెత్తమ్మిపూ♦సలకొప్పపేరులు, విపులగంధములైన ♦ వ్రేలుఁజెవులు
నడుఁవీథి గలనిల్వు♦నామంబుపట్టెలు, శోభితంబగు తిరు♦చూర్ణరేఖ
పెన్నూలితాళ్ళిటఁ గీ♦లొత్తిన్న కౌపీనంబు, వితతంపునీరాటి♦వేష్టువలును

గీ. గలిగి పద్మాసనస్థుఁడై ♦ కన్ను మోడ్చి, భగవదారాధనైకత♦త్పరతనున్న
శ్రీమదష్టాక్షరీమంత్రి♦చింతనాపరాయణుండైన విప్రనా♦రాయణుండు. 306

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 ప 5.

ఆ. మానసమునఁ జక్రిఁ ♦ బూని తన్మంత్రము,చేఁ జలింప నధర♦సీమఁ బుప్ప
ఱతలకొఱకు మావు♦ల జలంబుఁ దోడుచు, నిశ్చలాత్ముఁ డగుచు ♦ నెగడువాని.

సీ. నెలరవిభంగి ప♦న్నెండుమూర్తులఁ దాల్చి, ధవళోర్ధ్వపుండ్ర వి♦ధంబుఁ బూనె
నన మేన పుండ్రము♦ల్దనరఁ దనమఘంబులను రవి తనుకాంతు♦లను వసింపఁ
దగఁజేసెనన హరి♦ద్రాచూర్ణరేఖలు, డంబుగానుండఁద♦రంబుఁ దపముఁ
జెన్నుగా నొనరించి ♦ శ్రీతులసీనళి,నాక్షమాలలఁ దాల్చె♦నన గళంబు
గీ. నందు దోమాలికలు పాలు♦పొందఁ ద్రిభువనములు నిండిన హరికీర్తి ♦ దనుభక్తి,
ధవళసూత్రత్రయాకృతిఁ ♦ దా వహించె, ననఁగ యజ్ఞోపవీతాంకుఁ♦డైనవాని. 308

భార్గవపురాణము, ఆ 5 పే 121.

కుచేలుఁడు

గీ. తనకుచేలత్వమటు యథా♦ర్థంబు గాఁగఁ, జింపిధోవతికొంగునఁ ♦ జేరెఁడంత
ముడిచి తెచ్చినయటుకులు♦పిడికెఁడంటి,మనుతఁ గృష్ణుండు మెసవెడి♦సమయమునను.
సీ. చినిగి మాసికలు వే♦సినకోక బంగారు, చెఱఁగుల చెంగావి ♦ చీరయయ్యెఁ
జెవులకుఁ జాలని ♦ చిఱుతలకాల్కడులు, కట్టాణిముత్యాల♦కమ్మ లయ్యెఁ
బుస్తెమాత్రమె కాని ♦ పోఁడిమెఱుంగని, గళమున హారముల్ ♦ నెలవుకొనియె
నొకటి రెండో గా♦జులున్న కరంబుల, నవరత్నమయకంక♦ణములు వొదవె
గీ. నల కుచేలునిసతికి దు♦స్సలకుమతియుఁ,జూడఁజూడఁగ మైగ్రమ్మ♦సొమ్ములకును
కొదవ లేదయ్యె ప్రబలుసం♦పదలవలన, రుక్మిణీనాథు దివ్యకా♦రుణ్యమునను. 310

దశావతారచరిత్రము, ఆ 9 పే 318.

బిల్హణకవి

శా. ఆవాచాలత యాకవిత్వసురసం♦బా ప్రౌఢి యారూఢి యా
భావం బాపదశబ్దగౌరవము లా ♦ పాండిత్య మాశాస్త్రబో
ధావిర్భావక మాసుధారసనచో♦వ్యాపార మాప్రజ్ఞ యిం
కే విద్వద్బలభేదికైనఁ గలదే ♦ యెంతేనిఁ జింతింపఁగన్. 311
సీ. ధరణివస్త్రములలో ♦ ధవళాంబరము మేలు, ఋతువులలో సుమా♦న్వితము మేలు
సుమములలో శర♦చ్ఛోభిమల్లిక మేలు, విలుకాండ్రలో రతి♦విభుఁడు మేలు
ఘనసౌరభములలోఁ ♦ గస్తూరి మేలగుఁ, గలయస్త్రములఁ గార్ముకంబు మేలు
తనువాక్కులలోనఁ ♦ దర్కవాక్యము మేలు,సాహసములలో ♦ న్యాయము మేలు

తే. పరగుపదవులలో విష్ణు♦పదవి మేలు, దశలయందున యౌవన ♦ దశయె మేలు
మహితగీతులలోఁ బంచ♦మలయ మేలు, కవులలో నెల్ల బిల్హణ♦కవియె మేలు. 312

చ. మృగములలోన సింహ మవ♦నీంద్రులలో రఘురామమూర్తి ప
న్నగములలోన శేషుఁడు న♦గమ్ములలోపల నందనమ్ము దే
వగణములోన శంకరుఁడు ♦ వార్ధులలోనఁ బయోబ్ధి యెట్లనో
మిగులఁ గవీంద్రసంతతిని ♦ మేటియ బిల్హణుఁ డెట్లు చూచినన్. 313

బిల్హణీయము, ఆ 1 ప 77–79.

సీ. వివిధాంబరములందు ♦ ధవళాంశుకవితాన, మఖిలర్తువుల వసం♦తాగమంబు
నెల్లపుష్పములందు ♦ మల్లికాకుసుమంబు, ధానుష్కచయమందు ♦ దర్పకుండు
సౌరభావళులందు ♦ సారంగనాభంబు, నస్త్రింబులందు శ♦రాసనంబు
సుందరోక్తివిలాస♦మందు దర్కరసంబు, ప్రియ తమంబులవల♦పించుచాపు
గీ. మొనయఁ బ్రాయములందుఁ జ♦వ్వనము ముక్తిమార్గములయందు శాంకర♦మతము మధుర
గీతములయందు పంచమ♦గీతిరీతి, కవులయందును బిల్హణ♦కవిఘనుండు. 314

సీ. చిత్తగింపుము దేవ♦సింధుజవిద్యావతీపురం బీతని♦కాపురంబు
లక్షణనాటకా♦లంకారకావ్యశాస్త్రాగమోభయకవి♦త్వాతిచతుర,
శృంగారవిద్యావి♦శేష శేషాహిబిల్హణచోరభుక్కుండుఁ ♦ డనెడి పేరు
లలరెడివాఁడు మే♦లలరుఁ బ్రాయమువాఁడు, తగుగుణంబుల మెచ్చఁ♦దగినవాఁడు
గీ. పరమపావనుఁ డఖిలప్ర♦పంచసార, మరసి తావకపురము వి♦ద్యాధిదైవ
తావిహారణస్థలంబని ♦ దలఁచి తనకు,టుంబసహితంబుగా నివా♦సంబుఁ జేసె. 315

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 2.

ధన్వంతరి

సీ. తొలుకాఱు మెఱుఁగుచా♦యలమేనిజగివాఁడు, ప్రవిమలాజానుబా♦హువులవాఁడు
కెందామరలకాంతిఁ♦గేరుకన్నులవాఁడు, కలితవిశాలవ♦క్షంబువాఁడు
నవరత్నమయభూష♦ణములు దాల్చినవాఁడు, రమణీయపీతాంబ♦రంబువాఁడు
పద్మనాభాంశసం♦భవమూర్తి యైనవాఁ, డఖిలవైద్యకశాఢ్యుఁ ♦ డైనవాఁడు
ఆ. యాగభాగభోక్త ♦ యాయుఃప్రమాణజ్ఞుఁ డమృతకుంభకలిత♦హస్తుఁ డగుచు
నమర లోకవైద్యుఁ♦డైన ధన్వంతరి, యనెడు పురుషుఁ డబ్ధి♦యందుఁ బుట్టె. 316

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

సీ. పదియునాఱేఁడుల ♦ ప్రాయంబుఁ గలవాఁడు, కమనీయతర కంబు♦కంధరుండు
కలితమాణిక్యకుం♦డలకిరీటాంగద,హారకేయూర భూ♦షాన్వితుండు
దివిజేంద్రకరితుండ♦దీర్ఘదోర్దండుండు, స్వర్ణపీతాంబర ♦ ప్రావృతుండు
కోమలజలధర♦శ్యామలవర్ణుండు, సింహసంహననుండు ♦ శ్రీధరాంశ
ఆ. భవుఁడు యాగభోక్త ♦ దివిజేంద్రవైద్యుండు,నమృతపూర్ణకుంభ♦హస్తుఁ డగుచు
గడలి వెడలి వచ్చె ♦ ఘనుఁడు ధన్వంతరి, సురసురారితతులు ♦ చోద్యమంద.

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2 పే 54.

ఆంజనేయస్వరూపము

సీ. బాలభానుప్రభా♦పటలంబు కైవడి, నుగ్రలోచనముల ♦ యొప్పు మిగుల
ఘనతరనీలమే♦ఘంబు చందంబునఁ, జటులవిస్ఫుటతను♦చ్ఛాయ దనర
జండదిగ్వేదండ ♦ తుండంబులట్టుల, నురుభయంకరబాహు♦యుగ్మము పొన
నిరుపమాయతలస♦ద్వరుణపాశముమాడ్కి, వరుసనుద్దీపిత ♦ వాల మెసఁగ
గీ. మృత్యుదేవతకత్తుల♦రీతి మెఱసి, నిశితఘనదంష్ట్రపఙ్క్తులు ♦ నీటు గొనఁగ
ధైర్యభర్మాద్రి మారుత ♦ తనయుఁ డపుడు,పెరిఁగె నక్షత్రగణములు ♦ పేర్లు గాఁగ

మైరావణచరిత్రము, ఆ పద్య 105.

విరాడ్రూపము

సీ. బలిముఖ్యులైనపు♦ణ్యులకు శేషాదిభు,జంగవర్యులకు నా♦శ్రయము లగుచుఁ
గరమొప్పు క్రిందిలో♦కము లేడురెండును, బ్రవ్యక్తముగఁ బర♦బ్రహ్మమునకుఁ
బాదమూలపదాగ్ర♦పార్ష్ణిగుల్ఫంబులు, చారుజంఘలును జా♦నూరుయుగము
సప్తాంబుధిద్వీప♦సంయుతంబైనట్టి, ఘనమహాభాగంబు ♦ కటితలంబు
గీ. సిద్ధచారణగుహ్యకా♦చితవిమాన, శోభితబిలప్రదేశంబు ♦ నాభితలము
తారకాగ్రహశక్రాది ♦ దైవతప్రజాకలితమైనయట్టి స్వ♦ర్లోక మురము. 319
క. మహదాదిలోకములు తన్మహితసభాననలలాటు ♦ మస్తకలీలా
సహితములు బహువిశేషనివహము భుజార్గళము లయ్యె ♦ వర్ణించినచో. 320
క. శ్రవణంబులు దిక్కులు తచ్ఛ్రవణేంద్రియ మరసిచూడ ♦ శబ్దము నాసా
వివరంబు లశ్వినీతనుభవు లాననవాగ్నిజంబు ♦ పావకుఁ డయ్యెన్. 321

సీ. రవిసుధాకరులు నే♦త్రములు నిమేషంబు, నున్మేషమును రాత్రి♦యుం దినంబు
భారతి రసన సం♦భాషణంబులు శ్రుతుల్, దంష్ట్రికరంబులు ♦ దండధరుఁడు
దంతముల్ పుత్త్రమి♦త్రస్నేహబంధముల్, చతురమాయావిశే♦షంబు నగవు
లలితాధరయుగంబు ♦ లజ్జయు లోభంబు, నఖిలనాడీనివ♦హంబు నదులు

గీ. భూరుహంబులు రోమము♦ల్వారిదములు, శిరసిజంబులు పాప్రియ ము♦చ్ఛిన్నమైన
యట్టికాలంబు శల్యంబు ♦ లద్రిగణము, జఠర మద్దేవునకు సర్వ♦సాగరములు. 322

ఉ. ఫీపటిమం ద్రిమూర్తిమయ♦దేవుని యద్భుతమైన యీవిరా
ద్రూపము నెవ్వరేని నెపు♦డున్మదిలోనఁ దలంతు రట్టి ని
ష్ఠాపరులమ్మహాత్ముని వి♦శాలదయాపరిపూర్ణదృష్టిచేఁ
బ్రాపితసర్వవాంఛితఫ♦లాన్వితులై సుఖియింతు రెప్పుడున్. 323

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 2.

సీ. ఇనచంద్రులక్షులు ♦ హృత్తీనువిశ్వంబు, తగసర్వదేవత♦ల్తనువునందు
సరసిజభవుఁడాత్మ♦కరపద్మములు రత్న,హాటకగిరులిం ము♦ఖాంబుజములు
మహనీయములగు నా♦మ్నాయసమూహముల్, భుజపఙ్క్తి నాచతు♦ర్భుజుఁడు శౌరి
భూర్భువస్స్వర్ముఖ్య♦భువనపరంపరా,జను హేతుశక్తి కే♦శములు నిట్లు

గీ. విశ్వకర్మవలననె యీ♦విశ్వమొదవె, విశ్వకర్మయె తద్విరా♦డ్విగ్రహంబు
విశ్వకర్మయె వేదాంత♦వేద్యమూర్తి, విశ్వకర్మసమానుండు ♦ వేల్పుఁగలఁడె. 324

సాగరఖండము, ఆ 2 ప 35.

పర్వతునియోగివేషము

సీ. గట్టిగా నవరించి ♦ చుట్టికట్టినయట్టి, పులితోలుడాచంకఁ ♦ బొదివిపట్టి
కుదురుగా ముదురుశే♦గురుకావివల్వ మొత్తలమాటు వలచంకఁ ♦ బాళిఁ జేసి
పోకపొత్తులపొత్తుఁ ♦ బొదలిన పుస్తక,బండారమదినెత్తి ♦ పైని బెట్టి
నళువులేకొక్క మం♦డలముపాళిపు బ్రహ్మ,నాళంపురుఝారిపైఁ ♦ బాళిఁ బట్టి

గీ. బడుగునడకల నుపచార♦బట్టొకండు, వెంటఁజనుదేర హరిభక్తి♦వివశుఁ డగుచు
గట్టుతెగి శాంతిరసమెల్ల ♦ నుట్టిపడఁగ, నేఁగె నందందఁ బర్వత♦యోగివరుఁడు.

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 2 ప 34.

కాముఁడు

సీ. రతిదేవి నెవ్వగ ♦ రారాపుఁ జన్నులు, గడకన్నులకు నింపు ♦ గడలుకొలుప
గుడుసైన పూవింటఁ♦గూడి కమ్మనితూపు,కటకాముఖపుఁ గేలఁ♦గరము నెఱయ
గటిమండలంబుపైఁ ♦ గనకంపుఁ జెఱఁగుల, జిలుఁగుఁబచ్చని పట్టుఁ♦జేల మమర
నాలీఢ పాద వి♦న్యాసంబు శృంగార, వీరాద్భుతములకు ♦ విందు సేయఁ
గీ. జిన్నిచిగురాకుఁ జేకోల్కఁ ♦ జేతఁబట్టి, పేరుగామని రాచిల్క♦తేరు నడుప
నుక్కుడీఁడయియేతెంచె♦నుక్కు మిగిలి,కలికి గారాబుఁజెలికాఁడు♦కలికిమగఁడు

ఉ. చీకటితప్పగం బరుల♦చేడియలన్ రమియింప దూతికా
లోకము మాటు తీపులకు ♦ లోఁబడి భీత్యభిమాన లజ్జలన్
బోకడఁ బెట్టి పాఱిన మెఱఁక ♦ పోఁకకుఁ గైకొన కుండు సాహసుల్
పైకొని చేర తన్నభయ♦పార్శ్వములందును భక్తిఁ గొల్చి రాన్. 329

గీ. బద్ధ దేవ పరిస్పర్ధఁ♦బోలెఁ దాల్చె, లోకజిద్భావ మెవ్వాఁడు ♦ లోకమెఱుఁ
గీశ్వరునిమీఁదఁ దగిలిన ♦ యీర్ష్యఁబోలె,నతనుఁడై యేలె నెవ్వఁడీ♦యఖిలజగము
శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 41-48.

క్రోధుఁడు

సీ. కట్టెఱ్ఱసెగల దీ♦ర్ఘవిలోచనంబుల, కడల నగ్నిస్ఫులిం♦గంబు లురుల
జృంభించి మిగులంగఁ ♦ జేవురించినమేనఁ, బ్రస్వేద జలముఁ గం♦పంబుఁ బొడమఁ
గుటిల మై చిమ్మచీ♦కటి సంఘటించుచు, నిటల భాగమున భ్రూ♦కుటి నటింప
నత్యంత గాఢ దం♦తాగ్ర పీడనమునఁ, దొట్టి వాతెఱ నెత్తు♦రుట్టిపడఁగఁ
గీ. గటము లదరంగ మీసాలు♦గత్తరిల్లఁ, గంఠ కుహరంబునందు హుం♦కార మెసఁగ
నింగి నేలయుఁ దాటింప ♦ సంగలించు, పగిది నేతెంచెఁ గ్రోధంబు ♦ గగన వీథి.
శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 46-50.

(స్రగ్ధ. ఆశో) శాక్రోశ ఘోషం♦బయి వికటకరో♦దాట్టహాసార్భటంబై
వక్ర భ్రూవల్లరీ సం ♦ వలన భయద మై ♦ స్ఫార నిశ్శ్వాస ధారా
చక్రం బై రక్త రూక్షే♦క్షణ మయి విగత ♦ క్షాంతి యై నిర్దయం బై
యాక్రోశం బభ్రోషిభిన్ ♦ హత [illegible]తి నస్మృతా♦హారులన్ ధిక్కరించెన్. 330

గీ. మండునఁట దాను హృదయమ◆ర్మములఁ దవిలి, కన్నుఁగవ నంధకారంబు◆ గప్పు నట్లు
రాఁగ మొనరించునఁట తావి◆ రక్తి యెట్లు, తన ప్రభావంబు క్రోధంబు ◆ తానెఱుంగు.
మ. భ్రుకుటీ కాల భుజంగరాజ తరుణీ◆ఫూత్కార శంకావహా
ధిక నిశ్వాస సమీరణ ధ్వనులు సం◆శ్లిష్టాద్రి దంతావళీ
శకలీ భూత నిజాధరోష్ఠ రుధిర◆స్రావ ప్రతి ద్వంద్వి ర
క్తకటాక్షుల్ దన పారిపార్శ్వికులుగా ◆ దర్పంబు పేర్పడన్. 332

శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 46.

మోహుఁడు

మ. తనయుం బట్టపు రాణివాస మగు మి◆థ్యాదృష్టిచేఁ జేతఁ గీ
ల్కొన హత్తించి విరించి ముఖ్య దివిష◆త్కోటి న్విడంబించుచున్
ఘన మార్గంబున నేఁగుదెంచెను మహా◆కాయంబు మోహాంబు మో
హన విద్యాగమ సంప్రదాయ ఘటనా◆వ్యాపార మేపారఁగన్. 333
గీ. బాలురాత్మ కుటుంబ జం◆జాల మగ్నులనధిగత శాస్త్రులఁ దత్త్వ◆విలసమతులు
దన్నుఁ జేపింప మోహాంబు ◆ దప్పుఁ ద్రోవ, నల్లనల్లన సురల డా◆సంగ వచ్చె. 334
సీ. జ్ఞాన ప్రదీపికా◆ఝంఝా సమీరంబు, కామ లోభ క్రోధ◆ కారణంబు
సంసార కపటేంద్ర◆జాల విద్యా పింఛ, మాయాన్వయ పద కంటు◆కాంచనంబు
శాస్త్ర వాదారణ్య◆శుండాల కలభంబు, కుమత సిద్ధాంత వి◆భ్రమ గృహంబు
బహుళ ఘూత్కుటీ ప్ర◆భాత తిగ్మమరీచి, యంధపరంపరా ◆ వ్యాప్తసరణి
గీ. కన్నులకు నిద్ర మదికి జో◆కన్ను ధృతికి, బిసమి చెవులకు నెద్ది భా◆వించి చూడ
నమ్మహామోహుఁ డెదురుగా ◆ నరుగుదేర, భ్రమసి చూచిరి వాసవా◆ద్యమరవరులు.

శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 57-59.

లోభుఁడు

గీ. హస్తములు విస్తరించుచు ◆ నణఁపలుకుచుఁ, గంఠ గద్గదికావ్యక్త◆కాకు వికృతి
రాలువడఁ బండ్లిగిల్చుచుఁ◆ జీలుపాటుఁ, బ్రకట దైన్యంబుఁ దోఁప లో◆భంబు వచ్చె.
సీ. కడుపు మండించు నాఁ◆కటి చిచ్చు సెగ దాఁకి, గవరనై యున్న క◆ష్టపలవారు
భోగించువారలఁ ◆ బుల్కుపుల్కునఁ జూచి, మెల్లన గ్రుక్కిళ్లు ◆ మ్రింగువారు
కుక్షింభరిత్వంబు◆ కొలఁది కగ్గలముగాఁ, గాసి దంతవెట్టినఁ ◆ గుములువారు
ప్రాణగొడ్డము లైన ◆ పరమసాహసములఁ, బసులసొమ్ముల కాస◆పడెడువారు

గీ. పాయసము బలి వెట్టని ♦ ప్రతినవారు, ఈఁగ కెన్నఁడు నే నిలి ♦ యిడనివారు
ధనము గాఁపున్న దయ్యాలఁ ♦ దఱుమువారు, బలసి లోభంబు నిరువంకఁ గొలుచువారు.

మ. కమియం బాపము లోండు రెండు వరుసన్ ♦ గల్పింపఁగాఁ జాలుకా
మముఁ గ్రోధంబును నిచ్చ మెచ్చక యహం♦భావంబుతో నుండుఁ బం
చ మహాపాతక సంగ్రహైక ఘటనా♦చాతుర్య ధుర్యంబు లో
భము లోభంబు గదా గుణద్విరద రా♦ట్పంచాస్య మూహింపఁగన్. 338

సీ. ఇన్నియింద్రియములు ♦ నెవ్వానికి గృహంబు, లయి విశేషంబు జి♦హ్వాంచలంబు
సంప్రార్థనా దీన♦చాటూక్తి యెవ్వాని, కాజన్మ సంసిద్ధ♦మైన మతము
పాత్ర హస్తములపైఁ ♦ జడు దాన జలవృష్టి, వారించు నెవ్వాఁడ♦వగ్రహమయి
అన్య విత్తాపేక్ష ♦ యాత్మ విత్తాపరిత్యాగ మెవ్వని యంత♦రంగగుణము
గీ. జార చోరాది ధూర్త వి♦హార భూమి, దైన్య కార్పణ్య జలరాశి♦ధవళకరుఁడు
కలిమహారాజు నెచ్చెలి♦కాఁడు లోభుఁ, డతఁడు సురలకు జోహారు♦వనుచు మ్రొక్క.

శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 52—55.

కలిరాజు

ఆ. గగనమండలమునఁ ♦ గాలాయసపు దేర, మాలకాకిపడగ ♦ దూలియాఁడ
ద్వాపరంబు వాసుఁ ♦ దన్మధ్యవర్తియై, వచ్చువాని నీల♦వర్ణదేహు. 340

సీ. కటికుసైన్ పెరిఁగిన ♦ కుఱువెండ్రుకలతోడఁ, బట్టయౌడలఁ గావి♦పాగ యమర
నిగిడిపూరెట్టి బా♦హుగ గత్తిరించిన, గడ్డంబు కొనలొమ్ము ♦ గమ్మలింప
బండికండెనతోడఁ ♦ బ్రతివచ్చునైచాయ, నీలిపచ్చడముతో ♦ మేలవింప
నవరక్తచందన♦ద్రవకల్పితంబైన, నూత్న త్రిపుండ్రంబు ♦ నొసల నొప్పఁ
గీ. గోఱమీసలు మిడిగ్రుడ్లు ♦ కుఱుచపొడవు, డొప్పచెవులును గొగ్గి♦పండ్లును గలిగి
యున్న మద్గ్రీవుఁడై వచ్చు♦చున్న వానిఁ, గలిమహారాజుఁ గనిరి ది♦క్పాలవరులు.

చ. పొలుపగు జంబుకాశ్వములఁ ♦ బూన్చిన కాకపతాకనిల్పి వి
ట్టలమగు నెల్లుతోలు పయి ♦ డంబుగఁ గట్టి మహోష్ట్రశల్యక
ల్పలలితచక్రముల్ నిలిపి ♦ సారథిపన్నిన బల్ రథంబుపైఁ
గలివిభుఁ డేఁగుదెంచెఁ గనఁ♦గా నొక దుర్జనమంత్రియుక్తుఁడై. 342

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2 పే 50.

కలిరాజభటులు

సీ. పాతకంబులు నీలి◆పట్టుబొందడములు, పగలింటి నిద్రలు ◆ పచ్చడములు
పర దూషణంబులు ◆ ప్రాలంబహారంబు, లన్యకాంతా సక్తి ◆ యంగరాగ
మీర్ష్యాపరత్వంబు ◆ హేలా పతంసంబు, బుధ జన ద్వేషంబు ◆ పుష్పదండ
మిథ్యా ప్రలాపంబు ◆ మృగనాభితిలకంబు, బహులాశనత్వంబు ◆ పరికరంబు
గీ. పరులఁ జూపుపు వాకొల్పఁ ◆ బ్రసభలీల, రాసభాంగ రుహప్రధూ◆మ్రప్రకార
బర్బరాకార దేహు లం◆బరము నిండి, సరస వచ్చిరి కలిరాజు ◆ సైన్యభటులు.
సీ. కుండబొజ్జల క్రిందఁ ◆ దిండుగా బిగియించి, గడితంపుమడుఁగులు ◆ గట్టినారు
బూజువట్టిన దేహ◆ములపైఁ దళంబుగా, మలయజపంకంబు ◆ లలఁదినారు
నునుబట్టతలలపైఁ ◆ గనకంపు జెలుఁగులఁ, బట్టుచీరెలు మూయఁ ◆ జుట్టినారు
కరము వ్రేలుడు లైన ◆ కర్ణపాశంబులఁ, దోరంపుఁ బోఁగులు ◆ దొడిగినారు
గీ. వెలయ మృగనాభినీర్బొట్టు ◆ వెట్టినారు, పసిఁడిబెత్తాలు చేతులఁ ◆ బట్టినారు
చండముద్రాధరులు సభా◆మండలంబుఁ, బూరటిల్లంగఁ గలిరాజుఁ ◆ బొగడినారు.

శృంగారనైషధము, ఆ 7 ప 61-62.

కర్కోటకుఁడు

ఉ. కోటి భుజంగపుంగవులు ◆ గొల్వఁగ వందిజనంబు ముందటం
జాటువు లుగ్గడింప ఫణ◆సంభృత రత్న దిశా విభాసియై
పీటిజనంబు లెల్లఁ దను◆విస్మయ మొంది కనుంగొనంగఁ గ
ర్కోటకుఁ డేఁగుదెంచె మద◆ఘూర్ణిత పాటల నేత్ర పద్ముఁడై. 345

శృంగారనైషధము, ఆ 4 పద్య 126.

వాసుకి

మ. ప్రమదాధీశ భుజాంతర స్థల ఘన ◆ ప్రాలంబహారం బన
భ్రమనోజ్ఞాకృతి వచ్చె వాసుకి ఫణా◆పర్యంత మాణిక్య మం
జు మయూఖాంబర పుంజ మంజుల నభ◆స్కుండై భుజంగాంగనా
సముదాయం బిరువంకఁ బాడఁగ యశ◆స్సంగీతగాథావళుల్. 346

శృంగారనైషధము, ఆ 4 పద్య 127

ఉ. కోటులకొద్ది పన్నగులు ♦ కొల్వ రసాస్థలినుండి కుండలీ
పాటలగంధు లెల్ల మురి♦పంపుసడంకల నేఁగుదేరఁగా
మేటిఫణాసహస్రమణి ♦ మేదురకాంతులు నిండఁగా నిరా
ఘాటుత వచ్చె వాసుకి జ♦గత్పరిభువీటికి మోక్షవాటికిన్. 347

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 4 పే 112.

తక్షకుఁడు

సీ. ఆరసాతలమునం ♦ దత్యంత రమ్యంబు, మణిదీపకోటి స♦మన్వితంబు
భర్గమిత్రమహేంద్ర♦భవనసంకాశంబు, ఫణిఫణారత్నవి♦భ్రాజితంబు
వజ్రముక్తాఫల ♦ వైడూర్యరాజిత, ప్రాసాదసాహస్ర ♦ భాసురంబు
దపనీయతోరణ♦ద్వారకవాటంబు, చంద్రకాంతోపల♦స్థలయుతంబు
గీ. మంజులంబైన నొక దివ్య♦మందిరమున, సంచితంబైన రత్నసిం♦హాసనమునఁ
బన్నగేంద్రులు గొల్వఁగా♦ బ్రసన్నఘనుని, దక్షకునిఁ గాంచెఁ జంద్రాంగ♦ద ప్రభుండు.

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 3.

ఆదిశేషుఁడు

సీ. తనమహాసవనిరం♦తరసమ్యగాసక్తి, కుండలీంద్రత్వంబు ♦ కుదురుపడఁ
దనశ్రీవహన సము♦ద్భాసితోత్సాహంబు, చక్రిభావమున కౌ♦జ్జ్వల్య మొసఁగఁ
దనభోగినీభోగ♦జనితానుభావలీ,ల భుజంగపుంగవో♦ల్లాస మెసఁగఁ
దనమహాబలసము♦ద్యద్విగ్రహ ప్రవృద్ధి యహీనభావంబుఁ ♦ దేటపఱుప
గీ. సోమరుచియు ననంతవి♦స్ఫూర్తిభోగి, ముఖ్యతయు భూమిభరణస♦ముత్సుకత్వ
మలరఁ జెలువొందు నెవ్వఁ డు♦దారఫణితి, నట్టి శేషాహి వచ్చె స♦భ్యావసరమున.

దశావతారచరిత్రము, అ 2.

చ. సలలితకుందచందన ని♦శాకరహారపటీర హీరకా
మలఘనసారవారిరుచి♦మండితమై నిజభోగ మొప్పఁగా
వెలికి సహస్రజిహ్వికల ♦ వేదశిఖోరువచోవిశేషముల్
పలుకుచుఁ బద్మలోచనుని ♦ పజ్జ ననంతుఁడు పొల్చు నేమకన్. 350

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 24.

శేషశయ్య

సీ. సాంద్రశరచ్చంద్ర ♦ చంద్రికాకర్పూర, నీహారహారాభ ♦ దేహ మమర
నిందిందిరేందీవ ♦ రేందిరా నీలద్యుతిఁ, గరమొప్పు మేచక ♦ కంఠసమితి
యరుణాంశుబింబభా ♦ సురపద్మరాగ వి,న్యస్తసహస్రశి ♦ రస్తకంబు
విస్ఫృతాననోద్గత ♦ విషధూమరేఖల, లీలఁ జూపట్టిన ♦ నాలుకలును
గీ. గలితసాయంతనజ్వల ♦ జ్జ్వలనకుండ,ముల విడంబించు వేఁడిచూ ♦ పులును గలిగి
భూరికలధౌత గిరినిభా ♦ కార మమరఁ, బరఁగు భోగీంద్రభోగత ♦ ల్పంబునందు. 351

భాగవతము, స్కం 10 ఉత్తర పద్య 1307.

కబంధుఁడు

చ. ఉరమునయందుఁ గన్నులుఁ బృ ♦ హూదరదేశమునందు నోరు ప్ర
స్ఫురితభుజద్వయంబుఁ గుల ♦ భూమి ధరోన్నత భావముం గరం
బరుదుగ నగ్ర మైన వికృ ♦ తాకృతితోడి నశేషసత్త్వఘ
స్మరుఁ డగుచున్నవానిఁ బటు ♦ సత్త్వుఁ గబంధునిఁ గాంచి రచ్చటన్. 352

భారతము, ఆర. అ 6 పద్య 357.

వృషభేంద్రుఁడు

సీ. ఖురపుటాహతి రేఁగు ♦ ధరణీపరాగంబు, పంకేరుహాప్త బిం ♦ బంబుఁ బొదువ
విపులవాలాటోప ♦ విక్షేపజాతవా,తాహతి వారివా ♦ హములు విరియఁ
గులుచతీక్ష్ణని వాఁడి ♦ కొమ్ములఁ జిమ్మిన, బ్రహ్మాండభాండక ♦ ర్పరము వగుల
నలవోకవలె ఖణి ♦ ల్లని అంకె వైచిన, రోదసీకుహరంబు ♦ భేదిలంగ
గీ. గళవలద్ఘర్మఘంటికా ♦ ఘణఘణప్ర,ఘోషమున దిక్తటంబు లా ♦ కులత నొంద
లీల నడతెంచు కలధౌత ♦ శైలమనఁగ, నుక్కుమిగిలిన వృషభేంద్రు ♦ నెక్కి వెడలె.

భాగవతము, స్కం 10 ఉత్తర పద్య 402.

సీ. కులుచతై మొలవంక ♦ గుబ్బికొమ్ములరెంటి, తుదలయందును పైఁడి ♦ తొడవులమర
అంకెవేసిననాగి ♦ యోంకారములు వల్కు, గంటలపేరుల ♦ గళము మోయఁ
జటులరత్నమయమైన ♦ బంగారుపల్లంబు,పైని జెబ్బులితోలు ♦ భాసిలంగఁ
ఫాలలోచనునాజ్ఞఁ బరుపడి చనుదేర, నందియన్ ఘల్లుఘు ♦ ల్లనుచు మ్రోయ

గీ. నాత్మపురదీప్తులను రాజ♦హారహీర, కలశపాథోధిరాణ్మల్లి♦కలను గెలువ
నుబ్బుచునువచ్చి శివుప్రమోల♦నొసరనిల్చె, రూఢిమెఱయఁగధర్మస్వ♦రూపుఁడపుడు.
ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 1.

సీ. ముగురువేల్పులకాని♦మూలమై చెన్నొందు, పరశివతత్త్వసా♦మ్రాజ్య మనఁగఁ
ద్రిభువనసంచార♦దీప్తమై వెలుఁగొందు, చంద్రమండలసుధా♦సార మనఁగఁ
వటపత్త్రశాయియై ♦ నటియించు శ్రీవిష్ణు, రమణీయక్షీరవా♦రాశి యనఁగ
సాంబశివుండు న♦త్సాహంబుతో నున్న, గొప్పైన కైలాస♦కుధర మనఁగ

గీ. ధవళకళకళదశదిశ ♦ దళితముగను, మంజుముక్తానికుంజముల్ ♦ రంజితముగ
ఘనఘనాక్రాంతమూపురా♦గ్రంబు గదురఁ, గేరుచును వచ్చె నా నంది♦కేశ్వరుఁడు.

సీ. మోముపట్టాంచిత♦ముక్త ఝల్లరులతో, నసియాడశృంగముల్ ♦ విసరుచుండు
విసరుకొన్నంతలో ♦ వీఁక నొండొంటితోఁ, దాఁకి ఘంటాధ్వాన♦తతులు చెలఁగు
చెలఁగి అంకెలువేయఁ ♦ గలఁగి సింహంబులు, పర్వతగుహలకు ♦ బాఱఁజూచుఁ
బాఱఁజూచి త్రిలోక♦భయదంబుగాఁదోఁచుఁ, దోఁచినృత్యము సేయఁ♦దొణఁగుచుండు.

గీ. దొణఁగి యాసాంబమూర్తిని ♦ దువ్వఁ బిలువఁ, బిలిచి రేమోయటంచును♦బెదరిమఱల
మఱలి దనయంగములతీట♦మాన్ప నెమరు, నెమరు వేయుచు బసవన్న♦నిండుసభను.
బృందావనవిహారము.

ఋషిశ్రేష్ఠులు

సీ. వ్యాసభరద్వాజ ♦ వాల్మీకి గౌతమ, కాశ్యప జాబాలి ♦ కణ్వ పులహ
యాజ్ఞవల్క్యాత్రి రై♦భ్యాంగిరో భృగు పరా,శరధూమ్ర గాలవ ♦ శంఖలిఖిత
హారితసంవర్తక ♦ హయశిర శౌనక, భద్ర కక్షీవద్వి♦భాండకోగ్ర
బక దాల్భ్య కౌశికా♦పస్తంబ మాండవ్య, మంకణ రోమశ ♦ మందపాల

గీ. కఠకలాప రోహిత కాము♦కాయనాది, మునులు చిరతపోనిర్మల♦మూర్తు లాధు
లరుగుదెంచి కాంచిరి పర♦మాత్ము నభవు, నాదిదేవు నచ్యుతుఁ గృష్ణు♦నధికభ
హరివంశము, ఉత్తర ఆ 5.

సీ. మార్కండ్య మాతంగ ♦ మౌంజాయన మరీచి, మైత్రేయ మాండవ్య ♦ మందపాల
కపిల కశ్యప కౌత్స ♦ కామంద కణ్వాత్రి, కౌశిక కౌండిన్య ♦ కలహాభోజ

వాత్స్యాయన వ్యాస ♦ వాల్మీకి పరతంతు, వాలఖిల్య వసిష్ఠ ♦ వామదేవ
శరభంగ శుకశక్తి ♦ శార్ఙ్గ శారద్వత, శౌనక శాండిల్య ♦ శాలిహోత్ర
గీ. జడభరత జహ్ను జాబాలి ♦ జామదగ్న్య, ఫలహ పిప్పల పర్వత ♦ పుండరీక
గార్గ్య గౌతమ గాలవ ♦ గణక ముఖ్యు,లైన యోగసంయమీశ్వరు ♦ లర్థిఁ గొలువ.
విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 ప 25.

సీ. శాండిల్య మౌద్గల్య ♦ మాండవ్య కశ్యప, వ్యాసాత్రి కౌండిన్య ♦ వాలఖిల్య
హారిత పిప్పల రైభ్య ♦ వరతంతు గాలవ, బక దాల్భ్య గౌతమ ♦ శుక వసిష్ఠ
కౌశిక చ్యవన మా♦ర్కండేయ నారద, జమదగ్ని భృగు పరా♦శర శలాక
కణ్వ జాబాలి సాం♦ఖ్యాయన వాల్మీకి, కపిల భరద్వాజ ♦ కలశజన్మ
గీ. శృంగి తృణబిందు భరత మ♦తంగ శక్తి, గర్గ శ్రీవత్స మునివరుల్ ♦ ఘనత మెఱయ
వర సభాసీనులై విను♦వారలమును, విమలవాగ్భంగిఁ గర్ణామృ♦తములుగాఁగ. 359
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 51.

సప్తర్షులు.

గీ. కశ్య పాత్రి విశ్వామిత్ర ♦ గౌతములును, విను భరద్వాజ జమదగ్ను♦లునువసిష్ఠుఁ
డును జగంబుల నెల్లఁ బే♦ర్కొనిన ఋషులు,వారి సప్తర్షి గణ మండ్రు♦ శారవేంద్ర.
భారతము, ఆ 2 పద్య 208.

వేదవ్యాసుఁడు

శా. వేదజ్ఞుండు త్రిలోకవేది ధృత సం♦విత్సం ప్రమోదుండు ని
ర్వేదుం డప్రతిమప్రభావుఁడు తపో♦విద్యానవద్యాత్మకృ
త్యోద్దీప్తుం డవికీర్ణధర్ముఁడు సదు♦ద్యుక్తుండు యుక్తుండు శ్రీ
వేదవ్యాసమునీశ్వరుండు గరుణన్ ♦ విచ్చేసె నచ్చోటికిన్. 361
హరివంశము, ఉత్తర ఆ 9.

సీ. ప్రావృట్పయోధర♦పటలంబు కైవడి, మెఱుఁగారు నల్లని ♦ మేనివాఁడు
చండదీధితికర♦సాదృశ్యమగు చల్వ,జ్జాంబునదాభ్యదఁ♦డంబువాఁడు
చిగురాకుజొంపంబు♦ చెలువునఁ గనుపట్టు పాటలపటుజటా ♦ పటలివాఁడు
కటికీయమానచీ♦కటుల నుల్లంఘించు, నవ్యకృష్ణాస్పగా♦ఙంబువాఁడు

గీ. భవ్యపదవర్ణసత్క్రియా ♦ ప్రౌఢి మెఱయ, ఋగ్యజుస్సామవేదముల్ ♦ రూఢిఁ జదువ
శిష్యజనములు దాను వేఁ ♦ చేసె బాదరాయణమునీంద్రుఁ డా బ్రహ్మ ♦ రాతికడకు.
యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 1.

వాల్మీకి

సీ. తరుణాబ్జబంధుబిం ♦ బరతరాంశుల నీను, లలితజటాపటు ♦ లము బిగించి
శరదిందుకౌముదీ ♦ స్ఫురితకృష్ణాజినం,బును జగమాంగంబు ♦ నను ధరించి
యుదయాతపచ్ఛాయ ♦ నొందు పెంపలరారు, చతురత కటిశాటి ♦ సంఘటించి
నీలాంబుదప్రభా ♦ జాలమై తళ్కొత్త, సలలితంబగు కమం ♦ డలముఁ బూని
గీ. కలుషసమదయాదండశూ ♦ కముల పెంపు, ఖండన మొనర్చు దండమ ♦ ఖండలీలఁ
గొని పురారికి సాపత్య ♦ మున నటించు నలువయనఁ బోలు నమ్మౌని ♦ నాయకుండు.
నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము, ఆ 2.

విశ్వామిత్రుఁడు

సీ. పంచాక్షరీమంత్ర ♦ పరమోపనిషదర్థ, వాసనాసురభి యె ♦ వ్వాని బుద్ధి
శ్రుతిపారపూతవా ♦ క్పతిముఖస్తుతులచే, వఱలె నెవ్వఁడు నవ ♦ స్వర్గసృష్టి
బాహుజుండయ్యుఁ ద ♦ పశ్శక్తి నెవ్వాఁడు, బ్రహ్మర్షియైయెక్కు ♦ బ్రహ్మరథముఁ
బండె మోడిదివంబు ♦ పంచి యిప్పించె ని,శ్శంక నెవ్వఁడు హరి ♦ శ్చంద్రునకును
గీ. నమ్మహాత్ముండు సకలలో ♦ కైకవినుతుఁ, డౌర్వశేయునితోడి మం ♦ త్రాటకాఁడు
నిష్ఠతోడుత శాశ్వత్య ♦ నియమవృత్తిఁ, దపమునకు నుండె నంబికా ♦ ధవునిఁ గూర్చి.
శకుంతలాపరిణయము, ఆ 2.

సీ. కరుణారసము వెలి ♦ కుటికెనో యన వాళిఁ, బల్లవస్ఫుటజటా ♦ పటల మమర
జాబిల్లిపూఁదేనె ♦ జాఱెనో యన మేన, నతనుభూతిప్రభా ♦ వితతి మెఱయ
రహిఁ గంటిలోవహ్ని ♦ రాఁజుచున్నది యన, నొసల మేలిమిబొట్టు ♦ పసలు మసలఁ
దొలఁకిన గాంగబిం ♦ దుపరంపరో యన, నలుతను స్ఫటికహా ♦ రాళి బెళుకఁ
గీ. గలికి వన్నియపులితోలు ♦ కటిని గట్టి, యీశ్వరుఁడువోలె గాధేయుఁ ♦ డేఁగుదేర
నెదురుగా నేఁగి భయభక్తు ♦ లెసఁగ నృపతి, యార్ఘ్య దండప్రణామంబు ♦ లాచరించె.
షట్చక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 2 పద్య 21.

సీ. తపము పెంపునఁ దోఁచు ♦ దహనకీలములతో, జటిలంబులగు పల్ల♦వడలవాని
భసితాంగరాగస♦పదల సొంపదలింపఁ, దగు వలీవలిత గా♦త్రంబువాని
మైఁబుట్టు పుట్టకో♦మఁ చీమలెగఁ బ్రాఁకి, మూర్ప నేర్పడనిలో♦ మములవాని
వ్యాఘ్రాజినోత్తరీ♦యము మేనిచాయగా, బలు మొగఁబులఁ దొట్రు♦పఱచువానిఁ
గీ. గందమూలాదికాశన♦ కాయశోష, ణోద్యదష్టాంగసంతత ♦ యోగభాగ
పావనబ్రహ్మఋషిభావ♦భావనాప్తి,తీతదీక్షావిధేయు గా♦ధేయుఁ గాంచె. 366

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 2 ప 109.

సీ. రవిధారుణిస్థలి♦రాఁ గారణంబేమి, యని లోకు లాశ్చర్య ♦ మందుచుండ
ననలుండు నరరూప♦మును దాల్చివచ్చిన, భంగి యేమని ద్వార♦పాలు రరయ
ముక్కంటి నరరూప♦మును దాల్చివచ్చిన, హేతు వేమని పౌరు♦లెల్లఁ జూడ
నలువ దా మాఁడుమో♦ములు వీడివచ్చిన, పని యేమియని రాజ♦భటులు జూడ
గీ. దళితరవిదీప్తితో శుచి♦త్వంబుతో జ,టాపటలితోఁ బ్రభావదా♦ర్ఢ్యంబుతోడ
వచ్చె సాకేతపట్టణ ♦ వరవరిష్ఠ, రాజవీథిన యల గాధి ♦ రాజసుతుఁడు. 367

సరసభూపాలరాజీయము, బాల. ఆ 1.

శా. విశ్వామిత్రుఁ డమిత్రభీకరభుజా♦వీర్యం బవార్యంబుగా
విశ్వం బేలి వసిష్ఠమౌనిపతితో ♦ విద్వేషియై యంతటన్
శశ్వద్బ్రహ్మ ఋషిత్వముం గనియె సా♦క్షాద్బ్రహ్మ దేవాగ్రణీ.
విశ్వేశాదులు దన్నుతింపఁగ జగ♦ద్విఖ్యాతశీలంబునన్.
సీ. ధరణి యేకాతప♦త్రంబుగాఁ బాలించె, బ్రహ్మఋషీశ్వర ♦ పదవిఁ గాంచె
మేనకాధరసుధా♦పానంబునకుఁ జొక్కె, రంభను దిట్టె జ♦ట్రాయిగాఁగ
నలుకశక్త్యాదిపు♦త్త్రుల మన్నిఁగొనిపించెఁ, ఋషవగుద్విజపుత్రు ♦ బ్రతుకఁజేసె
గురుశాపహతుఁ ద్రిశం♦కుని దివంబున నిల్పెఁ, బీడించెఁ దత్పుత్రుఁ♦బెక్కుగతుల
గీ. వేదమాతను గాయత్రి ♦ వెలయఁజేసె, వివిధశస్త్రాస్త్రములు చె♦ప్పె విశదముగను
వినవిచిత్రము గాధిపు♦త్త్రుని చరిత్ర, మనఘుగుణగణ్య దశరథ♦జనవరేణ్య. 369

దశావతారచరిత్ర, ఆ 7.

వసిష్ఠుఁడు

చ. కనియె శ్రుతిస్మృతిప్రకర♦గాఢతరార్థపరిష్కృదివ్యబో
ధనపదవీమహత్త్వసము♦దగ్రవసిష్ఠుఁ దపోవిశేషసం

జనితనితాంతపుణ్యగుణ♦సంచయుఁ డువ్రతనిష్ఠుఁ డేముషీ
జనితహితప్రభావముని♦సంఘవరిష్ఠు వసిష్ఠు నొప్పెడున్. 370

ఉ. పరమవివేకసాగరుఁడు♦పంకజసంభవసన్నిభుండు ధూ
మరహితవహ్నితుల్యుఁ డస♦మానతపోనిధి విష్ణుభక్తిత
త్పరుఁ డఘసంఘదూరుఁడు కృ♦పారసచిత్తుఁడు దివ్యబోధను
స్థిరుఁ డగు నవ్వసిష్ఠుఁ డరు♦దెంచె దిలీపనృపాలుపాలికిన్. 371

పద్మపురాణము, ఆ 4, ప 188.

సీ. మానసాబ్జవిరాజ♦మానపన్నగహారుఁ, బల్లవోపమజటా♦పటలధారు
భూతిత్రిపుండ్రవి♦స్ఫురితకోమలఫాలు, వక్షోనదృతరుద్రా♦క్షజాలుఁ
బుండరీకాజిన♦ఖండరచ్యకిరీటు, శతదళభానుభా♦స్వచ్ఛరీతు
లాలితస్ఫటికాక్ష♦మాలికాంచితహస్తు, భాసురన్యస్తప♦ద్మాసనస్థు
గీ. యోగగతినిష్ఠు విపులత♦పోవరిష్ఠుఁ, దాపసశ్రేష్ఠు నిఖిలవి♦ద్యాపటిష్ఠు
మానసశ్రేష్ఠు మృదులవ♦చోవరిష్ఠు, నావసిష్ఠుని వీక్షించె♦నవనివిభుఁడు. 372

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 2 పద్య 123.

సీ. ఉదయించురవిసొంపు♦నదలించుజిగినొంపు, జడలతో బలితంపు♦టొడలితోడ
సరసీజములగేరు♦కరసీమఁజెలఁగుదం,డంబును నూర్ధ్వపుం♦డ్రంబుతోడఁ
బంగారు గడితంపు♦రంగాయరత్నకుం,డలముతో ఘనకమం♦డలముతోడఁ
దెలిజందెములఁగూడి♦కలజెందునక్షమా,లికలతో దివ్యము♦ద్రికలతోడ
గీ. భూతితోడను మిగులసం♦ప్రీతితోడ, దంబుమీఁటిన కృష్ణాజి♦నంబుతోడ
మౌనిపుంగవు లిరువంక♦మసలి గొలువఁ, జెలఁగి నిష్ఠాగరిష్ఠుఁ డ♦వ్వసిష్ఠుఁ డొప్పె. 373

కవిచకోరచంద్రోదయము, ఆ 4.

దూర్వాసుఁడు

సీ. అనుభావశక్తిఁ బ్ర♦హ్మాదుల నొకపూరి, పుడకకుఁ గైకోని♦పోతరీఁడు
మునికోపనాశిత్వ♦మునఁ దపోవిత్తజా,లముఁ గూడఁబెట్టెడు♦లోభగాఁడు
రాగసంబుఁ కుహా♦ధ్వనసత్యభాషల, గుత్తాలఁ జేసిన♦కోడిగీఁడు
జాతిపతికులరత్న♦మానసూనాశకపుష్పన, మునుమునఁ బుట్టిన♦ముద్దులాఁడు

గీ. సకలకల్యాణకరుఁడు సాక్షాదనంగ, హరుఁడు నిర్మలతత్త్వవిద్యావిచార
ణావిలాసుఁడు దూర్వాసుఁ డావసుంధ, రాధిపతికి వరంబు లీ నరుగుదెంచె. 374

వరాహపురాణము, నం. మ. ఆ 2 ప 180.

సీ. నిండు కెంజాయ నీరెండ లీనెడు జటా, మకుటబాలార్కబింబంబు వెలుఁగ
భసితలేపనచారు పాండురాంగేందుబింబమునఁ గృష్ణాజినాంకము ఘటిల్లఁ
బంచాక్షరీమంత్ర పఠనసంఖ్యావృత్తి, మహితరుద్రాక్షాక్షమాల యమరఁ
గలితపుణ్యోపేత గంగానదీజలో, జ్జ్వలదివ్యమణికమండలువు మెఱయఁ
గీ. గన్ను లరుణాంబుజంబుల గరిమఁ జెలఁగ, దండంబు గనుపట్టుబూచి గడ్డంబు దనర
శిష్యగణములు వెనువెంటఁ జేరి కొలువ, నపుడు దూర్వాసుఁ డెదురయ్యె నమగతికి.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ ౩.

క. భూసురగురుఁ డత్యుగ్రతపో, భాసురుఁ డభవాంశభవ్యుఁడు పటుకోపిజనా
గ్రేసరుఁ డఖిలజగత్సం, త్రాసుఁడు దూర్వాసుఁ డత్రితనయుఁడు పేర్మిన్ 375

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2.

అగస్త్యుఁడు

సీ. పంచాక్షరీమంత్ర పారాయణమునకు, నెవ్వానిమానసం బెడఁగడయు
దర్పోద్ధతు లగువాతాపీల్వలులకును, వధశిలాస్థాన మెవ్వానికుక్షి
యాదినెవ్వానిదివ్యావతారమునకుఁ, బూర్ణాంబుకుంభంబు పుట్టినిల్లు
మెఱసిలోపాముద్ర మెఱుఁగుఁబోఁడింతిపైఁ, బవళించు నెవ్వాని భవ్యమూర్తి
గీ. కసరి యెవ్వానికంఠహుంకారరవము, కొండచిలువలకులములఁ గూర్చె హుంకృ
నట్టి పరమమహాతేజు నలఘుతేజు, వెదకి రానందవనములో విబుధమునులు.

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 40.

సీ. ఎవ్వాఁడు వింధ్యాద్రి నిద్రించు లింకించె, గంభీరహుంకారగర్జనమునఁ
బరిణవపంచాక్షరీ పనిమత్ప్రపంచంబు, లెవ్వాఁడు శివునిచే నెఱిఁగికొనియె
గడసిల్లునరయుద్ధకేడమైన నెవ్వాఁడు, త్రాసుపైఁ గల్లెపం దమునవంచె
నంబోను లేడింట నాపోశనం బెత్తి, కలిగించె నెవ్వాఁడు క్రమ్మఱంగ
గీ. భీమనాథేశ్వరుఁడు గౌరిఁ బెండ్లియాడి, దక్షిణాముఖకల్యాణదర్శనమున
వత్సరము వత్సరంబు నెవ్వానిఁ జూచు, నతఁడు గగనాగ్రమాణిక్య మరుగుదెంచె.

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 2 పద్య 77,

సీ. సరిగా జగత్ప్రపం•చముతోడ నొకవంకఁ
దూనికవచ్చిన • దొడ్డకపిలె
చెఱిమ రెట్టింపలో•పాముద్రమోముదా
,మరతావిఁ గ్రోలుచుఁ • దిరుగు తేఁటి
వానకాలంబుచే • వండువట్టినజలం
బెల్లఁ దేర్పఁగఁజాలు • చిల్లగింజ
పరిపూర్ణకుంభగ•ర్భంబనుశుక్తిలో
మొనసినకట్టాణి • ముత్తియంబు
గీ. సింధురామాశుగము రోద•సీకటాహ
కుహరపాటనపటుకూట • కోటికోటి
వింధ్యనగబలిదైత్యత్రి•విక్రమాంఘ్రి
ఋషికులాగ్రేసరుఁ డగస్త్యుఁ•డేఁగుదెంచి. 378

వరాహపురాణము, నం. మ. ఆ 3 ప 89.

జమదగ్ని

క. జమదగ్నిమునియుసకలా
,గమనిగమపురాణశాస్త్ర•కలనాచణుఁడై
శమదమయమనియమాదిస
సమధికగుణశాలియగుచు • సన్నుతికెక్కెన్. 379

దశావతారచరిత్ర, ఆ 5.

గౌతముఁడు

క. కృతయుగమున గౌతముఁ డను, నతిపావనమూర్తి మునివ•రాగ్రణి వహ్ని
ప్రతిమానతేజుఁ డిలఁ,బ్రతిహతకల్మషుండు వేద•పారగుఁ డొప్పున్. 380

పద్మపురాణము, ఉత్త. ఆ 3 ప 3.

కణ్వుఁడు

సీ. పరమార్థతత్త్వాను•భవము వక్కాణించు, సమధికబ్రహ్మవ•ర్చసమువాని
కైవల్యవాంఛాను•కలనంబు వివరించు, వ్యాఘ్రాజినోత్తరీ•యంబువాని

వెలిచూడ్కి లోలక్ష్య♦మునం దతిబాహిరముగా, మునుకొన్న శాంభవీ♦ముద్రవాని
వేదముల్ మూర్తిభ♦వించువే దలపించు, సముచితాధ్యయనఘో♦షంబువాని
తే. హుతహుతాశనతేజుఁడై ♦ యొప్పువాని, హరిచరణభక్తిపుంభావ♦మైనవాని
నాశ్రమాభిముఖంబుగా ♦ నరుగుదెంచు, తాతఁ గృష్ణుఁ బొడగాంచె♦ దలిరుఁబోఁడి.

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 3 ప 73.

సూతుఁడు

ఉ. ఆతఁడె నేఁగుదెంచె సక♦లాగమశాస్త్రపురాణసత్కథా
స్వీతుఁడు తత్త్వవిస్తృతిస♦ నిర్జితదుర్జయమానకేతుఁడు
ద్యోతతపోబలప్రణుత ♦ యోగసమేతుఁ డఘాంధకారఖ
ద్యోతుఁ డరిప్రజాద్రిపురు♦హూతుఁడు సూతుఁడు సద్వినీతుఁడై. 382

నాగరఖండము, ఆ 1 ప 73.

క. సూతున్ వివిధకథారథ, సూతున్ నిజకీర్తిహసిత ♦ శుభ్రాంశుసుధా
సూతున్ ధీజితపంకజ, సూతున్ విద్యాసమేతుఁ ♦ జూచికడంకన్. 383

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 1 ప 13.

వైశంపాయనుఁడు

సీ. గాలవజాబాలి♦పైలముఖ్యులకును, నిరుపమాధ్యయనంబు ♦ నేర్పువానిఁ
బంచేంద్రియంబుల♦ప్రసమును బంధించి, యోగనిద్రావస్థ ♦ నుండువాని
మహితనారాయణ♦మంత్రసముచ్చార, గానురాగంబుల ♦ నలరువాని
మొదలివేల్పుచతుర్థ♦మూర్తి నొక్కనిఁ దక్క, నొండుదైవము నొల్ల♦కుండువాని
ఆ. బాదరాయణునకుఁ ♦ బరికింపఁ బ్రియశిష్యుఁ, డైనవాని భ్రమల ♦ నణఁచువాని
గాంతులేనివాని ♦ ఘనుని వైశంపాయ, నాఖ్యుఁ గని ప్రణామ♦మాచరించి. 384

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 1.

సనత్కుమారుఁడు

సీ. తరుచైనమాలూరు ♦ తరువాటికాంతర, సైకతవేదికా♦స్థలులయందు
గంగానదీతటీ♦కాంతరభూముల, జిత్రసింహాసనా♦సీనుఁ డగుచు

సమధిక ప్రజ్ఞవి♦శాలభాషాపుణ్య, గోష్ఠీవినోదంబు ♦ గొనలుసాగ
శివపురాణాగమ ♦ సింధువీచికలలో, లాలితోత్సవలీల ♦ కేళి సలుపు

గీ. సకలమునివరశ్రేణికా♦సహితుఁ డగుచుఁ, మహిమ దీపింప వైధాత♦మౌనిసుతుఁడు
మృదులభాషలసంతోష♦హృదయుఁ డగుచు, వివిధవేదాంతసూక్తులు ♦ విస్తరించు

సీ. మైత్రాయణీయంబు ♦ మండూకశుక్లేయు, సౌరమణీయాది ♦ శాఖలందు
వార్త్తాంతవేయంబు ♦ వైనేయశౌవకీ, శాపాయనీయాది♦శాఖలందు
కాపాలవారాహ♦గార్గ్యాసురాణీయ, జగరకాత్యాయనీ ♦ శాఖలందు
వైదేయముద్గల♦వారాసురాణీయ, శాటీయభాష్కల ♦ శాఖలందు

గీ. లేమసశాఖారిరూక్తిప్ర♦దానపరత, బరగు వేదాంతసూక్తులు♦పన్యసింప
ఖండనాఖండనోద్దండ ♦ గరిమ మెఱసి, వేదభాష్యంబు సెప్పుచు♦విధిసుతుండు.

పర్వతపురాణము, ఆ 1.

వైఖానసఋషి

ఉ. భూతలనాకుఁ డిద్ధపరి♦పూర్ణయశోనిధిఁ గాంచె వృద్ధహా
రీతుని సత్తపోధనప♦రీతుని నూర్ధ్వజలౌఘపూతు వి
ఖ్యాతకులప్రసూతుని స♦గాధకృపారసికాంతరంగసం
స్ఫీతునిఁ జిత్తభూవిపద♦భీతుని సజ్జనతావినీతునిన్. 387

ఆ. ఊఁతకోలకట్టె♦యొడలితో లెమ్ములు, నంటి నరము లెల్ల ♦ నంగకములఁ
గానఁబడఁగఁ బొంటి ♦ గతిఁ దప్పి ముదిసిమై, వదలి పతితుఁడైన♦వాని విప్రు.

పద్మపురాణము, ఉత్త. ఆ 1 ప 119, 120.

శాండిల్యమౌని

సీ. స్ఫటికాకృవిభ్రమ♦స్థానన్నరశ్రేణి, యొడఁబోలె వలభూతి ♦ యొడల నొప్ప
హృదయసారసవీథి ♦ యొడఁబోలె నలినాక్షు, సంభృతికంధరా♦స్థలి నెసంగ
మహితవ్యాదితా♦మ్నాయాళియొడఁబోలె, నలఘుజటారేఖ ♦ తలఁ జెలంగ
శాస్త్ర [illegible]♦[illegible]యొడఁబోలె, సత్త్రోటకస్ఫూర్తి ♦ చక్షులూనె

నను మ నెమ్మది నద్భుతం♦బడర నఖిల, జనములు నుతింప నరుదెంచె♦సమ్మదంబు
నూని సుకలానిరస్తోదు♦జానిసుగుణ, మణినికరఖాని శాండిల్య♦మౌని యపుడు.

చంద్రికాపరిణయము, ఆ 1 ప 124.

మనవాళ మహాముని

సీ. కనకాంచలోల్లస♦త్కౌశేయవస్త్రము, ల్పరిధానసంవ్యాన♦సరళినొంద
రత్నకుండలకాంతి♦రమ్యకపోలుఁడై, మణికిరీటాంచిత♦మస్తకుఁడయి
తారహారములుర♦స్స్థలిఁ గ్రాలుచుండఁగా, మణిసూత్రసన్నద్ధ♦మధ్యుఁడగుచుఁ
బద్మాక్షమాలికా♦సద్మహస్తుండయి, పద్మాక్షకలితహృ♦త్పద్ముఁడగుచు

గీ. నామహామనవాళమ♦హామునిమణి, కనులఁ గరుణారసంబెల్లఁ♦గరమునొల్క
రామరాయమహారాజ♦రాజమణికి, స్వప్నమున నంతలోన సా♦క్షాత్కరించె. 389

వాసవదత్తాపరిణయము, వ. వీ. య. ల. పే 19.

మార్కండేయులు

సీ. తనయశంబునకు నా♦ధారమై విలసిల్లు, ధవళయజ్ఞోపవీ♦తములతీరు
తనతపోధన్యత్వ♦మునకు సార్థక మయ్యె, రవిబింబరుచిశరీ♦రప్రభాళి
తనమృత్యుగర్వని♦ర్దళనప్రభావంబు, గనిపట్టు ననిన యు♦గంబులందుఁ
దనసాంగవేదశా♦స్త్రజ్ఞత నెఱిఁగించు, వితతవిద్యార్థివా♦గ్విభవములను

గీ. అంగమున భూతిపూర్ణరు♦ద్రాక్షదామ ములు శివధ్యానమాత్మలో♦నిలిపి నివుఁ
గప్పుకొని దనరారెడు♦నిప్పువోలె, నందు వచ్చె మృకండుని♦నందనుండు. 390

నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము, ఆ 1.

నారదుఁడు

శా. త్రైలోక్యాతిథియై విశృంఖలవిచి♦త్రప్రౌఢి నెల్లప్పుడుం
గేళిం గ్రుమ్మరు యోగసిద్ధుఁ డఖిల♦క్షేమంకరప్రజ్ఞుఁడున్
మాలన్మూర్తివికాసనిర్జితశర♦న్మేఘుం డమోఘార్థవా
గ్జాలుం డబ్జజసూతియైన ముని వే♦డ్కన్ వచ్చె నచ్చోటికిన్. 391

సీ. మందారతరుపుష్ప♦మంజరీమండిత, మస్తకుఁడై యొప్పు♦మహితవీణ
పదరించి త్రిస్థాన♦బంధురశ్రుతిభేదములతోడ షడ్జంబు♦మొదలుగాఁగ

సప్తస్వరంబులు ♦ సారణావధినభివ్యక్తమై మూర్ఛ♦ లతిశయిల్ల
వాయించి మధురవి♦వ్యధ్వని మెఱయఁ జిత్రప్రబంధోజ్జ్వల♦తానరచనఁ
గీ. బాహ్యభువనరక్షణములా♦భోగములుగ, నద్భుతావతారంబు లిం♦పారఁ బొడి
యఖిలలోకశరణ్య దే♦వాదిదేవ, విష్ణు నలరించె సభ్యులు♦ వేడ్కఁ బొగడ.

హరివంశము, ఆ 6.

సీ. మహనీయకాంచన ♦ మౌంజీసమేతమై, జిగిఁ జెల్వుమగువృగా♦జినముతోడఁ
బరిలిప్తపాండుర♦భసితరజోధూళి, తములైన బ్రహ్మసూ♦త్రములు వెలయఁ
గరనఖచంద్రికా♦కలితమై నిర్మల, స్ఫటికాక్షమాలిక♦ ప్రజ్వరిల్లఁ
బుణ్యతీర్థోదక ♦ పూర్ణమై దీప్తిమం, డలిఁ బొల్చు మణికమం♦డలువు వెలుఁగఁ
ఆ. బల్లజడలసొంపు♦ బాలార్కరుచి పెంపుఁ, గడవ రామచంద్రు ♦ కడకు వచ్చె
రమ్యకాంతిజితశ♦రన్నీరదుండు వీ, ణావిశారదుండు ♦ నారదుండు. 31

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. ప 607.

సీ. ప్రబలమైనజటాభ♦రంబుపైఁ జుట్టిన, కాషాయవస్త్రప్ర♦కాశదనర
వక్షస్స్థలమున శ్రీ♦వందనచ్ఛవనజాక్షు, మాలికాదీప్తిసా♦మగ్రినిగుడఁ
గటిమండలమునసం♦గతమైన కృష్ణాజి, నోత్తరీయకము చె♦న్నలరుచుండ
నంసస్థలమున నా♦రాయణసంకీర్తనము మ్రోయుమహతిగా♦నము దలిర్ప
గీ. దండము సకలతీర్థక♦మండలువును, లాలితస్ఫూర్తిఁ దగుజప♦మాలికయును
హస్తమున మీఱఁగాఁగల♦హప్రియుండు, వచ్చె నారదమునిసమ♦వర్తికడకు. 31

రుక్మాంగదచరిత్రము. ఆ 1 ప 156.

సీ. అంతరాంతరముల ♦ నాకాశచరకోటి, మోడ్పుఁజేతులు మస్త♦ముల ఘటింపఁ
దనుకాంతి చంద్రికా♦ధవళిమయ్యును బేర్మి, నాదిత్యదీప్తుల ♦ నతకరింపఁ
జదలేఱు వీచిహ♦స్తముల నిర్మలవారి, సంఘ్రులకర్ఘ్యపా♦ద్యంబు లొసఁగ
పావమానసంవహా♦ద్యనిల ఘట్టనముల, శతతంత్రిమూర్ఛనా♦స్వరము లీన
గీ. గహన సంసారఘోర సా♦గరము దాఁటి, పరమయోగీశ్వరుఁడు మోక్ష♦పదము నొందు
బహుళతరమైన యాకాశ♦పథము దాఁటి, నాకభువనంబు సొత్తెంచె ♦ నారదుండు

శృంగారనైషధము, ఆ 3 పద్య 6.

సీ. శారదచంద్రికా ♦ సాంగరుచితోడ, జడముడికెంపుచేఁ ♦ జఱచి నవ్వ
శరదంబువాహ్నత ♦ సౌదామనీలతా, శో[illegible]గాంచనకటి ♦ సూత్ర మలర

లలితపూర్ణేందుమం♦డలకలంకముగతి, మృదుమృగాజినరుచి ♦ మించుఁ జూపఁ
గల్పశాఖాగ్రసం♦గతపుష్పగుచ్ఛంబు, లీలఁ గేలను నక్షమాల యమర
భూరిపుణ్యనదీతోయ ♦ పూరణమునఁ, దగు కమండలు వొక్క హ♦స్తమునఁ దనర
వెల్లజన్నిదముజుత శో♦భిల్ల వచ్చె, నారదుండు వివేకవి♦శారదుండు. 398

భాగవతము, స్కం. 10 ప 654.

సీ. స్వర్గాపవర్గములకు ♦ సవదరించిన బిరుదు నాఁగ మహతియం♦సమున దనర
నమితతపోనిధా♦నముఁ గాను భుజగసూ,యసఁ గనా యోగపట్టిక♦ దొనంగఁ
దను కాంతి వెడఁదహ ♦స్తముర వ్రాలిన నిశా,నేతనా స్ఫటికకుం♦డిక చెలంగఁ
గంజవిభ్రాంతిఁ జెం♦గట డాయుతేంట్లు నా,వల కేల నలినాక్ష♦వలయ మమర

గీ. నారదుఁడు గానఁ బెనఁగొన్న ♦ నవ్యచంచ,లాలతలకైవడి జటాక♦లాప మెసఁగ
నపుడు దివినుండి యుట్టిప♦డ్డట్లు వచ్చె, దివిజసంయమి హరిసభా ♦ భవనమునకు.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 1 ప 114.

సీ. వాతపోతకసమా♦ఘాతపింగళజటా, ఝూటసౌదామనీ♦సముదయంబు
రమణీయతరరసా♦రమణీమణీరమ,ణానుభవాశ్రుప♦యఃకణములు
గతిఘణద్వల్లకీ♦కాండసంఘటితాభి,రామ కోమలకృష్ణ♦నామగర్జ
భండనాఖండిత ♦ తాండవోచితచామ,రాంకమిళద్బలా♦కావళియును

గీ. మెండుకొని మింట దుగ్ధాబ్ధి♦దండమండి, నీరదమువోలెఁ జనుదెంచె ♦ నారదుండు
బహుళతనుకాంతినిర్జిత♦పారదుండు, సకలవేదాంతవిద్యావి♦శారదుండు 340

చమత్కారమంజరి, ఆ 3 ప 4.

సీ. హంసపీఠికయందు ♦ ననువొందువల్లకీ, తంత్రులువల్లికా♦తతులుగాఁగ
సుందరముఖపద్మ♦మందస్మితచ్ఛవి, సొంపారు పువ్వుల ♦ గుంపుగాఁగ
రాజిల్లుతులసీప♦యోజాక్షమాలికల్, ఫలశలాటులతోడి ♦ గెలలుగాఁగ
హరినామసంకీర్త♦నాలాపనినదంబు, శుకశారికాపిక♦స్ఫూర్తిగాఁగ

గీ. భసితలిప్తాంగరుచిసిత♦ప్రభలు నిగుడ, గహ్వరీభాగవిహరణ♦గతివిలాస
జంగమాకారకల్పభూ♦జంబుభాతి, నాకమునునుండి వచ్చెసె ♦నారదుండు. 341

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 4 ప 7.

సీ. సొగసుగాఁ దనరు ప♦న్నగశాయిగీతంబు, నగశాయిగీతంబు ♦ నగడుపఱుపఁ
గరవిపంచీతంత్రి♦కలరవోల్లాసంబు, కలరవోల్లాసంబు ♦ గారవింప

బడుగు నెమ్మేనిఁ గ్రొమ్మొ◆బసుమంపురుచికదం,బసుమంపురుచికదం◆బములఁ బేరఁగఁ
బదపదంబున నొప్ప ◆ మృదుపరాగమ్ములు, మృదుపరాగమ్ముల ◆ మెలఁగి వెలుఁగ
గీ. ఫాలమున నూర్ధ్వపుండ్రంబు ◆ పరిఢవిల్లఁ, జిత్తము మురారిచింతనా◆యత్తముగను
నిల్వ గాంధర్వసర్వస్వ◆నిధి కళాని,శారదుం డచ్చటికి వచ్చె ◆ నారదుండు. 342

అచలాత్మజాపరిణయము, ఆ 1.

సీ. నును వెండిరేకునఁ ◆ దనరారు తగటునా, నొసలఁ ద్రిపుండ్రంబు ◆ మిసిమి మీఱఁ
జంద్రబింబస్థలాం◆చనముకైవడి నుర,స్థలిఁ బద్మబీజంబు ◆ సరులు వెలుఁగ
వజ్రసౌధముమీఁది ◆ స్వర్ణకుంభ మనంగ, దలఁ గెంపుజడచుట్టు ◆ చెలువునింప
హారకంఠగతహాలా◆హలకాంతిరీతి నం,సంబులఁ గృష్ణాజి◆నంబు మెఱయ
గీ. సరససరిగమపదనిస◆స్వరనికరము, కరముఁ గరమున వీణ వా◆ల్కొనంగ వచ్చె
నక్రసేనజన్యాలోక◆నోరుమైత్రి, కొమరుగాంచె నారదుఁ డను ◆ నమరమౌని. 343

రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 2.

చ. అతులనవాంబుదచ్ఛవిమ◆గా జినబద్ధవలగ్నుఁడై సము
ద్యతకపిశోరుమౌంజియుతుఁ◆డై శశితోఁ దులదూఁగు మేనితోఁ
వితతసువర్ణసూత్రపరి◆వీతవినీలవిశాలచేలుఁడై
చతురత నొప్ప సిరిక్రియ ◆ సంయమి గన్గొన నయ్యె నయ్యెడన్. 344

శిశుపాలవధ, ఆ 1 ప 66.

సీ. కెంపుపెంపు వహించి ◆ సొంపారు జడలు బం,ధురశైరికాదిధా◆తువులు గాఁగ
నహితాంగుళీధూత ◆ మహతీరుతులు మాఱు, తధ్మాతకీచక◆ధ్వనులు గాఁగ
మందహాసాంకూర ◆ మంజులాచ్ఛచ్ఛాయ,లభ్రగంగాప్రవా◆హములు గాఁగఁ
గటిభాగవేష్టిత ◆ ఘనమృగాజినరుచుల్, బహువర్ణవిపినసం◆పదలు గాఁగ
గీ. నగని జరియింపవచ్చె శీ◆తాద్రి యనఁగ, నిజకళాజితశారద ◆ నీరదుండు
సరసవాచావశీకృత◆శారదుండు, నారదుఁడు చనుదెంచె వి◆శారదుండు. 345

నృసింహవిలాసము, ఆ 3.

సరస్వతి

*ఉ. శారద నీరదేందుఘన◆సారపటీరమరాళమల్లికా
హారతుషారఫేనరజ◆తాచలకాశఫణీశకుందమం
దారసుధాపయోధిసిత◆తామరసామరవాహినీశుభా
కారత నొప్పు నిన్ను మదిఁ ◆ గానఁగ నెన్నఁడు గల్గు భారతీ. 346

*ఉ. అంబ నవాంబుజోజ్జ్వలక♦రాంబుజశారదచంద్రచంద్రికా
డంబరచారుమూర్తి ప్రక♦టస్ఫుటభూషణరత్నదీపికా
చుంబితదిగ్విభాగశ్రుతి♦సూక్తివివిక్తనిజప్రభావభా
వాంబరవీథివిశ్రుతవి♦హారిణి నన్ గృపఁజూడుభారతీ. 347

భాగవతము, స్కం. 1 ప 8, 9.

ఆ. మౌక్తికాక్షసూత్ర♦మాణిక్యవల్లకీ,కలితపాణిఁ బద్మ♦గర్భురాణి
వాక్యరాజకీర♦వరనీలవేణికా, కలితయైన వాణి ♦ గారవించి. 348

శ్రీరంగమహాత్త్వము, భైర. ఆ 5 ప 1250.

సీ. వివిధబహ్వృజుపాఠ ♦ వేదఘోషంబుచే, నలుమొగమునుండు నే♦యలుఁగుఁబోఁడి
యనవద్యతర్కవే♦దాంతాదిమూర్తిచేఁ, గనుపట్టు నేదళ♦త్కంజనేత్రి
లాలితనాటకా♦లంకారశబ్దశా,స్త్రాకృతిఁ గాంచు నే♦యబ్జవదన
సంగీతభరతశా♦స్త్రవిశేషరీతిచే, భాసిల్లుచుండు నే♦పల్లవోష్ఠి

గీ. యట్టిభారతి మృదులద♦యావలోక,నయసుధామయవర్షదా♦నంబుచేత
మామకోదారకావ్యని♦ర్మాణవేళ, సరసచాతుర్యమహిమ యొ♦సంగుఁగాత. 349

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 1 ప 3.

చ. బలుతెలిపుల్గువాహనము ♦ బంగరుపీఁటయు మిన్కుటందెలున్
జిలుకతుటారిబోఁటియును ♦ జిందపువన్నియమేనుబొత్తముం
జెలువపునల్లదమ్మివిరి ♦ సింగపుగద్దెయుఁ గల్గి యొప్పు నా
పలుకులచాన జానలరు ♦ పల్కులొసంగెడుఁగాత నిచ్చలున్. 350

లక్ష్మి

మ. హరికిం బట్టపుదేవి పున్నెములప్రో♦వర్థంపుఁబెన్నిక్క చం
దురుతోఁబుట్టువు భారతీగిరిసుతల్ ♦ దోనాడుపూఁబోఁడి తా
మరలం దుండెడుముద్దరాలు జగముల్ ♦ మన్నించునిల్లాలు భా
సురతన్ లేములు వాపుతల్లి సిరి యి♦చ్చున్ నిత్యకళ్యాణముల్. 351

భాగవతము, స్కం. 1 ప 11.

---

*. ఈరెండుపద్యములు వ్రాతప్రతులందుఁ గానంబడవు. ప్రక్షిప్తములుగాఁ దోఁచెడిని. 2 వ పద్యము భారతమునందలి యారణ్యపర్వములోని చతుర్థాశ్వాసంబున సత్రిగౌతమసంవాదఘట్టము తుదినున్నది.

సీ. తాపకకనువోయి ♦ సామిపట్టపురాణి, క్రొన్ననవిలుకాని ♦ గన్నతల్లి
ముజ్జగమ్ములవారి ♦ మొదలియేలికసాని, వాడెంపుఁజక్కఁద ♦ నాలకుప్ప
మెఱ్ఱికిఁ గొల్చినవారి ♦ మురగొంగురత్నంబు, సెత్తమ్మిమేడల ♦ నిలుచు మగువ
తొలుతలేములు బాఱఁ ♦ ద్రోలెడు జవరాలు, కలుములొసంగెడు ♦ నలరుబోఁడి
గీ. పట్టుకొరపట్టితో వాసు ♦ కలువకంటి, పలుకుఁటెంతిపనుల్ గొని ♦ వెలయుఁ గరిత
యుట్టిసిరిముద్దియను ముద్దు ♦ పట్టిగాఁగఁ, గనుటకంటెను భాగ్యంబు ♦ గలదె చూడ

సీ. సిరి దరిద్రునిఁబట్టి ♦ శ్రీమంతుఁ గాఁజేయు, సిరి రోగి నారోగ్య ♦ సిద్ధుఁ జేయు
సిరి లోభి నతిదాన ♦ శీలునిగాఁ జేయు, సిరి దుష్టచిత్తు వి ♦ శిష్టుఁ జేయు
సిరి కురూపుని మనో ♦ హరమూర్తిగాఁ జేయు, సిరి దుర్బలుని బల ♦ స్థితునిఁ జేయు
సిరి మూఢు నతిశేము ♦ షీసమన్వితుఁ జేయు, సిరి పాతకుని పుణ్య ♦ పరునిఁ జేయు
గీ. సిరి నిరాయుష్యుఁ జిరకాల ♦ జీవిఁ జేయు, సిరి మహాకీర్తిఁ గారుణ్య ♦ సిద్ధుఁ జేయు
సిరి గలుగువారి కిష్టార్థ ♦ సిద్ధిగాన, సిరి పొలఁతుక నాపాలఁ ♦ జెలఁగవలయు. 353

క. సిరి యెవ్వనియింట నుండును, హరియును దాఁ బాయకుండు ♦ నాతనియింటన్
సిరియును హరియును గలిగిన, పురుషుం డిహపరసుఖములఁ ♦ బొందుట యరుదే.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 2.

చ. అలుసలవిల్తుతల్లి చర ♦ ణాశ్రితపోషణకల్పవల్లి ని
ర్మలగుణరత్నరత్నముల ♦ రాసులు గల్లి నిజార్చనాకుతూ
హలితసురీమతల్లి కడు ♦ నక్కఁటికంబుల పాలవెల్లి వే
డ్కలఁదగుతల్లి తల్లి మద ♦ గారమునందు వసించుఁ గావుతన్. 355

రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 1 పే 1.

సీ. మకరందచరదళీ ♦ నికరఝంకారమై, యలరారు నాకమ ♦ లాకరమున
నాజవంజవసాగ ♦ రాంతర్నిమగ్నచింతాన్వితజనముల ♦ నరసికరుణ
నుద్ధరింపఁదలంచి ♦ శుద్ధజాంబూనద, పద్మరాజమ్మున ♦ ఫాల్గునమున
నుత్తరర్క్షమ్మున ♦ నొప్పైనపౌర్ణమా, శుక్రవారమ్మున ♦ శక్రముఖులు
గీ. పనులసేయంగ లోకైక ♦ వినుతయైన, సుందరాంగి మహాలక్ష్మి ♦ శుభము లొసఁగ
కలితతనుకల్పవల్లి లో ♦ కములతల్లి, యవతరించెను పాల్గుబా ♦ హువులతోడ. 356

భార్గవపురాణము, ఆ 4 పే 105.

పార్వతి

ఉ. అమ్మలఁగన్న యమ్మ ముగు♦రమ్మలమూలపుటమ్మ చాలఁ బె
ద్దమ్మ సురారులమ్మకడు♦పాఱడిపుచ్చినయమ్మ దన్ను లో
నమ్మినవేల్పుటమ్మలమ♦నమ్ముల నుండెడియమ్మ దుర్గ మా
యమ్మ కృపాబ్ధి యిచ్చుత మ♦హత్త్వకవిత్వపటుత్వసంపదన్. 357

భాగవతము, స్కం. 1 ప 10.

సీ. మగనికి సగ మిచ్చి ♦ సగముఁ దాఁ గొనియెనాఁ, దుఱుమున జాబిల్లి♦తునక చెలఁగ
సంచితభాగ్యాయు♦ష్యాంశపుంజంబునాఁ, గరుణారసంబు క♦న్గవలఁ దొలఁగ
సాంగమై గన్పట్టు ♦ శాంతరసంబునాఁ, బూసిన గంధంపుఁ ♦ బూఁతఁ దనర
బుసికిఁ గోర్కు లొసంగ ♦ నిది వేళ యనురీతి, రతనంపుటందియల్ ♦ రవళిఁ జూపఁ
గీ. దనరు సౌందర్య మిల దృష్టి♦దాఁకకుండ, దండిమై నెత్తు సొన్నంపుఁ♦గుండ లనఁగ
ముత్తెసరిమిన్నచన్గవ♦మురువుఁ జూప, నమ్మహాదేవి ఇటికిఁ బ్ర♦త్యక్షమయ్యె 358

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 3 ప 139.

సీ. రాకేందుబింబవి♦భ్రాజితాస్యముతోడ, ధవళాంబుజాతనే♦త్రములతోడఁ
గటిభాగశోభిత♦కనకాంబరముతోడ, డమరుత్రిశూలఖ♦డ్గములతోడఁ
గళవిలసన్మణి♦గ్రైవేయములతోడఁ, జంద్రావతంసమ♦స్తకముతోడ
సౌదామినీపుంజ ♦ సన్నిభప్రభతోడ, మహితలావణ్యవి♦గ్రహముతోడ
గీ. హారమంజీరకటకకే♦యూరముఖ్య, భూరిభూషణరాజివి♦స్ఫూర్తి లొలయ
నిర్భరకృపాప్తితోడ వి♦దర్భపతికి, నంబికాదేవి యవుడు ప్ర♦త్యక్షమయ్యె. 359

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 3 పే 89.

జ్యేష్ఠాదేవి

చ. తరమి సురాసురుల్ కడలిఁ♦ద్రచ్చఁగఁ ద్రచ్చఁగ రక్తమాలికాం
బరములు దాల్చి నల్లనగు♦మై యొసఁగన్ జనియించి జ్యేష్ఠనా
గరిత నిలింపవల్లభులఁ ♦ గన్గొని నవ్వుచుఁ దా వసించున
య్యిరవులు చేయుకృత్యములు ♦ నేర్పడఁ జెప్పుఁ డటంచుఁ బల్కినన్. 360

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2 పే 49.

సీ. అతుల నిర్భరముగ ♦ నడుగు నయ్యేలనాఁగ, గనుఁగొని విబుధు లి♦ట్లనిరి తెలియఁ
బహుశాస్త్రతంబులు ♦ పలుకుచుండెడువాఁడ్రు, నిచ్చెద మన్నర్థ ♦ మీనివాఁడ్రు
కాదంబరీపాన ♦ గరిమగల్గినవాఁడ్రు, వాదులాడి మెలంగు ♦ జూదగాండ్రు
చరణముల్ గడుగక ♦ జపము జేసెడువాండ్రు, సంజలందునునిద్ర ♦ సలుపువాండ్రు
గీ. కామలోభాదిగుణములు ♦ గలుగువాండ్రు, చెలఁగిదోసంబులే ప్రొద్దు ♦ సేయువాండ్రు
చెడి కులాచారధర్మము ♦ ల్విడుచువాండ్రు, నీవు నమ్మినబంటులో ♦ నీరజాక్షి. 36॥
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2 ప 49.

మోహిని

సీ. పాలిండ్లపైమన్న ♦ పయ్యెద జాఱించు, జాఱించి మెల్లన ♦ చక్క నొత్తుఁ
దళుక్కుదళుక్కనుగండ ♦ ఫలకంబులొలయించు, నొలయించి కెంగేల ♦ నుజ్జగించుఁ
గడు మెఱుంగులువాఱు ♦ కడకన్ను లల్లార్చు, నల్లార్చి ఱెప్పల ♦ నండఁగొలుపు
నవరసనిదరహాస ♦ చంద్రికఁ జిలికించుఁ, జిలికించి కెమ్మోవిఁ ♦ జిక్కపఱచు
గీ. దళితధమ్మిల్లకుసుమగం ♦ ధమ్ము నెఱపుఁ, గంకణాదిభూషణంకృతుల్ ♦ గడలుకొలుపు
నొడలికాంతులు పట్టులే ♦ కులుకఁ బాఱు, సన్నవలిదంపుఁబయ్యెద ♦ సోకళింప.
భాగవతము, స్కం. 8 ప 301.

సీ. నిగిడెడుమెఱుచాయ ♦ గగనభాగముడాయఁ, గొగరుతేఁటులుకొప్పు ♦ పూలప్రోడఁ
గులుకుగుబ్బలజాడ ♦ కులుకుకా వసియాడ, బంగారుపైఁటచె ♦ ఱంగు జాఱ
నొయ్యారియూటాగ ♦ యుయ్యేలలో నూఁగఁ, దమిలేచి బాలేందు ♦ ధరుఁడుచూచి
పోయినప్రాణ మ ♦ ప్పుడు తోనచనుదెంచి, యొడలున గాంచిన ♦ ట్లుత్సహించి
గీ. కటికి నొకొర మజ్జ యీ ♦ కలుకకంటి, పలుకు ముందర నేఁ గంటిఁ ♦ బచ్చవింటి
బోయ కడిఁదిండ్లు విడ నుంటి ♦ పూవుపొదల, నొంటిగా నేలుకొననిలఁ ♦ గంటిమంటి
విష్ణుమాయావిలాసము, ఆ 3 ప 60.

సీ. ధారుణీస్థలిఁ దోమ ♦ సూసమూలముఁ గాంచ, నింత సిగ్గేల మో ♦ మెత్తు మనుచుఁ
బయ్యెదఁ దొలఁగ గు ♦ బ్బలు చూడఁ బల్లంటుఁ, గెమ్మోవినొక్కి జం ♦ కించుకొనుచు
భుజమూల మీక్షింపఁ ♦ బొదలుసిగ్గున నీవు, వడ్డించ నని కేలు ♦ వంచికొనుచుఁ
గనుఱెప్ప లెత్తి గ ♦ న్గొని మెచ్చితలయూఁచి, యమృతపానముసాలు ♦ నాయటంచు
గీ. దివ్యసరసంపుమాటలఁ ♦ దేనె లొలికి, యమృతరసము కదంబింప ♦ నమరపతికి
మొదట వడ్డించి వడ్డించుఁ ♦ ద్రిదశతతికి, మోహినీకాంత జగదేక ♦ మోహనముగ.

చ. మఱఁది యటంచు బావ యని♦మామ యటంచును సల్లఁ డంచు సం
దఱకును నన్ని వావు లిడి♦తచ్చనలన్ మటుమాయఁసుద్దులన్
ముఱిపెములన్ విలాసముల♦మోహము లెంచి నిశాటచిత్తముల్
గఱఁచె లతాంగి యంగనలు♦గారి మనోధనపశ్యతోహరల్. 365

గీ. సుదతి వడ్డించునపుడు ప♦య్యెదయొకింత,తొలఁగగుబ్బలుసూచున♦బ్బలియుఁజల్క-
రింప లేఁడయ్యెఁ దాఁ బల్క♦రింపఁదెలిసి, యట్టిపయ్యెదఁగప్పనో♦యనుభయమున

దశావతారచరిత్ర, ఆ 2.

సీ. వలుదగుబ్బలు సూపి ♦ వలపించుఁ గొందఱేఁ, జేసన్నఁ గొందఱే♦నాస కొల్పఁ
జెక్కుల తళుకులఁ ♦ జొక్కించుఁ గొందఱే, కనుగిల్పి కొందఱేఁ♦గాకు సేయు
వాతెఱజిగి చూపి ♦ వాకట్టుఁ గొందఱే, మాటలఁ గొందఱే ♦ మరులు కొల్పు
జింకచూపులచేతఁ ♦ జిక్కించుఁ గొందఱేఁ, జేష్టలఁ గొందఱేఁ ♦ జిక్కు వఱమఁ
గీ. గలికినగవునఁ గొందఱే ♦ వలలఁ బెట్టు, కతుకాంతులఁ గొందఱేఁ ♦ గరఁగఁజేయు
సురల కమృతంబు వడ్డించు♦వోఁ గడంగి, యసురపంక్తుల వంచించు♦నవసరమున.
సీ. తాతరో నీవింత ♦ తత్తరపడకుమీ, పడిమారెదను వేగ♦కడఁకతోడ
మనుమడరో నిన్నుఁ ♦ దినుమని యిదె పరిసా,పాటు వెట్టెద నుల్క♦పాటుపడకు
బావరో వేగిర♦పడకుమీ లెస్సఁగా, వడ్డింతు నిదిగో నీ♦వెడ్డుకొలఁది
మఱఁదిరో తాళుమీ ♦ మాననీయంబుగా, గట్టిగా చేకొద్దిఁ♦బెట్టుదాన
గీ. ననుచు వావులు కల్పించి♦యా మురారి, జాణతనములతో భవి♦ష్యత్కృతములు
పలుకుచును రక్కసులనోడఁ♦బఱచి యమృత,రసము వడ్డించె దేవతా♦విసరములకు

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

అప్సరసలు

సీ. విధివత్సమాపిత♦వివిధయజ్ఞఫలంబు, లుంకువలైన యే♦ణాంకముఖులు
పటుసంగరాంగణ♦ప్రాణదానంబులు, రోవెలయైన మె♦ఱుంగుఁబోండ్లు
నిరుపమతమతపః ♦ పరమపుణ్యంబులు, కట్టడయైన శృం♦గారవతులు
కల్పోక్తతీవ్రనై♦కవ్రతాచరణముల్, మూల్యంబులైన యం♦బుజవదనలు
గీ. పట్టుఁగొమ్మలు రమణీయభావములకు, జన్మభూములు తారుణ్య♦సంపదలకుఁ
బ్రాప్యదేశంబు లతులాభి♦లాష్యములకు, వచ్చి రచ్చర లనిమిష♦స్వామికడకు.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 6 ప 45.

సీ. పలుకువాల్మగలయాఁ♦కలిఁ దీర్చు చలుప రే, మగువలఁ గనిపించు♦మంత్రసాని
తెలినిండుపండువె♦న్నెలసోన లేచాన, లుదయించుటకు ముందు ♦ యుష్మనీరు
పుత్తడిపాలదిండి♦నెత్తు రేనవలాలఁ, గన్న బాలెంతకుఁ ♦ గాపుబొట్టు
చుట్టఁగ్గుదొరపట్టి ♦ పట్టంపురాణి యే, మానినీమణులకు ♦ మాఱుదల్లి
గీ. పేరుగలయట్టి జన్మంపుఁ♦బైరుబాఁప, వెట్టిజవరాండ్ర కిరుగోరు ♦ వెట్టుకాఁపు
లట్టి యచ్చరజాతిలో ♦ మొట్టమొదలి, పేరుఁగలదాన మేనక ♦ పేరుదాన. 370

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 3 ప 101.

సీ. రంభ ఘృతాచి యూ♦ర్వశి మణిప్రభ చిత్ర, రేఖ మేనక శశి♦రేఖ హారిణి
హేమ స్వయంప్రభ♦హితమోహ మోహిని, పుంజకస్థల రత్న♦పుంజ సరస
ధాన్యమాలిని తిలో♦త్తమ వరూధిని మంజు,ఘోష సౌగంధిని ♦ కుంద తార
మణిమాలిక సుమంబు♦మంజరి మణిభద్ర, మణిక విద్యున్మాలి ♦ మదమయూర
గీ. దివ్యమూర్తి సువర్ణదే♦దీప్యమాన, రుచిర మకరంద సుమదామ ♦ విచికిలాంగి
యనఁ దనరు నప్సరస్త్రీల♦కన్న మిన్న, చెన్నలరు వారసఖులహో♦చ్చెన్నఁగలఁడు

హంసవింశతి, ఆ 5 ప 118.

రతీదేవి

సీ. తరితీపుఁజూపు బి♦త్తరిసోగనునుజూఁపు, లలులకు బయలువిం♦దులు ఘటింప
మృదుభుజాయుగళంపు ♦ మిసమిసల్ రాయంచ, తెగలకు రిత్తపం♦డుగ రచింపఁ
గలికితీయనిముద్దు♦పలుకులు చిలుకల, కూరకూరకయ నో♦రూరఁ జేయ
జిగిగుబ్బ చికిలితే♦నగవు తేటచకోర,ములఁ బట్టి పట్టి బం♦తులకుఁ జొనుప
గీ. నడుగడుగు కెంజిగురుటాకు ♦ కడుపుకూటి,బంటుగములకు రవళిసం♦బళములొసఁగ
నిండు మురువున నొకతె కై♦వండఁ బూని, పతికడకు వచ్చినిలిచెనా♦రతివధూటి.

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 3 ప 53.

రంభ

సీ. మోవిపైఁ గనిపించు♦ములువాఁడిపలునొక్కు, లాగిఁజిన్ని కెంపుల♦సొగసుఁజూపఁ
జెక్కులపైజాతి♦చెదరు కుంతలములు, మకరికాపత్రసం♦పదవహింప
జిగిగుబ్బచన్నులఁ ♦ జిటులుగందపుసరుల్, జిలుఁగుఁబయ్యెదలోనఁ ♦ జెంగలింప
నలువొందు నునుమేని ♦ నవనఖాంకురములు, బాలేందురేఖల ♦ పస హసింపఁ
గీ. జాఱుఁగొప్పున ముడిచిన ♦ జాజివిరుల,తావి తనతోడియచ్చర♦తలిరుఁబోఁడ్ల
కైశ్యకల్పప్రమానసా♦సంధ్యపడఁచ, రంభ చనుదెంచె దేవతా♦రాజసభకు. 373

నిరంకుశోపాఖ్యానము, ఆ 4 ప 39.

సీ. నునుమెత్తి మెరుపుతీవ ♦ పనిపట్టుకనపట్టు, పట్టుచన్కట్టు సం♦భ్రమము జూపు
నిండుచందురుకావి ♦ నెరికెచే రంగారు, కడవన్నె బంగారు ♦ కాసె యొసఁగ
వలిచుట్టి పూదండ ♦ వెలిచుట్టు గననొప్పు, కప్పు చిప్పిలుసాము♦కొప్పు దనర
ఝుళఝుళంఝుళనాద♦హాళిహాళితంబైన, బిరుదువజ్రపుజల్లి♦ సెండె మెఱయ
గీ. మాటికిని మ్రోలజయడిండి♦మంబు మెఱయ, రయము భయమును నయమును బ్రియము మిగుల
నమరవల్లభు కొలువున♦ కరుగుదెంచె, రంభ సన్నుతనాట్యసం♦రంభ యగుచు. 374

వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 3.

సీ. మకరాలబిల్లలు ♦ నిగనిగందగినట్టి, వాలుకీల్జడ మొల♦నూలుఁ జొనిపి
రైకపావడనిగ్గు♦ పైకొండఁ గలచుట్టు, కండెకొరావింత♦గాను చాల్చి
నిదిరించు కురులేప♦రొదసేయుగతిఁ గాళ్ళ, గలగలమనఁగ గ♦జ్జెలను గట్టి
కేరాజుపోల్కఁ గ♦త్రించుసంచపుఠేవ, బొట్టును నొసలికిఁ ♦ బొందుపఱచి
గీ. మోరమూపులఁ జిఱునవ్వు♦లొలుకుఁబొట్లు, తప్పుద్రొక్కులు మైమఱఁ♦గప్పువగలు
తెచ్చుకోల్గొంకులును మోర♦ద్రిప్పడమ్ము, లలరఁ గేళిక కరుదెంచె♦ నల్లరంభ 375

పార్వతీపరిణయము, ఆ 5.

ఊర్వశి

సీ. పసునాల్గుజాతుల♦ త్రిదశాంగనలయందుఁ, బేరువెంపును గల♦ నీరజాక్షి
నీరజనాభుని ♦ యూరుకాండంబున, నుద్భవంబందిన ♦ యుజ్జ్వలాంగి
యంభోనిధానంబు ♦ నాపోశనముఁ గొన్న, కలశసంభవుఁ గన్న♦ కంబుకంఠి
వసుధయందుఁ బురూరు♦వశ్చక్రవర్తికిఁ, బ్రాణవల్లభయైన ♦ పద్మనయన
గీ. కట్టితో డిపూసిక్కి సేసి ♦ కౌతుకమునఁ, గొస దిగఁగ నీలిపుట్టంబు♦ ముసుఁగు వెట్టి
గాజు లెగద్రోసి చప్పుడు ♦ గాకయుండ, వచ్చె నూర్వశి యర్జునా♦వాసమునకు.

హరవిలాసము, ఆ 7 ప 119.

సీ. రంభకు నాట్యసం♦రంభంబు దిటవని, కాని గర్వంబు శ♦క్యంబు గాదు
మంజుఘోషకు లాస్య♦మహిమ పాఠముగాని, తాళమానము సరిఁ ♦ దాళ దెపుడు
చిత్రరేఖయది వి♦చిత్రనృత్యముగాని, ప్రౌఢి నుద్దండించు ♦ భరతరీతి
మేనకనటనము ♦ మెఱుపుజూపెడుఁగాని, యభినయంబునకు గో♦రంత జంకు
గీ. నర్తనము మించు గర్వమిం♦తైనను లేదు, తాళమున కొచ్చు భరతంబు♦ గారవించు
నభినయంబు ఘనంబెంచ♦ ద్రిభువనముల, నూర్వశీకాంతకును సాటి♦ యువిద గలదె.

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 6 పద్య 130.

సీ. చరణమంజీరపుం♦జరవప్రమాణంబు, భద్రేభగతివిలం♦బనము దెలుప
కనరానినడుమునఁ♦ గనిపించుజవజవల్, కుచకుంభభారంబు ♦ గుట్టు దెలుప
నవికారవచనవీ♦క్షాదివిలాసంబు, లుత్తమనాయికా♦ వృత్తిఁ దెలుప
వనజగంధభ్రాంతిఁ♦ దనువు వెన్కగు తేఁటు, లోలిఁ బద్మినీజాతి♦యగుట దెలుపఁ
గీ. జలువనికరంబు మీఁదను♦ బుష్పశరుఁడు, తెగి ప్రయోగంబు సేయమా♦త్రీభవించి
వచ్చు మోహనమంత్రదే♦వత యనంగఁ, జనియె నూర్వశి సురరాజ♦సన్నిధికిని. 378

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 4.

మేనక

సీ. కమనీయసురసభా♦గారమధ్యమునకు, దీపించుమాణిక్య♦దీప మనఁగ
రంభాదిదేవతా♦రంభోరువుల కెల్లఁ, జారుమాడావతం♦సం బనంగ
జగములు గెలువంగ ♦ సానఁబట్టించిన, రతిరాజునవఖడ్గ ♦ లతిక యనఁగ
యతులమానసములు♦ధృతుల నాకర్షించు, వరవశ్యమంత్రదే♦వత యనంగఁ
గీ. బంతెనాడిన హరినైనఁ ♦ బద్మభవునినైన హరునైన మోహార♦సాబ్ధిఁ ద్రోచి
యీఁదులాడింప నోపెడు ♦ నిగురుఁబోఁడి, మేనకాసతిఁ జూచిస♦న్మానమొసఁగి.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 2.

తిలోత్తమ

క. అలకలతావికి నలికుల, కలకలములియంగవీణ ♦ గదలించుచుఁ దాఁ
గిలికికనుఁగొనలకొలుకుల, నులుకులు దలకొనఁగ లలిఁ ది♦లోత్తమ యొప్పెన్. 380

పద్మపురాణము, ఉత్తర. ఆ 2 ప 16.

అహల్య

గీ. పుష్పలత నెండినాకులు ♦ పొదివినట్లు, బెరసి కర్కశవల్కలాం♦బరముఁ గట్టి
క్రొత్తగా గర్లుఁగట్టినఁ ♦ గొమరుమిగులు, నంగభవబాణతుల్య న♦హల్యఁ గనియె.

పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 3 ప 11.

సీ. జలమధ్యసందీప్త♦సవితృదీధితిమాడ్కి, నతిదురాధర్షయై ♦ యమరుదాని
భూరిహిమావృత ♦ పూర్ణచంద్రికవోలె, నశ్రుధారామగ్న♦యైనదానిఁ
బ్రథితధూమావృత ♦ పావకశిఖభంగి, నుడుపాంశు కలితయై ♦ యున్నదాని
శ్యామమేఘచ్ఛన్న ♦ చారుతటిల్లత, కైవడి జడచేతఁ ♦ గ్రాలుదాని

గీ. బ్రహ్మనిర్మితశుభమూర్తిఁ ◆ బరఁగుదాని, విపులశాపభరంబున ◆ వ్రేఁగుదాని
నఖిలలోకభూతాదృశ్య◆యైనదాని, సంతికాత్తమాంగల్య స◆హల్యఁ గనియె. 382

భాస్కరరామాయణము, బాల. ప 515.

విశాలాక్షి

సీ. పసిఁడికమ్మలతోడి ◆ కుసుమపూవన్నియ, నిద్దంపుఁబుట్టంబు ◆ నెఱిఁ గట్టి
యింద్రనీలములతో ◆ నెడకట్టి గ్రుచ్చిన, రమణీయతారహా◆రము ధరించి
పారిజాతకతరు◆ప్రసవగర్భిణియైన, కబరిపైఁ జెంగల్వ◆కచ్చు నిలిపి
ఫాలభాగంబునఁ ◆ బన్నీటు మెదిచిన, కమ్మకస్తురితిల◆కమ్ము దీర్చి
గీ. వలుఁదచన్నుల జిలుఁగుఁగం◆చుళికఁ దొడిగి, కటిభరంబున వజ్రాల◆కసురుఁ దాల్చి
యరసి యాఁకొన్న వారికి◆నమృతభిక్షఁ, గరుణ నిడు శ్రీవిశాలాక్షి ◆ కాశియందు.

కాశీఖండము, ఆ 7 ప 5.

శకుంతల

సీ. సురకన్య కాఁబోలు ◆ సురకన్య యయ్యెనే, తీవిపై నెప్పలా◆డించు టెట్లు
పుత్తడి కాఁబోలుఁ ◆ బుత్తడి యయ్యెనే, హంసీగతుల నడ◆యాడు టెట్లు
వనలక్ష్మి కాఁబోలు ◆ వనలక్ష్మి యయ్యెనే, కటివల్కలంబులు ◆ గట్టు టెట్లు
రతిదేవి కాఁబోలు ◆ రతిదేవి యయ్యెనే, వలరాజుఁ బెడఁబాసి ◆ వచ్చు టెట్లు
గీ. కన్నుఁగవ మూయుటను సుర◆కన్య కాదు, నడచియాడెడుఁ గానఁ బు◆త్తడియుఁ గాదు
లలిఁ దపశ్చిహ్నమున వన◆లక్ష్మి కాదు, ప్రసవశరముక్తయైనది◆రతియుఁ గాదు. 384

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 2.

లీలావతి

సీ. కురులు నున్నఁగ దువ్వి ◆ కొప్పు వెట్టినె కాని, తోరంపువిరిసరుల్ ◆ ముడువఁబోదు
పాలుపొందఁ గుంకుమ ◆ బొట్టు వెట్టినె కాని, ముద్దుగాఁ దిలకంబు ◆ దిద్దఁబోదు
పాటిగా నెమ్మేనఁ ◆ బసుపు పూయునె కాని, యందమౌ కలపము ◆ లందఁబోదు
పతికి సేమము కోరి ◆ వ్రతము సేయునె కాని, శృంగారవని విహ◆రింపఁబోదు
ఆ. కంటె తాళిబొట్టు ◆ కమ్మలు కడియంబు, లొక్క వన్నెచీర ◆ యొకటి రెండు
వీడియములె కాని ◆ విభవముల్ గలిగియు, వల్లకుండు దైత్య◆వరపురంధ్రి. 385

దశావతారచరిత్ర, ఆ 4.

సత్యభామ

సీ. మాత్సర్యఘనమేఘ ♦ మాలికాపగమప్ర, కాశితహిమధామ ♦ కళ యనంగ
విరహానిశీథినీ ♦ విరమసంప్రాపితో, న్మీలనామోదప♦ద్మిని యనంగఁ
గ్రోధదంతావళ ♦ క్షోభవిభ్రమ పున, స్సంజాతనైర్మల్య ♦ సరసి యనఁగ
సంతాపనైదాఘ ♦ సమయనిర్గతకోర, కితనవమాలతీ ♦ లతిక యనఁగఁ
గీ. గాంతిఁ జెన్నారి వికసిత♦స్వాంతయగుచుఁ, గలఁకయంతయుడిగఁ గ్రోధి♦ చెలువ మెసఁగ
జేరవచ్చిన ప్రియభామ ♦ గారవించి, యున్న యత్తటి మురవైరి ♦ సన్నిధికిని. 38

పారిజాతాపహరణము, ఆ 2 ప 15.

చ. గమకపుఁగోరకొప్పు సిరి♦గంధపుబొట్టును ముక్కుఁగమ్మి ము
త్తెము మెడగండమాలఁ పసిఁడి ♦ తీవెలచీరయు వీడెమున్ విలా
సము దులకించుచుందనపు ♦ సందిటితాయెతు లొప్ప సత్యసా
నమరెడు ప్రౌఢ వచ్చె నర♦యున్ మొరయింపుచు గిల్కుమట్టియల్. 39

చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 54.

మిత్రవింద

సీ. నీలంబులైన పెన్నెరులజొంపము నుచి,త సువర్ణవర్ణయు♦క్తముగఁ జేసి
కంసారిచేపట్టు ♦ గలిగి ముక్తాఫలం, బైన చన్గవఁ జంద్ర♦మలరఁ గూర్చి
యల పుష్యరాగంబు♦లగు పాదనఖముల, వరకర్బురాప్తితో♦వఱల నిల్పి
పద్మరాగంబులౌ♦పాదతలంబులఁ, దగినకళ్యాణప♦త్రములఁ బొదివి
గీ. జంభవిధ్వంసి మణిమయ♦ స్తంభజనిత, తిమిరమీపద్విహాసితచం♦ద్రికఁ దొలంగ
నప్పు డేతెంచె మిత్రవిం♦దాఖ్యనీల, వేణి లీలానమితశార్ఙ్గ♦పాణి యగుచు. 39

చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 56.

భద్ర

సీ. జాలుకొప్పుననున్న ♦ సంపఁగు లిరులలోఁ, గదిసినఖద్యోత♦గణముఁ బోల
నుదుటుఁజన్నులఁ బుటఁ♦బుదుకునీలపుఁదాళి, గిరులపై జలదాళి♦క్రియ నెసంగ
సన్నవల్లెము మేన♦జాలువా యసఁజిలేఁ, జిగురాకుపై మంచు♦వగల మించఁ
గనఁగ భ్రూమధ్యస్థ ♦ కస్తూరి రేఖ సిం, గిణి ఘటించినకోల ♦ గేలి సేయఁ

గీ. జేతిచిల్కకు మాటలు • చెప్పుకొనుచు, గల్లుగల్లున నిజపాదు•కారవములు
కుంజరంబులఁ జప్పట్లు • గొట్టునపుడు, తోడ నేతెంచె భద్రాఖ్య•తోయజాక్షి.
చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 55.

కాళింది

క. చొక్కపునడతోఁ దళుకుం, బుక్కాఘుమఘుమలుతట్టు • పునుఁగుజిగులునల్
దిక్కులు నిండఁగ నెంతేయుఁ, జక్కనికాళిందియనెడు • జవ్వని వచ్చెన్. 400
చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 56.

జాంబవతి

మ. చెలువై జాంబవతీవధూటి చనుదెం•చెన్ వేడ్కతో నప్పు డు
జ్జ్వలమంజీరయుగంబుమంజుతరఘో•షం బాటు గోపాలుఁ డ
త్యలఘుప్రీతివహింపకున్న తగభ•ద్రశ్రీవరంబాటుచే
నలకౌశేయము చక్రియుత్సుకనిజ•స్వాంతుండు గాకుండునే. 401
చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 57.

సుదంతి

ఉ. ముక్కలిముత్తెమున్ మిగుల • మోహపుఁజొక్కనుగూడి కస్తురిన్
రిక్కలకోఁదుఁగాంచి సవ•రించి సనామపుముద్దుఁగుత్తుకన్
జొక్కపుబాహులన్ బసిఁడి • సోఁగులఁ గట్టిసలాలిలీలతో
నక్కన వ్రేలు తాళి చెలు•వారఁగ వచ్చె సుదంత యంతటన్. 402
చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 58.

సీ. సంగీతసాహిత్య • సత్కళాభూతికి, శారద యొక్కింత • సాటివచ్చు
భవ్యసౌందర్యవై•భవమున శాపురం,దరురాణి యినుమంత • పురుడు వచ్చు
నవిరతపావన•త్వవిలాసమునకు ని,ర్జరఘుని గోరంత • సవతు వచ్చు
తావకపదభక్తి • తత్పరత్వమునకు, హిమగిరిసుత కొంత • యీఁడు వచ్చు
గీ. ననుచు జగతీజనంబులు • వినుతిఁ జేయ, సకలసద్గుణసంచయ • సహితయై ర
మాకళాపరిభాసితయై • మహితరీతి, నలరుచుండు జనార్దన • యాల సుదంత. 403
సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 2 ప 25.

దేవదేవీమధురవాణులు

సీ. వలరాజుశృంగార•వనములోఁ గ్రొమ్మావి, కందర్పమాయల • మందుఁ గ్రోవి
చిత్తజున్మఁదువిట•శ్రేణి కిచ్చినయీవి, మదనుసామ్రాజ్యసం•పదలదీవి

కమలాలనూఁజరా♦గరసంపునఁడబావి, జలజాస్త్రు తెక్కపు ♦ సన్నకోపి
ప్రసూనకేతనుచల♦పులయేటినడుదీవి, శంబరారాతియా♦ర్జవపురీవి
గీ. దానిసౌందర్యమునకేది♦ధాతృసృష్టి, సరిసమంబీడు జోడన్న♦సతులు గలరె
పచ్చవిల్కానితో నల్గి♦వచ్చె రంగ, భూమిసతియన్న రతిదేవి ♦ దేవదేవి. 401
గీ. ఆతరుణియక్క జవాన్నృత్త♦గీతవాద్య, కళల పెన్నిక్క భలతాజు ♦ కంచుఘక్క
ధరణిఁ బ్రతిదానిసౌం♦దర్యమునకు, దుహితశృంగారరసవేణి ♦ మధురవాణి. 405
సీ. ముఖమజ్జన మొనర్చి ♦ నఖరేఖ రేఖగాఁ, గస్మురకస్తూరినా♦మమ్ముఁ దీర్చి
నునుపుగాఁ దట్టుపు♦న్గున దువ్వి పువ్వుదండలతోడఁ గోరకొ♦ప్పులు ఘటించి
సొమ్ములసొమ్ములౌ ♦ నెమ్మేనులకు వింత, యందంబుగాఁ దావి♦గందము నలఁది
పావడరంగుపై ♦ పైవన్నియలు గుల్క, వలిపెంపుమడుఁగుఁజ♦ల్వాలు ధరించి
గీ. కప్పురపుఁదావిచిలుకు బా♦గాలొసంగ, నడపకత్తెలు తెలనాకు ♦ మడుపులొసఁగ
నందియలు మ్రోయ నాస్థాని ♦ కరుగుదెంచి, రింతు లలకంతుపట్టంపు♦దంతులనఁగ

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 1 ప 102, 103, 153.

దేవదేవి దాసరిసానివేషము

సీ. నడిముక్కుమీఁద స♦న్నపునామంబు, దడుము మంజిడికావి ♦ నిడుద రేక
యలఁతివీనులవిచ్చు♦టాకులదుద్దులు, సిక వేసిముడిచిన ♦ చిన్నితులసమాఁ
జనుదోయినిలిచియఁగ♦ట్టినచుట్టుపయ్యెద, క్రొత్తదోమినవంత ♦ శోరకములు
త్రికముపై నెగఁగట్టు ♦ దిగఁగట్టు దువ్వల్వ, నేలపైఁ జీరాడు ♦ ప్రేలుఁగచ్చ
గీ. కంఠపార్శ్వంబున సగంబు ♦ గానిపించు, తులసితామరపూసల ♦ పలుదసరులు
పూని నిక్కంపుదాసరి ♦ సానివోలె, విప్రనారాయణారామ ♦ వీథిఁ జొచ్చె.

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 ప 54.

లక్ష్మీదాసి

సీ. ఏయింతిమేల్బంతి ♦ స్త్రీయవిద్యాప్రౌఢి, నచ్చరలనె యోడ్చు♦నట్టి దయ్యె
నెవ్వాతిమిన్న దా♦నెంతేని గలిమిని, గనియును గరువంబుఁ ♦ గాంచ దయ్యె
నేయన్నుగన్నాకు ♦ గేయులౌ శ్రీవైష్ణ♦వులనెకాకన్యులఁ ♦ గలయ దయ్యె
నేపాతితిలకట్టు ♦ శ్రీపరాశరభట్టు, సద్గురుశుశ్రూష ♦ సాధ్వి యయ్యె
గీ. నద్దియహో సత్యభామ మా♦న్యగుణభామ, యుల్లమునను బ్రసన్న ని♦యోపపన్న
శ్రేష్ఠసంశ్రమదనరక్త నృ♦సింహభక్త, లక్ష్మిదాసియనంబడు ♦ లలిత వినుమ. 408

సీ. ఆటపాటలచేత ♦ నభినయంబులచేత, నార్జించెఁ బ్రభుసభ♦లందు ధనము
సద్భక్తి సత్పాత్ర♦జనులకే యెల్లప్డు, స్వాపతేయం బిచ్చి ♦ పడసె యశము
విష్ణురూపులటంచు ♦ వైష్ణవులనెపొందెఁ, దనపేరుసార్థక♦తను గన నన
వైష్ణవధర్మసం♦భరణరతుఁ గార్యధుర్యసాక్షాల్లక్ష్మి ♦ భృత్య యనఁగ
గీ. శుద్ధసత్త్వప్రధానయై ♦ శోభిలునది, యుద్దియేయని సాధువు♦లెల్లఁ బొగడ
నగరమండనయను పేరు ♦ దగఁగఁ దనకు, తనరుఁ గోల్కొండపురిలక్ష్మి♦దాసివాసి.

కుమారనృసింహము, ఆ 3.

చిత్రాంగి

ద్విపద. అప్పుడు చిత్రాంగి ♦ యబ్బురం బొదవ, గుప్పున లేచి యొ♦క్కవత్తరమున
చిత్తరించుపిసాళి ♦ బెళుకువాల్చూపు, చెంత్తమోల్ తొగలని♦మ్మగఁ గ్రుమ్మరింప
పెన్నెంటుగీల్గంటు ♦ ప్రేగునఁదద్ద, సన్నంపులేఁగౌను ♦ జవజవలాడ
కట్టాణిముత్యాల ♦ కమ్మలడాలు, ధట్టించి చెక్కుటు♦ద్దములఁ జెంబాడ
మేల్పూఁతకలపంపు ♦ మేలిసెత్తావు, లేపొంది దిశల నె♦ల్లెడ గుబాళింప
గాటంపువలియూర్పు ♦ కమ్మఁదెమ్మెరలు, మేటితుమ్మెదలనా♦మోతలకుఁ బిలువఁ
జిలుగుపైఠాణికం♦చెల పిక్కటిల్లి, కులుకుసిబ్బెపుగబ్బి♦గుబ్బ లుప్పొంగ
బలితంపుఁజెంగావి ♦ పావడరుచులు, వలిపెక్రొందగటుచ్చు ♦ వల్వపైఁ బొదల
మంజులాలంకార ♦ మణిగణకిరణ, పుంజము ల్కడల వి♦ప్పుగఁ గప్పుకొనఁగ
ఘంటలమొలనూలి ♦ ఘణఘణధ్వనుల, నంటి జంటగిలుకు ♦ టందియల్ మొరయ
ముకువైనహురుమంజి ♦ ముత్యంపుసరులు, పరిపరిగతుల గు♦బ్బలపై నటింప
కొఱమించుతొలుకరి ♦ క్రొమ్మెఱుం గనఁగఁ, జెఱకువిల్తునివాఁడి♦ చేకత్తి యనఁగఁ
దొంగలసంగడికాని ♦ తునియ యనంగఁ, బొంగడొందు జంత్రపు ♦ బొమ్మ యనంగఁ
లలితంపునవపుష్ప♦లతికయో యనఁగ, జిలిబిలివలపులఁ ♦ జిక్కు యక్కొమరుఁ
... ... 410

సారంగధరచరిత్రము, ఆ 1.

సరమ

సీ. రాజరాజనగను ♦ రంజిల్లు దివసప్రభావుండు మాపెద్ద ♦ బావగారు
విపులతపశ్శక్తి ♦ వెలయు విశ్రవసుండు, మహనీయమూర్తి మా ♦ మామగారు
మాలివిక్రమకళా♦శాలితనూజయౌ, యల్ల కైకసియు మా ♦ యత్తగారు
మూఁడులోకంబులఁ ♦ బీడించుచున్న యుప్పొంగికంధరుఁడిరు♦బావగారు

గీ. జానకీనాథ పదభక్తి • సంగతుండు, భీషితాఘుచయుండు విభీషణుండు
నల్లఘుండు మహాకపి•వల్లభుండు, సరమ యంపుర నాపేరు • తరుచరేంద్ర. 411
నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

తాటక

చ. ముందటిక్రోవకట్టపడి • మోమునఁ గోపము పిచ్చలింప నం
దంద దిశల్ చెలంగ వెస • నార్చుచు శూలము కేలఁ గ్రాల మి
న్నందిన తన్నుఁ జూచి వెఱఁ•గంది మునీంద్రులు పాఱుచుండఁగా
సుందునిభార్య తాటక య•సూయ దలిర్పఁగ వచ్చెఁ జెచ్చెరన్. 412
పద్మపురాణము, ఆ 3 ప 64.

చ. చని చని కాంచె రామనృప•చంద్రుఁడు దీర్ఘకరాళదంష్ట్రిసం
జనితపయోదగర్జితని•శాతవిభీతకఠోరనాటకన్
తనుజవసత్వసాహసవి•తానహతప్రమదోగ్రఘోటకన్
దనుజనితాంతబాహుబల•దర్పసమంచితయైన తాటకన్. 413
నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము, ఆ 1 పే 16.

ఉ. తాటక ఘోరఘోరదురి•తాటక యానజితోగ్రవేగవ
ద్ఘోటక సత్కపాలయుగ • కుండలనాటక నాంత్రమేఖలా
కేటక భూరిసారజిత • ఖేటక బాణనికృత్తభూమిభృ
త్కూటక నేత్రకూపయుగ • ఘోరలలాటికఁ గాంచి రయ్యెడన్. 414
నరసభూపాలరాజీయము, బాలం ఆ 1.

పూతన

సీ. దారుణలాంగూల • దండదంతంబులు, నగగహ్వరముఁ బోలు • నాసికయును
గండశైలాకృతి • గలకుచయుగమును, విరిసి తూలెడిపల్ల • వెంట్రుకలును
జీకటినూతులఁ • జెనయు నేత్రంబులు, బెనుదిబ్బఁ బోలెడి • పెద్దపిఱుఁదుఁ
దాఁగుకట్టలఁ బోలు • చరణోరుహస్తంబు, లింకినమడువుతో • నెనయుకడుపుఁ
గీ. గలిగి షట్క్రోశదీర్ఘ మై•కనిసిచూడ, భయద మగు దానిఘనకళే•బరముఁ జూచి
గోపగోపీజనంబులు • గుంపుగూడి, బెగడు చుండిరి మనముల • బెదరు గదిరి. 415
భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ పద్య 230.

మందోదరి

సీ. ఘనమేఘనాదాది • తనయులఁ దలపోసి, కాటుకకన్నీరు • గారుదానిఁ
బేరంబు జేరిన • సారసంబన వాడి, విన్ననై మోమ్ము • చెన్ను దాని

రాముని గెలువనిమా ♦ రాజుశక్యమె యందుఁ, జెలులతోఁ బలుమాఱుఁ ♦ దెలుపుగాని
హృదయతాపమువేఁడి ♦ నొదవుచుండుటఁ గంది, విరిసినముత్యాల ♦ సరులుదాని
గీ. రుధిరసింహాసనమునఁగూ♦ర్చున్నదాని, శ్రోణితంబునఁ బెనగొన్న ♦ వేణిదాని
విన్ననైయున్న తొడవుల ♦ వన్నెదాని, దేవవిద్వేషిపట్టంపు ♦ దేవిఁ గనియె. 416

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

మంథర

సీ. శ్రీరామచంద్రుని ♦ నికటాయపట్టంబు, గట్టిగా దశరథ♦క్ష్మావిభుండు
సమకట్టి పురమెల్లఁ ♦ జాల శృంగారింపఁ, బనిచినఁ గట్టి సం♦భ్రమముఁ జూచి
దురితాత్మురాలు మం♦థర సహింపఁగలేక, గునుగుపయ్యన గూను ♦ గునియ నేఁగి
యిఁక నేఁటినిదురలే ♦ వేయుని కైకను, దొడదట్టి లేపి యో♦పడఁతి వినవె
గీ. రాము పట్టము గట్టఁగా ♦ రాజు పూనె, భరతుఁ డింకిట రఘురాము♦బంటువాఁడు
నీవు కౌసల్యదాసివి ♦ నే నిఁకేల, వెఱ్ఱి తొత్తును బడితొత్తు ♦ గలదెయొందు. 417
గీ. అటులఁ గాకేని రాముప♦ట్టాభిషేక,విఘ్నమొనరింపఁగా నొక♦వింతయుపను
గలదు అద్దాని నీకుఁగా♦వలసె నేని, చెప్పెద నటంచుఁ జెవిలోనఁ ♦ జెప్పెనిచె.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 7.

వృద్ధవేశ్యలు

సీ. అక్కలమ్మలపేర్ల ♦ నెక్కు లక్కజముగఁ, జారుచన్నులపైని ♦ జీర సరచి
తొలినాఁడు ముద్దుబి♦డ్డలు దాల్చి పారవై,చినసుమంబులు కొప్పు♦లను ధరించి
వ్రేలాడుకుచయుగ్మ ♦ మోలిపై కెత్తిగు,త్తములుగా రైక లిం♦పమరఁ జేసి
కుసుమాపుమాసిన ♦ కోకజిబ్బులుసాకు, నెలవుకుచ్చిలిలోన ♦ నిగుడఁ గట్టి
గీ. యాకులును వాచు పోక పా♦గాకు సున్న, మేకముగఁ జేసి పుక్కిళ్ళ ♦ నిరవుపరచి
పాపలబిరుందరాగసం♦పదలు డాయ, సాగి గత్తరి వృద్ధవే♦శ్యాచయంబు. 419
మ. వినవే పన్యోద యోరసేయుగదె కా♦వేరీ విటుం గన్న స
య్యన నూరిళ్లకు దోసిలొగ్గకువె మీ♦నాక్షీ భుజంగాళి కో
యనరాగుల్కులు తల్కు లందవలెఁబ♦ద్మాస్యా బ్రియుంజూచి వా
రనిమోహాంబుధిలోఁ బొరల్పనగు శ్రీ♦రంగీ మెఱుంగారఁగన్. 420
ఉ. నేవయసప్పు డందుటకు ♦ నేర్చితిఁ బైకపుమందు బచ్చలున్
వావిరి కొల్లఁజేసితి జ♦వం బికసల్లి విలంబమానసం
భావితగండయుగ్మకుచ♦భాసుర నాచు విహీనదంతనై

దేవునితోడు పెన్నెరుల ♦ తేజము వెల్వెలఁ బోఁబునాఁటనుం
డీవలగానిసేతకు ప♦క్షించివగాసిడఁడెవ్వఁడక్కటా. 421

సీ. మును కళింగుని గళిం♦గుని జేసి సాల్వభూ, వరుని సాల్వంబుగఁ ♦ బరిహసించి
తగధార్తరాష్ట్రుని♦ధార్తరాష్ట్రఖ్యాతిఁ, బరికించి యధికసం♦భ్రమ మలర్చి
పటుసైంధవుని సైంధ♦వముగాఁగఁ జాటించి, కోసలేశుమనంబుఁ ♦ గోస పఱచి
శకవంగపతికబ్బ ♦ శకవంగగాఁజేసి, మోహనాకారుల ♦ మోహపఱచి
గీ. రంభ నూరులఁ గేడించి ♦ రహిఁ బరగుపృ, తాచిమేనెల్లఁ గరగింపఁ♦దలఁచి యత్తి
లోత్తమకు నల్కు రప్పించి ♦ యొనరునట్టి, దాన నిపుడెన్నఁ గొఱమాలు♦దాన నైన.
సత్యభామాపరిణయము, ఆ 3.

స్వర్గలోకము

సీ. స్వాధ్యాయసంగీత ♦ సాహిత్యవర్తన, మాననీయము లగు ♦ మండపములుఁ
గోకిల శుక భృంగ♦కులనాదముల నభి,రామంబు లైనయా♦రామములును
హంస సారస రవా♦త్యంతమనోజ్ఞంబు, లై సొంపు మిగులుప♦ద్మాకరములుఁ
జారుమయూర కే♦కారుతకలితంబు, లగుచు నొప్పారు క్రీ♦డాచలములు
గీ. వీనులకుఁ జూడ్కులకు నింపు♦వెల్లిగొల్ప, నేర్పు గలిగినవిభవంబు♦నెఱయ మెఱయఁ
గరము విలసిల్లు చునికి నా♦కంబు వేడ్క, నయ్యెడకుఁ గాపువచ్చిన♦యట్టు లుండె
భారతము, ఆ 2 పద్య 318.

మ. కనియెం బుణ్యజనౌకమున్ విగతరో♦గస్వప్నపీడాన్నఖా
దనసంశోకముఁ బుష్పపల్లవఫలో♦ద్దామద్రుమానీకమున్
స్వనితోద్ధూతపతాకముం బ్రవిచర♦ద్దివ్యమానికానీకమున్
ఘనగంగాసలిలైకమున్ మఘవయు♦క్తశ్రీకమున్ నాకమున్. 422
భాగవతము, స్కం, 6 పద్య 444.

ఉ. నాకముఁ గాంచె నట్టియెడ ♦ నందనమందచరన్నిలంబినీ
లోకము సంయమీంద్రధృతి ♦ లోపకలోలవిలాసమేనకా
లోకము వాసవేభమద♦లోలుపచంచలచంచరీకమున్
స్వీకృతసత్తపఃఫలవి♦శేషవిపాకముఁ బుణ్యలోకమున్. 423
విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 ప 82.

సీ. వదనవ్రతువహారి♦వాహనంబులమేటి, బండికం డ్లేయూరి ♦ పారిబంట్లు
ఱెక్కరాచూలిసే♦లినచానమొదలైన, పడఁతుక లేయూరి ♦ పడుపుఁగొమ్మ..

లెడ కాంచీపురమువాని ♦ కడియెడుగుండమిమ్మ, తేనియ రేయియూరి ♦ తేటచెలమ
జేజేలకోరికల్ ♦ చేఁపెడినచ్ఛయామనిగడ్డి గేయియూరి ♦ మందపసర
గీ. మిచ్చమానిక మేయియూరి ♦ రచ్చటౌయి, పెట్టెబుఁగుఱ్ఱాఁకు లేయియూరి ♦ పెరటిచెట్టు
లట్టి సురపురియేలుచు ♦ నమరపతి మహోన్నతైశ్వర్యధుర్యుఁడై ♦ యొకఁడు నాఁడు.
చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 66.

శా. కాంచె న్మునివరుండు ముందట నభో ♦ గంగాతరంగచ్ఛటా
చంచచ్చంచలచంచరీకచయసం ♦ చారంబు భూసంచయా
కించిద్బంధురగంధబాంధవమరు ♦ త్కేళాగవాక్షావళీ
ప్రాంచత్సౌధచరప్రియాన్వితసుప ♦ ర్వానీకమున్ నాకమున్. 427

సీ. వివిధధనాధ్వరో ♦ త్సవపుణ్యపరిపాక, ఫలభోగదేశమే ♦ పట్టణంబు
తావలంబై యొప్పు ♦ నేవీడు కల్పపాదపకామధేనుచిం ♦ తామణులకు
భువనత్రయాధిప ♦ త్యవిభూతినొప్పు సుత్రాముని కేప్రోలు ♦ రాజధాని
గరుడగంధర్వకి ♦ న్నరసిద్ధచారణాహీంద్రాదిసేవితం ♦ బేపురంబు
గీ. సకలసౌభాగ్యలక్ష్మిపరి ♦ శక్తినగరి, యగుచు నేపుటభేదనం ♦ బమరుమందు
నట్టి యమరావతిని గాంచి ♦ యంతరంగమునఁ బ్రమోదంబునొందె న ♦ మ్మునివరుండు.
కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

సీ. నందనారామంబు ♦ నకు నాలవాలంబు, రమణీయతరసుధా ♦ రసము చెలమ
యైరావతమునకు ♦ నంచితావాసంబు, వినుతచింతారత్న ♦ మునకు భరణి
యుచ్చైశ్రవంబున ♦ కున్నతమందుర, యని జన్మశూరుల ♦ కును ఘుశూరి
కామధేనువునకుఁ ♦ గసవునించినగాఁడి, నవ్యాప్సరస్త్రీల ♦ నాట్యశాల
గీ. గరుడగంధర్వసిద్ధకి ♦ న్నరసుపర్వ, యక్షరక్షోహిదైత్య వి ♦ ద్యాధరులకు
రచ్చపట్టు శచీజాని ♦ రాజధాని, యై పొలుపుమీఱు నమరావ ♦ తీపురంబు. 429
షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 1 ప 42.

సీ. వేదోక్తపద్ధతి ♦ వెలయంగయాగంబు, లలవరించినసోమ ♦ యాజులకును
బగఱకు వెన్నిచ్చి ♦ పరవక సంగరక్షోణిఁ గూలిన మహా ♦ శూరులకును
నన్నదానాంబుదా ♦ నావనీదానక, న్యాదానములు సేయు ♦ ననఘులకును
న్యాయంబుఁ దప్పక ♦ యఖిలభూప్రజలను, రక్షింప నేర్చిన ♦ రాజులకును
గీ. బారలౌకికఫలమై య ♦ పారమహిమ, నాహవశతైకయోగ్యమై ♦ యలరు త్రిదిన
మాహవశతంబు గావించి ♦ యాక్రమించె, నమరవరజేత పూర్వదే ♦ వాధినేత. 430
దశావతారచరిత్ర, ఆ 3.

ఉ. కోరినకోర్కు లిచ్చునఁట ♦ గోవును జెట్టును రాయి వేలిబం
గారఁట నేలయెల్లఁ ద్రిజ♦గంబుల నప్పుర మగ్రగణ్యమై
పేరిమిగాంచి మించునఁట ♦ వేయువిధంబులజాగరూకుఁడై
యారసి ప్రోచు నాథుఁడఁట ♦ యచ్చటివారలభాగ్య మెట్టిదో. 481

ఉ. పాయనిజవ్వనంబుఁగల ♦ ప్రాయముసానలఁ దీర్చి యెవ్వరుం
జేయని వాఁడితూపులును ♦ జంగిరిమాంగిరిగాఁగ నెవ్వరున్
నేయని వల్వ లప్పులను ♦ నిప్పుల వండనివంటకంబులున్
మాయని కన్ను లన్నగరి ♦ పోఁడుము లెంతయు వింతలై తగున్. 482

మ. తనకే మున్నుగ మ్రొక్కె నూర్వసి వధూ♦త్తంసం బటం చొక్కఁడుం
దనకే కల్పఫలం బొసంగెఁ దొలుదొ♦ల్తన్ రంభ యం చొక్కఁడుం
దనకే మేనక మేనమున్నలఁదె గం♦ధం బంచు వేఱొక్కఁడుం
దనియుం గర్మసురాళిలో నచట ధ♦న్యంమన్యభావంబునన్. 483

సీ. స్వాశ్రితావనముసే♦యక యన్యులను బ్రోచు, భూవరుల్ సొరరాని ♦ భువన మెద్ది
యుపకారవిముఖులై ♦ యపకారము లొనర్చు, మూర్ఖులు సొరరాని ♦ భువన మెద్ది
పరగుణస్తుతికిఁ బొ♦ల్పడక నిందలు సేయు, ముష్కరుల్ సొరరాని ♦ భువన మెద్ది
స్వమతవిమారులై ♦ పరమతాశ్రయులైన, యవగుణుల్ సొరరాని ♦ భువన మెద్ది
గీ. త్యాగభోగంబులకుఁ గాక ♦ ధనముఁ గూర్చి, పొసఁగు లుబ్ధులుసొరరాని ♦ భువన మెద్ది
యద్ది దనకుద్దిగనక ని♦త్యాసపాయి, మోదభవనము శ్రీస్వర్గ ♦ భువన మొప్పు. 484

మహేంద్రవిజయము, ఆ 3 ప 9, 18.

వైకుంఠము

సీ. నారాయణునిదివ్య♦నామసంకీర్తనం, బనిశంబుఁ జేయు మ♦హాత్ములకును
బద్మాక్షుశ్రీపాద ♦ పద్మంబు లత్యంత, భక్తిమైఁ బూజించు ♦ ప్రాజ్ఞులకును
విశ్వరూపునిమూర్తి ♦ విభవంబు నేకాగ్రి, బుద్ధిభావించు స♦త్పురుషులకును
లక్ష్మీశ్వరుని సము♦ల్లాసహేతువులగు, వ్రతములు సల్పు స♦ద్వర్తనులకు
గీ. భవముదీఱినతుది వచ్చి ♦ భవ్యసుఖము, లనుభవింపంగఁ దగు నెల♦వగుటఁ జేసి
యఖిలవస్తుసంపదలకు ♦ నాకరంబు, గుణవిధావిభాసురము వై♦కుంఠపురము. 485

నృసింహపురాణము, ఆ 1 ప 45.

సీ. సూర్యచంద్రానల♦స్ఫురణలఁ జొరనీక, నిజదీధితిస్ఫూర్తి ♦ నివ్వటిల్ల
దివ్యమణిప్రభా♦పేపిత సౌధవి, మానగోపురహర్మ్య ♦ మండపములఁ

బ్రిసవగుచ్ఛస్వచ్ఛ ♦ భరితకామితఫల, సంతానపాదప♦సముదయములుఁ
గాంచనదండసం♦గతమారుతోద్ధూత, తరళవిచిత్రకే♦తనచయములు 436
గీ. వికచకైరవదళదర♦విందగతమ,రందరసపానమోదితేం♦దిందిరప్ర
భూతమంజులనినదప్ర♦బుద్ధరాజ, హంసశోభితవరకమ♦లాకరములు
సీ. వల నొప్పఁగా సదై♦వం కేశవాత్పర,మ్మని, పల్కు రాజకీ♦రావళియును
మహిమ జగద్విష్ణు♦మయ మఖిల మ్మని, చదివెడుశారికా♦సముదయంబు
దీపారఁగా జితం♦తే పుండరీకాక్ష, యని లీలఁ బాడుపి♦కావళియును
లలిమిగులఁగా మంగ♦ళం మధుసూదన, యనుచుఁ బల్కెడు మయూ♦రావళియును
గీ. దవిలి శ్రౌషడ్వషట్స్వధే♦త్యాదిశబ్ద, కలితముగ మోయు మధుపని♦కాయములును
గలిగి యఖిలైకదివ్యమం♦గళవిలాస, మహిమఁ జెన్నొందు వైకుంఠ♦మందిరంబు.
భాగవతము, స్కం. 2. పద్య 227, 228.
సీ. రవిచంద్రతారక♦ప్రభలు వర్తిల్లక, దివము రాత్రియు లేక♦తేజరిల్లు
హరచతుర్ముఖ సురేం♦ద్రాదుల కైనను, సప్రవిష్టద్వార♦మై వెలుంగు
నెట్టి కేలకు నందు♦ నేఁగినవారలు, మగిడి రా రెన్నఁడు♦ మాననీయ
హరిపదాబ్జధ్యాత♦లగు మహాయోగీంద్ర, విప్రాలయంబులు♦ వెలయుఁ బెక్కు
గీ. లఖిలభోగాఢ్యమై నిత్య♦మై వెలుంగు,నట్టి వైకుంఠనిలయవి♦ఖ్యాతిఁ బొగడ
వేదవిదులకు బ్రహ్మకు♦ వేదములకు, నమరవరులకు నాకును♦ నలవి యగునె. 438
గీ. త్రవ్వి చూచినకాని ర♦త్నములె కాని, యన్యమగుఱాలు వొడగాన♦ మప్పురమునఁ
దగుపు లెల్లను సంతాన♦తరులె కాని, మందునకునైన నొండొక♦ మ్రాను లేదు.
సీ. వెలయ నమోవిష్ణ♦వే ప్రభవిష్ణవే,యని చెలంగెడు శుకా♦ధ్యయనములును
గోరి నమోనమో♦ నారాయణాయని, రాజిల్లు కలకంఠ♦కూజితములు
కెరలి హరేకృష్ణ♦కృష్ణ మాధవయని, ఘోరున నెలుఁగించు♦ శారికలును
ననిశంబుఁ బ్రణవార్థ♦ మభ్యసించుచు సామ,గానంబు సేయుభృం♦గములయులివు
ఆ. గలిగి సకలకాల♦ ఫలపుష్పఫలితమై, కల్పవృక్షసమితిఁ♦ గరము మిగిలి
హరివిహారయోగ్య♦మై సంతతశ్రీల, నొప్పు నప్పురంబు♦ నుపవనములు. 440
పద్మపురాణము, ఆ 5 ప 132, 148.
సీ. ఘటమంచుఁ బటమంచుఁ♦ గారయముక్తులఁబెంచు,దుష్టతార్కికులకు♦దూరమగుచు
శ్రుతియంచుస్మృతులంచు♦శుష్కకర్మములెంచు,మీమాంసకులకప్ర♦మేయమగుచు
ఝురియించు ఖరయంచు♦ జనులబీనుల నొంచు, శబ్దైకరతుల క♦సాధ్య మగుచు
మృషయంచు నిషయంచు♦విషయోక్తిఁగలహించు,నద్వైతపరులక♦సాధ్యమగుచుఁ

గీ. గృష్ణవిష్ణోహృషీకేశ ♦ కేశవ యను, భక్తున కొకప్పుడును దుర్ల ♦ భంబు గాక
పరఁగుఁ బ్రకృతివికారదు ♦ స్పర్శతరము, గుణతరానందఝరము వై ♦ కుంఠపురము.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 220.

సీ. నునుగాలి దూదిపా ♦ నుపు లెన్నియో కాని, యందఱు శయనీకృ ♦ తాహిపతులు
సురలోకవాహిని ♦ ర్ఘరము లెన్నియొ కాని, యందఱు దివ్యతీ ♦ ర్థాంబుపదులు
నీటజనించుమా ♦ నికము లెన్నియొ కాని, యందఱు కౌస్తుభ ♦ హారయుతులు
చలివేఁడివెలుఁగుల ♦ సాము లెందఱో కాని, యందఱు నిందుకం ♦ జాప్తదృశులు
గీ. ఖగకులాధీశు లెందఱు ♦ కలరొ గాని, యందఱును బుల్గుఁ బెక్కి ♦ యమములవారు
నారుహాసినకీతి ను ♦ ర్నారు ధీతు, లన్నగరియందుఁ గాపురం ♦ బున్నవారు. 442

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ప 25.

సీ. పదియాఱువన్నెల ♦ బంగారమే కాని, యితరలోహంబు లిం ♦ దెందు లేవు
నవనీయముగమిందు ♦ నవరత్నములె కాని, యితరోపలంబు లిం ♦ దెందు లేవు
కామితార్థము లిచ్చు ♦ కల్పంబులే కాని, యితరభూరుహము లిం ♦ దెందు లేవు
శుభితవచోరచనమిం ♦ చువిహంగములె కాని, యితరఖగంబు లిం ♦ దెందు లేవు
గీ. సరసిరుహనాభ సారూప్య ♦ ధరులె కాని, యితరు లైనట్టి వార లిం ♦ దెందు లేరు
తరమె యెంచ గుణాకుంద ♦ తరము ముక్తి, గురుకుచాకంఠసరము వై ♦ కుంఠపురము.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 3.

సీ. కమలాక్ష గోవింద ♦ కమలేశ యని పల్కు, కమనీయతరశారి ♦ కానుకములు
నారాయణ ముకుంద ♦ శౌరే హరే యంచు, చెలరేగిపల్కు కో ♦ కిలకులంబు
చక్రపాణిగదాసి ♦ శార్ఙ్గపాణీయని, సారెకుఁ బల్కు మ ♦ యూరచయము
నారాయణాత్పరం ♦ నాస్తిదైవ మటంచు, లలిని బల్కెడి మరా ♦ ళవ్రజంబు
గీ. గలిగి కిసలయసమగుచ్ఛ ♦ ఫలమధుప్రవాహములఁ బూర్ణమైయుండి ♦ వరలుకనక
వృక్షసంఘాంచితారామ ♦ విసరమొప్పు,నారమాధీశపురరాజ ♦ మందుఁగనఁగ. 444

భార్గవపురాణము, ఆ 1.

సీ. పదియునాలుఁగులు ♦ ప్రాయంబునఁ జెలంగి, కమనీయతనువిలా ♦ సముల మీఱి
పద్మాక్షుకైంకర్య ♦ పారవశ్యామోద, భోగులై తనరారు ♦ పురుషవరులు
వరవయోవిహితయౌ ♦ వనరూపముల నొప్పి, పొలుపొందుశృంగార ♦ ములఁ జెలంగి
భార్గవీమృదుపాద ♦ పల్లవార్చాభక్తి,పూర్ణలై చెన్నారు ♦ పుణ్యసతులుఁ
గీ. గలిగి పగయు వగయుఁ ♦ గలుషంబు ముదిమియు, నెగులు తెగులులేక ♦ నిత్యభూతి
నలరె మోక్షలక్ష్మి ♦ కాధారభూతమై, యతులమై వెలుంగు ♦ నప్పురంబు. 445

మహాలక్ష్మిపరిణయము, ఆ 1 పే 18.

కైలాసము

సీ. రసరసాయనసుధా ♦ రసనిర్ఝరంబులై, క్రమ్మంగ నలరారు ♦ కల్పతరులఁ
బరుసవేదులఁ బొంది ♦ హరికాంతిశిఖిఁ గ్రాఁగి, కనకంబులగు నయ♦స్కాంతశిలల
సురుచిరౌషధితృణ♦జ్యోతిప్రభాలీల, మాయించి వెలిఁగెడు ♦ మణిగణముల
బహులచింతామణి ♦ ప్రాసాదవృతభూమి, ణాంబరభానమా♦నాంగణాగ
గీ. మాలికాంగలతానంద ♦ మందిరముల, మ్రానఁ బండులు నతులకు ♦ మరఁగియాడు
సిద్ధవిద్యాధరామర ♦ స్త్రీవిలాస, భాసితంబగు కైలాస ♦ పర్వతంబు. 446

కుమారసంభవము, ఆ 6 ప 979.

సీ. ఈకొండసెలయేఱు ♦ లీశ్వరువృషభంబు, గోరాడుకూలము♦ల్గూడిరొమ్ము
నీగిరికుంజంబు ♦ లిందుశేఖరుదేవి, మెచ్చుపూఁబఱపులు ♦ మెఱయ మెఱయు
నీయద్రిసెత్తంబు ♦ లీశతాండవరంగ, భూములై యసమాన♦భూతిఁ దనరు
నీపర్వతముతోఁట ♦ లిభదైత్యదమనుపూ,జకు భృంగి కోయు పు♦ష్పములు పూచు
గీ. నీనగంబుక్రేవలు ప్రమ♦థేశ్వరులకు,రుద్రకన్యాసహస్రంబు ♦ రుచిరకేళి
నలరఁ గెలవులై యొంతయు ♦ నమరు ననిన, బొగడఁదగదె యీరాజత♦భూధరంబు.
గీ. తలలు దటిగిపూజించిన ♦ దర్పలీల, నెసఁగు వీరుఁడునీశైల ♦ మెత్తఁబోయి
బాహులిఱుకంగఁ దాల్మిని ♦ బాసికూసె, దీనిగౌరవంబునకెద్ది ♦ మానతురయ. 448

హరివంశము, ఉత్తర. ఆ 6.

ఉ. భాసురలీలఁ గాంచిరి సు♦పర్వులు భక్తజనైకమానసో
ల్లాసముఁ గిన్నరీజనవి♦లాసము నిత్యవిభూతిమంగళా
వాసము సిద్ధగుహ్యకని♦వాసము రాజితభూవికాసికై
లాసముఁ గాంతినిర్జితకు♦లక్షితిభృత్సమహాద్విలాసమున్. 449

సీ. ధాతువిచిత్రితో♦దాత్తరత్నప్రభా, సంగతోజ్జ్వలతుంగ ♦ శృంగములును
గిన్నరగంధర్వ ♦ కింపురుషాప్సరో,జననికరాకీర్ణ ♦ సానువులును
మానితనిఖిలవై♦మానికమిథునస,ద్విహరణైకశుభప్ర♦దేశములును
గమనీయనవమల్లి ♦ కాసుమనోవల్లి, కామతల్లీలస♦త్కందరములు
గీ. సమరసిద్ధాంగనాశోభి♦తాశ్రమములు, విబుధజనయోగ్యసంపన్ని♦వేశములును
గలిగి బహువిధపుణ్యభో♦గముల నొప్పు, వినుతసుకృతములకుదండ ♦ వెండికొండ.
శా. ఆవిద్యాధరభర్త గాంచె ఘనసీ ♦ హారామృతాహాసమున్
శ్రీవిభ్రాజితమున్ నిరస్తగిరిజా ♦ సేవాగతాయాసమున్

దేవానీకవికాసమున్ శుభమహా♦దేవాంఘ్రిసంవాసమున్
భూవిఖ్యాతవిలాసముం ద్రిభువనీ♦పూతంబుఁ గైలాసమున్. 451

భాగవతము, స్కం. 4, 6 పద్య 133, 134, 485.

సీ. గంధర్వకామినీ♦గానంబు విని తల, లెత్తియూఁచెడుభుజ♦గేంద్రములును
భుజగఫణారత్న♦ముల దీధితులఁ బ్రకా, శించుతమస్సమా♦శ్లిష్టగుహలు
గుహలప్రతిధ్వనుల్♦ఘుమఘుమయనఁబొలు, నిర్మలోదకముల♦నిర్ఝరములు
నిర్ఝరతటముల♦నిరుపాధికసమాధి, యోగనిద్రారతి♦నుండుమునులు
గీ. మునులతపములు నిర్విఘ్న♦ముగ ఫలింప, భక్తిరక్షించుకొనివచ్చు♦ప్రమథగణము
ప్రమథగణభామినీయుత♦పార్వతీవి, లాసములు గల్గి దనరు కై♦లాసనగము. 452

కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 152.

సత్యలోకము

ఆ. అనఘ యింద్రలోక♦మునకంటె మీఁద నిశ్శోక మగుచు బ్రహ్మ♦లోక మమరు
నది యనన్యదీప్త♦సదన మై తనదైన, వెలుఁగునను జగంబు♦వెలుఁగఁ జేయు. 453
చ. మనువులు ధాతలున్ మునులు♦మానుగ నుండుదు రందు లోభముం
గినుకయుఁ దాపముం బగయుఁ♦గిల్బిషమున్ ఘనదుఃఖవైకృతం
బును జనియింప వీభువన♦ముల్ దెగునప్పుడు నాశ మొందద
ద్వినుతపదంబు దానియెడ♦వేడుక సేయుదు రింద్రముఖ్యులున్. 454

భారతము, ఆర. ఆ 6 పద్య 132, 133.

సీ. ఉపస్పృష్టక్రమమెల్ల♦నొప్పించి బహుమాన, మంది వచ్చి సకర్ద♦మాదిబుధుల
జనులకర్మశరీర♦సంఖ్య లెల్ల దినాంత, కము వేసి లిఖియించు♦కరణికులను
దమతమయాధిపా♦త్యములు దీర హజార, మందుఁ గాఁపున్న యిం♦ద్రాదిసురుల
వినికి వేళ యటంచు♦వీణలతంత్రులు, సారించు తుంబురు♦నారదులను
గీ. దానవరుసలు పెంచు గం♦ధర్వగాయ, కులను జతగూడునట్టుప♦కులము వారిఁ
గాపెగట్టువియచ్చర♦కంబుకంధ, రలను జూచుచుఁ గక్ష్యాంత♦రములు గడచి. 455

దశావతారచరిత్ర.

ప. ఏప్రోలువాణీవ♦శీధితాశోకంబు, శోకంబు మోదంబు♦సుడియ దెందు
ఏపురిరవికోటి♦ఘృణియుతాభోగంబు, భోగంబు మోక్షంబు♦పొసఁగు నెందు
ఏపురంబంబర♦శ్రీపరమాకల్ప, మాకల్పము వసింతు♦రార్య లెందు
ఏపురాత్మశిల్లి యహీ♦నతరానంద, రానంద దఘకర్మ♦రతుల కెందు

గీ. సంతతవసంతసరసర♦సాలసాల, ఫలరసాస్వాదలోలకీరాది♦పత్త్రిజాల
గరితఋగ్యజుహంబు ని♦ష్కల్మషంబు, నగుచు నవ్విడు గౌతముతే♦కలయు నెప్పుడు
అహల్యాసంక్రందనము, ఆ 1.

సత్యలోకమునఁగలనాట్యశాల

సీ. తోరంపుసాంబ్రాణి♦ధూపధూమము గట్టు, పగడాయబాబాల♦గౌరుపేర్వ
బంధురమురజాది♦ధింధిమిధ్వానంబు, బహుళగర్జావిజృంభ♦ణము సెఱప
వేలుపుమిన్నల♦వివిధభూషణకాంతి, శక్రచాపస్ఫూర్తి♦సవదరింపఁ
దిరువులఁగిట్టుబి♦త్తసులమై పేగెలు, గ్రొక్కారుమెఱుఁగుల♦కోపుఁజూపఁ
గీ. బుష్పవర్షంబు వడగండ్ల♦పోలుపుఁ దెలుప, సారవృదుగీతి కామృతా♦సారమెసఁగ
వర్షవేళను బోలు న♦వ్వనజభవుని, నాట్యశాలను దరిసె దా♦నవవిభుండు. 457
దశావతారచరిత్రి.

స్వర్గమందలిదోషములు

గీ. ఇందుఁ జేసినపుణ్యంబు♦లెల్ల నందుఁ, గుడుచుఁ గానిమర్త్యునకందుఁ♦గడఁగిపుణ్య
మాచరింపంగఁ గాదు పు♦ణ్యావసాన, మగుడు భూమిక త్రోతురు♦మగుడ నతని.
క. కడు నరఁగిన సౌఖ్యంబులు, విడుచుటఁ జిత్తంబు దుఃఖవివ♦శముగ మహిం
బడుఁ జూవె పుణ్యలోకం, బెడలిన మనుజుండు జేజ♦పేది యబలుం డై. 459
భారతము, ఆర. ఆ 6 పద్య 135, 136.

ఇహపరలోకతారతమ్యము

క. ఇది కర్మభూమి భోగా,స్పద మాలోకమ్ము ధర్మ♦పరులకు సులభం
బది సత్యశౌచసౌజ,న్యదయాదులు లేనివారి♦కప్రాప్య మగున్. 460
క. ఈలోకము దుఃఖబహుళ, మాలోకము భూరిసుఖని♦రంతర మం దే
జాలియును లేక యొండొరు,తో లెస్సగఁ బొందియుండు♦దురు జను లనఘా. 461
గీ. హస్తిపుర కాంతరము గల♦దరసి చూడ, వాసవ్యహాశయాసాసన♦వసనగంధ
మాల్యతౌర్యత్రికారామ♦మానినీజ,నాదిసుఖసాధనములకు♦నందు నిండు. 462
భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 110, 111, 112.

భువనములు

గీ. సాల మున్నతి భూర్భువ♦స్స్వర్మహర్జ, నసుతపస్సత్యములు క్షేమ♦నైన్న మతల
వితల సుతల తలాతల♦ధృతి రసాతలము మహాతల బలిసద♦నము లెఱుంగు. 463
హంసవింశతి, ఆ 5 ప 91.

—♦ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరలోకములు ♦—

క. మునుపటిది బ్రహ్మలోకము, సందర్శింపుము త్రినేత్ర♦శర్మ! ధరిత్రీ
బృందారక! యిది పరమానందస్థానంబు ద్రుహిణు♦నకు నెల వగుటన్. 464

గీ. ఊర్ధ్వ కెనిమిది కోటుల♦యోజనముల, పొడవునందుండు నీధాతృ♦భువన మనఘ
యీప్రమాణంబుననయుండు♦నిందుమీఁద, విష్ణులోకంబు సతతవ♦ర్ధిష్ణు వగుచు
సంశితాచారపర! దాని♦సంస్తుతింప, మాకశా దచ్యుతునకుఁ దా♦మరసభవున
కైన శంభున కైనను♦నహివిభునకు, నైన గీష్పతికైనను♦నలవిగాదు. 465

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 288, 292.

—♦ సూర్యలోకవర్ణనము ♦—

సీ. సిద్ధాంతసంశుద్ధి♦సిద్ధసంఘాతంబు, విద్యుక్తపరిపాటి♦విబుధకోటి
చాటుధారాప్రౌఢిఁ♦జారణవ్యూహంబు, కిన్నరవ్రాతంబు♦గీతసరణి
ఖచరసంఘము విశ్వం♦భరవచోవైచిత్రి, యాతుధానశ్రేణి♦యధికభక్తి
గరుడలోకము నమ♦స్కారవాక్యంబున, నేకాగ్రమతి దంద♦శూకసమితి
గీ. ప్రతిదినంబును బ్రాతరా♦రంభవేళ, నిర్నిబంధననిరుపాధి♦నిరవగాధ
నిర్నిరోధనిరాఘాట♦నిరుపమాన, భక్తిసంభజియింతు రీ♦పద్మబంధు. 466

సీ. సంచారలోలుఁడౌ♦జగదుపక్రియకునై, సమధికస్థైర్యంబు♦జరుపుఁ గాని
జనులదృష్టికి వెక్క♦సంబై విభాసిల్లు, లోచఁ జైతన్యంబు♦నీనుఁ గాని
సంతాపహేతువౌ♦సంయమిశ్రేణికి, నిర్వాణలీల యీ♦నేర్చుఁ గాని
ఖరరుచిత్వముఁ బూనుఁ♦గాలక్రమంబున, శీతలామృతము వ♦ర్షించుఁ గాని
గీ. ప్రాగవస్థాభ్యధికతరో♦పర్యవస్థ, నతిశయిల్లుచు భువనంబు♦లఖిలములును
వార కత్యంతసత్కృపా♦వైభవమున, ననఘ! రక్షించుచుండు నీ♦యబ్జహితుఁడు.

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 174, 175.

—♦ చంద్రలోకము ♦—

సీ. ఆవేశమార్గంబు♦లఖిలేంద్రియములకు, శృంగారరసము♦జీవనములు
శంబరాంతకభుజా♦జయకీర్తిమహిమలు, కోకదంపతికి దు♦ష్కర్మాలశిఖలు
బ్రహ్మాండపురవీథి♦రత్నతోరణములు, యామినీకర్పూర♦హారలతలు
నీరజాధ్యాంభోజి♦నీబిసాంధురములు, కుముదకాననముల♦కూర్మిచెలులు
గీ. [illegible]కళంకఘట్టహాసంబు♦గర్వరేఖ, కైటభారాతినవనాభి♦కమలశోభ
చంద్రికలు గాయమున్నవి♦సాంద్రలీల, భువనమిదిమొద్ది పనమభా♦[illegible]

మ. మధురాపట్టణాని ప్రముఖ్యాశివశర్మా! వేదశాస్త్రాగమాం
బుధిచంద్రోదయ! చంద్రలోకమిది యీప్రో తేలుచుండుం గళా
నిధి యాత్మీయమయూఖకందళశిఖానిష్ఠ్యూతధారాసుధా
విధులన్ భానుగభస్తితప్తమగు నీవిశ్వంబు రక్షించుచున్. 469
కాశీఖండము, ఆ 4 ప 169, 171.

అంగారకలోకము

సీ. పాంచమద్రమహాస్థానపదమునందుఁ, గంబళాశ్వతరేశోప కంఠభూమి
నిష్ఠ నంగారకేశుఁ బ్రతిష్ఠసేసి, కాంచె నీలోకమేలఁ నంగారకుండు. 470
కాశీఖండము, ఆ 4 ప 245.

బుధలోకము

సీ. ప్రతిబింబమో కాని రజనివల్లభుని కన్యాహారమో కాని యమృతరుచికి
వినిమయంబో కాని విధున కన్యాదేశమో కాని యత్రిసేత్రోద్భవునకు
వీక్షణమో కాని భూవిలుకానిసఖునకు, నామ్రేడితమొ కాని యబ్జిజునకు
నభిన్నాంతరమొ కాని యరవిందవైరికి, సారూప్యమో కాని చందమునకు
గీ. ద్రుమికయాడ్చినవాఁడు భర్గునికిరీట,కోటి కాభరణంబైన కువలయాప్తు
మిగులఁజక్కనికొడుకంద్రుమింటినడుమ, గ్రహములందీతఁడెవ్వండు గణములార.
కాశీఖండము, ఆ 4 ప 191.

బృహస్పతిలోకము

క. అదె వీక్షింపు బృహస్పతి,పదము ధరామరవరేణ్య బహువిధశుభసం
పదలకు నాస్పద మీతఁడు, చదివినవాఁ డర్థశబ్దశాస్త్ర మఖిలమున్. 472
కాశీఖండము, ఆ 4 ప 247.

... ...

శనైశ్చరలోకము

ఉ. పాండురపద్మలోచనుని పార్శ్వగులార! మహాత్ములార! మా
ర్తాండసమానులార! యిదె ప్రాంతమునందు సముజ్జ్వలప్రభా
మండలమధ్యవర్తియు సమగ్రవిలాససమన్వితంబునై
రెండవనాగలోకమన దృష్టికి నింపొనరించె నెంతయున్. 473
గీ. సంశితవ్రత! యిది శనైశ్చరునిలోక, మితఁడు గ్రహములలోనెల్ల నతిబలిష్ఠుఁ
డమ్మహాత్ముని ఘనచరిత్రమ్ము వినుము, విశదముగఁ జెప్పెదము నీకు విస్తరించి.
కాశీఖండము, ఆ 4 ప 258, 259.

—♦ నిరృతిలోకము ♦—

సీ. తీర్థములయందు విధి మీఱఁడి ♦ తెగినపుణ్యులనఘ! యీలోకమునను౦దు ♦ రాత్మహత్య
యొక్క కాశీపురంబునఁ ♦ దక్క నొండు, తీర్థములయందుఁ బాపంబు ♦ దెచ్చు సంగ్ర
సీ. వింధ్యాద్రినడుమ ని ♦ ర్వింధ్యాతటంబునఁ, గానలో నొక్కప ♦ క్క గ్రామము గలదు
పింగాక్షుఁ డనియెడు ♦ పేరివాఁ డావెంటఁ, బల్లె యేలెడు భిల్ల ♦ పరివృఢుండు
గ్రూరకర్మపరాఙ్ము ♦ ఖుం డక్రూరాతుండు, వ్యాఘ్రాదిదుష్టస ♦ త్త్వములఁ దక్క
దండించఁ డితరస ♦ త్త్వముల నేనాఁడు, సాక్షేతుమార్గంబు ♦ నందఁ బ్రతుకు
గీ. విశ్వసించిన నీరు ద్రా ♦ వినను నిద్ర, పోయినను జాలుకొన్నను ♦ బార్థమున్నఁ
దెవులువడ్డను గుంకైన ♦ దిట్టచెడినఁ, జంపఁ డనుకంప నెట్టిహిం ♦ సయుంబు నై:37
సీ. ఫలమూలములఁ గామ ♦ పక్వాశనంబుల, దధిపయఃక్షౌద్రాజ్య ♦ తక్రములను
శిశిరాంబువులఁ దృప్తి ♦ నేయుసంబడమిచ్చుఁ, బాదరక్షులునాత ♦ పత్త్రములును
ద్వాళీవృంతములు వ ♦ స్త్రములు గోవణములు, నొసఁగు రోగార్తుల ♦ నుపచరించుఁ
దస్కరబాధనొం ♦ దకయుండ నెడరైన, యటవీస్థలంబున ♦ ననుపుఁ బెట్టుఁ
గీ. తీర్థములు పోవువారికి ♦ దివసదివస, మటు విశేషించి కాశికి ♦ నరుగుసట్టి
పుణ్యులకుఁ జేయు సత్కార ♦ ములు నెరవుగఁ, బింగళాక్షుండు శబరరా ♦ ట్పుంగవుండు.
గీ. సంతతంబును నాశీర్వ ♦ దింతురతనిఁ, దీర్థముల కేఁగువారు సం ♦ తృప్తి నొంది
యగ్నిహోత్రాంతములను జ ♦ పాంతములను, భోజనాంతములను దృప్తి ♦ పూర్వకముగ.
క. దక్షుతనివిధమునఁ బింగాక్షుఁడు సంతతము తీర్థ ♦ యాత్రాపరులన్
రక్షింప నటవి నగరస, దృక్షంబై యుండెఁ గొన్ని ♦ దినములు పేర్మిన్. 478

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 58, 63.

—♦ వరుణలోకము ♦—

గీ. వరుణదేవునిలోకంబు ♦ ధరణిదేవ, యిందు నుండెడు పుణ్యాత్ము ♦ లెవ్వ రనిన
వాపికాకూపకాసార ♦ వారిపద్మ, వాటికోద్యానకల్పనా ♦ వ్యాప్తిపరులు. 480
సీ. తరుణేందుమౌళికై ♦ ధారాంబుకుంభంబు, నియమవ్రతంబుగా ♦ నిలిపినారు
తనియఁ దియ్యనిపంచ ♦ దారపానకములు, భూసురోత్తములకుఁ ♦ బోసినారు
చల్లఁగా నెడమచోఁ ♦ జలిపందిరులు వెట్టి, యధ్వనీనులదప్పి ♦ యార్చినారు
దీర్ఘయాత్రాపరా ♦ ధీనమానసులకు, నుదకుంభ్యపానట్లు ♦ లొసఁగినారు
గీ. వెల్లిలో నేయుపాయంబు ♦ వెంటనైన, మునుఁగకుండంగ జంతువు ♦ మనిచినారు
గారవంబున వరుణలో ♦ కమునయందు, నిండుచేసాక సుఖియింతు ♦ మందువారు! 481

గీ. పుణ్యతటినుల కవతార♦భూములందు, శిలలసోపానపఙ్క్తులు ♦ చేర్చినాఁడు
జనులసంకిళ్లు విడిపించి ♦ పనిచినారు, వరుణలోకంబునందున్న♦వారలనఘ! 486

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 65, 67.

—♦ ఈశానలోకము ♦—

గీ. అలకయావలమహోదయ♦మన్పురంబు, బ్రాహ్మణోత్తమ! యీశాను ♦ రాజధాని
యందు నుందు రజైకపా♦దాదులైన, పదియు నొకండ్రు రుద్రులు♦పారిషదులు.

సీ. ఫాలభాగములనం♦బకము లందఱికిని, నవతంసశశిరేఖ♦లందఱికిని
డమరుఖట్వాంగఖే♦టకము లందఱికిని, హస్తిచర్మపటంబు ♦ లందఱికిని
శ్యామకంఠప్రదే♦శమ్ము లందఱికిని, నాపవాహ్యవృషంబు ♦ లందఱికిని
బవమానభుక్కలా♦పంబు లందఱికిని, నాపాండుదేహంబు ♦ లందఱికిని

గీ. నందఱికి నగ్నితాపత♦స్తారకూటు, పాటలచ్ఛాయఘనజటా♦బంధనములు
చేటుగొనఁజూడు మీశాను ♦ దిక్కునందు, బ్రాహ్మణోత్తమ! రుద్రులు♦పారిషదులు!

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 164, 165.

—♦ ధ్రువపదవర్ణనము ♦—

సీ. త్రైలోక్యమంటప♦స్తంభసంభారంబు, గగనలక్ష్మీకంఠ ♦ కనకభూష
బ్రహ్మాండకేతకీ ♦ పాదపప్రసవంబు, గంగాతరంగిణీ ♦ క్రౌంచఖగము
బలిదైత్యమథనాంఘ్రి ♦ పంకేజనఖరంబు, తారకావళితులా ♦ దండయష్టి
ధాతృలోకద్వార ♦ దంతకవాటంబు, గ్రహమండలీపశు♦గ్రామవేది

గీ. తారకాశింశుమారకా♦కారుఁడైన, యాదినారాయణునితోఁక ♦ యలఁతిచిప్ప
దప్పకీక్షింపు ధరణిబృం♦దారకేంద్ర, వివిధకల్పపరంపరా♦ధ్రువుని ధ్రువుని 489

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 277.

—♦ పాతాళము ♦—

సీ. అయుతయోజనసువ♦ర్ణాశ్వత్థగహనఖే,లత్పన్నగము క్షిత♦లంబు సొచ్చి
ఫలితకాంచనశమీ♦పాదపచ్ఛాయావి,లాసవాసము సుత♦లంబు గడచి
శాతకుంభరసాల♦సాలచిత్రాసక,తరుసంకులము మహా♦తలము దాఁటి
మరకతమాణిక్య ♦ మయచందనద్రుకాం,తారాంతరము రసా♦తలము వెడలి

గీ. కనియె భోగవతీతీర ♦ వనవిహార, హాటకేశ్వరభవనడో♦లాధిరూఢ
గూఢపాత్కన్యకాగాన♦గుంభమాన, తాళకోలాహలమ్ము పా♦తాళతలము. 490

జైమినిభారతము, అ 7 పద్య 70.

చ. విలసదనంతరత్నరుచి • విస్ఫురితి భూగగనాంతరాళమై
బలవదహీనభోగిచయ • భాసురపద్ధతి నాకలోకమై
సలలితచక్రిచారుతర • సంశ్రయరూఢిసుధాంబురాశియై
బలినిజసద్మమై వెలసి • ప్రస్తుతి కెక్కె రసాతలం బొగిన్. 491

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 6 పద్య 16.

నరకభేదములు

సీ. రౌరవం బనఁగ ధ • రాస్థలిక్రింద మహారౌరవం బన • నవుల దాని
కావల విను కంట • కావనం బన నుండుఁ గ్రమవృత్తిఁ బేర్చుదుః • ఖములు గలిగి
యగ్నికుండంబు నా • నట పంచకష్టంబు, నాఁ గలవిట్లున్న • నరకతలము
లైదందు పాపక్రి • యాతారతమ్యంబు, లూహించి యంతకుం • డునుపఁ బనుచు

గీ. దగినయెడలఁ బాపాత్ములఁ • దద్భటాలి, దహనకర్తనబంధన • తాడనములఁ
బఱుప వారలఁ గుక్కలు • గఱచుఁ గ్రిములు, దొలుచు గ్రద్దలు నొప్పించుఁ • దుండనిహతి

ఉ. అమ్మెయిఁ బాపముల్ వొలియు • నంతకు దుఃఖము లంది కీటజ
న్మమ్ములఁ బక్షియోనులఁ గ్ర • మంబునఁ బొంది మృగత్వమానుష
త్వమ్ములఁ బోలెఁ బొందుదురు • వారి నుమెంతయుఁ గ్రాఁగి కల్మష
త్వమ్ము దొఱంగు నాడ్కి నన • తామరసప్రతిమానలోచనా. 492

భారతము, ఆ 5 పద్య 170, 172.

గీ. రౌరవం బనఁగను మహా • రౌరవ మనఁ, గాలసూత్రంబు కుంభీపా • కం బనంగ
నంధతామిస్రమనఁగ సం • హార మనఁగ, నారకంబులు మఱియు నె • న్నంగఁగలవు

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 155.

సీ. రౌరవంబును మహా • రౌరవంబును నసిపత్రవనము కాల • సూత్రకూప
మంధతామిస్రలా • లాంబు సేవనములు, కంటకంబు నధోము • ఖంబు కూట
శాల్మలియును విశ • సనమయఃపాత్రభం, జనము తప్తాగ్నిసే • చనము తైల
భాండమజ్జనమగ్ని • కుండగోపనశిలా, భక్షణంబులు క్రిమి • భక్షణంబు

గీ. రాక్షసకరాళమును వీక • రాళమును వి, ఘుంతుదము కుంభిపాకంబు • ధూమగర్త
మనఁగ నిరువదియొక్కటి • నైన యట్టి, ఘోరనారకబీభత్స • రూపములను. 493

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 8.

— రౌరవవర్ణనము —

సీ. ద్విసహస్రయోజన • విస్తారమును జాను, దఘ్నంబునైన గ • ర్తమున నుండి
యనలకణంబులు • గనగనఁ గనలంగ, దారుణంబైన యా • రౌరవంబు

నడుమఁ గింకరులచే ♦ విడువంగఁబడి వడిఁ,నొచ్చులుచు నలుగడఁ♦బఱవఁజరణ
యుగము నీఱగుచును ♦ మగుడంగ మొలచుచు, నుండ హాహాకృత♦లుడుగకడర

ఆ. ఘోరదుఃఖ మొంది యహోరాత్రమహస్రము♦ననుభవించి యంతఁ♦జచటుఁ బాయు
వేయియోజనముల ♦ వెడలుపుగలవహ్ని,యందు జిట్టుచైత♦రతని నెత్తి.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 48.

♦ మహారౌరవవర్ణనము ♦

సీ. విను చతుః, పంచయో♦జనవిస్తృతమ్మును, దామ్రమయమునైన ♦ దారుణాగ్ని
తప్తమై విద్యుర♦ద్దామప్రభాజాల, దేదీప్యమానమై ♦ తేటిమీద
రాక యత్యంతభై♦రవమగుచుండు మహారౌరవంబందు ♦ యమునిభటులు
కాళ్లుసేతులుపట్టి ♦ కట్టివైచినఁ బడి, వృకములు బకములు ♦ వృశ్చిక ఘుక

గీ. కములు గాకు లులూకముల్ ♦ గ్రద్దలు దినఁగఁ జచ్చుచును దహ్యమానులై ♦ యతులదుఃఖ
మనుభవించి వెడలుదురు ♦ హాయనాయు, లార్జితంబైన దుఃరితంబు♦లడఁచి నరులు.

♦ తమోనరకము ♦

మ. అతిఘోరంబు తమోభిధాననరకం♦బందుండి దుష్కర్ములు
గ్రతమశ్శీతనిరుద్ధులై వెఱచుచున్ ♦ గంపించుచున్ క్షుత్తృషా
హతి వాపోవుచు శైశిరానిలవిభి♦న్నాస్యోన్యదేహాస్థిశో
ణితమద్యంబులు ద్రావుచున్ నిరయవ♦హ్నిం గాంతురేణస్థితిన్.

♦ నికృంతననరకము ♦

చ. అరుదు నికృంతనాఖ్యని♦రయంబది యందుఁ గులాలచక్రముల్
దిరుగుచునుండు వానిపయిఁ♦దెచ్చి యఘాత్ములఁ బెట్టి కాలకిం
కరు లొగిఁ గాలపాశములఁ ♦ గాళులనుండి శిరంబు దాఁక భీ 499
కరముగఁ దెంచుచుండుదురు ♦ ఖండము లెప్పటిరూపుదాల్పఁగన్.

♦ అప్రతిష్ఠనరకము ♦

గీ. అప్రతిష్ఠాఖ్యనరకంబు♦నందు దుష్టనరునిఁ ద్రిప్పుదు రాగిరాటు♦నములఁ గట్టి
పెక్కువేలేండ్లు నెత్తురుల్ ♦ గ్రక్కుచుఁ గనులఁ బేవులునురలివ♦ శ్రీముల వ్రేల.

♦ అసిపత్త్రవననరకము ♦

సీ. అసిపత్త్రవననిర♦యంబు సహస్రయో, జనవిస్తరము పటు♦జ్వలనమయము
దానిమధ్యమున శీ♦తలమును నసియాకు, దలఫలకలితంబు ♦ బలవ మగ్రి

సారమేయాయుత • శ్వానసంకులమున్నై, పెనుపొంది యొక మహా • వనము వోలె నమఁ
బాష్పజాలబహిరగ్నిఁ • బడి తనువులు గాఁగ, వనముదాయఁగఁ జని • యనిలహతిని
గీ. రాలు నాకులతాఁకున • బ్రస్ని యొడళ్లు, లవనిఁ గూలంగఁ గుక్కలు • కపిసి కఱచె
బహువిధంబుల నలుగుల • పడుదు రింకఁ, దప్తకుంభంబు దారుణ • త్వంబు వినుము.

—• తప్తకుంభనరకము •—

క. ఉడుకఁగ ననలము మండఁగ, నుడుకుచు నూనియలు నిండి • యున్న కడవలన్
వడిదుష్కర్ములఁ గింకరు, లిడుదురు దలక్రిందుగాఁగ • నెత్తి యణపఁగన్.
చ. తలలును నెమ్ములున్ బగుల • దందడి శోణితమజ్జతోయముల్
గలయఁగఁ జర్మమాంసములు • గ్రక్కున ముద్దలుగట్టి చీరి గ్ర
ద్దలు వడిఁ బీఁకఁ గింకరులు • దర్వులఁ ద్రిప్పఁగఁ బ్రాణవాయువుల్
వెలువడకుండఁ బాపులను • వేఁతురు దారుణతైలవహ్నులన్.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 65—71.

—• యమకింకరులు •—

క. కింకరుల ధర్మరాజమ్మ శంకరుల దురంతదురిత • సమధికజననా
శంకరుల సకలలోకభ, యంకరులం గనియె నింద్రి • యాకులుఁ డగుచున్.
క. ఘాతుకుల దండదండిత, పాతకుల మహోగ్రకర్మ • భరనిష్కరుణా
జాతకులఁ బ్రేతనాయక, దూతకసంతతుల నతఁడు • దూరమునందున్.
మ. కనియెన్ బ్రాహ్మణుఁ డంత్యకాలమున వీఁ • కన్ రోమనిష్ఠ్యూతులన్
ఘనపీనోష్ఠవికారవక్త్రవిలస • ద్దంష్ట్రాగుణోపేతులన్
జనసంత్రాసకరోద్యతాయతసుపా • శశ్రేణికాహేతులన్
హననవ్యాప్తివిభీతులన్ మువుర సా • త్మాచేతలన్ దూతలన్.

భాగవతము, స్కం. 6 పద్య 68, 70.

నరకలోకవర్ణనము

సీ. ఎఱ్ఱఁగాఁ గాఁగిన • యినుపకంబములతోఁ, గట్టిన గమగమఁ • గమరువారిఁ
గ్రాఁగిన వెడఁదమం • గలములఁ బొరఁటిన, పెల్లునఁ బెరపెరఁ • బ్రేలువారిఁ
గండలు కోసి చెక్కి • గంట్లను నొప్పులఁ, జూఁడినఁ జుఱచుఱ • స్రుక్కువారి
గుదెగుదెఁ దైకొని • గుండెలు కుళ్ళంగ, మోఁదిన మురమురఁ • మూలుగువారి

గీ. ముడియకట్టుల గ్రియఁ గట్టు ♦ వడినవారి, నోలిఁ దలక్రిందుగా వ్రేలు ♦ చున్నవారిఁ
జూపి దుర్వర్తనములకుఁ ♦ జొరకు మనుచుఁ, జిత్రగుప్తుండు బుద్ధులు ♦ చెప్పఁబెచ్చె.
దశకుమారచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 16.

కవిరాజ. ఒక్కనిచేత నిమంత్రితుఁడై మఱి ♦ యొక్కని శ్రాద్ధమునందు మదిన్
సుఱిక్కకపోయి భుజించినవిప్రునిఁ ♦ జూడు ఖగంబులు చీరెడుఁ బెం
పెక్కిన సాధుజనంబులమర్మము ♦ లెప్పుడు దూఱగ వాఁడు ఖలున్
ద్రొక్కి ఖగంబులు ముక్కున నంగము ♦ దూటులు పుచ్చుచునున్న వొగిన్.

సీ. కొండీనివాలుక ♦ రెండుగాఁ జీలెడు, నల ఖగంబులఁ జూడు ♦ మవనినాథ
పూయమూత్రపురీష ♦ పూర్ణగర్తంబున, మునుఁగుచున్నాఁడదో ♦ ముఖత నొందె
జననీజనకగురు ♦ జనుల కవజ్ఞఁ జేసిన దుర్మదాంధుండు ♦ వినుము దేవ
తాతిథిపితృవహ్ని ♦ భూతపక్షివ్రజా, భ్యాగతభృత్యజ ♦ నావళులకు

గీ. నిడక యన్నంబు మును దాన ♦ కుడిచినట్టి, పాపకర్ముండు పర్వత ♦ ప్రతిమతనుఁడు
సూచిసూక్ష్మముఖుండునై ♦ క్షుత్పిపీడ, నొంది చీముబంకయు జాను ♦ చున్నవాఁడు.

గీ. ఒక్కబంతిన విప్రున ♦ కొరయకైన, విమనుకతిఁ గూడిడినతండు ♦ విస్తృతుఁడుచు
యాత్రికసతోనవచ్చిన ♦ యతని కన్న, మిడక భుజియించి క్లేశమ్ముఁ బొఁ ♦ గుడుచు నితఁడు

ఉ. ఎంగిలితోడ గోవును మ ♦ హీసురవహ్నుల నంటినట్టియా
వెంగలి కేలు కుండశిఖి ♦ పేమఱుఁ గాల్చెద రట్ల కైరవా
ప్తుం గమలాప్తుఁ జుక్కలను ♦ బోలఁగఁ జూచినవారి కన్నులం
దింగలమిడ్డ వారదె న ♦ రేశ్వర కర్మఫలంబు దప్పునే.

మ. జననిం దండ్రి సహోదరుం జెలియలిన్ ♦ జ్ఞాతిన్ గురున్ వృద్ధు వి
ప్రుని గోవున్ శిఖి నల్కఁదన్నినయతి ♦ క్రూరాత్ముపాదంబులన్
ఘనతీవ్రానలతప్తశృంఖలనొగిన్ ♦ గాఢంబుగాఁ గట్టి ప
ట్టినవాఁడుం దొడబంటెనిప్పుకలలో ♦ డిందున్ మహీవల్లభా. 511

సీ. ఛాగమాంసము పాయ ♦ సము పులగంబును, నాదిగా దేవయో ♦ గ్యాన్నచయము
దగినసంస్కృతిచేయ ♦ కొగి భుజించినవాని, నవనిపైఁ బడవైచి ♦ యంగకంబు
నదె మునిపండ్లఁ జీఁ ♦ కెద రంతకుని భటుల్, దేవతాగమగురు ♦ ద్విజుల నింద
సేయ వినినవారి ♦ చెవుల సూదులు గాల్చి, యొండొండఁ గూర్కు ♦ చున్నవారు

గీ. క్రోధలోభాత్ములై తన్ను ♦ కొట్టుమను సు, రాలయంబును బ్రపయును ♦ గూలఁద్రోచి
యతని తిత్తొత్తెదను లోభ ♦ మైనసకల, సుకృతవిక్రయ మొనరించెద ♦ రన్నాఁడు మధిప

క. మున్నొకనికిచ్చి యొకనికిఁ, గన్నియ మఱి యిచ్చినట్టి ♦ కష్టుఁడు శస్త్ర
చ్ఛిన్నాంగుండై తేలుచు, నున్నాఁడదె క్షారనది ని♦నూనార్తి మెయిన్.

సీ. తెగి మాతృమర్కట♦ద్విజులకు నెదురుగా, నాచరించినతుచ్ఛ♦నట్లు కాక
ముఖ మాటఁ బోడుచు నా♦ముక్కులఁ ద్రేవులు, గఱవున నాలిని ♦ గన్నపగల
విడిచి తా నొక్కఁడు ♦ కడుపుఁ బ్రోచికొనిన,ఖలునిపండ్లన్నియు♦ఁ గూలిచియొడలు
దఱిగి కండలునోరఁ ♦ దుఱిగెద రదె భీతి, శరణంబుఁ జొచ్చిన♦నరుని లంద

గీ. మఱితోఁ గొని యొప్పించి♦నట్టియధము, నధికదారుణతరఘటీ♦యంత్రపీడ
నలచుచున్నవా రంతయు ♦ యమునిభటులు, చూచితే పాపఫలముల♦సొంపు లధిప

క. ఇల్లడగొని యీఁచికొనిన, బల్లిదు లదె యిటియఁగట్టఁ♦బడి కీటకముల్
పెల్లుగ దెల్లంగాములు, తల్లడపెట్టంగ నొఱలె♦దరు నోరెండన్.

తరల. తనువు లంతయు వ్రిస్సి నెత్తుటి ♦ ధారలై తొరఁగంగ ని
య్యమపముండులబూమవు ల్వాప♦ నెక్కఁడోవఁగఁ జీలువా
గ్మనుజనాథ పరాంగనాకుచ♦మండలీపరిరంభణం
బును దివాసురతంబు చేసిన ♦ భూరిపాపపరాయణుల్.

క. మనుజేశ్వర విను శ్రాద్ధంబునఁ దమలోఁ దారు గలసి ♦ భోజన మొనరిం
చినభూసురు లాండ్రారుల వ్రతా లాలలురక్తములను ♦ ద్రావుట కంటే.

క. చెలులును నతిథియు నిజభృత్యులు చూడఁగ సురుచిగాన్న ♦ మొక్కఁడు వడిని
మ్మలఁ గుడిచిననరుఁ డిదె నిప్పులు మ్రింగెడు వృకనికాయ♦ములు వీపు దినన్.

ఉ. అసభు కృతఘ్నుఁడైనమను♦జాధముఁ డోలినతప్తకుంభవే
దనలఁ గరంభవాలుకల♦తాపములన్ బహుయంత్రపీడనం
బున నసిపత్త్రిఖండనస♦ముద్ధురయాతనఁ, గాలమాత్రకృం
తనకృతతీవ్రదుఃఖమునఁ ♦ దక్కఁడు నిష్కృతిలేని కెన్నఁడో.

చ. వినుము పసిండిముచ్చిలుట ♦ విప్రునిఁ జంపుట కల్లుద్రావు టే
పున గురుపత్నిఁ గూడుట ప్ర♦ఘాతతరాఘములెందు వీనిఁజే
సిననరుఁడుండుఁ జుట్టుఁ బెను♦జిచ్చిడి పెక్కుసహస్రవర్షముల్
ఘనముగఁ గాల్పఁ బుట్టుభువిఁ ♦ గ్రమ్మఱఁ గుష్ఠమహాక్షయాంగుఁడై. 519

గీ. చచ్చు మఱియును నరకాగ్ని ♦ వెచ్చుమగుడఁ,బుట్టుఁ గుష్ఠక్షయాదిబాధలఁ ♦ భోందు మాన
వేంద్ర కల్పాంతముదాఁక ♦ నిట్లు తిరుగుచుండుఁ బాతకిరైనయాత♦ఁ డెందు వినుము.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 92, 10౮

సీ. అన్నవిక్రయులు దే♦వాధికారులు సురా,పానవర్తనులు గో♦బ్రాహ్మణాంగ
నాహంత లన్యకాం♦తాపరాయణులు వి,శ్వాసఘాతుకు లనా♦చారనిరతు
లనృతవాక్యులు సజ్జ♦నాపవాదులు గురు,ద్రోహులు పిశునతా♦ద్యూతరతులు
గృహదాహకులు విష్ణు♦కీర్తనద్వేషులు, శివదూషకులు కుల♦స్త్రీవిగూహ
ఆ. లంటుఁగానిసతుల♦ ననురక్తిఁ బొందిన, ఖలులు బాలవృద్ధ♦గణము లుండ
భుక్తిఁగొన్నదుష్ప్ర♦భులు నేఁగుదెంతురు, ప్రతిదినంబు నాదు ♦ భవనమునకు.
సీ. కూటసాక్షులు హీన♦కులసేవకులు వృష,లీపతు లన్యధ♦నాపహరణు
లన్వయచ్యుతులు ర♦ణావనివిముఖులు, చౌర్యవర్తనులు పా♦షండమతులు
సుకృతవిక్రయులు భూ♦సురగురుద్వేషులు, శరణాగతావన♦విరహితులును
మిత్రఘాతుకులు స్వా♦మిద్రోహు లాశ్రిత,జనవిసర్జనులు వి♦షప్రయోగు
గీ. లాదిగాఁ గల్గు పాపాత్ము♦లనుదినంబు, మనుజలోకంబునందుండి ♦ మత్పురమున
కన్నిత్రోవల నర్పుద♦న్యర్ప్పగముల, సంఖ్య లేకెంతు రడుగని ♦ సందడులను.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 1 ప 163–164.

సీ. పాదంబు లినుపచేతఁ ♦ బట్టి గుంజుండు జర్జరితంబుగా వీనిఁ♦ జట్టుతాల
మెడమెట్టి గోర్గాండి ♦ మెటికిపుచ్చుఁడు వీని, గ్రుడ్లుచెక్కులనెత్తు♦రులుస్రవింపఁ
గడికండలుగ వీని ♦ కంఠంబు వ్రేయుండు, గరపానఁ బట్టిన ♦ ఖడ్గధారఁ
బలుత్రాళ్ల బంధించి ♦ తలక్రిందుగా వ్రేలఁ, గట్టుఁడు వీని వృ♦క్షంబుకొమ్మ
గీ. నంపమునఁ వీని కంఠంబుఁ ♦ ద్రెంపివిడుఁడు, మడపుతాఁపులవీనిమ♦ర్మములనొంపుఁ
డెట్టఁగా నగ్నిఁ గాఁగిన♦యినుపయినుకఁ, గులికిపోయుఁడు వీనిమూ♦క్కునను జెవుల.
గీ. పరకళత్రంబుకుచకుంభపాళియందు, నఖముఁ దివిచిన పాపాత్ము♦నఖమునంతు
సెట్టఁగా నగ్నిఁగాచిన ♦ యినుపసూదు, లుగ్రదృష్టిని జొన్పుఁ డ♦త్యాగ్రహమున.

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 152, 153.

క. ఎడతెగక ముజ్జగంబుల, కడపల నయ్యామ్యదిశను ♦ గదలక నిలుచుం
గడుఘోరములుగ నరకము, లడరంగా నంతరాళ ♦ మందుల నధిపా.
క. పరపుత్త్రికళత్రంబులఁ, బరికింపక యపహసించు ♦ పాపాత్ముఁడు దు
ష్కరపాశబద్ధుఁడై యమ, పురుషులచే నధికబాధఁ ♦ బొందుచు నుండున్.
క. పరకాంత నెవ్వఁడేనిం, బురుషుం డుండఁగ నెఱిఁగి ♦ పొందిన యమకిం
కరు లతనిఁ బట్టి వడిఁ ద,ప్తమునఁ బడ వైతు రంధ♦తామిస్రమునన్. 527
సీ. తల్లిదండ్రులకును ♦ ధరణీసురులకును, నహితంబు సేసిన ♦ యట్టివాఁడు
కాలసూత్రం బను ♦ కడుఁదీవ్రనరకంబునందును నందండ ♦ యయుతవర్షా —

నాయతపాత్రాదు♦లందుల నూర్ధ్వఁడా,మీఁదఁ గ్రిందను వహ్ని ♦ మిగుల మంద
నత్యంతతీక్ష్ణపా♦షాణులచేతను, బాధితుం డగుచుండుఁ ♦ బాయ కెపుడుఁ
ఆ. బరువు వెట్టుచున్నఁ ♦ బడియున్న నిల్చినఁ, గదల కున్నఁ జాల ♦ నొదఁగియున్న
బాధఁబొందుచుండుఁ ♦ బశురోమములలెక్క, వరుస నపరిమేయ ♦ వత్సరముల.
క. దండింపఁ దగనివారల, దండించిన విప్రవరుల ♦ తనువులు ముట్టం
దండించిన దుర్మతులం, దండింతురు కాలసూత్ర♦నరకములందున్. 529
ఆ. మఱియు నట్టిదుష్ట♦మానవుఁ గింకరుల్, విఱిచి చెఱకుఁగోల ♦ విఱిచినట్లు
బాధపెట్టుచుండఁ♦బడి మూర్ఛఁ జెందుచు, మొఱలువెట్టుచుండు ♦ భూపవర్య!
క. తనకలిమి నెవ్వఁడేనిం, దనబాంధవవరులఁ గూడి ♦ తగఁ గుడువక తా
నను వాయసంబు భక్షిం,చినమాడ్కిఁ దిన్నవాని ♦ శీఘ్రమె యచటన్.
క. క్రిమిభోజన మనియెడి నర,కమునం బడి క్రిములెకాఁడు♦గాఁ గుడుచు మఱిదాఁ
గ్రిమి యగుచు లక్షపరిమా,ణముఁ గల క్రిమికుండమందు ♦ నాటుకయుండున్.
ఆ. సర్వజంతుజాల ♦ సంగమ మొందెడు, వానిఁ బట్టి కట్టి ♦ వజ్రదంష్ట్ర
కములు గలుగునట్టి ♦ ఘనతరశాల్మలి, తరువులందుఁ జేర్చి ♦ దంతు రెపుడు.
ఆ. పార్థివేంద్ర నరుఁడు ♦ పాషండదర్శనుఁ, డగుచు ధర్మమార్గ ♦ మడఁచెనేని
వాఁడు నరకమందు ♦ వైతరణీనది, నడుగ నెపుడుఁ బొరలి ♦ పడుచు నుండు.
క. శునకములఁ బెంచి యెవ్వం, డనయంబును వేఁట సలిపి ♦ యాత్మార్థముగా
వనమృగములఁ జంపునో యా,మనుజాధము నత్రములను ♦ మర్దింతు రాగిన్.
ఆ. ద్రవ్యలోభమునను ♦ దంభార్థమై పశు,వులను జంపి జన్న♦ములను జేయు
వానిఁ బట్టి యముని ♦ వారలు గోయుచు,నుందు రెపుడు మిగుల ♦ సందడించు.
సీ. లంచంబుఁ గొనిసాక్షి ♦ వంచించి యనృతంబు, వలికెడు పాపాత్ముఁ ♦ బట్టి కట్టి
యంత నూనక పీచి ♦ యమనరకమునందు, శతయోజనోన్నత ♦ శైలశిఖర
మునఁ వక్రింపుగా ♦ నునిచి యధోముఖం,బుగఁ బడద్రోబ్బన ♦ బొబ్బలిడుచుఁ
గల్లోలములులేని ♦ కమలాకరమువోలెఁ, జటులమై యున్నపా♦షాణమందు
గీ. వడినయంతన దేహంబు ♦ పగిలి పెక్కు, తునుక లై పాసియదిగూడి♦ కొనుచు నుండ
నుండి యాతులతనుబొందు♦చుండుఁగాని, చావు లేకుండునా దుష్ట♦జంతు వనఘ.
ఆ. సోమయాజిభార్యఁ ♦ గామించి పొందిన, వానిఁ గపటమద్య♦పాన సోమ
పాన మనుదినంబుఁ ♦ బానంబు సేయు విప్రక్షత్రియులను బట్టి ♦ సంభ్రమమున.
ఆ. ఱొమ్ముఁ ద్రొక్కి మోము ♦ తిమ్మకట్టుగ నొంది, యనలముఖమునందు ♦ నగ్నివర్ణ
మగును గాఁచి వక్త్రమున నిండఁగా నుక్కు, నీరు పోతు రేచ ♦ నిష్ఠురముగ.

తే. ఎవఁడు దొడ్డిలోన ♦ నిండ్లలోనైనను, బశుపతంగహరిణ♦పంక్తి నెల్లఁ
బట్టి హింస సేయు ♦ పాపాత్ము విషవహ్ని, ధూమశిఖల ద్రొబ్బు♦దురు నృపాల.

క. తనయింటికివచ్చినమనుజుని నతిథిం గ్రోధదృష్టిఁ ♦ జూచినవానిం
గనుఁగవల వజ్రదంష్ట్రలఁ, దనరినయాకంకగృధ్ర♦తతి భక్షించున్. 541

మ. ధనవంతుం డగుమానవుండు గడఁకన్ ♦ ధర్మోపకారంబులన్
ఘనతం జేయక యుండెనేని యమలో♦కంబందు సూచీముఖం
బనునాదుర్గతిఁ బట్టి త్రోచి యిది గాఁ♦ఢై యుగ్రభూతం బటుం
చును పాశంబులఁ బట్టి కట్టి వడితో ♦ నొప్పింతు రత్యుగ్రులై.

ఆ. నరవరేణ్య యిట్టి ♦ నరకముల్ యమలోక,మందుఁ గలవు మఱి స♦హస్రసంఖ్య
లందు శమనదూత ♦ లనిశంబు బాధింతు, రవని ధర్మదూరు♦లైననరుల.

భాగవతము, స్కం. 5 పద్య 188—160.

సీ. బలుఅంపములదేహ♦ములు వ్రేవ్వఁగోసి యుష్ణరక్తంబులఁ ♦ జదియఁద్రోచి
పటుకుఠారములచేఁ ♦ బరమొండెములుచేసి, తలగాన రానేలఁ ♦ ద్రవ్వఁ బాఁతి
వాఁడికొఱ్ఱుల నాటు♦వైచి మేడెములోనఁ బులులముంచఁగట్టి ♦ పొరలద్రోచి
క్రొవ్వాఁడి యినుపము♦క్కులకాకములచేతఁ, బొడిపించియుచ్చులు♦మెడలఁబెట్టి

గీ. వ్రేలఁగట్టి దంచనముల♦వ్రేసి తప్త, తైలకుండంబులోఁ ద్రోచి♦దారుణాస్త్ర
శస్త్రనిహతుల నొంపించి ♦ జంతుతతుల, బాధసేయును గాలుని♦భటచయంబు.

విష్ణుపురాణము, ఆ 8 ప 869.

సీ. ఉక్కుకోఁకలకుక్క♦లొక్కింతమర్మముల్, పట్టితీయఁగ వెంబిల్ ♦ పెట్టువారి
గొప్పనిప్పులఁదోట్లఁ♦గూల్చి పోనీయక, పొదివి యుమ్మలనేయఁ♦బొరలువారి
నెత్తురుచీమునిం♦డినకూపముల వ్రాలి, పురుగు లంగముఁ దొల్వఁ ♦ బొగులువారి
గత్తులఁగోసిన ♦ కాయముల్ క్షారవా,హినులముంపఁగబెట్టు ♦ ననవువారి

గీ. బిట్టుగాలినపెనములఁ ♦ బెట్టి వేఁప, మిట్టిపడి యట్టె మూర్ఛిల్లు♦నట్టివారిఁ
దప్తతైలకటాహపా♦తమున శోక, తప్తులగువారిఁ జూచె న♦ద్దశముఖుండు.

సీ. పతిపాతులుఁ గూట♦సాక్షులు నన్నృతోక్తి,పరులు రౌరవబాధ ♦ పడెడువిధము
కులహంతలును భ్రూణ♦గోఘ్నులుచ్ఛ్వాసని,రోధకంబునఁ బడి♦రోఁజువిధము
బ్రహ్మహంతయు సురా♦పాని స్వర్ణస్తేయి, సూకరంబునఁ బడి♦స్రుక్కువిధము
స్వగురుతల్పఁగుఁడును ♦ స్వసృగామిన్నృపహంత, తప్తకుంభికఁ బడి♦తలఁకువిధము

గీ. కూఁతునుం గోడలిని బట్టు♦కొన్న చెడుగు, లురుమహాజ్వాలవాలికి♦ట్టొఱలువిధము
దగనిమగువలఁ గవయుపా♦తకులు లవణ,యాతనలఁ గూలువిధముతఁ♦డచటఁ జూచె

సీ. శ్రుతికి వేదంబు నె♦ప్పుడిమూలవేదనిందకుండు విమోహపా♦తంబుఁ గనుట
నతిథుల వృద్ధుల♦ నరయక న్నముఁ దిన్న, పాపకర్ముఁడు కృమి♦భక్షీ యగుటఁ
గ్రతువు సేయఁగనాస♦కతన నసద్ద్విహి, యగునాఁ డధోముఖి♦యై యొకలుట
బ్రాహ్మణుండయ్యు బే♦రము లాడుదుర్గాత్మ, యంధకూపంబున♦నపడుఁ డగుటఁ
గీ. బర్వగామియు గృహదాహి ♦ బంధురోధి,వైతరణిఁ గూలి కాలుట ♦ వనము నటీక
వైబినదురాత్ముఁడసిపత్త్ర♦వనిఁదొరఁగుటఁ,జూచిదశకంధరుఁడుదల♦లూఁచిమటియు.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 3 ప 421, 22, 23.

ఉ. ఒక్కెడ బెబ్బులుల్ గవియ ♦ నొక్కెడ సింగములున్ జరింపఁగా
నొక్కెడ నేనుఁగుల్ దఱుమ ♦ నొక్కెడ ఖీకరసూకరాళిపైఁ
ద్రొక్కఁకురాఁగ నంతఁ దమ♦దోసము తమ్ము నె ముంచెనంచు నే
దిక్కునులేక యేడ్చెదరు ♦ దీనత నచ్చటఁ బాపవర్తనుల్

మ. ఒకచో నిప్పులకుప్ప లొక్కతతి ముం♦డ్లొక్కొక్కచో ఘూకము లొ
క్కొకచక్కన్నిబిడాంధకారపటలం ♦ బొక్కొక్కచో శైవలం
బొకవంకన్ వడగండ్లవానలొకచో ♦ నుష్ణాంబు లొక్కొక్కచో
నొకచో ఘోరసమీరముల్ దఱచుగా ♦ నుండున్ దకేయస్థలిన్.

సీ. సారమేయోలూక ♦ జంబుకశబ్దంబు, లొక్కొక్కచోటుల ♦ నుప్పతిల్లఁ
గంటకాంగారక ♦ కరకాదివర్షంబు, లొక్కొక్కవంకల ♦ నుప్పతిల్ల
సంతప్తకర్దమ♦సైకతగ్రావంబు, లొక్కొక్కత్రోవల ♦ నుప్పతిల్ల
వాతశీతాతప♦వహ్నిసమూహంబు, లొక్కొక్కదిక్కుల ♦ నుప్పతిల్ల
గీ. నొక్కచక్కనిఁ జీకటు ♦ లొక్కత్రోవఁ, జటులవృశ్చికపన్నగ ♦ సముదయము
లొక్కతతి నాచు పెంచులు ♦ నుప్పతిల్లఁ, బాపవర్తను లరిగెడి ♦ పద్ధతులను.

ఉ. కొందఱు ముక్కుగుట్టుచును ♦ గొందఱుఁ జేతుల నూలువోసియున్
గొందఱుఁ గంఠపాశములఁ ♦ గొందఱు నుగ్రగదాకశాహతిన్
గొందఱు ముష్టిఘట్టనలఁ ♦ గొందఱుశూలములందుఁ గ్రుచ్చుచున్
గొందలమందఁజేయుదురు ♦ క్రూరులు కాలునిమాత లచ్చటన్. 551

శేషధర్మము, ఆ 3.

సీ. పరసతిపై దృష్టి ♦ పఱపినఁకన్నుల, నెఱ్ఱఁగ్రాఁగినయట్టి ♦ యినుముఁ బోయుఁ
డితరాంగనలయిండ్ల ♦ కేఁగినపదముల, నాటుఁడు కొవ్వాడి ♦ నారసములు
పొంకని యొండులపొమ్మ ♦ ముచ్చిలుచేతులఁ, జొనుపుండు నూసులు♦మునిపినిలిపి
యన్యకాంతల నన్ను♦లానినయురమున, నెత్తుఁడు కరఁగిన ♦ యినుపముద్దఁ

గీ. జేరి కొండెంబు నొరులకుఁ ♦ జెప్పినట్టి, జిహ్వఁ గత్తుల నింతింత ♦ చీఱి విడుఁడు
మించి యన్యాయవిత్తమా♦ర్జించినట్టి, కుటిలదేహంబు ఱంపానఁ ♦ గోయుఁ డిపుడు.
గీ. ఇతరకాంతలఁ దనతోడ ♦ నిచ్చగించి, యుపరిసురతంబు సలుపం♦ నొద్దుకొన్న
యల్లచోటులఁ గ్రాఁగిన ♦ యట్టిలోహ, పాత్రి నెత్తుఁడుఁ కడుఁ గ్రాఁగి ♦ భస్మముగను
ఉ. పట్టుఁడు కారులం దవుడ ♦ పండులు డుల్లఁగ వ్రేసి సంపెటన్
గొట్టుఁడు కర్పటం బవియ ♦ గ్రుద్దుల ద్రొబ్బుఁడు బిల్లఁగోలలన్
గుట్టుఁడు గొంతు గోలముకు ♦ గోళ్ళను మొత్తుఁడు తప్తలోహముల్
చట్టునఁ జీఱి పొట్టవిడి ♦ చర్మముఁ దీయుఁడు తిత్తిదోఁపుఁడున్. 554

శృంగారమల్హాణచరిత్ర, ఆ 3.

పుణ్యలోకము

క. ఈలోకమునకు మీఁదై, చాలఁగ వెలుఁగొందుచుండు ♦ స్వర్లోకము సా
నాలంకారయుతము దివ్యాలోకము దేవయాన ♦ మది మునినాథా! 555
చ. అమలతపోనివాసులు మ♦హాధ్వరశీలురు సత్యసంధు లు
త్తములు జితేంద్రియుల్ సములు ♦ దానపరుల్ రణశూరు లందు హ
ర్షమున వసింతు రచ్చరలు ♦ సాధ్యులు దేవమునుల్ మరుద్వసు
ప్రముఖులు వేఱువేఱ తగు ♦ పట్టుల నుండుదు రంద యిమ్ములన్. 556

భారతము, ఆర. ఆ 6 పద్య 129, 130.

సీ. తల్లిదండ్రులకు ని♦ద్దపుభక్తి దవణిల్ల, శుశ్రూష చేసిన ♦ శుద్ధమతులు
పతులకు నిర్వ్యాజ♦పరమతాత్పర్యతఁ, బరిచర్య సలిపిన ♦ పద్మముఖులు
సజ్జనావళికి ని♦ష్కారణంబున నుపకార మొనర్చిన ♦ ధీరగుణులు
దఱిదప్పకుండ సం♦ధ్యాజపహోమతంత్రంబులు నెఱపిన ♦ ధర్మవిధులు
గీ. బ్రహ్మరతులు తపస్వులు ♦ భవ్యతీర్థ, సేవకులు నుసద్వ్రతులు ని♦స్స్పృహులు మొదలు
గాఁగ నొప్పెడు తత్పుణ్య♦కర్మపరులు, వీరె చూడుఁడు సుఖమున్న♦ వార లిందు.
క. నుతిచేసి యిష్టధనములు, క్షితిసురులకు నొసఁగినట్టి ♦ శిష్టులు సుండీ!
యతులహిరణ్మయహర్మ్య, స్థితులగుచుఁ జరించువారు ♦ చిరశుభలీలన్! 558
గీ. ఉభయముఖు లగుగోవుల ♦ నొండనొండెఁ, గపిలలగు ధేనువులఁ బుణ్య♦ కాలతిథుల
దానమొనరించినట్టి స♦త్యప్రతిజ్ఞు, లీమహార్హపీఠంబుల ♦ నెసఁగువారు. 559

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 11–13.

సీ. నవరత్నమయఘూర్ణ♦మానములఁ బూనినవారి, దివ్యయానము లెక్కి ♦ తిరుగువారి
వికచమందారమా♦లికలు చుట్టినవారిఁ, దెలిగొడుగులనీడ ♦ వెలయువారి
మృగమదశ్రీగంధ♦మిళితాంగులగువారి, వీణాదిగానముల్ ♦ వినెడువారి
నచ్చరల్ గొలువఁ గో♦ర్కెల్వ చెల్వు గనువారి, మేలిచప్పులమీఁద ♦ మెలఁగువారిఁ
గీ. జంద్రుసౌమ్యంబు తపను తే♦జంబు మరుని, చెలువ మింద్రునిభోగంబు ♦ శివునివిభవ
మూని భద్రాసనస్థులై ♦ యున్నవారి, ధార్మికులఁ జూచె నొకవంక ♦ దశముఖుండు

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 3 ప 326.

పుణ్యలోకభోగములు

సీ. ఎల్లపుష్పంబులు♦ నెక్కాలమును బద్ద, విలసిల్లుఁ గల్పక ♦ వృక్షజనిత
మనులేప మాహార ♦ మమృత మంబరములు, నిత్యామలినములు ♦ నిరుపమాన
భంగి దీప్తంబు లా♦భరణముల్ వాన ర,మించుచు నన్యోన్య ♦ మిత్రభావ
మొప్పంగ మేనుల ♦ యొప్పును మనముల, మార్దవంబును గుణ♦మాన్యతలును
గీ. గలిగి పురుషులుఁ గాంతలుఁ ♦ గామహర్ష, లీల లెసఁగఁ గ్రోధాదులు♦ లేకరుజయు
జరయు నెఱుఁగక నలిఁ జరిం♦తురు దివంబు,నందు సంతతనిర్భరా♦నంద మొంద.

భారతము, ఆ 5 పద్య 217.

పుణ్యకార్యములు

సీ. ధర్మంబుభయమున ♦ దారిద్ర్యసంబాధ,మున రోగమును బాప♦ములఁ దొలంగఁ
జేతకు నైనఁ జే♦సినదేవకార్యాగ్ర్య, పశుహింసనమ్మను ♦ బరమతపము
శుశ్రూషయునుగల్గి ♦ శ్రుతము సంపాదించి, యప్రతిగ్రాహకుఁ♦డైన మద్య
మాంసపరస్త్రీస♦మాగమవైముఖ్య,మున నాశ్రమస్థులఁ ♦ దనరులంబు
గీ. వారి భరియించినను హేమ♦వస్త్ర మంది,రాన్నపానంబు లొసఁగిన ♦ నాశ్రయంబు
దీనులకు నిచ్చినను హింస♦మానినను స,ముంచితస్వర్గలక్ష్మి సి♦ద్ధించు నంద్రము. 562
సీ. రచ్చకొట్టంబు నా♦రామంబుఁ గూపంబుఁ, బ్రపయుఁ గావించుట ♦ భయభరార్త
కోటిఁ గాచుట కన్య♦గోవువాహనము దా,సుని దాసి నిచ్చుట ♦ దనకుఁ గీడు
సేసినసైచుట ♦ చెలులఁజుట్టంబులఁ, బోచుట పెక్కండ్ర♦పొంటెఁ గార్య
ముసఁ బరాక్రమమున ♦ ధనమునఁ దానల,జడిపాటు దుష్కర్మ ♦ సరణిఁ బొరయ
ఆ. కునికి నాకలోక♦మునకు నిచ్చెన లగు, నెక్కు లమునఁ బుట్టి♦ రేని బహుసు
తుం.. తి స్పృహాన్వి♦తుండు వేయు నెలలపై, బ్రదికినతఁడుఁ గంద్రు♦ త్రిదశపదము

చ. జనులకుఁ గీడు సేయక య♦జస్రము ధర్మరతిం జరించి స
జ్జనగురుపూజనంబులును ♦ సత్యహితోక్తులు దీనపోషణం
బును నతిథిప్రియత్వమును ♦ భూరిదయార్ద్రితయుం గలట్టివా
రనిమిషలోకగాము లని♦ యాత్మ దలంచుము మేనకాత్మజా. 564

భారతము, అను ఆ 2, 5, ప 63, 64, 219.

సీ. క్షమఁ గ్రోధ మకృతసం♦కల్పతఁ గామంబు, చిరనిద్ర సత్త్వసం♦సేవనమున
గాఢధైర్యమున రా♦గద్వేషములు భయ,మప్రమాదమున మో♦హంబు శ్రమము
వినివర్తనాభ్యాస♦మున రోగములు నుపద్రవములు హితము మి♦తంబుఁ గాల
యోజితంబును నగు♦భోజనంబున జీవ, సందర్శనమున ని♦శ్వాస మఖిల

గీ. విషయములు నంతవిరసతా♦వేక్షణమున, నిత్యసంతోషమున లోభ♦నిరతి కృపన
ధర్మ ముచితకృతావేక్ష♦ధర్మమున బుధుఁ, డోర్చునేర్చుట ముక్తికిఁ ♦ ద్రోవ యనఘ.

శాంతి. ఆ 5 పద్య 370.

సీ. కావున ముక్తికిఁ ♦ గారణం బగుదాని, నేర్పడఁ జెప్పెద ♦ నెఱిఁగికొనుము
దానంబు శమమును ♦ దమమును బ్రహ్మచర్యంబును వ్రతపరి♦రక్షణంబు
దయయును బరధన♦ దారవర్జనమును, నియమయమేంద్రియా♦నిగ్రహములు
జననీజనకగురు♦జనపూజలును దేవ,తాతిథిపితృదేవ♦తార్చనములు

గీ. సత్యమును శౌచమును శుభ♦సంవిధాన, నిరతియును ధైర్యమును గ్రౌర్య♦నిరసనమును
గలిమి పుణ్యవృత్తిం బిరి ♦ గలుగునరుఁడు, మొనయుఁ బీనినూఁత గఁగొని♦ మోక్షమునకు

ఆశ్వ. ఆ 1 పద్య 192.

మ. గురుదేవర్షిపితృప్రపూజనము స♦ద్గోష్ఠీప్రియత్వంబు సం
స్థిరసత్యోక్తి సమస్తభూతదయ మై♦త్రీసాధుసాంగత్యముల్
పరలోకాభ్యుదయక్రియారతి శ్రుతి♦ప్రామాణ్యసందర్శనం
బరయన్ స్వర్గముఁ బ్రాపింపఁజేయును మను♦ష్యశ్రేణి సంజ్ఞాల్ నృపా. 567

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 121.

సీ. తనశక్తికొలఁది స♦త్కర్మముల్ ఫలవాంఛ, మానికృష్ణార్పణ♦మతి సలుపుట
ప్రతిషిద్ధకర్మంబు ♦ పరిహరించుట విష్ణుభక్తిపైఁ గ్రమమునఁ ♦ బాదుకొనుట
తద్భక్తులపుణ్య♦తముల సంసర్గంబు, దుర్జను లున్నట్టి ♦ త్రోవఁ జనమి
విష్ణుసన్నిధి కళా♦విఖ్యాతవివిధ దివ్యక్షేత్రతీర్థయా♦త్రాచరణము.

గీ. బ్రహ్మచర్యంబుఁ దపము నై♦రాగ్యగుణము, వలయు నైకాంతమునుగోరు♦వారికెల్ల
వీనిలోపలఁ గొన్ని గా♦వింపఁ గనిన, నృపుఁ జనవు చేప్పుఁ గ్రమమున♦విష్ణుపదము.

కాశీఖండము, ఆ 2 పద్య 107.

సీ. యజ్ఞాదినిత్యక♦ర్మాచారవిధియును, దానంబు సత్యంబు ♦ దమము శమము
దేవతాభజనంబు ♦ తీర్థజలస్నాన, మాత్మశుద్ధియు నింద్రి♦యముల గెలుచు
టస్పృతంబు విడుచుట ♦ హర్షంబు నొందుట, చేరి సజ్జననిందఁ ♦ జేయకుంట
గోవిప్రభక్తిసం♦భావితుండగుచుంట, సర్వసమత్వంబు ♦ జరుపుచుంట
గీ. తలచుగను వేద్యకాలాదవను♦కథలువినుట, క్రోధభయములణంగంగఁగుది యఁడిగుట
ట ప్రయాససంప్రాప్తవ్య♦మందుకొనుట, కణఁకతోవిను సుజ్ఞాన ♦ కారణములు 508

మత్స్యపురాణము, ఆ 1 ప 152.

సీ. అత్యాహితాక్రాంతుఁ ♦ డభయంబు వేఁడినఁ, గరుణార్ద్రచిత్తుఁడై ♦ కాచినదియు
నత్యంతదూరప్ర♦యాణఖిన్నుండైన, పథికునాయాసంబు ♦ వాపినదియు
మునుపు జీర్ణత్వమం♦దిన దేవభూదేవ, నిలయము ల్మగుడంగ ♦ నిలిపినదియు
బలిమిచేఁ గలిమికై ♦ బంధీభవత్యాంది, శిశునకు విముక్తి ♦ జేసినదియుఁ
గీ. దస్యురాదులచేత వి♦ధ్వస్తమైన, దీనునిధనంబు మగుడ సా♦ధించి తెచ్చి
యిచ్చినదియును మొదలుగా ♦ నెన్నఁదగిన, సుకృతములువిశ్రుతంబులు ♦ సుందరాంగి 509
క. సత్యంబగు నప్రియము న,సత్యంబగు ప్రియముఁ బలుకఁ ♦ జనదని విబుధుల్
సత్యంబు ప్రియముఁ బలుకుట, యత్యంతవిశేషధర్మ ♦ మందురు తన్వీ. 510
ఆ. సాధురక్షణంబు ♦ సమదర్శనంబును, సర్వభూతజాత♦సదయవృత్తి
వితరణంబు ననఁగ ♦ వివిధపుణ్యంబుల, నుత్తమోత్తమంబు ♦ లుత్పలాక్షి. 511

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

క. కృతయుగమున జ్ఞానముసం,తతతపములు త్రేతయందు♦ ద్వాపరవేళన్
గ్రతువులు గలిని బురాణ,శ్రుతిపఠనము లిహపరైక♦సుఖము లొసంగున్. 512

శివధర్మము, ఆ 3.

పాపకార్యములు

గీ. కల్లు త్రావుట గురుపత్ని ♦ గవయుటయును, విప్రుఁ జంపుట బ్రహ్మస్వ♦ విషయహరణ
మొచ్చిలుటయును నివి గల♦ క్రూరజనులఁ, బ్రీతిఁ బొందుటయును మహా♦పాతకములు
సీ. ఆదిత్యునుదయాస్త♦మయకాలములనిద్రఁ, బొందుటయును బాత్రి♦భూతుఁ డొసఁగి
కరుగుపెంచినఁబూజ ♦ యాచరింపమియును, బరదారగమనంబు ♦ గురుల కొసఁగు
సేఁతయు గ్రామంబు ♦ సెఱచుటయును వేద,విక్రయంబును రస♦విక్రయంబు
భృత్యుఁ ద్రోచమియు న♦సత్యోపచారంబు, గహనదాహమునసవ♦ ... ద్మకృతి...

గీ. దనదుకర్మంబు విడుచుట♦యును వృథాప్రశుప్రమారణంబు మేదినీ ♦ సురులకవిమిఁ
గొనుటయును శరణార్థిఁ జే♦కొనమి విప్రవధయుఁబాపంబులందురు♦బుధజనములు.
భారతము, శాంతి. ఆ 1 పద్య 168, 293.

చ. పరుసనిపల్కులం బరులఁ ♦ బల్కుట మర్మమునాటనాడుటల్
నరులకు నెగ్గుసేఁత కృప♦ణత్వ మశౌచము దేవదూషణం
బొరులధనంబుగొంట కృప♦నొందమి యల్క కృతఘ్నభావమి
నిరయముఁ బాసిపోయి ధర♦ణిం బ్రభవించినవారిచిహ్నముల్. 575
మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 120.

ఆ. అన్యదేవసేవ ♦ యన్యకాంతాసక్తి, పరధనాపహృతియుఁ ♦ బ్రాణిహింస
నలి నభక్ష్యభక్ష♦ణముఁన గమ్యాగమ్యనములు నరుల కివియు ♦ నరకగతులు. 576

సీ. అవియు నెట్లంటేని ♦ యఖిలేశు హరిఁబూజ, సేయక యొరుఁబూజ♦ సేయుటయును
దనభార్యయుండఁగ ♦ మనమున నొరుకాంతఁ, గోరుటయును లోభ♦గుణము గదిరి
లలిఁ బ్రతిగ్రహములు ♦ పలుమారుఁ గొనుటయు, నవనిలోఁబరధనా♦హరణమయ్యేఁ
గ్రితుకర్మములఁ గాక♦కణఁగి యేజీవికి, నెగ్గుసేయుట ప్రాణ♦హింస యయ్యె
ఆ. నుల్లిదెలికపిండి ♦ ముల్లంగియును నేతి, బీఱ మునగకాయ ♦ బిల్వఫలము
వఱలుతుంబి తెల్ల♦వంకాయ మధుమాంసములు నభక్ష్యకములు ♦ ముదిత వినుము.
పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 34-35.

సీ. బహివర్ణద్విజునక♦ల్పపుఁబాచితంబిడి, పసిఁడికై తావాని ♦ బంతిఁ గుడిచి
కలసి వణిక్పురో♦ధులతోడఁ బుణ్యాహములఁ బియ్యములకునై ♦ మొత్తులాడి
శశిరవిగ్రహజప♦స్నానాదికములెల్ల, దొరలవాకిండ్లకే ♦ దొడ్డయిచ్చి
పచ్చిట్టితోల్బట్టి ♦ చుచ్చాలమెట్లంది, కొనఁ దాన యూరెల్లఁ ♦ గుత్తపట్టి
గీ. దర్భపోటులఁ దినిలేవి ♦ తఱులమైత్రి, నంటి పితృశేషము భుజించి♦ యదియు నెడల
నక్కవాడలనరకూళ్లు ♦ మెక్కి మీఁద, వీనిశేఖరమొకతులా♦ త్రివ్యజ్యముకొని. 578
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 7 ప 5.

గీ. విహితధర్మంబుసేయక ♦ విడుచుటయును, మానక విహితధర్మంబుఁ♦బూనుటయును
ననఁగ రెండు నధర్మంబు ♦ లరసిచూడ, నవియె పాతకకర్మంబు ♦ లరసిచూడ. 579

గీ. బ్రాహ్మణులహింసయునుసురా♦పానరతియు, స్వర్ణచౌర్యంబుగురుదార♦సంగమంబు
తత్సమాగమమునుబ్రశ♦స్తంబులైన, యైదునుమహాగ్రదురితంబు ♦ లనఁగబరఁగు.

ఉ. ద్యూతము కైతవంబు పర♦దూషణముం గటుభాషణంబు ని
ష్ఠ్యూతపరోపకారము ను ♦ నీర్ష్య యసూయయు సూచకత్వమున్

భూతదయావిహీనతయుఁ ♦ బుణ్యముఁగాదనునాస్తికత్వమున్
బాతకమూలముల్ వికచ♦పంకజపత్రవిశాలలోచనా. 68

క. పరవనితాజనితాశయుఁ, బరకాంచనవంచనంబు ♦ పరికించినచోఁ
బరమోత్తరపాతకములు, పరిపూర్ణశశాంకనిభవి♦భాసురవదనా. 69

సీ. తలిదండ్రులధికవా♦ర్ధకవికారముల నొచ్చిన ననాదరమును ♦ జేయుటయును
నాచార్యునొద్ద వి♦ద్యాభ్యాస మొనరించి, మించి యాయన ధిక్క♦రించుటయును
దను నేలినట్టిభూ,ధవుని మంత్రియు విభే,దించి వంచనము గాఁ♦వించుటయును
ననిమిత్తముగ నుత్త♦మాచారవతియైన, సతిఁ బరిత్యాగంబు ♦ సలుపుటయును

గీ. దగవులందునఁ బక్షపా♦తంబు కలిమి, కలిమి వేళల నిడలేని ♦ గడుసుఁదనము
కూటసాక్షిత్వమున్నైన ♦ క్రూరవృత్తి, తరళలోచన యధికపా♦తకము లండ్రు.

గీ. అతిథి నాఁకటనలసి మ♦ధ్యాహ్నవేళ,యందుఁ దనయింటి కేతేర ♦ నన్న మిడక
యాదరింపక పరుషంబు ♦ లాడినట్టి, కిల్బిష మశేషపాతకా♦గ్రేసరంబు. 68

గీ. విప్రనిందయు గురునింద ♦ వేదనింద, యనఘసాధ్వీవినిందయు ♦ నాదిగాఁగఁ
గలవు కలవాణి మనుజలో♦కంబునందు, నెన్నఁగారాని దురితంబు♦లెన్నియైన. 68
సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

పుణ్యాత్ములు

సీ. ఇట్లు మాతలి యమ♦రేంద్రుని నడిగిన, ధర్మార్థకామముల్ ♦ ధర్మచరిత
వర్తనఁ జెల్లించు♦వారు వామాత్ములు, గోరఁగాఁ దగురూప ♦ గుణసమృద్ధి
గలిగియు వర్జిత♦కాము లయ్యెడువారు, విద్యాధనైశ్వర్య ♦ విమదు గర్వ
విరహితు లగువారు ♦ విజితేంద్రియులు నిజ, దారతృప్తులుఁ దపో♦ధనము గాఁగ

గీ. సత్యవంతుఁ గూటస్థులు స♦త్యవ్రతులును, బరమశౌచులు బహుకాల♦పరత లేని
గూఢమంత్రులు సన్న్యాస♦కోవిదులును, దనకు నభివంద్యు లగుటయు♦దంతు సెప్పె.
భారతము, అను ఆ 3 పద్య 328.

సీ. సత్య మెయ్యది లేని ♦ జన్మతీసురార్భకుఁ, జేపట్టియుపనీతుఁ ♦ జేసినతఁడు
ధనహీనుఁడైన యు♦త్తమవంశసంభవుఁ, జిరకృపామతిఁ బెండ్లిఁ♦జేసినతఁడు
కృతి[illegible] ♦ విప్రవర్యునకు సత్, క్షేత్రంబు దానంబు ♦ జేసినతఁడు
[illegible]లకు నేఁగు ♦ దీనమానవులకు, నైమైన సంబళం ♦ బిచ్చినతఁడు

గీ. [illegible]ప్రాణిఁ బ్ర♦సన్నబుద్ధిఁ, జంపకుండంగ సంరక్ష ♦ సలిపినతఁడు
[illegible]వ్రతములు ♦ సలిపినతఁడు, వనజహితపుత్త్రి నీపురం♦బునకు రాఁడు

సీ. సాధ్వసంబున రిపుల్ ♦ శరణంబు వేఁడిన, నభయదానం బిచ్చు ♦ నట్టివారు
ఘర్మకాలమున గో♦గణమున కుదకంబు, చేఁగిపోయించిన ♦ శిష్టజనులు
దేవసద్మములు భూ♦దేవసద్మంబులు, జీర్ణత్వ ముడిపిన ♦ సిద్ధమతులు
తల్లిదండ్రుల నిరం♦తరము జరావేళ, నరసిపోషించిన ♦ యార్యహితులు
గీ. నృపతికడనుండి యార్తర♦నిగ్రహంబు, శాంతమును నొందఁజేసిన♦సదయహృదయు
లంబురుహమిత్రపుత్రుని ♦ యామ్యదిక్కు, స్వప్నముననైనఁగనుగొంట♦సందియంబు.
క. గొడుగులును బాదరక్షలు, జడపాత్రలు వేసవులను ♦ సద్ద్విజతతికిన్
గడుభక్తి దాన మొసఁగినఁ, బుడమిజనుల్ రారు నీదు♦పురమున కనఘా.
క. అనలముఖంబునఁ బతితోఁ, జనినవధూమణులు సర్వ ♦ సంగత్యాగం
బొనరించినసంయములును, గన రెన్నఁడు నీపురంబుఁ ♦ గంజాప్తసుతా. 589
సీ. ప్రజప్రేఁగుతోఁద్రవఁ జ♦ప్పరము శీతలముగాఁ, గట్టించి యుదకంబు♦వెట్టినతఁడు
పులికిలోఁబడి చలిం♦పుచునున్నచోట బెబ్బులిఁదోలి ధేనువుఁ♦బ్రోచునతఁడు
దుర్భిక్షవేళలం♦దునఁ బట్టెఁ డన్నంబు, గృపఁబెట్టి యతిథి ర♦క్షించునతఁడు
కుంఠితంబైనచో ♦ గురుబుద్ధిమైకొని, ధృతివిచారంబు హ♦త్తించినతఁడు
గీ. నగ్నిభయమైనతఱి నాల♦యంబు సొచ్చి, ద్రవ్యములతోడఁ బ్రాణుల♦దహనమునకుఁ
జిక్కకుండఁగఁ దెచ్చిన ♦ చిరయశుండు, చూడఁడెన్నండునీమోము♦సూర్యపుత్త్రి
సీ. పసులకై కుయిపోయి ♦ పరులశస్త్రములచే, ననిలోన సమసిన ♦ యట్టివాఁడు
పరుసదోఁచఁగనడ్డ ♦ పడిదురాత్ముల బిట్టు, దెఱలించి వారిచేఁ ♦ దెగినవాఁడు
ద్విజులబాధింపంగ ♦ వెఱవకుండనివారి, బందికారులచేతఁ ♦ బడినవాఁడు
చెఱఁబట్టుకొనిపోవ ♦ నుఱికి భూపప్రజఁగాచి, రిపులచేఁ గెడసిన ♦ విపులయశుఁడు
గీ. దళముచిఱిగినచోటను ♦ ధవునిపిఱుఁద, నిలిచి శత్రుల కెదురేఁగి♦నృపతి మెచ్చఁ
బోరి రణవీథిఁ దునిసిన ♦ పుణ్యయుతుఁడు, దినకరాత్మజ నీపురం♦బునకు రాఁడు
శా. ఆచంద్రార్కముగా మహాకృతులు నె♦య్యంబారఁగానంది యీ
క్ష్మాచక్రంబున నిత్యకీర్తులఁ బ్రశ♦స్తంబొందుదాతల్ కళా
ప్రాచుర్యస్థితి శంకరాచ్యుతకథా♦ధంగుల్ ప్రబంధంబులన్
వాచాప్రౌఢి నొనర్చు సత్కవులు ని♦న్వర్జింతు రెక్కాలమున్. 592
సీ. కలకాలమును బరాం♦గనలఁ జెల్లెండ్రఁగా, నాత్మలో భావించు♦నార్యహితులు
పరులయర్థములు స్వ♦ప్నంబులోనైనను, నంటగా నొల్లని ♦ యమలమతులు
మఱచితప్పియును ధ♦ర్మంబునందు దొలంగి, యనృతంబు లాడని♦ఘనవివేకు
లఖిలజీవులయందు ♦ ననుదినంబును గృపా♦కరసభావ మెడలని ♦ యసమసుకృతు

గీ. లాశ్రితుల బంధువర్గంబు♦నతిథిజనుల,నరసి సంరక్ష యొనరించు ♦ నఘవిదూరు
లాత్మశుద్ధిఁ దనర్చు మ♦హానుభావు,లర్కనందన నీపురి ♦ కరుగుదేరు. 592

కవిరాజ. పనసలు నిమ్మలు మాదిఫలంబులు ♦ బోటలముల్ వకుళంబులు గాం
చనములు నారికెళంబులు నీడలు ♦ జంపకముల్ సురపొన్నలు జం
దనములు దాల రసాల తమాల క♦దంబ సురంగము లందముగా
వనములు వెట్టినధన్యులు నీదుని♦వాసముఁ గన్గొన రర్కసుతా. 593

సీ. నైవేద్యములులేని ♦ దైవంబులకు నుపహారముల్ గల్పించు ♦ నతఁ డొకండు
పగవానిరాజ్యంబు♦పై దండుచన్నచో, భూమిఁ గారింపని ♦ పుణ్యుఁ డొకఁడు
వ్యాధిచేఁ బలవించు♦వారి కౌషధ మిచ్చి, యారాట ముడిపిన ♦ యతఁ డొకండు
గోగణంబులలోన ♦ గోవు నొక్కటి నేర్చి, జన్నె చేసినధర్మ♦శాలి యొకఁడు
గీ. గ్రహణసంక్రాంతిముఖముఖ్య♦కాలములను,పితరులకుఁబూజగావించు♦నతఁడొకండు
కన్నసొమ్మిందమనియిచ్చు ♦ ఘనుఁ డొకండు, కనఁడు నీవేలుపట్టణం♦బినతనూజ.

సీ. చెలమనీరున నదీ♦జలములందైన స్నానంబు మాఘమునం దొ♦నర్చినతఁడు
సంతతంబును విశే♦షము పదార్థము నిజాచార్యసద్మమునకు ♦ జరిపినతఁడు
స్థితిఁ దప్పి యరుగుదెం♦చినభూవిభునిఁ దొంటి,స్థితి దృఢంబుగఁ బ్రతి♦ష్ఠించినతఁడు
కాశి గయా ప్రయా♦గల ముఖ్యమగునట్టి, మహిమ సుంకంబులు ♦ మాన్పినతఁడు
గీ. సమరనొకరేయి తగినప్ర♦యత్న మలర, నిజగృహంబున ధారుణీ♦నిర్జరునకు
శయన మర్పించినటువంటి ♦ సజ్జనుండు, చూడఁ డెన్నండు నీమోము♦సూర్యపుత్ర!

క. చెఱువులు గట్టినపుణ్యులు, దఱపక ధాన్యమ్ములమ్మ ♦ ధన్యులు ప్రజలన్
చెఱవిడిపించినసుకృతులు, నెఱి నర్కతనూజ రారు ♦ నీపురమునకున్. 597

మత్త. తాళవృంతములాతపత్రవి♦తానముల్ ధ్వజచామరాం
దోళికల్ రథదర్పణంబులు ♦ తూర్యతల్పచయంబు హే
గ్గాళియల్ బహువస్త్రభూషణ ♦ గంధముల్ హరికర్పణం
బోలిచేసినవారు నిన్నన ♦ నొల్లకుండుదు రర్కజా. 598

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2.

క. ధర్మంబు సేయ నేర్చిన, నిర్మలమతు లెల్ల విబుధ♦నికరము పొగడన్
ధర్మమయాంబరధరులై, శర్మస్థితిఁ జనుదు రెపుడు ♦ శమనుని పురికిన్. 599

ఉ. అన్నము పెట్టువారలక్ష♦తాన్నముదించు జలంబు దప్పికిం
గన్నమహామహుల్మ బుఁగఁ ♦ గాచిన యావులపాలు ప్రావుచున్

వెన్నయుఁ దేనెయున్ ఘృతము♦ వెచ్చ మొనర్చు నరు ల్సుధారసం
బున్నతి గ్రోలుచుం జనుదు♦రుగ్రకరాత్మజుఁ డున్నచోటికిన్. 600

సీ. హయగజమందిర♦ యానంబు లొసఁగెడి, నరులెల్ల మణివిమా♦నంబు లెక్కి
జయఫలపుష్పవృక్ష♦ ష్టాజినభూదాన,కర్తలు ప్రమదంబు♦ గడలుకొనఁగ
వస్త్రదాతలు హేమ♦వసనము ల్ధరియించి, దీపము ల్దివటీలు♦ దేజరిల్ల
శాకప్రదులు పాయ♦సంబు భుజించుచు, గోత్యాగనిపుణులు♦ కోర్కె లలర

ఆ. సర్వభూతకరుణ♦ సల్పెడువారలు, విద్య సేర్పఁ జాలు♦ విమలమతులు
సకలదివిజపతులు♦ సన్నుతు ల్సేయంగ, యమునిపురికిఁ జనుదు♦ రవనినాథ. 601

గీ. అనుదినంబుఁ బురాణము♦ల్వినెడువారు, చదువువారలు పూర్ణిమా♦చంద్రధవళ
దివ్యయానంబు లెక్కియు♦ దీప్యమాను,లగుచుఁ గైకొంద్రు వైవస్వ♦తాంకతలము

క. కలియుగమునను బురాణం,బులు చదివిన విన్న జనులు♦ పుత్త్రులపౌత్త్రుల్
వెలయఁగ నిహసౌఖ్యంబుల, బలసి తుదిం జేరువారు♦ పరమపదంబున్. 603

క. తనకైన నొరులకొఱకై,నను బుణ్యకథల్ వచించు♦ నరుఁ డధికసుఖం
బునఁ బొందు దేవలోకము, మునిదివిజస్తుతులు దిశల♦ మ్రోయుచు నుండన్. 604

ఉ. కొందఱు దేవత ల్వొగడఁ♦ గొందఱు దివ్యవిమానయానులై
కొందఱు వారణోష్ట్రవృష♦ ఘోటకబృందము నెక్కియాడుచున్
గొందఱు దివ్యవస్త్రసుమ♦ నోమణిగంధము లొప్పఁ దాల్చియున్
బొందుదు రాయమాలయమ♦ పూర్వసుఖంబునఁ బుణ్యవర్తనుల్. 605

ఆ. నిత్యదానపరులు♦ నెమ్మితోఁ బాదోద,కంబుఁ గొనుచు విప్ర♦గణము పూజ
సలుప నమరసిద్ధ♦సాధ్యులు నుతియింప, నాటుకొందు రెపుడు♦ నాపురమున. 606

క. ఈరీతినిఁ బుణ్యాత్ములు, చేరుదు రంతకపురంబు♦ సిద్ధం బెపుడున్
ధారుణి ధర్మమె చెలికాఁ, డారయ నిహపరము లొసఁగ♦ నదియే చాలున్. 607

సీ. స్నానభోజనహోమ♦ జపదేవపూజావ,సరముల మౌనంబు♦ సలుపువారు
జననీజనకతీర్థ♦ సారరతుకులగు, శివవిష్ణువుల భక్తి♦ సేయువారు
వేదశాస్త్రంబులు♦ వివిధపురాణేతి,హాసంబు లర్థంబు♦ లరయువారు
మనములఁ జెయ్వుల♦ మాటల నొరులకుఁ, గొంచక హిత మాచ♦రించువారు

గీ. నఖిలజనములయెడ సము♦లైనవారు, పరధనాంగనలకు నాస♦పడనివారు
సత్యవాక్యంబు వ్రతముగా♦ జరపువారు, బ్రహ్మలోకంబుఁ గాంతురు♦ బ్రాహ్మణేంద్ర.

శేషధర్మము, ఆ ౩.

క. విజితేంద్రియులై మనుజులు, నిజముగ వర్ణాశ్రమములు ♦ నిలిపినవారల్
సుజనత్వంబున నెప్పుడు, నజలోకము నాశ్రయించు ♦ రానందమునన్. 609

క. ఇష్టాపూర్తరతులును వి,శిష్టమతిం బంచయజ్ఞ ♦ సేవకులును ను
త్కృష్టదయాత్ములు నతివి,స్పష్టయమాలయముఁ జూడఁ ♦ జన రెన్నఁటికన్. 610

సీ. విషయనివృత్తులు ♦ వేదవాదులు నగ్ని, పూజారతులు నాక♦మున వసింతు
రరులు దాఁకిన శూరు♦లై మృతులగువార, లర్కమండలభేదు ♦ లగుదు రెప్రుడు
భువననాథాంగనా ♦ భూసురార్థము గాఁగఁ, బ్రాణము విడిచిన ♦ ధన్యమతులు
బంధుల వృద్ధుల ♦ బాలురదారిద్ర్య,యుతుల రక్షించిన ♦ యుత్తములును

గీ. దివ్యలోకంబుఁ గాంతురు ♦ తివిరి గోవుఁ, బంకమునఁ బ్రాహ్మణునిరోగ♦పంకమునను
మునుఁగకుండంగఁ గాచిన ♦ యనఘు లశ్వ,మేధలోకంబుఁ గాంతు ర♦మేయచరిత.

క. గోవుల నడువక యొక్క,క, సేవించుచు నీరుపూరి ♦ చెచ్చెరనిడి సం
భావనచేసినపుణ్యులు, వావిరి గోలోకసన్ని♦వాసులు సుమ్మీ. 612

ఆ. ప్రాణిసమితి కెల్లఁ ♦ బ్రాణంబు లుదకంబు, లందయుండుఁ గాన ♦ నచటనచట
నుదకదాన మిడిన ♦ యుత్తములకుఁ బ్రాణ,దానఫలము లొందు ♦ ధర్మచరిత. 613

సీ. ఏపుణ్యుఁ డొనరించు ♦ కూపవాపీతటా,కంబుల నెంతజ♦లంబు నిల్చు
నెన్ని జీవులు ద్రావు ♦ నన్ని వేలేఁడులు, నమరలోక ప్రాప్తుఁ♦డగు నతండు
జలములు లేనిచోఁ ♦ జలిపంది రిడు పుణ్యు, లక్షయలోకము♦నందు నెపుడు
నశ్వత్థ బిల్వ విం♦బామలక కపిత్థ,వటతింత్రిణీ కామ్ర ♦ విటపితతులు

గీ. భువిఁ బ్రతిష్ఠలు చేసిన ♦ పుణ్యుఁ డెపుడు, నరకగోళంబుఁ జూడక ♦ నాక మొందు
మూలఫలపుష్పపత్రాదు♦లోలి నిచ్చు, తరువు లెల్లపుడును బుణ్య♦తమము లగుట.

క. జితరోషు లమరలోక, స్థితినుండి ధరిత్రిఁ బుట్టి ♦ శ్రీమంతులునై
పితృజనశుశ్రూషణజన, రతులై యమపురముదిక్కు♦రారెన్నఁటికిన్. 615

ఆ. తండ్రికంటె నధిక♦తములుగా గురువులఁ, బూజసేయునట్టి ♦ పుణ్యమతులు
బ్రహ్మలోకమునను ♦ బ్రహ్మసన్నిధినుండ్రు, సకలవేదశాస్త్ర♦సమ్మతంబు. 616

పద్మపురాణము, ఆ 2 ప 65, 105.

సీ. పరదారపరధనా♦హరణమై ముఖ్యంబు, వశేవ ర్తిగావించు ♦ వారు దక్కఁ
బరగుణపరమాణు ♦ పర్వతకరణంబు, వ్రతముగాఁ బాటించు ♦ వారు దక్కఁ
బరుఁడైనఁ గొడుకైన ♦ మరియాదచెడ సమ,త్వమున శిక్షయొనర్చు ♦ వారుదక్కఁ
బరమసంపదలనా♦పద్వేళ సత్యంబు, వదలక భాషించు ♦ వారు దక్క

గీ. దూరమగుకోర్కెఁ గోరని ♦ వారు దక్క, గ్రూరకర్మంబు లుడివోవ ♦ వారు దక్క
బాయుసార్థపరతఁ గ్రాలు ♦ వారు దక్క, దక్కువారెల్ల భవవహ్నిఁ ♦ దక్కువారు.
పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 279.

సీ. బయలసంరంభి లో ♦ పల నసంరంభియై, కార్యతంత్రంబులు ♦ గడపెనేని
సఫలప్రయత్నంబు ♦ విఫలప్రయత్నంబుఁ, దనకుఁ దుల్యంబుగాఁ ♦ దలఁచెనేని
ననివార్యమై కర్మ ♦ మునవచ్చు సుఖము వ, ర్జించిన యట్లుభో ♦ గించెనేని
సౌఖ్యంబు దుఃఖంబు ♦ సంప్రాప్తమైనచో, నుబ్బు గ్రుక్కులు లేక ♦ యుండెనేని
గీ. జీవపరమేశ్వరైక్యస ♦ చ్చిత్సుఖానుభూతి నిస్సంశయాత్ముఁడై ♦ పొలిచెనేని
నతఁడు ప్రారబ్ధమున వ్యవ ♦ హారియైన, ముక్తిసామ్రాజ్యపట్టాభి ♦ షిక్తుఁ డగును. 618
కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

పాపాత్ములు

సీ. సత్రంబు పాలయుఁ ♦ జలిపందిరియు దచ్చ, కొట్టుము ద్రవ్యటు ♦ గురుజనముల
నిందించు టాగసం ♦ నింద దదీయని, క్షేపవిధి దద్వి ♦ లేఖనము గొండి
యము సంధిభేదన ♦ మన్యకర్మోపజీ, వన ముక్తలజ్జత ♦ నానగార
వృత్తిమంత్రసుశాస్త్ర ♦ విధ్వంసనము సదర్పోల సనాథను ♦ బాల స్పర్శ
గీ. దాపసిని భీతవంచనఁ ♦ దలరఁ జేయు, టతిథిపుత్రభృత్యులకు నా ♦ హారకలన
మాచరింపక కుడుచుట ♦ యార్యకోటి, నిరయహేతువులుగఁ జెప్పె ♦ నృపవరేణ్య.
సీ. విమలవస్త్రకేశముల్ ♦ విక్రయించుట శస్త్రములచేత కన్యాజ ♦ నులను విప్ర
తతిని గోగణమును ♦ దఱిసిపోవుట యుపాధ్యాయు సద్భక్తిసం ♦ ధైనభృత్య
విడుపుమార్గముఁ గ్రంప ♦ నడిచి కొయ్యాలు ప్రాతి, చెఱచుట నరకంబు ♦ సేయుసంద్రము
నేరమి లేకయు ♦ సెప మిడి యర్థంబుఁ, గొను రాజుఁ బ్రజరక్షు ♦ విని కి గలిగి
గీ. యాచరింపనివిభుఁడును ♦ నప్పనంబు, పలుకుబడి దప్పికొనియెడు ♦ పతియు గోవు
ముక్కుఁ గుట్టెడువాడుఁ ద ♦ న్మృషాభూతి, యగునతండు నధోగతి ♦ కరుగువారు
క. కోలు చపహరించునన్నరుఁ, డెలుకయుఁ బందియును నైన ♦ యీదుర్జననం
బులఁ బొందు నంతఁ బాపము, వోలియక యాతనికిఁ గుక్క ♦ పుట్టువుఁ గ్గుగన్.
క. పరదారగమనదోషము, వరుసన వృకకంకగృధ్ర ♦ వలిముఖశవభు
క్తిగతంబులైనభవములఁ, బొరయించుం గృమియుఁగాఁగఁ ♦ బుట్టించుఁ దుదిన్.
సీ. తనయ నొక్కని కిచ్చి ♦ మనసు మరలఁ బడి, యన్యున కిచ్చిన ♦ యట్టివాఁడు
కృమి యగు చేపకా ♦ ర్యము సేసి మఱి పైతృకంబు సేయక భోజ ♦ నంబు సేయు

నతఁడు కాకం బగు♦నన్నఁ దిట్టినఁ గ్రౌంచ, మై పుట్టు బ్రహ్మరస♦లాభిజాతఁ
గవసి శూద్రుఁడు నర♦కపుగుంటపు ర్వగు, నంతకుకింకరు♦లంటఁ బట్టి
గీ. కట్టి కొనిపోయి కోసియుఁ♦ గాల్చియును గృతఘ్నును గ్రకంటకసము♦దయము మీఁద
గ్రందనదిమియ్ము పతియు ను♦ఖములఁ బెట్టు, తెఱఁగులెన్ని యన్నింటను♦ బఱుతు రధిప.
క. ధనవాంఛ నిరాయుధుఁ జం,పిన గాడిద మొదలుగాఁగఁ ♦ బెక్కులు తిర్య
గ్జననంబులఁ బొందును శ,స్త్రనిహతిఁ దొడ్డోడ మరణ♦దశ వాటిల్లున్. 624
ఆ. ఆఁడుదానిఁ జంపి ♦ నతఁ డేకవింశతి, దూష్యనరకవాస♦దుఃఖ మొందు
నన్నదధిపకౌక్షౌఘ్న♦తాపూపహరణముల్, మక్షికాదికీట ♦ మయత సేయ్చు. 625
ఆ. ఫలము నినుము వెండిఁ ♦ బసిఁడి ముచ్చిలికొన్నఁ, గ్రోఁతివాయసంబు♦ గ్రువ్వనీచ
కృమియు నగు సదంబ♦రము హరించిన శశ,జనన మొందు నరుఁడు ♦ మనుజనాథ.
గీ. నమ్మ యిల్లడ వెట్టిన ♦ సొమ్ము గొనిన, మీను లోనగునీచపు♦యోనులందుఁ
బుట్టు గంధవస్తువులు గొ♦న్నట్టివాఁడు, వినుము మఱు పుట్టువునఁ జుంచు♦తనము నొందు.
గీ. వనిత లీ పాపములు సేసి ♦ వాని వాని, పత్నులై జనియింతురు ♦ పాపభీతిఁ
దెరువు దప్పక నడచిన ♦ నరులు సౌఖ్య, మందుదురు రెండులోకంబు♦లందు నధిప.
చ. పరుసనిపల్కు బొంకు లగు♦పల్కులు నన్యధనాభిలాషముం
బరవనితావిలోలతయు ♦ బాంధవసజ్జనవిప్రియంబు దు
శ్చరితులతోడిమైత్రియును ♦ సంతతధర్మరతాభ్యసూయయుం
గరినిభయాన ఘోరనర♦కంబునఁ గేఁగెడివారిచిహ్నముల్. 629
భారతము, అను. ఆ 2, 4, 5, ప 61, 62, 261–268, 220.
సీ. పరనిందకుండును ♦ బరుష వాక్యుండును, యమలోకదుఃఖార్తు♦లగుదు రెపుడు
వారు చేసినతపో♦వ్రతతీర్థదానంబు, లన్నియు విఫలంబు♦లై నశించు
ధరఁ గృతఘ్నుఁడు సేయు♦ దానధర్మంబులు, నష్టంబులై వాఁడు♦నరకమునకుఁ
బోవుఁ దీర్ఘములాఁడు ♦ పుణ్యుండు నశేనవ్రజ్ఞుఁడును నింద్రియ♦సమితి నోర్చు
గీ. నతఁడు చూడంగనొల్లఁ డ♦య్యమునిపురము, తీర్థసేవఁ గావించి వ♦ర్తించు నతఁడు
కడఁగి లోభంబునను బ్రతి♦గ్రహముఁ గొనిన, యతని తీర్థంబు నిష్ఫల♦మని రమునులు
మార్కండేయపురాణము.
సీ. విప్రాలయములందు ♦ విడిసుట్టుగా నుండు, వానివంటలలోన ♦ వైవలేదు
విప్రు నిందించంగ ♦ వినువాని చెవులందు, కఱుకునారసములు ♦ బఱపలేదు
విప్రుపై నలిగి యు♦ద్వృత్తిఁ దిట్టినవాని, జిహ్వ మంగలకత్తిఁ ♦ జీఱలేదు
విప్రసొమ్ము భుజించు ♦ వృజినాత్ము నుదరంబు, కఱకుటంపంబులఁ♦ దఱుఁ లేదు

గీ. విప్రతతిమీఁద నధికార♦వృత్తిఁ దిరుగు, నధము నసిపత్త్రవనధార♦యంత్రతప్త
వాలుకాకుంభశిఖిరౌర♦వములఁ ద్రోచి, భీకరంబైన బాధలఁ♦బెట్టలేదు. 631

క. దేవాధికారులను భా,ర్యావర్జితులను సురాల♦యంబున సురతం
బావర్తించినహీనుల, పావకగుండములలేదు ♦ పడఁద్రోయంగన్. 632

చ. అనృతము లాడినట్టియధ♦మాధముల నాలుకఁ గోసివేయుతే
దని శరణన్నఁ గావని దు♦రాత్ముల నిప్పులయేటిలోపలన్
మునుఁగఁగఁ ద్రోయలేదు ఋణ♦ముంగొని పెట్టికపాయఁద్రోచుదు
ర్జనుఁ బురివెంట్లు చుట్టి పరు♦షంబునఁ గాల్పఁగలేదు వీథులన్. 633

క. రెట్టికిమిగులఁగ ఋణధన, మిట్టులమూనఁ గొన్నపాప♦హృదయుని వ్రేలం
గట్టివడినినుపగుదియలఁ, బెట్టుబవఁగ మోఁదలేదు ♦ పేర్చినకినుకన్. 634

క. కొండీనిమేను గ్రాఁగుచు, నుండిన తైలంబులోన ♦ నుడికింపఁగలే
దెండఁబడఁ దిగిచికండలు, ఖండింపఁగలేదు దేవ♦కనకాపహరున్. 635

క. గోవిప్రస్త్రీహత్యలు, గావించినఖలులబ్రహ్మ♦కల్పంబులు నా
నావిధనరకశతంబుల,లోవడిద్రేయంగలే ద♦లుక నిగుడంగన్. 636

క. విందసుచుఁ బిల్చిమానవు,లం దునిమినపాపకర్మ♦లను బరదారా
నిందితులఁ దప్తవాలుక,లంబీడ్వఁగలేదు కన్ను♦లను జల మొలుకన్. 637

సీ. పరిధాన మంది భూ♦పతికార్యతతి హాని, సేయునజ్ఞునిపొట్ట♦చింపలేదు
పతిసొమ్ముఁదిని యన్య♦పతికి లోఁజేయిచ్చు, కలుషచిత్తునివన్నిఁ♦గడుఁగలేదు
బహుమానపాత్రుఁడై ♦ పతిభూమియుహితభూ,పతికిచ్చుద్రోహిఁగూ♦ల్పంగలేదు
పతినిల్చినట్టిచో ♦ బల్మినుండఁగనొంటి, వచ్చినఖలుఁ ద్రుంచి♦వైవలేదు
గీ. పతికి మాటాడి పతిమాట ♦ భక్తితోడఁ, జేయనొల్లని తులువని♦ర్జింపలేదు
ప్రజలతోఁ గూడి పతిసొమ్ము ♦ పరఁగఁబంచి, కుడుచునధములతలదెగఁ♦గొట్టలేదు.

క. భూవరుదుర్గమునకునై, చావక పగతురకు నిచ్చి ♦ సన్మానముతో
జీవించునధమునురమున, గ్రావం బెత్తంగలేదు ♦ కల్పాంతంబుల్. 639

క. పతికవసరమగుచోటను, పతిముందఱ నిలువలేక ♦ పాఱినభటులన్
చితిఁ గాల్పలేదు భగ్న,వ్రతుఁ దోయఁగలేదు ముళ్ళ♦రాసులమీఁదన్. 640

ఉ. చేసినధర్మముల్ హృదయ♦సీమల సిగ్గొకయింతలేక యు
ల్లాసముతోడఁ జెప్పుకొను ♦ లక్షణశూన్యులనొల్లు గాలఁగా
సీసము వోయలేవు సర♦సీరుహనేత్రిలఁ బర్వరాత్రులం
డాసినహీనులం ఘృతఘ♦టంబుల ద్రేల్పఁగలేదు నిర్దయన్. 641

క. వెఱవక బ్రాహ్మణకాంతలఁ, జెఱవట్టిన క్రూరమతులఁ ♦ జిత్తజుకేళిం
జెఱిచిన దారుణకర్ములఁ, గొఱతల వేయంగలేదు ♦ గురుకార్యమునన్. 642

క. ధర్మంబు తప్పఁ జెప్పిన, దుర్మార్గుల నెరయఁ గట్టి ♦ త్రోయంగాలే
దర్మిలి సేయక శంబర, నిర్మక్తంబైన కూప ♦ నివహములందున్. 643

చ. మగని మొఱంగి యన్యపురు ♦ మానవుతో రతిసల్పుచుండు న
మ్మగువ శరీరయష్టిఁ గల ♦ మాంసము చెండఁగలేదు సోదరుం
బగఁగొని రాజ్యలోభమునఁ ♦ బట్టి వధించిన దుష్టకర్మునిన్
భగభగమండుచుంటలకుఁ ♦ బట్టి కమర్పఁగలేదు పద్మజా. 644

క. జనపతిచే దుర్దానముఁ, గొని ధర్మవ్యయము సేయఁ ♦ గొలుపని లోభా
త్ముని గ్రిమికూపములోపల, నుసుపంగాలేదు బాధ ♦ నొరలుచునుండన్. 645

సీ. అసిపత్త్రవనముల ♦ యందుఁ ద్రోయఁగలేదు, విలపింపఁ గన్యకా ♦ విక్రయులను
దారుయంత్రముల నం ♦ దందఁ ద్రిప్పఁగలేదు, దారుణక్రియ గురు ♦ తల్పగులను
కూటశాల్మలులందుఁ ♦ గుదియఁ గట్టఁగలేదు, పాటిదప్పిన ధరా ♦ పాలకులను
కాలసూత్రముల వీఁ ♦ కగుదింపఁగాలేదు, పటుశక్తి విశ్వాస ♦ పాతకులను
గీ. వహ్నికుండంబులను బడ ♦ వైవలేదు, తల్లడం బందఁగా గృహ ♦ దాహకులను
బెబ్బులులచేత వడిఁ గఱ ♦ పింపలేదు, గరళ మన్నంబులోనిడ్డ ♦ కష్టమతుల. 646

గీ. సంక్తిభేదంబొనర్చిన ♦ పాపినోర, నిప్పు లిడలేదు లేదవ ♦ నీసుపర్వఁ
దల్లిఁ జెల్లెలి గోవును ♦ దన్నినట్టి, క్రించుచరణంబు లలుకఖం ♦ డించివైవ. 647

చ. వదలకతీవ్రవాహమున ♦ వారికినై పఱతెంచుచోటన
య్యుదకసమీపభూమి సుర ♦ లొడ్డి మృగంబులఁ బట్టి చంపుదు
ర్మదులను దప్పి నాఁకటను ♦ మాడఁగ నెండలఁ గాళ్లుసేతులున్
గుదియఁగఁ గట్టి త్రోయనొకఁ ♦ గూడ దదేమి త్రిలోకవందితా. 648

క. ఉపకారము నుఱచినపా, పపుసరుఁ దలక్రిందుగాఁగ ♦ బహుపాద్ధసపా
దపశాఖ వ్రేలఁగట్టఁగ, నిపుడేమియు దొరకకున్న ♦ దింద్రాదినుతా. 649

క. హరిపాదభక్తులై యీ, శ్వరనిందయు శంభుచరణ ♦ సంసేవకులై
హరినిందయుఁ గావించిన, దురితాత్ములలేదు దప్పి ♦ తోఁ గృశియింపన్. 650

క. ఫలవృక్షంబులు నఱకిన, ఖలులఁ దటాకములు వగులఁ ♦ గాఁజేసినదు
ష్టుల గిరిశృంగంబుల నిడి, దొలువంగాలేదు దప్పి ♦ తోఁ గృశియింపన్. 651

క. ప్రభునొద్దనుండి సుజనుల, యభిమానముఁ దూలనాడి ♦ యధిపతియిడు న
య్యభిమతములు దప్పించిన, త్రిభువనకంటకులలేమ ♦ త్రిప్పొలువంగన్. 652

ఉ. అన్నము వేదమున్ వెలకు ♦ నమ్మినయజ్ఞుల నోరఁ గ్రొత్తరా
సున్నము విత్తయుం బలిమిఁ ♦ జొన్పఁగ లేదరిగాసు విప్రిచేఁ
గొన్నవివేకశూన్యులను ♦ గొట్టిలఁ బెట్టఁగలేదు గోష్ఠముల్
దున్నినదోషిమేను బలు♦మూటులు వుచ్చఁగలేదు ముప్పిరిన్. 653

గీ. ఆవులను బందెగొన దొడ్డి♦వాఁగి నీరు, గసవు నిడనిజనంబుఁగ♦ల్గొనుగలను
జదుపఁగాలేదు లేదుకుం♦చమును దూము, బొటిసేయనివానిఁగుం♦పటులఁ గాల్చ.

క. అగ్రజుని పెండ్లిసేయక, వ్యగ్రతఁ దా మున్నుఁ బరిణ♦యము నొందినదు
ష్టాగ్రేసరు నీడ్వఁగలే, దాగ్రహ మొదవంగఁ గర్క♦శావలి మీఁదన్. 655

చ. ఒకనిమిషార్థదుఃఖమున♦నోర్చి నిజేశునితోడఁ గూడి పా
యక యనలార్చులం దెగి మ♦హావిభవంబున స్వర్గభోగ మొం
దక పతిఁ బాసి ప్రాణములు ♦ నమ్మి చరించువితంతుఁ బట్టి పా
వకనిబిడోగ్రకుండముల ♦ వైవఁగలేదు సహస్రవర్షముల్. 656

ఉ. దేవరతోటఁ బుష్పములు ♦ దెచ్చి శిరంబునఁ దాల్చుకొన్న పా
పావహుఁ గూటశాల్మలుల♦యందులఁ బ్రేఁకఁగఁ ద్రోయలేదు ఘో
రావలి నేలి విత్తము న♦హర్నిశమున్ హరియించుక్రూరులన్
వావిరి నంధకూపముల♦వైవఁగలేదు మహాగ్రహంబునన్. 657

సీ. పరభామ నభిలాష♦పడి నిరీక్షించిన, దుర్మార్గుకనుదోయిఁ ♦ దొలుచలేదు
పరకళత్రముచేయి♦వట్టినపాపాత్ము,కరముఁ గాకులగాల్లఁ ♦ గఱపలేదు
పరసతివదనచుం♦బన మొనర్చినదుష్కృ,తాత్మువక్త్రమునఁ గొ♦ట్టదమలేదు
పరునియిల్లాలిలోఁ♦బడఁ గౌఁగిలించిన, తులువదేహంబు తి♦త్తొలువలేదు

గీ. పరపయోరుహముఖికుచప్రాంతములను, నఖము డిగిచినఖలుని వ్రే♦ల్నఱుకలేదు
పరవధూమణిఁ బొందిన ♦ భాగ్యహీనుఁ, గోశ మసిధార మొదలంటఁ ♦ గోయలేదు

క. ఋతుమతియైయుండినకుల,సతిఁ గవయక వేఱె యొండెఁ ♦ జలజాననతో
రతిసల్పిన భ్రూణఘ్ను,వ్రతుఁ జెఱఁబడఁ ద్రోయలేదు ♦ వ్రక్కలు వాఱన్. 659

క. ధరణీసురవృత్తులు దమ,పరిధానము కొఱకు నడ్డ♦పాటొనరుచున
ద్దురితాత్ములఁ ద్రోయఁగలే,దిరువదియొకనరకముల న♦నేకాబ్దంబుల్. 660

చ. జనకునిఁ దల్లి నగ్రజుఁ బ్ర♦సన్నులఁ జేయక హీనవృత్తిఁ గ
న్గొనినమహాపరాధితల♦గొడ్డటఁ వ్రక్కలువాపలేదు తే
దనవగతంబు వల్లభుని ♦ నప్రియభాషలఁ దూలనాడుదు
ర్వనితముఖంబుఁ గాల్చి కర♦వాలునమాంసము చెండివేయఁగన్. 661

క. గురునిందాపరులది నా,సురతపరాయణుల ఘనక◆ సూకగనష్ఠా
పరుల నసిపత్త్రగహనాం,తరములవడిఁ ద్రోయలేదు ◆ తామరసభవా. 662

ఉత్సాహ. నదులలోఁ దటాకముల వ◆నంబులందు దేవతా
సదనకూపగోష్ఠబిలము◆ శస్థలంబులందు దు
ర్మదమునన్ మలంబునిడిన◆మానుషాధముల భయం
బొదవఁ గదలఁ దలలమెదడు ◆ లాలుక నడువఁడే దొగిన్. 663

క. కాలినయమ్ములఁ జిల్లల, కోలలవిషయుక్తమైన ◆ గురుశరములచే
హాలముఁ జేసిన క్రూరులఁ, బ్రేలింపఁగ లేద యినుప◆ పెనములమీఁదన్. 664

గీ. అశుచియై యుండి గోవిప్ర◆హవ్యవహుల, నంటుకొను ఖలుకరముల◆నట్లె సూర్య
చంద్రతారలఁ గనుగొన్న◆జడునికన్నుఁ,లనలములఁ గాల్వలేదు భా◆షాధినాథ. 665

క. కలకొలఁది శ్రాద్ధకాలం,బులఁ బిత్రుదేవతలభక్తిఁ ◆ బూజింపనిక
ర్మ్మలఁ గాలపాశమందునఁ, బొలియఁగ నునుపంగలేదు◆ భువనశరణ్యా. 666

క. అమవసల నేరుపున్నమ,గుమతులఁ దద్వాసరమునఁ◆ గ్రూరతఁ దరువుల్
సమయించిన యవివేకులఁ, గమలోద్భవ ద్రోయలేదు ◆ గరళములందున్. 667

క. తనవెనుక భీతిఁ బొందిన, జనునిన్ రక్షింపలేక ◆ శాత్రవునకు న
ప్పనఁ జేసిన యధమాధముఁ, గనియలుగాఁ గోయలేదు ◆ కరపత్త్రములన్ 668

ఉ. శ్వానము కోడిఁ జేడె వ్యభి◆చారి నవామకు నూరబంది ము
ట్టైనసతిన్ సురాపుని ని◆జాన్వయదూరు నశౌచు సూతకున్
బీనుఁగు నెల్క గార్దభముఁ ◆ బిల్లిని నూఁసరి నంటినప్పుడే
స్నానము సేయఁడా ఖలు న◆జస్రము దోయఁగలేదు నగ్నులన్. 669

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 7, 45.

క. పట్టుదురు కొఱవులను వడిఁ, బెట్టుదు రసిపత్త్రికలను ◆ బెనుమంటలయం
దొట్టుదురు రొండ్లు నలియన్, మట్టుదు రప్పాపచిత్తు ◆ మత్తుం బెలుచన్. 670

ఉ. ముంతురు తప్తతోయముల ◆ మొత్తుదు రుగ్రగదాసిధారలం
ద్రెంతురు పొట్టప్రేవులు వ◆ధింతురు మీఁద నిభేంద్రపంక్తి ద్రో
వ్వింతురు ఘోరభంగిఁ గఱ◆పింతురు పాములచేత బిట్టు ద్రొ
బ్బింతురు మీఁద గుండ్లు దిని◆పింతురు దేహముఁ గోసి కండలన్. 671

సీ. ఏకపక్షమునకైన◆నిందిరారమణుని, బలుకంగ లేనిదు◆ర్భాషితులను
గలలోన నైన శ్రీ◆కాంతుని సత్పాద, కమలముల్ సూడని◆కర్మరతుల

నవ్వుచు నైనఁ గృ♦ష్ణప్రశంసకుఁ జెవిఁ, దార్పనేరని దుష్క♦థాప్రవణుల
యాత్రోత్సవంబుల ♦ నైన నీశునిగుడి, త్రోవఁ ద్రొక్కఁగలేని ♦ దుష్పదులను

ఆ. పరమభాగవతుల ♦ పాదధూళి సమస్తతీర్థసార మనుచుఁ ♦ దెలియలేని
వారి వారి వారి ♦ వారిఁ జేరినవారిఁ, దోలుతఁగట్టి తెండు ♦ దూతలార. 672

ఆ. ఎల్లపాపములకు ♦ నిల్లైన యింటిలో, బద్ధతృష్ణులగుచు ♦ బుద్ధిదలఁగి
పరమహంసకులము ♦ గురిదప్పి వర్తించు, ధూర్తజనులఁదెండు ♦ దూతలార. 673

ఆ. అరయఁ దనదు జిహ్వ ♦ హరిపేరు నుడువదు, చిత్తమతనిపాద♦చింతఁ జనదు
తలఁపఁ దమకు ముక్తి ♦ తంగేటిజున్నొకో, సకలవిష్ణుభక్త♦లకును బోలె. 674

భాగవతము, స్కం 3, 6 ప 985, 86, 189, 90.

సీ. అగ్నిముఖంబున ♦ నలమి వేల్వనివారు, హరిపూజసేయని ♦ యట్టివారు
నాత్మవిద్యాహీను ♦ లగువారుఁ గుహకులుఁ, బరపీడకులును బా♦పవ్యసనులు
బాలవృద్ధార్తవి♦ప్రస్త్రీలయందుల, దయలేనివారును ♦ దహనవిధులఁ
గూటసాక్షులుఁ గాల♦కూటదాయకులును, గ్రామయాజకులును ♦ గంటకులును

గీ. తల్లిదండ్రులఁ బత్నులఁ ♦ దనరుపత్రిజల, విడిచిపోయెడువారును ♦ వేదవిక్ర
యమున మెలఁగెడువారును ♦ నశనమొసఁగ, కమ్మికొనియెడువారును ♦ నవనిపతియు.

పద్మపురాణము, ఉత్తర. ఆ 4 ప 28, 78.

ఆ. వినుము పక్షపాత♦మునఁ గూటసాక్షులఁ, గూడి బుధుల కియ్య♦కోలుగాని
తగవు జెప్పి సూనృ♦తము దప్పి వర్తించు, వాఁడు గూలు రౌర♦వంబునందు. 676

ఆ. కులికఁ బిసికిఁ జంపి ♦ గురుప్రాణముంగొని, యావు నతికి భ్రూణ♦హత్యఁ జేసి
నట్టి నరులు రోధ♦మనునరకంబునఁ, బడుదు రవధిలేని ♦ పాపములను 677

గీ. మద్యపానము జేసిన ♦ మానవుండు, పసిఁడి దొంగిలువాఁడును ♦ బ్రహ్మహత్య
చేసినయతండు వీరితోఁ ♦ జెల్మికాఁడు, సూకరంబనునరకంబు ♦ సొత్తురనఘ. 678

క. గురుతల్పగతులు ధరణీ, వరవైశ్యులఁజంపువారు ♦ వసుధేశధనా
హరులును సోదరిఁ బొందిన, నరులునుబో తప్తకుంభ ♦ నరకనివాసుల్. 679

తరల. హితము భక్తియుఁ గల్గు మిత్రుల ♦ కెగ్గు చేసినవారలున్
సతుల నమ్మినవారలుం జెఱ♦సాలఁ గాచినవారు దు
ర్వ్రతపరాయణులైనవారును ♦ వాజిపణ్యులుఁ జువ్వె సం
తతము భీకరతప్తలోహము♦నం జరింతురు దీనులై. 680

క. వేడుకతోడం గూఁతును, గోడలిఁ గామించువారు ♦ గురుజనములకున్
కీడొనరించినవారును, గూడి మహోజ్వాలయందుఁ ♦ గూలుదురు సుమీ. 681

ఆ. వేదవిక్రయులును ♦ వేదదూషకులు న,గమ్యగాములైన ♦ కష్టమతులు
పోయి లవణనరక♦మునఁ గూలియుందురు, రధికపాపకర్ము♦లై మునీంద్ర. 682

గీ. దేవతారత్నగురుజన♦ద్విజసమాజ, దూషకులును మర్యాదలఁ♦ద్రోచి నడచు
వారు బరధన మాసించు ♦ చోరకులు వి,లోహనరకాంతరమునఁ గూ♦లుదురు సతావె.

క. దేవాతిథిఋషిపితృపూ,జావిరహితులైన దుష్ట♦జనములు క్రిమిభ
క్ష్యావేశమతులుఁ గూలుదు,రావల గతిలేక క్రిమిశ♦మనునరకమునన్. 683

సీ. అపవిత్రదానంబు ♦ లందినవాఁడు న,యాజ్యయాజకుఁడు నృ♦ష్టాన్న మొరుల
కిడక తా నొంటిమైఁ ♦ గుడిచినవాఁడు న,క్షత్రసూచకుఁడు దు♦ర్జనరతుండు
లవణంబు పాలు బె♦ల్లము నెయ్యి మాంసంబు, తిలలు తైలము చల్ల ♦ తేనె పెరుగు
విక్రయించినయట్టి ♦ విప్రుండు మార్జాల, కుక్కుటచ్ఛాగన♦కులవరాహ

ఆ. సారమేయపక్షి ♦ జాలంబుఁ బెంచిన,వాఁడు కరుణలేని♦వాఁడు విప్ర
వరుఁ డధోముఖాఖ్య ♦ నరకంబులోపల,నుండు ఘోరమైన ♦ యునికితోడ. 684

సీ. కైవర్తకుఁడును సం♦గముఁ జెప్పువాఁడును, విషము వెట్టినవాఁడు ♦ వెలఁదివలన
బ్రతికెడువాఁడును ♦ బర్వకారియుఁ బాప,సూచకుండును గ్రామ♦యాజకుండు
నిల్లుగాల్చినవాఁడు ♦ హితునిఁ జంపినవాఁడు, శకునజ్ఞుఁడును గ్రతు♦సమయములను
సోమముమ్మినమహీ♦సురుఁడు దారుణరుధి,రాంభంబులోపల ♦ నవధిలేక

గీ. చెందు దు; తేనె పెరలు రేఁ♦చినయతండు, తొంటిమర్యాదలుడిపిన♦దోషయుతుఁడు
గ్రామమునఁ గీడొనర్చిన ♦ పామరుండు, వైతరణిఁ గూలు మరుబహు♦వత్సరములు.

క. ఆచార్యనిందకులు వం,శాచారం బుడిగినట్టి ♦ యధమాధములున్
ఏచికుహాకములు పన్నెడు, నీచులుఁ గూలుదురు కృష్ణ♦నిరయములోనన్. 686

క. వ్రతలోపం బొనరించిన, యతఁడు నిజాశ్రమము విడుచు♦నతఁడును బాక
చ్యుతిఁజేసి కుడుచునాతఁడు, సతతముఁ గూలుదురు సూపె ♦ సందంశమునన్. 687

ఆ. పగలు నిద్ర పోవు ♦ బ్రహ్మచారియు దివా,స్ఖలితమతియును మిత్ర♦ఘాతుకుండు
నాశ్రితఘ్నుఁడైన ♦ యధమాధముండు శ్వ,భోజనమునఁ గూలి♦పోదు రనఘ. 688

విష్ణుపురాణము, అ 3 ప 111, 126.

సీ. క్షీరమ్ము లమ్మఁబో ♦ నీరుగల్పినవారు, దిపిరి సజ్జనుల నిం♦దించువారు
శంకరస్తుతికి న♦సహ్యమొందెడువారు, పరమసాధుల నొవ్వఁ ♦ బలుకువారు
పరకృతధర్మముల్ ♦ పరిహరించెడువారు, పరకామినులఁ బొంది ♦ దిరుగువారు
సద్గోష్ఠంబులు ♦ చెలఁగి యమ్మెడివారు, క్రియలేక సతులఁ గా♦రించువారు

గీ. ధాత్రి నిందలం బొందియుం ♦ దటము మీఁద, జండకరనందనోగ్రపి ♦ స్వారిభూరి
హస్తివిన్యస్తఘోరదం ♦ ష్ట్రాగ్రనిహత, మూర్తులై రౌరవంబున ♦ మునుఁగఁగలరు. 689

సీ. ఆత్మజాతులయందు ♦ ననయంబు రతిసల్పు, కన్యకాంతలఁ గూడు ♦ నట్టివారు
తనశాఖవారికిఁ ♦ దగు నన్నపానాదు, లరయ కన్యల కిడు ♦ నట్టివారు
స్వకులంబుమాని పై ♦ తృకకర్మముల భుక్తి, యవనినొండ్లకుఁ బెట్టి ♦ నట్టివారు
శీలవంతులను దు ♦ శ్శీలవంతుల నొక్కటని మదిఁ దలఁచిన ♦ యట్టివారు
గీ. యెంత పుణ్యంబుఁ జేసిన ♦ నిహమునందె, చెఱకుదురా విత్తు లూసర ♦ క్షేత్రములను
బెట్టుచందాన నెంతయు ♦ గట్టుగాంతు, రఖిలజనులెల్ల నిందింప ♦ నంబుజాక్షి. 690

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 5.

గీ. కన్నుఁగవ సూదిగోరుల ♦ గసికగొట్టి, మలము మూత్రంబు ద్రావించి ♦ మంటిమాటి
కగ్నిఁ బడవైచి వేతురా ♦ యమునిభటులు, మద్యపానంబుచేసిన ♦ మానవులను.
సీ. ఋతుమతిం బొందిన ♦ మతిహీనుఁ డెంతయు, రక్తకూపముల ని ♦ ర్మగ్నుఁ డగును
శౌద్రచండాలాది ♦ సతులఁ గూడినవాడు, శునకమాంసాహారియై ♦ సొదలఁ జొచ్చు
విశ్వసించినవాని ♦ వెలఁదిఁ బొందినఁ దుల్యుఁ, బృగుశిలాపాతన ♦ పీడ నొందుఁ
బణ్యభామాసక్తిఁ ♦ బరఁగినపాపుఁడు, ఋకుప్రాదంబులో ♦ నెపుడు నిలుచుఁ
గీ. బరులకాంతల బలిమినిఁ ♦ బట్టుకొన్న, వారిదుర్గతి లెక్కింప ♦ వశము గాదు
తన్ను నేలినభూపతి ♦ తరుణిఁ గవయు, నీచుఁ డుండును గడలేని ♦ నిరయమునను.
గీ. ఒక్కయేఁడాది వీరితో ♦ నున్నవాఁడు, నరకమార్గంబు లాయాత ♦ నల్లుభించి
పుల్కసాదికదుర్జాతి ♦ బుట్టిపుట్టి, ఘోరదుఃఖంబుఁ గుడుచును ♦ గురువరేణ్య. 693
గీ. పత్తిభేది పృథక్పాకి ♦ బ్రహ్మనింద, కుండనా దేశి శ్రుతులమ్ము ♦ కొన్నవాఁడు
నయుతయుగములు కుంభిపా ♦ కమున నుండి, పుడమి సంకరజాతులఁ ♦ బుట్టుచుండు.
సీ. ఇచ్చెదనని పిల్చి ♦ హీనాత్ములై యర్థి, జనులకు లేదు పొ ♦ మ్మనెడివారు
హితవును ధర్మంబు ♦ నెఱిఁగించువారిఁ బూ, జింపక ద్వేషంబు ♦ సేయువారు
గోవృషద్విజవధూ ♦ కులములయాహార, ములకు విఘ్నంబులు ♦ దలఁచువారు
తనువిశ్వసించిన ♦ జనములపట్లను, వంచనలోఁ గీడు ♦ గాంచువారు
గీ. బ్రహ్మహత్యాసమంబైన ♦ పాప మొంది, కఠినతరులైన కాలకిం ♦ కరులచేత
బ్రహ్మకల్పాంతరంబులో ♦ పదలఁ బడుచు, ఘోరనరకంబులందుండ్రు ♦ కురువరేణ్య.
గీ. బ్రాహ్మణోపేక్షకారులుఁ ♦ బాపచింత, దెలుపువార లసత్యంబు ♦ బలుకువారు
మగ్నభేద లనూయచే ♦ వలయువారు, బ్రహ్మహత్యసమానలు ♦ పార్థివేంద్ర. 696

క. ఎంగిలి దాఁకుచు నన్నము, వెంగిలియై యొసఁగునరుని ♦ వెంటంబడి స
ర్వాంగంబులు యమకింకరు, లంగారంబులను వేఁతు ♦ రనవరతంబున్. 697

సీ. స్నేహముననైన లోభంబు ♦ చేతనైన, నలసియైనను బొత్తుల ♦ వారగింప
కుండు శ్లేష్మంపుముద్దలో ♦ శతయుగములు, పొరలికడపటశునకమై ♦ పుట్టుచుండు.

గీ. మణులుఁ గోకలుఁ గస్తూరి ♦ మలయజంబుఁ, గప్పురంబును హరియించు ♦ మనుజులెల్ల
నేకవింశతియుగముల ♦ నేకనరకముల వసించియుఁ గాకులై ♦ పుట్టుచుండ్రు. 699

గీ. కంచు సీసంబు రాగి య♦ఱంచుకొన్న, యతఁడు వైశ్వానరజ్వాల ♦ యానెడినరక
మునను వేఁగుచు యుగముండి ♦ శునకయోని, జన్మశత మెత్తి మేకయై ♦ సంభవించు.

గీ. శ్రాద్ధకృహవర్తి తచ్ఛాస్త్ర ♦ పాఠకుండు, శూద్రకాంతానురక్తుండు ♦ స్మృతుల నింద
యొనరపచియించువాఁడు న♦వనిసురులకుఁ గీడుగావించువాఁడు ని♦ష్కృతులుదనరు.

గీ. అనృతవాదులకొండీల ♦ యన్యమంది, రాన్నభోక్తల మర్యాద ♦ నడచువారి
విశ్వసించినచోఁ ద్రుంచి ♦ వేయునట్టి, ఖలుల జిహ్వలు గోతురు ♦ కాలభటులు. 702

గీ. అగ్నిహోత్రంబు కానుక ♦ నడుగఁ దలఁచు, నతని కబ్బును బ్రహ్మహ ♦ త్యాయుతంబు
లతిథిపూజలు వర్జించి ♦ యన్నమారగించువారికిఁ బాపంబు ♦ లెంచ నరిది. 703

గీ. భూసురక్షేత్రము హరించు ♦ బుద్ధి నెవ్వఁ, డడ్డపెట్టును వానిని ♦ యమునిదూత
లినుపటోళ్లను బడవైచి ♦ యినుముగాఁగఁ, గుమ్మ మందురుసతతంబు ♦ గోడుకుడువ.

గీ. ఒకలు వేసినతోఁటలో ♦ నున్న పూలు, దేవపూజావికల్పనఁ ♦ దెచ్చువారి
నగ్నిశిఖలందుఁ బడవైచి ♦ యమునిభటులు, వేఁతురంతయుంతుగమెల్ల ♦ వెళ్లుదనుక.

గీ. జన్మనక్షత్రములయందు ♦ సంధ్యవేళ, వైధృతినిఁ జతుర్దశిఁ బిత్ర♦వాసరమునఁ
గాంతఁ గూడెడు మూర్ఖుమో♦గంబు నిండి, పాపములఁ బోలుజలగలు ♦ బాధఁ బెట్టు.

సీ. శక్తుఁడయ్యును దురా♦చారంబు మాన్పని, యతనితద్దోషార్థ♦మందియుండు
లేనిపాపము లెన్ను ♦ మాఁవాధము జిహ్వ, యమభటుల్ చిదుముదు ♦ రనుదినంబు
కన్యతో రమియించు ♦ కలుషాత్మకునిఁ బట్టి, భక్షించు సతతంబుఁ ♦ బక్షివితతి
ప్రాణినవ్రతమును ♦ బూర్ణంబు సేయని, జను నొందుగసిపత్ర ♦ వనములోనఁ

గీ. దగవు దిద్దుచుఁ బక్షపా ♦ తమునఁ బలుకు, జనుని నత్యుష్ణసైకత ♦ స్థలములందు
మిడుకుచేఁతురు పదివేల ♦ యుగము లెల్ల, నంతకంతకుఁ గుంతీసు ♦ తాగ్రగణ్య. 707

సీ. తల్లిని దండ్రిని ♦ దైవంబు నతిథుల, నొగిఁ బూజ సేయక ♦ యుండువారు
చేపునూపును ♦ శోపిన్కైనడి, దినముఁ బురాణము ♦ ల్వినని వారు
దేవతాభాషలు ♦ దిగఁద్రొవి యన్యభాషలశాస్త్రముల్గాని ♦ చదువువారు
ధర్మశాస్త్రంబులు ♦ దప్పించువారలు, దెలిసియు వెంబడి ♦ పనుపువారు

గీ. ఎంగిలిని గ్రోలపడక మే◆పంచువారు, గానవిద్యలపైఁ జే◆యు గల్గువారు
విష్ణునామమంత్రియజపంబు ◆ విడుచువారు, నిరయమార్గానవర్తులు ◆ నిక్కమఁగఁబు. 708
శేషధర్మము, ఆ 3.

బ్రహ్మసభ

చ. దళితవిరోధి యిట్టిదని ◆ దానితెఱం గెఱుఁగంగ బ్రహ్మకుం
గోఁచిదెనె తా నవాఙ్మనస ◆ గోచర మప్పుతిరూప మీవియ
త్తల మనుకంబ మొక్కటియ ◆ లొల్లఁగ సుస్థిరమై నిజప్రభా
వలి వెలిఁగించుచుండు శశి ◆ వారిజమిత్రులకుండలంబులన్. 709
భారతము, సభా ఆ 1 పద్య 79

సీ. మొగిఁ దమ్ముఁ బడసిన◆మునులసూర్తులకెూటి,ధర్మశాస్త్రములు మూ◆ర్తములుదనర
మణిదీధితులపెంపు ◆ మాయించి సాలోక్య, ముక్తులు తనుతేజ◆ములు వెలుంగ
వాణివీణారుచి ◆ వారించి సామగా, నంబులుమతులఁ ది◆వ్యంబుఁ బెంప
మృగమదాదులతావి ◆ మగిడించి సుడిసి ని,శ్వాసనాంబుజగంధ ◆ మతిశయిల్లఁ
గీ. చామరగ్రాహిణీకర◆చారురత్న, రుచులు వెలుఁగఁజేయక పాశ◆మచులు వోలయఁ
గనకమయపద్మకర్ణికా ◆ క్రమున విశ్వ, కర్త సుఖలీలఁ బేరోల ◆ గమున నుండె.
కుమారసంభవము, ఆ 4 ప 353

సీ. అఖిలవిద్యాధరహ ◆ స్యముల శంకలు దీర్ప,సరస నుండెడు మునీ ◆ శ్వరులు వొగడ
స్వస్తికహస్తులై ◆ సమ్ముఖంబునఁ బరా, బరిగాఁగసర్వసు ◆ పర్వ లుండఁ
గరతలయుగళివ ◆ క్రియలు గప్పగవిన్న, పంబులకెూఱకు ది ◆ క్పతులు సేరఁ
బూర్వదేవతలు కిం ◆ కుర్వాణులై తన, కనుసన్నవలసిన ◆ పనులు సేయ
గీ. గరుడగంధర్వభుజగకి ◆ న్నరపిశాచ, భటులు చావడిముంగటి ◆ బట్టబయలఁ
జటులతరవృత్తిగోటుల ◆ సంఖ్య లెసఁగ, నజ్జగర్భుఁడు కొలువున్న ◆ యవసరమున
కాళహస్తిమాహాత్మ్యము ఆ 2 ప 4.

సీ. గానం నకార్యమి ◆ దానీంసుఖేన వి,శ్రమ్యతాం గంధర్వ ◆ సముదయేన
నాట్యప్రసంగాయ ◆ నహి సమయోచితం, ప్రాచల్యతామప్స ◆ రోంగణేన
పాపత్యతాంనైవ ◆ పరమార్థజిజ్ఞాసు, యాద్యవేదాంతి స ◆ మాజకేన
పరచితానోవ్యజ ◆ వైరలుప్తీయతాం, మా నేస దేవతా ◆ మండలేన
గీ. భారతీరమణాధునా ◆ పరమపురుష ◆ భావనాపావనసుధాను ◆ భవవశేన
చిరమనుక్రీడతే యంమఁ ◆ దిరుగుచుండు, రజునిసభయందు వేత్రిహ◆స్తాగ్రసరులు
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము. ఆ 2

సీ. కపిలమార్కండేయ ♦ కణ్వాదిమునిశిఖా, మణులతో నొకమోము ♦ మాటలాడ
నిఁక జేయఁదగుసృష్టి♦యిది సేయుఁ డనియుప, బ్రహ్మల కొకమోము♦బయలుపఱుప
భావగర్భము లాడు ♦ భాషావధూటితో, నొకమోము నగుచు న♦ర్మోక్తి నుడువ
నప్సరఃకమలాస్య♦లాడులాస్యములొక్క, మొగము నూచుట కాభి♦ముఖ్య మొంద
తే. సర్వతోముఖచాతుర్య ♦ ధూర్వహత్వ, మొంది డెందంబు చెలువొంద♦నున్న గొప్ప
రాగసింహాసనస్థుఁడై ♦ రాజసమునఁ, జెద్దకొలువున్న జేజేల ♦ పెద్దఁ గనిరి. 713
ఉత్తరరామాయణము. ఆ 5 ప 8

సీ. క్షణకళాఘటికాది ♦ కాలంబు సాకార, మై గడియారమం ♦ దందపల్కఁ
గ్రహతారకారాశి ♦ గణము లల్లనఁ జేరి, పంచాంగదినశుద్ధిఁ ♦ బల్కరించ
సకలదిగ్దేవతల్ ♦ సభికుల నెల్లను, జ్రోలు లెటింగి కా ♦ ర్యుండ సనుప
పంచభూతంబులు ♦ ప్రణమిల్లి యేసృష్టి, నేమించునోయని ♦ మోముఁ జూడ
గీ. వేదములు వందిజనములై ♦ వినుతి సేయ, శాస్త్రములు వేత్రపాణులై ♦ సంచరింపఁ
జెలఁగి కొలువున్న త్రైలోక్య ♦ సృష్టికర్త, నగరివాఁకిట నిజవాహ ♦ నంబుడిగ్గి.
అహల్యాసంక్రందనము. ఆ 1

విష్ణుసభ

సీ. అతులితధర్మబో♦ధైశ్వర్యవైరాగ్య, ములును దచ్ఛక్తులు ♦ మొగిని నాల్గు
వేదచతుష్కంబు ♦ నాదిగానాలుగు, పాదంబు లందును ♦ భక్తి నిలువ
సూర్యసోమాగ్నులు ♦ సొరిదివ ధ్యంబులఁ, గమఠనాగాధిప ♦ గరుడముఖ్య
లాధారమైన్రాల ♦ నఖిలమంత్రములతో, సావిత్రికర్ణిక ♦ నావహిల్ల
గీ. సతతనతదివ్యమకుటకీ♦లితనవీన, రత్నరుచిజాలపరివృత♦రమ్య మగుచు
నఖిలయోగీంద్రహృద్ధ్యేయ♦మై వెలుంగు, నంబుజోదరుదివ్యసిం♦హాసనంబు. 715
సీ. అష్టమహాపీఠియం♦దష్టదళంబుల, విమలాదిశక్తులు ♦ వెలయుచుండు
నమ శేంద్రుడుశనుండు ♦ విమలయుత్కర్షిణి, ప్రజ్ఞాక్రియాయోగ ♦ ప్రహితసత్య
యీశానయను పేళ్ళ ♦ నెనిమిదిదిక్కుల, రమణతో వింజామ♦రంబు లిడుచు
నద్దేవు సేవింతు ♦ రంతఃపురాంగన, లేవురు విమలపూ♦ర్ణేందుముఖులు
గీ. కమలలాంచనహస్తలై ♦ కమలనేత్రుఁ, గొలిచియుండుదు రెప్పుడు ♦ కొమరుమిగిలి
విహగనాయకశేషాహి ♦ విబుధవరులు, నిత్యముక్తులుగొలుతురు ♦ నియమమెసఁగ.
సీ. [illegible]బోదల ధిక్క♦రించుయానము లొప్ప, నలినాయతాక్షులు ♦ నాట్యమాడఁ
[illegible]సమలపాదక♦[illegible]కంఠము లొప్ప, పద్యేందుపదనలు ♦ పాటఁ బాడ

మణిబింబముల నెంచు ♦ మధురాధరములొప్ప, పుష్పాసబోండ్లుతాఁ ♦ బూలమీఁదఁ
జమరువాలములబిం♦కెము లూన్చ కురులొప్ప, రమణీమణులు చామ♦రములువీపఁ
గీ. బసిఁడిబెత్తములు ధరించి ♦ కుసుమగంధు, లంత నంత ననంతప♦ ద్మాసనాది
పాణికోటులు మనవులు♦పన్యసింప, నిండుకొలువుండె దైతేయ♦ఖండనుండు. 717
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 24.

ఈశ్వరసభ

సీ. దశనసౌదామనుల్ ♦ దనర మోమలరించి, నీరజోదరుఁ దన్నుఁ ♦ జేరఁ బిలిచె
వచనామృతౌఘప్రవా♦హాభిషిక్తుగాఁ, జేయుచుఁ బరమేష్ఠి♦ఁ బాయఁ బిలిచెఁ
గరతలారుణదీప్తి ♦ కరరుహద్యుతులలో, సంధిల్ల నింద్రుఁ జే♦సన్న నునిచె
దృఙ్మరీచులు వర్వ♦దిగధీశ్వరుల నోలి, మన్నించి కన్నుల ♦ సన్న నునిచె
గీ. నంత నందిమహాకాళు♦లఖిలసిద్ధ, సాధ్యదేవాసురేంద్రాది♦జనుల నెల్ల
వరుస నునిచిరి శివుఁడు దే♦వతల కెల్లఁ, గరుణఁ గొలు విచ్చి పేరోల♦గమున నుండె.
కుమారసంభవము, ఆ 6 ప 990.

సీ. తననిజరూప మిం♦తయునుని దెలియక, వాదంబు సేసెడు ♦ వేదరవముఁ
గరుణావలోకనా ♦ కాంక్షితులై యున్న, బ్రహ్మాదిసనకసం♦ప్రణుతిరవము
సారశివానంద ♦ సల్లాపముల నొప్పు, ప్రమథగణాళియా♦ర్భటురవంబు
డమరుమృదంగాది ♦ ధమధమధ్వనితోడి, పటుభృంగినాట్యవి♦స్ఫారరవము
గీ. మానుగాఁ జామరలు వీచు♦మాతృకాది, కామినీజనమహితకం♦కణరవంబు
మెండుఁ జెలఁగంగఁ గన్నుల♦పండువయ్యెఁ, గొండరాచూలిపెనిమిటి♦నిండుకొల్వు.
భాగవతము, స్కం. 6 పద్య 486.

సీ. కైలాసగిరిమీఁద ♦ గాలకంఠుఁడు దివ్య,హాటకరత్నసిం♦హాసనమున
నద్రిజ నుంచి మ♦హాప్రదోషంబున, సకలదేవర్షులు ♦ సన్నుతింప
వాణీమహాదేవి ♦ వీణమీటుచు నుండఁ, గమలసంభవుఁడు దా♦ళములు వైవ
దానవాంతకుఁడు మృ♦దంగవాద్యము సల్ప, శ్రీలక్ష్మిగానంబు ♦ సేయుచుండ
గీ. వాసవుఁడు వైణవోన్నన♦స్వరముఁ గూర్ప, గరుడగంధర్వయక్షకి♦న్నరపతంగ
సిద్ధవిద్యాధరాధిపుల్ చేరి కొలువ, హర్ష మిగురొత్తఁ దాండవం♦బాడు చుండు.
బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 3.

సీ. అమరకోటులవేత్ర♦హస్తుడౌ నందికేశ్వరుఁడు ముందర బరా♦బరులు సేయ
పంకజ[illegible]♦ తా[illegible]దముల్ ద[illegible] [illegible]♦ర గముకీ[illegible]

జగకిణకగిణ ♦ ఝుంఝుంతరికియని, తవణించి భృంగితాం ♦ డవమొనర్ప
జయజయభక్తవ ♦ త్సలశర్వయని సనకసనందనాదు ల ♦ గ్గలికఁబొగడ
గీ. గిరిజవామాంకతలమునఁ ♦ గరము మెఱయ, మాననీయప్రభాదీప్య ♦ మానరత్న
చిత్రసింహాసనమున నా ♦ సీనుఁడగుచు, హరుఁడు పేరోలగంబుండె ♦ నమితమహిమ.

నాగరఖండము, ఆ 1 ప 96.

సీ. తొడమీఁదఁగూర్చుండి ♦ తొడరియేనికమోము, కొడుకు సయ్యాన ముద్దు ♦ గురియుచుండ
వేమారు గౌరితా ♦ వెనకయ్య వెనకయ్య, యగు కుమారుని ముద్దు ♦ లాడుచుండ
గారాము నెఱయంగ ♦ సారెసారెకు వచ్చి, వీరభద్రుఁడు దండఁ ♦ జేరి యుండ
బిత్తరింపుమఁ జేరి ♦ భృంగీశ్వరుఁడు ప్రమోల, నందంద నట్టున ♦ మాడుచుండ
గీ. నారదుఁడు వీణ మీటి గా ♦ నములు పాడ, బారలుగ నంది కడుబరా ♦ బరలు సేయఁ
బ్రమథవర్గంబు లొగి విన్న ♦ పములు సేయ, శివుఁ గొలువుండె నమ్మహా ♦ దేవుఁడపుడు.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 3.

రామసభ

క. కొలువుండెఁ గలశజలనిధి, వెలిచిలువమెఱుంగుగద్దె ♦ విష్ణుఁడుపోలెన్
ధళధళలుగుల్కు వజ్రపు, బెళుకుల విలసిల్లు సింహా ♦ పీఠము నందున్. 723
సీ. శృంగసంగతమైన ♦ బంగారుగట్టుచందమున సౌమిత్రి వే ♦ త్రము ధరింపఁ
జెంత జాబిల్లికిఁ ♦ జేయిచ్చెనో యన, భరతుండు ధవళాత ♦ పత్ర మూన
వామనాకృతిఁజూపు ♦ వహి నానతాంగుఁడై, లవణారికార్యజా ♦ లంబుఁ దెలుప
స్వాభీష్టఫలసిద్ధు ♦ లందుకైవడి వాలి, యనుజుండు కానుక ♦ లందు కొనఁగ
గీ. సభప మంసంబుపై ప్రేల ♦ నంగదుండు, మట్టముగఁ జీల్చి తెలనాకు ♦ మడిచియొసఁగ
ననిలసూనుండు పైఁజాచు ♦ నడుగులొత్త, నుండు విభుకొల్వు కన్నుల ♦ పండువయ్యె.

సుదక్షిణాపరిణయము ఆ 1 పద్య 89, 90.

సీ. మణిసహస్రముల దో ♦ మణిసహస్రంబుల, డంబు మెచ్చని కిరీ ♦ టంబుఁ దాల్చి
మొగముచంద్రుని గెల్వ ♦ మొనయుకీర్తియునంగఁ, దెలివిగాఁగ పురంపుఁ ♦ దిలకమూని
నిజగుణావలిలీల ♦ నిర్మలశ్రీమించు, తళుకుముత్యాలచా ♦ కళి ధరించి
బలిమి కేళికిఁ బూను ♦ బలుబిరుదములు నాఁ, గరముల వజ్రాల ♦ కటకము లిడి
గీ. పొసఁగఁ గుంకుమగంధంపు ♦ పూఁత రత్న, హారములు గానగా ముత్తి ♦ యంపుటంగి
రహిఁ దొడిగి పెద్దపీతాంబ ♦ రంబు వెలయఁ, గొలువుసింగారసద్యోగ ♦ భుప్రభుండు.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 5 ప 247.

కృష్ణసభ

సీ. విడియంబు రుక్మిణీ◆విమలాంగి యొసఁగంగఁ, జందనం బురమున ◆ సత్య పూయ
సురటి జాంబవతి వీ◆చుచు నుండఁ బూసరుల్, కాళింది సిగపైని ◆ గడలుకొలుప
నిల్వుటద్దముఁ బూని ◆ నెఱి సుదంత వసింప, మిత్రవింద కరంబు ◆ మేనఁ దాల్ప
భద్రపాదాబ్జముల్ ◆ భద్రంబుగా నొత్త, లక్షణ డాసి మే◆లంబు లాడఁ
గీ. దక్కిన పదారువేలకాం◆తలును జుట్టుఁ, గొలువఁగొలువుండెఁ గృష్ణుఁడు◆లలితసకల
మైనశృంగారమును మూర్తిఁ◆బూనినట్లు, నిండుపతితోడఁ గన్నుల ◆ పండువుగను.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము.

సీ. బలభద్రముఖ్యులు ◆ భద్రపంచాననా,సనముల నుభయపా◆ర్శ్వముల జెలఁగఁ
గఁకణనాదసం◆కలితశయ్యాబ్జలై,రామామణులు చామ◆రములవీవ
నయనహస్తముఖాభి◆నయములు మీఱంగ, నచ్చరల్ రమ్యలా◆స్యముల సలుప
నఘకంసశకటాది ◆ హరణజయాంకముల్, వినుతింపుచును వంది◆జనము గొలువ
గీ. భువనమోహనకరమూర్తి ◆ భువనజాత, జాతశంకరముఖసుర◆జాతవ్యాదయ
వర్తి యాదవకులచక్ర◆వర్తి భవ్య, తమసుధర్మను బేరోల◆గమునఁనుండి. 727

సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 2 ప 4.

ఇంద్రసభ

క. శతమఖుసభ శుభరత్నాం,చితకాంచితరచిత పటిమ◆చిత్రము లోక
త్రితయాఖిలలక్ష్మీసం,శ్రిత మలవియె దానిఁ బొగడ◆శేషున కయినన్. 728

చ. అతులవిభూతితో మణిమ◆యాభరణద్యుతు లొప్పఁగా శత
క్రతుఁడు శచీసమేతుఁ డయి ◆ కాంచనచారువిమానమాలికా
గతదివిజోత్తముల్ గొలువఁ◆గాఁ గొలు వుండు వరాప్సరోంగనా
యతవిలసత్కటాక్షకుసు◆మార్చితసుందరవక్త్రచంద్రుఁ డై. 729

సీ. వదలక యేలిన◆వాని ప్రస్తవమునఁ, బోరిలో నీల్గిన ◆ వీరభటులుఁ
దమకులధర్మముల్ ◆ దప్పక సలిపిన, గృహమేధులును జగ◆న్మహితకీర్తిఁ
బరఁగినధన్యులుఁ ◆ బరహితవ్రతు లైన, పురుషులు దుగ్ధరా◆మరణశోక
భయబుభుక్షార్తిసి◆పాసాద్యపేతు లై, కొలుతురు సురరాజు◆నొలసియర్థ

ఆ. ధర్మకామములు స♦దక్షిణక్రతువులు, శ్రీవిలాసములు య♦శేషయజ్ఞ
వాహమంత్రతతులు ♦ వచ్చి సేవింతురు, మూర్తిమంతు లగుచు ♦ ముదముతోడ.

భారతము, సభా. ఆ 1 పద్య 61-65.

సీ. నిండుపున్నమనాఁడు ♦ గండరించినచంద్ర, మండలశ్రీలతో ♦ మారుమలయ
భద్రవిద్యోతాత♦పత్రంబు గ్రాలుచు, మిన్నేటితరఁగల ♦ మేలుకొలుపఁ
గలితదివ్యాంగనా♦కరతలచాతుర్య, చామీకరశ్రేణి ♦ జాడపఱుపఁ
చింతామణిస్ఫుట ♦ కాంతరత్నానేక, ఘటితసింహాసనా♦గ్రంబునందు
గీ. నూరుపీఠంబుపై శచి♦యుండ నుండి, వరుసదిక్పాలకాదిదే♦వతలు గొలువ
సాటిసెప్పంగరానిరా♦జసముతోడ, నింద్రుఁ డొప్పారె వైభవ♦సాంద్రుఁడగుచు.

భాగవతము, స్కం. 6 పద్య 260.

సీ. బహులక్షణానురూ♦పప్రభావంబులఁ, గనుపట్టు సుకవివా♦క్యములచేత
నరిదరకరమహీ♦మాధాయకంబులై, తనరెడు గుణనిమం♦త్రములచేత
శాస్త్రాదికరణచ♦ర్యాభీతవిమతమై, కొఱలునూతనబుధ♦గోష్ఠిచేత
శ్రుతహితవర్ణవి♦స్ఫురణమాధురిఁజాల, సొగయువిద్యాధర♦స్తుతులచేత
గీ. నలుసుపోవఁ బురందరుఁ♦డూర్వశీశ, శిప్రభాహారిణీఘృతా♦చీతిలోత్త
మాప్రభానాప్సరోవధూ♦మణులు గొలువ, నొనరియొడ్డోలగంబయి♦యుండునపుడు.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 70.

సీ. ఒకచోటఁ బ్రకటహా♦టకసముద్యద్దీప్తి, పుంజమాతపపరి♦స్ఫూర్తిచూప
నొకచోటఁ బద్మరా♦గోపలప్రభలు సం, ధ్యారాగవిభ్రమం♦బావహింప
నొకచోటవజ్రమౌ♦క్తికధాళధళ్యవి, నిర్మలరుచులు వె♦న్నెలలు గాయ
నొకచోట హరినీల♦నికరవిస్ఫుటనైల్య, కాంతులు చీకటుల్ ♦ గ్రమ్మఁజేయ
గీ. మిశ్రబహువిధమణిగణా♦మితమరీచి, జాలమొకచోటఁ గిమ్మీర♦లీలనింప
వైభవశ్రీసమున్నతి♦వర్ణనీయ, మగు సుధర్మాభిధానస♦భాంతరమున. 733

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

సీ. శచిముద్దుమోముఁ జూ♦చుచు నాగకన్యాన, వీనగానము విను♦వింతహొయలు
వేల్పులమనవులు ♦ వినుచు నచ్చరమచ్చె, కంటులనటనంబుఁ♦గాంచు మరువు
ధనదాదిహితమంత్రి♦ జనులతోఁ బల్కుచు, మునులవాదులకు న♦వ్వెనయుహరువు
గ్రొంజుక్కవాలకుఁగేల్ ♦మోడ్చుచు సురుఁడాన, తిచ్చుయుక్తులెఱుంగు♦హెచ్చరికయు

గీ. దనరుఁ జెల్వు నసంగ సం♦తస మొసంగ, వైజయంతంబుపైఁ గొలు♦వై జయంత
ముఖులు బర్హిర్ముఖులు చంద్ర♦ముఖులుగొల్వ, నిండుకొలువున్న దేవతా♦నేతఁ గనిరి
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 4 ప 278.

సీ. కనకాంగియపరంజి ♦ కాళాంజధరియింప, సొగసుగా మేనక ♦ సురటివిసర
శశిరేఖవలిపెంపు ♦ చల్వపావడ వైవ, రంభోర్వసులు చామ♦రములు వీవ
తారాసరోజాక్షి ♦ తాలవృంతముఁ బూనఁ, గర్పూరతిలక బా♦గా లొసంగఁ
జిత్రరేఖపసిండి♦చే గిండిధరియింపఁ, గ్రతుశుల్క మణిపాదు♦కలు వహింప
గీ. దాన్యమాలిని నిల్వుట♦ద్దంబు సూప, మంజుఘోషాలి వేణిసాం♦బ్రాణి వేయఁ
జంద్రకళచేరి పాదాంబు♦జంబు లొత్తఁ, బెద్దకొలువుండె దైతేయ♦భిదురపాణి.
దశావతారచరిత్ర, ఆ 8.

—♦ యమసభ ♦—

క. ధర్మసభ లోకధర్మా, ధర్మవివేకాస్పదంబు ♦ తైజసము లస
ద్భర్మమణితతుల దానిన్, నిర్మించెను విశ్వకర్మ♦నిపుణత యొప్పన్. 788
భారతము, సభా. ఆ 1 పద్య 67.

సీ. కణ్వ గాంగేయ మా♦ర్కండేయు లొకవంక, సముచితస్మృతివివా♦దములు సలుపఁ
దమరుదెచ్చిన ప్రాణ♦తతుల ముందట నుంచి, యొడనొడఁ గింకరుల్ ♦ హెచ్చరింప
నెవ్వరెవ్వరి నెంతు ♦ మెందెందుఁ బోదుమం, చాకృతుల్ గనియామ♦యములు పలుకఁ
గవిలెలో నున్న ప్ర♦కారానఁ బ్రజపాప, పుణ్యముల్ చిత్రగు♦ప్తుండు దెలుప
గీ. ధర్మపీఠంబునను గాల♦దండమృత్యు, సహితుఁడై నిండుకొలువుండి ♦ సకలలోక
వంద్యుఁ డాతండు సుదమకాని♦నచ్చు రాకఁ, గాంచి యెదురేఁగి యొక్కయర్ఘ్యంబొసంగె.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 8 ప 316.

—♦ వరుణసభ ♦—

క. వరుణసభ సర్వలోకో, త్తర ముజ్జ్వలమణిమయము సి♦తప్రభ మతిసుం
దర మం దుండును వరుణుఁడు, వరుణానీసహితుఁడై ధు♦రీణం బగుమహిమన్.
సీ. అందు సుఖాసీనుఁ♦డై నదీవ్యయగణేంద్రు, సంబుధుల్ నాల్గును ♦ సధికభక్తిఁ
గొల్చింది నర్మద ♦ గంగ గోదావరి, విదిశ విపాశ కా♦వేరి కృష్ణ
వేణి సరస్వతి ♦ పెన్న యైరావతి, యనఁగఁ బ్రసిద్ధంబు♦లయిన నదులు
సరసీతటాకని♦ర్ఝరదీర్ఘికాదులు, దిక్కులు సధకధా♦త్రీధరములు

ఆ. వసుమతియును దేహ◆వంతంబులై వచ్చి, మకరకూర్మశింశు◆మార సింహ
శరభ సానుజాది◆ జలచరస్థలచర, తతులతోడ సంత◆తంబుఁ గొలుచు. 739

భారతము, సభా. ఆ 1 పద్య 69-71.

—◆ కుబేరసభ ◆—

క. ఘనమగు యింద్రసభతో, నెన యగుచు మహావిభూతి◆ నెంతయు నొప్పం
దన దివ్యశక్తి నాతం, డొనరఁగ నిర్మించె దాని◆ నుత్తమమణులన్. 740

క. అందుఁ గుబేరుఁడు పరమానందంబున నుండు ధర్మ◆నందన విలస
న్మందార పారిజాతక, నందనమందానిలాభి◆నందితుఁ డగుచున్. 741

ఉ. దానికి నెయ్యుఁడై యమర◆వంద్యపదాంబుజుఁ డంబికాబృహ
త్పీనపయోధరాగ్రపరి◆పీడితవక్షుఁడు భూషణీకృతా
హీనుఁ డశేషలోకగురుఁ◆ డీశ్వరుఁ డెప్పుడు నంద యుండు నా
నానిశితాయుధాయుతస◆నాథమహాద్భుతభూతకోటితోన్. 742

భారతము, సభా. ఆ 1 పద్య 73-77.

—◆ మయసభ ◆—

క. సలిలములు లేనిచోటను, జలములు గల వనుచు నెగయఁ దిగిచి◆ వారక తోయం
బులు గలచోటను జేలం, బులు దడియఁగఁ బడియె నిజవి◆భుత్వము దొలఁగన్. 743

భాగవతము, స్కం. 10 పద్య 824.

పీఠికాపురము

సీ. ఏపట్టణము ప్రోల◆ నేలేఱు ప్రవహించుఁ, బృథివికి ముత్యాల◆ పేరు వోలె
మున్నూటయఱువది◆మూర్తిభేదములతో, విహరించు నేవీఁట◆ వేల్పుపిండు
పీఠాంబ చెలిమియో◆ పీఠహుంకృతినున్న, ననచి కాపుండునే◆ నగరి కెలనఁ
గుంతీమహాదేవి◆ కూర్మి నోనల్లుఁడు, మాధవుం డేవీఁట◆ మరగినాఁడు

తే. పెద్దగవనుల నెపుడు◆ భేదనమున, నెలమి నిలుచుండు క్రీడావి◆హీనజఘనుఁ
డట్టి పీఠాపురముఁ జేర◆ నరుగుదెంచె, బరమశైవుండు శ్రీపరా◆శరసుతుండు.

తే. నాఁడె కోరినపట్టు నె◆న్నడిమిచాయ, దళములుగదుడు బోలె సం◆తతముఁ బొలుచు
వేణికానాదణులయందు◆ విస్మయముగ, జగతి నెక్కుడిచే శోటి◆సాటిపడులు. 745

సీ. ఏడేడు పరిధీతు◆ విరుగాపుచుండుఁ, బ్రాసంగుపరిచేలఁ◆ బసిఁడిచాయఁ
బరిపాకమునఁ జేరు◆ పనస పండులతావి, యుంచెందిరములను◆ వింద నేయు

వేఁబోఁకఁబోలుపొదు ♦ వింధ్యాద్రిపవనంబు, పోఁకపుష్పలతావిఁ ♦ బుక్కిలించు
వేశ్యవాటికలందు ♦ విహరించు వలరాజు, సనయంబుఁ జెఱకువిల్లును ధరించు
గీ. నారదంబులవలపు పొ♦న్నలఁ బెనంగి, విచికిలామోదములతోడ ♦ వియ్యమందుఁ
బాటలీపుష్పకేతకీ ♦ పరిమళములు, పాదలవిలసిల్లుఁ బీఠికా♦పురమునందు. 746

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 2 పద్య 52-54.

సీ. పాదగయాక్షేత్ర ♦ పరమపవిత్రంబు, పురుహూతికాంబకుఁ ♦ బుట్టినిల్లు
యేలానదీజలా♦వృతతటాంకానీక, మఖిలశక్తులకు వి♦హారభూమి
తోరంపులవణపా♦థోనిధితీరంబు, నిర్మలగౌతమీ♦నికటసీమ
కుంతిమాధవుదేవు ♦ గురుతరస్థానంబు, విలసితభీమమం♦డలతలంబు
గీ. సేతుకాశీప్రయాగాద్య♦శేష దివ్య, తీర్థరాజంబులందుఁ బ్ర♦తిష్ఠ గాంచి
సకలదోషాపనోదక♦శక్తి నలరు, పుణ్యసారంబు పీఠికా♦పురవరంబు. 747

సీ. చక్రవాళాహార్య♦జలధితుల్యోన్నత, ప్రాకారపరిఖావి♦రాజితంబు
సాంద్రముక్తాసౌధ♦ చంద్రశాలానేక, భర్మనిర్మితహర్మ్య ♦ శర్మదంబు
కరిసైంధవాందోళి ♦ కాధేనుధనధాన్య, వనదేవగృహసరో♦వర్ణితంబు
విమలచాతుర్వర్ణ్య ♦ విద్వత్కవిశ్రేష్ఠ, భటనటామాత్యవి♦స్ఫారితంబు
గీ. రాజమాహేంద్రవరదుర్గ ♦ రాజ్యభూరి, భారసంభరణాక్రాంత♦భాసమాన
రావు మాధవనృపపరి♦రక్షితంబు, భోగనికరంబు పీఠికా♦పురవరంబు. 748

రుక్మిణీపరిణయము, కూ. తి. ప 23-24.

సీ. ఎలమిచే శ్రీకుక్కు♦టేశ్వర శ్రీకుంతి, మాధవస్వామి లే♦నగరనిచోటు
హితమాని రాజరా♦జేశ్వరీపురుహూతి,కాశక్తు లభివృద్ధి ♦ గలుపుతావు
గడఁగి యేలామహా♦కల్లోలిని సతంబు, నెసఁగి చుట్టును బ్రవ♦హించునెలవు
ప్రతినవట్టినరీతిఁ ♦ బాదగయాక్షేత్ర, మొప్పి పితౄణము♦ల్బాపుచునికి
గీ. మఱియు నెల్లెడ వాల్గసీ♦మలకు నడుమఁ, దనిసి ముక్కాలు నలువది♦దైవతములు
కృపను రాజేంద్రునకు జయం♦బిచ్చు చక్క, విభవశుభవృద్ధికరము శ్రీ♦పీఠపురము.
శా. ఖ్యాతశ్రీఁ ద్రిజగత్ప్రభూతమహిమం♦బౌ కుక్కుటేశాకృతి
జ్యోతిర్లింగము చుట్టుఁ బావనముగ ♦ వ్యాలీనభూభాగమా
పాతాళంబుగనంచు నంచితమతిం ♦ బ్రాజ్ఞుల్ ప్రశంసింతు రా
పూతక్షేత్రము పీఠికానగర మొ♦ప్పున్ యామ్యదిక్కాశియై. 750

సీ. దుర్భిక్షమహావ్యా ♦ ధుర్వారశరభంబు, వైరిహానిద♦మారుతంబు
నాపదంధతమసా♦హరణప్రభాతంబు, పాపమత్తేభేంద్ర ♦ పాకలంబు

విజ్ఞానచంద్రికా ♦ విలసనేందూదయం, బైశ్వర్యవనవసం♦తాగమంబు
ఘనపుణ్యసస్యరా♦శ్యమకాలవర్షంబు, ముక్తికన్యోద్వాహ ♦ ముఖ్యలగ్న
గీ. మచటి కరుదెంచు జనులక♦యత్నసిద్ధ,ఫలము శ్రీకుంతిమాధవ♦స్వామి దివ్య
మందిరవిమానదేదీప్య♦మానవిపుల, ధామధామసుదర్శన ♦ దర్శనంబు. 751

రామరాయవిలాసము, ఆ 1 ప 64–66.

సర్పపురము

సీ. శ్రీసుదర్శనశంఖ ♦ చిహ్నాంకితము గాక, యెపుడు మిన్నకయున్న ♦ యిల్లు లేదు
బహులోర్ధ్వపుండ్రసం♦పదలేక వృధయైన, ఫాలఫలకలతోటి ♦ ప్రజయు లేదు
వైష్ణవోత్తమభాగ♦వతసాత్త్వికులగోష్ఠి, వెలియైనవాటికా ♦ వేదిలేదు
నలిసేతుబంధు భావ♦నారాయణస్వామిఁ, దప్పించి పరదైవ♦తంబు లేదు
గీ. పరమగీర్వాణయాగవై♦భవము నెలవు, నిఖిలకల్యాణగుణకేళి ♦ నిలయ మనఘ
దివ్యములు నూటయెనిమిది ♦ తిరుపతులకుఁ, బరమపదమైన శ్రీసర్ప♦పురమునందు.

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 2 పద్య 65, 66.

కాకినాడ

సీ. చంద్రశాలాగ్రీవ ♦ సద్వధూచిత్రిక, రచనాముకురభూత♦రాజబింబ
మతిమృదుమధురగా ♦ నానుగుణమృదంగ, రావదబ్ధితరంగ♦రవకదంబ
మవనీసుధాజగ్ధి ♦ నివహసత్కృత్కృత, సవహోమధూమహ్వా♦ప్టద్భుతళంబ
మురుసుధామయసౌధ ♦ యూథసమాలోక, నరజతాద్రిగవేషి ♦ హారికలంబ
గీ. మాత్రివిష్టపవాస్తవ్య ♦ నేత్రచిత్రి, దీపికాస్తంభజృంభణా♦దిగతభీక
కలశీబాభ్యాశగచ్ఛద♦ఖిలసుపర్వ,గణము శ్రీకాకినాడ ప♦ట్టణము దనరు. 753

సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 1 ప 5.

దక్షారామము

సీ. కామ్యార్థఫలసమ♦త్కారకల్పతరువాటి, దళితపాతకకోటి ♦ దక్షవాటి
పరిణుతకల్యాణైక ♦ గుణమణివ్రజపేటి, ధాత్రీకటీశాటి ♦ దక్షవాటి
సన్మునీంద్రారామ ♦ సస్యమేఘస్ఫోటి, దమితరోగనిశాటి ♦ దక్షవాటి
రథవిమానాతప♦త్రపతాకగజఘోటి, తాపాద్రిశతకోటి ♦ దక్షవాటి
గీ. దర్పితాశాలతాకోటి ♦ దక్షవాటి, దనరు నిగమావిపురిచేటి ♦ దక్షవాటి
ద్వారసేవితకర్ణాటి ♦ దక్షవాటి, రక్షితేందుకిరీటి శ్రీ♦దక్షవాటి. 754

దక్షాంగదచరిత్రము, ఆ 1 ప 28.

గీ. దక్షవాటికఁ బశ్చిమ♦ద్వారభూమిఁ, బ్రతివసించును సర్వాంగ♦రమ్య యగుచు
సేవకులపాలి సురశాఖి♦ పూవుఁగొమ్మ, కోమలార్ధేందుధరుకొమ్మ♦ గోగులమ్మ.

గీ. దక్షపురమున నుత్తర♦ ద్వారమందు, నూర్జితంబుగ నుండు మ♦హోజ్జ్వలాంగి
కామితార్థైకసంకల్ప♦ కల్పవల్లి, మహితసుగుణమతల్లి శ్రీ♦మండతల్లి. 755

క. సారమణిదక్షవాటిక, కూరపుగవనిన్ బ్రసిద్ధి♦తో వసియించున్
హేరాళక్రీడాసంచారిణి నూకాంబ భక్త♦జనరక్షణకై. 756

క. మట్టయినయట్టి దక్షుని, పట్టణమున దక్షిణంబు♦ పార్శ్వపుఁ గవనిన్
నెట్టుకొని వెలసి నిలిచిన, ఘట్టాంబికఁ గొల్వఁ గలుగుఁ♦ గామితఫలముల్. 757

గీ. పృథివిఁ బదునెనిమిదియోగ♦పీఠశక్తి, గణములో నెంచ సర్వశృం♦గారయగుచు
భీమనాథునిసన్నిధిఁ♦ బ్రేమ వెలయు, మాణిక్యాదేవి సకల క♦ళ్యాణమూర్తి. 758

ఉ. ఏదెసఁ జూచినన్ విబుధ♦ లేదెసఁ జూచిన మౌనిమండలం
బేదెసఁ జూచినన్ హరిద♦ధీశ్వరవర్గము వాసవాది యం
దేదెసఁ జూచిన న్నవమ♦హేశ్వరమూర్తులు శ్రీనికుంభకుం
భోదరతండు భృంగిరిటి♦హాహాహుకహాహులు దక్షవాటికన్. 759

సీ. అగ్రజుండైనను♦ నంత్యజుండైనను, బూఁబోఁడియైనను♦ బురుషుఁడైనఁ
బరమమూర్ఖుండైనఁ♦ బండితుండైనను, దారిద్ర్యగుండైన♦ ధనికుఁడైనఁ
బలవంతుఁడైనను♦ బలహీనుఁడైనను, బ్రాయంపువాఁడైనఁ♦ బంగువైన
నాస్తికుండైనను♦ నసృతవాదియునైనఁ బరఁగగార్దభమైనఁ♦ బందియైనఁ
గీ. కీటకంబైన బకమైనఁ♦ గ్రిమియునైనఁ, బాదపంబైనఁ దృణమైనఁ♦ బ్రాణరహిత
మై రహించి దక్షవనచతు♦ర్ద్వారసీమఁ, బొందుఁ గైవల్యకళ్యాణ♦ భోగలక్ష్మి. 760

సీ. దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యమరులేస్థానంబు♦ నందు లేరు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యర్థమేస్థానంబు♦ నందు లేదు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యమృతమేస్థానంబు♦నందు లేదు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యజ్ఞమేస్థానంబు♦నందు లేదు
గీ. దక్షవాటిక సకల తీ♦ర్థముల కిరవు, దక్షవాటిక సకలవి♦ద్యలకు గరిడి
దక్షవాటిక విభవంబు♦ తానకంబు, దక్షవాటిక శివునియం♦తఃపురంబు. 761

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 1, 6.

రాజమహేంద్రవరము

సీ. కమలాచలా(గమా♦ర్కండేయశివశిర, శ్శశిచంద్రికాధౌత ♦ సౌధవీథి
గోదావరీపుణ్య ♦ కూలంకషాజల, స్ఫారిత(శీమద్రి ♦ పాదయుగళి
జలదదర్శ్యస్నాత ♦ ప్రాకారపరివేష, గంధూషితాజాండ ♦ మండలంబు
బంధదంతావళీ ♦ గ్రైవేయఘంటికా, టంకారముఖరఘం♦టాపథంబు
గీ. రాజబింబాననానూత్న ♦ రత్నపేటి, వీరబాహుత్తసుభటకం♦ఠీరవాద్రి
వేమభూపాలరాజ్యాభి♦వృద్ధికరము, సాంద్రవిభవంబు రాజమ♦హేంద్రవరము. 762
భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 1 ప 42.

సీ. ఉండు నేవీఁట మా♦ర్కండేయమునినాథ, సజ్జలింగ ప్రసంగ ♦ శాసనుండు
ప్రవహించు నేవీఁటి ♦ పశ్చిమప్రాకార, మొరసి గంగమ్మ సా♦గరముకొమ్మ
యావిర్భవించినాఁ ♦ డేవీఁటికోటలో, బలభేది మదనగో♦పాలమూర్తి
పాలించు నేవీఁటి ♦ ప్రాగుదక్కోణంబు, నుమబోటి శ్రీముల్ల ♦ గూరిశక్తి
ప్రబలధారాసురత్రాణ ♦ భద్రజాతి, కరిఘటాహైన్యదుస్సాధ ♦ కనకలోహ
గీ. గోపురద్వారకవాటప్రి♦పిహిత మతి, సాంద్రవిభవంబు రాజమ♦హేంద్రపురము.
కాశీఖండము, పద్య 58.

ఉ. రాజిలు వేగినాటి కప♦రాజితమైనదిరాజధాని శ్రీ
రాజమహేంద్రిపట్టణము ♦ రాజనరేంద్రునిచేతఁ బాలితం
బై జగతీసతీగళము♦నందును గౌతమితోడఁ దాలిబొ
ట్టై జిగిమించువాగ్భవ ర♦మాధిప వీర కవీశవంద్యమై. 764

ఉ. బంగరుగిండ్లో యయ్యమృత ♦ భావితకుంభములో యనంగ నొ
ప్పం గమలాఫలంబులవి♦పొల్పుగఁ దత్పరి మాణకాంచనా
ప్తిం గనవట్టివారుకని♦పింప రటం చెఱింగించు నెందు శ్రీ
సంగతి రాణ్మహేంద్రపురి ♦ సంపదుదంచితలీల మించదే. 765

మ. తుమ జాతు ల్వరికింప నేటి కిట ని♦చ్చల్ సర్వవర్ణస్థులున్
సముల్లై మించెద రంచుఁ దెల్పనో యనం♦జానొంద నాబాలవృ
ద్ధముగా వందలు నాగ్నిహోత్రులుగనే ♦ దైవారుచుం ద్రారచి
త్రము శ్రీరాజమహేంద్రపత్తనము సఁ♦ స్తవ్యంబు గాదేరికిన్. 766

ఉ. ఏసపట్టిం గనుంగొనిన ♦ నిప్పురి నొప్పుగ నావకాయనా
మా. తిరుమాంసగాయదగు ♦ మాఁగుచు నూనియ లోన ప్రేవలిన్

మావిడియుం గదాయటులె ♦ మాన్యమిశోనన మించి యచ్యమై
సేవిత మెల్లవారికగు ♦ సిద్ధరసాయనమాయనంగడున్. 767

ఉ. రాజమహేంద్రిపూర్వరము ♦ రమ్యమగుం బతికంబుగాఁగవి
భ్రాజితగౌతమీమణిస♦రంబునఁ దత్పురలక్ష్మిపోరిడరై
శ్రీజగతుల్ సుభాగ్యయుతుఁ ♦ జెందెదుచంద మెఱింగి కాంచెదున్
దా జలజాక్షిరై యనునిఁ ♦ దామరసాదిని నుత్పలాక్షిరై. 768

ఉ. అంగుగమాయలేఁడి మతి ♦ యంగన యయ్యెనో నా మృగాక్షి చి
త్రాంగి సపత్నిపుత్రకునిఁ ♦ దామరసాంబకుఁ గోరి రామి సా
రంగధరుండు దన్ జెఱిచె ♦ నంచును దబ్బఱలాడి కేలుగా
ళ్ళం గొఱగాకయుండఁగ వె♦లాస్పుట దండనుగొండదెబ్బెడున్. 769

మ. ధర సారంగధరుం డదోషుఁడని త♦త్సాక్ష్యంబునుం దెల్పి వ
చ్చినగో నా సుత్తరదక్షిణంబుల నొగిన్ ♦ శ్రీమన్మ ృకండూద్భవే
శ్వరుఁడున్ శ్రీపతియౌ జనార్దనుఁడు ని♦ద్చల్ పొల్తు రెద్దానికా
పురమే రాజమహేంద్రనామమున నె♦ప్డుం జూడ నొప్పుం గడున్. 770

ఉ. ఐదువరాలు రూపఱమ♦తైదువరాలగు నంత సట్లుగా
నైదువరా లదెంతవఱ♦కైనను నైదువరాలుగానొగిన్
గాఁదగుఁబెంపుగాననిల♦నాకము రాజమహేంద్రిపత్తనం
బేదయివాఱు నిత్యశుభ♦వృద్ధి సువిశ్రుతిగౌతమీతటిన్. 771

కుమారనృసింహము, ఆ 2.

ఏలూరు

సీ. బహురత్నవిరచిత ♦ ప్రాసాదములచేత, రమణీయమగు గోపు♦రములచేత
యిందిరాకరదివ్య ♦ మందిరంబులచేత, సుకరకపోతపా♦లికలచేత
తపనీయమయదేవ♦తాధామములచేత, పటువజ్రసోపాన ♦ పటలిచేత
భర్మశైలోన్నత ♦ ప్రాకారములచేత, దివిజేంద్రనీలవే♦దికలచేత

గీ. విమలపద్మాకరోద్యాన ♦ సమితిచేత, గంధగజవాజిధేనుసం♦ఘములచేత
ధరణిసురముఖ్యసజ్జనో♦త్తములచేత, భవ్యగతిఁబొల్చు నేలూరి ♦ పట్టణంబు. 772

శివలీలావిలాసము, ఆ 1 ప 63.

నూజవీడు

సీ. ద్విజరాజకేతన ♦ ద్విజరాజధరసిత, ద్విజవాహసన్నిభ ♦ ద్విజగణంబు
కాన్తనిర్వ్యాజ్జన ♦ కార్తికేయార్జున, కీర్తికృతిప్రియ ♦ వర్తనంబు

రాజీవరదపదా ♦ రాజీవనిధిరాజ, రాజసమ్మితవణి ♦ గ్రాజితంబు
కర్షణాంచితబాహు ♦ దర్శితవైరి సంకర్షణామిత సత్వ♦కర్షకంబు
గీ. చటులవిక్రమపటురట♦ద్భటచయంబు, నటవిటశ్రేణిరంజిత ♦ నరచయంబు
మత్తవేదండతండంబు ♦ మహితచక్రి, తురగనికరంబు సూజివి♦ట్పురవరంబు. 773

వల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 1 ప 12.

ఆగిరిపల్లి

సీ. మహనీయవిజ్ఞాన ♦ మహిమయుక్తవైష్ణవ, నిత్యసూరిశ్రేణి ♦ నివ్వటిల్లఁగ
దివ్యపదోత్సల ♦ దేదీప్యమానవా,రాహపుష్కరిణీప♦రజ జెలంగ
వేదశాస్త్రపురాణ ♦ వేదాంతవిద్వన్న,స్మార్తమానీశ్వర ♦ సమితి మొలఁగ
శుకపికారావసం♦శోభితానోకహ,సురుచిరక్రీడాద్రి ♦ సొంపు గనఁగ
గీ. విధిశివాదిసమస్తవి♦బుధవరేణ్య, సేవితాంబుజపదనార ♦ సింహమూర్తి
సంగతావాసమై శ్రీశ♦సదన మనఁగఁ, బరఁగు మేదిని నాగిరి♦పల్లిపురము. 774

వల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 1 ప 36.

సోమరాజుపల్లి

సీ. లవణాబ్ధివేలహే♦లాకాంచియగునంధ్ర, ధరణిమండలికి ము♦త్యాలజల్లి
సంగ్రామపార్థరా♦జన్యరాజ్యశ్రీకిఁ, బెంపుమీఱినజగ♦జంపువెల్లి
దాతలు సముదంచి♦తప్రసూనములుగాఁ, గామితార్థములిచ్చు ♦ కల్పవల్లి
యిరువదినాల్గువి♦ద్యలకు నపూర్వఘుం,టాపథంబైన ప♦ట్టణమతల్లి
గీ. పంటనృపకౌస్తుభములకుఁ ♦ బాలవెల్లి, కదనజయలక్ష్మితోలుచూలు ♦ గన్నతల్లి
విపులభుజగర్వదర్పిత ♦ విమతరాజ, రాజిహృద్భల్లి ధరసోమ♦రాజుపల్లి. 775

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 1.

బొబ్బిలి

సీ. శౌరివ్యాడివపియార్పు ♦ గుమిదోరగానిడ్డ, బలితంపులగ్గడిఁ♦పులబెడంగు
మొనలుగామలఁచితి♦చ్చినవీలికాసప్రు, గురిరాతిదంచిన ♦ గుళ్లసొబగు
నూసెకాకలదేరి ♦ జాసైనజిగుపటుం, బలి గాచుపెనముల ♦ పదనుతీరు
యీఁగకాలంతైన ♦ దొత్తిపారనిగురి, నలవోనిగుంటుకో♦పులపొయార

గీ. మారసాతలకలితభీరనీర, పరిలసత్సరిత్కమఠాహి భయదపరిఘ
యోర బొబ్బిలికోటమాహాత్మ్యమరయ, నబ్బురము నింపదే యేరికైన నహహ.

ఉ. బెబ్బులివాసమైన మెలి పెట్టి తెమలఁగవచ్చుఁగాని హా
నిబ్బరగండఁడైన ధరణీపతి రావుకులీనుఁడేలునా
బొబ్బిలికోటపై నడచి పోరఁగరాదు కిరీటికైన మా
యబ్బపదంబులాన నిజమాడెద హైదరుజంగుసాహెబూ. 717

రంగారాయచరిత్ర, ఆ 2 ప 21.

పలివెల

సీ. కుంభసంభవునాజ్ఞ కును మీర కిందుండి, కరమర్థి గొప్పలిం గంబునకును
రంభాదికామినీ రమ్యవంశజులైన, కంజనేత్రలఁ దెచ్చి కానుకిచ్చెఁ
దత్కాంతలీనరాస్థలి నింద్రశరసంభ, గురుకుచకుంభలై కొప్పలింగ
మున కెంచ నాట్య మిమ్ముగ సల్పుచుందురు, ప్రతిదినంబున మహాప్రౌఢి మెఱయ

గీ. దక్షవాటీపురంబులోఁ దనరుచున్న, చంద్రముఖులట్లు పల్వెలస్థానమునను
భాసురేశ్వరమన్మథప్రబలగోత్ర, చాన లన నిల్చి రమరమానిను లనంగ. 778

చ. మొదలనుపద్మసూతి సమమోహినులా తెలిగంటికొమ్మలన్
ముదమున దాగచించి సుమనోహరమూర్తు దక్షవాటికా
సుదతులగా నొసర్చి యటు సొంపునఁ బల్వెలవారకాంతలన్
గదలకఁదా సృజించెఁ గరకౌశల మొప్పచునుండ మానినీ. 779

ఉ. శ్రీమహితప్రభావులు ప్రసిద్ధిగ నిందు వసించుమానవుల్
స్వామి సదాశివుండు గడు వర్ణనసేయఁగఁ గొప్పలింగమీ
భూమి సహస్రముస శివుని పొల్పుపహించిన మోక్షలక్ష్మి సే
సేమని చెప్పనేర్తు లప శేక్షణ పల్వెలభోగసౌఖ్యముల్. 780

చ. జలజభవాండభాండమున సన్నుతికెక్కిన ముక్తులందువన్
వలసిన మోక్షముల్ గలుగు వారిజలోచన కౌశికానదీ
జలములయందు గ్రుంకు లిడి సంతతమున్ భయభక్తిమీఱఁగాఁ
బలివెలకొప్పలింగమును బ్రార్థనఁజేసినవారి కెంతయున్. 781

ఉ. పంకజపత్రనేత్ర విను పల్వెలలోపల వేశ్యవాటిలో
ఱంకని యెవ్వఁడేఁ బలుకు రంగుగవాపినిఁ బట్టి ముంచి ని
శ్శంకను సౌరెమూతలు మ చంద్రకతారకతోరణాలబా
[illegible] హేతువులఁ దుర్గతు [illegible]యున్. 78[illegible]

చ. కుసుమసుగంధముల్ సొగసు♦ గుల్కెడుచూపులు తీయమోవియున్
గసగసిప్రౌఢవాక్యములు♦ గంధకరీంద్రసమానయానముల్
గొసరిపడంకుకౌనులును♦ గుత్తపుగుబ్బలు ముద్దుమోములున్
పొసఁగఁగఁగల్గుకామినులె♦ పొందుగఁ బల్వెలపట్టణంబునన్. 783

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 6 పే 112.

జగన్నాథము

సీ. తతఘూపధూమవి♦స్తారితాంభోధర, పటులోన్నటధ్వజ♦ పటయుతంబు
హరినీలమరకత♦ కురువిందవిద్రుమ, కృతమణిస్తంభసు♦ శ్రీపదంబు
తప్తహాటకనిర్మి♦తద్వారబంధబం,ధురవజ్రకీలితా♦రరయుగంబు
సఖిలదిగ్దేశాగ♦తానేకమానవ, మహితసింహద్వార♦ మంటపంబు
గీ. విశ్వకర్మతపోబలా♦ విష్కృతంబు, సర్వగీర్వాణసంఘాత♦ సన్నుతంబు
నగు జగన్నాథదేవు దే♦వాలయంబుఁ,గాంచియారాజుకృతనమ♦స్కారణుఁడగుచు

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 71.

సీ. తతసరిర్ఝురచర♦త్సితగరుద్వరగరు,ద్భవమురుత్పదసర♦ద్దివిజవార
మతిలసద్వదనస♦న్మతిమిషత్పరిహాస,త్పతివసద్రతిహాస♦త్సుతనుజాత
మఖిలలద్దరదల♦త్సుభవలత్సుమగల,న్మధుమిళద్ఝురఫల♦న్మహిజజాల
మచలహ్రాత్పికగహద్రుమబృహత్కుసుమభృ,త్కలువహ్రాద్ధరణిభృ♦త్కలితసిద్ధ
గీ. మవ్యయానందగాయక♦శ్రావ్యగాన, భవ్యసౌధాగ్రనిర్మిత♦ నవ్యకాంతి
దివ్యచంద్రశిలాగార♦ దివ్యభీరు, సేవ్యమౌజగన్నాథ♦సీమఁ గాంచి. 785

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

సీ. నలినాక్షునానతి♦ బలవత్తరంబు త,ద్భుక్తావశిష్టాన్న♦ భోజనమున
వర్ణాశ్రమాచార♦ విర్ణయం బిందులే,దా నగవంతుండు♦ ప్రాభవంబు
తనర నన్నము బ్రహ్మ♦మనశ్రుతివాచ్యార్థ, మనువరమాద్వైత♦ మాదరాతి
రేకంబునస్ఫుటీక♦రించె నిచ్చట నిది, యావేదమోలిది♦ వ్యాజ్ఞచుహిమ
గీ. మహిమ యిక్కోచ్చహారినివేది♦ తాన్నము భువ,నేశ్వరక్షేత్రమందుఁ ద♦ పేశ్వరవిని
వేదితాన్నము మదిశంక♦ విడిచి కుడువ,నమ్చఁ గుడిచిన సద్గతి♦నమ్మ మతియుం.

బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ఆ 2.

హస్తినాపురము

(ఢిల్లీ)

సీ. శ్రీరమణాంగుష్ఠ ♦ శిఖరేంద్రమథితావ,రణపయోధిజసుధా♦రస మనంగ
భువనరక్షక సదా♦శివ సిద్ధయోగీంద్ర, సంభృత సిద్ధగ♦సం బనంగ
భూరిమేఘాళి వి♦స్ఫుటపత్ర పుష్కరా,ళిందపూరిత మక♦రంద మనఁగ
ధరణీవధూమహీ♦ధర పయోధరభాగ, లక్షితక్షౌమ చే♦లం బనంగఁ
తే. దనరు గంగాతరంగిణీ♦తటమునందు వెలయుఁ ద్రిభువనవిఖ్యాత ♦ విభవవిజిత
దేవతాపురభోగవ♦తీపురము,మాపనా నాపురము హస్తి♦నాపురంబు. 787

దశావతారచరిత్రము.

మ. కల దుర్విన్ బలగర్వితాహితకచ♦గ్రాహాగ్రహోద్యద్భుజా
ర్గళభ్రాజద్ద్విజరాజగోత్ర శిఖర♦ద్రాజన్యసౌజన్య పు
ష్కలసద్వస్తు సమస్తహస్తినగరా♦ఖ్య ప్రఖ్య రాజన్వతీ
తిలకం బంగకళింగవంగముఖ ది♦గ్దేశాధిపాశాస్యమై. 788
మ. స్ఫురదాకాశతరంగిణీ మధురవాః ♦ పూరమ్ము లం ద్రావఁగాఁ
గరమభ్రమ్మున కెత్తి హత్తిన మహా♦గంధేభ రాజంబనన్
హరినీలద్యుతి తీవ్రవప్రవలయాం♦బై యున్నత ద్వారగో
పురమై హస్తిపురంబు పేరనఁ బెం♦పుం గూర్చు నశ్రాంతమున్. 789
సీ. చూపట్టు నొకవీథి ♦ సుకుమారతరపద,క్రమణ మాతంగచం♦గములగములు
కనుపట్టు నొకవీథి ♦ ఘణఘణ క్వణ రణ,ద్ఘంటికారవశతాం♦గములగములు
సనిపూఁలు నొకవీథిఁ ♦ జక్రచంక్రమణాది, గమన దుర్గమ తురం♦గములగములు
మొనసూపు నొకవీథి ♦ ఘనభుజార్గళనిర,ర్గళవాహినీపుంగ♦వములగములు
తే. తివురు నొకవీథి బధిరిత♦దిగిభరాజ, కర్ణకోటరపాటన ♦ క్రమసమగ్ర
పటహ డిండిమ భేరికా♦పణవమర్ద,ళప్రముఖ హృద్యవాద్య కో♦లాహలములు.

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 1 ప 48.

వ్రేపల్లె

మ. యమునాతీరమునందు బృందదరి బా♦గొప్పల్లె రేపల్లె నాఁ
బరఁగున్ గొల్లలపల్లె తజ్జనులసౌ♦భాగ్యంబు వర్ణింతు మొ

ల్లమిగా నందఱు కొల్లలాడుదురు పా♦లసన్నుత తన్నుతయై
యమితానందుఁడు నందుఁ డందు దగు దే♦వాధీశభోగంబులన్. 791

సీ. తీరుగాఁ గైసేయు ♦ దేవలచందానఁ బొదుగులతోఁటి యా♦కదుపు లమరఁ
గనుగొనక మదించు ♦ గజములకైవడి, గొమ్ములవృషభము♦లొప్పుచును మిగులఁ
జిహ్వకు నటుగాలుఁ♦ద్రవ్వువీరులకీతి, జలపోరి పెనఁగు కో♦డెలు చెలంగఁ
జెంగుపగాటు కు♦రంగములవితానఁ, జూచుకైనతేగలు ♦ సొంపు మిగుల
గీ. నదికొను చతురంగబలములై ♦ యతిశయిల్లు, మొల్లమైయున్న రేపల్లె ♦ నల్లుకొన్న
ఫలితవనములు కోటలై ♦ పరిఘవిల్ల, నందుఁ జెలువొందు నందుఁ డా♦నంద మొంది.

రాధామాధవసంవాదము.

కంచి

సీ. మురువుగ నేర్తురు ♦ మూలకాపటికిగాఁ, జికురబంధములీగి ♦ జీరువాఱఁ
బొన్నపువ్వులఁబోలు ♦ పొక్కిళ్లుబయలుగాఁ, గట్టనేర్తురు చీర ♦ కటిభరమునఁ
దొడువంగ నేర్తురు ♦ నిడుద్రేలుఁ జెవులందు, నవతంసకంబుగా ♦ నల్లిపువ్వు
పచరింప నేర్తురు ♦ పదియాఱువన్నెల, పసిఁడిపాదంబులఁ ♦ బట్టుచేలఁ
గీ. బన్మోదయము నిగ్గుఁ బాలిండ్లఁ ♦ బాఱుకనీక,తఱచు పూయుదురు రొండల గం♦ధంబుఁ
బసుపు, బందికత్తెలం సురతపరి♦పంచవేళఁ గంచియువతులసమాస్త్ర♦ఖడ్గలతలు.

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 109.

క. నరుఁ డొక పుణ్యముఁ జేసినఁ, బరువడి నది కోటిగుణిత♦ఫలదం బగుటన్
ధరఁ బుణ్యకోటియనఁగాఁ, బరఁగుం గాంచీపురంబు ♦ ప్రతియే పురముల్. 794
సీ. ఘనతరసౌధాగ్ర ♦ కనకకుంభము లవి, కమలమిత్త్రునిదృష్ట్య ♦ కరణిఁ జూపఁ
బ్రాసాదకీలిత ♦ బహురత్నదీధితు, లింద్రచాపంబుల ♦ నీనుచుండఁ
బ్రతిమందిరధ్వజ♦పటుశీతపవనంబు, సిద్ధదంపతులమై ♦ సేదఁ దేర్ప
గంధసింధురతురం♦గములసాహిణములు, శ్రీకాంతకేకాంత ♦ సీచుగాఁగ
గీ. నాపణంబులఁ బచరించు♦నట్టి సరకు,లగ్గపతివైభవంబుల ♦ నపహసింప
రమ్యమైయున్న కాంచీపు♦రంబుతోడ; నితరపురముల నుపమింప ♦ నెట్లువచ్చు.

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 7 ప 117, 118.

సీ. ఏపట్టణము ముక్తి♦హేతు సప్తపురాంత, రభిగణనాతి వి♦ఖ్యాతశాలి
ఏపట్టణము ఖేల♦దేకామ్రవిభు శిర,స్సింధు మత్సరిసర♦శ్రీవిభాసి
ఏపట్టణము సము♦త్తీర్ణ కామాక్షీ త,పఃపరిపాకసం♦పద్విధాయి
ఏపట్టణము సరి♦త్పూర్వవాగ్దేవతా, సంశ్రయాంచితసరు♦స్వద్విజాళి

తే. బ్రహ్మయజ్ఞపహోమ ♦ పరిమళసహజాత సాక్షాత్పరబ్రహ్మ ♦ సన్నిధాన
భాగ్యసౌభాగ్యయోగ్య మే♦పట్టణంబు,పుణ్యతరమైన యాకాంచి♦పురముఁగనిరొ.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 130.

సీ. వెలయనేవీఁడు ని♦ర్మలధర్మమహిమచే, ధాత్రి సత్యవ్రత♦క్షేత్ర మనఁగఁ
బ్రవహించె నెందు వే♦దవతి పేరిఁట బ్రహ్మ;దేవునింతి సరస్వ♦తీ స్రవంతి
కావించె నెచట ని♦ష్కామధీమహితుఁడై, హరిగుఱించి విరించి ♦ యధ్వరంబుఁ
జవిచూచె నెచ్చోట ♦ సవనాగ్నిహుత మహాహుతి హవిస్సారమ♦బ్జోదరుఁడు
గీ. కటకమాత్రంబె యది విశం♦కటజలగ్రహాగ్రణి విగ్రహోయస్త ♦ హస్తివరద
చిరదయావాల మోక్షల♦క్ష్మీవిశాల, కటితటీసూత్ర కళ్యాణ♦కాంచి కాంచి. 797

శా. ఆ కాంచీనగరీమణి న్వెలయు సా♦హోనారికేళంబు ల
స్తోకాసేకరసాలసాలపనసా♦శోకార్జునక్షీరరం
భాకమ్రక్రముకప్రియాళుబదరీ ♦ భల్లాతకప్రస్ఫుర
న్నాకక్ష్మారుహవాటిఁ గూటిజగదా♦నందంబుగా నెప్పుడున్. 798
వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 ప 65.

కాళహస్తి

సీ. సంసారపారదో♦చ్చాటవానలకీల, కలుషసంచయతామ్ర♦గంధకంబు
కామలతామూల ♦ కందకుద్దాలంబు, సంకల్పపాషాణ♦టంకముఖము
రాగశాలివనాంకు♦రకడంగరీయంబు, శంకాకళంకభు♦జంగనకుళి
నవమనోగోరాజ ♦ నాసికారజ్జువు, కోపనేత్రుణావిశి♦ఖోపలంబు
గీ. దివ్యదేశికహంసోప♦దిష్టమార్గ, నిర్గుణధ్యానసంధాన♦నిరుపమాన
సౌఖ్యసంపన్నసాధక♦జననివాస, మమృతలింగాకరము కాళ♦హస్తిపురము. 799

మ. జనలోకోన్నతమైన తత్పురము తూ♦చా తప్పకుండంగ వ
ర్ణన సేయన్ వశమౌనె గీటమునకై♦నం జక్రికైనన్ మదాం
ధునకైనన్ బహుజీవహంతకయినన్ ♦ దుర్వాసనం బాసి మో
క్షునిధిం గొల్ల గొసంగవచ్చునఁటపై♦జాడన్ విలోకించినన్. 800
కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 17, 20.

వేంకటగిరి

చ. నటితహరిజ్జయేందిరకు ♦ నాటకరంగ మనంతవైభవో
త్కటఘనకాలవాలము ప♦టస్ఫుటవిద్యల కాటపట్టు ను

ద్భటభటసింహకోటులకు ♦ భర్మమహీధరగహ్వరంబు వేం
కటగిరిపట్టణం బలరుఁ ♦ గాంతిజితామరరాజధానియై. 801

గీ. గాఢపుణ్యంబులకుఁ గాశి♦కాపురంబు, కలిత సౌభాగ్యముల కల♦కాపురంబు
కాంతిసంపదలకు ద్వార♦కాపురంబు, కాపురము సేయువారల ♦ కాపురంబు. 802

గీ. విప్రులునుయోధవరులుబుధ♦త్విజులునచట, ననిశమునుశాస్త్రజీవులై ♦యలరుచుండ్రు
వారి ముంగిళ్లు సంతాన ♦ భూరుహములు, నాకపద మప్పురంబునె♦న్నంగఁదరమె.

శిశుపాలవధ, ఆ 1 పే 3.

కుంభఘోణము

గీ. తూరుపున నాలుగామడ♦మేర తామ్రమచట హేమాబ్జ వనిమించు♦నందుఁగుంభ
ఘోణ మొప్పును గీర్వాణ♦కులము పొగడ, నాతటమునలక్ష్మిసర♦మతిశయిల్లు.

క. తనపేరిఁట ఘనతపమున, నొనరించిన మడుఁగుగాన♦నున్నది యిపుడున్
వనజనివాసిని యచ్చట, మునుకొని యది క్షేత్రములకు ♦ ముఖ్యము చంద్రా. 805

గీ. అచట నొకపూట స్నానంబు ♦ లాచరింపఁ, దనరు స్వర్గంబునాసర♦త్రియమునిల్చి
నరుఁడు పూనిక నంబుదా♦నంబుసేయఁ, బితరు లెల్లను ముక్తిసం♦ప్రీతిఁ గంద్రు.

శేషధర్మము, ఆ 4.

శ్రీవిలుబుత్తూరు

మ. లలితోద్యానపరంపరాపికశుకా♦లాపప్రతిధ్వానముల్
వలభీనీలహరిన్మణీపికశుక♦స్వానభ్రమంబూన్ప మి
న్నులతో రాయుసువర్ణసౌధముల నెం♦దుం జూడఁ జెన్నొందె శ్రీ
విలుబుత్తూరు సెలంగుఁ బాండ్యనగరో♦ర్వీరత్నసీమంతమై. 807

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 1 ప 51.

మధురాపురము

చ. మధురమణీయకేళిఁ దన ♦ మంజులవంజులకుంజమంజరీ
మధురసధారలన్ రమణ ♦ మానితమానితమానినీమణీ
మధురవచోవిలాసముల ♦ మాసరమాసరమైకవాసమై
మధుర యనంగ నొక్క పురి♦మండితమామహిమండనంబునన్. 808

దశావతారచరిత్ర, ఆ 9.

ఉజ్జయిని

సీ. చెలువొందు నేపురి ♦ శృంగారము గాఁగ గాల, కంఠుఁ డెప్పుడు మహా♦కాలసంజ్ఞఁ
గోటిలింగంబులు ♦ కొమరారు నేపీట, సంధ్యాత్రయమహోప♦చారగరిమ
విలయాంబునిధిపూర♦ములయందుఁ డిందక, పెనుపొందు నేపుడు♦ భేదనంబు
యుగయుగంబునయందు ♦ నొక్కొక్కదివ్యాభి,ధానంబు నేరాజ♦ధానిపూను
గీ. నంబికాదేవి యేపట్ట♦ణంబునందు, శ్రీమహాకాళినా నుతి♦శ్రీవహించు
నట్టియుజ్జైని యోగపీ♦ఠాభిరామ,మైహికాముష్మికప్రదా♦నాద్యసీమ. 809
ఆ. ద్వారవతి యవంతి♦ వారాణసి యయోధ్య, మధుర పుణ్యకోటి ♦ మాయ యనఁగ
నలఘుముక్తిదమ్ము♦ లగుపట్టణములందు, నగ్రగణ్య యుజ్జ♦యిని ప్రశంబు. 810

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 41, 42.

అలకాపురము

చ. అనుదినపద్మసంఖ్యలస♦దతులయముఖ్యవిధానయుక్తమై
యనుపమనిర్ఝరీగణస♦మంచితగానవిశిష్టమై త్రిలో
చనమకుటేందుఖండరుచి ♦ సంచయధౌతసువర్ణహర్మ్యమై
ధనదునిపట్టణం బమరుఁ ♦ దద్దయు వస్తుసమృద్ధి నెప్పుడున్. 811

పద్మపురాణము, ఆ 3 ప 106.

సీ. ఏపట్టణమునకు ♦ నెలఁదోఁటనందనా,రామంబు చెలిచైత్ర♦రథవనంబు
క్రీడావిహారదీ♦ర్ఘిక యేపురమునకు, మధురామృతాంబువు ♦ మానసంబు
మాణిక్యముకురబిం♦బంబు కైలాసమే, నగరివారవధూజ♦నప్రతతికి
నేవీటిపొలిమేర ♦ యింతయం తనరాని, దవ్వనందున్నయు♦త్తరపుదిక్కు
గీ. పృథివిలోఁ దవ్వైనయప్పాటు♦ భేదనంబు, రాజధానిగఁ ద్వారకా ♦ రాజమౌళి
రాజితంబైనకృపపెంపు♦ ప్రాపుగాఁగ, రాజరాజు పేరను నేలె ♦ రాజసమున. 812

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 162.

ద్వారకాపురము

సీ. త్రిదివంబుకంటె ను♦ద్దీపితంబై విశ్వ,కర్మమానససృష్టి♦ కలన నగుట
యంభోధిపరిఘరై♦ యలరారదేవతా,దులకు నసాధ్యంపు ♦ దుర్గ మగుట
తను నేలువాఁడు ని♦త్యస్థిరలక్ష్మితోఁ, బ్రాకేశుఁడై జగ♦ద్భర్త యగుట
హాటకోపశిఖిఁ గ్రాఁగి ♦ యడఁగినమదనుండు,తనయందుఁ దనుసిద్ధి ♦ ధన్యుఁ డగుటఁ

తే. ప్రకట కాంతి వేఁ ♦ ధరణీతలంబున, నితరనగరములకు ♦ నెందుఁ లేక
యొప్పుచుండియు సముద ♦ మోదాత్త దీప్తమై, పాలు మ యాదవేంద్ర ♦ ప్రసంగమునకు.
హరివంశము, ఆ 4 ఉత్త.

చ. ద్వారకయన్ పురీవరము ♦ వంచితకాంచనరత్నకీలిత
ద్వారకవాట మంజుకజ ♦ వాతనిరుద్ధనభశ్చరస్మరు
ద్వారకసధ్వజ ప్రజమ ♦ ధఃకృతసౌరపురీసురీతిఖ్య
ద్వారకలంకబింబ మది ♦ వార్నిధిఁ జొప్పడి యొప్పు నప్పుడున్. 814
చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 19.

సీ. ఏకీక్షిఁ జూచిన ♦ శ్రీవిష్ణుకల్యాణ, కల్యాణవైభవా ♦ కర్ణనములు
చేసినఁ జూచిన ♦ ప్రాసాదశృంగార, శృంగారలీలాని ♦ రీక్షణములు
నేవాడఁ జూచిన ♦ నావాసకల్పాగ, కల్పాగసుమ రసా ♦ ఘ్రాణనములు
నేవాటఁ జూచిన ♦ నానారసారాల, సారాలసానిల ♦ స్పర్శనములు
గీ. నెందుఁ జూచిన సంతతా ♦ నందజాత,నందజాతగుణాస్వాద ♦ నములు గలిగి
యారసకలేంద్రియప్రీతి ♦ నావహించు, కాంచిపురంబున నా ద్వారక ♦ గోపురంబు. 815
ముకుందవిలాసము, ఆ 1 ప 102.

ఉ. వారక తత్త్వవాదవ్యసని ♦ వారక విప్రగృహాంతరస్థబ్బు
దారక సద్విలాసనృప ♦ దారక ఘోరభవార్ణవార్తిని
స్తారక సాధుయూథచర ♦ తారక నూత్నచిరత్నరత్నవ
ద్వారకమై పురాగ్ర్యమగు ♦ ద్వారక పశ్చిమవారిధిం దగున్. 816
బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ఆ 1.

సీ. పసపుపచ్చనపుగోడ ♦ లను విన్దణుము మేడ,లనునందమగు వాడ ♦ లను దనర్చి
తోరణాల్చప్పగడాల ♦ తెగతళ్కు మొగరాల,వగగుల్కు మొగసాల ♦ లఁగడు మించి
పికిగాంచు నల్లిండ్ల ♦ దరినించు వాకిళ్ళ, నెతిమించులనగళ్లు ♦ నోలిపునెలిపి
బలుహాటకకవాట ♦ ములవాటమగుకోటు,లనుదోఁటులను పేట ♦ లను జెలంగి
గీ. తొగలరాచట్టుమేల్ జిగా ♦ జిగిజిగిలెలఁ,దమ్మికెంపులయోరులఁ ♦ దగుగవనులఁ
గొత్తముత్తెంపుఁజికిలిముగ్గులఁ గలిమికిఁ, గాఁపురంబుగఁదగు ద్వారకా ♦ పురంబు.
శ్రీకృష్ణకల్యాణము, ఆ 3.

లంకాపురము

సీ. మహి మహిళాశిరో ♦ మణిరత్నరంజిత, నూపురం బల్ల లం ♦ కాపురంబు
పద్మాక్షినివసిత ♦ సద్మాళివిజితాల,కాపురం బల్ల లం ♦ కాపురంబు

వీరరావణలోక ◆ విజయలక్ష్మీబాలి, కాపురం బల్ల లంక◆కాపురంబు
దప్తచామీకర◆సప్తసాలాశ్లిష్ట, గోపురం బల్ల లంక◆కాపురంబు
గీ. నిశిచరాధిప భుజబలా◆నీతభాను, చంద్రదేవేంద్రపావక ◆ శమనదనుజ
వరుణవాయుకుబేరమా◆హేశరమకు, గాఁపురం బెన్నిచూడ లంక◆కాపురంబు. 818

సీ. ఏవంకఁ గన లంక◆నేణాంకరత్నాంక, మహిసముట్టంకిత ◆ మందిరమ్ము
లేదండఁ గనఁజండ◆వేదండ రథకాండ, కోదండరథచమూ◆కోటికోటు
లేచెంతఁ గనవింత ◆ లింపెందిరాక్రాంత, పారిజాతలతాంత ◆ పరిమళమ్ము
లేసీమగనరామ ◆ హేమాదిసురభామ, సత్కామినీమణి ◆ సంచయములు
గీ. వెలయ దేవేంద్రపురమును ◆ వెక్కిరించి, దివ్యకౌబేరపురమును ◆ ధిక్కరించి
మెఱయు నవరత్నరత్నచా◆మీకరాంత, కుట్టిమంబు సురద్వేషి ◆ పట్టణంబు. 819

సరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

కాశీపురము

సీ. దేవేంద్రభోగంబు ◆ సేవగింపఁడు గదా, కాశిలోపలఁ జావఁ◆గలిగినతఁడు
ధననాయకత్వంబు ◆ ప్రస్తరింపఁడు గదా, కాశిలోపలఁ జావఁ ◆ గలిగినతఁడు
గంధర్వసౌఖ్యంబు ◆ కాంక్ష సేయఁడు గదా, కాశిలోపలఁ జావఁ◆గలిగినతఁడు
నాకలోకసుఖంబు ◆ నోకిలింపఁడు గదా, కాశిలోపలఁ జావఁ◆గలిగినతఁడు
గీ. గరుడఖేచరయక్షరా◆క్షసభుజంగ, సిద్ధవిద్యాధరోల్లస◆చ్ఛ్రీవిభూతి
తోత్తువలెఁజూడఁడొక నాఁడు◆మూరమునవె, కాశిలోపలఁజావంగఁ◆గలిగినతఁడు.

ఉ. ఎంగిలిదిన్నపాపము మ◆హీసురహత్యయు నన్యకామినీ
సంగమదుష్కృతంబు పశు◆శాసనదోషము మాతృమస్తకం
బంగనఁ గొట్టినట్టి చిన◆ఘోరకళిఁ బాయును విశ్వభర్తపై
రంగుగ కాశికాపుర◆వరంబున నిల్చుటఁజేసి భూసురా! 821

ఉ. ప్రాణముతోడనుండి బహు◆భంగులఁ బుణ్యము లాచరించియుం
బోలిమిగాఁగ మోక్షమును ◆ బొందుట దుర్లభ మబ్జజన్మ! వా
రాణసియందుఁ జచ్చినఁ బ◆రంబుగఁ గాంచు సమస్తజంతువుల్
రాణ విరించికిం బడయ◆రానివృషధ్వజరూపసంపదల్. 822

క. విష మెక్కఁ దలఁచ మెసఁగిన, విష మమృతంబై తనర్చు◆విషమాస్త్రుఁడు వి
ద్వేషుండై యణంగుఁ గాశీ,విషయమునన్ దెగిన జంతు◆విసరంబులకున్. 823

చ. కరి కరితోలుఁ గప్పు నుర◆గంబురగంబు ధరించు [illegible]
బిరవుగ శాక్వరంబుగని◆యెక్కు వృషంబు [illegible]

సురవర కాశిలో నధిక♦సుప్తి వహించిన తత్క్షణంబ యే
పురముల వైభూతి పరి♦పూర్ణత నొందుఁ దలంచిచూచినన్. 824

శా. శ్రీవిశ్వేశ్వరుసాటిదైవమును గా♦శీక్షేత్రముం బోలుపు
ణ్యావాసంబును జహ్నుకన్యసరిభ♦వ్యంబైనతీర్థంబు దే
వోవిఖ్యాతివిశాలనేత్రి కెనఁగాఁ ♦ జూపన్ మహాశక్తియున్
భావింపన్ సమకూరు టెట్లఖిలభూ♦భాగంబునన్ భూసురా. 825

సీ. కల్పవృక్షము లిందుఁ♦గలనోగణము లెల్లఁ, సిద్ధలింగము లింపు♦ విడిపిరాలు
కామధేనువు లిందుఁ♦గలనోగణము లెల్లఁ, పటుసుధాంబుధు లిందు ♦ పల్వలములు
గంగాకుముము లిందుఁ♦గలనిర్ఝరము లెల్ల, నమరు లిందుఁ జరించు ♦ నంత్యజనులు
ఖగకులాధిపు లిందుఁ♦గలమశకము లెల్ల, సంజీవిలత లింపు ♦ కుంజసమితి
గీ. పరసవేదులునగునిందు♦వరుసగోచరంబులగుచున్న గండశై♦లంబు లెల్లఁ
గమలగర్భునకై నసీ♦ కాశిమహిమఁ, బ్రస్తుతింపంగవచ్చునా♦ ప్రాభవమున. 826

క. కాశీసంస్మరణంబును, కాశీదర్శనము గాశి♦కానివసనమున్
కాశీమరణము గలనరుఁ, డాశంభునిరూపుఁ దాల్చు ♦ నాశ్చర్యమునన్. 827

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 5 ప 55, 62.

సీ. కాశికానగరంబు ♦ కడసీమమున నున్న, చండాలుఁ బోలగా ♦ ఖండలాదు
లావందవనములో ♦ ననశనస్థితి నున్కి, భువనసామ్రాజ్య వై♦భవముఁ బోలు
నవిముక్తదేశస్థుఁ ♦ డయ్యేనేఁ బతితుండు, నశ్వమేధాధ్వరా♦హర్తదొరయు
వారణాసీసంభ♦వంబైన మశకంబు, నైరావణముతోడ ♦ నవఘళించు
గీ. నాటుకొని శ్రీమహాశ్మశా♦నమున నున్న, యణుకనగ్నాలవటుఁడైన ♦ నాగ్రహమున
గర్వితోద్ధతి సేతెంచు ♦ కాళరాత్రి, మృత్యుదేవతమునిపండ్లు ♦ మెఱుకఁజాలు. 828

గీ. ఎన్నికల్పంబులరిగిన ♦ నెడలిపోవ, దెంద రింద్రులు గడచిన ♦ నెలమిదప్ప
దెన్ని మన్వంతరంబులు ♦ చన్న నెపుడుఁ బసిమిదప్పదు కాశికా♦పట్టణంబు. 829

సీ. ధర్మంబు కాశికా♦స్థానమధ్యంబున, నాల్గుపాదంబుల ♦ నడచియాడు
నర్థంబు కాశీపు♦రాంగణంబునయందు, నానాప్రకారమై ♦ వీసుమిగులుఁ
గామంబుగాశికా♦కటకఘంటావీథి, గర్వించురాజలో♦కంబుకేవ
మోక్షసంపదలు గా♦శీక్షేత్రమునయందుఁ, బ్రవ్వితిండంబులై ♦ నివ్వటిల్లుఁ
గీ. గాశి కల్యాణమునకాది♦ కారణంబు, కాశి యణిమాదిసిద్ధుల ♦ కట్టుపట్టు
కాశి జనలోకసంకల్ప ♦ కల్పవల్లి, కలుషపిశితంబు మెసవు రా♦కాసికాశి. 830

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 47–50.

క. చిరనిద్రయొందుచోటుల; నరయంగా దుఃఖహేతు♦వనఁగాఁ బరగుం
బరమానందప్రదమా,చిరనిద్రయు కాశి నిట్టి♦ చిత్రము గలదే. 831

చ. చెలువగు కాశికామహిమ♦చిత్రము బెబ్బులి లేడి మ్రింగి యాఁ
కలిచెడ కెద్దుఁ బట్టఁ బులి♦కాటున నెద్దును నెద్దుపోటునన్
బులియు శరీరమున్ దొరఁగ♦ బోరన లేడొక లేడిఁ బట్టుటల్
పులిపులితోలుగప్పుటయుఁ♦ బొల్పగు నెద్దొక యెద్దు నెక్కుటల్. 832

సీ. రూపమొక్కటి రెండు♦రూపులై చెలువొందు, మూఁడు మొనలపోటు♦ ముట్టఁబట్టు
బాహుచతుష్కంబుఁ♦ బంచాస్యములుఁ బూను,షణ్ముఖుపైఁ బ్రేమ♦ సలుపుచుండు
సప్తాశ్వచంద్రులీ♦క్షణములుగా నొప్పు, నెనిమిది మూర్తుల♦ వినుతి కెక్కు
నవనిధీశసఖుండ♦నంగఁ గీర్తి వహించుఁ, బదికొంగులైన యం♦బరము గట్టుఁ
గీ. బదునొకండు విధంబులఁ♦ బ్రణుతి కెక్కు, వెలయఁ బండ్రెండుగనుపుల♦ విల్లుపట్టు
గర్మపాశలవిత్రవి♦ఖ్యాతి మెఱయుఁ, గాశిలో మేను దొఱఁగిన♦ ఘనయశుండు. 833

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 ప 190–192.

సీ. కైలాసగిరికిని♦ గాశికాపురి సాటి, గగనస్రవంతికి♦ గంగ సాటి
విఘ్నేశునకు డుంఠి♦విఘ్నేశ్వరుఁడు సాటి, రహిఁ గుమారునకు భై♦రవుఁడు సాటి
ప్రమథవర్గములకుఁ♦ బాశుపతు ల్సాటి, సురలకు నిచటి భూ♦సురులు సాటి
యద్రిరాట్పుత్రికి♦ నన్నపూర్ణయె సాటి, హరునకు విశ్వనా♦యకుఁడు సాటి
గీ. యందు వృషభేశ్వరున కిందు♦ నంది సాటి, రుద్రకన్యల కీసుంద♦రులె సాటి
చాటుచున్నవి శ్రుతులు ము♦జ్జగములందు, నిందులకు సంశయము వల♦దిందువదన.

సీ. ఇచటి వాక్యము లెల్ల♦ నచలితప్రణవపం,చాక్షరీమంత్రంబు♦ లబ్జగంధి
యిచటి సంచారంబు♦లెల్ల మహాప్రద,క్షిణము లుత్ఫుల్ల పం♦కేరుహాక్షి
యిచటఁ బరుండుట♦ లెల్లను సాష్టాంగ, దండప్రణామముల్♦ తలిరుబోఁడి
యిచటి నిద్దుర లెల్ల♦ హితనిశ్చలజ్ఞాన, యోగసమాధులు♦ నాగయాన
గీ. యిచటి నరు లెల్లఁ బ్రమథులె♦ యిచటి పశువు, లెల్ల నిర్జరధేనువు♦ లిచటి తరువు
లెల్లఁ గల్పమహీజంబు♦ లెంచిచూడ, నిదియె భూలోకకైలాస♦ మిందువదన. 835

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 3 పద్య 100, 101.

ద్విపద. మగిరాక్షి యిందుల♦మహిమ వర్ణింపఁ, బదినూఱుముఖముల♦ ఫణియును జాలఁ
డిది వేదవిఖ్యాత♦మిది ముక్తిమార్గ, మిది స్వర్గసోపాన♦మిది సిద్ధసేవ్య
మిది దోషచయదూర♦మిది తీర్థసార, మిది భుక్తిముక్తిప♦మిది సత్యచరిత
మిది శంకరక్షేత్ర♦మిట్టి చిత్రంబు, కంటునికొఱకు [illegible] కన్నులు మూసి

చింతలాతఱ్ఱటిం జేసి ◆ శివుం దలపోసి, యలసంతతోల్లాస ◆ మందెడు వాసి
[illegible]శించు నీకాశి ◆ ఘనపుణ్యరాశి, వామాక్షి విప్రుని ◆ వధియించు నతఁడు
కామాంధుఁడై తల్లిఁ ◆ గదిసిన యతఁడు, నుడుగక సురఁ ద్రాగు ◆ మందుఁడగు నతఁడు
వనితల శిశువుల ◆ వధియించు నతఁడుఁ, గినుకమై ధేనువుఁ ◆ గడపిన యతఁడుఁ
గొండీఁడు గృహదాహ ◆ కుఁడు గరదుండుఁ, జండాలుఁ డఖిలదూ ◆ షకుఁడు నుసు[illegible]యుఁ
గ్రిమిపశుపక్షి ◆ కీటాదిజంతు, సముదాయమైన ని ◆ చ్చట మృతిఁ బొంగి
మిన్నెల జడలును ◆ మిక్కిలి గన్నుఁ, గ్రొన్నెల పువ్వును ◆ గుత్తుక నలుపుఁ
బసితోలు కాసెయుఁ ◆ బునుక కంచంబు, వలుఁదశూలము నస్థి ◆ వనమాలికయును
గలయితఁడాతఁడై ◆ కమనీయరత్న, కలితమై తలఁచిన ◆ కడలను మెలఁగు. 836

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన. ఆ 2.

సీ. శ్రీకాశికాపురీ ◆ సింహాసనాసీను, మునివంద్యు విశ్వనా ◆ థుని భజించి
యమరేకచక్రమ ◆ ర్చిమరీహితపదాబ్జ, నన్నపూర్ణను విశా ◆ లాక్షిఁ గొలిచి
యాఖువాహనునిలో ◆ కారాధ్యు ఘనుఁ డుంఠి, విఘ్నేశదేవుని ◆ వినుతిఁ జేసి
కాశీపురవరమణి ◆ స్తంభగంభీరబాహుని భైరవస్వామిఁ ◆ గని నుతించి
గీ. దండపాణిని బొగడి వం ◆ దన మొనర్చి, తోరివలో నున్న లింగమూ ◆ ర్తులను [illegible]
విపులమైనట్టి ముక్తిమం ◆ టపముఁ గాంచి, మునిమఠంబులఁ జూచె న ◆ జ్జనపభుండు. 837

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 57.

సీ. కాశిలో వసియించు ◆ కతన విశ్వేశుని, కతులితంబైన మా ◆ హాత్మ్య మబ్బెఁ
గాశిఁ బడనియట్టి ◆ కతన విశాలాక్షి, కా విశ్వనాథుఁ డ ◆ ర్ధాంగ మొసఁగెఁ
గాశిలోఁ బ్రవహించు ◆ కతన జాహ్నవికి వి, శ్వేశాంఘ్రిసంగతి ◆ సిద్ధ మయ్యెఁ
గాశి తన్నందె ప్ర ◆ కాశింపఁగా ధాత్రి, కఖిలసంవహనబ ◆ లాప్తి గల్గెఁ
గీ. గాశి నిర్మించు కతమున ◆ వ్యాసునికి స, మస్తవేదపురాణ ప్ర ◆ శస్తసూక్తి
సైకప్రబంధ ప్రవాహంబు ◆ నివ్వటిల్లెఁ, గాశి కెన కాశియే కాక ◆ గలదె జగతి. 838

సీ. జ్ఞానమై కాశిలో ◆ సంచరింపఁగఁ గోరు, వారిందరిపదమైనఁ ◆ గోరఁ జనుదు
కాశిలోన ఖరత్వ ◆ -తిఁ గోరువారబ్జభవపదం బబ్బిన ◆ బాళిపడరు
కాశియందుఁ గ్రిమిత్వ ◆ సుటనఁ గోరినవారు, గోరరు వైకుంఠ ◆ గోపనంబుఁ
[illegible] గీటమై ◆ ఖరిఁ గోరువారుకై, లాసరక్షణవృత్తి ◆ కాసఁ గోనరు
గీ. [illegible] కుపశ్లు డించిన ◆ కరివమతులు, భుజగములు భూషణములు గాఁ ◆ బూన్ప[illegible]
[illegible] హాలములుఁ దాఁ ◆ గోరిలతేరొ, దహనగోళముల్ కరములఁ ◆ దాల్ప[illegible].

సీ. తనుఁజూడవలెనంచుఁ ◆ దలఁచువారలఁ బ్రోచు, దురితసంఘము లెపఁ◆ ద్రోసి కాశి
కైవల్యమాటలు◆గా నిచ్చుఁ బాపాత్మ, తిలకపలదను చేరఁ◆ దీసి కాశి
పొంగి తనందు మె◆లంగువారికొసంగు, మీసరంబగువన్నె◆ వాసి కాశి
తనువులు తనకొసం◆గినవారిని భజించు, శివునిరూపములు రాఁ◆ జేసి కాశి
గీ. యొసరు ద్వీపాంతరంబుల◆నుండియేని, దనుఁదలంచుచునుండెడు ◆ జనులఁ డాసి
కలుషములురోసి గళ మెల్ల ◆ నలుపుచేసి, వేడ్కఁజేయును డోలుపై ◆ వేసి కాశి.
శంకరవిజయము, ఆ 5.

సీ. ధారుణిఁగల్గు శ్రీ◆క్షేత్రజంబుకంటె, వర్ణింప నొక్కింత ◆ వాసి కాశి
ద్వైపాయనుండాది ◆ తాపసులకు నండ, రానిదివ్యజ్ఞాన◆రాశి కాశి
దీపించుఁ దనయందు ◆ దీర్ఘనిద్ర వహించు, జీవుల శివులఁగాఁ ◆ జేసి కాశి
తనుఁజూ మమర్త్యసం◆తతి పాపదుర్మాంస, ఖండము ల్మెసఁగు రా◆కాసి కాశి
గీ. ప్రోచు నివసించు నేజాతి◆పురుషునైన, గరిమవిలసిల్ల ధర్మార్థ◆కామమోక్ష
లక్షణంబులు గలిగించి ◆ లాసువమునఁ, బ్రస్తుతింపఁ దరంబె యి◆ప్పగిది కాశి. ౩౮౬
సీ. మణికర్ణికాతోయ ◆ మజ్జనం బొనరించి, మరల జన్మించఁ డే◆మనుజుఁడైన
భాగీరథీవారిఁ◆దోఁగి సర్వాఘముల్, కడఁగంటఁజూడఁ డే◆కష్టుఁడైన
ముక్తిమంటపమధ్య◆మున శంభుజపియించి, దుర్గతిఁ కేఁగఁ డే◆దోషియైనఁ
గాలభైరవుడుంతి ◆ గణనాథు భజియించి, యముపొంతఁజొరఁడే దు◆రాత్ముఁడైన
గీ. నన్నపూర్ణావిశాలాక్షి ◆ నఖిలజననిఁ, గాంచి బాధలఁ బొరయఁ డే◆కర్మియైనఁ
గాశికాతీర్థమహిమలు ◆ గణుతిసేయఁ, దరమె ఫణివల్లభునకైన ◆ ధాతకైన. 387
సురాభాండేశ్వరము, ప 18, 26.

గయ

సీ. పలువురఁ గొడుకులఁ ◆ బడయంగ వలయు నం,దొక్కరుం డయినను◆నోపి గయకు
నరుగునో యనియును ◆ నశ్వమేధం బొప్పఁ, జేయునో యనియు న◆శ్వేత మైన
యాఁబోతు విడుచునో ◆ యనియును గోరుదు, రనపత్యులైన గృ◆హస్థు లట్టి
గయ కేఁగి యుభయప◆క్షములు వసించినఁ, గడుఁబుణ్యు లుభయప◆క్షములవారి
ఆ. నుద్ధరింతు రట్టి◆యొగిఁ బిండ మిడినవా,రనఘ పితృదయను గృ◆తార్థు లగుదు
రందు ఫల్గుతీర్థ◆మాడినవారికిఁ, బరమసిద్ధితో శు◆భంబు పెరుఁగు. 888
భారతము, అర. ఆ 2 ప 60.

చ. చని చని పుష్పితోన్నతర◆సాలతటీకతటాకవిస్ఫుటా
[illegible]

జనకుచకుంభమర్దనహ◆సత్ప్రియునాశ్రితధర్మహర్మ్యవర
మ్యనటదనేకకేకిగణ◆మా గయ గానఁగ నయ్యె ముందటన్. 889

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

ప్రయాగ

సీ. మహిఁబుత్రకాముఁడై ◆ నహుషాఖ్యుఁ డీతీర్థ,మాడి సత్పుత్రు య◆యాతిఁ గాంచె
ధనకాంక్షియైయతుఁ◆డనుపమంబైనయీ,నదిఁ గ్రుంకి నవనిధా◆నంబులొందె
మాయాబలంబును ◆ నాయతంబుగ నొందె, నారాయణుఁడు దొల్లి◆నరునిఁగూడి
యశనంబు గుడువక ◆ డైదువత్సరము లిం,దుండి మహాబల ◆ యుక్తుఁడయ్యెఁ
గీ. గశ్యపుఁడు దొల్లి యిందు శం◆కరునిఁగొల్చి, తపముఁగావించెనాంభర◆ద్వాజుఁడిందు
రూఢి వర్తించి క్షేత్రజ్ఞ◆రూప మొందె, ననఘ యిన్నదిఁగొనియాడ◆నలవియగునె.

పద్మపురాణము, ఉత్త. ఆ 4 ప 162.

ఉ. వేగమ యేఁగి కాంచెఁ బృథివీవరముఖ్యుఁ డశేషయోగిసం
యోగము లోకకల్మషవి◆యోగముఁ జారుతరంగమాలికా
భోగసముద్ధితాంబుకణ◆పూర్ణసమీరణపాలితాష్టది
గ్భాగము సన్మునీంద్రపరి◆కల్పితయాగము నా ప్రయాగమున్. 891

భోజరాజీయము, ఆ 2 ప 17.

అయోధ్య

మ. సరయూతీరమునందు నొక్కపురరా◆జం బుగ్రభాస్వత్ప్రభా
పరయూథప్రతిరోధకృన్మణిమయ◆ప్రాసాదహర్మ్యాంకమై
పరశాఖోత్కరదుర్నిరీక్షపరిఘా◆ప్రాకారనిశ్శంకమై
మెఱయున్ ధాత్రి నయోధ్యనాఁ బ్రకటమై ◆ మిత్రాన్వయాధారమై. 892

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 87.

సీ. ధర్మమయోన్నత ◆ ప్రాకారములతోడ, రజతకాంచనగోపు◆రములతోడ
వసుధామరక్షత్రి ◆ వైశ్యశూద్రులతోడ, గంధేభరథతురం◆గములతోడ
విటనటగాయక ◆ విద్యాధికులతోడఁ, బణ్యపుణ్యాంగనా◆ప్రతతితోడ
లవణాదివివిధవ◆స్త్రసవస్తువులతోడఁ, గలమాదిధాన్యప్ర◆కరముతోడఁ
గీ. బుష్పవాటులతోడ సం◆పూర్ణకుముద, కమలకాసారములతోడ ◆ ఘనత కెక్కి
యొప్పమీఱిన శ్రీయయో◆ధ్యాపురంబుఁ, గాంచి యత్యంతసంభ్రమా◆క్రాంతుఁడగుచు.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 1.

శ్రీరంగము

సీ. ఏమ్యోడ లక్ష్మీస • మేతుఁడై వసియించు, నాదినారాయణుం • డవిరతంబు
నెచటితోయస్పర్శ • మింతగల్గినమాత్ర, నరులు పాపశ్రేణిఁ • బరిహరింతు
రెచ్చోట నొకదినం • బేని నిల్చినవారి, కపునర్భవత్వము • హత్త్వ మొదవు
నెందు దపస్స్థితిఁ • జెందిసిద్ధర్షులు, బహులతాగుల్మరూ • పములనుందు
గీ. రేనెలవునందు దళిమాత్ర • మైనఁ దునుమ, బ్రహ్మహత్యాసమంబగు • పాప మొదవు
నేస్థలంబునఁ గీటాది • హింసఁజేసి, పతన మొందుదు రతిపుణ్య • భావులైన. 894
క. ఎందు వసించును జేతన, బృందం బాధ్యాత్మికాది • పీడావళులం
జెందక యాపద నలజడిఁ, బొందక యోఁకటఁ గృశించి • పోవక యెలమిన్. 895
మ. వినవేష్పం జెవిపైన మూఢుఁడయినన్ • విద్వాంసుఁడో వెత్తిమై
నను విజ్ఞానియగున్ ఖలుండు నతిశాం • తస్వాంతుఁడో వక్రుఁడై
నను సౌమ్యాకృతిఁ దాల్చుఁ బాపరతుఁడై • నన్ దోషనిర్ముక్తుఁడౌ
ఘనపుణ్యంబగు నేప్రదేశము చొరఁ • గాఁగల్గుమాత్రంబునన్. 896

శ్రీరంగమహాత్త్వము, ఆ 1 ప 97-101.

సీ. నిలిచె నేరాజధా • నిఁబయోరుహాసను, సజ్జపూల ననంత • శయనమూర్తి
చెందె నేకటకంబు • నందు సంతతసర్వ, పరిపూర్తితోఁ దత్త్రి • పాద్విభూతి
పుట్టె నేపట్టణం • బునఁ దృణద్రుమలతా, మూర్తులై తన్నిత్య • ముక్తవరులు
ప్రవహించె నేవీటఁ • బరిఖావిభూతి న, వ్విరజాస్రవంతి కా • వేరిపేర
గీ. వేదశృంగంబు నోంకార • విగ్రహంబు, నైన శ్రీరంగదివ్యవి • మానరాజ
మెచట నివసించె నిల దాని • వెన్నఁ దరమె, పుణ్యనికరంబు శ్రీరంగ • పురవరంబు.
సీ. ఆశించు నెపుడు న • త్యాసక్తి నమ్మహా, నటుఁడు నేనగరిఁ గో • ణంగి యగుట
వాంఛించు వాగ్వధూ • వరుఁ డతిప్రేమ నే, పట్టణంబున మూఁగ • బాయఁడనము
కాంక్షించు నిందుఁడు • త్కంఠతో నేరాజ, ధానిలోపల నుపా • దానపరత
కామించు దేవర్షి • గణము లేపెనుఁ బ్రోల, శ్వపచపక్షిమృగాది • జంతువృత్తి
గీ. విరజకావేరియై పుట్టి • పరిఖగాఁగఁ, బరమపదవల్లభుఁడు రంగ • భర్తపేర
నాయకుఁడుగాఁగ వైకుంఠ • నగరితాన, యైన శ్రీరంగపురము శ • క్యంబె పొగడ.

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 1 ప 41, 42.

ఉ. తోరివనె దృష్టి నిల్పి తడి • బోవతి మూఁపునఁ దాల్చి స్తోత్రపా
ఠావళితాస్యులై శయన • యంబులఁ జెంబుల బూని యేఁగుసీ

కేవలపుణ్యమూర్తుల న♦కించనవృత్తుల రంగనాథస
ప్తావరణప్రదక్షిణప♦రాయణులం గనుఁగొంటె మన్మథా. 899

సీ. అగ్రహారముల మా♦న్యక్షేత్రములఁ బండు, గరిసెలు కొలు చర♦కాండ్రు నింప
సతతంబుఁ బైరుప♦చ్చలుఁదోఁటదొడ్డులుఁ, గావలు లరసి ర♦క్షణ మొనర్పఁ
గీలార్లు పెరుఁగునుం♦బాలు మందలనుండి, వడి రేపుమాపుఁగా♦వడులఁదేరఁ
బై వెచ్చమునకుఁ ద♦ప్పక రూకసాలికల్, ప్రియశిష్యతతిసమ♦ర్పించి యొసఁగ
గీ. నతిథిసంతర్పణంబె ని♦త్యవ్రతంబు, గాఁగ వ్యాఖ్యానమునఁ బ్రొద్దుఁ♦గడపి గేహ
దేవతార్చనమఱవక ♦ భావశుద్ధిఁ, దనరునచటిగృహస్థులఁ♦గను మనంగ! 900

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 104-115.

రగడ. బ్రహ్మధ్యానపరాయణనా♦నాభాగవతానందము శ్రీరంగము
శౌరిహరుఁడు దెల్పఁగ వినుగౌరికిఁ ♦ గోరిక లీడేయను శ్రీరంగము
వారిమితసలోఁ జంద్రపుష్కరిణిఁ ♦ గ్రుంకిన జయ మిచ్చును శ్రీరంగము
కల్పకచింతామణికరధేనూ♦త్కరములఁ గరమొప్పును శ్రీరంగము
కల్పాదినిమును ధాతకుఁ బూజా♦గారంబై దనరును శ్రీరంగము
దాసులవేషముఁ బూనిసురలను ♦ దలఁగఁద్రోయరానిది శ్రీరంగము
దాసోహంబను వైష్ణవకోటుల♦తానకమై మించును శ్రీరంగము
చూచినవారికి నపవర్గముమదిఁ ♦ జూపఁగఁ జేయిచ్చును శ్రీరంగము
వాచంయములకు నేకాంగములకు ♦ వాసంబై తనరును శ్రీరంగము
యేఁటికిఁ బోవఁగఁజపము లాడఁగా ♦ నిదిగో సేవింపుము శ్రీరంగము
యేఁటికి నొకనాఁడైన దలఁచినను ♦ నిహపరము లొసంగును శ్రీరంగము
కంటిమి కన్నుల కలువెల్లనుబో♦కామితము లొసంగెడు శ్రీరంగము
కంటిమి జన్మాంతరసుకృతంబుల ♦ కళ్యాణఫలంబగు శ్రీరంగము
అపగతకల్మషమగు శ్రీరంగము ♦ అపవర్గాంజనమగు శ్రీరంగము
జపసిద్ధిప్రదమగు శ్రీరంగము ♦ జటిలాస్పదమగు శ్రీరంగము
శ్రీరంగము సాచారనివాసము ♦ శ్రీరంగము దివ్యమహోల్లాసము
శ్రీరంగము హనుమత్పరిచర్యము ♦ శ్రీరంగము నుతసన్మునివర్యము
శ్రీరంగము సజ్జనగుణసేవధి ♦ శ్రీరంగము సద్గుణమణినీరధి
శ్రీరంగము శోభనవిభవారిణి ♦ శ్రీరంగము సేవకచింతామణి
శ్రీరంగము శ్రీరంగము శ్రీరంగము శ్రీరంగము. 901

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ. 2.

ఉ. రంగము సర్వవిద్యలకు • రంగము సద్గుణసద్గుణాళికిన్
రంగము సాధురాజికిఁ గు•రంగము భాగవతేంద్రముఖ్యకి సా
రంగము చక్రపాణికి సు•రంగము ముక్తికిఁ బూర్వరంబు శ్రీ
రంగము సహ్యజాంచితము•రంగము శ్రీముఖమౌఁగదా కనన్. 902

కుమారనృసింహము, ఆ 3.

సీ. సాగరసంవృత • జగతీతలముభంగి, కావేరిచుట్టునుఁ • గల్గుదానిఁ
సప్తావరణవృత • జలజజాండమురీతి, నేడుకోటలతోడ • నెనయుదానిఁ
గౌరవహీనశోభ • గగనమ్ముక్రియఁ జంద్ర, పుష్కరిణినిఁ గీర్తి • బొందుదాని
దేవర్షియుతసిత•ద్వీపమ్ముపగిది వైష్ణవశ్రేణిచేతను • వఱలుదానిఁ

తే. ప్రణవగోచరుఁడై జగ•ద్భర్త యైన, రంగధాముఁడు తనయందు • రంగుమీఱఁ
బ్రణవరూపమ్ముఁ దాల్చిన • రంగసంజ్ఞ, ఘనవిమానము గలదానిఁ • గాంచెనపుడు.

భార్గవపురాణము, ఆ 4.

పుణ్యక్షేత్రములు

తే. ఉజ్జయిని కాశి మాయ యా•యోధ్య కాంచి, మధురద్వారక యనెడి నా•మములు గలిగి
పట్టణములేడు కీర్తిసం•పద వహించు, మహితకైవల్యలక్ష్మికి • మందిరములు. 904

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 87.

తే. పుణ్యతీర్థములైన శ్రీ•పుష్కరములు, ద్వారవతి వారణాసి య•వంతి మాయ
మధుర కాంచి యయోధ్య నా•నధిక పాపహరములై వార్త కెక్కె న•పురవరములు.

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ప 70 ఆ 1.

మ. మధురా ద్వారవతీ చిదంబరమహా•మాయాకురుక్షేత్రముల్
మిథిలానంతి గయా ప్రయాగములు రా•మేశాది పుణ్యస్థలుల్
నిధులున్ సూర్యసుతా సరస్వతులు వే•ణీతుంగభద్రాకళా
నిధిపుత్రీమణికర్ణికాదినదులున్ • నిశ్శ్రేయసంస్థానముల్. 906

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 1.

సీ. సమాలిక. మత్స్య కూర్మ వరాహ•మాండవ్యనరసింహ, రామపరశురామ•రామవామ
న మహేంద్ర చక్రగో•నారద శంఖ పాండవ శార్ఙ్గిప [illegible]•స్త్యవిజయ జయ
కపిల వసిష్ఠ మా•ర్కండేయ భృగు జహ్ను, వాయుముని బ్రహ్మ•వరుణ విష్ణు
ధర్మపరాశర • దామోదర కపింజల శుక గౌండిన్య గా•లవ [illegible]
సోమ కృష్ణ శాండిల్య•వజ్ర కౌశిక ఘనంజయ ముక్త [illegible] • [illegible]

ఁ సరస్వతీ ముద్గ♦ల భరత పర్వత, పరమకాశ్యపశేష♦పంచగోప
రైభ్య భరద్వాజ♦రైభ్య తుంబురు గౌతమ జటిలభార్గవ ♦ మాధవ గురు
బాభ్రవ్య పుణ్య గో♦పాల ముకుంద త్రివిక్రమ సౌర గో♦విందమోక్ష
కల్యాణ్యచ్యుతామృత ♦ గోమద సురకృప, నారాయణ నృసింహ♦నార్దనహరి
వైకుంఠ కేశవ ♦ వాసుదేవ పతంజరిజ రథ ధన్వంత♦రి కురుభోగ
పావనశ్రీధర ♦ పావన ప్రద్యుమ్న, పురుషోత్తమ పగమ ♦ పురుష సిద్ధ
పాతకనాశన ♦ పాపహరణోర్వ్యసు, విమతభాస్కర నుధు♦కమల సోమ
ఆ. నామధేయములను ♦ భూమిలో సార్థత్రి, కోటితీర్థములను ♦ మేటి వసఁగ
దనరుసట్టి నూట♦యెనిమిది తీర్థాల, స్నానదాననిధులు ♦ సలిపె నంత. 907

హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 209.

కాశీతీర్థమహిమ

సీ. వసియింపవలయు యా♦వజ్జీవ మనురక్తి, పరతవారాణసీ♦పట్టణమునఁ
జక్రపుష్కరిణి ని♦చ్చలుఁ దీర్థ మాడంగ, వలయు సంకల్పపూ♦ర్వకముగాఁగ
వర్తింపవలయు గం♦ధాక్షతంబులఁ బుష్ప, ఫలపత్రముల విశ్వ♦పతిని మహేశు
నిలుపంగవలయును ♦ నెఱసు వాటిలకుండ, నాత్మధర్మస్వవ♦ర్ణాశ్రమముల
గీ. స్నానమహిమంబు భక్తితా♦త్పర్యగరిమ, విననగవలయుఁ బురాణార్థ♦విదులవలనఁ
దన యథాశక్తివలయును ♦ దాన మిడఁగఁ, గాశిఁ గైవల్య మన్నంటఁ♦ గానిలేదు.
సీ. చక్రవాళపరీత ♦ సర్వంసహాచక్రి, భాగంబులోఁ బుణ్య♦పదము గాశి
కాశికాపట్టణ ♦ క్రోశపంచకతీర్థ, సమితిలో సారంబు ♦ జహ్నుకన్య
జహ్నుకన్యాతీర్థ ♦ సముదాయమునయందు, గడుఁ బెద్దమణికర్ణి♦కాహ్రదంబు
మణికర్ణికాతీర్థ ♦ మజ్జనఫలముకం, టెను విశ్వనాథు ద♦ర్శన మధికము
గీ. విశ్వపతికంటెఁ గైవల్య♦విభునికంటెఁ, గాలకంఠునికంటె ము♦క్కంటికంటెఁ
దీర్థములు దైవములు లేవు ♦ త్రిభువనముల, సత్యమింకను సత్యంబు♦ సంయమీంద్ర.

కాశీఖండము, ఆ 7 ప 112-124.

మణికర్ణికాప్రభావము

ఉగడ. శ్రీమత్కాశీపురభేదనల♦క్ష్మీస్ఫూర్తి మణికర్ణిక మణికర్ణిక
ధామవతీ వరచూడామణికిని ♦ హారకమలదీర్ఘిక మణికర్ణిక
పాదోదకపంచనదాదిమహా ♦ పావన తీర్థోత్తమ మణికర్ణిక

వేదపురాణాగమవిఖ్యాపణ ♦ వీథీమాణిక్యము మణికర్ణిక
పంచమహాపాతకతిమిరౌఘవి ♦ పాటనరవిమండలి మణికర్ణిక
కాంచనగర్భహిరణ్యకమండలు ♦ గండూషితజలధర మణికర్ణిక
పంచారించినకైవల్యశుభ ♦ ప్రచయంబులకును ఖనిమణికర్ణిక
పంచక్రోశీముక్తిక్షేత్రా ♦ బ్జరుధూళీపూరము మణికర్ణిక
బిందుమాధవుండను నాకెంతయుఁ ♦ బ్రేమకళాపాత్రము మణికర్ణిక
మందాకిన్యంభోవేణీభర ♦ మధ్యనాభిచక్రము మణికర్ణిక
గరుడ ఖచర విద్యాధర కిన్నర ♦ గంధర్వ నిషేవిత మణికర్ణిక
ఢుంఠివినాయక మదజలమిళన క ♦ టుప్రవాహపుష్కరన మణికర్ణిక
కంఠేకాలకిరీటపిటంక ♦ గ్లౌరుచిముకుళితజల మణికర్ణిక
మాణికర్ణికం బనుతీర్థంబున ♦ మజ్జనమాడిన మానవోత్తముఁడు
భ్రూణహత్య మొదలైనయఘౌఘము ♦ పాదపడఁగించును నిమిషమాత్రమునఁ
గాశీతీర్థము లెన్నియున్నియును ♦ గదలివచ్చి మధ్యాహ్నకాలమున
రాఁగూడి శ్రీమణికర్ణికతీ ♦ ర్థంబు నాశ్రయించుఁ బ్రతిదినమ్మును
నొకయాగము కోటియాగసమమై ♦ యొసఁగుఫలము నరునకు మణికర్ణిక
మధ్యాహ్నసమాగమమున నేనును ♦ మదనధ్వంసియునుం బరమేష్ఠియు
సాధ్య సిద్ధగంధర్వాదులతో ♦ సంసేవింతుము శ్రీమణికర్ణిక
వత్తురు మధ్యాహ్నస్నానమునకు ♦ వాసుకిశేషాదులు భుజగేశ్వరు
లుత్తరవాహినియగు గంగానది ♦ కుత్తమభూషణ మగు మణికర్ణిక
నిచ్చలుఁ బ్రాతఃకాలము మణిక ♦ ర్ణిక మణికర్ణిక మణికర్ణిక యని
యుచ్చరించు మానవుల హస్తముల ♦ కుసిరికకాయలు మోక్షమై భవము
లొకదానము కోటిదానసమమై ♦ యొసఁగు ఫలము నరునకు మణికర్ణిక
యొకపూర్తము కోటిపూర్తసమమై ♦ యొసఁగు ఫలము నరునకు మణికర్ణిక
యొకధర్మము కోటిధర్మసమమై ♦ యొసఁగు ఫలము నరునకు మణికర్ణిక
యుదయవేళ నెవ్వఁడు మణికర్ణిక ♦ యుదకంబునఁ గ్రుంకును మాఘంబునఁ
ద్రిదశులు నమ్మానవునకు సంపా ♦ దింతురు సేసాంజలులు మహోత్సవముల
మణికర్ణి హరిశ్చంద్రతీర్థమున ♦ మానవుఁ డెవ్వఁడు పితృతర్పణములు
ప్రణిదానంబునఁ జేయునాతనికి ♦ భద్రపరంపర లిత్తురు పితరులు
మణికర్ణిక ప్రాదతీర్థరాజతట ♦ మధ్యమున హరిశ్చంద్రేశ్వరుఁడను
గణనాథుని భజియించువారలకుఁ ♦ గామధేనువై యభిమతము లొసఁగుఁ

మణికర్ణ్యంతరమున గాయత్రీ ♦ మంత్రం బొకమా ఱుచ్చరించినను
గణనకుఁ బదివేలమార్లుగాత్రీ ♦ గాయత్రి జపించిన ఫల మొసఁగును
నొకవంకను గంగాకేశవులను ♦ నొకవంక హరిశ్చంద్రమంటపిని
నకలుషమానస! మణికర్ణికతీ ♦ ర్థావధిసీమంబులుగా నెఱుఁగుము
యావజ్జీవం బగ్నిహోత్రవిధి ♦ యాచరించినట్టి ఫలము గలుగుఁ
బావనసందుపమణికర్ణిక నొక ♦ భవ్యాహుతివోసినమాత్రంబున
నుపమణికర్ణిక నాజ్యతిలాహుతి ♦ హోమవిధానము మానవవర్యున
కపరిమితంబై నిరతిశయంబై ♦ యక్షయ్యంబగుఫలము ఘటించును
జక్రపుష్కరిణి యను నామమునఁ బ్ర ♦ శస్తివహించినయది మణికర్ణిక
చక్రనేమిచంక్రమమునఁ దిరిగెడు ♦ సంసృతికని విడుగరమణికర్ణిక
శివుఁ గాశిపతి విశ్వనాయకుని ♦ సేవింపఁ దలం పెత్తిన యప్పుడు
ద్రవరూపంబుపరిత్యజించివని ♦ తారూపముఁ దాల్చెను మణికర్ణిక
ప్రీత్యతుంబై పుణ్యపురంధ్రీ ♦ భావంబు భజించిన సమయంబున
నత్యంతమనోహరహవభా ♦ వాభిరామయగు శ్రీమణికర్ణిక
నాలుగుభుజములు వాలికకన్నులు ♦ నయనాన్వితమగు ఫాలభాగమును
బాలేందుకళామధ్యంబున సిత ♦ భసితంబు ధరించును మణికర్ణిక
కటకహారకేయూరమేఖలా ♦ కంకణాదిభూషణభూషితయై
కుటిలాలకములమీఁదఁ జిన్నిపువు ♦ గుస్తరించునచ్చుగ మణికర్ణిక
బహుకల్పాంతంబులు సరి గడచిన ♦ పంద్రెండేఁడుల చిన్నప్రాయమున
జహదజహద్వ్రీడంబగుచేత ♦ స్సంపుటము వహించును మణికర్ణిక
యొకచే నిందీవరమాలికయును ♦ నొకచే మాదీఫలముఫలంబును
ప్రకటితమగుదోర్ద్వయమున నంజలి ♦ బంధంబు వహించును మణికర్ణిక
పద్మసమానంబగునాననబిం ♦ బముచే నొప్పెడు నదిమణికర్ణిక
పద్మరాగమాణిక్యంబులనగు ♦ పలువరుసలుగలయది మణికర్ణిక
పడమరముఖమై నాసాశిఖరము ♦ పై నిమ్ముంపంబగుచూడ్కు తొసఁగ
నుడురాజకళాధరణు నల్లమున ♦ నుద్వీక్షించును శ్రీమణికర్ణిక
కన్నియ గేదఁగిపూరేకుఁ గబరి ♦ కాభరమునఁ దుఱుమును మణికర్ణిక
చిన్నిపూఁపచన్నులవలిపెపుకం ♦ చెల ధరియించును శ్రీమణికర్ణిక
మణికర్ణిక చింతామాణిక్యము ♦ మణికర్ణిక బృందారకధేనువు

మణికర్ణిక కల్పద్రుమవాటిక • మణికర్ణిక సిద్ధరసస్యందము
శ్రీమణికర్ణిక యణిమాదిమహా•సిద్ధికారణము సేవకకోటికి
శ్రీమణికర్ణిక నగ్నిబిందుముని • సేవింపుము పుణ్యాత్ముఁడ వయ్యెదు. 910

కాశీఖండము, ఆ 6 ప 125.

కలహంసతీర్థాదిమాహాత్మ్యము

మ. కలశీసంభవ! యద్భుతం బొకటి యా•కాశంబునన్ రెండు గా
కులు గాకాకృతిఁ గాకలీకలకల • క్రూరప్రకారోద్ధతిన్
గలహం బాడి కొలంకులోనఁబడి లో•కం బెల్ల వీక్షింపఁగాఁ
గలహంసత్వము నొందె నిట్టివి సుమీ•కాశీప్రభావోన్నతుల్. 911

కాశీఖండము, ఆ 6 ప 188.

త్రివిష్టపేశ్వరమాహాత్మ్యము

గీ. అమ్మహాదేవు ప్రాసాద•మాశ్రయించి, యుండుఁ బారావతంబులు • రెండు నెమ్మి
నాలుమగఁడుగ గర్వగా•ర్హస్థ్యగరిమ, సకలకాలంబుఁ గవగూడి • సంచరించు.
సీ. పక్షాగ్రములవీచి • ప్రాసాదవలభికా,పర్యంతములధూళి•పాఱఁ దుడుచుఁ
జలుపుయాతాయాత•ములఁ బ్రదక్షిణములు, మాటిమాటికి గర్భ•మంటపికకు
సోమసూత్రప్రణా•ళీమార్గనిష్ఠ్యూత, తీర్థోదకంబులు • దివురుఁ గ్రోలు
భక్షించు దేవాళీ • బల్యర్థవికీర్ణ, పిండస్థికములు సం•ప్రీతి నెసఁగఁ
గీ. వినుఁ ద్రికాలంబు నర్చనా•వేళలందు, శంఖకాహళపటహఝ•ర్ఝరరవంబు
కాశినగరంబునఁ ద్రివిష్ట•పేశునగరి, నవ్విహంగమరత్నంబు • లనుదినంబు. 913

కాశీఖండము, ఆ 6 ప 291, 292.

ఓంకారేశ్వరమాహాత్మ్యము

సీ. ఆనందవిపినంబు • నందాదిమబ్రహ్మ, దపమాచరించె న•త్యంతనిష్ఠఁ
బర్యాయమున నేఁగఁ • బదినాలుగు యుగంబు,లంతఁ బాతాళలో•కాంతరమున
నుండి యుత్థితమయ్యె • నొకదివ్యలింగంబు, బహుకోటిరవివిభా•భాసితంబు
విధిమనోవీథిభా•వించు నే తేజమా, తేజంబు లింగమూ•ర్తిత్వ మొందె
గీ. భూరిభువనాగ్రభాగవి•స్ఫుటనవేళ, సంభవించినఘటుఘటు•చ్ఛబ్దధారఁ
ప్రణవముతోడ సమాధియో•గంబు విడిచి కన్నులెనిమిదియును విచ్చెఁ • గమలభవుఁడు

సీ. ఆదిమ తేజంబు ♦ నంధకారముఁదోఁచెఁ, గైటభారాతియ♦కారరేఖ
నటఁ జూడఁ జూడఁ బ్ర♦త్యక్షమయ్యె నుకార,ముంబుజాసనునిరూ♦పంబుఁ దాల్చి
తదనంతరంబ చం♦ద్రశిఖావతంసుచం,దంబుఁ గైకొనిమకా♦రంబు మెఱసె
నంతశబ్దబ్రహ్మ♦మైననాదంబున, భువనహేతువును బిం♦దువును దోఁచెమునుకాగ
గీ. నఖిలమునుగూడి యోంకార♦మయ్యెఁ బిదపఁ, గ్రమముతోఁ గుంభభవ! యకా♦ర
మును మకారంబునగువర్ణ♦ములును నాద,బిందువులు ధాతయ్రంబు♦నందు నిలిచె.
కాశీఖండము, ఆ 6 ప 248, 249.

కేదారలింగేశతీర్థము

సీ. శిశిరభూధరకన్య ♦ చెఱుబంతిపసుపాడు, నెందుసాయంకాల ♦ మిం పెలర్ప
నరుఁడెందు జలముసు♦ద్ధరణంబు సేవించి, శంభులింగముఁ దాల్చు ♦ జఠరపిఠరి
వినుపీథిఁ బోరాడి ♦ వివశంబులై కూలి, హంసంబు లయ్యెవా♦యసము లెందుఁ
బ్రవహించు నెందు శ్రీ♦భాగిరథికిఁ బోటి, యమృతప్రవాహ్వాయ♦మైనతటిని
గీ. యది విముక్తవధూకంఠ♦హారలతిక, దివ్యకేదారలింగేశ♦తీర్థభూమి
నదనదీపాపిపల్వల♦ప్రహదసమగ్ర, ద్రాక్షుపందిలి కాశికో♦ద్యానమునకు. 916
కాశీఖండము, ఆ 6 ప 304.

హనుమత్కుండము

మ. మనుజుండై వసుధన్ జనించియు హనూ♦మత్కుండతీర్థంబునన్
ఘనభక్తిం బితృకార్యమర్థి సలుపం♦గానొల్లఁ డెవ్వాఁడు కో
పనులై పోదురు వానిఁ జూచి పితరుల్ ♦ పాకారిముఖ్యామరుల్
మునులున్ సిద్ధులు గోప మూనుదురు ద♦న్మూఢాత్మపై నెంతయున్. 917
గీ. హనుమతకుండసన్నిధి ♦ ననఘులార!, జపము హోమము దానంబు♦సలుపఁడేని
జనునిజీవిత మప్రయో♦జకము దుఃఖ,భాజనంబగు గదు విష్ట♦పద్వయమున. 918
క. హనుమతకుండసన్నిధి, నేనరుఁడు తిలోదకంబు♦లిడు నియతుండై
వానిపితరు లాజ్యనదీ,పానము సేయుదురు నిజము ♦ పలికితి వత్సా. 919
రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 85, 87.

కాశికి దక్షారామమునకుఁగల సామ్యము

సీ. జహ్నుకన్యాతీర ♦ సన్నివేశమునకు, దక్షిణాంభోరాశి ♦ తటము సాటి
కమనీయమణికర్ణి ♦ కాప్రవాహమునకు, సప్తగోదావర ♦ జలము సాటి
కటుకరక్షకుఁడైన ♦ కాలభైరవునకుఁ, బ్రకటపాతాళభై ♦ రవుఁడు సాటి
విశ్వాధిపతియైన ♦ విశ్వనాయకునకు, భీమనాథేశ్వర ♦ స్వామి సాటి
గీ. మోక్షవిభవంబునకు సాటి ♦ మోక్షలక్ష్మి, భోగమహిమంబునకు సాటి ♦ భోగమహిమ
వారణాశికి శ్రీదక్ష ♦ వాటమునకుఁ, దారతమ్యంబుఁ జర్చింప ♦ ధర్మ మగునె. 920

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 4 పద్య 40.

తీర్థసేవ

చ. వ్రతములు లేనివారు నుప ♦ వాసపరాఙ్ముఖులైనవారు దు
ర్మతులు విహీనశౌచులుఁ గ్ర ♦ మంబునఁ దీర్థము లాడ నోప రా
యతగుణశాలి నీవఖిల ♦ ధర్మవిదుండవు గావునన్ శుభ
స్థితిఁ జని తీర్థసేవనము ♦ సేయుము నీకు నభీష్టసిద్ధిగన్. 921

భారతము, అర. ఆ 2 పద్య 275.

క. విను తీర్థసేవఁ గామం, బును గ్రోధము మదము లోభ ♦ మును జేరనినె
మ్మనము గలిగి నడవవలయు, ననఘా! ఫలసిద్ధి దాన ♦ నగుఁ బురుషునికిన్. 922

భారతము, అను. ఆ 2 ప 90.

సీ. చెలువ! శ్రీగిరియందు ♦ శిఖరేశ్వరంబను, శిఖరంబుఁ జూచినఁ ♦ జేరు ముక్తి
కాంత! శ్రీశైలంబు ♦ కంటె వేగంబునఁ, గేదారమీఁబాలుఁ ♦ గేవలత్వ
మంతకంటెను వేగ ♦ మరవిందలోచనా!, యమృత మానోపుఁ బ్ర ♦ యాగతీర్థ
మాప్రయాగముకంటె ♦ నతివేగమునఁ జేయుఁ, నపవర్గమింతి! మ ♦ హాశ్మశాన
గీ. మలివ! యానందకానన ♦ ప్రాప్తికరము, లఖిలతీర్థంబులును సంశ ♦ యంబులేదు
కాశికాతీర్థమాడక ♦ కదియరాదు, లక్షతీర్థంబులాడిన ♦ మోక్షలక్ష్మి. 923

సీ. పాడిదగ్గు కంఠంబుఁ ♦ బొరిపుచ్చకయమున్న, తలప్రకంపంబుఁబొం ♦ దకయమున్న
బొనలు కన్నులమీఁదఁ ♦ బొదివి వ్రాలకమున్న, పారనేత్రములకడ్డ ♦ చేరకమున్న
శ్రుతిపుటంబులశక్తి ♦ సురిఁగిపోవకమున్న, వళు లాననముఁ బ ♦ ర్వకయమున్న
హృదయంబులో జాగ ♦ పదను దప్పకమున్న, గాత్రంబు శిథిలంబు ♦ గాకమున్న

గీ. పంక్తి వేర్వాసి కదలుచూ♦పకయుమున్న, కాశిక దకంటి సైగనొప్పు ♦ [illegible]
కాలుసేయూ నుతతియుంద♦కదలవలయుఁ, దీర్ఘసేనకు దేహ మ♦స్థిరము గాన! 924

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 78, 84.

సీ. ఇంద్రకేశతీర్థంబు ♦ ఋషిసమాకీర్ణంబు, సిద్ధేశ్వరము సర్వ♦సిద్ధికరము
గోకర్ణతీర్థంబు ♦ యోగలక్ష్మీగరాయి, కాశేశ్వరము భక్త♦కల్పతరువు
కపిలేశతీర్థంబు ♦ శాంతిదాంతివిధాయి, వీరభద్రేశంబు ♦ విశ్వనుతము
బ్రహ్మేశతీర్థంబు ♦ బ్రహ్మర్షిసేవ్య మ, హైశ్వర్యదము కపా♦లేశ్వరంబు
గీ. కుక్కుటేశంబు కాశికిఁ ♦ గొంతవెలితి, సోమనాథేశ్వరము ముక్తి♦సూచకంబు
శ్రీమహేశ్వరతీర్థంబు ♦ శివుని మెచ్చు, త్రిభువనాభ్యర్చితం బుమా♦తీర్థ [illegible] 925

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 3 పద్య 74.

తిరుమలయాత్ర

సీ. అనశనవ్రతముచే ♦ సతులకార్శ్యంబునఁ గనుపట్టునోరబీ♦గములవారు
మ్రొక్కుఁదీర్చుటకునై ♦ మూఁకమూఁకలుగూడి, రోఁ తెంచుతల మోపు♦[illegible]
ప్రాణముల్ పిడికిటఁ ♦ బట్టుక యిట్టట్టు, దేవులని శిరసుకో♦[illegible]
వైహికామాసంబు ♦ దప్పక దొర్లుచు, నడతెంచు పొరలుదం♦డములవారు
గీ. నామటూమట మ్రొక్కువా♦రడుగునడుగు, దండములవారు మిగులనఁ ♦ [illegible]
నడరి పన్నగసార్వభౌ♦మాచలేంద్రుఁ, గొలువఁ గోటానకోట్లు వే♦[illegible]
సీ. చేమాడ్చు తాళము♦లమొలఁగ రొండలఁ జేతులుంచి యందఱ వెక్కి♦రించికొనుచుఁ
బజ్జమూపమున కీ♦పఫుఁగోలరాఁజహస్తము సాఁచి జేగంటు ♦ చఱచికొనుచుఁ
దలమోరగిలఁ గ్రుంకి ♦ తప్పెటగతి కివాయించి గంగడ్ల నా♦డించికొనుచు
దిమవడిసానుల ♦ జెరసిగంటలు మోఁయ, బోడచప్పరముల ♦ నాడికొనుచుఁ
గీ. ద్రోవఁగూర్చుండి బొంతలు♦ మోయఁబఱచి, ముదురు టెండలకోరగా♦ మునుఁగుఁ జిగ్గి
పట్టె దండలు మొరయించి ♦ పాడుకొనుచు, నలరు దాసర్లు వీక్షించి♦ యాత్రికులము[illegible].
గీ. పంకజేక్షణు మురవైరి ♦ భక్తసులభు, వేంకటస్వామి వీక్షించు ♦ వేడ్క [illegible]
పద్మమునఁ దొంగిలింప సం♦భ్రమము మెఱసి, యామహీధరమెక్కుతి♦[illegible].
సీ. చెక్కుల మకరికా♦చిత్రములగరఁగంగఁ, గలయ నూర్చుచు సారె♦నిలిచి నిలిచి
కటులఁ భారమున వె♦న్నకు వీఁగి యందంద, పతుల యంసము లూఁత♦పట్టి పట్టి
తొలకులనీడలు చేర♦నరిగి సెచ్చెలి వీచు, సురటి తెమ్మెరలకుఁ ♦ జొక్కి చొక్కి
పాదాబ్జములు తొట్రు♦పడఁగ జానువులాఁది, యెక్కుడుదగ మెట్టు♦ లెక్కి యెక్కి

గీ. పలుగగుబ్బలఁ జెమటలు ♦ వడియఁబయటఁ, లుబ్బనొత్తుచునుస్సని ♦ యూర్చియూర్చి
యలఁతఁ దూలుచు వ్రాలుచు ♦ నలఘుహర్ష, జలధిఁ దేలుచు సోలుచు ♦ జలజముఖులు.

ఉ. మందలుగూడి రొక్కి రతి ♦ మంజులవంజులకుంజమంజరీ
బృందమరందబిందులహ ♦ రీబహురీతిసగీతినందదిం
దిందిరవందితుందిలను ♦ తిప్రతికూజదళిందకందరా
మందసరజ్ఝరీఘుమఘు ♦ మధ్వనిజాలము శ్రీనగశైలమున్. 930

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 5 వ 41, 45-48.

శ్రీశైలయాత్ర

క. మనుజుఁడు కార్తికమాసం, బున నిశ్చలతత్పరత్వ ♦ మున శ్రీనగముం
గనుఁగొనినమాత్రఁ గలుగును, ననఘునకును వాజపేయ ♦ యజ్ఞఫలంబుల్. 931

క. వేసరక మార్గశిరమను, మాసంబున శ్రీనగంబు ♦ మనుజుఁడు గనినం
జేసినదురితము తొలఁగును, భాసిల్లును పౌండరీక ♦ బహుమఖఫలముల్. 932

గీ. పుష్యమాసంబునందు నే ♦ పురుషుఁడైన, పర్వతంబున కేఁగిన ♦ పావనాంగుఁ
డగును పాతకనిర్ముక్తుఁ ♦ డగును పుణ్యుఁ, డతఁడు వొందును సాహస్రియజ్ఞఫలము.

క. కృతకృత్యుండగునరుఁడీ, క్షితిఫాల్గునమాసమునను ♦ శ్రీగిరికరుగన్
హతకల్మషుఁడగు కలుగును, నతనికి సౌత్రామణీమ ♦ హాధ్వరఫలముల్. 934

క. మధుమాసంబున శ్రీగిరి, విధియుక్తముగాఁగఁజూచు ♦ విమలాత్మునకున్
ప్రథితశుభంబులు జేకుఱు, నధికంబగు బహుసువర్ణ ♦ యజ్ఞఫలంబుల్. 935

క. వైశాఖమాసమున నా, శ్రీశైలముఁ జూచునతఁడు ♦ జితమోహతమః
పాశుఁడగు లక్షగోవుల, పేశలమతులకు నొసంగు ♦ పెంపు వహించున్. 936

గీ. శ్రీనగంబున కెవ్వఁడీ ♦ జ్యేష్ఠమాసమున బ్రయాణంబుఁ జేయు నా ♦ పుణ్యునకును
వాంఛితార్థంబు కోటిసు ♦ వర్ణదానఫలము సిద్ధించు నధికశు ♦ భంబు లొందు. 937

క. జనులెవ్వరేని నియతం, బునఁ జని యాషాఢమాస ♦ మున శ్రీనగముం
గనుఁగొనినఁ గోటిగోవుల, ననఘుల కర్పించుఫలము ♦ లప్పుడె కలుగున్. 938

క. వెండియు మనుజుఁడు శ్రావణ, కాండంబున శ్రీనగంబుఁ ♦ గనుఁగొనునంతన్
బండితులకు యోజనమునఁ, బండినచేనిచ్చు పుణ్య ♦ ఫలముం గలుగున్. 939

క. అతిభక్తి భాద్రపదమున, గతిగొఱకును మనుజుఁడు శ్రీ ♦ నగంబున కరుగన్
గుతుకమునఁ గోటిగోవుల, కృతమతులకు నిచ్చుకీర్తు ♦ కృతములు గలుగున్. 940

క. అతిశయనియమవ్రతసం,యుతులై శ్రీనగము నాశ్వ♦యుజమునఁ జూడన్
మతిమంతులకును జెప్పెద, నతివల నర్పించుఫలము ♦ లపుడే గలుగున్. 941

పర్వతపురాణము, అ 3.

రామేశ్వరయాత్ర

క. రామస్థాపితలింగం, బేమానవుఁ డేకవార ♦ మీక్షించు నతం
డోమునులార శశాంకక, ళామణిసాయుజ్య మొందు ♦ గతకల్మషుఁడై. 942

చ. శ్రుతిమయు రామనాథుఁ దన ♦ చూడ్కుల కింపుగఁ జూడఁ డేనరుం
డతఁడు జడుండు మూఢుఁ డత ♦ డంధుఁ డతండు కరాంఘ్రివర్జితుం
డతఁడు దరిద్రుఁ డాతఁడు రు ♦ జార్తుఁ డతండు ఖలుం డతండు త
త్సుతధనధాన్యమందిరప ♦ శుప్రకరంబు నశించు నెంతయున్. 943

సీ. క్రిమికులంబు శకుంతముల్ ♦ కీటకములు, జనులు బృందారకులు తపో ♦ ధనులు మునులు
పుణ్యరామేశ్వరక్షేత్ర ♦ భూమియందు, సములు రామేశ్వరుని సుప్ర ♦ సాదకలన.

గీ. పుణ్యుఁడ నటంచు గర్వంబుఁ ♦ బూన వలదు, పాతకి నటంచు మనమున ♦ భయము వలదు
సొంపు దీపింప రామేశుఁ ♦ జూచిరేని, యెల్లజనులును సములని ♦ యెఱిఁగికొనుఁడు.

గీ. రామసేతువునకుఁ జని ♦ రామనాథ, శంకరునకుఁ బ్రియంబుగ ♦ సద్విజునకు
గ్రామ మొకటిని నొసఁగిన ♦ భూమిపతికి, నఖిలభూచక్రదానపు ♦ ణ్యము లభించు.

క. దళమును గుసుమము ఫలమును, జలమును శ్రీరామనాథ ♦ శంకరునకు ని
శ్చలభక్తి నొసఁగుజనముల, నలరామేశ్వరుఁడు బ్రోచు ♦ ననవరతంబున్. 947

గీ. భక్తితోడ మహాదేవు ♦ భవుని రామ, నాథు శరణంబు వేడిన ♦ నరుల కెల్ల
శాంతమతులార లాభంబు ♦ జయము గల్గు, నరయ నిహపరలోకద్వ ♦ యంబునందు.

క. రామేశ్వర రామేశ్వర, రామేశ్వర యనుచు జనులు ♦ ప్రత్యూషమునన్
నేమంబుతోఁ బఠించిన, నామేటికిఁ బూర్వదినకృ ♦ తాఘము వాయున్. 949

సీ. రామనాథుని మందిరము దారువులఁ జేయు, మనుజుండు సురలోక ♦ మున ద్రికోటి
కులయుతుఁడై నిల్చు ♦ కుదురుగా నిటుకఁ గట్టినవాఁడు వైకుంఠ ♦ మున వసించు
శిలలచేఁ గట్టించు ♦ నలఘుపుణ్యుఁడు బ్రహ్మపట్టణంబున నెప్డుఁ ♦ బాయకుండు
స్ఫటికాదిబహువిధో ♦ పలముల రామేశు, భవనంబు నిర్మించు ♦ పావనుండు

గీ. సోమమండలతులితవి ♦ మాన మెక్కి, సురవధూకరచారుచా ♦ మరమనోజ్ఞ
మారుతాంకూరసంవీజ్య ♦ మానుఁ డగుచు, హరునిలోకంబునకుఁ జను ♦ సు[illegible].

రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, అ 1.

తీర్థయాత్రాదిగర్హణము

గుడిగుండములఁ గొండ♦గుహలఁ గారడవులఁ, గూరనారలని రా♦హారములను
బందుగుపర్వులఁ ♦ బాడిని బంటను, నేర్పు నేరంబుల ♦ నోర్పుఁబనుల
విప్పుల నీళ్లను ♦ చప్పుడుప్పిళ్లను, దీర్ఘాఁ దిన నాళ్ళ ♦ ద్రిప్పటలను
వదుగులఁ బెండ్లిండ్ల ♦ వన్నెలవాసుల, వార్తలచదువుల ♦ వాదములను
విందుల వినుకూళ్ల ♦ వితరణగుణములఁ, బొందు పోరటులను ♦ పోణిములను
మోతు మబ్బు దయ్యో ♦ ముక్తికాంతామణి, నాథుఁ జేరకున్న ♦ నరులకధిప. 951

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 2.

బాహ్యాభ్యంతరతీర్థములు

గీ. తీర్థములు మానసములు ముక్తిప్రదములు, తరుణి! యివి మేలు బాహ్యతీ♦ర్థములకంటె
మానవుం డివి యేమఱి ♦ మధురవాణి, బాహ్యతీర్థంబు లాడ ని♦ష్ఫలము సూవె!

సీ. తీర్థంబు సత్యమిం♦ద్రియనిగ్రహము తీర్థ, మనసూయ తీర్థంబు ♦ వనరుహాక్షి!
తీర్థంబు దానంబు ♦ తీర్థంబు సంతోష, మనుకంప తీర్థంబు ♦ కనకగౌరి
బ్రహ్మచర్యంబు తీ♦ర్థంబు తీర్థము ధృతి, యమము తీర్థము విద్రు♦మాధరోష్ఠి
సమతతీర్థంబు వి♦జ్ఞానంబు తీర్థంబు, పుణ్యంబు తీర్థంబు ♦ పువ్వుఁబోఁడి

గీ. తీర్థములు మానసంబులు ♦ ధీవిశుద్ధి, యతిశయిల్లంగ నివి యాడ♦కాడికట్టి
పంచజనులకుఁ గలహంస ♦ పక్షిగమన, బాహ్యతీర్థావలులు తీర్థ♦ఫలము నీవు. 953

చ. బిసరుహపత్త్రలోచన! కృ♦పీటములందు మునింగియాడవే
మొసళులు మీలు కర్కటక♦ముల్ గమఠంబులు వానికబ్బునే
యసదృశమైనతీర్థఫల♦ మట్టివిధంబుసుమీ తలంప మా
నసమగు తీర్థమాడని జ♦నంబులకుం బహుబాహ్యతీర్థముల్. 954

గీ. సుదతి! యేఁటికి నంతర్వి♦శుద్ధిలేని, బాహ్యసంశుద్ధి? బహుతీర్థ♦పరిచయమున
వేయుఁగడవలజలమున ♦ వెలిఁ గడిగిన, గలుగునే శుద్ధి వారుణీకలశమునకు! 955

గీ. రాగదోషమలాపహా♦రక్షమంబు, మానసంబైన తీర్థంబు ♦ మందగమన
యావలిఁ బంకరజోపహా♦రక్షమంబు, బాహ్యతీర్థంబు మెచ్చరు♦త్పలదళాక్షి! 956

సీ. దర్శించినపుడ చి♦త్తము నిర్మలం బగుఁ బ్రసాదగుణంబు ♦ నందునేని
గలుషంబుగాని దు♦ర్గంధంబుఁ బొరయని, సలిలంబు నెరవుగాఁ ♦ గలుగునేని

బావనక్షేత్రపు♦ణ్యావనీధరతటీ,వనసన్నికర్షంబు ♦ దనరుచేనిఁ
సంశితవ్రతులైన ♦ సంయమిశ్రేష్ఠుల, యధికపరిగ్రహం ♦ బబ్బుచేనిఁ
గీ. దీర్థమది దక్కఁగలయది ♦ తీర్థ మగునె, ధవళలోచన! సలిలమా♦త్రమునఁ జేసి
ముదిత! దేహమునందంగ♦ములకుఁ బోలెఁ, దారతమ్యంబు గలదు తీ♦ర్థములకవని.
కాశీఖండము, ఆ 3 ప 69-76.

వీరమాహేశ్వరాచార్యవరులు

సీ. సిరియాలు గరికాలుఁ ♦ జేరమనుచ్ఛటు, బాణుఁ గేశవరాజు ♦ బసవరాజు
కన్నప్ప జన్నయ్య ♦ కరయూరిచోడయ్య, కుమ్మరగుండయ్య ♦ నెమ్మినాథు
పండితారాధ్యుని ♦ భల్లాణు నజు నంది, మాహేశు మడివాలు ♦ మాచిరాజు
చేరమరాజయ్య ♦ చిఱుతొండనోహాళి, సాంఖ్యతొండనిసుర్య♦ చోడదేవు
ఆ. వెలయమతియుఁగల్గు ♦ వీరమాహేశ్వరా,చారవరుల వీర♦సత్యవ్రతుల
వీరసచ్చరితుల ♦ వీరవిక్రములను, పరగఁ దలఁతు మ్రొక్కి ♦ భక్తితోడ. 958
వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 2.

పుణ్యనదులు

సీ. కలుషపంకజకళి ♦ గౌతమి గౌతమి, సకలసజ్జనమాన్య ♦ జహ్నుకన్య
జంతుసంతతిమన♦శ్శర్మద నర్మద, శమితతాపత్రయ♦దమన యమున
శ్రితసాధుజనలబ్ధ ♦ జీవిక దేవిక, సత్యసంవిద్యోగ ♦ చంద్రభాగ
సతతజన్మాచలా♦శనిభవనాశని, దూరీకృతక్షుద్ర ♦ తుంగభద్ర
గీ. బహులసౌభాగ్యదానసం♦పన్న పెన్న, భగ్నదుర్మోహపాశవి♦పాశ యనఁగ
భువిఁ బ్రసిద్ధికి నెక్కిన ♦ పుణ్యనదులు, హరికి లీలావిహారయో♦గ్యములుగావె. 959
శ్రీరంగమహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 75.

సీ. శీతాంబువాహిని ♦ శీతమహావక్ర, చక్రపద్మావతి ♦ చంద్రమత్త
శతభద్రహంసహం♦సావతి వనమాల, పంచవర్ణసువర్ణ ♦ బ్రహ్మభాగ
కావేరి సురసశా♦ఖాపతిహారితోయ, యింద్రనది హిరణ్య ♦ కృష్ణతోయ
యరుణావతి సువప్ర♦యంగారవాహిని,క్షీరోదమణివప్ర ♦ శివసుదంతి
గీ. స్కంధవతి సోమవతి ధను♦ష్మతి వసుమతి, నాశవతి మణితల మహా♦నది పదాద
విమలపుణ్యోదవామోద ♦ విష్ణుపదియు, మొదలుగాఁగొన్ని పెదపెద♦నదులు గలవు.
వరాహపురాణము, సం. మ. ఆ 10 ప 114.

గోదావరి

సీ. త్ర్యంబికాచలశిఖా◆గ్రమునందు నుదయించి, పొదలి యార్యావర్త◆భూమి దటిసి
మలఁగి దండకవనీ◆మధ్యభాగమున నా,ప్రస్రవణాచల◆ప్రస్థ మెఱసి
పట్టిసశ్రీవర◆భద్రేశు సేవించి, తీరసోమేశుమం◆దిరము డాసి
యేచి యనంతభో◆గేశ్వరస్థానంబు, రుద్రపాదములపైఁ◆ద్రోవగాఁగఁ
గీ. గోటిపల్లిశుకోమలాం◆ఘ్రులకు మ్రొక్కి, కుండలాముఖతీర్థంబుఁ◆గుస్తరించి
భీమమండలిడాపలఁ◆బెట్టుకొనుచు, గౌతమీగంగలవణాబ్ధిఁ◆గౌఁగిలించె. ?61

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 3 పద్య 21.

సీ. తటరూఢకుటవార◆చటులాళి పటులాఖ్య, నటజాలగానము◆త్కటము గాఁగ
కమనీయవిమలాబ్జ◆గమనాధ్వతమహంస, రమణీవిరావము◆త్క్రమము గాఁగ
లహరీచరహితాప్తి◆సహసోద్ధబహుచక్రి, మహిళానినాదమా◆గ్రహము గాఁగ
నిరతోదకరతాగ్ర◆సరరామతరుణప్లవరవప్రపంచము◆త్తరము గాఁగ
గీ. నళికిచూచుచు నిసుకదీ◆న్నెలఁ జరించు, మానిమాణవు లొప్ప వి◆వైవనదాని
గౌతమీనదిఁ గాంచితె◆కమలముకుల; సదృశవక్షోరుహద్వయీ◆సన్నతాంగి.

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

కావేరి

సీ. ఏయేటిసదుఁదిన్నె◆నేప్రొద్దుఁ జలిగొన్న, సికతాతలంబులఁ◆జెలఁగి చెలఁగి
యేతరంగిణి నించు◆కించుక వికసించు, కొత్తమ్మితావులఁ◆గొసరి కొసరి
యేనదీక్రీడల◆నెసఁగు రాయంచల, కలకలంబుల కాత్మ◆నలరి యలరి
యేసరిత్తటమున◆నేచినకల్పక, మేదురచ్ఛాయల◆మెచ్చి మెచ్చి
గీ. నేఁడు నొకనాఁడుఁ బాయకు◆న్నాఁడు శౌరి, యతిమనోహారి నిశ్శ్రేయ◆సానుకారి
వివిధతాపనివారిభూ◆వినుతవారి, కలితకావేరి భవకరి◆కలభవైరి. 963

ఉ. ఉన్నతరంగధామలలి◆తోభయపార్శ్వములం బ్రసన్నయై
నన్నది యుబ్బిపాఱుఁగలి◆తాయతకంకణమౌక్తికద్యుతి
చ్ఛన్నమృదుప్రవాహములు◆సాఁచి చిరాగతుఁ బ్రాణనాయకుం
జెన్నుగ నిండుకౌఁగిఁటికిఁ◆జేర్చి చెలంగు మృగాక్షికైవడిన్. 964

శ్రీరంగమహాత్త్వము, ఆ 1 ప 87, 89.

శా. ఆపీనాధరుఁ డేఁగి కన్గొనియెఁ బు◆ణ్యఖ్యాతదరోల్లస
ద్దైవద్వీపవతీసమత్సరవివా◆దప్రౌఢిమానర్గళ

వ్యాకల్పకల్హారభావభృల్లహరికా♦వర్గావృతవ్యోమముం
గావేరీతటినీలలామము నఘౌ♦ఘక్షాళనోద్దామమున్. 965

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 135.

మ. చిరకాలాగతప్రాణనాయకుని తాఁ♦ జేదోయి నాలింగనా
దరణన్ మెచ్చఁగఁ జేయు మానవతిచం♦దం బొప్పఁ గావేరి తా
నిరువాగై కవగూడి యొప్పఁడును రం♦గేశున్ భజించెన్ దయా
పరుఁడై యచ్చోటు వాయకుండెను బర♦బ్రహ్మంబు రంగేశుఁడున్. 966

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 2.

సీ. కవులకు జీవన♦క్రియ మొసంగినయట్టి, యీసరస్వతినుతి♦యింపఁ దరమె
పరరాజహంసాళి♦ భంగంబు నొందించు, నీవాహినీలీల♦ లెన్నఁ దరమె
యనిమిషప్రతతికి♦ నమృతంబు లొనఁగూర్చు, నీసింధువాళినూ♦హింపఁ దరమె
కాదంబవితతి న♦త్యాళికలఁ దేలించు, నీవారిదినిమహత్త్వ♦మెన్నఁ దరమె
గీ. మానసాయకతా మెంత♦ సుదులఁ బడిన, సాటిసేయంగఁదగునె య♦సహ్యగోత్ర
జాతలౌ నన్యనదులనీ♦సహ్యగోత్ర,జాతకు ననంతభువనవి♦ఖ్యాతకరయ. 967

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 100.

నర్మద

ఉ. నలినప్రోద్భవనూతి గన్గొనియొ విం♦ధ్యక్షోణిభృత్కంధరా
బలవద్గండశిలాభిఘాతవిలుఠ♦త్పాథస్తరంగచ్ఛటా
స్ఖలనారంభవిజృంభమాణపటుఘుం♦కారస్ఫుటాంతర్మదన్
గలనాతత్పరభక్తలోకపరిర♦క్షాశర్మదన్ నర్మదన్. 968

కాశీఖండము, ఆ 1 ప 94.

పినాకిని

ఉ. నందిగిరీంద్రసంభవజ♦నప్రికరౌఘసమూహశైలపా
రందరవజ్రిదారతటి♦భంగ దభంగురభంగసంగతా
మందసరోజబృందగత♦మాధుకరామలగానశోభితా
నందితతీరభూసరిద♦నీకిని గాంచెఁ బినాకినీనదిన్. 969

వైశ్యపురాణము, ఆ 6.

భీమరథి

శా. ఆభైమీనది విశ్వమున్ నిజకృపా♦టార్ద్రింబు గావించుచున్
శ్రీభామావిభుక్షేత్రమండలము డా♦సెన్ డాసిసన్ వీచిరే
ఖాభీలం బగుదాని పెంపు గని ము♦న్నందుండు ప్రాణుల్ మహా
క్షోభోద్విగ్నమనస్కులై వెలుచ నా♦క్రోశించుచున్ బెంపఱన్.

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 5 ప 138.

జోర్డానది

సీ. అలిమండలీమనో♦హరవేణిభరముతో, శఫరీచలత్కటా♦క్షములతోడ
ధవళాంబుజాతవ♦క్త్రవికాసలక్ష్మితోఁ, గంబూజ్జ్వలగ్రీవ♦ గరిమతోడ
పదచక్రవాకస♦మ్యగురోజపటిమతోఁ, దరలోర్మికావళి♦త్రయముతోడ
నతిగూఢతరజీవ♦నావర్తనాభితో, సురుచిరసైకత♦శ్రోణితోడ
గీ. నస్వకచ్ఛపస్పదపదా♦గ్రములతోడఁ, గలితకలహంసయానవై♦ఖరులతోడ
నలరుజోర్డాభిధేయదీ♦వ్యన్నదీలలామఁ బోడఁ గాంచె నెదుట న♦ల్లాస మెసఁగ.

వేదాంతరసాయనము, ఆ 3 ప 8.

ధనుష్కోటి (సేతువు)

సీ. అంధతామిస్రమ♦హారౌరవాదిదు,ర్గమజాతయాతనా♦ ఖండనంబు
మహితాశ్వమేధాది♦ బహుళాధ్వరక్రియా, తతపుణ్యవిభవసం♦ధాయకంబు
భువనాభినుతతులా♦పురుషప్రభృతిమహా,దానఫలోత్కర్ష♦దాయకంబు
బ్రహ్మహత్యాసురా♦పానహేమస్తేయ, గురుతల్పగమనాఘ♦కోటిహరము
గీ. బ్రహ్మచర్యోపవాసాది♦ పరమనియమ, గమ్యబహువిధపుణ్యలో♦కప్రదంబు
కామితార్థైకవితరణ♦కల్పతరువు, ధీరులార ధనుష్కోటి♦తీర్థవరము. 972

ఉ. రావణు నాజిఁ ద్రుంచి రఘు♦రాముఁడు లంకకు నవ్విభీషణున్
శ్రీవిలసిల్లఁగా నధిపుఁ♦జేసి సురాసురసిద్ధసాధ్యసం
ఘావృతుఁడై వెసన్ మరలి♦ యంచితభూతిని గంధమాదన
గ్రామముఁ జేరె లోకములు♦ రంజిల సేతుమహాపథంబునన్. 973

సీ. అంత రాముని జూచి♦ ప్రాంజలియై సత్య,భాషణుండైన వి♦భీషణుండు
పలికె నో దేవ నీ♦భక్తునివిన్నప, మవధరింపుము వీర♦లై నయన్య

మనుజేశులును సేతు♦మార్గంబువలనలం,కనువచ్చి పీడింప♦గలుగుగాన
వెలఁగి ధనుష్కోటి ♦ చేసెడుభేదనం,బాచరింపుము కరు♦ణార్ద్రచిత్త

గీ. యనుచుఁ బ్రార్థింపఁ గాకుత్స్థుఁ♦డట్లు చేసె, నందువలనధనుష్కోటి♦నాయ్యెనాని
దర్శనంబున జంతుసం♦తతికి ముక్తి, గలుగు నవగాహఫలమేమొ ♦ తెలియ దరయ.

గీ. రామకరచాపకోటిని♦ర్దళితసేతు, శేఖరైలాసమునను వి♦డిచి నిలోక
మునకు వైకుంఠపట్టణ♦ంబునకు స్వర్గ,మునకుఁ దెరువది తాపస♦ముఖ్యులార. 975

రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 1.

సీ. కడఁగి సేతువుఁ జేర♦గానె ముక్తి లభించు, భవకేశవులయందు ♦ [illegible]
త్రివిధకర్మంబు సి♦ద్ధించు నచ్చోటన, నింతకంతయు సంశ♦యింపరాదు
మనుజుఁ డెవ్వఁడు జన్మ♦మధ్యంబునను సేతు,బంధంబుఁ బొడగాంచు♦[illegible]
ధన్యతనతఁడు మా♦తాపితృవంశకో,టిద్వయోపేతుఁడై ♦ దివి వసించు

గీ. బ్రహ్మపదమున నొక్క క♦ల్పము వసించు, ముక్తుఁడగుఁ దారలుపరాగ♦ములు గణింప
శక్యమగు సేతుదర్శన♦జనితపుణ్య, మహిపతికినైన లెక్కింప♦నలవి గాదు. 976

క. ధర సేతుస్నానముగల, గురుపుణ్యుఁడు సప్తకోటి ♦ కులములతోడను
హరిభవనంబునకుం జని, సురుచిరగతి ముక్తిఁ బొందు ♦ సువ్రతులారా. 977

గీ. మానవుఁడు సేతువును గంధ♦మాదనంబుఁ, బ్రీతి రామేశుఁ దలఁచు మఁ♦[illegible]
లక్షకోటులు గూడి క♦ల్పత్రయంబు, శంభుపదముననుండి మో♦క్షంబుఁ గాంచు.

గీ. సేతువున నవగాహంబు♦ సేయువాఁడు, పంచపాతకముక్తుఁడై ♦ పద్మనాభు
వీటఁ బితృమాతృకులశత ♦ కోటితోడ, మూఁడుకల్పంబులు వసించి♦ముక్తిఁ గాంచు.

సీ. గూనంబు సేయక ♦ నమరలోకాంగనా,సంగమసుఖవాంఛ ♦ సలుపువారు
[illegible]లను దేవ♦తల నుపాసింపక, కుశలంబు మదిలోనఁ ♦ గోరువారు
దిలమహీ హేమతం♦డులధాన్యదానంబు, సేయక స్వర్గేచ్ఛ ♦ సేయువారు
సతతోపవాసని♦ష్ఠలఁ దాప మొందక, బలభేదిపురినుండఁ ♦ దలఁచువారు

గీ. సేతుతీర్థాభిషేకంబు ♦ సేయవలయు, సేతుమజ్జనముననగుఁ ♦ జిత్తశుద్ధి
యనఘమతులార జపతపో♦యజ్ఞహోమ,దానములు సేతువున మోక్ష♦దాయకములు.

క. ఆరోగ్యము రూపంబును, దారిద్ర్యవిమోచనంబు ♦ ధనవృద్ధియునుం
గోరి మది సేతుజలముల, నాడూఢీమునుంగువారి♦కవి సిద్ధించున్. 981

గీ. శ్రద్ధలేనైన మనుజుఁ డ♦శ్రద్ధనైన, సేతుసలిలావగాహంబు ♦ సేయువాఁడు
[illegible] నుభయలో♦కంబులందు,-బాధ లెఱుఁగక సౌఖ్యసం♦పదలఁ గాంచు.

రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 1.

సీ. తనుఁ గనుంగొనినమా♦త్రమ్మునఁ బ్రహ్మహత్యాను మేస్థలముత♦ద్దనము సడలుఁ
దనపేరునుడివినం♦తనె సమస్తనదీన,దస్నానఫలములే♦స్థల మొసంగుఁ
దనసీటఁ గ్రుంకినం♦తనె యశ్వమేధాది, సవనపుణ్యంబులే♦స్థలి యొసంగుఁ
దనయందు మెలఁగినం♦తనె ముముక్షువుల క,త్యలఘుకైవల్యమే♦స్థలి కుదుర్చు
గీ. నిసుక లెచ్చట శివరూప ♦ మెసఁగి ప్రబలు, నిలుచునీళ్లెచ్చటను తీర్థ♦ములనఁ బొల్చు
నట్టి శ్రీరామసేతువు ♦ నరసి మోద, మందె సలశంకరాచార్యుఁ ♦ డాత్మలోన. 983

శంకరవిజయము, ఆ 2.

పంపాసరోవరము

సీ. కూల చంపక నారి♦కేల సాల రసాల,తాలహింతాల కే♦తక్కొ లతకుల
తీర భూజారూఢ ♦ హారీత టిట్టిభ, కీర కోకిల కాక ♦ కేకికులము
సారస కలహంస ♦ చక్ర బక క్రౌంచ, కారండ వాలాప ♦ కలకలంబు
కైరవేందీవర ♦ కల్హార కువలయ, పుండరీకాంభోజ ♦ పుష్పతతులు
గీ. నింగి నుప్పొంగు రంగత్త♦రంగసంచ, యముల నిందిందిరలసిత♦విచులవారి
మత్స్య కచ్ఛపోరగ శింశు ♦ మారచటుల, జలచరమ్ములకలఁకువల్ ♦ గలుగుదాని.

మ. ప్రవిలాసాంబుజగర్భిత విమలాం♦భఃపూర సంసేవ్యమా
నవిహంగోత్కర సమ్మదావహానుపత్క్రక్రక్రత్వాభ్యంతరన్
సవిశేషోర్మితరంగసంకుల జల♦శ్లాఘ్యప్రభావన్ సర
స్ప్రవరంబుం గని రాజ్యపాల్మలుల పం♦పన్ బెంపు సొంపారఁగన్. 985

భాస్కరరామాయణము, అర. ఆ 2 ప 421, 422.

సీ. చక్రవాకనికోటి ♦ సంక్రతి లిరిఘటా, నక్రాదిరీనాక ♦ నంది తాంబు
శతపత్త్రికల్హార ♦ శతపత్త్రిగధవాగ,సితపత్త్రిసంచార ♦ చిత్రితంబుఁ
గమలచామస్తోత్ర ♦ కమలకైరవజాత, విమలవాస్సంఘాత ♦ విస్తృతంబు
సాల్వామ్రముక్తీగ ♦ సాంగామ్లజంబీర, చేలాయుచిస్ఫార ♦ వేల్లితంబు
గీ. పుష్పసారపయఃపూర♦పూరితంబు, రాజహంసాదికవిరాజ♦రాజితంబుఁ
జారుతరభృంగసంగీత ♦ సంగతంబు, భాసురంబు జెలంగె బం♦పాసరంబు. 986

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 3.

ఆ కా శ గం గ

సీ. అరుణాంశుమండలం ♦ బంధకారముఁ బోలె, దంభోళినసుమతీ♦భ్రమములఁ బోలె
ఖస్సార్వభౌముండ ♦ కాదరివేయులఁ బోలెఁ, గంఠీరవము గంధ♦కరులఁ బోలె

దివ్యాపథంబు వ్యా♦ధినికాయములఁ బోలె, మందువేసవి నింక♦పడువుఁ బోలె
ఝంఝూసమీరంబు ♦ జలధరంబులఁ బోలె, మానదంభంబు ధ♦ర్మంబుఁ బోలె
గీ. భక్తి సేవించువారిపా♦పము లడంచు, దురితతరుషండశతఖండ♦పరశుధార
మదనవైరిజటాటవీ♦మల్లికళిక, యభ్రగోధిపయోభంగ ♦ యమరగంగ. 987

కాశీఖండము, ఆ 5 ప 49.

సీ. బ్రహ్మకమండలూ♦ద్భవమైనజాలున, ఘోరమావత్సోజ ♦ హారలతిక
నందనందనపాద ♦ వాల్మీకమధుధార, భోగికంకణుతల ♦ పూవుదండ
కనకాద్రిశృంగని♦ర్గళితనిర్ఘరరేఖ, మున్నీటిరాయని ♦ ముద్దురాణి
నెలవైనవేల్పుచు♦క్కని కేళాకూళి, సగరులు ముక్తికిఁ ♦ జనినత్రోవ
గీ. పద్మముఖులార యిదిసుమీ ♦ భక్తజనుల, కామితార్థంబు లొసఁగూర్చు♦కల్పవల్లి
ప్రస్ఫురితమీనశాబక♦పరికటితప్ర, వాళసహ్యాగపాంగ యా♦కాశగంగ. 988
సీ. తనుఁ దలంచినఁ బాప♦మును వేగ పాపును, దను నుతించిన నాప♦దల నడంచుఁ
దనుఁ జేరవచ్చినం♦తనె కోర్కు లొసఁగూర్చుఁ, దనుఁ జూచినం జెల్లశో♦భనము లిచ్చుఁ
దనువర్ణనము సేయ ♦ నొసఁగూర్చు సంపదల్ తనునంటు సమకొల్పు ♦ ఘనజయంబుఁ
దనవారికణసేవ ♦ నణఁగించు పాపముల్, తనుఁ జొచ్చినను పుణ్య♦తములఁ జేయు
గీ. నెట్టకేలకు తనయందు ♦ నెవ్వరేని, మునిఁగినంతనె సాయుజ్య♦ముక్తి నొసఁగు
నిందుముఖులార యీవేల్పు♦ టేటిమహిమ, నలువకైనను గొనియాడ♦ నలవియగునె.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 2.

సీ. వికచపద్మకుడుంగ♦విహరమాణరథాంగ, సహచరచ్చక్రాంగ♦చటులప్లవంగ
గాహమానపతంగ ♦ కరతప్తమాతంగ, మదగంధిలతరంగ ♦ మయశుభాంగ
తీరజాతలవంగ ♦ నారంగ తరుసంగ, కలనినాదవిహంగ♦కలుషభంగ
బహుళశైవాలోత్సంగ♦పథికవార్ధణచంగ సురభిశీతకురంగ♦వరతురంగ
గీ. నురగశయనపదాంగజా♦స్యుత్తమాంగ, జీవితోత్తుంగ జననష్టి♦తి ప్రసంగ (?)
కనకగిరిశృంగ నిర్గళ♦ద్ఘనమృదంగ, ఘనరవజలానుషంగ నా♦కాశగంగ. 990

దశావతారచరిత్ర, ఆ 7.

పాతాళగంగ

సీ. అనిమిషలోచనా ♦ యావర్తనతనాభి, పృథురథాంగస్తని♦ ఫేనహార
శృంగారసైకత ♦ శ్రీజఘనస్థలీ, వికచపద్మానన ♦ విద్రుమోష్ఠి
కంబుకంధరి మధు♦కర నీలకుంతలి, యంభోజపుష్పర♦సాంగరాగ
మోహనీయ కల్లోల♦మాలికాకరయుగ్మ, యభిరామనవకం♦జహంసయాన

గీ. తరణికైవడి యొప్పు పాతకవిభంగ, నగతటోత్సంగ మరితపస్సంగవిహంగ
భవశిరస్సంగ సేవితపావనాంగ, తరళితరంగత్తురంగ పాతాళగంగ. 991

పర్వతపురాణము ఆ 3.

గంగాప్రభావము

గీ. త్రిపథగాసేవనమున సిద్ధించునట్టి, గతి జనములకు నియతకల్పితము లయ్యె
నధ్వరంబున బ్రహ్మచర్యంబునఁ దపము, సంపరిత్యాగమును జేయఁజాల వనఘ

క. పేనించుక సోఁకిన గంగానదితోయములు జనులకల్మషకోటిం
బోనడిచి పురందరలోకానందముఁ బొందఁ జేయు నాగమవేదీ. 993

క. మును పాపము లెన్ని యొనర్చినఁ బిదపను గంగ నాడఁ జీకటిరవి దోఁ
చినవిధియగతి విరియు న్యయ్యనఘుఁ డిలాతలము దొఱఁగి యమరత నొందున్.

గీ. ఎన్నియేఁడులు మనుజుని యెమ్ము గంగ, వారియం దుండునన్ని వేల్వత్సరములు
నాకలోకమహాసుఖశ్రీకి నాతఁడర్హుఁడై యుండు నిర్మలచిత్తవృత్తి. 995

సీ. అనఘ సోమములేని యధ్వరంబును శశి, లేనిరాత్రియు రవిలేనినభము
నాత్మధర్మములేని యాశ్రమంబును బువ్వు, సంపదలేనిభూజమును బోలె
హీనత నొందు గంగానదిలేనిదేశంబు చాంద్రాయణశతము లైన
గంగాపయఃపానకణంబు గావింపు, నిర్మలత్వముఁ జేయ నేర వన్ని

ఆ. యుందుఁ బడినదూఁదియట్లగు గంగావగాహనమునఁ బాతకంబు లఖిల
ఘాతములకు దుఃఖములు వాపికొనుటకు, నేవిధములు గంగకీడు గావు. 996

క. శరణంబు లేనిజనులకుఁ, బరమశరణ మండ్రు బుధులు భాగీరథి వి
బుధులకు నమృతము లట్టుల, నరులకు గంగాజలంబనంగ సేవింపున్. 997

క. తలపై జాహ్నవివారులు, గలిగికొనిన ఫాలతటిఁ దదంతర్గ్రత్సం
కలితముఁ జేసినఁ బాపంబులు దొలఁగు సుపర్ణుఁ గనిన భుజగములక్రియన్. 998

క. గంగాతరంగశీకర, సంగత మగుమారుతమున సద్యస్సర్వాం
గంకరించు నెవ్వఁడు, భంగపఱచు నతఁడు ఘోరపాపచయంబున్. 999

గీ. ఇవల నేడుతరంబుల నవల నేడు,తరములను బితృవర్గంబు నరుఁడు గంగ
నాడి శుచిఁ జేయుఁ జూచినయంతమాత్రఁ, బాచు వాఙ్మనఃకాయజపాపతతుల

గీ. వినిన వేడుక సేసినఁ గనినఁ జేత, నంటినను రెండు కులములయందుఁ గలుగు
పితృగణంబుల నెల్ల సద్గతికిఁ బుచ్చు, గంగ యెటు సేయునో యవగాహనమున?

క. విను గంగ గంగ యనుకీ, ర్తనములతో నొందునీటఁ ♦ దగ మునిఁగినయ
జనులు దురితములఁ బొఱఁగుదు, రని యార్యులు సెప్ప విందు ♦ నంచితచరితా. 1002

సీ. అనఘ చూడ సమర్థుఁ ♦ డగువాఁడు జాహ్నవిఁ, జూడక యున్నఁ బ ♦ శుప్రతిముఁడు
నంధసమానుండు ♦ నగు నింగ్రిఁ డాదిగా, సుగలు గోరెడుగంగ ♦ నరులు గోర
వలదె చేసెడు నప ♦ వర్గ ముక్తి ప్రమాణకా, లంబున గంగఁ ద ♦ లంచి రేని
రాజభయంబుఁ జో ♦ రభయంబుఁ బాపభ, యంబును భూతభ ♦ యంబు లోను

ఆ. గాఁగఁ గలుగు భయని ♦ కాయంబు గంగాప్ర, శంసనమునఁ బాయు ♦ శంభుఁ డగ్ని
నతులపుణ్య యైన యద్దేవి దివినుండి, రా ధరింపఁడే శి ♦ రస్స్థలమున. 1003

గీ. మూఁడుపథములఁజని లోక ♦ ములకు మూఁటి, కుజ్జ్వలాలంకృతియుఁ బెంపు ♦ నొసఁగుసుర
యమలతరమూర్తియగు దేవి ♦ నాశ్రయించు, వాఁడు కృతకృత్యుఁ డిదినిక్కువము కృపాళు

క. జనులకు నింద్రుఁడు గ్రహముల, కినుఁడును పితరులకు నోష ♦ ధీశుఁడు పోలెన్
మనుజోత్తమ కడు నెక్కుఁడు, వినుము నదుల కెల్ల జాహ్న ♦ వి మహత్త్వమునన్.

ఆ. సగరనృపతి పుత్త్ర ♦ చయము మునీంద్రశా, పమున భస్మ మైన యపా ♦ రదురిత
కల్మషంబుఁ బొందఁ ♦ గా గంగ నిజజల, సేక మొసఁగి యనిచె ♦ నాకమునకు 1005

గీ. దేవతలఁ జిత్రితపమునఁ ♦ దెలచి గంగఁ, బ్రచురపౌరుషుఁ డగుభగీ ♦ రథుఁడు దనదు
పూర్వులైన సగరనృప ♦ పుత్త్రులకు ను, దాత్తగతికయి తెచ్చె ని ♦ ర్ధరణి కనఘ. 1006

ఆ. విష్ణుపదమువలన ♦ విధునివలన సూర్య, వలన మేరురూప ♦ కలితుఁ డైన
విష్ణువలనఁ త్రిపుర ♦ విజయమౌళి వలన, నుండి హిమనగమున ♦ నొలసె గంగ. 1007

క. విను తత్పరభావంబున, మనంబు నిశ్చలత వొంద ♦ మనుజుఁడు శరణం
బని యాశ్రయింప జాహ్నవి, సనాతనపదోపలబ్ధి ♦ సంపద నొసఁగున్. 1008

క. ఏ నెఱిఁగినంత సెప్పితిఁ, గాని యనంతమహిమంబు ♦ గంగాగుణసం
తానంబు శతానందము, ఖానిమిషప్రవరకార్త్య ♦ మనఘచరిత్రా. 1009

క. మేరువుపుడుకులును వారిధి, వారికణంబులును నెన్న ♦ వచ్చు నగు గంగా
స్ఫారగుణంబులు దగుసం, ఖ్యారూఢంబులుగఁ జేత ♦ యతులవివేకా. 1010

ఆ. వేడ్క నీకు నేను ♦ వివరించినట్టి యీ, జాహ్నవీగుణములు ♦ సంతతంబు
మనసు వాక్కుఁ దనువు ♦ నను గలసాధన, ముల భజింపు భక్తి ♦ పూర్వకముగ. 1011

గీ. అట్టు లైన గంగాప్రసా ♦ దాతిశయము, వలన సిద్ధుండ వై త్రిభు ♦ వనములందు
నర్చనీయసంక్రీడన ♦ మవిహతముగ, సంచరించుమాహాత్మ్యంబు ♦ సంభవించు.

క. నిజధర్మనిరతుఁ డై తను, భజించు సజ్జనునిచిత్త ♦ పద్మముఁ గృపఁ దా
భజియించి గంగయతనిం, బ్రజనితచిరసౌఖ్యుఁ జేయుఁ ♦ బావనచరితా. 1013

క. అని చెప్పి శాంతనవుఁ డీ,ట్లను గంగాస్తోత్రసహిత♦మై పరగినయి
ట్వీను తేతిహాసముఁ బఠిం,చిన వినినను రుజలు వాయుఁ ♦ జెంద వఘంబుల్. 1014

భారతము, అను. ఆ 2 పద్య 102-128.

క. ఒకమాటు గంగ నాడిన, యకుటిలమతి బ్రహ్మయంత♦యైనను బుణ్యా
త్మకుఁడై కాలునివట్టుఁ, మొకమాటును జూడ కోఁడు ♦ నురుతరముక్తిన్. 1015

సీ. వ్రతదానజపములు ♦ క్రతువులు పావన, ధర్మంబులును బుణ్య♦కర్మములును
గంగాజలాభిషే♦కమునకు సరిగావు, గంగ కేతీర్థము♦ల్గావుసాటి
పావనహరిపద♦ప్రభవమై హరుమౌళిఁ, గర మొప్పుచున్న గఁ♦గాజలంబు
నందుఁ గృతస్నానుఁ ♦ డగుపుణ్యపురుషుండు, పాతకసంఘంబుఁ♦బాయు టరుదె

ఆ. నరుఁడు నూఱుయోజ♦నములనుండియు వేడ్క,, గంగగంగయనుచుఁ♦గరముభక్తిఁ
దలఁచెనేని దురిత♦తతిఁ బాసి విష్ణులో,కమును బొందు నరక♦గామి గాక. 1016

పద్మపురాణము, ఆ 2, 4 ప 100, 101.

ఉ. మేలుగ మానవుండు తల♦మీఁద నొకించుకయైన జాహ్నవీ
వాలుకఁ జల్లుకొన్న నని♦వారితభక్తిని గంగమట్టిచే
ఫాలమునందు బొట్టిడినఁ బాతకముల్ దొలఁగున్ భయంకర
వ్యాళతతు ల్విహంగమకు♦లాధిపుఁ జూచి తొలంగు కైవడిన్. 1017

సీ. గంగాతరంగ శీ♦కరసుసంగతపవ,మానంబు లెవ్వాని ♦ మేనిసోఁకు
నతఁడు భంగించు దు♦ర్గతిజాతయాతనా,హేతుభూతములైనఁ ♦ పాతకముల
గంగానదీవిలో♦కనమాత్రవాఙ్మనః, కాయసంభవమైన ♦ కలుష మణఁగు
వినినవేడుక జేసి♦నను గనుఁగొనినఁ జేఁనంటిన మునిఁగిన ♦ ననఘుచరిత

గీ. తల్లివంకనుగల యేడు♦తరములందుఁ, దండ్రివంకనుగల యేడు♦తరములందుఁ
గలుగు పితరుల నెల్ల స♦ద్గతికిఁ బుచ్చు, సకలసంయమి జనమాన్య ♦ జహ్నుకన్య.

చ. అనఘచరిత్ర చూడఁగ స♦మర్థత గల్గియు జాహ్నవీనదిం
గనుఁగొన కున్నవాఁడు పశు♦కల్పుఁడు సందియ మేమి పంకజా
సనుఁడు పురాంతకుండు బల♦శాసనుఁడున్ మొదలైనదేవతల్
గొనకొని జాహ్నవిం గొలువఁ♦గోరుదు రాత్మ♦శుభాభిలాషులై. 1019

సీ. సకలదేవతలలో ♦ సంక్రందనుఁడువోలె, గ్రహములలో దివా,కరుఁడు వోలె
నచలసంఘములలో ♦ నసుటకాద్రియు వోలెఁ, దరువులలోఁ గల్ప♦తరువు వోలె
నుడుమండలంబున ♦ నోషధీశుఁడు వోలెఁ, గరులలో నింద్రుని ♦ గజము వోలె
నా(శపుంబులలో (ప్రశ స్తాశ్రమము వోలె, మణులలోఁ గౌస్తుభ♦మణియు వోలె

గీ. వాహములలోన నుచ్చైశ్శ్రవంబు వోలె, నగరములలోనఁ గాశికా♦నగరివోలె
భువనమునఁ గల్గు నదులలో ♦ భూరిమహిమ,గంగ యొక్కఁడు వేదోక్తకర్మనిరత.

క. ఒకయెడ గంగాజలకణ, మొకయెడఁ జాంద్రాయణంబు ♦ లొగినూఱును బోం
దికగాఁ దులనిడి తూఁచినఁ, బ్రకటితముగ గంగజలము ♦ బరువై హెచ్చెన్. 1021

ఆ. ఒక్కఁ డొప్పి చేసె♦నుగ్రతపంబు వే,ఱొక్కనరుఁడు గంగ ♦ నోలలాడె
నాతపస్వి చేరె ♦ నమరేంద్రుపురము గం,గాభిషేకకర్త ♦ యమృత మొందె 1022

సీ. అనవరతాధ్యాప♦కునికన్న నెక్కుడు, జాహ్నవీస్మరణంబు ♦ సలుపువాఁడు
భాగీరథీతీర♦భాగంబున వసించు, దోమఁ బోలదు సురేం♦ద్రుని గజంబు
గంగచెంగట నొక్క♦గవ్వ విప్రుని కియ్య, నది మేరుగిరితుల్య♦మై ఫలించు

గీ. కోటిజన్మార్జితానంత♦కోటిదురిత, కూటభూధరవిపాటనా♦కుంఠకులిశ
ధారయగు జాహ్నవీదేవి ♦ భూరిమహిమ, నలువకైనను వచియింప ♦ నలవిఁగాదు.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 23, 53

సీ. తొల్లి కశ్యపుఁ డిందు ♦ ధూర్జటిఁ గూర్చి త,పంబు చేసి యభీష్ట♦ఫలముఁ గాంచె
నిందుఁ మార్కండేయుఁ♦ డిందుశేఖరుఁ గూర్చి, కాలమృత్యుభయంబుఁ♦ గడచి నిలిచెఁ
బరశురాముఁడు దోష♦పరతఁ జేసిన రాజ,హననము దోషముఁ♦ బాపుకొనియె
నలుఁ డిందు నొకనెల ♦ నిలిచి తేజస్వియై, కలి గెల్చి ♦ సామ్రాజ్య♦కలితుఁడయ్యె

గీ. నృగమహీపతి యియ్యేటి♦నీట మునిఁగి, విప్రశాపోత్థకీటత్వ♦వికృతిఁ బాసె
నిమ్మహానదిమాహాత్మ్య ♦ మెన్నఁ దరమె, ధాతకైనను మఱినాని♦తాతకైన. 1024

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 153.

గిరులు

క. వినుము మహేంద్రము మలయ,మ్మును సహ్యము ముక్తిమంత♦మును ఋక్షనగ
మ్మును వింధ్య పారియాత్రం,బును ననఁగా నేఁడు మిగుల♦ బొలుచుఁ గులగిరుల్.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 4 ప 173.

సీ. మందరశైలంబు ♦ మైనాకభూధరంబు, పాండురాచలము శ్రీ♦పర్వతంబు
గోమంతము చకోర♦కూటంబు సురసంబు, వైద్యుతాహార్యంబు ♦ వాతభవము
రైవతకంబు శా♦రదము జయంతంబు, కృష్ణమహేంద్రంబు ♦ ఋష్యకంబు
కోలాహలము చిత్ర♦కూటము శైకృత,స్థలము మంగప్రస్థ ♦ ధరణిధరము

గీ. ననఁగ నివియుఁ బ్రసిద్ధంబులైన గిరులు, మఱియు నుపపర్వతంబులు ♦ దఱచుగలవు
వీని యవకాశములయందె ♦ వెలయు నార్య,జనపద మ్లేచ్ఛజనపద♦సంచయములు.

హిమగిరి

సీ. హేమాద్రివిస్తార♦మెంత సప్తాశ్వుండు, నిశ్చలు నోరెల♦వచ్చు నట్టె
తారాచలము ప్రేంక♦దన మెంత వింశతి, బాహునిచే నెత్తు♦వడియె నట్టె
నెరిఁగిన వింధ్యాద్రి♦పెంపెంత కలశజుం, డేడగాల మెట్టిన♦ నడఁగె నట్టె
నెగడు మందరగిరి♦ నిలుపెంత కలభోగి, పేర్చినఁ జుట్టునఁ♦ దిరిగె నట్టె
గీ. యనఁగ విస్తారమున ప్రేంకఁ♦ దనమునందుఁ, బెంపువందును నిలుపున♦ బెఱనగముల
నుఱక తనలోన నవ్వుచు♦నున్నకరణి, వెలుఁగు శీతాద్రి ప్రాలేయ♦ విమలరుచుల.
కుమారసంభవము, ఆ 3 వ 248.

సీ. ధారుణీగవికి ర♦త్నమయౌషధంబులు, చేఁపు పుట్టించిన♦ క్రేఁపుఁగుఱ్ఱ
కఱకంఠునకుఁ గాళ్లు♦గడిగి గౌరీకన్య, ధారవోసిన మహా♦దానపరుఁడు
వానికోటికి నెల్ల♦ మన్నింపఁదగిన మే, నామానినికిఁ బ్రాణ♦నాయకుండు
తనకూఁతు సవతి మం♦దాకినీనదికి నా, ధారమై నిలిచిన♦ తగవులాఁడు
గీ. సురధరిత్రీధరమునకు♦ జోడుకోడె, వనధిసఖమైన మైనాక♦మునకుఁ దండ్రి
కాంత కన్నులపండువు♦గాఁగఁ జూడు, మంచు నమ్మించు గొండ వ♦ర్ణించి మఱియు
క. ఈమహీకాచలవరుఁడు గు, హాముఖసంచారి మారు♦తారావములన్
దామించు నెపుడు ప్రాణా, యామంబును జేయుచున్న♦ హఠయోగివలెన్. 1027
వరాహపురాణము, సం॥ము ఆ 10 ప 48, 49.

సీ. నిడుదపెన్నెఱిగుంపు♦ జడగట్ట సగరు ము, మ్మనుమఁడు తపముఁ గై♦కొనినచోటు
జరఠకచ్ఛపకులే♦శ్వరువెన్ను గాన రా, జగతికి మిన్నేఱు♦ దిగినచోటు
పుచ్చడీకతనంబు♦ పోఁ బెట్టి గిరికన్య, పతిఁగోల్వ నాయాస♦పడినచోటు
వలరాచరాచవాఁ♦డలికాక్షుకనువెచ్చఁ, గరఁగిన యల కని♦కరపుఁజోటు
గీ. తపసియిల్లాండ్ర చెలువంబుఁదలఁచి తలఁచి, మున్ను ముచ్చిచ్చునవిరాళిఁగొన్నచోటు
కనుపపులు వేల్పుఁబడవాలుఁగన్నచోటు, హర్షమునఁ జూచి ప్రవరాఖ్యుఁ డాత్మలోన.
సీ. పసుపునిగ్గులు దేఱు♦ పాపజన్నిద మొప్పఁ, బ్రమథాధిపతి యింటి♦పట్టెఱింగ
శచి కీఁత గఱపుచు♦ జదలేటి సురరాజు, జలకేళి సవరించు♦ చెలువెఱింగ
నదనుతోఁ జేపి చ♦న్నవిసి యోషధుల మన్, మొదవు కొండలకెల్లఁ♦బిదుక నెఱిఁగ
వేల్పుటెంతులలోన♦ విఱ్ఱవీఁగుచు మేన, నవరత్నరచనల♦ రవణ మెఱఁగ
గీ. బరిపరివిధంపుజన్నంపుఁ♦ బరికరంపు, సొంపుసంపద నిఖిల ని♦లింపసభయు
నప్పటప్పటికిని జిహ్వా♦ త్రుప్పు డుల్ల, నామెతలెఱింగ నీతు సా♦రాద్రికతన. 1029
మనుచరిత్రము, ఆ 2 ప 9, 11.

సీ. పదియాఱువన్నె గు♦బ్బలిరాచకూఁతురై, పట్టంపురాణిగాఁ ♦ బరఁగునట్టి
పతి సగ్గదేహంబు ♦ సతియంట నిజముగాఁ, బ్రబలుకన్నియఁ గన్న ♦ [illegible]
మజ్జనంబు పవిత్ర♦ముగఁ జేయుతీర్థమ్ముఁ గొనసాగఁ జేసిన ♦ యనఘునకు నగాగ్రి
భూమిధరారాతి♦చే నొక్కఁడైనని, యరిదిద్దని ఁగాంచి♦నట్టి మేటి
గీ. కూసుమల మొలపించి♦యుత్తముండు, పల్లవముల కెల్ల మీఁ♦[illegible]
సకలమాణిక్యరాశికి ♦ జననసీమ, యీనగస్వామి సద్గుణా♦స్థానభూమి. 1030
విజయవిలాసము, ఆ 1 ప 192.

సీ. రమణీయకుసుమవి♦భ్రమమహత్త్వమొకట్టి, వినుమీనగంబున ♦ [illegible]
పల్లవస్థలులెల్లఁ ♦ బరిపక్వములె కాని, లేఁతలై యొనయుట ♦ లేదు [illegible]
శాద్వలత్వమె కాని ♦ జలజాతవనములు, పాండుత్వ మొందుటే ♦ [illegible]
వివిధభూరుహములు ♦ విస్తీర్ణశాఖాభ్యుతంబులై యనవర♦తంబుఁ గల [illegible]
గీ. మొనసి నన లెత్తి చిగిరించి♦ పూఁచి కాఁచి, ఘనముగాఁ బండి యుండు [illegible] ♦ [illegible]
బరిణతను జెంది యాపాండు♦భావ మొంది, యాకురాలెడు దినములొక్కట్టి♦ [illegible]
కిరాతార్జునీయము, ఆ 2 ప 47.

సీ. సురసరిత్పరిసర♦స్ఫురదురస్సరపుగ,స్సరదుపత్తరమున♦ త్తరువగఁబు
దివిజనస్తనిలని♦స్వనక సన్మునిమనః, పనితనూతనపునా♦ నునఘనంబు
కలఘలిటుక్కులచల♦చ్చలదలస్థలదల,ద్దలమిలజ్ఝలజల♦ఝ్ఝలజలంబు
ప్రకటవజ్జవనవ♦త్పవనవన్నవనవ,శ్రవణవత్స్వపనవి♦ప్లవపదంబు
గీ. గజగవయగండభేరుండ ♦ ఖడ్గచమర, శరభశార్దూలశంబర♦శల్యసృక వ
రాహ సింహ వలీముఖ♦ప్రముఖదుష్ట,సత్త్వముఖరంబుఁ గనియెఁ దు♦ష్యంతనృపుఁడు.
శకుంతలాపరిణయము కృష్ణ. ఆ 2 ప 106.

మేరుగిరి

చ. కనియె నతండు శంకరశి♦ఖాశశిరంజితచంద్రకాంతసం
జనితజలార్ద్రకల్పతరు♦జాలముఁ గిన్నరకన్యకాప్రమో
దనమణిశృంగసంగతల♦తావనజాలము దివ్యవాహినీ
వనజవసీతలదుహిణ ♦ వాహమరాళము మేరుశైలమున్. 1033
సీ. ఈకొండ మణికాంచ♦నాకారరుచిఁ గాంచెఁ, గొండ లెల్లను దనుఁ♦గొలువఁ [illegible]
నీకొండఁ గాఁపుండి ♦ యింద్రాదిసురముఖ్యు, లెల్లభాగములను ♦ నెల్లనొంది
యీకొండ దండగా♦నీరేడు జగములు, సుప్రతిష్ఠితములై ♦ సొంపు మిగిల
నీకొండ కోదండ♦మై కాలకంఠుఁ, కసుమానజయులక్ష్మి ♦ నావహించె

గీ. నిర్ఝరాపగ యీకొండ♦నిర్ఝరంబు, పద్మబాంధవుఁ డీకొండ♦పారికాఁపు
కొండయల్లునికొండ యీ♦కొండశిఖర,మని సుమేరు ప్రభావంబు♦లభినుతించి. 1034
విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 ప 13, 15.

మ ం ద ర గి రి

సీ. కిన్నరకిన్నరీ♦క్రీడావినోదాబ్ధి, రామానుమోదవి♦శ్రామసీమ
హరిణీహరిణపోత♦కానీకనిసువన,వ్యాపారలీలావి♦వాసభూమి
మర్కటీమర్కటో♦న్మాదఖేలనకలా,కర్షణాకంపశా♦ఖాకులంబు
కలభికాకలభఘీం♦కారప్రతిధ్వని,స్ఫురితగంభీరగ♦హ్వరసమృద్ధి
గీ. సిద్ధగంధర్వఖేచర♦స్త్రీసఖాగ్రి,ముఖరితాతోద్యవాద్యసం♦ఘాతగాన
పులకితాశేషతరులతా♦విలసితంబు, సానుబిభ్రాజమందార♦శైలభూమి. 1035
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 161.

శా. కాంచెన్మందరశైలమున్ మృదుతటీ♦గండోపలశ్రేణికా
చంచన్నిర్ఝరవేణి కాఘుమఘుమ♦స్వాయద్దిశాగోళమున్
బంచాస్యస్ఫుటకంఠకాళనినద♦ప్రధ్వస్తశుండాలమున్
సంచారాలసకిన్నరీకలతా♦సంఛన్నహింతాలమున్. 1036
హరవిలాసము, ఆ 6 ప 42.

వి ం ధ్య గి రి

గీ. పద్మరాగనభోమణి♦ప్రభలు మెఱయఁ, జంద్రకాంతచంద్రద్యుతి♦జాల మెసఁగ
బహులతరవజ్రనక్షత్ర♦పంక్తి వెలుఁగ, నంబరస్పర్ధియై♦వింధ్యాంబుఁ గనెఁ. 1037
మార్కండేయపురాణము, ఆ ప 141.

చ. సకలధరాధురంధరభు♦జాభుజగేంద్రుఁ డతఁడు గాంచె హా
టకకటకకూటకోటినిక♦టప్రకటభ్రమరాంబు స్ఫుద్విశా
సకలకలప్రకాండకుహ♦నాగహనద్విపయూథనిగ్రహో
త్సుకజవనోత్పతద్ధరికి♦శోరవిశాలము వింధ్యశైలమున్. 1038
సీ. కరిణీకరోత్కీర్ణ♦ఝరిణీకసిక్తాభ్ర,చరిణీకుచో♦పరి♦చ్ఛన్నకాటి
జలజాతరాగాఢ్య♦పలజాతమయదరీ,స్థలజాతతపరి♦[illegible]
నటవాదిగతశిఖి♦స్ఫుటనాదహృదయసం,ఘటనా [illegible]
[illegible]

గీ. కిసలయఫలలసదసమ♦కుసుమవిసర, సరసతరతరువిహరణ♦పరసరస్ఫుర
నికరమధుకరకలరవ♦శుకకులముఖ, విహగముఖరనముఖరి య♦వింధ్యశిఖరి. 1039

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 5.

వేంకటాచలము

సీ. హరునిబాణంబున♦కాధారమగుకొండ, చెలిమితోఁ గోర్కెలీ♦చేయుకొండ
యాపదమ్రొక్కుల♦కాధారమగుకొండ, భక్తులపాపముల్♦వాపుకొండ
పారిఁజతుష్కములఁ♦బూజఁగాంచినకొండ, ప్రేమఁబుణ్యంబులఁ♦బెంచుకొండ
చెల్లనికాసు లా♦ర్జించుతక్కరికొండ, సౌరిది హరిపదంబుఁ♦జూపుకొండ
గీ. యవనిజనులకు మంచివాఁ♦డైనకొండ, యంబుజాక్షుని కాటప♦ట్టైనకొండ
గణుఁ బాపాత్ములకు నెక్క♦రానికొండ, మించుతిరుమలకొండవ♦ర్ణింపఁదరమె
చ. వరములకొండ భక్తిఁగను♦వారికి మోక్ష మొసంగుకొండ సు
స్థిరవిభవోన్నతుల్ ప్రబలఁ♦జేయునిజంబుతలంచుకొండ వే
గిరఫల మిచ్చుకొండ సిరి♦కిన్ హరికి న్నెలవైనకొండ యా
తిరుమలకొండ యొన్నఁదగ♦దే ధరలోపల మించువేడ్కన్. 1041

విశ్వకర్మ[illegible], ఆ 1 పే 31.

సీ. సకలకళాపూర్ణ♦చక్రిమ్మనకు ధాత్రి, భువనత్రయాజ్ఞకుఁ♦బుట్టినిల్లు
భాసురనిగమాళి♦పాళికి దొరసాని, పరమసౌభాగ్యంబు♦పట్టుఁగొమ్మ
నిఖిలప్రపంచస♦న్నిధికి నిదానంబు, మానసంపదలకు♦మందసంబు
పావనక్షేత్రిక♦ల్పకలతావాలంబు, మహిమాతిశయముల♦మనువుఁ దల్లి
గీ. పహితగుణవిశ్వకర్మని♦ర్మాణధర్మ, సూత్రకౌశలమువకు దొ♦ల్పు లనంగ
వరధరణియందుసకలదై♦వతవితాన, ఘట్టణము వేంకటాచల♦పట్టణంబు. 1042

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 1 ప 1.

సీ. ఆశైల మొకతటి♦ [illegible]లకు నెల్ల, శ్రీనివాసాకృతిఁ♦గానఁబడినె
నందుచే శ్రీనివా♦సాద్రి యనఁ దగె, వైకుంఠవాసుఁ♦డ్వసుమతీప్ర
మానందపర్వత♦మంద్రఁ బిష్ణుక్రీడ, ప్రబలుచుండౌట శ్రీ♦పరిదమునగుట
శ్రీనివాసంబను♦స్త్రీశబ్దయుతమౌట, శ్రీనివాసాద్రినాఁ♦జెలఁగు మండె
గీ. బహుళనామంబు లగ్గిరి♦వడసెఁ గల్ప, భేదముల విష్ణుకల్యాణ♦పృథుగుణంబు
లెన్నిగల వన్ని దానియం♦దున్నకతనఁ, బరమశోభనదంబయి♦గిరి వెలింగె. 1043

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, పే 45 ప 71.

సీ. కనకమయమ్ములై ♦ గగనంబు శిఖరంబు, లను జెంది వనములఁ ♦ దనరు దాని
సకలపుణ్యస్తోమ ♦ సదనమై నిర్జిత, మదనమై కీర్తిఁ బెం♦పొదవు దాని
సాష్టోత్తరశతస♦హస్రప్రభాసుతీర్థ, భరితమై నిరతముఁ ♦ బ్రబలు దానిఁ
బంచయోజనములఁ ♦ బరపయి శతయోజ, నాయతంబై యుఁ జె♦న్నలరు దాని
గీ. భుక్తిముక్తిప్రదంబును ♦ భూరిపాపహరము ఫణిరాజరూపంబు ♦ నఖిలతీర్థ
పావనస్వామిపుష్కరిణీ♦విరాజమానమై వేంకటాఖ్యను ♦ బూను దాని. 1044

భార్గవపురాణము, ఆ 2.

సింహాచలము

సీ. ఈవరగిరి హిమ♦ గ్రావసంఘాతసం, గతి తుషారాచల♦గణన మేల
ఈరసాధరమౌళి ♦ సారకాంచననగ, తతి యుక్తి మేరువుఁ ♦ దలఁప నేల
ఈభూభృదుత్తంస♦మితచందనాలయ, సంతతి మలయ మెం♦చంగ నేల
ఈరమ్యశిఖరి వి♦స్ఫారలోకాలోక, చయహారి వలయాద్రి♦సంగ మేల
గీ. ననుచుఁ గొందఱనంగ ని♦తనరఁగ నేల, శర్వదేవహూతమండల♦సదన మయ్యె
నందు రొకకొంద ఱెందేని♦యట్టిసింహ, శైల వల్లనె కనుఁగొంటె♦ సాక్షిసాక్షి.

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

సీ. పరిపంథిదర్పభూ♦ధరగరుత్పటలోగ్ర, హరిశతారంబు సిం♦హాచలంబు
వితతపాషండ దు♦ర్మతమహారణ్యదా, వాగ్నికీలంబు సిం♦హాచలంబు
ఘనజగత్త్రయఘోర♦కలుష నీహారమా, ర్తాండప్రభంబు సిం♦హాచలంబు
కాంచనకశిపుర♦క్షః క్రూరభుజగవి, హంగేశ్వరంబు సిం♦హాచలంబు
గీ. దాసకల్పంబు నిర్వాణ♦దాయకంబు, నద్రిరాజంబు భవ్య ది♦గ్వ్యాప్తలంబు
పరమకళ్యాణధామంబు ♦ పంకజాల, యాదివాసంబు చూడసిం♦హాచలంబు. 1046

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 10.

వీరభద్రాచలము

సీ. అంతఃప్రవాహయై ♦ యావిర్భవించె నే, ధరశిఖరమునంతఁ ♦ దల్లిబావి
సాఁగె నే శైలంబు ♦ పాదమూలంబునఁ, గల్లోలినీతో వృద్ధ♦గంగవారి
యొందయించె నేకొండ ♦ యుత్తరాశా రసా, తలపక్షి సప్తగో♦దావరంబు
జనియించె నే శిలో♦చ్చయము దక్షిణమునఁ, గల్పవాహిని యుప్పుఁ ♦ [illegible]

గీ. పద్మగిరిశోద్భవంబున్ను నే♦పర్వతంబు, బలసియుండు నేయద్రికిఁ♦బంచలింగి
యట్టి వీరభద్రాఖ్యయ♦హాచలమున, కనుగుదెంచెను వింధ్యము♦ దాపహారి. 101

కాశీఖండము, అ 3 ప 28.

ఘటికాచలము

సీ. సంచితాద్యఘసమి♦త్సమితికిఁ గార్చచ్చు, హరివైభవస్వర్ణ♦మెరయ వచ్చు
సకలసత్యపురాణ♦సారాంశములఁ బొచ్చు, కైవల్యరమఁబ్రీతి ♦ కలుగవచ్చు
విష్ణుస్థలమణుల ♦ వెలవేర్చు బలుబచ్చు, శ్రీలతాంగివసించు ♦ మేలు మచ్చు
సాధుసమాగమ♦జ్ఞానవిద్యకు నచ్చు, వివిధజనార్థముల్ ♦ వెరజూముచ్చు
గీ. సనకజనకాదిసురవర♦శయము మెచ్చు, విపులతరనవవిధభక్తి ♦ వెదుకవచ్చు
పుణ్యసౌధవితానంబు ♦ పూలకుచ్చు, వినుము దానిమహత్త్వ మెం♦తనఁగవచ్చు

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ప 77 ఆ 1.

శ్రీశైలము

ఉ. శీలితయోగవైభవుఁడు ♦ సిద్ధుఁడు వేడుకమించఁ గాంచె శ్రీ
శైలము నీలలోహితల ♦ సన్మణిచిత్రిత సానువైభవో
త్తాలము సేవకేప్సితఫల♦దానవిధాన నవీనదేవతా
సాలము నిత్యవర్ణగుణ♦జాలము ముక్తిలతాలవాలమున్. 1015

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 పద్య 116.

మ. పురుషార్థంబులు పాదముల్ శుభము త♦త్పుచ్ఛంబు తచ్ఛృంగముల్
గిరిశృంగంబులు గోమరాజి తనువుల్ ♦ క్రేవుల్ దిదృక్షాపరుల్
వరపుణ్యంబులు దుగ్ధధారలు చతు♦ర్ద్వారస్థలింగంబు లు
ద్ధురవక్షోజము లీనఁగంబు నుతులొ♦ప్పున్ కామధేనుక్రియన్. 10

సీ. గోకర్ణగోకర్ణ♦గోకర్ణసేవ్యంబు, కౌశికకౌశిక ♦ కౌశికంబు
శ్రీధరశ్రీధర ♦ శ్రీధరావాసంబు, కామదకామద ♦ కామదంబు
నిర్వాణనిర్వాణ ♦ నిర్వాణనివహంబు, భైరవభైరవ ♦ భైరవంబు
గంధర్వగంధర్వ ♦ గంధర్వజయశాలి, శైలాదిశైలాది ♦ శైలయుతము
గీ. యంజనాద్రీశవాక్సవి♦ద్యావనద్య, సకలసంజీవనీయ ♦ సంస్తంభకుంభ
కాయపరకాయభోగని♦కాయశుద్ధి, ఫలదమహిమోన్నతంబు శ్రీ♦పర్వతంబు. 10

పర్వతపురాణము, ఆ [illegible]

అహోబలశైలము

ఉ. ఫుల్లసరోజగంధపరి♦పుష్ట మరుచ్ఛిఖిలోల మప్సర
స్తల్లజగానవాదవివ♦శక్రియసర్వశరీరిజాలమా
పల్లవహీనమానిజన♦పాల ముదగ్రశిలాటుగుచ్ఛశే
ఖోల్లసదేలమై పెదయ♦హోబలశైలము మించు నెన్నికన్. 1052

నృసింహవిలాసము, ఆ 1.

సీ. గురుతరప్రాకార♦గోపురప్రాసాద,మణిరాగచుంబితా♦మర్త్యపదవి
విధుకాంతసోపాన♦వీథీలసత్పంక,జవ్రాతసురభికా♦సారపటలి
యక్షీణసౌభాగ్య♦లక్షణాంచన్మత్త,కాశినీపురుషశృం♦గారపేటి
వారాశితులితగం♦భీరవాధస్స్ఫర, పరిఘాసమావృత♦ప్రాంతభూమి
గీ. హరిమదనాగతురగవి♦హారసీమ, యగుచుఁ దత్ప్రిధానాచలా♦హ్వయమె పూని
పరగు వన్యాపలాశరు♦ట్ప్రిబలచారు, పుష్పవల్లి యహోబిల♦పురమతల్లి. 1053

నృసింహవిలాసము, ఆ 1.

రైవతకాచలము

సీ. చమరీనికరవాల♦సమరీతి రతిఖేల, దమరీగళితవాల♦సమితిలీల
మతికాంత మణిఖాట♦తతికాంతి కృతఖేట, గతికాంతమచిరఘాట♦సగనవాట
మబరీణఘనభవ్య♦శబరీఘటితనవ్య,కబరీభరితదివ్య♦కాల్యభావ్య
మసమానసురగాన♦రసమాన సుసమాన, లసమాన తరుసూన♦రసదలీన
గీ. మలఘుతరశీతకరశిలా♦ఫలకఫలిత, కలితపరిసరశశికరా♦వళితలలిత
తతబిసాశయనానత♦త్రుటితటాక,జాలజాలపగాళి యీ♦శైలమౌళి. 1054

ముకుందవిలాసము, ఆ 1 ప 259.

సీ. అభ్రాపగాహాట♦కాబ్జపరాగసం,ఛాదితాఖిలరత్న♦సానుతలము
కిన్నరకన్యకా♦గీతరావామోద, కటకచరద్విపా♦కశ్చయంబు
మండితోన్మత్తవే♦దండతుండోద్గీర్ణ,శీకరధారాభి♦షిక్తభూమి
హర్యక్షమృగయావి♦హారలంపట కిరా,తాహ్వాతఘోరగు♦హాంతరంబు
గీ. ఘనమునీంద్రోత్తమాశ్రమ♦వన రసాల,సాలకిసలయ ఫలరసా♦లోలబాల
శారికాకీరకోకిల♦చక్రవాల, మౌనిసదంబు రైవత♦కాచలంబు 1055

రుక్మిణీపరిణయము, కూ తి. ఆ 4 ప 20.

కోటకొండ

సీ. [illegible]కొంపలు ♦ చిన్నవి పెద్దవి, యిండ్లుమిద్దెలు [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ వారక యెన్నని, పూర్వాచరణముల ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]ములు నూతనాచారములయట్లు [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ సత్రంబులు [illegible] వారముల కోట సంతతము ♦ [illegible]
గీ. [illegible] ♦ కాయమె ఘన, రాజమందిరమునగ గదా ♦ [illegible]
[illegible]జనసమాజమే ♦ [illegible], కోవిదావాసమునగు గో ♦ [illegible]

సీ. [illegible] ♦ [illegible]ండ నెక్కిన, ముజ్జ[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ వనమున నాడిన, గిరిగాలవారక [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]త్యముం[illegible], ధరరథాంగంబులం ♦ [illegible]
[illegible] ♦ భక్షించినం జాలు, విబుధుల కమృతము ♦ [illegible]
గీ. [illegible]మొందిన ♦ నందవచ్చు, వైజయంతిని [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]లక్ష్మి[illegible]బూనవచ్చును [illegible] ♦ [illegible]

కుమారగిరి[illegible], [illegible]

పెనుగొండ

సీ. [illegible] ♦ నెలమిమూలస్థాన, మల్లికార్జునుండు శ్రీ ♦ [illegible]
[illegible] ♦ గోపికాపతి దైత్యమర్దనుండైన జ ♦ నార్దనుండు
[illegible] ♦ [illegible]భాగమున జెట్టి, కదలిరాయనికొ[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]గరుణతో, విశ్వనాథుని దేవి ♦ [illegible]
గీ. [illegible] ♦ విమలహర[illegible]సంస్థాపితస్వర్ణ ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]కంబు, ధరణిస్వర్గంబు పెనుగొండ ♦ [illegible] 1058

సీ. [illegible] ♦ [illegible]భాగమున మించి, శ్రీమత్తరంగ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ దక్షిణంబున దుర్గకాసారపురమేలు ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]ంబునను గౌరీశ్వరుండైన రా ♦ మేశ్వరుండు
[illegible] ♦ నుత్తరంబుననుండి, యంబుజాక్షుండు జ ♦ నార్దనుండు
గీ. [illegible] ♦ [illegible], వైశ్యవంశపరాక్రమ ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible], కీర్తినీయంబు [illegible] ♦ [illegible] 1059

[illegible], [illegible] 1.

హేమకూటము

ఉ. శైలతతిఁ గాంచె నాసుగుణ♦లోలుఁడు చారుశిలాగళజ్ఝరీ
జాలతతిం బ్రవాళఘన♦సత్తరువాటముఁ బార్శ్వతుంగభ
ద్రాలవహారివినోదవిర♦హజ్జలశీకరనిర్గతశ్రమో
ద్వేలవహారప్రణామమతి♦దీపితకూటము హేమకూటమున్. 1060

విక్రమార్కచరిత్ర, ఆ 2 ప 218.

చ. అలపతి గాంచెఁ జెంత ఘన♦హైమగుహాగృహవాసికిన్నరీ
కులమణివల్లకీసమను♦కూలమనోహరగీత్యుపాంగదు
ర్వలసురసాలజాలసుమ♦వల్లరికావిచరన్మిళిందని
ర్మలరవభగ్నపాంధజన♦మానసనాటము హేమకూటమున్. 1061

చంద్రికాపరిణయము, ఆ 1 ప 167.

చిత్రకూటము

చ. అటఁ జని కాంచి రంత వసు♦ధాధిపు లారతిలోలకిన్నరీ
ఘనాటవిత గుహాకుటీకనక♦కమ్రికవాటము సన్మణిప్రభా
వహాటు డురశృంగజాటము స♦మావృతమాల్యవతీతరంగిణీ
తటాంతరువాటమున్ బహుళ♦తాపసకూటముఁ జిత్రకూటమున్. 1062

సీ. మహనీయతరసామ♦మంత్రస్వరంబులు, గంధర్వమంజుల♦గానతతులు
విలసితకిన్నరీ♦వీణారవంబులు, శారికోపన్యాస♦చతురతలును
రాజకీరాలాప♦రచనాకలాపముల్, కలహంసనిస్వన♦కలకలములు
కమనీయకోకిల♦కలనినాదములు రో,లంబఝుంకారకో♦లాహలములు
ఆ. గలుగుదాని వేద♦గంభీరఘోషముల్, గలయఁ జెలఁగుదాని♦గాలి నోలి
మొరయు వేణురంధ్ర♦ములదానిఁ జేరఁగ, నేఁగుదెంచి యన్న♦గేంద్ర మెక్కె.

రామాయణము, అయో. ప 159, 160.

సీ. కల్లోలడోలాస♦ముల్లోలలీలాస,రాళమరాళవా♦చాలఝురము
లుంగ లవంగాను♦షంగిభృంగీజాత, సంగీతభంగీత♦రంగితంబు
వాతపోతోద్ధూత♦వాసనాపశలస,న్మల్లికావల్లికా♦వేల్లనంబు
కిన్నరీఖేచరీ♦పన్నగీజనగీత, సుఖదనానాగార♦ముఖరశిఖర

సీ. పడె కపంగొంతె రాకామృ♦గాంకవదన, మదనవిశిఖాయమానా [illegible]♦[illegible]
సముదయాపారసౌరభో♦చ్ఛ్వసితదశదిశా చలంబగు చిత్రసా♦[illegible] 1064

రామాభ్యుదయము, ఆ 5 ప 62.

చ. అటఁ జని కాంచె రాముఁడు ప్రి♦యానుజులంగొని చిత్రకూటము
[illegible]టపాశిచిత్రకూటముని♦ గాయకకిన్నరకామినీలస
[illegible]టఁగవిచిత్రకూటము ని♦షాదనిరంతరబద్ధపిరఖ్ఫ
లటతపచిత్రకూటమును ♦ దర్శనమోచితచిత్రకూటమున్. 1065

నరసభూపాలరాజీయము, అయో. ఆ 2.

ఋశ్యమూకము

ఉ. [illegible] సముంగొనిరి ♦ రత్నగుహాప్రముఖాదిన్య [illegible]
[illegible]కముఁ బుష్పరేణుకప♦రిష్కృతకుంజలసన్మృగేశ్వరా
నీకము [illegible] ♦ నిష్ఠురలోకము భర్మగండక
[illegible]కము సానుజాలపరి♦శోభనదీకము ఋశ్యమూకమున్. 1066

పద్మపురాణము, ఆ 8 ప 184.

నైమిశము

ఉ. [illegible]కీర్తి నైమిశముఁ ♦ జూచినమాత్రన పాయుఁ బాప మ
చ్చ్యవపుగ నందు మాసము వ♦సించి యనంతఫలంబు లొందఁ గాం
చు బహుతీర్థసేవనము♦తోడ సమానము నైమిశంబు సం
[illegible] నొక్కనాఁడు శుచి♦రై యుపవాసము సేయఁ గాంచినన్. 1067

భారతము, ఆర. ఆ 2 ప 68.

సీ. ఆదినవోమయం♦బగునొక్కచక్రంబుఁ, గల్పించె బ్రహ్మజ♦గద్ధితముగ
[illegible] యాబండి♦కలు డొల్చె సత్యలో,కంబుననుండి యా♦కమలగర్భుఁ
[illegible] [illegible]♦షాంతరంబులు దాఁటి, క్రమముతో భూమిచ♦క్రమున [illegible]
[illegible] రంపాన్నకర్తి ♦ వచ్చివచ్చి ధరిత్రి,నిమ్నస్థలశీర్ణ ♦ నేమియయ్యె
గీ. నేమి [illegible] [illegible]♦స్నెల నెలవు, నైమిశంబయ్యె నదియ తా♦నైమిశంబు
[illegible] ♦ ద్వాదశాబ్ద, సత్త్రయాగంబుఁ గావించె ♦ శౌనకుండు.

కాశీఖండము, ఆ 1 ప 77.

ఉ. అంచలు తీర్థతోయముల ♦ నాడవు పువ్వులజాడ నేఁగ వ
భ్యంచితవృత్తిఁ దేఁటులు ఫ♦లాప్తిఁ జేయవు కీరముల్, చిగు
ళ్లంచుఁ దలంచ వించుకయు ♦ నాత్మఁ బికంబులు మౌను లీశుఁ బూ
జించినయంతఁ గాని దృఢ♦శీలత నవ్విపినాంతరంబునన్. 1069

గీ. అందుఁ జెలువొందు గోమతి♦యను స్రవంతి, దాని జలపూరములు గ్రోలి♦ మౌనివరులు
నిర్జరత నొందియుండఁ జిం♦తింతు రమరు, లబ్ధిమథనంబు శ్రమమున♦ కయ్యె ననుచు.

క. అమృతంబు లెపో సరిదుదకము లిష్టఫలౌఘకల్ప♦కంబు లెపో భూ
జములవ్వనమునఁ గలవిభవముఁ బొగడఁగ నేరికైన♦ వాగ్గోచరమే. 1071

గీ. అందుఁ గులపతి శౌనకుఁ♦డను మహర్షి, మొదలుగాఁ గల తాపస♦ముఖ్యు లధిక
తత్పరత్వంబు వెలయంగ ♦ ద్వాదశాబ్ద, సత్రయాగంబు సల్పిరి ♦ శాస్త్రవిధిని.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 1-7.

సీ. కీరముల్ వేదాంత♦సారంబుఁ దెల్పఁగా, దివిరి యాచించు జ♦క్కవలకవలు
భ్రమరముల్ సాంఖ్యయో♦గము పచరింపఁగా, నిదమిత్థ మనును బ♦ర్హివ్రజంబు
శారికల్ తర్కప్ర♦సంగంబు సేయఁగా, భళిభళియని మెచ్చుఁ ♦ బారువములు
కలకంఠములు సాంగ♦గానం బొనర్పఁగాఁ, దలలూచికొని యాడుఁ ♦ జిలుకచాలు

గీ. బకము లుపనిషదర్థముల్ ♦ పలుకుచుండ, నౌర లెస్సా యనుచు రాజ♦హంసలనిన
వచటి మౌనులవేదశా♦స్త్రాదినిత్య, పాఠకోలాహలములు చె♦ప్పంగ వశమె. 1073

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 1.

సీ. మాధవీమదనసం♦పత్పరీతంబయి, శ్రీపతి మందిరా♦కృతి వహించె
కాత్యాయనీరుద్ర♦గణసేవితంబయి, శ్రీకంఠపర్వత♦శ్రీనిమించె
నారూఢనారద♦శారదావాసమై, చతురాననాలయ♦సరణిఁ గాంచె
నలనీలపనసాది♦కలితమై హితసరి,త్పతి సేతుబంధన♦స్థితి భరించె

గీ. శుకపికాళిమయూరప♦త్త్రికటితోరు, గానతాండవవేణుని♦స్వానతతుల
నతులమగు నాట్యరంగము ♦ ననుకరించెఁ, బ్రథితమునిధామ నైమిశా♦రణ్యసీమ.

లకుణాపరిణయము, ఆ 1 ప 6.

అగస్త్యాశ్రమము

గీ. వృక్షశాఖాంచలంబుపై♦ వ్రేలుచున్న, కోటిసంఖ్యల నీర్కావి♦ గోపణములు
విఘ్నమృగములఁ బట్టంగ♦ వేసినట్టి, చీరతెరలను సంస్మృతిఁ ♦ జిగురుఁగొల్పు. 1075

సీ. ఎసఁగ లోపాముద్ర ♦ పదపద్మముల ముద్ర, సికతిలంబగు నేలఁ ♦ జెలువు మిగుల
శ్యామాకముష్టి యా♦స్వాగంబు మృగములు, ఋషికన్యకలరాక ♦ కెదురుచూడ
దేవార్చనాధూప ♦ దివ్యగంధములచే, హోమధూమము తావి ♦ యుద్దివడయ
వటుజనస్వాధ్యాయ ♦ వర్ణసందోహంబు, శారీశుకంబులు ♦ చర్చసేయఁ
గీ. గాశికాపట్టణమునకుఁ ♦ గ్రోశమాత్ర, గగనగంగాప్రవాహమై ♦ కటికభూమి
బ్రహ్మలోకమునకు నను♦ప్రాగమైన, కలశజుని పర్ణశాల దృ♦గ్గతికి వచ్చు. 1076

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 55, 56.

దేవదారువనము

సీ. కర్ణికామాణిక్య♦కనకపద్మినులతోఁ, గల్పవల్లీకుడుం♦గములతోడ
విమలచింతారత్న♦వేదికాస్థలులతో, సిద్ధరసాపగా♦శ్రేణితోడ
దివ్యలోకాప్సరః♦స్త్రీకదంబముతోడఁ, గామదుగ్ధేను సం♦ఘములతోడ
దివ్యౌషధీలతా♦దీపమాలికలతో, సకలర్తు సన్ని వే♦శంబుతోడ
గీ. మదనవైరికి గారాపు♦మామయైన, మంచుగుబ్బలి కొనకు♦నూంచలమున
దేవతామునిసేవ్యమై ♦ తేజరిల్లు, ధర్మసంజీవనము దేవ♦దారువనము. 1077

హరవిలాసము, ఆ 5 ప 27.

బదరీవనము

మ. కనుఁగొన్యేన్ బదరీవనంబు విలసత్కహ్లార పాథోరుహాం
కనకశ్రీక సరోవనంబు కృతమార్గవ్యూహనిర్ఝరోద్భవా
దినవోల్లాసక జీవనంబు నుతిభృ♦ద్దేవావళీసేవనం
బనివార్యస్వపథావనంబు గతతృ♦ష్ణార్యావనం బయ్యెడన్. 1078

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

దండకావనము

సీ. మదలకప్రతిమల్ల♦మల్లసంగతభిల్ల, భిల్లసన్నుతభల్ల ♦ భల్లతమము
పంకజాతవిశాల♦శాలలలాజాల, జాలలాలితసాల♦సాలకులము
ఘోరయానకఘోర♦ఘోరకపిత్తోదార, దారకపరివార♦వారణంబు
జ్వలితానలపిచండ ♦ చండదారుణఖండ, ఖండకుండలికాండ♦కాండకంబు
గీ. గండలసమానకుండల♦కంపమాన, మస్తకాండజసుముఖాది♦మండలాగ్రి
ఖండనఖరాదిమస్త్ర ప్ర♦కాండదండ, కావనంబనఁ దగు దండ♦కావనంబు. 1079

దశావతారచరిత్ర, ఆ 7.

కాలము

క. ఉన్నట్టియుండఁ గాదరి, కిన్నరులను నావచేర్చు ♦ క్రియ వెసఁ దాఁ బో
కున్నట్టియుండి కాలం,బున్నరులకు వయసుఁ బుచ్చి ♦ మోసముఁ బెట్టున్.

చ. సగరు నలుం బురూరవుఁ ద్రి ♦ శంకుసుతున్ బురుకుత్సుఁ గార్తవీ
ర్యు గయుఁ బృథుం భగీరథు సు ♦ హోత్రు శిబిం భరతుం దిలీపునిన్
భృగుకులు యౌవనాశ్వు శశి ♦ బిందు ననంగుని నంబరీషుఁ బూ
రుఁ గురుని రంతి రాఘవు మ ♦ రుత్తునిఁ గాలము కొలుపుచ్చదే. 1080

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 ప 79-80.

కాలప్రమాణము

క. వినుము నిమేషంబులు పదు, నెనిమిది యగుఁ గాష్ఠ గాష్ఠ ♦ లిరువదియుం దో
డన పదియుం గళ యఱువది,యును మున్నాలుఁ గళలై ము ♦ హూర్తము నడచున్.

గీ. మూఁడుపదులు ముహూర్తముల్ ♦ మోహదూర, యగు నహోరాత్రి మట్టివి ♦ యన్ని గూడ
మాస మవి రెండు ఋతువను ♦ మహితసంజ్ఞఁ, బరఁగు ఋతువులాఱైన వ ♦ త్సరము వత్స.

గీ. అందు మూఁడేసి ఋతువుల ♦ కయననామ,కంబు లగు నుత్తరాఖ్యము ♦ నందు దక్షి
ణాభిధానము నొక్కటియగు ♦ ణాభిరామ, యవి యహస్సును రాత్రియు ♦ ననఁగఁ బరగు

గీ. అనఘ యుత్తరదక్షిణా ♦ యనములమ్మ, హాత్మ లగ్నియు ధూమంబు ♦ నంగ్రమమణియు
వినుము శుక్లంబుఁ గృష్ణంబు ♦ ననుట గలుగు, సుగతి కగతికి హేతువు ♦ లగుటఁ జేసి.

క. నరులనెలలు నేఁడులుఁ బితృ,సురులకు దినము లగు నందు ♦ సూరులు వరుసం
బరగు కృతత్రేతాద్వా,పరకలియుగవత్సరముల ♦ భంగిఁ దెలిసెదన్. 1085

శాంతిపర్వము, ఆ 5 పద్య 37. 44.

సీ. భువిఁ దన కార్యాంశ ♦ మున నంతమున నస్య,వస్తుయోగంబు లే ♦ కలుసలేక
ఘటపటాదిక జగ ♦ త్కార్యంబునకు నిజ,సమవాయకారణ ♦ త్వమునఁ బరగి
జలదసూర్యమరీచి ♦ సంగతగగనస్థ,మగు త్రసరేణుష ♦ ష్ఠాంశ మగుచు
బరమాణువయ్యెఁ ద ♦ త్పరమాణువం దర్క, గతి యెంతదడవుపడ ♦ కాల మగును

గీ. సూక్ష్మకాలంబు వినుమది ♦ సూర్యమండ,లంబు ద్వాదశరాశ్యాత్మ ♦ కం బనంగఁ
గలుగు జగమున నొకయేఁడు ♦ గడచి చనినఁ, గాలమెంతగు నది మహా ♦ కాలమనఘ.

సీ. కైకొని బహువిధ ♦ కాలగత్యుపలక్షి,తములై యహోరాత్రి ♦ తతులు జరగ
శతవత్సరంబులు ♦ జనులకుఁ బరమాయు, వై నీతిని బంక ♦ జాసనునకుఁ

బరమాయువగు శతాబ్దంబులందు లసగ, మరిగినసదియ ప♦రార్థ మండ్రు
గానపూర్వార్ధంబు ♦ గడచుటఁ జేసి ద్వితీయపరార్థంబు ♦ దీని పేరు
గీ. గడఁగి పూర్వపరార్ధ♦కాలమందు, బ్రహ్మకల్పాఖ్య నెంతయుఁ ♦ బరగునందు
బ్రహ్మ యుదయించుటం జేసి♦బ్రహ్మకల్ప, మనియు శబ్దాత్మక బ్రహ్మ♦మనియు నగడె.
భాగవతము, స్కం. 3 పద్య 345, 359.

సీ. లఘువర్ణపాతకా♦లము నిమేషంబగు, నదియ మాత్రాసంజ్ఞ♦నతిశయిల్లు
బరగ నిమేషము♦ల్పదియు నెన్మిదైనఁ, గాష్ఠ ముప్పదియవి ♦ కళ యనం దగుఁ
గళలు ముప్పదియైనఁ ♦ గలుగు క్షణంబన, నవియాఱు ఘటికాస♦మాఖ్యఁ గాంచుఁ
దమ్యగళము ముహూ♦ర్తంబని ముప్పది, యొక యహోరాత్రమై♦యొనరియుండు
గీ. నవి పదేనుగ నొకపక్ష♦మవియ రెండు, మాస మమ్మాసములు రెండు♦మలయ ఋతువు
మూఁడు ఋతువుల నయనంబు మొనసియుండు, నయనములు రెండు సౌరాబ్దమనఁగనుండు.
గీ. అట్టి సౌరాబ్ద మొకటైన ♦ నమరులకొక, దివస మావెంబడినవచ్చు♦దివ్యవత్స
రములు పండ్రెండు వేలైన ♦ రనుణనదియ, దేవతాయుగసంజ్ఞయై♦ తేజరిల్లు. 1089
గీ. అమరయుగములు వేయింటు ♦ నజునికొక్క, పగలు చను శర్వరియు నట్లు♦ పరగుచుండు
నట్టిదినములచే నైన♦యబ్దశతము, వనజసూతికిఁ బరమాయు♦వనఁగ నొప్పు. 1090
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 2.

సీ. లఘువుచ్చరించుకా♦లము నిమేషంబగు, నవి పదునెనిమిది♦యైనఁ గాష్ఠ
కాష్ఠలు ముప్పది♦కళ కళలన్నియు, క్షణమగుఁ బండ్రెండు♦క్షణము లొకము
హూర్తము త్రింశన్ము♦హూర్తంబు లొకయహో, రాత్రకం బయ్యహో♦రాత్రపంచ
దశకంబు పక్షంబు♦తద్ద్వితయంబు మాసంబు మాసద్వితయంబు ఋతువు
గీ. అయనమగు మూఁడు ఋతువుల♦నవి యనుత్త, రాయణంబును దక్షిణా♦యనంబు
ననఁగ నవి రెండు వత్సరం♦బై తనర్చు, నది యహోరాత్రమై చెల్లు♦నమరులకును.
సీ. పదియేడు లక్షల♦నైనిరువదియెని, మిది వేలవర్ష ముల్ ♦ మొదలియుగము
సమలు పండ్రెండుల♦క్షలనూఁటఁ దొంబది, యాఱు సహస్రంబు♦లయ్యెఁ ద్రేత
యష్టలక్షలమీఁదఁ ♦ నఱువది నాలుగు, వేలేండ్లు ద్వాపర♦వేళ చెల్లె
మొగినాల్గులక్షల♦ముప్పదిరెండువే, లబ్దముల్ కలియుగ♦మై తనర్చు
గీ. నోలి నాలుగుయుగములు ♦ నొక్కదివ్య, యుగము నాఁజనునమ్మహా♦యుగము సంధ్య
వెలసు నలుపదిమూఁడుల♦క్షలు నిరువది, వేలహాయనములు గల్గి♦విప్రముఖ్య. 1092
తే. యట్టి యుగములు వేయి వో♦యిన పితామహ, హునకు నాలుగుజాముల♦దినము వొ
నిండు నన్నూట ముప్పది♦రెండు కోట్ల, హాయనంబుల పరిల్లు♦నాదినంబు. 109

క. అంతిమకాలము వాణీ, కాంతుని రాత్రియును దాని♦క్రమము లామ
న్వంతరములు పదునాలుగు, సంతతమును జెల్లుచుండు♦ సరియై యెందున్. 1094

క. ఒక్కొక్కమనువు డెబ్బది, యొక్కమహాయుగము లింత♦యును వేలుసుధా
భుక్కులము మనులు నింద్రులు, నక్కాలమునందు మనువు♦లట్ల మునీంద్రా. 1095

ఆ. మనువు మనువు మాని ♦ మనువు వచ్చినదాఁక, నంబురాసు లేక♦మై చెలంగు
నట్టిప్రళయకాల♦మూఁడియుగప్రమా♦ణాబ్దకాలమయ్యె ♦ ననఘచరిత. 1096

క. వినుము పితామహుదివసం, బును సృష్టియు రాత్రి ప్రళయ♦మును బాటిల్లున్
మునివర యిది నైమిత్తిక, మనుసంకల్పంబిట్లు చెల్లు ♦ ననవరతంబున్. 1097

క. ఇట్టి దినంబులు ముప్పది, నెట్టనఁ బద్మజున కొక్క♦నెల యట్టినెలల్
గట్టిగఁ బండ్రెండగు సమ, మట్టిసమలు నూఱు బ్రహ్మ♦ యాయుస్సు సుమీ. 1098

తే. అదిమహాకల్పమై చెల్లు ♦ నంబుజాత, భవుని ప్రథమపరార్ధంబు ♦ పద్మకల్ప
మగు ద్వితీయపరార్ధంబు ♦ దగు వరాహ, కల్ప మప్పాటి వర్తిల్లుఁ ♦ గాలగతుల

క. కల్పాదులఁ బరమేష్ఠియు, నల్పీకృతసత్త్వయుక్తుఁ♦డై లోకంబుల్
కల్పించును నారాయణ, కల్పంబగుదివ్యమూర్తిఁ ♦ గైకొని గరిమన్. 1099

విష్ణుపురాణము, ఆ 1 ప 63–73.

అక్షౌహిణీసంఖ్య

సీ. వరరథ మొక్కండు ♦ వారణ మొక్కండు, తురగముల్ మూఁడు కా♦ల్వురను నేవు
రనుసంఖ్య గలయది ♦ యగుఁ బత్తి యది త్రిగు, ణంబైన సేనాము♦ఖంబు దీని
త్రిగుణంబు గుల్మంబు ♦ దీనిముమ్మడుఁ గగు, గణము తద్గణము త్రి♦గుణిత మైన
వాహినియగు దాని ♦ వడిమూఁటఁ గుణియింపఁ, బృతన నాఁ బరఁగుఁ ద♦త్పృతన మూఁట
ఆ. గుణిత మైనఁ జమువ♦గున్ మఱి దానిమ్మ, మ్మడుఁ గనీకినీస♦మాఖ్య నొనరు
నదియుఁ బదిమడుంగు♦లైన నక్షౌహిణి, యా నిరంతరక్ర♦మానుసంఖ్య. 1100

భారతము, ఆది. ఆ 1 పద్య 80.

సంఖ్యానీకము

చ. శతములు వేలు లక్షలును ♦ శంఖశతంబులు నర్బుదార్బుదా
యుతములు గోటిశంఖములు ♦ నొప్పు సముద్రమహాసముద్రసం

హతులను వేయిఖర్వములు ♦ సత్యపరార్ధసహస్రబృందముల్
క్షితిపతియున్ మహాక్షితియుఁ ♦ జెప్పనసంఖ్యవనాటసైన్యముల్. 1101

భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. పద్య 587.

నక్షత్రరాసులు

సీ. అంగుళిక్రమమున ♦ నశ్విని భరణియుఁ, గృత్తిక రోహిణి ♦ మృగశిరార్ద్ర
పొసఁగఁ బునర్వసు ♦ పుష్య మాశ్లేషయు, మఘ పుబ్బ యుత్తర ♦ మఱియుహస్త
సరవిఁ జిత్రయు స్వాతి ♦ పరగ విశాఖానురాధలు జ్యేష్ఠయు ♦ రమణమూల
పూర్వోత్తరాషాఢ ♦ లుర్విని శ్రవణ ధనిష్ఠలు శతభిష ♦ ప్రోష్ఠపదలు
గీ. నుత్తరాభాద్ర రేవతు ♦ లొనర నెంచి, మేష వృషభ మిథున కర్క ♦ మృగప కన్య
కాధటాళిధనుర్నక్ర ♦ కలశమీన, రాశిసంఖ్యలు వరుస నే ♦ ర్పడ గణించి. 1102

హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 55.

కలియుగము

సీ. సత్యంబు నరులకు ♦ సంక్షిప్తమగు సత్య,హాని నాయువు గడు ♦ సరిగి పోవు
నాయువు తఱఁగిన ♦ నల్పంబు లగు విద్య,లల్పవిద్యల విమో ♦ హంబు మిగులు
మోహంబువలనఁ బై ♦ ముసరు లోభంబు లో,భావేశమునఁ గామ ♦ మగ్గలించుఁ
గామంబు పెంపునఁ ♦ గడఁగుఁ గ్రోధంబు క్రో,ధంబువ వైరమెం ♦ తయును బెరుఁగు
ఆ. వైరమున నశేష ♦ వర్ణులు నన్యోన్య,పీడ సేయుచును వి ♦ భిన్నబుద్ధి 1103
నొక్కఁ డొకనిమేర ♦ నుండక వర్ణసం,కరము సేయఁ గలరు ♦ కలియుగమున.
క. జపనియమస్వాధ్యాయ, ప్రపంచములు విడువఁ గలరు ♦ బ్రాహ్మణులు జనా
ధిప శూద్రులు విపులతపః, కుపితులుగాఁ గలరు వినవె ♦ కలికాలమునన్. 1104
మ. వివిధవ్యాఘ్రమృగోరగాకులము లై ♦ విస్తీర్ణశూన్యాటవీ
నివహాఖిలము లై యరాజకము లై ♦ నిర్మూలధర్మంబు లై
ద్రవిడాభీరతురుష్కబర్బరపుళిం ♦ దవ్యాప్తి దుష్టంబు లై
భువిలో నెల్లెడఁ బాడగున్ జనపదం ♦ బుల్ దద్యుగాంతంబునన్.
క. క్షత్రియజాతులు శూద్రచరిత్రంబున శౌర్యమును సి ♦ రియుఁ దేజంబున్
మైత్రియును లేక చెదరి ధరిత్రీశ్వర శూన్యు లై చ ♦ రించెదరు ధరన్. 1106
క. రసగంధద్రవ్యంబులు, వస చెడు సస్యంబు లల్ప ♦ ఫలము లగు మహిం
బసిపాఁడి దఱుఁగుఁ దనువులఁ, గుసుమఫలంబులును గరముఁ ♦ గొంచెంబు లగున్.

క. అరులు మిక్కిలిఁ గొని రాజులు, నరులకు నెంతయును భయ మెు♦నర్తురు ధరణీ
సురులు గడఁగి వాణిజ్యముఁ, గరిసకమును జేయఁ గలరు ♦ కలికాలమునన్. 1108

సీ. పాషండదర్శన ♦ బహుళంబులై యుండు, వర్ణాశ్రమంబులు ♦ వసుమతీశ
తవిలి శిథిలంబుఁ ♦ దద్దయుఁ బ్రోతురు, పుణ్యఫలంబులు ♦ బొందుటలనుచుఁ
గాలంబుతోఁ గూడఁ ♦ గల్గవు వానలు, పొల్లులై బీజముల్ ♦ పొలిసిపోవుఁ
గ్రయవిక్రయంబులఁ ♦ గపటంబు దఱచగుఁ, గడఁగియిల్లడసొమ్ము ♦ లడఁచికొండ్రు

ఆ. సాధుచరితులైన ♦ జనులు దుర్గతుల రోగములఁ దెగుదురల్ప ♦ కాలముననె
పాపపరులు లగ్గుఁ ♦ బరమాయువును నరోగతయు సిరియుఁ బొందఁ ♦ గాంతురెందు

క. ఈ అవగునారుగపంటలు, గోటీయలపాఁడియును దఱచగుం బురుషులకుం
దెఱవలచుట్టము లయ్యెద, రెఱచియ భజియింతురర్థి ♦ నెల్లజనంబుల్. 1110

క. పితృదైవతకార్యంబుల, నితరేతరభోక్త లగుదు ♦ రెల్లయెడలఁ గ
త్సితదేశకాలపాత్రి, ప్రతతియు వర్తించు దైవ ♦ పైతృకవిధులన్. 1111

క. హేతుప్రత్యయవాదవిచేతసులై వేదనింద ♦ సేయుచును మఖ
వ్రాతంబులు వ్రతములుఁ బెడఁ, బాతురు దుర్మార్గకర్మ ♦ పరులై విప్రుల్. 1112

మ. వనితాదుర్బలదీనబంధుజనస♦ర్వస్వాపహారుల్ సుహృ
జ్జనమాతాపితృపుత్త్రహంతలు యదృ♦చ్ఛాకర్మశీలుర్ ధరన్
జనసంపూజితులై చరింతురు విన♦ష్టశ్రీకులై విప్రు లా
జనులం జేరి పరిగ్రహించెద రవ♦జ్ఞాపూర్వదుర్వృత్తముల్ 1113

మ. ధరణీరక్షణ మాచరింపక నృపుల్ ♦ దర్పంబునం బల్మితో
హరులై సాధుల దోఁచి చేకొనుతఁ దీ♦యస్త్రీధనక్షేత్రముల్
హరియింపం గలవారు దారుణతరం♦బై పెల్లు చెల్లుం బర
స్పరవైరంబు ధరాతలేంద్రులకు వి♦శ్వప్రాణినాశంబుగన్. 1114

క. సుతుఁ డవమానించు జనకుఁ, బతి నవమానించు భార్య ♦ పడఁతులుఁ బతులున్
మతి నొండొరువుల మెచ్చక, సతతముఁ జరియింతు రిష్ట ♦ సంచారములన్. 1115

క. నడవవు దేవపితృక్రియ, లుడుగును వేదార్థసమ్య ♦ గుపదేశంబుల్
గడఁగు మహామోహతమము, పుడమి సమస్తంబుఁ గుజన ♦ భూయిష్ఠ మగున్.

సీ. పదియారువర్షముల్ ♦ పరమాయు వయ్యెడు, ధరణీశ కలియుగాంత ♦ మున వినవె
యేడు నెన్మిదియును ♦ నేఁడ్ల ప్రాయంబునఁ, బ్రజ లుద్భవింతురు ♦ భామినులకు
ద్రవిణవిహీనులై ♦ దాతయొక్కఁడు లేక, యన్యోన్యతస్కరు ♦ లగుదు రెందు
నెటిఁగెడువారును ♦ నెంతయుఁ గ్రూరులై, చెనసి పాపంబు సే♦సెదరు సూవె

గీ. యజ్ఞవిక్రయ మొనరింతు♦రఖిలజనులు, వేదవిక్రయు లగుదురు ♦ విప్రవరులు
పణ్యయోషల యగుదురు♦పద్మముఖులు, కష్టతరమైన యక్కలి♦కాలవేళ. 1117

తరువోజ. ఉత్కృష్టశూద్రులత్యుగ్రులై కవిసి♦యొండొండ పెక్కండ్రనుత్కటంపుటయు
దిక్కెవ్వరును లేక ♦ దీను లై వసుధ,తీసుగల్ నాలుగు♦దెసలఁ బాఱెదరు
ముక్కడిచోరులు♦ముట్టి నిశ్శేషముగ ధనావలిఁ గొని ♦ మొగి వధింపంగ
స్రుక్కి కామలయట్లు ♦ శూన్యు లై చెదరి, సొంపఱి యడవులు ♦ సొత్తురు జనులు.

క. శ్రుతిధర్మంబులు శూద్రులు, ప్రతిఘం జెప్పంగ వినుచు ♦ బ్రాహ్మణజాతుల్
ధృతి చెడి తత్సేవకు లై, యతినిందితకర్మకారు ♦ లయ్యెద రధిపా. 1119

మత్తకోకిల. దేవతాయతనంబులున్ జగ♦తీసురావసథంబులుం
బావనాశ్రమభూములుం జెడి ♦ పాడగున్ శుభవృత్తవ
ల్లీవనంబులు నాశ మొందుఁ గ♦లిప్రచారమునందు దుస్
స్త్రీవిహారము మద్యపానముఁ ♦ జెల్లుఁ బెల్లుగ నెల్లెడన్. 1120

క. గురుఁ గొనియాడఁడు శిష్యుఁడు, గురుఁడును శిష్యునెడ వంచ♦కుం డగు మదిన్
డౌరువుల నొల్లరుబంధులు, పాఱిఁబోరిఁ గఱవులఁగుఁబ్రజఁ♦బాడమును భయముల్

గీ. ఇవ్విధంబున ధర్మంబు♦లెల్ల నపగ,తమునఁ బడ జను లెల్లను ♦ దల్లడిల్ల
బహువిధోత్పాతములు పుట్టుఁ ♦ బార్థివేంద్ర,కడఁగి తత్కలికాలసం♦క్షయమునందు.

క. క్రమమున రాష్ట్రములును నగ,రములును నాశంబు నొందు♦రక్షాచ్యుతు లై
భ్రమియింతురు జను లతి దుర్గమగిరిసరిదంతికములఁ ♦ గడు నాతురు లై.

భారతము, అర. ఆ 4 పద్య 288-308.

తే. ఆయుధీయులై బ్రాహ్మణు♦లాత్మవిధులు,విడిచి శూద్రులఁగొల్తురు♦వినుము శూద్రు
లంచిత బ్రాహ్మణాచారు♦లై చరింతు, రిరుదెఱఁగువారు భుజియింతు♦రేకపంక్తి.

క. చోరులు నరపతు లగుదురు, చోరు లగుదు రవనిపతులు ♦ సుజనచరిత మెం
వ్వారికి నపూజితము ధన,మేరూపునఁ బడయుటయ య♦భీష్ట మొకండున్. 1125

క. భృతి గానక భృత్యజనులు, పతియొసఁగని సొమ్ములాస♦పడుదురు మనుజుల్
పతిఁకులదెస నొక్కింతయు, మతిరోయరు గలయుటకు స♦మస్తక్రియలన్. 1126

క. కూడమ్మికొంద్రు జనములు, బాడబులాగమము లమ్మ♦బ్రతుకుదు రెందుం
జేడియలమ్ముదు రచ్చోటు,గాడుపడిన కలియుగమునఁ ♦ గౌరవముఖ్యా. 1127

తే. పండ్లు లెలుపున నింద్రియ♦ప్రతతిఁ గెలుపుఁ, దలలబోడతనంబుఁ గా♦వులబెడంగు
గలుగు ధర్మంబు శూద్రుల♦తలన నిలుచు, శాక్తబౌద్ధాదిమతములు♦జ్ఞానులెసఁగు.

క. క్రూరపుమృగములు గములగు, గోరాశియడంగిపోవుఁ ♦ గుజనులు వృద్ధిం
గూరుదురు సాధుజనులకు, దారుణదుర్దశలుపొందుఁ ♦ దఱుమగ నెందున్. 1129

క. కడపటిభూములు నడుమగు, నడుభూములు కడపలగు వి♦న్రమస్థలిపుల్
కడగొంద్రుజనులుసెలుపం,బడుఁజేనులు చిత్రవృష్టిఁ ♦ బండవు మిట్టుల్. 1130

క. అడిగెడువారలు మునుమయి, పుడికెడువాఁ డొకఁడులేక ♦ పురుషాల్పతయై
పడఁతులు తఱుచై కులములు, సెడి యన్యులు ప్రబలి జగము♦శిథిలత నొందున్.

క. ఒడఁబాటులు సత్యములున్, గడునమ్మకఁబల్కుటలును ♦ గయికొనక వృథా
విడుతురు జనములు ఋణమిచ్చి,డికొనియెడిచోటఁ దగవు♦సెల్లకపోవున్. 1132

క. చదువక పెద్దలగోష్ఠికి, నొదవక ధర్మంబు లెఱుఁగ♦కూరక మిగులన్
జదివినవారై యొఱుకలు, పదివేలు నటింతు రుర్విఁ ♦ బండితమానుల్.

చ. వినిమయయాజ్యయాజనము ♦ విప్రు లొనర్తురు యజ్ఞమున్ దపం
బు వనఘు జట్టియిత్తురు వి♦మూఢతఁ బాయుదు రగ్నిహోత్రముల్
గొనకొని బ్రహ్మవాదులయి ♦ కొందఱు మద్యముఁగ్రోవి మాంసమున్
దిని ధనవాంఛమై జనులఁ ♦ దిప్పుదు రుగ్రపువంచనంబులన్. 1134

తే. కొడుకు తండ్రినాజ్ఞాపించుఁ ♦ గోడ లత్త,నాదరింపక పనిగొను♦నతివ మొఱఁగి
మగఁడుఁ బతి డాగురించి భా♦మయుఁ దిరుగుదు,రుఱక గురుని శిష్యుఁడు నిష్ఠు♦
రోక్తి నడుచు.

హరివంశము, ఉత్త ఆ 9.

సీ. ధరణీశకలియుగో♦దయావేళ విపరీత,రీతి నిన్నియుఁ బ్రవ♦ర్తిలుచునుండుఁ
గల్ల నిజంబగుఁ ♦ గష్టుఁడు దుష్టుఁడై, నెగడు ననిత్యంబు ♦ నిత్య మగుచు
హేయ మహేయమై ♦ యొసఁగు ననాచార, మాచారమై చెల్లు♦నవనిసురులు
పతిచెడి శూద్రుల♦గతిఁ జరింతురు శూద్రు,లావిప్రధర్మంబు ♦ లాచరింతు

ఆ. రాలు మగని విడుచు ♦ నాచార్య నిందించు, శిష్యుఁ డఖిలదేవ♦సేవ్యుఁడైన
హరిభజింప నొల్ల♦కన్యదైవంబుల, నెపుడుఁ గోరి కొల్తు♦రెల్లవారు. 1135

శ్రీరంగమహాత్మ్యము, భైర ఆ 4 ప 984.

క. అల్పప్రసాదములుఁ గడు, నల్పవివేకములు నాయు♦వల్పము మఱియు
న్నాల్పపరిజ్ఞానంబులు, నల్పములగు వైభవములు♦నగు రాజులకున్. 1137

క. ఆవులఁ బడఁబొడుచుటయును, స్త్రీవధ లొనరించుటయును ♦ శిశువులహత్యల్
గావించుటయును నైజము,లై వెలయును జగమునందు ♦ నఖిలజనులకున్. 1138

క. ఆనవుడు సత్యదమ్మువిసుతుఁ, గనుఁగొని యిట్లనియెఁ గలియు♦గంబున ధర్మం
బొనరంగ నేకపాదమ్మున నడచుటఁ జేసి ధర్మ♦ములు లేకుండున్. 1139

ఆ. అవనియందు వైది♦కాచారములుఁ దప్పు, యజ్ఞములును దేవ♦తార్చనాగ్ని 1140
హోత్రములు వివాహ♦యోగ్యదాంపత్యక్రియలుఁ దొలంగిపోవుఁ ♦ గలియుగమున.

సీ. కులహీనులకుఁ గన్య♦కల నిత్తు రధికులు, బలవంతుఁ డగువాఁడె♦యిలకుఁ గర్త
స్వామిసహామాతృ♦లకఁ జిక్కులగుదురు, మనుజు లేవేల్పునై♦నను భజింతు
రాచరించినదె ప్రా♦యశ్చిత్తమగుఁ బల్కినవి శాస్త్రములు చెప్ప♦నవిరయు నీతి
జ్ఞానంబుఁ గావించి ♦ తపములు విసుతురు, ధర్మమెలాగువ♦ర్తనము లైన

గీ. ధనముఁ గలవాఁడె రాజు మహా♦ర్థ్యమున నున్న, వాఁడె హీనుఁడు కల్లాడు♦వాఁడె పాపి
పాపవర్తనులగువారె ♦ భాగ్యవంతులు, తెలిమిగలవారె పూజ్యులు ♦ కలియుగమున.

క. కులసతుల విడిచి పురుషులు, కులహీనులయిండ్లఁ బోయి ♦ కూటికొఱకుఁ గ
న్నెలఁ బెండ్లియాడియుందురు, నిలువరుసలుఁ బౌరుషములు♦ సెడలి మునీంద్రా.

ఆ. అర్థ మిచ్చెనేని ♦ యధమాధమునినైన, నాశ్రయింపఁ జూతుఁ ♦ రాజ్యగుణులు
సాత్వితంబు బలము♦ శూరత్వమును లేదు, కల్లతనము గలదు ♦ కలియుగమున. 1143

సీ. కామతత్పరవృత్తిఁ♦గాఁగాని పనిపూని, వర్తింతు రెవ్వఁడును ♦ నావిడప్ప
క్రోధించి యాత్మాప♦రాధంబునకునైనఁ గావింతు రెవ్వఁడు ♦ జీవహింస
లోభులై బహువిత్త♦లాభంబు లాసించి, హానియింతు రెవ్వఁడు♦ పరధనంబు
మోహపాశంబున ♦ ముడివడ్డకతమునఁ, దిరుగుదు రెవ్వఁడు ♦ దెలివిమాలి

గీ. మదముచే ధిక్కరింతురు ♦ మాన్యజనుల, మత్సరమె కాని తలఁపరు ♦ మంచితనము
దోసములకెల్లఁ దామె ని♦వాస మగుచు, హెచ్చుదురు ధాత్రిఁ గలివేళ ♦ నెల్లజనులు.

క. ఆలము విప్రులు చేయఁగ, హాలికులై రాజు లడఁగ ♦ నంత్యజులు జపహో
త్రాలాదం గష్టపుఁ గలి, కాలంబున వర్తనములు ♦ గత్తరిఁ గలయున్. 1145

ఉ. భూమి సమస్తసస్యముల♦పాల్పడు నీలువ్రుఁ దప్పి లంజెలై
పడిరి నడిచెదు గ్రామములు ♦ బ్రాహ్మణక్షత్రవైశ్యజాతిసే
మడియుఁ గొంత గర్వమున ♦ మందరు శూద్రులు సత్యశౌచముల్
పాడవడఁగుం గలిఁ జెరచి♦పోవు మహత్త్వము దేవకోటికిన్. 1146

వరాహపురాణము, నం. మ. ఆ ? ప 124, 126.

సీ. ఆమ్నాయపథవిహీ♦నాచారములచేతఁ బ్రబలు నన్యోన్యవై♦రములచేత
దాక్షిణ్యవర్తను♦లైన రాజులచేత, సమకొన్న దుర్వ్యస♦నములచేత

ధర్మపత్నినిరా♦దరకృత్యములచేతఁ, బ్రభవించువేశ్యాభి♦రతులచేతఁ
బరధనపరదార♦హరణబుద్ధులచేత, నలమినఘోరమో♦హములచేత

గీ. జాలికాదులచేత దూ♦షకులచేతఁ, బ్రల్లదులచేత వంశపా♦పకులచేత
డాంబికులచేతఁ బచ్చిబం♦దగులచేతఁ, గల్లరులచేత దప్పించుఁ ♦ గలియుగంబు.

క. సారిది ననాచారంబుల, మురువగుచుం బ్రథమపాద♦ముఁ గలిమహిమం
బెరుఁగును వర్ణము గలిపిన, కరణిన్ వర్ణాశ్రమములు ♦ కర్తరిగలయున్. 1149

జైమినిభారతము, ఆ 8 పద్య 212. 218.

సీ. పతిభక్తి యుడిగి సం♦తతమును దమయిచ్ఛ,వచ్చినతెరువుల♦వ్యభిచరించి
పెక్కుబిడ్డలఁగాంచి ♦ పేదతికముచేత, బడలుచు జీవనో♦పాయములకు
వెరవేమియునులేక ♦ విచ్చలవిడి నీచ, కర్మంబులకుఁ జొచ్చి ♦ గాసిపడుచుఁ
దల్లిదండ్రుల నన్న♦దమ్ముల నత్తమామల బంధుజనులఁ బు♦త్రులను విడిచి

గీ. యుండుదురు రెండుచేతుల♦నొక్కపరియ, మస్తకము గోఁకికొందురు♦మగువలెల్లఁ
గల్లలాడుచుఁ బరుషవా♦క్యములతోడ, నలిగియుందు భాగ్యహీనలై♦కలియుగమున.

సీ. తలఁచు వానలు లేవు ♦ ధరణిఁ బంటలు పండ, రాజులన్యాయవ♦ర్తనము లుడుగ
దుర్వ్యసనులు వేద♦మొల్లరు దుర్భిక్షు,మగు నెల్లకాలంబు ♦ తగవు వెడలి
వార్తావిహీనులై ♦ వైశ్యులు శూద్రులు,యట్లు వర్తింపుదు♦రధమజాతి
నాశ్రయింపుదురు ధ♦నార్థులై యధికులు, కడు నీతి బాధయుఁ ♦ గలిగియుండు

గీ. విప్రవరులకు శూద్రులు ♦ వేదశాస్త్ర,ధర్మములు చెప్పుదురు తల్లి♦దండ్రులందు
భక్తిచెడి యత్తవారల♦ప్రాపుఁ గోరి, మెలఁగుదురు సర్వజనములు♦కలియుగమున.

తే. కాంతకైదునాఱేండ్లకుఁ గలుగుసుతుఁడు,పదియుపండ్రెండు నేండ్లలో ముదిమి చెందు
మనుజుఁ డిరువది యేండ్లలో♦మరణమొందుఁ, దాపసోత్తమ కలియుగాం♦తములనందుఁ

విష్ణుపురాణము, ఆ 8 ప 296, 307.

కృతత్రేతాద్వాపరయుగములు

సీ. కృతయుగమున ♦ నలుగుఁ జతుష్పాదులై ధర్మంబు ♦ జనవరేణ్య
త్రేత సత్యపదంబు♦తెగి పదత్రయగామి, యగు క్షత్రియులతపం♦బపుడు తలఁచు
తరుతపోమహిమల ♦ ధరణీజనులఁ బ్రోచు,రాయురారోగ్యభా♦గ్యములు గలుగు
నన్నరసముల్ పలుకుదు♦రచ్చటచ్చట నుతుల్, మునులు [illegible]♦బొరయుదురందు

గీ. ద్వాపరంబున సగపాలు ♦ ధర్మ మేఁగు, నందు ద్విజరాజశూద్రులు ♦ లాచరించి
వైశ్యులు తపం బొనర్తు ర♦ వార్యనిష్ఠ, నదివిపర్యాసమైతోఁచ ♦ దయ్యుగమున 1153

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 7 పద్య 199,

త్రేతాయుగము

సీ. త్రేతాయుగంబున ♦ ఖ్యాతిగా ధర్మంబు, మూడుపాదంబుల ♦ మోసియుండు
రాజీవనేత్రుండు ♦ రక్తవర్ణాకృతి, వేదుకతోఁ బ్రోచు ♦ విశ్వ మెల్ల
జనులుతపోదాన ♦ సత్యము ల్వదలక, హరిభక్తితో నుందు ♦ రనుదినంబు
ధారుణీశ్వర విను ♦ ధర్మంబు ద్వాపరయుగమందు యుగపాద ♦ మొప్పచుండు
గీ. మాధవుఁడు పీతవర్ణుఁడై ♦ మనుచునుండు, నవనిలోపల వర్ణాశ్రమంబు లెపుడు
రక్షణము సేయుచుందురు ♦ రాజు లరయ, జారచోరత్వములు లేవు ♦ జనులయందు.

విశ్వగుణాదర్శము, అయ॥ బు॥

కృతయుగము

శా. ఆరామవ్రజచైత్యసద్మవనదే ♦ వాగారసౌమ్యంబులై
భూరిబ్రహ్మతపస్విసంకులములై ♦ పుణ్యాధ్వరారంభసం
భారోదారములై నితాంతఫలిత ♦ భ్రాజిష్ణుసస్యంబులై
యారూఢస్థితి నెల్లదేశములు నొ ♦ ప్పారుం బ్రకాశంబుగన్. 1155
తే. సమయముతోడఁ గురియు వర్షములు గరము తేజ మెక్కి ♦ చరియించు నవ
క్రమములై గ్రహంబు లారోగ్యము సౌఖ్యము సమధికముగఁ ♦ గలుగు నరులకున్.

భారతము, అర. ఆ 4 పద్య 313, 314.

తే. కుటిల మన్నియు సముద్రమ్ముఁ ♦ గూడి ప్రజలు, పెద్దసేయఁగనొక రాచ ♦ పేరుఁదాల్చి
బలియు రేలేద రరులఁ మూ ♦ టలుగఁ ద్రుంచి, ధరణిఁదామయేలికలును ♦ దస్కరులంగ
సీ. తమలోనరాశిబా ♦ ధవులు చూఱలుగొన్నఁ గలుము లెల్లనుబోయి ♦ నెలవు వెడలి
బాంధవులును దారు ♦ బహుకుటుంబము ముద్దుసల్లి బాలుర నట ♦ చట్ల మోచి
నీవ కూడును గాన ♦ కారటంబున భీతులయి పాఱెదరు కళిం ♦ గాంగవంగ
కాశ్మీరభూములు ♦ గోశకి మను నేలు, చలికొండయును బెల ♦ మలఘుగరులు
గీ. సాగరోపవనంబులు ♦ సంశ్రయింపఁ గలరు జనులు పాడునుబాడు ♦ గానియదియుఁ
గాకయీయుర్వియుండుమ ♦ నుకులుగాని, వారఁ గాకుఁడుదురు ధరా ♦ వరులునప్పుడు.

ఉ. నారలు పట్టు లాకులు జ♦నంబులు తాపసు లట్లు కట్టుదుర్
చీరలు గాఁగఁ బల్లములు ♦ చిక్కనికొయ్యలఁ ద్రివ్వి విత్తుదుర్
గోరినయారటంబులుగఁ ♦ గొండలకాలువ లడ్డకట్టుదుర్
నీరికిఁ గాఁగ దీయరతి♦నీచత నొంది మనుష్యు లెయ్యెడన్. 1159

చ. మలినములై శరీరముల♦మంగళతం గులగోత్రచిహ్నముల్
దొలఁగఁగఁగ నల్పసంతతుల♦తోఁ బరమాయువు ముప్పదేఁడులై
కొలఁదికివచ్చి లావులును ♦ గ్రొవ్వులుఁ బోవఁగ నింద్రియార్థసం
కలనము గొంచెమై మఱియుఁ ♦ గల్గు వసేకరుజావికారముల్.

హరివంశము, ఉత్తర ఆ 9.

తే. కలియుగము దీఱి కృతయుగ♦కాలమైన, ధర్మమార్గంబు నాల్గుపా♦దముల నడచు
ననిమిషులు భూమి కరుదెంచి♦మనుజకోటిఁ, గలిసి వర్తింతు రత్యంత♦గౌరవమున.

క. కలియుగదోషములకుఁ గడు, నలికి తపము లాచరించు♦చున్న నరేంద్రుల్
నతిసాప్తసోమవంశజు, లెలమిన్ దొల్లింటియట్ల ♦ యేలుదు రవనిన్. 1162

విష్ణుపురాణము, ఆ 6 ప 405, 406.

సీ. కృతయుగంబున ధర్మ♦మతులితంబుగ నాల్గు, పాదంబులను గల్గు♦పాండుతనయ
హరి రుక్మవర్ణుఁడై ♦ కరుణతో జగములు, బ్రోచుచు నుండఁగా ♦ భూమిసురలు
వసుధాధినాథులు ♦ వైశ్యులు శూద్రులు, వర్ణాశ్రమంబులు ♦ వదల రెపుడు
మదమత్సరాదులు♦మాని వర్తింపుచు, పుణ్యులై యుందురు♦భూమిజనులు

గీ. సుతులు లేకను చింతించు ♦ సతులు లేరు, పతుల నెడఁబాసి వర్తించు ♦ సతులు లేరు
మగువలను బాసి చరియించు♦మగలు లేరు, లేమిచేఁ గుందువారలు ♦ లేరు లేరు.

సౌగంధికప్రసూనసంగ్రహము, అ. 2.

అనాగతమన్వంతరములు

సీ. యుగచతుష్టయమును ♦ నొక్కటిగా యేక, సప్తతివారముల్ ♦ సనియె నేని
మన్వంతరంబగు ♦ మన్వంతరంబున, సలిలప్లవంబగు ♦ సలిలసంప్ల
వావసానము సృష్టి♦యంచితచరితయీ, సరణిని యుగసహ♦స్రంబు తెగిన
నబ్జాసనునకు ది♦నాత్యయంబొందున, త్తఱి సర్వభూతబృం♦దముల నొక్క

గీ. పెట్టయాదిత్యరశ్ములు ♦ పేర్చి పేర్చు, నట్టి పెడిదంబునకు నోర్వ♦కమరవరులు
మునులు నజుఁడు మున్నుగ మహా♦మూర్తివిష్ణు, నుదరదేశంబు సొత్తురు♦బ్రదుకుఁగోరి.

హరివంశము, ఆ 1.

సత్యము

చ. నుతజలపూరితంబు లగు♦నూతులు నూఱిటికంటె సూనృత
వ్రత యొక బావిమేలు మఱి♦బావులునూఱిటికంటె నొక్క స
త్క్రతువది మేలు తత్క్రతుశ♦తంబునకంటె సుతుండు మేలు త
త్సుతశతకంబుకంటె నొక ♦ సూనృతవాక్యము మేలు సూడఁగన్.

క. వెలయఁగ నశ్వమేధంబులు వేలును నొక్కసత్య♦మును నిరుగడలం
దుల నిడి తూఁపఁగ సత్యమువలనన ములుసూపు గౌర♦వంబున పేర్మిన్. 1166

క. సర్వతీర్థాభిగమనంబు ♦ సర్వవేద, సమధిగమము సత్యంబుతో♦సరియుఁ గావ
యెఱుఁగు మెల్లధర్మంబుల♦కెందుఁ బెద్ద, యండ్రు సత్యంబు ధర్మజ్ఞు♦లైనమునులు

భారతము, ఆది. ఆ 4 పద్య 93,95.

క. సమతయు దమముఁ దితిక్షయు, నమత్సరము హ్రీయు ధృతియు ♦ ననసూయార్య
త్వములు నహింసా దానక్షమాత్యజనసూనృతములు ♦ సత్యముమూర్తుల్.

క. సత్యాకృతు లగుగుణములు, నిత్యానుష్ఠితసమగ్ర♦నిర్మలయోగ
స్థిత్యభిముఖునకు సులభము, లత్యంతసుఖప్రదంబు♦లవికార్యంబుల్.

చ. కుదురు సమస్తధర్మముల♦కున్ విను సత్యము యోగమోక్షస
త్పదములు సత్యకార్యములు♦పాప మసత్యముకంటె నొండు లే
దు దలఁప నశ్వమేధములు ♦ దొమ్మిదినూఱులు వెండి నూఱు నై
యొదవిన నీడు గావు భర♦తోత్తమ సత్యముతోడ నారయన్. 1170

క. సత్యమ బ్రహ్మము దపమును, సత్యమ ప్రజలనుసృజించు ♦ సత్యము లోక
స్థిత్యాధానముఁ జేయును, సత్యం బనృతంబుచేత ♦ సంపిహిత మగున్.

క. సత్యమ తపమును యజ్ఞము, సత్యమ వేదంబు దాంతి♦శాంతులు నగుటన్
సత్యము దొఱఁగుట నిర్మల, నిత్యానుష్ఠానములును ♦ నిష్ఫలము లగున్. 1172

భారతము, శాంతి. ఆ 3 ప 417-419 ఆ 4 ప 100, 151.

సీ. చిరభక్తిఁ దీర్థముల్ ♦ సేవించుపుణ్యంబు, సత్యవాక్యమునకు ♦ సవతు రాదు
ఘనతులాపురుషంబు ♦ గావించుపుణ్యంబు, సత్యవాక్యమునకు ♦ సవతు రాదు
కలకాలమును దపం♦బులు సేయుపుణ్యంబు, సత్యవాక్యమునకు ♦ సవతు రాదు
ధృతిశతక్రతువు ల♦ర్థి నొనర్చు పుణ్యంబు, సత్యవాక్యమునకు ♦ సవతు రాదు

గీ. దేవతాపూజలును భూమి♦దేవపాద, పూజలును సేయు నతిశయ♦పుణ్యఫలము
సత్యవాక్యమునకు నెన్న ♦ సవతు రాదు, మనుజుఁడను వాఁడు సత్యుఁ♦డై మనవలయు.

ఉ. సత్యముఁబోలు ధర్మమును ♦ శాంతముఁబోలుఁ దపంబు సాహసాం
గత్యముఁబోలు లాభము న♦గర్వముఁబోలు గుణంబు సన్నుతా
పత్యముఁబోలు మోదముఁ గృ♦పామతిఁబోలఁగఁ దీర్థమున్ బుధ
స్తుత్యముఁబోలు భాగ్యము వ♦సుంధరఁ గల్గునె రాజశేఖరా. 1174

శా. శ్రీలన్ మించు సమస్తరాజ్యసుఖముల్ ♦ జిత్రంబుగా డించి యి
ల్లాలిం బిడ్డని నమ్మి మాలనికి బం♦ట్లై మున్ హరిశ్చంద్రభూ
పాలగ్రామణి యెల్లలోకములకున్ ♦ బ్రఖ్యాతిగా సత్యమున్
బాలింపండె నిలింపవర్గము నుతిం♦పన్ రాజచూడామణీ. 1175

క. పాటకు సత్వము శ్రుతి గడి, కోటకు సత్వంబు సమతఁ ♦ గొల్చెడి సైన్యం
బాటకు సత్వము తాళము, మాటకు సత్వంబు నిజము ♦ మనుజాధీశా.

ఆ. శమములేనితపము ♦ సతిలేనిసౌఖ్యంబు, పతిహితంబులేని ♦ భటునిసేవ
పాత్ర మెఱుఁగనివి♦పగపేర్వఁగాలేని, బలిమి నిజములేని♦పలుకు లేల. 1177

క. కులసతికి వన్నె మానము, కలిమికి వితరణము వన్నె ♦ కదనంబునకున్
తలఁకమియె వన్నె భటునకుఁ, బలుకునకు నిజంబువన్నె ♦ పార్థివముఖ్యా.

క. అకలంక «నానృతాత్పాతకంపరం» బనుచు సూనృ♦తం బెప్పుడు ద
ప్పక నిర్వహించుఁగావునఁ, బ్రకటింపుము నీవు సత్య♦భణితి నరేంద్రా.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 5 ప 97, 103.

క. సత్యమున నున్నదీధర, సత్యమున వెలుంగుఁ దరణి ♦ సత్యమునను తా
నిత్యమయి స్వర్గ మమరును, సత్యము ధర్మములలోఁ బ్ర♦శస్తం బనఘా. 1180

గీ. వినుము తులనిడియెత్తుచో ♦ వేయుఁదురగ, మేధములకంటె సత్యంబు ♦ మిగులఁగాఁగ
గాన సత్యయుక్తుండవు♦గమ్ము సొమ్ము, దెమ్ము సుమ్ము రమ్మనకు నీ♦దెసకునింక.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 253, 254.

శా. కూపంబుల్ తగుతోఁటలుం జెఱువులుం ♦ గుళ్లున్ ధర న్నిల్పఁగా
నే పుణ్యం బొనఁగూడు మర్త్యులకు ధా♦త్రీశాన్వయగ్రామణీ
యాపుణ్యంబు రయంబ ప్రాప్తమగు ని♦త్యస్ఫూర్తియై సత్యభా
షాపారీణులకున్ వివేకము మదిన్ ♦ సంధిల్ల నూహించినన్. 1182

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, ఆ 4 ప 43.

సీ. పొంకెడు పురుషునిఁ ♦ బొందక నొల్లదు లక్ష్మి, తొల్లింటి సిరియును ♦ దొలఁగిపోవు
బ్రహ్మహత్యాదిపా♦పము లెన్నియైనను, నిల నసత్యంబుతో ♦ నెత్తురావు
మద్యపానము చేయ ♦ మరఁగి నాతనికంటెఁ, గీడను మ్మనృతంబు♦లాడువాఁడు

ఊర్ధ్వలోకముత్తో త్రిక ◆ ముగిడించి యధమలోకప్రాప్తిఁ గావించుఁ ◆ [illegible]
ఆ. కాన [illegible]తనుండి ◆ మానవేశ్వర నీవు, నిత్యసత్యనిష్ఠ ◆ నెఱపు మయ్య
సత్యమందె నిలుచు ◆ సర్వలోకములు సత్యవ్రతంబు కంటెఁ ◆ దపము [illegible].

బసవరాజీయము, ఆ 2 ప 216.

సీ. [illegible]లంబులై నకూపములు నూజేటికంటెఁ, బరికింప నొక నడ ◆ బావి [illegible]
[illegible] నడబావులరయ నూజేటికంటె, గణుతింప నొక్క స ◆ [illegible]
[illegible]మై నట్టియాగములు నూజేటికంటె, సుగుణాఢ్యుఁడగు నొక్క ◆ [illegible]
సుగుణాఢ్యులగు నట్టి ◆ సుతులు నూర్వురకంటె, నసి నొక్క సత్యవ్ర ◆ [illegible]
గీ. [illegible]త్యవ్రతాత్వతకంపర ◆ మనుచు వినుచు, వేదవాదులవచనంబు ◆ [illegible]
[illegible] మఱచితివో కాక ◆ వేదబమున, నేఁచఁ దలఁచితివో [illegible] ◆ [illegible]

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ ఆ 3 ప 137.

అసత్యము

క. [illegible] మిచ్చెద నని యీమియుఁ, గొనియెద నని పలికి పిదపఁ ◆ [illegible]
[illegible]త్రికృతంబులు సత్యవ్రతమునకుం దొలఁగంగ మనకు ◆ భూవర [illegible].

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 1[illegible]

సీ. పరి[illegible] బొంకిరఁ ◆ బంచపశుఘ్నుఁడౌ, గోన్నతాత్ముఁడు దశ ◆ గోప్రఘాతి
[illegible]న్నతుండు శ ◆ తాశ్వహింసకదోషి, పురుషానృతి సహస్ర ◆ పురుషహంతుఁడు
[illegible]కై బొంకిన ◆ వాఁడు సర్వధ్వంసి, కనకంబుకొఱకు బొంకి ◆ [illegible]
[illegible]జాతాజాత ◆ జనులఁ ద్రుంచినవాఁడు, తనపల్కు మిథ్య చేసినయతండు
ఆ. [illegible] వాప్తజనులఁ ◆ దా వధించినపాపి, భువిఁ గృతఘ్నుఁ డఖిల ◆ భూతఘాతి
[illegible] కృతఘ్నుఁ గూర్చి ◆ యఖిలలోకేశుండు, పరగఁ బల్కినట్టి ◆ పలుకు [illegible].

భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. పద్య 473.

ద్విపద. బొంకిన మోసిరి ◆ వోలియు నాయువ్వ, మింకుఁ దేకువ దప్పు ◆ నెడఁ [illegible]
నమ్మిక మాలు మానము దూలపోవు, వమ్మగుఁ బుణ్యంబు ◆ వచ్చు నాపదలు
[illegible] నసత్యవ్రతాద్ధుష్కృతం పరమనుచు, మరువడి మ్రోయుచు ◆ నుండు వేదములు.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన. ఆ 2.

ఉ. బొంకినఁ బాతకం బొలయు ◆ బొంకిన నాశము నొందుఁ బుణ్యముల్
బొంకిన రోగముల్ వొడము ◆ బొంకిన నిర్మలకీర్తి హీనమౌ
[illegible]కిన లక్ష్మి వాసిచను ◆ బొంకిన నాయు వణంగుఁ గావునన్
[illegible]కరికే మహాత్ములు ప్రభుత్వముదప్పి నరేంద్రశేఖరా. 1189

సీ. అంత్యజన్మునితోడ ♦ నన్నృతంబు లాడినఁ, జరియించుఁ బదియేండ్లు ♦ జమునిపీట
శూద్రుతో మిథ్యలు ♦ సోఁకనాడిన నల్వ, దేఁడులు నివసించు ♦ నినజువీట
వైశ్యుతోడ నసత్య ♦ వాక్కు లాడిన దండ, ధరుప్రోల నూఱేండ్లు ♦ దాఁక నిలుచు
క్షత్రియాన్వయునితోఁ ♦ గల్ల లాడిన దక్షి, ణేశులోకమున వే ♦ యేఁడు లుండు
గీ. నవని నిర్జరుతో మృష ♦ లాడెనేని, నరకముల నొందు లక్షజ ♦ న్మముల నరుఁడు
పుణ్యసతితోడ బొంకులు ♦ బొంకి యగణి, తాబ్దములు రౌరవంబుల ♦ యందుఁ బడును

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 5 ప 95, 96.

చ. సిరులు దొలంగు శోభనము ♦ సేరదు రాదు యశంబు గౌరవ
స్ఫురణ మడంగుఁ బుణ్య ముడి ♦ పోవు విపద్దశ లొందుఁ బాపముల్
ధరణిధరంబులై పెరుఁగు ♦ లాఘవ మబ్బు జనాపవాదముల్
వొరయు రుజాభరం బొదవు ♦ భూవర సత్యములేనిపట్టునన్. 1190

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 3 ప 239.

క. భూవరవివరింపఁగ భా, ర్యావిక్రయపాతకంబు ♦ నైనను బాయం
గావచ్చుఁగాని చుటి మి, థ్యావాగ్దోషంబుఁ బాయఁ ♦ దరమె యెవ్వరికిన్.
గీ. అనృతభాషణుకంటె దో ♦ షాధికుండు, సత్యవాచాన్వితునికంటె ♦ నిత్యసుకృతి
వెతకి చూచినఁ బొడచూపఁడుఁ ♦ క్షితితలేశ, పవనభుక్సద్మనవాహర ♦ భువనములను.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ ప 52, 53.

సజ్జనపద్ధతి

సీ. చలిచీమ నేనియుఁ ♦ జూఁగ్రొక్క శంకించుఁ, బలుకఁ డెన్నఁడు మృషా ♦ భాషణములు
కలుషవర్తను లున్న ♦ పాలుపొంతఁ జనండు, కలిమి కుబ్బఁడు లేమి ♦ కలఁగఁ డాత్మఁ
దలయెత్తి చూడఁడె ♦ వ్వలనఁ బరస్త్రీల, ధైర్యంబు విడఁ డెట్టి ♦ దద్దఱుటల
నొరులసంపదకునై ♦ యుపతపింపఁడు లోన, నిందింపఁ డెంతటి ♦ నీచునైన
గీ. మిన్నకయమూడఁ డాకలి ♦ కన్న కడుపు, సర్వభూతదయోదయో ♦ త్సవమెనర్చు
నిగమఘంటాపథైకాధ్వ ♦ నీనబుద్ధి, బ్రహ్మవిద్యానవద్యుండు ♦ బ్రాహ్మణుండు.

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 6.

మ. దమసంపత్తి మహేశభక్తి నిజకాం ♦ తాసక్తి విద్యాసుర
క్తి మహత్సంగమవాంఛ దేశికపరాం ♦ ఘ్రిప్రీతి దుస్సంగమో
క్షుచునిందామయబుద్ధి యన్యగుణహా ♦ ర్షం బేరియందుండు వా
రపరన్ భూమికలంకృతుల్ సుకృతు ♦ ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1194

శా. ఆదత్తిన్ ధృతి సంపదన్ క్షమ ప్రశాంతి♦స్వార్థసక్తి సద్గోష్ఠి వా
చాపాండిత్యము పౌరవిక్రమము భా♦స్వత్కీర్తి పైవాంఛయున్
రూపింప న్మహనీయులౌ జనులకెం♦దున్ లక్షణంబుల్ సుధీ
యాప్రాజ్ఞప్రతిభానిధీ సురభిమ♦ల్లారీతివాచస్పతీ.

భర్తృహరిసుభాషితము, ఎ. బా. ప 51, 52.

చ. పరకృప భృత్యులందు నిజ♦వర్గమునం దనుకూలవృత్తి కా
పురుషులయందు శౌర్యము సు♦బుద్ధులయం దనురక్తి శాస్త్ర స
ద్గురువులయందు గౌరవము ♦ కోవిదులందు నయంబు రాజులన్
పరుసఁ గళాప్రవీణులగు♦వారలయందు వసించు లోకముల్. 1197

ఉ. ఆపదలందు ధైర్యగుణ♦మంచితసంపదలందుఁ దాల్మియున్
భూపసభాంతరాళమునఁ ♦ బుష్కలవాక్చతురత్వ మాజిబా
హాపటుశక్తియున్ యశము♦నం దనురక్తియు విద్యయందు వాం
ఛాపరివృద్ధియున్ బ్రకృతి♦సిద్ధగుణంబులు సజ్జనాళికిన్.

చ. పరహింసాపరకీయవిత్తహరణా♦భావంబు సత్యవ్రతా
దరముం దానపరత్వ మన్యవనితో♦పంతోక్తి మూకత్వముం
బరతృష్ణాప్లవభంజనంబు గురుల♦ప్రహ్వత్వమునుం [ప్రాణిష్వ]
త్కరుణా శాస్త్రసమత్వసద్విధులు భ♦ద్రప్రాప్తికిన్ మార్గముల్. 1199

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. నీతి పద్య 19, 53, 55.

చ. పరగుణరీతిఁ బ్రీతి గురు♦పట్ల వినీతి బుధాప్తి వాంఛయున్
దఱచుగ విద్య నాస్థయు స♦ధర్మిణిపై రతి లోకనిందలన్
వెఱపు శివార్చ భక్తి మతి♦విగ్రహశక్తియు దుష్టసంగమం
దరతియుఁ గూర్చి యొప్పెడు మ♦హాత్ములఁ గూర్చి నమస్కరించెదన్. 1200

భర్తృహరిసుభాషితము, పుష్ప. తి. ప 51.

క. దుర్జనసహవాసంబును, దుర్జనసంభాషణంబు ♦ దుర్జనతలఁపున్
వర్జింపవలయు నెప్పుడు, నూర్జితపుణ్యులకు నెల్ల ♦ నుత్పలనయనా.

సీ. హరినందు శ్రీమనో♦హరునందు నవిభేద, భక్తియోగంబునఁ ♦ బరగువాఁడు
నిగమోదితంబైన ♦ నిత్యకర్మంబు విశ్వాసపూర్వకముగా ♦ జరుపువాఁడు
నార్యభూదేవతా♦చార్యమాతాపితృ, సేవ లశ్రాంతంబుఁ ♦ జేయువాఁడు
ననృతభాషణమును ♦ నన్యదూషణమును, నెప్పుడు నాలుకనేఁక ♦ నీనివాఁడు
గీ. మాయయును నమాయ గర్వంబు ♦ మత్సరంబు, నన్యధనవంచనంబును ♦ నాదిగాఁగ

నవగుణము లాత్మఁ జొరనీని ♦ యట్టివాఁడు, సజ్జనుం డనంబరఁగు ని♦జ్జగతియందు.
తే. పరునియర్థంబు లోష్టంబు ♦ పగిదిగాఁగఁ, బరకళత్రంబు జనయిత్రి ♦ భాతిగాఁగ
బరునికళ్యాణ మాత్మశు♦భంబుగాఁగఁ, సమ్మతివహించు సుజనుండు ♦ చంచలాక్షి.
ఉ. చిత్తము చాలనిర్మలము ♦ చెన్నగు వాక్కు ధర్మనివాసభాసనా
యత్తము లుత్తమంబు విన♦యంబు నయం బనయంబు మూలపున్
విత్తము నిత్యము న్నిగమ♦విత్తము లెన్నఁగ నిష్టదేవతల్
మత్తగజేంద్రయాన విను♦మా భువి సజ్జనుఁ డైనవానికిన్. 1204
ఉ. ఉత్తముఁడైనవాఁడు విభ♦వోన్నతి గల్గిన నంత కంత క
త్యుత్తమవృత్తిచే వెలయు♦ నండెపుఁగాని యఖర్వగర్వదు
ర్వృత్తికి నేల వచ్చు రజ♦నీశునకున్ గళ లెక్కువైన లో
కోత్తరరీతిచే నమృత♦మూరక చేకొక వారి గల్గునే. 1205
సీ. కామంబు కామారి ♦ కారుణ్యరూపధిం, తారత్నలాభయ♦త్నంబు నొంద
క్రోధంబు బోధాన♦రోధకతానుసం, తానవిజ్ఞానము♦త్సవము నంద
లోభంబు సురలోక ♦ వైభవప్రియకారి, ఘనపుణ్యవిత్తసం♦గ్రహము నంద
మోహంబు యోగిసం♦దోహమోహనశక్తి, కాంతానితాంతసం♦గమము నంద
గీ. ముదముచిదమేయహృదయాస♦ద్మదము నంద, ప్రకటమాత్సర్యము గ్రహా♦తకము లంద
కాని వేఱొక్కచోటఁ జా♦గంగనీని, యతఁడు సజ్జనుఁ డొకఁడు ప♦ద్మాయతాక్షి.
సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

దుర్జనపద్ధతి

మ. కరుణాలేశములే దకారణమె యు♦గ్రంబైన కోపం బిడున్
బరనారీపరవిత్తవాంఛితము లా♦త్మన్ నిత్యమున్ జేయు వే
మఱు విద్వజ్జనబంధుబృందము నలం♦పన్ జూచు నిప్పాటఁ గ
ల్లరియౌవానిగుణంబగున్ సురభిమ♦ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1207
మ. బహువిద్యానిధుఁడయ్యు దుష్టజనుఁ డె♦చ్చోటన్ వివర్జ్యుండుగా
ని హితుం జేసికొనం దగండు ఫణమా♦ణిక్యోజ్జ్వలంబయ్యు న
య్యహి సంత్యాజ్యమె కాని చేకొనఁగ న♦ర్హంబే విభాస్వద్దయా
లహరీనిర్ఝరిణీశ్వరా సురభిమ♦ల్లా నీతివాచస్పతీ.
భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. బా. 41, 42.

తే. విద్యచే భూషితుండయి ♦ వెలయుచున్నఁ, దొడరి వర్జింపనగుఁజుమీ♦దుర్జనుండు
చారుమాణిక్యభూషిత♦శస్తమస్తకంబుగల పన్నగము భయం♦కరముగాదె.

శా. హ్రీరమ్యుం జడుఁగాఁగ సువ్రతుని మా♦యింగా శుచిం దంభిఁగా
శూరున్ నిర్దయుఁగా మునిన్ విమతిఁగా♦ శ్రోత్రప్రియాలాపు ని
స్సారుంగా బలవంతు గర్వితునిగా♦ సద్వక్త వాచాలుఁగాఁ
గ్రూరుం డెన్ని సుధీగుణంబు దురితా♦రూఢంబుఁ జేయుం గదా. 1210

చ. ఘనమలినాంగుఁడైన హిమ♦దీప్తియుఁ బ్రాయముదప్పు నాతియున్
వనరుహశూన్యమౌ కొలను♦వర్జితరూపు నిరక్షరాస్యమున్
ధనపరుఁడైనరాజు సత♦తంబును లేమిని గుందు సాధువున్
జనపతిచెంతదుర్జనుఁడు ♦ శల్యము లేడివి నామనంబునన్. 1211

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. నీతి. పద్య 43, 45.

ఉ. కారణ మింతలేకొకరిఁ♦ గాంచినఁ గిన్క వహించు టాత్మని
ష్కారణికత్వ మొందు టొరు♦కాంతఁ దలంచుట లన్యవిత్తముల్
గోరుట బంధులన్ సుజను♦లన్ గనుమేలు సహింపకుండుటల్
గ్రూరవిచారులౌ నరుల♦కున్ మృష గాదు స్వభావసిద్ధముల్. 1212

చ. లలితకళావిలాససమ♦లంకృతుఁడైనను దుర్జనుండు చెం
తల వసియింపఁగాఁ దగఁడ♦నర్హుఁడు వానిఁ ద్యజింపనే తగున్
గలిత నవారుణారుణ ధ♦గద్ధగితోరుఫణామణిప్రభల్
గలవని చెంతనున్నభయ♦కంప మొనర్పదె సర్ప మెరికిన్. 1213

చ. పగలిటఁ గాంతిలేనిశశి♦ప్రాయము దీఱినభామ పద్మినిం
దగులమి రిత్తయౌ కొలన♦నక్షరరూపవదాస్యమున్ ధనా
శగలప్రభుండు లేమి నని♦శంబుఁ గృశించుబుధుండు భర్తయో
లగముననుండు సూచకుఁ డి♦లన్ విడఁగూడనిసప్తశల్యముల్. 1214

భర్తృహరిసుభాషితము, పుష్ప. తి. ప 41, 42, 45.

ఉ. కోపమువానిసొమ్ము ఘనఁ♦గొంచెము సేయుట వానివిద్య చూ
పోపమి వానివృత్తి పరు♦షోక్తియె వానిగుణంబు సాధుసం
తాపము వానిసంతసము ♦ దంభము వానికి గన్నతల్లి యా
పాపపు దుర్జనుం దలఁచు ♦ పాపము వాయ నుపాయ మున్నదే. 1215

గీ. పరధనముకన్న రుచియైన ♦ భక్ష్య మేది, సూచకునికన్న సనువైన♦చుట్ట మేఁడి
సాధుజనబాధకన్న స♦త్సాహ మేది, దుష్టజనునకు నెన్నంగఁ ♦ దోయజాక్షి.

ఆ. వె. పరుని సద్గుణంబుఁ ♦ బరమాణువుగఁ జూచు, దొడ్డ కొండ సేయు ♦ దుర్గుణంబు
నాత్మవినుతియందు ♦ నత్యంతరసికుండు, దుర్జనుండు వికచ ♦ తోయజాక్షి. 1216
సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

మూర్ఖపద్ధతి

క. తెలియనినరుఁ దెలుపఁగనగుఁ, దెలిసినమానవుని వలదు ♦ తెలుపఁగ మదిలోఁ
దెలిసియుఁ దెలియనికుటిలుఁ, గలితన మెఱిఁగింపఁ గమల ♦ గర్భునివశమే. 1217
పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 1.

శా. కాలాహిం దలఁదాల్పవచ్చు విరిపాం ♦ కానందరంగప్రజ్ఞా
త్తాలంబైనపయోధిఁ జేతులనెయీఁ ♦ దన్ వచ్చు నక్రోగ్రదం
ష్ట్రాలగ్నంబగుమానికంబు హరియిం ♦ పన్ వచ్చు నెట్లైన మూ
ర్ఖాళిం దెల్పఁగరాదు శ్రీసురభిమ ♦ ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1218

మ. వసుధం గుండెటికొమ్ము తెచ్చుకొనఁగా ♦ వచ్చుం బ్రయత్నంబునన్
వెసఁ ద్రావన్ జల మెండమావులనెయో ♦ నిం గాంచవచ్చున్ నిజం
బిసుక న్నూనియుఁ బిండవచ్చుఁ బ్రతిభా ♦ హీనాత్ముఁడౌ మూర్ఖుఁ దె
ల్ప సమర్థత్వము లేదిలన్ సురభిమ ♦ ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1219

మ. దిరిసెంపున్ విరిచేత వజ్రిమణి ♦ భేదింపం దలంచున్ మద
ద్విరదేంద్రంబు మృణాళతంతువున బం ♦ ధింపంగ నూహించు మా
ధురి నింపంజనుఁ దేనెచే లవణపాథో ♦ రాశికిన్ మూర్ఖుఁ దె
ల్ప బుజూక్తం బిడువాఁడు శ్రీసురభిమ ♦ ల్లా నీతివాచస్పతీ.
భర్తృహరిసుభాషితము, ఎ. బా. ప 4-6.

ఉ. అజ్ఞుఁడు సజ్జనోక్తు లెటు ♦ లైన వినున్ సులభంబుగా విశే
షజ్ఞుఁడు దెల్పినంత సర ♦ సస్థితి నూఁకొను జ్ఞానలేశదు
ష్ప్రజ్ఞుల దుర్విదగ్ధుఁడగు ♦ పామరుఁ డేగతిఁ దెల్పఁబోయినన్
బ్రాజ్ఞతఁ జెందఁ డజ్ఞుఁడని ♦ బ్రహ్మయు రంజిలఁజేయ నోపునే. 1221

చ. మకరముకోఱనున్న పెను ♦ మానికమైన హరింపవచ్చు దు
ష్కరచలదూర్మిఘోషమగు ♦ సాగరమైనఁ దరింపవచ్చుఁ దు
త్ప్రికుపితభోగినైనఁ బువు ♦ దండవలెన్ దలఁ దాల్పవచ్చుఁ బా
యక ప్రతికూలమూర్ఖహృద ♦ యంబది త్రిప్పఁగరాదొకప్పుడున్. 1222

చ. ఇసుకఁ బ్రయత్నతన్ బిడిచి ♦ హెచ్చుగఁ దైలముఁ గ్రాచవచ్చుఁ బే
ల్లెసఁగడు దప్పిఁ ద్రుక్కి మృగ♦తృష్ణజలంబులు గ్రోలవచ్చు నల్
దెసలఁ జరించి యొక్కపుడు ♦ దేవొరకున్ శశపున్ విషాణమున్
బొసఁగదు దుర్వివేకియగు♦మూర్ఖునిచిత్తము ద్రిప్ప నేరికిన్.

క. తెలియనిమనుజుని సుఖముగఁ, దెలుపందగు సుఖతరముగఁ ♦ దెలుపఁగవచ్చున్
దెలిసినవానిం దెలిసియు, దెలియనినరుఁ దెల్ప బ్రహ్మ♦దేవునివశమే.

చ. మకరముఖాంతరస్థమగు ♦ మానికముం బెకలింపవచ్చుఁ బా
యక చలదూర్మికానికర♦మైన మహోదధి దాఁటవచ్చు మ
స్తకమునఁ బూలదండవలె ♦ సర్పమునైన ధరింపవచ్చు మ
చ్చిక ఘటియించి మూర్ఖజన♦చిత్తముఁ దెల్ప నసాధ్య మేరికిన్. 1225

గీ. తివిరి యిసుమునఁ దైలంబుఁ♦దీయవచ్చుఁ, దవిలి మృగతృష్ణలో నీరుఁ♦ద్రాగవచ్చుఁ
దిరిగి కుందేటికొమ్ము సా♦ధింపవచ్చుఁ, జేరి మూర్ఖులమనసు రం♦జింపరాదు.

మ. కరిరాజున్ బిసతంతుసంతతులచేఁ ♦ గట్టన్ విజృంభించువాఁ
డురువజ్రంబు శిరీషపుష్పములచే ♦ నూహించు భేదింపఁ దీ
ప రచింపన్ లవణాబ్ధికిన్ మధుకణ♦ప్రాప్తిం బ్రవర్తించు ని
ద్ధరణిన్ మూర్ఖులఁ దెల్పు నెవ్వఁడు సుధా♦ధారానుకారోక్తులన్. 1227

గీ. స్వవశము హితంబు మూఢతా♦చ్ఛాదనంబు, గాఁగ నీగతి నిర్మించెఁ♦గమలభవుఁడు
సర్వవిదులగు సుజనుల♦సభలలోన, మౌనమె విభూషణము మూఢ♦మానవులకు.

చ. జలముల నగ్ని ఛత్రమునఁ ♦ జండమయూఖుని దండతాడనం
బుల వృషగార్దభంబులను ♦ బొల్పగుమత్తకరీంద్రమున్ సృణిన్
వెలఁగెడు రోగమౌషధము♦చే విషముం దగుమంత్రయుక్తి ని
మ్ములఁ దగఁ జక్కఁజేయనగు ♦ మూర్ఖునిమూర్ఖత మాన్పవచ్చునే. భర్తృ ఏ ల-3-11.

—♦ దుర్జనసజ్జనమైత్రి ♦—

ఆ. మంటికడవఁబోలె ♦ మఱిదుర్జనస్నేహ, మధికశీఘ్రమున నె♦హత్తు విరియుఁ
గనకకలశభాతిఁ♦గల సజ్జనస్నేహ, మొదవుఁ బగులఁబడక ♦పదిలమగును. 1230

పంచతంత్రము, నారా. సుహృ. ప 57.

గీ. మొదలఁ జూచినఁగడుగొప్ప♦పిదపఁగుఱుచ, యాదిఁగొంచెము తర్వాత♦నధికమగుచుఁ
దనరుదినపూర్వపరభాగ♦జనితమైన, ఛాయపోలికఁగుజనస♦జ్జనులమైత్రి. 1231

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. ప 50.

—♦ మూర్ఖసహవాసము ♦—

గీ. ఎఱుకగలవానిపొందైన ♦ నెందు నమ్మఁ దగదు కపటాత్ముఁ డయ్యెనే ♦ నదియుఁ గాదు
మూర్ఖుతోఁ గూడి దోలఁగాదు ♦ మూర్ఖశఠుని, సఖ్యమెన్నఁడు కొఱగాదు ♦ సజ్జనులకు.

పంచతంత్రము, నారా. మిత్ర. ప 516.

సజ్జనసాంగత్యము

గీ. అన్యధనములు దగినప్ర♦యత్నములను, మించుగా మానవులకు ల♦భించుఁ గాని
యనఘ సజ్జనసాంగత్య♦మనుమహాధనంబు గల్గుటయది దుర్ల♦భంబు గాదె. 1232

క. మునివరసంసారులకును, ఘనతరభయనాశనములు ♦ కలుషచయవినా
శనములు నిరతము శుభసూచనములు గద సాధుజనుల ♦ సందర్శనముల్. 1233

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 4.

సీ. అభినవాగణ్యపు♦ణ్యాపాదకంబులు, నఖిలాఘజలధిదా♦వానలములు
అలఘుచేతస్సంశ♦యచ్ఛేదకంబులు, సఫలకర్మపుటీస♦మాయనములు
అత్యంతసంస్తుత్య♦సత్యాశ్రయంబులు, నమితశాస్త్రాశయ♦వ్యంజకములు
నంగీకృతస్వయా♦పాంతరామ్నాయముల్, నిఖిలధర్మార్థక♦నిర్ణయములు

గీ. సర్వవైభవభవదీయ ♦ వదనకమల, గదితపూర్వకథాసుధా ♦ కల్పకలితు
లనఘ మీవంటి పుణ్యవ♦ర్తనులతో సమాగమముకన్న మిగుల భా♦గ్యంబు గలదె.

నారాయణాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 121.

చ. కరఁగిన వెల్లలోహములు ♦ గ్రక్కునఁ గూడు నిమిత్తమాత్రమై
జరగుటఁ జేసి పక్షిమృగ♦సంతతిగూడు భయంబు లోభమున్
బరగుటఁ జేసి మూర్ఖులు ♦ భయంబునఁ గూడు గుణాఢ్యులైన స
త్పురుషులు చూచినంతటనె ♦ పొందొనరింతు రయో హిరణ్యకా. 1235

పంచతంత్రము, నారా. సుహృ. ప 57.

మ. మతిజాడ్యం బడఁచున్ నిజంబుఁ గఱపున్ ♦ మానోన్నతిన్ నించు దు
ష్కృతముల్ ద్రుంచు మనఃప్రసాదమిడుఁ గీ♦ర్తిస్ఫూర్తిఁ గావించు నీ
క్షితి నార్యుండు తదీయసంగతి మెయిన్ ♦ సిద్ధించు సర్వార్థముల్
ప్రతిభానూత్నఫణీశ్వరా సు[illegible]చు♦ల్లా నీతివాచస్పతీ.

మ. ఘనులన్ గూడిన నీళ్లవున్ నిజగుణంబు♦ల్ పాలిడున్ బాలు గ్రాఁ
గునెడన్ నాని నటించి యాజ్జలను గ్రాఁ♦గున్ దానె తన్మాత్రనా

శవమున్ గన్గొని వహ్నిఁగూలఁజనుఁ బోల్♦శాంతం బొనర్చున్ జలం
బనయం బిట్టివి సఖ్యముల్ సురభిమ♦ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1437

భర్తృహరిసుభాషితము, ఎ. బా. ప 19, 66.

గీ. సత్యసూక్తి ఘటించు ధీ♦జడిమ మాన్చు, గౌరవ మొసంగు జనులకుఁ♦గలుషమడఁచుఁ
గీర్తిఁ బ్రకటించుఁ జిత్తవి♦స్ఫూర్తిఁ జేయు, సాధుసంగంబు సకలార్థ♦సాధనంబు.

ఉ. క్షీరము మున్ను నీటి కొసఁ♦గెన్ స్వగుణంబును దన్నుఁ జేరుటన్
క్షీరము దప్తమౌట గని ♦ చిచ్చుటికెన్ వెతచే జలంబు దు
ర్వారసుహృద్విపత్తిఁ గని ♦ వహ్నిఁ జొరంజనె దుగ్ధ మంతలో
నీరముఁగూడి శాంతమగు ♦ నిల్చు మహాత్ముల మైత్రి యీగతిన్.

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. నీతి. ప 20, 67.

చ. వినయము నేర్పుఁ బాతకపు♦వృత్తికిఁ జిత్తము వాత్తసీదు పా
వనత ఘటించుఁ గ్రుంచుబల♦వంతపువంత పురాణధర్మవ
ర్తనము తెఱం గెఱుంగనివి♦ధంబు నడంచి మువంబు గూర్చుఁ స
జ్జనుని సమాగమంబునకుఁ ♦ జంద్రముఖీ సమమేది మేదినిన్. 1240

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

గీ. సజ్జనసమాగమంబుతో ♦ సాటిసేయఁ, దగవు జగములలోపల♦దానధర్మ
సత్యవచనతపోయాగ♦శతములైన, నదియ నిశ్రేయసనిదాన♦మగుటఁ జేసి.

మార్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 1.

శా. సత్సంగంబునఁ జేయుచుందురు జనుల్ ♦ సత్కర్మముల్ సంతతా
త్యుత్సాహంబునఁ బుణ్యకర్మఫలసం♦యోగంబునన్ శాంతులై
సత్సంతానపరంపరానుగతులై ♦ సౌజన్యసంవేద్యులై
సత్సంజ్ఞానవివేకులై నియతులై ♦ సర్వజ్ఞులై ముక్తులై. 1242

సీ. సత్సంగవశమున ♦ చర్చ చేసినయట్టి, బుద్ధియుక్తంబైన ♦ బోధచేత
కడఁగి భక్తిజ్ఞాన♦కర్మముల్ దెలిసిన, యతనికిఁ దెలియు దే♦హంబు కోలఁది
దేహసంస్థానంబు ♦ దెలిసినయతనికి, ధర్మార్థకామముల్ ♦ దనరుచుండు
ధర్మార్థకామముల్ ♦ దనరినయతనికి, మోక్షంబుపైబుద్ధి ♦ మొనసియుండు

ఆ. మోక్షబుద్ధిగలము♦ముక్షువులకు నెల్లఁ, దత్త్వభేదమందుఁ ♦ దలఁపు గలదు
తత్త్వభేద మొలఁగఁ♦దలఁచినయతని కానందమయప్రశాంతి♦నందఁగలుగు.

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 1.

దుర్జనసజ్జనతారతమ్యము

సీ. తనకు మేలొనరించు బాంధవునకైనఁ, దోడనే కీడు చింతించు ♦ దుర్జనుండు
తనకుఁ గీడొనరించు శాత్రవునకైనఁ,జాలమేలు విచారించు ♦ సజ్జనుండు.

ఉ. కారణ మేమిలేక యప♦కారము సేయు దురాత్మపోలికన్
గారణ మేమిలేక యుప♦కారము సేయు మహాత్ముఁ డెంతయున్
గారణ మేమి గల్గెఁ శిఖి♦కానన మంతయు నీరు సేయఁగాఁ
గారణ మేమి గల్గె శశి♦కైరవముల్ వికసింపఁ జేయఁగన్ 1245

గీ. దుర్జనుని కల్మి దురితంపుఁ♦ద్రోవ కగును, సజ్జనుని కల్మి పుణ్యంపు♦సరణి కగును
పాము బలిసిన గరళంబు ♦ ప్రబల మగును, గోవు బలిసిన దుగ్ధంబుఁ♦గురియుచుండు.

ఉ. పైకొని దుర్జనుండు కడు♦బాంధవమందు దురాత్మతోడనే
కైకొని సజ్జనుండు చెలి♦కార మొనర్చు మహాత్మతోడనే
ఘూకము లంధకారమునఁ ♦ గూడి చెలంగవా! చక్రవాకముల్
లోకవిలోచనంబుఁ దమ♦లో విమలోన్నతిమైత్రిఁ బూనవా!

చ. ఒరునకు నెద్దియేని వ్రణ♦మున్న విశాలము సేయు హీనుఁడౌ
నరుఁ డదిగప్పు సజ్జనుఁడు ♦ న్యాయమునన్ బరికింప నీఁగతోఁ
సరియగువాఁడు వాఁడు బలు♦సత్త్వము మీఱిన యౌషధంబుతోఁ
దరమగువాఁ డితండు వసు♦ధాతలనాథకుమారికామణీ. 1248

గీ. కలుగకుండిన నీఁజాలు♦ఘనుఁ డొకండు, కలిగియుండియు నీలేని ♦ ఖలుఁ డొకండు
నుత్తమాధమగణనకు♦ వ్యక్తుఁడైన, యాజుని యాయాస మణఁగించు♦నట్టివారు.

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

ధనప్రాముఖ్యము

క. ధనమూలము జగమంతయు, ధనవంతుని కిష్టమగుప♦దార్థము లెల్లన్
దనచేతిలోనివగుటను, ధనమార్జింపంగ నెవ్వి♦ధంబున వలయున్.

క. శ్రీమంతుఁడె కులవంతుఁడు, శ్రీమంతుఁడె సుభగరూప♦జితకంతుఁడునౌ
శ్రీమంతుఁడె గుణవంతుఁడు, శ్రీమంతుఁడె సిద్ధశేము♦షీమంతుండున్. 1251

సీ. సంరక్ష సేయని ♦ స్వర్ణమప్పుడె చెడు, వృద్ధిఁ బొందింపని ♦ విత్తమెడయు
ననుభవలేకురాని ♦ యర్థంబు గల్గియు, నేనిఫలమె గాని♦ లేదు సుఖము
తగనుపార్జించియు ♦ ధనము పాత్ర మెఱిఁగి, ఒకటి చూడిన సం♦రక్ష యడియు

నిండిన చెఱువున ♦ నెరయ వాటముగాఁగ, నలువులు వేర్చిన ♦ యట్లకాన
గీ. ధనము లార్జించి సంరక్షి♦తగ నొనర్చి, వృద్ధిఁ బొందించి యనువుగా♦ వెచ్చపెట్టి
నడవనేర్చినవానిక♦ష్టంబు సఫల,మున్న వారలజీవన ♦ మెన్న నేల. 1252
క. కలవాఁడె చెలులు చుట్టలు, కలవాఁడగు నతఁడు బుద్ధి♦గలవాఁడునగున్.
లలి నతఁడె లోకపూజ్యుఁడు, బలవంతుఁడు నతఁడె వంశ♦పావనుఁ డెందున్.
క. పరదేశమె నిజదేశము, పరులే బాంధవులు ద్రవ్య♦పరిపాలునకున్
ధరణిని సాధ్యం బెయ్యది, పరమార్థము ధనము సూవె ♦ ప్రజలకు నెల్లన్. 1254
సీ. ఒకవేళ దాత యా♦చకవృత్తి మెలఁగు, యాచకుం డొకవేళ♦నగును దాత
యొకవేళ శాత్రవ♦నికరంబు భంజించు, నొకవేళ నిలువక♦ నోడిపోవు
నొకవేళ సంపద ♦ నుప్పొంగుఁ బైపయి, నొకవేళఁ గడులేమి ♦ నొందియుండు
నొకవేళఁ బుత్త్రమి♦త్త్రకళత్రయుతుఁడగు, నొకవేళ నొక్కఁడు♦నొదిఁగియుండు
గీ. సౌఖ్యదుఃఖములు తఱుచుగా♦నెల్లయెడల, నెవ్వరికినైనఁ గలుగుఁ దో♦నిర్విధమున
భాగ్యవంతుఁడు కొనసాగి♦బ్రతికియుండు, ధాత్రి యదిగాన భాగ్యప్ర♦ధాన మగును.

పంచతంత్రము, నారా. మిత్ర. ప 70. సుహృ. ప 104, 133.

క. అర్థమునఁ బండితుండగు, నర్థమునం బలసమగ్రుఁ♦డగు నర్థమునన్
బార్థివుఁ డగుఁ బుణ్యుండగు, నర్థమునను భువనపూజ్యుఁ♦డగు నరుఁ డెందున్.
ఆ. అర్థవానువృద్ధు♦లాచారవృద్ధులు, శౌర్యవృద్ధు లిద్ధ♦సత్యవృద్ధు
లాగమార్థవృద్ధు ♦ లఖిలార్థవృద్ధులు, కొలుతు రర్థవృద్ధుఁ ♦ గోరి వేఁడి.
చ. కనకముఁగూర్చి యెన్నఁబడుఁ♦గాదె సమస్తగుణంబు లర్థమె
వ్వనికి వసుంధరం గలదు♦ వాఁడె కులీనుఁడు వాఁడె పండితుం
డనఘుఁడు వాఁడె వాఁడ సక♦లాగమవిద్జ్ఞుఁడు వాఁడె వక్త వాఁ
డె నయపరుండు వాఁడె ప్రక♦టప్రియభాషణుఁడుం బ్రసిద్ధిగన్. 1258
క. కలవానికిఁ జుట్టములును, గలరు హితులు గలరు బంధు♦గల రఖిలంబున్
గలదు మఱి లేనివానికి, కలవానికి నీఁడు జోడు♦కలరా జగతిన్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 4.

శా. పోవున్ జాతి యథోగతంబయి కడున్ ♦ బోవున్ సదాచారస
ద్భావం బన్వయశుద్ధి నిష్ఫలమగున్ ♦ బాహాబలశ్రీ వృథా
భావంబొందు గుణానుభావము తృణ♦ప్రాయంబగున్ నిర్ధనుం
డౌ వాఁడెన్నటు ముఖ్యుఁడా సురభిమ♦ల్లా నీతివాచస్పతీ.

మ. ధని యెవ్వాఁడగువాఁడె సత్కులజుఁడున్ మేధాశాలి సర్వార్థవి
ద్వనుఁ డతఁడుజ్జ్వలమూర్తి యుప్రతిభవాగ్జాలుండు సర్వజ్ఞుఁడౌ
ననఁగా శోభిలు నెల్లసద్గుణము లర్థైశ్వర్యంబుల్ సుమీ
యనిశశ్రీజిత వాసవా సురభి మల్లా సిత్రవా పస్వతీ. 1261

భర్తృహరిసుభాషితము, ఎ. బా. ప 32, 33ఁ

ఉ. జాతి దొలంగుఁ గాత గుణశక్తి రసాతలసీమకుం జనుం
గాత కులంబు బూదియగుఁ గాత నగంబున నుండి శీలముం
బాతముఁ జెందుఁగాత బహుభంగుల విక్రమె మాప మేలు వి
ఖ్యాతగుణంబు లెల్లఁ దృణకల్పము లొక్క ధనంబు లేపడిన్.

క. ఏనరునకు విత్తము గల, దానరుఁడు కులీనుఁ డధికుఁ డార్యుఁ డతండే
ధీనిధి ధన్యుఁడు నేర్పరి, నానాగుణగణము కాంచనంబున నిలుగున్.

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. నీతి. 32, 33.

చ. కులము రసాతలస్థలికి గూలిన పుంపిపం ...
బొలసిన శీల మద్రితటభూమిని జాతి విదగ్ధమైన ద్వి
ట్కులహరశౌర్యమందు ... పడినన్ ... ధనంబె కా
వలె నది లేనిచోఁ దృణలవంబులుగా గుణకోటు లెన్నియున్. 1264

ఉ. వాఁడె కులీనుఁ డుత్తముఁడు వాఁడె రసజ్ఞుఁడు వాఁడె యార్యుఁడున్
వాఁడె బహుశ్రుతుండు మఱి వాఁడె గుణాఢ్యుఁడు వాఁడె వక్తయున్
వాఁడె సురూపియంచు ధనవంతుని సందఱు నెంతు రెంతయున్
బోఁడిమిగాన సర్వగుణముల్ ఘనకాంచనభూతముల్గదా.

భర్తృహరిసుభాషితము, పుష్పా. తి. ప 31, 32

ధననిరసనము

సీ. జలములందు మత్స్యంబులు చపలఁ బట్టు, లామిషము నెట్లు భక్షించు నట్లు దివిరి
యెల్లవారును జేరి యనేకవిధుల, ననుదినంబును భక్షింతు రర్థవంతు.

క. అర్థ మనర్థమూలం, బర్థము మాయావిమోహనాచరణము నాసం
దర్థార్జనదుఃఖమున నృపార్థికృతజన్ముఁ డగుట పరమార్థ మిలన్. 1267

భారతము, అరణ్య. ఆ 1 పద్య 27, 28.

క. ధనము కలిమియు లేమియుఁ గ్రాసునందు, నిఱపి నెుత్తంగ ములు నూరె నిర్ధనత్వ
మెక్కుడైన దానిదిక్కున నెట్టు లన్న. నీన ము గుణదోషములెన్నంగ విస్తరింతు.

క. ధనము గలవాఁడు మృత్యువ, దనమున నున్నట్లు భయము ♦ దనచిత్తమునం
దనుకఁగ నుల్లల నుమనను, విను శిఖిచోరాదిముఖ్య ♦ విషయాపదకున్.

క. కోపంబును లోభంబును, నేపారి మనంబు గలఁప ♦ నెప్పుడుఁ జింతా
తాపంబు నొందు సధనుం, డాపదగా కవ్విధము సు♦ఖావహ మగునే. 1270

క. ఎచ్చోట నైన నధనుఁడు, విచ్చలవిడి నుండు లేదు ♦ వెఱ పించుకయుం
బొచ్చెపుఁ జందం బొల్లఁడు, మెచ్చరె సుర లైనఁ బలుకు♦మృదు వై యుండున్.

క. లోకము చందము గనికొని, యీకానఁగ నగుధనాదు♦లెల్లను గాల
వ్యాళలతఁ బొందఁ గలయవి♦గా కుండమి యెఱిఁగి విడుపు♦గడుఁ జదు రెందున్.

క. ధనవత్త్వము దుఃఖకరం,బని కని తత్కాంక్ష విడుచు♦నతని కధనతా
జనితాత్మాధీనత్వం, బనుపమసౌఖ్యంబు సేయు♦నక్షీణముగన్.

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 33-38.

సీ. శాల్యోదనాపూప♦సద్యోఘృతంబులు, మెసఁగ మేనునఁ గండ♦మెండు గలిగి
రక్త మాంస ప్రపూ♦ర్ణత నింద్రియంబులు, ప్రబల మోహంబు లో♦భంబు నిగుడ
దార సుతుల యందుఁ ♦ దనివి చాలక బహు,ద్రవ్యమందు నపేక్ష ♦ దారసిల్లు
మున్నె "యర్థాతురా♦ణాం న గురుర్న బంధుః" వనెడి వాక్యంబు♦తోడుఁగాఁగ

గీ. పేదలకు బాంధవులమను ♦ బెట్టులుడిగి, పరమ నాస్తికు లై జనుల్ ♦ బ్రదుకు నాస
పడి చెడుదు రంతమున జను♦బారిఁ ద్రెళ్లి, జీవులకు దొడ్డ సంపదల్ ♦ చేటుగావె.

ఆ. ధనముఁ గూర్చె నరుఁడు♦తస్కరుల్ క్షత్రియు,లపహరింతు రొక్కొ♦యనికృశించు
స్త్రీల నేలు వాండ్ర♦చిత్తంబు లేచాయ, బాఱునో యటంచుఁ ♦ బరితపించు.

ఆ. పేర్మి నదుకు గుండె ♦ పిక్క చెదరు లేక, యుండవచ్చుఁ బేద♦యులుకుఁ దక్క
రయణ "గోచిపాఁత♦రాయఁడు దొంగల, మిండఁ" డనెడు మాట♦మేలు దెలిసి.

కుచేలోపాఖ్యానము, ఆ 3 పద్య 43, 44, 47.

ఉ. కన్నులఁ జూపు గల్గినను ♦ గాంచఁగ నీ దెదురైన వీనులన్
బన్నగ విన్కి గల్గిన ద♦వన్విన నీ దిఁక నోరు పల్కఁగా
మన్నమ బల్క నీదు మతి♦యున్నను జేతులు మ్రొక్క నీదు సం
పన్నని గర్వమత్తవులఁ ♦ బాపెడి లేవడి యేన్విరక్తుఁ డేన్. 1277

క. కలిమిని గలిగెడు గరువము, బలు దయ్యము దానిఁ దోఁ♦లఁతి విరాగుం
డలుక విడు శాప మవు మ్మను, వల గామెడలెడును మేల♦యవుఁ గాదె కవీన్.

విశ్వేశ్వరీయము, ఓంబ. ఆ 3. పద్య 15, 16.

సీ. కామరోగాది దు♦ష్కర శత్రు వర్గ ప్రతాప ప్రధాన సా♦ధనము ధనము
జన్మ పరంపరా♦సంపాదితానేక, ఘన కర్మ జాల వ♦ర్ధనము ధనము
కైవల్య సంప్రాప్తి♦కారణ వైరాగ్య, ధర్మమార్గావరో♦ధనము ధనము
సకలావ గుణ పుంజ♦సంశ్రయాశా రూప, గాయణ నిగళ బం♦ధనము ధనము
గీ. గలిగి గర్వంబు దొట్టి దుః♦ఖంబు మదికిఁ, బెనుచు నజ్ఞాన పావకేం♦ధనము ధనము
స్వప్న లబ్ధ పదార్థంబు ♦ చందమునను, దలఁచి చూడంగ వట్టి దం♦ధనము ధనము.
కవిరాజమనోరంజనము ఆ 1.

ఉ. లజ్జకుఁబాపు శీలముఁ గు♦లంబు వడి న్విడిపించు సూనృతం
బుజ్జనసేయుఁ జేయు మొగ♦మోటమిఁ దూలుచుఁ బాతకంబులన్
మజ్జన మార్చునార్చ నభి♦మానము రోఁతల కియ్యకొల్పునీ
ముజ్జగమైనఁ ద్రిప్పుఁ దుది♦ముట్టను దా ధనకాంక్ష యేరికిన్. 1279
కవికర్ణరసాయనము, ఆ 5 ప 121.

సీ. నెమ్మనితిమిరంబు ♦ నేత్రగోళంబుల, పర కర్ణపుటముల ♦ ప్రత్తి నోరి
వాకట్టుచుందు గ♦ర్వలతాలవాలంబు, వినయకృత్యంబుల ♦ వేరువిత్తు
కరుణారసంబుతె♦క్కలికాఁడు మదిచొక్కు, పాతకంబులపాలి♦పట్టుగొమ్మ
మొగమాటు కుడుగని♦పగ రాజసంబుల, యిక్కవ గురుసేవ♦కెదురుచుక్క
గీ. పరుషవర్తన కునికి లో♦భంబుటెంకి, బాంధవస్నేహసిందూర♦పాలకంబు
కలశపాథోధిపుత్త్రి క్రేఁ♦గంటిచూడ్కి, గాని రాజులనేరమి♦ కాదుసువ్వె.
రాజశేఖరచరిత్రము, ఆ 2 ప 21.

క. ధనమున రిపువడ్వర్గము, జనియించును గర్వ మెచ్చు ♦ సద్బుద్ధి చెడున్
ఘనరాజచోరభయములు, ననిశము ఘటియించుఁ బ్రాణ♦హానియుఁ గల్గున్.
కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 4 పే 95.

దారిద్ర్యము

క. కులసతి రోయును చుట్టంబులు వాయుదు రొరులు గష్ట♦పుంబలుకుల ని
మ్ముల వాడఁ దొడఁగుచుందురు, కలియుగమున ద్రవ్యహీనుఁ♦గలకాలంబున్.
క. మృతిజెందిన జనుడైనను, హితులెల్లను డాయుదురు మ♦హీస్థలి లోనన్
మతిఁ దలఁపఁ బేదఁ జేరరు, బతిమాలిన నైన సఖులు ♦ బంధులు నెపుడున్. 1283
సీ. వఱలు దారిద్ర్యంబు♦వలన సిగ్గు జనించు, సిగ్గున సత్త్వంబు ♦ శిథిల మగును
సత్త్వహీనుఁడు తిర♦స్కారదూషితుఁ డగుఁ, బరిభవయుక్తి స♦న్నరుఁడు బెగడు

చెఁడిన వాఁడు నెవ్వగలచే దుఃఖిల్లు, నధిక దుఃఖితు బుద్ధి యడఁగి పోవు
బుద్ధిహీనుండైనఁ బొడవడంగును వేగ, పొడ వడంగినఁ గీర్తి యడఁగు ధాత్రి
గీ. నల్లు గావున నిర్ధనుఁడైనవాఁడు, బహువిధంబుల నీచెప్పఁబడినయట్టి
యాపదల కెల్ల మూలమై యార్తిఁ బొందు, నెవ్విధంబుననతఁడెన్న నేఁడుగాఁడు.
పంచతంత్రము, పూ. నా. ఆ 2 పద్య 104, 116.

క. ధనహీనుఁ డధముఁ డల్పుఁడు, ధనహీనుఁడె మూర్ఖుఁ డప్రధానుఁడు ధర న
ద్ధనహీనుఁడు తలపెట్టిన, పని గ్రీష్మసరిజ్జలంబు పగిది నడంగున్. 1285
పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 3.

సీ. కులమహీరుహమహాకూర్పరకుఠారంబు, కోపాగ్నివృద్ధికృద్ఘోరనాడి
సంసారసుఖశైలశతకోటిపతనంబు, దేహవ్యథాలతాదోహదంబు
శశిముఖీదృక్పాతసంగోధిజంబీర, ఫలరసం బతిధైర్యభర్మకషము
ప్రతిభాంబుహృద్గ్రీష్మపవనంబు నిజవధూరచితనిందాపార నిచయఘనము
గీ. సంతతాహారసంపాదిసంభ్రమప్రయత్నవిఘ్నదమతను క్షుధార్తిదాయి
యమితదుఃఖాశ్రయస్థానమై కడంగు, భూరిదారిద్ర్యదోషంబు పాపిలేనపుడు
హంసవింశతి, ఆ 2 ప 150.

సీ. రూపింపనిర్మలరూపంబు లెడలించు, రక్తమాంసములభారము లడంచు
నుద్యోగములకునై యూహఁ జేరఁగనీదు, మగల కింతులకును బగలు సేయు
బహుళంబులైన లోభంబు లుత్పాదించు, సూనృతవాక్యంబుఁ జూఱవుచ్చుఁ
జాల దురాశావిచారంబుఁ గల్పించు, మానంబు చెడఁ బతిమాలిపించు
గీ. సకలసుఖానందవనమునకగ్నికీల, యతిశయాక్రాంతచింతావిహరణభూమి
భూరిదుఃఖములకు నెల్లఁ బుట్టినిల్లు, ప్రజలకును లేమికంటెఁ బాపంబు గలదె.
కుచేలోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 50.

లక్ష్మీకటాక్షపాత్రులు

సీ. నిత్యసత్యులు శౌచనిరతులు గురుభక్తు, లప్రమత్తులు దక్షులమలమతులు
సత్కర్మపరులు విజ్ఞానముఁ దపము ధ్యానము బ్రహ్మచర్యంబు శమముఁ గల్గు
వారలు ప్రీతి నావసియించు నిక్కలు, క్రూరు, నాస్తికుఁ గృతఘ్నునిఁ గుబుద్ధి
వర్జింతు నెంగిలి వర్జించి యిలువడి, ఘటశుద్ధి గలిగిన కాంతలందు
గీ. నిల్లు వల్లభప్రతికూల నిష్ఠురాత్మ, నన్యమందిరగామిని నధికనిద్ర
యైనమానినిఁ దొలఁగుదు నల్లినీత్యాకతరువండపుష్పనాటముల నిల్తుఁ. 1289

సీ. ప్రసూనపదములఁ బొంది యిందిర శుభ,మందిరస్థితి కటిఁ జెందె నుదర
మందె మాణిక్యవక్షోన్నతత్వము గుహ్యముఁ జెంది భార్యాప్రమోదలీల
క్రోడాంగమున నెలకొని సుతబహుప్రాప్తి, హృదయంబునొందె యభీష్టసిద్ధి
గళమున వసియించి కంఠభూషణలబ్ధి,వదనాబ్జమున నిల్చి మృష్టతరాన్న
గీ. మంజువాక్యకవిత్వసమగ్రకాంతి మహిమ గలుగంగఁ జేయుఁ దా మస్తకమున
కరిగనేని రయంబున నతని విడిచి, యతిముదంబున నన్యుని నాశ్రయించు.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 236, 238.

ఉ. తాలిమిఁ గల్గి తాఁ బరులదైన్యము వాపుచు శాంతిఁ గల్గి సం
తోషితచిత్తుఁడయ్యుఁ దగ సాహసకార్యము సేయ మైకొనం
జాలి పరోపకారియయి సంపద కబ్బనియౌతఁ డెప్పుడున్ 1292
శ్రీలలనాకటాక్షసరసీరుహధాముఁడు మంత్రిశేఖరా.

చారుచర్య, ప 67.

సీ. కలిమి దాఁపక పైతృకంబుఁ జేసినవాఁడు, పుణ్యతీర్థము లాడఁబోవువాఁడు
వితరణశీలుండు వినయంబు గలవాఁడు, పరకాంతలకు నాసపడనివాఁడు
శూరత మెఱసి ప్రశస్తికి నోర్వనివాఁడు, సత్యశౌచంబులు సల్పువాఁడు
బాంధవపితృమాతృభక్తి జెందినవాఁడు, కిల్బిషంబులకు శంకించువాఁడు
గీ. సప్తసంతానవిఖ్యాతి జరగువాఁడు, నిఖిలభూతదయాసక్తి నెగడువాఁడు
మేలు మఱవనివాఁడు లక్ష్మికిఁ బ్రియుండు, వానియొద్దనె హరిరాణి వదలకుండు

జైమినిభారతము, ఆ 3 పద్య 40.

లక్ష్మీకటాక్షానర్హులు

క. వ్యవసాయరహితు సాహస, వివర్జితుని నుచితయత్న విముఖుని నలసున్
దివిరి సిరి గవయ నొల్లదు, యువతీరత్నంబు వృద్ధు నొల్లనిభంగిన్. చారుచర్య,ప65.

ఉ. జూదరి దుష్టు దుర్వ్యసను జారుని సజ్జనదూషకున్ మృషా
వాదిఁ గృపావిహీను గృహవర్తివిఘాతకు లోభి సంతత
స్వోదరపూరకున్ బిశును సుద్ధతునిం బెడఁబాయు లక్ష్మి వే
దాదిసమస్తవిద్యలు పరాన్నపరాయణుఁ బాయు నై వడిన్. 1294

క. వ్యతిపాతయోగమున వైధృతి సంక్రాంతులను బర్వదినములఁ దీర్థ
వ్రతచర్యలఁ బైతృకముల, సతివలఁ గామించువాఁడె సద్భ్రష్టుఁడు సిరికిన్. 1295

[illegible] 2 పద్య 40, 44.

సీ. కుటిలులు పిశునులు ♦ గురుభక్తిశూన్యులు, కరుణావిరహితులు ♦ పరధనపర
దారాభిలాషులు ♦ ధర్మహీనులు కృతఘ్నులు దరిద్రులు నిత్య♦కలుషమతులు
కలహప్రియులు హరి♦కథలనువిననట్టి, వారు నిజాన్వయ♦దూరులైన
ఖలులు కామాంధపం♦కులు బధిరుల్ నాత్మనుతి జేసుకొనువారు ♦ సతతముపర
గీ. నింద జేయుచు నున్నట్టి ♦ నీతిబాహ్యు, లాత్మజాయావిదూరు లా♦త్మఘ్నులును
పరపలవిఘాతకులు లోభ♦పరులు నీదు, కంటబడనట్టివార లో ♦ కమలపాణి.
భార్గవపురాణము, ఆ 4.

ఆయుర్వృద్ధిక్షయకారణములు

గీ. క్షమయు సత్యంబు గృపయు శౌచమును గురుల,వలన భక్తియు నాయువు పొలుపు నిచ్చు
నలుక బొంకు క్రూరత శుచి♦తాపగమము,గురువిరోధమాయువు గడు♦గుంద జేయు.
గీ. తపమునను బ్రహ్మచర్యవ్ర♦తమున హితమి,తాశనమున రసాయనా♦భ్యాసమునను
బెరుగు నాయువు క్రియలపై నరుడు ప్రీతి,గలుగుటయు బూర్వభవకృతకర్మఫలము.
క. చలమున నధికమయిన పనిసేయుటయుక్తమును న♦పథ్యమునగు భో
జనములు హరించు నాయువు, వనిత యవియు బూర్వకర్మ♦వశతన కలుగున్.
ఆ. సుకృతు లమరలోక♦సుచిరవాసులు నిట,దిగి చిరాయువులును ♦ నగుదు రితరు
లుత్కటముగ నరక♦గతులయి తుది నాయు, వల్పమగు మనుష్యు♦లగుట గలుగు.
భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 130, 34.
ఆ. ఆవులింత నోర♦నాచి ముక్కున బుచ్చి, వెలయ దుమ్ము నట్లు ♦ వీడుకొలిపి
చరమధాతు రక్షి ♦ సమ్మతి నొనరించు, సజ్జనుండు వర్ష♦శతము బ్రదుకు. 1301
చారుచర్య, ప 63.

అనావృష్టి

సీ. ఏఱొండ చూచిన ♦ నెరగలిపడి చర్విపోగలేనియనలంబు ♦ లెగయుచుండ
చెట్టు చూచిన ♦ నెలమి బచ్చనియాకు, వెదక మందునకైన ♦ జిదుమలేక
కొలది చూచిన ♦ నెల్లెడజలమింక, విసరెడిగాలితో ♦ నిసుము చల్ల
చెరువు చూచిన ♦ నెండమావులపజ్జ మృగములు జలమంచు ♦ దగిలి పఱవ
గీ. నిలుకత్వంబు వదలు వా♦సనుడు మాన్ప, బోలునో కాక యింతలో ♦ బొడవడంగ
గలుగ సకలజంతుభయావ♦హంబుగాగ, దూషితముగ ననావృష్టి♦దోష మయ్యె.
పంచతంత్రము, నారా. సంధి. ప 78.

సీ. ఒండొంటితోఁ గాలి • నొరసి రాజిక మండి, భూతిగా సులకీతిఁ • బొల్చు వనము
లెట్టింపు లింకి బీ • ళెండ చిస్ఫోటికల్, గాతంబులై తటా • కములు బలసె
తాళప్రమాణభే • దము లైన, జోడిజోడి, యిసుకదిక్కుల నదు • లెల్ల నింకె
కాఁగినయట్టి మం • గళము కైవడి, సహ్య, విరహితధరణిగా • విరులు గప్పె
గీ. విత్తన మొదలుకూరారు • వెదకి నేని, కుద్యములు కావె మనుజసం • కులము మాని
దోషమున రాజనావృష్టి • దోషమేమి, సేయ నేరదు తాఁ బ్రవే • శించె నేని.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 4.

క్షామము

క. రోషముతో నిజమహిమో, న్మేషము చూపంగ వలసి • మీనంబునకున్
భూషాత్మజుండు వచ్చిన, దోషంబునఁ జేసి కఱవు • తోడసె రాగన్. 1304

లయవిభాతి. విసరెఁ బెనుగాడుపులు • మసలె జలదాగమము
పసిమి చెడె సస్యములు • కసవుఁ దిన లేమిం
బసరములు వట్టె నదు • లిసుకలును జిప్పలును
మిసమిసమసన్ విగత • రసగరిమ నింకెన్
వసుమతి పడన్ దిబిరెఁ • గుసుమఫలపత్రముల
పస దఱిగ భూరుహము • లుసురుడిగెఁ బ్రాంతి
ప్రసరములు నొండొకటి • మెసఁగఁదొడఁగెన్ గఱవు
గసిమసఁగ విశ్వమున • వెస లయవిభాతిన్. 130

సీ. మిగులభీకరవృత్తి • మిన్నుముట్టెఁ ధూమ, కేతువె బిరుదు టె • క్కెంబు గాఁగ
నోరంత బ్రొద్దును • హోరని విసరుచుఁ, గరలుకరువలి స • కీబు గాఁగ
చెట్టుచేమలు గారు • చిమ్మనఁ గమకిన, మున్నని గిరులె యే • నుఁగులు గాఁగ
నిప్పులు గ్రిక్కుచు • నెప్పుడుఁ గాయుని, బ్బరపు టెండలె ప్రతా • పంబు గాఁగ
గీ. అనశనప్రాప్తి మృతమను • ష్యప్రతాన, మాంసభక్షణదృప్తగో • మాయుకాక
ఘోరబహుజంతువులు బంట్లు • గుంపు గాఁగ, రాజసంబున దుర్భిక్ష • రాజు వెలసె

వరాహపురాణము, సం. ను. ఆ 10 ప 27-30.

సీ. చనుదెంచె శని మీన • మునకుఁ దూర్పున, ధూమ, కేతువు తోఁచె శి • ఖాతిదంబు
రం జేసె మధ్యాది • నంబుల రేపాడి, చినికెఁ దుషారంబు • దినదినంబు
రాత్రుల మిన్ను ని • ర్మలభావమును బొందె, వెలియెండఁ గాసె గ • ర్వతి ఘోరం
వర్ష గర్భము నడ • నక పోయె విదియలఁ, గుముదాప్తధారణ • కొమ్ము దఱిగె
గీ. కన్య భిన్నింగ దక్ష్య వ • ఖాప్రవేశ: కాలమున నుత్తరాషాఢ • ఖండగర్జ

తెపంగ జముదెసఁ దోలకరి♦నేమి సెప్ప, నెల్లజనముల మనములు ♦ దల్లడిల్ల.

గీ. కుసుప లూడర్లు బరపటుల్ ♦ గోళ్లసంచు, లల్లిబియ్యంబు వెదురుబి♦య్యంబు గొప్రై
చెట్లు నిండెట్లు తుంగ ము♦స్త్రియుల నేత, గుంజు మొసలుగఁ దినదొర♦కొనియె జనము

ఉ. తోలును నెముల్లు నిగ్గిని ♦ ప్రోసినఁ దొంబదిచోట్లఁ గూలువా
రాలిని బిడ్డల న్విడిచి ♦ యాఁకటిచివ్చున వెచ్చ పోవునా
రేలికబంటు నాసియొక ♦ యించుక లేకఁ గృశించువారు నై
తూలె జనంబు మానశశి♦దోషము దాఁకి నికస్తసస్యమై. 1309

క. నవయము నుండియు కొక్కొక, దివసంబున నశన ముల్బఁ దినిదగమికులన్
భువి నొరగి లేవ నోపక, శివశివ జనకోటి విడుచు ♦ జీవానిలముల్.

క. కని వంతంతను నొత్తఁగఁ, గరవెసకతినంగనోపఁ ♦ గలుగక మనుజుల్
సుసుర ప్రుక్కిరి కొందఱు, పరదేశంబులకుఁ జనిరి ♦ బ్రతుకులకొఱకున్. 1311

కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 149, 151, 153, 154, 155.

శుభశకునములు

తే. సీతకప్పుడు మంగళ♦చిహ్నలొదవె, నెడమదెసఁ జన్నఁ గన్నును♦ బొడమెయు భుజము
మొగినదరఁజొచ్చెరాహువి♦ముక్తుఁడైన, చంద్రుగతి వెల్గె ననముఖ♦ చంద్రుఁడొప్పె.

రామాయణము, సుంద. ప 261.

సీ. సంఘనాథుఁడు మంద♦గతి ననుకూలుఁడై, వీచె నల్దిక్కులు ♦ విశద మయ్యె
నఖిలలోకంబులు ♦ నానందమును బొందెఁ, దుముల మై దేవదుం♦దుభులు మ్రోసెఁ
గర మొప్ప జలధుల ♦ కలఁక లడంగెను, మించినగతిఁ బ్రవ♦హించె నదులు
గంధర్వకిన్నర♦గానముల్ వీతెంచె, నప్సరోజనములా♦స్యములు సెలఁగె

గీ. సురలు గురియించి రందంద ♦ విరులవాన, మునిజనంబులు సంతోష♦మునఁ జెలంగి
వినుతు లొనరించి రవ్వేళ♦ విశ్వ మెల్లఁ, బరమమంగళ మై యొప్పె♦ భవ్యచరిత.

భాగవతము, స్కం. 4 పద్య 29.

సీ. నానుకళ్లెనసె పొం♦[illegible]సము పేర్చెఁ దలి దక్షిణమున ♦ గాలి పలికెఁ
పూర్ణకుంభయుగంబు ♦ పొడచూపె ముందట, సిద్ధబ్రాహ్మణు ♦ లెదిరి రంట
సకిలించె నుత్తమా♦శ్వము సమీపంబున, వైనతేయుఁడు కేల♦వైచి యాడెఁ
గుడినుండి యలపాల ♦ యొడసుసఁ జనుదెంచె, వలకెక్కెఁ జూపుమ♦ మెలగెఁ జనుప

గీ. ప్రజ్వరిల్లెముఁ గనుపట్టెఁ ♦ బావకుండు, దధి ఫలంబులు సుమములు ♦ దారసిల్లె
మునుచుచు వెచు వెంట♦ నధిపునకును, హితవు మీఱంగ నిజరాజపురో♦హితుఁడు దెలిపె.

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 83.

సీ. వేదనాదముతోడ ♦ విప్రసముగ్రము నిల్చె, నుతినిల్చెఁ బూర్ణకుంభ ♦ ద్వయంబు
పాలకుండలును ద ♦ ర్పణమును గనుపించెఁ, గన్యకాయూథము ♦ ఖ్యాముగ నిల్చెఁ
బువ్వుదండలు ఫల ♦ ములు నెదుటఁ జెలంగె, శంఖభేరీస్వన ♦ స్వనము మ్రోసె
వృషభఘోటకమద ♦ ద్విరదనాదము మించె, దీప్యమానాగ్నిశి ♦ ఖల్లె దిశల
గీ. దివ్యధవళాతపత్రముల్ ♦ దీప్తిఁ దోచెఁ, జేరువను దీర్చెఁ బాలతో ♦ క్షేమకారి
యిట్టికళ్యాణశకునంబు ♦ లెన్ని యేని, సుకరముగ నయ్యె శోభన ♦ సూచకములు. 1315
నాగరఖండము, ఆ 5 పద్య 97 సంపుట 2.

గీ. కాకి కన్నెసెఁ దోడనె ♦ గౌళి పలికెఁ, బొలిచె నట్టింటఁ గుమ్మరి ♦ పుర్వు మెలఁగి
యున్నయునుగల్లగాకుండ ♦ నేఁగుదెంచె, హృదయనాయకుఁడో మన్న ♦ యిదియె చాటు.
శుకసప్తతి, ఆ 2.

ఆ. భూసురద్వయంబు ♦ పుష్పముల్ ఫలములు, మాంసఖండమును ♦ మధుఘటంబు
నెదుటఁ జేర్చె వాజి ♦ హేషారవంబులు ద్గతిఁ దనర్చెఁ బక్షి ♦ గతులు దీర్చె.
నృసింహావిలాసము, ఆ 3.

సీ. మును క్షేమకారి యా ♦ డినపాలకుడినుండి, యెదురుగ శేతెంచినఁ ♦ గుడిభుజ మద
రిన వాయసంబు దీ ♦ ర్చిన పైఁడికంటె వేకలయఁ బలికెఁబం ♦ గారుకలశ
మెదురైనఁ గుడిపల్కు ♦ వేసినగాడిద, లెలుఁగిడ వేశ్యల ♦ నెలమిఁ గన్న
కలకలదక్షిణ ♦ గౌళి పల్కిన మేకఁ, జల్లనిగాడ్పువి ♦ సరినఁ గవగ
గీ. బ్రాహ్మణు లెదిర్చినను ఘంట ♦ గవళి వినిన, నైదువలుపాటఁ బాడిన ♦ సర్వహేమ
వినఁబడినఁ బండ్లుగానవ ♦ చ్చినవి మొదలు, మేలుశకునంబు లెఱిఁగి య ♦ వ్వేళలందు.
ప్రబంధరాజ వేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 761.

సీ. పార్శ్వంబు వెడల వా ♦ యసము చేరువఁ దీర్చె, వృషభం బెదుగ అంకె ♦ వేసి నిలిచె
వాడలో శునకంబు ♦ వచ్చెను దక్షిణాంబుద పూర్ణకుంభంబు ♦ లెదురుపడియె
గవనివెల్పటబెరి ♦ కయుఁ బోషునలరెను, వలకెక్కసూపెఁ జే ♦ వలతిఁ జెమరు
పసువు నేలనువచ్చెఁ ♦ బాలపయ్యెదనంక, కుడినుండి యెడమకు ♦ నడిచె నక్క
గీ. నీవు వేఁటకు విచ్చేయు ♦ నెడ నృపాలపుంబి పెండ్లికి నగుశకు ♦ నంబు లయ్యె
నేఁడు గొల్లలమాట మ ♦ న్నించి నిలిచి, ప్పుసు కరుగుట మిక్కలి ♦ మేలు తెపు.
శేషుఁతలావరణయము, ఆ 1.

గీ. పురుషులకుఁ గుడిపార్శ్వంబు పొలఁతులకును, వామపార్శ్వంబునదరిన ♦ వాంఛకొలఁది
శుభము చేకూరుననిబుధ ♦ సూక్తి లెలమిఁ, గలవు గావున శుభముగాఁ ♦ గలదు నీకు.
కళ్యాణకృష్ణవిలాసము, ఆ 3.

తానము జగడముకలిగెన, శ్రీపతి సైనంబు దగదు ♦ శిఖినరసింహా.

క. తలపట్టుబెట్టుతలయును, దలగూనెయు నెట్టజడల♦తల విరిపలయున్
నిలగని పయనముబోయినం, జెలువము నెడబాసిచనును ♦ శిఖినరసింహా. 136

శిఖినరసింహాశతకము, ప 8 11.

మహోత్పాతములు

మ. కులశైలంబులు గ్రక్కదం గదలె ది♦క్కుల్ వ్రయ్యలయ్యెన్ మహీ
వలయం బంతయు జిల్లునం దిరిగె దే♦వవ్రాతముల్ సాధ్వసా
కులతం బొందెం బయోధు లన్నియును సం♦క్షోభించె సప్తాశ్వస
ప్తులు బిట్టుల్కి రథంబు నల్ దెసలకుం♦బో వీడ్చె నుద్భ్రాంతిమైన్.

భారతము, అర. ఆ 5 పద్య 208.

క. ఉర్వీవలయము వడంకెను, బర్వము గాకయును రాహు♦భానునిఁ బట్టెం
బర్వతము లురలె వఱళ్లు, సర్వదిశల నఱచె నభము♦శర్కర గురిసెన్.

భారతము, శల్య. ఆ 2 ప 240.

సీ. చిలుకలు గూబల ♦ యెలుఁగులచందంబు, దోఁపంగ నఱచు రా♦త్రులను దివసము
లందును నక్కల♦యట్లు పేఁకలు గూయు, మొదవుపిండునకు గా♦డిదలు వుట్టు
ముంగుల కుదయించు ♦ మూషికంబులు గుక్క, లెల్లను బిల్లుల♦నీను బలుఁదు
హరియును దక్కఁగ ♦ యాదవనివహంబు, బ్రాహ్మణప్రతతికి ♦ బాధ సేయు

గీ. గురుల కవమాన మొనరించుఁ ♦ దిరుగు లజ్జ, విడిచియఖిలామములవెంట♦విభులపంపు
సేయ కున్మార్గములఁ దమ♦చిత్తములకు, వచ్చినట్లు వర్తింతురు ♦ వనిత లధిప.

క. అనలములు హోమకాలంబున నానాభూతవర్ణ♦ములతోడ శిఖల్
మనుజేశ్వర వామావర్తన మొందఁగ నుగ్రగంధ♦రౌద్రంబు లగున్.

క. విను కూడుగూర పాకము, గనుఁగొని ప్రాయి వాపి డింపఁ♦గానప్పుడ సం
జనితము లై పువ్వులు గల, గొన మిలమిల మెదలు నందుఁ ♦ గురుకులముఖ్యా.

భారతము, మౌస. ఆ 1 పద్య 18—21.

సీ. జంతువు లొండొండు ♦ జాతుల నీనుట, పెల్లుగ జల్లుచుఁ ♦ బెనుమెయిల్లు
నెత్తురుగురియుట ♦ నిష్ఠురంబుగ శారి, కలహరోద సేయుట♦గములుగట్టి
నక్కలు నెలవుల ♦ నగరవీథులఁ బట్టపగలు వాపోవుట ♦ బలులు గాకు
లంటుకొండుట గూబ♦లంతఃపురంబులు, సొచ్చుట సేనలు ♦ సొంపువవుట 134

గీ. గతిగి[illegible] పతిముని♦[illegible] మొకర్త, [illegible]

దేహమును నట్టహాసప్ర♦దీప్తముఖుఁడునగుచు లంకలోఁ దిరిగెడు♦గ్లానిఁ గాంచు.
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 423.

మ. వసుధామండలి సంచలించెఁ గలయ♦న్వారాశి ఘూర్ణిల్లె నా
కస మెల్లం బొరిఁ గప్పెఁ జీకటులు ది♦క్చక్రంబు గంపించె న
శ్వసమూహంబులు మ్రొగ్గె మత్తకరటి♦వ్రాతంబు దూలెన్ రథా
త్తసమస్తాంగము భగ్నమై పడియె ను♦త్పాతప్రవేశంబుగన్. 1344

మ. కురిసె న్నెత్తురువాన మేఘగణముల్ ♦ క్రూరాశనిస్తోమముల్
దొరఁగె న్నిమ్నస్నక జంబుకవ్రజములుం ♦ దోడ్తోన వాపోయె ని
ష్ఠురభంగిం బడియె న్మహోల్కలు పరి♦క్షోభంబుగా గాలియుం
బరుషప్రక్రియ వీచె శర్కరిలమై ♦ ప్రత్యంతదేశంబునన్.
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ ప 1484, 1485.

క. మార్గాలంబులు చెలఁగుచు, గర్జించెను గొబలనుండి♦ కంపించె బహు
స్ఫూర్జితనినదముతో ధర, యర్జితపర్వుఁడయి రాహు ♦ వడిఁ బట్టె రవిన్

గీ. విడువకెప్పుడు పెనుగాలి ♦ వీవఁదొడఁగెఁ, దోఁచె దక్షిణదిక్కున ♦ ధూమకేతు
వసురకన్యలు పూజింప ♦ నరుఁగుతోడ, నున్నతంబైన రచ్చమా♦నొఱిగి కెడసె

గీ. కృత్తికలయందు వక్రించి♦కీడు సూపె, మంగళుండు దివాకర♦మండలంబు
గ్రచ్చికొనెఁ జుక్క వడి రెమ్మ♦వారిఁ గలఁచెఁ, గూర్గనిర్ఘాతపాతంబు♦గుండెదిగుల

గీ. రచ్చమ్రాకులనెల్లను ♦ రక్తధార, లుద్భవించెఁ బ్రభాకరుం♦డుక్కుమడుపఁ
గడఁగె భానునిజన్మన♦క్షత్రమైన, భరణి వీక్షించె నది దన♦పక్షమైన.

గీ. తెలుపుఁ గెంపును పిక్కల♦వెలయ నలుపు, మెడబెడంగుగఁ గొత్తంపు♦మెఱుఁగువాలె
మూఁడువన్నెలతో నొక♦మొండె మెగసి, సాంధ్యసమయంబునందు భా♦స్కరునిఁ గప్పె.
ఉత్తరహరివంశము, ఆ 5 ప 35-40.

సీ. ఓడకనాముంద♦లోకసారమేయంబు, మొఱుఁగుచు నున్నది ♦ మోర యెత్తి
యాదిత్యుఁ డుదయింప ♦ నభిముఖంబై నక్క, వాపోవు మంటలు ♦ వాతఁగలుగ
మిక్కిలు చున్నవి ♦ మెఱసి గృధ్రాదులు, గర్దభాదులు దీర్చి ♦ క్రిందుకొనియె
నుత్తమాశ్వంబుల♦కుదయించెఁ గన్నీరు, మత్తగజంబుల ♦ మదము లుడిగెఁ

ఆ. గాలుమాతభంగిఁ ♦ గదిసెఁ గపోతము, మండ దగ్ని హోమ♦మందిరములఁ
జుట్టుఁబొగలు దిశల♦సొరిది నాచ్ఛాదించెఁ, దరణి మాసెఁ జూడు♦ధరణి గదలె.

క. వాతములు విసరి రేణు, వ్రాతము లాకసముఁ గప్పె♦ వడి సుడిగొని ని
ర్ఘాతములు పడియె ఘనసంఘాతంబులు రక్తవర్ష♦పటలితములయ్యెన్. 185

క. గ్రహములు పోరాడెడి నా, గ్రహముల వినఁబడియె భూతల♦కలకలములు దు
స్స్వప్నము లగుచు శిఖికీలా, వహములఁగ్రిందఁ దోఁచె గగన♦వసుధాంతరగతులన్.

క. దూడలు గుడువవు చన్నులు, దూడలకున్ గోవు లీవు ♦ దుగ్ధము లొసఁగం
బీడలు మేఁయవు పశువులఁ, గూడవు వృషభములు దఱిపి♦ కుత్తుల నెక్కన్.

క. కదలెడు వేల్పులరూపులు, వదలెడుఁ గన్నీరు వాని♦ వలనం జెమటల్
వొదలెడిఁ బ్రతిమలు వెలిఁ జని, మెదలెడి నొక్కొక్కగుడిని ♦ దేవగణంబున్.

క. కాకంబులు వాపోయెడి, ఘూకంబులు నగరఁ బగలు ♦ ఘుంద్రులు గొలిసెన్
లోకంబులు విభ్రష్ట, శ్రీకంబులగతి నశించి ♦ శిథిలము లయ్యెన్. 1366

భాగవతము, స్కం 1 పద్య 337-342.

సీ. కాకఘూకంబులు ♦ కనకసౌధములలోఁ, బగలు వాపోయెడి ♦ బహువిధములఁ
నశ్వవాటములందు ♦ ననల ముద్భవ మయ్యె, నన్నంబు మొలిచె మ♦హాద్భుతముగ
శుకశారికలు రాత్రి ♦ సొగసె విస్వరముల, జంతువు వే ఱొక్క♦జంతువుఁ గనె
నొగిఁ బౌరగృహముల ♦ మత్స్యల ఉదయించెఁ బెరసెఁ గావిరి రవి♦బింబ మనుదినము

గీ. నాశ మత్పాతములు చాలఁ♦ గానఁ బడియె, నరయ నిందుండ వలనగు♦ నవనిపాల
తడయ కిపుడ ప్రభాసతీ♦ర్థమునకరుగుఁ, డనుచు శ్రీకృష్ణుఁ డెంతయు♦ నానతిచ్చె.

భాగవతము, స్కం. 11 పద్య 86.

ద్విపద. పన్నగేంద్రుని శేయు ♦ పడగలు గ్రుంగె, మిన్ను బిట్టవిరె ని♦ మ్మహిని గలగ
ఉడుపలు గలఁగె న♦క్షత్రముల్ రాలెఁ, గులగిరు లగలె ది♦క్కులు ప్రక్కలయ్యె
వెల్లనాఁ గావిరి♦ బెరసి యద్దంపు, బిళ్లపోలికి రవి♦బింబంబు దోఁచె
గుండె జల్లనఁ జేతి♦కులిశంబు వైచి, పండెఁ బొమ్మని దేవ♦పతి కొల్వు విచ్చె.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన. ఆ 1.

క. సురగాలి యెదురువీఁచెను, వఱదొక్కటఁ గూఁక వెట్టె ♦ వసుమతి వణఁకెన్
ఉరగంబులు పడచూపెను, హరిణసమూహంబు త్రోవ♦ కడ్డము దాఁటెన్.

గీ. ఎడమమండిపాల♦ కుడికి నేతెంచెను, బసిఁడికంటివీఁచె ♦ బయలు రొప్పి
పిడుగుపడియెఁ దనువు ♦ దొరలుచు ధరమీఁద, గుండెలవియమింటఁ♦ గొఱవిదోఁచె.

మైరావణచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 3-4.

ద్విపద. నేల గాలఁగఁ జొచ్చె ♦ వానివడ్డట్టు, చాలిమేఘంబు లా♦సన్నమై బర్వె
పలు మక్కలుగానఁ♦బడియె ధూమ్రంబు, నవిసె నెల్లెడవంటు♦కంబులు పుచ్చె
ధారాంపరాక మ♦ద్భుతమయ్యె రాత్రి, కాకకౌశికజంబు♦కములార్వఁ దొడఁగ
గాడ్పూరియుఁ బర్వెఁ♦ గడు మోర లెత్తి, తూలుచుఁ బశువులు♦ నొగలంగఁ జొచ్చె

నింద్రచాపములు ఖం♦డేందుచాపములు, చంద్రార్క-పరివేష♦జాలము లొప్పెడిచె.

పండితారాధ్యచరిత్ర, మహి. ప్రక.

సీ. ఆవేళఁ గంకగృ♦ధ్రావళిపురివిచ్చి, యాడఁగాఁ దొడఁగె శ♦తాస్యుమీఁదఁ
గరము నెత్తురువాన♦గురిసె సేనలమీఁదఁ, బిడుగులు వడఁజొచ్చెఁ♦బుడమి వణఁకె
వఱదు లంతంతకు ♦ వాపోయెఁ దలఁకెత్తి, వెసఁగొన్ని గొడుగులు ♦ విఱిగిపడియె
నెదురుగా నేతెంచె ♦ నెప్పుడుఁ బెనుగాలి, మొఱఁగెడి తురగముల్ ♦ మేఁతలుడిగెఁ
గీ. గడు విలాపించి యొఱలె నా♦కాశవాణి, చెలఁగి యడ్డంబుగా వచ్చెఁ♦ జెవులపోతు
మఱియు ముందట నొక మహా♦మలినమైన, విధవరాలేఁ డెచ్చెఁ బోయిన♦విభునిఁ దలఁచి.

సీతావిజయము, ఆ 3 పద్య 124.

దంతధావనపద్ధతి

క. రేపకడ మేలుకొని యా-పాపక మతి దంతధావ♦నమ్ము విధిజ్ఞుం
డై పుణ్యకాష్ఠమున నా-నోపేతుం డగుచు వలయు ♦ నొనరింపంగన్. 1363

ఆ. ఖదిరమును వటమును ♦ గానుగు జిల్లేడు, వేము మద్ది జువ్వి ♦ వీనియందు
నొగరు చేదు కార ♦ మొగరినచెక్కలఁ, దడిపి తోము వలయు ♦ దంతములను.

సీ. ఆయురారోగ్యంబు♦లగు మద్దిమామిడి, కణమున శ్రీలక్ష్మి ♦ గలుగు మిగులఁ
బీడ తెల్లను బాయు ♦ బీజపూరంబున, రణజయం బొదవుఁ గ♦రంజకమున
విత్తలాభము సంభ♦వించు మారేడున, నొదవు ఘనప్రజ ♦ యుత్తరేన
నరుని హరము జాడ్య♦హరము నగును జండ్రి, సిద్ధించు చతుల వా♦క్సిద్ధి జువ్వి
గీ. జాజి దాడింబమున దరి♦శమున గొడిసె, మొదల నంకోలమునఁ గల్గు ♦ మోక్షలక్ష్మి
సిందువారంబునను రావు ♦ చెడ్డ కలలు, దంతధావన కర్మంబు ♦ లింతవట్టు.

క. ప్రియరుచ్యము కఫపైత్య, క్షయకారి మనఃప్రసాద♦కారణము ఘ్రితి
ద్వ్యాయనాడీశుద్ధికరము, నయసహితము దంతధావ♦నము మనుజులకున్.

చారుచర్య, ప 4-7.

క. పాలోండె ముందు లోండెన్, జాలఁ గలిగి తోలు గలుగు ♦ సరసపుఁ బుడకన్
శీలోత్కృష్టుఁడు ప్రాతః, కాలమునన్ వలయు దండ♦కాష్ఠము చేయన్.

గీ. పంచపర్వంబులందును ♦ బాడ్యములను, జన్మదినములవ్యతీపాత ♦ షష్ఠినవమి
శ్రాద్ధకాలంబులను వ్రత♦చర్యలందు, దంతకాష్ఠంబు గొఱుకుట ♦ తగవుగాదు.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 44, 45.

భూషణధారణపద్ధతి

చ. నగవులు సెంప జోడునది◆ దేవత లిత్తురు మెచ్చి సంతతో
త్సవములు కల్గ భూషణవి◆తానముఁ దాల్పఁగ నట్లు లేనిచోఁ
దనకు ననర్థహేతువగు◆నాభరణంబులు దాల్పఁగాఁ దగున్
దినము పొందెడు ఱక్కయును ◆ రోగియు నిద్దురగాను దాల్పఁగన్. 1369

చారుచర్య ప 29.

వస్త్రధారణపద్ధతి

శా. శీతం బంధువఁబట్టుచీరలును చూం◆ జీర్ణంబులున్ దోఁపులున్
నాతిశ్లేష్మవికృత్తిహేతువులు దు◆ర్వ్యాగోష్ణకాలంబునన్
జేతఃప్రీతియుఁ జైత్యహానియుఁ గడుం◆ జేకూరఁ జెంగావులన్
శ్వేతచ్ఛాయపటంబు లభ్రపటలీ◆వేళన్ త్రిదోషఘ్నముల్.

ఆ. నలిన మైన యడియు ◆ మగువకట్టినయది, యితరజనులు తొడిగినది ◆ సెలవు పొట్ల
బంచినమైనయదియుఁ ◆ గాలినయదియు వర్జింపవలయుఁ జూడ్కు ◆ చీరలందు.

ఉ. చూచినవారఁ దీఁటయు న◆మంగళభావము నొందు నంగనా
నాశముఁ గట్టి భాగ్యము న◆వారితశౌర్యముఁ దప్పఁ బుణ్యముల్
చేసినఁ గోలుపోవు నౌరు◆చీర ధరించిన నెల్కపోటు సం
త్రాసముఁ జేయు ఖండపరి◆ధానము జ్యేష్ఠకుఁబట్టు మేదినిన్,

క. నాలిఁచీర ధరించిన, మేలు దొలంగుటయె కాదు ◆ మిక్కిలి కీడై
కాలుని వశమగుఁ గావున, నాలాయము దానిఁ బాఱ◆వైవఁగ వలయున్. 1373

చారుచర్య, ప 25—28.

పుష్పధారణపద్ధతి

క. పరిమళము గలుగు పువ్వులు, ధరియింపఁగ దానఁ జెందు ◆ తలఁబట్టును చె
చ్చెరఁ జెమటుకంపు దొలఁగును, నరులకు మతిదెలియును వపు ◆ నయనముల కగున్,

ఉ. గేదఁగిపువ్వుఁ దాల్చి సు◆ఖించుచు మేలుజవాది పూసి హృ
ద్యామోదముగాఁగఁ గన్నెరలు ◆ మొల్లలతో వకుళప్రసూనముల్
బాదులు పాటలంబులును ◆ సంపెఁగలున్ శతపత్రకంబులున్
శ్రీవరాయ ధోరులు ధ◆రించుచు నెత్తురె గూర్చి వేడుకన్.

క. గోరంటపువ్వు మరువముఁ, జేరిచి విరజాజివిరులు చెంగలువలుఁ గ
ర్పూరమునఁ గూర్చి ముడుతురు, నారీజనవందనబాణా నాగమునీశాప్తా.

ఉ. మొల్లలు జాజి క్రొవ్విరులు మొత్తములుం గరవీరరాజియున్
వెల్లి వొలంకుపువ్వు కురువేరు త్రిదోషహారంబు లావయన్
చల్లఁదనంబు వీన సహజంబగు గొజ్జఁగినీరు గొంత పైఁ
జల్లి ధరింతు రవ్వి మెయిజాణలు వేసవిరాత్రు లెప్పుడున్.

క. గురువిందలు గన్నేరులు, పరువపు నవమాలికలును పాటలములు వి
స్ఫురశీతోష్ణంబులుగా, వరయఁగ నవి మేలు ముడువ నంబుదవేళన్. 1378

క. పొన్నలు చేమంతులు నున, పొన్నలు సంపెఁగలు మొగలిపువ్వులు పొందెల్
పన్నుగ హిమమున ముడుతుర, యిన్నియు నుష్ణంబు లగుట నెఱిఁగినభోగుల్

సీ. ఘటికాద్వయముదాఁకఁ గంపు జాములనుండు, విరజాజిమొల్లల వీని రెట్టి
పొన్నలయందుండుఁ బొలుపారు నొకజాము, మల్లెలనాయును మాలు దడవు
కరవీరములయందు గురువిందపువ్వుల, బొండల సంతియు బ్రొద్దు నిలుచు
నొకపగల్ రేయియు నుండు సంపెఁగల, వెలయుఁ జేమంతి తద్విగుణము ముండు

గీ. దాని యొనర్చు చెంగల్వ నావి యునికి, నయిదు రాత్రులు గేదంగి యందు వలపు
పుడమి గలుగొట్టు సురపొన్న పువ్వులందు, మాన చెప్పుడు గంధంబు సంత్రియాప్తం.

క. విరవాదులు మొల్లలు క్రొవ్విరిజాజులు ముడువ మేలు వెంద్రుకలు గడున్
గరగరనై యుండుటకతన్, శిరమున నెప్పుడైన ముడువఁ జెంగలువ దగున్.

క. ధర నుష్ణవస్తువులలో, నిరతంబును నుష్ణకరము నేత్రములకు దు
స్తరబాధకమగు మతిహిత,కరమును గాదనికి మల్లి కాకుసుమంబున్.

ఆ. మైదపువ్వుకంటె మల్లియ కంటెను, బుడమిలోనఁ గీడు పువ్వు లేదు
మొగలిపువ్వుకంటె మొగిఁ జెంగలువకంటె, మేలిపువ్వు పుడమిమీఁద లేదు.

క. తల మాసినపుడు మల్లెలు, చలయున్ ముడువంగఁ దొంటివారలు కేశం
బుల నూనియ విడఁచనితఱిఁ, గలుగు హితం బంద్రు కేతకంబులు ముడువన్.

చారుచర్య ప 12-22.

చందనచర్యాపద్ధతి

మ. అగరుం గుంకుమపువ్వుఁ గూర్చి శిశిర వ్యాసంగికాలంబునన్
ఘుసృణం గొజ్జఁగినీరు కప్పురమునన్ వేదించి గ్రీష్మంబునన్

మృగనాభిన్ ఘుసృణంబునం గలిపి య♦మ్మేఘావలీవేళలన్
దగు నుద్వర్తనపూర్వకంబుగ నలం♦దన్ జందనం బిమ్ములన్. 1385

చారుచర్య, ప 23.

ప్రాతఃస్నానాదులు

క. తొమ్మిదిచిల్లులబొందిన్, గ్రమ్మెడు మలములును గీడు♦ గంపులుఁ జెడుఁ బు
ణ్యమ్ము గలుగుఁ బ్రాతస్స్నానమ్మెప్పుడుఁ జేయు బుధజ♦నంబుల కెల్లన్.

సీ. పోఁతనీళులకంటె ♦ భూమిస్థములు మేలు, వానికంటెను గూప♦వారి మేలు
కొలనిజలంబు త♦జ్జలమునకంటె మే, లేటినీళులు వాని♦కన్న మేలు
పుణ్యతీర్థోదకం♦బులు వానికిని మేలు, గంగాజలము లధి♦కముగ మేలు
తొలివారు గల్గిన♦ జలములనదుపులో, ముట్టునీళులయట్లు ♦ ముట్టఁ జనదు.

ఆ. సంగనీరదెంత ♦ కలఁకను బడసిన, బ్రోఁవిపడిన కడవఁ ♦ బట్టినమున్న
స్నానయోగ్య మగ్ర♦నదులజలంబుల, కంటె నగ్రము ధర్మ♦కర్మవిధులు.

సీ. తెలియఁ బ్రజాపతి♦తీర్థంబు చిటికెన, వ్రేలిమొదలు జుట్టు♦వ్రేలిమొదలు
పితృతీర్థ మనఁ జెల్లుఁ ♦ జెనువ్రేలిమొదలితీ, ర్థంబునా బ్రహ్మతీ♦ర్థ మనఁ బరగు
నన్నివ్రేళులకును ♦ నగ్రంబు దేవతా, తీర్థం బనంగ వ♦ర్తిలు మనుండు
నయ్యయివారల ♦ కయ్యయితీర్థంబు, లందిచ్చు జలముల♦యందుఁ దృప్తి

గీ. బ్రహ్మతీర్థజలంబులు♦ బ్రాహ్మణుండు, వెలయ ముచ్చోట్లు చల్లుట♦విహితవృత్తి
తొడలు చేతులు మోకాళ్లు♦నడుమనుండ, నొనరఁ గూర్చుండి వార్చుట♦యుత్తమంబు.

సీ. పూర్వాభిముఖమొండెఁ ♦ బోలనుత్తరమొండె, నొనరఁ గూర్చుండి శు♦ద్ధోదకముల
వరుస బ్రాహ్మక్షత్ర♦వైశ్యులు హృత్కంఠ, తాలుదేశంబుల♦నోలి నిలిపి
ముమ్మాఱు ప్రాశించి ♦ మాఱి యర్ధము నిమ్మ, నొకమాఱు ముమ్మాఱు♦నొనరఁ దుడిచి
నాసికాపుటములు ♦ నయనముల్ శ్రోత్రముల్, బొడ్డును వక్షంబు ♦ భుజములందు

ఆ. వలపలాదిగాఁగ ♦ జలములఁ దడియఁగ, ముట్టి వార్చవలయు ♦ ముదముతోడ
నివ్విధమున వార్చి ♦ యెల్లకృత్యములను, నడియొనర్చు టుచిత♦మార్గ మండ్రు.

గీ. పిఱితి మంచముపైనుండి ♦ పీఁటనుండి, చెప్పుపాదలు దొడి తల ♦ చీరచుట్టి
నవ్వుచును మాటలాడుచు ♦ నడచినడచి, వంగి శయనించి నిలుచుండి♦ వార్వఁ జనదు

గీ. అనుపనీతద్విజుం డను♦ నాఁడుదియును, శూద్రుఁడును నీళులొకమాఱు♦ సోఁకఁ జేసి న
యంతమనస్కులై శుద్ధాత్మ♦లగుటనిక్క, మనిరి ధర్మజ్ఞులైన మ♦హాత్ములెల్ల. 1391

ఆ. శ్రాద్ధపూర్వ గ్రహణ♦సంక్రాంతి కృతజాత, సూతకముల నత్య♦జాతముట్టి

నపుడు పుణ్యనదుల ♦ నుందునుదక్కఁగా, స్నాన ముష్ణవారిఁ ♦ జన దోసగ్న.

ఆ. అంటరానివారి ♦ నంటిరేనియును నేకాసనమున నునికి ♦ యట్లు నొప్పుడ
స్నానమాచరింప ♦ సంశుద్ధి యగుఁగాన, ముట్టనను మనునికి ♦ మూర్ఖతనము.

గీ. కుక్కనక్కఁ బందిఁ ♦ గోడిగాడిదె వాయసంబు నంటెనేని ♦ శౌచముఁ గను
జలము లేనియెడల ♦ మలమూత్రములు సేయు, నేని ద్విజుఁడు వలయు ♦ నీట మునుఁగ.

గీ. చాకి బోయవాఁడు ♦ జలరి గొడగరి, కుక్కసూనగాఁడు ♦ కోడి పంది
బొడ్డుక్రిందియంగ ♦ ములు విప్రుసోఁకిన, నచటు గడుగవలయు ♦ నంద్రు బుధులు.

క. పీనుఁగు మాలని సూతకి, నూనరి బ్రహ్మంతకారి ♦ సోఁక సచేల
స్నానము నగ్నిస్పర్శయు, మౌనమునను జేసి ఘృతము ♦ మఱి నాకఁదగున్.

క. సూతకిఁ బీనుఁగు మాలను, నాతతముగ నంటునతని ♦ నంటునతఁడు సు
స్నాతుఁడగు నేని శుద్ధుం, డాతని నంటుటయు శుద్ధి ♦ యగు మునుపట్లన్. 1399

క. స్నానమున భోజనంబున, దానమునఁ బ్రతిగ్రహమున ♦ దైవతపితృపూ
జానియమంబులయందును, దా నినుమడి నాచ్వవలయుఁ ♦ దగ విప్రుఁ డెటన్.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 49-61.

క. ప్రాతస్స్నాయికి లోవెలి, పాతకములు డుగుదివిసుఖ ♦ పడుమధ్యాహ్నా
స్నాతుఁడు స్నానవిహీనుం, డై తినువాఁ డామిషాశి ♦ యనఁబడు నధిపా.

ఉ. స్నాన మొనర్చి భక్తిగొను ♦ సాధులు భక్తులు నాకు గావునన్
స్నాన మొనర్చి రేపకడ ♦ నాదగు నామవిధిం జపించువాఁ
డై నవశుభ్రవస్త్రధరుఁ ♦ డై పితృతర్పణ మర్ఘ్యముం దృఢ
ధ్యానము సల్పెనేని సక ♦ లామరులు న్నుతియింతు రాతనిన్.

శేవధర్మములు, ఆ. సు. ఆ 2 పే 45.

భోజననియమములు

క. పెక్కిండ్ల భిక్షఁ గుడుచుట, చక్కనిధర్మంబు బ్రహ్మ ♦ చారికి నది దా
నొక్కింటియన్నమైనను, నక్కఅపడి కుడువఁజెల్ల ♦ దని రాచార్యుల్.

క. అంగనసంగతి గురువుల, యెంగిలి మధుమాంససేవ ♦ యేరిఁ బలుకులన్
భంగముపఱుచుట తాములము, శృంగారము వడువునకు ని ♦ షిద్ధములు మహిన్.

క. నలుమూలలయు ముమ్మూలలయు, వలయముఁ బ్రోక్షణము చేసి ♦ వర్ణులయినయా
నలువురకుఁ గుడుపుచోట్లం, జెలువొందకమున్నె శుద్ధి ♦ చేయఁగవలయున్.

గీ. చరణములు కేలు గడిగి ము ♦ చ్చట్లు చఱచి, పీఠముననుండి కాళ్లు దాఁ ♦ బృథివి మోపి
యర్థి నాపోశనమును బ్రా ♦ ణాహుతులును, గొని గృహస్థుండు మౌనియై ♦ కుడువవలయు

సీ. పిండియన్నంబులోఁ గొన్ని ♦ మెతుకు లెత్తి ధర్మరాజాయ చిత్రగు♦ప్తాయ యనుచు
మూడుబలులిచ్చి పిదప నా♦పోశనంబుఁ గొనుట ధర్మంబు విప్రుండు ♦ గుడుచునపుడు
[illegible] త్రుంటి, మౌనముఁ గాల్వం వలయు ♦ [illegible]
[illegible] మౌనవ్రతము వదలఁదగదు ♦ మతిమంతులకును. 1408

[illegible] తైలంబు, పితరులకును వేల్పులకును ♦ బెట్టినశేషం
బతిశుద్ధ మట్టియన్నము, సతతముఁ గుడుచుట గృహస్థ♦సద్ధర్మ మిలన్.

క. ఇనుమున బొడిగినపీఁటను, మునుగాలినయట్టిపీఁట ♦ మోదుగుపీటన్
జెనఁటిగఁ బగిలినపీఁటను, గొనకొని విప్రుండు గుడువఁ ♦ గూర్చుండఁ డిలన్.

క. ఇనుపతెలె న్మంటితెలెన్, బెనుచేతుల నాకుపెణకఁ ♦ బీఁటుపయిన్ భో
జన మొనరించుట తగదని, మును చెప్పిరి జనుల కాది ♦ మునివరు లెల్లన్.

క. పెక్కండ్రు చూచుచుండఁగ, నొక్కఁడుఁ దాఁ గుడుపఁగఁ జన♦ [illegible]
పెక్కండ్రు గుడువఁ జనదని, తక్కక చెప్పుదురు ధర్మ♦తత్త్వవిధిజ్ఞుల్.

క. నెలనాళ్లు సునియతుండై, పలాశపత్రములపులియఁ ♦ బాయక ద్విజుఁ డా
మ్రలభోజనంబు చేసిన, ఫల మిలఁ జాంద్రాయణంబు ♦ ఫలముం గలుగున్.

క. ఒకఁ డుదకంబులు ద్రావఁగ, నొకరునికంచంబులోని ♦ యుచ్ఛిష్టం బెం
[illegible]కంచాలికిన నాపాత్రికయన్న మభోజ్య మండ్రు ♦ ద్విజవరు లెల్లన్. 1414

క. భూనిహితపాత్రయన్నము, ప్రాణాహుతి గొనినపిదపఁ ♦ బాత్రిక యుచ్ఛి
ష్టానము నునిచి కుడుచుట, తానుత్తమసరణియండ్రు ♦ ధర్మవిధిజ్ఞుల్.

క. మెండియపుబ్రేలవెండియు, మెండీనికిఁ బొరుగుబ్రేల ♦ హేమిమిపసిఁడిం
గొండొకబ్రేలజలంబును, నుండంగావలయు బ్రాహ్మ♦ణోత్తముచేతన్.

క. వడ్డింపఁగ నెంగిలి దోడిఁ, బడ్డవెసలవంటుకంబు♦పాయ నిడఁదగున్
వడ్డించునతనిసోఁకిన, వడ్డింపక డించి వార్చి ♦ వడ్డింపఁదగున్. 1417

క. కూటిముడిమోచునాతఁడు, పాటించక వేసెనేని ♦ ప్రస్థానంబా
కూటిముడియు డించక మూచ్చాటులు చలవంగవలయు ♦ సద్ధర్మగతిన్.

క. కుడిచినతుదిగొట్టము గొని, పుడిసెటిలోసగమునీళ్లు ♦ భూతలముపయిన్
విడిచినఁ బాతాళంబున, నొడఁగూడినవారకులకు ♦ నుత్సవమందున్.

క. కుడిచినవెంగిలిచేతను, దడయక గొట్టంబు గొనుట♦ తగు నెంగిలిపోఁ
[illegible]డిచినతుదిఁ గొనె నేనియుఁ, గడునల్గు సమస్తదేవ♦గణ పితృగణముల్.

క. [illegible] లాస్త్యులు, కుడిచినకుడు పట్టుగఁజేసి ♦ కుశలప్రదుల
[illegible] మానము వలచే, గడుపు నిమిరి చదువఁగట్టి ♦ [illegible].

క. ప్రాణాపానవ్యానో,దానసమానములు తృప్తిఁ ♦ దలకొని మద్దే
హానందం బిడుఁగాకని, జానుగఁ దనకడుపు నిమిరి ♦ చదువఁగ వలయున్. 1422

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 64-83.

చ. మనమున నన్ దలంపుచును ♦ మౌనియు సంస్కృతవాణియయ్యు భో
జన మొనరించువాఁడు దివి ♦ జత్వము నొందు మదీయనామము
ల్దనరఁబఠింపుచున్న కబ ♦ ళంబులు ముప్పదిరెండుగా భుజిం
చిననరుఁడుండు నాకమున ♦ సిద్ధులు కిన్నరులు న్నుతింపఁగన్. 1423

క. మితభోజి నిరామయుఁడై, యతిసుకృతము నొందుఁ గువల♦యూరికిఁ గాల
త్రితయమునం దర్ఘ్యస్తుతి, నతు లిడునయుఁ డాతనిభువ♦నంబున నిలుచున్.

క. గృంజనలశునద్వయములు, నంజుడులోను గభుజించి♦నన్ నిరయమునన్
జెంజలి జెందును బహువా,కృంజము వలుక నఘ మగును ♦ భోజనవేళన్.

శేషధర్మము, ఆ. సు. ఆ 2 పే 46, ఆ 3 పే 51.

గీ. పతిత సూతక దేవల ♦ యతిగణాన్న,ములు భుజించిన సొగిలి ♦ మట్టుకొనుచు
నైన బుతుమతివాక్యంబు ♦ లాలకించి.యైన నశనంబుఁ గొన సురా ♦పానసమము.

శేషధర్మము, ఆ 3.

గీ. ద్విజుఁడు భుజియించుతఱి బహు♦దేశభాష,ణములు పలికిన లశునద్వ♦యమును గృంజ
నంబు నింద్యము సూతకా♦న్నంబుఁ గొనిన, ఘోరనరకంబు పాలయి♦ కుందుచుండు.

గీ. తల్లిదండ్రులు కొడుకులు ♦ తాతమనుమ, లాఁడుబిడ్డయుఁ దోఁబుట్టు♦ వత్తమామ
లైనఁ బొత్తున భుజియింప ♦ నధికపాప,మని నసువనకువడు గైన ♦ యఁతఁడు. 1428

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 5.

అష్టవిధవివాహములు

క. కమలదళనయన వినుమార్షము బ్రాహ్మ్యము నాసురము వె♦సన్ బ్రాజాప
త్యము పైశాచ్యము గాంధ,ర్వము దైవము రాక్షసము వి♦వాహాష్టకమౌ.

శకుంతలాపరిణయము, ఫ. వేం. ఆ 3.

—♦ బ్రాహ్మ్యవివాహము. ♦—

క. తగువరుని బిలిచి కన్యకఁ, దగినయలంకార మిచ్చి ♦ ధారాపూర్వం
బుగఁ బెండ్లి సేయుటయు నది, వగవక బ్రాహ్మ్యంబ నెడివి♦వాహం బయ్యెన్.

—♦ దైవవివాహము. ♦—

క. క్రతువునకు బుత్విజుండై, సతతంబును మంత్రవిదులు ♦ సల్పినతనికిన్

సుతఁ బెండ్లిసేయుటయు నీ,క్షితి దైవవివాహ మనఁగఁ ♦ గీర్తిత మయ్యెన్.

—♦ ఆర్షవివాహము. ♦—

క. మొదవులు రెండుం గొనఁగా, మొదల మఱిఁగ నిచ్చి గుణస♦ముత్సుకుఁడై యిం
పొదవంగఁ బెండ్లి యాడిన, నది యార్ష మనెడు వివాహ♦మయ్యె ధరిత్రిన్. 1432

—♦ ప్రాజాపత్యాసురవివాహములు. ♦—

క. అర్థంబుఁ గొనక వరునకు, బ్రార్థనతో నిచ్చుటయును ♦ బ్రాజాపత్యం
బర్థించి వరునకును సుత, నర్థముఁ గొని యిచ్చుటయును ♦ నాసుర మయ్యెన్.

—♦ గాంధర్వవివాహము. ♦—

క. రమణియు రమణుఁడు నొడఁబడి, తమలోపలఁ గూడి తల్లి♦దండ్రులు వెలిగా
సమయముఁ గైకొనియున్నను, గ్రమమున నా పెండ్లి పేరు ♦ గాంధర్వ మగున్.

—♦ రాక్షసవివాహము. ♦—

క. నెయ్యమున నడిగి పుచ్చుట, యియ్యకొనక యగ్గమీక ♦ యీర్ష్యాపరుఁడై
కయ్యమున గెలిచి కన్యకఁ, గ్రయ్యంబడి చేసికొనిన ♦ రాక్షస మయ్యెన్.

—♦ పైశాచవివాహము. ♦—

క. గురుజను లెఱుఁగకయుండను, వెరవిడియై మినుకుగట్టి ♦ వెళ్లిచనువునన్
వరియింపఁదగిన పురుషుఁడు, పరిణయ మగునేని యదియ ♦ పైశాచ మగున్.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 95-101.

వివాహపద్ధతులు

క. కులమును శీలము విద్యయుఁ, గలవానిం బిలిచి ప్రీతిఁ ♦ గన్నియ నీఁగా
వలయు నుదకప్రదానా, కలితంబుగ బ్రాహ్మకర్మ♦గతి యిది యధిపా.

ఆ. శాస్త్ర మంత్రము బుధులు ♦ గన్య పురుషుఁ గోర, నతఁడు గన్యమీఁద ♦ నాససేయ
వచల మగు పరస్ప♦రానురాగము గని, ప్రమద పెంపఁగఁ జేయు ♦ పరిణయంబు.

క. కన్నె ధనంబును దనిసినఁ, గన్నియ యెవ్వానిఁ గోరు ♦ గాంధర్వం బా
యన్న నలని కిచ్చుట వెల్లవన్నట యాసురము నూవె ♦ పౌరవముఖ్యా.

క. బలిమి మెయి వరుఁడు గన్నెకుఁ, గలవారిం బొడిచి కరము ♦ క్రౌర్యంబున న
వ్వాలఁతుక దుఃఖింపఁగ వ్రాలి వోగులఁగఁ దెచ్చికొనుట ♦ రాక్షసము నృపా.

ఆ. అయిదు పెండ్లిలందు ♦ నారయ మూఁడువిధములు ధర్మకృతులు ♦ ధర్మపుత్త్రి
యాసురంబు రాక్ష♦సాహ్వయంబును ధర్మ,మార సంవిధాన ♦ దూషితములు. 1441

గీ. మాతృపితృహీన యైనను ◆ భ్రాతృరహిత, భావ మొందిన నబ్బాల◆పరిణయార్థ
వరణమున కర్హ గాదని ◆ కురుకులాగ్ర,గణ్య చెప్పుదురు పరిణయ◆కల్పవిదులు.

ఆ. ఆత్మజాతియందు ◆ నవులజాతులు రెంటఁ, గ్రమవివాహ మొప్పు◆ బ్రాహ్మణునకు
ననఘ శూద్రవనిత◆యందు నాతని కపత్యంబు గలిమి పాప◆మనియుఁ గలదు.

గీ. రాజునకు రాజవంశజ◆రమణి యైన, వెనుక వైశ్య వరించుట ◆ విహితవిధము
వైశ్యునకు శూద్రినకుఁ దమ◆వంశములన, పరిణయంబుగాఁ దగు నర◆పాలవర్య.

ఆ. అనఘ విషమ మైన ◆ యట్టికార్యంబు వ్రాఁటిలినఁ జూచి పెద్ద◆వలచి యైన
లోభమునను శూద్రఁ ◆ దాభార్యఁగాఁ గొను, విప్రుఁ డధికపాప◆వృత్తిగామి.

క. విను హవ్యకవ్యములు మృజ్జనభోజనములును విప్ర◆జాతివనిత దాఁ
జని సేయ నడపునది య,ప్పనులకుఁ బెఱసతులు గామి◆బ్రాహ్మణుఁడు నృపా.

భారతము, అను. ఆ 2 పద్య 221_229, 240.

క. కులమున నధికుం డొండెను, గులమున సరిపురుషుఁ డొండె ◆ గుణయుతలగు క
న్యలఁ బెండ్లియాడు టుచితము, కులహీనుఁడు కులజఁ జేసి◆కొనఁ జనఁ డెందున్.

క. కులమొక్కటియై గోత్రము, కలయక శుభలక్షణములు ◆ గలిగి ప్రియంబున్
గలకన్నియలను విప్రులు, వలయు సమంత్రకముగా వి◆వాహం బాడన్.

ఉ. శూద్రియ శూద్రభార్యయగు ◆ శూద్రియు వైశ్యయు వైశ్యభార్య లా
శూద్రియు వైశ్యయున్ నృపతి◆సూతియు రాజతనూజభార్య లా
శూద్రియు వైశ్యయున్ నృపతి◆సూతియు విశ్రుతవిప్రకన్యయుం
భద్రగుణప్రసిద్ధుఁడగు ◆ బ్రాహ్మణభార్య లనుక్రమంబుగన్.

క. మేలగు విప్రుఁడు శూద్రిని, నాలిం గాఁ జేసికొనుట ◆ యన్యాయ్యంబా
యాలి యుదరమున విప్రుఁడు, పోలంగా, దానె పుట్టి ◆ పుత్త్రుం డగుటన్. 1450

క. జనకుఁడు తాతయు భ్రాతయుఁ, దనకులజుఁడు తల్లియును య◆థాక్రమమున నీ
జనవరులగుదురు కన్యకు, మనమున దోషంబు లేక ◆ మనువార్హైనన్.

క. కన్నియఁ దగువరునకు నీ, కున్నను నది యెన్నిముట్టు◆లొనరఁగనగుఁ దా
నన్నింట భ్రూణహత్యలు, పన్నగఁ బ్రాపించునంత◆పాపము వచ్చున్.

క. జనకుఁడు మొదలుగ నేవురు, దగువరునకు నిచ్చువారు ◆ దగ లేకున్నం
దనకును దగియెడువరునిం, దన యంతన చేసికొనుట ◆ తగుఁ గన్నియకున్. 1453

క. ఇచ్చినకన్యక మగుడం, బుచ్చుకొనుట చాలతప్పు ◆ పురుషునకును దాఁ
బుచ్చుకొనుసేని నాతఁడు, మచ్చరియన్ దండ్యుఁ డండ్రు ◆ మునిపతు లెల్లన్.

చ. ఒకనికిఁ గూఁతు నిచ్చి తగ♦నంతువ గైకొని పెండ్లిసేయ ను
త్సుకమతినున్నచోట గుణ♦శోభితుఁ డొక్కఁడు వచ్చెనేనియుం
బ్రకటితదోషముల్ మొదలి ♦ భర్తపయిం గలవేని తండ్రి క
న్యక గుణవంతుఁడైనపతి ♦ కిచ్చుగ నిచ్చుట ధర్మ మెమ్మెయిన్. 1455

సీ. ఒక్కకన్నియకును ♦ నంతువెల్లను బెట్టి, పడిమూడుముళ్లను ♦ బడకమున్నె
యంత కాలయమున ♦ కరిగినవాతని, తమ్మునికక్కన్యఁ ♦ దగవుదోఁప
వరియింపనీఁదగు ♦ వానికిఁ బ్రాయంబు, చాలదేనియుఁ దగ♦వారిఁగాఁగఁ
దెలియలి నీఁదగుఁ♦ దెలియలిఁ బెండ్లాడ, నతనికి నిచ్చరే♦దయ్యెనేని

ఆ. పెద్ద లెఱిఁగి మున్న♦ పెట్టినయంతువ, యెనయఁ గ్రమ్మఱంగ ♦ నీగిపాడి
యంద్రు సమ్మనీంద్రు♦లరయంగ నయ్యాజ్ఞ, వల్క్యయోగియాజ్ఞ♦ పలికియుంట.

క. చెప్పక చూపక కలిగిన, యొప్పనిదోషములు కన్య♦యొడలఁ గలుగఁగాఁ
జెప్పక యిచ్చుట జనకుని, తప్పుత్తమసాహసంబు ♦ దండుగ దగులున్.

క. దోషరహితకన్యకపై, దోషంబులు గట్టి రిత్త ♦ దూషించినయా
పూరుషుని నూఱుపడుఁగులు, దోషానుగుణముగ భూప♦తులు గొనవలయున్.

క. పరపూర్వలయినకాంతల, వరియింపఁగఁ దగదు దానఁ ♦ బాపము దగులుం
బరపూర్వ రెండుదెఱఁగులఁ, జరియించుఁ బునర్భు వనఁగ ♦ స్వైరిణి యనఁగన్.

క. మగఁ డీల్గఁ గన్య పెండ్లి, యగు నేనియు నది పునర్భు♦వగు స్వైరిణి దాఁ
దగు మగనివిడిచి వేఱొక, మగనిఁ దగిలి లజ్జలేక ♦ మనియెడు నేనిన్.

చ. వెడలఁగనీక గొందినిడి ♦ వేయువిధంబుల భంగపెట్టుచుం
బడకలుగట్టనిచ్చి నిజ♦సంపదకుం జొరనీక నిచ్చలుం
గడియెడుకూడు పెట్టుచును ♦ గాసి యొనర్చుచు నేలతెంకికై
నిడుగడ సేయఁగావలయు ♦ నీలపుమాలినిఁ గుంటకాంద్రకున్.

క. ఉత్తమసతి శూద్రుతోఁ, జిత్తసుఖకేళివాంఛఁ ♦ జేసినఁ బ్రాయ
శ్చిత్తమున శుద్ధిఁబొందును, నుత్తరపురుషునకుఁ బాయు♦ గర్భంబైనన్.

మ. సురసేవించిన వాతివాఁడియయినన్ ♦ సొమ్మెల్లఁ బోనాడినం
బురుషద్వేషిణియైన గొడ్డయిన సం♦తుష్టం గూఁతులం గన్న మైఁ
బరహారోగములున్న ధూర్తయయినన్ ♦ భార్యం బెడంబాసి య
న్యపురుషుం డొండొక పెండ్లియాడినను నొ♦ప్పం దప్పు లేదేమియున్. 1463

క. పంచినపని వెరపున గావింపుచు సత్ప్రవృత్తిఁ గనుచు ♦ వినయము సుగ్గో భా

షించుట గలిగినసతివర్జించి పయిం బెండ్లి యాడఁ • జెల్లదు పతికిన్.

క. పతియున్నను పతిచచ్చిన, నితరులఁ దాఁ బొందకున్న • యాలువుటాలీ
క్షితిఁ గీర్తియుఁ బిమ్మటఁ బా, ర్వతితోడ సఖిత్వమును ధ్రు•వంబుగఁ బడయున్.

క. పతిపంచినంత సేయుట, పతిపతితుండైనఁ బాసి • ప్రాయశ్చిత్తం
బతఁ డొనరించినఁ గ్రమ్మఱఁ, బతిఁ గూడుట ధర్మమండ్రు • పత్నులకెల్లన్.

క. చాలం బుత్త్రిలు గల్గిన, యాలిపయిం బెండ్లి యాడు•నప్పుడు దాఁ బె
ద్దాలికినిధనము మూడవ, పాలిచ్చుట ధర్మమండ్రు • భర్తల కెల్లన్.

క. మున్ను వివాహము సేయని, కన్నియ యొరుఁ గలిసెనేని • కుతయగు మగపొం
దెన్నఁడు లేక విధవయగు, కన్నియ యక్షతసమాఖ్య• గలిగి చరించున్. **1468**

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప **91-109.**

చ. వరుసను బ్రాహ్మణోత్తముఁడు • వర్ణచతుష్టయజాతకన్యలన్
బరిణయమౌట ధర్మమని • పల్కుదు రాదిమునీంద్రముఖ్యు ల
ప్పర వొడఁగూడునేనిఁ బృథి•వీశ్వర యావనవర్ణినీమణిన్
గరమనురాగలీలఁ బ్రియ• కామినిగాఁగఁ బరిగ్రహించెదన్.

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ **1** ప **155.**

ఉ. ఈగతిఁ జెప్పితిన్ వసుమ•తీశ చతుర్యుగవర్తనంబగ
న్యాగమనంబునందుఁ బరి•హారము చెప్పెద నింక బ్రాహ్మణ
స్త్రీగమియింప రాజునకుఁ • జెల్లదు కోమటిరాకుమారిసం
యోగము చేయరాదు కడు•నొప్పదు శూద్రుఁడు వైశ్యఁ బొందఁగన్.

గీ. బ్రాహ్మణుఁడు నాల్గుజాతుల• రాజు మూఁడు, జాతులవణిగ్వరుఁడు రెండు• జాతులను జ
తుర్థుఁ డొకజాతిఁ బెండ్లాడి• తొయ్యలుల ర, మింపఁదగునట్లు గాక ర• మింపరాదు.

సీ. నాల్గుజాతులకునీ•నలువునఁగానిత, క్కినహీనజాతికా•మినులఁ బెండ్లి
యాడి కూడంగ భా•వ్యము గాదు విప్రున, కజ్ఞానమున నగ•మ్యాగమనము
ప్రాపించెనేని స•ప్రణవగాయత్రిఁ బ్రా, ణాయామశతము చే•యంగవలయు
సంకరాన్వయవధూ•సంగతిఁ బెక్కేండ్లు, నడచెనేనియును ద•న్మంత్రమునన

గీ. వలయు మున్నూఱు మాఱులు • వరుసవాయు, ధారణముచేయ నేవాయు• ధారణమున
బ్రహ్మహత్యాదిపాతక• ప్రకరమైనఁ, దప్పు నుపపాతకంబులు • చెప్పనేల.

వరాహపురాణము, సం. మ. ఆ **9** ప **127-129.**

మ. స్తుతిపాత్రింబగు నీకు విప్రకులబం•ధుత్వంబు దూష్యంబు లే
దతిశక్తింబతిగాఁగ శాంతగనె శాం•తావాసు వైభండకిన్

పతిగాఁ గోరె ఋతుధ్వజాత్మజ జగ•త్ప్రఖ్యాతిగా గౌతమున్
మతి నర్పింపదె గాశిరాజసుత ధ•ర్మావాసకున్ గౌశికున్.

ఉ. వలపగు మూపురేఖ గల•వానిఁ గోరును కన్నె ద్రవ్య స
ల్లలితునిఁ గోరు తల్లి శ్రుతి• లక్ష్యరసజ్ఞునిఁ గోరుఁ దండ్రి స
త్కులజునిఁ గోరు బంధుతతి•దూరిమి శోభనకార్యవేళ లో
కులు సరసాన్నభుక్తి•మదిఁ గోరుదు రీధరలోన నెల్లెడన్.

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 6.

వివాహమాడఁదగుకన్యలు.

తే. అనఘ! తనవయసునఁ దృతీ•యాంశమైన, ప్రాయమునఁ గలకన్నియఁ•బరమసాధ్వి
నుభయకులములఁ దనయట్ల•యొప్పుదానిఁ, బెండ్లి యాడంగ వలయు సం•ప్రీతితోడ.

ఆ. తల్లివంక నైదుతరముల విడచి, తండ్రివంక నేడు•తరము లరసి
వారివారి గోత్ర•వంశసంకరముగా, నియక యతివఁ బెండ్లి•యయిన మేలు. 1476

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 182, 184.

వివాహమాడఁదగనికన్యలు.

సీ. నైసర్గికాంగహీ•నను శోషి నతికేశఁ, గేశహీన నతివఁ• గృష్ణవర్ణ
రోమాంగిఁ గులటను•రోగి దుష్టాత్మను, దుష్టవాత్సల్య ని•కృష్టవృత్తి
నధికపింగళ విన•యాచారహీన మా,తాపితృప్రతికూలఁ•బాపహృదయ
శ్మశ్రుయుక్తిని బుర•పస్వరగూఢాక్షి, ఖర్వరూక్షకహీన•కంఠనాద.

ఆ. హస్తపాదహీన•నతిదీర్ఘవామన, క్లిన్నరక్త నతివి•కీర్ణకేశఁ
గపటహృదయఁ బంగు•గమనఁ బాణిగ్రహ,ణంబు గాఁగఁ దగదు•నగవరేణ్య.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 184.

మేనఱికము

చ. కొమరగు మేనమామకును•గూతురు బుట్టినయేని నాటనే
నమరఁగ మేనయల్లునికు•లాంగనయౌ సుముహూర్త మప్పుడే
ప్రియదముతోడఁ జేయఁగ శు•భంబగు దక్షసుతంబు దుర్విమి
త్రములు తలంప కిచ్చుటది•ధర్మవు వైశ్యుల కెల్లకాలమున్. 1478

క. మేనల్లునకుం దప్పక, పూని యొసఁగునయతండు•పుణ్యుండగు నా
మేనల్లుని వలదన్నఁ, హీనుఁడు కులబాహ్యుఁ డగుచు•నిలమీదఁ జెడున్.

క. తొలుత వివాహంబైనను, వలనుగ నది తప్పెనసుదు•వచ్చినయేనిన్

సలలితముగ నీవలయును, యిలనలువదియేండ్లదాఁక ♦ నెన్నికమీరన్. 1480

మ. కులహీనుండు నపుంసకుండు ముసలిన్ ♦ కుబ్జుండు జాత్యంధుఁడున్
బలురోగిన్ సతికంటె చిన్నయయినన్ ♦ భార్యాసమేతుండు క్రొ
వ్వలరన్ వెఱ్ఱియు సంగహీనుఁడు విహీ♦నాంశుండు శాస్త్రోక్తమై
యిలలో నర్హులుగారు బాలికలఁ దా♦నీకున్నఁ బుణ్యంబగున్.

సీ. తలిదండ్రిలేకున్నఁ ♦ దగ నొంటిగాఁడైన, నల్పరోగైనఁ గృ♦శాంగుఁడైన
మూగైనఁ జెవుడైన ♦ మూర్ఖుఁడైనను పాపరతుఁడైన బాంధవ♦రహితుఁడైన
మతిహీనుఁడైనను ♦ మతిపొట్టివాఁడైనఁ, బీదశైనను గడుఁ ♦ బేదదైనఁ
జూదరిగాఁడైన ♦ జునుగరివాఁడైన, రాజులకొల్చిన ♦ రట్టుఁడైన

గీ. ననువు దప్పినవాఁడైన ♦ నవలుఁడైన, దిటము లేకున్న నత్యంత♦కుటిలుఁడైన
మేనవానికి నెటువంటి♦వానికైనఁ, గన్య నీవలెఁ దద్వర♦క్రమ మెఱింగి. 1482

వైశ్యపురాణము, ఆ 8.

ఔరసాదిపుత్త్రభేదాదులు

గీ. పరమసంస్కృతయగునాత్మ ♦ భార్యయందు,ధర్మవిధిఁ గలిగించిన♦తనయుఁ డనఁగఁ
దాన యౌరసుఁడనునభి♦దాన మొప్పఁ,బరఁగు నుత్తముఁ డాతఁడు♦ప్రథముఁ డధిప

గీ. తగినవరునకు నిచ్చిన ♦ తనదుదుహిత, గనినపుత్త్రి నయ్యిరువురు ♦ వినఁగ నియ్య
కొనఁగ వీఁడునాకొడుకనఁ ♦ గొడుకు వాని,పేరు పుత్త్రికాపుత్త్రుండు♦పౌరవేంద్ర.

గీ. ధర్మపథమునఁ బనిచిన ♦ దనదుపత్ని, యన్యపురుషసంగతిఁ గన్న♦యాత్మజుండు
క్షేత్రజుం డనఁగా నిజ♦పుత్త్రిభావ, మొందు ధర్మప్రపంచాభి♦నందితాత్మ.

క. జననీజనకు లుదకదా,నవిగూఢము గాఁగ నిచ్చి♦నం బడసిన నం
దను పేరు దత్త్రిముం డని, మునిజనములు సెప్పుదురు వి♦మోహవిదూరా.

ఆ. తల్లిఁ దండ్రిఁ బాసి♦తనయంత నెచ్చట, నేనిఁ దిరుఁగుచుట్టి♦వానిఁ జూచి
యాత్మసదృశుఁ డైన♦యాత్మజుఁ జేసికొ,నంగఁ గృత్రిముం డ♦నంగఁ బరగు.

గీ. ఎవ్వనికిఁ బుట్టెనేనియు ♦ నెఱుఁగకుండ, నొక్కనికిఁ బరభార్యయం♦దుదయమైన
సూనుఁ డాభార్యగలవాని♦సుతుఁడు వాని,పేరు గూఢజుఁ డనఁబడుఁ♦గౌరవేంద్ర.

క. విను తల్లిదండ్రు లొల్లక,తనయుని విడిచిన నొరుండు♦దనకుఁ దనయుఁగాఁ
గొని నెమ్మి నడప నపవి,ద్ధనాముఁ డగు వాఁడు విమల♦ధర్మప్రవణా.

ఆ. పెండ్లి గాకమున్న ♦ పితృగృహంబునఁ గన్య,సూనుఁ గనిన వినుము♦దానిఁ జేసి

కానినయతని కతఁడు ♦ కొడుకగుఁ గానీన, నామకమునఁ బరఁగు ♦ నరవరేణ్య.

క. విను గర్భిణి యగు వెలఁదుక, యును నెఱిఁగియుఁ బెండ్లి యైన ♦ నుదయించిననం
దనుఁ డా వరునకుఁ గొడు కగు, జననాథ సహోఢుఁడనఁగ ♦ జను నండ్రు బుధుల్

గీ. విభునిఁ దాను బొఱఁగినఁ ♦ వెలఁది విభుఁడు, విడిచి నట్టి సుమధ్యయు ♦ విభవ యుతు
తాత్వదశ నెవ్వనికిఁ గనుఁ ♦ దనయుఁ డాతఁ, డతనికొడుకపౌనర్భవుండనఁగఁ బరఁగు.

క. జననీజనకులు లేకు, న్నను వారలు దన్ను విడిచినం దాన తగున్
దనయుఁడుగ నొరుల కిచ్చిన, ననఘా యాతండు సను స్వ ♦ యందత్తుఁ డనన్.

ఆ. తల్లిదండ్రు లమ్మఁ ♦ దనయుఁ గా నొక్కరుఁ, డాత్మసదృశజన్ముఁ ♦ డైనవాని
విలిచికొనినఁ బొండ ♦ వేయుమహాత్మ, యక్క్రీతుఁ ♦ డండ్రు బుధులు.

క. అని భీష్ముఁడు వెండియు ని, ట్లను నాపన్నిరువురును ధ ♦ రాధిప యోగ్య
త్వనిరూఢు లెల్లకర్మం, బున కౌరసుఁ డందులోన ♦ ముఖ్యుం డరయన్.

ఉ. కానిన పోలు నండ్రు బుధ ♦ వర్యులు గౌరవనాథ! పుత్త్రికా
సూనునిఁ దక్కనీవినిన ♦ సూనులు యోగ్యత గాంతు రత్తమం
బైనకులద్వయంబును స ♦ మాగత మై విధివత్ప్రయోగతా
నూనత గల్గె సేని నిగ ♦ మోదితకర్మకలాపయుక్తికిన్. 1496

భారతము, అను. ఆ 2 పద్య 242-256.

క. ధరణీసురరాజవణి, క్త్రుణులకును విప్రవలనఁ ♦ గల్గినతనయుల్
గురునాథా! ద్విజు లనఁగాఁ, బరఁగుదు రది లేదు శూద్ర ♦ భామసుతులకున్.

సీ. విను జనమేజయ ♦ మనుజేంద్ర యమ్మేది, నీశ్వరుతో భీష్ముఁ ♦ డిట్టు లనియెను
బ్రాహ్మణు సర్థంబు ♦ పదిపాళ్లుగాఁ జేయ, నాలుగు బ్రాహ్మణీ ♦ నందనుండు
క్షత్త్రియాత్మజుఁడు భా ♦ గములుమూఁడును వైశ్య, తనయుండు రెండుశూ ♦ ద్రాతనూజుఁ
డొకపాలు గొనుటకు ♦ నొడయలు గుదివాఁడు, వలచి పెట్టఁగఁ గొను ♦ వాఁడు గాని

ఆ. తండ్రితోడఁ ద్రివిధ ♦ తనయులతోడను, దనదుభాగమునకుఁ ♦ బెనఁగి కొనఁగఁ
దగదు వారలకును ♦ దగదు నిర్దయతఁ ద, ద్దశమభాగమీక ♦ తార కుడువ.

సీ. క్షత్త్రియుధనము భా ♦ గము లెనిమిది సేయ, భూపాల వైశ్యల ♦ పుత్త్రికలకు
శూద్రపుత్త్రికకును ♦ సుతు లైనయట్టివా, రొలి నాలుగు మూఁడు ♦ నొక్కటియును
గొనవారు పాళ్లులు ♦ కురుముఖ్య వైశ్యని, సొమ్మున వైశ్యకు ♦ సూనుఁ డైన
యతఁడు నాలుగునుశూ ♦ ద్రాత్మజుఁ డొకటియుఁ, గాఁగ నైదుగనంశ ♦ కములు గొండ్రు

ఆ. పెనఁగి కొనఁగఁ దగమి ♦ విను శూద్రకొడుకున, కెందుఁ గలదు వాని ♦ కీక కుడువఁ
గామి యును సహంబ ♦ యేమిజాతులవారి, కయిన నిట్లు దెలియు ♦ మంశకృపులు. 14[illegible]

గీ. ఆలు నిజజాతియందు శూ♦ద్రాలి కెల్లఁ సుతులుఁ గంచికొండ్రు భా♦గముఁ గూడ
తనయు లెందఱు గల్గినఁ ♦ దండ్రిధనము, ధర్మసంగ్రహతత్పర ♦ ధర్మతనయ.

క. విను భక్తియు వెఱపుఁ గలిగి, యనుజన్ములు పెద్దవాని♦నారాధింపన్
జనవర యతండుఁ దమ్ములఁ, గొని సాకన్ సిరికిఁ బట్టు♦గుదు రుజ్జ్వలులై. 1501

క. అనుజుఁ డొకఁడు వెంగలియైనను దప్పెడుఁ గాని పెద్ద♦నకుఁ గార్యజ్ఞా
ననిరోధిలేక తక్కిన, ననుజన్ములు సిస్కవడుదు ♦ రవనీనాథా. 1502

చ. జనవర యన్నదమ్ములు ప్ర♦సన్నమతిం గలకల్మి పంచి కు
డ్చిన వినుతించు లోకమును ♦ శ్రీయుఁ బోరిం బోరిఁ బెంపు నొందు లో
భనిరతిఁ బెద్ద కాసపడి ♦ పాడి దొఱంగినఁ బ్రాణగొడ్డపుం
బను లగు న వ్విధంబునఁ♦ బడ్డది గాదె జగం బెఱుంగఁగన్.

భారతము, ఆను. ఆ 2 వ 230-233.

క. చూలై యుండఁగ నొకరుం, డాలింగా నేలుకొనిన ♦ యాగర్భమునం
బాలలనగన్న పుత్త్రుఁడు, పోలంగ సహోఢనాను ♦ పుత్త్రుం డయ్యెన్.

క. తల్లియుఁ దండ్రియుఁ బుత్త్రుని, నొల్లక పుత్త్రెంచుటయును ♦ నుచితస్థితిమై
నుల్లం బలరఁగఁ జొచ్చినఁ, దెల్లం బపవిద్ధనామ♦ధేయసుతుఁ డగున్.

క. క్షేత్రిజుఁ డాదిగఁ గలిగిన, పుత్త్రులు గ్రహములను బోలెఁ ♦ బొనుపడుదురు స్వ
క్షేత్రమున నౌరసుండును, పుత్త్రుఁడు గ్రహరాజుఁ బోలెఁ ♦ బొడవూపుటయున్.

క. గోమేధము సేయుటయును, రామాజనములకు దేవ♦రన్యాయంబున్
భామకు రెండవపెండ్లియు, నీమహిలోఁ గలియుగమున ♦ నెగ్గని రార్యుల్.

క. ఒకతల్లిగన్నసుతులం, దొకనికి సుతుఁడుదయమైన ♦ నోలినిమతి వా
రికినెల్ల వాఁడె సుతుఁడని, యకుటిలుఁడగు నలమునీంద్రుఁ♦డానతి యిచ్చెన్. 1508

క. మునువిప్రునకును క్షత్త్రియ, వనితకు నుదయించినతఁడు ♦ వైశ్యుఁడు వైశ్యాం
గనకును విప్రోత్తమునకు, ననుకూలతఁ బుట్టునాతఁ ♦ డంబష్ఠుఁ డగున్.

క. భూదేవుఁడు శూద్రస్త్రీ, నాదరమునఁ బెండ్లియాడి ♦ యాసతియందు
త్పాదించినపుత్త్రుండు ని, షాదుండనఁ బరగుచుండు ♦ సమ్మదలీలన్.

క. రాజన్యువలన వైశ్యస్త్రీజుఁడు మాహిష్యుఁ డనఁగఁ ♦ జెల్లును శూద్ర
స్త్రీజాతుఁ డుగ్రుఁ డనఁ జను, ధీజనమతకీర్తిపూర ♦ ధీరవిచారా.

క. కోమటికి శూద్రభామిని, కామినియై కన్నసుతుఁడు ♦ కరణుండను నీ
నామమునఁ బరఁగునని యును, ధీమంతులు తేటపడఁగ ♦ దెలిపిరి జగతిన్.

౩. రాజితవిప్రాంగనకును, రాజునకుం బుట్టినతఁడు ♦ రథసూతుఁడు వి
ప్రాజితవిప్రాంగనకును, వై జాతికిఁ బుట్టినతఁడు ♦ వ్యవహారి యగున్.

౪. గొల్లకై బ్రాహ్మణకన్యక, దొలసినశూద్రుండుఁ బ్రీతితో నొక్కటియై
వేడుక పుట్టించినయా, జతిఖికిఁ బుట్టినయాతండు ♦ చండాలుఁ డగున్.

౫. కోమటికిని శూద్రునకును, భూమీశ్వరపుత్త్రియందుఁ ♦ బుట్టుదు రోలిం
మాగధుండునాద్య, గ్రామాధ్యక్షుండునైన ♦ క్షత్తయునగన్.

౬. సొంపునిజవంశంబునఁ, జేరి వివాహంబు తనకుఁ ♦ జేసినపతియం
దానఁగఁబుట్టిన పుత్త్రుం, డౌరసుఁ డనఁ బరగు నాతఁ ♦ డధికుం డెంచఁగన్.

౭. పుత్త్రులు లేరు నాకు నిది ♦ పుత్త్రిక దీనినలంకరించి నీ
క్షేత్రముగాఁగ నిచ్చెద న♦కిల్బిషమానసనీకు దీనికిం
బుత్త్రుఁడు పుట్టఁగానతఁడు ♦ పుత్త్రుఁడునాకనిపల్కి కొన్న యా
పుత్త్రుఁడు నౌరసుండు సరి♦పుత్త్రుల కెల్లను ♦ బెద్ద లిద్దఱున్.

౮. తనగోత్రము నతఁ డొందెను, దనవంశము నాతఁ డొందెఁ ♦ దగ ని[illegible]
తనపత్నికిఁ బుట్టించిన, తనయుఁడు క్షేత్రజుఁ డనఁగ ♦ ధరణిం బరగున్.

౯. దనమునకలదు పుత్త్రులు లేరని యాసనుజూపి యొరుని ♦ యాత్మజుఁ [illegible]
[illegible] వెడ్డు వెట్టి తెఁగఁజే, కొనె నేని యతఁ కృత్రిమంపుఁ ♦ గొడుకనియనన్.

౧౦. కానీనుఁడనఁగ నన్యా, గానుఁడు మాతామహునకు ♦ సుతుఁడం బ్రకటిం[illegible]
నారసిని యొరునకు నాలైనను వాఁడతనిపుత్త్రుఁ♦డగు నిక్కమున్. 1520

౧౧. [illegible] గర్భిణియై యుండెను, మఱిఁ ద్రిలిగ్నరొండె వేఱు♦మగనికినాలై
తోఁగిన సుతుఁడు రెండవ, మగనికిఁ బౌనర్భవాఖ్య ♦ మహిఁ బుత్త్రుఁ డగున్.

౧౨. పుత్త్రార్థముగా నడిగినఁ, బుత్త్రులుగలయాతఁడాత్మ♦పుత్త్రునిఁ దనకుం
బుత్త్రునిఁగా నిచ్చినయా, పుత్త్రుఁడు దనకెందు దత్త ♦ పుత్త్రుం డయ్యెన్.

౧౩. జననియు జనకుఁడు తనకును, ధన మొదఁబడి యడిగి కొనిన ♦ తనయుఁడు కొన్నా
తనికిఁ గృతకృత్యుఁడనియెడు, తనయుండగునండ్రు ధర్మ♦తత్త్వజ్ఞు లిలన్.

౧౪. నాకొడుకు లేరు లేరే, నీకొడుకై యుండువాఁడ ♦ నిజముగ నన్నుం
జేకొమ్మని చనఁ జొచ్చిన, యాకొడుకాతనికిఁ దా స్వ♦యం దత్తుఁడగున్.

౧౫. తనపుట్టింపమియెఱుఁగును, జనకునిఁ దెలియండు గూఢ ♦ సంగతిగఁ గులాం
గనకును జన్మించినయా, తనయుఁడు గూఢజుఁడు ధర్మ ♦ తత్త్వం బరయన్.

౧౬. ప్రతిలోమజాతుఁ డధముఁడు, సతతము ననులోమజుండు ♦ సజ్జనుఁ డని వి

శ్రుతధర్మవిధులు చెప్పిరి, నుతశీతవందితగుణాఢ్య♦ నూతనదండీ.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 120-141.

గీ. తండ్రిపిమ్మట నన్నయ♦ తండ్రి పిన్న, వారలకు నెల్ల నాతని♦ వనిత దల్లి
దల్లిగడ దన్న; నని చెప్పి♦ తాత మఱియు, మనువునికి నిట్టులను నభి♦మన్యుపౌత్రు.

క. మానవనాయక యగ్రజుఁ, డైనను ననుజన్ముఁ డేని♦ నన్యాయంబుం
బూని సహోదరులకుఁ గీ, డైన నతఁడు దండ్యుఁ డండ్రు♦ రవనీపతికిన్.

క. విను మప్పఁ దల్లియట్లుగఁ, గొని నడపఁగ వలయుఁ జన్ను♦ గుడిపి పెనిచె నా
వ్వనిత యదియు నాతనికిని, జననీసమ యండ్రు బుధులు♦ సౌజన్యనిధీ.

భారతము, అను. ఆ 4 ప 132-138.

వేశ్యాధర్మములు

క. కళలుం బ్రమాణంబులుఁ జూ,పులు జాతులు గతులు బంధ♦ములుఁ బదిరంధ్ర
ములు సత్వంబు లవస్థలుఁ, దెలిసి విటులఁ గలసి సుఖముఁ♦ దెలుపఁగవలదే. 1530

గీ. జిడ్డునాలుక జలము ర♦జీకదళము, నడ సుఁగుమ్మరిపురుగు రే♦వాఁబు ప్రప్ప
కాయ బూడిదపాగయని♦ కరణి విటులఁ, గలసియుఁ గలియకుండం♦ వలయు లలన.

చ. జిగురునఁబడ్డ రాచిలుక♦ చెల్వున సంపెఁగపువ్వుతావికిం
దగిలినమిండతుమ్మెదవి♦ధంబునఁ దేనియఁ జిక్కినట్టి యీఁ
గగతి విటుండు కూర్మిఁ దన♦కోరికిఁ టిపొందునఁ జిక్కుకున్న న
మ్మగువకు నేల యిచ్చు నస♦మానధనంబులు రిత్తమాటలన్.

సీ. మణిమంత్రతంత్రముల్♦ మందులుమాయలు, సరసభావములు వృథా♦సంభ్రమములుఁ
దెచ్చుకోలేడుపులు♦ నిచ్చకంబులు వట్టి,యానలు దక్కులు♦ నలసగతులు
సలుకలుఁ దరితీపు♦లాసలుఁ బ్రియములు, నగవులు దొగువులు♦ నయము భయము
బలిమియుఁ జెలిమియుఁ♦ బాసలు ననుపులుఁ, దిట్టులుఁ గొట్టులు♦ దిట్టతనము

గీ. జాఁదువాటులు సన్నలు♦ గాయకములు, మెచ్చులునుదచ్చనలుఁ బొఁక♦పొచ్చెములును
దగవులును వారకాంతావి♦తానములకు, జలజలోచనలార నై♦సర్గికములు.

క. ననుపువిటునిఁ దక్కుచు నా,తనిచెలికానికిఁ బ్రియంబుఁ♦దగఁ జెప్పిన న
వ్వనితపయి న్విటుఁ గదు మన, మనుమానము లేదు ధనము♦ ననుపుగఁ జేరున్. 1584

గీ. వేకువలయందు విటునిచే♦ వీడియంబుఁ, బుచ్చుకొనఁ దగ దింటికిఁ♦బుచ్చుకొన్న
నూరనూరంగఁ దరిద్రం♦బు మియవలయు, వెలఁదులకు మందుఁ బెట్టెదు♦ వేళ గాను.

కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 4 పద్య 27-32.

ఉ. ఒక్కని డాయ రమ్మని మ♦ఱొక్కనిఁ గన్గొని ముచ్చటించి వే
ఱొక్కనిఁ బొంది రొక్కము మ♦ఱొక్కనిఁ జూచుచు వేడ్క వారికిన్
నెక్కుడుఁ బ్రేమ లుండ వల♦పించుట ధర్మము గాక యయ్యయో
యొక్కనియందె తా వలచి ♦ యుండుట న్యాయమె వారకాంతకున్.

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 4.

క. సజ్జలు పెరిఁగిన సెట్లు, న్బొజ్జల్లునదడికద్రోపు ♦ లొంటరికాండ్రున్
లజ్జయెఱుంగవిడిలులును, సజ్జకముగ వారసతుల ♦ జన్మఫలంబుల్. 1537

క. చక్కనివారలు జారులు, కక్కసమగువారు వన్నె♦కాండ్రన్ రసికుల్
చక్కనగురాకుమారులు, మిక్కిలియుఁ గుఱూపియైన ♦ మెచ్చఁగవలయున్

క. రొక్కము ధన మీఁగలిగిన, మిక్కిలియుఁ గురూపియైన ♦ మెచ్చఁగవలయున్
తెక్కలియై ధనమీయని, యక్కాంతుఁ డైనఁ గదియ ♦ న్యాయం బగునే.

క. వెంపరం బేరికి నీయక, యందఱిఁ దనయాత్మలోన ♦ నడపుచు నయనా
నందంబుగ మెఱయఁగవలె, నందంబున వారకాంత ♦ లద్దము భంగిన్. 1540

చ. ఒలపము లేఁతనవ్వు నను♦ఁ జుద్యోద సన్నపుఁగావి చీర పిం
ఛెంలగొనుజల్లఁజంపునను ♦ జూడ్కి యెయి కన్నుఁ గత్తి మోవిత్రో
పులపడెఁ జొక్కుమున్ దగ ఐ♦టూవలి జెంపమ్మఁ గన్నె పెట్టి యిం
పుల ధనమెల్లఁ దీసికొని ♦ పోవలెఁ గామిని గండిదొంగయై.

క. మగవాని చిత్తపుంతయు, నిగు రొత్తఁగఁ జేసి వేఁట ♦ యిట్టియుపోలెన్
దగిలింపకఁ దాఁ దగిలిన, మగు వెంతయు సొంపుచెడి య♦మాన్యత నొందున్.

క. వలచుట కష్టము వనితల్, వలచుట పురుషునికిఁ గాక ♦ వారాంగనకున్
వలపు దగ దెన్నిభంగుల, వలచిన మొదవు విఱుగ నేస్ప♦వలెఁ దరుణులకున్.

సీ. పురుషుని చెప్పట్టఁ ♦ బోవంగ నీయక, వింతచేఁ దలగురి♦ వేయవలయు
నవనవసుఖతతిఁ♦ దనసౌఖ్యవాంఛలో, మంచి యింపులఁ బొడ♦లించవలయుఁ
గలసినయప్పుడు ♦ వలచినయట్లుండ్, యొసనసి వేడుకఁ జిత్త♦ మెఱుఁగవలయు
మందుమంత్రంబులు ♦ మాయలు ప్రతిపన్ని, తెగువమై నవలీలఁ ♦ దిరుగవలయుఁ

గీ. గలసినప్పుడు చన విచ్చి♦కలయవలయుఁ, బాయునప్పుడు నిచ్చయి♦ సేయవలయు
నయముఁ బ్రియమును దప్పక♦ నడపవలయు, నమ్మికలు గాఁగఁ దగవులు♦ నడపవలయు.

శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 2.

వేశ్యామాతృధర్మములు

క. తనయఁ గని గారవంబున, ననుదినమును సాంపుథానపై యొడికమునం
 బెనిచి పదంపడి యెలజవ్వనము నటనము పేర్చి తోడ ♦ వారిజముఖికిన్.

క. ధనవంతుఁడైనవానిం, దనయిచ్చనతిరుగువాని ♦ దానగుణముసం
 బనుపడువానిం గైకొని, యనుపంగా వలయుఁ గూఁతు ♦ నాతనికడకున్. 1546

క. మగలం బలువురఁ దన్నుం, దగులింపఁగ నొకఫ్రాయఁ బిఁ ♦ లా నొక్కనిపైఁ
 దగులము చేసిన నొకమెయి, మగిడింపుచుఁ గూఁతుఁ బతుపు ♦ మరపఁ వలయున్.

సీ. ఒరుఁ డొసంగినయీఁగి, పురుషుఁ చూపుచు లోభి,చే నర్థమొయ్యనఁ ♦ జేఁదికొనుచుఁ
 బురుషుసూపిననైనఁ ♦ బుడుక నేరనివాని, నంగడిఁ బొచ్చెపో ♦ నాఁగికొనుచు
 నాఁగిననరకునే ♦ యనివానిధనము భూతలనాథునకుఁ జెప్పి ♦ బలిమిఁ గొనుచు
 ధనమెల్ల నిచ్చి పే ♦ దటికమొందినవాని, కీగిగా ధనమిచ్చి ♦ యేదికొనుచుఁ

గీ. బంధువులు శోభనంబులు ♦ బహువిధంబు లైననోములు నమకట్టి ♦ జానుమీఁటి
 యెల్లుతండంబుచే ధన ♦ మెల్లఁ గొనుచు, మెలఁగుటలు వారసతులతల్లులకుఁ బనులు.

దశకుమారచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 13–17.

వేశ్యాప్రాముఖ్యము

క. శ్వేతాదులు కైవల్యం, బాతతమతిఁ గనిరి వేశ్య ♦ లందునె కాదా
 జాతియు నీతియుఁ గలిగిన, యాతెఱవలపొందువలన ♦ హానియుఁ గలదే.

క. కులసతిసంతానార్థము, నిల దాపీసంగసుంబు ♦ హేయము పరకాం
 తలు హానియనుచుఁ గాదే, వెలయాండ్ర సృజించె నజుఁడు ♦ విశ్వములోనన్.

శృంగారకల్హాణచరిత్రము, ఆ 2.

వేశ్యాగర్హణము

ఆ. మాంసవిక్రియంబు ♦ పనుగడగా నున్న, కటికవాఁడు దాప ♦ కర్ముఁ డనని
 నంటికంటెఁ బాప ♦ మాత్మసౌఖ్యం బొసఁ, గమ్ముకొనిదానిమ ♦ నంగనలకు.

ఆ. పుష్ప పూఁత యాఁడు ♦ పోఁక చీరలు సొమ్ము, లొసరఁ బూనుటెల్ల ♦ నొకనికొఱకుఁ
 గాని యాత్మసుఖము ♦ మాని భోగింప లే, దరయఁ బడసి కుడుము ♦ నంగనలకు. 1552

పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 2 ప 222, 226.

ద్విపద. కలసిరి సతు లని ♦ తలపోయరాదు, వలి సానియును రెండు ♦ గలసినయట్లు

పట్టిన తమ్మని ♦ భావింపరాదు, పట్టుగా జెలఁగలు ♦ బట్టినయట్లు
నాఁకపాఁ జూపని ♦ చర్చింపరాదు, పారపొచ్చెముగఁడ నా♦సర పెల్లునట్లు
పలుకున తెఱఁగుము♦రిల నాఁగరాదు, జొచ్చికట్టుదు గల్ల ♦ జూదరినట్లు
వదనాపఁ గుంపింప♦గా మున్న లేదు, విడచినఁ బాయుము♦ర్వడి దేగలట్లు
పట్టింప వెంబడి ♦ బసరింపరాదు, పట్టి కట్టాడు దు♦గ్వడిఁ దిగాలట్లు
తేటక్కఁబిచ్చి♦తిమి నాఁగరాదు, వ్రాలుదుర్ తులలట్లు ♦ వరిగింజఁ జూపఁ
గావుఁ నిట్టి వే♦శ్యావిడంబనము, లావనితలమాట♦లాటలు దుష్ట
భావముల్ మనసుల ♦ పరికించి మాఁడ, నేవము ల్గాక నం♦దెంతసుఖంబు. 1553

పండితారాధ్యచరిత్ర, పుర. పరి.

సీ. కర్కశశ్రోత్రకుక్షులు ♦ వక్రకుచ్ఛులు వింత,నయ గారములు బహు♦నాటకములు
కింపిచ్చవిద్యలు ♦ కీకవన్నెయలును, బెలుచఁదనంబులు ♦ క్రేలడములు
పరభావంబులు ♦ వలకారిబొంకులు, వలబిడియుల్లములును ♦ వట్టిపసలు
కేవలంబులు సాళ♦గింపులు కిల్బిష,క్రీడనంబులు నడ♦కించుపనులు

గీ. కానిపోనివములు విడం♦బములు భ్రమలు, లేనిమచ్చిక లివిఁగాదె♦గ్గులనిబిధ
దుష్టతంబుల ప్రోవులు ♦ ద్రోహమతులు, వారకాంతలఁ దడవిన ♦ వచ్చుఁ గీడు.

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 48.

క. లంకెయును బీరకాయయు, ముంజెయు బాల్యమునఁ జాల♦ మోహముఁ గొలుపున్
మంజులగతినుడిపిననవెను, కం జూడను ముట్టఁబోరా♦ గద నరు లెందున్.

సీ. ఘనభూకక్ష♦ప్రాంతంబు స్వాతంబు, వ్యర్థమాయావచో♦వ్యసనరసన
శతమ్రోచ్చిత్రాత్తి♦సదనంబు వదనంబు, పలుబొజుఁగుల చొంగ ♦ బావిమోవి
వల్లవరాయకృ♦పాణులు పాణులు, కుటిలాంగనావితతుల♦ కోపు నాఁపు
కృత్రిమగుణాంగ♦గేహంబు దేహంబు, స్నిగ్ధసంగుంబుల ♦ సజ్జబొజ్జ

గీ. పంచపాయకవహోర్ప్ర♦పంచరోస, యాతనాభూతమాయాప్ర♦యామపటిమ
.... మకుపాని ♦ ...., గనుఁగొనఁగ వేశ్య హేయభా♦జనము గాదె.

సీ. లఘుస్వర్ణమునిన్న♦లక్షణం బరయక, సరసపదార్థముల్ ♦ సంగ్రహించి
స్పర్శనం ముకవ ♦ వెఱ పింఁచయును లేక, గుణనిర్ణయ నిరూఢి ♦ గనునలఁ గనక
యావిద్యముఁకు గో♦ముక సంధి విగ్రహ, ప్రాణహాని విచార ♦ పరతఁ దక్క
భావం బెఱుంగకఁ ♦ బండితోత్తములతోఁ, గలయ నొల్లక మహా♦కవిత మిగని
సీ. యతులఁ బోనాడి మూర్ఖసం♦తతి వహించి, తినుగు వెలభామజీవన♦స్థితి గనెఁపఁ

సుకవికృతకావ్యరూపాను • గుణము బూను, నరసిచూచిన నిస్సార • మగును పిదప.

చంద్రరేఖావిలాపము, ఆ 2.

మ. ఒక్కని విన్నదాఁక మఱి • యొక్కరుపైఁ దలఁపైనదాఁక వే
ఱొక్కనిఁ గన్నదాఁకఁ దన • నొక్కఁడు పైకొని పోవుదాఁక నొం
డొక్కనిఁ దప్పకచూపి తగు • లూడ్చెడునంతటిదాఁక మిండచే
రొక్కము చెల్లుదాఁకనె స • రోరుహలోచనలందుఁ గూరుముల్. 1558

. మధురము లూనెడునాలుక, విధురమతిం బులుసుకొనఁగ • వేడుకపడున
ట్లధికుఁడగువిటునిఁ గూడియు, నధముని మదిఁ గోరకుండ • దంగన యెట్లున్.

తే. కువిటుఁ దగిలినమదిచాటు • కొనదుగాని, వెలసతికిఁ గూర్మి రసికుపై • విఱుగుఁ దఱుచు
హేయమగుచుడ్డు మెక్కఁ • నిందుఁగాక, యెందుశునకంబునకు నెయ్యి • యిందు బెట్టు.

తే. విటుఁడు రోయిచ్చి వేశ్యని • ల్పుటయె కాని, యొరులఁ గోరదు గుణమెట్లు • నుడుపలేఁడు
డొల్లుసీరంబు నాకట్టఁ • జెల్లుఁగాక, డొల్లుగుణసుది మాన్పంగఁ • జెల్లు నెట్లు.

సీ. ధనమాస వేఱొండు • దలఁపదయేనది, జలజలోచనకు నా • మధపుఁగూర్మి
ఘనునొద్దనుండియుఁ • దనకాసపడియె నేఁ, బోలఁతుకకదియె యు • యీ • దోషకుఁగూర్మి
తగిలినచో నెల్లఁ • దహతహనొందెనేఁ, బోటికి నదియుల • నాటుఁగూర్మి
తనకట్లు కెలనికిఁ • దనమేలుమాపునేఁ, జేడియ కదియు వై • శికపుఁ గూర్మి

. తనదుపైత్త్యభ్రమంబున • ధరయుఁదిరిగి, నట్లుయగునంగి విటునిమో • హమునఁదోఁచు
గాన నిక్కంపుఁగూరిమి • గణికయందుఁ, బోరయ డిలఁ బొచ్చెనేసది • తెరువువెసర.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 4 ప 114-121.

సీ. అర్థప్రమోషణా • యత్తంబు చిత్తంబు, బహువృషాభాషణా • భ్యసనరసన
యాజన్మపశ్యతో • హరములు కరములు, ప్రచురహేయాశన • భక్షికుక్షి
సంతతాన్యాయప్ర • చార మాచారంబు, మతకంపుమాయల • మనువుతనువు
సకలవర్ణోచ్ఛిష్ట • సదనంబు వదనంబు, వితతకు తర్కాఖి • వృద్ధిబుద్ధి

ఆ. అంగజవ్యాధిఁ గడు పుట్టి • నట్టివిటుల, యాత్మజలపూరముల తెట్టు • వల్లపుట్టు
హేయభాజన మెన్నిటు • నెన్నిచూడ, వేశ్యజన్మంబు జన్మమే • విప్రవర్య.

ఉ. కాకులు రావిపండ్లు దిని • క్రక్క శిలామయదేవమందిరా
నీకములందు రావులు జ • నించును సజ్జనచిత్తవృత్తి య
వ్యాకులలీల దాలిగుండి • వంటిది లోకములోన వేశ్యలుం
గాకులవంటివార లటు • గావునఁ బ్రమాదము చేరనిచ్చినన్. 1564

క. లతకూఁకల జవ్వనమున, వితతంబుగ వార్ధకప్ర • వేశంబైనన్

శతకంచుకంబు లూడ్చిన, కృశకఘనుల్ వారసతులు ◆ కేవల మనయన్.

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 ప 75, 98, ఆ 3 ప 13.

సీ. పడపుంబూంబోండికి ◆ బత్తి యెదుపచుక్క, పణ్యాబ్జపాణికి ◆ భాస దన్ను
వెలవెలందికి విట◆వీథిపై దయసున్న, వారవామాక్షికి ◆ వావి తవళి
వెల్లాటకత్తియ◆కెల్ల నంటు హుళిక్క, గణికామతల్లికిఁ ◆ గావివావి
లంజకుమర్యాద◆లాగు దత్తూరంబు, వేశ్యకు సత్యంబు ◆ వీకదుద్దు
గీ. నాగవాసంబునకు వర్త◆నంబు టుస్క, సూళియకుఁ బ్రేమబద్దు భో◆గాలపాంసులి
కిని కృతజ్ఞత యట్టిట్టు◆గనుక వెనుక, వెనకవలదు రూపాజీవ◆విశ్వసనము.

బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 5.

క. ఏరీతివారు చెందిన, నారీతిఁ దవీయభాగ ◆ మందెడి నారా
వారాంగనయది సాక్షా,త్కారపుఁ బటికంపుబొమ్మ◆గాఁబోలుఁ జువీ.

కావ్యాలంకారసంగ్రహము, ఆ 2 పద్య 23.

మ. సకలోచ్ఛిష్టము మోవి వావియన లే◆శంబైన కారాదు మ
చ్చికచే నెల్లపదార్థముల్ గొనుటయే ◆ చిత్రవ్రతం బెన్న మా
రకథాలాపములే సువిద్య బహుజా◆రశ్రేణితోఁ గూడ వా
రకశాధామము జీవనమ్ములకు వి◆పశ్రేష్ఠ యేవేళలన్. 1568

భార్గవపురాణము, ఆ 5.

మ. అవిటైనన్ జడుఁడైనఁ బంగయినఁ జీ◆కైనన్ మహారోగియై
న విమూఢాత్మకుఁడైన రోయక పది◆న్మాకల్పలాభస్పృహన్
సువిలాసంబగు మేనొసంగు వెలయిం◆తుల్ లోభ్యలే జ్ఞానక
ల్పకనీవల్లికుఠారము ల్సురభిమ◆ల్లా మానినీమన్మథా. 1569

మ. అలరు న్గాక మనోహరంబులయి వే◆శ్యావక్త్రము ల్దుర్విటా
దులనేకుల్ బవిగోళిగ్రోలి విడువ◆న్మాష్యంబులై నట్టి యెం
గిలిమూరు ళ్లవియేల ముద్దుగొనఁ ద◆ర్కించు న్గలస్థానముల్
గలచారిత్రకునుండు శ్రీసురభిమ◆ల్లామానినీమన్మథా. 1570

భర్తృహరిసుభాషితము, ఎ. బా. ప 58, 60.

ఉ. విడువక పుట్టుగ్రుడ్డునకు ◆ వృద్ధశరీరికిఁ గుష్ఠరోగికిన్
జడునకు జాతిహీనునకుఁ ◆ జారునిజాంగము లొక్కరూపకై
కడుకడి నిచ్చు వారిసుత ◆ కల్పలతల్ విదళించుకత్తులం
బడుపుక్షిపధంతులం దనదు ◆ ఘోవముఁ జేసునె యొవ్వఁడేనియున్. 1571

క. జాగభటులోగచేటిక, చారనటప్రభృతినీచ • జననిష్ఠీవా
ఘాగళరావము వార, స్త్రీరమ్యాధరము సంస్పృ • శింతురె కులజుల్. 1572
భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. నీతి. పద్య 57, 60.

క. తొలినెలదొరగాఁ జాతుఁడు, మలినెల చనవునను మగని • మాలుగ నాపై
గలనెల సేవకుక్రియగాఁ, జులకన సేయుదురు జార • సుదతులు విటులన్.
నీలకంఠతీవిలాసము, ఆ 1.

క. ఉల్లివలెఁ బెక్కుపొరలై, నల్లివలెన్ నిద్రచెఱచి • నమ్మనదాఁకన్
బల్లివలెఁ గాళ్లఁ బెనఁగుచు, వల్లివలెన్ గడవఁ జాలు • వేశ్య ధరిత్రిన్. 1574
శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 2.

సీ. భోగినుల్ కపటాసు • రాగసంపాదిత, జీవనల్, ఘోరదు • శ్శీలఖనులు
వైభవ్య మెన్నఁడు • బాధింపకుండవ, ర్తించువిలాసినుల్ • క్రూరహితలు
దుష్టచేష్టితములు • దోషంబులేదంద్రు, దుర్నయనిర్ణయ • దుర్నివార
లతులఘోరమోపాయ • లభిమానశూన్యలు, కరుణావిహీనదు • ష్కామమతులు
గీ. రాజభయమింతయుఁ గయు లేని • రాజవదన, లట్టివారలఁ గామించి • యాటపాట
లనుచు నామోదముం బొంది • స్వార్జితమును, జిల్లిగవ్వగ నెంచి వెచ్చింపఁ దగునె.
హేమసుందరోపాఖ్యానము.

క. కొంకక పుల్లఁ జదిపినఁ, జక్కనివాఁడైన రాజ • చంద్రుండైనన్
మిక్కిలి రొక్కము లియ్యక, చిక్కదురా వారకాంత • సిద్ధము సుమతీ.
క. పులిపాలుదెచ్చియిచ్చిన, నలవడఁగా గుండెగోసి • యరచే నిడినం
దలపోడుఁ గుధనముఁ బోసిన, వెలయాలికిఁ గూర్మిలేదు • వినరా సుమతీ.
క. వెలయాలివలనఁ గూరిమి, గలుగదు మఱిగలిగెనేని • కడతేఱదు గాఁ
బలువురు నడచెడుతెరువునఁ, బులుమొలవదు మొలిచెనేని • పొదలదు సుమతీ.
సుమతిశతకము, ప 40, 55, 83, 100.

స్త్రీపురుషజాతులలక్షణాదులు

సీ. తనువుపూర్ణవమును • మనసుచాంచల్యంబు, తనివివీడమియుఁ జి • త్తినికి నమరు
ఘనుప ... ద్వంద్వంబు • కఠినాంగకములును, దృఢమగు ... హ • స్తినికి నమరు
ఇఱటి ... • నిరుపేదకౌనును, గినుకయు నరయశం • ఖినికిఁ దొరయు
సగసంపుఁ జేఁతలు • చతురసంభాషణల్, మృదువర్తనములు ప • ద్మినికి మెఱయు
గీ. పసుపువాసనయును ... మదముకంపు, నింపుగంధంబు ... పద్మంపుఁ దావి

వలమువలరసములకుఁ బవ్యయసతోడ, నంద్రము కాముకళావేశ ♦ ... 1579

సీ. కన్నులు ద్రిప్పుచు ♦ వన్నెలు పచరించు, రూపుఁ జూపుచును ♦ ద్రుంగు ...
నెనరియుంపెటుఁగక ♦ యీపరిం తేనిచ్చి, తనయిచ్చ నెపుడు ద ♦ త్తరుఁడు ...
మందుమంత్రంబులు ♦ మాయలు పచరించి, ఖండించి కూచిమా ♦ రుండు ...
మనసులు గరఁగించి ♦ మర్మజ్ఞుఁడై ప్రేమఁ, జేరించు సతులఁ బాం ♦ చాలుఁ డెపుడు

గీ. భద్రకుఁడు సూవెచిత్తిని ♦ ప్రాణనిభుఁడు,హ స్తినికి దత్తకుఁడు మనో ♦ పాదుఁడు మృగాంక
కూచిమారుండు శంఖిని ♦ కూర్చు ప్రియుఁడు, బాలఁ బద్మిని మెచ్చుఁ బాం ♦ చాలుఁ డెపుడు

క. లోలల భద్రకువిధమున, బాలలఁ బాంచాలురీతిఁ ♦ బ్రౌఢల నెల్లన్
జాలఁగ దత్తకుగతి జవ,రాలిం దగఁ గూచిమార ♦ రమణుఁడు గవయున్. 1581

సీ. పరకాంతఁ గూడని ♦ పతి యనుకూలుండు, తరుణికి మొఱుఁగు నేఁ ♦ బోరిశఠుండు
దక్షిణుం డాత్మనం ♦ దజీసరిగాఁ జూచు, నపరాధియయ్యుఁ గి ♦ డాడు ధృష్టు
విటుఁడు వేశ్యలయిండ్లు ♦ వెదకి క్రుమ్మరుచుండు, మత సేవకుఁడు పీఠ ♦ మర్దకుండు
నాగరకుఁడు పర ♦ స్త్రీ గమనాపేక్షి, కుల విమానకుఁ డప ♦ హాస్యకారి

గీ. అరయ పారికపతికిఁ ♦ బ్రియసఖోటి, చతురభావలఁ జతురిక ♦ చాల ప్రౌఢ
సతులఁ జతులను గూర్పసం ♦ చారనిపుణ, తిరుగు నేపనులకు నుదూ ♦ తిక ధరిత్రి. 1582

సీ. బాలయయ్యును గళా ♦ ప్రౌఢిఁ జూపు విదగ్ధ, యొకపాటి యొఱుక మై ♦ నుండు ...
యౌవనంబునఁ బుండి ♦ యతిమూఢయగు ముగ్ధ, పురుషంబు లాడెడు ♦ పదఁ బిపుసువ
...లైన గరఁగెడు ♦ నంగనామణి శ్లథ,ఘనయను సతి యతి ♦ కఠినగాత్రి
యలిగి కోపవతుండు ♦ నట్టికోమలి ధీర, పతిభక్తి గలిగిన ♦ సతి స్వకీయ

గీ. ... పరకీయ యనియొదు ♦ చపలనేత్రి, విత్తమంతయు లోఁగొని ♦ వెడలఁ ద్రోయు
... ... వారకాంతలలామ సా ♦ ధారణాఖ్య.

సీ. ఆచారధీసుగు ♦ ణాన్వితమునిసత్వ, నలినదుర్దరయోషి ♦ రు నాగసత్వ
భూతసత్వయు నెంచఁ ♦ బొందదు సంతుష్టి, జడమలినాంగిపి ♦ శాచసత్వ
గంధర్వసత్వ ... ♦ ...నిధి పాడఁగ నేర్చు, దలఁక దేవసులకు ♦ దైత్యసత్వ
శృంగారవతి ... ♦ లాంగి కిన్నరసత్వ, యధిపుఁ బోషించును ♦ యక్షసత్వ

గీ. ... మందు సతి విప్ర ♦ జాతి దరయ, నధిక రాజస నృపజాతి ♦ యగు లతాంగి
విమలగుణ వైశ్యజాతిసా ♦ ధ్వీలలామ, చతురయగు నన్నిటను శూద్ర ♦ జాతిలలన-

సీ. స్వాధీనపతిక ని ♦ జాధీనుపతునిగా, మెలుపంగ నేర్చిన ♦ మీననయన
వాసకసజ్జిక ♦ వరునిరాకకు నేను, నిల్లుశృంగారించు ♦ నిందువదన
... గలసిన ♦ పతి చిహ్నములు జూచి, వగచు ఖండితయను ♦ వనజగంధి

రమణుండు వేళకు ♦ రాకున్నఁ బొగిలెడు, నది విరహోత్కంఠిత♦ తనులతాంగి

గీ. తొరఁగలఁ బ్రోషితపతికఁ జెడ♦యున్న పతికి, వలరుఁ గలహాంతరిత నాథు♦ వలిగి త్రోచి
ప్రేఁగుఁ బతినిచ్చఁగానక ♦ విప్రలబ్ధ, మఱియు నభిసారికాఖ్య గ్రు♦మ్మరును నిచ్చ.

శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 2.

సీ. పూర్వయామమునందు ♦ పొలుపొందఁ జిత్తిని, మనసిచ్చి యాకూచి♦మారుతోడ
హస్తిని రెండవ ♦ యామంబునను బ్రేమ, దత్తకోత్తగాను ద♦త్తకునితోడ
మురసిమూడవయామ♦మున శంఖినీభామ, యలరుచు భద్రనా♦యకునితోడ
నాలవయామంబు♦నను పద్మినీకాంత, చతురతదనరఁ బాం♦చాలుతోడఁ

గీ. గలయువిధమున నాల్గుజా♦ములకు నాల్గు, జాతులేర్పడఁదదను వే♦షములభావ
ములను దద్ధర్మములగుణం♦బులవహించి, శౌరితోఁ గుబ్జక్రీడించు ♦ జాణయగుచు.

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 2.

సీ. మగపోఁడుములు గల్గు ♦ మానినీరత్నంబు, కెడవునుండిన మద♦కీరవాణి
వ్రతమధ్యమందున్న ♦ వనితాశిరోమణి, పగలు తాఁజూడని ♦ పద్మగంధి
తనకన్న నిడుమూ♦తినముద్దుమగలాఁడి, జవ్వనం బెడలిన ♦ రవ్వలాఁడి
పూపప్రాపులచిన్ని ♦ రూపంబుకన్నియ, కులధర్మ మెడలిన ♦ కోమలాంగి

గీ. వేఁడిచే మాఱుపడియున్న ♦ విద్రుమోష్ఠి, దుఃఖసంతాపమొదవిన ♦ తోయజాస్య
మదిని బగగల్గుమగలాడి ♦ ... కేళిఁ, గొని వినేపథ్యయగుదానిఁ ♦ గూడరాదు.

యామినీపూర్వతిలకావిలాసము, ఆ 5.

సీ. కలుద్రావి యరవోక్క ♦ గవిసినకమలాక్షి, దూరంబు నడచిన ♦ తోయజాస్య
యొకనాటివేఁకిమై ♦ నొదవినయంగన, నాట్యమా డలసిన ♦ నాగయాన
నాళ్ళెళ్లు గడచిన ♦ నారీశిరోమణి, గర్భమై యార్నెల్లు ♦ గలుగుకాంత
కోపంబుమగనిపైఁ ♦ గొన్నలతాతన్వి, విరహాంతమునఁగూడు ♦ విద్రుమోష్ఠి

గీ. బిడ్డగన్నట్టి నెలనాళ్ల ♦ భీరుమధ్య, మొదలపొలిపొకనుండిన ♦ ముద్దరాలిఁ
జేరునప్పటిసౌఖ్యంబుఁ ♦ జెప్పఁటకుమ, నించువిల్తుండు నింద్రుండు ♦ నెఱుఁగలేరు.

కొక్కోకము, ఆ 1.

సీ. గండోపలంబున♦కంటె నొక్కొకవేళఁ, గాఠిన్యగుణమును ♦ గలిగియుండుఁ
దులలేనిమేఘకాం♦తులకంటె నొకవేళ, నానావిధాకృతుల్ ♦ పూనియుండు
శంపాలతికకంటె ♦ సగవి నొక్కొకవేళఁ, గడఁగి దృశ్యాదృశ్య♦గతులనుండు
నవ్యశిరీషసూ♦నముకంటె నొకవేళఁ, ఘనమార్దవంబును ♦ గలిగియుండు

గీ. గాని స్త్రీబాహ్యభరంబులు ♦ గలవొ లేవొ, నలినగంధులచిత్తముల్ ♦ తెలియ వశమె
... ... మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 5, పే 149.

తురగజాతిపురుషలక్షణములు

సీ. [illegible]యుఁ ♦ జెవులు సుముఖమును, గడుపును బండ్లు [illegible] ♦ [illegible]
ములు నాభికరకక్షు ♦ ములు సమభుజములు, బొంౘదై నక చభరం ♦ బును గల్గాఁడు
[illegible]పదకర్తియు లెన్న ♦ చూపులుపిక్కలు, నిడువాలుఁగన్నులు ♦ నిడుపుగో[illegible]
[illegible]మధురవా ♦ క్యములు తిన్ననినడ, లాఁకలి పెద్దని ♦ ద్రాలనుండు
ఆ. క్రోధసత్యవాది ♦ బహుభోగనిరతుండు, మోహపుమేమత్పష్ట ♦ మిగులఁగలదు
[illegible]లుగునొడలు ♦ చపలచిత్తుఁడు, ... ♦ [illegible]

వృషజాతిపురుషలక్షణములు

సీ. అతివిశాలోన్నత ♦ మగుమస్తకము మెడ, వలమువక్షాలకం ♦ బులు ఘనములు
చెవులు చక్కనిడుద ♦ చేతులు కార్గోన్మద, రముక శాంగుళులు న ♦ ఖములు [illegible]
[illegible]క్షేత్రము ♦ లలసయానముమంజు, భావలు త్యాగియా ♦ పదల[illegible]
వాఁకలి పెద్దని ♦ ద్రాసక్తుఁడును సత్త్వ, శాలి శ్లేష్మకుఁడు ల ♦ జ్జావిహీని
సీ. క్రోధవయము సముఖిరుధి ♦ రంబుగలుగు, పేను కారంబు వలపగు ♦ మానినులను
[illegible]దగువాఁడు ... ..., అతఁడు వృషజాతిపురుషుఁడ ♦ [illegible]

శశిజాతిపురుషలక్షణములు

[illegible] పత్రుపవమో ♦ [illegible]ంబు శరీరము సుందరంబు వ
[illegible] యల్పసమ ♦ దంతము లింపగువాక్కు [illegible]
[illegible]నుచర ♦ ణంబులు హాసములన్న మించు లా
[illegible] మెయి ♦ తామరకంపుశరెంపుజాతికిన్. 1792

కళలు

[illegible]మి ♦ యం గుప్తమునందు, విదియపాదంబుల ♦ వెలసియుం [illegible]
[illegible] ♦ దగు చవితిఁ వొడను, పంచమికటియందుఁ ♦ బరగియు [illegible]
[illegible]నాభినుండు ♦ సప్తమినురమున స్తనమిఁ .... ♦ నవమియుం [illegible]
[illegible]లందు ♦ [illegible] కంఠమూలములందు ♦ గలిగియుం [illegible]
[illegible] ♦ బదిరెంట నధరంబు, పదియమూఁటఁ గనులు ♦ బదియు [illegible]
[illegible] ♦ దివిరిపున్నమునాఁడు, తలను నెప్పుడిగ్గు ♦ కళలకుం [illegible]

కొక్కోకము, ఆ 1.

చతుష్షష్టికళలు

చ. తెలుపనియౌపరిష్టమును ♦ దంతనఖక్షతసంప్రవేశనం
బులును గళస్వనంబులును ♦ బూరుషలీలయుఁ జుంబనంబు గౌఁ
గిలియుననఁగఁ నెన్మిదిటి ♦ కింగలదొక్కటి కన్ని నేసిరై
యాలవడుచిత్తజాతికళ ♦ లర్వదినాలుగు లెక్కఁజూచినన్. 1594

షోడశకలాస్థానములు

సీ. తల యూరుస్థ్సలి వాము ♦ దక్షిణకరములు, వక్షి...లూరు లా ♦ వర్తనాభి
ఫాల మధర నితం ♦ బస్థలంబులు వీఁపు, చంకలు ... ♦ జఘనతలము
లాదిగాఁ గలపది ♦ యారుస్థానములను, బ్రతిదినంబునఁ బం ♦ చబాణుఁడుండుఁ
గావున స్త్రీలయం ♦ గంబుల శుక్లపక్షము లెక్కి కృష్ణప ♦ క్షములఁదిగుచు
గీ. పిఱుఁదులుతలములు పదియారు ♦ విస్ఫులింగ, స్థానములుగాఁగఁజూచియ ♦ ప్పట్లఁదలఁచి
పొలఁద నేర్చినమోహంబు ♦ బొడమఁ జుంత, తయణీవలపించుపందులు ♦ దలఁపనేల.

స్త్రీపురుషకలాస్థానములు

సీ. అంగుష్ఠముఖమున ♦ నఱకాలియందున, మడిమను మోకాలి ♦ ముడుసునందు
... ... నాభిని ♦ యురమునఁ ......, గక్షభాగంబున ♦ గండమునను
జెక్కున నధరానఁ ♦ జెలువార ఱెప్పను, నుదుట శిరంబున ♦ మదనుఁ డెలమి
శుక్లపక్షమునందు ♦ సుదతుల కెల్లను, బాడ్యమీతిథులను ♦ బలము కెక్కి
గీ. వామభాగంబునందుండి ♦ వలపటికెని, బోవు బహుళంబునందునఁ ♦ బురుషులకును
వామభాగంబునకు డిగ్గు ♦ వరుసతోడ, ...

స్త్రీకలాస్థానములు

మ. పెనుత్రేలన్ పదగుల్ఫజానుకటినా ♦ భీభాగభాగాంతర
....కక్షంబులఁ గర్ణగండరదనా ♦ సాక్షిన్నాళోత్తమాం
గనిరూపంబుల నెక్కు డిగ్గుఁ గలయాఁ ♦ గా శుక్లకృష్ణంబులన్
దినమున్ మన్మథుఁ డంగనాజనములన్ ♦ దేలించువాఁ డారయై. కొక్కో, ఆ I.
గీ. సఖియయంగుష్ఠపదగుల్ఫ ♦ జానుజఘన, నాభ్యురస్స్తనకక్షక ♦ రసుకపోల
దంతపల్లాక్షిఫాలమ ♦ స్తకశిరోజ, ములు ప్రతిపదాదిగలకళా ♦ స్థలములంట.
హంసవింశతి, ఆ 5 ప 147.

విరక్తస్త్రీలక్షణము

ఉ. చూడదు మోము నెచ్చెలిని ♦ జూపహసింపదు పిల్చి రేని మా
ట్లాడదు ప్రాపియుండదు తన ♦ నంటక వాసిన సంతసిల్లుఁ గా
నాడిఁక నంటకించు ననుఁ ♦ గూలతలేక విరక్తకాంత మో
మోడదు చుంబనంబునకు ♦ నోర్వదు నిద్దురవోవు పాన్పునన్. 1599

స్త్రీలవలపునెఱుఁగెడిలక్షణములు

చ. పెదవిఁ గఱచ్చుఁ గన్నుఁగవ ♦ పెంపెసలారఁ బిఱుందుఁ జూచుఁ బ
య్యెద సవరించుఁ ... జ♦వ్వడఁ గొప్పు సనున్న క్రొవ్విరుల్
చెదరినఁ బల్కు దుఱుముఁ ♦ జెక్కునఁ జెమ్మటు నించుఁ జీరక
ట్టుదరినఁ జక్కఁగట్టుఁ జప♦లాక్షి మనోహరమూర్తిఁ జూచినన్. 1600

పరవశత్వలక్షణము

క. కౌఁగిటన్ బల్కులు బల్కుచు, విసువక తహతహపాటించు ♦ విహ్వలయగు మన్
రస మొలుకన్ గనుమూయుచు, నసురై పరవశత నొందు ♦ సంగమ ....

వయోలక్షణము

క. పదియాఱు బాలయను ముప్పదియగు నెలజవ్వనికని ♦ ప్రౌఢ యనఁ బైదుస్
బదియేఁడును నటమీఁదటఁ, దుదియేఁడులు లోలకయ్యెఁ ♦ దొడ్డ వగుసన్. 1602

కొక్కోకము, ఆ 1.

దుష్టస్త్రీ

సీ. అత్తమామల కెదు♦రాడు సుశ్చారిణి, పాతివ్రత్యములేని ♦ పాడువదిన
కొండెలఁ గంపుఁ ♦ గూర్చు పాతకురాలు, బలిభిక్షు మిడని ని♦ర్భాగ్యురాలు
మగనితో నేవేళ ♦ జగడించు జగజంత, పసిబిడ్డలను దిట్టు♦ పాపజాతి
దివికై బాసలు ♦ తెగిసేయు నట్టిగొట్టిక్కకమ్ములు దెచ్చు ♦ ముక్కుమారి
గీ. కాముఁ బ్రాణంబుగాఁ జూచు ♦ కష్టురాలు, బరవగూయలు గూయుద♦బ్బరలజాని
కెలని వేఁడు సహింపని ♦ గిల్బిషంబు, దీనికై నీవు కనికర♦మూనఁ దగునె.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. ప. ఆ ౬.

ఋతుమతి

చ. ఋతుమతియైన కాంత మది♦ నెమ్మియుఁ గోపము లేక శాంతయై
కుతుకముతోడ నేమియును ♦ గోరక నాథునిమీఁదికూర్మిచే
సతతము భోజనాదులను ♦ సంతసమందుచు నిర్మలాత్మయై
యతిముద మొప్పఁగాఁదగు ర♦హస్యనివాసమునందు నెయ్యెడన్.

క. బాలికఋతువగుతిథికిని, నాలవదివసమున మజ్జ♦నముగాఁగఁ దగున్
దాలిమిమీఱఁగ వత్తఱి, వాలుఁగ నభ్యంజనాది ♦ వైభవలీలన్. 1605

ఉ. ఆలలితాంగియత్తఱి స♦మంచితనవ్యతరాంబరావళుల్
తాలిమితోడఁ గట్టుకొని ♦ ధన్యత మేలివిభూషణావళుల్
చాల ధరించి నాథునిడ♦సం దగ నిల్చి మనోనురాగయై
మేలి... ప్రసంగముల ♦ మేలములాడ నొప్పు నయ్యెడన్. విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 2.

సీ. మునుదానుకడకుఁ బో♦యినదినం బాదిగా, నెచ్చుకదినమును ♦ దినము లెన్న
మధురముల్ ప్రియమైన ♦ యాని భోజనవేళ, సారెకు, నావప♦చ్చళ్లు మెసవు
దురమున నొకపువ్వు ♦ దురము నెచ్చెలి జొత్తు, తెరవపుష్పవతివై ♦ తివనభ్రమయు

....

గీ. వెలిసి కాపున్న వగచు న♦వ్వనరుహాక్షి, యంతనెలవైనఋతువైన ♦యాత్మజయును
తాను మానాన్నళ్ళనూఁడేండ్లు ♦ గానఁ గడఁపి, నాలవదినంబునందు స్నా♦నములుచేసి
దశావతారచరిత్ర, ఆ 6.

స్త్రీవశ్యౌషధములు

సీ. కల్లరుకణికగం♦దము తేనె వగనూరి, లేపించికూడిన ♦ లేమవలచు
కరకతాడి యూసిరి♦కలుకోష్టుచాలచే, నూరిపట్టించిన ♦ నారిచేరు
తెలిగారమును నెత్తి♦విసెన్రాలు నిజతనూ,జలముల నూరిడ్డఁ ♦ జెలియ కలియుఁ
గలుగొట్టునీరావు ♦ కాల్మడిచే నూరి, విడెములోఁ దగిలింప ♦ వెలఁదిచిక్కుఁ
గీ. మూర్కిజిల్లేడు నూరిని ♦ గోశఫలగ,సముసను మెదించి వత్తిగాఁ ♦ జక్కఁజేసి
కుసుమనూనెను దీపంబు ♦ బొసఁగఁబెట్టి,చూపు లోనౌదు రెటువంటి♦సుదతులైన.
హంసవింశతి, ఆ 5 ప 132.

పురుషవశ్యౌషధములు

సీ. గంబూరమును జాజి♦ కాయ లుమ్మెత్తవి,త్తులు మర్లమాతంగి ♦ కలువగడ్డ
పచ్చిమిన్నులు కోష్టు ♦ పచ్చికమంకేనుఁ, గమదము గుల్లసు♦న్నమును రక్ర

జడవేయ వస ఖురా♦సాని వాసము ప్రదు, కపోలుఁ గాడనై ♦ గాయఁ చెయుట
నీరావు గజ్జుల ♦ చేరిన మస్తును, గాల్మ్రడి గాతంటు♦గాను నూరి
గీ. కలియ గురుగింజలం తేసి ♦ గుళిక లమరఁ, జేసి నీడ నెండూరించి ♦ తీసి దాచి
యున్న మందంత మడుపుతో♦నొసఁగె నతని, కధికతర మోహ మూనసా♦హసనసా నె

హంసవింశతి, ఆ 5 ప 152.

సీ. ఈజారశీలుని ♦ నేజారవనితయొ, వలపుమందు ఘటించి ♦ తలకుఁ బ్రాఁమి
కుక్కపాలును నత్త♦గుల్ల బూడిద తొండ, మాంసంబు యుట్టిన♦చుర్చు ద్రాటి
బూడిద జిల్లేడు ♦ పువ్వు తామరదుంప, లోనఁగూర్చి బెల్లము ♦ లోనఁగూర్చి
కలిపి రంభఫలంబు ♦ గదియించి తినిపించి, మఱపించె ముందుండు ♦ మంచిగుణము
గీ. గాకయుండిన నిట్టివి♦కల్పగుణము, లంటియుండునె యొట్టిచె♦నంటికైన
నతనిజన్మంబు తలిదండ్రి♦సుతుక పడఁచెఁ, గులము నెడు వృకువాటికి♦గొడ్డలయ్యె

నీలకుంతలీవిలాసము, ఆ 1.

నఖక్షతములు

క. శుకతుండంబులఁ గింశుక, ముకుళంబులఁ గేరువాఁడి ♦ మొనలై నఖ
ప్రకరమునఁ జిమ్మె నచ్చెలి, చికిలద్దముఁ బోలు మిసిమి ♦ చెక్కుల నాఁడన్.

సురాభాండేశ్వరము, ప 118.

క. చంద్రార్ధరేఖ లిరుగడ, సాంద్రతఁగొని కొనలు వరుస ♦ సంగతి జేరన్
చంద్రాస్య కలర నిడె కవి, చంద్రుం డివి మండలప్ర♦చారము లనుచున్.
ఆ. నాల్గు మూడు రెండు ♦ నఖరేఖ లంగన, ఘననితంబజఘన♦కటుమగాల
ముల లిఖించి లక్ష్య♦ముల జూడుమనెఁ బద్మపత్రనేత్రి నుమద♦సత్రములకు.

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

దంతక్షతములు

చ. పలుమొన లంటనీక నను♦పారఁగ వాతెఱఁ గ్రోలి మూషకం
బలవడెనంచుఁ గెంబెదవి♦నంటుఁగఁ జల్మ్రాన తేర్పరించి సొం
పలరఁగ సత్ప్రవాళమణి♦యంచు రదాంశుకమూలమందు గుం
పెల నొక గంటిపంటనిడి ♦ బిందుక మంచు వచించె నెంతయున్.
క. మాపుఁ నధరము బల్మ్రిన, బాముచుఁ దగఁ బీల్చిచూడు ♦ మన్నాఁడు
మ్రొచ్చె మిగి యనుచుఁ బలికెను, మానక జిల్హణుండు నృపకు♦మారికతోడన్. 161

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

చుంబనములు

మోమున ముద్దు కెంపెదవి ♦ ముద్దు కనుంగవ ముద్దు లేఁత
నవ్వున ముద్దు పంజరప ♦ నంబుల ముద్దలి కాళి ముద్దు చెల్
జిగి చనుదోయి ముద్దు చెలి ♦ చేతుల ముద్దు నఖాళి ముద్దగా
మగనికి మూర్తి యొక్కటియె ♦ మానినికిన్ గనుఁ డెన్ని ముద్దులో! 1616

ముద్దుశృంగారము, పే 10 ప 31

తన మోవి ముదిత నిగ్గునఁ జుంబనము సేయ, దానిపై పెదవిఁ దా ♦ నానుకొనుచు
సుదతి నెమ్మోమున ♦ కెదిరించి తొలుతఁ గెమ్మోవి పానక మాని ♦ ముద్దుగొనుచు
కరములఁ గనుదోయి ♦ గప్పఁగఁ దన మోవి, దాని నాలుక కొన ♦ నాననిడుచు
వెనుక నిల్చి కరంబు ♦ లను బుగ్గలంటి నెమ్మొగ మెత్తి చెలియని ♦ ముద్దుగొనుచు
ముదితె సద్దము నిల్ప కె ♦ మ్మోవిఁ గొనుచు, భ్రాంతితిర్యము గల వెంట ♦ బహురసాప్తి
చుంబనము నంటి స్ఫురితా మి ♦ తంబులఁ ఘటి,తంబు భ్రాంతితిర్యక్పీడి ♦ తంబులనియె.
ముదిత కెమ్మోవి యంగుష్ఠ ♦ ములను దిగిచి, పట్టి నాలుక బిగపి చుం ♦ బనముఁ జేసి
వినుటితాఖ్యసలక్ష్యంబు ♦ విద్రుమోష్ఠి, తెలియుమని పల్కెఁ గవిరాజు ♦ లేటసడఁగ.

• పలుమొన లంటుక నాలుక, నలముచుఁ గెమ్మోవి యధర ♦ నాయక మనిరొన్
లలి నిటుల నుత్తరోష్ఠము, నలముచుఁ జెలియుత్తరాఖ్య ♦ మగునని పల్కెన్.

• తనదనప్పదనయుగం,బును వనితాధరయుగంబు ♦ పుటము నిడి చుం
బన మొనరింపుము సంపుటమని లక్ష్యముఁ జూపె భిల్హ ♦ ణాహ్వయుఁ డెలమిన్.

• అటులఁ జుంబించువేళ జి ♦ హ్వాంచలంబు, మోపె నమువదనంబని ♦ దెలియఁ బల్కె
కపటనిద్రయోనర్చి తా ♦ నపుడు వచ్చి, నటులఁ జుంబించె నిద్రిమో ♦ దాఖ్య మనుచు.
దర్పణంబులఁ దమనీడ ♦ లేర్పరించి, గదిసి చుంబించె ఛాయికం ♦ బిది యటంచు
దాని పోలికనున్న చి ♦ త్తరువు బొమ్మ, నొనరఁ జుంబించి క్రాంతికం ♦ బనుచుఁ బలికె.

• కనుదెరవా తెరకుత్తుక, ... చెక్కులను ముక్కు ♦ చక్కనిఫాలం
బనువుగఁ జుంబించుదు నివి, వనితామోహాన్వితము[illegible]♦ నైఖరు లనిరొమెన్.

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ ౫.

ఆలింగనములు

• ఎ[illegible] నిల్చి నునుకొడల్ ♦ గదియ నీమ,జానువులఁ జుట్టి పట్టి స్ఫు ♦ టముసఁ బ్రాకు
తీగపోలిక కెమ్మోవి ♦ తేనెఁ ద్రాగి, వెలది భావింపు మిది లతా ♦ వేష్టితంబు.

చ. [illegible] నాదుపాదమున ♦ నొక్క పదం బిడి యూరులందు రెం
డవపద మూంచి మూఁపున ద ♦ ఢంబడ వైక భుజంబు లాని చ

స్తన గదియించి కౌఁగిలిడి • కన్మునివాతెఱఁ గ్రోలి చూడు మిం
పవ్రౌఁద బాల నీకుఁజికి • నారయ వృకునిరూఢభావముల్.

క. విరిసొన్నపఁ దరుణీనిరా, కరణాద్యనయవములఁ దాను • కౌఁగిటు నిడి బి
గ్గగముడుచుచు మిథునముఁ గవి, వరుఁ డసె తిలతండులాఖ్య • వైఖరి దెలియన్.

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ ౯.

బంధననామములు

క. ఆనతము నాభి నతమున, నానతతీరస్థితావ్య • యాత్తానితముల్
గా నైనవిధములని స్వన్మానముతోఁ దెల్పె బంధ • మర్మము లెల్లన్.

సీ. ప్రేమాభిరామంబు • గోముఖాంగోద్వేగ, పాదఘట్టనచక్ర • పాదకురళి
మండలప్రభ నాగ • సుకరసంపుటపద్మ, కార్ధపద్మక సమి • తాంగకరణ
చంద్రార్ధవేణుక • సర్వతోభద్ర సిం, హావలోకన ఘన • హస్తలాఘ
వస్యందయుగ నాగ • వాతియంబరుహ భ్రా, రచరణ తుంగచ • క్రిభ్రిమణము

గీ. లొప్ప బంధానురాగముల్ • మెప్పుగాఁగ, యోగములఁ జూపెఁ గృష్ణుఁడ • త్యుత్క-
టముగ.

సత్యభామాపరిణయము, ఆ ౩.

పురుషులబూటకపుశపథాదులు

సీ. ధరణీతలవ్యోమ • దళదిశల్ సాక్షులు, కలనైన నినాయఁ • గంబుకంఠి
తరణిసుధాకర • తారలు సాక్షులు, నీమాట గడువనే • కోమలాంగి
పవమానవహ్నులై • వస్వతుల్ సాక్షులు, పగనైన నినుదూరఁ • బద్మగంధి
పూర్వాపరస్థలీ • మూతముల్ సాక్షులు, నిమిషంబు నినువిడ • నీలవేణి

గీ. శాఖిసందోహములు సప్త • సాగరములు, స్వాంతగంగానదీముఖ్య • సకలనదులు
సాక్షిగా దెల్పుచుంటిని • సౌఖ్యసౌవ, మొంది మనసిచ్చి పలుకవే • కుందరదన.

చిత్రవతీపరిణయము, ఆ 1 సీ 40.

క. కరముపయిన్ శిరముపయిన్, గురు...యుగ్మంబుపయిని • కొబ్బిన వేడ్కన్
గరము నిడి ఒట్లు బెట్టినఁ, బురుషుల నమ్మంగ వలదు • భువి నెవ్వరైనన్. 1630

సీ. కడుపుదంబున వడ • గండ్లు గట్టినమాట, వసుధలోపల మగ • వారిమాట
యింపుమీఱఁగనుండు • నేడమూకులపాట, వసుధలోపల మగ • వారిమాట
యుమపథంబునఁ గడు • నడరుపువ్వులతోఁట, వసుధలోపల మగ • వారిమాట
జిగిగాలుగంధర్వ • నగరమందలికోట, వసుధలోపల మగ • వారిమాట

గీ. నైవలినిషష్యనుండెడి • సైకతమును, జూచివేపోవునీటిలోఁ • జొచ్చినట్లు

గాన బహుపత్ని కమ్మిన ♦ కాంతలకును, హాని ఘటియించు ననుటకు ♦ సంశయంబె.

చిత్రవతీపరిణయము, ఆ 1 పే 18, 38.

బహుపత్నీకుఁడు

మ. ఒక కాంతన్ గొనువాఁడు యోగ్యుఁ డనఁగా ♦ నుర్విన్ వెలుంగొందు వే
ఱొక కాంతన్ గొనువాఁడు మధ్యముఁడు నా ♦ నూహింపఁ జెన్నొందు నిం
కొక కాంతన్ గొనువాఁడు దా నధముఁడై ♦ యుర్వీస్థితిన్ గాంచు నిం
కొకరీతిన్ బహుకాంతలన్ గొనినవాఁ ♦ డున్మత్తుఁడై ద్రిమ్మరున్. 1682

చిత్రవతీపరిణయము, ఆ 1 పే 39.

గర్భాధానపద్ధతి

క. ఇకపటు గర్భాధానం, బాదిగ సంస్కారములు వ ♦ రాంగన కొసఁగన్
భూదేవవంశజులు సద్వేదముతో మంత్రపూర్వ ♦ ముగఁ జేయఁ దగున్.

గీ. చాయతగల్పిల్లపై ఋతు ♦ స్నాతయైన, పొలఁతి నెంతయు వేడుకఁ ♦ బురుషుఁ డొంద
నందు సమతిథి నుదయించు ♦ నందనుండు, విషమదివసంబునందైన ♦ వెలఁదిపుట్టు.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆ. బా. ప 12.

క. క్షితిపై నెలనెల కొక్కొ-క, ఋతువు గదా గర్భ మొదవ ♦ స్త్రీలకు నడిరే
మితమును ఋతువు దప్పించిన, నతఁడు గదా బొందు భ్రూణ ♦ హత్యా ధరిత్రిన్.

క. మూనాళ్లలోనుగా నేస్త్రీనితోఁ గూడినట్టి ♦ మనుజుం డెప్పుడున్
గా నరకరూపమునఁబడు, నానాళ్లకు నంటఁదగును ♦ నళినదళాక్షిన్.

క. మొదలగుపక్షము నన్మతి, యొదగు స్మృతిమీఁదఁ బ్రేమ ♦ యువిదల కెల్లన్
దుదిపక్షంబున నించుక, యొదగ స్మృతిమీఁద ప్రేమ ♦ యుర్వీస్థలిపై.

క. పడఁతికి నొకపక్షములోఁ, బాడమును గర్భంబు నటులఁ ♦ బాడమకయున్నన్
బాడమి నది వింతయనఁగాఁ, బాడమున్ దరువాతపక్ష ♦ మున ధరణీంద్రా.

సీ. నానాళ్లువనినవా ♦ నాతినిఁగవగూడఁ, బుట్టును సుజ్ఞాని ♦ భూమిమీఁద
నైదవనాఁడు పు ♦ ణ్యాత్ముండు జనియించు, నాఱవనాఁడు పా ♦ పాత్ముఁ డగును
ఏడవదినమునం ♦ దింతికి నీశ్వర, వరసునాఁడు పుట్టు ♦ వయసతోడ
నెనిమిదియనవాఁడు ♦ హీనమానసుఁడైన, వాఁడు రోగిగఁబుట్టు ♦ వనితయందుఁ

గీ. తొమ్మిదవనాఁడు మహాపవి ♦ దూరుఁ డొదవుఁ, బదిటఁబుట్టును శాంతుండు ♦ బంధుహితుఁడు
పదినొకండటను భోగియై ♦ యుద్ధయ మొందు, పూఢిపదిరెంటఁగూడిన ♦ రోగియగును

క. పదుమూడవదినమున సతి, యుదయించున్ మిగుల నుత్త • మోత్తమ దగుచున్
బదునాలవ దివసంబున, సుదతియుఁ బురుషుండు జార • చోరులు ధరణిన్. 164

ఆ. పదునయిదవనాఁడు • పరమపవిత్రుండు, పుట్టు లోకమంత • బొగడుచుండ
షోడశంబగు దివ • సోద్భవంబగువాఁడు, జ్ఞానియగును మిగుల • దానియగును.

మ. అది యట్లుండ నృపాల యింకొక రహ • స్యంబున్ వినన్ జెప్పెదన్
ముదితల్ నాథు లనేకచిత్తముల నిం • పుల్గా శుచిస్నాతులై
యదనం గూడినఁ బుట్టు నుత్తముఁడు ధ • ర్మాత్ముండు సుజ్ఞానియై
మద మొప్ప న్మలినుండు పుట్టు మలినం • బుల్ తగన్ జెందినన్.

క. శిరులవి యెఱుఁగక నెఱిఁగియు, వెఱపున ... గూడు • వేళల మిగులన్
ధర మానంబున నుండిన, వరనిమ్మన్ బుట్టు మూగ • వాఁడు ధరిత్రిన్.

ఆ. కన్నులపుడు మూసు • కొన్న కన్యనుగూడ, నంధకుండు బుట్టు • నవనిలోన
బంధఖేదములను • బలిసి మిక్కిలి క్రుంగి, కూడిరేని పొట్టి • వాఁడు బుట్టు.

ఆ. మంచివారమునను • మంచిలగ్నంబున, మంచివేళలందు • మంచితిథిని
సరసుఁడైనవాఁడు • తరుణిని గూడినఁ, బుడమి శుచిత నొంది • పుట్టు నరుఁడు.

క. పరచిత్తయైన తరుణిన్, ... గూడఁబుట్టు • మఱియొకరివలెన్
పురుషుం డాగతినుండిన, నరవిందాక్షికి జనించు • నాకాంతవలెన్.

క. ఒద్దిక పరచిత్తంబున, నిద్దఱుఁ గూడుండిరేని • నెడబడవోడమన్
పద్దెంచి మాతృబద్ధుఁడు, ముద్దియఁ గలసినను శుద్ధ • మూఢుఁడుఁ బుట్టున్.

క. ఆహారనియమములచే, దేహంబులకాంతివలనఁ • దేజోపరుఁడై
రోహిణివిభురూపకుఁడై, మోహాస్పదుఁడైనవాఁడు • ముదితకు బుట్టున్.

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 10 పే 32.

గీ. కులసతిని బుతువేళలఁ • గూడకున్న, నరుఁడు బ్రహ్మఘ్నసదృశుఁడై • నరకమొందు
బూతుసమయమేని వ్రతపర్వ • పిత్ర్యతిథులను బగటుసంధ్యలసతిఁ గూడఁ • దగదు నృపతి.

గీ. ఋతువేళల నష్టమ • కతిథివత్తోడ, మోహమునఁ గూడెనేని వి • మూఢజముఁడు
వ్యాధితుఁడుఁ గృతఘ్నుఁడ • ల్పాయువమిత, దుర్గుణోపేతుఁడైనపు • త్రుండు బుట్టు.

శివధర్మము, ఆ. సు. ఆ 3 పే 54.

గీ. నామనసు మున్ను హరియించి • నావు నీవు, నీమనసువాడు నీకున్న • నీతిగాదు
మనల యిద్దఱి నడుమ ధ • ర్మంబు నెఱపఁ, బంచశరుఁడున్నవాఁడుగా • పద్మగంధి.

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 3 పే 96.

సీ. కలికి కప్పురపుబా♦గా లొసంగినయట్లు, వేడుకతో ముచ్చ♦టాడితేని
నగవు యాతెలియాకు ♦ మడుపు లిచ్చినయట్లు, చెలిమిఁ జెక్కిలిగిలి♦నిచ్చితేని
చెలి పాదములఁ గీలుఁ ♦ జిగురు లుంచినయట్లు, చిగురువాతెఱ దయ♦సేసితేని
కొమ్మ పీజనము చే♦కొని విసరినయట్లు, కమ్మయూర్పులయఁ బై♦గ్రమ్మితేని
గీ. వెలఁది తనుసేవ నీవు గా♦వించినటుల, గోర్కి మీఱంగ నన్నేలు♦కొంటివేని
నేల యాలస్య మీవేళఁ ♦ జాళి నీయఁ, డించువిల్తుండు కౌఁగిలీ♦వే లతాంగి.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 7 ప 474.

సీ. కలికిమిటారి చి♦క్కనిచొక్కాటపు..., లెడకు నాటకముస్న ♦ నెదకు నాటు
మగుపబిసాళిసో♦యగపుతీయనిమోవి,రుచుల నందకముస్న ♦ రుచుల నందఁ
జెలువమేల్ కళలూరు ♦ మొలకనవ్వులమోము, ముద్దుజూపకముస్న ♦ ముద్దుజూప
వెలఁదిబిల్కుటొయారి ♦ బెళుకువాల్జూపులు, కలియికియ్యకమున్నఁ ♦ గలియికీయఁ
గీ. దమిబెనుచ చూచి చెలువుఁడా♦తరుణిఁదిగిచి,కుర్చిచ్చి కౌఁగిటఁ జేర్పసా♦కొలఁదులెంచఁ
బరవశంబులఁ దముదామె♦యెఱుఁగరైరి,యొరులెటులఁ దెల్పనవ్వధూ♦వరులసుఖము

ముకుందవిలాసము, ఆ 3 ప 279.

గీ. కప్పురముగుల్కు కమ్మబా♦గాలు మడుపు, లతివచేనిడి తానవి ♦ యందుకొనియెఁ
జిట్టకంపుఁదనాలమఁ ♦ జేయిచాఁచి, విడెము పెట్టు మనంగ న♦వ్వేళ విభుఁడు.
క. రతిపతివాశాహాళిందన, యతిధైర్యధనంబుకొల్ల♦లాడు నటంచున్
గతిమిచ్చుకరణి విచ్చుక్, బతి యొకతెలనాకుమడుపు ♦ ప్రాణేశ్వరికిన్.
గీ. కుంతలంబులవాలారు ♦ నోళ్ల దువ్వి, యాభిముఖ్యంబునకుఁ దెచ్చి♦యానఁగి పెనఁగి
విడెము చవిగొల్పనపు డహో♦విషమశరుఁడు విభుసధూర్యపరిపాటి♦వీటిఁబుచ్చె.

రామాభ్యుదయము, ఆ 4 ప 161-171.

సీ. పతికప్పురపుతావి ♦ బాగాలు గైకొన్న, మదిరాక్షి సగమాకు♦మడుపు లొసఁగ
నాదరతోఁ గాంతుఁడో♦య్యనఁ గౌఁగిలించినఁ, గొమ్మ .... ♦ గ్రుమ్మిగ్రమ్మఁ
బ్రాణనాథుఁడు మోవి♦పై గంటుచేసిన, నలివేణి పారవ♦శ్యమునఁ జొక్క
విభుఁడు నిల్కడ కేకి♦విధమున రొదగుల్క, లోలాక్షి చెవి యొగ్గి ♦ యాలకించె
గీ. మోహావాంగుఁడు ననా...♦మిడి సడల్ప, ద్రుపుణి చికయాసెఁ ....

....

ఉ. రమ్మని భానుచంద్రుఁ డ♦రాగము మీఱ ఘనానిపమానిన
కమ్మన నుంచ సిగ్గునను ♦ గ్రిక్కన డిగ్గి నడ్డనిక హ

స్తనములఁ బట్టి ముద్దుగొనుచు ♦ చక్కఁగ నవ్వుచుఁ దక్కఁబెక్కువై
చెక్కులు గోటఁజూటి వలి♦నిబ్బరపు ..సరుల్ దెసలుచ్చుచున్.

సీ. కనుమూసి నీయవే ♦ చంద్రబింబాస్య నీ, ఖండచక్కెరమోవి ♦ గఱఁగిపోదు
[illegible] [illegible] ♦ [illegible]యవె కొమ్మ, వలి .... ♦ వాడిపోవు
[illegible]♦[illegible]యవె బాల, [illegible] నెమ్మేను ♦ [illegible]
[illegible] ముద్దాడ ♦ నియ్యవే కామినీ, [illegible]చెక్కుటద్దము♦లు [illegible]
గీ. తెఱవ తల యెత్తి చూడవే ♦ దృష్టి నాఁక, యిందుముఖి పల్కవే తేనె ♦ [illegible]
[illegible] నవ్వవె క్రొవ్విరు ♦ లుడిగిపోవ, వంచు వేడుచు రఘుభర్త ♦ [illegible].

సీ. [illegible] .... మే♦[illegible] నిల్చుఁ, గౌఁగిలించినఁ జేరి [illegible] ♦ గౌఁగిలించు
[illegible] నె♦మ్మోము నెక్కిలి [illegible], ముద్దుగొన్న నువేడ్క ♦ ముద్దుగొనును
[illegible]♦మ్మోవి [illegible], గంటి చేసినఁ దమి♦గంటి సేయు

....

గీ. [illegible]చే ♦ సేవ దేర్చి, వేడ్క [illegible] గపురంపు ♦ [illegible]
[illegible] .... నొగ్గు, కాంతిహరిమధ్యమధ్యశ్చ♦[illegible]గారములను.

దశావతారచరిత్రము, ఆ 7, 9.

క. [illegible], [illegible] నిండె♦[illegible] నీ
[illegible] ♦ [illegible] నిద్దుకొమ్మ ♦ మేలిది సుమ్మా. 1661

సీ. [illegible] నీకుచ♦వచ్చెటుల, వెలయసుఖముగ నిను గార♦వింతుఁ గళలఁ
[illegible] నవ్వు [illegible] ♦ నేన్పుతోడఁ, దాల్మి విడజూతు నేనవ్వ♦తాలకైన.

సీ. [illegible] యంబలమై ♦ [illegible] వలసినట్లు బలికెద విడి మన♦మాత్మలందు
[illegible] ♦ [illegible], మెలఁగుదు మె యంచునగుచు ♦ [illegible].

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

సీ. [illegible] ♦ నిలిచినవేళను, బన్నిరు .... ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] జన, గొబ్బునఁ జని పైఁట ♦ కొంగు బట్టు
[illegible] ♦ [illegible], గ్రక్కున గదియించి ♦ కౌఁగిలించుఁ
గౌఁగిలించినయంతఁ ♦ [illegible], బలిమిచే సదలించి ♦ పట్టి తెచ్చి

సీ. [illegible] ♦ [illegible], [illegible] నీవిటు బెనఁగ నా♦[illegible]
[illegible] ♦ [illegible], [illegible] హరి యొక ♦ [illegible].

[illegible]కృష్ణవిలాసము, ఆ 4 [illegible] 80.

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

-నేకత్రుటిమాత్రమయ్యె న • స్తోకసౌఖ్య, శేవధి నిర్మగ్నులగు వధూ • వరుల కపుడు.
సుమనోమనోభిరంజనము, 5 ప ఆ 73.

సీ. చేర్చుక్కరాయిడి • జెడలో నీ బొట్టుంచు, గోటదిద్దుచును ముం • గురులు దువ్వి
చిలికెనీ మకరికల్ • చిత్రసౌరభమంచు, మూర్కొంచుఁ జెక్కిలి • ముద్దులాడి
హృదయంబు మదనాగ్ని • నెంతగాగినో యంచు, నెదను జెయ్యిడుచుఁ.... వాక్కి-
యొదిగా నీకుచ్చిళ్ళ • నొడ్డాణపుంగట్టులని కొంగుగొనుచు .... వదవ్చి
గీ. నాదు కౌస్తుభమణియు నీ • నవ్యరత్న, మాలికానాయకంబు సమసంబు లగునో
కానో యనియురము రమునఁ • గడియఁగూర్చి, కలికి సెమ్మెనుఁ జెలువుఁడు • గౌఁగిలించె
కృష్ణకళ్యాణము, ఆ 3.

సీ. మల్లికారసముల • మాటికి దురముచోఁ, జక్కనికీల్జడఁ • జమిరి చమిరి
లలితగంధామల • మలయాజం బలఁదుచోఁ, ... కరములఁ • బట్టి పట్టి
చెక్కుటద్దంబులఁ • జేరి ముద్దాడుచోఁ, నధరామృతాస్వాద • మాని యాని
సడలినకాంచిక • సవరింపఁబోవుచోఁ, బొక్కిలి బ్రేల్లచేఁ • బొడివి పొడివి
గీ. మాటి కచ్చోటి చెంగులు • మాటిపట్టఁ, జేల మల్లన .... • సిగ్గువట్టు
దొలిసినంతనె నునుసిగ్గు • దొలఁగి పోయె, నెలవుపను లాక్రమించిన • నిలువవశమె.
కాళిందీపరిణయము, ఆ 2 ప 162.

క. బిగిగోరు జిక్కులొత్తులు, దిగునొక్కులు నొచ్చి కసరి • తిట్టెడుదిట్టుల్
సొగసులరఁ గొట్టుగొట్టులు, నొగి నయ్యద్దతికి హాళి • నొనఁగూర్చె రహిన్.
శుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వచనకుశచరిత్ర, ఆ 3 ప 126.

గర్భోత్పత్తిక్రమము

క. మగవానిశుక్ల మధికంబుగఁ గూడిన గర్భమందు • బురుషుఁడు పుట్టున్
మగువరుధిరంబు హెచ్చిన, మగువై జనియించు శాస్త్ర • సుతము నృపాలా.
చ. పతిసతినంటువేళ నల • పద్మము నీతని గర్భకోశ, మా
యతనుని కేళిచెంది తన • యంత వికాసము గాంచి వీర్యమున్
దతమున నొందు శుక్తిఁ బతి • తంబగు బిందువుమాడ్కిఁ గాంతయం
గుతుకము లేకయుండినను • గూడదు గర్భము సిద్ధ మిద్ధరన్. 1670
క. రమణీగర్భమ్మున వీర్యము పద్మములోన గిరగి • రం దిరుగుచుఁ బా
గమునన్ మూనాళ్లను నది, కొమరుగఁ జేకొన్నయంతఁ • గోర్కెలఁ గూన్.
క. మున్నాళ్ళవిహారపుఁ బేటంబై నవ్యస్ఫురణమై బ • లాంతరయుక్తం

బై నాటికినాటికి హెచ్చెచ్చ నలినములోనఁ బిండమై పిలిసిల్లున్.

క. క్రమ్మర నేడవదినముఁ, గుమ్మరుచున్నెరుగుగాఁడు ♦ గూరిచినట్లా
తొమ్మిదవదినమునాఁడా, పిమ్మట నదియుండుదోస ♦ పిండెవిధమునన్.

క. తోడంటుబెట్టినటులన్, గూడుకనెలలోన శిరము♦గాఁడు నురమ్మున్
గూడును రెంటనకరములు, గూడున్ మూనెల్లతనువు ♦ గుబ్బెతయందున్.

ఉ. నాలవమాసమందు నయ♦నంబులు శ్రోత్రకరాంగుళంబులున్
ఫాలము రోమము ల్చరణ♦పద్మములున్ రదనచ్ఛదంబులున్
బాలునకుం జెలంగు మఱి ♦ ప్రాణముతీర్పడునంతమీఁద నీ
చాలఁగ నింద్రియస్ఫురణ♦జాల వహించు మనంబులోపలన్.

ఉ. ఇమ్మగ గర్భమందు శిశు♦వీగతి దేహవికారభావముల్
గ్రమ్మగ నేరికిం దెలియ♦రానివిధంబున నావళింపుచున్
దుమ్మచు దగ్గుచుండి సుఖ♦దుఃఖము లందుచునుండి యాత్మలో
హమ్మనచింతఁబల్కు నిటు♦నల్కను బూర్వము నూచి నవ్వుచున్.

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 10 ప 326.

క. నెలనాళ్ళకు శిరమేర్పడు, నలవణకణ్ణెల్లబాహు♦లగు మూణ్ణెల్లన్
చెలువమగు నుదరమేర్పడు, సలలితముగ నాల్గునెలల ♦ జరణము లమరున్.

క. ఎనిమిదవనెలను జీవుఁడు, తననిజమెఱుఁగంగ నేర్చి ♦ తత్త్వజ్ఞుండై
మునుపటిజననమునందలి, యనుభవసుఖదుఃఖములకు ♦ నాపద నొందున్. 1678

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 2.

సీ. ఋతుకాలగర్భంబు♦లం బ్రవేశించుచో, వీర్యంబు తోడసం♦వేష్టితమయి
పురుషజీవాంశంబు ♦ తరుణులశోణితం,బునుగూడి యభివృద్ధి♦బొందుఁ బిదప
నొకనెలమిగిలిన♦యుండుఁ బిండముభంగి, మాసద్వయంబున ♦ మత్స్యరీతి
నెగడుమూఁడవనెల ♦ నిండినం గరచరణంబు లేర్పడియుండు ♦ నాలవనెల

గీ. గళశిరంబులు నైదవ♦నెలను సకలమగు నవయవంబులు దనర్చు♦నాఱవనెలఁ
బ్రాణధారణమగును స♦ప్తమమున నెఱుకలొదవు నష్టమమునవృద్ధి♦నొందుచుండు.

శేషధర్మములు, ఆ. సు. ఆ 3 ప 60.

గీ. పాలఁతికిని గర్భ మేర్పడఁ ♦ బుంసవనము, మాసుగా నాఱునెలలసీ♦మంతసంస్కారముఁ
జేయఁగవలె దమ్మైనని ద♦ర్భశుద్ధితల్లి, యోనిజేయంగవలయు ని♦షేకమని.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 14.

పరస్త్రీగమనము

గీ. ఆయు రైశ్వర్యకీర్తుల ♦ నపహరించుఁ, బరసతీసంగమము ధర్మ♦పథమునందుఁ
బరగువారలు పరిహరిం♦పంగఁ గనియు, వినియుఁ దెలియవె యిది దుర్వి♦వేక మగుట.

భారతము, విరాట. ప 20.

కం. దురితముఁ దలఁపరు గానరు, జరుగుదు రెటకైన నిమిష ♦ సౌఖ్యంబునకై
పరవనితాసక్తులకును, బరధనరక్తులకు నిహముఁ ♦ బరముం గలదే. 1682

భాగవతము, ఆ 9 ప 310.

గీ. తొల్లి చేసిన సుకృతంబు♦లెల్లఁ బొలియు, శ్రీయు నాయువు నశియించుఁ♦జేటువచ్చు
గానఁ బరదారసుఖవాంఛఁ♦బూన నొల్ల, రాత్మసుఖులైన పుణ్యాత్ము♦లనుదినంబు.

పద్మపురాణము, ఆ ౬ ప 44.

మ. నరకద్వారకవాటభేది యవమా♦నప్రాప్తిజాలంబు దుః
ఖరుజాపథ్యము పుణ్యలోకగమన♦ఘ్నం బస్ఖలత్కీర్తిసా
గరమంథాద్రి జనాపవాదహుతభు♦క్కాష్ఠంబు సత్కార్యసం
హారణోజ్జృంభము గీడుగాదె పరభా♦మాసంగ మెవ్వానికిన్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 4 పే 163.

సీ. మొదల నర్థవ్యయం♦బునకు సుత్తిగవెట్టుఁ, బెట్టి జీవనముపైఁ ♦ బ్రీతి విడుచు
విడిచి యసన్మార్గ♦వృత్తికిఁ జేచాఁచుఁ, జాఁచి యాచారంబుఁ ♦ జౌకసేయు
చేసి దుర్జనులగో♦ష్ఠికి మానసముఁ దూర్చుఁ, దూర్చి ప్రాభవలక్ష్మి ♦దొలఁగఁద్రోలు
ద్రోలి దూరస్థితి ♦ మేలుగాఁ దలపోయుఁ, బోసి యన్యాయంబు ♦ పొత్తు గుడుచు
గీ. గుడిచి బంధుల కెడయగుఁ ♦ గులమువాయు, బైసివో కార్చుకొనుఁ బాప♦పంకనిహతి
గూలుఁ గాల్జాతి నారక♦కూపమునను, సంతతస్త్రీరతుండు దు♦ష్యంతతనయ.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

కం. పరదారాపేక్షకులగు, పురుషుల కాయువు నశించుఁ ♦ బుణ్యము సెడు స
త్పురుషులు దూషింపఁగఁ దుది, నరకంబునఁ బడుదు రనెడి ♦ న్యాయము వినవే.

మొల్లరామాయణము, సుంద. ప 48.

కం. సోదరి గోడలు గూతురు, సోదరుసతి తుల్యలందు ♦ సోదరపత్నిం
గాదనక కూడినాఁడవు, నీఁదెఱుఁగక యిట్టిపాప ♦ మెందునుఁ గలదే.

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 3.

కం. పరవనితలఁ గూడుట యతి, దురితావహ మన్యసతుల ♦ తోడుసునఁ గాదే

హరుఁడు పతాంగచ్యుతుఁడై, పరిపరిగతుల నవమాన♦పడె నృపతనయా.

క. వరవర్ణినియైన జలం,ధరుసతి బృంద నెనసి హరి ♦ నానాకృతులన్
ధరణిస్థలిఁ గష్టపడియె, నరులను వనచరులఁ గూడి ♦ నరనాథసుతా.

క. సరసీరుహసంభూతుఁడు, ధరాధరతనూజఁ గాంచి♦తమిఁ గొనుటఁగదా
శిరమొకటి గోలుపోయెను, సుర లెల్లరు చీయనంగ ♦ క్షోణీశసుతా.

క. సురలోకేశుఁడు గౌతమ, తరుణీమణిఁ గలసి కాదె ♦ తన దేహరుచిన్
దరుణాలు దోయఁగఁ బాసెం, బరభామినిపొందు పొందె ♦ పార్థివతిలకా.

క. శీతమయూఖుఁడు గీష్పతి, నాతిని బైకొనుటఁగాదె ♦ నయమగుకళలన్
చేతని బాసి చరించుట, భూతలపతితనయా సతుల ♦ పొందు చెడు పిడుగన్.

క. భూకాంతసుతా భృగుముని, లోకేశసుతనురుచరిత ♦ లోలాత్మకుఁడై
హా కాపనక బలాత్కృతిఁ, బైకొని యిక్ష్వాకుసుతుఁడు ♦ భస్మముగాఁడే.

క. నేవరమునిపుత్త్రికయగు, వేదవతిని రావణుండు ♦ వేధించి కటా
సోదరబంధుయుతంబుగ, మేదినిఁగూలుటయు వినవె ♦ మితవాగ్విభవా.

క. పతిఁబాసి ఘోరవనమున, నతిచింతను ద్రిమ్మరు దమ♦యంతిన్ జెరచన్
మతిఁగోరి శబరుఁడు చనఁడె, హితవాక్యము లొకింత వినుము ♦ నృపవరతనయా.

క. సైంధవుఁడు కటకటా మోహాంధుండై కృష్ణనీడ్చి ♦ యాపదఁగనఁడే
గంధవహానుజుచేతను, బంధురగుణభూషితాంగ ♦ పలుకులు వినుమా.

లలితాలతావిలాసము, ప 356-364.

ఆ. భ్రాతృభార్యఁ బుత్త్రి ♦ భార్య రజస్వల, భగిని హీనవనితఁ ♦ బతివిహీనఁ
[illegible]ల్లఁ ద్రావు వెలఁదిఁ ♦ గలయువాఁ డిలఁగురు, తల్పగతసముండు ♦ తపసులార. 1697

శివధర్మము, ఆ 2.

సీ. జ్యేష్ఠమాతయు భ్రాతృజాయ♦జనిగమజ్ఞ, మాతులశ్వశురాచార్య♦మహిషులు తలి
దండ్రులసహోదరులు వీరు ♦ దల్లులనఁద, గుదురు గురు తల్పగులు వీరిఁ ♦ గూడువారు

గీ. మజ్జయు శూద్రికిరాతాది ♦ మానినీగమనుఁ డధోభాగనిక్షిప్త ♦ మస్తకుఁడయి
భపకపిశితంబు గుడిచి యేఁ♦బదియుగంబు లనలమునఁ గ్రాఁగి పుల్కసుఁ♦డై జనించు

క. నమ్మినవాని వెలంతను, నెమ్మిని గూడిననరుండు ♦ నిరతము పాపా
త్మములహతుఁడై స్వాంగపలమ్ముఁ గుడిచి కీటకాది ♦ లఘుజన్ముఁ డగున్.

క. వెలవెలఁదులఁ గలసినవాఁ, డలఘుతరక్షతజకూప♦మందు మునిఁగి దా
నిలుచునొకయుగము పిదపం, బలుజాగిలమై జనించు ♦ బహుకాల మిలన్.

క. [illegible]సేవిత నృపతరుణిం, గలసినవాఁడు గురుతల్ప♦గ సమానుఁ డగున్

బత్తిమి ప్రాణులఁ జెఱఁగొను, ఖలుని నిరయబాధలెన్నఁ ♦ గాదర మగుచే.

శేషధర్మము, ఆ. సు. ఆ 3 పే 50.

క. తాఁవలపెన్నఁ సౌఖ్యం, బేవలనను లేదు వలచె ♦ నే దుఃఖంబౌ
గావున నన్యస్త్రీరతి, యీవసుమతిఁ గూడ దండు ♦ రెఱిఁగినజాణల్.

సీ. పరకాంతలను రతిఁ ♦ బాయకుండుటఁ జేసి, మధుపానగోష్ఠికి ♦ మనసు పెట్టు
మధుపానమను ఘాముచే ♦ మరఁగి మాంసమునకై, వేఁటపైఁ జిత్తంబు ♦ విడియఁజేయు
వేఁటపైఁ జిత్తంబు ♦ విడియ ధూర్తులతోడ, నర్థాశ జూదంబు ♦ లాడఁ జొచ్చు
ననిశంబు జూదంబు ♦ లాడుచుఁ దనయిచ్చఁ, ద్రోహంబు చేయును ♦ దుర్వ్యయంబు

గీ. దుర్వ్యయంబునఁ దయిపడుసంబు ♦ నొసఁగఁబలుకు, బలికియంతటఁ బరదండ ♦ ములఁ జొచ్చు
గాన నన్యస్త్రీసంగంబునకు నాది ♦ కారణంబు, తలఁచిచూడంగ పరకాంత ♦ తగులంబు.

క. సుగసతిఁ బాసిన జంగుసుఁడును, బరకాంతలఁ గోరికాదె ♦ పనిచెడి దోషా
కరుఁడై పాపకీర్తులఁబడి, వయసలు చెడి తందురెల్ల ♦ వారలు నవ్వన్.

చ. అనఘ పరాంగనాగమ మానహాని ధన ♦ హాని సమంచితకీర్తిహానియున్
జనవరుని పేర్మి హానియును ♦ బాంధవహానియుఁ బ్రాణహానియున్
సుకృతవిరతి పుణ్యహానియును ♦ జొప్పడు నెప్పుడుఁ దప్పకుండఁగాఁ
బరసతిఁ గోరువారలకుఁ ♦ బల్మఱు నెంతటివారికైనియున్.

క. పరనారీసంగమసుఖ, మరనిముసము పరధనాప ♦ హరణమున నిజో
దరభర్తి గొన్నిదినములు, నరునకుఁ గల్పోపభోగ ♦ నరకము పిదపన్. 1707

శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 2.

భార్యాభర్తల ధర్మములు

సీ. పతి ప్రయత్నంబుతో ♦ భార్యభరించుచుఁ, గీడొందకుండ ర ♦ క్షింపవలయు
నవిరోధవృత్తి ధ ♦ ర్మార్థకామములు భా, ర్యానుకూలతఁ బతి ♦ [illegible]
భార్యావిహీనతఁ ♦ బతికి వర్గత్రితయంబులో నొక్కటి ♦ యైన సేగు
దేవపితృప్రతిథి పూజావిధు లొనరింప, భార్యయు బతికి న ♦ పాశ్రయంబు

గీ. పడుగడుము వెలిగాఁగ సతికిధ ♦ ర్మంబుధనము, గాముమునుమున్న లభ్యములు ♦ గావుగాన
దంపతులు పరస్పరవశ ♦ తా ప్రమోద, మగ్నమానసులై కూడి ♦ మనుట యొప్పు.

మార్కండేయపురాణము, ఆ ౨ ప. ౬౬౯.

భార్యావియోగము

సీ. అఖిలవత్సరములు ♦ నంబుజాక్షీవియోగులకు విలంబులో ♦ గుణసముద్ర
యుభయాయనములు కాం♦తోరుదుర్విధులకు, నుత్తరంబులు విచి♦ త్రోజ్జ్వలాంగ
ఋతువు లన్నియు సుంద♦రీదూరులకు శరత్తులు కీరవచఃశ్రవ♦ ధోరిధిచంద్ర
సకలమాసములు సౌ♦మాంగిత్యక్తజనులకు; జ్యేష్ఠంబు లసులభా♦ యిష్టపరిత
గీ. పక్షములు రెండు బహుళముల్ ♦ ప్రాజ్ఞతిలక, తిథులశేషము దశములు ♦ తిక్తతేజ
వారములు సర్వమును గురు♦వారములు ప్రసూనశరకాయ ప్రియావధూ♦ శూన్యులకును

చమత్కారమంజరి, ఆ 2 ప 66.

గీ. విసులు గంధంబు మిగులను♦ వెట్ట యగును, చెలులమాటలు చెవులకుఁ♦ జేదులగును
ప్రాణపదమైన యంగనఁ♦ బాయుకంటె, సతియు దుఃఖంబు గలదోయి♦ పృథివిఁ దలంప

శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 3.

—♦ భార్యలేని బ్రతుకు ♦—

సీ. భార్యలేక యొనర్చు ♦ పండువు దండువు, కులకాంత వెట్టని ♦ కూడు గీడు
పత్నితోఁ బలుకని ♦ పలుకులు చిలుకులు, గృహిణిలేనిక బంధ♦ కేళి జాలి
జాయ వాటింపని ♦ సరసముల్ విరసముల్, ప్రాణేశ్వరికిగాని ♦ పాటు చేటు
దయితకై సేయని ♦ ప్రియములు భయములు, వల్లభ వెలిదైన ♦ యిల్లు పొల్లు
గీ. సద్గుణకాంతసుద్దు లే♦ ప్రొద్దు వినని, చెవులు గవులు సన్ గాన సేయుఁ ♦ జెప్పనేల
యకట సతిలేని బ్రతుకేల ♦ యర్థమేల, వాహనము లేల కరు లేల ♦ వసుధ యేల.

పంచతంత్రము, ఆ 4 ప 149.

—♦ ముసలిమగఁడు—పడుచు పెండ్లము ♦—

ఉ. వెలకొని వాఁడు నట్టెదుర ♦ నిల్వఁగఁ జూచినవాఁడు గాఁడు వీ
నుల కొక వాఁడు మాటవి-♦నోఁచినవాఁడును గాడు నవ్వులన్
గలపోఁ గల్లమేల్దవి-♦వాఁడును గాఁడతఁ డెందువాఁడొకో
దలచవరాలితోడ ... ♦ యందని ద్రాక్షఫలంబు సెట్టికిన్.

సీ. మొరడు వంగిన సెట్టి ♦ ముదుకపు జవరాలి, మోము గానని వాని ♦ ముసరమస్త్య
నగ్గి స్తనపు నాతి ♦ వాతెఱ చండాల, వాటివండిన పిండి♦ వంట లయ్యెఁ
గొమ్మ గూడిన పెండ్లి ♦ కొడుకుకుఁ జెలినవ్వు, విపినసుందరిఁ గాము ♦ వెన్నెలయ్యె
వగను పోయిన చేరి ♦ వానికి సఖి ... గొండ లందని ద్రాక్ష ♦ పండ్లవయ్యె
గీ. బలితు సమఁ గోకిలాలాప ♦ బిలుకుగు బెలుకుఁ, బధుమకునై సంగెం♦ వాక మయ్యె

మేలఁతనీక్షించి గ్రుక్కిళ్లు ♦ మ్రింగుఁగాని, సౌఖ్యవేఁ మియును నెఱుఁగఁడ ♦ జ్ఞనరతముండు

సీ. పాఁచిపేయును బెకాని ♦ భక్ష్యంబు లిచ్చిన, వాతెఱనంటు ద ♦ వ్వాలుఁగంటి
చించివైచుఁ బెకాని ♦ చీర లిచ్చిన గట్టి, కముశఁ గై సేయఁదా ♦ అంపు లాఁడి
తొలఁగఁబెట్టుఁబెకాని ♦ తొడవు లిచ్చిన సొంపు, పసపుఁ బూనదు ♦ ప్పులు వచెలువ
మగుడ నిచ్చుఁబె కాని ♦ మాడ లిచ్చిన ముల్లెఁ, గట్టి దాఁచ దాగ ♦ కలువకంటి
గీ. యింటి ముంజూరుపెండెల ♦ నిడుబె కాని, పువ్వులిచ్చినముడువద ♦ పూవురుషుఁగువ
కుడిచి కూర్చుండి యిడియేమి ♦ గొడవఁ జేసె, వార్ధకంబున నాసార్థ ♦ వాహకుండు.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 2.

సహగమనము

క. చిచ్చురికినసతి కెదురుగ, వచ్చు విమానములు ప్రాణ ♦ వల్లభుతోడన్
మచ్చిక భోగించును దివి, నచ్చరలేములు భజింప ♦ నజకల్పంబున్.

సీ. బలభేదిసతులాతపత్త్రములఁ ధరియింపఁ, జానకస్త్రీ లడ ♦ పములు దాల్ప
శమనభామినులు విం ♦ జామరంబులు వీవ, దైత్యసుందరులు సం ♦ పదల జడియ
వరుణకామినులు కై ♦ వారముల్ సేయంగఁ, గాలిచెలులు పాదు ♦ కలు ఘటింప
ధనదకాంతలు రత్న ♦ దర్పణంబులు చూప, శూలిబాలికలు ని ♦ వాళు లొసఁగ
గీ. గరుడగంధర్వపన్నగాం ♦ గనలు గొలువ, నగ్నిముఖముల వెడలిన ♦ యలరుఁబోణి
మగనితోఁ గూడ దివ్యవి ♦ మాన మెక్కి, స్వర్గమున నుండు నత్యంత ♦ వైభవమున.

క. ఆనిమిటితోఁ జితి నుఱికిన, వనజానన మహిమఁ బొందు ♦ వచ్చె నె లక్ష్మీ
వనితామణి తోడలపయిన్, జనపున పసియుంచురాజ ♦ సము దళు కొత్తిన్. 1717

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 4 ప 94-96.

—♦ పతివ్రతామాహాత్మ్యము ♦—

సీ. ఉదయపర్వత మెక్కు ♦ కుండ భానునిఁ ద్రోల్లి, వారించినది పతి ♦ వ్రతయ కాదె
హరిహరాబ్జజుల ము ♦ వ్వురఁ దనూజులఁ జేసి, పాలించినది పతి ♦ వ్రతయ కాదె
యముఁ బట్టి మగని ప్రా ♦ ణము మాఱుకన్నులు, రావించినది పతి ♦ వ్రతయ కాదె
ప్రజ లెల్ల మ్రొక్కంగ ♦ నతిఁ గూడి వినుతికి, వర్తించినది పతి ♦ వ్రతయ కాదె
ఆ. సత్యశౌచములకు ♦ జన్మదేశము పతి, వ్రతయ కాదె శాస్త్ర ♦ మతమునందుఁ
గాన మహిఁ బతివ్ర ♦ తానుభావము పేర్మి, యభినుతింపఁ గలరె ♦ యన్యజనులు.

భోజరాజీయము, ఆ 6 ప 196.

—♦ అరిషడ్వర్గములు ♦—

సీ. ప్రకృతి నైకాకృతి ♦ పరిణామదేహంబు, తన్నుఁ గామాంధుఁడు ♦ దలఁచుఁ గానఁ
జడుపభోగ్యములైన ♦ ధనగృహాదులయందుఁ, దనకుభోగ్యములను ♦ తలఁపు పుట్టి
భోగ్యత్వబుద్ధిచే ♦ భోగింపఁ గామించు, భోగవిఘ్నములపైఁ ♦ బొడముఁ గినుక
భోగంబు చవిసొచ్చెఁ ♦ బొడము లోభము లోభ, మున నొందెలుంగమి ♦ మోహ మొదవు
గీ. భోగలాభ గర్వ ♦ ముల మదం బుదయించు, భోగసిద్ధిఁ గొలకుఁ ♦ బోక పెనఁగఁ
గలుగు మత్సరంబు ♦ గాన దేహాత్మాది, జనితమీదురంతే ♦ సంస్కరణము.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 5 ప 119.

—♦ కామము ♦—

ఉ. కామము ధైర్యవారణని ♦ కామము దుర్దమదుష్క్రియాలతా
దామము సత్క్రియాధృతి ♦ గామము క్రోధముఖాదిపంచక
క్షేమము నాస్తికత్వగతి ♦ సీమము దుర్వ్యసనాబ్ధిరాట్సుధా
ధామము సర్వనష్టగుణ ♦ ధామము దానిఁ బరిగ్రహింతురే. దశావతారచరిత్ర, ఆ 6.

—♦ క్రోధము ♦—

సీ. క్రోధంబు పాపంబు ♦ క్రోధంబునన చేసి, యగుఁ జువ్వె ధర్మకా ♦ మార్థహాని
నడుఁ గ్రోధి కర్జంబు ♦ గానండు క్రుద్ధుండు, గురు నైన నిందించుఁ ♦ గ్రుద్ధుఁ డైన
వాఁ డవధ్యుల నైన ♦ వధియించు మఱియాత్మ, ఘాతంబు సేయంగఁ ♦ గడఁగుఁ గ్రుద్ధుఁ
డనాత్మవృత్తులకు ధ♦ర్మానుబంధుల కిట్టి, క్రోధంబు దాల్చుట ♦ గుణమె చెప్పుము
ఆ. నెమ్మిక గలుహోత్తుఁ ♦ డెమ్మిక యజ్ఞముల, నార్చుఁ గ్రోధమును మ♦హానలంబుఁ
క్రోధవర్జితుండు ♦ గుణుకొని తేజంబు, దాల్చు దేశకాల ♦ తత్త్వ మెఱిఁగి.

భారతము, ఆర. ఆ 1 పద్య 222.

క. కోపంబు గుణమణి కోడదు, కోపులు పరనింద సేయుఁ ♦ గొంకరు కోపం
బాపదల కెల్ల మూలము, కోపము పాపములపొత్తు ♦ కోపానలమున్. 1722

భాస్కరరామాయణము, సుంద. పద్య 497.

సీ. చిక్క దయా గాంభీర్య ♦ పరిఖకు తాఁ బేలు, నవ ధైర్య వప్రంబు ♦ నకు సురంగ
కుల జాతి గుణ లతా ♦ వళికిఁ బ్రాఁకుడు చెట్టు, నిష్ఠురత్వం బనఁ ♦ నిమ్మ కెరవు
శరీర వాచా కాల ♦ కూటంబునకు వార్ధి, దాక్షిణ్య వన్య కు♦ద్దాను దవము
ప్రకటితాత్మజ్ఞాన ♦ రవికి దుర్దిన వేళ, మూర్ఖతాస్థితికి సా♦మ్ముఖ్యకనము
గీ. కోప మిట్టు లెన్నఁ గాదో యో ♦ భూపవర్య, యదియిపుడు వచ్చినా మీఁద ♦ నాపవించి
కటము లదరించె మొగమెఱ్ఱ ♦ గానొనర్చె. బొమలు ముడివెట్టె చుకుపుటం ♦ బులు గదల్చె.

కువలయాశ్వచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 33.

సీ. ధర్మగృహాభీల♦దహనంబునర్థస, స్యాంతక చండక♦రాతపంబు
కామాంబుద నిరాస♦కారిప్రభంజన, మమృతాప్లుతాంశు బిం♦బాస్తమయము
సర్వ సుఖోత్కర♦సౌరభేయవ్యాఘ్రి, మఖిలప్రియోజన♦ హాలహలము
స్నేహలతాతతి♦చ్ఛేద నోగ్రి లవిత్రి, మెల్లవారికి కాల♦మృత్యువ యవు
గీ. నీళ్ల నాఱదు నీడచే♦ నిలువ దణఁగఁ, జెప్పుడును గల్గు నలయదు♦మేలు నుఱదు
మొక్కవోవదు దప్పదు♦ ముప్పఁదెచ్చు, గ్రోధమదియును గ్రిశత్రువు♦గొనఁగనగునె

బిల్వేశ్వరీయము, బింబ. 5 పద్య 213.

—♦ లోభము ♦—

సీ. వినుము పాపముల కెల్లను, నధిష్ఠానంబు, లోభంబ యది కామ♦ లోలతయును
గ్రోధంబు మత్సర♦ ద్రోహంబులును బర, ధనదారవాంఛలు♦ దైన్యపాటు
వ్రీడాతుమాసత్య♦విముఖభావంబును, గలిగించి ధర్మంబు♦ గలఁచి నరునిఁ
బ్రియి మాలి యేమిటి♦కి యినమ గర్హించు,వానిఁగా సమకట్టుఁ♦గాన లుబ్ధు
ఆ. జనులఁ దొఱఁగి లోభ♦మనుతిరిం బడనిస,త్యవ్రతులను బరమ♦ధార్మికులను
బాపభీతమతులఁ♦ బని గొను లోభంబుఁ, జెంద నీకు నీదు♦ చిత్తవృత్తి.
క. విను లోభము నజ్ఞానం,బును సద్విశేషఫలప్రదముల♦ పుట్టును లోభం
బున నజ్ఞానము గావున, జననాయక లోభ ముడుగ♦♦సౌఖ్యము వొందున్.

భారతము, శాంతి. ఆ 3 పద్య 399, 402.

క. ధనముఁ గూడబెట్టి♦ దాయాదులకు నీక, సద్వ్రియంబు సేయు♦ సరణిలేక
ధనమదాంధవృత్తి♦ దగిలివర్తించెడి, కాముకుండు ముక్తిఁ♦ గాంచఁ గలఁడె.

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 4 పే 95.

ఉ. ఏకడఁజొచ్చునో సుకృత♦మెచ్చట డాఁగునో తృప్తియెప్పుడో
పోకడశాంతి కెందణఁగి♦పోవునో సౌఖ్యము! మానకేమియౌ
నో! కృపయెట్లు మాయమగు♦నో? యశమేగహనంబుదూఱునో
లోకమునందెఱుంగ మొక♦లోభ మెదిర్చినయాత్రిఁ జిత్రమై. 1728
చ. ఇదుమనుధర్మశాస్త్రకథ♦లిన్నియు మిథ్యలు కూటిమాత్రముక్
గుకుచుట దుర్వ్యయంబు కొడు♦కుం బగవాఁ డదుగంగఁ జూచునేఁ
గడపటఁ బ్రాణమన్న సుఖ♦గౌరవమన్నను దైవమన్న వే
ర్డడయుధనంబ తత్త్వమనఁ♦గా వినుమర్మమహామ్మ లోభికిన్.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 5 ప 128-129.

—♦ మో హ ము ♦—

గీ. చంద్రసూర్యాగ్నిరుచులచే ♦ సడలిపోని, యట్టిమోహాంధపుటిర్లచే ♦ నంధులగుచు
సౌఖ్యమార్గంబు గానక ♦ సకలజనులుఁ, గూలుదురు మాతృగర్భాంధ♦కూపతతుల

క. మనుగలిగియుఁ దూపటినఁ, గనియును విషయముల మఱియుఁ ♦ గాంక్షించునిహా
యనుభవమువిలోఁద నెఱుఁగని, మనుజాధము మోహమొరుల♦ మాటలవిడునే ?

గీ. మరలకుండుట యెఱిఁగియుఁ ♦ మఱవలేరు, విడకపోరామియెఱిఁగియు ♦ విడువలేరు
కాని పనియౌటయెఱిఁగియు ♦ మానఁజాల, రద్భుతముగాదె మోహాంధు♦లైననరులు.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 5 ప 129-132.

—♦ మ ద ము ♦—

ఉ. మేరువుఁబూరిగాఁదలఁచు ♦ మిన్నుఅచేతన మూయఁబైకొనున్
నీరధిఁ బుక్కిలింతునను ♦ నిర్జరనాథుఁడ నేన పొమ్మనున్
ధారుణి పెల్లగింతుననుఁ ♦ దానొకమానవకీటమైన నె
వ్వారలు మాన్పలేరిది ధ్రు♦వంబు మదంబనుసన్నిపాతమున్.

చ. గురువులకంటెఁ జుల్కనయుఁ ♦ గ్రూరతకంటెహితంబు దుర్జనో
త్కరములకంటెఁ జుట్టలు వృ♦థాకలహంబులకంటెఁ గృత్యముల్
దురితముకంటెమేలు పర♦దూషణవృత్తముకంటె వేడ్కయున్
ధరఁదమకంబుకంటె మఱి♦ధన్యతగల్గదు మర్త్యకోటికిన్.

—♦ మా త్స ర్య ము ♦—

క. ఇచ్చెదనను సర్వస్వముఁ, జొచ్చెదనను మర్త్యుఁడెదిరి♦సాదరమైనఁ దుదిన్
జచ్చెదనను వెడపనికై, మచ్చరమునకంటెఁగీడు ♦ మఱియుంగలదే ?

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 5 ప 133-135.

—♦ తృ ష్ణ ♦—

క. అది సర్వదోషముల కాస్పద మది దురితక్రియాను ♦ బంధంబులకున్
మొదలు నిరంతరదుఃఖప్రద మని మది నెఱిఁగి తృష్ణఁ♦బాతురు సుమతుల్. 1736

భారతము, అర. ఆ 1 పద్య 25.

ఉ. వీతఖలీనమై యతుల♦వేగమున న్మనగాలు ద్రొక్కుత్వ
ష్ణాతురసంబు నెక్కి యల ♦ సన్మతిఁ జేటుపడకుండువానికిం

జేతెఁడు నేలమేరుగిరి♦సింధువు వత్సపదంబు దూఁకల్ప
స్నాతనుఁడైనవానికిని ♦ జంకగతార్క్ష్యముదవ్వ నెద్దయున్. 1787

పంచతంత్రము, సంక. ఆ 2.

—♦ దుర్వ్యసనములు ♦—

గీ. వెలఁది జూదంబు పానంబు♦ వేఁట పలుకు, ప్రల్లదంబును దండంబుఁ♦బరుసఁదనము
సొమ్ము నిష్ప్రయోజనముగ ♦ వమ్ముసేఁత, యనెడు సప్తవ్యసనములఁ♦జనదుతగుల.

భారతము, ఉద్యో. ఆ 2 ప 44.

సీ. వేఁటఁ బాండుతనూభ♦విభుఁడు శాపమునొందె, ద్యూతసంగతి నైష♦ధుండు నొగిలెఁ
బానంబునను యాద♦వానీకమిలఁ గూలెఁ, బరుసోక్తిఁ గౌరవ♦ప్రతతి సమసెఁ
గఠినదండమున మాం♦ధాతుఁడు మేనువోఁ, భామినీరతి సింహ♦బలుఁడు గడసెఁ
దగనియీవిఁ ద్రిశంకు♦ధరణిపాలసుతుండు, తలపోయరాని దు♦ర్దశఁ జరించెఁ
గీ. గానవ్యసనంబు లేడును♦గానివగుట, యెఱిఁగి మనమున నందులో♦నించుకైనఁ
దగులకొనర్పక నిల్చిన ♦ ధరణిరోల్ల, నేలు నిష్కంటకముగ భూ♦మీశ్వరుండు.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 3 ప 4.

శా. ఆలస్యంబును గామినీజనరతి♦వ్యాసక్తియున్ జన్మభూ
లోలత్వంబును రోగమున్ ఘనభయ♦లోభంబు సంతోషమున్
బోలంగా నివి యారు నెప్పుడు జగ♦త్సామ్రాజ్యప్రతాపోదయ
శ్రీలం జెందఁగ విఘ్నకారణములై ♦ చెల్లున్ ధరామండలిన్.

చ. నెలఁతయు జూదమున్ బగటి♦నిద్రయు వేఁటయుఁ బానమున్ సదా
వలవని నిగ్రహంబుఁ బరి♦వాదము వాద్యము నాటపాటలున్
నిలుగు కామజంబు లివి♦యిందున సక్తుఁడుగాక మైపడిన్
వలయు నొనర్ప నెందుదశ♦వర్గమునన్ శశివంశభూమిపా. శకుంతల, ఆ 4.

—♦ వేఁటనిరసనము ♦—

మత్త. వేఁట లాడఁగ దూషితంబులు♦ వేఁట లార్యవియోగముల్
వేఁట యూర్జితధర్మహీనులు ♦ వేఁట లక్రమమార్గముల్
వేఁట లుగ్రతరాఘశీలలు♦వేఁట లత్యపవాదముల్
మాట లేటికి భూప! వేఁటలు♦మాని యుండుము సుస్థితిన్.

రుక్మాంగదచరిత్ర, ఆ 3 ప 77.

సీ. పోషణంబు పసువులఁ♦ బోడముఖేదంబునఁ, దగవొట్టి వడవాఁకి ♦ తనువు వలఁగు
నన్నోదకంబులా♦మాయి వేళల లేక, యొకగోగ మెద్దియో ♦ యుద్భవించు

వలసిగాఁటి యుగ్రసత్త్వము లాగ్రహంబునఁ, బయివచ్చెనేని నొప్పమి గటిగ్గఁ
దటివేచి పొదలలోఁ గరులచాటున శత్రులనఁటుగాఁచినఁ బ్రాణహాని పుట్టు

గీ. నన్యయాగతధర్మంబు లాచరింపఁ, గాలవేళలు తప్పుటఁ గలుగవుండు
నంతు నష్టతఁ బొందు రాజ్యాభివృద్ధి, వలనుగానిది వేఁట భూవరతనూజ.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

ద్యూతనిరసనము

సీ. ఆహారవేళ శయ్యారతి నంతఃపురాంగనాకేళి సౌఖ్యములు దొలఁగు
గెలుపోటములు రెంటివలన నుత్సాహదైన్యములఁ జిత్తము ప్రీతినంద దెప్పుడుఁ
దమియును మత్సరము డెందమున ననంతంతకుఁ బొడమి కానఁడు ప్రొద్దుపోడుపుఁ గ్రుంకుఁ
బెక సాయమై పందెమెక్కించి యోడెనేఁ, గలధనంబెల్లను బొలిసిపోవుఁ

గీ. గెలసి నోడించువిధముఁ దా గెలుచువిధముఁ, దలఁచుకొనుచును రాజ్యతంత్రంబు చాఁగు
రీతిఁ గోల్పడి యంచితఖ్యాతిఁ బాయు, నెరప నొప్పదు జూదంబు నృపకుమార.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

సురాపాననిరసనము

ఆ. మొదలి పెక్కుజన్మములఁ బుణ్యకర్మముల్, పరగఁ బెక్కు సేసి పడయఁ బడిన
యట్టి యుత్తమ జనుల కత్తణమాత్రన, చెఱుచు మద్యసేవ సేయ నగునె.

క. భూసురులాదిగఁ గలజను, లీసుర సేవించిరేని యిది మొదలుగఁ బా
పాసక్తిఁ బతితు లగుదురు, చేసితి మర్యాద దీనిఁ జేకొనుఁడు జనుల్.

భారతము, ఆది. ఆ 8 పద్య 129, 181.

సీ. త్రాపి యేనాఁడు మత్తుగొని పొరలాడు, నెఱుఁగఁడు ల్లములోన నెదిరిఁ దన్నుఁ
జవిలేక చూపుఁ గోపప్రసాదంబులు, భావింప నేరఁడు వావివరుస
విప్రలాపము లాడు విడువఁడు మేలంబు, మాటనొక్కటి లేదు మాట నిజము
గుప్తి సేయఁగ నోపఁ డాప్తహాస్యంబు, లోఁగాములను దెలియంగ లేఁడు

గీ. లజ్జ వొలియించుఁ దాలిమి యుజ్జగించు, నిండ కొడిట్టు శీలంబు చిందఁ జేయుఁ
బ్రహ్మహత్యకు ములునూపు పాపవితతి, పానగోష్ఠివిధంబు భూపాలపుత్త్రి.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

సూచకుఁడు

క. చరణములు వడఁకు శీతిం, బరవశమౌ నొడలు రాలు పడు నెలఁ గాహో
మరణము నెక్కిచిహ్నము, లరయన్ సూచకుఁడు దాల్చు నచ్చిహ్నములన్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 2.

ఉ. నతుఁడగుఁ దొట్రుపాటొదవు ♦ నాలుక యాడదు మాట లాడఁగా
దొడఁగిన నీరలుంగువడుఁ ♦ దొల్లిటిపాంకము స్రొంకి దేహమున్
వడఁకు భయంబు గ్రమ్మి యుర♦వస్థలిఁ దల్లడమందు వేఁడుచోఁ
జెడుగగు నర్థికిన్ మరణ♦చిహ్నము లన్నియుఁ దోఁచు నారయన్.

పంచతంత్రము, నారా. సుహృ. ప 114.

♦ స్వయంకృతాపరాధి ♦

ఉ. చేసటతోడిపల్కు తను♦వేపనభావము నోష్ఠశుష్కని
శ్వాసము గద్గదస్వరము ♦ శంకితదృష్టికపోలహస్తవి
న్యాసము వాడుదేఱువద♦నంబు స్వయంకృతఘోరకల్మష
త్రాసితలక్షణంబు లని♦తత్త్వవిధిజ్ఞులు సెప్పి రేర్పడన్. 1750

♦ సుఖదుఃఖములు ♦

క. శకటాంగతచక్రభంగిన్, సుకరములై తిరుగుచుండు ♦ సుఖదుఃఖము లిం
తకు ఖేద మంద నేఁటికి, నకటా సంతోషయుక్తుఁ♦డగు టొప్పుఁ గదా.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 1 2.

♦ కలిమిలేములు ♦

క. ఓడల బండ్లును వచ్చును, ఓడలు నాబండ్లమీఁద ♦ నొప్పుగ వచ్చున్
ఓడలు బండ్లును వలెనే, వాడంబడుఁ గలిమిలేమి ♦ వసుధను సుమతీ. సుమతిశ. ప24.

♦ మనుజపశువు ♦

క. కసవుఁ దినుఁ గూడుఁ దెమ్మని, కసరదు బరువిడిన మోయుఁ ♦ గర్శ్నమునకున్
విసువదు మాఱొడ్డాడదు, పసరమునకు సరియె మనుజ♦పశు వెప్పటికిన్.

పంచతంత్రము, వేఁక. ఆ 1 పే 16.

♦ శత్రుతుల్యులు ♦

క. శత్రుఁడు చదువనిపుత్త్రుఁడు, శత్రుఁడు ఋణకారియైన ♦ జనకుఁడు మిగులన్
శత్రువు రూపసియగుసతి, శత్రువు దుశ్చరితయైన ♦ జనని తలంపన్.

విక్రమార్క-చరిత్రము, ఆ 5 ప 159.

♦ రాజకన్యకాగురుఁడు ♦

చ. సదమలవర్తనుండు, బహు♦శాస్త్రపురాణకథావధానతా
స్పదుఁడు, యశస్వి, సర్వమత♦సమ్మతశీలుఁడు, సత్కులీనుఁడున్
ముదుసలియున్, బ్రశాంతుఁడగు ♦ భూసురముఖ్యు వివేకవైభవం
బొదవఁగ రాజకన్యలకు ♦ నొజ్జలుగా నియమించు టొప్పగున్. 1755

నయనోల్లాసము, ఆ 1 ప 105.

ఉద్యోగి

గీ. అమరమండూకములు పల్వ◆లమును బత్తు, లరసి కాసారమును జేర◆నరుగుకరణి
నధిక ధనములు సత్సహా◆యములుఁ దవిలి, ధరణి నుద్యోగిఁ బ్రాపించుఁ◆బమకొఁడాము

నిరుద్యోగి

సీ. అచ్చుపడ నీతిశాస్త్రంబు◆వచ్చె నేనిఁ, బౌరి నిరుద్యోగి ఫలసిద్ధిఁ◆బొందలేఁడు
తెల్లమంచుండు కరమున◆దీప ముండె, నేని యచటిపదార్థంబుఁ◆గాన లేఁడు.
క. ఉద్యోగరహితు నలగుని, నుద్యత్సాహసవిహీను◆నొల్లదు సిరి సం
పద్యోగుఁ గొల్వఁ జేరదు, చోద్యముగా వృద్ధుఁ దరుణి◆చూడనిభంగిన్. 1758

నిత్యసంతోషము—తృప్తి

గీ. నిత్యసంతోషవంతుఁడై◆నెగడువాని, కన్నిచోటుల సంపద◆లానియుండుఁ
జెప్పులిడికొన్న కాళ్లకీ◆క్షితితలంబు, తోలు గప్పిన చందమై◆తోఁచునట్లు.
క. ఏవేళ నెంత దొరకిన, నావేళల నంతచాలు◆నని తనమదిలో
భావించి సుఖము నొందుట, భూవర సంతోష మనఁగ◆బొగ డొందు నహీన్.
పంచతంత్రము, నారా. సుబ్బా. ప 121, 131, 142, 150.

—◆ గద్య ◆—

శ్రీ పరమేశ్వర కరుణాకటాక్షలబ్ధ సుకవితావిలసితచరణజకులసంజనిత, దాసరి కొండయాఖ్యసుజనసుత, పీఠికాపురప్రభుపోషిత, సకల జనవిధేయ, లక్ష్మణ నామధేయ సంకలితంబైన వర్ణనరత్నాకరమునందు తృతీయభాగము సంపూర్ణము.

శ్రీ

పరమేశ్వరాయనమః

వర్ణనరత్నాకరము

చతుర్థభాగము

నవగ్రహస్తుతి

చ. అరుణ శశాంక కుంజ బుధ ◆ ధీషణ దానవమంత్రి నిశాకరేణ్య భా
స్కరసుత రాహుకేతువులు ◆ సౌమ్యత నొంది యవక్రమూర్తులై
గురుతుగ నిల్చి యాపదునొ ◆ కొండవరాశిఫలం బొసంగి బా
సురశుభవీక్షణాస్ఫురణఁ ◆ జూతురు మత్కృతకావ్యకన్యకన్.

మహాలక్ష్మీపరిణయము ఆ 1 పే 3.

మన్మథస్తుతి

క. హరుఁ డాదిగ సకలచరా, చరములు జీవాళి నెల్ల ◆ సతతముఁ దానా
తురులుగ వలగతిఁ జేసిన, మరుఁ డీవుత మఖిలవశ్య ◆ మతి మత్కృతికిన్.

కుమారసంభవము స్కం. ఆ 1 ప 8.

మ. తనదుర్వారతరప్రతాపమునఁ జి ◆ త్తస్నేహముల్ ద్రిప్పి సే
యు నితం డెట్టి విదగ్ధుఁడో తలఁప నో ◆ హో యంచు లోకంబు గో
సనపుష్పం గరమొప్పు దర్పకుఁడు రా ◆ జత్సుందరాకారు శో
భనసంపన్నుఁ గృతీశ్వరుం బ్రచురసౌ ◆ భాగ్యాన్వితుం జేయుతన్.

దశకుమారచరిత్రము, ఆ 1.

చ. గొనయము తమ్మినూల్ చెఱకుఁ ◆ గోల ధనుర్లత పూవు లమ్ము లే
టును నొకమాటు తా నతనుఁ ◆ డున్ మఱి నుగ్రు జయించి జీవరా
శి నొడుచు టేమి చెప్ప నని ◆ చేయుమతుల్ తగు మోహనప్రవ
ర్తనగల కాముఁ డీవుత ము ◆ దంబున మీ కిలఁ గాయసౌఖ్యముల్. - 1764

విక్రమసేనము.

అష్టాదశపురాణములు

మ. ఘనవి బ్రహ్మాండము వామనంబు గరుడం♦బున్ స్కాందమున్ గూర్మభా
గవ తాగ్నేయక మాత్స్య లైంగములు మా♦ర్కండేయమున్ బాద్మవై
ష్ణవ శైవంబులు నారదీయము భవి♦ష్యద్బ్రహ్మవైవర్తది
వ్యవరాహంబులు నాఁ బురాణములు ము♦య్యాఱయ్యె విప్రోత్తమా.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 99.

సీ. బ్రహ్మాండమును బ్రహ్మ♦బ్రహ్మవైవర్తముల్, వారాహవాసిష్ఠ ♦ వామనములు
పద్మపురాణంబు ♦ భాగవతము గారుడంబు భవిష్యోత్త♦రంబు మఱియు
స్కాందపురాణ మా♦ర్కండేయ మాత్స్యలైంగ్యంబులు నారదీ♦యంబు వైష్ణ
వంబు నాదిత్యకూ♦ర్మంబు లిట్లునఖిఖ్యల విశ్వలోకవి♦ఖ్యాతిఁ గాంచి
గీ. వెలయు నష్టాదశపురాణ♦ములును మఱియు, నుపపురాణంబులును జూడ♦నుర్విలోన
రమణ నీవిశ్వకర్మపు♦రాణమునకు, గరిమ నంగంబులాయుపాం♦గములు గావె.

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 1 పే 6.

పురాణపఠనము

శా. ఆద్యంతంబులఁ జేటు తెల్లముగ వా♦క్యార్థంబు లార్యావళీ
హృద్యంబౌ పటుభావముం దెలుపుచున్ ♦ శ్రీరాగముఖ్యంబులం
జోద్యంబౌ శ్రవణోత్సవంబు నెరయన్ ♦ శ్రోతల్ సభన్ మెచ్చఁగా
నుద్యత్ప్రౌఢిఁ బురాణముల్ సదువుధ♦న్యుం డొందు భద్రంబులన్.

శేషధర్మములు, అ. సు. ఆ 2 పే 47.

పురాణశ్రవణము

క. దినదినముఁ బురాణములను, వినువారికి నిత్యకృతవి♦విధదోషంబుల్
జను గంగాస్నాన మొనర్చినసుకృత మనారతంబు ♦ సిద్ధించు నృపా. 1768

శేషధర్మములు, అ. సు. ఆ 2 పే 47.

పురాణలక్షణములు

గీ. సరవి సర్గంబు నాఁ బ్రతి♦సర్గ మనఁగ, వసుసత్తమ వంశవంశాను ♦ చరితములనఁ
గ్రమపరిప్రాప్తి మన్వంత♦రము లనంగ, లిఁ బురాణంబునకు నైదు♦లక్షణములు.

కాశీఖండము, ఆ 1 ప 74.

భారతమాహాత్మ్యము

సీ. ధర్మతత్త్వజ్ఞులు ♦ ధర్మశాస్త్రం బని, యధ్యాత్మవిదులు వే♦దాంత మనియు
నీతివిచక్షణుల్ ♦ నీతిశాస్త్రం బని, కవివృషభులు మహా♦కావ్య మనియు
లాక్షణికులు సర్వ♦లక్ష్యసంగ్రహ మని, యైతిహాసికు లితి♦హాస మనియుఁ
బరమపౌరాణికుల్ ♦ బహుపురాణసముచ్చ,యం బని మహిఁ గొని♦యాడుచుండ
గీ. వివిధవేదతత్త్వ♦వేది వేదవ్యాసుఁ, డాదిముని పరాశ♦రాత్మజుండు
విష్ణుసన్నిభుండు ♦ విశ్వజనీనమై, పరఁగుచుండఁ జేసె♦ భారతంబు. 1770

సీ. ఆయురర్థులకు దీ♦ర్ఘాయురవాప్తియు, నర్థార్థులకు విపు♦లార్థములును
ధర్మార్థులకు నిత్య♦ధర్మసంప్రాప్తియు, విజయార్థులకు మహా♦విజయమతియుఁ
బుత్త్రార్థులకు బహు♦పుత్త్రసమృద్ధియు, సంపదర్థులకిష్ట♦సంపదలును
గావించు నెప్పుడు ♦ భావించి వినుచుండు, వారల కిమ్మహా♦భారతంబు
ఆ. భక్తియుక్తులైన ♦ భాగవతులకు శ్రీ,వల్లభుండు భక్త♦వత్సలుండు
భవభయంబు లెల్లఁ♦బాపి యిష్టార్థసం,సిద్ధిఁ గరుణతోడఁ ♦ జేయునట్లు.

మ. అమితాఖ్యానకశాఖలం బొలిచి వే♦దార్థామలచ్ఛాయమై
సుమహావర్గచతుష్కపుష్పవితతిన్ ♦ శోభిల్లి కృష్ణార్జునో
త్తమనానాగుణకీర్తనార్థఫలమై ♦ ద్వైపాయనోద్యానజా
తమహాభారతపారిజాత మమరున్ ♦ ధాత్రీసురప్రార్థ్యమై.

సీ. ఇమ్మహాభారతం♦బిమ్ములఁ జదువక, విహితావధానులై ♦ వినుచు నుండు
వారికి విపులధ♦ర్మారంభసంసిద్ధి,యగుఁ బరమార్థంబ♦ యశ్రమమున
వేదముల్ నాలుగు ♦ నాదిపురాణముల్, పదునెనిమిదియుఁ ద♦త్ప్రమితధర్మ
శాస్త్రంబులును మోక్ష♦శాస్త్రతత్త్వంబులు, నెఱిఁగినఫల మగు ♦ నెల్లప్రొద్దు
ఆ. దానములను బహువి♦ధక్రతుహుతజప, బ్రహ్మచర్యములను ♦ బడయఁ బడిన
పుణ్యఫలముఁ బడయఁ♦బోలు నశేషపా,పక్షయంబు నగు శు♦భంబుఁ బెరుఁగు.

భారతము, ఆది. ఆ 1 ప 71.

సీ. కమనీయధర్మార్థ♦కామమోక్షములకు, నత్యంతసాధనం♦బయినదాని
వేదకృతోఁ దవిలి తన్♦వినుచున్న వారల, కభిమతశుభకరం♦బయినదాని
రాజుల కఖిలభూ♦రాజ్యాభివృద్ధిని,త్యాభ్యుదయప్రదం♦బయినదాని
వాఙ్మనఃకాయప్ర♦వర్తితానేకజ,న్మార్జితాఘనిబర్హణం♦బయినదాని
ఆ. సత్యవాక్ప్రబంధ♦ శతసహస్రశ్లోక, సంఖ్యమయినదాని ♦ సర్వలోక

పూజ్య మయినదాని ♦ బుధనుతవ్యాసమహామునిప్రణీత ♦ మయినదానిన్.

చ. వినుతపరాక్రముల్ ధృతవి♦వేకులు సత్యసమన్వితుల్ యశో
ధనులు కృతజ్ఞు లుత్తములు ♦ ధర్మపరుల్ శరణాగతానుకం
పను లనఁగాఁ బ్రసిద్ధు లగు♦భారతవీరులసద్గుణానుకీ
ర్తనముల నొప్పుదాని విది♦తం బగుదాని సభాంతరంబులన్.

భారతము, ఆది. ఆ 1 పద్య 31, 33, 65, 71, ఆ 3 ప 9-10.

గీ. మానుగా నింద్రియంబుల♦లోన మనసు, సురలలోన ముకుందుండు ♦ నరులలోన
బ్రాహ్మణుఁడుఁబోలె నెక్కుడై♦భారతంబు, వెలయు సకలదివ్యపురాణ♦వితతిలోన.

క. జలపూరము పాండవకథ, జలరుహనివహములు విదిత♦సరసాఖ్యానం
బులు మృదుపదములు హంసమ్ములు నేఁ దిని భారతాఖ్యఁ ♦ బొలుచు కొలనికిన్.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 51-52.

భారతపఠనము

మ. అసమాయున్ జితకామరోషుఁ గమనీ♦యాకారు సత్యోక్తిశీ
లు నశేషాగమశాస్త్రతత్త్వనిపుణున్ ♦ లోకజ్ఞు వాగ్మిన్ బుధున్
జనతాసమ్మతు భవ్యభక్తినియమ♦శ్రద్ధాసమేతుం బ్రియం
బున సత్కారము లొప్ప వాచకునిఁగాఁ ♦ బూజించి యుండం జనున్.

గీ. అతఁడు విమలవస్త్రోపవీ♦తాంగరాగ, మాల్యభూషణశోభితుఁడై ♦ మహితలిఖిత
హృద్యమగుపుస్తకముఁగొని♦యోలమి నొలయఁ, బ్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖత్వత♦త్పరతనుండి.

క. నారాయణు నరుని నమస్కారంబునఁ దలఁచి వాణిఁ ♦ గల్యాణి నెపం
జేసి వేదవ్యాసుల, నారాధించి మఱి వలయుఁ ♦ బ్రారంభింపన్

చ. మునుకొని పోవ కెంతయును ♦ ముట్టక నిల్వఁగ భావమున్ రసం
బును వెలయం దగుల్పడక ♦ పొందుగ వాక్యవిభాగ మొప్పఁగా
నెనిమిదితానకంబులను ♦ నేర్పడి వర్ణము లుల్లసిల్లు నే
ర్పెనయఁగ వాచకుండు కడు♦నింపగు రీతిఁ బఠింపఁగాఁ దగున్.

భారతశ్రవణము

క. విను నమ్మకయును భక్తియు, నెనయఁగ శుచిరై శమంబు ♦ ఋజుతయు సత్యం
బును గల్గి విమత్సరమతి, వినవలయును భారతంబు ♦ విధియుక్తముగన్.

క. పదుపడి పర్వసమాప్తుల, నరవర పుణ్యాహవాచ♦నపురస్సరభూ
సుర భోజన పూజన విధు, లిరవుగ నొనరింపవలయు ♦ నెంతయుఁ బ్రీతిన్. 178:$

సీ. ఆదిపర్వము విని ♦ యంచితమూలఫ,లాజ్యమధుప్రాయ ♦ మైనపాయ
సమున బ్రాహ్మణతుష్టి ♦ సలుపుట ధర్మంబు,విను సభాపర్వంబు ♦ విని హవిష్య
మిడునది యారణ్య ♦ మంపార విని తని,పండ్లును మేలిదుం ♦ పలును శీత
జలకుంభములు గల ♦ సర్వకామసమృద్ధి, గలిగించు నన్న మిం ♦ పొలయ నొసఁగఁ

గీ. దగు విరాటపర్వము విని ♦ తద్విధంబు, చేసి మతిరమ విశేషించి ♦ చిత్రనూత్న
వివిధరమ్యాంబరంబులు ♦ వేడ్క నిచ్చి,యుర్వ్యమృతాంశువంశజ ♦ హార్థినంద.

క. నవగంధమాల్యపూర్వక, వివిధాన్నము లధికతృప్తి ♦ వెలయ సమర్పిం
పవలయు వినయముతో వి,ప్రవరుల కుద్యోగపర్వ ♦ పర్యాప్తి యెడన్.

క. సరసమును సుగంధియునగు, పరమామృతతుల్యబహుళ ♦ పానములన్ భూ
సురులకు నభీష్టభోజన,పరిణతి సేయునది భీష్మ ♦ పర్వసమాప్తిన్.

క. మనుజేంద్ర ద్రోణపర్వం,బున కడపటి ధరణిదేవ ♦ ముఖ్యులకుం గో
రిన కుడుము పచ్చి బాణా,సనశరకాక్షేయకము లొ ♦ సంగవలయునున్.

గీ. కర్ణపర్వంబు దా విని ♦ కడను నగ్ర,జన్ములకు నన్న మిడునది ♦ శల్యపర్వ
మున నపూపమోదకఘృత ♦ భూరియైన, యంచితాహారకల్పన ♦ యర్హ మనఘ.

క. ఘృతముద్గసూపబహుళం, బతులితభోజనము సౌప్తి ♦ కాంతంబున స
న్మతి నొడఁగూర్చి ధరాదే,వతలకుఁ బరితృప్తిచేయ ♦ వలయుం బ్రీతిన్.

క. స్త్రీపర్వంబున రత్నము,లొప్పి తొలుత నిచ్చి బ్రాహ్మ ♦ ణోత్తమతతికిన్
భూపాల నేయి మొప్ప మ,హాపూర్తిగఁ గుడువఁ బెట్టు ♦ నది కడు భక్తిన్.

గీ. శాంతిపర్వమ్ము నానుశా ♦ సనికము మతి, పూర్ణమైనప్పు డాజ్యసం ♦ పూర్ణసృష్టి
మృదుహవిష్యాన్న మిడునది ♦ మేదినీసు,పర్వులకు భవ్యదక్షిణా ♦ పూర్వకముగ.

గీ. వరుసనశ్వమేధాశ్రమ ♦ వాసపర్వ, యుగ్మమున భక్ష్యభోజ్యాది ♦ యుక్తవాంఛి
తాన్నమును హవిష్యంబు నిం ♦ పారఁ గుడుము,వారు ధారుణీదేవతా ♦ వర్యులెలమి.

క. అనులేపనములును మాల్యము,లును వస్త్రయుగ్మములును నిచ్చి ♦ లోకోత్తరభో
జన మిడునది దగ మౌసల,మునఁ దక్కిన రెండుపర్వ ♦ ముల సమ్మతముగన్.

క. వాచకుఁడు సంతసిల్లిన, నా చతురాననునిఁ దొట్టి ♦ యమరవరులు భ
వ్యాచారతుష్టి నొందుదు, రాచంద మొనర్ప నిచ్చు ♦ నభ్యుదయంబున్.

గీ. అరయ వాచకుఁ డెట్లట్ల ♦ యుష్మఁ డఖిల,మునకు నాలేఖకుండుఁ ద ♦ న్మాత్రతోడ
నిష్టశుభదంబు సభ్యుల ♦ నెల్ల నీగి,వలన నలరించి దీవన ♦ వడయవలయు.

క. భారతపంచమవేద, ప్రారంభమునపుడుఁ దత్స ♦ మాప్తిని వెలయున్
ధీరమతిని బహువిప్రస,మారాధనమదిమహర్షి ♦ సంపాదింపన్. హరివంశము, ఉత్త ఆ10.

—• పర్వసంగ్రహము •—

క. మొదిఁ బౌష్యపర్వ మాదిగ, నదునెనిమిది పర్వములను • బర్వ మనఃప్రీ తిద మగుచు నాదిపర్వం, బది వినఁగా నొప్పు భార • తాద్యం బగుచున్.

—• సభాపర్వము •—

క. పర్వ సభా ప్రోక్తృతిగ నవపర్వములను విస్తరిల్లి • పండితచేతో నిర్వృతిఁ జేయును రెండవ, పర్వము నా రమ్య మగు స • భాపర్వ మిలన్.

—• ఆరణ్యపర్వము •—

క. ఆరణ్యపర్వ మనఁగా, నారణ్యప్రముఖషోడ • శాంతఃపర్వా ధారమయి సకలమూనెస, భారమ్యం బగుతృతీయ • పర్వము వెలయున్.

—• విరాటపర్వము •—

క. పర్వము వైరాటాదిక, పర్వచతుష్టయమునను సం • భారంజన మై సర్వమనోజ్ఞము నాలవ, పర్వము నాఁ దగి విరాట • పర్వము వెలయున్.

—• ఉద్యోగపర్వము •—

క. విదితంబై యుద్యోగము, మొదలుగ నరువొకఁడుపర్వ • ముల నెంతయు నొ ప్పిద మై యైదవపర్వం,బిది నా నుద్యోగపర్వ • మి యొప్పగు సభలన్.

—• భీష్మపర్వము •—

క. జంబూఖండవినిర్మాణం బాదిగ హృదయశోచ • నము లగు నేన్ప ర్వంబులను భీష్మపర్వము, పంబి వినం జాలు మ షష్ఠ • పర్వం బగుచున్.

—• ద్రోణపర్వము •—

క. విన నేడవ పర్వము మే,లనఁగా ద్రోణాభిషేక • మాదిగఁ గలయ య్యెనిమిదిపర్వములను గ్రత్యనుపమ మై ద్రోణపర్వ • మమరున్ సభలన్.

—• కర్ణపర్వము •—

క. అనుపమబలు లగుకర్ణార్జునవీరులశౌర్యమహిమ • శోభిల్లంగా నెనిమిది యగుపర్వం బిది, యనఁ బరగుం గర్ణపర్వ • మతిహృద్యం బై.

—• శల్యపర్వము •—

ఆ. సభల విస్తరిల్లి • శల్యాదికము లైన, నాల్గుపర్వముల వి • నంగఁ జాలి నవమపర్వ మనఁగ • [illegible] మగుచు శల్యపర్వ • మతిశయిల్లు

—♦ సౌప్తికపర్వము ♦—

క. నుతసౌప్తికాదిపర్వ, త్రితయంబునఁ దనరి వనుమ♦తీసురజనస
మ్మతమై సౌప్తికపర్వము, ప్రతిథ వినం బొలుచు దశమ♦పర్వం బగుచున్.

—♦ స్త్రీపర్వము ♦—

క. పర్వంచు స్త్రీపర్వాదిక, పర్వంబుల నెనిటం గృ♦పాయుతమై స్త్రీ
పర్వంబు పదునొకం డగు, పర్వము నా వెలయు సుకవి♦పండితసభలన్.

—♦ శాంతిపర్వము ♦—

క. వినుతుఁ ద్రయోదశపర్వం, బనఁగా ననుశాసనాద్య♦మగు పర్వయుగం
బున మే లై విబుధశ్రో, త్రనుతం బై యానుశాస♦నికపర్వ మిలన్.

—♦ అశ్వమేధపర్వము ♦—

గీ. అమితం బగునశ్వమే♦ధాదికద్వి, పర్వయుతమై చతుర్దశ♦పర్వ మనఁగ
నాశ్వమేధికపర్వ మ♦త్యంతవివిధ, వస్తువిస్తర మగు బుధ♦వరులసభల.

—♦ ఆశ్రమవాసపర్వము ♦—

క. అమితార్థయుక్తితో నా, శ్రమవాసాదిత్రిపర్వ♦సహితం బయి యా
శ్రమవాసపర్వ మత్యు, త్తమకథలను వెలయుఁ బంచ♦దశపర్వం బై.

భారతము, ఆది. ఆ 1 పద్య 49-63.

—♦ రామాయణపఠనము ♦—

ఆ. శ్లోకమైన నొక్క♦శ్లోకార్ధమైన రా, మాయణము పఠించు♦నట్టి మనుజుఁ
డఖిలదురితవితతి♦ నణఁగించి శ్రీకృష్ణు, పదమునొందు సకల♦బాంధవముగ.

పద్మపురాణము, ఆ 9 ప 60.

—♦ స్కాందపురాణము ♦—

సీ. పద్మాదికంబులౌ♦పదియు నెనిమిదియు, నాదిపురాణంబు♦లా పురాణ
జాతంబు నాల్గులక్షలసంఖ్య గలయది, యుపపురాణంబు ల♦ట్లుద్భవించెఁ
బదునొకండపడిదై♦బహుసంహితలతోడ, బహుఖండములతోడ♦బహువిచిత్ర
కథలతో నేకల♦క్షగ్రంథపరిమాణ, కలితమై శ్రీమహా♦స్కాంద మొప్పు
గీ. సమ్మహాస్కాందమునకు సా♦రాంశ మనఁగ, నాల్గుపురుషార్థములకుఁ దా♦నకలమగుచు
బ్రహ్మవిద్యకు నాదికా♦రణ మనంగ, నఖిలఖండంబులందుఁ బ్ర♦ఖ్యాతి వడసె.
గీ. మూఁడులక్షలఁబదియేడు♦ మాఁగినవి, ద్రాఁక్షవల్లులక్రమ♦ములతోడ

సమధికమూర్తి సేప్రరా • ణములు సాటి, గరిమకందంబు నమహా • స్వాంతమునను.

కాశీఖండము, ఆ 1 ప 71, 72.

—• సూర్యుఁడు •—

సీ. వరదాభయాబ్జవి • స్ఫురితచతుర్బాహు, నరుణప్రభాశుభా • యతనదేహు
దివ్యపీతాంబర • దివ్యమానకటీరు, విలసితావయవగం • ధిలపటీరు
చామనాసాసన • స్మేరలసద్భావు, కౌస్తుభవనమాలి • కావిభూషు
నవరత్నమకుటక • నకుండలోల్లసత్కర్ణు, మకరకుండలభాస • మానకర్ణు
గీ. దివ్యభూషణవస్త్రాతు • దీర్ఘనేత్రు, నవఘనసంఘాసన్నిభ • భాగధేయాసమేతుఁ
చింగళాద్యమచరయుక్తుఁ • బ్రీతభక్తు, సూర్యనారాయణస్వామి • సుగుణధామి.

బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ఆ 5.

—• చంద్రుఁడు •—

సీ. కలశపాథోరాశి • గర్భవీచిమతల్లి, కడుపారఁ గన్నట్టి • గన్నతల్లి
యలలాక్షు నుదుటార • వచవాటి కెవ్వాఁడు, వన్నెవెట్టు ననార్తవంపుఁ బువ్వు
సకలదైవతబుభు • క్షాపూర్తి కెవ్వాని, పుట్టుకాయము లేని • మెట్టపంట
కటికిచీకటితిండి • కరములగిలిగింత, నెవ్వాఁడు దొరకన్న • నవ్వఁ జేనరు
గీ. వాఁడు వేగఁ బ్రాంచు మధుకైట • భారి మఱఁది, కళల నెలవగువాఁడు చు • క్కలరాఁడు
విరహిమిహిరపము చలరాజు • మేనమామ, వేవెలుంగుల కోర్వలేఁడు • రేవెలుంగు.

ఆముక్తమాల్యద, పీఠిక. ప 19.

మ. తళుకుం జెక్కుల రత్నకుండలసము • ద్యత్కాంతిరంజిల్ల ను
జ్జ్వలముక్తామణిహారికావసులు వ • క్షస్సీమఁ బొల్పార ని
ర్మలసౌరభ్యపటీరచర్చన • సమా • రంభైన నెమ్మేనఁ బెం
పలరన్ వచ్చు సుధాంశుఁ జూచి గురుఁడ • త్యానందముం బొందుచున్. కవిమ. ఆ 2.

—• పద్మనాయకకులము •—

గీ. అట్టి హరిపాదపంకేరు • హంబువలన, సంభవించెను గాంభీర్య • శౌర్యధైర్య
కావ్యచాతుర్యసౌందర్య • కార్యవిలస, దమలతమకులంబు పద్మనా • యకకులంబు.
చ. రుచిరమహేద్యభూజనశి • రోజ విరాజదురోజమండలీ
విచికిలమంజరీ ఘుసృణ • విభ్రమ విభ్రమకృద్విభావలీ
సుచిరయశఃప్రతాప పరి • శోభితమై ఘనదానవిక్రమ
ప్రచురత బద్మనాయకకు • లంబమరారు జగత్ప్రసిద్ధిగన్.

వాసవదత్తాపరిణయము, వ. పీ. ఆ 1 ప 34, 35.

—♦ పద్మనాయకులు ♦—

సీ. వేయుశిరంబులు ♦ వేయుకరంబులు, వేయుఁగన్నులుఁగల ♦ వేల్పుమిన్న
చరణాబ్జయుగమున ♦ సంభవ మొందిరి, గంగసైదోఁడు ల♦నంగ జెప్ప
దేవగోత్రంబుల ♦ భూతుతులౌ పద్మనాయకుల్ ద్యుతిఁ బద్మ ♦ నాయకు లన
వారిలో నినగాలి ♦ వరగోత్రసంభవుల్, దామెర్లవార లు♦దారులైరి
గీ. యందు నేసలు స్వామికా♦ర్యప్రమత్తు, లహితభీషణవృత్తు ల♦త్యమలచిత్తు
లఖిలవర్ణ్యయశోధాము♦లగుచు ధరణి, వెలసి రాభవ్యుల నుతింప♦విధివశంబె.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, దా. చిన.

చ. ఉరుతరపద్మనాయక కు♦లోద్భవులైన కుమారు లందఱున్
వెరవరులై లయాంతక స♦విక్రములై మహనీయులై నిరం
తరము నముఖ్యవర్ణగణి♦తంబగు పౌరుషనామధేయమే
వరబిరుదంబుగా వెలమ♦వారన విశ్రుతి గాంచి రిమ్మహిన్. 1820

చ. వెలమదొరల్ గరంబు గురు♦వెట్టఁగ నేర్చిన నాఁటనుండియున్
నలువసృజించినట్టి పదు♦నాలుగులోకములందు వెట్టియే
విలమున డాఁగియుండినను ♦ బెక్కుమహాబలులన్ జయింపుచున్
వెలయు స్వవిక్రమంబల త్రి♦విక్రముఁడౌననఁ గాంచి రున్నతిన్.

ఉ. పరగుణులైన యవ్వెలమ♦వారను భూజనులందు రావులై
దురమున సింహరావులయి ♦ ధూర్జటి యాసదిరావు విన్విష
త్స్వరవిజయంబు పట్టఁగని♦పోటరులై నుతివంది నంపెతో
ర్వ్యయులయి రావుణాసపు ♦ రాజులు రాజిలి రాజిలెలలన్.

రాధాకృష్ణసంవాదము, ఆ 1 ప 135-137.

సీ. ఒకకాంతనము నగల్చి ♦ యుబ్బితబ్బిబ్బైన, సాళ్వాత్రుమనిపౌరు♦షంబు ఘనమె
ఒకయుంభసని ద్రుంచి ♦ యుగ్రతఁగ్రైకొన్న, పశుపతివిక్రమ ♦ ప్రౌఢి యరుదె
ఒకవీరు గెల్వనో♦పక వీగిపాతిన, హరిదక్ష్య మగంటిమి ♦ యబ్బురంబె
ఒకసైంధవోద్రేక♦ముడిపి పెల్లువటించు, పార్థుని యాటోప♦ పటిమ యరవె
గీ. యనుచు నభినవవిక్రమా♦రావతార, సాదవోస్సారనిస్సారి ♦ తారివీర
వారదుర్వారగర్వాంధ♦కారగిరులు, వెలమదొర లొప్పుచుండు ర♦వ్వీఁటియందు
గీ. ఉగ్రనరసింహమూర్తులై ♦ యొప్పువారి, సాహసమ్మునకన్యరా♦జన్యసమితి
తపిఁపవహింపక యున్న హి♦రణ్యకశిపు, లీల లిఁక నేల దచ్ఛౌర్య♦శీల మరయ.

గీ. అంబరతుశిరఃప్రభావవి♦శంబనంబు, ఘనతరోజ్జృంభితప్రభా♦కరనిరూఢి
వెలయఁ జాపట్టువాఁడౌటు ♦ వెలుఁగువారు, పద్మనాయకులౌటు స్వా♦భావికంబు.
రంగారాయచరిత్ర, ఆ 2.

—♦ వైష్ణవలక్షణములు ♦—

ఆ. శత్రుమిత్రులందు ♦ సమబుద్ధియై నిజా, చారవర్తనముల♦సరిగ మెలఁగి
యల్పమైన నధిక♦మైనఁ బరద్రవ్య, వాంఛలేనివాఁడె ♦ వైష్ణవుండు.
గీ. పసిఁడియైనను ద్రవ్యమైనఁ♦ బరులసొమ్ము, ఏకతంబునఁ దనకబ్బె♦నేని గొనక
యధికశుద్ధాత్ముఁడైయుండు ♦ నాశలేక, వాఁడె లోకోత్తముండైన ♦ వైష్ణవుండు.
విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 114, 115.

—♦ మంత్రిలక్షణములు ♦—

గీ. మెలఁగువాఁడును నిజకంధ♦ము గుణములు, నే మఁబగరంధ్రములు గని♦ బిరుసు పలుకుఁ
జాలునిపుణుండునై సువి♦శాలబుద్ధి, గావలయు మంత్రిముఖ్యుండు♦ గౌరవేంద్ర.
భారతము, శాంతి. ఆ 2 ప 2.

—♦ దేవతాలక్షణములు ♦—

మ. ధరణిం బొందని కోమలాంఘ్రికముల♦ ద్వంద్వంబులున్ ఘర్మశీ
కరసిక్తంబులుగాని ఫాలములు వ♦ క్షోజోణులం బత్త్రకే
సరముల్ గందనిపూవుదండలు నిమే♦షవ్యాప్తిఁ గైకోనిదృ
క్సరసీజంబులు నల్వురందుఁ గనియెం♦ గాంతాలలామం బొగిన్. 1829
శృంగారనైషధము, ఆ 5 పద్య 182.

—♦ శంకరాచార్యులు ♦—

సీ. నవియుచ్చమగుచు వై♦భవవితానంబుగా, మహనీయమగు మేష♦మాసమునను
చెలువు మీఱినమాస♦శివరాత్రియగు కృష్ణ, పక్షచతుర్దశీ♦భవ్యదినము
నతిశివప్రియకరం♦బై మహోన్నతముగా, మూసరంబగుసోమ♦వాసరంబు
బలియుతారకలలో ♦ ప్రథమగణ్యంబుగా, మీఱినయశ్వినీ♦తారకమున
గీ. గ్రహపతికి మందిరంబుగా ♦ గణుతికెక్కు, లలితమైనట్టి కేసరి♦లగ్నమునను
ఖ్యాతిపంచగ్రహము లుచ్చ♦గతి నెసంగ, శ్రీ లెసంగెడు పటుశుభ♦వేళయందు.
గీ. సాంద్రశుభదంబుగాతగు♦ కేంద్రమందు, గురుఁడు రవిసుతుఁడును దేవ♦గురుఁడు చెలఁగ
జనన మొందెను శివగురు♦సతి కడితికిఁ, నలర నీడుఁ డు జనియించు♦ తనువు మెఱయ.

సీ. శబ్దతర్కాదివిద్యానవితానములు చెన్నుమీరినయట్టి మూలములు గాఁగ
భాసిల్లుసకలేతిహాససంచయములు, తొంగలించినతోలికొమ్మ గాఁగ
సరిలేనిబుగ్యజుస్సామాదినిగమముల్, జతగూడుశాఖికాసమితి గాఁగఁ
బ్రకటశిక్షావ్యాకరణనిరుక్తాదిషడంగముల్ చివురుల దండంబు గాఁగ
గీ. సూత్రములు పువ్వులుగఁ గాఁగ శుభదమంత్ర, చయములు శలాటువులు గాఁగ జ్ఞానఫలము
గలిగి చెలువొందు శంకరకల్పవృక్ష, మాశ్రితాధారభూతమై యలరుచుండు.
మ. వరమైనట్టి త్రిశూలచిహ్నము శిరోవాసస్థలిన్ బాలచం
ద్రరమాచిహ్నము దక్షిణస్థలినిమీఁదన్ బొల్చి సాక్షాచ్ఛివం
బరభర్తృత్వవిలాసవైఖరి నిజాపట్టున్ మహాత్ముండు శం
కరుఁ డత్యద్భుతకీర్తి దివ్యశుభసాకల్యానుసంధానుఁడై.
క. సమమై ప్రమాణపుష్కర, మమరఁగ మౌంజియును దండమజినము బ్రహ్మా
ధ్యయనను వేలిమి చుక్కయు, సముచితముగఁ దనర భైక్షసరణిని దనరెన్.

శంకరవిజయము, ఆ 2.

— విశ్వకర్మ —

సీ. భూమి యాకసము నభోమణి శీతాంశుఁ, డుదధులు బొడమక యున్న యపుడ
గ్రహములు నక్షత్రగణములు వహ్నియు, పవనంబు సంభవింపక యున్న
బ్రహ్మవిష్ణువు సురపతి రుద్రవసు దైత్య, సంఘమావిర్భవింపక యున్న
గిరులు వృక్షములు కిన్నరసిద్ధులును సాధ్యులును గనుపించక యున్న యపుడ
గీ. పారిజరాచరపంక్తితో భువనవితతి, యంతకంతని రాలంబమైన యప్పు
డాత్మ్యుఁ డవ్యక్తుఁ డమ్యతుం డనఁగఁ దాన, వెలయుచుండుఁ బరబ్రహ్మ విశ్వకర్మ
సీ. అణుమాత్రమైన వేదాంతముల్ కడముట్టి, వర్ణింపనేర వెవ్వాని మాయ
యాడించుబొమ్మలయట్ల బ్రహ్మాదిదేవతలను జేయు నెవ్వాని మాయ
భేదవాదంబుల బెనఁచి మణ్మతముల, వర్తింపఁ జేయు నెవ్వాని మాయ
పరగఁ బిపీలికాబ్రహ్మపర్యంతంబు, వ్యాప్తమై యుండు నెవ్వాని మాయ
గీ. వదలఁగానిదహామిక యెవ్వాని మాయ, వాగగోచర మయ్యె నెవ్వాని మాయ
యట్టి శ్రీవిశ్వకర్మమహానుభావు, శరవణోదయ యాలవిరో సన్నుతింప.
చ. ఇనుఁడన నెవ్వఁ డబ్జుఁడన నెవ్వఁడు విష్ణువనంగ నెవ్వఁ డం
బునిధియనంగ నెవ్వఁ డహిపుంగవహారుఁ డనంగ నెవ్వఁ డ
య్యనిలుఁ డనంగ నెవ్వఁడు బలారియు నా నతఁ డెవ్వఁ డెంచఁగా

ననుపమవిశ్వకర్మమహి♦తాంశము లందుసు శ్రాంచభేదనా.

నాగరఖండము, ఆ 1 ప 116, 118-120.

—♦ విశ్వకర్మచారిత్రము ♦—

గీ. అతిరహస్యములందు ర♦హస్య మగుచు, సూక్ష్మముల కెల్లనత్యంత♦సూక్ష్మ మగుచు
గ్రంథసాహస్రయుక్తమై♦ గలిగె విశ్వకర్మచారిత్ర మఖిలవి♦ఖ్యాత మగుచు

చ. హితమొనరించు సాధకుల♦ కెల్లను భుక్తియు ముక్తి నిచ్చు శా
శ్వతమగు విశ్వకర్మనుత♦శాస్త్రము నా నమృతంబుమాడ్కి వి
శ్రుతమగు తత్త్వసారముల♦సొంపు వహించి పురాణరాజమై
యతులితలీలతోఁ దగె ని♦రంతరమున్ శిఖిరాజవాహనా.

నాగరఖండము, ఆ 2 ప 3, 4.

—♦ విశ్వకర్మముఖాద్యవయవములవలనఁ గలిగినపురాణములు ♦—

క. తుండమునఁ బద్మమును మార్కండేయము నాభియందు ♦ గారుడము తనూ
కాండంబున మొలిచి బ్రహ్మాండంబును విశ్వకర్మ♦యం దుదయించెన్.

గీ. శ్రోత్రముల భాగవతమును♦ నేత్రములను, నారదీయంబులైంగ్యంబు♦ నఖగములను
ఘ్రాణమున వైష్ణవం బంత♦రమున వాయు,నంబు నుదయించెనా బర్హి♦వాహనగురగ.

సీ. హస్తాగ్రమున శైవ♦మాగ్నేయ మంఘ్రుల,ప్రమదంబు వలనఁ గౌ♦ర్మ్యంబు రసన
బ్రాహ్మ్యంబు జంఘల♦బ్రహ్మవైవర్తంబు, సూనవులను భవి♦ష్యోత్తరంబు
ధ్యానసంగతిని మా♦త్స్యంబు వరాహంబు, హృదయదేశంబున ♦ నెందుమిగుల
ఘనతరంబై నట్టి ♦ స్కాందంబునసఁగల్గు, ప్రకటితంబైన పు♦రాణసమితి

గీ. మహిని దీపించె వేదస♦మ్మతి దనర్చి, శాశ్వతంబుగ జనియించె♦విశ్వకర్మ
పరమ సర్వాంగములనని♦పలుకఁ దనరె,నమచు విన్నప మొనరించి♦యమగమౌని.

నాగరఖండము, ఆ 2 ప 25-29.

—♦ విశ్వకర్మవలన పంచభూతాద్యుత్పత్తి ♦—

చ. అరయ సహస్రశీర్ష పురు♦షాఖ్యశిఖిజ్వలనుండు మోమునన్
హరుఁడు భుజంబులన్ హరి ని♦జాంకములం దజుఁ డంఘ్రులందు ముక్
సురపతి చంద్రుఁ డాత్మనల♦సూర్యుఁడు కన్నులఁ బ్రాణపఙ్క్తి ను
త్కరమగునాయువున్నభము ♦ గైకొని నాభిని బుట్టె నెంతయున్.

క. శిరసున గగనము ధాత్రిని, చరణంబులఁ గర్ణముల ది♦శలు నుదయించెన్
వరమోహకారుఁడు జగద్గురుఁ డనఁ దగు విశ్వకర్మ♦నను సేనానీ. 1845

నాగరఖండము, ఆ 2 ప 47, 48.

—♦ విశ్వకర్మకు త్రిమూర్త్యాత్మకత్వము ♦—

క. కమలాసనరూపం బుదయమునన్ మధ్యాహ్నవేళ ♦ హరరూపము న
స్తమయంబున శ్రీహరిరూపమునగు నవ్విశ్వకర్మ ♦ పరమాకృతియై. 1846

నాగరఖండము, ఆ 2 ప 62.

—♦ విశ్వబ్రాహ్మణులు ♦—

ఉ. స్వస్తిసమస్తభవ్యగుణ ♦ సాధకు లీశ్వరపాదయుగ్మవి
న్యస్తమనస్సరోజులు స ♦ యాప్రతిపాదులు సాధువుల్ సదా
భ్యస్తఘనశ్రుతిస్మృతిన ♦ యవ్యవహారులునైన విశ్వక
ర్మస్తవనీయవంశజు ల ♦ మాన్యచరిత్ర లెఱుంగఁ జెప్పెదన్.

సీ. సర్వలక్షణగుణ ♦ సంపన్ను లసమాన, పరమవ్రతులు జగ ♦ ద్గురులు దుష్ట
నిగ్రహుల్ సజ్జనా ♦ నుగ్రహుల్ లోకప్రతీతులు ధార్మికుల్ ♦ ధీరమతులు
శ్రీయుతుల్ పంచాక్ష ♦ రీమంత్రసిద్ధు లష్టాంగయోగనిరూఢు ♦ లింగితజ్ఞు
లుచితసదాచార ♦ లూర్జితుల్ బ్రహ్మని, ష్ఠాగరిష్ఠులు సత్య ♦ సంధు లఖిల

గీ. వేదవేదాంగపారగుల్ ♦ విశ్వకర్మ, దైవతధ్యానశీలుర ♦ తత్త్వవేత్త
లమితశాస్త్రపురాణజ్ఞు ♦ లైతిహాసి, కులును సిద్ధాంతవిదులు వా ♦ రలు దలంప.

సీ. పెందోటపురవర ♦ మందుఁ గాఁపుర ముండు, విశ్వకర్మవనీ ♦ విబుధవరులు
శ్రీమారుకొండుధ ♦ రిత్రీవరాగ్రప్రగణ్యప్రదత్తవి ♦ ఖ్యాతములగు
సగ్రహారాదిస ♦ మగ్రసుస్వాస్థ్యాది, కములు గల్గుటచేత ♦ కలిమిఁ గాంచి
వేదశాస్త్రాదిత ♦ విద్యలు జదివి ది, వ్యజ్ఞానసంపత్తి ♦ నతిశయిల్లి
సకలయజ్ఞంబుల ♦ సరవితోఁ గావించి, నిరతాగ్నిహోత్రులై ♦ నెగడుచుండి

గీ. సురపితామహునినిశతా ♦ ధ్వరుని గురుని, ధిక్కరించియు నిరతవి ♦ తీర్ణమహిమ
ధైర్యమున వారిదాద్రుల ♦ దలఁకునటులఁ, జేసి బ్రహ్మణ్యులైరి యీ ♦ స్థిరసుస్థితత.

నాగరఖండము, ఆ 2 ప 32, 33, 50.

—♦ పుత్త్రుఁడు ♦—

గీ. దేవపిత్రర్షి ఋణములు ♦ దీర్చియధిక, భక్తిఁ బరిచర్యఁ జేయుచుఁ ♦ బరగి తండ్రి
కరుణ బ్రతికియుండెడువాఁడు ♦ గానియనఘ, విను శరీరప్రదుండను ♦ తనయుఁ డగునె.

సీ. తండ్రిచే సంపాది ♦ తములైన ధనయశం, బులు ప్రతాపముపాలి ♦ వోవకుండ
దప్పక వర్తించు ♦ తనయుఁడు మధ్యముం, డాత్మీయసత్త్వసా ♦ మగ్రిఁ జేసి
తండ్రిమహత్త్వంబు ♦ దద్దయుఁ దనరార, నొనరించు నందనుం ♦ డుత్తముఁడు

తండ్రిసద్గుణసము♦దయము దుర్గింగుతువడ, మెలఁగుపుత్త్రుఁడు హీనుఁ♦డగుచుఁ [illegible]

గీ. తాను వెలయుమనుష్యుఁడు♦త్తముఁడు పితృపి, తానుపుత్రులచేత వెలయువాఁ♦[illegible]
మధ్యముఁడు మాతచేతను♦ మాతృబంధు, గణముచేత వెలయువాఁడు♦ [illegible]డు.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 133, ఆ 2 ప 340.

సీ. కులము మేదినిమీఁద♦ ఖిలము గాకుండంగ, నభివృద్ధి గాగణం♦ [illegible]
సౌఖ్యదంబైన సం♦సారద్రుమంబున, కాలవాలస్కంధ♦ మగుచునుండు
జనపతులకు హర్ష♦జలరాశియుబ్బింపఁ, బూర్ణేందుబింబంబు♦ పుత్త్రుఁడుండు
గృహమేధిధర్మంబు♦ల్కిమ్మకి వీపు మోపంగ, వెనుపైనయాధార♦భిత్తి సుతుఁడు

గీ. తనయుఁ డాలోకపథమున♦ కనుపువాఁడు, మందిరాంతగదీపంబు♦ సుతుఁడు [illegible]
కూనఁ జిలువిటిఁ బోషండ♦ సొమ్ము కర్త్యయపరవయసునవాలంబ♦ [illegible].

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

క. బలకలితమయ్యు ఘనరో♦గ చలితమయ్యు, మిపులసుఖదుఃఖములు [illegible]♦ [illegible]
సుతుఁడు గుణశాలియైననన్వయోన్నతియొనర్చు, సతఁడు ఖలుఁడైనఁ గులము దూషితము సేయు.

క. అవి గావునను సుపుత్త్రుం, డుదయించి కులంబు సద్గు♦ణోన్నతిచేత [illegible]
పవిత్రముఁ జేసినఁ దండ్రికి, నది పుణ్యవిపాకయోగ♦ మనఘచరిత్రా.

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 3.

—♦ పుత్త్రగ్రహణము ♦—

ఉ. కొడుకులు గల్గువాఁకు నొక♦ కొన్నిదినంబులం చింత, నందనుల్
పొడమిన వాయువున్ బలము♦ బుద్ధియు విద్యయుఁ బాలఁ గల్గఁగా
సుతునకు నిచింత గల్గి తను♦నోలి భజింపనిచింత తండ్రికి
న్వ్యతఁ గడుఁ జింత సేయుదురు♦ పుత్త్రులు శత్రులుగాక మిత్రులే.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

—♦ వీరముష్టివారు ♦—

సీ. నీలమేఘముకాంతి♦ నెనయుఁ నల్లనిమేనులందు విభూతిని♦ పొందఁదాల్చి
నొసటను సవరణ♦సేసలు వరుసల్లులాగి వెన్కభాగమున్♦ దూగులాడ
తలచుట్టుబింగముల్♦ వలగొని మెఱయంగఁ, బల్లవీసంబులు♦ పైకినిగుడ
మొలమట్టు దేవతా♦ముఖరూపముల పేర్లు, కాషాయవస్త్రముల్♦ కాశిరోక

గీ. [illegible]మర ఘటియించి వీరప♦ట్టికలను దాల్చి, గొడుగుపావలపైనెక్కి♦ కడుముదమున
[illegible] వీర వీరమహావీర♦ భద్ర యనుచు, వార్భటించుచు నడిచి ర♦థ్యావసరమున.

ఉ. ఘంటలనాదమున్ భటుల ♦ కాళ్లను వెల్గెడునందియల్ పడిన్
మింటినినంటి దిక్కులను ♦ మించిన యార్భటు లబ్జజాండపం
దంటి మహాభయంకరతఁ ♦ దార్కొని మ్రోయఁగ సాముఁ జేయుచున్
బంటుతనంబు తేర్పడఁగఁ ♦ బల్కుచు సెఁగిరి వీరశేఖరుల్.

నీలకుంతలీవిలాసము.

—♦ ఈడిగవాఁడు ♦—

సీ. మొగ్గుత్రాడులు దాఁకి ♦ మొనగోళ్లమట్టుకు, మొరసిపోయినకాళ్లి ♦ మొద్దుత్రేళ్లఁ
గావడిమోయఁగా ♦ గఱుకెక్కి చెంద్రుకల్ మొలచినలోవంక ♦ ముదురుమెడయుఁ
బోడవైన ప్రాకులు ♦ ప్రాకుకొనెక్కఁగా, గాయలుకాచిన ♦ కరతలములుఁ
గట్టెండ తాఁకునఁ ♦ గనలి యంగము చెడి, కరిడిన నసిచాయ ♦ గలుగుమేనుఁ
గీ. బొలుపు మీఱంగఁ దృణరాజ ♦ భూరుహముల, యంత్రములనున్న ముంగల ♦ యాసవంబు
నొడిచికొనితెచ్చుచున్నట్టి ♦ మొఱపుకాఁడు, విక్రమార్కుండు వానిఁ జే ♦ విక్రయుండు.
క. మోకును నిచ్చెనయును దాఁటాకులబందఁబు పెట్టి ♦ నగువడితోలున్
జోకగుకత్తులవొరయును దూకంబునఁ బూని నిచ్చఁ ♦ దొయ్యలియొదుటన్. 1859

సురాభాండేశ్వరము, ప 57, 58.

—♦ ఈడిగస్త్రీ ♦—

సీ. కఱకుబందపుటొత్తు ♦ బిరుసురట్టుడికాలఁ, దొక్కఁ జేసెరదీని ♦ చక్కనడుగు
మట్టిగిసెడుకత్తిఁ ♦ బట్టుబెబ్బులిచేతఁ, బిసుకఁజేసెర దీని ♦ బిగువు ...
ఈఁతకాయలతిండి ♦ రోఁతప్రామిడినోర, జీకఁ జేసెర దీని ♦ చిగురుమోవి
నులిబద్దటీనుగోఁ ♦ తలఁబడుసందిటు, నలఁపఁ జేసెర దీని ♦ తొగరుమేను
గీ. కటకటా పద్మగర్భుఁ డెక్కడిరసజ్ఞుఁ, డిందఱినరకని కెటువంటి ♦ తీండ్రపయసు
శోకచూపులనరహంత ♦ కారిఁ దెచ్చి, యాలుఁగాఁ గూర్చిపాపాత్ముఁ ♦ డాయెనహహ.

సురాభాండేశ్వరము, ప 59.

—♦ ఈడిగగృహము ♦—

సీ. సారమేయానేక ♦ సంసేవితంబులు, మక్కుటుసంఘాత ♦ కుంఠితములు
క్షీరమాత్రవిణ్మయ ♦ కర్దమస్థలములు, సూకరగణపూరి ♦ పాకరములు
ఘనతరవారుణీ ♦ కలశసంగతములు, మక్షికాఝుంకార ♦ లక్షితములు
బాలకోచ్ఛిష్టాన్న ♦ పరిపూరితంబులు, మేషాద్రిచర్మస ♦ మిశ్రితములు
గీ. శ్వపచ చండాల మాతంగ ♦ సంగతములు, నిఖిలసజ్జనలోకాక్షి ♦ నిందితములు.

మాంసపూపంబులు దుర్గంధ ♦ మందిరములు, నీరుఁ జొరఁ బర్వతమే భూమి ♦ నిర్గళేంద్ర.

సురాభాండేశ్వరము, ప 79.

—♦ తలవరులు ♦—

సీ. గండ్రగొడ్డండ్లు గొం♦గళ్లును జికినిచల్లాడము లైల చ♦ల్లాడములును
గుబురుచుంగులతల♦ గుడ్డలు గావిబొ, ట్లనుపకడేలుఁ దా♦ళ్ళు నుపదండ్లు
నీలికాసెలు మెడ ♦ నీలిపచ్చలత్రాళ్లు, బిరుదైన వడిసెలల్ ♦ బిల్లసూట్లు
కాసుమేనులు బలు♦ కోరమీసములును, బిగివంపుచూపులు ♦ బెట్టుగుప్పిడ్లు
గీ. నొసలఁ గోరోచనపుఁబూఁత ♦ లుట్టిపడఁగ, వచ్చి తలవరులెల్లను ♦ మెచ్చుసొగసు
నిలిచి చేతులు జోడించి ♦ నేర్పుతోడ, దండమిడిరెవ్వరయ్యైయున్న ♦ ఘనరణవిభుఁడు.

బిల్హణీయము, ఆ 1 ప 30.

—♦ చోరసంగ్రహణీయవస్తువులు ♦—

సీ. ఘనదీపహిత ♦ భ్రమరపేటికవాలు, కాళస్త్రీతలముళ్లు ♦ గద్దగోళ్లు
ములుచోరణముట్లు ♦ మొలత్రాటికుఱువాఁడి, కైసువుదెసకట్లు ♦ కావిబొట్లు
జిలుగుకన్నపుఁగత్తి ♦ బలసంబుమొగమాయ, మందుతాలపుటాకు ♦ మొలగొలచి
మసిపూఁతాకులుపోక ♦ పాడికాయమొరచ్చు, చెప్పులు భుజగవృ♦శ్చికచికిత్స
గీ. మత్తదృక్కరౌషధ♦క్షోభమసిత, వసనభంగంబు ... ...
... ...

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 8.

సీ. మందులముడి తాట♦ మలఁచివేసినసిగఁ, బొల్పుగానఁగనీని ♦ బొమిడికంబు
పసులకుఁ దాను గ♦న్నడకుండపాలభాగమునఁ బెట్టినయట్టి♦ కావిబొట్టు
పెడవంకఁ బచ్చరా♦ పిడివంకిఁ బొంకించి, బారికట్టినవీలి ♦ బాగుదట్టి
వలకేలఁ బిడెము డా♦పలికేలఁ గేడెంబు, సంగంబునందు వ♦జ్రాంగిజోడు
గీ. బాలు మత్తియనుదైతేయ ♦ చోరభటుఁడు, పరుపకన్నపుఁగత్తిసా♦ధనపుఁబోఁడిగాని
మూలికల్ మణుల్ వాకట్టు♦ మొదలుగాఁగఁ, జోరసంగ్రహణీయవ♦స్తువులఁ గొనుచు

దశావతారచరిత్ర.

—♦ బ్రహ్మఘాతుకులు ♦—

సీ. మార్గభేదియును బ్రా♦హ్మణదూషకుండును, స్వార్థపాకియును గ♦త్యాగనుండు
వేదవిక్రేతయు ♦ వీకేపురుష బ్రహ్మ, ఘాతుకులనతి విప్ర♦ గణములకును
గనముఖ్యవస్తువుల్ ♦ తగ నిత్తునని పిల్చి, యంత లేదని పల్కు ♦ నట్టివాఁడు

[illegible] ♦ తనదు బోధించిన, గురునితో [illegible] ♦ [illegible]

గీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

బ్రహ్మ[illegible] ♦ [illegible] ... ...

—♦ బ్రహ్మహత్యాస్వరూపము ♦—

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

గీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

[illegible] అ ౫ ప 110.

—♦ బ్రహ్మ[illegible] ♦—

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

గీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

గీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] అ 6 ప 17, 18.

—♦ [illegible] ♦—

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

ఖహాచామరంబుల♦పై కప్పు సవరించి, కమకుపచ్చలగృహాం♦గణము దీర్చి
గీ. పంచవటిలోన సౌమిత్రి♦యంచితముగఁ, జాలనేరుపుతోఁ బర్ణ♦శాల గట్టి
వాస్తుహోమంబు గావించి♦వాసు దేయి, ప్రేమతోఁ గూడియుండె శ్రీ♦రాముఁ డచట.
దశావతారచరిత్ర, ఆ 8.

—♦ కాకినాడదీపస్తంభము (లైట్ హౌస్) ♦—

సీ. ప్రాగ్గ్రామముఖ్యకా♦కినాగ్రజాగత్ప్రిభా, తాంబరమాణిక్య♦బింబ మనఁగఁ
ధరణిమండలవస♦త్పురుషోత్తమాగ్రపు, రశ్రీకరస్థానీ♦భాజన మన
హలాణాదిరాష్ట్రయ♦స్థానోపరిలసచ్ఛి, రత్నసారసరాగ♦ రత్న మనఁగఁ
శారఘురాధరా♦ భరణాకుమాజజ, గర్గచ్ఛదహిమస్త♦కసమితి యనఁగ
గీ. నగరనగవాకిదిక్ఛితా♦నవజవాధి, రాజకల్పితకర్ణధా♦రనిరపాయ
జలధిసత్పథసందర్శి♦సత్పథనిక, షోపలస్తంభసంభాసి ♦ దీప మలరు. 1870
మ. వసుధోత్తంపితపట్టణప్రథితదీ♦పస్తంభశృంగాహతిన్
వసుసత్పూర్ణసుధాంశుబింబములు సం♦శ్వేతోగ్రయుక్తంబు ల
పౌవ్య సమాఘాతసముజ్ఝితాంగులగుధా♦త్రిశుల్ దిసేణ్మండలం
బు సారంబోలువె మచ్చ చంద్రున కిదం♦ బొల్పొందునే గానిచోన్.
సుమనోమనోభిరంజనము. ఆ 1 ప 10, 11.

—♦ వల్మీకము ♦—

ఉ. శ్రీకరమూర్తి యాన్నపతి ♦ సింహకిశోరము గాంచె సొక్క వ
ల్మీకము సంతతప్రకట ♦ లీనవధూకరకంకణప్రభా
నీకము వేష్టితామలక ♦ నింబకదంబతమాలవిద్రుమా
శోకము రంధ్రమార్గపరి♦శోభితగోచరనాగలోకమున్. 1872
విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 6 ప 82.

—♦ ఆవుదూడ ♦—

సీ. పొట్టపొందువఁ దల్లి ♦ పొదివాసి వీథికిఁ, బాటి క్రమ్మఱుఁ బెద్ద♦పరువుతోడ
తలయెత్తి చూచుచుఁ ♦ బలుమాఱుఁ దనుఁదల్లి, పిలువంగ నిటునటుఁ ♦ బోలుసుఁ [illegible]
నిలిచోఁద మోమిడి ♦ యేమేని మూర్కొనుఁ, బసి వెట్టుకొనుచుఁద ♦ [illegible]
వంతంతఁ బసిరొడ్డ ♦ యడ్డంబు సుడిసిన, జంకించి మిన్నంటఁ ♦ గౌకళించు
సీ. [illegible] పైరక్రీడల ♦ వెసఁగుచున్న, కొమరుదెసఁ జూచికన్నియ♦ [illegible]

గటుగటా యట్టి సత్తువం◆గంచు నిచటు, వైచి పోవంగ వలసెనే ◆ నీచనటిని.

భోజరాజీయము, ఆ 6 ప 25.

—◆ ఆఁబోతు ◆—

సీ. కంటకింపగు శర◆త్కాలఘాసము మేసి, పొగరెక్కి సంపూర్ణ◆పుష్టిఁ దాల్చి
శగముఁ గొంతెమువంటి ◆ చిలువపెలు లాడుచుఁ, గాలు దువ్వుచుఁ బ్రతి◆గాని దుర్పుఁ
బగపూనుదింబున ◆ బొంబడి ఫుటిల్లు, గనుచు అంకెలు వైచు◆కొనుచు మీఁది
తిటినితటంబులు ◆ దంతిపి దుమారగ నిక్కి, మిలపకొమ్ములఁ గ్రుచ్చి◆ చిమ్ముకొనుచు
గీ. భగవతీలోపలఁ గలయట్టి ◆ దర్ప మెల్లఁ బిగ్రహము దాల్చి యున్నది ◆ తెలిసినట్లు
ఉరుతరాటోపమున నొప్పు◆చున్న యట్టి కడిఁదియాఁబోతు నొక్కెటిఁ ◆ గాంచియుఁ బటు.

కిరాతార్జునీయము, ఆ 2 ప 6.

—◆ కాకి ◆—

సీ. వసుధ నెవ్వనిసద◆న్యాయకర్త జీవేలు, తేనికిఁ గులమూర్ధ◆రించు కొడుకు
పితృకార్యములు సమ◆ర్పింపు రవ్వానికి, నాదిత్యుఁడు◆స్వగ్రగభుక్తిఁ
బొదలు నెవ్వనిగ్రాస◆మున మనోహరభాగ్యతిథి భోగమహిమల◆త్యాజనిలంబు
పక్షసంగతి సమ◆ముందు నెవ్వనికండ్, మిత్రశాంతవంబు ◆ మెలఁగిల్లు
గీ. ప్రజ్ఞ చెలఁగిన సెవాగ్న◆బలియునగుచును, బ్రహ్మకొడుకైన రెక్కఁ ◆ కేప్పంగఁ గాంగఁ
డతఁడు నగరోపకంఠమై◆ప్రాగ్వసత్తి, పతనమాత్రుండు వాయస◆పతి ప్రఖ్యాతుఁడు.

పంచతంత్రము, పంచ. ఆ 2.

—◆ మూషకము ◆—

సీ. పరధరాధిపభేద◆కరము నీ కరము నీ వివరంబు బహుమార్గ◆విస్రుతంబు
రాజశేఖరసుపూ◆రకమనోహరము నీ దర్శ్య నీసన్నాహ◆సంబు మారస్త
మవిరళసుగతి మో◆గమువు నీవసితశ్రీ, కలుషుగురుతను మగ◆త్మసమగోల
మతివృద్ధిమహిమఁ జె◆న్నారు నీనాగతిగ్యముల్ నీ◆యోగ నెపుఁడు
గీ. నీకుఁ గలలక్ష్మి నాటిల్లు ◆ నీ గనఘ్ను, సత్యభారతినిలయము నీ◆సన్నిధాన
మభిమతార్థంబు లొసఁగు ని◆న్నభినుతింప, శక్యమే నాకు మూషక◆శక్రశ్రేష్ఠ.

పంచతంత్రము, పంచ. ఆ 2.

—◆ నాబత్తు ◆—

సీ. ప్రళయకాలపయోద◆పటలీపరిస్ఫుర, ద్దర్గసమగ్రితా◆ఖండశక్తి
శైలశిఖాతట◆స్ఫాలితగండోపలము, జనితనిర్ఘోషప్ర◆ చండపటిమ

ప్రకటిదుద్యత్కరాం♦భోరుహోచ్చాలిత, కల్పాంతఘోర్కాని ♦ కాపసకలన
మంథరక్షోణిభృ♦న్మథితమహార్ణవ, ఘుమఘుమారభటీకా♦గుంభనంబు
గీ. వెలుపల నిది యేమి కలకలం♦బలుకు నినుచు, ననుడు రాజన్యగోలు గా♦నర్గడిని
పెద్దలంబుగ మ్రోయించు ♦ వెలమ రేని, యనుపమంబైన సౌజత్యు♦నినద మనిన.

రంగారాయచరిత్ర, ఆ 2.

—♦ కోలాటము ♦—

శా. కేలం బంగరు గచ్చుకోల లమరన్ ♦ గీర్వాణబాలామణుల్
శ్రీలీలావతి పట్టి కట్టి కలవా♦రింబోలితజైత్రవి
ద్యాలాలిత్యము లుగ్గడించి మృదులా♦లాపంబులం బాడుచుం
గోలాటంబులు వైచి రాయతి తముం ♦ గూర్మిం గటాక్షింపఁగన్.
క. మలఁచి వలమూఁపుపైఁ గీలొక్కలిపినపాదంబుమీఁదఁ ♦ గొమరగు నిలువం
బలఘూర్ణాఘాంభోరుహ, తలకట్టికఁ దెగడనొకతె ♦ తాండవ మాడెన్.
గీ. పాంథమృగయుకుఁ జను మరు♦పజ్జఁ ద్రిప్పు, ధర్మమయిదండబగ్గాలి♦ప్రక్కి ననఁగ
మెఱుఁగు మెయిదీఁగ వలగొనఁ♦ దుఱుముబాదల, దెఱవయొక్కతె బిలుబిలుఁ♦ దిరుగఁ గడఁగి
గీ. తముఁ గలసి యష్టభూతులం♦ తకును గానరు, వేల్పులని తెల్పఁగ తిబాటు♦ ద్రేల సానఁ
దర్జని జెఱంగుఁ గీలించి ♦ తర్కవ్రేళ్లు, మించి నిక్కంగ దేశిన♦టించె నొకతె.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 139, 142.

—♦ ఆఁకలి ♦—

చ. కనుఁగవఁ జీకటుల్ గవియుఁ♦ గర్ణపుటంబులఁ దిమ్మ గ్రమ్మ మిం
చును జఠరాగ్ని దుర్బలత ♦ చొప్పడు నంగములన్ శిరంబు నో
చ్చు నితరభోజ్యవస్తువులు ♦ చూడ సహింపదు మాటమాత్రమా
డగుమది ప్రుత్ప్రకాఁకటఁ బ♦డన్ వశమే తృణమైన నేరికిన్.

దశావతారచరిత్ర.

ఉ. ఏవిధినీతిపద్ధతికి ♦ నేగు దయాపరతంత్రచిత్తుఁడై
కైవడినా మహాదురితకర్ముఁడు ♦ గాకెటులుండు ధర్మసం
భావితుఁ డెట్లుగున్ వినయ ♦ పాటవ మేక్రియ నేర్చు గౌరవం
బెవలనన్ భజించు సుఖ♦మే గతిఁ గాంచు బుభుక్షితుం డిలన్. 1893
క. కుక్కుపలాన్నపట్టున, వీక్షించుచు నె దేహి రుచులు♦ వేళలు మునినా
యకుము విశ్వామిత్రుఁడు, భక్షింపఁడె సారమేయ♦ పలలముఁ దొలుత్రన్.

గీ. కలశేజుఁడు చూడ నొకరాజు ♦ కానలోన, దండియాఁకఁటఁదనమేను ♦ దానెతినఁడె
వఱపుతఱిఁ బుణ్యధనులు గీ ♦ ర్వాణమునులు, చేరి పీనుఁగుఁ గఱచి భ ♦ క్షింపరొటు
గీ. కఱవునకుఁ గాకమున్నొక్క ♦ కాఁపుకొడుకు, దారపుత్రాదులవధించి ♦ తానెతినఁడె
యాపదలచోట నియమకా ♦ ర్యములు మాళిక్కి, శాస్త్రమతమిదివలదుదు ♦ స్సంశయంబు.

పంచతంత్రము, ఆ 1.

—♦ దాహము ♦—

గీ. పెదవి పేటెత్తు నాలుక ♦ పిడుచగట్టు, గొంతు తడిలేయు నెక్కటుఁ ♦ గొంతదడవు
దాహమున నుదకము లేక ♦ తడసె నేని, గలదె మఱి యంతకన్న దుః ♦ ఖంబు జగతిఁ.

దశావతారచరిత్ర, ఆ. 2.

—♦ అమితభోజనము ♦—

గీ. అన్నపానంబు లొకయింత ♦ యధికమైన, తఱి నజీర్ణంబదైనతో ♦ దారయుఁ శ్లేష్మ
పైత్యవాతాదికజ్వర ♦ బాధలవియు, విషమహేతువులగు పథ్య ♦ విరహితముగ.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 2.

—♦ నిద్ర ♦—

గీ. కలుగు నూఱేండ్లలో సర్ధ ♦ కాలమపహ,రించు నిద్రయే యానిద్ర ♦ రేపుమాపు
మానియుండిన జాడ్యంబు ♦ మేనఁబొడముఁ, గన్నుఁగవయందు నరుణిమ ♦ గడలుకొనును.

దశావతారచరిత్ర, ఆ. 2.

—♦ నిద్రఁబొందఁజాలనిమనుజులు ♦—

క. బలవంతుఁడు పైనెత్తిన, బలహీనుఁడు ధనముగోలు ♦ పడినయతఁడు ప్రమ
చ్చిల వేచువాఁడుఁ గామా,తులచిత్తుఁడు నిద్రలేక ♦ కుందుదు రధిపా. 1900

భారతము, ఉద్యో. ద్వితీ. ప 9.

—♦ చలి ♦—

మ. వనితాతీక్ష్ణదృగంబకఁబులఁగుచ ♦ ద్వంద్వాగ్రశూలంబులన్
ఘనసారైణమదేరితప్రణయవా ♦ గ్బంధంబులన్ బాషబం
ధనలన్ గ్రాగెడునీవు లజ్జగలదా ♦ ధర్మాత్ములన్ సత్క్రియా
ధనులన్ మమ్ముఁ గలంపనేఁటికి చలీ ♦ దైవంబహో యోర్చునే. 1901

లలితాలతావిలాసము, ప 106.

—♦ మంచు ♦—

సీ. వేలయంత్రంతయు ♦ వెతేఁజంద్రకాంతపు, జాలఁ గట్టించిన ♦ శిలమొయన
నింగినంతంతయుఁ ♦ బొంగిదుగ్ధాంభోధి, నిట్టవొట్టినమాడ్కి ♦ దట్టమయ్యె
సకలజీవులమీఁదఁ ♦ బ్రకటమై హరికీర్తి, కలయఁ బర్వినమాడ్కి ♦ దెలుపు మీఱె
నక్కజంబుగ నెల్ల ♦ దిక్కులు వొక్కటఁ, దెరచీరలెత్తిన ♦ కరణిఁదోఁచె
గీ. నగములెల్లను నీహార ♦ నగములయ్యెఁ, దరువులెల్లను ఘనసార ♦ తరువులయ్యెఁ
బక్షులెల్లను రాయంచ ♦ పదువులయ్యె, గురుతరంబగు మంచు ♦ గురియుకతన.
పద్మపురాణము, ఆ 3 ప 76.

—♦ ఋణము ♦—

గీ. అప్పుఁ గొనువేళ నధికసౌ ♦ ఖ్యమగుఁ దీర్ప, నట్టితఱిఁ బ్రాణసంకట ♦ మైతనర్చు
ఋణము గలవారు జననమ ♦ రణములందు, నెనిఁ బూనరు సుఖమించు ♦ కైన నధిప.
క. అప్పుఁగొని పప్పుగూడును, గొప్పగ భుజియించుకన్నఁ ♦ గూరగ దినుట మే
లొప్పగు నుపవాస మయిన, నొప్పగు దినపంచకమున ♦ కొకపరి దిన్నన్.
గీ. ఋణము కష్టదమగు నది ♦ యిక్కడక్కడనఁగ వల దెట్టు లేఁగిన ♦ నచటి కరుగు
దెంచి బాధించుఁగావున ♦ దీనినెప్డు, విడిచియుండుము శుభములు ♦ వడయు దీవు.
క. అప్పిచ్చినవానికి న,య్యప్పు గొనినివానికిని సు ♦ ఖాయాసంబుల్
జొప్పడు నెచ్చటి కేఁగిన, దప్పవు గాన ఋణముఁగొనఁ ♦ దగ దార్యులకున్.
ఉ. కొన్న ఋణంబు దీర్ప కరు ♦ గుం ధరపై ఋణదాత కేనరుం
డన్నరుఁ డాత్మజాతుఁడయి ♦ యాలయి యెద్దయి దాసికుక్షిఁడై
యొన్నఁటికప్పుదీర్చుకొను ♦ నేఁగును సద్గతిఁ గాకఋణంబునం
దన్నిభవంబులన్ లఘుత ♦ రాయువు నొందును బుట్టికిట్టుచున్.
శివధర్మములు, అ. సు. ఆ 4 ప 80.

—♦ ఋణపత్రము ♦—

సీ. సంవత్సరంబు మా ♦ సము బక్షమును దిథి, వారంబు దేశంబు ♦ వ్రాసి మఱియు
జనకపూర్వంబుగా ♦ ధనికునామము వ్రాసి, పిమ్మట ఋణికుని ♦ పేరు వ్రాసి
యాతనిచే నితం ♦ డింతర్థ మీవడ్డి, నప్పుగాఁ గొనెనని ♦ యరసి వ్రాసి
యీయర్థ మెఱుఁగుదు ♦ మిట్టివారల మని, వరుసతో సాక్షుల ♦ వ్రాయఁ జెప్పి
గీ. కోరి యిచ్చిరి నొడఁబడఁ ♦ గొంటి ననియు, బ్రీతిఁగొన్నాతనిని వ్రాలుఁ ♦ బెట్టఁబనిచి
వ్రాసినాతండు తుదిఁ దన ♦ వ్రాలు పెట్టు, నమ్మఁగలపత్రమిదియండ్రు ♦ నాగరకులు
విజ్ఞానేశ్వరము, వ్యవ. ప 109.

—♦ [illegible] ♦—

సీ. [illegible] ♦ [illegible]
నుదుట [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
ఆ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] లక్షణముల ♦ [illegible]

[illegible]

—♦ మిత్రపరిహాసము ♦—

ఆ. అంబు[illegible] ♦ [illegible]
బ్రహ్మ[illegible] ♦ [illegible]
గీ. అదియసువ్యక్త [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
జనని[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
సీ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
ఆ. [illegible] నిలువఁ [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] హిరణ్యకుండు ♦ దనలోన దుఃఖించి, యుపుడు [illegible]

[illegible], [illegible] ఆ 2.

—♦ పాండవుల కార్యసాధకత్వము ♦—

చ. అడఁ[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
ఉ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] భీముఁడు [illegible]

ఉ. పౌరుష ముజ్జగించి నగు♦బాటున కోర్చి సాధుగర్హితా
కారతఁ గాలకాంక్షఁ బొసఁ♦గన్ నిజకార్య మొనర్చు గాండివ
జ్యారవ దేవదత్తరభ♦సక్షుభితాష్టహరిత్కరిశ్రుతి
వ్యాపకుఁడు క్రీడి మాత్స్యపురి♦యందు బృహన్నలయై నటింపఁడే.

చ. ఒకదెసఁ గార్యజాలమున ♦ నుండఁగ నేరికినైనఁ దెలియం
తకనిభసత్యుఁ డాదరణ♦ధామకటాక్షుఁ డఖండవిక్రమా
ధికుఁడు విలాసవిశ్రవణ♦ దేశము మాద్రికిఁ దొల్తపుత్రుఁ డా
వకుళుఁడు మత్స్యరాజభవ♦నంబున సాహిణియై చరింపఁడే.

చ. భుజబలశాలి నీతి పరి♦పూర్ణుఁడు రూపవిలాసవారిజ
ధ్వజుఁడు పారిజ్ఞయాభిముఖ♦దర్పుఁ డతిప్రియభాషుఁ డాశ్రిత
ద్విజనిధి కార్యజాహానిర♦తిన్ నిజవేషముఁ గప్పిపుచ్చి గో
వ్రజములఁ గాచువాఁడయి వి♦రాటుపురిన్ సహదేవుఁ డుండఁడే.

ఉ. కాలము దాఁట నెవ్వరిలఁ♦గాల్గలవారలు వారిరాశికీ
లాలపరీతభూతవిపు♦లాన్యపరాజముఖీశిరస్థల
స్థాలఘురత్నభాసునిక♦పాతిసమున్నమదంఘ్రిపద్మపాం
చాలతనూజ తొత్తుపని♦సల్పదె దైవగతిన్ సుధేష్ణకున్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 3 ప 136.

క. మతిమంతుఁడు శాంతుఁడు వి♦శ్రుతగుణసంసిద్ధుఁడున్ బ♦ద్ధుఁడు నీతి
ప్రతిరహితుఁడు బలసహితుఁడు, గతభయుఁడనఘుండుఁ గార్య♦ఘటకుఁడుసుమ్మీ.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 3.

—♦ కల్పవృక్షము ♦—

ఆ. ఎల్లఋతువులందు ♦ నెలరారి సురవనమై, యింద్రముఖులతోఁట♦ కేఁగుదెచ్చి
కోరివచ్చువారి ♦ కోర్కుల నీనెడు, వేల్పుమ్రాను పాల♦వెల్లిఁ బుట్టె.

భాగవతము, స్కం. 8 పద్య 261.

సీ. ఏవేళఁ జూచిన ♦ నేచికోవిలలకా,మితమైన పల్లవ♦ప్రతతిచేత
నెన్నఁడుఁ జూచిన ♦ నిందిందిరములకు, వింతలై మెఱుఁగుఁ గ్రొ♦వ్విరులచేత
నెన్నఁడుఁ జూచిన ♦ నెలమిఁ జిల్కలకోగి,రములైన పక్వఫ♦లములచేత
నే కాలమునఁ గన్న♦నెల్లవారలకుఁ గో,రిక లిచ్చు శాఖాల♦తికలచేత
నెల్లఋతువుల నొకవేళ♦ నేపు గలిగి, యెన్నఁ దగినట్టి తెఱఁగైన ♦ పన్నె చేత్రఁ

దనరి యాతిరమ్య సుగుణకల్పతరులు పుష్టి, సాలసూన్యులీలాసు పూ[illegible]

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

సంతానసూనము

సీ. అతనుబహాశ్వ [illegible] సలరాను చెవిగేలు, దాగసి స్ఫటికకాంతి [illegible] మసలగ
భానిపంకజమున [illegible] దినజాలు [illegible]
మాస్తాభిధానమా [illegible] (శ్రీలన [illegible]
గమనీయనవ్యశ్రీ [illegible] పసుపొల్లలించు [illegible]

గీ. నఖరనిహా[illegible]తికాంతిసం[illegible] మసగ, నుడుమ[illegible] కాంతి [illegible]
హస్తగతకంపు [illegible] యూవగ, కలయ సంతానసూనము [illegible]

బహువతారవళ్ళి.

కామధేనువు

క. తెల్లని మేనును సవ్యతిపు, జెల్లున [illegible] దుహాయుగు [illegible]
[illegible] పత్తులకో [illegible] మాలింభ [illegible]

భాగవతము, స్కం 8. పద్య 252.

సీ. [illegible]
[illegible] తోరము [illegible]
[illegible] గలమదంబు, గలపురువాలంపు [illegible]
తెలినామగలదాయు తెలివొందుకనుదోయి, సాగసుమించినసోగ [illegible]

గీ. [illegible] శ్రేలుపాలు వనినమగంగ [illegible]
[illegible] పునిత [illegible] కామధేనువుపుష్టి [illegible]

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

ఐరావతము

క. దంత [illegible] పటిమ [illegible]
[illegible] బహు [illegible] మిమ్మవించె [illegible]

క. [illegible]
[illegible]

భాగవతము, స్కం. 8. ప 8.

సీ. [illegible]
[illegible]

ఫేనపాండురపయముల్ ♦ మానినీదరహాస, తతులకు మూలకం♦దములు గాఁగ
గంభీరయానంబు ♦ కాంతాళినడుపుల, కొయ్యారములు నేర్పు ♦ నొజ్జగాఁగ
గీ. వాల్గంటొమ్ములఁ దనరుసం♦దంపురూపు, కలితశృంగచతుష్కంబు ♦ గలుగు దంతి
మేటికైలాసనగముతో ♦ సాటిగాఁగ, వెలయు నైరావతగజంబు ♦ జలధి పొడమె.
లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

సీ. ఇంద్రనీలప్రభ♦లీనభూషణరుచుల్, చూడ్కికి మిఱుమిట్లు ♦ సోనుపునదియు
పద్మరాగంబుల ♦ భాసిల్లుపదకంబు, తప్పక నుదుటిపై ♦ నొప్పునదియు
హాటకమణిమయం♦బగునూపురధ్వనుల్, చెవులకానందంబు ♦ సేయునదియు
హిమగిరిశిఖరబిందు ♦ హీరతారద్యుతుల్, నిరసించుకాంతుల ♦ నెగడునదియు
గీ. వాల్గంటొమ్ములవిలసిల్లు♦వాగ మపుడు, దేవవిభువాజ్ఞ దివిజులు♦తెచ్చి నిలుప
నిందుఁడభిమన్యు నెక్కించి♦హితులు నుతులు, వెంట నడువంగ ముదముతో వెడలెఁ బ్రమ
శశిరేఖాపరిణయము, ఆ 5.

ఉచ్చైశ్శ్రవము

క. సచ్ఛందప్రపాండురంబై, యుచ్చైశ్శ్రవ మనఁగఁ దురగ♦ మొగి జనియించెన్
ఇచ్చకొనియె బలిదైత్యుం, డిచ్చగొనం డయ్యె నింద్రుఁ♦ డీశ్వరగతిచే.
క. ఒకపగిది నదియు తెలుపుగఁ, గనుఁ దనను నెఱినోఁకయు ముఖము నెరియును♦ నిగ్గులు ఖురముల్
కులుచచెవులుఁ దెలిగన్నులుఁ, దళ చగుకందంబుఁ జూడఁ♦దగు నాహరికిన్.
భాగవతము, స్కం. పద్య 255, 256.

సీ. గతిఁ బ్రచ్చిలఁగ వేచు♦ గాలిఁ దావఁగఁ బోము, విడిన కైవడిఁ గాలి♦కడియమమర
నలదేవమణికిఁ గా♦వలి యిడ్డ ప్రహరినా, గళమున ఘంటికా♦ పళులు మొరయఁ
బన్నగాళికి వెఱ♦ర్పడ వెండిచెక్కులు, ధరియించె ననఁగఁ బ♦క్కెర మెఱుంగఁ
బారిజాతాహృతి ♦ ప్రభవరోమమనంగ, గతిరోమజనితపూ♦త్కృతులు నిగుడ
గీ. ఖురముఖక్షుణ్ణకాంచన♦క్షోణిరజము, పర్వసంధ్యాపయోదంబులఁ♦బంబుఁ బోల
వాహనోత్తముఁడైన కే♦వంతుఁ దమర, వల్లభుని మ్రోల నుచ్చైశ్శ్ర♦వంబు నిలిచె.
పారిజాతాపహరణము, ఆ 4 ప 76.

సీ. కర్పూరకదళికా ♦ కళికాదళంబుల, నెఱమించు విదళించు ♦ నిక్కుఁ జెవులు
దేలించువానికిఁ ♦ ద్రైలోక్యసామ్రాజ్య, లక్ష్మి నియ్యఁగఁ జాలు ♦ లక్షణములు
మానసాధికవేగ ♦ మానంగా జపియించు, పోలికఁ గదలెడు ♦ ప్రోథపుటము
తామసాష్టవం♦దనుని వాహమునకు, రోషంబుఁ బుట్టించు ♦ హేషితంబు

గీ. కలిగె శరదిందుకందళ ♦ త్కంద బృంద, కుంద గోవింద తుందార ♦ విందకంద
చందవామంద రుచిసంద ♦ చంద మగుచు, నొనరు నచ్చైత్రశవంబునే ♦ త్రోత్సవము గ.
దశావతారచరిత్ర, ఆ 2.

♦ కౌస్తుభమణి ♦

క. నిస్తులమై నిస్తులతే, జస్తులమై దీప్యమాన ♦ సకలదశదిశా
వాస్తుభమై కలశాంబుధిఁ, గౌస్తుభరత్నంబు తరణి ♦ కరణి జనించెన్.
దశావతారచరిత్రము, ఆ 2.

♦ శమంతకమణి ♦

క. దినదిన మెనిమిదిబారువల, కనకంబులు గురియుచుండుఁ ♦ గావున నీర
త్ననిధాన్న మొరున కీర్యాదని పలుకుడు నారకుండె ♦ నంతట మఱియున్. 1933
పద్మపురాణము, ఆ 1 ప 52.

♦ పాంచజన్యము ♦

గీ. చక్రిపూరింపఁ దనముఖా ♦ బ్జాతనినద, పవనమున దానవాంబుద ♦ ప్రతతిఁ దోల
శంఖహారిణాంకరుక్పాంచ ♦ జన్యమూర్తి, మూర్తిమంతంబుగా విష్ణు ♦ ప్రోల నిలిచె.
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 25.

♦ చక్రము ♦

సీ. చండమై కంపితా ♦ జాండమై ఖండనోద్దండమై హాసితమా ♦ ర్తాండ మగుచు
దివ్యమై నిగమసం ♦ సేవ్యమై దానసంభావ్యమై త్రిజగతీ ♦ భవ్య మగుచు
సత్యమై ధాతృసం ♦ స్తుత్యమై ఖండిత, దైత్యమై వందితా ♦ దిత్య మగుచు
భీమమై మునిజన ♦ స్థేమమై విక్రమోద్దామమై వినుతసు ♦ త్రామ మగుచుఁ
గీ. ప్రళయఫాలాక్షవీక్షణా ♦ నలసహస్ర, శంఖకీలాకలాపభా ♦ స్వత్కఠోర
చటులధారావృతంబైన ♦ చక్రమూర్తి, మూర్తిమంతంబుగా విష్ణు ♦ ప్రోల నిలిచె.
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 24.

♦ శార్ఙ్గము ♦

గీ. త్రిపురవైరిత్రిశూలము ♦ నతిక్రమించు, నిశితశరములు దొనలందు ♦ నెసఁగి నారి
దగిలి వెలువడి దనుజుల ♦ తలలు తునియఁ, జేయు శార్ఙ్గంబు సన్నిధిఁ ♦ జేరి కొలుచు.
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 24.

కౌమోదకి

గీ. కనకశైలోప మాత్యంత కఠిన మగుచు, భండనంబుల దైత్యుల పిండిసేయు
చండకౌమోదకియు మహోద్దండలీల, మూర్తిమంతంబుగా విష్ణు ప్రాంతాల నిలిచె
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 ప 25.

నందకము

గీ. చామరశతకోటిశతకోటి సన్నిభకఠిన, ఘోరధారోగ్రమై దైత్య బుధగణముల
విరతి ఖండించు నందకంబతిముదమున, మూర్తిమంతంబుగా విష్ణు ప్రాంతాల నిలిచె
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 ప 25.

వేత్రము

ఉ. సారచరాచరప్రచుర సర్వజగంబులు పుట్టఁ బెంప సం
హారము సేయఁగాఁ దగు మహత్త్వముఁ దాల్చి వెలుంగుచున్న యా
సారసనాభు కన్గొమల సంజ్ఞనె ప్రాజ్ఞత సైన్యనాయకో
దారకరస్థరత్నకనకాంచితవేత్రము పొల్చె సన్నిధిన్. 19: 9
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 ప 24.

పారిజాతము

క. ఏతరువుసురాఖ్యస్ఫీత, మేతరువు కరంబభీష్ట మింద్రాణికి వి
ఖ్యాతం బేతరువు నిజవిభూతిఁ ద్రిభువనంబులం బ్రభూతస్థితులన్.
క. ఏతరువుసమీపమునకు, నేతేరఁగ నాతుణంబ యెంతయు నరుడై
జాతిస్మరత్వ మగునే, జాతికి నే నట్టిపారిజాతముఁ గనియెన్.
హరివంశము, ఉత్తర. ఆ 4.
మ. హరి కేలం బెకలించి తెచ్చి భుజగేంద్రారాతిపైఁ బెట్టె సుం
దరగంధానుగతభ్రమద్భ్రమరనాదవ్రాతముం బల్లవాం
కురశాఖాఫలపర్ణపుష్పకలికాగుచ్ఛాదికోపేతమున్
సురభిత్రాతముఁ బారిజాతముఁ ద్రిలోకీయాచకాఖ్యాతమున్.
భాగవతము, స్కం. ప 10, 21[illegible]
క. పరిమళము సెడదు వాడదు, పరువము దప్పదు పరాగభరభరితంబై
నిరతము జగదేకమనోహరమగు నీకుసుమరాజ మంబుజవదనా.
మ. అలినీలాలక నీవు నీపతి రహస్యక్రీడ వర్తించువే
ళ లతాంతాయుధసంగరంబునకు నుల్లాసంబు గల్పించు ను

జై వలపిపొందుర నైన రతిశ్రమఁదనూ• సంజాతధారాళఘ
ర్మలవంబులన్ దొలఁగింపఁగా సురఁటియై • రంజిల్లు నిచ్ఛాగతిన్.

చ. అడిగినమాత్రలోన సర• సాన్నములన్ సమకూర్చి యాఁకటన్
బడలికఁ జెందనీయ దశు•భంబు లడంచు జగత్త్రయంబునం
బడయఁగరాని సర్వగుణ • భవ్యము సుమ్మిది దీనిఁ దాల్చి యి
ప్పుడఁ దెలియంగఁ గనుంగొను మ•పారమహామహిమానుభావముల్.

చ. కువలయపత్రనేత్ర నెఱి•కొప్పున నీకుసుమంబుఁ దాల్చుటన్
సవతులు వచ్చి నీచరణ•సారసయుగ్మము లాశ్రయింపఁగా
ధవుఁ డలతిలేనికూర్మి జవ•దాఁటక నీపలుకాదరింపఁగా
నవిరళభోగభాగ్యమహి•మాన్వితవై విహరింతు గావుతన్.

క. నెలకొని చేసవిఁ జలువయుఁ, జలివేళల నుష్ణగుణము • సముచితభంగిం
గలిగించు నీలతాంతము, కొలఁదులు చెప్పంగ నిచ్చ•క్రొత్తలు సుమ్మీ. 1947

పారిజాతాపహరణము, ఆ 1 పద్య 58-63.

——• నవరత్నములు •——

క. చరియించిరి గోమేధిక, మరకతవైడూర్యనీల•మౌక్తికవజ్రాం
కురపద్మరాగవిద్రుమ, కురువిందపు మేడలందుఁ • గోమలి పతియున్.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 4 ప 34.

——• అమృతము •——

సీ. ఇదిసుమీ మిగులదుః•ఖదవిషద్గహనంబు, సాహుతిఁ గొనెడి ద•వానలంబు
యిదిసుమీ సర్వరో•గదవాగ్నిచల్లార్ప, నొదవిన ధారాప•యోధరంబు
యిదిసుమీ తలకొన్న • ముదిమి పెన్మరణంబుఁ, బాఱఁదోలెడి మహా•మారుతంబు
యిదిసుమీ జీవుల • గదిసిన మృత్యుప్రభంజనంబులఁ గ్రోలు • పన్నగంబు

ఆ. సకలలోకవాస• జనులార యిదిసుమీ, చేటులేనిమందు • సృష్టియందు

. . . .

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

——• విమానము •——

సీ. కాంతకుంభస్తంభ •సాహస్రములు గల్గి, వైడూర్యతోరణా•వళులు గల్గి
సప్రభామౌక్తికవితా•నవితానములు గల్గి, శశికాంతివేదికా•చయము గల్గి
సాంగమాణిక్య పుగరుడాల • సోపానములు గల్గి, కప్పురపాలోవల • యొప్పుగల్గి

కామితార్థములిచ్చు ♦ ఘనవృత్తములు గల్గి, వికచకల్హారవి♦స్ఫూర్తులు గల్గి

సీ. హంసజవంబు గల్గి కాం♦చనగతిగల్గి, కామరూపంబులు వహి♦ంచు♦గరిమ గల్గి

పొలుపరమేష్ఠిరజతపు♦ష్పకముఁ గాంచి,యంగుపై నెక్కి యానతిఁదెల్పె ♦ నాగ్రికిని

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 3 ప 58.

సీ. ఒకసారి నభమునఁ ♦ బ్రకటంబుగాఁ దోఁచు, నొకమాటు ధరణిపై ♦ నొప్పుచుండు

నొకమాటు శైలమ♦స్తకమున వర్తించు, నొకపరిఁ జరియించు ♦ నుదధి నడుమ

నొక్కతోయంబున ♦ నొక్కటియైయుండు, నొక్కెడఁ గనుఁగొనఁ ♦ బడదు, మగుడ

నొకమాటు సాల్వసం♦యుక్తమై పొడసూపు, నొకతోయమున్నియు ♦ నుండు మిగుల

ఆ. నొక్కతేపకోటి ♦ యిడుగక త్రిప్పిన, గతి మహోగ్రవృత్తిఁ ♦ గానవచ్చు

మఱియుఁ జెప్పఁగతుల ♦ నరివరుల్గలఁగంగఁ, దిరిగె సౌభకంబు ♦ దివిజవినుత.

భాగవతము, స్కం. 10 ఉత్త. ప ౧౨౬.

సీ. మానసీయానంత ♦ మణికాంతధామమై, యిది హిమానీవేళ ♦ నింపునింపు

శోణపద్మాళి మం♦జులతానిశాంతమై, యలరించు నిది వసం♦తాగమమునఁ

దరళముక్తాదీప్తి ♦ ధారాధివాసమై, వేసవినిది మహో♦ల్లాసమొసఁగు

బహుళవజ్రోపల ♦ ప్రాసాదభాసమై, తొలకరినిది తుహి♦నాలయము నిండు

గీ. జనవరోత్తమయిది సర్వ♦సమయసౌఖ్య, జనక మిందలియాలేఖ్య♦సాధ్యసిద్ధ

కిన్నరాంగనలవిగీత ♦ గీతనృత్య,వాద్యములు నూపి నిలుతురు ♦ వలయునెడల.

వసుచరిత్రము, ఆ 3 ప 15.

సీ. అదె ప్రభాకరబింబ ♦ మది ప్రభాకరబింబ,మైన ధాత్రి రేలఁ ♦ గానవచ్చు

నదె చంద్రమండలం ♦ బది చంద్రమండలం,బైనఁ గలంకంబు ♦ గానఁ బడదె

యిదె రోహణాచలం♦బది రోహణాచలం,బేని వియద్వీథి♦ నేల నిలుఁగు

నదె తటిత్సముదయం♦బది తటిత్సముదయం, బేని సదృశ్యమై ♦ యుండఁగ దగునె

గీ. యనుచు జనులు విస్మ♦యము నొందఁ దనదివ్య, తేజమఖిలదిశలఁ ♦ దేటపరపఁ

మహికి నేఁగుదెంచె ♦ మహనీయవైభవస్థానమైన వరవి♦మాన మొకటి.

బసవరాజీయము, ఆ 6 ప 117.

సీ. దినకరుండునుబోలె ♦ దీప్తాంశుకలితంబు, ఖగమువోలె వసంత ♦ గమనశాలి

గోత్రారిపురిబోలెఁ ♦ జిత్రరేఖాశోభి, పంక్తికంఠుఁడువోలె ♦ బహుముఖంబు

రతివిలాసమువోలెఁ ♦ దతకామగమనంబు, నమరుండువోలె ము♦క్తామయంబు

వైశ్రవణుఁడువోలె ♦ వసుసముద్గమపూర్తి, కేశవాంఘ్రియుఁబోలెఁ ♦ గేతుయుతము

క. హాతియును బోలె నవహంస • గామాయుక్త, [illegible] [illegible]
నైన దనుజావిమానంబు • నప్పుడు చూచి, మనుజపతి [illegible] [illegible]

సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 5 ప 15.

—♦ వేదములు ♦—

మ. [illegible] వేద[illegible] • [illegible]
బరగిం[illegible] [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
చతు[illegible] • [illegible].

ఉ. అను [illegible] • [illegible]
[illegible] వృద్ధిని బొంద [illegible]
జ్ఞానము[illegible] కర్మములు • [illegible] వేదముల్
జ్ఞానమహ[illegible] • [illegible] కర్మ[illegible].

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 ప 155, 156.

—♦ పాశుపతాస్త్రము ♦—

సీ. [illegible] • [illegible], [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible], [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible], [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible], [illegible] • [illegible]

గీ. [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] ప్రచండముగను, [illegible] పాశుపతాస్త్ర[illegible] • [illegible]. 1957

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 పద్య 118.

—♦ నాగాస్త్రము ♦—

సీ. అప్పుడు [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible], [illegible] • [illegible]

గీ. [illegible] • [illegible], [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible], [illegible]

[illegible], ఆ 4 ప 181.

దానపద్ధతి

శా. అన్యాయార్జిత మైనవిత్తమునఁ జే♦యం బూను దానంబు మా
ర్గన్యాయం బది దానఁ జేసి ఫలపా♦కం బేమియున్ లేదు యు
క్తన్యాయార్జిత మించుకంత యయినం♦ గాలంబు దేశంబు స
మ్మాన్యం బై తగఁ బాత్రయోగమున సౌ♦మ్యంబై ఫలించుం దుదిన్. 1959

భారతము, అర. ఆ 6 ప 109, 112.

చ. అడిగిననిచ్చుకంటెను స♦యాచకుఁ గాఁగ నెఱింగి యిచ్చు టె
క్కుడు ఫల మిచ్చు దానవిధి♦కోవిద వేఁడుట చావు వేఁడఁగాఁ
బడుటది పెద్దచావగు♦ బ్రార్థనపూర్ణము సేయునాతఁ డా
యడిగినవానిఁ దన్నును ద♦యారతిఁ గావఁగఁ జాలువాఁ డగున్.

భారతము, అను. ఆ 2 ప 26.

సీ. న్యాయార్జితం బైన♦యర్థంబు వేదవి,త్త్వము శాంతి మొదలగు♦ సగుణములు
గలవిప్రునకుఁ బుణ్య♦కాలపావనదేశ,కలితంబుగా భక్తి♦ గలిగి యీఁగి
మేలిదానము శక్తి♦ మిగులుట శక్తికిఁ, దగుట దానికిఁ గడుఁ♦ దగమి యుత్త
మము మధ్యమము నధ♦మము నగు దానవి,ధానంబు వినుమిట్లు♦ దైవికంబుఁ
గీ. బైతృకంబును లోనైన♦పనులఁ దాను, వేడ్కఁ జేయుచున్నుఁగోను♦ విప్రుఁ గోర్కె
కనుగుణం బగువదియును♦ నర్థి నిచ్చు, టధికతర మైన ఫల మిచ్చు♦ నంబుజాక్ష.

భారతము, అను. ఆ 5 ప 188.

గీ. చేయు టెంతయు మే లైనఁ♦ జేసి పిదప, వగచినట్టిదానము దనుఁ♦ బొగడికొన్న
దానవిధి నిష్ఫలంబులు♦ గావ రెండు, నుడుగు దాత మహాఫల♦ మొందఁ గాంచు.

భారతము, అశ్వ. ఆ 5 ప 180.

గీ. ఎద్దియొక్కొ వీని కభిలాష♦ మెఱుఁగుభంగి, యడుగకయమున్న యీవి భా♦గ్యంబు గాదె
వాంఛ నెఱిఁగియు నర్థార్థి♦వచన దైన్య, మాత్మ సహియింపఁ జాలువాఁ♦ డధముఁ డిల.

చ. కటికితనంబు మాన్చి చటు♦కాకు విడంబముఁ గూర్చి లజ్జ సం
కటపడఁ జేసి యర్థిఁ గడుఁ♦గాఱియపెట్టినపాతకంబు న
క్కటు తలఁగంగఁ జాలునొకొ♦ కాలవిలంబము నాచరించి పి
మ్మటఁ దదభీప్సితార్థము స♦మర్పణసేయు ప్రదాత యెమ్మయిన్.

ఉ. దానకళాకలాప సము♦దంచిత సారవివేక సంపదన్
మానిత యాచమాన జన♦మానస వృత్త్యభిపూర్తి బుద్ధి యై

వ్వానికి లేదొకింతయును ♦ వాఁడొకరుండు భరంబు ధాత్రికిం
గాఁలు గావు శైలములు ♦ గావు పయోధులు గావు భారముల్.

శృంగారనైషధము, ఆ ♦ ప 53-56.

క. దానమునఁ గల్గుపుణ్యము, దానమునసె కీర్తినిలుచు ♦ దర్పితులెల్లన్
దానమునసె వశులగుదురు, దానమునకు నధికమైన ♦ ధర్మముగలదే.

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 ప 120.

క. మబ్బువిడి నేఁడు రేపని, సబ్బడు లెడబొంకి బొంకి ♦ సడినొందకబల్
గొబ్బునసిచ్చినవాఁడే, యబ్బురమగుదాత దుష్కృ ♦ తాఘవిధూతా.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 2.

క. ఎన్నేని దానములు కల, వన్నిటు దాతకుఫలంబు, ♦ లబ్బును గొనువా
రన్నింట మేలువడయరు, కొన్నియ గలవం దుభయుల ♦ కును శుభదంబుల్.

క. బహువిధదానములు ప్రతి, గ్రహమున కర్హములుగవె ♦ కన్యావిద్యా
మహిదానములను నివి మూఁ, డిహపరసాధనములుం ద్రి ♦ యీసమ్మతముల్.

మహేంద్రవిజయము, ఆ 5 ప 37, 39.

—♦ ధర్మము ♦—

చ. తనువులు గావు నిత్యములు ♦ తాచరసాక్షులు నశ్వముల్ కరుల్
ధనములు రాజసంబులు వృ ♦ థా సహజన్ములు బంధుమిత్రులుం
దనయులు నేమియారుదురు ము ♦ దంబునఁ జేసిన ధర్మమొక్కటే
మనుజవరేణ్య! నమ్మఁదగు ♦ మానవకోటికి నెల్లకాలమున్.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 5 ప 136.

క. ధర్మంబు తన్నుఁ బెనుచున్, ధర్మంబభివృద్ధిఁ బొందఁ ♦ దను బ్రతికించున్
ధర్మము శర్మకరంబని, ధర్మం జేయుదురు సంత ♦ తముఁ దత్త్వజ్ఞుల్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 3.

క. ధర్మంబు చెలుపఁ జెలుచును, ధర్మము మనుపంగ మనుచు ♦ ధరణీస్థలిలో
ధర్మంబె కర్త యంతకు, ధర్మం బొనరింపు నీవు ♦ ధర్మతనూజా.

శేషధర్మము, ఆ 8.

—♦ దానపాత్రులు ♦—

సీ. అనుటయు ధర్మనం ♦ దనుఁడు దానంబుల, కెవ్వరు పాత్రంబు ♦ లేర్పరింప
మనిన సద్ధర్మజుఁ ♦ డనె శ్రోత్రియులు సత్యరతులు దాంతులును ధీ ♦ రత్వయుతులు

నిజకర్మనిరతులు ♦ విజితేంద్రియులు సర్వభూతహితులు సలు♦బ్ధులును శుచులు
దానపాత్రములు వే♦దంబు సాంగంబుగాఁ, జదివి షట్కర్మని♦ష్ఠులఁ దొడంగి
గీ. తత్త్వవిదులైన బ్రాహ్మణో♦త్తముల కీగి, వినుసహస్రగుణం బగు♦విశ్రుతశ్రు
తంబుఁ బ్రజ్ఞయు శీలవృ♦త్తములుఁ గలుగు, వారి కిచ్చుట వంశవి♦స్తారకంబు
ఆ. యోగ్యుఁడైన విప్రుఁ♦ డొకరుండు సంతృప్తిఁ, బొంద నధికతృప్తిఁ♦బొందు దేవ
వితతి మునిసమూహ♦ పితృసమాజములు నట్లగుట వెదకి తెచ్చు♦నది విశిష్టు.

భారతము, అను. ఆ 2 ప 50, 52.

సీ. భోజనార్థులఁ దుష్టిఁ♦ బొందించునతఁడును, దెరువాటువలనఁ ద♦స్కరులచేతఁ
జేటొంది ధనము వాం♦ఛించునతండు వ్రతంబున కుద్యాప♦నంబు సేయఁ
దలఁచి యర్థించున♦తండును గురుఁ దల్లిదండ్రుల సంక్లిష్ట♦దారపుత్రు
లను బ్రోవఁబడునతఁ♦డును మహావ్యాధినిరాసంబు సేయంగ ♦ నాససేయు
గీ. నతఁడు నిస్పృహుఁడైన ధ♦ర్మపరుండు, నెపుడు భిక్షయ బ్రతుకగు♦నేది యట్టి
యతఁడు దైవపిత్ర్యములకు ♦ నతిశయంబు, గల్గు పాత్రంబు లగుదురు♦ కౌరవేంద్ర.

భారతము, అను. ఆ 2 ప 59.

క. కులమును విద్యయు వృత్తము, నలఘుమతీ యన్న మిడుట♦కై యడుగంగా
వలవదు విప్రుని నాదర, మలరంగా నిడుట లెస్స♦యడిగినమాత్రన్.
క. న్యాయార్జిత మగునన్నము, వేయింటికిఁ బెట్టవలయు ♦ విప్రజనము హ
స్తాయత్తంబుగ దానం, బాయని పాపములుఁ గలవె ♦ పౌరవముఖ్యా. 1977
గీ. తిరిసియేనియు నన్నంబు♦దెచ్చి శిథిలులైన విప్రులయాఁకలి ♦ యపహరించు
పురుషుఁడూర్ధ్వలోకంబుల♦ పురుషవరుల, కర్చనీయుఁడై వెలుఁగుచు♦నందయుండు.

భారతము, అను. ఆ 4 ప 270_276.

—♦ అన్నదానము ♦—

సీ. పనిలేదు కులశీల♦భావంబు లెఱుఁగంగ, నన్నదానము సేయు ♦ నధికపుణ్యుఁ
డగవుగా నాచార♦ధర్మంబు దలపోయ, నన్నదానము సేయు ♦ నధికపుణ్యు
సత్యశౌచములు వి♦చారింపఁ బాటిగా, దన్నదానము సేయు ♦ నధికపుణ్యు
వర్తనం బడుగంగ ♦ వలువదే క్రియనున్న, నన్నదానము సేయు ♦ నధికపుణ్యు
గీ. బరుసమున సోఁకి లోహంబు♦బసిఁడియైన, పగిది నిరతాన్నదానసౌ♦భాగ్యమహిమఁ
బాపములువాసి పుణ్యసం♦పదఁ దనర్చు, నతికృతార్థుని మార్గంబు♦లరయఁదగవు.
సీ. అన్నదానముసేయు ♦ ననఘుఁ బ్రాతఃకాలమునఁ దలంచిన దోష♦ములు నశించు

నన్నదానము సేయు ♦ నమలచారిత్రుని, గనుఁగొన్నఁ గలుషవర్గము లణఁగు
నన్నదానము సేయు ♦ నతికృతార్థునితోడ, భాషింపఁ దొలఁగుఁ బాపవ్రజంబు
నన్నదానము సేయు ♦ నధికపుణ్యుని పాదధూళిసోఁకినఁ బాయు ♦ దురితచయము
గీ. నన్నదానంబు నిరతంబు ♦ నాచరించు, పరమపావనశుభగాత్రు ♦ పంక్తియందు
భోజనము సేయువారికి ♦ భూప్రదక్షిణంబొనర్చినయట్టి పుణ్యంబుగలుగు.

చ. వరుణుఁడు వంపెఁ బంపెగిరి ♦ వైరి కుబేరుఁడు వంపెఁ బంపెభా
స్కరుఁ డుడురాజు వంపెఁ బుర ♦ శాసనుఁడంపె నజుండు వంపె మం
దరధరుఁ డంపె నంచును బ్ర ♦ ధానవిమానము లన్నదాతకున్
బరువడిఁ జూపి యెక్కుమని ♦ పల్కుదు రంత్యమునందు దేవతల్. 1981

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 74-82.

సీ. అన్నంబు బలకరం ♦ బన్న మాయుర్వృద్ధి, కర మన్న మత్యంత ♦ కాంతికరము
తనుఁ జంపవచ్చిన ♦ ఘనశత్రు నతఁడైన, నన్నంబు బంధుత్వ ♦ మావహించు
నన్నంబువలనన ♦ యమరులు ప్రీతులై, నరులకుఁ గోరిన ♦ వరము లిత్తు
రన్నదానముఁబోల ♦ వన్యదానంబులు, ధరణిలోపల నెల్ల ♦ దానములకు
ఆ. ఫలము సరిగఁ జెప్పఁ ♦ బడుఁగాని యన్నదానంబు సేఁత కీఫ ♦ లంబనంగ
నబ్జభవుఁడు నోపఁ ♦ డటుగాన నీవును, నన్నదానపరుఁడ ♦ వగుము భూప.

భోజరాజీయము, ఆ 7 ప 233.

♦ ఉదకదానము ♦

క. పానీయదాన ముత్తమ, దానం బని యఖిలధర్మ ♦ తత్త్వదృషపరి
జ్ఞానానూనుం డగుమను, మానవపతి సెప్పె నృపస ♦ మాజవరేణ్యా.
క. కావునఁ జెఱువులు నూతులు, బావులుఁ గొలకులును నెపుడుఁ ♦ బౌరవవర్యా
కావింప వలయు నవి గడుఁ, బావనములు పుణ్యలోక ♦ భాగిత నిచ్చున్.
క. అనఘా యెవ్వని కావించిన సలిలాశయమునందుఁ ♦ జెలఁగుచు గోవుల్
గొను నీ రాతనివంశంబున కవి గావించు నూర్ధ్వ ♦ భువనప్రాప్తిన్.
గీ. అంక లేక యెవ్వాని జ ♦ లాశయమున, నుండు వేసవియందును ♦ మనుజకోటి
యవభృథస్నానపానంబు ♦ లాచరించు, నతఁడు వొందఁడు విషమదు ♦ ర్గాభిగతులు

భారతము, ఆ 2 ప 383-386.

గీ. సలిలమున నిల్చుఁ బ్రాణము ♦ సలిలదాత, ప్రాణదాత యనంబడుఁ ♦ బ్రాణులెల్ల
దాన సుఖియించు గావున ♦ దానిమహిమ, బొదలు నితిహాస మొకటి దెల్పెద నువినుము.

శైవధర్మము, ఉ. సు. ఆ 1 పే 24.

గీ. మాఘమాసంబు మొదలుగా ♦ మంచినీళ్లు, చల్లనైనను పానీయ♦శాలఁ బెట్టి
పోయువారల పుణ్యంబు ♦ పోలువార, లుభయలోకంబులందును♦సుఖముగఁ బ్రదుకు.
శైవధర్మము, ఆ 2.

♦ గోదానము ♦

క. గోవులపా లమృతం బని, దేవేంద్రుఁడు సెప్పెఁ గాన ♦ ధీరత్వనిధీ
గోవు నొసఁగ నమృతము సద్భావంబున నిచ్చినట్టి♦ఫల మొదఁ గూడున్.
భారతము, ఆను. ఆ 2 ప 397-403.

క. ఆనయముఁ గొంచెపువెలకుం, గొనవచ్చును సారభూత ♦ గోవును దానం
బున ఫల మధికము దానము, గొనినాతఁడు సుఖము దానఁ♦గొనుఁ జేసేతన్.
ఆ. పుణ్యదినమునందు ♦ భూసురానుజ్ఞతో, నుపవసించి గోవు♦లున్న మంద
కరిగి పరమనియతి ♦ నయ్యహోరాత్ర మగ్గోష్ఠమున వసించి ♦ నిష్ఠతోడ.
ఆ. సంగవాభిదాన ♦ సత్కాలమునఁ దనఁ, యిచ్చుగోవుఁ జేర♦సెలమిఁ బిలిచి
యజుఁడు గరుణఁ జెప్పి♦నట్టి యవ్వాక్యరత్నముఁ బఠించునది యు♦దాత్త[illegible].
ఆ. తల్లిగోవు వృషము ♦ దండ్రిగర్భపరిదేశంబు దినము ధరణి♦సంప్రతిష్ఠ
యని పఠించి యోగ్యుఁ♦డగువిప్రు నర్చించి, పలుక వలయు నీగి ♦ కలిమి [illegible].
క. సౌరము లగు గోవులు మద్ఘోరసకలకల్మషములఁ ♦ దుంచును సౌమ్య
త్వారూఢంబులు శాశ్వత, సారోదారపద మిచ్చి ♦ సౌఖ్యముఁ జేర్చున్.
క. అని పలికి గోవు నిచ్చుతి, ననుచు నుదకధారఁ బ్రీతి ♦ నవ్విప్రకరం
బునఁ బోయ వలయు నర్ఘ్యం, బని చెప్పుదు రజ్ఞలంబు ♦ నాదిమునీంద్రుల్.
క. మొదవులలో నెల్లఁ గపిల,మొదవు వరిష్ఠంబు రాజ♦ముఖ్య నియతిమై
నది విప్రున కిచ్చు టరయఁ, దుది దానంబునకు నఱకు ♦ దురితాటవులన్.
భారతము, ఆను. ఆ 3 పద్య 14-19.

క. ధర గోదానముచేసిన, పురుషులు యమధర్మరాజు ♦ పూజింపంగా
సురలోకంబున నుందురు, తరుణీసుతబంధుమిత్ర ♦ దాయాదులతోన్. 1997
క. పదిగలిగిన నొకటీవలె, పదిపదులు గడించెనేని ♦ పదియియ్యఁదగున్
పది పదులు పదులు దొరకిన, పదిపదు లావుల నొసంగ ♦ ఫలమెంత యగున్.
గీ. అన్నదానంబుకన్న లే ♦ దధిక మొకటి, యవని న్యాయార్జితంబది ♦ యరయ [illegible]
యుభయకులసంభవులనెల్ల ♦ నుద్ధరించు, నమృతమరయంగగోక్షీర♦మనియె బ్రహ్మ.
శైవధర్మము, ఆ 1.

సీ. పది మొదవులున్న నొక్కటి♦ యీయఁదగు శతము, గలుగఁ బది యియ్యఁదగు వేయి♦ గల్గ నూటఁ
సంగఁ దగు నిట్లు గావించు ♦ జనుల కెల్ల, సమఫలము కలుగుచుండును ♦ జన్నసేయ.
క. గోదానముకన్నను మఱి, లేదధికఫలప్రదంబు ♦ లెక్కింపఁగ నా
గోదానంచితమైనను స్వర్గాదిసుఖములిచ్చు నవ్వ♦యద్వయమునకున్. 2000
సీ. ధేనుదుగ్ధము తత్ప్రతి♦గ్రహీతృద్విజు, డెంతఁ గోరిలు నవ్వేళ ♦ యంతయునగు
ననిపల్కె బ్రహ్మగా♦వున బ్రహ్మచారి వృద్ధ యతులకిడక శా♦స్త్రజ్ఞులకుఁ గు
టుంబులకును బురా♦ణంబుఁ దెల్పెడివారి, కాహితాగ్నులకు నీ♦యందగుఁ బుణ్య
కాలపితృక్రియా♦గ్రహణాయనవ్యతీ,పాత సంక్రమణాది ♦ పర్వజన్మ
గీ. భములఁ వరధేనువుఁ బదప♦భావమైన, ననుఁ దలఁచి నిష్కమాత్రకాం♦చనము సంగు
నరులు వితతాయురైశ్వర్య♦ధనులనగుచుఁ, దుదినిమద్భవనంబుగాం♦తురు నరేంద్ర.
శేషధర్మము, అ. సు. ఆ 1 పే 19.

♦ భూదానము ♦

క. దానము లన్నిటికిని భూ,దానం బెక్కుడు సమస్త♦ధాన్యములుఁ బ్రభూ
తానేకవస్త్రధనర,త్నానూనత్వమును భూమి ♦ నవుట కతమునన్.
ఆ. పూర్వదత్త యైన♦భూమి నెవ్వఁడు పుచ్చికొనియె నతఁడు దనదు♦కులము వారి
నిరువదొక్కతరము ♦ నరకవాసులఁ జేయుఁ దాను నడుము గాఁగ♦ధర్మవిరత.
క. మును దా విప్రున కిచ్చెద, నని భువి యీ కుండుకంటె ♦ నధికపుఁ బాపం
బును నడుగ కిచ్చుటకు మిగిలిన పుణ్యము నెందు నరయ♦లే వండ్రు బుధుల్.
భారతము, అను. ఆ 2 పద్య 350, 365, 366.
తే. వినుమకించనుఁడైయున్న ♦ విప్రునకును, ధరణి యంగుష్ఠమాత్రము ♦ దానమిచ్చు
నట్టి పుణ్యుండు భూపాలుఁ♦డై జనించు, నఖిలదేవతలును దృప్తు♦లగుదు రందు.
క. క్షితి దాన మిచ్చునతఁడును, నతివేడ్కఁ బరిగ్రహించు ♦ నతఁడును దురిత
చ్యుతులై శతవత్సరములు, శతమఖులోకమునఁ గ్రీడ ♦ సలుపుదు రెలమిన్.
పద్మపురాణము, ఆ 7 ప 174, 175.

గీ. అయిదుమతరములపూర్వుల ♦నవులమీఁద, నందఱను గాచునూర్ధ్వలో♦కాలయములఁ
గవియఁ బండినవివిధస♦స్యములతోడి, యవనిదానంబుచేయు పు♦ణ్యాత్ముఁడు.
క. అనుములు గోధూమంబులు, మినుములు సెనగలును బండు♦మేదిని భూదే
వున కిచ్చు నెవ్వఁ డతనికి, ననపాయస్వర్గసౌఖ్య♦మబ్బు మహేంద్రా.
భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 5 ప 66.

—♦ సువర్ణదానము ♦—

క. అలఘుతర సకలకామ్యంబుల నిచ్చినయట్టి మహిత♦పుణ్యం బై తా
వెలుఁగుఁ గనక మిచ్చుట యని, పలికెం గర్మజ్ఞుఁ డత్రి♦ పరహితచరితా.
గీ. కనక మాయుఃప్రదంబు పా♦వనము భావ, శుద్ధి నొనరించు దాతకు♦ సుప్రతిష్ఠ
వేడ్కతో దాని నిచ్చుట♦ వేఱె పొగడ, నేల యనియె హరిశ్చంద్రుఁ♦ డిద్ధతేజ.
భారతము, అను ఆ 2 పద 381, 382.

క. భూమికి గోవులకును నై, హేమము మిదుట యస్మదీయ♦హితమును దేవ
స్తోమప్రియమును బావన, తామహనీయంబుఁ జూడ్కు ♦ ధర్మవిధిజ్ఞా.
క. పావనము సువర్ణము వం, శావలికిం దనకు నిర్మ♦లాత్మత నిచ్చున్
నీ వది యెఱిఁగి సకలయజ్ఞావసరములను సువర్ణ♦యాజిత యగుమీ.
భారతము, అను. ఆ 3 ప 184, 185.

—♦ కన్యాదానము ♦—

క. అతివా కన్నియ నిచ్చినఁ, బితృపతి ముద మందు సురలుఁ♦ బ్రీతు లగుదు రం
చితగతి గర్తక దొరకొను, నతితేజశ్శ్రీయశస్క♦ మగు సద్భవమున్.
భారతము, అను. ఆ 5 ప 194.

గీ. భూమిధర రాజు సంపూర్ణ♦కాముఁడయ్యె, ముదముతో మేనకాదేవి♦ మొగము సూచి
కన్యకాదానవేళలఁ♦ గలదు చనవు, క్షితిస్పృహస్థులకంటె స♦ద్గేహినులకు.
హరవిలాసము, ఆ 4 ప 67.

గీ. కులము గలిగి ధర్మ♦గుణములఁ జూపట్టి, రోగిగాక మంచి♦రూపు దనర
వేదవేదియైన♦ పేదకుఁ గన్యక, నొసఁగునతఁడు బ్రహ్మ♦వసతిఁ గాంచు.
క. ధన మిచ్చి పెండ్లిచేసిన, ఘనునకు నేలోకమయినఁ ♦ గలుగును విషువా
యనసంక్రాంతులు గ్రహణంబును దీర్థక్షేత్రములును ♦ ముఖ్యము లొసఁగన్.
క. కన్యాదానము చేసిన, ధన్యుఁడు గంధర్వదేవ♦తాతతి పొగడన్
మాన్యక్రియఁ బితరులతో, దైన్యము లేకుండు నెపుడుఁ♦ దా నా యొద్దన్.
సీ. పెక్కులు గల వన్ని ♦ పితృమోక్షదములైన, దానంబు లందును♦ త్తమము దెలియ
వినుమొఱఁగించెదఁ ♦ దనకన్యకను బిల్చి, తగినట్టి వరునకు ♦ దారబోయ
దల్లుగూడనివారి♦ కాత్మధనంబిచ్చి, చేయింతు రదియును ♦ జెల్లకున్న
దొరకినమాత్రంబు♦ తోడైనఁ బెండ్లికి, ఘనమైన బ్రహ్మలో♦కంబు గల్గుఁ
గీ. కన్యకాదాన మిదిమున్న♦ కపిలఋష్యుఁడు, చేసె నాఁడాదిగా నెల్ల♦ సత్ప్రజనులకి

చేతు కోనరింపు నీవిది ♦ చేయు వేని, తమకుఁ గూపంబునన యున్కి ♦ తథ్యమరయ.

శివధర్మము, ఆ 1.

క. సిరిగలవారికి చేడెల, నరయుచు నెవరైన నిత్తు♦రది ఘనమగునే
నిరుపేదకిచ్చినేసిన, నరసాగ్రిణి కిహము పరము ♦ సౌఖ్యము లబ్బున్.

శశిరేఖాపరిణయము, ఆ 2.

—♦ తిలదానము ♦—

క. తిలలు పితృభోగ్యములుగా, జలజభవుఁడు పేసెఁ బితృని♦చయము వలనఁ గడుం
దిల లిచ్చిన శుచు లగుదురు, తొలఁగుం బర్వసురతాది♦దోషము లెల్లన్.

తే. దివ్యముని యగు కాశ్యపు♦దివ్యగాత్రములఁ జనించి భవ్యంబులై ♦ తిలలు వెలయు
నట్లు గావునఁ దత్ప్రీతి♦యజన మఖిల, వస్తుయజనంబుతో సరి♦వచ్చు సంద్రుము.

క. తిలదాన మఖిలదానం,బులకంటె విశిష్ట మెల్ల♦మునులును నియతిం
దిల లర్హము లగుపాత్రం,బుల కిచ్చియ కాదె పెంపు♦వొందిరి వత్సా.

భారతము, అను. ఆ 2, ప 390, 392.

—♦ ఘృతదానము ♦—

క. యాగాదికర్మముల నుప,యోగింపంబడుటఁ జేసి♦యుత్తమము ఘృతం
బాగుపవస్తువు నిచ్చుట, యాగములకు నగ్నికిం బ్రి♦యంబై యుండున్.

—♦ విద్యాదానము ♦—

తే. రాజముఖ్య తగు స♦రస్వతి శిష్యునకొసఁగ భూమిదాన♦మూర్జితముగఁ
జేసినట్టిఫలము ♦ సిద్ధించు ధేనువు, నిచ్చుటయును భూమి ♦ నిచ్చినట్లు.

సీ. విద్యయిచ్చుట సత్పాత్ర♦విషయ మైన, నవ్యయానందపదముఁ జే♦యంగఁజాలుఁ
దగఁగ దక్షిణ యిచ్చి పే♦దలకువిద్య,యానియోగించుటయుఁదత్స♦మానకృతియ.

—♦ గరగదానము ♦—

గీ. గరగ లొసఁగిననతఁడు భూ♦సురు లొనర్చు, సాధనసముఖకర్మంబు♦లందు వత్త
భాగఫల మొందు నెగడికిఁ ♦ బొచనమున, కింధనములిచ్చిధనముల♦నొసఁగ మొసఁగు.

—♦ వివిధదానములు ♦—

ఆ. ఛత్రమిచ్చి కాంచుఁ ♦ బుత్త్రిలఁ బురుషుండు, సకలకామ్యదాన ♦ సమమశకట
మిచ్చుటనఘ చెప్పు ♦ లిచ్చినఁ గంటకు,లైనరిపులఁ ద్రొక్కి ♦ యతఁడుదిరుగు.

చ. తెవులులు గొన్నవారి కవి♦తీరుట కౌషధ మిగి దుర్గతుల్
జవులుజనాలిఁ బ్రోపు సుఖ♦షంబు దైర్ఘికకోటి నన్ను శాం

భవరోగార్తులకు దీనులకు ♦ దాహమున దుఃఖితులైనవారికిఁ దే
ర్ప వెంపు నోప్పఁ గల్మియును ♦ ప్రస్తుతికెక్కిన మేటిధర్మముల్.

భారతము, అను. ఆ 2, ప. 387, 389, 412 ఆ. 5 ప. 195, 314.

ఉ. చేలములున్ సుగంధమును ♦ జెంబులు గొల్లము దేనె కూరతాం
బూలము దాళవృంతము ల♦ధూపములున్ గొడుగుల్ ఫలంబులున్
పాలును బియ్యమున్ జెఱకు♦పాలును జెప్పులు గల్మికొద్ది నే
వేళల దాన మిచ్చుటె భృ♦వింగడు ధర్మము మర్త్యకోటికిన్.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 2 ప 96.

సీ. వస్త్రదానముచేయు♦వారలు శతవంశ, కలితులై శంభులో♦కంబునందు
కౌశేయకంబళ♦కంచుకాదు లొసంగు, ఘనులెల్ల సర్వలో♦కంబునందు
వజ్రగోమేధిక♦వైడూర్యపుష్యరా, గములిచ్చు లిష్ణులో♦కంబునందు
నెద్దు నిచ్చినధన్యుఁ♦డింద్రుడు లభినుతుల్, గావింప సత్యలో♦కంబునందు
గీ. విమలగంధాంబుపూర్ణమౌ♦వెండిముంత, తామ్రపాత్రసమర్పించు ♦ [illegible]
లందముగ సూర్యలోకంబు♦నందు నెపుడు, సతులమహిమల విహారింతు ♦ [illegible]

శివధర్మము, ఆ 2.

సీ. తాంబూలముల నిరం♦తరము నిచ్చినవారు, లక్ష్మీకటాక్షసం♦లబ్ధవిభవు
లగుదురు శాలామ♦యాన్వితులకుఁ జన్ను, గుడుచు కుత్తలకుఁ బా♦లిడినవారు
పాలమున్నీటిలో ♦ నోలలాడుచుఁ గల్ప, తరుఫలాసవములఁ ♦ ద్రావుచుండ్రు
దధిమధుతక్రాది♦దాతలు మృత్యుభ, యంబు నొందరు గ్రీష్మ♦మందు [illegible]
గీ. లకు జెఱకుపాలు నారికే♦ళఫలజలము, లొసఁగువారలు ముప్పది♦[illegible]
పతి భువనమునందు య♦బ్రహ్మలోక, మందు మెలఁగుదురైదు మ♦[illegible]

శివధర్మము, అ. సు. ఆ 2 [illegible] 48.

——♦ నక్షత్రదానమహిమాతిశయము ♦——

సీ. కార్తెఁ బాయస మబ్జ♦గర్భునితారమా, ష ములు మాంసమ్ము నం♦జంగఁ గలుగు
సన్నంబు శశితార♦యందు గోవార్ద్రిన, దితితారఁ బులగంబు♦[illegible]
నట్టులు గురుతార ♦ నధిపసువర్ణ మా, శ్లేషరూప్యము మఖఁ♦జెల్లు నుప్పు
తిలలు భగుం దధి♦దేవతయగుతారఁ, జెఱకుఁ బేనియ నుషా♦సక్తమైన
సీ. రక్త ముత్తర ఫల్గునిఁ ♦ బాలతోడ, షష్టికాన్నంబు రవితార♦[illegible]
చిత్తనా [illegible] శ్రీగంధపుఁ♦జెక్క స్వాతిఁ, దనరుఁ బియ్యమై [illegible]

సీ. అనఘ విశాఖ నిం♦ద్రానురాధఁ బైచీర, విను జ్యేష్ఠఁ దగ గతి♦ వేమ గూర్చి
ముల్లంగి మూల సం♦మూల్మలఫలంబుఁ బూ. ర్వాషాఢఁ బెరువుత్త♦రాఖ్య రైన
యాషాఢమాక్షీకా♦ర్ద్రాక్షన్నంబు హరివసు, జలతార♦కములఁ గం♦బళము గుజ్జు
లమరినబండియు ♦ యావలుఁ బూర్వోత్తరా, భాద్ర పౌష్ణాశ్వినీ♦భరణులందుఁ
గీ. గ్రొవ్వు గలమేఁకనంజూడు గొఱియయొఱచి, గంచుకుండతో మొదవశ్వ♦కలితశకట
మతులతిలధేను లీఁ బాడి♦యఖిలతారకముల నీగులు నూర్ధ్వలో♦కములఁ జేయు.

భారతము, అను. ఆ 2 ప 378, 379.

♦ అభయదానమహిమ ♦

చ. వెఱచినవాని లోభయము ♦ విప్పినపుణ్యఫలంబు పెన్నఁగాఁ
దరమె విధాతకైన ఘన♦దక్షిణ లిచ్చి సమస్తయాగముల్
నెఱపినవారు గంగకడ ♦ నిచ్చలు నుండినవారు నీడుగా
రెఱుఁగు మెంకింతయే నభయ♦మిచ్చినవారలతో నరేశ్వరా.
క. విను మున్ను శిబి కపోతం, బనుపులుఁ గున కభయమిచ్చి ♦ యఖిలోన్నతమై
తనరెడు వైష్ణవలోకం, బున కరిగెన్ సురలుపొగడ ♦ భూపవరేణ్యా.

శేషధర్మము, ఆ 2.

♦ శరణాగతరక్షణము ♦

క. శరణాగతరక్షణమున, దురగక్రతుఫలము దొరకు ♦ దొరకు యశోలం
కరణముభృతి గల్గు వొలఁగు, దురితంబులు చేర వొందు ♦ దుఃఖౌఘంబుల్.
క. శరణాగతు రక్షించిన, పరహితచరితున కిహంబుఁ ♦ బరముం దురగా
ధ్వరఫలముం గలదనిరో, యరిమర్దన కావు మిమ్ము ♦ హా చిరజీవిన్.
సీ. తనమేనికండలు ♦ దఱిగి డేఁగకు మేఁపి, ఖగముఁ గావఁడె శిబి♦క్ష్మావరుండు
గరుడుని కాహార♦ కబళమై నాగేంద్ర,వరుఁ బ్రోవఁడే మేఘ♦వాహనుండు
నిజకళత్రద్రోహి ♦ నిర్దయాత్ముఁ గిరాతు, మనుపఁడే నిర్ఛిద్ర ♦ మైత్రి పత్రి
శత్రుసోదరు విభీ♦షణు సమిద్ధ్విషణు, రక్షింపఁడే తొల్లి ♦ రాఘవుండు
గీ. సకలదిక్కామినీకుచ♦స్తబకములకుఁ, దారహారకలాపమై ♦ తద్యశంబు
నేఁడు నాఁడును నున్నది ♦ నిత్యమగుచుఁ, గంటె శరణార్థి మనుచుట ♦ కంటె శుభము.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 3.

క. శరణాగతరక్షణమే, పరికింపఁగ ధర్మ మెందుఁ ♦ బరమాణువుతో
సరిగావు దాన యాగస్సురణంబులు కోటియైన ♦ బుద్ధిన్ దెలియన్. శేషధర్మము, ఆ 2.

—♦ పాత్రాపాత్రనిర్ణయము ♦—

సీ. పాడియు నాడియు ♦ బ్రదుకువారలఁ బరిహాసకు దుర్జను♦సంగహీను
మత్తుని ముచ్చు ను♦న్మత్తు నపుంసకుఁ, జెనఁటి మాటలఁ దేల్చు♦మనుజుఁ గతలకు
చాలని వేదంబు ♦ చదువమి నిజవృత్తిహాని దుర్వృత్తి గ♦లట్టివాని
దానపాత్రంబులు♦గా నియ్యకొనరు పెద్దలు దీనుఁడును విప♦ద్బాధితుండు

తే. నీగి కష్టాలు దయపేర్మి ♦ నిచ్చుచోటు,నైన నవగుణ మెక్కుడై ♦ కానఁబడిన
నిందితాత్ముల కిచ్చుట ♦ నిష్ఫలంబు,పాత్రనిశ్చయ మిట్టిది ♦ పౌరవేంద్ర.

క. శిల చేవ్రమాను దెప్పగ, జలనిధిఁ గడవ గోరఁగొనిన ♦ చాడ్పగుఁ బాత్రిం
బులు గానియెడల దానం,బులఁ బాపము నిస్తరింప ♦ బుద్ధిఁ దలఁచినన్.

ఆ. పునుకఁ గుక్కతిత్తిఁ ♦ బోసినపాలు నీ,ళ్ళధికనిందఁ బొరయు♦నట్లు దుష్ట
మై యపాత్రివిషయ♦మగు నీగివృథవోవు, నిచ్చుచోటఁ బాత్ర♦ మెఱుఁగవలయు

తే. పండునకు బిడ్డ నిచ్చిన♦చంద మొందు, బూదిలో నేయి వేల్చుటఁ♦బోలు నోటి
కడవ నీళ్లులు వెట్టిన ♦ కరణి యగు న,పాత్రిజనులకుఁ బెట్టుట ♦ పౌరవేంద్ర.

క. దానవిధి యరయ ననమీ,చీనం బగు నేనిఁ గీడు♦ సేయుం గురుధా
త్రీనాథ మఱియుఁ బాత్రం,బైనను గొన్నతని కిచ్చు ♦ నతనికి నెట్లున్.

క. కావున వినుపాత్రము మే,లై విహితాచరణసౌమ్య♦మగుదానము ధా
త్రీవర దాత్రాదాతలఁ, దా వెలయించు భువనద్వి♦తయరంజకతన్.

భారతము, శాంతి. ఆ 1 ప 329_334.

గీ. గుణభూదేవకులమునఁ ♦ బుట్టెనేమి, సకలవిద్యలుఁ దుదిముట్టఁ♦జదివెనేమి
నిత్యకర్మంబు లొనరింప ♦ నేర్చెనేమి, దంభయుక్తుఁ డనర్హుండు ♦ దానమునకు.

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 5.

—♦ దేవాలయప్రతిష్ఠ ♦—

తే. కాష్ఠపాషాణప్రముఖులఁ ♦ గనము భక్తి, గడఁక దేవాలయంబులు ♦ గట్టునతఁడు
తనిశి పితరులతోఁగూడ ♦ దివ్యయుగము, లమరపదమున సౌఖ్యంబు ♦ లనుభవించు

పద్మపురాణము, ఉత్తర. ఆ 2 ప 83.

క. దారుశిలాదుల దేవా,గారంబులు కరము భక్తిఁ ♦ గట్టినపుణ్యో
దారుఁడు బహుయుగములు బృం,దారకలోకమున నుండుఁ ♦ దనపితరులతోన్.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 45.

తే. గట్టిన దేవాయతనము, గట్టించినయతఁడు దానె ♦ కట్టినవాఁడు

స్నట్టుకొని ఘనవిమానము, మెట్టుచు నాలోకమునను ♦ మెలఁగుచునుండున్.
క. గట్టిగ రాలను మఁటను, గట్టిన దేవాలయమును ♦ గలిగినవారల్
నెట్టించి రాలచేతను, గట్టించినయిల్లు నొక్క ♦ గతిఁ బుణ్య మగున్.

శివధర్మము, అ 2.

—♦ బ్రహ్మప్రతిష్ఠ ♦—

గీ. వేడ్క బ్రహ్మప్రతిష్ఠఁ గావించునరుఁడు, వైభవంబున దేవతా ♦ వర్యుఁ డగుచు
భూతలంబున ధనధాన్య ♦ పూర్తిఁ బొంది, యంతమందునసుఖియించు ♦ నమరపురిని.

మత్స్యపురాణము, అ 5 ప 149.

—♦ విష్ణుప్రతిష్ఠ ♦—

క. విష్ణుప్రతిష్ఠచేసిన, వైష్ణవుఁడు ధరిత్రిలోన ♦ వైభవమున వ
ర్ధిష్ణుండై తుదఁ బొందును, విష్ణునివాసంబు లోక ♦ విశ్రుతుఁ డగుచున్.
క. అగణితధర్మప్రదమగు, సుగతికిఁ జెడఁ ద్రిప్పితెరువు ♦ శోకాదులకుం
బగ వాంఛితార్థఫలదము, జగతిన్ విష్ణుప్రతిష్ఠ ♦ సామాన్యంబే.
క. అతులితపాషాణ వినిర్మితమగు సదనమునఁ భక్తి ♦ మెలఁగుచు విష్ణు
ప్రతిమాప్రతిష్ఠచేసిన, మతిమంతుం డరుగు మోక్ష ♦ మార్గంబునకున్.

మత్స్యపురాణము, అ 5 ప 145-147.

—♦ శివవిష్ణుప్రతిష్ఠలు ♦—

చ. హరునిఁ బ్రతిష్ఠ సేసిన మ ♦ హాత్ములు తద్వరరూపయుక్తులై
హరునిపురంబుఁ జేరి ప్రమ ♦ థావళిలోనసుఖింతు రిందిరా
వరునిఁ బ్రతిష్ఠసేయుగుణ ♦ వర్ణితు లెల్లను విష్ణుదివ్యమం
దిరవరసౌధజాలముల ♦ దీనుతులై విహరింతు రెప్పుడున్.

మత్స్యపురాణము, అ 5 ప 148.

—♦ ఆరామప్రతిష్ఠ ♦—

క. ఘనసంపత్ప్రాప్తిక మ్రయ్యును సంతతి నిగుడుకొఱకు ♦ నొగి స్వర్గంబం
దును నిలయము గలుగుటకును, వనములు దలకొలుప ధాత్రి ♦ వలయు మునీంద్రా.
క. కలకొలఁది సూత్రసంఖ్యను, ఫలపుష్పసమేతరమ్య ♦ పాదపములచే
నిలుసంగవలయు వనములు, గలిమియు సంతతియుఁగీర్తి ♦ కలిగెడుకొఱకున్.

మత్స్యపురాణము, అ 5 ప 134, 135.

క. ఆరామ మనేకుల కుపకారముగా వేయుఁ బెట్టి ♦ నను లుపితగులన్
దారు సుఖంబున నుందురు, సారసభవు లోకమునను ♦ సౌభాగ్యములన్. 2051

శ్రీరఙ్గమాహాత్మ్యము, ఆ 2.

——♦ వృక్షారోపణము ♦——

గీ. ఛాయ నతిథివర్గంబుఁ బుష్పముల సురగణంబుఁ బండులఁ బిత్రుని ♦ కాయములఁ బ్రాణుల
మందఁ జేయు వృక్షంబు లట్లగుట వృక్షరోపణక్రియ మేటిధ♦ర్మమగు నిక్కము.

భారతము, అను, ఆ 3 ప 882.

ఆ. పట్టమైననీడఁ ♦ దనరి మార్గము ప్రక్కఁ, బొదలుతరువులిచ్చు ♦ పుణ్యమునకు
నశ్వమేధశతము♦లైనను సమముగా,వనిరి ధర్మవేదు♦లైనమునులు.

గీ. విమల రావియు మఱ్ఱియు ♦ వేము నొక్కటొక్కటి బిల్వ కపిత్థంబు♦లును సిరిమాను
మూఁడుమూఁడా మ్రదశకంబు♦ మొనసి వనము,లోనఁ దరనిల్పిన నరకము♦ నొందఁ డెపుడు.

పద్మపురాణము, ఆ 2 ప 70-73.

గీ. గుబురుగా నట్టినీడలఁ ♦ గొరలి తెరువు, చెంత నొప్పారు ఫలతరు♦శ్రేణు లొసఁగు
నాకృతగరిమంబునకుఁ జూడ ♦ జోడుగాఁ బు, సద్గుణాకరవాయుమేఘ ♦ శతములయిన

క. పక్షుల కాశ్రయమగు ఫలవృక్షంబులు నఱకుపాప♦వృత్తులధర్మా
ధ్యక్షభటుల్ నరకానల ♦ నిక్షిప్తులఁ జేతు రధిక♦నిర్దయవృత్తిన్.

క. ఒకరావియు నొకవేమును, నొకమఱ్ఱియు వెలఁగబిల్వ ♦ ముసిరిక యొకటిన్ బా
యక మాఁడుమాఁడు చింతలను, లొకపదియును మావిమ్రానులు ♦ లొక తోఁటను నాటిన

క. నిలిపినవాఁడును నరకంబులు చూడక దేవలోక♦మున వసియించుం
దులసీవన మఖిలవనంబులలో నెక్కుడగుఁ బరమ♦పురుషార్థకమై.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 32-35.

——♦ తటాకనిర్మాణము ♦——

సీ. దేవ తిర్యఙ్నర♦స్థావరాశ్రయము దటాకంబు విను మట్లుఁ♦ గాక యందు
గోకులంబులు నీరు♦ గొని దానికర్తకు,లయు నెల్లఁ బుణ్యలో♦కమున కనుచు
నీలోకమున శ్రీయు ♦ నెక్కుడు కీర్తియు, నతనికిఁ జేయు వ♦ర్షాగమమున
నీటను వేసవిఁ ♦ జెఱువులో నీరున్న, నగ్నిహోత్రాదిమ♦యజ్ఞ వాజి

ఆ. మేధఫలము లొలి ♦ నాయన కగుఁ గట్టఁ, దగినతరువు లిడిన ♦ సంగతి గలుగు
నిహసుఖంబుఁ బొందు♦ నిహపరాదిబహుభూత, వాససౌఖ్య మతఁడు ♦ ...

క. పరిణాశరయుంబు సేవిన, నలఘుప్రియ మందుఁ బిత్రుచ♦యము లూర్ధ్వగతుల్

గంగను గాసం బడు కను, తలఁపున నది గోవుమందు ♦ ధర్మతనూజా.

భారతము, అను. ఆ ౩ పద్య 330, 331.

గీ. చెఱువు పేయించు వాతండు ♦ చేతఁ గాను, పెనుచు నిరుగులు ♦ వినుతిసేయ
సుండు నాపక్ష్మ్రత్రోవరి ♦ యొక్కఁడైనఁ, దజ్జలము లాని వాపిపాతక మణంచు.

క. నీ యొక్క దినమ్మునను, భూరుషి నిలువంగఁ జెఱువు ♦ ద్రవ్వింపుము నీ
వారల్ బ్రహ్మలోకం, బారూఢిగఁ జెందియుందు ♦ గవనీనాథా.

ఉ. చెఱువు పేను చెంచనులు ♦ చేసినఁ దదుపాయు, మొలఁగఁ జెప్పెదని ♦ యొక్కనివారి
కైన బ్రహ్మలోక ♦ మతిసులభంబని, ధర్మవేత్త లంద్రు ♦ ధర్మతనయ.

క. బహుధనపాటిమ్మత్రిక, చెఱువులలోఁ దీసి బట్టఁ ♦ జెప్పిన పురుషుం
డగమునలుర్లేక వేల్పులు యిరవున వసియించు నాయు♦హీమము గాందుమస.

క. ఘోరఁ దటాకము దేవాగారముఁ బాలించువారి ♦ ఘనపుణ్యంబుల్
చేయుమఁ గర్తల కన్నను నూఱు గుణంబులను మించి ♦ నూఱు మందుమస.

ధర్మసూత్రము, ఆ 2.

గీ. న్యాయమార్గమునను బ్రాప్త♦మైన ... సద్వ్యయంబున కాత్మసం♦తాప ... పరలోకములు ... పలుదు నట.

మత్స్యపురాణము, ఆ ౫ ప 128.

గేహాదినిర్మాణము

చ. యతిమఠ విప్రమందిర ♦ ... దరిద్ర గేహముల్
చతురతతో రచించినవి ♦ ... కాంచనాలను
స్థిరముగ గాని ... ♦ జీర్ణసముద్ధరణంబు దేవతా
యుతముగ ... ♦ ... వసించు సహాదుర్గతిన్. 2087

... మాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 46.

నిక్షేపమాహాత్మ్యము

సీ. ... వది ♦ యంగుళంబులభూమి, గర్తంబుగాఁజేసి ♦ క్రమముతోడ
... పంచధాన్యంబులు ♦ పంచరత్న
ములు ... గవ్య♦మును సప్తధాన్యముల్, ... మంత్రంబులఁ♦ బాదుకొల్పి
... శుద్ధహోమంబు, ... ♦ ... ంబు జేసి

గీ. ... ♦ ... క్రియానందు
... ♦ ... నిల్పి, ... ♦ ... ములనా,

క. నిధి నిలిపిన ఘనపుణ్యుం, డధికమహాకలుషరహితుఁ ♦ డై తుదినిలుచున్
విధుసూర్యులు గలకాలం, బధిగతపరమార్థుఁ డగుచు ♦ నసుర ప్రియముననన్.

గీ. ఎంతకాలంబు నిక్షేప ♦ మీధరిత్రిఁ, బరులచే బడకుండును ♦ బదిల మగుచు
నంతకాలంబుఁ దత్కర్త ♦ హర్ష మొదవ, స్వర్గలోకంబునందుండు ♦ సత్య మిదియె.

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 ప 140-142.

♦ గరుడస్తంభప్రతిష్ఠ ♦

క. గరుడ స్తంభము నిలిపిన, నరులు నరాధీశులై జ ♦ నన మొందుదు రి
ద్ధర నశ్వమేధపుణ్యా, కరు లగుదు రఖండవిప ♦ ఘుట నాకరులున్.

శేమధర్మము, అ. సు. ఆ 2 శ్లో 11.

♦ వృషోత్సర్జనమహిమ ♦

ఉ. దున్ననదున్న నేని మఱి ♦ దున్న మహోక్షము నేని శైవ లిం
గోన్నతచిహ్నితంబుగ మ ♦ దుజ్జ్వలచక్రవరాంకితంబుగాఁ
జెన్నలరించి పోవిడుచు ♦ సిద్ధమనోరథు లంతవుందు శ్రీ
తిన్నతియింప భోగులయి ♦ దేవపదంబున నుందు రెప్పుడున్.

శేమధర్మము, అ. సు. ఆ 2 శ్లో 12.

♦ మోక్షసాధనములు ♦

సీ. దత్తానుతాపసం ♦ తప్తుఁడై యుండక, ♦ దీనార్థులకు నిచ్చు ♦ దాన మొకటి
విఘ్న మేతెంచుచో ♦ విడువక మాటిగా, నిత్యంబు నడపెడి ♦ సత్య మొకటి
భువనమంతయుఁ జతు ♦ ర్భుజుని రూపంబని, పొలుపుగాఁదలపోయు ♦ బుద్ధి యొకటి
యాత్మలో నతిభక్తి ♦ నంబుజోదరునామములు సర్వకాలంబుఁ ♦ దలఁచు టొకటి

గీ. మహిని వివరింప సర్వసా ♦ మాన్యసరణి, లివియె తెరువులు వైకుంఠ ♦ భవనమునకుఁ
గలుషసహితుని కైన దు ♦ ష్కర్మ కైన, జాతిహీనుని కైనఁ బ్ర ♦ హ్మాదికైన.

క. ఇంకొక రైనను దప్పక, కందువతో నడవ నేర్చు ♦ ఘను లెల్లను సం
కల్పించనుతులై మోక్షముఁ, బొందుదు రఖిలాఘకర్మ ♦ పూరితులైనన్. 2071

సీ. కావించు పుండరీ ♦ కాక్షప్రతిష్ఠలు, జలజనాభాలయ ♦ స్థాపనములు
భక్తితో విష్ణువై ♦ భవవర్ధనంబులు, మహిమఁ దన్మందిర ♦ మార్జనములు
దద్వాసు దేవార్చి ♦ తప్రణామంబులు, ప్రార్థితహరిపాద ♦ తీర్థసేవ
పరమవైష్ణవదీప్ర ♦ పాదాంబుజపూజ, దానంబు సత్యంబు ♦ దమము శమము

గీ. సంతతాచారవిధియును ♦ సాత్త్వికంబు, ధ్యాన మార్జవ మక్రోధ ♦ మతిముదంబు

వినఁగ నివి భాగవతమాన♦వావళికిని, మోక్షసంప్రాప్తికరధర్మ♦ములు తనూజ.

మత్స్యపురాణము, ఆ 2 ప 119, 120, ఆ 3 131.

—♦ భాగవతులు ♦—

సీ. శ్రుత్యంతవిశ్రాంత ♦ మత్యనుక్రమణీయ, భగవత్ప్రసంగతుల్ ♦ భాగవతులు
సకలసమ్యఙ్మఖయోగి♦జనసదానందైక, పరమభాగ్యోదయుల్ ♦ భాగవతులు
కృష్ణపదధ్యాన ♦ కేవలామృతపాన, పరిణామయుతులు శ్రీ♦భాగవతులు
బహుపాతకానీక ♦ పరిభవప్రక్రియా, పరుషోగ్రమూర్తులు ♦ భాగవతులు
గీ. భావతత్త్వార్థవేదులు ♦ భాగవతులు, బ్రహ్మవాదానువాదులు ♦ భాగవతులు
సిరులు దనరంగ నెన్నఁడుఁ ♦ జేటులేని, పదవి నొప్పారువారువో ♦ భాగవతులు.

భాగవతము, స్కం. 6 ప 186.

—♦ విష్ణుభక్తి ♦—

సీ. జలజాక్షుపదపంక♦జములు పూజింపఁగా, వలవదా చేతులు ♦ గలుగుఫలము
శేషశాయికిఁ బ్రద♦క్షిణ మాచరింపఁగా, వలవదా పదములు ♦ గలుగుఫలము
దితిజాంతకుని దివ్య♦దేహంబు గనుఁగొన, వలవదా కన్నులు ♦ గలుగుఫలము
నలిననాభుని దివ్య♦నామముల్ వినుతింప, వలవదా నాలుక ♦ గలుగుఫలము
గీ. కనకపీతాంబరుని దివ్య♦కథలు వినఁగ, వలవదా కర్ణపుటములు ♦ గలుగుఫలము
భక్తితాత్పర్యముల యదు♦పతికి మ్రొక్క, వలవదా యుత్తమాంగంబు♦గలుగుఫలము

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 54.

సీ. హరిపాదభక్తి ద♦న్ననిశంబుఁ బాటించు, సురలకు తంగేటి♦జున్ను గాదె
హరిపాదభక్తి త♦న్నాశ్రయించినయట్టి, భక్తులకెనటిక♦ల్పకము గాదె
హరిపాదభక్తి ద♦న్నాసించి వర్తించు, నరులకు పెన్నిధా♦నంబు గాదె
హరిపాదభక్తి త♦న్నాత్మలోఁ గైకొన్న, వారిముంగొంగుబం♦గారు గాదె
ఆ. యరసి చూడ నెపుడు ♦ హరిపాదభక్తి ద, న్నాదరమునఁ జెంది♦నట్టిపుణ్య
వసుల కనవరతము ♦ గరతలస్థితదివ్య,లోక రత్నమయశ♦లాక గాదె.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 2.

క. నారాయణవిద్వేషులగు, క్రూరుల కాయువును శ్రీయుఁ ♦ గులము [illegible]బంబున్
చేతును పెంపును బొలియును, ఘోరనరకకూపములను ♦ గూలుదురు తుదిన్.

నృసింహపురాణము, ఆ 2 ప 41.

మ. ఉపవాసవ్రతశౌచశీలమఖసంధ్యోపాసనాగ్నిక్రియా
జపదానాధ్యయనాదికర్మముల మోక్షప్రాప్తి సేకూరద
చ్చపుభక్తిన్ హరిఁ బుండరీకనయనున్ సర్వాతిశాయిన్ గనా
ధిపుఁ బాపఘ్నుఁ బరేశు నచ్యుతుని నర్థిం గొల్వలేకుండినన్.

భాగవతము, స్కం. 2 ప 214.

సీ. అలుగుజొంపములతో నభ్రంకషంబులై, బ్రదుకవే వనములఁ బాదపములు
ఖాదనమేహనాకాంక్షలఁ బశువులు, జీవింపవే గ్రామసీమలందు
నియతమై నుచ్ఛ్వాసనిశ్శ్వాస పవనముల్, ప్రాపింపవే చర్మభస్త్రికలును
గ్రామసూకరశునకశ్రేణు లింటింటఁ, దిరుగవే దుర్గ్రాసదీనవృత్తి
గీ. నుష్ట్రఖరములు మోవవే యుత్కభరములఁ, బుండరీకాక్షు సేవఁగని ఘ[illegible]
లవపులందు నివాసములందుఁ బ్రాణ, విషయభరయుక్తితో నుంట [illegible]
సీ. విష్ణుకీర్తనముల వినని కర్ణంబులు, కొండలబిలములు గుసలగుసలు
చక్రిపద్యంబులఁ జదువని జిహ్వలు, కప్పలజిహ్వలు గౌరిసేంద్ర
శ్రీమనోనాథు నీక్షింపని కన్నులు, కేకిపింఛాక్షులు కీర్తిదగుణ
కమలాక్షుపూజకుఁ గానిహస్తంబులు, శవముహస్తంబులు సర్వసుజన
ఆ. హరిపదతులసీదళామోదరతి లేని, ముక్కు పందిముక్కు మునివరిష్ఠ
గరుడగమనుభజనగతి లేనిపదములు, పాదపములపాదపటల మనఘ.
సీ. నారాయణుని దివ్యనామాక్షరములపైఁ, గరఁగని మనములు కఠినశిలలు
మురవైరికథలకు ముగితాశ్రురోమాంచ, మిళితమై యుండని మేను మోడు
చక్రికిఁ బ్రొక్కని జడునియౌదల నున్న, కనకకిరీటంబు గట్టిమోపు
మాధవార్పితముగా మనని మానవుసిరి, వనదుర్గచంద్రికా వైభవంబు
ఆ. కైటభారిభజనఁ గలిగి యుండనివాఁడు, గాలిలోని నుండి కదలుశవము
కమలనాభుపదముఁ గననివానిబ్రదుకు, పసిఁడికాయలోని పా[illegible].

భాగవతము, స్కం. 2 పద్య 49-51.

శా. అంధేందూదయముల్ మహాబధిరశంఖారావముల్ మూకస
ద్గ్రంథాఖ్యాపనముల్ నపుంసకవధూకాంక్షల్ కృతఘ్నావళీ
బంధుత్వంబులు భస్మహవ్యములు లుబ్ధద్రవ్యముల్ క్రోడస
ద్గంధంబుల్ హరిభక్తివర్జితులరిక్తవ్యర్థసంసారముల్.

భాగవతము, స్కం 7 ప 168.

సీ. హరిదివ్యనామధేయామృతం బింపారఁ, జెలఁగి యాస్వాదింపు జిహ్వజిహ్వ

గోవిందకల్యాణ♦గుణవిశేషంబులు, పలుమాఱుఁ దలపోయు ♦ తల(పు)తల(పు)
కమలాక్షునిత్యమం♦గళమూర్తి విభవంబు, సొంపార వీక్షించు♦ చూపుచూపు
ఫణిరాజతల్ప శ్రీ♦పాదపద్మంబులు, చేరి యర్చన సేయు ♦ చేతచేత
గీ. వాసుదేవప్రియంబైన ♦ వ్రతమువ్రతము, దైత్యభేది నుపాసించు ♦ తపముతపము
శౌరి నారాధనముసేయు ♦ జపముజపము, విష్ణుపదభక్తి సమకొల్పు♦ వినికివినికి.
సీ. పటుతరభవరోగ ♦ పరితాపములఁ బాపఁ, బబ్జాక్షుసేవ ది♦వ్యౌషధంబు
అంచితజ్ఞానమ♦హావిధానముఁ జూపఁ, నచ్యుతభక్తి శు♦ద్ధాంజనంబు
దుర్వారభయములు ♦ దొలఁగఁ గుండఁగఁ జక్రపాణిసంస్తుతి వజ్ర♦పంజరంబు
ఇష్టార్థఫలసిద్ధి ♦ లెసఁగింప హరినామ, పఠన మంగళకల్ప ♦ పాదపంబు
గీ. విపుల దుర్మోహ తిమిరంబు ♦ విరియఁజేయ, నురగశయనునిపూజనా♦ర్కోదయంబు
అనిమిషానందలీలల ♦ ననిచి మనుపఁ, గమలనాభుని పదతీర్థ ♦ మమృతరసము
శ్రీరంగమహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 77, 78.

సీ. శౌరిసేవమునకుఁ ♦ జనఁగఁజాలని కాలు, కాలుగాదది మఱ♦గాలుగాని
పురుషోత్తమునిదివ్య♦మూర్తి జూడనియక్షి, యక్షిగా దల్లగ♦వాక్షిగాని
యచ్యుతు చరితంబు ♦ లాలకింపని చెవి, చెవిగాదు కొట్టువుఁ ♦ జెవుడుగాని
సురసఖుఁ గీర్తింపఁ ♦ జొరలేని నాలుక, నాల్కగా దది కొండ♦నాల్కగాని
గీ. దానవారాతి పూజకు ♦ రానికరము, కరము గాదది ఘోరాఘ♦కరముగాని
హరిపదోదకమునఁ దోఁగ ♦ నట్టిరూపు, రూపు గాదది మలిచిత్రి♦రూపుగాని. 2086
ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 81.

—♦ విష్ణుపూజ ♦—

సీ. పరగ నర్చన మంత్ర♦పఠనయాగంబులు, నాత్మయోగమును జ♦క్రాంకితములు
నామకీర్తనసేవ♦నలు విష్ణుభక్తి సమారాధనంబులు ♦ ననఁగ నొప్పు
నీ నవక్రియలును ♦ సేపారి విప్రేంద్ర, వాసుదేవార్చన ♦ వలయుఁ జేయ
క్షత్రియశ్రేష్ఠుఁ డ♦ర్చనమంత్రపఠనంబులును జక్రచిహ్నము♦లును ముకుంద
గీ. నామసంకీర్తనా సేవ♦నములు విష్ణుభక్తిపరతయు వందన♦భావములును
ననఁగ నీసప్తవిధులను ♦ నలవరించి, వనరుహాక్షునిఁ బూజింప♦వలయుఁ జువ్వె.
ఆ. ఇతరదైవసేవ ♦ లెఱుఁగక వ్యర్థసాధనము లెడలి రాగ♦మునకుఁ జొరక
ముక్తిగోరుచుండ ♦ మెంగి వైష్ణవైనను, నచ్యుతార్చనమున ♦ కర్హులబల.
క. శ్రౌతస్మార్తక్రియ లన్యయాతలయము గ విష్ణుపూజ♦యాగుఁ జేయఁగఁ దా

సేతెఱఁగు దొఱఁగి చేసిన, పాతకుఁడు ధరిత్రిలోనఁ బాషండుఁ డగున్.

గీ. కాన వర్ణానురూపప్రకారవిధుల, నర్చనలు సేయవలయుఁ బూజ్యచ్యుతునకు
స్వాధికారంబు చింతించి శాస్త్రభంగి, జాత్యహితాహితభక్తినిశ్చలతఁ దగిలి.

పద్మపురాణము, ఆ 11-15.

సీ. వినుము శ్లోకశ్రీవిష్ణుపూజావిధం, బతిరహస్యము నీకు హర్ష మెసఁగఁ
దెలిపెద శుద్ధవైదికతాంత్రికము లన, వెలయు తత్పూజ ముప్పిధము నగుచు
హరిఁ గూర్చి యజ్ఞాదు లనిశంబు సేయుట, యది వైదికాచారమగు శిలాదు
లను ప్రతిమలందు హరిభావనము జేసి, తగఁ బూజసల్పుట తాంత్రికంబు

గీ. వెలయి యుభయాత్మకంబులై యలరునదియు, తథ్యముగ మిశ్రమనఁగను దనరు నందుఁ
గాన మనుజుండు తనకర్హమైనసరణి, చక్రధరుపూజ సద్భక్తిఁ జలుపవలయు.

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 4 ప 96.

విష్ణుభక్తపూజ

ఆ. తరతరంబు విష్ణుచరణార్చనముఁ జెంది, హరికి నర్చ సేయునంతకంటె
సతనిదాసజనుల కతిభక్తి నిచ్చలుఁ, గొలుచుటది సుశ్రేయ [illegible]

మ. హరి నర్చించియు వైష్ణవోత్తములఁ దా నర్చింపకున్నని న
ష్ఫురసహం బొందును భక్తిదాంభికుఁడునాఁ బొల్పొందు నట్లౌట న
న్నరవేశార్చన సేయుకంటె మది సద్భక్తిం దదీయార్చనా
పరులన్ బూజలఁ దన్పఁగా వలయు విప్రశ్రేష్ఠుఁ డెల్లప్పుడున్. 2093

పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 54, 55.

విష్ణుకథలు

క. చిత్రంబులు త్రైలోక్యప, విత్రంబులు భవలతాలవిత్రంబులు స
న్మిత్రంబులు మునిజనవన, చైత్రంబులు విష్ణుదేవుచారిత్రంబుల్.

క. భూషణములు సెవులకు బుధ, తోషణము లనేకజన్మదురితౌఘమునకున్
శోషణములు మంగళతర, ఘోషణములు గరుడగమను గుణభాషణముల్.

క. తారల నెన్నఁగ వచ్చును, భూరేణుల లెక్క వెట్టఁబోలును ధాత్రిన్
నారాయణు గుణకథనము, లారయ వర్ణింప లేరు హరబ్రహ్మాదుల్ 2096

భాగవతము, స్కం. 6, 10, 11, ప 6, 1681, 61.

సీ. అజ్ఞానమనెడు గాఢాంధకారసమూహ, మంతయుఁ దుదిముట్టఁ గణఁచు కొఱకు
విధాత్యకృతపూర్వవినుల దుర్వాక్యముల్, శ్రవణముల్ సోఁకిన పాపదూరు లగుట

బహుజన్మపుణ్యసం◆ప్రాప్తలక్ష్మీశ్వర,పాదాబ్జసద్భక్తి ◆ ప్రబలుకొఱకు
నిబిడదుష్కృతజాల◆నిలయమై వర్తించు, విదితసంసారేచ్ఛ ◆ వదలుకొఱకు
గీ. బ్రిదుకుమిథ్యాగమదిలోనఁ ◆ బరఁగుకొఱకుఁ, సజ్జనులతోడి సంసర్గ◆ జరుగుకొఱకుఁ
ప్రతిదినంబును సంతోష◆భరితుఁ డగుచు, వినఁగవలయును దగ శ్రీమా◆విభునికథలు.

మత్స్యపురాణము, అ 2 ప 48.

—◆ విష్ణునామసంకీర్తనాదులు ◆—

సీ. బ్రహ్మహత్యానేక ◆ పాపాటవుల కగ్ని,కీలలు హరినామ◆కీర్తనములు
గురుతల్పకల్మష ◆ క్రూరసర్పములకుఁ, గేకులు హరినామ◆కీర్తనములు
తపనీయహార్యసం◆తమసంబునకు సూర్య,కిరణముల్ హరినామ◆కీర్తనములు
మధుపానకల్మిష◆మదనాగసమితికిఁ, గేసరుల్ హరినామ◆కీర్తనములు
గీ. మహితయోగప్రనిత్యస◆మాధివిధుల, నలరుబ్రహ్మాదిసురలకు ◆ నంద రాని
భూరినిర్వాణసామ్రాజ్య◆భోగభాగ్య, ఫలదంబులు హరినామ◆కీర్తనములు.
సీ. ముక్తికాంతైకాంత ◆ మోహనకృత్యముల్, గేలిమై హరినామ◆కీర్తనములు
సత్యలోకానంద◆సౌభాగ్యయుక్తముల్, గేలిమై హరినామ◆కీర్తనములు
మహితనిర్వాణసా◆మ్రాజ్యాభిషిక్తముల్, గేలిమై హరినామ◆కీర్తనములు
బహుకాలజనితత◆పఃఫలసారముల్, గేలిమై హరినామ◆కీర్తనములు
గీ. పుణ్యమూలంబు లనపాయ◆పోషకంబు, లభిమతార్థంబు లజ్ఞాన◆హరణకరము
లాగమాంతోపలబ్ధంబు◆లమృతసేవ, లార్తశుభములు హరినామ◆కీర్తనములు
ఆ. బిడ్డపేరు వెట్టి◆పిలుచుట విశ్రమ, కేలి నైనఁ మిగులఁ ◆ గేలి నైనఁ
బద్యగద్యగీత◆భావార్థముల నైనఁ, గమలనయనుఁ దలఁపఁ◆ గలుషహరము.
ఉ. కూలినచోటఁ గొట్టుపడి◆కుందినచోట మహాజ్వరాదులన్
చేరినచోట సర్పముఖ◆నీడల నందినచోట నార్తులై
తూలినచోట విష్ణు భవ◆దూరునిఁ బేర్కొని లేని మీఁద న
క్కాలునియాతనావితతిఁ◆ గానరు పూనరు దుఃఖభావముల్. 20101

భాగవతము, స్కం. 6 ప 118-123.

సీ. ఉపవాసములనుండి ◆ నోలయునెండల నెండి, వాయుభక్షణ సేయ◆ వలదు సుమ్ము
పశుమారణకు నోర్చి ◆ బంగారువోఁ గార్చి, వాజిమేధము సేయ◆ వలదు సుమ్ము
తలలయెల్లజడకట్టఁ ◆ దలమైన చలిపెట్ట, వడిఁ దీర్థములు గ్రుంక◆ వలదు సుమ్ము
బలుకష్టములు సెన్న◆ గలబోదములు నొవ్వ, వారణాశికి బోవ◆ వలదు సుమ్ము

సీ. సత్యప్రవర్తి దేవతా♦చక్రవర్తి, శ్రితజనాధార నఖిలదు♦ష్కృతవిమోచి
నామకీర్తన చాలు పు♦ణ్యముల మేలు, ఘనతరంబైన పాపసం♦ఘముల [illegible].

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 1[illegible].

చ. అడవులఁ గందమూలకఫ♦లాశనులై విజితేంద్రియాత్ములై
విడువక వేదముల్ చదివి♦విశ్రుతమైనతపంబు సేయఁగాఁ
బడసిన తత్ఫలం బొదవుఁ♦ బంకజనాభుని నామసంస్మృతిం
దడయక చేయుచున్న హరి♦దాసులఁ గెందుఁ దలంచిచూడఁగన్.

పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 2 ప 12[illegible].

సీ. తెల్లవారకతొల్లి♦ చల్లనినీటిలోఁ, బాయుకో నొడలెల్ల ♦ వణఁకువారు
నీరుకావులుగట్టి ♦ నీళ్లుదగ్గులచేత, సవ్యాపసవ్యము♦ ల్సల్లువారు
బిగుసుకముక్కులు ♦ బిగియించి గొణుకుదు, మాఁగన్ను వేయుచు ♦ [illegible]
సాముచేసినయట్లు ♦సాగిలఁబడిపడి, ప్రొద్దుకెదురునిల్వఁ♦ బోవువారు
గీ. బిరబిరనుచెట్లుచుట్టును ♦ దిరుగువారు, నేయి చిమగులు నగ్నిలో ♦ వేయువారు
వైశ్వదేవాదిపూజల♦నణలువారు, కీర్తనలుసేయువారల♦ గ్రిందివారు.

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 2.

—♦ విష్ణుపాదతీర్థము ♦—

గీ. ఔషధంబున నొక వింత♦యౌషధంబు, భక్తితులసీదళంబు శ్రీ♦[illegible]
తీర్థ మనుపానముగఁ జేసి♦దినము సేవ, సేయుదును భవరోగము♦ శీఘ్ర [illegible].

దశావతారచరిత్రము, ఆ 4 ప 1[illegible].

క. కలిదోషంబులఁ జెఱచును, బలురోగచయంబు నణఁచుఁ♦ బాపఘ్నము ని
శ్చలపుణ్యంబుల నొసఁగును, దెలియఁగ శ్రీవిష్ణుపాద♦తీర్థము తనయా.

మత్స్యపురాణము, ఆ [illegible] ప 1[illegible].

—♦ విష్ణుప్రసాదము ♦—

ఆ. భూమిసురుఁడు విష్ణు♦భుక్తశేషాన్నంబు, నర్థిఁ గుడువవలయు♦ననుదినంబు
నతనిపితరు లెల్ల♦నక్షయలోకంబు,లనుభవింతు రతఁడు♦నరుగు దివికి. 2100

పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 1[illegible].

—♦ శివభక్తి ♦—

సీ. వలయాద్రిమధ్యభూ♦వలయసామ్రాజ్యలక్ష్మినిదానము సదా♦శివునిభక్తి
[illegible]జవంజవసాగ♦రాలింగ్యమానవోద్ధరణంబు పార్వతీ♦శ్వరునిభక్తి

జన్మసాఫల్యపదవీ♦ చరితోగ్రదురితసంహారణంబు నీలకం♦ధరునిభక్తి
సురతరూపచహంభ♦ పరిరంభమాన నిర్నిద్రంబు కైలాస♦నిలయుభక్తి
గీ. ముక్తిరమణీమణీనవా♦మోదవత్కటాక్షవిన్యాసజన్యాస♦ద్భుతనిత్య
విభ్రమాదభ్రసౌఖ్యని♦ర్వేశఘటన, పటుతరోద్యుక్తి యస్మహా♦నటునిభక్తి.

సీ. నీలకంఠస్తవ ♦ నీలకంఠములచే, సమయవే భవరోగ♦సర్పసమితి
గంగాధరస్తోత్ర♦గంగామృతంబుచేఁ, బాటిపోవే మహా♦పాతకములు
పంచాననస్తుతి♦పంచాననంబుచే, వ్రీలవే సంతాప♦వారణములు
లుగ్రసద్గుణకీర్త♦నోగ్రాంశురశ్మిచేఁ, బాయదే యజ్ఞాన ♦ బహుళతమము
గీ. నాగకంకణకథయను ♦ నావకతన, మేటిసంసారజలరాశి ♦ దాటరాదె
మునికులోత్తమ వేయేల ♦ ముదముతోడ, శివపురాణము మన్నించి♦చెప్పవలయు.

శివరాత్రిమాహాత్మ్యము, ఆ 1.

సీ. శంభుపూజించు హ♦స్తములు హస్తంబులు, శితికంఠు కథ విన్న♦శ్రుతులు శ్రుతులు
శివవందనముఁజేయు ♦ శీర్షంబు శీర్షంబు, ప్రియభవుఁ గీర్తించు♦రసన రసన
చిత్తజారిభజించు ♦ చిత్తంబు చిత్తంబు, దేవదేవు నెఱుఁగు♦తెలివి తెలివి
భవునకు వలగొను ♦ పదములు పదములు, త్రిపురాంతకుని జూచు♦దృష్టి దృష్టి
గీ. భూతనాథునిపై గల♦బుద్ధిబుద్ధి, భర్గుమహిమల నుడివిన ♦ పలుకు పలుకు
విశ్వనాథుని దెలిపెడు♦విద్యవిద్య, హరునియెడభక్తిగలిగిన♦నరుఁడు నరుఁడు.

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 2.

♦ శివభక్తుఁడు ♦

సీ. యజ్ఞకుండంబున♦యందుఁ బెర్గఁబాడుఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦భక్తుఁ డతఁడు
గ్రుంకు ఱేవులు సప్త♦గోదావరంబునఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦భక్తుఁ డతఁడు
ద్వాదశక్షేత్రయా♦త్రావిధాన మొనర్చుఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦భక్తుఁ డతఁడు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబునందుండుఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦భక్తుఁ డతఁడు
గీ. తెరువునడిచెడువారికి♦నిరవుచేసి, ధాన్యములు నెయ్యి నూనె వ♦స్త్రములు లవణ
మాదిగాఁగల యాత్రాపదార్థసమితిఁ, బాయ కెవ్వండు పెట్టు నా♦భక్తుఁడతఁడు.

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 6 ప 52.

గీ. భూతిరుద్రాక్షములు మేనఁ♦బూనుటయును, మహితపంచాక్షరీమహా♦మంత్రజపము
హరునివరనామకీర్తన ♦ ధ్యానపూజనములు భక్తున కావశ్య♦కములు సొ...

సీమంతినీకల్యాణము, ఆ 2.

శివపూజ

చ. కలమెయిఁ బాల నేత నుదకంబుల నేని వరాభిషేకమం
గళము నొనర్చి భక్తిరతి గంధము మాల్యము ధూపదీపసం
కలనములన్ నివేద్యమును గాఢసమర్పణ మొందఁ జేసి లిం
గలసితమూర్తియందు ననుఁ గాంచి భజించిన ముక్తి సేరుటన్.

భారతము, అను. ఆ 5 ప 272, 273.

సీ. పంచామృతంబులఁ బంచగవ్యంబుల, విమలోదకంబులఁ గ్రమముతోడ
నభిషేక మొనరించి యఖిలేశ్వరుని సముం, చితగంధసమితి నర్చితునిఁ జేసి
ధూపితసౌరభధాతు ప్రసూనదామంబులఁ, బూజించి బహువిధస్ఫురితదీప
తతి యిచ్చి కపిలాఘృతప్లుతవర్తికా, రమ్యదీపముల వారతు లమర్చి
ఆ. భక్ష్య భోజ్య లేహ్య పానీయబహుళ నై, వేద్యములు ఘటించి హృద్యలీల
బగలు రేయి నిట్లు పరిచర్య నడుపంగఁ, గొలిచి రేడు దివసములు క్రమమున.

హరివంశము, ఆ 6.

సీ. అర్కపుష్పంబుల నభవునిఁ బూజింపఁ, బరసతీసంగమపాప మడఁగు
తులసీదళంబుల ధూర్జటిఁ బూజింప, బరనిందచేసిన పాప మడఁగు
మారేడుదళముల మఱి శివుఁ బూజింప, బ్రహ్మహత్యాదిక పంక మడఁగు
నష్టగంధంబుల నభవునిఁ బూజింపఁ, బరహింసనక్రియా పాప మడఁగు
గీ. ధూప మర్పింపఁ గలుషనిర్ధూమకరము, దీప మర్పింప నజ్ఞానతిమిర మడఁగు
నక్షతలఁ బూజ సేయఁగా మార్గ మొదవు, భవుని భావింప సాయుజ్యపదము గలుగు
సీ. ధ్యానంబు త్రిజగదాధారచిన్మూర్తికి, నావాహనము శైలజాధిపతికి
నవరత్నసింహాసనము దేవదేవున, కర్ఘ్యంబు త్రిపురసంహారునకును
బాద్యంబు త్రైలోక్యపాలనశీలున, కాచమనంబు ఫాలాక్షునకును
నభిషేకములు నిర్జరాపగాధరునకు, వస్త్రయుగ్మంబు దిగ్వసనునకును
గీ. యజ్ఞసూత్రంబు బహువిధయజ్ఞపతికి, గంధపుష్పాక్షతములు శ్రీకంఠునకును
పరిమళోపేత ధూపంబు పశుపతికిని, దీపమిడఁదగు బ్రహ్మాండదీపకునకు.

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 2.

గీ. మత్తకుకాశకర యాశ్వరాశ్రితములయిన, పత్రిపుష్పాక్షతోదక ఫలము లెల్ల
నాతిలోపల నిడఁదగు నాత నిడక, పాఁజల్లియు లంఘింపఁ బాప మందు.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 42, 43.

సీ. కడతేనిసంసార ♦ జలధిలో మునిఁగిన, జనులపాలిటినావ ♦ శంభుసేవ
కడుదూరమైయున్న ♦ కైవల్యసీమకుఁ, జక్కఁజేర్చెడుత్రోవ ♦ శంభుసేవ
యతిభోగభాగ్యంబు ♦ లనుముత్తియంబుల, సరులఁ గూర్చినకోవ ♦ శంభుసేవ
సకలాగమజ్ఞాన ♦ సారమహీజాత, జాతంబులోచేవ ♦ శంభుసేవ
గీ. నిరవధికఘోరపాతక ♦ దురవగాహ, గహనదహన సుశుష్మ ♦ దండవాహ
సఖిశిఖామాలికలతేప ♦ శంభుసేవ, సద్గుణాలతాంతములతీవ ♦ శంభుసేవ

రాజశేఖరచరిత్రము, ఆ 1 ప 67.

సీ. తొగలు కెందమ్ములు ♦ దుమ్మిపూగాలబెండ, పువ్వులు పొన్నలు ♦ పొగడవిరులు
సన్నజాజులు సుర ♦ పొన్నలు గలిగొట్లు, మల్లెలు సంపఁగల్ ♦ మొల్లవిరులు
బొండుమల్లె లశోక ♦ ములు మంకెనలు నంది, వర్ధనంబులు విర ♦ వాదివిరులు
గోరంటలును గొండ ♦ గోఁగులు దేవకాం, చనకుసుమములు గొ ♦ జ్జంగివిరులు
గీ. మాచిపత్త్రియుఁ గురువేరు ♦ మరువకంబు, దవనమును గగ్గెయు బిల్వ ♦ దళము లాది
యైన పూజార్హవస్తువు ♦ లపుడు దెచ్చి, నంతులకుఁ గొండపొడవుగా ♦ నైచుటయును

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 3 ప 201.

క. ఉడిగినతావులపువ్వులు, గడిబోయినపుష్పములును ♦ కందిన విరులున్
తొడిమెలు బాసినపువ్వులు, పడతి పూజింపరాదు ♦ పర్యుషితంబుల్.
క. సకలప్రసూనములలో, ముకుళీకృతపంచశాఖ ♦ ములు నవి దక్కన్
వికశితపుష్పము లర్హము, ముకుళంబులఁ బూజగాదు ♦ ముఖ్యము జగతిన్.
క. పత్త్రములలోన రవిశత, పత్త్రత్వల బృహతికనక ♦ పత్త్రము లైదున్
ధాత్రి నిషిద్ధము లిఁకఁగల, పత్త్రము లన్నియును శెల్లు ♦ శివుఁ బూజింపన్.

పర్వతపురాణము, ఆ 4.

♦ శివకథాశ్రవణము ♦

సీ. చిత్తంబు రంజిల్ల ♦ శివకథల్ వినువారిఁ, బ్రోషించు ధర్మమైన ♦ బ్రహ్మపదము
శ్రవణం బొనర్పక ♦ సంతోష మందిన, నరులైనఁ గాంతురు ♦ పరమపదముఁ
బౌరాణికునకుఁ గం ♦ బళివస్త్రశయ్యాల, నర్పించిన ఘను లుంద్రు ♦ త్రిదివమునను
పురభంజనపురాణ ♦ మునకు సూత్రము నొసంగు, జనులకు గల్గు వి ♦ జ్ఞాన సిద్ధి
గీ. బ్రహ్మహత్యాదిదుర్భర ♦ పాతకోపపాతకము లాచరించిన ♦ పతితుఁడైనఁ
సంతతపురాణసత్కథా ♦ శ్రవణములను, జెందు స్వర్గమోక్షల ♦ శ్రీసుఖంబు. 212
క. శివదేవసత్పురాణ, శ్రవణావసరంబులందుఁ ♦ జయ్యనఁ జనినన్

నవభోగమధ్యవేళల, నవిరళసంపద్విలాసమగు వారలకున్. ౩౧౯౩

సీ. ఉష్ణీషధారియై యొగిఁ బురాణము విన్న, జనుఁడుఁ జలూకమై సంభవించుఁ
దాంబూలచర్వణం బొనర్చుచు విన్నఁ, దినుచుండు దుర్గతి శునకమలము
నున్నతాసనమునందుండి యాకర్ణింప, వాయసంబై పుట్టు వసుధయందు
వీరాసనస్థుఁడై విన్న దుర్మానవుం, డర్జునపాదపంబై జనించుఁ

ఆ. పవ్వళించి వినిన పాపపు మనుజుండు, కొండచిలువ యగుచు నుండు [illegible]
వక్తృసమత వెలయ వినియించిన ఖలుండు, గాంచు నుష్ట్ర [illegible]

క. పౌరాణికు నిందించిన, క్రూరాత్ముఁడు రౌరవాది ఘోరనరకములం
దారుణ బాధలఁ బొందుచు, ధారుణిపై శ్వానయోనిఁ దగ జనియించున్.

చ. సురగురుజిత్కథాశ్రవణ కాలమునందు దురుక్తులాడు న
ప్పురుషుఁడు గర్దభంబగుఁ గ్రమంబునఁ దాఁ గృకలాసదేహియై
జననము నొందుఁ గ్రమ్మఱను శంకరసంహిత లాలకింపనీ
కురఁ జనికట్టువాఁడు వనసూకరమై ప్రభవించు ధారుణిన్.

బ్రహ్మోత్తరఖండము, అ ౬.

శివనామసంకీర్తనము

సీ. జన్మసహస్రసంపాదితానేక, కలుషకర్మనికాయ కర్తనంబు
తాపదైహిక [illegible] గ్రామగర్వకరము, ఘోరరూపతమోనివర్తనంబు
సకలపుణ్యవ్రాత జలజాతవికసన, క్రమదక్షీభూతవికర్తనంబు
బృందారకాంగనా బృందవన్మందార, వాటీకృతానంద వర్ధనంబు

తే. పరమయోగీంద్రమద్భక్త భ్రాజమాన, మానసానంద సౌఖ్యసంధాననిపుణ
మాన్యముక్తిఫలాటికా నర్తనంబు, కేవలంబౌనె శివనామకీర్తనంబు.

శ్రీమంతినీకల్యాణము, ఆ ౨.

రామనామము

సీ. [illegible] యెన్ని పుణ్యతీర్థములైనఁ గలుగనీ, రామనామము సరిరావు దలఁప
విశ్వప్రశస్తి మించు నిధులెల్లఁ గలుగనీ, రామనామము సరిరావు దలఁప
నానావిధములైన దానముల్ గలుగనీ, రామనామము సరిరావు దలఁప
నతిశయంబుగ మహావ్రతములు గలుగనీ, రామనామము సరిరావు దలఁప

తే. రామనామంబె సారంబు రామభద్ర, రామచంద్ర రఘూద్వహ రామ యనుచు

ననయము జపింపవలయు ద♦క్కినవి యేల, రామనామంబునకు సరి♦గావు సుమ్ము.

వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 3.

చ. సకలజగత్పవిత్రము ని♦శాచరజైత్రము ధారుణీసుతా
ధికప్రమదప్రదం బఖిల♦దిక్పరిపాలకపాలనంబు సే
వకజనకల్పకంబు భయ♦వారణవారణకేసరోపమం
బనుపమ మద్వితీయ మఖి♦లార్తినిరామము రామమంత్రమున్.

ఉ. నిత్యము నిస్సమానమును ♦ నీతివివేకము నిర్మలంబు నా
దిత్యశుభప్రదాయకము ♦ దీనజనార్తికరంబు యోగిసం
స్తుత్యము సజ్జనప్రకర♦తోషకరంబు కరంబు సంజనా
పత్యవరప్రదంబు రఘు♦వర్యునిమంత్రము నన్నుఁ బ్రోవుతన్.

చ. శ్రవణశుభంకరంబు పటు♦సంసృతితాపనివారకంబు శో
భనముఖహేతు దుష్కృతని♦రాకరణంబు విపత్ప్రహాణమున్
ఘనవిదివిసుప్రకాశితము ♦ వేదమున౯ సువివేకకారణం
బను రఘురామనామక మ♦హామను జప్య మొనర్తు నిత్యమున్.

రామకర్ణామృతము, ఆ 1 ప 54, 83 ఆ 3 ప 46.

క. ఆ మొదలగుశబ్దములవి, యేవేనియు విన్నమాత్ర♦నెసకం బెసఁగన్
రామాహ్వయ మనుకొంకను, నామది సంతసముఁ బొందు♦నగపతితనయా.

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 1.

సీ. బ్రహ్మహత్యాఖ్యపా♦తకమోర్కబింబంబు, మధుపానదోషాభ్ర♦మారుతంబు
తపనీయహార్యపా♦తకశైలశిదురంబు, గురువధూగమనాఘ♦కుంజరహరి
జననీపితృభ్రాతృ♦వనితార్భకాచార్య, గోవధారణ్య♦దావవహ్ని
పరసతీసంగమ♦పరధనహరణాది, ఘోరపంకోరగ♦క్రూరబర్హి

గీ. యనృతభాషణవల్లిమ♦హాలవిత్ర, మార్యగానామృతసంకేత♦మాద్యవేంద్ర
మఖిలకలుషాంబునిధి బడ♦బానలంబు, రామనామంబు హిమశైల♦రాజతనయ.

ఉ. ప్రాపుగ రామనామము ని♦రంతరమున్ భజియించువారికిం
బాపము లేదటంచుఁ జెన♦పామును బట్టఁగవచ్చు నగ్నిసం
దీపితలోహఖండము న♦తిత్వరితంబుగ మ్రింగవచ్చు బ
లోగ్రపముఁ బెంచు పెద్దపులి♦కోఁజలుఁ గీయఁగవచ్చు నిద్ధరన్.

సుగంధివృత్తము. రామ రామ రామ రామ ♦ రామ రామ యంచు శ్రీ
రామ రామ రామ రామ ♦ రామ రామ యంచు శ్రీ

రామ రామ రామ రామ ♦ రామ రామ యంచుఁ ద
న్నామసంకీర్తనంబుఁ జేసి♦నం గలుంగు మోక్షమున్.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1 ప 47, 67.

—♦ సంధ్యావందనము ♦—

సీ. భూసురోత్తములు సం♦ధ్యాసమయంబులై, వైదికప్రణవపూ♦ర్వముగ వేద
మాతయై విలసిల్లు ♦ మంత్రించుచే భక్తి, నర్ఘ్యంబు లిచ్చుచో ♦ నాజలములు
వజ్రంబులై దైత్య♦వరుల నుదగ్ర వధియించి తేజంబు గా♦వించు రవికి
నీచందమున యామి♦నీచరశ్రేణికిఁ, బ్రతిదినంబునుగల్గుఁ ♦ బ్రాణహాని
గీ. యగ్నిహోత్రంబులను బ్రేష♦మాహుతులవి, కర్త నాప్యాయనంబయి ♦ కమలసఖుని
ఘనమయూఖంబు లెంతయుఁ♦గాంతి మెఱసి, భువనమంతయు నభివృద్ధిఁ♦బొందఁ జేయు.
క. కావున బ్రాహ్మణులకు సం,ధ్యావిధు లొనరింపవలయుఁ ♦ దత్కాలమునన్
భావిత యగ్నిహోత్రము, గావింపఁగవలయు రెండు♦కాలములందున్.
ఆ. కాల మెఱిఁగి సంధ్య♦గావింపనేరక, యగ్నిహోత్రవిధియు ♦ నాచరింప
నొల్లఁడేని యెంత ♦ యోగ్యుఁడైయున్న నా,బ్రాహ్మణుండు ద్రోహి♦ భాస్కరునకు.
గీ. చెప్పు చుక్కలఁ జూచుచు♦మాపు తిమిర, వైరిఁ జూచుచు సంధ్యవా♦ర్వంగవలయు
నట్టివేళలు దప్పించి ♦ యాచరించు, నిత్యసంధ్యావిధానముల్ ♦ నిష్ఫలములు

విష్ణుపురాణము, ఆ 3 ప 180-182, ఆ 4 ప 213.

—♦ అర్ఘ్యప్రదానము ♦—

సీ. మోకాళ్లు భూమిపై ♦ మోపి హస్తాంబుజ,ద్వయమునఁ దామ్రపా♦త్రము ధరించి
యర్ఘ్యోదకంబుల♦ నందు దుర్వాంకురా,క్షతములు నవరక్త♦చందనంబు
కరవీరముఖ్యర♦క్తప్రసూనంబులు,వైచి యొక్కొక్కపేరు ♦ వరుసతో న
మోంతంబుగాఁ జతు♦ర్థ్యంతంబుగా బ్రణ,వాదిగాఁ బఠియించు ♦ చర్ఘ్య మొసఁగి
గీ. శూలిపర్యంత మెత్తుచు ♦ మాటిమాటి,కర్ఘ్యమిచ్చినఁ బ్రీతుఁడై♦ యర్కుఁ డొసఁగు
సేవకున కాయు రారోగ్య♦ధీవివేక,భాగ్యసౌభాగ్య వైభవప్రాభవములు. 2140

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 185.

—♦ గాయత్రి ♦—

సీ. గాయత్రి విష్ణుండు ♦ గాయత్రి శంభుండు, గాయత్రి పరమేష్ఠి♦కర్మనిష్ఠ
గాయత్రి విధిశిష్ట ♦ కమలసంభవమూర్తి,యైన మార్తాండుండు ♦ మానిశాగ్ని

గాయత్రి జపియించి ♦ గాయత్రిఁ గొనియాడి, కాంచు విప్రుఁడు ముక్తి ♦ కలితపుణ్య
గాయత్రిఁ సేవించు ♦ కాలంబు గాలంబు, మంత్రతంత్రములు ని ♦ ష్ఫలవివేక

గీ. యనఘ! సావిత్రి యనఁగ గా ♦ యత్రి యనఁగ, విశ్వజననయిత్రి యనఁ జతు ♦ ర్వేదమాత
యనఁ బరాపరబ్రహ్మద్వ ♦ యం బనంగ, నమ్మహాదేవి కి సమాహ్వ ♦ యాంతరములు.

సీ. మేలైన రెండుతో ♦ మ్మిదులు విద్యలలోన, మహనీయ మగుచు మీ ♦ మాంస వెలయు
మీమాంసకంటెను ♦ మేలు ప్రాభవమునఁ, దర్కశాస్త్రము శుభో ♦ దర్కకరము
తర్కశాస్త్రముకంటెఁ ♦ దానభ్యధికంబు, వివరించి చూడంగ ♦ వేదరాశి
యామ్నాయములకంటె ♦ నభ్యర్హితంబులు, చర్చింప నుపనిష ♦ త్సముదయములు

గీ. నుపనిషత్తులకంటెను ♦ నూర్ధ్వపదవి, మంత్రరాజంబు గాయత్రి ♦ మహిమఁ గాంచు
బ్రణవమను క్రేపుతోఁ గూడి ♦ పాఁడిఁ బిదుకు, నవనిసురులకు గాయత్రి ♦ యనెడు సురభి.

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 181, 191.

సీ. నిన్నుండి సంధ్యాది ♦ నిత్యకృత్యంబుల, బ్రాహ్మ్యకర్మములెల్ల ♦ పడఁగఁ గలిగె
నిన్నుండి వేదముల్ ♦ నిగమముల్ ప్రభవించి, సకలధర్మంబులు ♦ చాటఁ గలిగె
నిన్నుండి బ్రహ్మాది ♦ నిర్జరులకు భర్గుఁ, డీశ్వరుఁడని ఖ్యాతి ♦ నెఱుకఁ గలిగె
నిన్నుండి దివమున ♦ నీరజమిత్రుండు, మందేహులను మట్టు ♦ మణఁచఁగఁ గలిగె

గీ. రమణ నోంకారదివ్యాక్ష ♦ రంబునను, నెరయ నిన్నుండి నిలువంగ ♦ నీకె గలిగె
జనని గాయత్రి నీకును ♦ సతులు సాటి, యనెడు మాటలు విజుగుప్స ♦ కాస్పదములు.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 2.

క. గాయత్రీమంత్రజపముఁ, బాయక ప్రతివాసరంబు ♦ భక్తి దలిర్పం
జేయు మహాత్ములు దమములఁ, బాయంగా నడఁచి బ్రహ్మ ♦ పదమున నిలుతుర్.

శా. గాయత్రీజపమాచరింప శుభసా ♦ కల్యంబు సిద్ధించు పా
క్యాయాదిప్రభవోగ్రపాపమడఁగుం ♦ గైవల్యమున్ వచ్చు దీ
ర్ఘాయుష్యంబు లభించు రోగములు మం ♦ చై పోవు సేయుం త్రసుల్
గాయత్రీపఠనాయుతాంశసమముల్ ♦ గాలేవు ధీరోత్తమా. 2145

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 58, 59.

గాయత్రీస్వరూపము

సీ. ఉదితరోంకారసం ♦ యోజితదివ్యాక్ష, రానుగుణ్యస్వకీ ♦ యాభిధాన
తారకనీలము ♦ క్తావిద్రుమసువర్ణ, ఘనతిరకాంతిప్ర ♦ కాశితాంగ
కైరవబాంధవ ♦ ఖండమండలబద్ధ, మాణిక్యకాంచన ♦ మయకిరీట

పరశుతో నరదక్ర ◆ పటు గదా ఖేటక, పాశాంకుశాభయ ◆ పరికటులు

సీ. నుకు పరంజ్యోతి పటుక్యా ◆ త్రైరుతలలు, సూర్యుడు పాడియును ◆

ప్రణవ గాయత్రి శ్రుతులను ◆ బుట్టినిల్లు, యాజ్ఞవల్క్యకి వేదము ప్రా◆

యాజ్ఞవల్క్య చరిత్రము,

—◆ బ్రహ్మయజ్ఞము ◆—

గీ. బ్రహ్మదేవ స్వరూపంబు◆ బ్రహ్మయజ్ఞ, మెలు గుపనిషదంబు చేసి ◆

వాదనాదంబు గాయత్రి ◆ పలికె వనుస, శ్రుతులు పఠియింపదగునని ◆

శేషధర్మము,

—◆ సూర్యనమస్కారము ◆—

చ. దినకరునిన్ సదక్తిని నుతించి జపించి నమస్కరించినన్
జనునకు దుష్కృతవ్రజము ◆ వాయును వత్సరమాత్ర ముజ్జ్వలం
బానుప రత్న ధాన్యవసు ◆ ధోజ్జ్వలభూషణమందిరాదులౌ
ఘనతరసంపదల్ గలుగు ◆ గావున ముఖ్యము (సూర్యసంస్తుతుల్.)

శేషధర్మము, ఆ. ను.

వసంతతిలకవృత్తములు.

గాఢాంధకారహరణాయ జగద్ధితాయ
జ్యోతిర్మయాయ పరమేశ్వరలోచనాయ
మందేహదైత్యభుజగర్వవిభంజనాయ
సూర్యాయ తీవ్రకిరణాయ నమో నమస్తే.
ఛాయాప్రియాయ మణికుండలమండితాయ
సూరోత్తమాయ సరసీరుహబాంధవాయ
సౌవర్ణరత్నమకుటాయ వికర్తనాయ
సూర్యాయ తీవ్రకిరణాయ నమో నమస్తే.
సంజ్ఞావధూహృదయపంకజషట్పదాయ
గౌరీశపంకజభవాచ్యుతవిగ్రహాయ
లోకేక్షణాయ తపనాయ దివాకరాయ
సూర్యాయ తీవ్రకిరణాయ నమో నమస్తే.
సప్తాశ్వబద్ధశకటాయ గ్రహాధిపాయ
రక్తాంబరాయ శరణాగతవత్సలాయ

జాంబూనదాంబుజకరాయ దినేశ్వరాయ
సూర్యాయ తీవ్రకిరణాయ నమో నమస్తే
ఆమ్నాయభారభరణాయ జలప్రదాయ
తోయాపహాయ కరుణామృతసాగరాయ
నారాయణాయ వివిధామరవందితాయ
సూర్యాయ తీవ్రకిరణాయ నమో నమస్తే.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 2.

—• మంత్రిములు •—

సీ. వైష్ణవి కౌమారి • వారాహి చాముండ, బ్రాహ్మి మాహేశ్వరి • బగళ లలిత
కాత్యాయనీంద్రాణి • కాళరాత్రి భువనేశ్వరి మహామాయ • పంచదశిసిద్ధి
భగవతి మాతంగి • బాల మహాకాళి, కామేశ్వరియు భద్ర•కాళి శక్తి
మలహారి కృష్ణాక్షి • మాధవి శాంభవి, శాకంభరియు లఘు•శ్యామలాంగి
గీ. మోహినీ కామరాజాఖ్య•ముఖ్యదేవి, రాజరాజేశ్వరియు మంత్ర•రాజరాజ
ముఖి వశూపిణి భైరవి • ముఖ్యమాల, మంత్రిణులలోన మోహినీ•మంత్ర సుగసి.

హంసవింశతి, ఆ 4 ప 95.

—• పంచాక్షరీమంత్రము •—

శా. శ్రీమంతంబు శివస్వరూపమును దూ•రీభూతతాపత్రయం
బామోదప్రద మార్యసమ్మతము త•త్త్వార్థప్రదీపంబు శ్రీ
రామాగస్త్యమహర్షి లోకభజనా•ర్హంబైన పంచాక్షర
శ్రీమంత్రంబు నమశ్శివాయయనుచున్ • జింతింపు దశ్రాంతమున్. 2151

సీ. రమణీయతరమంత్ర • రాజంబులందెల్ల, నధికమై యొప్పు పం•చాక్షరంబు
ఆగామిసంచిత • ప్రారబ్ధపాతక, హరణకారణము పం•చాక్షరంబు
గణుతింప ధర్మార్థ • కామమోక్షము లతి,దక్షత నిచ్చు పం•చాక్షరంబు
కౌశికాగస్త్యాది • ఘనముని దెల్పని?,చక్షణం బరయఁ బం•చాక్షరంబు
గీ. జపపరాయణులకు సాధు•జనుల కెల్ల, నక్షయఫలప్రదంబు పం•చాక్షరంబు
పూర్వజన్మకృతానేక•పుణ్యసాధ్య,మాగమోక్తంబు శైవపం•చాక్షరంబు. 2152

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 1.

సీ. పంచాక్షరీమంత్రి • పంచాననము గాక, తఱుమునే పాపదం•తావళముల
పంచాక్షరీమంత్ర • బడబానలము గాక, హరియించునే పాత•కాంబునిధుల
పంచాక్షరీమంత్ర • పవమానపథము గాక, యణఁచునే ఘనదుష్కృ•తాభ్రపటల

పంచాక్షరీమంత్ర ♦ పవనవేగముగాక, కలఁచు నే వృజినౌఘ ♦ [illegible]
గీ. వఱలు పంచాక్షరీమహా ♦ మంత్రరాజ, [illegible] ♦ [illegible]
గాక చీకాకుసేయు నే ♦ లోకభీక, రాతికల్మషభూతవ్రా ♦ తాశనముల. [illegible]
క. ఇమ్మంత్రము ప్రణవసహాయమ్ముగ జపియింప నదియు ♦ [illegible]
రెమ్మెయి భజియించిన నది, సమ్మతమగు శంకరుసదన ♦ సన్నిధానం[illegible].
సీమంతినీ[illegible]ము, అ 2.

—♦ షడక్షరీమంత్రము ♦—

మ. కలుషధ్వాంతదివాకరం బమృతమా♦ర్గస్వచ్ఛవస్తంబు ని
ష్ఫలతాపత్రయదావపావకము సం♦సారాబ్ధిపోతంబు ని
ర్మలకల్యాణఫలప్రదంబు విలస♦న్మంత్రాద్రిరాజంబునై
యలరున్ శైవషడక్షరంబు నిఖిలా♦గ్యస్తుత్యమై నిత్యమున్. [illegible]
ఆ. తారకలయందు శశియును ♦ తరువులందు, కల్పకము శైలములయందు ♦ [illegible]
నరయ మంత్రంబులందు ష♦డక్షరంబు, శ్రీనిధి యనంగఁదగు ముని♦[illegible].
బ్రహ్మోత్తరఖండము, అ 1.

—♦ అష్టాక్షరీమంత్రము ♦—

క. శ్రీమహితాష్టాక్షరియను, నామంత్రము నభ్యసింప♦నగు విప్రున కా
మ్నాయే మంత్రమష్టవర్ణనియామకమై ప్రణవపూర్వ♦మై విలసిల్లున్. [illegible]
సీ. ప్రణవమై పఙ్క్తిక ♦ పరమార్థవిద్యామంత్ర,మని చెప్పుదురు బుధు♦[illegible]
ములకుఁ దత్ఫలపూర్తి♦బొంది చెప్పఁగ శుభ,దంబును సుస్వభా♦[illegible]
ప్రణవంబు సర్వమం♦త్రములకు నాయకం,బగు నాదిమాగు బ్రహ్మ♦[illegible]
యొకటి రెండును నేను ♦ నొనరింప వర్ణము,లష్టాక్షరాఖ్యమై ♦ యమరియుండు
గీ. నదియు నారాయణాహ్వయ♦మాది ప్రణవ,మిడినప్పు స్మృతితోఁ గూడ ♦ [illegible]
సర్వశుభదంబు సర్వార్థ♦సాధనంబు, సర్వదుఃఖాపహారణంబు ♦ [illegible]
పద్మపురాణము, అ 5 ప 105.
క. ప్రణవాదిచేసి నారాయణనామ చతుర్థ్యంతుఁదిగ♦నట మధ్యమునన్
బ్రణతిప్రకాశకంబగు, మణిమయశబ్దంబు జొనుప♦మంత్రము ప్రజ్ఞా! 216
క. ఈయష్టాక్షరిమంత్రము, ధీయుతులై పఠనసేయు ♦ ధృతిమంతులు ము
త్సాయుజ్యముక్తిఁ బొందుదు, రాయాసవిహీను లగుచు ♦ నతిమోదమునన్. 217
మత్స్యపురాణము, అ 1 ప 120, 121.

——♦ తారకమంత్రము ♦——

క. తారకమంత్రం బెవ్వఁడు, సారెకు నొకనియమపూర్వ♦జప మొనరించున్
గోరిక మత్సన్నిధి నిం,పార మహాయుగసహస్ర♦మతఁడు వసించున్. 2160

సీ. దుర్గమపంకాబ్ధి ♦ నిర్గమింపఁగ ధాత్రి, తారకనామంబు ♦ తరణియొప్ప
ఘోరసంసారాఘ♦గుల్మినుల్ తెగఁగోయ, నలతారకము నిశి♦తాసియొప్ప
దారుణకరదురి♦తగహనంబుల కెల్ల, తారకనామంబు ♦ దావవహ్ని
ఘనకిల్బిషాద్రిసం♦ఘంబుల కవనిలో, తారకం బొగి వజ్ర♦ధారయొప్ప
గీ. నహహ తారకమంత్రరా♦జాఖ్య మెవఁడు, గోరి జపియించువాఁడు స♦త్కోటులెన్న
మత్పదముఁ జెంది విబుధస♦న్మాన్యుఁ డగుచు, దివ్యవర్షాయుతంబుండు♦ భవ్యసరణి.
కవిచకోరచంద్రోదయము, ఆ 4.

——♦ శంఖచక్రాంకితములు ♦——

సీ. అగ్నిసన్నిధినుండి ♦ యాచార్యుఁ డాజ్యంబు, వోయుచుఁ దన్మంత్ర♦ము సనువేయు
నెనిమిది యొండె నూ♦టెనిమిది యొండెను, వేల్చి తక్కిన వెల్ల♦విష్ణుమంత్ర
తతిచేతఁ బురుషసూ♦క్తముచేతఁ బాయస,ఘృతములఁ గొన్ని యా♦హుతులు వేల్చి
యయ్యగ్నిలోపల ♦ నయ్యనఁ జక్రశం,ఖములు నిక్షేపించి ♦ క్రమముతోడ
గీ. మతిచుదక్షుర నిరుపది ♦ మార్లు వేల్చి, తప్తచక్రంబు మంత్రపూ♦తముగ శిష్యు
కుడిభుజంబునఁ జక్రమ♦ద్యోదమవలన, శంఖమును గాఁగ గురుఁడు గూ♦ర్చంగవలయు

క. ధరణీదేవుఁడు దగ సం,స్కరణానలతప్తశంఖ ♦ చక్రాంకములం
గరమూలంబుల భక్తిని, ధరియించినయేని హరిప♦దంబునఁ జెందున్ 2163

ఆ. చక్రమైన శంఖ♦చక్రంబులైనఁ బం,చాయుధంబులైన ♦ నగ్నితప్త
ముగ భుజంబులందు ♦ మోఁగిఁ బూని బ్రాహ్మణుఁ, డాచరింపవలయు♦ సర్వవిధుల.

క. చక్రాంకరహితుఁ డగుచుఁ ద్రి,విక్రముఁ బూజించునట్టి ♦ విప్రుని జపదా
నక్రతుపూజాధ్యయనా,దిక్రియలవి నిష్ఫలములు♦ ధీవర తలఁపన్. 2165

క. ఉపనయనవేళఁ జాప,వ్యపగతహోమాగ్నిఁ గాఁచి ♦ యాతనిఁ జక్రాం
కపునీతుఁ జేసి పిమ్మట, నపరిమితబ్రహ్మకర్మ♦మగుఁ జేయింపన్. 2166

క. శ్రీకరచక్రాంకితులగు, లోకులు శుద్ధులు మహాత్ము♦లును నగుదురు వా
రికిక్రియలు లేకయుండినఁ, బ్రాకృతులన ధాత్రి నెన్నఁ♦బడుదురు మనుజుల్.

క. ఏయాశ్రమస్థుఁ డైనను, బాయక విప్రుండు విష్ణు♦పరుఁడై చక్రాం
కాయతనభుజుఁడు గాఁదగు, నీయర్థము శ్రుతులఁ జెప్పు ♦ నిందునిభాస్యా. 2168
పద్మపురాణము, ఆ 5 ప 34, 58–69.

—♦ బ్రాహ్మణప్రభావము. ♦—

సీ. అనలంబు కరముల ♦ నశ్వినీదేవతల్, నయనయుగ్మంబున ♦ నలరుచుండు
మూర్ధభాగంబున ♦ మునుకొని నదు లెల్లఁ, బాదంబులందును ♦ బవనుఁ డాత్మఁ
బరమాత్మ హృత్పుష్కరి♦పద్మమధ్యమమున, వరుణుం డురంబున ♦ వాసవుండు
కంఠనాళంబునఁ ♦ గంజాప్తుఁడును గుక్షి, నమరవర్యులు భుజా♦గ్రములయందు

గీ. సాధ్యు లాధారజలరుహా♦స్థలమునందు, వసువు లెల్లను మోహనా♦వర్తములను
నుండు రీతిఁ బద్మాసు♦రోత్తమాంగ, మందులను దేవసంఘముల్ ♦ సంఘటిలుచు.

సీ. ఆదిశాక విను భూసు♦రాధిపదర్శనం, బతిసంభవపాప♦హితుకంబు
సుశ్రీసురేశ్వరా♦శీర్వాదములు వాంఛి, తార్థప్రదంబులై ♦ యలరుచుండుఁ
శిల్పైనవసుధా ని♦లింపవందనముచేఁ, దనుకల్మషము లెల్లఁ ♦ దఱిఁగిపోవు
నిట్టిభిట్టిశకంబు♦లెల్లఁ బావనములు, గావించుచుండును ♦ ధీవరేణ్య

గీ. కోటిజన్మములకుఁ గాని ♦ నూటిపడదు, విప్రజన్మంబు వసుధను ♦ విప్రుఁ డయ్యు
విష్ణుపాదాంబురుహభక్తి ♦ విడిచెనేని, యతనికన్నను శ్వపచుఁ డ♦త్యధికుఁ డగును.

మత్స్యపురాణము, ఆ 2 స 126-131.

క. దైవాధీనము త్రిజగము, దైవము తన్మంత్రవశము ♦ తన్మంత్రము భూ
దేవతలచేతి దగుటను, దైవములకు దైవతములు ♦ ధరణీదివిజుల్. 3171

సీ. రాజద్వివేకమ♦హోజనాళికి నెల్లఁ, బుణ్యచరిత్రుండు ♦ భూసురుండు
అతులితాగామిసం♦చిత నటత్ప్రారబ్ధ, భూతసంవేద్యుండు ♦ భూసురుండు
యజనాధ్యయనసుక♦ర్మాచరణాతి వి,లాసవిశ్రాంతుండు ♦ భూసురుండు
వరతపోనైష్ఠికో♦త్కరగృహీతాంచితో,ల్లాసమానధనుఁడు ♦ భూసురుండు

గీ. భూరికరుణాసముద్రుండు ♦ భూసురుండు, భోగశక్రసమానుండు ♦ భూసురుండు
భూమిభృద్వరసేవ్యుండు ♦ భూసురుండు, భాసురాంబురుహాప్తుండు ♦ భూసురుండు

సత్యభామాపరిణయము, ఆ 1.

సీ. ఆకొన్న సురలెల్ల ♦ ననుదినం బెవ్వరి, క్రతుశాలపంచలఁ ♦ గాచియుండ్రు
భజియింతు రెవ్వాని ♦ భవనముల్ ప్రతిమాస,మును పితృదేవతల్ ♦ భుక్తిఁ గోరి
సకలభూతంబులు ♦ సంతృప్తిఁ జెందు నెవ్వరు సేయఁదగు బలి♦వారమునఁ బట్టి
సర్వావతారంబు ♦ లక్రాంతమును బ్రాహ్మణులందు నెవ్వ రౌనర్తు ♦ రస్వగీతి

గీ. వేదశాస్త్రంబు లెరిచే ♦ వెలయుచుండు, నెంచు నెవ్వరిదినచర్య ♦ స్మృతిచయంబు
లక్కజము మిచ్చు నెవ్వరి ♦ యర్ఘ్యతోయ, ముట్టి విప్రుల కెన యెవ్వ♦ రఖిలమునను.

దశావతారచరిత్రము, ఆ 8.

—♦ బ్రాహ్మణపూజాఫలము. ♦—

సీ. బ్రాహ్మణులకుఁ బదా♦ర్ఘ్యంగముఁ జేసిన, బహుళతీర్థస్నాన♦ఫలము దొరకు
ధరణీదేవతలకుఁ ♦ దలయంటు నూనెండ్లు, గంగ నాడినయట్టి ♦ ఘనత యబ్బు
నుర్వీసురేశుల♦కుష్ణోదకము వోయు, వంశంబునకు బ్రహ్మ♦వసతి గలుగు
విప్రుల కామయా♦విసరంబు మాన్పిన, దివిజనాయకుఁ గూడి ♦ తిరుగవచ్చు
గీ. పుడమివేల్పుల కిండ్లిచ్చు ♦ పుణ్యశాలి, కశ్వమేధం బొనర్చిన♦యట్టి సుకృత
మొదవుఁ బాఁపలకును బాఁడి♦ మొదవులిచ్చు, సత్యలోకంబు గలుగు ని♦శ్చయముగాఁగ.
శేషధర్మము, ఆ 2.

—♦ బ్రాహ్మణతిరస్కారదోషము. ♦—

సీ. జన్మాతిశయదుఃఖ♦జలచంద్రయోగంబు, వంశసస్యక్షేత్ర♦వగ్రహంబు
దారిద్ర్యలతికావి♦తానదోహదకేళి, ఘనకష్టజీవన♦కారణంబు
దురితోపదేశ స♦ద్గురుమంత్రపాఠంబు, మిథ్యాపవాద స♦మృద్ధికారి
దైన్యగుణాభీష్ట ♦ దైవసాక్షాత్కార, దుర్జ్ఞానదీపతై♦లాభివృద్ధి
గీ. కోపభయతాపహైన్యము♦లోపథంబు, పరమకారుణ్యకీర్తిశాం♦భవిపదంబు
ప్రాణహరణంబు బ్రాహ్మణ♦పరిభవం బనంగ విప్రాపకార మె♦న్నంగ నేల.
గీ. సగర దశరథ పాండు త్రి♦శంకు నహుష, నృగ విషయ పౌత్రి కర్ణాది♦నిపుణమతుల
కథలు చంద్రేంద్రమూర్తుల♦కథలు వినఁడొ, తెలిసి విప్రాపకృతి కెట్లు♦తెగువఁ జేసె.
యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

—♦ బ్రాహ్మణవిత్తాపహరణము. ♦—

క. దురితము లనేకములు గల, వరయఁగ లోకమున వాని ♦ యన్నిటికంటెన్
ధరణిసురధనము పాపపుఁ, దెరువునఁ గొను టధిక మగ్రదు♦ ర్నయవిచారా. 2177
క. భూసురధనాపహరణము, సేసినఁ గులనాశ మగుట ♦ సిద్ధము దానం
జేసి యగును జండాలు, త్వాసంగము నపరభవము♦నందు నరేంద్రా. 2178
భారతము, అను. ఆ 4 పద్య 43, 44.

సీ. నరనాథకులకాన♦నము దహించుటకును, నవనీసురులవిత్త ♦ మగ్నికీల
జననాయకుల నిజై♦శ్వర్యాబ్ధినింకింప, బ్రాహ్మణక్షేత్రంబు ♦ బాడబంబు
పార్థివోత్తముల సం♦పచ్చైలములఁ గూల్ప, భూసురధనము దం♦భోళిధార
జగతీవరులకీర్తి♦ చంద్రికమాప విప్రోత్తముల ధనము నా♦ర్కోదయంబు
తే. విపరీతలిసామ్ముకంటెను ♦ విషము మేలు, గరళమునకును బ్రతికృతి ♦ గలదు గాని
దాని మాన్పంగ భువి నౌష♦ధములు లేవు, గా ♦ బ్రాహ్మణస్వము నొంటు♦ గాను పతికి

క. ఎఱుఁగమి నైనను భూసుర, నరులధనం బపహరింప ♦ [illegible]
మఱపున నాలము పుట్టిన, దరికొని వెసఁ బొల్పఁబోవు ♦ [illegible] 2180
భాగవతము, ఉ 10 [illegible]

— ♦ గోప్రభావము. ♦ —

క. అరుణ [illegible] మేచక ధూసరవర్ణాకలితగోవి ♦ షయదానంబుల్
[illegible] సుకహోస్నిపవన, వరలోకసుఖముల నిచ్చు ♦ వసుధాధీశా. 2181
క. [illegible] యగు తిల,ధేనువు నిచ్చినవఁ డుండు ♦ దీప్తుం డగుచుఁ బ
[illegible] లోకసంవాసానందోన్నతిఁ జరించు ♦ నప్రతిహతుఁడై. 2182
క. వినుఁ గోవులను బ్రభాతం,బునఁ దలఁచుట తద్గుణములు ♦ [illegible]
[illegible] యధికపుణ్యము, లని [illegible] జనములకు ♦ [illegible] [2183]
ఆ. [illegible] గోశ ♦ కృతఘ్నాత్తముల [illegible] సకలమాంస ♦ [illegible]
ఘోరపాప మంద్రు ♦ గోమాంసభక్షుణ, మజ్జసంభవాదు ♦ లైన సురలు. 2184
క. జనములు దుస్స్వప్నంబులు, గని గోకీర్తనము సేయఁ ♦ గాఁ దద్దురితం
బునఁ బొరయరు గోమయయుత, వినుతాంబుస్నాన మతిప ♦ విత్రం [illegible] 2185
చ. [illegible] పవిత్రముల్ యజ్ఞ ♦ భాజనముల్ దమ విన్నఁ జూచినన్
[illegible] దొలఁగఁ ♦ ద్రోవఁగఁ జాలుఁ బ్రదానకర్తకు
[illegible] వైభవము ♦ తం గెటిజున్న గఁ జేయు గోవు లె
[illegible] గొల్వ దవి ♦ వారణఁ జొత్తురు వారు నాకమున్. 2186
సీ. ఆననంబున [illegible] ♦ వ్యాత [illegible] మూలలు, వెరి రంధ్రంబుల ♦ [illegible]
[illegible] బునందు శ్రీ ♦ కంఠుండు పదముల, యందు మరుద్గణ ♦ మనఘ [illegible]
[illegible] చన్నుల సర ♦ స్వతి పేడఁ బంచిత, కులలక్ష్మి యును గిరి ♦ [illegible]
[illegible] జం ♦ ద్రుఁడు హృదయంబున, భగుఁ డను [illegible] ♦ [illegible]
తే. వెం [illegible] కలయం దనుష్ఠా ♦ [illegible] ధర్ముఁ డక్షుల నూర్యుండు ♦ [illegible]
పంబు వృద్ధి తేజము సంధి ♦ పట్ల సిద్ధులునికి గఱ దలె గోవు సే ♦ [illegible]
భారతము, అను. ఆ ౩ పద్య 51–60

— ♦ కపిలగోలక్షణాదులు. ♦ —

[illegible] కపిల [illegible] ♦ కాదు నిజము, [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] కపిలాపయ [illegible] ♦ నిరతమా,నుండ వగు [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ కాపుట ములు, గపిలములు గుత్తుకయును ము ♦ [illegible]
[illegible] ♦ పట్టు కపిలమైనఁ గపిలాత్వ [illegible] ♦ [illegible]

క. మే నెల్లఁ గపిల లైనను, దానిం జెప్పంగ నేల ♦ తగదు కపిలలన్
మానితగుణ పిదికి గుడుపఁగా, నేపనికైనఁ గాడి ♦ గట్టను నైతికన్. 2190

ఆ. కాలఁ గేలఁ గోలఁ ♦ గపిల దండించిన, నరకవాసమునకు ♦ నరుగవలయుఁ
బూని నీరు లెస్స ♦ యారసి యగ్గోవు, సత్కరింప సుగతి ♦ సంభవించు. 2191

క. అనఘ కపిలాప్రదానం, బునకు ఫలం బిట్టి దనఁగఁ ♦ బోలునె కమలా
సనుఁడు మహానందప్రద, మని వెలయుచుఁ జెప్పె ♦ గాని యెట యే మందున్. 2192

భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 103-108

—♦ గోలోకము. ♦—

సీ. ప్రవహించు నెచ్చోటఁ ♦ బరిపూర్ణసంపదఁ, దొలుకాడుచు నపార ♦ దుగ్ధనదులు
సవరిల్లు నెచ్చోట ♦ జర దగ్గఱఁగనీక, సంతతయౌవన ♦ సౌష్ఠవంబు
లబ్బొందు నెచ్చోట ♦ నాద్యాదిగ్గురులతో, బహుసంఖ్యఁ బాయస ♦ పర్వతములు
బెడఁగొందు నెచ్చోటఁ ♦ గడమ యొంతయు లేమి, సామగ్రి శుభవస్తు ♦ సంచయంబు

గీ. నట్టి గోలోకమునయందు ♦ నధివసింతు, రభవుచేఁ బ్రొద్దుప్రొద్దు నె ♦ య్యంబుఁ గనుచు
నలఘుమూర్తులు గోమాతృ ♦ కలు సుశీల, యాదిగాఁ గల పరమక ♦ ల్యాణనిధులు.

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 28.

—♦ విఘ్నేశ్వరపూజ. ♦—

సీ. ఉండ్రాళ్లునూఁబిండి ♦ పుండ్రేక్షులుం దేనె, యనఁటిపండ్లుం బూరి ♦ యలు ఘృతంబు
పెసరుఁబప్పును బాలుఁ ♦ బెరుఁ గోగిరంబులు, పాయసాన్నంబులుఁ ♦ బానకములు
నారికేళంపుబొం ♦ డాలు మీఁగడయును, నవదధిపిండఖం ♦ డాల్ గుడుములు
లడ్డువంబులు చక్కి ♦ లాలు మోరుండలు, ఖండంబు చలిమిడి ♦ మండపప్పు

గీ. లాదిగా భక్ష్యభోజ్య లే ♦ హ్యాదులైన, బహుపదార్థంబు లర్పించి ♦ ప్రీతులైరి
(వేలుపులు రాక్షసులును నా ♦ విఘ్నపతికి, దుగ్ధపాథోధిమథనో ♦ ద్యోగవేళ.)

హరవిలాసము, ఆ 6 ప 55.

—♦ శనివారవ్రతము. ♦—

మ. శనివారోత్సవ మాచరించె ముని శి ♦ ష్యవ్రాతముం దామఁ గ
మ్మని పణ్యారముతోడఁ బూరెగమితో ♦ మండెంగ లండంబుతో
ననుఁగుం బాసెముతోడఁ బాండుకలమా ♦ హారంబుతో నేతితో
ఘనరంభాఫలఖండశర్కరలతోఁ ♦ గారుణ్యపాథోధికిన్. 2195

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 2 పద్య 67.

♦ ఆదివారవ్రతము. ♦

క. సహుఁడు రవివాసరంబున, నిరుమాలు భుజించెనేని ♦ వ్రతపుణ్యుఁడై
నిరయస్థితుఁ డగును వ్యాధా,పరిగతుఁడగు బ్రహ్మకల్ప ♦ పర్యంతంబున్. 2196

క. దినకరుఁ డుదయింపకమును, జనుఁ డినవాసరమునందు ♦ స్నానముఁ గావిం
చిన నడఁగుఁ దొంటియెనిమిది, దినములఁ జేసిన యఘంబు ♦ ధీరవరేణ్యా. 2197

గీ. భానువారవ్యతీపాత ♦ పర్వసంక్రమణములం దేకభుక్త ♦ సమాచరణము
వెలయుఁగంగానకీస్నాన ♦ ఫలదమగుదు, నిరయమిదమాలుఁగుడిచిన ♦ నరుఁడు వొంగు.

గీ. రవిదినంబున నాదినా ♦ రాయణుండు, సర్వగతుఁడై వినిర్మల ♦ స్వాంతుఁడగుచు
నుండుఁ గావున నేతద్వ్ర ♦ తోత్తమమున, నతని నర్చింప శుభఫలో ♦ న్నతులు గలుగు.

శైవధర్మములు, అ. సు. ఆ 6 ప 141.

♦ సోమవారవ్రతము. ♦

గీ. అస్తమకరవాసరము నహ ♦ ర్నాష్టవేళ, హరునిఁ బూజించి భోజనం ♦ బాచరించి
మాపు భుజియింపకుండిన ♦ మానవులార, సద్వ్రతమె యందు శర్వప ♦ దంబునందు.

గీ. ఇందువాసరమునను రా ♦ త్రిదివసంబు, భోజనము మాని హరుపదాం ♦ భోజపూజ
చేసి మఱునాఁడు పారణ ♦ జేసెనేని, నుత్తమోత్తముఁ డండ్రు వే ♦ దోక్తమతమున.

సీమంతినీకల్యాణము, ఆ 1.

సీ. సోమవారవ్రత ♦ స్ఫుటభానుబింబంబు, పుణ్యవారిజన ♦ ముద్బోధకంబు
సోమవారవ్రత ♦ భీమజీమూతంబు, పాపదావానల ♦ భంజనంబు
సోమవారవ్రత ♦ సురభూజరాజంబు, కామితఫలదాన ♦ కారణంబు
సోమవారవ్రతా ♦ శుగ మహావేగంబు, దారిద్ర్యజలదవి ♦ ద్రావకంబు.

గీ. సోమవారమహావ్రత ♦ కామవిశిఖ, సముదయంబు నసర్గదు ♦ ర్గమమదాప
వర్గలక్ష్మీవధూమనో ♦ వారిరుహ వశీకరణకారణంబు రా ♦ జీవగంధి. 2222

సీ. ఉర్వీసుపర్వుఁ డ ♦ ఖర్వగీర్వైశ్వర్య, విద్యానవద్యుఁడై ♦ వెలయుచుండు
రాజనందనుఁ డన్య ♦ రాజపూజితపదాం, భోజవిభ్రాజిత ♦ స్ఫురణఁ గాంచు
మాతుసంభవుఁడు వి ♦ త్తోద్యమేరుసమాన, చారుకాంచనరాశి ♦ సంగ్రహించు
శూద్రుండు సద్విజో ♦ న్నిద్రసేవారూప, భద్రవద్రిమ్యవై ♦ భవముఁ గాంచు

గీ. సతులు పతివల్లభత్వంబు ♦ సంగ్రహింతు, రతివ యతివాంఛితార్థంబు ♦ లందుచుందు
రమములందెల్ల సౌఖ్యభా ♦ జనములగును, దథ్యముగ సోమవారవ్ర ♦ తంబుచేత. 2223

సీమంతినీకల్యాణము, ఆ 2.

సీ. సోమవారమున వి♦శుద్ధమనస్కుఁడై, దివసం బుపవసించి ♦ శివుని సోమ
ఖండవతంసు శం♦కరు మహాదేవుని, గౌరీశు రుద్రసూ♦క్తమున నొండె
వామదేవాదిమ♦హామంత్రముల నొండె, నభిషిక్తుఁ జేసి పు♦ష్పోత్తమముల
నర్చించి గీతనృ♦త్యపురాణగోష్ఠుల, సేవింప సంతుష్టిఁ ♦ జెందియుమఁను
గీ. వాంఛితార్థము లొసఁగు నీ♦వ్రతము సర్వ, కామదము దోషహరమున♦క్తము నఁగు దీని
నుపవసించిన శంభుసా♦యుజ్య మబ్బు, నవనిపవరేణ్య పాండవే♦యాగ్రగణ్య.
శైవధర్మములు అ. సు. ఆ 6 పే 140.

—♦ ఏకాదశీవ్రతము. ♦—

సీ. గురుల నిందింపక ♦ పాషండజనగోష్ఠి, సలుపక యనృతభా♦షణము లాడ
కాగ్రహింపక శూద్రు♦నంటు కింటనెయుండి, లలనతోఁ గలయ క♦న్యలకు [illegible]
సేయక దుర్జన♦శ్రేణిసంగతిఁ బోక, క్రయవిక్రయాదుల♦ కసనిపడక
కోర్కులు మదిఁ బుట్ట♦కుండ నిద్రింపక, యనుచితకర్మము♦లాచరింప
గీ. కమలవాసనుఁడై యచ్యు♦తావతార,కథలు సద్భక్తి వినుచు భా♦గవతజనుల
సంగడంబునఁ గాలంబు ♦ జరుపవలయు, హరిదినంబున నుపవాసి♦ యైనయతఁడు.
శ్రీరంగమహాత్మ్యము, ఆ 5 ప 130.

సీ. దశమినాఁ డేకభు♦క్తము చేసి దేవగృ,హమున నధశ్శాయి ♦ యగుచు వేడ్క
నిద్రించి మఱునాఁడు ♦ నియతుఁడై యేకాద,శీదినంబునను రా♦జీవనేత్రుఁ
దలఁచుచు నిమ్నగా ♦ జలకృతస్నానుఁడై, విమలుఁడై సంధ్యాది♦విధులఁ దీర్చి
లీలతో గోమయ♦లిప్తస్థలంబునఁ, బద్మనాభాకృతి♦ ప్రతిమ నిలిపి
గీ. యందు భావించి లక్ష్మీశు ♦ నావహించి, పుష్పచందనములచేతఁ ♦ బూజ చేసి
భక్తి నైవేద్య మర్పించి ♦ ప్రస్తుతించి, యతిముదంబునఁ దా నమ♦స్కృతు లొనర్చి
ఆ. విష్ణుకథలచేత ♦ వితతనర్తనవాద్య, గీతనుతులు సెలఁగఁ ♦ బ్రీతితోడ
జాగరంబుచేసి ♦ చతురత నా రాత్రి, గడపవలయు నిట్లు ♦ గరిమ మెఱయ. 2227
క. హరివాసరమున నన్నము, పరితృప్తి భుజించువెల్లఁ ♦ బానగృహమునన్
సురతోడుత గోమాంసము, వెఱవక భుజియించునట్లు ♦ వీక్షింపంగన్. 2228
ఆ. అనుపనీతులగుచు ♦ నజ్ఞులై తిరిగెడు, పంచవత్సరముల ♦ బాలకులకు
వృద్ధరోగులకును ♦ వీక్షింపఁ జెందదు, విష్ణువాసరాన్న ♦ వృజిన మరయ. 2229
సీ. భూదేవగురువిత్త♦ములు హరించిననైన, సంతతానాచార ♦ సహితుఁడైన
బ్రహ్మహత్యాదిపా♦పములఁ జెందిననైన, గురుభామినీబాల♦గోఘ్నుఁడైనఁ

ఘనబాలకామినీ ♦ సంగతుండైనను, దఱచుగ మధుపాన ♦ నిరతుఁడైనఁ
దల్లిని దండ్రిని ♦ ద్యజించువాఁడైనఁ, బాషండమార్గసం ♦ చరితుఁడైన

గీ. నఖిలదోషాశ్రయుండైన ♦ యట్టినరుఁడు, సుస్థిరంబగుబుద్ధిచే ♦ సొంపు మిగిలి
యొక్కహరివాసరంబున ♦ నుపవసింప, గలుగు నతనికి లక్ష్మీశ ♦ నిలయ మనఘ.

క. పతియనుమతి గలిగినచో, వ్రతములు సతి కాచరింప ♦ వచ్చును లక్ష్మీ
పతివాసరోపవాసవ్రతమునకుం బతియనుజ్ఞ ♦ వలవదు తలఁపన్. 22

క. పరమంబగుసద్భక్తిని, బురుషుం డొకదూరయాత్ర ♦ పోయిన నైనన్
హరిపూజయు నుపవాసము, హరిదినములఁ జేయవలయు ♦ నతివల కెల్లన్. 22

మత్స్యపురాణము, ఆ 4 ప 156-169, ఆ 5 23-26.

సీ. తల్లివంకను పది ♦ తరములవారను, తండ్రివంకను పది ♦ తరము లాలి
దెసఁ బదితరము ల ♦ ర్థిం దనతోడఁ గ్రా, నోలి నేకాదశి ♦ నుపవసించు
పుణ్యశీలుఁడు దేవ ♦ పూజితుఁడై విష్ణు, ధామంబునకు నేఁగి ♦ తరలకుండు
బాలవయోవృద్ధ ♦ భావంబులను నెప్పు, డైన నేకాదశి ♦ యందు నొక్క

గీ. సారి యుపవాస మొనరించు ♦ జనుఁడు పాప, మాచరించియు నిర్మల ♦ హరిపదంబు
జేరు నేకాదశిం దిరి ♦ జితమహోఘ, తతులఁ దొలఁగు నేకాదశీ ♦ వ్రతము తనర.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 94.

సీ. అమితపాపౌఘవం ♦ శాటవీఘనదావ, శిఖికీల యేకాద ♦ శీవ్రతంబు
దర్పితాహితచైత్య ♦ దళనోగ్రవిష్ణుకా, ర్ముకం బేకాద ♦ శీవ్రతంబు
కఠినపాతకసము ♦ త్కరభేకలోకభు, జంగమం బేకాద ♦ శీవ్రతంబు
సంసారసంతాప ♦ సంతప్తమానసో, జ్జీవనం బేకాద ♦ శీవ్రతంబు

గీ. సువ్రతాకల్ప మేకాద ♦ శీవ్రతంబు, చిరశుభాకార మేకాద ♦ శీవ్రతంబు
చిన్మయానంద మేకాద ♦ శీవ్రతంబు, శ్రీసమంచిత మేకాద ♦ శీవ్రతంబు. 2

సీ. పతికార్యభారసం ♦ భ్రమవశంబున నైన, నాఁకలి కోర్కె నైన ♦ నరుచి నైన
భామినీపరిహాసం ♦ ప్రాప్తి నొందుట నైన, నళన మబ్బకయైన ♦ నలుక నైన
మృగయావినోదని ♦ మిత్తము లందైన, వ్యసనంబు నందైన ♦ వనట నైన
దారుణజ్వరపీడఁ ♦ దగులుట నైన సం, గర మొనర్చుట నైన ♦ గఱువునందు

గీ. నైన హరివాసరమునాఁడ ♦ హర్నిశంబుఁ, జాల శుష్కోపవాసంబు ♦ సంభవించె
నేని యాపుణ్యునకుఁ గల్గు ♦ నెప్డు సిరి దనర్చు శ్రీహరి వైకుంఠ ♦ నగరసుఖము.

క. శ్వానామిషభక్షకునకు, నైనను నిష్కృతులు గలుగు ♦ హరిదివసమునన్
మానక భుజించు దోషికి, నేనిష్కృతి గలుగ నేర ♦ దినవంశనిధీ. 2236

సీ. రాజరాజాదిసత్క్రతుదీక్షలం దైన, మగువ యేకాదశి ♦ మానరాదు
కళ్యాణకమనీయ ♦ కాలంబులం దైన, వనిత యేకాదశి ♦ వదలరాదు
పితృదేవతాసమం ♦ చితపూజలం దైన, వెలఁది యేకాదశి ♦ విడువరాదు
జాతనామకమృత ♦ సూతకంబుల నైన, సుదతి యేకాదశి ♦ నుడుగరాదు

గీ. బాలురకు వృద్ధులకు గర్భ ♦ భారవాహాత్మజనులకు రోగులకు నాప ♦ ద్క్రియాది
విరతులకు నైన వర్జింప ♦ నీతిగాదు, సితకరానన యేకాద ♦ శీవ్రతంబు. 2237

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 1, 5.

ఆ. ఎనయు నేరికైన ♦ నేకాదశీతిథి, మిగిలి తల్లిదండ్రి ♦ మృతదినంబు
వచ్చెనేని వారు ♦ వలవదా ద్వాదశిఁ, జేయు టర్హ మండ్రు ♦ శిష్టజనులు.

ఆ. దశమి కలయకుండఁ ♦ దనరు నేకాదశి, నుపవసింపవలయు ♦ నుదయవేళ
దశమికలిగెనేని ♦ ద్వాదశియం దైన నుపవసించుటయును ♦ నుత్తమంబు. 2238

పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 6 ప 143-147.

♦ ద్వాదశీవ్రతము. ♦

ఆ. ద్వాదశిని రమేశుఁ ♦ దగుభక్తి నెప్పుడుఁ, బూజ సేయునట్టి ♦ పుణ్యమతుల
సప్తజన్మదోష ♦ సంచయం బంతయు, నణఁగుఁ దక్షణంబ ♦ యంబుజాక్షి.

క. తులసీసమ్మిశ్రితమగు, జలమున మజ్జనము చేసి ♦ సమ్యగ్విధి ని 2239
శ్చలమతితోఁ బితృతర్పణ, ములు సేసియుఁ బిదప హరినిఁ ♦ బూజింపఁ దగున్.

పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 6 ప 142, 149.

గీ. భాగవతసంగమునకు న ♦ పారమైన, వత్సరంబున గంధమా ♦ ల్యోపచార
విధుల భుజియింపఁజేసి యు ♦ వ్వెనుక నున్న, శేష మిల్లాలు దాను భు ♦ జింపవలయు

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 8.

♦ శనిత్రయోదశీవ్రతము. ♦

ఉ. ప్రవిమలకృష్ణపక్షమున ♦ భద్రకరంబు శనిత్రయోదశీ
దివసము గాన నందు సుమ ♦ తిన్ శివపూజన మాచరించువా
నవులు మహేశసత్కృపను ♦ నాగతురంగరథాధిరాజ్యవై
భవములఁ జెందియుందురు నృ ♦ పాలకులార భజింపుఁ డీశ్వరున్. 2242

[illegible]హాత్మ్యఖండము, ఆ 2.

ఉ. కోటిమహావ్రతంబులును ♦ గోటిశతంబు విశిష్టదానముల్
కోటిసహస్రయాగములు ♦ కోటిశతాయుతతీర్థసేవలున్
పాటలగంధి పంకరుహ♦బాంధవసూను దినత్రయోదశిన్
హాటకశైలచాపధరు ♦ నర్చన సేయుట కోటిసాటియే. 2244

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 3.

సప్తమీవ్రతము.

ఆ. షష్ఠి నుపవసించి ♦ సప్తమీతిథి నోము, తెలుఁగు వినుము బిల్వ♦తరువు మొదట
సౌకమైనయరుఁగు ♦ సవరించి లక్ష్మీసమేతు శౌరి నందు ♦ నిలుప మునిచి. 2245

క. కూర్మేఁడుజలములు నించిన, హైమంబగుపాత్రియందు ♦ నలరు లునిచి ది
గ్భాగముల నాలుగు కలశము, లామేత యమర్చి యంబు ♦ లనురించి తగన్.

కం. బడి నువ్వు తిలలు బసవుం, బొడిధాన్యములుంచి మట్టి♦మూఁకుడులందున్
గుడమును దేనియ పాలున్, బొడిశర్కర యునిచి విప్ర♦పూర్ణాంగనలన్. 2247

క. ఎనిమిది వాయనముల నొక, యనమంత్ర సమర్చి పూజ♦లిచ్చి యొసఁగి భో
జన మిడి కలశప్రతిమల, నెనయ రమను శౌరి నావ♦హించఁగవలయున్. 2248

క. పూజించి పెక్కులగు నీ, రాజనములు నారతులును ♦ రమణులు పాటల్
శ్రీజాని దశాష్టాక్షర, పూజారాధనలఁ బ్రీతిఁ ♦ బొదలింపఁదగున్. 2249

గీ. ఉవిదతో నాఁటి దినమెల్ల ♦ నుపవసించి, దక్షిణ లొసంగి మంగళ♦వాయకంబు
సప్తమీవ్రత మీరీతి ♦ జరుపవలయుఁ, జేసి మఱునాఁడు పారణ ♦ సేయవలయు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 8.

అష్టమీవ్రతము.

సీ. అష్టమీవ్రత మెట్లన్న ♦ నష్టదళము, లలరఁ బద్మంబు తండులం♦బుల నమర్చి
పూజ లొనరించి మెట్టుల♦ పొడువు సొంపుఁ, దనర నొక హోమకుండమ♦ త్తతి సమర్చి

క. దుత్తరాపప్రసవముగతి, నత్తుగడన్ హేమనాళ♦మలరించి కడున్
జిత్తులు దర్భలు నమరిచి, యత్తరి జెడిదముగ జ్వాల ♦ లల్లాడుతతిన్. 2252

క. జ్వాలామధ్యంబున లక్ష్మీలోలుని యుగ్రనార♦సింహుని గల్గన్
మేలెంచి తలఁపునిలిపి ద,యాళుని బ్రణవోక్తి వహ్ని♦నట నిల్పనగున్. 2253

గీ. అగ్ని నిప్రతిష్ఠఁజేసి పూ♦ర్వాగ్రములుగ, దర్భ లమరించి తత్క్రియా♦ద్రవ్య మెల్ల
యుదమకడనుంచి వెలిచి ♦ యిధ్మమాజ్యమున హావిస్సుసహోమంబు ♦ దనరఁజేసి.

గీ. ఇధ్మము వర్తించి కలికితో♦య్యాలలు వేఁడి, బిల్వదళముల మజలువో♦ వెట్టి నుత్త

శేనిష్పృతమున తిలలుఁ♦బూని తిప్పతీగ నపమృత్యువులకు వ♦ర్తిల్ల వేల్వ. 2255

క. సంపదలు వేఁడువారును, సంపెఁగపువ్వులను వేల్వఁ♦జను వైరుల ని
ర్జించుటకు నెఱ్ఱగన్నేరు, లింపున హోమంబు సేయ♦నెసఁగు మునీంద్రా. 2256

క. మారణహోమంబునకున్, గారణ మావాలు వేప♦కాయలజిగురున్
మారీచ మూప్పు నెముకయు, గాతంబులు తవుడు మొదలు♦గా వేల్వనగున్. 2257

క. చిత్తభ్రమ వొందఁగ ను,మ్మెత్తలు కామతలచేత♦మెలఁతలవలపున్
బత్తియును స్తంభవమోహన, వృత్తాదులకొఱకు నిటుల♦ వేలుపఁగఁదగున్. 2258

క. కదళీఫలములు వేల్చిన, యది నృపవశ్యమగు వేఱ♦యాహుతు లిరువేల్
పదివేలు నైదువేలున్, గుదురుగఁ జేయఁవలెఁ గోరు♦ కోరికఁ గొలఁదిన్. 2259

క. అకలశోదకములచే, శ్రీకరముగ స్నాన మపుడు ♦ చేసి నివాళుల్
గైకొని వ్రతము సమాప్తిగ, సేకడ సంకల్పసిద్ధి ♦ నెసఁగుచు నుండున్. 2260

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 8.

—♦ నవమీవ్రతము. ♦—

ఉ. సేయును బాలునుం బెరుఁగు♦నించినపాత్రిలు వాయనంబుగాఁ
జేయుచు దాన మీవలయుఁ ♦ జేకొని యేవురుపేరఁటాండ్రకున్
బాయక వారివల్లభుల♦పంక్తిని భోజన మాచరింపఁగాఁ
జేయుట యొయ్యెడన్ నవమి ♦ సిద్ధము లిట్టివ్రతప్రకారముల్. 2261

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 8.

—♦ దశమీవ్రతము. —♦

చ. దశమిని దండ్రిసోదరియుఁ ♦ దల్లియు నున్నగువారిలోపలన్
గుశలముఁ గోరి కన్యకల♦కున్ వ్రతముల్ నడిపింప నొప్పుఁ దా
రశనము మాని యానవమి♦యం దుపవాసముఁ జేసి యిందిరా
వశునిఁ దలంచి కుంభము న♦వారిగ నుంచఁ దగున్ యశస్విలిన్. 2262

గీ. హృద్యమైనగుడాన్న మై♦వేద్య మిచ్చి, తిలలు మండలమున నుంచి ♦ తల సితాష్ట
దళసరోజంబు వ్రాసి యం♦తకుని గమల, భద్రికర్ణిక నావహిం♦పంగవలయు.

క. మొదలన్ గలశముపై శ్రీ,సదనుని బంచాయుధము లె♦సంగించి ముదం
బొదవ నిరుగడలఁ బూజలు, సదమలమతిఁ జేయవలయుఁ ♦ జక్రనివిధులన్.

గీ. తనమనోబుద్ధ్యహంకార♦తతులఁ గూర్చి, కాలమూర్తిని లక్ష్మీశుఁ♦గాఁ దలంచి
కల్పశనిహితాయుధాంచితుఁ♦గాఁగ నాత్మ, భావనముఁ జేసి [illegible]

క. పేదను విప్రకుటుంబి స్వమాదరమునఁ బిల్చి యధిక♦మగుదక్షిణతో
శ్రీదంబగు కాలప్రతిమాదాన మొనర్చి విప్ర♦మండలి కెల్లన్. 22[illegible]

గీ. కామితాన్నంబు లిడి యందు ♦ కలశవారి,చేత నభిషిక్తుఁడై యన్న ♦ శేష మపుడు
బాంధవులఁగూడిభుజియింపఁ♦ బాయునఘము,నాయువభివృద్ధియగు సిరు♦లతిశయిల్లు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 8.

—♦ చైత్రమాసవ్రతము. ♦—

మ. మధుమాసంబున రేపు శుద్ధమతితో ♦ మర్త్యుండు సుస్నాతుఁడై
మధువైరిం గల హారపంచకమున ♦ న్మాంగల్యలీలన్ యథా
విధిఁ బూజించి గుడాన్నపాయసము నై♦వేద్యంబు గావించి యి
ట్లధికంబైనవ్రతంబు సల్పి మఱి యి♦ష్టాన్నంబు విప్రాళికిన్. 2268

పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 43.

—♦ వైశాఖమాసవ్రతము. ♦—

తే. కోరి వైశాఖమున నవ♦వారిజముల, విష్ణుఁ బూజించి యుపచార♦విధు లొనర్చి
పానకంబును దధ్యన్న♦బహుపదార్థ,తతియు నుపహార మిచ్చి వ్ర♦తంబు సలిపి.

పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 45.

క. మాసాంతంబున విష్ణూపాసన మొనరించి పరమ♦భాగవతుల కు
ల్లాసమున భోజన మిమ్మడు, నాసుకృతికిఁ గలుగు మీఁద♦నక్షయఫలముల్.

పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 46.

—♦ జ్యేష్ఠమాసవ్రతము. ♦—

సీ. జ్యేష్ఠమాసమున సు♦స్నాతుఁడై విప్రుఁడు, పాటలసౌగంధి♦పద్మములను
నీలోత్పలంబుల ♦ నీలవర్ణునిఁ గృష్ణు,నర్చించి యతిభక్తి ♦ ననుదినంబుఁ
బానకసహకార♦ఫలసమేతంబగు, నుపహార మర్పించి ♦ యొగిన యిట్లు
మాసంబుకడపటు ♦ మఱివిప్రసమితికి, మిష్టభోజన మర్థి♦నిడెడునతఁడు

గీ. కోటిగోవుల ద్విజులకుఁ ♦ గోరియిచ్చు,నట్టిఫలమును బొంది దే♦హాంతగమున
నశుభవాహవరులకు ♦ నందరాని, హరిపదప్రాప్తుఁడై యొప్పు ♦ నక్రితనయ.

పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 47.

—♦ శ్రావణమాసవ్రతము. ♦—

సీ. శ్రావణంబునయందు ♦ శనివాసరంబునఁ, గొమరారు నుభయపూ♦ర్ణిమలయందు
గ్రహణంబులందు సం♦క్రాంతులయందును, హరికిఁ బ్రీతిగ విశే♦షార్చనములు

సేయంగవలయు వి♦శేషించి గురుమృత్సాహంబున విష్ణుయా♦గంబుఁజేసి
వేదమంత్రమ్ముల ♦ వెలయంగఁ బుష్పాంజ, లిచ్చి పాయసమున ♦ నెసఁగ వేల్చి
ఆ. విష్ణుభక్తులైన ♦ విప్రుల కిష్టాన్న, భోజనంబు లిడిన ♦ పుణ్యనరుఁడు
కులమువారు దాను ♦ కోటియుగంబులు, విష్ణులోక మొంది ♦ వెలఁగు నగజ.

పద్మపురాణము, అ 11, ప 53.

—♦ శ్రావణశుద్ధదశమి. ♦—

సీ. శుభమైనశ్రావణ♦శుద్ధదశమి నింతి, వనజాప్తురాకకు ♦ మునుపు లేచి
జలకంబు లాడి ని♦జనికేతనము గంధ, పుష్పాక్షతాదులఁ ♦ బూజజేసి
పతియాజ్ఞఁ గైకొని ♦ పంకజాక్షునిముందు, చేకూర్చు మాకార్య♦సిద్ధి యనుచుఁ
బ్రార్థించి యారాత్రి ♦ భద్రదీపము వెట్టి, యొంటిపూఁట భుజించి♦యుదయమైన
గీ. నెలమి నేకాదశీవ్రత ♦ మలవరించి, ద్వాదశిని యజమానుండు ♦ ద్వాదశాక్షు
రాదిమంత్రింబులను హరి ♦ కర్పణంబు, సడవఁ దానును వందన ♦ మిడఁగవలయు.

శైవధర్మము, అ 5.

—♦ భాద్రపదశుక్లచతుర్థి. ♦—

ఆ. సొగసి భాద్రపదపు♦శుద్ధచతుర్థిఁ జంద్రునిఁ జూచినట్టి ♦ దోష మొందవి
హరియు నిందఁ బొందె♦నటు గాన నారేయి, వలదు చంద్రుఁ జూడ♦వనరుహాక్షి.

పద్మపురాణము, అ 10 ప 72.

—♦ నరకచతుర్దశి. ♦—

సీ. సరవి నాశ్వయుజకృ♦ష్ణత్రయోదశి రేయి, నరుణోదయంబున ♦ నతిథిబంధు
జనులతో నభ్యంగ♦మొనరించి తత్కాల, విధు లనుష్ఠించి శ్రీ♦విభు ననంతు
నాద్యంతరహితు ని♦ష్టార్థసంధాయకు, నఖిలలోకశరణ్యు ♦ నాదిపురుషు
హరిని ధ్యానావాహ♦నార్ఘ్యపాద్యాదులఁ, బూజించి నైవేద్య♦ముల నొసంగి
గీ. స్తోత్రసంకీర్తనముల సం♦తుష్టు జేసె, నేని హయమేధశతఫల♦మూను నెవఁడు
హరిగృహంబునఁ గార్తిక♦మందు దీప, మర్పణము జేయునతఁడొందు ♦ హరిపదంబు
ఉ. శ్రీయదువీరబాణహతి♦చే నరకాసురుఁ డీచతుర్దశిన్
గాయము దున్ని నేల కొఱఁ♦గంబడి యవ్విభు నాత్మ నాదినా
రాయణమూర్తిగా నెఱిఁగి ♦ రమ్యతదీయపదాంబుజద్వయిం
బాయనిభక్తి మ్రొక్కు లిడి ♦ ప్రస్తుతి సేయుచుఁ బల్కె నీక్రియన్. 2277
సీ. దివ్యరూపధరుండ♦వవ్యయుండవగు నీ, చేత శాశ్వతసుఖ♦స్థితి వడసిన

నామపేరిటనిది ♦ నరకచతుర్దశి, యనఁగఁ బ్రసిద్ధమై ♦ తనరవలయు
నభ్యంజనంబిందు ♦ నాచరించిన నిన్నుఁ, సంస్మరించినఁ బూజ ♦ సలిపిన ని
మానవు లఖిలకా ♦ మ్యఫలసంయుతులు గావలయు చావుఁడు విని ♦

గీ. డల్లఁ బోగాక యీదివం ♦ బందు నన్నుఁ, గొలిచినఁ దలంచిన నభీష్ట ♦ ము
ఘనసుకృతమబ్బు నభ్యంగ ♦ మునను భోజ,న మొక విప్రున కిడ సవ ♦ న

శేషధర్మములు, ఆ. సు. ఆ 6

—♦ ఆశ్వయుజశుద్ధనవమి. ♦—

సీ. అరయంగ ధరణి మ ♦ హానవమి యనంగ, సొబగొందు నాశ్విన ♦ శుద్ధనవమి
యందుఁ బ్రొద్దున లేచి ♦ యత్యంతభక్తితో, భారతీదేవిని ♦ బ్రస్తుతించి
ధ్యానంబు జేసి పు ♦ స్తకనికరంబుఁ బూ,జించి నైవేద్య మ ♦ ర్పించి వేల్మి
ధనధాన్యవస్త్రవా ♦ హనభూషణాంబర,తాంబూలముఖ్యదా ♦ నంబు లొసఁ

గీ. భోజనంబులు పెట్టి వి ♦ ప్రులను దనుప, నీప్సితార్థంబు లెల్ల నీ ♦ డేలుచుండు
గాన నవమీవ్రతమహత్త్వ ♦ గరిమ నెన్నఁ, బద్మజునకైన సాధ్యమే ♦ పా

శేషధర్మము,

—♦ కార్తికమాసవ్రతము. ♦—

సీ. కార్తికమాసమా ♦ మంస్నానముఁ బాయు,బహుజన్మజనితపా ♦ పవ్రజంబు
కార్తికమాసవి ♦ కాసదీపమునందు, భస్మంబులౌ నఘ ♦ ప్రతతు లెల్ల
కార్తికమాసభా ♦ స్కరనమస్కారంబు,లను మహాదురితజా ♦ లంబు లణఁగు
కార్తికమాసగో ♦ గణపూజఁ దాపత్రి,యానేకదోషంబు ♦ లడఁగఁజేయుఁ

గీ. గార్తికమునందు శుక్లప ♦ క్షమున ద్వాద,శిదినంబున శ్రీమూర్తి ♦ మేదినీసు
వర్యునకు దానమిచ్చిన ♦ భవ్యుఁ డొందు, దివ్యకైవల్యపట్టణ ♦ భవ్యసు

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2

—♦ ఫాల్గునమాసవ్రతము. ♦—

ఆ. పరఁగ ఫాల్గునమున ♦ నరుఁడు సుస్నాతుఁడై, యుదయవేళవిష్ణు ♦ పదయు
గోమహిమలఁ గ్రొత్త ♦ కురువిందపువ్వులఁ, బూజచేసి భక్తి ♦ పూర్వకముగ

పద్మపురాణము, ఆ 11

—♦ శివరాత్రివ్రతము. ♦—

గీ. బ్రహ్మవధయును గోవధ ♦ బాలవధయు, ఘనసురాపానచండాల ♦ గమనము
కూర్తిగతిఁ గోటిజేసిన దురితమయిన,ఁజేరి శివరాత్రిమహిమవీ ♦ క్షింపఁదొలఁ

[illegible]

2890

[illegible]

—♦ జయంతీవ్రతము. ♦—

క. భూమియు భాగ్యము రాజ్యముఁ, దనయులు పెంపలరైన సంప♦దలు మఱిఁ దలఁపన్
బెనుపొంద జయంతివ్రత, మొనరించిన సంతకంత ♦ కగ్నిష్టోమము లగున్. 2893

ఆ. పుణ్యబుద్ధిఁ గలుగు ♦ పురుషులకు జయంతి, నన్న మాఱగించు♦ టనుచితంబు
యారగించె నేని ♦ యధికపాపంబుల, నిరయములను వెడలఁ♦ జేరరెపుడు. 2894

సీ. కాకుత్స్థవంశుఁడు మాం♦ధాతఁ గూడి యొనరించి, రాజవల్లభుఁడైన ♦ రఘువుఁ గాంచె
పంచకాటవిని సీ♦తాయుక్తుఁడై చేసి, రామచంద్రుఁడు కుశ♦లవులఁ గాంచెఁ
స్వాహాసోమియాను దాను ♦ బలభేది గావించి, యధికసౌందర్యజ♦యంతుఁ గాంచె
గిరిజాసమేతుఁడై ♦ హరుఁ డాచరించి నిర్జరచమూపతి శర♦జన్ముఁ గాంచెఁ

ఆ. కుంతి మాద్రిఁ గూడి ♦ కోమరొప్పఁగా నోమి, పాండురాజు దివ్య♦బలుల మిమ్ముఁ
గాంచె నా జయంతి ♦ గాంచెమే తగురాజ్యవిభవ మొసఁగు నలువ ♦ వెలఁదిలోన

శేషధర్మము, ఆ 4.

—♦ శాంతివ్రతము. ♦—

క. క్షితినాయక విను శాంతివ్రత మింకఁ గార్తికము మొదలు ♦ వర్షావధిగాఁ
బ్రతిశుక్లపక్షపంచమి, నతి నియమముతోడ రాత్రి ♦ హరి నహిశయనున్. 2896

సీ. భక్తి నారాధించి ♦ పదము లనంతాయ, యంచు వాసుకికినే య♦టంచుఁ బిఱుఁదు
తక్షకాయ యటంచుఁ ♦ గుక్షిభాగంబు వక్షస్థలి కర్కోట♦కాయ యనుచు
పద్మాయ యని గ్రీవ♦ బాహుశాఖలు మహాపద్మాయ యని శంఖ♦పాలకాయ
యని మోము గుళికాయ ♦ యని మస్తకంబును బూజించ వ్రతకర్త ♦ పులుసు నోగి

గీ. యొంత నక్తంబు చేసి పం♦డ్రెండు నెలలు, నిండనోపినపాటి పా♦సిండిచేత
ఘనగములఁ జేసి విప్రుల♦కొసఁగ మాకు, సర్వభయము లనుంబులు ♦ శాంతిఁ గాంచు

వరాహపురాణము, సం. మ. ఆ 9 ప 67.

—♦ బిల్వపంచమీవ్రతము. ♦—

సీ. దంపతులు బిల్వవృక్షంబు♦ దరివి నీడ, త్రైకాలిక ప్రదక్షిణముగ మా♦లూరపంచ
కాదు పిండెలఁ గోరు క♦క్రముల పత్రిరింత గైకొని శిరసావ♦హింపవలయు.

క. తిలపిండులు నర్పించిన, ఫలములును ప్రసాదములును ♦ పత్రిరిఁ బూజన్
కలయుఁగఁ గైకొని దానంబులు చేసినవెనుక తమరు ♦ భుజియింపఁదగున్.

గీ. వసుధ నీబిల్వపంచమీ♦ వ్రతము తలచు, సేయఁ గలోత్పత్తముగ లక్ష్మి♦ వాయకుండు
కొదువగాఁ జేయ శౌరవ♦కూపములకు, నేఁగుదురు దీనసందేహ ♦ మింతవలదు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 7.

పాంచరాత్రిమతము.

సీ. నారాయణానిన్ను నాత్మజాతులవారు, నేరీతి భజియింతు రెఱుఁగ నాన
తిమ్మన్న నను గృపాసమేతుఁడై దేవుండు, ద్విజులకుఁ బురుషసూక్తజపనియతి
భజియింపఁదగుఁ దజ్జపం బలబ్ధంబైనఁ, బంచరాత్రిమతప్రశంసముచే భ
జింపఁ దగుం జెవిఁజేర్పఁగాఁ గాదు శూద్రజనంబునకుఁ బాంచరాత్రమతము

గీ. నూటఁ వేయింట నొకఁడు పుణ్యుండు గలిగె, నేని వానికి సిద్ధించు నీమతంబు
వానిహృదయంబులో నుండు వనధికన్య, చన్నుఁగవ నుండు కంటెను సమ్మదమున.

వరాహపురాణము, సం. మ. అ 9 ప 116.

ఇంద్రోత్సవఫలము.

సీ. దేవతాధీశచోదితములై మేఘముల్, వసుమతీతలమున వాన గురియు
వానగల్గిన మహీవలయంబు సస్యసమృద్ధమై ధాన్యంబు మిగుల నొల్లు
ధాన్యంబు గలిగిన ధరణీప్రజల కెల్ల, సంతసానందంబు సలుపుచుండుఁ
బ్రజలకానందంబు పొటిల్లినను దేవసంతర్పణంబులు సాగివచ్చు

గీ. నావు లెల్లను బ్రతుకు దుర్గంబువలసి, నటులఁ బిదుకును మొదవులు ... ట్టులై.
నెల్లప్రజలకు మనసు నర్చికము లేక, యుండఁ దలుగును సుకీనాసంబు లుల్లసిల్లి.

విష్ణుపురాణము, అ 7 ప 228.

సంతానవ్రతములు.

సీ. సగరుండు పుత్రసంజననంబు కోఱకునై, తరుణేందుధరుఁ గూర్చి తపము చేసె
తనర దిలీపుండు తనయుల కోఱకునై, కామధేనువుసేవ కడఁకఁ జేసె
దశరథేశ్వరుఁడు సంతానంబు కోఱకునై, పుత్రకామేష్టి పొలుపుగ నొనర్చె
పాండుమహారాజు పత్యంబు కోఱకునై, యారాధనము చేసె నఖిలసురల

గీ. మందపాలు జరత్కారు మౌని వరులు, సుతులు వెలిగాఁగఁ బుణ్యసంగతులు వసియుఁ
దపము గావించి కాదె యాధరణిలోన, నెన్ని పాటులఁ బడిరి ధాత్రీశచంద్ర

రుక్మాంగదచరిత్ర, అ 5 ప 147.

సీ. ప్రాతఃప్రాద్దున లేచి పుణ్యహ్రదంబుల, పొలుపుతో జలకంబు లాడి యాడి
మంత్రముఖ్యులఁ బ్రియంబునఁ బూజగావించి, నవనవఫలవాయనము లొసంగి
శ్రుతిసురోత్తములకుఁ బ్రతిదినంబు నపూపసంపూర్ణపాయసాదులఁ దృప్తి సలిపి
గృహదైవతముల మిక్కిలి భక్తిఁ బ్రార్థించి, నానావిధాభ్యర్చనములు లొసంగి

గీ. వ్రతములాచరించి కేవసంగతులు దెలిసి, సిద్ధమునిబృందములను ♦ పూజించి ప్రాజ్ఞ
సతులు గావించు యజ్ఞముల్లెల్లఁ బ్రచురించె, నమ్మ ప్రాగేషణ సంతాన♦మూర్తిగాఁగ.

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 2 ప 48.

ద్వి. సంతానమే లేక ♦ చాలకష్టించి, యవనిలోఁగల నోము♦లన్నియు నోఁచి
తడయకగాఁ జేసితి ♦ దానధర్మములు, దక్షిణతాంబూల♦దత్తులు సద్భక్తిఁ
గూర్చి చూఱవిడిచి ♦ కుమ్మరావముల, నాడెముఁగానుగ ♦ లవికొల్లపెట్టి
పెండ్లిండ్లు చేసితిఁ ♦ బేదవిప్రులకుఁ, బ్రాడైనదేవత♦భవనంబులందుఁ
బొందించి నైవేద్య♦పూజలభక్తి, నామడామడమీఁద ♦ నన్నసత్రముల
వెలయంగఁ జేసితి ♦ విస్తారమైన, వనములలోఁ జలి♦పందిళ్లు నుంచి
శ్రీగిరి కేఁగెడు ♦ శివభక్తతతికి, నిచ్చితి రాగిచే ♦ నిర్మితంబైన
ఘనకమండలువులు ♦ గన్నెరచయము, శ్రీభ్రమరాంబకు ♦ శ్రీశైలపతికి
రజతకాంచనముల ♦ రంజిల్లఁగట్టి, కూష్మాండఫలములఁ ♦ గూర్చి దక్షిణలు
కానుకలిచ్చితిఁ ♦ గడుభక్తితోడ, గౌరీమహేశ్వర♦గుణనామసంఖ్య
నెక్కియయి నోమితి ♦ నేలేశ్వరంబు, దిగివచ్చి నోఁచితిఁ ♦ దిలపర్వతంబున
మొగి విష్ణుకాంతనో♦మును సలిపితిని, వారక యమసంగ్రహ♦నర్తి నోమితిని
దప్పక నోమితిఁ ♦ దగుజాజ్యోతిఁ, నేగురువనితల ♦ నింపుగఁ గూర్చి
యేకబాణపునోము ♦ నెలమి నోఁచితిని, బదుగురువనితల ♦ బాగుగఁ గూర్చి
పద్మపిల్లినినోము ♦ బట్టినోమితిని, వందికిఁ బులగంబు ♦ నయాత నిచ్చితిని
శ్రీశైలపథమునఁ ♦ జెలువంబు మీఱ, నశ్వత్థసంస్థుల ♦ నభివృద్ధి జేసి
రమణీయకాంచన♦రజతతంతువుల, నశ్వత్థతరువుల ♦ కలరఁ జుట్టించి
పెంటిపోతులకును ♦ బెండ్లిచేసితిని, జీకటించును నోము♦ సేసితి భక్తి
వినమతిఁ గేదారే♦నిల్పి నోమితిని, కొనకొని కనుఁగొన్న ♦ గుంటికి నెల్లఁ
జేరెత్తి మ్రొక్కితి ♦ జెప్ప నేటికిఁక, దైవత్రి మ్రొక్కితి ♦ యాత్రచేసిన నేను. 3001

పలనాటివీరచరిత్ర.

మాఘస్నానము.

క. మాఘము యోగము కంటెను, మాఘము యజ్ఞములకంటె ♦ మతి. పుణ్యపున్
మాఘం బశేషధర్మ♦మోక్షఫలప్రదము గాదె ♦ ముల్లోకములన్. 3002

క. మాఘస్నానం బెవ్వఁడు, మోఘంబుగఁ జేయు నొక్క♦ముసుకొని యుని పా
పౌఘములు గంపమొందును, లాఘవమునఁ బొందు యమపు♦రం గలుగును. మును పేర్.

క. కమలగోవిందు నరక మెన్నఁడు, మనుజులు పుణ్యప్రయాగ • మాఘస్నానం
బనయంబు మూఁడు దివసము, లొనరించినవారు ధాత్రి • నుత్తమపురుషుల్.

సీ. పవమానపానీయ • పత్రభోజనముల, దేహంబు శోషిల్ల • గినముదినము
యోగంబు సాధించు • చున్న వారలు ప్రయాగస్నాతుఁ డరిగెడు • గతికిఁ బోరు
రందు మాఘములోన • నవగాహ మొనరించు, నట్టిపావనుల గే • హాంగణముల
గంధమదామోద • కలితషట్పదగాన, సౌవర్ణంబులై యొప్పు • సాలజములఁ

గీ. నరకముల దొల్లిప్రొద్దున • గరము మిగుల, నశ్వమేధాదికృత్యంబు • లాచరించి
సర్వదానంబులును జేయు • సత్ఫలంబు, లప్పుడె సిద్ధించు నరులకు • ననఘచరిత.

పద్మపురాణము, ఆ 1 ప 66, 178 ఉత్త. ఆ 3 ప 208, 210.

—• ఆదివారస్నానము. •—

క. ఇనుఁ డుదయింపకముందఱ, దినవారమునందు స్నాన • మెలమిన్ జేయన్
మనుపతి యోనిమిదిదినములఁ, గనుకట్టిన పాప మణఁగుఁ • గళ్యాణ మగున్.

శివధర్మము, ఆ 5.

—• ద్వాదశీస్నానము. •—

క. ద్వాదశి నభ్యంగనము ప్ర • మాదికమున సంఘటించె • మనుజపతి కమ
లాద్యాప్తి నష్టుఁ గాదె ప్ర • మాదం బొకవేళ బుద్ధి • మంతున కయినన్. 3010

ఉ. ఆదరితంబుచే నృపతి • యానననీచవికారభావము
ద్వాదశమైన నాప్తులకు • బ్రాహ్మణముఖ్యులతోడఁ దెల్పినన్
ద్వాదశిపుణ్యకాలమునఁ • దైలమునన్ దలయంటికొంటి దో
షోదయమయ్యెఁ గానఁ గల • దొక్క యుపాయము దీనిమాన్పఁగన్. 3011

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 4.

—• గురువారము. •—

సీ. వారములన్ గురు • వారమునకు నెం లక్ష్మివారమని పేరు • చెల్లు జగతిఁ
గారణమారయఁ • గానంబడుం బరాశరగిర లక్ష్మియన్ • సతిపలుకు నె
యద్యొ లక్ష్మీనృసిం • హావతారము గురు, వారంబునం గాన • వార మదియె
లక్ష్మీనృసింహవా • రమనిరై పిమ్మట, నయ్యె లక్ష్మీవార • మని నృపవర్య

గీ. బ్రిక్కృతిలక్ష్మీనృసింహవా • రంబు నేఁడు, గద వాణ్యాద్రినృసింహాంక • కలితముగను
కృతిఁ గనుమా నృసింహాఖ్య • కృతియిదౌద వెంజయను నైజయ మెనయవి • జయము గాదె.

[illegible], ఆ 4.

—◆ అతిథిసత్కారము. ◆—

సీ. సన్న్యాసులును బ్రహ్మ◆చారులు వేదవి,ద్యార్థులు దీర్ఘయా◆త్రాభిముఖులుఁ
బరదేశులై భూమిఁ◆దిరిగెడువారును, గతిలేక యూఁకటఁ◆గ్రాఁగువారు
దూరంబు నడచి ప్రా◆ద్దునఁ బోకవచ్చిన, తెరువరులును మఱి◆దిక్కులేని
వేదబ్రాహ్మణులు వి◆నోదంబులకుఁ దమ్ముఁ బొడఁగనవచ్చిన◆భూమిసురులు
గీ. మొదలుగ నతిథులయి తమ◆సదనములకు, నేఁగుదెంచిన భక్తితో◆నెదురువోయి
తోడుకొనివచ్చి తనయింట◆దొరకినట్టి, యన్నపానంబులను సుపా◆యంబు నెఱుఁ
గలుగు గృహమేధి పుణ్యలో◆కముల కరుగు.

ఆ. ఇంటఁ గల పదార్థ◆మేమియైనను దాఁపక, లేక యున్న ఋణము◆చేసి యతిథి
కధిక భక్తితోడ◆నన్నపానాదులఁ, దృప్తి సేయవలయు◆దినదినంబు.

తే. అతిథి యూఁకతఁ గొని యింటి◆కరుదెంచి, కడు నుదాసీనతను బొంది◆వెడలె నేని
తనకుఁ గల పాప మగ్గృహ◆స్థునకు నిచ్చి, వాని పుణ్యంబుఁ గొనిపోవు◆ననుచు స్మృతులు.

ఆ. కాన నతిథియందు◆గర్వంబు మదమును, బరుసఁదనము కెలుచుఁ◆బెల్లిదంబుఁ
మాడుపడఁ జేసి◆భోజనశయ్యాసనములఁ బ్రీతుఁ జేయుం◆డనుచు గృహికి.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 151-157.

సీ. ఎదురేఁగి సాష్టాంగ◆మెరఁగి పాద్యం బిచ్చి, నారికేళకటాస◆నముల నునిచి
మందహాసోక్తిఁ గుశల◆ప్రశ్నమితోడ, రంభావిశాలప◆ర్ణములు పఱచి
శాల్యన్నసూపాజ్య◆శర్కరాబహువ్యంజనక్షీరదధు లర్ప◆ణంబుఁ జేసి
వార్చినపిదప సం◆వాహనమ్ముఖుల, గొనరించి తాంబూల◆మొసఁగి వెడలు
గీ. మడిఁగి పోయెదమన్న ద◆వ్వనిచి సిరికిఁ, దగినసత్కృతిఁ జేసి క్షే◆మమున ననిచి
యర్చఁ గావింతు రెప్పుడు ని◆ట్లతిథులైన, భాగవతులకు సప్పురి◆భాగవతులు.

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 1 ప 76.

క. జలమొండె తక్రమొండెను, ఫలమొండెను శాకమొండె◆భయభక్తి నిడక
వలెఁ గాని యతిథిఁ గాకికె, నిలయము వెడలింపరాదు◆నిర్దయుఁ డగుచున్. 3018

క. ఏపటి యతిథిం దపిన, పాపమునకు మితము లేదు◆భానుజ! యతనిం
గోపింపక భోజనశయ్యాసోపేతముగాఁగ◆బూజ యొనరింపనగున్. 3019

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 69-73.

—◆ ఉపవాసములు. ◆—

క. భూసురులకు వ్రతులకు నుపవాసము దగుఁ గాని యన్య◆వర్ణులకుఁ దగదు
భూసక్తి గలిమి పెద్దయు, దోషం బని యిందు ధర్మ◆సూర్యస్వాంతా. 3020

క. రాత్రిత్రయంబు బ్రహ్మక్షత్రియులకు నుపవసింపఁ♦జనుఁ దదధికమున్
రాత్రిస్థితిఁ దప్పింపని, మాత్రి నయిన మేలు కలుగు న♦మ్మాజవరేణ్యా. 3021

క. విను వైశ్యులకును శూద్రుల, కును నాలుగు గుడుపు లుడుగఁ♦గొలఁదికి మిగులం
జన దుపవసింప నుపవా, సనిరూఢత పెంపు కల్మి♦షము వారలకున్. 3022

ఆ. పౌర్ణమాసిఁ బూర్వ♦పక్షాష్టమీచతు, ర్దశుల నుభయపక్ష♦పర్వత వచ్చు
మష్టిఁ బంచమిని సు♦నిష్ఠులై నుపవాస, మున్న వివిధశుభము♦ లొలయు నండ్రు.

సీ. ఏకభుక్తవ్రత♦ మెంతయు నిష్ఠ మాసం బెల్ల నడపిన♦ సద్ద్విజుండు
శుభగాకృతియు రూప♦శోభితాంగనయు సత్పుత్రులును ధనధాన్య♦తతులు భోగ
ములు సద్గుణంబులు♦ భూరియశంబును, బొందలైన బహుశుభం♦బులకుఁ బాత్రి
మగు వేఁడుగాల మ♦య్యతులవ్రతము సల్పు నఖిలభూలోకసౌ♦ఖ్యములఁ బ్రబల

గీ. మొదమును గండ్రు రెండును♦ మూఁడు పాల్గు, శాకరసంబున నొప్ప న♦స్సైక్య నట్టి
దినము లెడపెట్టి కుడుచుచు♦ ధృతివహించు, నడపు వారల తెలుఁగులే♦ర్పడఁగ వినుము.

క. ఎక్కడు దినముల శుభములు, నెక్కు నఖిలవైభవములు♦ నెక్కు [illegible]
దక్కక యుండెడు కాలము, నెక్కు మహాత్మతయు నెక్కు♦ నిధి పుణ్యాత్మా.

గీ. వత్సరం బెల్లఁ బక్షోప♦వాసనియతిఁ, గడపి నతనికిఁ బుణ్యలో♦కంబు లెల్ల
వాసభూములు మాసోప♦వాసవృత్తిఁ, దైన బ్రహ్మలోకంబు సౌ♦ఖ్యంబు గలుగు.

ఆ. ఎంతనిష్ఠ గలిగె♦ నేనియు మాసంబు, లోని యంత యొక్క♦డైన దినము
లధిప యుపవసింప♦ నగుఁగాని మాసార్ధ, కోపవాసవృత్తి♦ పాప మండ్రు. 3027

గీ. మాతకును వేదమునకు ధ♦ర్మంబులకును, బరము లగుగురుశాస్త్రలా♦భములు లేవు
తపము లే దుపవాసవ్ర♦తంబుకంటె, నధిక మైనది దానంబు సు♦మహాత్మ లనఘ.

గీ. పావనంబులలో నెల్ల♦ బ్రాహ్మణుండు, పరమపావన మను శ్రుతి♦ పారవేంద్ర
యట్లు గావున భూదేవ♦తార్పణంబు, భక్తిసంభృతముగ నడ♦పంగ వలయు.

చ. అపశెననిష్ఠఁ జేసి సుర♦లావిమునుల్ మహితానుభావులై
రనఘ సవాసవర్ష సము♦నంతరకల్పిత మైనయేకభు
క్తనియమతంత్రమున్ నడపి♦ గాధితనూజుఁడు బ్రాహ్మణత్వముం
గనియెం మహోపవాసములఁ♦ గానిఫలంబులు లేవు భూవరా. 3030

క. కావున నుపవాసవ్రత, సేవనము శరీరమునకుఁ♦ జిత్తంబునకుం
బావన మైహికమహిమయు, జీవనియమసుఖము నిచ్చి♦యిన్ సమకూరున్.

క. పన మగునీవ్రతమున కం, గిరసుఁడు దర్శకుఁడు దత్స♦గీతవిధమునన్
నరు లెవ్వరు దన్నకు లస్పృడుర వారిం బొరయ వేమి♦ దుఃఖములు నృపా.

క. శివతంత్రంబు పఠించినఁ, బ్రీతి వినినఁ బాయుం బహుదినంబులు దివ్య
స్థానములఁబొంది తిరుగును, నాతెలివగు నపగభవమునందు నగుంబలుకన్. 3083

భారతము, అను. ఆ 4 పద్య 158 159.

క. ఇతిహాసము వినువానికస్యమున భుజియించిన నరుండు ◆ మునుఁగును నరకం
బున వరుణాసంకల్పము, దనుకను నొకపూటయైనఁ ◆ దినయుగంబుల్. 3084

గీ. పర్వసంక్రాంతిజన్మర్క్ష ◆ పాతభాను, వాసరంబుల రాతిరి ◆ వలదు భోజ
నంబుఁ గావింపఁ జేసిన ◆ నరుఁడు ఘోర, నిరయములనుండు యుగసహస్ర ◆ [illegible]

శేషధర్మము, ఆ 5.

—◆ వివిధవ్రతములు. ◆—

సీ. ఇహపరార్థ ముఖముచు ◆ నెడనెడఁ గుసుమకర, యామందు నాతండు సం◆ధ్యోపాసని
బున [illegible] నాత్మ◆సతియందు రతి సల్పు, భవ్యశీలుండు సదా◆ బ్రహ్మచారి
దేవపితృ◆అతిథిపూజావిధులం దిడి, మతి నంజుపురుషుండు ◆ మాంసభోజి
దనమున్ను పంక్తి◆దాయను భుజింప భుజించు, నంచితాత్ముండు విఘ◆సాశనుండు

గీ. వృత్త్యన్నంబు గుడిచిన ◆ పిదపఁ గుడుచు, నాతఁ డమృతాశి దినసంబు◆ [illegible]
వా [illegible] దస్వప్నుఁ డిప్పాలము లుపమ, హాధిక వ్రతములు [illegible] ◆ [illegible]

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 366. 367.

—◆ ఋషిశుశ్రూష. ◆—

సీ. స్నానంబు గావించి ◆ చనుదెంచునంతలో, జపవేదిఁ దగునీతిఁ ◆ జక్కఁ [illegible]
జపవిధ్య యొనరించి ◆ చాలించునంతలోఁ, జక్కఁగా దేవపూ◆జకు సమర్చ
దేవపూజ యొనర్చి ◆ తిలకించునంతలో, భద్రసాపూర్వభో◆జనము వెట్టి
[illegible] కర◆ములు గడ్గునంతలోఁ, బర్హాజినములచేఁ ◆ బాన్పొనర్పఁ

తే. బాన్పుపైఁ [illegible]నంతలో ◆ బడలిరని మనంబునఁ దలంచి తాలవృం◆తములు విసరి
తోడలపైనంఘ్రులుంచియొ◆త్తుచునసేక, సేవ లొనరించుఁ దపసిక◆ [illegible]

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 1 ప 89.

—◆ ఆచార్యసేవ. ◆—

సీ. విద్యారాజ్యభా◆గికి నేఁగువారికిఁ, జక్కనితోవ యా◆చార్యసేవ
[illegible] ◆తరణంబునకు మనోజవమైననావ యా◆చార్యసేవ
తత్త్వజ్ఞులకు సం◆తతసతివ్యాప్తమై, చాగినత్రోవ యా◆చార్యసేవ
అజ్ఞానహతులను ◆ విజ్ఞానులనుజేయు, సంజీవితీవ యా◆చార్యసేవ

తే. యాశ్రయించినవారల ♦ కర్థినిచ్చు, విష్ణుసాలోక్యసారూప్య ♦ వివిధదివ్య
భోగసామ్రాజ్యవైభవా♦భోగమహిమ, శాశ్వతంబైనదేవ యా♦చార్యసేవ.
తే. అనిశ మాచార్యసేవ గ♦ల్గినజనులకు, దేవభూదేవతీర్థసం♦సేవ లేల
అనిశ మాచార్యసేవగ♦ల్గని జనులకు, దేవభూదేవతీర్థసం♦సేవ లేల. 3039

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 ప 112. 113.

—♦ దేవపితృసమారాధనము. —

క. నృపవర పూర్వాహ్ణంబును, నపరాహ్ణము దేవపితృస♦మారాధన వి
ధ్యుపదిష్టకాలములు మ,ధ్యపుసమయము మానుపార్చ♦నార్హం బనయన్.
సీ. నరనాథ కాలహీ♦నంబును నశుచి సం,స్పృష్టంబుఁ బరిభుక్త♦శేషమును స
మంత్రికంబును వీత♦తంత్రంబుఁ గీటకే,శపరిమిష్టంబు రా♦క్షసులు గొంద్రు
మాననీయద్రవ్య♦మేనియు సురపితృ,క్రియల దురాత్ములకు ♦ నైనవారు
గుడిచిన నట్లు య♦క్కుడుపులఁ జోనపక, మత్తుని జడుని ను♦న్మత్తుఁ బతితుఁ
గీ. గ్లీబుఁ గుష్ఠి దేవలకుఁ జి♦కిత్సకునిని, వీతనియము నపస్మారి ♦ శ్విత్రి రాజ
యక్ష్మయుతుని నర్తకుని గా♦యకుని సోమ,విక్రయునివేదవిక్రయు♦నిఁ దవవలయు
ఆ. వడ్డి కిచ్చుకుడుచు♦వాఁడు సనన్నియుఁ, బ్రాణివిక్రయమున ♦ బ్రదుకునతఁడు
దైవపిత్ర్యములకుఁ ♦ దగరు సంధ్యోపాసనములు లేనివారు ♦ నరవరేణ్య. 3042

భారతము, అను. ఆ 2 పద్య 54-57.

—♦ ధూపదీపనైవేద్యాదులు. ♦—

గీ. సల్లకీజాతనిర్యాస♦మెల్లదేవ,తలకు మేలంతకంటె గుగ్గిలము లెస్స
యగలు గంధర్వయక్షోర♦గాదులకుఁ బ్రి,యంబు ధూపదానము సేడ♦నధిపవర్య.
గీ. తగినయాట్టెధూపము దేవ♦తలకునిచ్చి, పరమపుష్టియు నాయువుఁ ♦ బడయుఁ గర్త
యక్షగంధర్వపన్నగ ♦ రాక్షసులును, ధూపమున మెచ్చి కోర్కు లి♦త్తురు కుమారం
ఆ. దైవతార్చ లపుడు ♦ తామసభూత ర,క్షోముఖంబు లైన ♦ కుత్సితంపు
జాతు లెల్ల దీప♦సన్నిధి నడఁగునట్లగుట దీపదాన ♦ మధిక ఫలము.
గీ. అలసేయి ముఖ్యము మహి♦షాదిమేధ్య,జనితఘృతములుఁ దైలంబు ♦ మనుజనాథ
మధ్యమము లగు మేదోస్థి♦మాంసరసము,లరయ నింద్యములో దీపస♦మర్పణమున.
క. దేవతలకు నగ్రిపుసం,భావన నుపహార మిచ్చి ♦ పదపడి కుడువం
గా నలయము నట్లు సేయని, ధీవిరహితుఁ గసుర యగుట ♦ దెల్లం బధిపా.
క. తినయుంటఁ గలుగునన్నము, మును దేవతలకు నివేద్య♦ము గాఁ జేసి ప్రణా
మనివాపనసహితమనన్ప్రణ్యముగఁ గృతకృత్యుఁడగు నలయముఁ ♦ బుణ్యుం డనఘా.

క. తిలకిట్టము దధిమధ్వంబులు మఱియును ధూపములును ♦ బుష్పపరిమళో౦
బలునగుపదార్థములు విభుఁడుఱుపం బ్రియ మొసఁగు బలివి♦ధులఁ గుసుమములఁ గూర్చెన్.
భారతము, అను. ఆ 4 ప 12.

—♦ ఉపహారాదులు. ♦—

క. ఉపహారసమన్వితఁ దగు, సుపురుషున్పహాదైవతములు ♦ శుభములఁ గోర్చున్
నృపవర తత్కర్మరహితుఁ, గృప లేక నితాంతవిఫల♦కృత్యుం జేయున్.

ఆ. రక్తమాంససహిత♦భక్తపిండముల నుల్లసితలోహితాక్త♦లాజములను 3050
సునను బలి యొనర్ప ♦ నురగయక్షాసుర, ప్రముఖభూతములు శు♦భంబు లొసఁగు

క. సౌమ్యాసౌమ్యబలులు విను, సౌమ్యాసౌమ్యప్రకార♦జనకృత్యంబుల్
సౌమ్యప్రపోత్తమ యర్ప్యో, కామ్యముఁ దత్తత్ప్రపూజ్య♦కరణిం జేయున్.
భారతము, అను. ఆ 4 పద్య 5-7.

—♦ యజ్ఞము. ♦—

ఆ. శ్రేద్ధ వలయు మిథ్య♦చనదు వేదంబులఁ, బరిభవింపఁ దగదు ♦ భవ్యయజ్ఞ
కర్త కెపుడు నదియుఁ♦గాక దక్షిణలు మంత్రార్థపోషకంబు♦లందు రధిప.

క. ఈరీతి బొంతింగి చేసిన, యాగము సోమాప్తుఁ జేయు ♦ నప్పురుషునిఁ ద
ద్యోగ మొనర్పు మహాసుఖ,యోగము సోమాధిరాజ్య♦యుక్తము శ్రుతులన్.
భారతము, శాంతి. ఆ 2 ప 345, 346.

మ. పగలును రేయుఁ గుడ్చి జల♦పానము లోనుగఁ గుడ్చునష్ట తు
ష్టిగ నొనరించి మర్త్యుఁ డొక♦టిన్ నడుమన్ మతియొప్ప నంటు దో
మి తతని బాపఁ బారయ♦మిం దలకొల్పుచు హోమకార్యముం
దగుమెయిఁ జేయుచున్న విను ♦ తంగటిజున్నగు నూర్ధ్వలోకముల్. 3060

సీ. విను మింతి దైవికం♦బును లౌకికంబును, నన రెండుదెఱఁగులు ♦ యజ్ఞవిధులు
నష్టయాగార్జన♦వర్ధనాంచితధన,ధాన్యముల్ గొని దేవ♦తలకుఁ దృప్తి
యగునట్లుగా ఋత్వి♦గర్పవఁ మొప్పఁగాఁ, గావించునది వైది♦కంబు దేవ
తలకు మహోత్సవం♦బులు సేయుటయు చేత,వాద్యనృత్తము లన♦వద్యములుగ

గీ. సంఘటించుటయును ♦ సద్గంధమాల్యధూ,పప్రదీపభోజ్య♦భక్ష్యములు స
మాదరంబుతో ని♦వేదించుటయు లౌకి,కంబు రెండు నమర♦గణహితములు.

క. ధర్మములు దానములును స♦ద్వ్రతచయంబు, సదృశములు గావు వినుము యజ్ఞమునకుఁ గాన
యాజ్ఞకర్త లోకోత్తముం♦డతని కిచ్చుటతనిచేఁ గొను టధికపు♦ణ్యములు సఖులు.
భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 198, 199.

క. తనయాగమునకు శూద్రుని, ధన మడిగి యొనర్చెనేని ♦ తత్ఫలమా శూ
ద్రునిఁ జేరు నట్టియాగము, చనఁ జేసినయతఁడు చచ్చి ♦ చండాలుఁ డగున్.

క. యాగార్థ మడిగినధనము, యాగమునకుఁ బెట్టవలయు ♦ నదియట్లయ్యై తా
భోగార్థముగాఁ దాఁచిన, యాగమబాహ్యుండు కాకి♦యై జన్మించున్. 3059

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 86-87.

సీ. అప్పుతోఁ బమానంబు♦లైనయన్నంబులు, కడిమోద సేయంగఁ ♦ గుడుచువారు
బహుధనధాన్యసం♦పదలసొంపు వహించి, పేదవిప్రకిని బొమ్మ♦ పెట్టువారు
నవరత్నభూషణాం♦బరసమగ్రిత మించి, ప్రీతిఁ బ్రొద్దొకవస్త్ర♦ పెట్టువారు
నాచంద్రతారార్క♦మైననిర్వాహముల్, గాంచి యుల్లము పల్ల♦వించువారుఁ

గీ. గోరికలకంటె సాహస్ర♦గుణితఫలముఁ, బొరసియున్నిట్టి వెయినోళ్లఁ ♦ బొగడువారుఁ
గాని మిన్నక యుండెడు ♦ మానవుండు, మందునకునైన లేఁడు త♦న్మఖమునందు.

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 5 ప 124.

సీ. నిఖిలదేశాయాత♦నృపతిభూషాకర్ష, రేణుసంపోషిత♦శ్రోణికంబు
మహితావభృథలాభ♦మహిమ ధన్యత్వబా, హ్యదర్శితాపూర్వ♦సౌష్ఠవంబు
వరమంత్రతంత్రపా♦వ్యదివ్యషాడ్గుణ్య, సంభృతానల హవ్య♦జన్యలక్ష్యకంబు
సమ్మతసాన్నాయ్య♦సౌగంధ్యసంపదా, ఘ్రాణభవిష్ణుప్రపూ♦తానిలంబు

గీ. హోమసుధామానురంజిత♦ద్యోతలంబు, నగుచు వసుదేవుఁ డధ్వర♦మతిశయిల్లె
భవ్యలీలామహోభూతి♦పంచకమున, లౌకికవిశేషముకొనఁగుచు ♦ నొప్పమీఱె.

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 1 ప 99.

సీ. స్థండిలస్థితయూప♦సమ్యక్ప్రశస్తప్రోక్ష, శాస్త్రీజనతంత్ర యజ♦నార్యాజకంబు
హోతృహస్తపవిత్ర♦జాతవేద పరిజ్వ, లితకీలికీలికా♦వృతనభంబు
పరమాన్నపృషదాజ్య♦ చరుపశుమిష్టాది, హోమజస్వాహాక♦రోల్లసితము
దత్తత్క్రియావృత్త♦తరసభాస్తారలో,క మహుర్ముహుర్మర్త్య♦కంపనంబుఁ

గీ. జంచదుద్గాతృసామగా♦నాంచితంబు, విశ్రుతాధ్వర్యుబుయ్యజు♦ర్వేదమంత్ర
నికర మకలుషహావిర్ధ♦నిర్జరప్ర, సాదితకరాబ్జ మగుచు నా♦ జన్న మమరె.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 8 పద్య 81.

మ. నానానూనసుగంధబంధురలతాం♦తశ్రేణిచే దివ్యసం
ధానానంతమహోపచారముల శ్రో♦త్రప్రీతి కృద్వేదమం
త్రానీకంబుల గీతవాద్యనటనా♦న్యధ్యానమానంబులన్

మహాభ్యుదయకరయాగమున్ సలిపి విష్ణుప్రీతిఁ గావింపుమయ్య. 3063

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, దా|| వెం|| ఆ 2 ప 243.

—◆ యజ్ఞశాల. ◆—

సీ. హోమకుండము నాభికా ◆ సూమరేఖ, పాలుపునూఁగారు తగుకుసగాఁ ◆ బ్రాహ్మణసక
కలశయుగళంబుఁ జాలిండ్లు ◆ గాఁగ యాగశాల మేలగు జవరాలి ◆ లీలఁ దాల్చె.

రామవిలాసము, ఆ 2.

చ. పనిపిన నాతఁ జేఁగి కనె ◆ ఘంజితనీలతరాజకాయ సం
జనితకరోటికాటుమును ◆ రాసఘుతప్పుతసచ్ఛలాశమాం
సనికరవర్ధమానవిల ◆ సత్ప్రముఖశిఖా ప్రభాసము
త్యనుపమమంత్రతంత్రకర ◆ యాజకఝాటము యజ్ఞవాటమున్. 3065

చంద్రరేఖావిలాపము, ఆ 3.

గీ. వ్యంజనవిభక్తి నాతుర ◆ నంద మొందె, కర్మకారకగుణవృద్ధి ◆ గడన నొందె
యుత్తమాగమపురుషా ◆ మాత్తమగుచుఁ, గ్రమభుజక్రియ మించె వ్యా ◆ కరణసరణి.

గీ. అత్తసోమంబు సజహ్వాస్త్ర ◆ గాజినంబు, ఖచితశుభ్రితిపదము [illegible]
హవ్యవాహనరథమునై ◆ హరుని విగ్రహంబుఁ దలపించె నయ్యగ్ని ◆ [illegible]

రామాభ్యుదయము, ఆ 3 పద్య 26 20.

సీ. మాళవ నేపాళ ◆ మగధాంధ్ర పాంచాల, భోజ కాంభోజాది ◆ భూమిపతులఁ
గనకథాశ్వశ్రేణి ◆ ఘనసమిత్కుశముల, జీమూతసమహోమ ◆ ధూమతతుల
దర్భాసనంబులఁ ◆ దగినపీఠంబులఁ, బంక్తులై కూర్చున్న ◆ పరమమునుల
సరసస్వరోదార ◆ సామఘోషంబుల, సురుచిరయాగోప ◆ కరణతతుల

గీ. ఘనరసధిష్ణ్యతతిఁ గనఁ ◆ బూర్ణకుంభ, కనకమయవేదికాసము ◆ త్కరములమరి
వినుతమంచితయూపాళిఁ ◆ బరగుజనము, యజ్ఞవాటము సొత్తేఁ ◆ నప్పు మెఱసెఁ.

భాస్కరరామాయణము, బాల. ప 514.

—◆ యాగభాగాన్నాలు. ◆—

సీ. స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానకృత్యంబుల, సమకాలములయందు ◆ జరుప దనికిఁ
బటులోభమూలదుర్భరతరాశాపాశ, బంధనయునను లోఁ ◆ బడుటవలన
రసవిమర్గంధక ◆ ప్రభృతవస్తుగణైకపాకనిరూఢి చొప్పడుటఁ జేసి
సంకీర్ణవర్ణస ◆ స్పర్శాద్యనాచార, కలనంబు గలిగి వ ◆ ర్తిలుటఁ బట్టి
గీ. యెక్కి వైద్యాగ్రగణ్యుల ◆ కెప్పుడైన, యాగభాగోచితత్వము ◆ గానరాదు

తేజరిల్లుచు [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] 11.

—♦ రాజసూయము. ♦—

క. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] 6070

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

ఆ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
([illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible])
[illegible] 1 [illegible] 232, 29[illegible]

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

గీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] 181.

—♦ అశ్వమేధము. ♦—

క. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

గీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

క. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]

క. వరయూపసురాజిత మగు, తురంగమముచుట్టుఁ బసుత•తుల నిల్పినఁ గాం
చరణ్యవము దక్షసఖ,స్ఫురణం బిట్టి దని చూపు•పోలిక మెఱసెన్. 3076

ఆ. అశ్వమేధమునకు • నాద్యంబు దక్షిణా, ధరణి యంద్రు గాన • నరునిచేత
విజిత మైన ధరణి•ప్రజనితప్రీతిమై, ఋత్విగర్చనముగ • నిచ్చెవాఁడు. 3077

తే. కోటికోటులు మాడలు • గుప్పవోసి, ధరణి వెల యని చెప్పి య•ప్పరమసంయ
మీశపతికి సమర్పించె • నతఁడు ఋత్వి,గావలికిఁ బంచిపెట్టె న•య్యతులధనము.

తే. అతులకనకమయము లైన • యజ్ఞవాట,వేదికాయూపతోరణ • వివిధభాండ
దండశయ్యాసనాదుల • ధరణినాథుఁ, డొసఁగె విప్రచయంబుల • కుల్ల మలర.

గీ. అట్లు విప్రుల కిచ్చి య•నంతరంబ, రాజులకు వైశ్యులకు శూద్ర•రాజి కన్య
జాతులకుమ్లేచ్ఛులకుఁబ్ర•భూతధనము, ప్రత్యేకంబు లిచ్చె నా•ధరణివిభుఁడు.

భారతము, అశ్వ. ఆ 4 పద్య 190-200.

క. పాటీరహీరవర్ణము, హాటకపుచ్ఛమును నల్ల•నగుచెవులును నిరా
ఘాటజవంబును నధ్వర,ఘోటకలక్షణములివియ • గోచర మైనన్. 3081

ఉ. కాయము చిత్రవర్ణములఁ•గల్గి మనోజవమైనయశ్వమే
ధీయహయంబు నాగమవి•ధిన్ విడువందగుఁ జైత్రపూర్ణిమన్
రాయడు సైన్యముల్ గొలిచి•రాసుతులైనను దమ్ములైన న
త్యాయతశక్తిఁ గావ నొక•హాయన ముర్విఁ బరిభ్రమింపఁగన్. 3082

క. కాలిలు గ్గినఁ బట్టుఁడు, ధీరతను హయము నిటల•దేశంబున బం
గారపుఁబట్టముపైఁ బతి,పేరాంకము వ్రాసి కట్టి • విడువఁగవలయున్. 30[illegible]

సీ. విణ్మాత్రములు సప్త•విడిచినతావుల, నెల్లహోమంబు సే•యించి యుచట
గోసహస్రంబు ధా•త్రీసుపర్వుల కాఁగ, మోక్తదక్షిణలతో • నొసఁగవలయుఁ
దీక్షితుండు హయంబు • తిరిగివచ్చెడుదాఁక, నియతభోగంబు ల•న్నియును మాని
భార్యతోడుత నసి•పత్రవ్రతముఁ బూని, బ్రహ్మచర్యంబు స•ల్పంగవలయు

గీ. సగరపతి నూఱుతురగమే•ధములు చేసెఁ, గాని యీనిష్ఠఁ జరియింపఁ•గానఁడయ్యెఁ
బ్రౌఢయుతంబుగాఁ జేయుమీ•క్రతువు నీవు, పాండునందన సకలసా•మగ్రులొసఁగ

సీ. హరికథావిముఖుని • నన్యాయవర్తనుఁ, బురుషార్థరహితుఁ ద•పోవిహీను
మిత్రవంచకుని స్వా•మిద్రోహిఁ బతితుని, యుద్ధభీరువు నన్య•యోనిరతుని
మాతృపితృభ•క్తులఁ ధర్మబాహ్యుని, జాతివిదూషకుని దు•ర్వ్యసనశీలు
బహుభాషి విశ్వాస•ఘాతకు ఋతుకాల,కర్మపరిత్యాగిఁ • గష్టులోభి

గీ. ఖలు వికత్థను బహువాదకరుఁ గృతఘ్ను, నాత్మకృత్యప్రతారణు నాతతాయిఁ
దగదు గొనిపోవఁగా నెంతధనికులైన, నధ్వరాలోక నానర్హులగుటఁ జేసి

సీ. ఆపుణ్యదివసంబునందు ధర్మసుతుండు, ద్రుపదపుత్రియుఁ దానుపవసించి
జపహోమదానసంస్కారపూర్వకముగా, నధ్వరవ్రతదీక్షనలవరించి
తురగరత్నంబుఁ గౌతూహలంబున గంధ, పుష్పాక్షతాదులఁ బూజచేసి
విజయిరుదాక్షరాన్విత హేమపట్టిక, ఫాలభాగంబునఁ బదిలపఱచి

గీ. చిత్రపటురత్నఖచితమంజీరకనక, కింకిణీచామరముల సలంకరించి
మౌక్తికావలిగొనబహువాద్యములు చెలంగఁ, గదలెనశ్వంబు మధ్యాహ్నకాలమునను

సీ. జననాథ బహుదుఃఖసాధ్య మీయశ్వమేధంబు తత్క్రతువిధానంబు వినుము
గోక్షీరతనువుఁ గుంకుమశిరోధియుఁ బీతవాలంబు నసితకర్ణంబునైన
వీతినర్చనచేసి విడిచి తద్రక్షకై, యతిశౌర్యధనులఁ దోడనుపవలయు
దేవ రుత్తమములద్విజాలఁ బుత్త్విజులుగావలయు వేర్వేఱ వారలకు నొక్క

గీ. గజము నరదంబు భటుచతుష్కముననుబూజ్య, గోశతంబును నన్నియ ఘాటకములు
వేయిబారువు లగ్గంబు విశదమౌక్తికములు నల్దుము పలయు దానముగ నొసఁగ.

ఆ. మహినసిపత్రిం బీవ్రిత, మహిమాంశుకులేంద్ర దీనికరయఁగ భార్యా
సహితుఁడు గావలెఁ బత్నీ, రహితునకు నుపక్రమింపరాదనిపలుకన్. 3088

జైమినిభారతము, ఆ 1 ప 75-78ఆ 6 ప 101, 102.

తల్లిదండ్రులు

సీ. జతనంబు మిగుల మాసములు దొమ్మిది యుదరంబునం గరము భరంబుతోడ
భరియించి పదపడి ప్రాణసంశయదశ,నొంది పుత్త్రినిఁ గాంచు నొనరఁ దల్లి
తపములు యజ్ఞముల్ దానముల్ వ్రతములు, దేవతాసజ్జనసేవనములఁ
గావించుఁ బుత్త్రినిఁ గామించి జనకుఁ డిట్లిరువురపాటును సరియె తలఁపఁ

గీ. దనయుఁగని తల్లిదండ్రులు దమకు నతఁడు, భక్తుఁ డగుటకుధర్మార్థసక్తుఁడగుట
కాసపడుదురు విను పట్టియాస సిద్ధిఁ,బొందఁ జేయునతఁడె చుప్పొంతనుండు.

క. జనకుం డధికుఁ డుపాధ్యాయునకుఁ బదిమడుంగు లెక్కదుర్వినాథా
జనకునకు దశగుణంబులు, జనని గురుత్వమున నిది ప్రశస్తము శ్రుతులన్. 3090

భారతము, ఆర. ఆ 5 ప 5 అను. ఆ 4 ప 139.

పితృభక్తి.

సీ. సకలశాస్త్రజ్ఞుఁడౌ • టకు నేమిఫలమన్నఁ, బితృభక్తియే కాదె • సుతవరులకు
ఘనవిక్రమక్రీడ • కలిమి కేఫలమన్న, జనకుఁ గొల్చుట గాదె • తనయులకును
బహుతరద్రవ్యలా • భమున కేఫలమన్నఁ, దండ్రిసేవయె కాదె • తనయులకును
సద్గ్రామైశ్వర్యసా • మగ్రి కేఫలమన్న, నయ్యఁ గొల్చుట కాదె • యాత్మజులకుఁ
గీ. గానఁ బితృభక్తి గలయట్టి • మానవులకు, నఖిలధర్మంబు నేకూరు • నతఁడు సేయు
పనులు కల్యాణయుతములై • పరగుచుండు, నమరపదసౌఖ్య మతనికి • హస్తగతము.

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 2.

మాతృభక్తి.

సీ. సవదరించుట యెట్లు • జఠరగోళంబున, నవమమాసావసా • నంబు దాఁక
ప్రేంకనైఁ బ్రసూతి • వేళాసముద్భూత, సంకటం బోర్వంగఁ • జాలు టెట్లు
కుత్సింపకుండ బెట్టు • లుత్సర్గవిణ్మూత్ర, లాలాద్రవశ్లేష్మ • జాలమునకు
నందంద నక్షోద • హములు దింపులు వోపఁ, బొదుకనిచ్చుట యెట్లు • దుగ్ధరసము
గీ. పంచకరపాట్లువడి తన్నుఁ • బెంచి విసికి, యాపదలఁ బాపి రక్షించి • సత్ప్రసన్న
దేవతాబుద్ధి భావించి • తెలియవలయుఁ, గొడుకు వంశాభిసంవృద్ధి • కోరలు సాఁగ.
క. ఈపాడిఁ గొడుకు జననీ, శ్రీపాదములకు నమస్క • రింపఁగఁ దగుఁ ద
ద్వ్యాపారకార్యకుశలిఁ బాపాటన మెపుడు సుతుల • కాయుష్య మగున్. 3098
గీ. సర్వతీర్థాంబువులకంటె • సమధికంబు, పావనంబైన జనయిత్రి • పాదజలము
సకలసూజుల కఖిలదే • వతలకంటె, జనని యొక్కఁడు సన్నుతా • చారనిరత.

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 18-20.

పితృకర్మ.

క. అమవస నమవసఁ బితృయజ్ఞముఁ దగఁ బిండప్రదాన • సహితముగా భ
క్తిమెయిం జేయునతఁడు నిత్యముఁ జేసినవాఁడ యగు స • మంచితచరితా.
సీ. పాడ్యమిఁ బితృయజ్ఞ • పరుఁడైనఁ జారుకాం, తాపతి విదియఁ గాంతలకుఁ దండ్రి
దదియను జవితిని • దా వాజిధనకుండు, పశుభాగి పంచమి • బహుసుతుండు
షష్ఠి ఘనాత్ముండు • సప్తమిఁ గృషిభాగి, యష్టమి వాణిజ్య • హృష్టుఁడును వసు
[illegible] • [illegible]జతఖులం దేక, శఫజంతువులును గో • చయముఁ గుప్య
[illegible] దగ బ్రహ్మవర్చస్వి • పుత్రికులును, ధనము గలవాఁడు విను చతు • ర్దశి [illegible]
[illegible] విప్రమ నమవస • సర్వసర్వ, కామ్యఫలభాగిఁ యగుఁ జుమ్ము • [illegible]

౫. అపరపక్షము పఞ్చమియును, నపరాహ్ణము మేలు పిత్రుసమర్చనమున కా
మ్యతిథి దశమి చతుర్దశి,స్పపర యష్టమియును ♦ నింద్యతఁ బోరయున్. 3097

౬. తిలమాషసస్యతములు పిత్రు,కలనములకు నత్తమములు ♦ గవ్యంబు మహా
ఫల మెద్ది యైన మత్స్యంబులు మాంసము విహితవిధిఁ బ్రభూతఫలంబుల్.

౭. గోలతియుసంజాదుఖడ్గంబు ♦ నెఱచి గండ, వ్రక్రముఁ దలిపలలంబు ♦ మేకమాంస
మొక్కొకఁ డొకటికి ఫలమున ♦ నెక్కుడండ్రు,పిత్రుసమర్చనవిదు లైన ♦ పెద్దలధిప.

౮. కార్తికఁ బైతృక మగు ♦ కర్మ మొనర్ప నిశ్చతుప్రత రోహిణిఁ ♦ బుత్రసిద్ధి
తేజ స్తారకమున నో ♦ జఃప్రాప్తి యార్ద్రఁ గ్రూరగపువర్తనము పు ♦ నర్వసువునందుఁ
గ్రామపశుపోదయ మని ♦ మిషగురుతార సుపుష్టి యాశ్లేష ను ♦ త్తమప్రవీర
తతి మఘలాభము సుఖఁ ♦ దనరుఫలమున పెంపు పుబ్బ సౌభాగ్యని ♦ స్ఫూర్తిసిద్ధి

౯. ఉత్తరన్యమునితారఁ బెక్క పశ ♦ ప్రముఖము లప్పట్టు, హస్తమునఁ గర్మసఫలత ♦ యుబ్బుచిత్త
రూపబాహాకారయుతు లగు ♦ సుతుల కనుట, యనిలతారవాణిజ్యన ♦ ర్ధనము గలుగు.

౧౦. విశాఖస ♦ త్పయబహుత్వ మనూరాధ రాజాధి ♦ కార మొందఁ
జ్యేష్ఠ భృత్యమ పెంపు ♦ మూలఁ బూర్వాషాఢ, నారోగ్యమునుత్త ♦ రాషాఢయము
సుకృత్యాషాఢ శో ♦ కోదయరహితత్వ, మభిజిత్తునందు వి ♦ ద్యాభియుక్తి
శ్రవణతారాలమునఁ బ ♦ రమగతిసిద్ధి ధనిష్ఠ రాజ్యము జల ♦ నిధిపతార
యిలువిదులు గాఁ దారకంబులు ♦ మూఁట నగిద,తార్క్ష్యఫలములు సదజావి ♦ కములు గోవు
లశ్వుల మూఁటను గుప్యకృ ♦ ష్యఫలశ్రేణియును,పశుల శుక్లశ్రాద్ధకర్తకుఁ ♦ గలుగు నధిప.

౧౧. దైవికకృత్యంబులకును, భూవర భూసురుల సూక్ష్మము ♦ శోధింపం
గా మలము గాని పిత్ర్యప్రాజాపధికిఁ బరీక్ష వలయు ♦ సమ్యగ్భంగిన్. 3102

౧౨. ఋణములు గనియు న ♦ మిత్రజనము, శ్రాద్ధపాత్రంబుఁ జేయంగఁ ♦ జన దమిత్ర
దత్తమైనది భస్మహుత ♦ ంబుఁ జొటుసిడిన తున బోలె నై ♦ చెడు నృపాల.

౧౩. ముట్టి సెటిఁగి శ్రాద్ధంబునకుం గైకొనట వేలు ♦ భూసురునిం గై
కొని యవని కాఁ డనిచ నాతనియుం మ్లికంబు సెఱుచు ♦ ధార్మికు నైనన్.

౧౪. దైవసంబంధమునఁ బాయుఁ ♦ బ్రేతభావ,మది సుతి నివ్వ గయఁ బిండ ♦ వట్లుగాన
పుత్రుని గయ కొకఁడైన ♦ ననికదాయ, నేక పుత్త్రులఁ గోరు దుర్గద్ధచరిత.

౧౫. ప్రేతు లనోగు లవికల,గాత్రులు పాత్రులు పైత్ర్యకములకు సచ్చా
స్త్రప్రోక్తము ముఖ్యంబు సగోత్రునప్పతకశత్రు నవ్యకులఁ గాన గతివా. 30105

౧౬. యుల్లి యదిసమును దుర్గాంసము, లాంగనుక్త గలిగమైనయాప్తు
గతి నురుతిలకత్తి ♦ గరిమేఖ గుసుఖంయుం, పద పృథ్వినియ ♦ కోటి యగుట. 3106

ఆ. పూరికటపాత్రిలు ♦ పాయసాదిద్రవ్యంబు, జంబువు ఫలంబు ♦ శ్రాద్ధకృతికిఁ
గావు తుమ్మ సేవ్యం♦గాను కాశ్మరీయముం [illegible] ♦ [illegible]

భారతము, అను. ఆ 3 ప 159–183, 200 ఆ 5 ప. 208, 204

క. పరమగునట్టి శ్రాద్ధభోజన, మొందఁబడందగు నడిగినాని ♦ [illegible]
గుడుచు నెడ మధువు మాంసం, బుడిగి కుడునవలయునందు ♦ గర్త్యము సెల్లన్.

క. పరమగు [illegible] శ్రాద్ధ, [illegible] సోమయాజి ♦ [illegible]
గుడిచినఁ జను [illegible], గుడిచినఁ దగు దీని [illegible].

[illegible] వైశ్వానరము, ఆచా. ప 27, 28.

క. ఆ [illegible] గృహస్థుని గృహమున [illegible] వాంఛ♦తోఁ [illegible]
[illegible] నివాసస్థలములు [illegible] గోస♦మూహముల [illegible].

క. తరుణవయస్సున సమసిన, పురుషులకును శస్త్రనిహతిఁ ♦ బొరసినవారికిన్
[illegible] కర్తవ్యము పితృపరిచరణము భూతతిథిఁ [illegible].

తే. అమ పితృసమారాధనం♦బాచరించు, నపుడు తత్క్రియ నాదిని ♦ [illegible]
[illegible] దేవతా♦ [illegible] పితృ [illegible] జపియించు ♦ [illegible].

క. [illegible] మయంబు [illegible] భక్తిభాగ్య♦ము [illegible] దీనిఁ [illegible]
చిన [illegible] బహ్వృతము, సెనయుఁ దురగమే♦ధఫలము♦నిచ్చుఁ [illegible].

హరివంశము, ఆ 2.

సీ. [illegible] తనికి ♦ సుతుఁ డతి భక్తితో, [illegible] తిమాసమును విధి ♦ [illegible]
[illegible] శ్రా♦ద్ధం బొనరింపుచు, నబ్దంబు పరిపూర్ణ♦మైనఁ జేయు
[illegible] సపిండీకర♦ణాహ్వయ శ్రాద్ధంబు, ప్రేతత్వమును బాసి ♦ పితృ [illegible]
[illegible] ♦ మృతిదినంబున శ్రాద్ధ. మొనరింపవలయు [illegible]

గీ. [illegible] ఏకోద్దిష్ట♦ [illegible], వినుసపిండీకరణము [illegible] ♦ [illegible] లేని
యతివలకుఁ గాదు [illegible] ♦ మృతిదినంబు, నందు వారి కేకోద్దిష్ట ♦ [illegible]

క. శ్రాద్ధమునందు [illegible] ♦ త్రయములు [illegible], కుతపకాలంబు తిలలు [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] దాతృభోక్తలకున♦ [illegible], తెగవు [illegible] ♦ [illegible]

ఆ. రజతపాత్రిచయము ♦ రజతకీర్తనమును, రజతదర్శనంబు ♦ రజత [illegible]
[illegible] రజతదాన♦మును పితృకోటికి, శ్రాద్ధవేళఁ గడుఁ బ్రశస్త [illegible].

క. [illegible] నొక నెల మత్స్యమాంస♦మున రెండు నెలల్
[illegible] మాంసమునఁ [illegible] తృప్తి♦బొందు [illegible].

సీ. కళను పిశితంబు పక్షిమాం♦సంబు పంది, యామిషము వేటపలలంబు♦ నధిక మైన
తృప్తి యొనరించు నొగిఁ బిత్రు♦ దేవతలకు, నెలలు నాలుగు నేనును♦ [illegible]
గీ. శ్రాద్ధకర్మంబునందు వ♦ర్జ్యములు వినుము, నెండలంబును దోస పు♦లాండు వుల్లి
యానుగ [illegible] వలసంది♦యాలు విచార, సొర ప్రత్యేక[illegible]♦[illegible]ములును.
క. కన్నియ కుంకుమపువ్వును జే,కొన్నధనము పతితువలనఁ♦ గొన్నధనము ద
త్తోపన్నతి వాదజయముగ, గొన్నధనము శ్రాద్ధమునకుఁ♦ గుత్సితము లిలన్.
గీ. రాత్రిఁ దెచ్చిన నీరు దు♦ర్గంధఫేన,పూరితంబగు నీరును♦ బొక్కనీరు
నూరఁ డెంతుని కూపంబు♦ నీరు ననఘ,గోవు తృప్తిఁ బొందనినీరు♦ కుత్సితములు
ఆ. కోడి యూరఁబంది♦ కుక్క నపుంసకుఁ, డసుర [illegible]ము శ్రాద్ధ♦హాని సేయుఁ
గాన సఖువునందుఁ♦ గావించునదిరతు, గాంగఁ [illegible]లు ధరణిఁ♦ గలయఁ జల్లి.
క. పతితులు సూతకులు రుజా,న్వితులు మలిను లంటిరేని♦ విను ద్రవ్యము వ
క్ష్యత నొందు రజస్వలయూ, పతితిందృము శ్రాద్ధవేళ♦ మందుఁ గుమారా. 3128
మార్కండేయపురాణము, అ 8 ప 130-213.
సీ. శ్రోత్రియసాముండు యోగి♦ సమ్యఙ్మను సోదరిసామునకు త్రినాధువు♦ సోమయాజి
మాతామహుండును త్రిసా♦ పర్ణుండు త్రిణాచికేతుండు త్రిసుపర్ణుండు♦ మహితసుతుండు
జామాత మతి మేన♦మామ మాతాపిత్రు,భక్తుండు విద్వాంసు♦ భార్యవిండి
బుత్విజుం డతిథి పై♦తృకకర్మయోగ్యులు, శ్యావదంతుండు నపుం♦సకుఁడు కునఖి
గీ. చేహరమువాఁడు రోగి ని♦ందితుండు రోగిసోమవిక్రయి కొండీఁడు♦ గ్రామయాచ
కుండు పరపూర్వపెనిమిటి♦ కూలి చదువు,చెప్పువాఁడును శ్రాద్ధన♦ర్జితులు సుమ్ము
వరాహపురాణము, వం. మ. అ 5 ప 55.
తే. పెద్దనిదురకు మాఁగన్ను♦ వెట్టుచున్న, మానవుని దెచ్చి దక్షిణ♦మస్తకంబు
గామహీశయ్యనునిచి యు♦త్క్రాంతి దాన, మవని దేవోత్తమునకొక్క♦యావుని చ్చి
తే. అచ్యుతానంద గోవింద♦ యనుచుఁ బద్మ,నాభ నామత్రియోచ్చార♦ణంబు జేసి
ప్రాణవాయువు దొలఁగ న♦యంత మీఁద, విధియుతంబుగఁ దత్క్రియ♦[illegible]లు దీర్చి.
తే. అగ్నిసంస్కారకర్మం♦బులాదిగా స,మస్తవిధులను వేదోక్త♦మార్గములను
నెరయఁ జేసి తిలోదక♦పిండదాన,ములు యథావిధిఁ గావింప♦ [illegible]
ఆ. యోగ్యులైన బ్రాహ్మ♦ణోత్తములను దోలు,[illegible] భోజ♦నంబు పిడపఁ
బైతృకార్థమునను♦ బ్రాహ్మణార్థము చెప్పు,[illegible]♦[illegible]తోడ.
క. కావునఁ గర్తయు భోక్తయు, భావపరిజ్ఞానశుద్ధిఁ♦ బాటించి ధర
త్రిపర సుస్నానాదులు, [illegible]♦[illegible]. 3129

క. తనయింటికి విప్రులఁ దోని, చని శాస్త్రార్థంబు గాఁగ ♦ సంకల్పముతో
నొనరన్ కుశాదికృత్యము, లొనరించి భోజనములు [illegible] ♦ యుచితక్రియలన్.

తే. విశ్వదేవార్థ మిరువురు ♦ విప్రవరుల, ప్రాఙ్ముఖంబుగ నొనరించి ♦ పైతృకార్థ
మనని ద్విజుల ముగ్గురఁ ♦ [illegible] ♦ [illegible]

తే. భోజనము సేయఁ బెట్టి ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]

తే. పైతృకశ్రాద్ధమొనరింప ♦ బరమభక్తి, యుక్తిలేక దురాత్ముఁడై ♦ యుండెనేని
మాలఁడై పుట్టుఁ గోటిజ ♦ న్మములయందు, ననుచుఁ బలుకుదు రార్యులు ♦ మనుజనాథ.

ఆ. యవలు వడ్లు చామ ♦ లావాలు మినుములు, తిలలు పెసలు గోధు ♦ మలు ప్రియంగు
వులు వనంబులందుఁ ♦ గలయోషధులు మేలు, శ్రాద్ధకర్మములకు ♦ సంతరింప.

క. [illegible] కందలు కోద్రవములు కంబులు రాజమాష ♦ ములు ననుములు చో
ళ్లులు [illegible] లును, గలవని యిడఁ జనదు పైతృ ♦ కర్మకు నధిపా.

ఆ. మునగకాయ యుల్లి ♦ ముల్లంగి గుమ్మడి, కాయ [illegible] ♦ కాయ పుచ్చ
కాయ నక్కదోస ♦ కాయ [illegible], కాదు గాదు శ్రాద్ధ ♦ కర్మములకు. 3136

ఆ. గోంగుకూర యాల ♦ కూర చెంచలికూర, తుంటికూర [illegible] ♦ [illegible] కూర
నల్లతోటకూర ♦ [illegible] కూర, శ్రాద్ధములకుఁ గాదు ♦ సంతరింప. 3137

ఆ. గొఱియ మేఁక కడితి ♦ గోడిగ యెనుఁబెంటి, గార్దభములపాలు ♦ గావు [illegible]
గంధఫేనిలములఁ ♦ గల్గిన జలములు, గావు శ్రాద్ధములకు ♦ భూవరేణ్య. 3138

ఆ. పాపకర్మ సేవ ♦ బాహ్యుని నతిరోగి, కుక్క నక్కఁ బిల్లి ♦ క్రోఁతిఁ గోడి
గ్రామసూకరంబు ♦ గార్దభంబును నగ్నుఁ, గాను చూడఁ బైతృ ♦ కంబు నాఁడు.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 251-278.

క. పితరులదినమునను నిమంత్రితుఁడై భుజియించు ధరణి ♦ దేవునిపితరుల్
హతపుణ్యులౌచు నమరావతినున్నను నరకమునను ♦ [illegible] రధిపా. 3140

శేషధర్మము, ఆ 3.

క. వపవాక్యంజనతాంబూలపునర్భోజనములు మహి ♦ [illegible]యును మం
గళాచారంబును శ్రాద్ధప్రదినమునఁ గర్తభోక్త ♦ లగు మానంగన్. 3141

సీ. పతితు నిర్మర్యాదు ♦ శ్రుతిశాస్త్రహీనుని, సంత్యక్తజపతప ♦ స్స్నానకర్ముఁ
గర్షకు మూర్ఖు రో ♦ గగ్రస్తు వైద్యు వైశ్యప్రవర్తనుని ద ♦ [illegible] లమ్ము
వాని గాయకు మూగ ♦ వాని మాతకుఁ గృషు, వృషలీపతిని నటు ♦ విటుని [illegible]
పితృమాతృవర్జితు ♦ వృష్ణిని బహుయాజ్ఞి, కీకసవాహకుని ♦ గ్నిజనుని

గీ. గ్రాహ్యమని జూదరిని గొండెగాని మత్తుఁ గుందగతను షండుని కుష్ఠిరో-
గాదనిందితుఁ గృతఘ్ను గర్వితుఁ బాపసేవకుని నయ్యభక్తికిఁ జేరఁ దగదు
క. పుత్రికాక్షేత్రజ్ఞులకుం బౌత్రులయు, సహితిరిపూపముఘ్నులఁ బంచ యజ్ఞపరుఁ దపో
న్వితుని శుచి నధికశాంతుని, బిత్రుకర్మములందుఁ గుడువఁ బిలుచుట యొప్పున్.

శేషధర్మములు, ఆ. సు. ఆ ౩ ప ౯౯.

జాతకర్మాదులు.

చ. సుతుఁ డుదయించునప్డు పరిశుద్ధసుసంచితశీతలోదక
ప్లుతసకలాంగుఁడై పితృపుష్టిపుణ్యమున్ భక్తితోఁ
బితరుల కామవస్తువులఁ బ్రీతిగ దానము చేసి శ్రాద్ధముల్
విహితముగాఁగఁ జేయఁదగు వేడుక నన్నము దక్క నన్నియున్. 3144

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 15.

సీ. తలయంటి రతిపుణ్యకాపసాంగనలు వెంతయు నింగుదీఫలతైలమునను
నటజాంగణమునఁ గాఁపునిచిరి లివృతితో, వెల్లుల్లి పాగయిచ్చి పిలుహొత్రుఁ
జాగించి రంచిలోఁ బిన్నము మూపునటాశివైభవంబు తృతీయ వాసరమున
నాఱవదినసంభావనం బాచరించిరి, జగదనోగిజనగణ ప్రార్థనములు
గీ. కొలనుగుడి పేరి దినముల కొలఁది యెటిఁగి, యఖిలమునిధర్మపత్నుల నాహ్వానించి
విన్నఁబోకుండఁ గ్రియ లెల్ల విస్తరిల్లఁ, దగ నొనర్చిరి పురటాలి తగవు లెల్ల.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

ఆ. తనకుఁ బెద్దలైన తాతతండ్రులపేరు, లొండె గురులపేరు లొండె మఱియుఁ
దగినయిష్టదేవతలపేరు లొండెను, దండ్రి నామ మిడఁగఁ దగు సుతునకు
సీ. అర్థహీనంబులు నపశబ్దములు నప్రశస్తంబులును జుగుప్సాసమేత
ములు నమంగలవర్ణములు నతిదీర్ఘాక్షరంబులు గోపాత్మకములు సర్వ
గురువులు సర్వలఘువులు నతి ప్రసిద్ధములుగాక యెల్లవారలకుఁ బ్రియము
నతిసుఖంబును జేయు నట్టిసమాఖ్యగ, యుక్తంబుగా నామ మొసఁగవలయు
గీ. బ్రాహ్మణేశులు లాగవిప్రాణశబ్ద, వాచకాంతంబులను శర్మ వర్మ గుప్త,
దాసులను ప్రత్యయంబుల దగ నొనర్పవలయు నని వేదములయందుఁ బలికెఁ జుండుం.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 171-177.

సీ. స్నపనవిధుల [illegible] యమునాటింపించిరి బాల్యముసుండునందుఁ గ [illegible]
పత్పూరార్థమునందు [illegible] కిని నన్నసంప్రాశన [illegible]

వంతెం జాతకర్మ ♦ మాచరించిరి పెద్దనికి గృహ్యసంప్రోక్త ♦ నియమసహిత
చలితోడఁ గర్ణవే ♦ ధంబు సల్పించిరి, శ్రవణర్క్షమున నాత్మ ♦ సంభవునకు
గీ. బ్రహ్మతేజోభివృద్ధికై ♦ పంచమాబ్ద వేళ సల్పి రుపాకర్మ ♦ విధి సుతునకుఁ
జదువఁ బెట్టిరి వేదంబు ♦ పదముఁ గ్రమము, సాంగముగ బాలకుని సుపా ♦ ధ్యాయు నొద్ద

కాశీఖండము, ఆ 3.

— ఉపనయనపద్ధతి. —

సీ. గర్భాష్టమాదిగాఁ ♦ గను షోడశాబ్దాంత, ముపనయనము బ్రాహ్మ ♦ ణోత్తములకుఁ
బదునొకం డాది యి ♦ ర్వదిరెండు తుదగాఁగ, నుపనయనము క్షత్రి ♦ యులకు నెల్లఁ
బండ్రెండు మొదలు ని ♦ ర్వదినాల్గు తుదగాఁగ, వడుగు చేయఁగఁదగు ♦ వైశ్యులకును
నంతలో వడుగుచే ♦ యక తక్కరేనియుఁ, బతితుఁడౌ నటుమీఁద ♦ బ్రాహ్మణుండు
గీ. అట్టివారల వ్రాత్యనా ♦ మాఖ్యులకును, నుపనయనములు చేయుట ♦ యుత్తమంబు
చేయఁ జొప్పడునందఱ [illegible] మానుగాఁ జేయుట శాంతి ♦ సమ్మతంబు.
కం. మారేడు మోదుగ విప్రుఁడు, భూరివటంబును ఖదిర ♦ మును వైశ్యుఁడు నెం
పారఁగ రావియు మేడియు, గౌరవమున దండములుగఁ ♦ గైకొనవలయున్.
కం. చిక్కని చక్కని యున్నని, సురిక్కనితోలూడ్చఁబడని ♦ పల్లిసెగలచే
నొక్కఁబడని దండంబులు, తక్కక యుపనయనవేళఁ ♦ దాల్పఁగవలయున్.
కం. తల నడుదు ముక్కు తుదయగు, కొలదిం గాళ్లకును నిల్పి ♦ కొల్చిన దండం
బులు విప్రరాజవైశ్యులు, తలకొని వర్ణాశ్రమమున ♦ ధరియింపఁదగున్. 3152

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 18, 21-23.

— ఆశ్రమధర్మములు. —

సీ. గురునకు భక్తుఁడై ♦ పరమాదరమున వే, దాభ్యాస మెప్పుడు ♦ నాచరించు
చును శౌచశీలత ♦ వినయంబు త్రిషవణ, స్నానంబు భాస్కరా ♦ నలసపర్య
పాటించుచుండుట ♦ బ్రహ్మచారికవృత్తి, ధనధాన్యములు గర్హి ♦ తంబు గాని
తెరువునఁ బడసి యా ♦ తిథిపూజ మిన్నగా, నన్నపానాది భో ♦ గానుభవముఁ
గీ. బొందువాఁడు గృహస్థుండు ♦ కందమూల, శాకఫలము లాహారంబు ♦ శయ్య భూమి
వనివాసికి నిస్సంగ ♦ వర్తనమున, భిక్షు బ్రదుకుగ యతి శాంతిఁ ♦ జేర్చియుండు.

భారతము, శాంతి. ఆ 4 ప 107.

— బ్రహ్మచర్యాశ్రమము. —

సీ. గురునకుఁ బ్రియహిత ♦ కరుఁడయి వేదాధ్య, యన మొనరించుచు ♦ నశన మనఁగ
భిక్ష నొనర్చుచు ♦ బిల్వపలాశోత్థదండములలో నొకటి ధా ♦ రణము జేసి

స్వాధ్యాయశీలుఁడు బ్రహ్మచర్యపరుండును, నియమములఁ బ్రియుండును విద్యయందు
[illegible] త్తము నబహుభాషియు నై [illegible]
గీ. ఘోరదుష్కృతములు సముద్భవిల్ల జరితములు, సత్యధర్మగురుభక్తి [illegible] లిగి
వెలిగి యిహపరసిద్ధుఁడౌ పుడమి నల్పమంత్రబలముల కీల నెఱిఁగి [illegible] బ్రహ్మచారి.

భార. అశ్వ. ఆ 2 పద్య 168.

క. పటుహాసభాషణంబులు, పరనిందాభాషణములు బహుభాషణముల్
పరిహార్యములుగఁ జేసిన, సరసిజముఖి వలదు బ్రహ్మచారికిఁ జెప్పుడున్. 3155

గీ. ఎప్పుడేమి పరిహాసమాడఁబోఁడు, మనసు గలిచి వనుచు [illegible] నాడు
[illegible] గానంబు శృంగారకథలు వినఁడు, వటువనఁగ [illegible] గాదు [illegible]

సీమంతినీకథాఖ్యానము, ఆ 2.

—— గృహస్థాశ్రమము ——

సీ. ఆగ్న్యప్రకాశనమార్గమునందయి, నిజదారనిరతుండై [illegible]
[illegible] బంచయజ్ఞపరుండు నతిథి [illegible] శక్తి [illegible]
[illegible] నుపతేం [illegible] శుచియు మైత్రిపరుండు
[illegible] శీలుండు సద్వ్రతస్థుండు నై [illegible]
ఆ. శక్య మైనఁ జల్పకుండ గర్మ సత్ప్రీతి [illegible] మిత్రులకు [illegible]
మాటకార్యమునను మధ్యస్థుఁడై గృహస్థుండు [illegible]
ఆ. పంచపర్వసుగత పరిణీతతో నిజదారతృప్తుఁడగుచు ధార్మికోత్తమ
పటు [illegible] బ్రిదుకఁ గాక గృహపతికి [illegible] ఫలము లగు.

భారతము, అశ్వ ఆ 2 ప 169 అను. అ 5 పద్య 41.

చ. శిరమున మేన సంస్కృతులు సేయక చందనధూపమాల్యలం
కరణము లెల్ల మాని ఋతుకాలములన్ నిజభార్యఁ బొందుచున్
దరుణుల [illegible] నై మధుమాంసవర్జి యై
గురుతరవృత్తితో [illegible] గృహస్థు ధాత్రిలో. 3159

భాగవతము, స్కం 7 పద్య 424.

సీ. [illegible] గృహ [illegible] దంష్ట్ర [illegible]
పండిత [illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. బధిరపంగ్వంధమూక◆బ్రహ్మచారి, యతిపరివ్రాజకాతిథి◆యువతి బాల
ధూత కాపాలికాద్యనా◆థులకుఁ గాక, భూసురోత్తమ గార్హస్థ్య◆మునకు సరియె
మనుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 27.

సీ. పరిణతయాగునింతి◆ప్రతికూలగాఁ జేని, తనయుఁడు తనయాజ్ఞ◆దాఁటఁడేని
నిజసహోదరులు వి◆నీతులై యునికేని, కోడ లోరపుఁ దక్క◆గొణఁగదేని
కూఁతు రీలువుఁ దుఁ◆గొదవ చూపదయేని, ఋణమును పాతకం◆బెనయదేని
తేజోగరిమ పరా◆ధీనతఁ జెడదేని, నింద్యాంధకారంబు◆నెఱయదేని
గీ. న్యాయమున మొల్లములపెల్లు◆డాయుచేని, యతిథిసంతర్పణం బింట◆నమరుచేని
సముచితాచారములు గొన◆సాగుచేని, కలదె గృహమేధిధర్మంబు◆కంటె మేలు.
పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 5 పద్య 166.

— ◆ వానప్రస్థాశ్రమము. ◆ —

సీ. గ్రామంబు దొలఁగి యా◆రణ్యస్థలంబునఁ, బర్ణశాలావాస◆పరత నొంది
స్నానసంత్రయము రెండు◆సంధ్యల నడపుచు, బ్రహ్మచర్యవ్రతి◆భ్రాజి యగుచుఁ
బూరిపంటలు పండ◆బాలు మూలములు శాక, సమితియంబును నశ◆నములుఁ గొనఁగ
నజినంబు వల్కల◆మంబరంబులుఁ గాని, శయనక్ష్మాస్థలంబు భూ◆స్థలి నొనర్చి
గీ. యతిథులకు నెద మెచ్చ యా◆హారములును, నర్తి నాత్మీయములలోనఁ◆బంచి పెట్టి
యాధ్యయనహోమశీలుఁడై◆యన్నియింద్రియములగెలిచివానప్రస్థు◆పతిశయిల్లు.
శా. తానున్ భార్యయు నేగుఁ బేరడవికిం◆దానొక్కఁడైనం జనున్
మానాహంకృతు లూడ్చి యింద్రియములన్◆మర్దింపు నస్నో జడల్
పూనుం దాపసశాస్త్రముల్ చదువుఁ జో◆ల్పున్ గోష్ఠి విజ్ఞాళితో
వానప్రస్థవిధాప్రవిష్టుఁడు ప్రజా◆వాత్సల్య నిష్ఠాత్మతన్. 3163
భారతము, ఆశ్వ అ 2 ప 170. శాంతి. ఆ 2 పద్య 232.
చ. పరమగృహస్థధర్మపరి◆పాలనశీలవృత్తి ధన్యుఁడై
పురుషుఁడు సార్థకంబు తనుఁ◆బొందినఁ బుత్రఫలన్ దదాశ్రమా
కరులకుఁ జేసి తానుఁ దన◆కాంతయుఁ గానకు నేఁగి సత్తప
శ్చరణవిధంబు సేయుచుక◆సంతతమున్ దపమాచరించుమన్. 3164
విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 159.

— ◆ సన్న్యాసాశ్రమము. ◆ —

క. పుత్త్రకళత్రద్రవ్యక్షేత్రారామముల యాస◆విడి యెచ్చోటన్
మైత్రి యొకర్తుక బ్రహ్మకుతూహలియై క్రియలు విసర్జించి చరితన్. 3165

క. సౌహార్దవచనరచనా, బాహుళ్యతవలన నెల్ల ప్రాణుల నధిక
స్నేహమున బుజ్జగించుచు, నైహికములు విడుచు నుచితమగు భిక్షునకున్.

ఉ. ఏకదినంబు గ్రామమున నేనుదినంబులు పట్టణంబునం
దేకమతంబుతోడ వసియింపక ద్రివర్గగృహంబులందు న
స్తోకతభిక్ష మెత్తి పరితోషమునన్ భుజియించి దేహయా
త్రాకుశలంబు గైకొనుట ధర్మము భిక్షునకున్ నరేశ్వరా. 3167

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 162-166.

క. వ్యామోహంబునులోభము, కామక్రోధములు మదవికారము దర్పో
ద్దామమును లేక యాత్మారాముండై భిక్షుడున్న రంజిల్లు జుమీ. 3168

క. భిక్షాకదంబకంబున, నక్షయశారీరవహ్ని నందును దినమున్
లక్షించి వేల్వ గల్గిన, సాక్షాదీశ్వరుడు గాడె సన్న్యాసి నృపా. 3169

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 168.

యతిధర్మములు.

సీ. సర్వభూతదయాసుసంగంబు దగిలి యతీతవస్తువుల జింతింప కెవన
నాగతంబులమీద నాస సేయక వర్తమానలబ్ధము లుపేక్షానిరూఢి
గూర్చు చంగంబుల గూర్మమట్లట్టి యింద్రియముల లోనికి దిగిచికొనుచు
సముచితకాలభిక్షాచర్య దొరకొన్న యంతన నిజదేహయాత్ర నడపి

గీ. గ్రాస మాచ్ఛాదనంబు దక్కంగ నెవ్వ డర్థి నెయ్యది యిచ్చిన నందలేక
వారభోజి యగుచు నసహ్యారసఖ్యమతి నిరాకృతిరహితుడై యతి వెలుంగు.

క. అనసూయయు నక్రోధం,బును దమమును బ్రహ్మచర్యమును ఋజుభావం
బును సత్యంబు నమైథునము నహింసయుం జూవె యతికి ముఖ్యవ్రతముల్.

గీ. వృక్షమూల నివేశివిజననిలయ, విపినగిరిగుహానిత్యవివిక్తదేవ
సదనవాసి యై కౌటిల్యసౌఖ్యవస్తుసంచయనము లుడిగి యతి సంచరించు.

క. తన మేలు ప్రకాశింపక, తనుగనుగొనునట్టిజను లుదాసీనతమై
నునికికి దగియెడుచందంబున వర్తించుయతి సర్వముక్తత నొందున్. 3173

ఉ. ఏచోట్లైనను నిల్చు నాకటికి నేమేనిం గొనుం రాత్రియై
నచ్చో నెమ్మి శయించు నగ్నిపరిచర్యం బాసి వర్తించు దా
నిచ్చం గోరక లోకము నింద్రియజయం దేహభోగంబులన్
మెచ్చున్ గ్రామ్యసుఖంబు నొల్లకుండు యతి పేర్మిన్ నిర్మలుండై నృపా. 3174

ఉ. కినుకయు సంగవర్జన మ॰కించనభావము దాల్మి విప్రియా
సనము ప్రశాంతి యార్జవము ॰ శౌచము సర్వప్రియనిష్ఠ భైక్షభో
జన మింద్రియ నిగ్రహ కృప॰ సంతతతత్త్వవిచింతనంబు మా
నిని యతిధర్మముల్ ప్రతిగ॰ణించినభంగిన యేను తెల్పితిన్. 3176
భారతము, అశ్వ. ఆ 2 ప 172-175. శాంతి. ఆ 2, 5 ప 283, 16.

——॰ యోగిధర్మములు. ॰——

చ. అలసతయున్ విచిత్తతయు ॰ సత్యరవాదవతంబు రోగమున్
గలవము లోభమున్ భయము ॰ గామము క్రోధము లౌల్యమున్ వివే
ధము విమ యోగసేవకు న॰ ముఖ్యతఁ జేర్చిన యోగ మిచ్చున
ద్దు తెలిసి విడిచి పరిహ॰రించి యోగి చరించు సెల్లెడన్. 3177

ఆ. నిద్ర పెంపు నిద్ర॰నిగ్రహించుటయును, గొలఁది మీఱుటడుపు॰గుడుపమియును
యోగి కొప్ప సతఁడు ॰ యుక్తవర్తనుఁ డైన, నుడిదు దుఃఖహారి ॰ యోగ మెందు.
భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 262, 266.

క. మానము నవమానంబును, మానవులఁ బ్రమోదశోక ॰ మగ్నులఁ జేయున్
మానము యోగికి విష మవ,మానం బమృతంబుసుమ్ము ॰ మహితవిచారా. 3178

గీ. త్రావు నుదకంబు వస్త్రపూ॰తంబు నడుగు, పెట్టు నెడ దృష్టిపూతంబు॰ప్రీతితోడఁ
బలుకు సత్యపూతంబును ॰ బరమమైన, తలఁపు బుద్ధిపూతంబుగా॰వలయు యతికి.

గీ. సిద్ధిఁ గోరు యోగికి విను ॰ శ్రాద్ధమునకు, దైవయాత్రామహోత్సవ॰స్థానమునకు
సర్వరాతిథ్యపూజల ॰ కనులితోత్సవముల కెప్పుడు నరుగంగ॰వలవ దనఘ.

చ. మనుజులు దన్నుఁ జూచి యవ॰మానపరాభవముల్ పొనర్చువ
ర్తనమున నట్టివేషమును ॰ దాల్చి సమస్తజనమ్ములున్ భుజిం
చినమటియోగి బొగ్గు పొగ ॰ చీఁకిలి ముంగలలేనియిండ్లకున్
జనునటిభిక్షు కెప్డు మును॰ పన్నగృహంబుల కేఁగరా దొగిన్. 3181

సీ. వేదవేదాంగపార॰ ॰ విప్రగృహము, లందు సంపాదితంబైన ॰ యట్టిభిక్ష
యనఘుప్రాణాగ్నిహోత్రంబు॰సాగమునకొనర్చి యెనరించునది భోజ॰నంబు యోగి.

క. విశ్వకరచరణకంధరు, విశ్వాననసయనకర్ణు॰విశ్వాకారున్,
విశ్వాత్ముఁ బొందుటకు యో,గీశ్వరుఁడు జపింపవలయు ॰ నెప్పుడుఁ బ్రణవమున్.
మార్కండేయపురాణము, ఆ 3 ప 334, 336-341.

— చాతుర్వర్ణ్యధర్మములు. —

సీ. అతసీసుమోదము జప • యజ్ఞ దధ్యయనోపజీవి తపశ్శోభి • భూసురుండు
క్రూరంభయజ్ఞుండు • పరమదండోపజీవనుఁడు పాలనశోభి • వైశ్యుఁ డమల
పౌశ్యయజ్ఞుఁడు విక్ర • యాజీవి యాతిథ్యపరిశోభి శూద్రుండు • పరిచరత్వ
యజ్ఞుండు శుశ్రూష • యాజీవి దత్తుత్వశోభి యట్టులు గాని • చొప్పు లఖిల
ఆ. వర్ణ జాతులకు న • వశ్యంబు నాలవవాని కెమ్మెయిం బ్రి • వర్ణభక్తి
వలయుఁ బడప యతుల • వలన విశేషించి, నిత్యనిజపరతఁ • గృత్య మరయ. 3184

భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 290.

— బ్రాహ్మణధర్మము. —

సీ. ఎవ్వఁడు సత్యంబు • నెన్నఁడుఁ బల్కు హింసావిదూరుఁడు గుణ • జనహితార్థి
యింద్రియంబుల నోర్చి • యెల్లవారలఁ దన యట్ల కాఁ జూచు ధ • ర్మాభిరతుఁడు
గామంబు దగులండు • కర్మంబు లాఱును, సముచితసంప్రయో • జ్యత నొనర్చు
శక్తిప్రణష్టాత్ముని • ననఘు బ్రాహ్మణుఁ డని, యనిశంబుఁ గీర్తింతు • రమరవర్య
ఆ. లార్జవంబు శమము • సద్యమనంబును, బరమధనము సువ్వె • బ్రాహ్మణునకు
ధర్మగతికి నవియ • తగుసాధనంబులు, వేదవిహితముఖ్య • విధులు నెఱయ.

చ. మునుఁ జను నుప్పు నువ్వులును • మాంసము గోవు వ్రమఁబుఁ గూడుఁ గ
ల్లును ఘృతతైలమాక్షికము • లున్ ధృతకేసర మైనజంతువున్
ధన మధికంబు గాఁ బడయు • దానికి సేనియు విక్రయింపఁ గా
దనుమతి యీఁది వైశ్యకృతి • నైనను విప్రున కాపదాగతిన్. 3185

భారతము, అర. ఆ 5 ప 24. శాంతి, ఆ 2 ప 344.

గీ. అవనిసురునకు యజనంబు • యాజనంబు, నంచితాధ్యయనంబు న • ధ్యాపనంబు
దానము ప్రతిగ్రహం బనఁ • దనరునైన, యారు కర్మంబు లగుచుఁ జె • న్నారుచుండు
సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

— క్షత్రియధర్మము. —

క. శత్రుల నాజి నోర్చుటయు • సర్వభయంబులఁ బొందకుండఁగా
ధాత్రి బరిగ్రహించి యుచి • తస్థితిఁ గాచుటయుం బ్రియంబుతోఁ
బాత్రుల కర్థ మీఁగియును • బ్రాహ్మణపూజయుఁ జూవ్వ యుత్తమ
క్షత్రియధర్మముల్ సుగతి • కారణముల్ విపులార్థమూలముల్. 3186

చ. యజనము దానకర్మమును నధ్యయనంబును దస్యుహింసయుం
ప్రజ ననురాగ మొందఁ బరిపాలన సేఁతయు సంగరంబునన్
విజితవిభీతినై నురవడించుటయున్ నృపధర్మముల్ గుడు
ప్రజలిలఁ గాయమానసముదంబు సుధర్మువు వీనిలోపలన్. 3189

ఆ. క్షత్రియులకు విప్రసంరక్ష ముఖ్యధర్మంబు ధరణి వారికగుణామునఁ
గాని బ్రదుక దమ్మహానుభావులపాలనంబు సేయ శోభనంబు నొందు. 3190

క. వసుధేశుధ్యయనము యజనము దానము సాధుపోషణము దుర్జనులన్
దమియించుటయు సముత్సాహము కల్మియు ధృతియు నృపులకగుధర్మంబుల్.

గీ. శస్త్రజీవకయును నరిహస్తభాగ మాహరించుటయును భృత్యుసరయుటయును
ప్రజవివాదంబువినుకోటఁ బహుపాత్రగామియును రాజులకుఁ గృత్యకర్మకోటి.

ఆరణ్య. ఆ 2 ప 247. శాంతి. ఆ 2 ప 224. అను. ఆ 5 ప 9_11.

—— వైశ్యధర్మము. ——

గీ. అధ్యయన దానయజ్ఞంబు లధిప వైశ్యునకును గృత్యముల్ శుద్ధార్థసముపార్జనము
సంచితద్రవ్యంబు పసుల రక్షించువాఁ డతండు వానికి నిది సుహధర్మ మనఘ.

సీ. వసుధాంబ లోకప్రవర్తనంబుల కెల్ల నుపకారకులు కృషియును నచేక
భంగి వేహారంబుఁ బసులఁ బెంచుటయుఁ గృత్యంబులు వారల కధ్యయనము
యజనంబు దానంబు సత్కర్మంబులు, త్రైవర్ణికద్విజత్వమ్ముకతన
వాతిథ్యములు విధేయములు వారికిఁ దిల గంధరసముల విక్రయము దగదు.

గీ. మూఁడుజాతులశుశ్రూష మూలకార్యగతి దధుపయుక్తి శూద్రులకు లిఖి నచేతను
వారు శుశ్రూషకులు విప్రసంపదంబు, వినయ మక్రూరులగుట తద్విహితకృత్యము.

భారతము. అను. ఆ 5 ప 11, 12.

—— శూద్రధర్మము. ——

సీ. ప్రియవాదితయును శాంతియును దాంతియు నవాలస్యంబు నతులశీలం బుఁగలిగి
వా కిది వలయు దీన సుదుస్తరంబు ఘోరంబు నైనసంసారజలధిఁ
గడతు వే నవి భిక్షుకజనంబులకు నెవ్వి హితము లప్పనముల సంతతమ్ము చేయ్యు
చదుగు లాత్మను నిష్ఠమడుగుచు సీచత నసుసరింపుము ధర్మమున్న మహాత్మ

ఆ. తంబు త్రైవర్ణికద్విజసంచయమ్ములఁ దృప్తిఁ జేసి దేహకుక్షి నడచి
పగలు రేయు వాక్పరిచర్య లొనరించి, శూద్రుఁడు దితాపదముల సుఖము నొందును.

క. జానొంటివాసముల స్వాస్త్యనితగతి లేదు శూద్రునకు యతిధర్మ స
న్న్యాసమునఁ దత్త్వజ్ఞాధికృతత్వంగాని యుర్వి ♦ తెలియవలెఁ జూడన్. 3196

గీ. తెలియఁదప్పితో గానసుచు ♦ నింగదెంచు, యతిఁగనుం గొని మానముఁ ♦ గడలు వోడమ
నెమరుకొని తప్పి కీర్తి పం ♦ చ్చుపము సేత, శూద్రునకు ధర్మవిధి యని ♦ శ్రుతులు సెప్పు.

భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 291-298.

ఉ. స్తేయము లేనివృత్తియు శు♦చిత్వము సత్యము నయ్యు నిర్జితేంద్రియుల్
మాయలు లేక దాయుటయు ♦ మంత్రము సెప్పక పంచయజ్ఞముల్
సేయుటయున్ ధరామరుల ♦ సేవయు గోవుల రక్షణంబు న-
న్యాయము లేమియున్ మనుజ ♦ నాథ యెఱుంగుము శూద్రధర్మముల్. 3198

భాగవతము, స్కం. 7 ప 415.

గీ. స్వామిహితమును దానంబు ♦ శౌర్యసహితము, భూసురోత్తమ సాధ్వాజ్ఞ ♦ పూర్ణసేవ
...పదాంబుజసద్భక్తి ♦ యనఁగ నివియె, శూద్రునకు ధర్మములు ♦ ...

మత్స్యపురాణము, ఆ 2 ప 125.

క. నాలుగవజాతివారికి, వాలాయముఁ జేయుటయు ♦ ...తరాసే
వాలసుణ నిత్యలబ్ధ, ధర్మలంబన పదియ యొసఁగు ♦ సకిల శుభంబుల్. 3200

సీమంతినీకల్యాణము ఆ 2.

—♦ కులాచారధర్మము. ♦—

క. ఒప్పెడునది యైనను గడు నొప్పని యది యైన నిజకులోచితపథముం
దప్పఁదగదండ్రు ధార్మికు లప్పని నిజభాగ్యవిహితమని యుండఁదగున్.

భారతము, ఆర. ఆ. 5 పద్య. 64.

తే. ఎంతదురవస్థ వచ్చిన ♦ నెంతగీడు గల్గినను గాంచిన నెన్ని విఘ్నంబులైనఁ
దనకులాచారమార్గముల్ ♦ దప్పఁదగదు టనుచితంబని చెప్పెఁ బ♦ద్మాసనుండు.

విష్ణుపురాణము, ఆ 3 ప 143.

—♦ వృత్తులు. ♦—

సీ. విమలవర్ణాదిక ♦ వృత్తికంటెను మేలు, యాచింపనొల్లని ♦ యట్టివృత్తి
పాత్రముండఁగఁ గొని ♦ బ్రదుకుకంటెను లెస్స, యనుదినంబును ధాన్య ♦ మడిగికొనుట
యాయాచితముకంటె ♦ నధికకల్యాణంబు, పరిగయేఱుకొనుట ధాన్య♦ధనము...
శిలవృత్తికంటెను ♦ శ్రేయము వాణిజ్యములు, ... ♦ బ్రదుకఁగనుట

ఆ. రొమదయచోట నృపతికి నాల్గువృత్తులుఁ దగుఁ, బ్రతిగ్రహంబు దగదు తలఁప
బాపదవసరముల నధముఁ డెప్పుడు నజాతి, వృత్తినున్న దోష విధము గాదు.
భాగవతము, స్కం. 7 పద్య 410.

దశావస్థలు.

ద్వి. సొగయంగ నొక్కటి చూడ్కికి రెంటు, వగ మాట నూర్పులు నిగుడ మూడింటఁ
దాప మైదింటను దప్పి నాఱింటు, నేపారఁ గుదువమి యేడింట మరలఁ
నొక్కండుఁ బల్కమి యెనిమిదింటు,నిక్క మూర్పులు లేమి తొమ్మిదింటఁ
జావు పదింటఁ గ్రచ్చరవికవహులకు, భావింప నివియ దశావస్థలండ్రు. 3204
పండితారాధ్యచరిత్రము, దీక్షాప్రకర. పుట. 79.

పరితాపవాక్యములు.

సీ. పన్నాగు మంత్రంబు మానుగా యమమాత, చటుల భూత గ్రహోచ్చాటనంబు
పరితాపప్రాప్తి పహిమ గంధర్వ యక్షాసిక గహన బాణాసనంబు
పద్భుజాననములు మహనీయ జయలక్ష్మి, విహరించు నుద్యాన విపులగతంబు
ప తోయప వేగంబు సత్తారి కుల శైల, పక్షపాతనిశాత పవి పగంబు
గీ. అట్టి నాలావుఁ దలపోయ కసువు లేక, నిఖిల రక్షణ పర యూగు సతి లేక
ఘనతరంబగు సద్వివేకంబు లేక, పో రొనర్పంగ వచ్చితే బుద్ధిలేక. 3205
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ పద్య 1996.

సీ. అస్మదీయంబగు నాదేశముసఁగాని, మిక్కిలి రవిమింట మెఱయు వెలుచు
నన్ని కాలములందు ననుకూలుఁడై కాని, విద్వేషియై గాలి వీవ వెఱచు
మత్ప్రితాపానలమందీకృతార్చియై, విచ్చలవిడి నగ్ని వెలుఁగ వెఱచు
నతితీక్ష్ణమైన నాయాజ్ఞ నుల్లంఘించి, శమనుండు బ్రాణులఁ జంపవెఱచు
గీ. నింద్రుఁ డాదల వామోలి నెత్తవెఱచు, నమర కిన్నర గంధర్వ సాధ్య సిద్ధ
నాగ విద్యాధరావలి నాకు వెఱచు, నేల వెఱవవు పలువ నీ కేదిదిక్కు. 3206
భాగవతము, స్కం 7 ప 226.

సీ. దిక్పాలకులఁ బట్టి తెత్తునా క్షణములో, వ్రక్కలు సేతునా వసుధ దొమ్మి
చుక్కలు రాల్తునా సూర్య చంద్రులఁ బట్టి, మోదుదునా భూమి మహేంద్రు బాల
దిగ్గజంబుల నొక్కదిక్కుకు దెత్తునా, చితుపరుల్ సేతునా శేషుతలలు
కులపర్వతంబులు కూల్తునా కూర్మంబు, పెదచేత వ్రేతునా పీఁచ మణఁగ

సీ. గరుడ గంధర్వ యక్ష♦కిన్నరులఁ బట్టి, చెఱలు బెట్టించునా లేక ♦ సురవరేంద్రు
బలముతోఁ గూడఁ ద్రుంతునా♦పట్టి తెచ్చి, పాదములపైఁ ద్రేతునా ♦ సవనతసఁబు
సౌగంధిక ప్రసూనసంగ్రహము, ఆ 1.

సీ. ఏనల్లి చూచిన ♦ నినుఁడు శట్టిదము గాఁ, బూని రొండలు గాయఁ ♦ బొదల వెఱచు
వలసినప్పుడె కాని ♦ మలసి యుచ్చటనైనఁ, జెలరేఁగి యనలంబు ♦ మెలఁగ వెఱచు
నాప భృత్యులగతి ♦ నా సలందఱుఁ గను, సన్నలఁ బను లెల్లఁ ♦ జరుపుచుండు
దళిలజీవుల నెప్పు ♦ యముఁడు నాయుంపఱఁ, గోలకాఁడై యుండు ♦ వేళ రొఁజేఁగి
గీ. భృత్యవృత్తిఁ సేనుప్రృత్త్యవై మెఱయుచుండు నతఁడు నాయందుఁ గలమహామహిమ తప్పు
తైనఁ జొప్పడ దట్టి న♦రాధముండు, రతివయును గెల్వఁగలఁడె? యో♦నరత్తుఁ గాక
శతకంఠరామాయణము, ఆ 4 ప 112.

—♦ రౌద్రివాక్యములు.

ఉ. ఎక్కడఁ గంటి సీతఁ బ్రియ♦నెక్కడికిం గొనిపోయె రక్కసుం
డెక్కడ నుండు వాఁడు ప్లవ♦గేశ్వర చెప్పుము నాప నా ఖలున్
వ్రక్కలు సేసెదం దనువు♦ వ్రచ్చెద నమ్ములఁ గ్రుచ్చెదం దఱల్
జెక్కెద నక్కడంచి పిడ♦చించెద నొంచెద సంహరించెదన్. 3209

శా. అస్మచ్చాప విముక్త బాణముల ను♦ద్యద్భూతలం బంతయున్
భస్మీభూతము సేసి యిందు భగణ♦ప్రద్యోతనాకాశమున్
విస్మిత్యన్విత బాహుశౌర్యమున నూ♦ర్విం గూర్చి కల్పాంత కో
గ్రస్మర్త్యవ్యమహోద్ధతిన్ సకలలో♦కప్రాణులన్ ద్రుంచెదన్. 3210

మ. ధరణీనందనఁ జూప కుండిన సమ♦ర్త్యశ్రేణి బాధించెదన్
వసుసన్ యక్ష పిశాచ రాక్షస చమూ♦వర్గంబు నుగ్గాడెదం
బోరి గంధర్వుల సంహరించెద మహా♦భూతంబులం ద్రుంచెదన్
నసులం జంపెదఁ గిన్కఁ గిన్నరులఁ జం♦ద క్రీడఁ జెండాడెదన్. 3211
భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. ప 67. అర. పద్య 330, 332.

—♦ రోదనము. ♦—

సీ. ప్రవిమలాక్షి నభోన♦భస్యాంబుదములకు, నవ వృష్టి ధారలై ♦ యవతరిల్లి
యాకర్ణ దీర్ఘ నే♦త్రాంభోరుహములకుఁ, గమనీయ నాళ భా♦వము భజించి
కలిత కజ్జలత ము♦క్తా హార లతలతోఁ, హరి నీల రత్న నా♦యకతఁ దాల్చి
లలిత వక్షోజ కు♦ట్మల చుంబనంబున, మధుప దంపతుల సా♦మ్యంబు వడసి

గీ. వేఁడి యశ్రులు నిగుడఁగ • వెక్కి వెక్కి యేడ్వఁ దొడఁగెఁ గలతాంగి పృ•థ్వీశు మ్రోల
మృదుల పంచమ నాకర్ణో•న్మిశ్రి నఘనగ్కంఠకాపవికారకా•కలిక యలర.

శృంగారనైషధము, ఆ 4 ప 87.

చ. కొసరి వసంతకాలమునఁ • గోయిల కూఁ(రొ)ప్పిన భంగి నేడ్చె న
వ్వసనపరాహతత్రికొంద చతిఁ • బెద్ద యెలుంగున వెక్కి వెక్కి వె
క్కసమగు మన్యువే మునఁ • గాటుక కన్నుల నీరు సోనలై
యుసిఁక కాయ లంతలు ప•యోధరముల్ దిగఁ జాలు చుండఁగన్. 3213

కాశీఖండము, ఆ 5 పద్య 167.

ఉ. పాటున కింతు లోర్తురె కృ•పారహి తాత్మక! నీవు ద్రోవ ని
చ్చోట భవన్నిశాంతరము • సోఁకెఁ గనుంగొను మంచుఁ జూపి య
ప్పాటలగంధి వేదన నె•పం బిడి యేడ్చెఁ గలస్వనంబుతో
మీటిన విచ్చు గుబ్బచను•మిట్టల నశ్రులు చిందు వందగన్. 3214

మనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 70.

ఉ. ఈసునఁ బుట్టి డెందమున • హెచ్చినశోక దవానలంబుచేఁ
గాసిలి యేడ్చెఁ బ్రాణవిభుఁ•కైనటుకన్ లలితాంగి పంకజ
శ్రీసఖమైన మోము పయిఁ • జేలచెఱంగిడి బాలపల్లవ
గ్రాసకషాయకంఠకల•కంఠవధూకలకాకలీధ్వనిన్. 3215

పారిజాతాపహరణము, ఆ 1 ప 133.

శా. ఆ జాబిల్లి వెలుంగు వెల్లికల డా•యన్ లేక రాకానిశా
రాజశ్రీసఖమైన మోమునఁ బటాం•గ్రిం బొత్తి యొత్తె త్తి యా
రాజీవానన యేడ్చెఁ గిన్నరవధూ•రాజత్కరాంభోజ కాం
భోజీ మేళవిపంచికా రవ సుధా•పూరంబు తోరంబుగాన్. 3216

వసుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 52.

శా. వేణీ వేష్టిత కంఠ యై తరళి భా•వీ భూత చైతన్య యై
ప్రాణాలంబిత బిల్వాణ స్మరణ యై • బ్రాణింపు పై నెత్తి యా
వీణా లాపిని యేడ్చె నిర్జరవధూ•విన్యస్తహస్తాబ్జ క
ల్యాణీరాగ విపంచికాశ్రుతి నొయాం•ఁం జా సుతారంబుగన్. 3217

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 6.

మ. అకటా! చేరదు నేలకుం దగఁడె స•ప్తాంభోధివేష్టిభవ
త్సకలక్ష్మాపకలాపభూపమకుటాం•చత్పద్మరాగోజ్జ్వల

ప్రకటానర్గళ నిర్గళ త్కిరణ శుంభత్పాదుఁ డైనట్టి రా
జకుమారుం డని యేడ్చెఁ గన్నుఁగవ నశ్రుల్ కాల్వలై పాఱఁగన్. 3218

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంకర. ఆ 5 పద్య 96.

చ. నరవర యేమిచెప్పుదు విచంగడు నద్భుతమప్పుడత్తలో
దరి యెడ తెంపిలేని సముద్రగరవంబున నేడ్వఁ జొచ్చెఁ లోఁ
గరుణ దలిర్పఁ బక్షులు మృగంబులు మేఁతకు మాని కన్నులన్
దొరఁగెడు బాష్పపూరములతోఁ దగుచుట్టులఁ జూచుచుండఁగన్.

నాసికేతోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 210.

మ. బలవద్దర్పక శస్త్రికా హతులు సైపన్ లేక యవ్వేళ న
వ్యాలినీలాలక యంబ రాంతపరిణీతాత్మీయ ఖిన్నాననో
త్పలినీ బాంధవ యాము నేడ్చెఁ గడు భూపాలైక రాగంబునన్
గలకంఠీకుల కంఠ కోమల కుహూకారంబు తోరంబుగాన్.

సంవరణచరిత్రము.

ఉ. పాటలగంధి యేడ్చె ఘనభాసుర పంకజ లోచనంబులన్
నీటు చెలంగ పొంగి నవనీలసరంబులభంగి నద్భుతో
త్పాటన మొప్ప నుప్పతిలి పయ్యెద సయ్యెద నయ్యెడన్ పడన్
మీటెడు నీటుగుబ్బచను మిట్టలపైఁ బడి జార నీరముల్.

చంద్రదేవోపాఖ్యానము, ఆ 1.

ప్రజ్ఞ.

క. ప్రజ్ఞయ ప్రతిష్ఠలాభము, ప్రజ్ఞయ నాకం బనఁగఁ బ్రజ్ఞయ మువ్వే
ప్రజ్ఞయ కైవల్యంబును, బ్రజ్ఞాసాధ్యములు గాని పనులుం గలవే.

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 68.

క్షమ.

క. క్షమగలవానికిఁ బృథ్వీసమునకు నిత్యంబు విజయసంసిద్ధి యగున్
క్షమ యైనవానిభుజవిక్రమము గడున్ వెలయు సర్వకార్యక్షమమై. 3223

భారతము, అర. ఆ 1 పద్య 223.

గీ. క్షమయ జనులకాభరణము క్షమయ కీర్తి క్షమయ ధర్మంబు క్షమయ సజ్జనగుణంబు
క్షమయ యజ్ఞంబు క్షమయ మోక్షంబు క్షమయు సకలదానంబు క్షమయందె జగము నిలుచు

భాస్కరరామాయణము.

క. క్షమ గలిగిన సిరిగలుగును, క్షమగలిగిన వాణిగలుగు ♦ సౌరప్రభయున్
క్షమగలుగఁ దోన కలుగును, క్షమగలిగిన మెచ్చు శౌరి ♦ సదయుండు తండ్రీ.

భాగవతము, స్కం. 9 పద్య 463.

—♦ పగ. ♦—

ఆ. పగయ కలిగెనేనిఁ ♦ బామున్న యింటిలో, నున్నయట్లకాక ♦ యూఱడిల్లి
యుండ నెట్లు చిత్త ♦ మొకమాటుఁ గావున, వలవ దధికదీర్ఘ ♦ వైరవృత్తి.

చ. పగ యడఁగించు టెంతయు శు♦భం బది లెస్సయడంగు నే పగం
బగపగ నొన్న మార్కొనక ♦ పల్కకయుండఁగ వచ్చునే కడుం
దెగ మొదలెత్తి పోవఁ బగ ♦ దీర్పఁగవచ్చినఁ గ్రౌర్య మొందు నే
మిగతిఁ దలంచినం బగకు ♦ మేలిమి లేదు ధ్రువంబు గేశవా.

భారతము, ఉద్యో. ఆ 3 ప 53, 54.

—♦ ఉత్సాహము. ♦—

మ. అసిఁ జెండాడి విపక్ష వృక్షములు శౌ♦ర్యాగ్నిచ్ఛటం బేల్చి శ
త్రుసరిత్సైరథులన్ రణోర్వితలమున్ ♦ సంక్షుణ్ణముం జేసి వై
ర్యసృగార్ద్రిం బొనరించి ప్రౌఢి గొన కు♦ద్యత్కీర్తి సహాయము
ల్వెస సిద్ధించు నటంచుఁ బల్కు నరసో♦ర్వీనాథు సేనాధవుల్.

—♦ హాస్యము. ♦—

ఉ. అదె యిదె వచ్చె వచ్చె నర♦సాధిపు దాడి యటంచుఁ బాళెము
ల్వెదరి ఖరీదుఁ దేఁగు నెడఁ ♦ బెంపటి ఖానులు వెన్క ముందుగాఁ
గదిసి హయాళి నెక్కి హయ♦కంధరము ల్వడగాన కప్పుడే
చదిపిరి వాజి మస్తముల ♦ శత్రులటంచు భ్రమింతు రెంతయున్. 3227

నరసభూపాలీయము. ఆ 3 పద్య 12, 13.

—♦ చింత. ♦—

సీ. భేషజం బెద్దాని ♦ భేదింపఁ జాలదు, లంఘనంబున నెద్ది ♦ లావు చెడదు
తలఁగించు బుద్ధిని ♦ ద్రావహోత్సాహమ్ము, ధాకార తేజోబ♦లాది నెద్ది
నాసత్యచరకధ♦న్వంతరిప్రభృతివై, ద్యులకు నసాధ్యమై ♦ యుండు నెద్ది
దివసంబు లాకేడ ♦ తిక్రమించినయప్డు, జీర్ణత్వదశనధి♦ష్ఠింప దెద్ది
గీ. ప్రత్యహంబు నవత్వంబు ♦ వడయు నెద్ది, యట్టి చింతాజ్వరంబు న♦న్నలముకొనియె.

సేవిం ... సనుము నింక నే ♦ నెచటఁ జొత్తు, నెట్లు నిర్గింతు మేరుమ♦హీధరంబు.

కాశీఖండము, ఆ 1 ప 111.

—♦ మూర్ఛ. ♦—

చ. పవనతనూజుచేత వినఁ♦బడ్డ విభాకరసూనుతోడి బాం
ధవము నిజంబు విక్ర్రమోక్తి ♦ దైవము యీచెడువార్తయంచు బి
ట్టవిసిన యుల్లముం దొరఁగు ♦ నశ్రులునై యటులుండి పోలన
య్యవని జమాచి రామశిర♦మౌనని మూర్ఛితి వ్రాలె భూస్థలిన్.

క. నలకలితఁ డరికాండము, తెలుఁగున నటు వ్రాలి తెలిసి ♦ తెప్పిరి మినుమై
విలపించనట్లు కదము ని,వ్వెఱపడి మఱియు నటు సూచి ♦ విహ్వాల యగుచున్.

చ. విని విని యంతఁ జానకి తన♦వీనులు వ్రియ్యఁగ మేనుదుర్భరం
బున ఁ బరివేలితైన నక్రియఁ ♦ బొల్పగలం బ్రళయాపతన్మహా
శనిహతిఁ బొందు చాడ్పున ని ♦ శాతతరక్రకచంబు కోఁతలం
దుని సుషంగి సెమ్మనము ♦ దూలఁగ వ్రాలె నతండు భూస్థలిన్.

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 385, 386, 1384.

మ. బలితప్రద్రవ మానసంగ పెదసలచేఁ ♦ బల్మెలు నిలోప్పలే
కలినీలాలక ప్రాణము వ్యదలి నే♦త్రాంభోజమార్గంబునం
గలయం బొంగుచు వచ్చి యున్నెలవునఁ♦గన్నీ టియేఁడ్డమై
నిలుప న్నలై న్నసింహభూరమణ మ♦న్నింపంగఁ బాడింతటన్. 3234

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఆ 3 పద్య 184.

—♦ ధైర్యము. ♦—

సీ. బుద్ధిందిరియముఖ ♦ మూలకుఁ జెట్టనికోట, విపదంబురాశికి♦ విక్రృతికోడ
ఖలదురాలాపమా♦ర్గణవజ్రకవచంబు, రణమహీస్థలికి శ్రీ♦కామధేను
శాత్రవదుర్గగ్రా♦ సంస్తంభనౌషధి, మొనయు చింతాశ్రేణి ♦ మూఁకవిప్పు
రోగాదిసంసర్గ♦ లోనఁగూర్పు పెన్నిధి, తూలం నేకాకుల ♦ తోడునీడ

గీ. సకలసుగుణసిద్ధి ప్రధానంబు ♦ సకలశౌర్యజాలసాఫల్యకరశక్తి♦సాధనంబు
ధైర్యగుణ మట్టి ధైర్యంబు♦దక్కఁ బోర, దత్తరింతురె యొకట మా♦తరముహాతు.

మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 108.

—◆ శమము. ◆—

క. మే లర్థింపను గీడును, గాలింబడి తొలఁగఁ ద్రోయ◆ఁగనఁ దూష్ణీభా
వాలంబిమనస్కుఁడ నై, యాలంబుగఁ జేసి నడతు◆ నయ్యురుదెఱఁగున్.
క. సరసాన్నముఁ బిణ్యాకము, సరిగాఁగ భుజింతు మృదుల◆శయ్యాతలమున్
ధరణియు నొకయెడ రుచికిన్, గరయంగా నొక్కరూప◆ యసురప్రవరా.
ఆ. నారచీరయైనఁ◆ జారుచీనాంబరం, బైనఁ గట్టికొనిన◆యప్పుడు హృదయ
మొప్ప దొప్ప దనక◆యుండుదు రూపాదుల,నలమికొనవు చక్షు◆రాదికములు.

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 58-60

—◆ దమము. ◆—

సీ. శౌచ మక్రోధంబు◆ సంతోష మార్జవ, మనసూయ విగతదై◆న్యత్వవృత్తి
యప్రమాదంబు దు◆రభిమానరాహిత్య,మతివాదవర్జన◆ మఖిలభూత
దయ గురుపూజనం◆బాస్తికప్రవణతా, త్యాగం బపైశున◆మ్యాంబు సాధు
జనసంగమం బస్పృ◆హాభావణంబు ని,స్పృహత యహింస సు◆శీలభావ
గీ. మింద్రియగ్రామజయమివి◆యెల్లదమము, వాక్కృతులువీనిఁగలపుణ్యుఁ◆డభయుఁడైహి
కములవలనను నాముష్మి◆కములవలన, శాంతిమంగళనిధి బోధ◆సౌమ్యమూర్తి.

భారతము, శాంతి, ఆ 4 పద్య 164.

—◆ సత్త్వరజస్తమోగుణములు. ◆—

క. అతినిందితము దమోగుణ, మతిమోహమయంబు సత్త్వ◆మనయముఁ బ్రకా
శిత నొప్పు నుభయగుణమి,శ్రితఁ బరఁగు రజోగుణంబు◆ సన్నుతచరితా.
మ. అసుఖాకారతనిద్రదైన్యము విమో◆హం బక్షమత్వంబుఁ దా
మసభావంబులు రాజలోభజడతా◆మానంబు లూహింప రా
జసవృత్తంబులు ధైర్యశాంతికరుణా◆సంతోషవిద్యాదు లిం
పెసఁగన్ సాత్త్వికచేష్టితంబులు నిజం◆బిట్లాత్మఁ గన్గొన్నియున్.

భారతము, అర. ఆ 5 ప 96, 97.

—◆ ఉచ్ఛిష్టము. ◆—

క. తలిదండ్రులతోడను బుత్త్రులతోనైనను సహోద◆రులతోనైనన్
బలి నుచ్ఛిష్టము దినువాఁ,డలఘుఁ బునరుపనయనంబుఁ◆ బ్రాపింపఁదగున్. 324

శివధర్మము, ఆ. ఖ. ఆ 3 ప 52.

♦ పరాన్నభుక్తదోషము. ♦

క. పరపాక పరాన్నంబులు, పరిహరణీయంబులగుటఁ ♦ బరభోజన మె
ప్పసునఁ జనదద్ద్రివ్యము లిరవుగఁ దా ధారఁగొని భుం♦జించుట యొప్పన్.
ఆ. ఎవ్వనింట నశన♦మెవ్వఁడు భుజియించు, వానిపాప మెల్ల♦వాఁడు నొందు
నటులఁ గాన ధరఁ బ♦రాన్నము వర్జింప, వలయు సుగతిఁగోరు♦వారి కెల్ల.
పద్మపురాణము, ఉత్తర. ఆ 2 ప 93, 94.

♦ పంక్తిదూషకులు. ♦

సీ. జూదరి గరదుండు ♦ వేదంబు సదువని,వాఁడు వడ్డికి నిచ్చు♦వాఁడు గాయ
కుండు గ్రామము పనిఁ♦గుడుచునాతఁడు గృహ,దాహి కుష్ఠము గల♦తనువువాఁ
డెఱుఁదెవుల్ గొన్నాతఁ ♦ డఖిలవస్తువులమ్ము, నమ్మెడునతఁడు సో♦మమ్మువిక్ర
యించినయతఁ డబ్ధి♦సంచారలాభోప, జీవకుం డుర్వీశ♦సేవకుండు
గీ. భార్యయును దానుబుత్త్రిలఁ♦బంచికొన్న,వాఁడు పసులఁబెక్కులెడ♦వాఁడు కపట
కృత్యముల్రముచ్చిమిని శిల్పి♦కృతులబ్రతుకు,వారుపంక్తిదూషకులండ్రు♦పౌరసేంద్ర.
భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 175.

♦ అపేయంబులు, నభోజ్యంబులు. ♦

క. తురగియు మహిషియు ఖరియును, గురిసినదుగ్ధములు నింద్య♦కోటిగణితముల్
ధరణీసురాదిజను, లప్పారవునఁ బోయిన నఘంబుఁ ♦ బొందుదు రధిపా.
సీ. మాహిషీక్షీరంబు ♦ నీనినపదివాళ్ల,లోని ధేనువులపా♦లును నపేయ
ములు ప్రేతవిషయాన్న♦మును సూతకాన్నంబుఁ, దలవరియన్నంబుఁ ♦ గులటయన్న
మును వనితోపజీ♦వనశీలునన్నంబు, వాడెడు పాడెడు ♦ నట్టివాని
యన్నంబు జూదరి♦యన్నంబు నూనరి,యన్నంబు బహివెట్టి ♦ నతనియన్న
ఆ. మును విశాగ్రణానదు ♦ మును వెండ్లియాడిన, పురుషునన్నమును న♦భోజ్య మండ్రు
పంచియన్న మధిక♦నిందాస్పదంబు ప,ర్యుషితశుష్కములను ♦ నుడుగవలయు.
క. విశం సురతోఁగూడఁగఁదె,చ్చినయట్టిది యొద్దియును భు♦జింప రభోజ్య
త్వనిరూపణనిపుణతగల, మనుజోత్తము లఖిలలోక ♦ మాన్యచరిత్రా.
క. పులగముఁ బాయస మట్టులుఁ, బలలము నర్చనముఁ గాక ♦ పక్వములయిసం
గలుగు నభోజ్యత్వము వి,చ్చలవిడి వంటకము సేసి♦చనదు భుజింపన్. 3249
భారతము, శాంతి. ఆ 1 పద్య 321-25.

—♦ పాత్రాదిశుద్ధి. ♦—

సీ. ఘృతయుక్తిఁ జిరపర్యు♦షిత మయ్యు భోజ్యమౌ, నన్నంబు గోధూమ♦యవములు నేయి
పునఁ జేయఁబడినవి ♦ వినుము ఘృతాక్తమ్ములు, గాకున్న నవి పాఁచి♦గావు మత్స్య
కూర్మశల్యకశశక♦గోధాద్విజంబులు, భక్షణార్హము లూరఁబంది కోడి
యనుపయోగ్యములౌట♦ధార్మికుల్ సేవింపఁ, దగుఁ బ్రోక్షితంబైన ♦ యామిషంబు
గీ. పసిఁడి వెండి రాగి ♦ పవడంబు శంఖంబు, నీరు పాలఁ బెరుఁగు ♦ కూర గాయ
మౌక్తికంబు మణులు ♦ మనుజాని యొడలంబు, సేచనమున శుద్ధిఁ♦జెందు ననఘ.
గీ. అరయ నుపహతి వాటిల్లి♦నట్టిచోటు, నాజ్యతైలాభ్యపేతభాం♦డావలులకు
వేఁడినీళుల నొండె వే♦నీళ్ల నొండెఁ, గడువఁ బాతఁదోమిన నొండెఁ ♦ గలుగు శుద్ధి.
క. విను శూర్పధాన్యకృష్ణా,జినముసలోలూఖలములు ♦ చీరలపెనుప్రో
వును శుద్ధిఁ బొందుఁ బ్రోక్షణ,మున నిట్టుల యుష్ణతోయ♦ముల వల్కలముల్.
సీ. భసితోదకముల గా♦ర్పాసోద్భవంబులు, దారుశృంగాస్థిదం♦తములు శుద్ధిఁ
బొందు మృద్భాండము♦ల్పునరగ్నిసంస్కృతి, నతిశుద్ధిఁ దాల్చుఁ బ♦ణ్యాంబు భైక్ష
మును గారుహస్తంబు ♦ వనితాముఖము విజ,స్త్ర్యపానాసక్త♦తనయవతియు
దుర్గంధబుద్బుద♦మావృతఁ బోరయని, యాఁటనీరును శుచు♦లుర్విదహన
గీ. మార్జనంబులఁ గాలక్ర♦మమున గోచ,యంబు ద్రొక్కనవినుము గృ♦హంబు మున్న
గలుగఁ బ్రోక్కనఁ బూసిన ♦ నలికినను స,లంకరించిన శుద్ధిను♦ల్లాస మొందు.
గీ. మనుజకృతతటాకాదుల♦ మన్ను మద్ద, లైదుపుచ్చక సుస్నాన♦మాచరింపఁ
జనదు దేవఖాతములగు ♦ సరసులందు, బావులందును నదులందు ♦ వలదు వత్స.
సీ. అన్నంబు గోవు మూ♦ర్కొన్న కీటక మీఁగ, కెంద్రుకలందున్న ♦ విమలభూతి
యూతజలప్రోక్షణ ♦ నతిశుద్ధమగు భస్మి,తమునఁ గాంస్యంబు వా♦మ్లమునఁ దామ్ర
మును క్షారమున సీస♦మును దగరంబు పై, పై వారిచల్లన్ ద్ర♦వవిచయములు
శుద్ధి వహించు చర్మ♦ములు రజోగోవహ్ని, లశ్వంబు మారుత ♦ మవనినీళ్లు
గీ. బిందువులు మక్షికలు ఛాయఁ జెందియును బ,విత్రతను పొందు నెప్పుడు♦ వినుము జాశ్వ
వదనములు పక్షికులముఖ♦విదళితంబు,లై పడిన ఫలములు శుచు♦లండ్రు బుధులు.
క. ఇన శశి కర పవనస్పర్శనముల నతి శుద్ధిఁ బొందు ♦ శయ్యాయానా,
సనయానపాత్రమార్గములును ద్రుణమును బణ్యములును ♦ లోకస్తుత్యా. 3256

మార్కండేయపురాణము, ఆ 3 ప 252-258.

— ఆచారపద్ధతి —

మ. అమరాగం బోదవన్ గృహాధిపతి బ్రాహ్మంబౌ ముహూర్తంబునం
దొనరన్ మేల్కొని సావధానమతితో నుద్యద్వికాసంబునన్
దనయాచార్యుని నిష్టదైవచరణ ధ్యానంబుఁ గావించి ధ
ర్మవిరోధంబులుగానియర్థమును గామంబున్ విచారించుచున్.

తే.గీ. ప్రకటధర్మార్థకామంబులకుఁ బరస్పరానుకూలంబుగలయుపాయములుదలఁచి
యతిసుఖోదర్కమును జగదభిమతంబు, నైనధర్మంబు వదలని మానసమున.

సీ. బుద్బుదవిరహితంబుగ వారిఁ గరమున, గొనకొని పారి డెందమునకుఁ జేరు
నట్లుగ నిశ్శబ్దమై యుండ ముమ్మాఱు, ద్రావి యిమ్మాఱు త్రిగ్విధమున
నాస్యంబు దొడసి నీరంధ్రముల శిరమునఁ, బ్రోక్షించి రోష్ఠసంపుటము ముట్టి
నాసికాపుటములు నయనముల్ సెవులుమూఁపులు హృదయము నాభి తలము మాఱి

ఆ. ముట్టవలయు హస్తములు పాదయుగమధ్యగతములుగ నుదఙ్ముఖత్వ మొండెఁ
బ్రాఙ్ముఖత్వ మొండెఁ బ్రాపించి యిమ్మెయి, నాచమనము సేయుటార్యమతము.

సీ. ముమ్మాటిజలపానమున నోలి ఋగ్యజుస్సామవేదంబులు సంతసిల్లుఁ
దొలితొలి వక్త్రంబు దొడయ నథర్వమార్జంబును రెండవుసారి ధర్మ
శాస్త్రములో షేతిహాసప్రమోదపురాణ, సంప్రీతులును గల్గుఁ జరణయుగముఁ
బ్రోక్షింపఁ బుండరీకాక్షుండు ప్రియ మందు, నయనంబులంటిన నలినహితుఁడు

గీ. సమ్మదంబునఁ దేలు నాచమనసంప్రయోగ మిట్టిది వస్త్రయజ్ఞోపవీత
ధరణముల నన్నపానతంత్రముల మున్ను, సేసి పిదపను విది యనుష్ఠింపవలయు.

గీ. ఆస్యశుద్ధి యొనర్పినయపుడు వోక, భక్ష్యభోజ్యలవంబులు పండ్లనడుమ
నిలిచి పదపడి పోవుట గలిగెనేని, యాచమన మాత్రణంబ చేయంగ వలయు.

అను. ఆ 3 పద్య 285-87.

క. వలచెవి జన్నిద మిడి దివముల సంధ్యల నుత్తరాభిముఖుఁడై తా రా
త్రుల దక్షిణాభిముఖుఁడై, మలమూత్రోత్సర్జనంబు మతిచేయఁ దగున్. 3363

సీ. పండినచేనిలోపల దానిచేరువ, రాజమార్గంబుల రచ్చలందుఁ
బుట్టలో వేదిపై బొక్కలో బూదిపై, మసనంబులో సాలమందలోన
జీవరాసులమీఁద దేవాలయముప్రాంతఁ, జోటు శాటులఁ దరుచ్ఛాయలందు
నడుచుచు నిలుచుండి నరు లేఁగుతెరువున, మలము వీక్షించుచుఁ జలికి పలికి

గీ. యాగశాలను గట్టినయట్టియెడల, ననలవిప్రానిలంబుల కభిముఖముగ

ముసుఁగు పెట్టక చేముక్కు • మూసికొనక, మలము విడుచుట శిష్టధ • ర్మంబు గాదు

సీ. గనులలోపలఁ దటా•కములలో గట్టుపైఁ, గోటకెలంకులఁ • గొలిమిగూటఁ
బరిఖలోపలఁ జలి•పందిళ్లలోపలఁ, బాఁతఱలో గాడి•పట్టునందు
సత్తిరువులలోనఁ • జాకిరేవుల సరో, వరసమీపంబుల • వాపితటులఁ
గూపంబుదరిఁ దోఁట•లోపలఁ దోఁపుల, మఠములపొంత గో•మయమునొద్దఁ

ఆ. బలుదెఱఁగుల జనులు • పను లాచరించుచోఁ, గరితురంగవితతిఁ • గదను వేడ్క
యొసఁగ భూతశేశు•లెక్కి వినోదించు, నచట మలము విడుచు•టనుచితంబు.

క. డాచే లింగముఁ గైకొని, లేచి మృదంబువుల గంధ•లేపములఁ దగన్
శౌచము చేసి పిదపఁ దన, యాచారము లెల్ల నియతుఁ•డై చేయఁ దగున్.

ఆ. పౌటినేలమన్ను • శౌచశేషపుమన్నుఁ, బుట్టమన్ను సెలుక • బొక్కమన్నుఁ
దక్క నొండుచోటఁ • దా మన్నుగొని శౌచ, మాచరింపవలయు•నండ్రు బుధులు.

గీ. గుదమునం దేనుమాఱులుఁ • గోలనొక్క, మాఱు డాపలిచేఁ బది•మార్లు రెండు
చేతులను నేడుమాఱులుఁ•బ్రీతిమన్ను, చమరి శౌచంబు చేయుట•చదురుఁదనము.

క. తనమనములోన నెంతటు, ననుమానము తీఱ శుద్ధి•యగునందాఁకన్
మనుశౌచముచేయుటతగు, నెనికయుఁ గొలఁదియును లేద•కన్నఁడుఁ జెప్పెన్.

క. కాలములు మూఁడుఁ దప్పక, పోలఁగ సత్కర్మవిధులు • భూసురు లెపుడుం
జాలిచనఁ దీర్పవలయును, జాలక దిగవిడిచెనేని • సద్విజుఁ డగునే.

ఆ. సినదు మెదడు మలము•నెత్తురు శుక్లంబు, మూత్రమ నెదునిరియు•మొదలుగాఁగ
గుబిలి చెమట పుసుకు•గోరు శ్లేష్మం బశ్రు, జలము లివి శరీర•మలము లయ్యె.

క. మొదలిటియాఱును సోఁకిన, మృదుదకములఁ గడుగశుద్ధి • మీఁదటియాఱుం
గదిసిన నీరునఁ గడిగిన, విదితంబుగ శుద్ధి యండ్రు • విద్వజ్జనముల్.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 34—48.

గీ. పగటిశౌచంబులోన సా•బాలు రేయి, రాత్రిశౌచంబులోన న•ర్థము రుగార్తఁ
జోరబాధాదిదుష్టకాం•తారమార్గ, మునఁ దదర్ధంబు శౌచంబు • మునివరేణ్య!

క. పురుషులశౌచములోనం, దరుణుల కర్ధంబుశౌచ•తంత్రంబు మునీ
శ్వర! నిష్కారణ మింతికిఁ, బురుషునకుం దగదు శౌచ•ముం దలఁగంగన్.

గీ. ధరణిధరమంత పాడవృ•ద్రాశియైన, నంబునిధియంతజలమైన • ననఘచరిత
భావశౌచంబుఁ బోలదు • బాహ్యశౌచ, మనిరి శౌచక్రియావేదు•లయినమునులు.

గీ. అగ్నిహోత్రాహుతులకుఁ జాం•ద్రాయణాన్న, పిండమునకును శౌచమ్ము•పిండమునకుఁ
గలశసంభవ! యూసిరిక•కాయయంత, మానమని చెప్పుదురు కర్మ•మర్మవిదులు. 3276

గీ. [illegible] ముల [illegible] మునుం [illegible] ములు [illegible]
[illegible] ముల [illegible]

గీ. ముక్త [illegible] సంస్కృత [illegible]
విమలజలముల [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] దురితంబులు [illegible]
[illegible] యుష్మ [illegible]

[illegible] 197 [illegible]

ఉ. అంతుం గాని [illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible] ! పిల్ల [illegible]

[illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible] ములను జేసి, [illegible]
[illegible]

[illegible] 2.

ఆలోచనము, తద్వ్యాప్తి

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఆ. [illegible]

[illegible]

నెన్ని నెలలఁబాలుఁ ♦ డీర్ణె నన్నిదినంబు, లశుచిభావ మొందు ♦ విశదకీర్తి!

మార్కండేయపురాణము. ఆ 3 ప 263-265.

—♦ ప్రాయశ్చిత్తపద్ధతి. ♦—

తే. అనఘ మూఁడు నెలలనొండె ♦ నాలు నెలల, నొండె నేమి ప్రాయశ్చిత్త ♦ మొనరఁజేయ
జనములకు వాఙ్మనఃకాయ ♦ జంబులైన, యఘములడఁగును యమపురి ♦ కరుగఁ డతఁడు

సీ. వినుము కర్మము దెల్పు ♦ చును గపాలంబున, నెత్తిన భైక్షాన్న ♦ మేకకాల
మశనంబు గొనుచు ఖ ♦ ట్వాంగచిహ్నము బ్రహ్మ, చర్యంబునై యఘ ♦ శ్శయనమాచ
రించుచు నిల్లు పం ♦ డ్రెండువర్షంబులు, వ్రతవృత్తి నడపంగ ♦ బ్రహ్మహత్య
కిల్బిషంబు దొలఁగుఁ ♦ గృచ్ఛ్రముల్ నడపిన, నాలువత్సరముల ♦ నడఁగు మూఁడు

గీ. హాయనంబులు నడపఁ జాం ♦ ద్రాయణములఁ, బోవు నిష్ఠానిరతి మాస ♦ భోజియైన
నబ్దమునఁ బాయు నటుగాక ♦ యశ్వమేధ, యాజి యగునేని వలదు ని ♦ ష్కాదులధిప

గీ. పుష్టగోలక్ష యొండెఁ గాం ♦ భోజవాజి, శతక మొండెను భూసుర ♦ తతికి నొసఁగఁ
బాయు బ్రాహ్మణార్థాహవ ♦ ప్రాణహాని, యైన నొండెను జెడు బ్రహ్మ ♦ హత్యకీడు.

సీ. కల్లు ద్రావినపాత ♦ కం బద యగ్నివర్ణము గాఁగఁ గాఁచి పా ♦ నంబు సేయుఁ
గను మారి యుఱుకం ♦ కనలంబుఁ జొరమహా, ప్రస్థానమాచరిం ♦ పంగఁ బాయు
నట్లునుగాక బృ ♦ హస్పతిసవన మ్మొనర్చితు వొనరించిన ♦ నతివిశిష్ట
భూమిదానమునను ♦ బోవు నక్కొద్దుర, తల్పగుం డనలపరి ♦ తప్తమైన

ఆ. యాయసాంగనాంగ ♦ మాలింగనము సేసి, యైనఁ గోసి కరము ♦ నందు మేహ
నము ధరించి యంబ ♦ రముఁ జూచు చరిగియో, నియును జచ్చి యనఘు ♦ నిస్తరించు.

క. గురుతల్పగుండు రణమున, గురునకునై చచ్చియేనిఁ ♦ గురువర ధరణీ
సురులకు సర్వధనము భ, క్తిరతి నొసఁగి యేనిఁ బాత ♦ కిత్వముఁ దొలఁగున్.

క. ధరణీసురుస్వర్ణము నపహరించినతఁ డంతకనక ♦ మట్టిద విన ధా
త్రిసురునకై మకుటఁగ నిచ్చినఁ, బరిహృత మగుఁ గల్మషంబు ♦ పౌరవముఖ్యా.

క. అన్యతోపచారకలనంబునఁ బుట్టినపాతకంబు ♦ వోవుం దానె
న్నావి నపనరించి దగ నా, తనిఁ బ్రీతుం జేయ ధర్మతత్త్వప్రవణా.

క. గురువునకు మాఱు పల్కుటఁ, బొరసినకల్మషము వాసి ♦ పోవు నతనికిం
బరితోషముగా వినయపు, వెరవున నుపహార మిచ్చి ♦ వినతుం డయినన్.

క. పరదారగమనదోషము, పరిహృతమగు నొక్కయేఁడు ♦ పరమనియతుఁడై
చరియించినఁ గృచ్ఛ్రంబులు, గురుకులజలనిధిశశాంక ♦ గుణమణినికరా. 3293

ఆ. పాపి గానియట్టి • వనితఁ బొందినపాప, మాఱునెలలఁ బాయు • వాగ్నివగ్ర
ధరణభస్మశయన • పరతఁ బాటించుచు, నియతి నుండెనేని • నృపవరేణ్య.

క. పరపురుషసంగమంబునఁ, బరిహృత యై యున్నయట్టి • భామిని శుద్ధిం
బొరయు రజస్వల యై కం, చరయఁగ భస్మమున శుద్ధ • మైనవిధమునన్.

ఆ. నఱుకఁదగని బ్రాహ్మణు • నతికిన దుర్యగ్వ్యఘంబుఁ జేసినను న • ఘంబుఁ బాసి
కొనునరుండు మూఁడు • దినములు దనచేఁత, పలుకుచును సమీర • భక్షుఁ డగుచు.

క. మితభోజి యై వివిక్తక్షితి సావిత్రీజపంబు • సేయు నది యహ
స్థితియు నిశాసీనత్వము, మతి నేమఱ కట్లు లైన • మాను నఘంబుల్.

గీ. పుణ్యకర్మముల్ సేయుచు • భూసురులకు, వివిధధనములు ప్రీతితో • వినయ మొప్ప
నొసఁగుచుండెడువాని పూ • ర్వోపచితము, లైన కిల్బిషములఁ బాయు • నవనినాథ.

క. విను నాస్తికతాశ్రద్ధాహీనయఁబులు గలుగువారు • వీనికి నెల్లన్
జననాథ యర్హు లవి లేనిసరులు పాపములఁ దొలఁగ • నేర్తురె యెట్లున్.

భారతము. శాంతి. ఆ పద్య 304-319.

సీ. అరయక విల్చిన • సరకు మెచ్చకయున్న, నాఁడ క్రిమ్మఱ నీగి • న్యాయాగమనము
పరదినంబున నైనఁ • బలికిన వెలలోన, వెలయఁ ద్రింశాంశంబు • విడువవలయుఁ
సరకు మూఁడవనాఁడు • మరల నీఁదలఁచిన, వెల పదేడవపాలు • విడువవలయుఁ
బదినాళ్ళ బీజముల్ • పదియేనుదినముల, నట్టుల నెలనాళ్ళ • బానిసయును

ఆ. నేనుదినములందు • నెద్దును దురగంబు, మూఁడు దినములందు • మొదవు నేనుము
నేడునాళ్ల రత్న • మిను మొకనాఁటను, మగల నీగి ధర్మ • మార్గ మండ్రు. 3300

ఉ. అంగవిహీనుఁ డైన వికలాంగుని నైనఁ బ్రసిద్ధరోగదు
ష్టాంగుని నైనఁ జూచి చెడ • నాడుట యొప్పనివానిఁ జూచి సా
మ్యాంగుఁ డితండు వీని కెన • యన్యులు లేరని కేలికొంటు త
ప్పంగటు మూఁడురూకలును • నడ్డుగ దండుగు వానిపైఁ బడున్.

క. గురుఁ దల్లిని దండ్రిని సోదరుని నకారణము ప్రల్ల • దముఁ బల్కినను
మ్కరుచేత నూఱుపణములు, ధరణీశుఁడు గొనుట నీతి • దండుపుపేగన్.

గీ. వానితల్లితోఁ బుట్టును • వానియాలు, వానిలంజెలు వారికిఁ • దాను మగఁడ
ననుచు నీక్రియఁ బాతాట • మాడి తిట్టునతని గొనఁదగుఁ బంచవిం • శతిపణములు.

క. తనకంటె నధికుఁ బరసతి, నెనిక మిగులఁ దిట్టెనేని • నేఁబదిపణముల్
తనకంటె హీనుఁ దిట్టినఁ, దనరఁగఁ బండ్రెండునరయ • దండుగ గలుగున్.

క. క్రియమతి శూద్రుఁడు విప్రో,త్తముపైనిం దప్పులేక • నా క్షిప్తుండై
యుమిసినఁ బెదవులు గోయుట, యుమికొలఁదినిపంచుమ్యాచిత•ముర్వీశులకున్.

క. ఏకాంగముఁ గొని శూద్రుఁడు, పాయక విప్రునకుఁ దాను • బాధకుఁడగువాఁ
డాయంగము గోఁతపడక, పోయెదననరాదు తనకు • భూపతిచేతన్.

క. క్రీతిఁ గులశ్రేష్ఠునిపై, పాతకముగలేని బ్రహ్మ•హత్యాదిమహా
పాతకము పెట్టి తిట్టిన, యాతం డేనూటనాలు•గచ్చుఁ బణంబుల్.

క. భూవల్లభ వేదవిదుని, దైవతమును దిట్టినతఁడు • దండువు పేరం
వేపణముల నెనిమిదిటిని, వేవేగమె యలుఁపవలయు • విధివంతముగన్.

క. అడిచెదనని యూఁకించుట, యడుచుట మెయి తట్టుగట్ల•నడుచుట నెత్తు
ర్వెడలఁగ నడుచుట విఱుగఁగ, నడుచుట యొండొంటికంటె•నధికపుఁదప్పుల్.

క. హీనుని నడిచిన నర్థము, హీనుఁ డధికు నడిచెనేని • నిమచుడి సరివాఁ
డైనఁ బదిపణము లచ్చుట, తానుచితము తప్పకొంఁదిఁ • దగు రెట్టింపన్.

క. మెడ చెయ్యి కన్ను పాదము, తొడ నాలుక ముక్కు చెవులు•తునియలుగాఁ దా
నడిచెదనని యొరుఁ బరుసము, నొడివినతఁడు దండు గచ్చు•నూఱుపణంబుల్.

క. ఒక్కనిఁ బెక్కం డ్రడిచినఁ, దక్కక వేర్వేఱ రెట్టి•దండువు గొని తా
నక్కజముగ దండించుట, నిక్కపుధర్మంబు మేది•నీనాథునకున్.

ఆ. ముటికినాటివారు • మొఱకులు పెనుపయు, లఱవవారు ద్విజుల • కాసపెద్ద
యనుచు దేశభాష • లను గులంబును దిట్టు,నతఁడు దండువచ్చు•శతపణములు.

సీ. ఖలులతో నెమ్మెయిఁ•గలిసినవిప్రుండు, మొఱయిడి నచటికిఁ•బఱవకున్న
రిత్తనె యుత్తము•వొత్తినఁజండాలు, నంటిన భ్రష్టశూ•ద్రాదులకును
బిత్రుదేవభుజ్యముల్ • పెట్టినఁ దల్లిఁ గోఁ,బుట్టువు పేరఁ దా•నొట్టుగొన్న
వేదాదివిద్య శూ•ద్రాదికిఁ జెప్పినఁ, బోరిఁ బెద్దలిచ్చిన•పొత్తుధనముఁ
గీ. బొడిచి తానీక కుడిచిన•విడిచి తండ్రిఁ, గొడుకు నన్నలఁ దమ్ములఁ•గురుని పత్ని
వెలయఁగాఁ దప్పులేకయే•విడిచెనేని, యతఁడు తానచ్చు నృపతికి•శతపణములు.

క. మడివాలొడయని వస్త్రము, తడఁబడిచిన నమ్మికొనినఁ • దా గో యిడినం
బడిదియ పెట్టినఁ గట్టినఁ, నడయఁ బణత్రయము దండు • నలుపఁగవలయున్.

క. వెలయొనిమిదియగుపాలును, వెలనాలవపాలు గోలి•విడువఁగవలయున్
తొలు రేవున మఱు రేవునఁ, జెలు వేదఁగఁ జాకిచీర•చెఱచినచోటన్. 3316

క. గరళానలశస్త్రాదులఁ, బరహింస యొనర్చనేనిఁ•బంద్రెండును పై

నరసూడ యరువవలయును, సరిచావఁగవలయు నెదిరిఁ♦జంపినచోటన్.

చంపినవానిని సరిగాఁ, జంపుటతగు విప్రుఁడైనఁ♦జంపక పతి త
త్సంపదఁ గొని తలగొఱిగి ప్రదంపడి కుక్కచ్చు వ్రాసి♦దండింపఁ దగున్.

ఉత్తమపురుషుని♦యుత్తమరత్నంబుఁ, జనముచ్చిలినవానిఁ♦జంపవలయు
నన్యులెవ్వరిధన♦మైనను గొనఁజేయ, నినిమిదిపణములు♦గొనఁగవలయుఁ
బరసతీహారకుఁ♦బట్టించి సర్వస్వహారణంబు నృపతి చే♦యంగవలయుఁ
గన్నియ నే చెఱ♦గొన్నట్టిదుర్జనుఁ, జిత్రవధంబుగాఁ♦జేయవలయుఁ
• గన్న మిడఁగ రాత్రిఁ♦గన్నచో ముచ్చులఁ, దోడితెచ్చి కేలు♦ద్రుంచి వైచి
వాఁడికొఱలదిగిచి♦వారిఁ జంపుట రాజధర్మ మనుచు నూత్న♦వండి చెప్పె.

• ఇరులున నొంటిఁబోఁ♦బరసతి నెట్టుట, యది తన్ను నంటుట♦కాస వడుట
నలుపురముందఱఁ♦దలచీరపట్టుట, చేరి యేకాసనా♦సీనుఁ డగుట
పువ్వులుపూఁతత♦సొమ్ములమర్గఁబుచ్చుట, ముచ్చటలాడుట♦మూలయునికి
సరసకశ్లాఘ్రితి♦సరి లరేయెల్ల, మగనియాలికి నిచ్చ♦మాటలాడు

౩. పేనువొల్లియట్లు♦యీలువు చెఱిచితి, నని యహంకరించి♦యాలిఁ గొనుట
సజ్జనుండుగాని♦జనుఁడు చేసినఁ బరదారగామియట్లు♦దండ్యుఁ డతఁడు.

౪. తల్లితోఁబుట్టువు♦తండ్రితోఁబుట్టువు, తల్లిదండ్రుల సహో♦దరులసుతలు
తనతోఁడబుట్టువు♦తనతోఁడబుట్టిన,వారలసుతలు భూ♦వరులసుతలు
తనయునికాంతయుఁ♦దనకన్నకూఁతును, గోడలు నత్తయు♦గోత్రజలును
పతిహితవ్రతయైన♦బ్రాహ్మణభార్యయుఁ, జెలికానిసతియును♦శిష్యసతియు

౫. గురునిసతి దాదియు ననంగఁ♦బరగువారిఁ,గవయుకష్టుండు గురుతల్ప♦గామి వాఁడు
ఉత్తమబ్రాహ్మణుఁడుగాక♦యుండెనేని, చంపకాతనికోరును♦ద్రెంపవలయు.

౬. హీనుం డుత్తమకన్యకఁ, గానుగఁ దాఁ గలిసెనేనిఁ♦జంపుట తగు న
న్యూనుఁడగునేనిఁ గన్నియ, వానివలచునేనిఁ దగు వి♦వాహము సేయన్.

౭. మును దాఁదిట్టిన దండ్యుఁ డ,తనికిఁ బిదపఁ దిట్టినతఁడు♦దండ్యుఁ డైనన్
మును దిట్టినతఁడు దండుగ,ధన మిను మడి యీవవలయు♦ధరణీశునకున్.

౮. ఉద్దులపు పెనఁకువ యం, దిద్దఱు సరియైనచోట♦నెవ్వఁడు పైపై
గద్దించి యరుగునాతఁడ, పెద్దయు దండ్యుండు చలము♦పెచ్చువకతమిన్.

౯. సరిగా నొండొరువులతోఁ, బరుసపుఁబెనఁకువలు పెనఁగి♦పాడికి ధరణీ
శ్వరుసభకు వచ్చెనేనియు, సరిసరిదండంబు గొనుట♦సద్ధర్మ మగున్. 3325

క. తోయక విప్రుఁడు మాలెతఁ, గాయజసుఖకేళిఁ గదిసి కష్టాత్ముఁ డగున్
ప్రాయశ్చిత్తముఁ జేయక, పోయినఁ జండాలజాతిఁ ♦ బొందు నిజముగన్.
క. చండాలితోఁ ద్విజుం డొగి, గండాడిన పక్షమున భ♦గము వ్రాసి తగన్
దండువు గొని దేశంబున, నుండక యుండంగ నడుచు♦టుచితము పలికెన్.
గీ. కపటకర్ణగజతనర్ణ ♦ కనకములను, గపటమాంసంబు నమ్మెడి ♦ కష్టుఁ బట్టి
పణసహస్రంబు దండువు ♦ గొనఁగవలయు, నాసిక చెవులుఁ జేతులు ♦ నఱకవలయు.
క. ఘోరాకృతిఁ గిట్టినవానిన్, భూపతిమంత్రంబు బయలు ♦ పుచ్చినవానిన్
క్షేపడ జిహ్వాచ్ఛేదము, నాపోవక చేసి పాఱ ♦ నడువఁగవలయున్.
క. భూనాథుని యందలమును, నేనుఁగుఁ దురగంబు నాతఁ ♦ డెక్కు మనక యు
జ్ఞానమున నెక్కునాతఁడు, దా నచ్చొం బణసహస్ర ♦ దండము పలికెన్.
గీ. రాజు నటుఁ గీడు పుట్టెడు ♦ రాజ్యమడఁగు, ననుచు నెఱుక చెప్పెడు జ్యోతి ♦ పాఠములను
గుడుపుకొఱకు విప్రాకృతిఁ ♦ గొన్న శూద్రుఁ, బణసహస్రదండము గొనఁ ♦ బాడి గలదు.
విజ్ఞానేశ్వరము. ప్రాయ. ప 17-139.

—♦ బ్రహ్మచారి. ♦—

సీ. మెఱుఁగారు ముంజియు ♦ మేఖలికంబుఁ, గడుదిట్టగుణము గు♦ల్లెడు మొగంబు
పనవుగోచులయొప్పు ♦ బ్రహ్మతేజంబును, జాయకృష్ణాజిన ♦ ధారణంబు
తళుకు జన్నిదము మే♦ధావిబొట్టును జిన్ని, పట్టునర్ధనమును ♦ జిట్టితడుపు
మొలవంకయుం గరం♦బులసొంపుఁ దండపుఁ, గోలయు సన్నపు ♦ వ్రేలిసిగయు
ఆ. నొప్ప బ్రహ్మచారి ♦ యొకఁ డేఁగుదెంచెఁ బుస్తకముఁ గొంచు మిగుల ♦ సంభ్రమమున
(నొజ్జయతనిఁ జూచి ♦ యోరి యేమిర కడు, జాలసించి తనితె ♦ నని నతఁడు.)
కళాపూర్ణోదయము. ఆ 4 పద్య 44.

—♦ అవధూత. ♦—

సీ. ప్రీతిని మేషముఁ బర♦బ్రహ్మంబు నీక్షించి, మదిఁ జొక్కి వెలుపల ♦ మఱచువాఁడు
కమలంబుమీఁది భృం♦గములకైవడి మోముపై నెఱసిన కేశ♦పటలివాఁడు
నాఱ వ్రాసిన యాయన ♦ గీకరించిన భంగి, వసనంబుఁ గట్టక ♦ వచ్చువాఁడు
సంగిగాఁడని వెంటఁ ♦ జాటుభూతములు నా, బాలురవాసనశ♦బ్దములవాఁడు
గీ. మహితపదజానుజంఘోరు ♦ మధ్యహస్త, బాహువక్షోగళానన ♦ ఫాలకర్ణ
నాసికాగండమస్తక ♦ నయనయుగళుఁ, డైన యవధూత మూర్తివాఁ ♦ డమరుచుండె. 2333
భాగవతము. స్కం. 1 ప 516.

—♦ ముని, యోగి, సిద్ధుఁడు. ♦—

సీ. కనకవల్లిమతల్లి♦కలపెంపు జడగుంపు, పుష్పపరాగసం♦భూతి భూతి
కమనీయశాఖాగ్ర♦కాండంబు దండంబు, తరుణపల్లవకోటి♦ధాతుశాటి
వల్కలధట్టంబు♦వరయోగపట్టంబు, శాకవిసరంబు♦జపసరంబు
ఫలరసాసారంబు♦పాత్రాంబుపూరంబు, కింజల్కములచాలు♦మౌంజినాలు
తే. సేయఁజాలినయామ్రమహా♦శిఖరిశిఖర, రుచిరసురభూజరాజిచే♦నుచితవేష
మొనసి నరపాలనిరపాయ♦హితవిహార, హారి గడిదేటి యొకజడ♦దారి యయ్యె.

వసుచరిత్రము. ఆ 2 ప 79.

సీ. పటుజటాజూటంబు♦భసితత్రిపుండ్రంబు, గండలంబితతామ్ర♦కుండలములు
ధవళయజ్ఞోపవీ♦తంబులుఁ గాంచన, యోగపట్టికయు శా♦తోదరంబు
దీర్ఘకూర్చంబు నిం♦దితతనూవిభవంబుఁ, బదముల మణిమయ♦పాదుకలును
కరమున జలకుండి♦కయును నాగబెత్తంబు, శ్రుతితలద్విగుణాక్ష♦సూత్రకంబుఁ
గీ. గలిగి యడుగిడి యడుగిడి♦నలిననాభ, చక్రహస్త మురాంతక♦శ్యామలాంగ
కృష్ణ కేశవ పాహి ల♦క్ష్మీశ యనుచు, నమ్మునీంద్రుండు వనికి డా♦యంగ నరిగి.

వాసవదత్తాపరిణయము. ఆ 4 పద్య 97.

ద్వి. మడచినసనుపురగం♦జడముడినడుమ, మృదునిచందంబుల♦వెడవెడఁ దోఁప
కట్టినవెలిపాత్తి♦కచ్చడం బెందు, బుట్టురుద్రాక్ష♦భూషణంబులును
రాగికుండలమును♦రత్నకంబళము, యోగదండంబును♦నొకచేత గొడుగు
బూదబొక్కసమును♦బోలుపాపమేన, బూదిపై నొప్పు త్రి♦పుండ్రరేఖలును
తళతళయను నును♦బలువరుసయును, కలయనొత్తినవాలు♦గడ్డంబుఁ దనర.

బసవపురాణము. పా. సో. ఆ 1.

సీ. చింతఁగుందక వేడ్క♦చే నింత యుబ్బక, యట్టికైవడినుండు♦నతఁడె యోగి
మునుకొన్నబుద్ధిత♦మోగుణం బెడబాసి, యారవివలెనుండు♦నతఁడె యోగి
సకలధర్మప్రవే♦శముగల్గియుండియు, ననిలునివలెనుండు♦నతఁడె యోగి
యింతింతయని దన♦హృదయ మన్యుల కీక, యంబరంబటులుండు♦నతఁడె యోగి
గీ. సర్వసముఁడయ్యు నెల్లర♦జాడ నడచి, క్షితిని చంద్రునిగతి నుండు♦నతఁడె యోగి
యపని యెవ్వరి కెయ్యది♦యట్లు నడచి, యద్దమున్ వలెఁ గనుపించు♦నతఁడె యోగి.

విశ్వకర్మపురాణము. ఆ 9 పే 309.

సీ. ముడిచినయొంటికెం♦జడమూయ మువ్వన్నె, మొగముతోలు కిరీట♦ముగ ధరించి
కకపాలకేదార♦కటకముద్రితపాణిఁ, గుఱుచలాతాముతోఁ♦గూర్చిపట్టి
యైణేయమైనయో♦డ్డాణము లవణిచే, నక్కళించినపొట్ట♦మక్కళింప
యారకూటచ్ఛాయ♦నవఘళింపఁగఁజాలు, బడుగుదేహంబునఁ♦భస్మ మలఁది
గీ. మిట్టయూరమున నిడుయోగ♦పట్టె మెఱయఁ, జెవుల రుద్రాక్షపోగులు♦చవుకళింపఁ
గావికుబుసంబు జలకుండి♦కయునుబూని, చేరెఁ దద్గేహ మాపథ♦సిద్ధుఁ డొకఁడు.
చ. లలితపుబూదిపూఁతయును♦లాతపుఁగోలయుఁ గక్షపాలయున్
మలకొనుచిన్నకెంజెడలు♦మందులపాత్రము వాఁగబెత్తమున్
లలిఁ గనుపట్టుకిన్నెరయు♦లాహిరిమోదము శృంగినాదమున్
జెలు వలరంగనొప్పు నొక♦సిద్ధుఁడు సింగపువారువంబుతోన్. 3337

కళాపూర్ణోదయము. ఆ 2 పద్య 48.

—♦ బ్రహ్మవిజ్ఞానులు. ♦—

క. ఇది నగర మిది యరణ్యం, బిది సౌఖ్యం బిది యసౌఖ్య♦మీతఁడు పురుషుం
డిది సతి యని తోఁపద యె,య్యది చూచిన బ్రహ్మమయమ♦యారూఢునకున్.
తే. సంగములు సర్వమునుగల్గి♦సంగి కాఁడు, భోగములుసర్వమును జెంది♦భోక్త గాఁడు
కార్యములుసర్వమును జేసి♦కర్త గాఁడు, విగతసంకల్పుఁడగు బ్రహ్మ♦వేత్త యధిప.
ఉ. చేయఁడు సత్క్రియల్ బయలఁ♦జేసినయట్లు సుఖించు లోపలన్
జేయును గార్యముల్ బయలఁ♦జేయనియట్లు సుఖించు లోపలం
జేయఁడు కృత్యమంచు మది♦చేసె నకృత్య మటంచు నెంచరా
చేయెడ బ్రహ్మవిద్య తుద♦కెక్కినయట్టిమహానుభావునిన్.
చ. అమితములై ఘటించువిష♦యానుభవంబుల భోగియయ్యు న
త్తముఁడగు యోగి బ్రహ్మమయ♦తన్ మది రంజిలుచుండు గీతనృ
త్యములను దాళి మానవశుఁ♦డయ్యు శిరస్స్థితపూర్ణకుంభమున్
సమధికయుక్తి నిల్పుకొనఁ♦జాలిననాట్యధురీణుకైవడిన్. 3343

కవిరాజమనోరంజనము. ఆ 1.

సీ. పుత్రమిత్రకళత్ర♦మైత్రివర్తిల్లువ,సిష్ఠసంయమిబ్రహ్మ♦నిష్ఠ వినమె
కర్మఠుండయి రాజ♦ధర్మ మూని చరించు, జనకుని విజ్ఞాన♦చర్య వినమె
వాణిజ్యవృత్తి జీ♦వనుఁడైన యల తులా,ధారుని పూర్ణబో♦ధంబు వినమె
కటికగాయకముచేఁ♦గాలంబుఁ గడపు ధర్మవ్యాధు విజ్ఞాన♦మహిమ వినమె

గీ. హరిపార్శ్వమున నుండ ♦ వలసి జ్ఞానులెట్టి వ్యవహారముల నున్న ♦ నేమి కొదవ
జ్ఞానవైరాగ్యనిశ్చలానందపూర్ణు, లయినవారు జీవన్ముక్తు ♦ లగుట నిజము.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

—♦ పాషండులు. ♦—

సీ. హరికంటె నొకదైవ ♦ మన్యంబు గలదను, వారలు హరిభక్తి ♦ దూరమతులు
బహుళకపాలాస్థి ♦ భస్మలింగాంకులు, వైదికవిరహిత ♦ వర్తనులును
ఘనవనప్రస్థితుల్ ♦ గాక జటావల్క-, ధారులై చరియించు ♦ తాపసులును
బూనఁ జక్రశంఖోర్ధ్వ ♦ పుండ్రాంకములు లేక, హరికథావిముఖాత్మ ♦ లైనవారు
గీ. దైవముల విష్ణుసరిగాఁగఁ ♦ దలఁచువారు, విష్ణుధర్మంబు గాదని ♦ విడుచువారు
నఖిలధర్మంబులును హరి ♦ యందుఁ జేర్పకుండువారలుఁ జువ్వె పా ♦ షండు లగజ.

పద్మపురాణము, ఉ ఆ 6 ప 153, 155.

—♦ దొంగసన్న్యాసి. ♦—

సీ. ఇంటిలోనైనను ♦ ఇల్లాలితోనైన, నగరికప్పులనైనఁ ♦ బెగువఁజేసి
కావికోకలుగట్టి ♦ కచ్చలు బిగియించి, బోడితలయు మెడ ♦ పోచదీసి
కుండకోలయుఁబట్టి ♦ నిండబూడిదెఁబూసి, పూసలు మెడఁగొన్ని ♦ వేసి చేత
జపమాలధరియించి ♦ జనులుగన్గొనుచోట, హరిహరియనుకొంచు ♦ నాడుకొంచు
గీ. వేష మమరంగ భిక్షుకు ♦ వెంట వెడలి, తిరిగి యమరికగలచోట ♦ తినఁగ మరిగి
విషయసంగ్రతయఁబులు ♦ వీగువాని, కేడ సన్న్యాస మదివాని ♦ కేడగతులు.

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 2.

—♦ శ్రోత్రియుఁడు. ♦—

ఉ. జ్ఞాని పురాణవక్తయును ♦ శాస్త్రవిదుండు బ్రశాంతచిత్తుఁడున్
మానితసత్క్రియారతుఁడు ♦ మామకభక్తియుతాత్ముఁడైన స
న్మానవుఁ డొప్పు శ్రోత్రియుఁడ ♦ నన్మతి యాతఁడు సంహృతాఖిలాం
హోనివహుండునై దివము ♦ నొంది సుఖించు సమంచితస్థితిన్.
గీ. అట్టి శ్రోత్రియుఁ డింటను ♦ వెట్టినట్టి, యన్నము భుజించునరుఁడు జ ♦ న్మాంతరముల
యందు బ్రాహ్మణుఁడై చెలు ♦ వొందుఁ భువిని శ్రోత్రియాన్నంబుకన్నఁ బ ♦ విత్ర మెద్ది.

శేషధర్మము, అ. సు. ఆ 2 పే 47.

—♦ వృద్ధబ్రాహ్మణుఁడు. ♦—

సీ. తెల్లనిగడ్డంబు ♦ తెల్లనిమీసముల్, నరసినరోమపాం ♦ డురశిరంబు
మేఘావిబొట్టును ♦ మెఱుఁగుజన్నిదములు, భూతిలలాటత్రి ♦ పుండ్రకంబుఁ
గావిదోవతియును ♦ గంతోత్తరీయంబు, నిష్టికోలయుఁ జంక ♦ నిట్టితోలుఁ
బంచాంగముష్టియుఁ ♦ బాణిఁ బవిత్రంబు, నొక్కవ్రేలికి వెండి ♦ యుంగరంబు
గీ. జాఱుబొజ్జయు నునుఁదబ్బ ♦ సంబెలయును, జెత్తగొడుగును జంకఁ దా ♦ విప్రదనుకమునఁ
దనరునజ్ఞాతిగా నొక్క ♦ తపసివృద్ధ, బ్రాహ్మణుఁడు వచ్చె నొయ్యయ్య ♦ బాష్పనదికి

హరివిలాసము, ఆ 7 ప 12.

—♦ వృద్ధముని. ♦—

ఉ. పాసరవెల్లి చందమున ♦ నొక్కట బిఱసరాలు దేఱఁగా
మీసలు గడ్డముం జడలు ♦ మే నుదరంబును వీనులున్ జరా
ధూసరమైనరోమతతి ♦ తోఁ బెనఁగంబడి దూది రాశిగాఁ
జేసినకీతి నున్నయొక ♦ జీర్ణమునిం గని కౌతుకంబునన్.

మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 79.

సీ. కీసకీసంబులై ♦ తిరిగట్టిమడమలు, గడచి తూలాడుకెం ♦ జడలతోడ
పింజామరము సిచ్చ ♦ వ్రేలవైచినమాడ్కి, డాలొందు నరపగ ♦ డ్డంబుతోడ
ఫాలబాహూదర ♦ పార్శ్వదేశంబులఁ, గొమరారుభూతిపుం ♦ డ్రములతోడఁ
బల్చంబు విడిచి క ♦ ప్పకొనివచ్చినకొత్త, మడుఁగుఁ జమూరుచ ♦ ర్మంబుతోడ
గీ. బ్రహ్మతేజోధికులైన ♦ బ్రహ్మచారు, లిద్దఱిరువంక నలమిరా ♦ నలమితోడ
నన్నికషపాలియును జల్ల ♦ నైనకాంతి, యడర నొకవృద్ధమునివచ్చె ♦ నధ్వపుకపుప.

శకుంతలాపరిణయము, పి॥ షి॥ ఆ 2.

—♦ యోగిని. ♦—

సీ. అలికంబునై రక్త ♦ తిలకంబు తెలిగన్నుఁ, గవయందుఁ గాటుక ♦ కర్ణపాశ
ములఁ బటికంపుఁగుఁ ♦ డలములు గళమునఁ, సంకుఁబూసలకంఠ ♦ సరులు గుబ్బ
చనుదోయికన్నెక ♦ చ్చెలింత డాఁపలి, కరమునందు విభూతి ♦ కక్షుపాల
పాణిపద్మంబున ♦ మాణిక్యమయవీణ, పదయుగంబునఁ బైఁడి ♦ పాదుకలును
గీ. మకరబంధంబు లాతంబు ♦ యోగపట్టె, సింగినాదంబు బెత్తంబు ♦ చెన్ను మెఱయ
నట్టిపడ్డట్టు యోగిని ♦ యొద్ద వచ్చి, లీల నారాజశేఖరు ♦ మ్రోల నిలిచె.

రాజశేఖరచరిత్రము, ఆ 2 ప 94.

—• మునికన్యకలు. •—

సీ. సెలయేటి తెలినీటఁ • జలుబంతి పసపాడి, సేసక్రొమ్ముత్యాల్లఁ జ • ల్లినారలు తమము
గురువింద పేరులు • గుబ్బచన్నులఁ దాల్చి, సెమిలిపించంపుఁబా • ట్టుగములు గట్టి
పయ్యెదమాలుగాఁ • బాలుటాకు లమర్చి, చాఁదునఁ దిలకంబు • సంతరించి
కంకేళిచిగురాకు • కర్ణపూరముఁ జేసి, కుసుమపూవులధూళిఁ • గురులఁ దాల్చి
గీ. చెంచుఁజిగురాకుఁబోణుల • చేత లెల్ల, నభినయింతురు పర్ణశాలాంతరములఁ
దంద్రడు లెండేనిఁ జనుఁపట్ల • తల్లు లెదుర, గారవము సేయు మునికన్య • కాజనంబు.

హరవిలాసము. ఆ 5 ప 37.

సీ. అజిరతోరణములకై • యుంచితిని జూమా, యతివ నీవిచిగుళ్లు • లనసఁ బోకు
మగ్నివేదార్చనకై • యుంచితిని జూమా, యబల నీవిమొగ్గ • లంటఁ బోకు
మబ్జనాభసపర్యకై • యుంచితిని జూమా, కొమ్మ నీవివిరు • లెక్కఁ బోకు
మతిథిసంతర్పణకై • యుంచితిని జూమా, తరుణి నీవిపండ్లు • వడవఁ బోకు
గీ. మనుచు నొండొరుఁ బలుకుచు • నలసగతులఁ, గొనులసియాడఁగుచములు • గదలఁగ దులు
చెదరఁ బసఁటులు మూఁపునఁ • జేర్చి లతల, కర్థి నీరార్చుచున్నాని • కన్యకలఁ గంటె.

చంద్రభాను చరిత్రము. ఆ 1 ప 127.

—• యోగపద్ధతి. •—

సీ. విను దూరవార్తలు • వీక్షించు దవ్వుగా, నడుచును శతయోజ • నములు గడియ
నశ్రితంబగు శాస్త్ర • మైన వక్కాణించు, గౌరవం బొందు లా • ఘవముఁ గాంచుఁ
బరకాయములఁ జొచ్చుఁ • బక్షికీటమృగాది, బహుజీవజాతుల • భాష తెలియుఁ గు
దివ్యగంధంబును • దివ్యతేజము దివ్య, కర్మంబులును దివ్య • కళయుఁ దాల్చు
గీ. మోక్షనగరీమహాద్వార • ముఖకవాట, విఘటనాలోకకుంచికా • విభ్రమమున
నుల్లసిల్లెడును షడంగ • యోగవిద్య, నభ్యసించినసాధకుం • డద్రిదమన.

కాశీఖండము. ఆ 5 ప 45.

సీ. వితతమై విజనమై • విమలమై సుఖమై ప్రసంగు వివిక్తదే • శమ్మునందు
సమభూమియందు ని • శ్చలముగా మిట్టుపల్లములు గాకుండఁ జే • లసముగాఁగ
వరుసఁ గుశాజిన • వస్త్రంబు లనువుగాఁ, బఱచి యొప్పుగ వాని • పైఁ దిగముగ
బూని పద్మాసనా • సీనుఁడై యామీఁదఁ, గాయమధ్యమమును • గళము శిరము
తే. జక్కఁగా నిక్కి దృక్కులు • ముక్కుచక్కిఁ, జిక్కఁ ద్రిక్కించి తక్కిన • దిక్కుఁ గనక

మిక్కిలి దశేంద్రియంబులఁ ♦ ద్రుక్కఁజేసి, ఫలితముగ నావగ మభ్యసించి ♦ సంగతముగను.

సీతారామాంజనేయసంవాదము. ఆ 1 పద్య 99.

సీ. అంత సుషుమ్నయా♦నారోహణము మెల్లఁ జేసి ప్రాణంబు♦లను దశయున
నిలయంబులను బూర్వ♦విలసనంబుల నిల్పి, యీ రీతి దినమున♦ యోగివరుఁడు
సంధ్యల మధ్యని♦శాసమయంబుల, సలుపంగఁదగు యోగ♦సరణి వేడ్క
వాయుధారణ సేయ♦వలదు కరంబుచే, నభ్యాసమున వాయు♦వాగవలయు

గీ. నీకరణిఁ జేయ వజ్రమ♦యాకృతియును, కాలమృత్యుజయంబును♦గలిగి యాతఁడు
బ్రతుకు నాచంద్రతారక♦మితఁడనర్చు, కాల మమరౌఘములు నుతు♦ల్గడలుకొలుప.

సీ. మంత్రయోగంబుచే♦మారుతసంసార, దేహమర్మంబులు♦దెలియవచ్చు
లయముచేఁ దనలోని♦లలితప్రణవనాద, సూత్రంబు మది నూని♦చొక్కవచ్చు
హఠముచే జరను రో♦గాళిని మృత్యువున్, ఘోరించి ధీరుఁడై♦నిలువవచ్చు
సాంఖ్యయోగంబుచే♦సకలేంద్రియవ్యాప్తు, లరయుచుఁ దన్నుదా♦నరయవచ్చుఁ

గీ. దారకముచేతఁ దనువులోఁ♦దాను వెలుఁగు, చున్నరీతిని గనవచ్చు♦నుచితమయిన
రాజయోగంబుచేఁ బర♦బ్రహ్మమందు, బొందియుండఁగవచ్చు స♦ద్భక్తుఁడగుచు.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము. దా॥చి॥ ఆ 3 ప 235, 236.

సీ. విను మంత్రయోగిక♦న్నను గొప్ప లయయోగి, లయయోగి కధికుఁడు♦లాసినైన
హఠయోగియగుచుండు♦హఠయోగికన్నను, సరసమానసుఁడైన♦సాంఖ్యయోగి
యధికుఁడయగు వాని♦కన్నఁ దారకయోగి, యధికుండగుచునుండు♦నతనికన్న
సాంఖ్యతారకముల♦సంగ్రహించుకొని వైరాగ్యభావన నొప్పు♦రాజయోగి

గీ. యుత్తమోత్తముఁడని చెప్ప♦నొప్పు నతనికన్న గొప్పైనయోగి లేఁ♦డవనిమీఁద
నతఁడు సంసారమందున్న♦నడవినున్న, సకలనిర్లేపుఁ డగుచుండు♦శాంతుఁడగుచు.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 3.

— ♦ హఠయోగి. ♦ —

సీ. హఠయోగసిద్ధుఁడై ♦ యమరినపుణ్యుండు, మిగుల విఖ్యాతిచే ♦ మెలఁగుచుండి
క్రమమున నణిమాది♦కంబులై తనరెడు, నైశ్వర్యములతను ♦ నాశ్రయింప
మరి దేవతలయందు ♦ మహిమ బెంపొందుచు, సకలలోకములందు♦ సంచరించు
నతఁడు వసించిన♦యట్టిస్థలంబులు, పుణ్యతీర్థములౌచుఁ ♦ బొలుపుమీఱు

గీ. నతఁడు పుణ్యుఁడగణ్యుండ♦నమితయశుఁడు, నతఁడు భవ్యుండు దివ్యుండు♦ననఘచరితుఁ

డతఁడు సిద్ధుండుబుద్ధుండు◆నతులితుండు,నగుచువిహరింపుచుండుమ◆హాత్ముఁడెలమిఁ

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 3.

—◆ సాంఖ్యయోగము. ◆—

సీ. పంచతన్మాత్రలు ◆ పంచభూతంబులు, పంచీకృతంబులై ◆ ప్రబలుచున్న
సకలేంద్రియంబులు ◆ సర్వవిషయజాలములు గుణత్రయకామ◆ముఖవికార
ములు గాను దనువులు◆మూడును గానవస్థలు గాను దగనన్న ◆ దలఁచియెఱుఁగు
నటువంటియెఱుక నే◆నని నిశ్చయించి వి,శేషావరణములఁ ◆ జిదిమి వైచి
గీ. తాను దనలోనె తనుదాను ◆ దరిచి తరిచి, యన్నిటికి మీఁద శేషించి◆యాచలవృత్తి
నుండుటదిసాంఖ్యయోగమై◆యొప్పుచుండు,గురుముఖంబుననియోగ◆మరయవలయు.

—◆ తారకయోగము. ◆—

తే. చంద్రసూర్యాంతరములందు◆సహజముగను, వెలుఁగుతారకములయందు◆విపులబిందు
వపురఁ గూర్పఁగ నదితార◆కాఖ్యయోగ,మై ప్రకాశించు లక్ష్యత్రి◆యంబునగుచు.

—◆ ధ్యానయోగము. ◆—

చ. అపురుపసంహరించి గురుఁ◆డానతియిచ్చినశిక్ష్యముద్రలం
బుపముగ మానసంబు నిడి ◆ యొండొకచింతయు లేక చిత్తమున్
జపలతఁబొందనియ్యకను ◆ షడ్వసజంబుల మాని లోనఁగా
నెపుడు జలింపకున్నమతి◆కింపొనరించెడి ధ్యానయోగమై.

—◆ ధారణాయోగము. ◆—

తే. ధ్యాన మభ్యాసమొనరింపఁ◆దలగ కపుడు,మానసమునిల్చుపదినూని◆మతియునిల్చి
బుద్ధి నిలిచిన నానంద◆పూర్తి గలుగు, నదియె ధారణయందురు యో◆గాఢ్యు లవని

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 3.

—◆ లయయోగము-ఘటికాక్రమము. ◆—

సీ. ఆధారమున హంస◆లాఱు నూఱర్పితంబగు వేళ నొకటి యా◆రైనగడియ
పదివినాడులునగు ◆ బరగస్వాధిష్ఠానమందాఱు వేలైన ◆ హంస లొనర
నర్పితంబగు వేళ◆కగును షోడశఘటికలు నర్ధఘటికవి◆గడియలు బది
క్రమముగా మణిపూర◆కమున కాఱ్వేలైన, హంస లర్పితమగు◆నపుడు పదియు
గీ. నాలుగడియవిగడి◆యలును బదియు, నగు ననాహతమున హంస◆లాఱు వేలు
నర్పితంబగు నటిబని◆మూలునరయ, గడియ లొకపదమైన వి◆గడియ లగును.

సీ. ప్రకటవిశుద్ధంబు◆నకు వేయుహంసలు, నర్పితంబగువేళ◆కగును రెండు
గడియలు సమమైన◆గడియపదాఱు విగడియలు హంసల◆కట్టడికి నాల్గు
నాళ్లయందు సహస్ర◆హంస లర్పితమగు, నప్పుడు రెండరగడి◆యలు విగడియ
లును బదాఱును హంస◆లునునాలుగునుసహస్రంబునందు స◆హస్రహంస
గీ. లక్షణముగాగ రెండును◆రై నగడియ. లలవిగడియలు పదియాఱు◆హంస లొక్క-
నాలుగగుచుండు నీరీతి◆ననుదినంబు, జరుగు నాఱుపదిగడియలై◆జనుల కెల్ల.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 3.

—◆ రాజయోగము. ◆—

సీ. పరమహంసంబు రే◆పగలు చింతింపంగ, బిందు లిందందుఁ గన్పింపనుండు
దశవిధప్రణవనా◆దము లాలకింపంగఁ దదనుఘంటానాద◆మొందవిప్రియ
బహుళలక్ష్యముల్◆పరికించి మాడంగ, సుచిరంబై స్వయం◆జ్యోతి యొప్పు
యామయ్వయంబు యో◆గారూఢుఁడై వాని, ధ్యానింపఁ దన్మయ◆త్వంబు గలుగు
తే. నట్టి యున్మనియందు మ◆నోవిలయములు,వివిధవిషయేంద్రియములతో◆విలయమొందు
నిజిరెయొనూ సర్వవేదాంత◆విదితపరము,రాజయోగంబు దేవతా◆రాజివినుత.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1 వ 187.

—◆ మంత్రయోగము. ◆—

ఆ. ఏకవర్ణమైన◆నెలమి ద్వివర్ణంబు,లైన వర్ణషట్క◆మైన నెనిమి
దక్షరంబులైన◆నాత్మసిద్ధ్యర్థమై, జపము చేయవలయు◆జనుల కెల్ల.

విజ్ఞానప్రదీపిక. ఆ 3.

యోగాసనలక్షణములు

—◆ వీరాసనము. ◆—

క. ఒకతొడపై నొకపాదము, నొకపాదముమీఁదఁ దొడయు◆నునిచి శరీరం
బకుటిలగతి నిల్పినఁ దక్కక యది వీరాసనంబు◆కైవడి యయ్యెన్.

—◆ స్వస్తికాసనము. ◆—

క. పిక్కల తొడల నడుములం, దొక్కటఁ బదతలము నిడి స◆ముస్నతి నొడలిన్
నిక్కించిన నీయాసన, మక్కజముగ స్వస్తికాహ్వ◆యంబగు జగతిన్.

—◆ పద్మాసనము. ◆—

శా. వామాంకంబున దక్షిణాంఘ్రియును ద◆ద్వామేతరాంకంబునన్

సోమాంఘ్రిన్ ఘటియించి పశ్చిమదిశా♦వ్యాప్తంబులౌ చేతులన్
నేమం బారఁగఁ గాళ్ళయంగుళములం♦జేకొన్న పద్మాసనం
బౌ ముఖ్యం గొనఁజూపుఁనుం జుబుకహృ♦న్న్యాసంగముం గల్గినన్.

సీ. అది పద్మబంధంబె♦యగునైన నుత్తానచరణంబు లూరుసం♦స్థములు గాఁగ
నూరుమధ్యంబున♦నుత్తానకరతలద్వయమును రాజదం♦తములమొదట
హత్తియుండెడిరస♦నాగ్రంబుఁ దొంటిభ్రాతిన యున్న చుబుకంబు♦నృష్టి గలిగి
మారుతం బల్లనఁ♦బూరించుచుండిన, నది పద్మమగుమతాం♦తరమునందు

తే. మతియునిదిమత్స్యమతముపద్మమునఁబూర్వ,మట్లయుండు మసంస్కృతహస్తయుగ్మ
మున గుదాకుంచనముఁ జల♦దనిలపూరితము విసర్జనవిధియు ధ్యా♦నమునువలయు.

—♦ యోగాసనము. ♦—

క. యోగవటుజానుయుగసం,యోగంబునఁ బదతలంబు♦లుర్వి నిలిపి లో
నీగినకరముల నుండిన, యోగాసన మండ్రు దీని♦యోగవిధిజ్ఞుల్.

—♦ కూర్మాసనము. ♦—

క. వీడఁబడినగుల్ఫంబులఁ, గూడక సంధించిపట్టి♦గుదమలపడఁగాఁ
బీడించినఁ గూర్మాసన, మీడితమతి నెఱుఁగుదురు య♦మీంద్రులు దీనిన్.

—♦ ఉత్తానకూర్మాసనము. ♦—

తే. కుక్కుటాసనబంధంబుఁ♦గూర్చినట్టి, కరయుగంబుల మెల్లనఁ♦గనుదగంబు
బంధనముఁ జేసి వెలికిలఁ♦బడిన కూర్మ,మట్ల పడఁగ నుత్తానకూ♦ర్మాసనంబు.

—♦ భద్రాసనము. ♦—

గీ. అండములక్రింద నెలవుల♦యందుమభయపార్శ్వములఁరాయ రెండుగు♦ల్ఫములఁబెట్టి
పార్ష్ణిపదములఁ గరములఁ♦బట్టి నిశ్చలాత్ముఁడైయుండెనేని భ♦ద్రాసనంబు.

—♦ సిద్ధాసనము. ♦—

శా. యోనిస్థానముఁ బార్ష్ణిభాగఘటనా♦యుక్తిన్ నిబంధించుచున్
దాన న్మేఢ్రముమీఁద నొకటొక పా♦దం బూన సిద్ధాసనం
బౌ నం దింద్రియనిగ్రహంబును సుదే♦వస్థాణుభావంబు యో
గానందైకమనంబు భ్రూయుగళమ♦ధ్యాలోకముం గల్గినన్

క. వెండియును సవ్యగుల్ఫము, దండముపైఁ బెట్టి మీఁద♦దక్షిణగుల్ఫం

బుండఁగ నవక్రముగఁ గూర్చుండిన సిద్ధాసనంబ ♦ యౌఁ బత్కుమునన్.

—♦ సింహాసనము. ♦—

శా. ఆండాధస్థ్సలి నూరుపార్శ్వముల స ♦ వ్యాసవ్యగుల్ఫద్వయం
బొండొంటిం గ్రమహీనభంగి నిడి దో ♦ ర్యుగ్మాంగుళుల్ జానులం
దుండ న్వే ప్రసరించి నిక్కి విస్ఫురా ♦ స్యుండైన సింహాసనం
బొండేమిం గనఁబోక నాసికముఁ దా ♦ నోలిం బరీక్షింపఁగన్.

—♦ కుక్కుటాసనము. ♦—

క. జలజాసనంబునం గరములు జానూరువులమధ్య ♦ మునఁ జొనిపి ధరన్
నిలిపి గగనమున నంగం, బలవడ నిలుపంగఁ గుక్కు ♦ టాసన మయ్యెన్.

—♦ గోముఖాసనము. ♦—

క. వామదిశ పృష్ఠపార్శ్వము, ధామముగా దక్షగుల్ఫ ♦ తలమును నట్లౌ
వ్యామపుగుల్ఫము వలనిడ, గోముఖ మీయాసనంబు ♦ గోముఖభాతిన్.

—♦ ధనురాసనము. ♦—

క. మునుపాదాంగుష్ఠంబులు, దనచేతులు చెవులు దాక ♦ ధనువు దివియున
య్యనువున నెడమఁగుడిఁదివియ, ధనురాసన మండ్రు యోగ ♦ తత్త్వవిధిజ్ఞుల్.

—♦ మయూరాసనము. ♦—

మహాస్రగ్ధర. ధరణిన్ హస్తస్థలంబుల్ ♦ దగులనిలుపుచుం ♦ దండముం బోలెఁ దత్కూ
ర్పరయుగ్మన్యస్తనాభీ ♦ భవనతలయుగో ♦ ద్భాసియై యున్నతాస్య
స్థిరుఁడై యాకాశదేశ ♦ స్థితనిలిచినఁ దా ♦ శ్రీమయూరాసనం బా
హరియించున్ రోగదోషా ♦ యతన విషసమూ ♦ హంబులన్ రంహయుక్తిన్.

—♦ కపాలాసనము. ♦—

సీ. ఊర్ధ్వసంస్థితవాభి ♦ యును నధస్తాలువు, నూర్ధ్వభానుఁడు నధో ♦ యుక్తశశియు
నూర్ధ్వపాదంబులు ♦ నొగి నధశ్శిరమును, గలయదివిపరీత ♦ కరణసంజ్ఞ
గలకపాలాసన ♦ క్రమ మయ్యె గురువాక్యమున నది సిద్ధించు ♦ జనుల కెలమి
నిత్యంబు నభ్యాస ♦ నిరతునకీకపా,లాసనం బఖిలరో ♦ గాళిఁ జెఱుచు
తే. జఠరవహ్ని వర్ధిలఁజేయు ♦ జగతినట్టి, సాధకునకు నాహారంబు ♦ సంగ్రహింపఁ
జను బహుళముగ నల్పభోజనముచేత, ననిలవేగంబు విడిపించు ♦ నతని [illegible]

—♦ ముక్తాసనము. ♦—

క. పద గుల్ఫంబున గుదమును, గదియంగా నిల్పి సంక ♦ టిత్వము నొందన్
బద మొక టిసంఘటించిన, నది ముక్తాసనమునుగ్ర ♦ మగు మునివరదా.

—♦ ఉత్కృష్టాసనము. ♦—

క. వెలికెలఁ జరణతలంబులు, దలమీదం జేర్చి పాద ♦ పీఠములను నిలుపం
గలి గడునొప్పుగఁ గరములు, నలవర్చిన నుత్కృష్ట ♦ భాసనము ఘనుఁడా.

—♦ పశ్చిమతానసము. ♦—

చ. పదములు భూమిదండముగ ♦ భాతిగఁ జాచి కరాంగుళంబులన్
బదయుగళాగ్రము ల్బిగియఁ ♦ బట్టి లలాటము జానుయుగ్మముం
బదిలముగా ఘటింప నది ♦ పశ్చిమతానము దీన రోగముల్
గదియవు పశ్చిమంబునను ♦ గాలిచనుగున్ జఠరాగ్ని కార్యముల్.

—♦ పూర్వోత్తానసము. ♦—

తే. పదయుగ నాళములు నేలమో ♦ పంగ నుదిచి పదములనుబెలుచదును నిల్ప ♦ హస్తములను
నడుముగ రహింపరంబుల ♦ నదిమి మోపి నడుము గయనున్న పూర్వ తా ♦ నంబు గా

—♦ అగ్ఘకాసనము. ♦—

మ. పదతలముల్ ధరాతలము ♦ పైఁ గడు దగ్గఱ నిల్పి లాగి కూడగఁ
గదిసిన జంఘలు న్మరి ల ♦ లాటము మోపిన జానుయుగ్మమున్
దృఢముగ యుంచు హస్తపర ♦ పీడితజానువు గట్టియుండఁ బ
న్నిది యగు నగ్ఘకాసనము ♦ హీనసుఖాస్పద మందుమీ సంయముల్.

—♦ కామదహనాసనము. ♦—

చ. అవనితలంబుఁ బొందఁగఁ బ ♦ దాంగుళమూలములోన నిల్పి జా
నువులు నఖస్థలంబునన ♦ నూల్కొనఁ జేర్చి యుగంబు ఘనుండుముష్
కపులఁగ గాఢగదంపఘటిం ♦ వాస్థితిహస్తతలంబు లుండ నే
నపరిశ్రమైన కామదహ ♦ నాసనము ప్రసిద్ధి యోగనిత్యనాగ్. 3880

సీతారామాంజనేయ సంవాదము, ఆ 1.

—♦ పంచముద్రలు. ♦—

క. వినుసన్ ఖేచరి యన భూచరి యన మధ్యమ యనంగ ♦ షణ్ముఖి యనఁగా
వరశాంభవి యనఁ గలవీ, ధరలోపల ముద్ర లైదు ♦ తారకమునకున్.

—♦ ఖేచరీముద్ర. ♦—

ఆ. కనులు మూసి యైనఁ ♦ గనువిచ్చి యైన భ్రూమధ్యమమునఁ జూపు ♦ నుంచి నిలిపి
యూర్ధ్వముఖముగాఁగ ♦ నొనరఁ జూచిన నది, ఖేచరియను ముద్ర ♦ కీరవర్య.

—♦ భూచరీముద్ర. ♦—

క. లోచనములు గదలింపక, యాచార్యోక్తస్వనాసి ♦ కాగ్రం బెపుడున్
గోచరముగఁ జూచిన నది, భూచరియనుముద్రయగును ♦ బోధశరణ్యా.

—♦ మధ్యమముద్ర. ♦—

ఆ. కనులు సగము మూసి ♦ ఘననాసికామధ్యసీమయందుఁ జూపు ♦ జెదరనీక
నిలిపి మీఁద నున్న ♦ నిటలంబుఁ గాంచిన, మధ్యలక్ష్యమగుఁ గు ♦ మారతిలక.

—♦ షణ్ముఖీముద్ర ♦—

తే. కర్ణలోచననాసాస్యయు ♦ గంబుమూసి, మలఁచి భ్రూమధ్యమమునఁ జూ ♦ పులను మనము
నిలిపి వరనాదబిందుచి ♦ త్కళలఁ గనుట, షణ్ముఖీముద్ర యందురి స ♦ జ్జనులు మిత్ర.

—♦ శాంభవీముద్ర. ♦—

క. అంతర్లక్ష్యము బహిరత్యంతవినిశ్చలసుదృష్టి ♦ యపగతపవన
స్వాంతవికారము గలయది, వింతయగుచు నొప్పు శాంభ ♦ వీముద్ర యనన్.

—♦ ప్రణవము. ♦—

తే. షణ్ముఖప్రోక్తముద్రచే ♦ శ్రవణయుగము, మూసియాలింపఁ బ్రణవంబు ♦ మ్రోయుచుండు కిం
కిణియనుచు సంతతము జిణి ♦ జిణి యటంచు, మించి తండవమాలు ఘో ♦ షించు సఖియ
సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1 ప 102.109, 118.

—♦ సూర్యభేదనకుంభకము. ♦—

సీ. వరయోగి యగువాఁడు ♦ వజ్రాసనమునుండి, నయమొప్ప గా వామ ♦ నాడిచేత
నాలోన కుంభించి ♦ నట్టి మారుతమును, మెల్లన విడిచి యా ♦ మీఁద మఱల
దక్షిణనాడిచే ♦ తమ వెలుపలివాయువును మెల్లనే లోని ♦ కొనరఁ దీసి
యప్పుడు కేశన ♦ ఖాగ్ర పర్యంతంబు, నరికట్టి కుంభకం ♦ బచట జేసి

గీ. వామనాడిని విడువ న♦వ్వలఁ గపాల,శోధనంబగు క్రిమివాత♦బాధ లడఁగుఁ
గొమ్మయిది సూర్యభేదన♦కుంభకంబు, కోరి విను మింక నుజ్ఝాయి♦కుంభకంబు.

—♦ ఉజ్ఝాయికుంభకము. ♦—

సీ. తగ నోరు బంధించి ♦ తనముక్కుకోపుల, నుంచి వాయువునుబూ♦రించి కంఠ
మున ధ్వని బుట్టించి ♦ మోఁపసి హృదబ్జంబు, దాఁకలోనికిఁడీసి ♦ తనువునందు
ప్రాణునికుంభించి ♦ పరగ నిడానాడి,చేతను విజముగా♦ శ్లేష్మహరము
ననుజఠరాగ్ని మ♦హావృద్ధియగుధాతు,గతరోగములు నేఁడు♦ క్రిమములుగాను

గీ. నడచుచుండినఁ గూర్చుండి♦యనుదినంబు, గోప్యముగ నిట్టియుజ్ఝాయి♦కుంభకంబు
క్రమముగాఁ జేయఁదగును సీ♦త్కారమనెడికుంభకంబును జెప్పెదఁ♦గొమ్మవినుము

—♦ సీత్కారీకుంభకము. ♦—

తే. యోగిరసనంబుచేత వా♦యువును మెల్లగాను బూరించి పూర్వప్రి♦కారముగను
కుంభకంబును జేసి కా♦గోళములను, విడువ బహురోగబాధలు ♦ వీడిపోవు. ౭౫౦౦

—♦ భ్రమరికాకుంభకము. ♦—

క. పురుషమిళిందధ్వనివలె, నతిముతి పూరించి భృంగి♦యానందముతో
నరుదుగజేసిననాదము, కరణిని రేచింపవలయుఁ ♦ గ్రమముగ నెపుడున్.

క. ఈరీతి నభ్యసించిన, వారల కానందమూర్ఛ ♦ వరచిత్తమునం
దారూఢిగ జనియించును, గౌరవమగు నిదియె భ్రమరి♦కాకుంభకమా.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ. ౭.

—♦ లక్ష్యములు. ♦—

సీ. యమమార్గములు పది♦యంబుజసద్రాక్షి,నియమమార్గంబులు ♦ నెలతపదియు
ఆసనమార్గంబు♦లతివలో పది యెంచ, నందులో నుత్తమం♦బరయ నాల్గు
మగువ ప్రాణాయామ♦మార్గముల్ త్రివిధంబు, లింతి ప్రత్యాహార♦మెంచనాల్గు
ధారణ మార్గముల్ ♦తగ నైదు కలకంఠి, ధ్యానమార్గము లాఱు♦ తలిరుఁబోఁడి

గీ. తెలియ విను మింతయును సమా♦ధిప్రకార, మరసి వివరించి చూచినఁ ♦ జాలు తెలఁగు
లనుచుఁదనసుందరాంగికి♦లక్ష్యములను, దెలిపితత్క్రియములు వేడ్క ♦ పలుకఁదొడఁగె.

చ. సరవి నహింస సత్యమును ♦ చౌర్యవిహీనత బ్రహ్మచర్యము
న్నరి చెలువొందుక్షాంతియును ♦ ధైర్యము నద్దయ యార్జవంబు భా
సురమితభుక్ప్రివర్తకము♦సొంపు చెలంగు శుచిప్రభావమున్

గరమరుదార వెల్యము ము♦ఖంబున నిల్చె దశప్రకారముల్. 3404

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 5.

—♦ ప్రత్యాహారము. ♦—

సీ. ఇంద్రియార్థములందు ♦ నింద్రియంబులఁ బ్రవర్తిలనీక కుదియించి♦ త్రిప్పుటొకటి
నవియందుఁ జరియించె♦నదిసమస్తంబు నాత్మయ కాఁగ మనసులోఁ♦దలఁచుటొకటి
నిత్యకర్మంబుల♦న్నియు నాత్మయందసంతతము చిత్తముచే నొ♦నర్చుటొకటి
తనువునఁ గలపదు♦నెనిమిది మర్మసీమలఁ గ్రమంబునఁ గాడ్పు♦నిలుపుటొకటి
ఆ. యోగశాస్త్రశీల♦యుతులు ప్రత్యాహార, భేదరీతు లనుచు ♦ నాదరమున
సాంద్రదాయకముగ ♦ సలుపుచునుందురు, రావసుంధరాసు♦రావతంస.

—♦ ప్రాణాయామము. ♦—

సీ. పాదాదిగాజాను♦పర్యంతముర్వియు, జాన్వాదిగాఁ బాయుప♦ర్యంతముదక
ముదకాదిగామణి ♦ హృదయాబ్జపర్యంత, మగ్నియగ్న్యాదిగా ♦ నంసపీఠ
భ్రూమధ్యపర్యంత♦ము మరుత్తు మరుదాది, గా మూర్ధపర్యంత♦ మోనుహాత్మ
నభము వర్తిల్లుఁ దా♦నకమదియైదు భావింపఁగా వేర్వేఱ ♦ విహితగతిని
గీ. ధాత్రు విష్ణు రుద్రేశ స♦దాశివాఖ్య, దైవతములఁ బృథివ్యాది♦తత్త్వపంచ
కమున ధారణ మొనరింపఁ♦గావలయును, బ్రణవమునను బ్రాణాయామ♦భంగులను.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 ప 166, 167.

—♦ యమనియమములు. ♦—

క. ఏచిననియతియుఁ దపమును, శౌచము వేదమును గలిగి ♦ సంతోషముతో
వాచవులు విడిచి బ్రహ్మముఁ, జూచుట యమయోగ్య మండ్రు ♦ సుజనులు మొదలన్
క. సకలాసనములలోపల, నొక భద్రాసనము పూని ♦ యోగియు గుణపం
చకయుతముగఁ దనచిత్తముఁ, బ్రకటబ్రహ్మమునఁ గూర్పఁబడ నియమ మగున్.

విష్ణుపురాణము, ఆ 8 ప 438, 440.

—♦ నాడులు. ♦—

తే. ఉండుఁ దనువున డెబ్బది♦రెండువేలు, నాడు లొకటియు నూఱు గ♦ణ్యంబులందు
నందుఁ బదునాల్గు శ్రేష్ఠంబు♦లందులోన, మూఁడు నతిశ్రేష్ఠమందున♦ముఖ్యమొకటి

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 పద్య 164.

క. ఇడవామనాడి పింగళ, కుడినాడి సుషుమ్న మధ్య♦గోచరము గుణి

కుడియెడమమధ్యనాడుల, కుదురాజానన! త్రిమూర్తు♦లాగి దైవంబుల్.

క. హరియిడయను నలువపింగళ, కరవిందదళాయతాక్షి! యమృతాంశుకళా
ధరుఁడు సుషుమ్నానాడికిఁ, బరిపాటి నధీశు లనుమఁ ♦ బలుకుదు రార్యుల్.

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 122, 123.

మ. వినుమా పింగళనాడి రెండునెలలున్ ♦ విస్తీర్ణమై యాడినన్
యనుమానంబును లేక నారునెలలుం♦డాపై మృతుండౌఁగదా
వనిలో మాసము పక్షమున్ విడువ కా♦వశ్యంబు యీనాడినన్
తనువర్షాంతము మృత్యు వందును సుమా♦ తథ్యంబునో పార్వతీ.

క. పక్షంబు పింగళాడిన, రక్షణ లేకుండు మృతికి ♦ రారాజుసుమా
తక్షణము స్తంభమైనను, అక్షీణంబైనరోగ ♦ మానరుఁ డందున్.

సీ. పదదినంబులు యీడ♦పట్టుగా నడిచిన, మూడుమాసములలో♦ మృత్యువఁ డగును
మూఁడుమాసములీడ♦నాడుచున్న నరుఁడు, యేఁడాదిలో దేహ♦బాధనుబడును
సంవత్సరంబునీ♦చంద్ర మాడకయున్న, హానిని రెండు స♦హామృతముగ
అష్టమిదినవార ♦ మిష్టనాడియులేక, కష్టసాధ్యైతుది ♦ నష్టగుండు

గీ. విదియలో నాడి పెనకైన♦ వెడలు ధనము, తదియదిన మీడ లేకున్న తట్టు భయము
నాలుగవనాఁడు వారంబు ♦ నడువకున్న, బంధువైరంబుచే మహా♦బాధ గలుగు.

క. పంచమివారస్వగమును, చంచలమై లేకయున్న ♦ చపలత్వంబున్
మించినరాజుతో వైరము, యెంచును ధననష్టమౌను ♦ యింతీ వినుమా.

గీ. షష్టివారము లేకున్న ♦ కష్టతరము అటులసప్తమివారంబు ♦ నంటలేక
నాడిపరమైన దేశాల♦నంటితిరుగు, యీడపింగళనాళులీ ♦ జాడనుండు.

గీ భాను మంగళ గురుస్థిరత్ ♦ భాస్కరునివి, తక్కినవిచంద్రవారముల్ ♦ తలపు నెఱఁగు
వారములయందు నాడులు ♦ వరుసలేక, మారు నడచినవారికి ♦ మారుతత్వ.

సీ. జలమానుమార్యప్ర♦సాదబింబముగన, నిండైనయారోగ్య♦ముండు తనువు
పూర్వాదినలుదిశల్ ♦ పూర్ణంబు గాకున్న, నారుమూడైరెండు♦నటుల నెలను
కన్నాలుబడురీతి♦గాబింబముండిన, పదిదినంబుల మృతి♦ప్రాప్తుఁ డగును
ధూమాకృతిఁ గనుల♦దోఁచ నిర్వదిదినాల్ మంటుగానగదిన♦ముండె భోవు

గీ. ధృవుడ నేముకు-చివరయు ♦ దోపకున్న, నటు లరుంధతివాలుక ♦ యానకున్న
ఇంద్రబింబము శోకమై♦ సాగుచున్న వారునెలలకు యమలోక♦మంటియుండు (?)

సనారీవిశ్వేశ్వరసంవాదము, ఆ 1 ప 166–172.

—♦ సంచారములు. ♦—

సీ. వ్రీడావహిత్థప్రహే♦ళికోన్మదోగ్రరో, షప్రమదావితర్కా♦చపలదైన్య
పటుమతిత్రాసక♦చరమలీలావని, ర్వేదనాసూయావి♦షాదగర్వ
మోహాంచితాస్మృతి♦మోహానమాధుర్య, జడగుప్తిధృత్యప♦స్మారహాస్య
హర్షశ్రమగ్లానిక♦కాలస్యసుఖనామ, ధేయముల్ గల్గి వ♦ర్తిల్లుచుట్టి
తే. ముప్పదియుమూఁడు సంచార♦ములను మఱ్ఱి, స్వేదవైవర్ణ్యరోమాంచ♦విస్వరాశ్రు
కంపముల్ ప్రళయస్తంభ♦కము లనఁ జను, సాత్త్వికప్రభావములచేత♦జడిసి తెలిసి.

హంసవింశతి. ఆ 4 ప 87.

—♦ చక్రములు. ♦—

క. రెండును బదాఱును పదియై, రెండును పదియాఱు నాల్గు♦రేకుల దిరమై
యుండును షట్చక్రంబులు, దండిగ జంతువుల కెల్ల♦దలక్రిందగు మన్.
సీ. తొలుత ఫాలచక్రంబు♦దళయుగ్మమునరూఢి, హంసలుండెడును దీ♦ప్తాంకురములు
కంఠచక్రంబుగ♦గలపదాఱుదళంబు, లందు సుస్వరము లిం♦పొందియుండు
హృదయచక్రంబునఁ♦బదిరెండుదళముల, కరమధ్యవర్ణముల్ ♦గలిగియుండు
పటునాభిచక్రంబు♦పైని గల్గుదశపా, ద్యంతాక్షరంబులు♦దవిలియుండు
గీ. లింగచక్రంబు దళము లా♦ఱింటియందు, బాలమధ్యాక్షరంబులు♦ప్రబలియుండు
లాలితాధారచక్రద♦ళముల నాల్గింట నాసాంతవర్ణంబు♦లంటియుండు. (?)

ఒడయనంబివిలాసము. ఆ 5.

తే. ఘనప్రళిందకల్లాపురి♦వెనకపటుక, కాలరేఖమహామాళి♦కానిరామ
యాఖ్య లలరారుచక్రము♦లందు బీజపంక్తి లిఖియించి తత్ఫలా♦ఫలము లరసి.

హంసవింశతి. ఆ 4 ప 58.

—♦ మనస్సు. ♦—

గీ. కళకుఁజిక్కనివిద్యల్లంబు♦కరణిఁ గడిఁది, యంకుశమునిరాఁతిసట్టిని♦శ్శంకగజము
మంత్రమునకతిక్రమించిన♦మత్తఫణియు, నేఁడియన్నను హృదయంబు♦గాదె చెలియ.
క. సాధన మొక్కటి గల్గఁగ, సాధింపఁగవచ్చు నెట్టి♦సాధ్యముఁ దానే
సాధనసాధ్యము లౌటను, సాధింపఁగరాదు మనము♦సన్మౌనికైనన్, 3424

సీమంతినీకల్యాణము. ఆ 2.

—♦ బొట్టు—ముఖచిహ్నము. ♦—

గీ. మృగమదాదులఁ జుక్క—బొ♦ట్టుగని యాకు, బొట్టు పూర్ణచంద్రతిలకం♦బు నెలవంక
విధము నామము గుమ్మడి♦పత్తునామ, మొకటి గాదని యొకటి యా♦ముఖవిధా
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 4 పద్య 137.

సీ. పుణ్యవృత్తి కనూర్ధ్వపుండ్రంబు ద్విజునకుఁ, గస్తూరికాతిల♦కంబు రాజ
తతికి వైశ్యులకుఁ గం♦ధమున బొట్టె కాల, మపరజాతికి భూతి♦నడ్డ మిడుట
యగు నెల్లజనులకు ♦ హరిభక్తి గలిగిన, నూర్ధ్వపుండ్రము దాల్చు♦టుత్తమంబు
హరికంటె నన్యదే♦వార్చనంబులును ద్రి, పుండ్రంబు మొదలైన ♦ పుండ్రములును
గీ. నగ్రములు కావు విప్రున కాతఁ డెట్టి, కులజుఁ డైనను బుధుఁ డైన ♦ నలికమునను
తిపన్మ మిడు నేని సత్క్రియా♦బాహ్యుఁ డండ్రు, సకలవేదార్థవిదులు మ♦హాలతనయ.
పద్మపురాణము, ఆ 5 ప 79.

—♦ ఊర్ధ్వపుండ్రధారణము. ♦—

క. వినుమూర్ధ్వపుండ్రధారణ, మొనరించిన యట్టిభూసు♦రోత్తముఁడు జగం
బున నెల్లఁ బూజ్యుఁడై తుది, ననుపమసురయాన మెక్కి ♦ హరిపురి కరుగున్.
క. తిరుమణి వెట్టిన సద్విజ, వరుఁ జూచిన నణఁగుఁ బాప♦వర్గం బెల్లం
గరమర్థిఁ జేరి మ్రొక్కినఁ, బరికింపఁగ సకలదాన♦ఫలములఁ బొందున్.
ఆ. ఊర్ధ్వపుండ్రహీనుఁ♦డొగిఁ జేయు సంధ్యాది, కర్మ మెల్ల నసుర♦గణము పాలఁ
బడుట నిక్క మతఁడు ♦ పటుతర రౌరవ, నరకకష్టములను ♦ నలిన వేత్రి.
క. నడుమ నెడ మీక యొవ్వఁడు, గడువేడుక నూర్ధ్వపుండ్ర♦కం బిడె నేన
య్యొడమున హరివసియింపక, కడు వేగఁ దొలంగిపోవుఁ ♦ గమలయుఁ దానున్.
చ. అలికము కుక్షి వక్షమున ♦ నట్టున దక్షిణకుక్షినిన్ భుజ
స్థలమున మూఁపుమీఁద మఱి ♦ దాపలిప్రక్కను బాహుమూలమం
దలవడ మూఁపు వీఁపు కకు♦దంబుల నొప్పఁగఁ గేశవాదులై
చెలువగు నామముల్ దలఁచి ♦ చెచ్చెరఁ బెట్టఁగ నొప్పుఁ బుండ్రముల్.
ఆ. హరిపదాకృతియును ♦ నలఘుదండాకార, మునుఁగ దాల్చు టధిక♦మోక్షదంబు
పద్మముకుళబోధి♦పత్రవంశచ్ఛదా, కారములును వశ్య♦కరము లబల. 3432
మ. కరమూలంబులఁ జక్రచిహ్నితములన్ ♦ గండప్రదేశంబులన్
వరపద్మాత్తవిశాలమాలికలు శ్రీ♦వత్సాంక నామంబులం
గర నొప్పారెడు నూర్ధ్వపుండ్రకములుం ♦ గాత్రంబునం బొల్చు న

ప్పురుషుల్ ల్సర్వజగంబుఁ బుణ్యగతులం ♦ బొందింతు రబ్జాననా.

పద్మపురాణము, ఆ ౬.

క. ఏజాతివారలైనను, భూజనములు నుదుటభూతిఁ ♦ బూసినమాత్రిం
దేజమున సర్వమానవపూజితులై శివపదంబుఁ ♦ బొందుదు రనఘా.

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 5.

—♦ విభూతిధారణము. ♦—

సీ. భసితంబు సకలపా♦పాంబుదవాతంబు, భసితంబు దారిద్ర్య♦ఫణిసుపర్ణి
భసితంబు దుశ్చింత♦కుశతతిగావంబు, భసితంబు దుఃఖాబ్ధి♦బాడబంబు
భసితంబు సంసార♦పర్వతదంభోళి, భసితంబు గర్వాస♦త్పద్మదంతి
భసితంబు యజ్ఞాన♦పటలకాననవహ్ని, భసితంబు మృతభయా♦పహాసుధంబు
గీ. గాన భసితంబు లక్షుగం♦గావగాహ, నములఫల మిచ్చు సద్విధి ♦ ననుదినంబు
ధారణముఁ జేయునతని పా♦దమున నున్న, రేణుపటలంబు సాటిగా♦రితరజనుఁలు.

నీలకంఠలీవిలాసము, ఆ 2.

—♦ రుద్రాక్షధారణము. ♦—

క. రుద్రుఁడు త్రిపురములఁ గూల్చి, భద్రంబుగ నున్నతఱి శు♦భావహ మగుచున్
దద్రుద్రు నేత్రజలమున, రుద్రాక్షలు బొడమె దేవ♦ఋషులకు హితమై.
క. ఏకముఖాక్షము శిరమునఁ, బ్రీకటముగఁ దాల్చెనేని ♦ పరశివుఁడై ము
ల్లోకములయందుఁ బూజ్యుఁడు, గాకుండునె దానిమహిమఁ ♦ గనఁగాఁ దరమే.
చ. ఇరుతిగయుండమోరగతి ♦ రెన్నికయారుదురాక్ష పేరుల
చ్చెరువుగ బోరయంబిడినఁ ♦ జెన్నలరారఁగ వీనులందు సొం
పరయఁగ దండలందు నిరు♦పక్కల గుత్తులయందు గుత్తుకన్
శిరమునఁ దాల్చుయోగి పర♦సిద్ధినిఁ జెందుఁజుమీ కుమారకా.
క. పంచముఖంబుల నొప్పెడు, మించినరుద్రాక్షలెవరు ♦ మెయిఁ దాలిచినన్
బంచముఖుఁడైనయీశ్వరుఁ, డంచితముగ భక్తకోటి ♦ కధికుని జేయున్. 3440
సీ. శిరమునధరియింపఁ ♦ జెప్పె ముప్పదియారు, ఘనత ముప్పదిరెండు ♦ కంఠమునకు
వీనుల మూడేసి ♦ బూనవచ్చు నటంద్రు, మణిబంధములకు స♦మ్మతముగాను
పదిరెండు పదిరెండు ♦ బాహుదండలయందు, బదియారుబదియారు♦బరగుచుండు
నురమున నెనబదెందు♦నరువదినాల్గేసి, ధరియింపవచ్చు న♦దంబుగాను

గీ. నూటయెనిమిది గాయత్రి • నాట మగును, పరగ నొప్పదు జపమాల • పదియు నేడు
గాక యుండిన నక్షత్ర • కలితసంఖ్య, గాఁగ ధరియింప ఫలప్రాప్తి • గల్గు నయ్య.
క. స్నానంబుఁ జేయువేళల, మానుగ రుద్రాక్షజలము • మౌళిని జెందం
గా నెంత దుష్టుఁ డైనను, బూనికచే శివుఁడు వానిఁ • బోషించుఁ జుమీ. 3442
నీలకంఠలీలావిలాసము, ఆ 2.

—• యజ్ఞోపవీతధారణము. •—

క. జన్నిదము శిఖయు వెలిగా, నెన్నిసుకర్మములు చేసె • నేనియు విప్రుం
డున్నతి కెక్కఁడు గావున, జన్నిదముల తెలుఁగు వినుఁడు • సవిశేషముగన్.
సీ. గోష్ఠంబు నదియును • గుడియును నాదిగా, శుచియైన దేశంబు • చూచి యచట
వలచేత వరుసతోఁ • బదియారు మూఱలు, చుట్టిన సూత్రంబు • సొబఁగుతోడ
గాయత్రి చదువుచుఁ • గడఁగి మున్నూలొడ్డి, వలచేయి యొక్కఁ•డవలను దాల్చి
ముమ్మడుం దగఁ దాల్చి • క్రిమ్మఱ దిగఁదాల్చి, క్రుక్కఁ బుచ్చి ము•చ్చుట్లు చుట్టి
ఆ. ముడిచి మంత్రపూర్వ•ముగ వడు నొకటి సన్న్యాసి యొకటి మఱి గృ•హస్థు రెండుఁ
దాల్పవలయు జన్ని•దంబులు ప్రీతితో, నెన్ని దాల్చి రేని • నెగ్గు గాదు. 3444
క. చివికినయజినము దండముఁ, జివికినజన్నిదముఁ దీసి • శీఘ్రముగ క్రొత్తల్
సవరించి పెట్టుకొని యా, చివికినయవి జలము పాలు • చేయఁగవలయున్. 3445
విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 24-26.

—• మృత్తికాధారణము. •—

ఆ. రమ్యపీతనీల•రక్తపాండురలగు, మృత్తికలు ధరించు • నుత్తములకుఁ
గడఁగి యర్థధర్మ • కామమోక్షంబులు, వరుసఁ గల్గు నండ్రు • పరమమునులు.
పద్మపురాణము, ఆ 5 ప 92.

—• తులసీమాహాత్మ్యము. •—

సీ. శ్రీతులసీవన•శ్రీవీక్షణము తులా, పురుషదానసమగ్ర•పుణ్య మొసఁగు
శ్రీతులసీప్రద•క్షిణ మశ్వమేధాధ్వ, రానేక ఫల మిచ్చు • నతిశయముగ
శ్రీతులసీతీర్థ•సేవ గంగాతీర్థ, శతగుణంబులనిచ్చు • సంతతంబు
శ్రీతులసీదళాం•చితధారణము నిఖి, లావనీదత్తసౌ•ఖ్యంబు సేయు
గీ. తులసిపూసలజపమాలి•కలజపంబు, లాకటికోటిమణులంగు లై • యొసరుచుండుఁ
దులసికిని మ్రొక్కు పెట్టిన • జలజముఖులు, ఇందిరాదేవి సామీప్య•మందఁగలుగు. 3447
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 64.

—♦ సాలగ్రామమహిమ. ♦—

క. భగసాలగ్రామశిలా, పూజలు సేయునతని • బ్రోచును నా
పరిపూర్ణరాజసూయా, శ్వమేధయాగముల ఫలము • లెద్దియుఁ గాంచున్. 3448

ఆ. నాఁటి సర్వశక్తి • నీవుఁ దైవమండియు, నరుఁడు ముక్తి నొందుఁ • బరమభక్తి
నియమనిత్యశీలు • డౌచు సాలగ్రామ-శిలల విష్ణుపూజ • సేయుచేని. 3449

క. విను సాలగ్రామశిలా, వినుతిజలం బానునతఁడు • వెండియు జననీ
స్తనపానము వదలంగక, ఘనముగ వైకుంఠమునను • గాఁపుర ముండున్. 3450

పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 2 ప 115, 117, 122.

—♦ దర్భ. ♦—

క. ఆ సోమయాగ సంధ్యోపాసన జప హోమ వహ్ని • పరిచర్యాదుల్
భూసురుఁడు దర్భ వెలిగాఁ, జేసిన ఫల మల్పమైన • సిద్ధింప దిలన్. 3451

గీ. వజ్రివజ్రత్రిశూలముల్ • వాసు చక్ర, తేజోగుణల కొట్టుఁ జట్టు మహిమలకును
దర్భ సర్వార్థసిద్ధిప్రదంబు గాన, బ్రాహ్మణుఁడు దర్భ విడుచుట • పాడిగాదు.

క. దర్భ యవశ్యము వలయును, దర్భ చతుర్గుణము భూతి • దానదివలయున్
దర్భయు భూతియు వెలిగా, నిర్భాగ్యుఁడు చేయునియతి • నిష్ఫల మొందున్.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా ప 46, 48.

—♦ జపము. ♦—

సీ. వేదాంతవిదు లను • మోదించునట్టిది, జపకర్మ మత్యంత • శౌచశాంతి
యై కుశాస్తీర్ణస • మావనీతలమునఁ, గుశముష్టి సేకొని • విశదచిత్త
వృత్తి నింద్రియములు • విషయసక్తంబులు, గాకుండ నిలిపి త • త్పేకపరత
మత్సరాహంకార • మానదంభాపగ, మంబును జిహ్మచ • ర్యంబుఁ గలిగి

గీ. జపము సల్పించుపురుషుండు • సర్వలోక, విజయి నిస్పృహ మగుజప • విధివిశేష
హర్షరాగాదికంబును • సఖ్యమంబు, నైనపదముఁ బొందుచు సృ • పాగ్రగణ్య.

క. శౌచాదిగుణము లెడలుట, నీవత్వము వాటిలంగ • నిశ్చలమతి దు
ష్ప్రాచరిత మైన జపవిధి, నాచెప్పినసుమతి జేదు • నరకము దెచ్చున్. 3455

భారతము, శాంతి, ఆ 4 పద్య 180, 181.

సీ. సరసిజాకరముల • నరసి పద్మాక్షముల్, పరిపక్వముగను నే • ర్పరిచి తెచ్చి
శుచిసమయోగ్యములైన • పూసలు వరికించి, ముఖములు ముఖముల • మొనయఁ జేసి

పరభాగములతో న♦పరభాగముల నుంచి, నడుమ పేరుపుగ రెం♦డిడి నరనర్పు
యంతరంబున గ్రంథు♦లమర సూత్రింబున, నూటయెనిమిదియుఁ బొం♦దు గ్రుచ్చి
గీ. యాట్టి యతుసరంబుఁ జే♦పట్టి తనకు, మౌను లిచ్చిన యదిగాఁ గ♦ మ్మనమునఁ
దలఁచి యంగుష్ఠి కాద్యంగు♦ళులను పెరుపదము దాఁటక త్రిప్పి జ♦పంబుఁ జేసి
వాశిష్ఠరామాయణము, ఆ 2.

ఆ. శాతకుంభసిత♦సజ్జీకృతాసన, ఒసితచిత్రకంబ♦ళంబుమీఁద
మార్ష్ణ మొదవ నప్పు♦డాసీనుఁడై నిత్య,కర్మవిధుల నాచ♦రించి వెండి. 3457
సీ. స్వస్తికాసనయుక్తి♦ సమకూర్చి యామీఁద, భుజము లుఱ్ఱట్టుగ ♦ బొదవు చేసి
కరము లూరువులందు ♦ ఘటియించి పొంగుగా, నాసాగ్రమున దృష్టి♦ నాటఁజేసి
పవనకుంభకవృత్తి♦ బంధించి భుజకక,క్షక నిద్రపే లొ్లమా♦ నట్లొనర్చి
గ్రంథులుసడలించు ♦ కమలముల్ భేదించి, వేయిరేకులతమ్మి ♦ విప్పఁజొనిపి
గీ. యందుఁ బ్రకృతిపురుషులకుఁ ♦ బొందు గలుగఁ, జేసి తద్వస్తుసంహారి♦ చెంది యందు
మీఁదఁ బాదాత్మ్య సంపత్తి♦ మెఱసి యుప్పు,జపవిధానంబు సలిపెను♦ జక్రధరుఁడు.
భోజరాజీయము, ఆ 1 ప 64, 65.

——♦ తపము. ♦——

క. నాలుకలు గోయము కట్టిన్నలు, నాలుగుదిక్కుల నగ్ని ♦ నడుమను నిలిచి సూ
ర్యాలోకనపరుఁడై మును, గాలొక్కటి మోపి నిలిచె ♦ సుగ్రీవునెలన్.
సీ. ఏపాటుతుపాఁకులి ♦ నెఱమంట లొండొంట, పేర్చిన పెనుమంట♦ వెగటు పడక
వడిగాలిసురిగిన ♦ మిడుఁగురు లందందఁ, బొదివినఁ జాలిముఁ♦ బొర్లుల నిక
పొంగారిదట్టంపుఁ ♦ బొగలు మూఁగికొనంగఁ, బర్వెన వెంతయు♦ బ్రమసి పడక
యతిముతిసల్గడ♦నదరి పెన్గొఱివులు, మైఁ బడ్డ గడలకుఁ♦ బాసి చనక
ఆ. దిట్టతనము పేర్మి♦ దేహాభిమానంబు, విడిచి నిమ్మయేడు♦గడయు గాఁగ 3460
పరమతప మొనర్చెఁ ♦ బంచతపస్సుల, కెతఁడై యొక్కఁడనఁగ ♦ దితిసుతుండు.
నృసింహపురాణము, ఆ 2 ప 13, 14.

సీ. సంచార మాచెంత♦ నించుకంతయు లేమిఁ, జెగలుఁ బుట్టిప్పులు సేల♦ మొదలఁదొడఁగఁ
జెదలుఁ బ్రువ్వ లతెనిఁ♦ బొదుగఁ బుట్టలు వెట్టెఁ, బుట్టకోరువులలోనఁ♦ బుట్టెఁ జెట్లు
చెట్లయందే ప్రవే♦శించి తాల్పులు గోయు, పెనుబాములను దీఁగ♦లను జెనంగఁ
దీఁగెలంతంతట♦ దివెగి గూడులు గట్టె, గూడులలోనఁ బ♦క్షులు సెలంగె
గీ. నంతరాంతరములయందు ♦ దంతిసింహ,శరభశార్దూలసింహంబు ♦ లిరవుకొనియె

పార్థివకళేబరంబులో ♦ పల వెలుంగు, నంతరాత్మయుఁ జాలె నతఁ ♦ డెందు నుండె.

వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 3.

—♦ ధ్యానము. ♦—

క. అప్రతిమముగ విజాతీ, యప్రత్యయవాసనాసి ♦ కాసంవిచ్ఛి
న్న ప్రవహము సజాతీ, యప్రత్యయరూపమగుచు ♦ ధ్యానము వెలయున్. 3462

క. అది సగుణధ్యాన మనన్, సదమలగుణవిరహము నిర్గు ♦ ణధ్యాన మనన్
విదితముగ నిరుతెఱంగుల, మొదలిటియది చేయ నితర ♦ ము సిద్ధించున్. 3463

చ. సగుణ మనంగ నింక విను ♦ శంఖసుదర్శనముఖ్యచిహ్నితం
బగు పురుషోత్తమాకృతిఁ ద ♦ దన్యము నిర్మలనిత్యచిన్మయం
బగుపరమాత్మరూపమది ♦ యబ్బుట దుర్గ్రహ మెట్టివారికిన్
సగుణవిలాసచింతనము ♦ సల్పఁగ సల్పఁగఁ గాని భూసురా. 3464

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 పద్య 170-172.

—♦ కాయసిద్ధి. ♦—

ఉ. ఎండల గాలివానలను ♦ నెంతయుఁ దూలక నగ్నిలోపలన్
మండక యెంతయున్ బిడుగు ♦ మాఱొకఁడు మొత్తినఁ జావులేక యొ
క్కొండొకవేళ రోగములఁ ♦ గూడక ముప్పునఁ బోక పెంపుతో
నుండుట కాయసిద్ధి యిది ♦ యొప్పకయున్నను రెండు గల్గునే. 3465

ఉ. కాయముసిద్ధమైన గమ ♦ కంబగు మాయయు గట్టిమైమనున్
కాయము మాయయున్ వరుస ♦ గట్టిగ నిల్పఁ బ్రపంచవాసనల్
పాయక నిల్చు నందుబహు ♦ భంగుల నీ త్రివిధంబు ద్రోసినన్
శ్రీయుతదివ్యదేహమున ♦ సిద్ధులు గాంచునతండు పుత్త్రికా. 3466

ప్రభులింగలీల, పి॥ బ॥ ఆ 4.

—♦ లయము. ♦—

సీ. అర్ధఘోషమయమై ♦ యత్తరిఁ దేరుచు, నళులమ్రోతలు మించి ♦ యనువుపడుచు
వీణారవముకంటె ♦ విన నింపు గులుకుచు, వేణుస్వనముకంటె ♦ విమలమౌచు
శంఖనాదముభంగి ♦ సడలించి పొంగుచు, మతి పెక్కువిధముల ♦ మరులుగొనుచు
నంతన్నినాద మి ♦ ట్లతిశయంబై యుండుఁ, బరమాద్భుతం బౌచు ♦ బయలుపడఁగ

తే. నట్టిదివ్యనాద ♦ మనమున్మృతంబు గాని, సోలి యెందమంచు ♦ సాక్షిసాక్షి

దాన తీన మంది ♦ తన్మయంబౌటయు, లయ మనంగఁ బరగె ♦ ప్రియసమేతోద.

జ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 6.

—♦ సమాధి. ♦—

క. మానసము విష్ణునందున్, లీన మగుచు నించుకయుఁ జ♦లింపకయుండన్
బూనుట సమాధియగు వి♦ద్యానిరతా యుక్తరూప♦మది భావింపన్.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 పద్య 173.

—♦ ధౌతికర్మము. ♦—

తే. వినుము మృదువస్త్ర మొకటి నాల్గు♦వ్రేళ్ల వెడలుపు, పొసగఁ బదిహేను చేతుల♦ పొడవుగలిగి
నట్టివస్త్రంబు తేటనీ♦ళ్లందు దడిపి, మెల్లమెల్లగ లోనికై♦ మ్రింగవలయు.
సీ. అటు మ్రింగి యీవల♦నతివేగమునఁ దీసి, యటుమీఁద వింశతి♦హస్తసంఖ్య
గలవస్త్రమును మెల్ల♦గా దిగమ్రింగుచు, దీయుచునుండగా♦దీపనంబు
గలుగు నపానమ్మ♦గంధనాశముగుండ, వెడలింపఁ జైత్యంబు♦వెడలిపోవు
నది యభ్యసింపఁగా♦నతిరోగములు రా, నభ్యాసమునరోగ♦చయము లడఁగు
గీ. గురుముఖంబుగ నీమర్మ♦మరసి ధౌతి, గజకరణి యన నొప్పు నీ♦కర్మ మొనర
నభ్యసింపఁగ వాయువు♦లన్ని తనకు, వశములై నిల్చుచుండు నో♦వారిజాక్షి.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము. ఆ 3.

—♦ నిర్గుణము. ♦—

క. తాను పరధ్యానంబున, బూనుకయున్నపుడు యెదుటఁ♦బొడమినదెల్లన్
గానని తెఱఁగున విశ్వము, గానక మది విస్తరింపఁ♦గా నిర్గుణమా.
క. మది నిల్పి శోధఁజేసిన, తుది శబ్దముపైని వెలుఁగు♦దోఁచినయపుడే
యదిజొచ్చి యెఱుఁగఁడేమియు, నదియే నిర్గుణము పిదప♦ నానంద మగున్.
క. లోకములో ముక్తికిఁ దా, నాకలములఁ దినఁగ నేల♦నన్నియు విడి ప్ర
త్యేకంబు నూరకుండిన, నాకాశాంతరమె నిర్గు♦ణార్థం బరయన్.

బృందావనవిహారము, ఆ 3.

—♦ కర్మము. ♦—

క. కర్మమునఁ బుట్టు జంతువు, కర్మమునన వృద్ధిఁబొందుఁ♦గర్మమునఁ జెడుం
గర్మమె జనులకు దేవత, కర్మమె సుఖదుఃఖములకుఁ♦గారణ మధిపా. 3474

భాగవతము, స్కం. 10 ప 860.

సీ. కర్మవశంబునఁ ◆ గామితార్థము గల్గుఁ, గర్మవశంబునఁ ◆ గలుగు శుభము
కర్మవశంబునఁ ◆ గలుగు సద్భావంబు, కర్మవశంబునఁ ◆ గలుగు జయము
కర్మవశంబునఁ ◆ గలుగు భోగంబులు, కర్మవశంబునఁ ◆ గలుగు భక్తి
కర్మవశంబునఁ ◆ గలుగు సుజ్ఞానంబు, కర్మవశంబునఁ ◆ గలుగు ముక్తి
గీ. కడఁగి కర్మవశంబునఁ ◆ గలుగు నియతి, గరిమ కర్మవశంబునఁ ◆ గలుగు బుద్ధి
ఘనత కర్మవశంబునఁ ◆ గలుగు నిజము, గలుగుఁ గర్మవశంబునఁ ◆ గార్యసిద్ధి.

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 1.

చ. నలువకులాలుభంగి నవి◆నప్రభవాండమునందు జేసి చే
నిలిచె దశావతారవశ◆నిష్ఠితుఁ డయ్యె మురారి జేసి చేఁ
జెలువగుకపాలపాణ్యుఁడయి ◆ భిక్షువుఁ డయ్యెఁ బురారి జేసి చే
నల రవి జేసిచేఁ దిరుగు ◆ నాఘనకర్మము వంద్యమేకదా.

మ. ఖలునిన్ సజ్జనుఁగాఁగ మూర్ఖజను సం◆ఖ్యావంతునింగాఁగ దా
యల సన్మిత్రులఁగా నగోచరము బ్ర◆త్యక్షంబుగాఁ బ్రాణహృ
త్క్ష్వేలకరంబైనమహావిషం బమృతముం◆గాఁ జేయు సత్కర్మ ము
జ్జ్వలనిష్ఠాధిక్యవై భజింపుము వయ◆స్యా వాంఛితార్థాప్తికిన్.

భర్తృహరిసుభాషితము, నీతి 93-94.

క. ఐన ప్రాక్తనకర్మఫలములు, దనకు వశము గాక పొందుఁ ◆ దజితో నానిఁ
గనికొన నెరక మూఢుఁడు, దన కాపద యైనచోట ◆ దైవము దూలున్.
గీ. కార్యఫలములయెడఁ దాను◆కర్తననుట, కడు నెఱుంగమిఁ జూవె తాఁ◆గర్తయౌని
తగిలితనదైనకార్యజా◆తంబు నెల్లఁ జెడక ఫలియించునట్లుగాఁ ◆ జేయరాదె.
సీ. నీతిమంతులు ధర్మ◆నిరతులు దక్షులు, నగువారు సేయుకా◆ర్యములు గొన్ని
సిద్ధిఁ బొందవు దుష్ట◆చిత్తులు గ్రూరులై, చేయఁ గొన్ని విశేష◆సిద్ధిఁ బొందు
నూరక యుండంగ◆నొందుఁ గొందఱు విపులార్థముల్ గొంద ఱా◆యాసపడియు
నిష్ఫలారంభులై ◆ నిలుతురు గొందఱు, పేదవారికిఁ బ్రజ◆వెల్లు వాదము
గీ. వర్ధనంతులు కొందఱ◆కర్థి నధిక, దానములు ధర్మములు సుప్రి◆యములుఁ జేయఁ
బ్రజలు వుట్టిరి విను మట్టి◆భంగి సుమ్ము, కర్మఫల మాత్మతంత్రంబు◆ గాక యుండు
క. పురుషుఁడు కర్మాధీనత, కరుగక తనవశము యాని ◆ నాపదలు రుఁల్
మరణంబును నివి యేమియు, బొరయకయుండంగ బ్రదుకఁ బోలదె చెప్పుమా. కళా 21
ఆ. కర్మవశతఁ బాదె◆నలుగు దేహము దేహ వర్తనంబు కర్మ◆వశతఁ బాట్లు

దేహపాత మైన ♦ దేహస్థుఁ డగుజీవుఁ, డనుగుఁ గర్మవిహిత♦మైనయొడలు.

భాగతము, అగ. ఆ 5 పద్య 65, 67.

క. మొలకం బెట్టురియుట్టిది, మొలచును తొలుమేని కార్య♦ముల నానార్థం
బులు సిద్ధింపఁ బ్రయత్నం♦బులు లేకయు నింత నిజము ♦ భూపవరేణ్యా.
గీ. అలఘుతపములు దొలుమేనఁ ♦ గలిగెనేని, పెదకళ్ళోని చచ్చు పన్నరు♦ విపులభోగ
ములు పురాకృతవృద్ధసే♦వల ఫలించు, బుద్ధికలిమియు విద్యలఁ ♦ బొలుచుచుండు.
క. తొలుమేన నహింసాయుతు, గలిగిన దీర్ఘాయు వొందుఁ ♦ గారణఘాతం
బులు భూవర యివి యాగుణ,ములు లేమియు కీడులగును ♦ మూలం బగయున్.

భారతము, అను. అ 5. ప 430-433.

సీ. నలువకా శనిచేత ♦ యలఁత హరిశ్చంద్ర,మహిపాలమౌళికా♦ మాలకొల్వ
రోహిణిభర్తకా♦ రాహుచేఁబడుపాటు, పంచసాయకునకా♦ భస్మ మగుట
వనజసంభవునంత♦ వానికా తలపోక, పాకశాసనునికా ♦ బ్రహ్మహత్య
యరవిందనేత్రుని♦కా బోయచేఁ జావు, వారునకా భిక్షాట♦నావసక్తి
గీ. ఘనుఁడు రామన్నపాలున♦కా తలంప, నుత్కటంబైన పత్నీవి♦యోగదుఃఖ
మెంతవారికిఁగాని మ♦హీసురేంద్ర,కర్మ మనుభవసీయంబు ♦ గాకపోదు.

నిరంకుశోపాఖ్యానము, ఆ 4 ప 97.

—♦ ఓంకారము. ♦—

శా. కంటే స్నెమ్మదిఁ గంటి సద్గురుని నిం♦కన్ మేనిలోఁ బుష్వలా
టింటన్ బూజ లొనర్తునంచుఁ గర మ♦ర్థిన్ దేహి దా మున్న గా
ఘంటానాదముఁ జేసెనో యనఁగ నోఁ♦కారంబు హృద్వీథిమన్
మింటన్ మ్రోయుఁ దదారవంబుగతి యా♦మోదన్ విజృంభించుచున్.

సీతారామాంజనేయసంవాదము. ఆ 1 ప 119.

—♦ ఆధ్యాత్మికాదులు. ♦—

తే. అనఘ యాధ్యాత్మికంబును♦ నాధిభౌతి,కంబు నాధిదైవికమునాఁ♦ గలుగుఁ ద్రి
వ్యథలు తాపత్రయంబులై♦ యఖిలజంతు,వులమహాదుఃఖములఁ జెట్టి♦యలఁపు చుండు.
శ. శారీరమానసము లన, నారయ నిరువెఱఁగులంచు♦ నాధ్యాత్మిక మా
శారీరము రోగములౌ మ,హాశోక క్రోధమదము♦ లగు మానసముల్.
క. ఇలఁ బరులవలనఁ బ్రాణికిఁ, గలదుఃఖము లాధిభౌతి♦కము లన వాత,
జ్వలనాదుల పీడల నొ,ప్పలవడి యుండుటయో యాధి♦భౌతిక మయ్యెన్.

విష్ణుపురాణము, ఆ 8 ప 352-354.

—♦ పంచభూతములు. ♦—

గీ. అంబరము వాయువహ్ని తో♦యమ్ము ధరణి, భూతపంచకమిది క్రమం♦బున మహాత్మ
శబ్దసంస్పర్శరూపర♦సములు గంధ, సంయుతంబుగ భూతపం♦చక గుణములు. 3491

క. ఒనరంగ నాకస మాదిగ, ననులోమము తోడ నిమ్మ♦హా భూతము లే
నును బుట్టి యొకటికొక్కటి, యనయముఁ బ్రతిలోమగతి ల♦యంబునఁ బొందున్.

భారతము, ఆర ఆ ర పద్య 83-84.

—♦ అహింసాస్వరూపము. ♦—

మ. హలికుం డెంతయు నోజతో దునఁగ సీ♦రాగ్రంబునం జోఁకి షా
ణు లనేకంబులు సచ్చు హింస యది యా♦నో కాదో వేయేల మ
ర్త్యులు నేలం జరియించువోఁ బదములం♦ ద్రొక్కంబడుం బెక్కు జం
తులు హింసావిధి గాదనంగ వశమే ♦ దోషజ్ఞ యూహింపుమా. 3493

చ. సలిలము నుర్వి యాకసము ♦ సర్వము జంతుమయంబు గావునం
గలుగు నవశ్యమున్ సకల♦కర్మములందును హింస హింసమం
దొలఁగిన దేహయాత్రయును ♦ దుర్ఘట మైనటు లుండు నింతయుం
దలఁపక హింస సేయ మని ♦ తారు చరింతురు గొంద ఱిమ్మహిన్. 3494

క. పనివడి యహింసవ్రతముగఁ, గొని వనమున నున్న మునుల♦కుం దోడగదె హిం
సనము తరుమూలఫలశా, కనిపీడన మదియు హింస♦ గాదో తలఁపన్.

క. హింస సేయనివాఁడు లేఁ♦డిజ్జగమున, నొక్కఁడైనను దయతమ ♦ రోపినట్లు
హింస తెరవుఁ గొదఁగల్గి♦యేఁగవలయు, నదియ చూవె యహింస నా♦ సఖికయిట్లు

భారతము, ఆర. ఆ 5 పద్య 52-60.

చ. ఫలము దళంబునుం దొడిమఁ ♦ బాయుట రాలిన వానిఁ గొంచు నాఁ
కలి కెరసేసి గోరసము ♦ కార్యము నట్టుల నిర్వహించి బు
ద్ధులు వెలి లేక నిశ్చలతఁ ♦ దోయజపత్త్రనిభాక్షి చిత్రరూ
పులొకో యనంగ నుండుశమ♦పూజ్యులు సూవె యహింసనాత్మకుల్. 3497

గీ. విధివశంబున మృతిఁ బొందు ♦ వివిధజంతు, నిచయ మం దనహంకార♦నిష్ఠఁ దైనఁ
బురుషుఁ గల్మష మేమియుఁ♦బొంద నేర, దెట్టు లంటేని విను మది♦యుక్కరింతు.

సీ. దివియులోఁ బడుఁ బ్రువ్వు♦దివియ యెత్తినవారిఁ, బాపంబు వొందునే♦ చూపిదున్న
వాఁ నేటిమొసఁ జచ్చు ♦ నానావిధప్రాణు, లన్నరుఁ బొందునే ♦ యఘము వారు

దపపనుల్ సేయ వి♦ధాతృవశమున న్యాయువు వెగిసట్టిజం♦తువులు సమ్మె
నేము సంపితి మని ♦ యించు కేనియుఁ నహం,కారంబు వారికిఁ గలుగ దట్లు
ఆ. గాన చూచె వారిఁ♦గల్మష మొందదు, పుణ్యపాపములకు ♦ బుద్ధిమూల
మని శివుండు మతియు♦నను హింసవో లె నై, యధికధర్మమైన♦విధము వినుము.
భారతము, అను. ఆ ౧ పద్య ౬౫, ౬౮, ౬౫.

ఉత్సాహ. ఈరు పేను నల్లి చీమ ♦ యీఁగ మొదలు జంతులన్
గ్రూరసర్ప వృశ్చికాది♦కురువిషప్రదావళిన్
ఘోరమృగములన్ వధింపఁ♦గోరవునికి నాగమో
క్తోరుహింస సేయ రెండు♦నొప్పు నా యహింసరహిన్. 3501
సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1.

ఆ. మానసంబుచేత ♦ మాటలచేతఁ గ,ర్మంబుచేత నెపుడు♦ప్రాణిహింస
సేయఁబూనువాఁడు ♦ చేరు దుర్గతులకుఁ, దగ నహింసపరమ♦ధర్మ మనఘ.
సీ. మశకకీటకదంశ♦మత్కుణప్రభృతిదు,ర్బలజంతుకులములఁ♦బరమకరుణ
రక్షించుసుకృతులు ♦ వీక్షింపరు దురంత,నరకముల్ తనుపాట్ల♦కొఱకుఁ గవిసి
జలచరస్థలచరం♦బుల వధియించువా,రలు కాలసూత్రసం♦పాత్రులై ని
జాంగమాంసాశను♦లగుచు రక్తంబు ద్రా,గుచు మొత్తువెట్టుచు ♦ ఘోరనరక
గీ. నిలయములఁ బెద్దగాలంబు♦నిలిచి యవలి, స్థావరత్వము నొంది య♦త్యంతమూఢ
భావకలితతిర్యగ్యోని ♦ బహుశతముల, నొనసి జన్మించి కష్టంబు♦లనుభవించి.
బాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3. ప 26, 28.

♦ మాంసభక్షణము. ♦

గీ. వాజిమేధంబుకంటెను ♦ బూజనీయ,కర్మమందురు మాంసభ♦క్షణము విడుపు
వినుము చంపుటయును జంపఁ♦బనుచుటయును,గల్మషంబుల కెల్ల న♦గ్గలము లధిప.
క. పితృకార్యయజ్ఞముఖముల, శ్రుతిచోదితహింసఁ గీడు♦సార నేరదు వి
ప్రుతగుణ మాంసముచవి గోరి తినం బ్రాణిఁ దెగటార్చు♦క్రియఁబాప మగున్.
క. తిను నమలినవాని నమలు, నని మాంసము తెలుఁగు సెప్పు♦నాగమములు గా
వునఁ దద్భక్షణ ముడిగిన, ననఘ తపంబునకుఁ బోలు♦నది యొక్కండున్.
క. జనవర మాంసముచవిఁ గడ,చినచవు లరయంగ లేమిఁ ♦ జేసి చవి యొతిం
గినవాఁ డది యుడిగిన నా,తని దేవసమానుఁ డంద్రు ♦ ధర్మనిధిజ్ఞుల్.
ఈ. ప్రాణను తాతినుం గలదె ♦ మాంసము ప్రాణులచేతఁ గాక యా
పేర్మనుల నొంచునప్డు దమ♦మేనులు సోఁకినమాత్ర నెట్లు గుస

దానిఁ దలంపఁగా వలదె ♦ తా నది మానిన హింస లన్నియున్
మానవె యంచు నుత్తముఁడు ♦ మాంసము మాను దయార్ద్రచిత్తుఁడై. 3508

ఆ. మాంస మాను నతనికి ♦ మనుజేశ ప్రాణివధాభిరతి దొఱఁగు ♦ టగుటఁ జేసి
యట్టివాని కభయ ♦ మఖిలభూతంబుల,వలన నెపుడు నెందుఁ ♦ గలిమి నిజము.

క. స్వాయంభువుఁ డను మనువును, నీయర్థము సెప్పె లోక ♦ హితముగ మార్కం
డేయాదులు మాంస ముడుగు,టాయుశ్శ్రీరూపకారి ♦ యగు నని రధిపా.

క. విను మాంసము గోరునరుఁడు, దనుజుఁడ చూవె మును దేవ ♦ తలు మాంసంబుం
దిను టుడిగి కాదె దానవ,జనితభయముఁ బోవఁ ద్రోవఁ ♦ జాలిరి వత్సా.

క. తపముల దానంబుల బ్రహ్మపురనివాసంబు దప్ప ♦ దన రాదు జనా
ధిప మాంసము నములని పుణ్యపురుషునకు సులభ మందు ♦ రాసెల వాస్యల్.

గీ. అధిప యాషాఢముఖ్యంబు ♦ లైన నెలలు, నాలుగింటను మాంసంబు ♦ నమల కుడుగు
టాయురారోగ్యబలకీర్తు ♦ లనుఫలములు, నాలుగింటిని నిచ్చు న ♦ న్నరున కండ్రు.

ఆ. సగర నల దిలీప ♦ నృగ భగీరథ ముఖ్యనృపులు వార్షికంపు ♦ నెలలు నాల్గు
మాంసభక్షణంబు ♦ మానుట నుభయలోకంబులందుఁ బెంపు ♦ గాంచి రండ్రు.

భారతము, అను. ఆ 4 ప 293-302.

—♦ దైవపౌరుషంబుల తెఱఁగు. ♦—

క. విను పురుషుఁడు గావింపని, పనులకు దైవ మది యెట్లు ♦ ఫల మొనరించున్
జనములు గార్యము నడపఁగ, ననుకూలత నిచ్చుఁ గాక ♦ యదియ్యె ఫలముల్.

గీ. పౌరుషమ్ము దైవంబుతో ♦ డ్పాటు లేక, ఫలము బొందంగ నేరదు ♦ పార్థివేంద్ర
విత్తు సహకారి గా కున్న ♦ రిత్త సేల, వంధ్య మగుఁ గాక తా ఫల ♦ వంత మగునె

గీ. మేలు రెండులోకంబుల ♦ మేల తెచ్చుఁ, గీడు సేసినఁ దప్పదు ♦ కీడ యగును
గాన పురుషవర్తనమున ♦ కానుకూల్యశీల మగు దైవ మది ఫల ♦ సిద్ధిఁ జేయు.

సీ. తాపసవేషంబు ♦ ధరియించె రాముఁడు, బంధనప్రాప్తుఁడై ♦ బలి యడంగె
వనవాసగతులైరి ♦ వరఁ బాండుతనయులు, యాదవు లన్యోన్య ♦ హతులఁ జనిరి
ఘోరదుర్దశ నొందె ♦ నుండె నైషధరాజు, శరతల్పగతుఁడయ్యె ♦ శాంతనవుఁడు
వామనరూపంబు ♦ వాసుదేవుఁడు దాల్చె, దశకంఠుఁ డర్జునో ♦ ద్ధతికి నోడెఁ

గీ. సర్వమును దైవవశమున ♦ జరుగు జగము, గాననేరక తాఁ గర్త ♦ గాఁ దలంచు
మూఢచిత్తుఁడు సుజ్ఞాన ♦ మూర్తియైన, పురుషుఁ డిన్నియు నెఱిఁగి సు ♦ స్థిరత నుండు

పంచతంత్రము, నా. రా. సంధి. ప ౭౮౪.

చ. గగనమునన్ జరించు పతగంబు లగాధసముద్రవారిలోఁ
దగ విహరించుమీలు వలతండములంబడి చచ్చు నవ్విధిన్
దెగిచన స్థానశక్తి గలదే వల దేర్పడఁ జింత దీనికై
తెగునెడ కెంతదవ్వయినఁ దెచ్చుఁగదా విధి దేహధారులన్. 3519

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 2.

గీ. దైవమునకంటె మనుజయత్నంబె మిగుల, నధిక మటువలె గాకున్న నభిలషించి
దర్పకగురుండు మూడవతారములను, వెలసి మానవుఁడై పుట్టి వేడ్క పడునె.

క. తానె స్వతంత్రుండైనను, మానవుఁ డిల నేలఁజచ్చు మసలక దైవా
ధీనము మృత్యువుప్రాణము, పోవనసాధ్యంబె కాలపూర్ణంబైనన్.

సీ. ఐశ్వర్యములు పెక్కు లనుభవింపఁగఁ గోరు, బ్రహ్మకల్పంబులు బ్రతుకఁ గోరు
సర్వసర్వంసహాస్థలము లేలఁగఁ గోరు, చంచలాక్షుల సంతసింపఁ గోరు
గుఱుతుమీఱిధనంబుఁ గూడఁబెట్టఁగఁ గోరు, కడు బుత్రపౌత్రులఁ గనఁగఁ గోరు
కడలేనిగృహములు గట్టింపఁగాఁ గోరు, గురుసరసాన్నంబు గుడువఁ గోరు

ఆ. కట్టఁగోరు మేలు గడితంపుఁ గోకలు, నలఁదఁ గోరు మంచి కలపములు
తాను దలఁచినట్లు దైవంబు సేయునే, మనుజయత్నమేడ మంతు కెక్కు.

క. తానతి విద్యామాన్యుఁడఁ, దానె సమర్థుండఁ బెక్కు ధనధాన్యంబుల్
తానెగణించితి ననుకొను, మానవుఁ డఖిలంబునకును మాధవుఁ డుండన్.

క. తనపదములు తనకరములు, తనమోహము తనమనంబు తనదైవముండన్
తన కింపగు పను లొనరుపఁ, దనకును శక్యములు గావు దైవకృతంబుల్.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 6.

—♦ గ్రహచారము. ♦—

గీ. వాతి విను గ్రహచారంబు హేతువులుగ, నశుభములు శుభములు నరుఁ డాచరించు
గ్రహము సేయించునే తాను కాకచేఁత, కొడయుఁడటుగాన ఫలములు గుడువవలయు

భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 123.

—♦ మనోవాక్కాయకర్మలు. ♦—

సీ. వానిని త్రివిధముల్ మానసవాచికకాయికంబులఁ బాతకంబు లందుఁ
బరధనాపేక్షణ పాపానుమోదధర్మద్వేషదుఃఖములు మానసంబు
లనృతదారుణభాషణాదులు వాచికములు వధంబును బంధమును నశక్త్య
భక్షణంబును నన్యభామారతము మద్యపానంబు మొదలైన పాపకృతులు

గీ. గాయకంబులు విను మధికం బసేయు, సాన పసి దుష్కృతంబుల లోన నెల్లఁ
దానమున నిందతో వచ్చుఁ బ్రాణగోష్ఠములను జేటులు నరకాబ్ధి మునుఁగుదురు.

భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 174.

పరోపకారము.

సీ. ఉపకేందద్రిసంతతు లర్థమై యొసఁగఁడే, యాలయక తోలెమ్ము నాదధీచి
ప్రాణంబు లీఁడె తప్పక భోగిసుతునకై, యూహించి జీమూతవాహనుండు
నర్పింపఁడే కృతి మాండజస్థితుఁడై, చెక్కు మాంసం బెల్ల శిబివిభుండు
తిరువుఁ ద్రిలోకముల్ ధారగాఁ జేయండె, బలివామనుండైన బల్లిదుఁనను

గీ. నోపి సత్కీర్తి కాఁకుమీ పరోపకార,పరుల కొదవింపరానిది యవ్వరము గలదె
తనువు పనిమెంత ధరయెంత తనయుఁ డెంత,పత్నివరుకోర్కి గావింపు విపులతేజ.

సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 62.

మ. చెవికిం గుండల మొప్పుగాదు శ్రుతమే చేదమ్మికిన్ గంకణం
బు విభూషాఢ్యము గాదు దానమె మహిన్ బుణ్యాత్మ సంహ్రానికిన్
జవిలేపంబులు గావు సొమ్ము లుపకారప్రౌఢియే యిక్కవా
లవి తేజ్రాతికి వైభవా సురభిమల్లా నీతివాచస్పతీ.

మ. జలజాతంబులు వేఁడెనే రవివికాసంబొందఁగాఁ జేయఁ గ
ల్వలు ప్రార్థించెనె చందమామ యనువేలంబొప్ప రంజించు లో
కులు లంచం బిడిరే తటిన్ జలము మేఘుం డిచ్చుఁ బుణ్యాత్మకుల్
దలఁపన్ విశ్వహితక్రముల్ సురభిమల్లా నీతివాచస్పతీ.

మ. తమ కార్యంబు త్యజించి కార్యము పరార్థం బుత్తముల్ మధ్యముల్
తమయర్థం బెడఁబాయకుండఁ గూర్తురు పరార్థంబుల్ పరార్థంబు స్వా
ర్థముకై త్రుంతురు మర్త్యరాక్షసులు వ్యర్థం బన్ని యనార్యార్థముల్
పమయం జేయ మనుష్యులే సురభిమల్లా నీతివాచస్పతీ. 8580

భర్తృహరిసుభాషితము, ప॥ శా॥ ప 62-64.

స్థానబలము.

క. వెలఁబొందవు స్థానము దప్పిన మిగులన్, బలుచన నఖదంత కేశ మానవులపనుల్ దె
లపోసి బుద్ధిమంతులు, దొలఁగరు తమతావు లెంత దుర్దశలైనన్.

క. తనయున్న చోటు నుండఁగ, ననుకూలతఁ గార్యసిద్ధు • లగుఁ దగిన క్రియన్
విను మేఁకపొదుగుచన్నుల, జనితంబగుపాలు గళము • చన్నులఁ గలవే.

పంచతంత్రము, నారా. సుహృ. ప 138, 139.

—♦ ఆశ. ♦—

క. ఆశయ యింద్రియజయము వి, నాశముఁ బొందించుఁ గావు • నం దొలఁగఁద నే
నాశను సౌఖ్యము నిచ్చు ని, రాశయ యని పలికి యట్టి • దై విదిరించెన్.

భారతము, శాంతి ఆ 4 పద్య 19.

చ. పిసికితి దుర్గదుర్విషయ • విభ్రమయుక్తిఁ గులాభిమానమున్
పసచెడ సేవఁ జేసితి వి • పన్నుఁడనై పరగేహసీమ వా
యసమువలెన్ భుజించితిఁ బ్ర • యత్నము నిష్ఫలమై నశించె సం
తసపడ వుగ్రకర్మపిశు • నత్వముఁ జూపెద వాశ యేటికిన్.

చ. నిధియనుశంక భూతలము • నిచ్చలుఁ ద్రవ్వితి వావచే మహో
దధిఁ దరియించితిన్ శిఖరి • ధాతువులూఁదితి గాఢుఁ గొల్చితిన్
వ్యథఁగొని ఘోరమంత్రజప • మర్థి నొనర్చితి గవ్వయైన నే
విధమునఁ బొందనైతిఁ గద • వే ముదమందఁగదే దురాశరో.

చ. పలుకులు పల్కుమాట లోక • భంగి సహించితి బావ్వవారి లో
పలనె వారించి శూన్యమగు • భావమునన్ వెడనవ్వు నవ్వితిన్
బొలుపఱి విత్తజాడ్యహత • బుద్ధుల కంజలిఁ జేసితిం గటా
తలఁకక యింక నేపనికిఁ • దార్చెదు నన్ను దురాశ నీవిటన్. 3886

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ॥ ల॥ తృష్ణా పద్య 2-4.

—♦ మాయాప్రభావము. ♦—

సీ. ఉన్నది లేదని • యూహింపఁజా నేర్చు, లేనిది కలదన • లెస్స నేర్చు
నజడంబు జడమని • యరగడింపఁగ నేర్చు, జడ మజడంబని • చాటు నేర్చు
సుఖము దుఃఖంబుగాఁ • జూపి చెప్పఁగ నేర్చు, దుఃఖంబు సుఖ మనఁ • బొలుత నేర్చు
నిది యది గాదని • యింపుగా నన నేర్చు, నిది యిది గాదని • యనఁగ నేర్చుఁ
తే. బిదపఁ గలదియుఁ గలదు లే • నిదియు లేదు, కదగి యజడంబె యజడము • జడ మజడమ
సుఖమె సుఖముతలంపన • సుఖమసుఖము, అదియె యిది యిది యదియని • యాడ నేర్చు

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 3 ప 81.

—♦ వేదాంతము. ♦—

సీ. తనువను కాననలో నావలంబై యుండు, నరయ నహంకార మనుమృగంబు
పరగ నాప్యాయములోపల నాల్గు శునకముల్, కరణంబు లన వాని గట్టిదిద్ది
గొలుసు మనసు దాన గురియించి బిగబట్టి, వాయునిరోధంబు వలపులోను
జేసి జ్ఞానమును సుస్థిరదృష్టి గీలించి, సరగ సోహంభావ శరము దీటి
గీ. కలితసద్ధైర్యమను కార్ముకంబు దొడిగి, వేడ్క ప్రాదయవివేకంబు వేటకాఁడు
ననవసరి గోలవేసి జ్ఞానవాగ్నిపండు, భక్తి భక్షింప బోయకు ప్రభువు నేర్పె.?

(ప్రభులింగలీల, పి. బస. ఆ 4.

—♦ వైరాగ్యము. ♦—

సీ. అనఘుఁడు సుగుణంబు లనెడు పెట్టెకు కోట, యీషణత్రయమున కెదురు కొక్క
చింతామహాంబురాశికిని జెల్లెలికట్ట, రాగంబునకుఁ జేరరాని చేటు
బలవదంతర్వైరి ధులకును వేవ్రత్తు, శ్రేయోవధూటికి జీవగఱ్ఱ
చిత్తనైర్మల్యసంస్థితికిని విడిదిపట్టు, ప్రహ్లాదమునకును పట్టుగొమ్మ
గీ. మాయ గుణరత్నములకు విమూరభూమి, శమదమాదికములకును సంశ్రయంబు
దైన్యగసమున కెడదవ్వు హైన్యమునకు, నపదేశంబు వైరాగ్య మతని చూడ.

విప్రనారాయణచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 84.

—♦ అ ద్వై త మ త ము. ♦—

క. సత్యము సత్యము సత్యము, నిత్యము యద్వైతమతము నిరుపమసుఖరా
హిత్యము మోక్షశ్రీసాహిత్యము మీరెల్ల సందియింపకుఁ డింకన్.

శంకరవిజయము, ఆ 2.

—♦ ఆ త్మ బు ద్ధి. ♦—

గీ. ఆత్మబుద్ధి సుఖం బిచ్చు నంతకన్న, గురువు సెప్పిన సద్బుద్ధి పరులబుద్ధి
కొదవ దెచ్చును స్త్రీబుద్ధి కులముఁ జెఱచుఁ, గాన నాబుద్ధి విని సిరుల్ గనుము నీవు

దశావతారచరిత్రము, ఆ 4.

—♦ ఆ త్మ శ క్తి. ♦—

క. చెడు నాత్మశక్తి యెఱుఁగక, కడు గర్వముతోడఁ గడిఁది కార్యము సేయన్
దొడరి యవిచారమూఢుం, డడవిన్ గూపమునఁ బడిన యంధుఁడువోలెన్.

క. విను శక్యమైనకార్యము, చనఁ జేయ నశక్యమైనఁ • జనునే చేయన్
వననిధిపై శకటంబును, నౌనరంగా మిట్టనేల•నోడయుఁ జనునే. 3513

పంచతంత్రము, దూ॥ నారా.

—• ఐక్య. •—

సీ. రాజేంద్ర విను మనః•ప్రాణంబు లాత్మగా, దిన్నిటి నెఱిఁగెడి•యెఱుక యాత్మ
పుత్త్రమిత్త్రకళత్ర•భూమ్యాదు లాత్మగా,దిన్నిటి నెఱిఁగెడి•యెఱుక యాత్మ
తాపత్రయంబులు • తలఁపులు నాత్మగా,దిన్నిటి నెఱిఁగెడి•యెఱుక యాత్మ
యష్టాంగయోగాది•నిష్ఠలు నాత్మగా,దిన్నిటి నెఱిఁగెడి•యెఱుక యాత్మ
ఆ. యట్టి యాత్మ నీవు•యఖిలంబులును నీవు, నీవు నే నటన్న•భావ మీవు
గాన నేరు లేదు • కైవల్యపదమార్గ, మేనటంచుఁ దలఁచు • నెఱుక నీవు.

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 3.

—• నియమము. •—

సీ. నియమంబు వాఙ్మనో•నియమంబు శారీర,నియమంబు నింద్రియ•నియమ మగుచు
నియమంబు గురుభక్తి•నియమంబు సత్కర్మ,నియమంబు నాచార•నియమ మగుచు
నియమ మాత్మజ్ఞాన•నియమంబు నధ్యాత్మ,నియమంబు సంతుష్టి•నియమ మగుచు
నియమంబు సద్గోష్ఠి•నియమంబు దైవిక,నియమంబు నాత్మైక•నియమ మగుచు
గీ. నియమమపతులితసద్భావ•నియమ మగుచు, నియమమసదృశమోక్షార్థ•నియమ మగుచు
నియమమనుపమచిద్ధ్యాన•నియమ మగుచు,నియమమాత్మానురాగస•న్నియమమయ్యె.

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 3.

సాముద్రికము

గీ. తిర్యగూర్ధ్వంబు గొలువంగ•దేహయష్టి, యెవ్వనికి వ్రేళ్లు నూఱును నెనిమిదియగు
మానమున వాఁడు ధరణిసా•మ్రాజ్యపట్ట,బంధయోగ్యుఁడు భాగ్యవై•భవముకలిమి
గీ. ముక్కు భుజములులోచనం•బులును జాను,హనువులును నైదుదీర్ఘంబు•లగుట మేలు
మెడయు జంఘాయుగంబును•మేహనంబు,హ్రస్వములు గాఁగవలయు భా•గ్యాన్వితునకు
గీ. నాభిరంధ్రంబు సత్త్వకం•ఠస్వరములు, మూఁడు నత్యంతగంభీర•ములుగవలయు
నంగుళీదేశజత్రుత్వ•గంఘ్రిగుల్భ,పంచకము సూక్ష్మమైయుండు•భాగ్యనిధికి.
గీ. కరములును గుక్షియును గటి•స్కంధములును,ఫాలమును మోము నున్నతి•వడయవలయు
హస్తరేఖాదృగంతజి•హ్వాధరోష్ఠ,తాలునఖములు గెంపైన•ధన్యుఁ డతఁడు.

గీ. కటియు వక్షస్థలంబును • నిటలతటము, విస్తృతము లెవ్వనికి వాఁడు • విభుతఁ గాంచుఁ
బదము గోమల మయ్యును • బాణికరిగ, మయ్యు నైశ్వర్య మొసఁగు మ • హానుభావ.

గీ. తొల్చు నెవ్వఁడు భ్రూలతాం • తరమునందు, వర్తులంబైన దక్షిణా • వర్త రేఖ
యాతఁ డేకాతపత్త్రివా • నట్లు గాఁగ, ధరణిరాజ్యంబుఁ బాలించు • ధన్యచరిత.

క. కమలోదరారుణములై, సమగుల్ఫములై మృదుత్వ • సంయుక్తములై
విమలారుణనఖరములై, చెమరింపనియడుగు లొసఁగు • సిరి మనుజులకున్.

సీ. లింగంబు కృశమైన • లెస్స మూత్రము దక్షి, ణావర్తనిస్సృతం • బైనమేలు
మధుగంధమైనను • మత్స్యగంధంబైన, నింద్రియంబు శుభంబు • నీనఁ జాలు
గంతనిర్హ్రాదంబు • క్రౌంచదుందుభిఘోష, గంభీరమగుట సౌ • ఖ్యప్రదంబు
చక్షుఃకనీనిక • సరఘామధుచ్ఛాయఁ, బింగళంబై యిచ్చు • మంగళంబు

గీ. హస్తమిరియించి పట్టిన • యప్పుడు కదిసి, యంగుళులు రంధ్రహీనంబు • లయ్యెనేని
నతనిఁ గల్యాణలక్షణా • న్వితునిఁ గాఁగఁ, జెప్పు సాముద్రికజ్ఞాన • సిద్ధబుద్ధి

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 24-32.

—• స్వప్నఫలములు. •—

ఆ. స్వప్న మనఁగ సుప్త • జనముమనశ్చేష్ట. యదియుఁ గాంచునొగిన • నాగతములఁ
గాన కలలు సూచ • కము లగు భావిశు, భాశుభోదయముల • కనుచుఁ జెప్పె.

భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 154.

క. మనమున విషయేంద్రియముల, పనులూహించేసి కర్మ • ఫలములచేతన్
దనివోందక నానావిధ, జనితములగుచున్న యదియ • స్వప్నం బరయన్.

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 2.

క. పాయసముం గలలో భూ, నాయక భోజనముసేయు • నరులకు నంతే
శ్రేయస్కరమని స్వప్నాధ్యాయంబునఁ జెప్ప విందుఁ • దజ్జ్ఞులచేతన్.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 1.

సీ. ఋక్షవానరముల • నెక్కి పాడుచుఁ దాన, కాలునిదెస కేఁగఁ • గంటి ననియుఁ
దనమూలమున బొగ్గు • లును శిరోజంబులు, నుముకయు భక్షించు • చుంటి ననియు
నగ్నుఁడై జైనస • న్న్యాసి నవ్వుచు మ్రోల, గంతులు వేయంగఁ • గంటి ననియుఁ
దైల మాపాదమ • స్తమునందు వడియంగ, నుర్విపై నిద్రించు • చుంటి ననియు

గీ. నతిభయంకరమూర్తులై • యస్త్రధరులు, తాలఁగొని రువ్వి రనియును • నీలిచీర
కాంత బడిదక్షిణమువోవఁ • గంటి ననియు, స్వప్నమునఁ గన్నవారికిఁ జావు ధ్రువము.

జైమినిభారతము, ఆ 8 పద్య 103.

—♦ మరణచిహ్నములు. ♦—

సీ. పురుషు హిరణ్మయు♦నరుఁ డెవ్వఁ డుత్తర,మునఁ గాంచు దక్షిణ♦ముఖత నుండ
నతనికి వర్షత్రి♦యమున మృత్యువు వచ్చు, రవిమండలంబుని♦ష్ప్రభము గాఁగఁ
గనిన రెండేఁడులఁ ♦ గౌముదిఁ దననీడఁ, దూఁటు సూచిన నొక్క♦రోఁటు నది వి
హాళి యై యున్నప♦క్షామాసమాత్రంబునఁ, గర్ణముల్ గరములఁ ♦ గదియ మూసి
ఆ. కొనినయపుడు మోఁత♦విన కున్న నెలనాళ్లఁ, గర్ణములును మూసి♦కయును జిహ్వ
గదల విశ్రుతవర్ణ♦కత పండ్లఁ గన్నులఁ, గలుగ నాఁడ మరణ♦మొలయు నంద్రము.

భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 204.

సీ. ధ్రువమండలమున న♦రుంధతిఁ గనుశక్తి, గంటికిఁ గలుగంగఁ ♦ గానకున్న
ముక్కున వలపటఁ ♦ జెక్కవాసినయట్లు, దోఁచినఁ బూర్ణచం♦ద్రుండు శుభిమఁ
డై కాన వచ్చిన ♦ నాయువు సంవత్సరంబుశఁ గడచను♦ తాజముఖ్య
కాంతి పొల్లిటియట్లు♦గాక యంతయు నెక్కుడైనను గడుఁ జెడ్డ♦నల్లు ప్రజ్ఞ
గీ. క్రొత్త గాఁ బెద్దయైనను♦ గొంచెమైన, నాఱునెలల మరణదశ♦యగుట గలుగు
నిందుమండలమున రవి♦యందు నడుమఁ,దెఱపి గాంచినఁ దెగు నేడు♦దివసములను.
క. విను గుడిలో నున్నసమయ,మున సురభిద్రవ్యములను♦బోల వల్పుట గ
ల్గిన నాఱుదివసములఁ గ,ల్గును మృత్యుసమాగమంబు ♦ గుణరత్ననిధీ.
గీ. ముక్కు వ్రాలుట కర్ణముల్ ♦ మొగ్గఁబడుట, రదనవైవర్ణ్య మక్షివి♦రాగభావ
మంగమతికృష్ణమగుటల్ల♦మడరఁ జెడుట,సూచకములు సద్యోమృత్యు♦గోచరతకు.
గీ. కారణము లేక దాపలి♦కను ద్రవించు, నెత్తిచక్కటిధూమంబు♦ నెగయునప్పుడ
మరణదశ యావహిల్లెడు♦మానవునకు,జనకనృప యివి బ్రహ్మ సె♦ప్పినవిధములు.

భారతము, శాంతి. ఆ 6 పద్య 126-129.

సీ. పలుకులు దొట్రిలు ♦ నెలుఁగు సన్నంబగు, నలత దేహంబున♦నగ్గలించుఁ
గంపించు సకలాంగ♦కములు నాఁకలిచెడు,దాహంబుపొడముస♦త్వంబుపొలియుఁ
బరవశత్వం బంతఁ♦బొటిల్లుఁ జచ్చిన, వారితో భాషించు♦నోరలాల
దొరుకుఁ వివర్ణంబు♦దోఁచుఁ జేతులు కాళ్లు,మిగుల శైత్యములగు ♦ మీఁదుచూచు
గీ. ముక్కు గర్ణయుగంబును♦ముణిఁగివచ్చు,మర్మముల్ చించు నింద్రియ♦మయము పెరిగి
అంపములచందముల విదా♦రింపుచుండు, మరణ మాసన్నమైనను♦మానవునకు. 3563
సీ. ధ్రువవసిష్ఠారుంధ♦తులఁ దనుచ్ఛాయయుఁ, గానని వాఁ డేఁట♦లోనఁ గడచు
గిరణాన్వితాగ్నిని♦ష్ప్రభమగాఁగను వాఁడు, మడియుఁ నేకాదశ♦మాసములకు

బనిలేనిపనిబక్క♦బలిసినబొసుకచిక్కినవాఁ డేడగు నెల♦ నెనిమిదింట
నడుగుచొప్పునఁ బార్ష్ణి♦రైంగ్రేళ్లయినఖం,డితమైనవాఁ డేడు♦నెలలఁ దప్పఁ

గీ. గాక్రియైన గ్రుద్దైన నుత్పలాక మైనఁ,నెత్తిసోకినవాఁ డారు♦నెలలఁ గడయు
స్నానమర్దనవేళల♦మేనిచర్మ,ముదరువాఁ డైదునెలలకు♦నంతరించు.

క. తనసీడ వేఱె యొకలాగున నుండినవాఁడు నాల్గు♦నెలలకు నీల్గున్
ఘనరహితమైనమెఱపు జ,మునిదెసఁ గనువాఁడు నాఱు♦నెలలకు నీల్గున్.

క. తనబింబ మద్దమునఁ జూ,చినఁ దల లేకున్నవాఁడు ♦ చెల్లును రెన్నె
ల్లను తనతనువు గమరువల,చినపతుములోనవాఁడు ♦ జీవముఁ దొఱఁగున్.

గీ. జలకమాడినఁ నవయవ♦ములకు మించి, హృదయమధ్యంబు జివ్వని♦యుండెనేని
నీరుఁ గ్రోలినదాహంబు♦నిలువదేని, వాఁడు వేంచేయు సీరైదు♦వాసరముల.

క. మనుజులలోచనములలోఁ, దనరూపముఁ గానకున్నఁ ♦ దన వీనులలో
నను వ్రేళ్లువెట్టిమూచిన, ధ్వని వినఁబడకున్నవాఁడు ♦ తడయక పొలియున్.

జైమినిభారతము, ఆ 8 ప 98-105.

—♦ గ్రహములు. ♦—

సీ. నిద్రించుతఱినొండె♦నెరయ మేల్కనియున్న,తఱినొండెసురసము♦దయముఁ గాంచి
బ్రమసినపలుకులు ♦ వలుకుమానవుఁ బొందు, నదియ దేవగ్రహా♦మని యెఱుంగు
నదిశయానం డయ్యు♦నాసీనుఁ డయ్యుఁబి,తృశ్రేణిఁ గని యున్మ♦దించెనేని
నది పితృగ్రహము భ్రాం♦తాత్ముఁ డైనరుఁడు గం,ధర్వులఁ గనివగాం♦ధర్వమనియుఁ

గీ. బరఁగు గ్రహముసోఁకదికాల♦పర్యయమునఁ, గదిరి భ్రమియించెనేనియు♦ తుగ్రహంబు
వాతపైత్త్యాదివికృతుల♦వలన బుద్ధి,దప్పుటయు నొక్క గ్రహవైకృ♦తంబ యండ్రు.

క. విను డెబ్బదియేండ్లగుదాఁ,కను మానవులకు గ్రహోప♦ఘాతంబులు గ
ల్గు నవంతరంబ గ్రహముల,పని వలవదు ముదిమి యెల్ల♦పనులకుఁ జాలున్.

క. నియతి గలిగి యింద్రియముల,జయించి శుచులైనశాంతి ♦ సంపన్నులకున్
భయ మొనరింపఁగ లే వ,వ్వ్యయపుణ్యగ్రహము లేయ♦వస్థలయందున్.

ఆ. ఆదిదేవుఁ డగుమ♦హాదేవుమీఁద నె,వ్వానిమనసు భక్తి♦వైభవమున
నల్లసిల్లు నతని♦నెల్లకార్యముల డ,గ్గఱవు సూవె గ్రహవి♦కారకృతులు. 3572

భారతము, ఆర. ఆ 5 పద్య 253-257.

—♦ పక్షిశకునలక్షణములు. ♦—

సీ. మనుజుండు పక్షికి♦ నర్చనఁ జేసియున్నచోఁ, నొప్పుగా నది పేర్చి♦యొప్పెనేని
కుజశాఖ డిగివచ్చి♦కూర్చున్నయామూర్తి, వలపలదిక్కున♦నిలిచెనేని
మూర్తింబు విడిచిన ♦ ముదముతోఁ శాంతపుదిక్కునన్న యా♦దిశను విడిచి
యన్యదిక్కునకేఁగి ♦ యటులుబ్బియాడిన, క్షితిజంబునకుఁ బ్రద♦క్షిణము గాఁగ
గీ. వచ్చెనేనియు వర్షంబ♦వశ్యముగను, వచ్చు మఱియును దలఁచిన♦వాంఛితంబు
లెల్లఁ జేకూరు నిది తథ్య♦మెంచి చూడ, కలితకీర్తిప్రకాశ వేం♦కటమహీశ.
గీ. ప్రశ్న మొనరించుచోటను ♦ భైరికంటె, కంటిపై తాతిపై నీరు♦వెంట నిడిన
వానియండంబు లాగి చేసి♦యైనఁ జాల, వాన గలదని చెట్టఁడు♦పూని పలికె.
చ. పనివడి వానకై నరుఁడు ♦ ప్రశ్న మొనర్పఁగఁ బక్షియుండునో
చనునొ యటంచు నున్నతరు♦శాఖను నిల్చిన వామభాగమం
దెనయఁగఁ జేష్టఁజేసినమ♦హీజము దాపటి కేఁగినం గనుం
గొనమఱి శుద్ధమైన మఱి♦యంభిని చెట్టఁడు వాన లేదనెన్. 3573

చెట్టుపలశాస్త్రము, ఆ 1 ప 68-75.

—♦ గోశకునలక్షణములు. ♦—

సీ. భక్తితో నాషాఢ♦బహుళనవమినాఁడు, మొదలింటి జామున♦ మొదవుగముల
నర్చించి రెండవ♦యామంబున నరుండు, తనకోర్కె ఫలియించు♦ననఁగ నపుడె
పాడియావైనను బలుమూపురముగల్గు, వృషభమైనను కుంద♦ వెడలెనేని
వానలు గురియు స♦వ్యాపిగాఁ గడు లెస్సఁ, బండు సస్యంబులు ♦ బహువిధముల
తే. మేదినీస్థలి సస్యస♦మృద్ధి గలుగు, నఖిలజనులకు నారోగ్య♦మతిశయిల్లు
వాంఛితార్థంబు లీడేరు♦వరుస మఱియు, నృపుల కాహవ మనెఁ జాల♦చెట్టఁ డిలను
ఉ. ఆల గమి న్నరుండు తగ♦నర్చనఁ జేసినవేళ నెట్టనై
చాలఁగఁ గుంటిగ్రుడ్డియును ♦ జాపిరిబొందినబక్కయాత్మకే
దాలసవృత్తి నెద్దయిన ♦ నావయినన్ గమిబాసి వచ్చినన్
గూలుఁ దెవుళ్లచేతఁ బ్రజ♦కుంభిని వానలు లేవు తన్మహీ
పాలుఁడు హానిఁ జెందు ననె ♦ భాగుగ చెట్టఁడు మేదినీస్థలిన్. 3578
గీ. వేడ్క నావుల నర్చించు♦వేళ నలుపు, నెఱుపు గల గోడ్డుటావు దా♦నెసఁగమంద
వెడలెనేనియుఁ గొద్దిగా♦వృష్టి గురియు, రచితసంస్కృతవేంకట♦రాజచంద్ర.

చెట్టుపతశాస్త్రము, ఆ 1 ప 65-67.

—♦ వృక్షపుష్పఫలలక్షణములు. ♦—

గీ. అపవిత్రం గాదు కేలయు ♦ నవము కుసుమ, పూచె నేనియుం ముద మగు భూమిప్రజకు
నలిని బూచిన ద్విజులకు ♦ త్పలము పూయ, క్షత్రియులకం ద్రుజయము వేం ♦ కటనరేంద్ర.

గీ. జమ్మి చంద్రలు గాచినఁ ♦ జాలపంట, గలుగు వేములు లెస్సగాఁ ♦ గాచె నేని
రోగములు లేవు ప్రజలకు ♦ భోగ మమరు, మిహిరసంకాశ వేంకట ♦ మేదినీశ.

సీ. కవుగొన మోదుగు ♦ కాయలో గింజలు, గట్టిగా మూఁడు జా ♦ ప్రట్టె నేనిఁ
క్రమముగా వార్ద్రాది ♦ కార్తులు పదువాల్గు, నన్నియు వర్షించు ♦ నదియె గాక
మొదటిగింజయయున్న ♦ మొదటికార్తులయందు, నడిమిగింజయయున్న ♦ ననువుమీఱ
నడిమికార్తులయందుఁ ♦ గడగింజ యుండినఁ, గడకార్తులందును ♦ గలుగు వాన

తే. అందు నేగింజ కడుకొంచె ♦ మయ్యె నేని, తబకమై యుండెనేని త ♦ త్కార్తులందు
నల్పవర్షంబు గురియునం ♦ డార్యజనులు, కాంతినిర్జిత చంద్ర వేం ♦ కటనరేంద్ర.

సీ. మట్టి యొద్దియు నిప్ప ♦ మారేడు నేరేడు, మెంతి గోధుమలును ♦ మినుము యవలు
కవిలియు నడవిలోఁ ♦ గలచెట్లు గాచిన, రెట్టిఁ దల్ప మనెను ♦ బృథివిఁ బంట
కొడిసె బూచిన రుజ ♦ బొడము భూజనులకు, కడిమి గాచిన వాన ♦ కడచు యగును
జీడి గాచిన భీతి ♦ సిద్ధించు నాగకేసరులు గాచిన వాంతి ♦ సంభవించు
బిల్లు గాచిన నగ్ని ♦ భీతి సంధిల్లును, వెలగ గాచిన గాలి ♦ గలిగియుండు
బుడమలు గాచిన ♦ భూమిపాలకులకు, దళవాయులకును ప్ర ♦ ధానులకును

తే. దళములకుఁ జాల నన్యోన్య ♦ కలహ మొదవు, నేచి బొద్దుగ దిరిసెన ♦ పూచె నేని
పంట లల్పంబు లనిరియెను ♦ బ్రాజ్ఞుఁ డగుచు, నేర్పుమీఱఁగ రెట్టకం ♦ దర్పుఁడిలను.

రెట్టమతశాస్త్రము. ఆ 1 ప 59–64.

—♦ మేఘవిషయము. ♦—

క. తరులవలె మేఘ మున్నను, విరివిగఁ దళుకెచ్చి తెల్ల ♦ విధముగ నున్నన్
ధరవర్షప్రదమగునని, గురుతరముగఁ బల్కె నయ్య ♦ క్రూరవిదారా.

సీ. మఱియు మేఘము జూడ ♦ మంచంబువలె కుంభి, కుంభంబురీతి సిం ♦ గంబుకరణి
చామరంబులతీరు ♦ చంద్రబింబము సొరు, గోపురంబులు వెండి ♦ కొండలగతి
కొలనులు చెఱువులు ♦ గొడుగులు మకరముల్, దేవవిమానముల్ ♦ దీటుగాను
శృంగారవనములు ♦ చెలువమౌ కత్తుల, విధము శంఖచయంబు ♦ వృషభములుగఁ

ఆ. గడిమి రాశిసాళి ♦ గతిఁ గానుపించిన, వర్షమునకు హేతు ♦ వగుచునుండు
గానఁ దెలియుమిటులఁ ♦ గడుఁ బ్రేమననిపల్కెఁ, సుఖమొసంగు మయ్య ♦ నుబ్బరాయ.

సీ. అరుణమేఘంబునం ♦ దల్పవర్షానయు, మేఘంబు గిరులందు ♦ మేయుచున్న
మెఱుపు గాన్పించిన ♦ ధరను వాయువ్యమం, దీశాన్యమందున ♦ దిటవుగల్గు
మెఱుపుతోఁ గూడియు ♦ మతిభానుఁ డుండంగఁ, బూర్వపశ్చిమదిశల ♦ పూర్తి మీఱు
మెఱుపు గలిగి హోమ ♦ మేఘంబు గానున్నఁ, దటతటగతిమబ్బు ♦ పరగ దానిఁ
ఆ. గాంచ దానిపైనఁ ♦ గాంచనవర్ణమై, మేఘ మున్న వర్ష ♦ శ్లాఘనీయ
మైనహేతువనుచు ♦ వైనంబుగాఁ బల్కె, సుఖ మొసంగు మయ్య ♦ సుబ్బరాయ.

రెట్టమతశాస్త్రము. ఆ 5 ప 39_41.

—♦ ఉఱుమువిషయము ♦—

ఆ. బండి శాయ విధము ♦ దండి పందులు రొప్పు, కరణి ఘంటరథము ♦ ఖరములధ్వని
గాను నుఱిమె నేని ♦ వాన శూన్యంబని, పలికె గురువరుండు ♦ పవనభక్ష. 3582

రెట్టమతశాస్త్రము. ఆ 5 ప 42.

—♦ మెఱుమువిషయము ♦—

సీ. వన్నెపరిత్యక్తమై ♦ వడిమీఱి మెఱసిన, వాయువు ప్రబలును ♦ వాన యొసఁగ
నెఱుపుగా మెఱువంగ ♦ వర్షంబు దనరారు, కలహము లొనఁగూడు ♦ గలవుమిగుల
విసవున నారుదరి ♦ వసుపుఁగాఁ దోచిన, వర్షంబు మించునీ ♦ వసుధలోన
దిరిసెన ములకపూ ♦ తెఱఁగున రాకేందు, విధము మెఱ్వఁగ వాన ♦ విస్తరించు
ఆ. పాంగుతవుడు భసిత ♦ పోలిక మెఱసిన, వెనుకఁ జిక్కు వర్ష ♦ మనువుపడును
యిట్లు దెలియుఁ డనుచు ♦ నిలలోనవినఁబల్కెఁ, జూడు మయ్య కరుణ ♦ సుబ్బరాయ

—♦ విత్తనములుచల్లుట ♦—

గీ. హస్త మృగశీర్ష మఖలయం ♦ దాధనిష్ఠ, రేవతీ తార నుత్తరా ♦ త్రితయమునను
ధరణి విత్తిన ధాన్యముల్ ♦ తగ ఫలించు, నిశ్చయం బిది వేంకట ♦ నృపవరేణ్య.
గీ. రూఢిపుష్య పునర్వసు ♦ రోహిణులను, మహిని విత్తిన సరియఁ జా ♦ మయును నెసఁగు
నరయ మూలత్రయమున విత్తి ♦ నట్టిపైరు లన్నియు ఫలించునని రెట్టఁ ♦ డధికముగను.
గీ. సరగ పుబ్బను విత్తిన ♦ సమసిపోవు, నార్ద్ర విత్తినఁ దెవులుచే ♦ నణఁగిపోవు
చిత్త విత్తిన వేవేగఁ ♦ జెరుచు మిడుతలనియె రెట్టఁడు సకలవి ♦ ద్యావిదుండు.
గీ. హస్తనక్షత్రమున పెస ♦ లార్ద్ర నువ్వు, లచర నలమూలతారక ♦ యందు కంది
యును ననూరాధ నూలు వి ♦ త్తిన ఫలించు, వినుము వేంకటనృపవర్య ♦ వినుతశౌర్య.
క. అల యశ్వినందు సెనగలు, నల పూర్వాషాఢలోన ♦ నలచందలు దా
దలపొసఁగూడఁగ విత్తిన, ఫలియించును వేంకటాద్రి ♦ పార్థివతిలకా. 3588

క. రేవతియుత్తరయందును,నారాధను మూల రోహి♦ణుల రేవతిలోఁ
పైరులు బెట్టుట యుత్తమ,మారసి చూడంగ వేంక♦టాద్రిన్పపాలా.

క. మఱియుత్తరయును రోహిణి, వరుస ననూరాధనంత్య♦ వరబుకుమునన్
ధర జొన్నపైరుఁ బెట్టుట, ♦ర ముత్తమ మనెను శెట్టి♦కవివరుఁ డధిపా.

గీ. అశ్విని ధనిష్ఠ శతతార♦ యాశ్రవణము, మఱి పునర్వసు లెంచంగ♦ మధ్యమమును
బృగ్విలోపలఁ బైరులు♦ పెట్టఁగుఱు, నిజము కొండ్రాజువేంకట♦ నృపవరేణ్య.

గీ. జ్యేష్ఠయు విశాఖ కృత్తిక♦చిత్త యార్ద్ర,భరణి పూర్వత్రయంబునఁ♦ బైరు లిడుట
నరసిచూడంగ విఫలఁ♦బనఁగఁబరగు,వితతనయసాంద్ర కొండ్రాజు♦వేంకటేంద్ర.

సీ. తొలుతగంధాక్షతల్♦ ధూపోపహారముల్, గొల్లుజడ్డిగమున♦ గొనఁగవలయు
హార్షంబుతో జొన్న♦లాదిగా ధాన్యముల్, విత్తిన ఫలియించు♦ వెలితిలేక
విత్తుచుండెడివేళ♦ వేగపగ్గంబైన, మోకులైనను వెస♦మురిసెనేని
యెద్దులు రొప్పగ♦ నెద్దులు పడెనేని, యలపంటరాచకా♦ర్యములచేత

తే. చెడును మునుయెద్దు పడినదో♦షంబుచేత, చోరులకునైన యనువునఁ♦ జేరుగాని
తగులునా కాపుతమ్ముని♦ దళము మీఁదఁ, గల్గుహానియనెను శెట్టి♦ఘనుఁడు మహిని.

సీ. విత్తుచుండెడివేళ♦ వినుపైడికంటెదా, పలరొప్పి నిలిచిన♦ వలపటికిని
గాడిదముంగిస♦ కాకంబు పోయిన, శునకంబు వామది♦క్కునకుఁ జనినఁ
జెలఁగి పుణ్యాంగనల్♦ సేసలుచల్లిన,ముదమున వేదముల్♦ చదువుచున్న
విత్తైనసప్పుడు♦ వృషభంబు లెడముగా, జాలువాఱిన మఱి♦ చాలు దరిగి
వచ్చుచో నెద్దులు♦ వలపల దిరిగియు, వచ్చిగిములుజేర♦వచ్చుతతిని
ధ్వాంక్షంబురొప్ప నవ్వారిగాఁ బై రవ,శ్యంబును ఫలియించు♦ చక్కఁగాను

తే. శెట్టి కవివర్యుఁ డీరీతి♦ మట్టుదెలిసి, గట్టిగాఁ బల్కె నిలలోన♦ దిట్టఁ డగుచు
సరసు లెల్లను విని చాల♦ సంతసింప,నర్థికల్పకవర వేంక♦టాద్రివర్య.

—♦ వరిచేనుకోత ♦—

సీ. కోరిపండినపంటఁ♦ గోయఁ బోయెడువేళ, వలపటఁ గాకంబు♦వచ్చి మఱియు
బట్టుపట్టున యమ♦భాగంబునందునఁ, జేష్టలు గావింపఁ♦ జేనికట్లు
మేటియేనుంగులు♦ మించుటద్దంబులు, ననఁటికంబంబులు♦ నట్లు పూర్ణ
కలశంబులును వన్నె♦గట్టినకోకలు, వీక్షింప ధాన్యసు♦వృద్ధి మఱియు

తే. నట్టి ధాన్యంబు లలరుట♦లంతలేక, యిల్లు చేరును గాఁపుల♦ కింపు మీఱ
రసికమందార పెదతిమ్మ♦ రాజుమార, వేంకటక్ష్మాప సర్వది♦క్స్వాంతభూప. ౧౮౨౯

గీ. సైరుఁ గోయ, బోన ♦ శాటింప విధవ కుం,దేలు నగ్ని కసవు ♦ తెలికజాతి
వారిఁ జూచి రేని ♦ వారికి నాపంటు, దక్క దనిరొ మె రెట్టఁ♦కుక్క విూఱ.
రెట్టమతశాస్త్రము. ఆ 3 ప 2-28.

—♦ గ్రహణము ♦—

సీ. ఫణిరాజు తల్పంబు పైఁ బద్మనాభుండు, తిన్నగా శయనించు ♦ వన్నెఁ దెగడి
తనరు శ్వేతద్వీప♦మున గాఢతమి నొక్క, దెసనుండి పర్వెడు ♦ పస వహించి
క్రమమునఁ బుష్పగు♦చ్ఛము మీఁద మగతేటి, మొత్తంబు వ్రాలెడు ♦ వత్తు విూఱి
హిమశైలతుంగశృం♦గమున నీలాభ్రంబు, పర్యాయమునఁ గప్పు♦భాతి మెఱసి
గీ. సాంద్రకర్పూరడిండీర ♦ హారహీర, తారకోదారధవళాంశు ♦ వారకలిత
నీరజారాతిబింబము♦న్నదరిరౌద్ర,గతి గ్రసించెను రాహు వ♦క్కాలమునను.
హంసవింశతి. ఆ 5 పద్య 313.

సీ. ఉత్తరాషాఢయు ♦ నుత్తరాభాద్రయు, హస్త పునర్వసు ♦ లశ్వినియును
చిత్త నుత్తరయును♦ జెలఁగు నీయేడుతా,రల వాయుదిశనుండి ♦ గ్రహణమైన
నరులకుఁ జిన్నవాం♦ద్రకు వ్యాధి గల్గును, ధాన్యంబు దఱుగు యు♦ద్ధంబు లగును
కోపంబు బహుళంబు ♦ కొంచెమౌ వానయుఁ దర్కించి చూడంగ ♦ ధరణియందు
తే. సరవి నీచెప్పినట్టిదో♦షములలోన, నొక్కటైనను గల్గిన ♦ నుర్వియందు
నత్యుదగ్రతిఁ బతుత్రి♦యంబులోన, ననిరొ రెట్టఁడు సకలవి♦ద్యావిదుండు.
రెట్టమతశాస్త్రము. ఆ 3 ప 44.

—♦ అశ్వలక్షణాదులు. ♦—

క. పెట్టిన మొదవిరదంబులు, బుట్టిన నొకయేడు నడిమి♦పళ్లను నొకరం
బుట్టిన రెండేడులు తుద,బుట్టిన మూడేళ్లు నిట్టి♦పనువడి నడచున్.
గీ. ఈనవవ్యంజనంబులు♦యిట్లు నడువ, నెలమి యిరువదియేడేండ్లు♦యింటలోనఁ
దొలుత నైదేండ్లు గూడగ తురగమునకు,నరయ ముప్పదిరెండేండ్లు♦యాయువయ్యె
క. ధురివులు పది యశ్వజాతికి, నవితక్కువయైనతురగ♦మల్పాయు వగున్
సవరించు బలి కరిష్టము, సవరించరు గాన బుధులు♦సహియించరుగా. 3601
క. బాహులను సుళ్లు గలిగిన, బాహావర్తంబులంద్రు ♦ భ్రభులవు నెపుడున్
బాహులను దొడుగ తొడపులు, ఆహవమున జయము నొసఁగు♦నరిబలభేదీ.

క. పరగినమొగమును నాలుగు,చరణంబులు తెలుపు గలుగ ♦ జయ మొసఁగు నరే
శ్వరునకు నత్తురగం బిల, ఖరకరనిభతేజ పంచ♦కల్యాణి యగున్.

క. నాలుగుకాళ్లుం గొనచెవి,వాలము వదనమువిశాల♦వక్షము తెలుపై
క్రాలునది యష్టమంగళి, నేలినపతి యేలు ధరణి♦నేలినపతులన్.

క. పట్టముక్రియ ఫాలంబున, నెట్టణమున సుళ్లు మూడు♦నేర్పడియున్నన్
గట్టుము హయమును శాలను,సృష్టికి బతి యతఁడు సువ్వో♦స్థిగమతిఁ దలఁపన్.

క. కుత్తుకసుడిగలతురగము, చిత్తజనిభుఁడైననేమి ♦ సిద్ధము దలఁపన్
ఉత్తమపురుషులు విలువరు, నిత్యంబును జూడజముని ♦ నిలయము కేఁగున్.

క. పట్టగు గోడిగ నేక్రియ, సృష్టీశ్వర వెనుకపదము ♦ సితమై యున్నన్
నెట్టనమూత్రము విడినను, బుట్టవుదోషంబులందుఁ ♦ బొల్లరిలేమిన్.

క. వెన్నున సుడిగల తురగము, కన్నంతనె విడక యెక్క ♦ గడగుట యొల్లన్
మున్నగొని బ్రహ్మరాక్షసుఁ,డున్న మహీజంబునెక్క ♦ నుబ్బుట తలఁపన్.

క. ఘనుచెంపలరోమజములు, గనుపట్టుహయంబు నెక్కఁ ♦ గడఁగుట యనిలోఁ
దనభటులఁ దాను తథ్యము, నెనుబోతును ప్రియముతోడ ♦ నెక్కుట కృష్ణా.

సీ. అశ్వంబుఃకుఁబగ♦మాయుఃప్రమాణము, పదులుముప్పదిరెండు♦వత్సరములు
పరమాయువందులోఁ♦బదియవభాగంబు, తనరారు నొకదశ♦యనఁగఁబరగు
మూడేళ్లు తెన్నెళ్లు♦మూన్నాళ్లుదివసంబు, లొకదశకలదియై♦యొప్పుచుండు
నత్తెఱంగునదశ♦లయిదునురెండును చెవులుండినన్నియ♦క్షేత్రముఁను

గీ. పదిలమైదశాక్షేత్రంపుబద్ధతులను లావణంబులునున్నట్టి♦లాగెరింగి
చెప్పఁగాఁదగునత్ఫలమొప్పగాఁగ, రాజదేవేంద్రయాభళరాజచంద్ర. 3610

ఆ. గార్ధభంబు కోతి♦కరణిని మతిసల్ల, కాకిపగిది జంబు♦కంబుజాడ
నూరఁబందిభాతి ♦ నుష్ట్రింబువిధమునఁ, గడఁగి రవము సేయఁ ♦ గాంతిఁ జెఱచు.

అశ్వశాస్త్రము.

వాస్తులక్షణాదులు.

సీ. ఊసరభూముల♦నూరికి నడుమను, గోణదేశంబుల ♦ గుంటపట్ల
నీళ్లుపారెడుచోట ♦ నిందితంబగుతావు, పరగంగ గుడినీడ ♦ బాడునేలఁ
జుట్టుకెట్టెడుచోటఁ♦జెట్టుబొందెడుచోట, గోగణంబులు మంద♦గూడుచోటఁ
దగ్గెనవహుకార్క♦తనయులదెసలను, బిలసమీపమునందుఁ ♦ ప్రేతభూమిఁ

ఆ. తేనె నెయ్యి పెరుగు ♦ మీను రక్తంబును, తపము పిట్టకంపు ♦ లవణరసము
తనరు యిండ్లఁగట్టఁ దథ్యంబు నరులకు, వాస్తుశాస్త్రమతము ♦ వారిజాక్ష.

—♦ మాసఫలలక్షణములు. ♦—

సీ. చైత్రంబు ధనహాని ♦ జయము వైశాఖంబు, జ్యేష్ఠంబు మృతభీతిఁ ♦ జేయు నిజము
ఆషాఢమునఁ బశు ♦ హరణంబు శ్రావణంబున భృత్యసంతతి ♦ మెనయఁ జేయు
భాద్రపదంబున ♦ బహురోగములు నొందుఁ, గలహ మాశ్వీజఁ జేయుఁ ♦ గార్తికంబు
శ్రీప్రదంబగు మార్గ ♦ శీర్షంబు భయమగు, నల పుష్యమునఁ జెందు ♦ నగ్ని భయము
గీ. భాగ్యకరమగు మాఘంబు ♦ ఫాల్గునమున, రత్ననాశంబుఁ జేయు ప్ర ♦ యత్నమునను
అధిక మాసము క్షయమాస ♦ మశుభదంబు, లనుచుఁ జెప్పిరి మునివరు ♦ లబ్జనాభ.

—♦ శంకుస్థాపనలక్షణములు. ♦—

గీ. శంకుసంస్థాపనంబును ♦ జేయుటకును, శుక్లపక్షంబులో నెన్న ♦ శోభనంబు
నందరిక్తలు దర్శయు ♦ నష్టకారి, సౌమ్యగురుశుక్రవారముల్ ♦ సౌఖ్యదములు
గీ. శతభిష శ్రవణోత్తరా ♦ షాఢహస్త, రేవతి స్వాతి రోహిణి ♦ మృగశిరాశ్వ
యుత్తర పునర్వసు ధనిష్ఠ ♦ చిత్త పుష్య, లలరు నిర్వేధలై శంకు ♦ నిలుపు తరుని.
గీ. శంకుస్థాపనసంభవ ♦ సంగతులకు, మొదటి జాముత్తమము రెంట ♦ మధ్యమము మూట
నధమమగు నాల్గిట ను సంధ్య ♦ లందు రాత్రి, లందు నింద్యము వాస్తుసి ♦ ద్ధాంతసుభగ.

—♦ మాసక్రమవాస్తుపురుషస్థితి. ♦—

సీ. ఊర్వి భాద్రపదాశ్వ ♦ యుజ కార్తికంబుల, నల వాస్తుప్రాగ్దిశ ♦ తలగ డోను
మార్గశీర్షము పుష్య ♦ మాఘ మాసంబులు, దక్షిణశిరసుఁడై ♦ తనరియుండు
వరుస ఫాల్గుణ చైత్ర ♦ వైశాఖములయందు, బడమటి తలగడై ♦ పవ్వళించు
నగవి జ్యేష్ఠాషాఢ ♦ శ్రావణంబులయందు, నుత్తరశిరసుఁడై ♦ యుండు నెపుడు
ఆ. వామశాయి యగుచు ♦ వర్తించు నిరతంబు, నతని దృష్టి పథము ♦ నందు నిండ్లు
గట్టిరేని మృత్యు ♦ ఘనరోగములఁ జెందు, శిరమునందు వెనుక ♦ సిరులు కృష్ణ.

—♦ పక్షఫలము. ♦—

ఆ. శుక్లపక్షమునను ♦ శుభములు సేకూరుఁ, గృష్ణపక్షమైనఁ ♦ గీడుఁ జేయుఁ
బక్షములను రెంటిఁ ♦ బరికించి గృహములు, గట్టిరేని సుఖము ♦ గలుగుఁ గృష్ణ.

— తిథిఫలనిర్ణయము. ♦—

ఆ. నందతిథులయం ద ♦ నర్థమా నర్థంబు, భద్రతిథులయందు ♦ బంధనంబు
దర్శరిక్తలందు ♦ దప్పదు మృత్యువు, పూర్ణజయలశుభముఁ ♦ బొందుఁ గృష్ణ. ౪౬౧౯

ఆ. శుద్ధపాడ్యమైనఁ * శోకంబు సంధిల్లు, రిక్తదినములందు * రిత్తఁ జేయు
దర్శయందుబతికి * దప్పదు మృత్యువు, కడమదినములందు * గలుగు శుభము.

— వారఫలము. —

గీ. అర్కకుజవాసరంబుల * నగ్నిబాధ, సౌరిది సోమవారంబునం * దొరవుగలుగు
సౌమ్యగురుశుక్రవారముల్ * సౌఖ్యదములు, శనిదినము తస్కరభయంబు * సరసిజాక్ష.

గీ. శుక్రసోముని వారముల్ * శుభకరములు, బుధబృహస్పతివారముల్ * పొసఁగు ధనము
సూర్యభౌములవారముల్ * శోకకరము, శనిదినము తస్కరభయంబు * జలజనాభ.

— నక్షత్రఫలము. —

గీ. శతభిష ధనిష్ఠ పుష్యమి * స్వాతిహస్త, చిత్త మృగశిరవారియుత్త * రాత్రయంబు
మైత్ర రేవతి రోహిణు * ల్ధాత్రిశుభము, లిండ్ల కారంభతారక * లివి ముకుంద.

సీ. రూపింపనశ్వని * రోహిణి మృగశీర్ష, లలపుష్య హస్త చి * త్తానూరాధ
లాగూఢిమైనుత్త * రాషాఢ విష్ణువు, ల్సరవి ధనిష్ఠయు * శతభిషంబు
లనఁదగు నీతార * లత్యుత్తమంబులు, యుర్వి నార్ద్రి పునర్వ * సూత్తరములు
పరగజ్యేష్ఠోత్తర * భాద్రి రేవతులవి, మధ్యమతారలు * మఱియు భరణి

గీ. వహ్నియాశ్రేషమఖలుపూ * ర్వత్రియంబు, లెలమి స్వాతివిశాఖమూ * లలనుబదియుని
నధమతారలు నిత్యంబు * లనఁగఁదనును, వాస్తుసిద్ధాంతమార్గము * ల్వారిజాక్ష.

— లగ్నఫలము. —

క. స్థిరలగ్నము లుత్తమములు, చరములు వెస మధ్యమములు * వర్జింపంగా
ధరయందు ద్విస్వభావము, లరయ నిషేధంబు లండ్రు * నార్యులు కృష్ణా.

— శల్యపరీక్ష. —

క. కలహమగుఁ బెంపు లుండిన, వెలిమిడిరోగంబు బుట్టు * పేదఱికము బొ
గ్గులు మృతిని కష్టిలున్న, జ్వలితము కులనాశనంబు * శల్యము లభవా. 3626

సీ. భూశోధనములేక * పూని గృహమ్ములు, గట్టియుండినఁ జెందు * సట్టిఫలముఁ
దెలిపెదఁ బశువులు * గలిగియుండియు నింటఁ, బాడిలేకుండిన * బాలశల్య
ములు దూర్పుదెసనుండు * నిలపతు శేషాద్రి, కోపంబుఁ జేసిన * కుక్కమెముక
లాగ్నేయమున నుండు * నహరహంబుజ్వల, తాపములొద్దిన * దంతిశల్య
ములు నుండు దక్షిణం * బున ఋణంబులచేత, సుడిబడియుండిన * సుకరశల్య

ములునుండు రాక్షసు♦వలను నెప్పుడు నష్ప, మృత్యుదోషమ్ములు ♦ మించె నేని
వృషభశల్యములుండు♦ వెసఁ బశ్చిమంబున, గ్రామంబులో ఖర్జ♦ల్కాలహాసుంది
యూరు వెడలు మంచుఁ♦బోరిన గార్దభ, శల్యములొమ్మారుత♦స్థలిని నుండు
నర్థనాశనము ప్రా♦ప్త్యహాముఁ గల్గిన మేష, శల్యము లుండు వై♦శ్రవణు దెసను
బోరుగు లెప్పుడు చాల♦బోవుచుండిన గాని, ఈశాన్యమున శ్వాన♦మెముక్కలుండు
నింటిలోఁ గలహంబు♦ యుత్పత్తిఁ గలిగిన, నట్టింట నుండు మ♦నుజుని శిరము

గీ. ఇదివిచారింపవలసిన♦ దిట్టిదోష్ము, నాలుకేసలు వెతలు ఘృశాంతలోతు
త్రవ్వి యది తీసివేయఁ గ♦ర్తయు లభించు, నాయురారోగ్యభాగ్యంబు♦లంబుజాక్ష.

——♦ జలగతిలక్షణము. ♦——

సీ. అన్యగేహజలంబు♦లాత్మగేహంబున, నవ్యమై వచ్చినఁ♦గలహ మొదవుఁ
దన యింటిలో నీళ్లు♦ దగఁ దూర్పుదెస నేఁగ, బుత్త్రలాభంబొసఁగు♦ బాసఁగఁ జేయు
నాగ్నేయమున నర్థ♦హాని సంపాదించు, మెఱసి దక్షిణమున♦ మృత్యుభయము
రాక్షసేశుని దెస♦ రాజభయంబగుఁ, బశ్చిమంబునఁ గీడు♦ పత్నికొదవుఁ

గీ. పవనుని దెసనష్టి♦ పశువుల కెప్పుడు, ధనదుని దెసఁ గల్గు♦ ధనసమృద్ధి
శివుని కోణమునుండు♦ శివకరంబగు నింట, నింక నేని పొసఁగ♦ దిందిరేశ.

——♦ గ్రాహ్యాగ్రాహ్యవృక్షములు. ♦——

ఆ. చంద్రబట్టుగణము♦ చందనం బినుమద్ది, పనస వేప టేకు ♦ వడిశె వెగడు
కాన్గు రుద్రగణము♦ కడిమి మొక్కము బిల్లు, నిట్టి దారుసమితి♦ యిండ్లకలరు.

ఉ. తేనెలు బెట్టుమ్రాఁకులును♦ దేవర మ్రాఁకులు రచ్చమ్రాఁకులున్
వానరుల్ నిల్చుమ్రాఁకు లొర♦ మ్రాఁకులు మూలికలున్న మ్రాఁకులున్
నేనుఁగు గట్టుమ్రాఁకులును♦ నెక్కుడు తీగెలు జుట్టుమ్రాఁకులున్
మానుగ వీఁగ మ్రాఁకులును♦ మంచివి కావు గృహంబుఁ గట్టఁగన్. 3630

సీ. తాండ్రగుం పెనఁ జిల్ల♦ లపసి బూరుగు వేగి, జీడి పావిలి ముష్టి♦ పెడితాడి
అగిశ నేరండంబు♦ ఆరె పచ్చారిగొబ్బు, కేలపాలి దిప్పల్వ♦ చేను చిగిర
మఱ్ఱి మోదుగు జువ్వి♦ మామిడి జెముడిప్ప, చెన్నంగి యుసిరికె♦ చింత వెలగ
యూడుగ సోమింద♦ యుప్పిలింగదు నెను, మద్ది రావియును పెద్ద♦ మాను వేము

ఆ. అన్యఖండితంబు♦ లారయ శల్యంబు, లెలమి మూలములను♦ గలపవలదు
ఖదిర మొకటి దక్కఁ♦ గంటకద్రుమములు, నిందితములు శాస్త్ర♦నియతి కృష్ణ.

గీ. మాశుకాటు వెట్టి పంజీష్టకలరచ, తెలుగుడపిశంగ నీలకపిల
కాంశులున్న గస్సు గౌళి తేలు నరాయి, యుడుము పాముని ల్పు దగ దుకృష్ణా.

క. ఘనాజనములనలు పతతిపి, భ్రాజితముగ దక్షిణమున బశ్చిమమున బల్
శోభాచుం బడిపను నీడను, రాజితముగం దూర్పునుత్తరముల శుభంబుల్. 3633

మాసద్వారనిర్ణయము.

మ. మును చాంద్రవణికంబునందు భవనంబుల్ గట్టిం దూర్పది
క్కుయినవ్వాకిలినిల్పి కార్తికమునం బింపొందనద్దక్షిణం
బున నపూర్వ్వమునందు బశ్చిమదిశన్ బొందింప యుక్తంబగున్
జను వైశాఖమునందు నుత్తరదిశన్ శాస్త్రోక్తి సర్వేశ్వరా.

చోరాదిఖండిక

ఆ. వైరిచోరరాజవహ్ని భయంబుల, వలన బయలు చేయ వెలయుగండి
కెలమి లక్షణంబు వలను గుణంబుగా, వలయుచోట నిలుపవచ్చుం గృష్ణా.

ద్వారబంధలక్షణాదులు.

గీ. సప్తతాలోన్నతంబు వెడందగం దిత్రితాళ, మాయతము ద్వారబంధంబులందుం దగును
నిడుపుతో మ్రిందిపాళ్లును వెడలు పైదు, పాళ్లతో నైనం దగు ద్వారబంధమభవ.

గీ. జాపవులు రెంట ద్వారబంధనంబు తగదు, మంచమునమూండుజాతు లపూర్వగాదు
తలుపు సరిపల్కులయియున్న దగదటందురి, తోడరిదూలమునడుముగా నడువరాదు

గీ. బయటివాకిలి కెదురుగా బరుని యింట, వాకిలియు గోడమూలయు వైర మొదవు
యింటిలోనైన వాకిలి కెదురుగాను, గోడమూలయు గంబముల్ జూడరాదు.

క. బట్టుకలన్ ద్వారంబును, పట్టం తగ్గయినచోట నిలయంబు వెసన్
గట్టిన మేలు దొలంగును, కొట్టును మెరుగాడివిడివి గూడదు నడవన్. 3639

గీ. మూలతలవాకిలైయున్న మేలు దొలంగు, కొంచమైయున్న బాడమైనం గూడదంద్రు
యెదురుగా వాకిటను బరునింటిదీప, కాంతి లోంగిటు వెలుంగ రోగప్రదంబు.

దూలములు

సీ. తవరుమాశ్వాదిప్రదక్షిణంబుగ దూలములు చౌకములుగూర్చ నలయునపుడు
ఆగ్నేయమునను మూలాగ్రిసంయోగంబు, మూలంబు మూలంబు మొనయుదైత్య
దిక్కునం బవమాన దిశ యగ్రమూలసంఘటనంబు నీశానుకడను బొల్చు
నగ్రమగ్రము దీని కభిధానములు తూర్పు, గజమైన భోతుభానుజునికడను

గీ. వృషముపడమటనుత్తరం ♦ బెనయునజము, గజముపై పోతు పోతుపై ♦ కడగుశ్వగము
వృషఖగజములపైనజం ♦ బెసంగు వరుస, తెలిసిధూలము లెత్తుగా ♦ వలయుం గృష్ణ.

—♦ గోడలప్రమాణము. ♦—

మ. పదికేనల్ పొడవైనగోడ ద్విజభూ ♦ పాలప్రశస్తంబు తొ
మ్మిదిజేనల్ మఱి వైశ్యశూద్రులకు నెం ♦ మ్మిస్సంకరశ్రేణి కె
న్మిదిజేనల్ మఱిపీటికప్పువయినన్ ♦ వేలొందు లోఘంబు చె
ల్లను మందంబిడ మూరెడాది తగు సిం ♦ హస్తాంతపర్యంతమున్.

—♦ గోడపెట్టెడులక్షణము. ♦—

క. ఇందినము గోడ పెట్టంగ, నెందుంగ పృత్తిక గ్రహింప ♦ నీశాన్యమునన్
దంపము మూరెడుకీలును, నొందరిచి సటి గోడ పెట్టు ♦ నుచితము కృష్ణా.

—♦ గోడవిరిగినందుకు. ♦—

క. పేరిమిగ గోడ పెట్టంగ, గ్రీలిన దస్కరభయంబు ♦ వెలిసిగినచో
వాలములో విరిగిన నిల్లాలికి భయమగు నటందు ♦ రార్యులు కృష్ణా.

—♦ కిటికీలు. ♦—

క. నానావిధహార్మ్యములకుం, బూనంగందగు చిత్రకములు ♦ పొలుపుగ మెట్టన్
మానుగ గృహాస్థలిద్లకు, భానుజదిశం బశ్చిమమునం ♦ బరగు గవాక్షుల్.

—♦ గృహోన్నతిసూత్రము. ♦—

గీ. మూలమునకును భూమిక ♦ నూలు పట్టి, ఎన్నియంగుళులగునవి ♦ యెనిమిదింట
పాలుగొని శేష మాయము ♦ ల్పరగునందు, బేసులు శుభంబు సములందు ♦ బెరయు గీడు

గీ. తల్లి దండ్రియు నన్నలు ♦ దక్షిణమునం, బశ్చిమంబుననుండిన ♦ భద్ర మగును
ఉత్తరము తూర్పు జరుపంగ ♦ నుత్తమంబు, దక్షిణంబునుపడమర ♦ తగదు జగువ.

—♦ అష్టభాగగృహలక్షణము. ♦—

మ. అరయన్ మజ్జనశాల తూర్పుదెసం బా ♦ కాగారమాగ్నేయమౌ
యరుతన్ సుప్తగృహంబు యామ్యమున న ♦ స్త్రాగారమౌ నైఋతిన్
గురియౌ భోజనశాల పశ్చిమమునన్ ♦ గోశాల వాయువ్య ము
త్తరమందున్ ధనశాల శంకరుదెసన్ ♦ దేవాలయంబున్ దగున్.   4648

—♦ వివాహవేదిక. ♦—

గీ. వెలుపు విమువున నాల్గుదే♦సములనొకటి, పొడవువేదిక యింటికి♦మొదమదిశను
చవికె యొనరించి సోపాన♦సరణిఁగూర్చ,విభవము నొసంగు వైవాహ♦వేదియందు.

—♦ వివాహవేదికాస్తంభలక్షణము. ♦—

సీ. మృగపతిత్రయమున ♦ మిహిరుఁడునెలకొన్న, హరునికోణంబున ♦ నమరవలయు
నళికత్రయంబున ♦ హరిదశ్వుఁ డుండిన, ననిలకోణమునందు♦ ననుపవలయుఁ
గలశత్రయంబునఁ ♦ గమలాప్తుఁ డుండిన, దైత్యకోణాదిగాఁ ♦ దలఁపవలయు
వృషభత్రయంబున ♦ నుష్ణదీధితియున్న, జ్వలనదిశాదిగా♦ దెలుపవలయు
గీ. ధరణి పరిణయవేదికా♦స్తంభసమితి, నిలుపుటకు వాస్తుశాస్త్రోక్త♦నిర్ణయంబు
గాక వేరొక్కవిధమున ♦ ఘాతమయిన, సంపదలు లేక హానియౌ♦దంపతులకు.

—♦ నుయ్యిత్రవ్వుట. ♦—

సీ. ఈశాన్యమునఁ వృద్ధి ♦ యేప్రొద్దు నొసఁగును, పొలుపొందు తూర్పునఁ♦ గలిమిఁ జెందు
ఆగ్నేయమునఁ బుత్త్ర♦హారణంబు గావించు, శమనుదిక్కుననున్న♦సతికి నష్టి
నిరృతిదిశయందు ♦ నెనయు మృత్యుభయంబు, పశ్చిమంబునఁ గల్గు♦ భాగ్యమెప్డు
వాయువ్యమున వచ్చు ♦ వైరులచే బాధ, యుత్తరాద్దిశయందు ♦ నల్పసుఖము
గీ. మధ్యమంబున ద్రవ్యంబు ♦ మడిసిపోవు, నవని నీరీతి దిక్కుల♦నరసి త్రవ్వ
వలయు బావుల నిలయందు♦ నెళవు దెలిసి, సుగుణులైనట్టి మానవుల్ ♦ నిగమవేద్య.

—♦ పొయ్యిని వేయులక్షణము. ♦—

గీ. వహ్నినక్షత్త్రమునఁ గుజ♦వాసరమున, లగ్నమున నైనసప్తమ♦రాశినయిన
గుజుఁడు వసియించుతరి హోమ♦కుండములును, బ్రొయిలు పొందింప♦ భాగ్యముల్
పొదలుఁ గృష్ణ.

—♦ మంచములకు, పీఁటలకు. ♦—

క. శయ్యాసనయత్నంబులు, చయ్యన రచియింపధ్వజవృ♦షభసింహములన్
నెయ్యంబగునితరక్రియ, లొయ్యన రచియింపధ్వజఘో♦యుత్తమము హరీ. ౩౬౫౩

—♦ కంచములు తొలిచి నీళ్లను చల్లుదిశలకు ఫలము. ♦—

గీ. ఎలమిభుజియించుకంచముల్ ♦తొలిచి చల్లు,దిశలఫలమెత్తు సురపతి♦దిక్కు మొదలు
గాఁగఁగల్మియుమానభం♦గమునువృతియు,తెవులుసిరిపగధనముభూ♦తియును గృష్ణ

శ్రీకృష్ణవాస్తుశాస్త్రము.

కృష్ణబలరాములబాల్యక్రీడలు.

సీ. జానుభాగముల హ♦స్తమ్ములు పీడ్వడ, నిడుచు దిగ్గునఁ బోదు♦రింతనంత
నవ్వాల పయ్యెద♦లంది జవ్వాడుదు,రాలక్రేపులతోఁక ♦ లలమిపట్టి
విడువ నేరక వాని♦వెనువెంట జరగుదు, రప్పంకములదుడు♦కడరఁ జొత్తు
రెత్తి చన్నిచ్చుచో ♦ నిరవెసఁ బాలిండ్లు, చేతులఁ బుడుకుచుఁ ♦ జేఁపుఁగలుగ
గీ. దూఁటుదురుగుఱ్ఱిక్కుఱ్ఱిక్కుఁ దోరమగుచు, నాడుదురుముద్దుపలుకులవ్యక్తములుగ
గరములంఘ్రులు సల్లార్చి♦కదలుపుదురు, రామకృష్ణులు శైశవ♦రతులఁ దగిలి.
సీ. గోవల్లభుఁడ నేను ♦ గోవులు మీరని, వడి ఱంకె వైచుచు ♦ వంగియాడు
రాజు నే భటులు మీ♦రలు రండు రండని, ప్రాభవంబునఁ బెక్కు♦పనులు పనుచు
నేఁ దస్కరుండ మీ♦రింటివారని నిద్ర,వుచ్చి సొమ్ములుగొని♦పోయి డాఁగు
నే సూత్రధారి మీ♦రిందఱు బహురూపు,లని చెలంగుచు నాట♦లాడఁ బెట్టు
గీ. మూలలుఱుకును డాఁగిలి♦మూఁతలాడు,నుయ్యెలల నూఁగుఁ జేబంతు♦లోనరవైచు
జారచోరులజాడలఁ ♦ జాల నిగుడు, శౌరి బాలురతో నాడు ♦ సముదయమునఁ.

భాగవతము, స్కం. 10. పూర్వ. పద్య 289-305.

——♦ కృష్ణలీలలు. ♦——

సీ. కడవలపాలు స♦గము గలయం ద్రావి, నీళులు దెచ్చి య♦న్నిటను నినుచుఁ
బెరుగంతయును గ్రోలి ♦ పిదప బానలయందు, సరిపూర్ణముగఁ ద్రావి♦చల్లలుసుఱు
నేతులు గొనిపోయి♦నెఱయ నిప్పులఁబోసి, పెనుమంటలొండొండఁ♦దనరఁ జేయుఁ
బెరుగులోఁ బాలును ♦ బెరుగు వెన్నను వెన్న,చల్లను జల్ల యా♦జ్యమునఁ గలుపుఁ
గీ. దలుగు లూడ్చి పెయ్యలనెల్లఁ♦దల్లిచన్నుఁ,గుడువవిడుచుఁ గొన్ని టికలు♦గడలఁబోలు
మఱిక దామెనకొయ్యలు ♦ పెఱికి పాఱ,వైచుఁ గావల్లియుట్లను ♦ ద్రవ్వి ద్రెంచు.
చ. కలయఁగఁ బాలు పిండి పుల♦కండము వెన్నయుఁ బెట్టి యట్టుతే
నలవడ వండితిం బతియు♦ నాత్మజులుం బ్రియపడ్డ నాఁకఁగే
నలకులదొంతిడించి యవి♦యన్నియు నుగ్మలి నీతనూజుఁడొ
ప్వాలు పడ మ్రింగెఁ జోద్యమిది ♦ భూతము లున్నవిగాక కద్దువన్. 3658
క. మగఁడింక నన్ను సైచునె, దిగవిడుచుం జంపుఁగాక ♦ తెల్లము మదిన
మ్మగఁ బుట్టునె యిదిచెప్పిన, మొగమాటన మనుపుచుండి ♦ మూసితి నబలా.

తే. ఆనఁగ వేఱొక్క గొల్లత • యమ్మ వినుము, బానలోపల యుపమించి • పంచదార
యొదవఁగలపి మూలను దాఁచి • యుండ వచ్చి తినెను సంతయుఁ గృష్ణుఁడు • సేవరాన.

హరివంశము, ఆ 5.

క. బాలురకుఁ బాలు లే వని, బాలెంతలు మొఱలు వెట్టఁ • బకపక నగి యీ
బాలుం డాలము సేయుచు, నాలకుఁ గ్రేపులను విడచె • నంభోజాక్షీ.

క. పడతీ నీబిడ్డఁడు మాకడవలలో నున్న మంచి • కాఁగినపా లా
పడుచులకుఁ బోసి చిక్కనికడవలఁ బో నడిచె నాజ్ఞ • కలదో లేదో.

క. మాపాపఁడు మాగృహముల, నాపోవఁగఁ బాలు ద్రావ • నగపడకున్నం
గోపించి పిన్నపడుచులు, వాపోవఁగఁ జిమ్ముకొనుచు • వచ్చెం దల్లీ.

మత్తకోకిల. పుట్టి పుట్టఁడు నేఁడు దొంగిలఁ • బోయి మాయలు సొచ్చి తా
నట్టి యందక యోలుఁ బీఁటలు • నొక్కట్రో విడి యెక్కి చే
వెట్టఁ జాలక కుండక్రిం దొక • పెద్దతూఁ టొనరించి మీ
పట్టి మీగడ పాలుఁ జేకలఁ • బట్టి త్రావెఁ దలోదరీ.

క. ఆహం జని వీరలపెరుఁ, గోడక నీసుతుఁడు ద్రావి • యొకయింటుక తాఁ
గోడలిమాఁటిం జరిమినఁ, గోడలు ద్రము చ్చనుచు నత్త • గొట్టె లతాంగీ.

క. వారిల్లు సొచ్చి కడవలఁ, దోరం బగునెయ్యి ద్రావి • తుది నాకడవల్
వీరింట నీసుతుం డిడ, వారికి వీరికిని దొడ్డ • వాదయ్యె సతీ.

క. వేలుపుల కె సాకంటెను, వేలుపు మతి యొవ్వఁ డనుచు • వికవిక నగి యీ
వేలుపుల గోడపై నో, హేలావతి నీతనూజుఁ • డెంగిలిఁ జేసెన్.

క. వెన్నఁ దినఁగఁ బోడగని మా, పిన్నది యడ్డంబు వచ్చి • పిఱిఁదికిఁ ద్రివియం
జ న్నొడిసిపట్టి చీఱెను, జిన్నికుమారుండె యితఁడు • శీతాంశుముఖీ.

క. ఇమ్మగువ దన్ను వాకిటఁ గుర్రమ్మనుచోఁ జీరి నిల్పి • కొని చేరదుగం
గెమ్మోవిఁ గఱచి వడిఁ జనె, నమ్మా యీముద్దుఁగుఱ్ఱఁ • డల్పుఁడె చెప్పుమా.

క. చేబంతి దప్పి పడె నని, ప్రాబల్యముతోడ వచ్చి • భవనము వెనుకన్
మాబిడ్డ జలక మాడఁగ, నీబిడ్డఁడు వలువ దెచ్చె • నెలఁతుక తగునే.

క. ఇచ్చెలువఁ జూచి ముర్రిచ్చిలి, యచ్చుగ నుతికించుకొనుచు • సరిగాడ నాతో
వచ్చెదవా యని యవ్వాఁ, డిచ్చె నితఁడు సుదతి చిత్ర • మిట్టిది గలదే.

క. కొడుకులు లే రని యొకసతి, కడు వగవఁగఁ దన్ను నగవిఁ • గాఁ జైకొనినం
గొడుకులు గలిగెద రని పైఁబడినాఁ డిది వినుము శిశువు • పనులే తల్లీ. 3672

క. తలఁగినదాసం దలమనఁ, దలఁగక యాచెలికి నాస♦తల రొత్తఁగ నీ
తలఁగినచో నెయ్యది యని, తల యూఁచెన్ నీసుతుండు ♦ దగవె చపలాక్షీ.

క. వ్రాలఁగ వచ్చిననీసతి, చూలాలం దలఁగు మనుడుఁ ♦ జూ లగుటకు నే
మూలంబు సెప్పు మనె నీ,బాలుఁడు సెప్పుదురె సతులు ♦ పర్వేందుముఖీ. 3674

క. మగువా నీకొమరుఁడు మా,మగవా రటుపోవఁ జూచి ♦ మంతనమునకుం
దగఁ జీరి పొందు నడిగెను, జగముల మున్నిట్టిశిశువు ♦ సద్దువంబడెనే.

ఆ. నమ్మి నిదురవోవ ♦ నాపట్టిమంచు మా, లేఁగతోఁకతోడ ♦ లీలఁ గట్టి
వీథులందుఁ దోలె ♦ వెలఁది నీకొమరుండు, రాచబిడ్డఁ డైన ♦ నవ్వ మేలె.

క. నాపట్టిపొట్టరిండఁగఁ, బైపడ నీపట్టి వెన్న♦బానెం డిడినాఁ
డూపిరి వెడలదు వానిం, జూపెద నేమైన నీవ♦చుమ్ము లతాంగీ.

క. తెలివరయొకతె నిద్రింపఁగ, నెఱిఁ గట్టినవలువ వీడ్చి ♦ నీ టుఁగుతేలుం
గఱపించి నీకుమారుఁడు, వెఱచుచు నది పఱువ నగియె ♦ విహితమె సాధ్వీ.

క. నాకొడుకును నాకోడలు, నేకతమునఁ బెనఁగఁ బాము ♦ నీతఁడు వైచెం
గోక లెఱుంగక పాఱినఁ, గూఁక లిడెన్ నీసుతుండు ♦ గుణమె గుణాఢ్యా.

ఆ. తరుణియొకతె పెరుఁగు♦ద్రచ్చుచోఁ దుదివంగి, వెన్న దీయ నొదిఁగి♦వెనుకఁ గదిసి
మగువ నీసుతుండు ♦ మగపోఁడుములు సేయ, సాగినాఁడు తగవె♦చక్కఁ జేయ.

సీ. కలకంఠి మావాడ♦గరితల మెల్ల నీ,పట్టి రాఁగలఁడని ♦ పాలు పెరుఁగు
లిండ్లలోపల నిడి ♦ యే మెల్లఁ దనలోఁవఁ, జూచుచో నెప్పుడు♦సొచ్చినాఁడొ
తలుపులముద్రలుఁ ♦ దాళంబులును బెట్టి,యున్నచందంబున♦నున్న వరయ
నొకయింటిలో వాఁడు♦నొకయింటిలోఁ బాడు, నొకయింటిలో నవ్వు♦నొకటఁ దిట్టు

ఆ. నొకట వెక్కిరించు ♦ నొక్కచో మృగ,పక్షిఘోషణములు ♦ పరఁగఁ జేయు
నిట్లు సేసి వెనుక♦ నెక్కడఁ బోవునో, కానరాఁడు రిత్త♦కడవ లుండు.

క. కడు లచ్చి గలిగె నేనిం, గుడుతురు గట్టుదురు గాక ♦ కొడుకుల నగుచున్
బడుగులవాడలపైఁ బడ, విడుతురె రాకాంత లెందు ♦ విమలేందుముఖీ.

క ఓయమ్మ నీకుమారుఁడు, మాయిండ్లను బాలుఁ బెరుఁగు ♦ మననీఁ డమ్మా
పోయెద మెక్కడికైనను, మాయన్నల సురభులాన ♦ మంజులవాణీ. 3683

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ. పద్య 307-329.

సీ. ఒకచోట నవనీత♦నికరంబు భుజియించుఁ, బ్రాఁకి చేనొకచోటఁ ♦ బాలు ద్రావు
దధిభాండ మొకచోట ♦ దళితంబుఁ గావించు, మీఁగడలొకచోట♦మెక్కుచుండు

దొంగసులభాహ్యఁకచోట • నోర్మింపు పరికించు, నొకచోట పొట్టపై • నట్టి యొక్కఁ
సుఖియించు నొకచోట • పాశ్వంబు గాఁపించు, నొకచోట మూలయాపి • రాజుఁదిరుగు
సీ. నొదుగు నొకచోటఁ గికురించు నొక్కచోటఁ జికట్టు నొక్కచోటఁ బట్టిపడు నొక్కచోటఁ
బెనఁగు పట్టుపలాడు నొక్కచోట, కల్లవాగ్భకమాని ద్రవ్వ పట్టెయుందు
మార్తి త్రిసౌంపాఖ్యానము, ఆ 4.

—• కృష్ణుఁడు చల్దులారగించుట. •—

శా. ఎండన్ మ్రగ్గితి రాఁకటం బడితి రింకేలా విలంబింపఁగా
రండో బాలకులార చల్ది గుడువన్ • రమ్యస్థలం బిక్కడే
దండన్ లేఁగలు నీరు ద్రావి యిర వందం బచ్చికల్ మేయుచుం
డుండం బై విహరించు చుండెఁగ నమందక్రీడ భక్షింతమే.

మ. జలజాంతస్థితకర్ణికం దిరిగి రాజీవంబులై యున్న రే
కులచందంబునఁ గృష్ణునిం దిరిగి రాఁ • గూర్చుండి వీక్షించుచున్
శిలలున్ బల్లవముల్ తృణంబులు లతల్ • చిక్కంబులుం బువ్వులా
కులు కంచంబులుగా భుజించి రచటన్ • గోపార్భకుల్ భూవరా.

సీ. మాటిమాటికి వ్రేలు • మడిచి యూరించుచు, నూరుగాయలు దినుచుండు నొక్కఁ
డొకనికంచములోని • దొడిసి చయ్యన మ్రింగి, చూడు లేదని నోరు • చూపు నొక్కఁ
డేగు రార్గురచల్దు • లెలమిఁ బన్నిద మాడి, కూర్కొని కూర్కొని • కుడుచు నొక్కఁ
డుచ్చు దొసఁగఁ బంచి • యిడుట చెచ్చెరఁ దన యనుమ బంతెనగుడుచు • లాడు నొకఁడు

ఆ. కృష్ణుఁ జూడు మనుచుఁ • గికురించి పడి వ్రేల, శేషిభక్ష్యరాశి మెసఁగు నొకఁడు
నవ్వు నొకఁడు సఖుల • నవ్వించు నొక్కఁడు, ముచ్చటాడు నొకఁడు • మురియు నొకఁడు.

సీ. కడుపున దిండుగాఁ • గట్టిన వలువలో, లాలితవంశనా • ళంబుఁ జొనిపి
విమలశృంగంబును • వేత్రదండంబును, జాఱి రానీక డా • చంక నిఱికి
మీఁగడపెరుఁగుతో • మేళవించిన చల్ది,ముద్ద డాపలిచేత • మొనయ నునిచి
చెలరేఁగి కొసరి తె • చ్చిన యూరుగాయలు, వ్రేళ్లసందుల యందు • వెలయ నిఱికి

ఆ. సంగడీల నడుమఁ • జక్కఁగఁ గూర్చుండి, నర్మభాషణముల • నగవు నెఱపి
యాగభోక్త కృష్ణుఁ • డమరులు వెఱఁగంద, శైశవంబు మెఱసి • చల్ది గుడిచె.

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ. పద్య 493-498.

—• మృద్భక్షణము—విశ్వరూపప్రదర్శనము. •—

క. మన్నేటికి భక్షించెదు, మన్నియమము లేల నీవు • మన్నింపవు మీ
యన్నయు సఖులును జెప్పెద రన్నా మన్నేల మఱి ప • దార్థము లేదే. 2689

శా. అమ్మా మన్ను దినంగ నే శిశువనో ◆ యాకొంటినో వెఱ్ఱినో
నమ్మం జూడకు వీరిమాటలు మదిన్ ◆ న న్నీవు గొట్టంగ వీ
రిమ్మార్గంబు ఘటించి చెప్పెదరు కా◆దేనిన్ మదీయాస్యగం
ధ మ్మాఘ్రాణము సేసి నావచనముల్ ◆ దప్పైన దండింపవే.

క. అలలితాంగి గనుంగొనె, బాలుని ముఖమందు జలధి◆పర్వతవన భూ
గోళశిఖితరణిశశిదిక్పాలాదికరంజిత మ్మైన ◆ బ్రహ్మాండంబున్.

మ. కలయో వైష్ణవమాయయో యితరసం◆కల్పార్థమో సత్యమో
తలఁపన్ నేరక యున్నదాననొ యశో◆దాదేవిఁ గానో పర
స్థలమో బాలుఁ డెంత యీతనిముఖ◆స్థంబై యజాండంబు ప్ర
జ్వలమై యుండుట కేమిహేతువొ మహా◆శ్చర్యంబు చింతింపఁగన్.

ఆ. బాలమాత్రుఁ డగునె, లీలాముఖుఁడు, విశ్వ మెల్ల నెల్లు ◆ వెంట నుండు
బాలుభంగి నితఁడు ◆ భాసిల్లుఁ గాని సర్వాత్ముఁ డాదిపురుషుఁ ◆ డగుట నిజము.

ఆ. ఏమహాత్మువలన ◆ నీవిశ్వరూపంబు, గానఁ బడిన బుద్ధి ◆ కంప మయ్యె
నామహాత్ము విష్ణు ◆ నఖిలలోకాధారు, నాత్మ దెల్లఁ బాయ ◆ నాశ్రయింతు.

క. నామగఁడు నేను గోవులు, నీమందయు గోపజనులు ◆ నీబాలుని నా
ధామమున నున్ననిధియు గని, యేమఱితిమి గాని యీతఁ ◆ డీశుఁడు మాయన్.

క. నావుడు పడి యెఱుక సెడి యా, పదపడఁ గ సర్వాత్ముఁ డనుచుఁ◆ బలుకక తనబిం
గొడు కని తొడపై నిడుకొని, కడువేడుకతోడ మమత ◆ గావించె నృపా.

భాగవతము, స్కం 10 పూర్వ పద్య 335-348.

——◆ ఉలూఖలబంధనము—యమళార్జునభంజనము. ◆——

క. చిక్కఁడు సిరికౌఁగిటిలోఁ, జిక్కఁడు సనకాదియోగి ◆ చిత్తాబ్జములం
జిక్కఁడు శ్రుతిలతికావలిఁ, జిక్కె నతఁడు లీలఁ దల్లి◆చేతన్ ఱోలన్.

క. తజ్జననీలోఁగిటఁగల, రజ్జుపరంపరలఁ గృష్ణు◆ఁజన్ సుతుఁ గట్టన్
బొజ్జనిదిగి రాదయ్యె జగజ్జాలము లున్నబొజ్జఁ ◆ గట్టన్ వశమే.

ఆ. ఒడలఁ జెమట తొరఁగ ◆ నుత్తరీయము జాఱఁ,బడిన యమ్మకొప్పు◆నుండి విరులు రాలఁ
గట్టరానితన్నుఁ ◆ గట్టెద నని చింతఁ, గట్టుకొనినతల్లిఁ ◆ గరుణఁ జూచి.

క. బంధవిమోచనుఁ డీశుఁడు, బంధింపఁ దెలంగుజనని ◆ పాటోర్చి మహా
ద్బంధుఁడు గావున జననీ,బంధంబునఁ గట్టువడియెఁ ◆ బాటించి నృపా. 8700

క. బాలుండు ఱోల్ ఒడ్డము దివ్యమూలంబులు వెకలి విటపంబులు విఱిగి మహా
భీలధ్వనిఁ గూలెను శాఖాపాలస్యవివర్జనములు ♦ యమళార్జునముల్
క. ఈపాదపములు గూలఁగ, నీపాపఁడు నులూఖలమున ♦ నిట బద్ధుం డై
యేపగిది బ్రదికెఁ గంటిరె, వాపోవఁడు వెఱవఁ డెట్టి♦వాఁడో యితఁడున్.
ఆ. పిడుగు పడదు గాక ♦ పెనుగాలి విసరదు, ఖండితంబు లగుట ♦ గానరాదు
బాలుఁ డితఁడు పట్టి ♦ పడఁద్రోయఁ జాలఁడు, తరువు లేల కూలె ♦ ధరణిమీఁద
క. నందునికొమరుఁడు వినుఁడీ, నందున మును దూటి ఱోలు ♦ సరి యడ్డముగా
ముందటి కీడ్చినమద్దులు, గ్రిందుకొనం గూలె జనుల♦ గంటి మిసుపుగన్.
భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ పద్య 379-416.

—♦ వేణుగానము. ♦—

సీ. కర్ణావతంసిత♦కర్ణికారప్రభ, గండభాగద్యుతిఁ ♦ గడలుకొలుప
భువనమోహన మైన ♦ భ్రూవిలాసంబుతో, వామభాగానత ♦ వదన మొప్ప
నవసవ్యకరమృదు♦లాంగుళీచాతురి, మడ్జ్వనికి మర్మ♦సరణిఁ జూప
డాకాలిమీఁద న♦డ్డము సాఁచి నిల్చిన, పదనఖద్యుతిభూమిఁ ♦ బల్లవింపఁగ
గీ. బర్హిపింఛముఁ గంఠదా♦మమును మెఱయ, విలసితగాత్రమున నొక్క♦వేణువందు
బ్రహ్మగాంధర్వగీతంబు ♦ పరఁగఁ జేసెఁ, జతురనటమూర్తి గోపాల♦చక్రవర్తి.
క. గిరు లెల్ల జలము లయ్యెం, దరు లెల్లను బల్లవించె ♦ ధరణీగగనభూ
చరు లెల్లను జొక్కిరి హరి, మురళీరవామృతము సోఁక ♦ ముద్దియ కంటే.
భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ పద్య 767-794.

సీ. ప్రాణేశ్వరునిశయ్య♦పైనుండి యొకయింతి, కృష్ణలీలలను సా♦గించి పాడె
నత్తమామలు చూడ♦నలివేణి యొక్కతె, తతకారములు చేసి ♦ తాళ మొత్తెఁ
దల్లిదండ్రులమ్రోలఁ ♦ దమకించి యొకలేమ, లీలాగతుల సుమా♦ళించి పాడెఁ
జుట్టంబు లెల్లను ♦ జూడ నొక్క మృగాక్షి, మెల్లనఁ దల యూఁచి♦ మెచ్చె నతని
ఆ. వనజనయనుమీఁది ♦ వలపున నొకకొమ్మ, యిల్లు వెడలివచ్చి ♦ యెదుటఁ గట్ల
పెద్దవారలున్నఁ ♦ బెద్దయు శంకించి మమతతోడ మేను ♦ మఱచియుండె.
చ. వలపలిపాద మడ్డ మిడి ♦ వామపదంబు ధరిత్రి మోపి మై
మలఁచి త్రిభంగియై నిలిచి ♦ మానుగ వర్హనిమీలితాక్షుఁడై
యలసతబోఁప నంగుళము♦లార్చుచు నిం పెసలార వేణువున్
బలుకఁగ నొత్తెఁ గృష్ణుఁ డర♦విందదళాక్షుఁడు సౌమ్యమూర్తియై. 3708

ఉ. మూతులు సాఁచి కన్నుఁగవ ◆ మోడ్చి చెవుల్ వెస వేఁబైచి యెం
తో తల నొండొకటిఁబడ ◆ నొత్తుచుఁ గోపులకూడనిచ్చునా
బాల్తిరిలంగి మైమఱచి ◆ వ్రాసినచిత్రపురూపులట్టివై
మేఁతలు మాని గోవులు ర◆మించె ముకుందుఁడు వేణు వొత్తఁగన్.

విష్ణుపురాణము, ఆ 7.

మ. ఒకచో గానాలు మీటు వీణియలకున్ ◆ యుక్తంబుగా వాదు వే
ఱొకచో వీణెవు వియ్యమై యొనరఁజే◆యుం గింకిణీనాదమొం
డొకచో వీణియతోడఁ బాడు జతగా ◆ నుత్సాహియై యట్టి సం
దనమాంరాగాళ్ళి వేణునాద మొనగన్ ◆ నర్తిల్లె నల్లాళియై.

ఉ. గోపులుగోపదంపతులుఁ ◆ గేవలభక్తి భజింప నప్పురో
గామముఁగల్గువేత్రలు మ◆గల్గాని క్రీడ యొనర్ప సంభృతా
స్తాపదభూపతాచెలులు ◆ సౌధములం దిలకించిచూడఁగా
గోపకుమారుఁ డొప్పె రస◆గుంభితవేణునినాదలోలుఁడై.

కృష్ణకర్ణామృతము, ఆ ◆ ప 37, 38.

◆ కాళీయమర్దనము. ◆

సీ. మానవేశ్వరయొక్క ◆ మడుఁగు కాళిందిలోఁ, గల ధని యొప్పుడుఁ ◆ గాళియాహి
విషవహ్నిశిఖలచే ◆ వేఁచు చుండును మీఁదఁ, బఱతెంచినంతన ◆ పక్షులైన
బడి మ్రగ్గు నందుఁ ద◆ద్భంగశీకరయుక్తపవనంబు సోఁకినఁ ◆ బ్రాణు లెవ్వ
రైన నప్పుడ వచ్చు◆నట్టియామడుఁగులో, నుదకంబు పొంగుచు ◆ నుడుకుచుండఁ
గీ. జూచి వెఱఁ గంది కుజనుల ◆ సుర్క్కఁజేయ, నవతరించినబలువీరుఁ◆డాగ్రహించి
భుజగవిషవహ్నిదోషంబు◆వోలియఁజేసి,సుజలుఁ గావించి యానది◆జూతుననుచు.

మ. కటిచేలంబు బిగించి పింఛమునఁ జ◆క్కంగొప్పు బంధించి దో
స్తటసంస్ఫాలన మాచరించి చరణ◆ద్వంద్వంబుఁ గీలించి త
త్కుటశాఖాగ్రముమీఁద నుండి యుఱికెన్ ◆ గోపాలసింహంబు ది
క్తటముల్ మ్రోయ హ్రదంబులో సుభగసు◆ధ్వానం బనూనంబుగన్. 3713

శా. పాఠీనాకృతిఁ దోయరాశినడుమన్ ◆ భాసిల్లి ము న్నాథ్యుఁడై
శాతిన్యక్రియ నీఁదు నేస్పదనమున్ ◆ గల్మిన్ భుజంగేంద్రహృ

త్విషాభ్రంబుఁ గోపనచక్షుస్సు లెసఁగన్ • భీమంబుగా నీఁదె ను
ల్కు దోఁచ్చుఁ గనకాంగ మైన సరసుంగను గు•ర్లోక్యంబుగా బాహులన్. 3714

శా. కాలుం డోకన్నుఁడు వీఁడు నామడుఁగు వి•భ్రాంతోచ్ఛలత్కల్లోల
ల్లోలంబై కలఁగం జరించె నిట నే•ల్లోన్నంటఁ జూడండు మ
త్కీలాభీలవిశాలదుస్సహవిషా•గ్నిజ్వాలలన్ భస్మమై
కూలం జేసెద నేఁడు లోకులకు నా•కోపంబు దీపింపఁగన్.

ఉ. శ్లోకవిషానలప్రభలు • గొబ్బునఁ గ్రమ్మఁగ నగ్నిసైన్యవి
స్ఫారుఁడు గాలిమోరగుఁడు • వాఁడి వడిం గఱచెం బయోధరా
కారుఁ బయోవిహారు భయ•కంపవిదూరు మహోగ్రభీరు వా
భీరకుమారు వీర నవ•కేతకుభాంబరధారు ధీరునిన్.

క. కఱచి పెఱుతికక మతిఁ గొను నఁ, బెఱవక నిజవదనజనిత • విషదహనశిఖల్
మెఱయఁ దన నిడుదయొడలిని, నెఱి హరిఁ బెనఁగొనియె భుజగ•నివహాశతి పడన్.

సీ. ఘనయమునానదీ•కల్లోలఘోషంబు, సదసమ్మదంగఘో•షంబు గాఁగ
సాధుశృంగారమా•దరదంచరీక గా,నంబు గాయకసుగా•నంబుఁ గాఁగఁ
గలహంసహాస•కమనీయ సుంజులశ్లోకంబులు జాళశ•బ్దములు గాఁగ
దిరనుండి వీక్షించు • గిరిజగద్భవ్యాది, జనులు సభాసీన•జనులు గాఁగఁ

గీ. బద్మరాగాదిరత్న•ప్రభాసమాన, మస్తక కాళియఫణి•ఫణా•మండపమున
నళినలోచనవిఖ్యాత•నర్తనుండు, నిత్యనై పుణ్యమునఁ జేర్చి • నృత్తమాడె.

భాగవతము, స్కం 10 పూర్వ ప 634–645, 668.

సీ. తనఫణావళిగలం•తయు విచ్చి యెత్తిన, గగనంబు సర్వంబు•గబళితముగఁ
దనమిన్కుటుపుఁగోఱ•దాడలు దెఱచిన, విసపుచిచ్చొంబ్రహ్మాండ•దెసలు వేఁడ్వఁ
దనచూడ్కులుగ్రింపుఁ • గినుకతోఁ బర్వన, నంబరచరకోటి•యార్తి నొందఁగఁ
దనవేఁనుపులుకలై • తనరారి నిగిడిన, యమున యంతయుఁ దన్మ•యత్వ మొందఁ

గీ. బొదలు తన పుత్రపౌత్రుల నెల్లఁ•బొగలుగవిసి, యబ్జజాండమ్ము దగ వెట్టినట్లు గాఁగఁ
గాలకల్కికాయుండు • కాళియుండు, గవిసెఁ గోపాలబాలు సైన్యసంగి. 3719

హరివంశము, ఆ 7.

ఉ. ఫణిని భుప్రస్ఫుమున్ మలఁచి•పట్టి భయంకరరేఖతోఁ దఁ ద
త్ఫణములు త్రొక్కి నిక్కి ఘన•పాదహతిన్ గటిసూత్రశుంభికా

ఘణఘణానాదముల్ మొరయ • గా వెస నృత్యము చేసి కల్లహా
గ్రణి మధుసూదనుండు బల•రాముఁడు గోపులుఁ జూచి మెచ్చఁగన్. 3720

పద్మపురాణము, ఆ 9 ప 171.

క. నీవింక నిందు నుండక, పావనవనముఁ బూని యంగ•నామిత్రసుపు
త్రావళితో జలరాశికి • వేవేగమ కదలిపొమ్ము • విషధరముఖ్యా.

క. నీపడగమీఁదనుండెడు, నా పదచిహ్నములు చూచి•నను గరుడుఁడు ని
న్నేపున భక్షింపఁడు నా, వా పన్నగవరుల నట్టు•లనుమతించున్.

క. మునుఁగు వెడలి హరి వచ్చినఁ, గడుమోదముతోడ గోపి•కలు గోపకులున్
పడిగుబ్బిచ్చి కౌఁగిలించిరి, కొడుకుం దలిదండ్రు లెత్తి•కొనిరి ముదమునన్.

విష్ణుపురాణము, ఆ 7 ప 161-190.

—• గోవర్ధనోద్ధారణము •—

సీ. కదలి ద్రొల్లెడుమహా•గండశైలములతోఁ, నిలపూఁకసులును వెల్ల•గిలఁబడంగ
వడిఁ దూలి చెదరెడు • వారివాహములతోఁ, ఘనమృగవ్రజములుఁ • గలఁగి పొలి
యదరి క్రేళ్లుత్రికెడు • నుగ్రకేసరులతోఁ, బిలగతాహులుఁ గింక • వెలికి నెగయ
వెసఁ బాసిపోయెడు • విద్యాధరులతోడ, నియమస్థమునిజనా•లియుఁ దొలంగ

గీ. నొత్తువడి కాంచనాదిధా•తూచ్చయములు, రసము జొబ్బిల ఖనిరత్న•రాసు లొలుక
నదరి సానుసంఘులు వ్రయ్య•నమ్మహాద్రి, గలయ నాభీల మహిమ్నోఁ ద•వ్వలనపేళ.

హరివంశము, ఆ 7.

క. కిరియై ధర యెత్తినహరి, కరిసరసిజముకుళమెత్తు•గతిఁ ద్రిభువనశం
కరకరుఁడై గోవర్ధన, గిరి యెత్తెం జక్కనొక్క • కేలన్ లీలన్.

క. దండిని బ్రహ్మాండంబులు, చెండులక్రియఁ బట్టి యెగుర•జిమ్మెడు హరికిన్
గొండఁ బెకలించి యెత్తుట, కొండొకపనిగాక యొక్క•కొంచెమె తలఁపన్.

శా. బాలుం డాడుచు నాతపత్రమని సం•భావించి పూనుత్రిపెం
పేలం దాల్చినలీల లేనగవుతోఁ • గృష్ణుండు నా నన్మహా
శైలంబున్ వలకేలఁ దాల్చి విపులా•చ్ఛత్రంబుగాఁ బట్టె నా
భీలాభ్రచ్యుతదుశ్శిలాచకితగో•పీగోపగోపంక్తికిన్. 3727

క. వడిగొని బలరిపుపనుపున, నుడుగక జడిగురిసె నేడ•హోరాత్రముల
య్యెడ గోపజనులు బ్రతికిరి, జడిఁ దడియక కొండగొడుగు•చాటున నధిపా.

క. ఉడిగెను వానయు గాలియు, వడిసెడి నదు లెల్లఁ బొలిచె ♦ వఱద తిగిరెఁ గొం
డడుగున నుండక వెడలుఁడు, కొడుకులుఁ గోడండ్రు సతులు ♦ గోవులు వీడుచున్.

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ ప 918.

♦ మందరగిరిధారణము. ♦

సీ. అంగదాభరణంబు ♦ లందుఁ గీలించిన, వజ్రాలకీలన ♦ వదలకుండ
వక్షస్స్థలంబున ♦ వైచిన నవకంపుఁ, దులసిదండదు వాడు ♦ దోఁపకుండఁ
గడునొప్పఁ దీర్చిన ♦ కస్తూరితిలకంబు, చెమటబిందులచేతఁ ♦ జెదరకుండ
నెత్తంబు సుట్టిన ♦ నెమ్మిపింఛముదండ, కొనరేక యొక్కింత ♦ గుదియకుండ
గీ. శ్రవణకల్హారముకుళంబు ♦ జాఱకుండ, నిరులకీల్కొప్పువదలి పై ♦ కెక్కకుండ
నెత్తె శృంగారకంతుకం ♦ బెత్తినట్లు, కైటభారాతి మందర ♦ క్ష్మాధరంబు.

హరవిలాసము, ఆ 6 ప 34-45.

♦ గోపికావస్త్రాపహరణము ♦

ఉత్సా. కదలకుం డని తోడివారలఁ ♦ గన్నుసన్నల నిల్పుచుం
బదము లొయ్యన నేలఁ బెట్టుచుఁ ♦ బద్మనేత్రుఁడు మానియై
పొదలమాటున నల్లనల్లన ♦ పొంచిపొంచి నతాంగుఁడై
యదను గోరుచు డాసి వేత్రతల ♦ యంబరంబులు దొంగిలెన్.

శా. ఉద్యద్గంధగజేంద్రగౌరవముతో ♦ యోషాంబరంబుల్ విభుం
డాద్యుం డర్భకుభంగి నర్భకులతో ♦ హాసార్థియై కొంచుఁ ద
న్నద్యస్తంభకణశీతవాతజనితా ♦ నందంబుతో నెక్కెఁ దా
సద్యోముక్తదురంతపాపపజను ♦ స్సంతాపమున్ నీపమున్.

క. మామావలువలు ముట్టకు, మామా కొనిపోకుపోకు ♦ మన్నింపు తగన్
మామాన మేల కొనియెదు, మామానసహరణ మేల ♦ మానుము కృష్ణా.

సీ. బహుజీవనముతోడ ♦ భాసిల్లియుండుటో, గోత్రంబు నిల్పుటో ♦ కూర్మితోడ
మహినుద్ధరించుటో ♦ మనుజసింహంబవై, ప్రజలఁ గాచుటొ కాక ♦ బలిఁ దెరల్చి
పిన్నవై యుండియుఁ ♦ బెంపువహించుటో, రాజుల గెల్చుటో ♦ రణములందు
గురునాజ్ఞ సేయుటో ♦ గుణనిధివై బలప్రఖ్యాతిఁ జూపుచో ♦ భద్రలీల
ఆ. బుధులు మెచ్చ భువిఁ బ్ర ♦ బుద్ధత మెఱయుటో, కల్కితనము సేయు ♦ ఘనత గలదె
వావి లేదు వారి ♦ వాడు నావా లను, నెఱుక వలదె వలువ ♦ లిమ్ము కృష్ణ. 3784

సీ. శృంగారవతులార ♦ సిగ్గేల మిముఁ గూడి, పిన్నవాఁటనె గోలెఁ ♦ బెరిఁగినాఁడ
నెఱుఁగనే మీలోన ♦ నెప్పుడునున్నాఁడ, నేను జూడనిమర్మ ♦ మెద్ది గలదు
వ్రతనిష్ఠలై యుండి ♦ వలువలు గట్టక, నీరు సొత్తురె మీరు ♦ నియతి దప్పి
కాత్యాయనీదేవిఁ ♦ గల్లసేయుట గాక, యీరీతి నోఁచువా ♦ రెందుఁ గలరు

ఆ. వ్రతఫలంబు మీకు ♦ నలవడఁ జక్కఁగ, నింతు లెల్లఁ జేతు ♦ లెత్తి మ్రొక్కి
చేరి పుచ్చుకొనుఁడు ♦ చీరలు సిగ్గుపో, నాడఁ దేల యొగ్గు ♦ లాడ నేల. 3738

మ. వ్రతముల్ సేయుచు నొక్కమాటయిన నే ♦ వ్యానిన్ విచారించినన్
వ్రతభంగంబులు మాను నట్టివరదున్ ♦ వామాక్షు లీక్షించియున్
గతచేలాప్లవనంబు నేఁడు వ్రతభం ♦ గం బంచు శంకించి ఫా
లతటన్యస్తకరాబ్జలై సరసలీ ♦ లన్ మ్రొక్కి ర ట్లిందఱున్.

క. బాలలకు హాస్యకలిత, ఫాలలకు నితాంతశీత ♦ పవనాగమనా
లోలలకు నంబరములు కృపాలుఁడు హరి యిచ్చె భక్త ♦ పాలకుఁ డగుటన్.

ఆ. చీర లపహరించి ♦ సిగ్గులు విడిపించి, పరిహసించి యైనఁ ♦ బరఁగ మనకు
ఘనుఁడు నోముకొఱఁత ♦ గాకుండ మ్రొక్కించె, ననుచు హరినుతించి ♦ రబల లెల్ల.

క. ఉల్లములు నొవ్వ నాడినఁ, గల్లలు సేసినను నగినఁ ♦ గలఁచిన నైనన్
వల్లభులు సేయుకృత్యము, వల్లభలకు నెగ్గు గాదు ♦ వల్లభ మధిపా.

సీ. లక్షణవతులార ♦ లజ్జించి చెప్పరు, గాని మీ మర్మముల్ ♦ గానఁ బడియె
నను గొల్వఁ జింతించి ♦ వారు నాచేతను, సత్యంబు మీనోము ♦ సఫలమగును
గామితార్థంబుల ♦ కలిమి జెప్పఁగ నేల, ననుఁ గొల్వ ముక్తికి ♦ నడవవచ్చుఁ
గడను మూడఁగ నంబి ♦ కాదేవి నోఁచంగ, నటమీఁద రాత్రుల ♦ యందు మీకు

ఆ. నన్నుఁ బొందఁ గల్గు ♦ నమ్మి పొం డని హరి, వల్కె నింతు లెల్ల ♦ భ్రాంతిఁ జనిరి
తపము పండె ననుచుఁ ♦ దత్పదాంభోజముల్, మానసించుకొనుచు ♦ మందకడకు.

భాగవతము, స్కం 10. పూర్వ పద్య 815-847.

ఉ. కోకలు మ్రుచ్చిలించి తట ♦ కుంజగృహంబున నిల్వ సిగ్గునన్
భ్రూకుటియున్ దరస్మితని ♦ రూఢియుఁ బ్రేమముఁ దోఁపఁగట్టుకున్
రాకయిదేమిరా తగదు ♦ రా యని ముగ్ధవధూటి నీటిలోఁ
జేకొనఁబూనె నీడయగు ♦ చిన్నిముకుందుని చేతిచేలముల్. 3741

శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము: ఆ 2 ప 8.

—♦ ద్రౌపదీవస్త్రాపహరణము. ♦—

ఆ. ఆననజానకం ఘొషకు♦లాపశేముండు గడంగి రాజసూ
యాధ్వరభూమియందు వసు♦ధాసురమంత్రపవిత్రవారిధా
రావళిఁ జేసి పావనము♦లైనశిరోజములం దెమల్చి పా
పావహుఁ డీడ్చి తెచ్చె సభ♦కందఱు సంభ్రమ మంది చూడఁగన్.

సీ. ఇది సేయఁ గాదని ♦ మఱి విచారింపక, సగ్గళితుండు దు♦శ్శాసనుండు
పెట్టిన ద్రౌపది ♦ గట్టినపట్టుంబు, సభలోన నొల్చెవా ♦ శంక లేక
యాసుగన దొలువంగఁ ♦ బడియు ము న్నపసీత,మైఁతద్వస్త్రంబు♦నత్తివలువ
లలితాంగి జఘనమం♦డలమునఁ బాయక, యొప్పుచు నున్న న♦య్యువిదఁ జూచి

ఆ. సభ్యు లెల్ల మదిల♦సమ్మదు లయిరి దుశ్శాసనుండు వస్త్ర♦చయము పర్వ
తోపమాన మయిన ♦ నొలువంగ నోపక, యుడిగె లజ్జఁ బొంది ♦ యుక్కుదక్కి.

సభాపర్వము, ఆ 2 పద్య 206-231.

—♦ కృష్ణుఁడు—గోపికలు. ♦—

సీ. అమ్మనేజెల్లె మా♦యత్తజాబినఁ గొట్టుఁ, బయ్యెద విడర గో♦పాలరాయ
ఓరి నా......♦గోర జీరకు పోర, నీకు ప్రేంకొద్ది యశో♦దాకుమార
అవ్వులేర మంచివాఁ♦డవు గంటి సేతురా, వాతెఱపై నవ♦నీతచోర
చెల్లబోనడిపీథి ♦ నెల్లవారును జూడ, ముద్దాడ వత్తురా ♦ ముద్దుకృష్ణ

గీ. యుంచుఁ బక్కనుపవళించు ♦ మించుబోఁడ్లు, నిదురమబ్బున వగ లిట్లు♦ చదురుటెల్ల,
గలవరించిన యాసంచు♦ తెలియలేరు, పసులఁ గాచిరో కాని త♦త్ప్రాణవిభులు.

చ. కడివెడు వేడినీళ్ల జల♦కంబయి కమ్మనిపాలు వంటకం
బిడిన భుజించి నాథుఁడు శ♦యించిన వీడెము వేసుకోక య
ప్పుడె నిదురా యటంచు నొక♦బోటిహసింపుచుఁ దల్పమూని వె
ల్వడియె ముకుందుఁడున్నడకు ♦ బంచశిలీముఖచంచలాత్మయై. 3745

సీ. మొగములో తేటతె♦నగవువీడెము కెంపు, పెంపునింప సరుర్తు♦ పెండ్లికూతు
లనువంప నీటుగ♦ట్టిన పూనితళతళల్, దిలకింపఁ బొలిచూలు ♦ తలిరుబోండ్లు
పసదేరుపసపుసు♦న్నాలువకాటుకబొట్టు, వింతచెల్వానఁ బొ♦లింతరాండ్లు
గమకపుగుబ్బలం♦గములలో నుదుటు నిచ్చలు ప్రేమగల నిండు♦జవ్వనులును

గీ. మఱియు బ్రేపల్లెలోనున్న ♦ మందమంద,గామినులు కామినులు కీర♦కాండకాండ
కుసుమదోద్ధూయమానమా♦నసముతోన, తోనదన్నందపుత్రుండు ♦ తోన నగుచు.

సీ. అలివేణి నీవెకా ♦ నా గుబ్బపయి చెయి, వేసిన చెయిపట్టి ♦ వేసి చనుట
వనజాక్షి నీవెకా ♦ నా మోవి యానవచ్చిన నెమ్మొగం బోర ♦ జేసుకొనుట
అంగన నీవెకా ♦ నా వేణిపట్టిన, పెనఁగి నా చేయి విడి ♦ పించుకొనుట
అబ్జాస్య నీవెకా ♦ నా వెన్క కేగి నే, కన్నులు మూసినఁ ♦ గసరుకొనుట
గీ. వలపు తేటైన కన్నులఁ ♦ బాఁడ నగుట, నట్టులేలఁ బతివ్రతల ♦ గుఱుతు రింతె
యదియె పంచిన సౌఖ్యంబు ♦ లందు నిందు, జెందుటకు మంచి కార్యంబ ♦ చేసినారు.
ఉ. చిత్త మెలర్పఁగా నమ్ముల ♦ సేన లొనర్పక యుట్టి వేళలన్
వత్తురె నిత్తురే సమయ ♦ పంశమియు నాసికి గానఁ జెత్తురే
చొత్తురె జారవిద్యలను ♦ చూచిన నెద్దలు పాప నిల్తురే
యుత్తమశీలలార యను ♦ నూరక నీశ్వరుణంబు లొందఁగన్.

దశావతారచరిత్రము, ఆ 9.

—♦ విష్ణుపట్టాభిషేకము. ♦—

సీ. మందు వేసవినాఁటి ♦ మార్తాండబింబంబు, గోడగించుచుఁ బసందైన ♦ గుబ్బతోడఁ
వేలు కాలువ్రాలుమ్మ్రాలంగుల ♦ ధావళ్యంబు, తపనీయ రత్నదండ ♦ ంబులోడ
నప్పు వెన్నెల చాయ ♦ పోచ్చుపడం దాడదు, నలిబెట్టు జగజంపు ♦ వలువతోడఁ
గదలియాడ బోదక ♦ ముపేళఁ బట్టిన, పసిడి ఘంటికల ♦ పంజుతోడ
గీ. వేఁ వేలొగ్గి జనఁగొఱులఁ ♦ విరివినొప్ప, లక్ష్మీకోటికిలాలు కాఁ ♦ పులుఁ బ్రతిగాలు
దారగాస్త్రాలనాశ్రీక ♦ స్థాపితంబు, విష్ణునకుఁ బట్టి నేకమ్ము ♦ వెల్లనొదుగు.
గీ. పార్వతీదేవి నైకసెస ♦ బహువిధముల, బలుకుఁదోయ్యాలి గత్తెదల ♦ గానము చూచి
శచి నివాళించె మణిదీప ♦ సంచయమున, శేషశాయనుని పట్టాభి ♦ షేకవేళ. 3780
సీ. చాముండి రొదచించు ♦ జంపెతాళమునకు, భృంగీశ్వరుం డాడఁ ♦ బేరణంబు
వెనుకదిక్కున నుండి ♦ కనకభూవలు మ్రోయ, గాఁగ్యం డా శనియు పీ ♦ చోపులిడఁగ
వెండికట్టుంతోడి ♦ వేత్రదండము పూని, సందడి నెడఁగల్గ ♦ జడిపె యముఁడు
నాలోచితంబుగాఁ ♦ నైవార మొనరించె, బలుకుఁదోయ్యాలి గద్య ♦ పద్యసరణి
గీ. నఖిలలోకములకును బ్ర ♦ హ్మాండములకు, నాధిపత్యంబు పూని సిం ♦ హాసనమున
మునులచే వేలుపులచేత ♦ మ్రొక్కుకొనుచు, నచ్యుతుం డోలగింబున్న ♦ యవసరమున.

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 294-296.

—♦ రామపట్టాభిషేకము. ♦—

సీ. శృంగార మేపార ♦ సీతాంగనామణి, మును నిజ వామాంక ♦ మున వసింపఁ
దనపాదుకలు శరం ♦ బున నెత్తి మోచి ముందట, హనుమంతుఁ డతిభక్తి ♦ ననుసరింప

ధవళాతపత్ర మా♦తతధనుర్బాణముల్, దాల్చి లక్ష్మణుఁడు కై♦దండ నలర
సరిని యిరుగడల విం♦జామరంబులు వూని, భరతశత్రుఘ్నులు ♦ పరిఢవింప
తే. ననుపమోజ్జ్వలరత్నసిం♦హాసనమున, నమరఁ గూర్చుండి కోటిసూ♦ర్యప్రకాశుఁ
డై వసిష్ఠాదిమునిసమూ♦హములచేతఁ, జెలఁగి రాముండు పట్టాభి♦షిక్తుఁ డయ్యె.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1 ప 72.

—♦ రామకృష్ణపట్టాభిషేకము. ♦—

సీ. ధీమంతు గురుఁడుగాఁ బరగ ♦ నెయ్యపుమన్ననట్టి యాపావని ♦ యగ్రదిశను
శోభనాకృతి లక్ష్మ♦ణాభిఖ్య నొప్పు సునీతివిందు సహజ♦నియె వెనుకను
అలసత్త్వశౌమహా♦ర్యబ్ధాపరావతారములే మహితతఁ జే♦రఁ గుడివెడమఁ
దారాజవారాంకి♦తసువత్సుగ్రీవభద్రసద్వృతి మహి♦మాద్రికలుప
గీ. భావహ్యాశ్వవిభీషణసుదం♦తావలశుభకరలసమ్మ్బజాంగదభల్లు♦కవరజాత
నాథులయ్యనిలాదికో♦ణముల వెలయ, నడుమ సముహితనయత సు♦న్నవిభుఁ గొల్తు

లంకావిజయము, ఆ 2.

—♦ లంకాదహనము. ♦—

మ. అచరేంద్రాద్రియుధ సన్నిభంబులయి ఫు♦ల్లాశోకకాలాయసా
భములై కింశుకలోహితప్రకరరో♦చిస్స్ఫూర్తులై హేమవి
భ్రమమూమప్రతిమంబులై వివిధవ♦ర్ణశ్రేణులై పీతధూ
మములై యొక్కొకయింటిపై నెగసెఁ బె♦న్మంటలు ల్మహోగ్రధ్వనిన్.
చ. పదములు పట్టుచుం దొడలు ♦ ప్రాఁకుచు నేచి కుచంబు లంటుచుం
బెదవులు చీఁకుచుం గరము♦ పేర్చి కచగ్రహణంబు సేయుచున్
సుదతులయందు రాగములు ♦ చూపుచుఁ బావకుఁ డొప్పె నెంతయున్
మదనసుఖోచితక్రియలు ♦ మక్కువసల్పెడు కాముకైపడిన్.

భాస్కరరామాయణము, సుంద. 478, 488.

సీ. పాకాసురాంతక♦ప్రాసాదభిత్తులఁ, బొలుపారుగన్నారి ♦ పూతయయ్యె
మహిమవాహోస్థాన♦మంటపస్థలియందు, నానీలచేలవి♦తానమయ్యె
వరుణమహాపురీ♦వరహర్మ్యరాజుల, గమనీయ హారనీల♦కాంతి యయ్యె
రాజరాజాంతఃపు♦రస్త్రీశిరోజవ్రజంబుల నగరుధూ♦పంబులయ్యె
గీ. నక్షత్రైతేయముఖ్యమహా♦రాక్షసేంద్రవదనవిచక్షణదక్షిణ♦ వాయుతనయ
వాలగతభాసురానల♦కీలదగ్ధ,భూరిలంకాపురీధూమ♦పుంజ మపుడు. 3756

రామచంద్రోపాఖ్యానము, సుంద. ఆ 5. [illegible]

సీ. కోలుపుకూటములకుఁ • గుప్పించి గజవాజిశాలలమీఁదికిఁ • జౌకళించి
భాండాగారగృహముల • పైకిని లంఘించి, మెఱుఁగారుమేడల • మీఁది కుటికి
గోపురంబులమీఁది • కుప్పరంబున దాఁటి, యంతఃపురములకు • నంతు వైచి
చవికలమీఁదను • సాహసంబున ద్రొక్కి, గరిడికూటంబుల • సొరిది సెక్కి
గీ. వాడవాడల వీథుల • వన్నె మెఱసి, హరుఁడు త్రిపురంబు వేల్చిన • యట్టిలీల
నొక్కగృహమైన లెక్కకు • దక్కనీక, దానవేశ్వరుపురము ద • గ్ధంబు జేసె.

మొల్లరామాయణము, సుంద. ప 221.

— • ఖాండవదహనము. • —

చ. చెడితి సువర్ణపర్వతము • పెక్కుదెఱంగుల వ్రయ్యునట్టు ల
ప్పుడు వివిధప్రకారముల • భూరిశిఖావలిఖాండవంబున
న్బడఁ గడుఁ బర్వఁగాఁ జెలఁగి • కాల్పఁ దొడంగె హుతాశనుండు నే
ర్పడఁగ వనంబులోని మృగ • పక్షిభుజంగను భూతసంఘముల్.
చ. అమితకృశానుదగ్ధ మగు • నయ్యమరేంద్రువనంబులోని యు
త్తమసలిలాశయావళుల • తప్తజలంబులయం దపేతజీ
వము లయి తేలుచుండె వగ • వారిచరంబులు వారిపక్షులుం
గమలె నశేషకోకనద • కైరవపంక్తులు శైవలంబులున్.
క. అలుగులవడి ఖాండవమునఁ, గలయాశీవిషమహోరగము లెల్ల విషా
గ్నులు గ్రక్కుచు నత్యుగ్రానలబహులజ్వాల లంటు • నాశము వొందెన్.
క. ఉఱుముచు మెఱుచుచుఁ బిడుగులు, వఱలఁగ నలుగడలఁ బడ న • వారితవృష్టుల్
నుఱుకొని కురియఁగఁ బంచెను, మఱియును న య్యనలుమీఁద • మఘవుం డలుకన్.
క. పాండుసుతుఁ డంతనానా, కాండసహస్రముల నేసి • ఘనముగఁ జేసెన్
ఖాండవగృహము నఖండా, ఖండలధారలకుఁ దూఱఁ • గాకుండంగన్.
గీ. దాని వెల్వడ నేరక • తద్వనంబు, జీవు లెల్లను పావక • శిఖలఁ జేసి
దగ్ధు లగుచున్నఁ దక్షక • తనయుఁ డశ్వసేనుఁ డనుభుజంగము మగ్ని • శిఖలకప్పుడు
ఆ. వెఱచి తల్లిఁ దోకఁ • గఱపించుకొని దివిఁ, బఱచువానిఁ జూచి • పార్థుఁ డలిగి
వానితల్లిశిరము • తోన తత్పుచ్ఛంబు, మునిసి యగ్నిశిఖలఁ • దొరఁగ నేసె. 8764
సీ. కాలనేమి మిణుఁగురు • గములు బన్నిడి రేగి, చమరమృగంబుల • సౌరిడంపఁ
బొటుపై యొగయుధూమ • పటలి గ్రిక్కిఱిసి, మృగపక్షికులముల • బెగడుపఱుప
మేఘమండలమును • మించి వెల్గెడు శిఖల్, పుష్పఫలావళిఁ • బొలియఁ జేయఁ
జెల్లుగా భుగులుభు • గుల్లన బలుసెకల్, పంకజాకరముల • నింకఁ జేయఁ

గీ. జటపటుధ్వనితో నృప • పటలి దెసల్, గావు కావని జంతుసం • ఘంబు లరుల
మిన్ను మన్నును దానయై • యున్నయట్టి, గాడ్పు సేయుండు వనమెల్ల • గాల్చె దాని.
కాళిందీపరిణయము, ఆ 3 ప 37.

—• క్షీరసాగరము. •—

సీ. శకునవాలోత్క్షిప్త • జలశీకరంబుల [illegible] తరంగమహోన్నత • ఆపరాదు
కలికిరాయంచ చొక్కాలమిఁ [illegible] తెలినావ, తెరల శేలంబు గులుకు • తెలుఁగరాదు
జలవాలికాపాలి • కలహాక్షి ఘుల [illegible] ముల కేళి • మరఁగరాదు
తలచుగా గిరికోన్న • మనుఁగుల పన్నల, సనుకతి [illegible] నిర్ణ • యింపరాదు
గీ. కమఁగొమఁ దుదాత్త దాతృత్వ • జనితకీర్తి, ముంపుకొనెనన సహజమై • యెంచుఘనల
కాంతి దిక్కులనెల్లఁ జి • క్కటిల వెలయు, పాలమున్నీరు కన్నుల • పండువయ్యె.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 5 ప 207.

సీ. ఘనులేఁగుదెంచిన • తఁ వారిలోనెంచి, జీవనం బిచ్చి ర • క్షించు దాత
భువనవిదానమై • కువలయప్రియముగాఁ, గళలకిమ్మగు పుత్త్రుఁ • గనిన యాఘు
క్షితిజనస్త్రాని జూడ • సిరికిఁ బుట్టినయిల్లు, పురుషోత్తమ స్థితిఁ • బొసఁగు ఘనస్య
బలవైరి ఘనమునఁ • బరఁగు భూభృత్తుల, మనుపవానిపాల సే • వింపఁ బోలు
గీ. శోభితానంతరత్నప్ర • భానూర్భితాముఁ, గంకణాకల్లోలసదూర్మి • కాపరంప
రావిరాజితచిత్రాంబ • రప్రదేశు, భూరిసత్త్వసహాకం • భీరయఁ గనిరి. 2767
రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. వేం. ఆ 1 ప 99.

—• క్షీరసాగరమథనము. •—

సీ. కపటకచ్ఛపమైన • కైటభాంతకు వీఁపు, కొమరుమీటిన మట్టు • కుదురు గాఁగ
నారసాతలమూల • మైనమందరమహా, ధరణీధరంబు మం • థానకముగ
దందశూకాన్వయా • ధ్యక్షుండు వాసుకి, తతపరిగ్రహణసూ • త్రంబు గాఁగ
పావహాప్రవహోదు • లగుమారుతంబులు, తగులఁగట్టిన యాక • త్రాళ్లు గాఁగ
తే. బలిపురోగములగు దైత్య • పరివృఢులును, దివిజనాయకుఁ డాదిగా • దేవతలును
దరిచి రంభోధి ఘుమఘుమ • ధ్వానరవము, భువనగోళంబు దిక్కులు • చెవుడు పడఁగ
భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 4 ప 59.

సీ. పాలమున్నీటిలో • పల సర్వరత్నాలతో, మథములు దెక్కించి • నాల్గవైపు
మందరశైలంబు • మంథానముగఁ జేసి, తనరి వాసుకిఁ దరి • త్రాడు సేసి

నాసహాయత చేత ♦ నలి నందఱును మీరు, తరువుఁడు చేసెను ♦ తంత్రములగుచు
ఫలము నీఁదరమ్యోదు ♦ బహుళ సుఖంబులఁ, బొదురుగు దైత్యులు ♦ పాపమతులు

ఆ. అలస లేమి లేక ♦ అఖిలార్థములం గల్గు, వివధిలోన నొక్క ♦ విషము పుట్టెఁ
గలఁగి వెఱవవలదు ♦ కాముకోపంబులు, వస్తుచయమునందు ♦ వలదు చేయ.

సీ. వాసవవర్ధకి ♦ వాఁడిగాఁ జెక్కిన, కుద్దాలముఖములఁ ♦ గొంతత్రవ్వి
ముసలాగ్రములఁ బొడ్చి ♦ మొగిలిపాఁతగఁ గలించి, క్షిప్తపాశంబులఁ ♦ బెంచి చుట్టి
పెకలించి బాహులఁ ♦ బీడించి కదలించి, నెల్లాస్చి తమతమ ♦ పేరువాడి
పెత్తికి మీఁదికి నెత్తి ♦ భుజములహస్తంబులఁ, దలల భుజంబుల ♦ దరలకుండ

గీ. వాని మెల్లన కుఱుతస్వా ♦ టుడుగులిడుచు, భోగమధికంబు సుజవకా ♦ సత్తుఁ చేనుచు
మంథరనగంబుఁ దెచ్చిరి ♦ మందగతిని, దేవదైత్యులు జలరాశి ♦ తెరువు పట్టి 3770

క. మందరము మోపనోపమి, నందఱు నైఁ బడిరి మదియు ♦ నతిచోద్యముగాఁ
గొందఱు నేలం గలిసిరి; కొందఱు మూర్ఛిల్లిరి ♦ కొందఱు భీతిన్.

క. హరి యాను దేవానీకము, నురగేంద్రునితలలు పట్ట ♦ నుద్యోగింపన్
హరిమాయాపరవశులై, సురవిమతులు గూడి పలుకఁ ♦ జొచ్చిరి కడిమిన్.

మత్తకోకిలము. స్వచ్ఛమైన ఫణంబు మీరలు ♦ సక్కఁబట్టి మధింపఁగాఁ
బుచ్ఛపేటికి మాకుఁ బట్టఁగఁ ♦ బూరుషత్వము గల్గి మే
మచ్ఛమైన తపోబలాఢ్య ♦ నాన్వయంబుల వారమై
యిచ్ఛయించుమె తుచ్ఛవృత్తికి ♦ నిండు మాకు ఫణాగ్రముల్.

క. విస్మయముఁ బొంది దానవ, ఘస్మరుఁ డహిఫణము విడువఁ ♦ గైకొని యసురుల్
విస్మితముఖులై యార్చి య, విస్మితముగఁ గొనిరి సురలు ♦ పేఁకన్ దోఁకన్.

క. విడుపడుఁ డని ఫణిపలుకఁగఁ, గడు భరమున మొదలఁ గుదురు ♦ [illegible]
బుడబుడరవమున నఖిలము, వడవడ వడఁకఁగ మహాద్రి ♦ వనధిమునింగెన్.

ఉ. గౌరవమైన భారమునఁ ♦ గవ్వపుఁ గొండ ధరింపలేక దో
స్సారవిహీనులై యుభయ ♦ సైనికులుం గడు సిగ్గుతోడ నా
పారతటంబునం బడిరి ♦ సాహసముం జెడి పొందవేయ రా
వ్వారికి నేరఁ బోలు బల ♦ వంతపు దైవము నాక్రమింపఁగన్. 3776

భాగవతము, స్కం 8 ప 175, 183, 184, 194-200.

—♦ ఈశ్వరుఁడు హాలాహలమును మ్రింగుట. ♦—

క. కటుకమగు విషము విషధర, కటకంబగు కేలఁ బూని ♦ కౌతూహలియై
ఘుటికాసంసిద్ధుఁడు రసఘుటికయు నుంబోలె మృడుఁడు ♦ గుటుకున మ్రింగెన్.

గీ. కంఠికాశీలరత్నంబు కరణి నొప్పె, లలితమృగనాభిపంకంబు చెలువు దాల్చెఁ
గాలకూటవిషంబు తత్కంఠమునకు, నాభరణ మయ్యెఁ బ్రియ్యంబు దలఁచి నుతింప.

హరవిలాసము, ఆ 6 ప 69, 70.

సీ. కాలాంతకాలోల ఘోరానలోజ్జ్వల, జ్వాలావళీశతాభీల మొక్క
కల్పావసానప్రకల్పోష్ణకరశిఖా,నల్పాశ్రియాంకసహస్ర మొక్క
యక్షీణతరదుర్నిరీక్షణక్షయకాల, రూక్షసప్తతురంగలక్ష మొక్క
దుర్వారభయదోగ్రసర్వాయు విషయుతా,ఖర్వాగ్నకోటిప్రకాశ మొక్క

గీ. యనుచుఁ జూపరు లతిభయంబంది పరువ, మొదల నల్లన నల్లనై యొదవి యూఁటఁ
బచ్చనై యంతఁ బొగరాజి ప్రబలెనపుడు, ఘోరతరమైన యక్కాలకూటవిషము.

సీ. భుగభుగమనిలోనఁ బొగలుచు గ్రక్కున, రవరవమనిపొగరాజి నలి
భగభగమనిచాల ప్రజ్వలంబై మండి, చిటచిటమిణుఁగురుల్ చెదరమించి
ధగధగమెఱుమంట లెగయ నల్లడ కేఁగి, చిరచిరజలధులు తిరుగఁబారి
పటపటదిగిభకుంభస్థలంబులగల్చి, పెటపెటబ్రహ్మాండ మెల్ల యుడికి

గీ. యుడుగునకు జారి పాతాళమాదిగాఁగ, గ్రిందిలోకంబులేడును గ్రాంచి గాల్చి
మొగసి యామీఁదిలోకంబు లేడునంటి, దరికొనుచునిండె నెల్లచో దర్పితంబు.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 3.

చ. శిరమున వెల్వెలపేటి చెలి చెక్కుచెమర్పదు శైలకన్యతోం
దరపడ దర్ధదేహమునఁ దాల్చినపాపసరుల్ జవాడుచుం
బొరలవు మౌళినున్న శశిపువ్వు రవంతయుఁ గందకుండు చే
మెఱసెడిజింక తూల్పడదు మేచెను టెక్కుదు శంభుమూర్తికిన్.

చ. కలఁగదు నెమ్మనంబు కసుగందదు క్రొంజిలపువ్వు కాంతి చి
ట్టులమదు కోమలాంగము జవాడదు బింకెము వీడ దూపడీ
ల్వడదు నిజప్రకాశము తలంగ దొకింత జటాభరంబునన్
హాలహలమాత్మకంఠమున కాహుతిఁ జేసిన శూలపాణికిన్. 3782

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2 ప 47.

భూగోళము.

సీ. వెలయు భూగోళంబు వెలగపండువలె నం,చందురు సిద్ధాంతు లరసి యద్ది
కొండలపిండుతోఁ గూడియుండుటచేతఁ, బనసపండువలెనంచనఁగను జను
బహునదీనదములఁ బరఁగుచుండుటచేత, గుమ్మడిపండుపోలిక్కమ్మనఁ దగుఁ
బలుసంద్రములతోడ నలుచుండుటచేతఁ, బండిపండని దబ్బపండనఁ దగుఁ

క. పొడఁగి పతికింప హరిపదో♦ంబరమున, నొక్కచినపంకగండోఁచు♦నక్కజముగ
మతిఁజేయ శారయఁబరమాణు♦మాత్రమనియు, నెన్న గారాముహాశక్తి♦నెన్నఁదగమె.
కుమారనృసింహము, ఆ 2.

సీ. భూమిమధ్యంబునఁ ♦ దాఁబరవలెనుండు, మేరువు జగతికి ♦ మేర యగుచు
మీఁదిభాగం బెని♦మిదికోటులగు యోజ,నంబులు తద్విగు♦ణంబు మొదల
తన్మధ్యమస్థలి ♦ దగుయోజనంబు లి,రువదికోటులు ♦ జాని♦మూథిగాను
దానిశృంగాగ్రంబు ♦ దా నెన్న నిరువది,నాల్గులక్షలయోజ♦నంబు లగుచు
తే. వరుణమును భ్రమదనును ♦ శీత మనపవత్, పునఁగ నగములు నలుదిక్కు♦లందు అత్త
యోజనంబులపొడవున ♦ యొప్పుచుండ, మేరునగరీతి నీరీతి♦మించె ధరణి.
నాగరఖండము, ఆ 8 ప 76.

♦ ఉత్తరాయణదక్షిణాయనములు. ♦

చ. ఇనుఁడనిశంబు బ్రహ్మసభ♦కెల్లఁ బ్రదక్షిణ మాచరింపఁగా
ననుపమదేవలీలఁ బిత్రు♦యానములం జరియింప నుత్తరా
యణమును దక్షిణాయనము♦నై కడు నున్నతినిప్పు వృత్తులన్
దనరుచునుండు నంబరప♦థంబునఁ గాలగతిన్ మునీశ్వరా.
తే. మకరమాసంబుమొదలు యు♦గ్మంబుతుదిగ,నాఱు నెల లుత్తరాయణ♦మయ్యె నవికి
నందురాతుల్లుకులుచసై♦యహము లెక్కు, డగు మనడుచును గాలప♦ర్యాయమునను.
కుమారనృసింహము, ఆ 2.

♦ భూలోకవర్ణనము. ♦

మ. జననంబున్ మరణంబు రోగవిధముల్ ♦ సర్వత్ర బావింపఁ బూ
విన దుఃఖాతురులున్ శుభేతరులునౌ ♦ నిర్భాగ్యు లీభూజనుల్
అనయంబ్ క్షుద్రులు దుర్మదాంధ్రులును రం♦ధ్రాన్వేషు లీరాజులీ
జననాథక్షితినొందు నీక్షితిని సే♦సభ్యం బపేక్షించెడిన్.

మ. తరుణత్వంబున బాల్యకాలమున వృ♦ద్ధత్వపరికర్షంబునన్
మరణం బబ్బినఘోరయామ్యభటస♦న్మర్దార్తులీభూజనుల్
పరిమాణాతిగదుర్భరార్తులగునీ♦ప్రాణుల్ సుఖం బందు టెం
చిరవో నెద్దులదుక్కికట్ట మిలలో ♦ సేయూరలే దారయన్. 3788

సీ. రావణదర్పవి♦రాముఁడు రాముఁడు, మానవుఁడై ధర ♦ మనఁపలేదొ
అసురామరులపోర♦నమరసహాయుఁడౌ, నతనితండ్రి మనుష్యుఁ♦డగునో కాఁడొ

వృష్టిహోమశ్రేణి ♦ కృష్ణుఁ డెన్నఁ డతండొ, మనుజేంద్రుఁ డనసీవు ♦ వినఁగలేదొ
ధరణీతలం బెల్లఁ దడవుగ ధరించిన, భరతుఁ డెన్నఁ డతండు ♦ వరుఁడుగాఁడొ
గీ. పటుతరంబైన దివ్యప్రభావకలన, నిపుడు చెప్పినవారిలో ♦ నెవఁ డతిశయుఁ
డెనఁడు దేవత యనఁగ నిం♦ దెన్నఁ బడియె, మానవుండన రెవ్వఁడు ♦ ధాత్రి నెసఁగ
సీ. మహిమాతిశయుఁడైన ♦ మాంధాత యనురాజు, కేవలమనుఁడు భ♦గీరథుండు
సత్వోత్తముండైన ♦ సగరమహారాజు, గుణఖనియైన క♦కుత్థ్సనృపతి
పురుహూతిసముఁడనఁ ♦ బరఁగు పురూరవుం, డింగు భానుఁడు శశి♦బిందునృపుఁడు
గీ. నతివదాన్యుఁడు శిబియు రు♦క్మాంగదుండు, జనకనహుషులు హైహయ♦ జనవిభుండు
పార్థివులు యయాతినాఁ♦ బరఁగునృపతి, యిందుఁ బ్రభవించి ప్రబలత♦ నెసఁగలేదె.
విశ్వగుణాదర్శము.

♦ చోళదేశవర్ణనము. ♦

సీ. వారకాంతాకుచా♦పారమృగ్దనకళా, శారీణతను సదా♦ పరిఘవిల్లు
కరములనర్చ్యాది♦కంబులు విడుతురు, తక్కటి కాంతసో♦ప్యాసితంబు
లగుకోళ్లచేతనే ♦ నిగమార్చనామంత్రముల నుచ్చరింతురా ♦ యూథపతులు
నిర్భయంబున దేవు♦నికిఁ గల విత్తముల్, ధీగతఁ గొందురా ♦ దేవలకులు
గీ. ఇట్టి దుర్మార్గవర్తులై♦ నట్టివారి, పూజలే వేళలను బొంది♦ పాదలునట్టి
విగ్రహంబులయందు నే♦విధమున హరి, యెంచిచూడంగ సాక్షాత్క♦రించియుండు
ఆ. హంతచోళవాస♦ మందతి స్థైర్యము, చిరము గల్గి యున్న ♦ చేడియలకు
విగతచోళబంధ♦ విదులుగోజంబుల, కనుటయే విరుద్ధ♦మై లభించె.
తే. బుధజనంబులు నిజగృహ♦ముల ననేక, రుచులఁ జేసినయన్న మ♦రుచ్యమగును
దిందురుహారిస్థలంబుల♦ యందు నెట్టి, యన్నమైనను భవహర♦మనుచుఁ దలఁచి.
తే. ఆహితాగ్నులు నేగృహ♦మందుఁ గనిన, హృద్యశాస్త్రమదోల్లాస♦హృదయులధిక
పుణ్యశాలులు పండిత♦పుండరీకు, లనఘులను జేతు రీప్రజ ♦ నఖిలవిధుల.
చ. అనఘపతివ్రతాత్వముల♦ నద్భుతశీలములన్ విశుద్ధలై
తనరెడి చోళికాతతికిఁ ♦ దద్దయుఁ గంచెలలేమి దూష్యమా,
ప్రణుతరతోపభాగ్యవయ♦వంబు బయల్పడియుండు దూష్యమం
చనిసను మోవియింతులకు ♦ నావృతిఁ గాంచెనె వస్త్రసంతతిన్. 3795
విశ్వగుణాదర్శము.

—♦ భరతుని బాల్యక్రీడలు. ♦—

సీ. ముంజేతఁ గరకాండ♦ములు చుట్టుకొనివన,ద్విరదరాజంబులఁ ♦ దిగిచి తెచ్చి
కొనవెంట్రుకలుపట్టు♦కొని పంచరించిన, పంచాననంబులఁ ♦ బట్టి తెచ్చి
వాలాగ్రముల ముళ్లు♦వైచి లంకెలుగ శార్దూలపోతకములఁ ♦ దోలి తెచ్చి
దొడ్డికట్టుగ నాఁగి ♦ దొలఁగిపోవఁగనీక, యచ్ఛభల్లములఁ జే♦ల్లార్చి తెచ్చి
గీ. కర్ణమూలంబు లురిమితేఁ♦గలనుబోలె, నేకలంబుల నొండొంటి ♦ నడ్డి తెచ్చి
దామెనలుగట్టి యాశ్రమ♦స్థలమునందు, శైశవక్రీడ లాడు ద♦వ్యాంగసూతి.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

—♦ రామానుజనుతస్నానము. ♦—

సీ. శుద్ధరామానుజ♦సిద్ధాంతరసికులౌ, శిష్టాగ్రగణ్యులు♦ తిర్కృపమూలగు
గుణములఁ బూర్ణులు ♦ గురువేదవేదాంగ, పారీణులగునట్టి♦ ప్రబలులైన
విసుతశ్రుతేనియా♦విబుధులసద్గురుని, భుజియింప జెప్పఁడైనఁ ♦ బాతిప్రీతిఁ
దొరలొకచండాక♦తినువేళ నాపరిశుద్ధాన్న మితకులు ♦ మాచిరేని
గీ. విడుతు రిది యట్టులుండఁగాఁ ♦ గడఁగి సైజమతము గలిగిన వైష్ణవ♦శతులక్షి
సైన భుజియింప రొకవేళ♦నైనవారు, చూడ నీట్లైనఁ ద్రావిడ♦చోద్యమేమొ.

చ. అనయాత నాస్పనీటిసుదు♦గంచవి యంబుధిలో మునుంగఁగా
జనులు పంచగవ్యము న♦సహ్యతచేఁ ఒశుమూత్రపిష్టలం
చనిగణియింతురా శివుజ♦టాగ్రసరంబనిజాహ్నవీజలం
బును హసియింతు రిఖులుల ♦ భూరియశుంబు లగణ్యముల్గదా.

సీ. హరి కర్చనము సేయు ♦ సవసరంబులయందు, నఖిలలోకశ్లాఘ్య♦మైతనర్చు
ఘంటారవంబును ♦ గైకొని సేయరు, జగదేకమాతయై ♦ తగినలక్ష్మి
వివిధవేదాదుల♦వివిధవిధంబుల, విధియయ్యునట్టి ♦ విభవములను
ఖండించి వైపురు ♦ గణనసేయక సైసాంకేతికశ్రద్ధ ♦ సరణిఁ దవిలి
గీ. స్వీయగోష్ఠిని నిజపాద♦సేవకముల, జలములను ద్రావుదురు తామె ♦ సాధువులని
భూరివిశ్వంభరయందు♦భోగ్యుఁ డనుచుఁ, బల్కుదురు కొందఱీమత♦ప్రతిభవారు

సీ. బ్రాహ్మణాదిసమస్త♦వర్ణసంభవులను, బధయులందరికట్టి ♦ షట్టికొట్టి
సంచితధనముల ♦ సర్వంబును హరించి, దుర్మదప్రభృతుల♦తో రమించి
వివిధదుర్వర్తనా♦విధముల వర్తించి, దొంగతనంబుల ♦ దొంగిలించి
వనముల గిరులను ♦ వర్తించి కఠినగ్రొవ్వు, పిఁకనీచతలచే ♦ విస్తరించి

గీ. నట్టిఖిలులకుఁ జక్రాంక•నాదికములు, చేసి తద్దత్తవిత్తము•ల్వాసినిగొని
వసుధ వంశపరంపరా•ప్రాప్తముగను, దేహభరణముఁ జేతు రు•దీర్ణగతుల. 3800

సీ. కడుఁబవిత్రములైన•కళలనొప్పుటచేతఁ, జేవంగనీయ ర•క్షించ్చివ్తములను
సజ్ఞానసంబంధ•సంభావితులుగాన, సలుపఁగాబో రస•త్సంగతులను
బాపికాపదలనైన • బాంధవేతరులతో, వీరలు ప్రాపరు • నీరమైన
గామ్యకర్మలఁ జేయఁ•గాఁబోరు హితమైనఁ, బారమార్థికముల • బద్ధు లగుట

గీ. రతుల నేవేళ భగవదా•రాధనంబె, కాని యితరార్చనలసేయఁ•బూన రెపుడు
శేషుదనూదులు చాలుటే•జనులకిట్టి, వీరవైష్ణవధర్మంబు • వెలయుఁగాత.

తే. బాంధవేతరదర్శనా•భావమైన, యన్నమును వైష్ణవులు తిందు•రనెడిమాట
పాటఁజూడమి పాపము • పాపహరము, తెలిసికొమ్మది•యెంతేఁగిన ధీరజనుల.

విశ్వగుణాదర్శము.

—• జ్యోతిషవర్ణనము. •—

ఉ. మానక మోదఖేదములు • మర్త్యుల కెయ్యదియైనఁ గల్గినా
దానిని మున్నె తెల్పితని • దథ్యమె కాయని మిథ్య లాడుచున్
దినతి గల్గరింకనని • తేఁకువ మెషవృషాదిసంఖ్యలం
గానివారి మోహితులు•గా నొనరింతురు దైవవిత్తముల్.

తే. వసుధ సుఖదుఃఖములు కర్మ•పాకవేళ, నిలిచి కుడుచుట దేహికి•నియతియగుట
వానిమౌహూర్తికలుముందు•గానె తెలుపు, దానలభియింపుఫలమే మె•గాని తెలుపు.

శా. జ్యోతిశ్శాస్త్ర మెటింగినట్టి బుధు లె•చ్చోనుందురో యాస్థలిన్
ఏతత్త్వైత్రిక దేవయజ్ఞనిచయా•హీనవ్రతాచారసం
ఘాతంబుల్ గ్రహచారవారతిథిన•క్షత్రప్రమేయానుతే
రీతిం జేటగఁ జేయనా నెలుప్రవ•ర్తించున్ సమస్తక్రియల్. 3805

ఉ. భానునకున్ శశాంకునకు • భావిభుజంగభయంబు తెల్పుటన్
మానవకోట్లకున్ జలని•మజ్జన మబ్బె నఘార్తి పాసను
త్తానవుభేష్టముల్ దెలుప•ధైర్యముఁ దుష్టియుఁ గల్గుఁ గష్టసం
తానమదంబు మంత్రజప•ధాటికినై తగ మూలహేతువై.

సీ. కుముదినీనాథుఁడై • కొమరొప్పువిధునకు, వృద్ధిక్షయంబుల • విధము లమరి
బలియూరొ పుష్పవంతులకు పరాగమాల్, సంభవించుచునుండు • సంగతులను
భార్గవాదిగ్రహ•పటలికి మాటికి, విలయోదయంబులు • గలుగుటయును
ఇత్యాదిసౌఖ్యము•లెల్ల దైవజ్ఞులు, యఖిలోక్తులను దెల్ల•మైనవి కద

గీ. [illegible]కే నివిచెల్లఁ గుంభిపుత్రు◆లౌ కరూపమైన వ్యాయాన దైవజ్ఞు◆లైనవారి
[illegible]కర నిశ్చయవాక్యభా◆వోన్నతులను, నెల్లఁ [illegible]గవలయును ◆ హృద్యగుణతుల

విశ్వగుణాదర్శము.

— ◆ వైద్యవర్ణనము. ◆ —

తే. అమితమిథ్యాకషాయపా◆నములచేత, మృషయయౌ తైలలేహ్యాస◆మృద్ధిచేత
[illegible]గవంచనలను వైద్య◆యోగులిట్లు, కుక్షిఘటములఁ బూరించు◆కొందు రెపుడు.

ఉ. ధాతుపరీక్షఁ గానరు ని◆దానము మెఱుంగరు వైద్యశాస్త్రవి
ఖ్యాతపదార్థతత్త్వవిదు◆లైనను గారటు లయ్యు రోగులన్
[illegible]తులఁ జేసి మృత్యువుల ◆ వీకను బ్రాణములట్టి విత్తముల్
చేతురు వీరు వైద్యులని ◆ ధీరతఁ బిల్చిన పామరాళికోన్.

తే. ఘనకషాయోపవాసాది◆కములఁ బ్రజల, కైన నారోగ్యములు తన◆యౌషధములఁ
గలిగెనని భేషజులు మృష◆లాడి మిగుల, విత్తములఁ దీతు రిది వీరి◆వృత్తమరయ.

సీ. వేదమార్గపథవేదవా◆చాటువంబున నత్త్యమాంగఁబు గబళిత◆మగుచునుండ
శ్వాసబైలువెళ్లక ◆ తనువైగళములోనె, మిక్కిలి బద్ధమై ◆ మెలఁగుచుండ
నాపాదమస్తక◆మైన దేహము మహోజ్జ్వలవహ్నిశిఖలచే ◆ బడలియుండ
విషయేంద్రియంబులు ◆ వివశభావము నొంది, విహితస్పృహలు గ్రాగి◆ వేఁగుచుండ

గీ. నెల్ల బంధులు దూరాన◆ నేడ్చుచుండ, నార్తులగువారి కెల్ల దై◆న్యములు దెలిపి
మందులను బోసి రుజలను◆మాన్పనిందు, వైద్యులకు దప్ప దక్షులె◆వ్వారుగలరు.

మత్త. భూరివైద్య మెఱుంగకున్న స◆భాగ్యరోగివిపత్తిచో
నేరి వైద్యులు గొప్పవారని ◆ యిచ్చకంబున వారినే
కోరి యీవులుచెప్పి తీసుక◆పోదురీ ప్రజలెల్ల నా
తీరు వైద్యుల నిందచేసినఁ ◆ దీఱునా వెతరోగికిన్. 3812

సీ. పవనకర్మల యథా◆శాస్త్రంబుగాఁ దీర్చి, యడరు బుత్త్వక్క్రియా◆యాజియుఁ గడు
దాఁటశక్యముగాని ◆ గాటంపుఘాటియౌ, నదిని దాఁటినవాఁడు ◆ నావికులను
విజయంబుఁ గైకొన్న◆ వెనుకను నాస్థలి, వెనుక ద్రొక్కుకయున్న ◆ వీరభటుని
సల్లాపచేరినమీఁద ◆ నెలమితో విలసిల్లు, నాహనాతూర్థుఁడు ◆ వాహకులను

గీ. దలఁచు వునిర్వ్యపేక్షతద్వ్యాప◆నుఁడు కితవుఁడు, వృద్ధనారాంగనరోగ◆పీడ చనిన
పిదప వైద్యుని నారోగి ◆ వివిధగతుల, నీవిక్లైవ్యాపినిగాఁ జూచు ◆ నిదినిజంబు.

విశ్వగుణాదర్శము.

ఉ. ధాతుపరీక్ష, దేహములతత్త్వము, వస్తుగుణంబు, శాస్త్రని
ర్ణీతపథంబు, నౌషధులసేవము, సర్వరుజానిదానమున్
బ్రీతిగ నేర్చి పైనను భిషక్కులఁ బెద్దల నాశ్రయించి య
జ్ఞాతరహస్యయోగముల ♦ సారమెఱింగిన వైద్యుఁ డెవ్వఁడో. 3814

హేమసుందరోపాఖ్యానము.

—♦ రోగి. ♦—

సీ. వేదాంతదేశిక♦విహితచోదితమహా,సాధుజనోచిత♦సరణి విడిచి
యన్యాపథంబుల ♦ నంధులై దేహంబు, చపలత నరికట్టి ♦ చనుదు రింత
నిష్టవస్తువుల ని♦హీనంబుగాఁ దిను, మిష్టాంగనారతి ♦ నెలమిసేయు
మని ప్రియోక్తులు చెప్ప♦నట్టి వైద్యునిఁ గడుఁ, జపలరోగార్తుఁడు♦సన్నుతించు
గీ. గాని పథ్యము సేయింపఁ ♦ గడఁగునట్టి, కట్టివైద్యుని నైనను ♦ ఘనుఁ డటంచు
దథ్యముగ సన్నుతింపఁ డ♦పథ్యకాంక్షి, యైనరోగిజనంబు మ♦ర్యాద యిదియ.

విశ్వగుణాదర్శము.

—♦ నేత్రరోగము-తచ్చికిత్స. ♦—

సీ. తొలుదొల్త మారాసఁ ♦ గలదాని నిదియది, యని నిరూపించు దా♦ర్ఢ్యంబు [illegible]
తెంపేసినట్టులే♦ తెరలఁ జాడ్య కటుమీఁద, నావంతకొలఁతనఁ♦ బ్రాప్త [illegible]
మునుకొని మబ్బారి♦ మిన్నసమాడ్కిఁ బిదప వ♦స్తువుల నొక్కింత య♦స్ఫుటత [illegible]
కదపడి యతిసమీ♦పములోని దేనియు, విస్పష్టలీలఁ గా♦న్పింపకునికి
గీ. కంటి కడ్డంబుగా నిల్వ♦కలయ దృష్టి, సంగళులసంఖ్య దెలియంగ♦ నలవి గామి
యానునవస్థలఁ బొరయక ♦ యంతలోన, హీనదశఁ గాంచె నొక్కటి ♦ మానిదృష్టి.

నయనోల్లాసము, ఆ 2 ప 6[illegible]

సీ. కోకపాట్లంబావిఁ గొననూఁది యొత్తుచుఁ, గమణోష్ణకరభభా♦గమునఁ గాఁచి
నెత్తింతంగేడాకు♦ మెత్తి రేచకనిమ్మ, పంటిపుల్సున నూతి ♦ పట్టువెట్టి
తెల్లగింజెన పువ్వుఁ♦ దెచ్చి తద్రస మిడి, కలివెపువ్వులు గోసి ♦ నలిచి పిడిచి
పేరినెయి వెట్టి ♦ నెరుగువత్తులు వైచి, చనుఁబాలతో రాచి ♦ సంకు చమిరి
గీ. విన్నమందులు తా నయి♦ కన్నమందు, లడిగి తెచ్చినమందులు ♦ నడవిమందు
లెన్ని చేసిన మానక♦యుండుమాళి, కన్ను తొడిబడి నెత్తురు ♦ గాఱుచుండెను.

కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 110.

శ్లేష్మాదిరోగములు.

క. వినుము తెలియంగ శ్లేష్మపిత్తానిలదోషం బారఁ బరఁగి ♦ యాపవనములు వా
ద్యనిరూఢంబులుగాఁ జ్వరమును లోపలిబయలు నెల్ల ♦ నొయ్యన కప్పున్.

క. కుత్తుకకు నడ్డపడు న్మాన్యాత్మలి పోనీక యాఁగు ♦ నూర్ధ్వశ్వాసం
బెత్తఁగఁ జేయును జీవుఁ, డత్తనువున నుండ నేర ♦ కంతట వెడలున్.

క. స్రోతోమార్గంబులఁ జూపే తను కర్మంబు లైన ♦ విషయంబులఁ బ్ర
స్ఫీతమతిం జాతుర్యోపేతము లై యింద్రియంబు ♦ లేసును బుట్టిన్.

క. స్రోతోమార్గములు గఫముచేత నిరుద్ధంబు లైనఁ ♦ జెడు నింద్రియజా
తాతతశక్తులు దానను, వీతము లగుఁ జేష్టితములు ♦ విను మనుజులకున్.

గీ. వాయువంగంబులందుఁ ♦ ర్వ్యాప్తిఁ గదిసి, నొవ్వఁ దెవులు పుట్టించుఁ ♦ గ్రొవ్వు నెఱచు
నందు వెడలించుఁ గ్రమమున ♦ నెందుఁ బరఁగి, తనువు ప్రానుగఁ జేసి జీ♦వుని వెలార్చు

క. వాలుక యాడుట కేలుం, గాలు ముడుఁపఁ జాఁప నగుట ♦ కాయంబునయం
దీలీలలు వాయుగతుల్, మే తే నివి గలుగుఁ దక్క ♦ పే లమలాత్మా.

క. ఎక్కటి యిట్టివి దోషము, లొక్కొక మరి రెండుమూఁడు ♦ నొదవి చెరయుఁ దా
నక్కడు సన్నిపాతం, బక్కజముగఁ దనువుఁ బాపు ♦ నది జీవాత్మన్. 3824

భారతము, అశ్వ. ఆ 1 ప 171-177.

—♦ స్త్రీహితోపదేశము. ♦—

చ. అలయక మంత్రతంత్రవివి ♦ ధౌషధభంగులఁ జేసి యెంతయున్
వలతురు నాథు లంట మగు ♦ వా! కడు బేలతనంబు దాన మున్
గలిగిన ప్రేమయుం బొలియుఁ ♦ గాని యొకండును సిద్ధిఁ బొంద ద
ప్పొలఁతులతోడి సన్ని యహి ♦ పొత్తుగఁ జూచు విభుం డెఱింగినన్.

చ. మగువ యొనర్చువశ్యవిధి ♦ మందులు మాయలు నొందుచంద మై
మగనికిఁ దెచ్చు రోగములు ♦ మాఁక మూకజడాదిభావముల్
మొగి నొనరించు నద్దురిత ♦ ముల్ దనచేసినచేత లై తుదిన్.
జగమున కెక్కు నిందయును ♦ సద్గతిహానియు వచ్చు నింతికిన్. 3826

త. కావునఁ బతులకు నెప్పుడుఁ, గావింపం దగదు కపట ♦ కర్మంబులు ద
ద్భావ మెఱిఁగి యనువర్తిని, యై వనిత చరింప నదియ ♦ యగు నెల్లవియున్.

భారతము ఆర. ఆ 5 ప 95-97.

అర్థార్థులు

సీ. దిననాథనందను ♦ డిత్తోల్చి విడిచిరి, కరుణతో కొముకలే♦దిరి దధీచిఁ
బాతాళబిలమున ♦ బలిఁ గట్టిపెట్టిరి, జీమూతవాహను ♦ జీవివాపి
రెత్తి పాల్గానిరి శి♦బిందుర్చిసంతటివానిఁ, గలగుండు వెట్టిరి ♦ కలశవార్ధిఁ
దిపుటఁ జుక్కలఁ జేసిరి ♦ దివిఁ గోరు మెసఁగిరి, పండ్లు డుల్చిరి కల్ప ♦ పాదపంబు
గీ. నయ్యె లెంతకు నేర ర♦ర్థార్థిజనులు, వీరివసులుపట్టు నె♦వ్వారితరము 3928
కీర్తియాయు లుండె విడుఁడు దా♦క్షిణ్య మింకఁ, దారుగల్గినఁ బదివేలు♦ తమకుఁ గలవు.

శృంగారనైషధము. ఆ 7 ప 8.

విప్రకుమారుఁడు

సీ. వెన్నెలఁ జరిఁయుఁడ్డ ♦ వెండితీఁగెలఁ బోలు, యజ్ఞోపవీతంబు ♦ లఱుత నమరఁ
గన్నె చెంగల్వపూ ♦ వన్నె మించిననీరు, కావిదోవతికట్టు ♦ కటిఁ దలిర్ప
వెలిదమ్మివిరిమీఁది ♦ యెలదేఁటిగతి గొంగ, మట్టిపై వేలిమి ♦ బొట్టు దనర
నీలికందుకముపైఁ ♦ గీలించుముత్యాల, విధమున సిగఁ గమ్మ ♦ విరులు మెఱయ
గీ. లలితనవయౌవనారంభ♦కలితమైనఁ, మేని మెఱుఁగులు మెఱుఁగుల♦ మొఱుఁగు దెగడఁ
జంద్రధరుకృప బ్రహ్మవ♦ర్చసముఁ గన్న,మారుఁ డన నొప్పువిప్రకు♦మారుఁ గాంచె

విక్రమార్కచరిత్రము. ఆ 7 ప 14 3

వైఖానసులు

సీ. వైఖానసులు ఖర♦వర్తితు లెట్టు లంటేని, శిలఁ ద్రుణధాన్యముల్ ♦ సిదుక నడిచి
కొందఱు పండులఁ♦ గొతికి కొందఱు గన్న, గుఱుముల గువ్వల ♦ తెఱఁగు దోఁప
నప్పటి కప్పటి ♦ కాననంబున వైచి, కొని కొండ ఱాకు లెం♦డినవి యేటి
కొని కొంద ఱంబువుల్ ♦ గొని కొంద ఱనిలంబు,గొంద ఱాహారంబు♦ గొందు రట్లుఁ
గీ. గాక యాహారపరులును ♦ గలరు వార,లింద్రుననుఁ బూజనీయులై ♦ యెక్కుడైన
పదవిఁ జిరకాలబహుసౌఖ్య♦భాగులగుదు,రనిమహేశ్వరుఁడుమకుని♦ట్లనియె మఱియు

భారతము. అను. ఆ 5.

శివాలయము

సీ. రూఢిగా బహువిధ♦రుద్రసూక్తంబుల, శివు నభిషేకంబు♦ సేయువారు
గంధపుష్పాక్షతా♦గరుధూపదీపమై, వేద్యంబు లిచ్చి సే♦వించువారు

శివుని సన్నిధిఁ బ్రద ♦ క్షిణపూర్వకంబుగా, మునుకొని పలుమాఱు ♦ మ్రొక్కువారు
స్కాందపురాణాది ♦ శైవాగమములెల్ల, వీనుల కింపుగా ♦ వినెడువారు
గీ. నీలగళుపాట వినుచు మై ♦ సోలువారు, శంఖమర్దళధ్వానముల్ ♦ సలుపువారు
నగుటఁ గని చోరుఁ డలరుల ♦ కరుగుతటిని, లలితమైనట్టి యాశివా ♦ లయమునందు.

శివరాత్రిమాహాత్మ్యము, ఆ 4.

—♦ వేదోత్పత్తిక్రమము. ♦—

సీ. నలువతొలిమోమున ♦ నవజపాచ్ఛవి రజో, న్వితమునై వెడలె ఋ ♦ గ్వేద మనఘ
దక్షిణాస్యమున ర ♦ క్తద్యుతిసత్త్వస, మున్ద్రికమై యజు ♦ వుద్భవించెఁ
బరమముఖంబున ♦ సామంబు తెలుపయి, ప్రబ్బెఁ దమోగుణ ♦ స్ఫూర్తి మెఱయ
నుత్తరాననమున ♦ నుద్భవించె నథర్వ, మసితమై సత్వత ♦ మోఘశయత
గీ. నమరు నీనాల్గు శ్రుతులకు ♦ నాద్యమైన, యట్టి ప్రణవంబు తేజోమహత్త్వమునను
ఋగ్యజుస్సామతేజంబు ♦ లేకభావ, మొందె త్రిగుణమయస్థితి ♦ నల్లసిల్లు.

—♦ దేవమనుజాద్యుత్పత్తిక్రమము ♦—

చ. వెరవగునీశ్వరాజ్ఞఁ బ్రభ ♦ వించిరి బ్రహ్మయు విష్ణుదేవుఁడున్
హరుఁడు చరాచరాత్మక చ ♦ యంబుల నుద్భవరక్షణక్రియా
హరణగరిష్ఠులై తన య ♦ హంకృతి మించి ♦ విరించి లోకముల్
పరగ సృజింపగా దృఢత ♦ పంబుమహత్త్వముజూపునయ్యెడన్.
చ. శిరమున నంబరస్థలము ♦ చిత్తమునన్ విధుఁ డాననంబునన్
సురపతి వహ్నివిప్రులును ♦ సూర్యుఁడు కన్నుల సర్వదిక్కులున్
బరువడిఁ గర్ణరంధ్రములఁ ♦ బ్రాణములన్ పవనుండు బాహుల
న్నరయఁగ రాజరాజియును ♦ నంచితనాభిమహాంతరిక్షమున్
క. ఊరుతలంబున వైశ్యులు, చారణమతినొప్పచరణ ♦ సరసీజములన్
భూరమణియు సచ్ఛూద్రులు, గారవమునఁ బుట్టిరట్టి ♦ ఘనతరమహిమన్. 3834

వైశ్యపురాణము. ఆ 1

—♦ ఎఱుకచెప్పుట ♦—

సీ. సరసవతీదేవి ♦ సదువులవారరేణు కాపరంజ్యోతి, యా ♦ కాసవాణి
వేఁడిపెల్లులసామి ♦ వెన్నెలరాజము, కన్నులదేవర ♦ కాశినాథ
సిరికొండమల్లేశ ♦ శ్రీకూర్మనాయక, సూపాలరంగ హ ♦ నుమంతరాయ
శ్రీరామదేవతా ♦ శ్రీవెంకటేశ్వర, ముల్లోకమాత ము ♦ మ్మాలగత్తి

గీ. సీతమాదేవి మాపాలి ♦ సిరులతల్లి, యమ్మ కొల్లాపురీదేవి ♦ యాదిలచ్మి
మీరలందఱుఁ దోడయి ♦ మించియుంచి, వారుదయసేయుఁడిపుడు భా♦వమున నుండి

గీ. సకలభాగ్యశాలివె నీవు ♦ సన్నుతాంగి, గరిమ నీసాటి సకలలో♦కములయందు
చూడఁగా లేదు నినుఁ గొల్వఁ ♦ బాడి పంట, సొమ్ము సోబనములుగల్గు సుమ్ము తల్లి

వేంకటేశ్వరవిలాసము.

తెలుఁగుభాష

ఆ. తెలుఁగదేల యన్న ♦ దేశంబు దెలుఁగేను, దెలుఁగువల్లభుండఁ ♦ దెలుఁగొకండ
యెల్లనృపులుగొలువ ♦ నెఱుఁగవే బాసాడి, దేశభాషలందుఁ ♦ దెలుఁగు లెస్స.

ఆముక్తమాల్యద. పీఠిక ప 15.

——♦ కవితాప్రశంస ♦——

చ. కవితయనంగఁ బద్యములు ♦ గద్యములున్ రచియించుటౌనె భా
వవిలసనంబు, లోకహిత♦వర్తనముం బచరింపఁజేసి, క
స్తవకును సద్దమెల్లెలుల ♦ గ్రంథచమత్కృతి నేర్పు పెంపుఁగన్
బ్రవిమలవస్తుతత్త్వమును ♦ భాసిలఁజేయుటగాక యారయన్.

చాటువు.

శా. సౌరభ్యంబును బంధచాతురితగన్ ♦ శయ్యాచమత్కారశృం
గారంబున్ వివిధార్థముల్ సరససాం♦గత్యంబు నానాకళా
పారీణత్వము మంజువాగ్విభవమున్ ♦ పాంచాలరీతిం దగన్
వారస్త్రీయునుబోలె నొప్ప వలదా ♦ వర్ణింపఁ గావ్యం బిలన్.

క. నానుల్లును శృంగారము, నానావిధవృత్తవర్ణ♦నలు సంపూర్ణం
బై నిల్చిన కృతి సత్కృతిఁ, గా మతియింతురు గదా సు♦కవు లెయ్యెడలన్.

క. జాజులపొట్లము విప్పిన, యోజఁ గవిత్వంబు వెలయ♦ నుండిన సభలన్
బూజింతురె యాకృతి బుధ, రాజులు రాజులును సుకవి♦రాజులు గరిమన్.

చ. వడియును బ్రాసమున్ గణము ♦ వర్ణన లర్థము శబ్ద మొప్పు నే
కడమయు లేదు మత్కృతికిఁ ♦ గైకొని చూడుఁడు సత్కవీంద్రులె
య్యెడ నెది యొక్క పద్యమున ♦ నిందులసత్త్వము పద్మలోచనల్
కడివెఁడుకూటిలో మెతుకుఁ ♦ గైకొని పాక మెఱుంగుకైవడిన్. 3843

రుక్మాంగదచరిత్రము. ఆ 1 ప 24-27.

సీ. శబ్దార్థయుక్తి ర◆సస్థితి బహువిధ,వ్యంగ్యభేదములు భా◆వములు గతులు
శయ్య లలంకార ◆ సరణులరీతులుఁ, బరిపాకములు దశ◆ప్రాణములును
వృత్తులు వస్తువి◆వేకంబు గుణములుఁ, గవిసమయముఁ జమ◆త్కారములును
వర్ణనంబులు గణ◆వర్ణఫలంబులుఁ, దత్ఫలంబులు నధి◆దైవతములు
గీ. గ్రహములును శత్రుమిత్రయో◆గములు దశలు, నంశవేధయు భూతబీ◆జాక్షరముల
ధాతువులుఁ దెల్పి శాంతవి◆స్ఫురణఁదనర, సత్కవీంద్రుని కృతి బుధ◆సభల వెలయు
క. లోకోత్తరగుణపుణ్య, శ్లోకకథామధురమధుర ◆ శుభవాఙ్మధుర
త్వాకల్పంబగుకావ్యం, బాకల్పంబగుఁ గృతార్థుఁ◆డగుఁ గవివరుఁడున్.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము. ఆ 1 ప 12-13.

ఉ. తప్పును నొప్పు లేని కృతి ◆ తాగకులంబుగ వింటిఁ గొంత త
ప్పొప్పులు రెండు గల్గు కృతి◆యొప్పనిజాతులఁబొంగి తప్పు తే
కొప్పులు గల్గు సత్కృతి గు◆ణోన్నతివంశవిలాసరేఖలం
జెప్పఁగ సాటిలేని సర◆సీరుహలోచనగాదె చూడఁగన్.

వరాహపురాణము, సం. ము. ఆ 1 ప 16.

సీ. ఒకఁ డలంకారంబు◆నకు వేడుక వహించు,నొకఁడు వార్తాసమృ◆ద్ధిఁ జెలంగు
నొకఁడు శబ్దన్యాస◆లకు మాయురే యను,నొకఁ డర్థసృష్టికి ◆ నుత్సహించు
నొకఁడు రసస్థాయి◆తకు మస్తముఁగదల్చు, నొకఁ డుపమానచ◆ర్చకు నలరు
నొకఁడు పదశ్రీధి◆మకు నిచ్చలో మెచ్చు,నొకఁడు జాతిశ్లాఘ◆కుబ్బుచుండుఁ
గీ. గామిచందానఁ దలవరి◆కరణి బధిరువలె దరిద్రునిగతి వాది◆పగిదిఁ గనక
కారుచాడ్పునఁ బంగువై◆ఖరిఁ గుజాతి, జాడ నిండఁటే ముదలింపఁ◆జాలు బెట్లు.
క. ఒప్పులు గల కృతిలోనొక, తప్పున్నను గడమ గాదు◆దానికిఁ గళలం
జొప్పడు శశికిఁగళంకము, గప్పెగ్గడి యేమినిందఁ ◆ గావించెనొకో.
చ. ఘనతరఘూర్జరీకుచయు◆గశ్రియ గూఢము గాక ద్రావిడీ
స్తనగతిఁ దేటగాక యర◆చాటగు నాంధ్రవధూటిచొక్కపుం
జనుఁగవఁబోలి గూఢమును◆జాటుదనంబును గాకయుండఁ జె
ప్పిన యదిపో కవిత్వమని◆పించు నశిం చటుగాకయుండినన్. 2848
చ. ఎడపక తారు దార లిఖి◆యించి పఠించి కృతుల్ ప్రతుల్ జగం
బడిగిన నిచ్చి హెచ్చి సభ◆లావసథంబులఁ దారతై దిశల్

గడచి ఘటించుకావ్యములు ♦ కావ్యములాహరణాఘుకాంతికై
విడువక కూలిఁ బెట్టి చది♦వించుకృతుల్ గృతులే వసుంధరన్. 3849

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 1.

క. నిగుడునవరసములొలుకఁగ, ద్విగుణంబగువర్ణములును ♦ దీపింపఁగఁ ద
ద్విగుణాలంకృతులును దద్విగుణములగు నర్థభావ♦విధములు గలుగున్.

క. తెనుఁగైన నేమి కవితా,జనితాలంకారచిత్ర♦సంగతపదవ
ర్ణన వచనరచనచతురత, వినయోగ్యంబయిన కృతియ♦విందురు మహాత్ముల్.

ఉ. దోషసమేతమెంతయును ♦ దొడ్డది యైనను నిందితంబు ని
ర్దోషము గొంచమైన జగ♦దున్నతి వొందుఁ గళంకహీనసం
వేషశశాంకఖండమును ♦ విశ్వవిభుండు కిరీటకోటిపై
భూషణలీలఁ దాల్చె నల ♦ పూర్ణశశాంకు ధరింపఁ గోరునే.

క. భూషణతతులల దేశవి,భాషలదత్తత్ప్రదేశ♦భాషణములకున్
భూషించునట్టులను,భాషితమై సంస్కృతంబు ♦ బహుదేశములన్.

చ. జనని సమస్తభాషలకు ♦ సంస్కృతభాష ధరాతలంబునన్
ఘనలలితార్థగౌరవవి♦కాసి తెనుంగభిరమ్యమంతకున్
గనుఁగొనఁ జాతబీజమున ♦ కంటెను కోమలపత్రపుష్పశో
భనమ్మగు పల్లవాభినవ♦జాలగసాలము సొంపు నింపదే.

ఉ. జల్లియుఁ గ్రమంబు నప♦శబ్దము వైరిపదంబు జడ్డునుం
బొల్లయు గ్రామ్యకంటకము ♦ బూరకమున్ విరసంబు లాదిగా
నల్లికలల్లు కబ్బములు ♦ నాదరణీయమె వాక్యచాతురీ
సల్లలితార్థసృష్టిగల♦సత్కృతి సేవ్యము పొందుకైవడిన్.

మ. సరసాలంకరణోపమానకవితా♦సంధిక్రియాచాతురీ
భరితప్రౌఢిరచించుసత్కవిజగ♦త్ప్రఖ్యాతివర్తింపఁగా
గరిమం బేర్చుచు దుస్సమానవిపుణుల్ ♦ గర్వింతు రల్పజ్ఞులై
వారియుండన్ హరినామభేకతతులై ♦ యబ్ధింబ్రలాపింపవే. 3856

గీ. కావ్య ముత్పాద్యమైన స♦త్కావ్య మింక, నక్తకావ్యంబయే పున♦రుక్తిఁ దెచ్చుఁ
గానఁ గవితాభిముఖుఁడైన♦కవివరునకు, మిశ్రకావ్యంబె కావ్యమై♦ మెఱుఁగుదెచ్చు

గీ. నరగుణాంకితమయ్యెనే♦నసగసకృతియు, దూష్యమగు శునిధృతగత♦దుగ్ధమట్లు
హరిగుణాంకితమయ్యెనే ♦ నసమకృతియు,హారనూత్రింబుగతి హృద♦యంగమంబు

కవికర్ణరసాయనము, పీఠిక. ప 10, 24, 26.

సీ. సరవపుష్పములుగ మాల♦కరి పెక్కు తెఱఁగుల, వికలనెత్తులుగఁ గా♦వించునట్లు
కర్పూరకస్తూరి♦కావస్తువితతిచే, శ్రీఖండచర్చవా♦సించునట్లు
ఒడికంబుగా గంధ♦వొడికి నానాసూక్ష, పరిమళంబులు గూడఁ ♦ బఱచినట్లు
సుగ్గులు వివిధపు♦ష్పమరందలవములు, గొనివచ్చి తేనియఁ ♦ గూర్చినట్లు
గీ. భారతప్రోక్తకథ మూల♦కారణముగఁ, గాళిదాసుని నాటక♦క్రియము కొంత
తావకోక్తికి నభినవ♦శ్రీవహింపఁ, గూర్మిఁ గృతిసేయు నాపు శా♦కుంతలంబు.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 1.

సీ. శబ్దాపశబ్దవి♦చారదీక్షాట్టివ్యా,కరణజ్ఞుజనకుని♦గాఁ దలంచు
యుక్తివాదములచే ♦ నొప్పారు తార్కికుఁ, భ్రాతగా బుద్ధి నే♦ర్పడఁ దలంచుఁ
జతురుఁడౌ మీమాంస♦శాస్త్రపారీణుని, గదియఁగ పండుని♦గాఁ దలంచు
నాదిగి వైదికనిష్ఠ♦నుఁడు నధ్యాపకుఁ, గనలి చండాలుని♦గాఁ దలంచు
తే. వివిధముగ నిట్టు లధిప క♦విత్వకన్య, కావ్యనాటకలసదలం♦కారభావ
నవరసాభిజ్ఞు మది నిజ♦నాయకునిఁగఁ, దలఁచి వరియించుఁ దనుఁదానె♦ వలపుమించి

బిల్హణీయము, ఆ 1 ప 73.

ఉ. పెద్దగచాటుపద్యముల♦మిశ్రవిచిత్రకవిత్వతత్త్వసం
మోదనసజ్జనాభిరతి♦మాధురిఁ దేఱుంగును ప్రాజ్ఞుకైనడిన్
మీఁదటి యూఁపలన్ మెసఁగు ♦ మేష మెఱుంగును యిక్షుఖండికా
స్వాదరసానుభావ మహి ♦ సారమదేభ మెఱుంగుకైవడిన్.
ఉ. వారిజగర్భపత్నికర♦వారిజసన్మధుమాధురీఘురీ
సారకవిత్వతత్త్వముసు ♦ ప్రాజ్ఞునికైనడిఁ గూళ మెచ్చునే
సారపయోధిశీత సగ♦సత్వవికస్వరచంద్రచంద్రికా
పారమయూఖరేఖలకు♦ నైఁబడి యుబ్బునె యల్పకూపముల్.

పద్మపురాణము, అ 1.

మ. విమలంబై విన సౌఖ్యమై విశదమై ♦ వింతై విశేషంబునై
సుమధారామధురంబునై సరసమై ♦ చాతుర్యవంతంబునై
యమరం జందురుఁడు చిల్కు వెన్నెలరీతిన్ ♦ హర్షప్రదంబై సుగం
ధమయోత్పేతములీలఁ జూ కవిత యి♦ద్ధాత్రిం జరింపందగున్. 3863

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 1 పే 7.

గీ. మాఱుమూలలఁ గలుగు క♦ఠోరశబ్ద, కలితపాషాణపాకముల్ ♦ వెడలుకొలిపి
కప్పనములు సెప్పి యరసిక♦గ్రామిణులకుఁ, గృతులిడుదురవివాంఛికో♦స్నేహులు గాన

సీ. మత్తేభగామిని ♦ మత్తకోకిలకంఠి, శ్రీకర్ణవరసర♦సిరుహావదన
పృథుసైకతనితంబ ♦ బింబచంపకనాస, లలితపదాలాప♦జలదవేణి
యుత్పలగంధి వి♦ద్యున్మాలికాంగి శ్రీ,ఫలవృత్తవక్షోజ♦పాళి తరళ
నయనమదనదర్ప♦ణకపోలతిలశంఖ,గళభుజంగోరువి♦గ్రహమహాళి

గీ. యగుమవిలనిల్లు కావ్యక♦న్యకను సుకవి, లసదలంకారశయ్యార్థ♦లలితహర్ష
కలనఁ దేలుసరసున కీ♦వలయుఁ గాన, గృతిపతిని జేతు నీమహా♦స్మృతిసుకృతిని.

క. కృత మెఱుఁగని కుటిలునకున్, గృతి యిచ్చుటకంటెఁ గలదె♦కిల్బిష మవనిన్
గృతమెఱిఁగి సంతసిల్లెడు, మతిమంతుఁడధీశుఁడైన ♦ మహిఁ గృతి వెలయున్.

క. ధరణిన్ రసహీనుఁ గృతీ,శ్వరుఁ జేసిన నదియు రూప♦వతియగుకన్యన్
బరికింపక షండున కిడు, తెరువౌ కవిపాత్రిగరిమఁ ♦ దెలియఁగవలయున్.

ఓఘువతీపరిణయము, ఆ 1 ప 29, 71, 73.

—♦ తార్కికవర్ణనము. ♦—

సీ. భోగాపవర్గని♦ర్భూతిప్రదము లైన, సాధుకర్మబ్రహ్మ♦సద్విచార
పథములనెల్లను ♦ గిరిసుబిసర్జించి, కంఠశోషఫలంబు♦ గల్గినట్టి
వ్యర్థభాషణమున ♦ హాంబుగాఁ జేతు, రీతార్కికజనంబు♦ లేదివేళఁ
బాపసంఘంబులఁ ♦ బాపఁగాఁజాలవు, ప్రత్యక్షములు పవి♦త్రములఁజేయ

గీ. లేదుపీలుస్ఫుటల్ వ్యాప్తి ♦ లేశమైన, నేలఁగాఁజాలదనుమితి ♦ యేఱకోసదు
రక్షణము సేయఁగాలేదు ♦ పక్షతయును, పద్ధతిట్టిది తార్కిక ♦ వైభవంబు.

సీ. అలవిశిష్టజ్ఞాన ♦ మాహేతువే కాని, యలఘువౌనిమితి ♦ యందుఁదలఁపు
గాజ్ఞానయుగ్మమే ♦ కలుగదందురుగాని, త్యాచముగాదని ♦ తగవనిశేము
బుధజనులెల్లను ♦ మోహవాదంబుల, ముఖురులై రేసియు ♦ ముఖ్యఫలము
లిలను మే హాండంబు♦లీప్రమాణములని, కాకదంతంబులీ ♦ బోకవేని

గీ. సంతతంబును నీచర్చ ♦ సలుపువారి, పద్ధతులు కావె యీతర్క ♦ పండితజన
వైఖరు లటుండఁ బల్కు యా♦వలను కుమ్మ, తార్కికులరీతు లెల్లను ♦ దలచిచూడ.

మ. విపరామ్నాయములందదంగములనే♦ వేళన్ స్పృశింపంగ రా
రనపూర్వద్యత్నస్పృతులం బురాణములనీ♦హం గన్నులం జూడఁగాఁ
జనరే వేళను కుమ్మ తర్కపఠనా♦సక్తిన్ సుధీకోట్లుచం
చనలన్ గెల్వఁ బఠించెఱుంగక ధనే♦చ్ఛం బ్రోతు రాయువ్యయున్. 387

చ. విమలముచేయుబుద్ధి, రతి • వేగము మోహమునడ్డగించు న
శ్రమముగ సంస్కృతోక్తులవి•శంకటలీలవచింపఁజేయు ను
త్తమముగ నన్యశాస్త్రముల • ధాటిగ నభ్యసనంబుఁజేయు ను
ద్యమమునొసంగుదర్కజమ•హాశ్రమమె ట్లుపకారికానిదో. 3871

—• మీమాంసకవర్ణనము •—

మ. పటుమీమాంసకు లిందుఁ గొందఱు శ్రుతి • ప్రామాణ్యసంస్థాపనా
పటిమన్ భాసితులైన నీయుపనిష•త్భాష్యాదులే వేళ ను
ద్భటుఘోషంబులనేమహాత్ముఁ బరమున్ • వర్ణించు నాబ్రహ్మ నే
పటిమన్ మెచ్చరు దాన వీరు వినుతిం•పం గారు పాత్రుల్ కడున్.

తే. శుద్ధమీమాంసలోకప్ర•సిద్ధులు కడు, సర్వబుధసత్తమ సహింపఁ•జాల రమర
చేతనత్వాద్యపహ్నవ•స్థితినివీరు, విశ్వమును నీశ్వరంబుగ • వేసఁదలతురు.

సీ. ఆదినిధర్మమం•దతులప్రమాణము, నావలవిశదము • నావిధపను
భేదంబును విశేష•విధిని నాతరువాత, వీఁక బ్రియుక్తి వి•వేక విధని
నవలఁ బూర్వాపర•త్వాధికారంబుల న,వలను బహువిధం•బైనయాతి
దేశము నావల•వాసినంగంబును, బాదతంత్రంబును • బటుప్రసంగ

గీ. సంగతియు నీతి యను నేత్ర•శతముచేత, మిగుల నాలోచనలుసేయఁ•దగియొసంగు
నట్టిమీమాంసకులు దప్ప•నన్యు లెవరు, సాదరంబుగ వేదర•క్షణ మొనర్ప.

—• వైయాకరణవర్ణనము. •—

ఉ. పాణినిచేఁ గృతంబులన • భాసిలు సూత్రములన్ బహూక్తులన్
మానక నిర్ణయించి పర•మాత్ము నుతింపఁగలేక కష్టస
న్మానితులైరి శాబ్దికు ల•నంతరసంబులఁ బిండివంటలన్
మానితమైనయన్నరుచి•మందరుచిన్ మది మెచ్చఁ జేయునే.

క. దురితహరమైనయీవ్యా,కరణముఁ జదివినసుకృతులు • కడు బుధగణనా
సరణులఁ గనిష్ఠికాంగుళిఁ, బరమోన్నతి నొందఁజేసి•భాసిలుదు రిలన్.

—• అధ్యాపకవర్ణనము. •—

తే. మాసమాసంబులను జీత•మాసలఁ గొని, శిష్టులైయర్థచాపలా•విష్టు లగుచు
వీరు చదివెడువారికి • వేదములను; హర్షమునఁ జెప్పుచుందురు•హర్నిశంబు. 3877

తే. తగ నుపాధ్యాయజనులు వే♦దములు శిష్యజనములకుఁ గష్టపడి చెప్పు♦ మొనయ రేని
యుర్వి నిర్వేదవాదము ♦ నిర్వితాన, మప్పుడే కాద తలపోయ♦నద్భుతముగ.

విశ్వగుణాదర్శము.

బంధకవిత్వము

—♦ శంఖబంధము ♦—

క. మరకతమణిమయమహితత, కరమలరుతనుకళికలిమి ♦ కలికిసతమ్మ్రొ
యురముచు భుజగవరధరా, ధరమును నమరు హరి మదన♦దమన నుత పదా.

—♦ రథబంధము ♦—

క. శ్రీ మీ వెంట న్గాముక, రా మకరిని పెక్కుడంచి ♦ రమ్యగజేశ
గ్రామణి గావన్ లేదా, నీమాయా లీల నూవె ♦ నీలనగపతీ.

—♦ చక్రబంధము ♦—

శా. సత్యాకల్పకప్రస్ఫుటాశరభిదా♦చారావిశంకక్రమా
మత్యావిష్కృతబంధురాదరణభూ♦మా జంతుకూటాశ్రితా
విత్యావేంధనధర్మసారరతమూ♦ర్తీ ముక్త్కరాదిశ్రితుమా?
మాత్యుల్లాసపదామహావిదితధా♦మా సాధుతారకుమా.

—♦ నాగబంధము ♦—

చ. కరివరబానభూరసుర♦గౌరవసజ్జితపాదసారసా
ధరధరధారిసూరినర♦తారకనిత్యనశోకదాసభా
స్వరమదకౌశలారహత ♦ సారకుభృద్వరధీరమానిభా
సురశుకగీతమారనిభ♦శోభనరమ్యశరీరసంభృతా

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 853-862.

—♦ కంకణబంధము ♦—

ఉ. నారదసుందరాంగ ఖగ♦నాథయధర్మహరాహరార్చనా
నారకలోకదూరవర ♦ నందప్రదత్తసుతాసురస్తుతా
తారప్రియాప్రియాకనక♦ధామపరిమత్తపరాపదపరిదా
దారుణకోణపావళిన♦ధవరితవ్రజ్యనభూవివర్ధనా. ౩౮౮౩

—♦ చాపబంధము ♦—

ఉ. సారవిమత్త పుణ్యజన♦ సార్థపరిష్టకరాతిసాహసా
సారసలోచనాలసిత ♦ సాగరకన్యరతిప్రలాలసా
సారసనూత్న నేత్ర బుధ♦ సంఘనుతాకరుణార్ద్రమానసా
సారవిమత్త పుణ్యజన♦ సార్థపరిష్టకరాతిసాహసా. 3884

కవిజనచకోరచంద్రోదయము. 1 3 ప 167-158.

—♦ ఖడ్గబంధము ♦—

కం. ధీమనామసోమదైత్య ♦ ఖేదనాథరోచనరో
యామదత్యధీశకల్పి♦తాభిరామశేఖరా
రామపూజ్యపాదభక్త ♦ రత్నదాదికప్రియా
యామరేంద్రమాళిఘుష్టి♦తాంఘ్రిపద్మశంకరా!

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 5.

—♦ పద్మబంధము ♦—

చ. కనుఁగొన కేశ రెన్మిదియుఁ♦ గర్ణికచుట్టిడి సగ్ధరాంఘ్రములన్
మునుపటిరేండువర్ణములు♦నుం గడయేడుఁ బ్రవేశనిర్గతు
ల్లనుపడ నాల్గుదిగ్దళము♦లన్ లిఖియించి విదిగ్దళంబులం
దెనయఁగఁ బాదమధ్యగము♦లేడును నాఁగఁ బద్మబంధమా.

నరసభూపాలీయము. ఆ 4 ప 85.

—♦ ఛత్రబంధము ♦—

క. సారసభూనుతవనలమ, సారసభవభయభకాభ♦సరమారామా
మారామారహరాధా, ధారాహరసామలనవ♦తనుభూసరసా.

—♦ మర్దలబంధము ♦—

చిత్రపదవృత్తము. భూరిదయావలదక్షా, నూతిభవాపహదక్షా
వారిదకోమలగాత్రా, వైరిభయావహగాథా. 3886

సుమనోమనోభిరంజనము. ఆ 2 139, ప 197.

—♦ గోమూత్రికాబంధము —♦

క. హరిపదసరసిజమధుకర, మురభిదసితమూర్తి రామ ♦ భోగసురామా
కరిరదసురకుజవిధుకర, శరదుదసితకీర్తిధామ ♦ నాగయరామా.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము. ఆ 5 ప 1292.

—♦ శుద్ధాంధ్రగోమూత్రికాబంధము ♦—

క. పురితోలుం బలుమేలుం, దలపై విన్నేటిజాలు♦దగునలవేల్పా
తెలిడాలుం నలుగేలుం, దలమా విన్మేటివాలు♦దగుసెలదాల్పా.

శేషధర్మము. ఆ సు ఆ 5.

—♦ అష్టదళపద్మబంధము ♦—

చ. జలనిధికన్యకాంతకల♦సారసనేత హిమాంశులోచనా
సలలితవ్యాసమౌనినుత♦సామజవైరిశిరఃప్రలుంఠనా
సలిలజపత్రనాభసర♦సాఘనమాధవశౌరిగోపికా
జలజనిభాస్యపోషరభ♦సా రిపుదూషవిరించివందితా.

కవిజనచకోరచంద్రోదయము. ఆ 2 ప 158.

—♦ చిత్రబంధవిచిత్రకందము ♦

క. దారవతనువభజయజయ, సారశమసమగ్రమహిమ ♦ శరహాసరసా
పారసహారసుకరభా, భాకరసురసాయజయజ ♦ భవమతవరదా.

ముకుందవిలాసము. ఆ 2 ప 259.

—♦ పుష్పమాలికాబంధము ♦—

చ. శమదమధామమానసల♦సద్వసనావృతనూతనాతసీ
సుమసమకోమలాంగ శుచి♦శుభ్రశుభాకరధీరసారకీ
ర్తిమహిమసామగేయకృత♦కృత్యకృపానిధిరాధికాధిప
సమదమహామరారిచః♦చక్రచరాచరవారణాకరణా. 3893

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 4.

—♦ పుష్పగుచ్ఛబంధము. ♦—

స్రగ్ధర. క్ష్మానారీనాథనాళీ♦కనయనకవదా♦కారధీరస్ఫురద్ధ్వ
ధ్యావాధీనాత్మనారా♦యణగుణగణపూ♦ర్ణావిధూవిఘ్నవిష్వ

శ్రీనాథీనాథనాసు♦స్థిరతరవరదా ♦ శ్రీపతీపక్షిపత్రా
నానాతీనాసునాశా♦నరసురవరద♦జ్ఞానవానల్పవర్గా.

లంకావిజయము, ఆ 2.

—♦ పుష్పబంధము. ♦—

చ. సరసిరిఁజేరిరంగసఁగు ♦ సన్నసముల్లగనీక లోఁగజం
కరిగురిగేరివేలగని ♦ గట్టిగఁ దిట్టెఁ దోస నాఁకఁ జె
చ్చెర నెరసీత తియ్య జగి♦జిల్కుఁ జిరాకున లోనలోపఁ దా
గరుగురు మారునీలగడి♦గల్గఁగఁ గూడెను నీడు నేఁడు గా.

శుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వచనకుశచరిత్రము, ఆ 1 ప 115.

—♦ ఆశ్వాసపూర్ణనియత శైలబంధ చిత్రకందము. ♦—

క. శ్రీశా గరుడాంచద్వాహా,శివసఖ లలితశీలి♦యాదృగ్ కేళీ
దాశరథి కనకరశేనద,యాశరధి శ్రితాంబుజభవ♦యంచితవిభవా.

"ఈపద్యమునందు శ్రీగద్వాలయకేశవ అని యున్నది."

ముకుందవిలాసము, ఆ 1 ప 282.

—♦ ఏకాక్షరనామకందము. ♦—

క. లోలాళిల్లాలిలీలా,లీలాలీలాలలేల♦లీలలలలులే
లోలోల్లైలాలలల,ల్లీల్లైలలలాలలోల♦లేలోలేలా.

పరిమంపరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 228.

—♦ ఏకాక్షరకందము. ♦—

నానానమునివనూనన,నేనునిమునమున్న నెన్న♦నీనీననిను
న్నానానననాన్నినానా, ననీననునన్యనాన♦నేననునన్నన్.

వరాహపురాణము, నం. మ. ఆ 10. ప 90.

నానాననేననిన్నే
నేనిన్ననెన్ననున్న ♦ నేనానైనా
నానో నానననేనను
నానననీనాననినని♦నానున్నేనీ. 3899

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 ప 78.

నా నా మానునిననిన, న్నే ననననని న్ను నన్ను ♦ నేనననని నన్
నేనను నేనన్నా నా, నేనను నన్నె న్ని నన్ను ♦ నిను నేననా. 3900

సీతా రామాంజనేయసంవాదము, ఆ 2 ప 88.

—♦ ద్వ్యక్షరికందము. ♦—

నా నెమ్మనము నుమానీ, మాననిమౌనమున నున ను ♦ మన్న ననన్నే
మానిని నీమనమునన ను, మానము మానమునుమాని ♦ మనమును నెమ్మిన్. 3901

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 7 పద్య 219.

కాకలి కాకలకలకల, కోకిలకులలీలక లులకులుకులకలు కే
కై కోకకేళికాలంకుల, కో కాలీ కేలికుళికి ♦ కొంకకుకలికీ.

వరాహపురాణము, వం. మ. ఆ 11 ప 69.

నిను నెమ్మనమున నమ్మిన, నను మానము మానమాన ♦ ని నేమమునన్
మననీ నామమునూనె, న్న నుమానిననిన్ను మాన ♦ నా నేమే నా.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 222.

వేదవదావదవాదవి
వేదే దేవాదిదేవ ♦ విద్వద్వేదీ
వాదీ దేవీ దేవవి
వేదే వేదుద్దుదిద్ద ♦ వేవేదా వే.

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 ప 79.

మే మనమున మానముమును, నేననుమానమ్ము మాని ♦ నేమమ్మునన
న్నే నేననినమ్మి ననీ, మానమనూనా నుమాన ♦ మై మను నెమ్మిన్.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 2 ప 89.

కోకిలకలకలలీలల, కేకుల కేకలకులాళి ♦ కిలకిలలకళా
కాకలికేళీకులాళుల, లోకాళులు కేళికళికి ♦ లోలాకులతై.

ముకుందవిలాసము. ఆ 1 ప 241.

మి మ్మే మేమారేమా, మమ్మోమ్ము మరేమిమర్మ ♦ మామమ్మారా
మమ్మోమ్ము పరమా రామా, రమ్మరమరమేరమీరి ♦ రామమురారీ. 3907

మనమునసీనామమ్మున, ననుమానముమాని సేమ♦మానినినన్నె
మ్మనినమ్మననన్నేమును, మనుమనునీమననమేను ♦ మానను మే షా. 3908

శేషధర్మము. అ సు ఆ 5 పే 99.

—♦ సర్వతోభద్రశ్లోకము ♦—

రమావాససవామార
మావతారరతావమా
వాతాదసాసాదతావా
సరసాననసారస.

ఈశ్లోకమునకు అర్థరూపముగా మత్తేభవృత్తము.

మ. సిరికావాసము ధారుణీసహితుఁడా ♦ శ్రీఘుంబసర్వావతా
రరతా ప్రోవుమనున్ మరుద్గ్రసనద♦గ్వఘ్నాయనల్పత్వగ
వ్యగ్రహీన్ వేదగగీరవాచ్యసరసా♦స్యాంభోజయంచున్ రమా
పరమిమ్మొంచితి శ్లోకరూపముగ శ్రీ♦వన్ సర్వతోభద్రలోకిన్.

ముకుందవిలాసము. ఆ 3 ప 289-303.

—♦ తలకట్టుకందము ♦—

హారభవహారధరధరశర
వరపర్వతసదనపరచ♦వదనఘనమరు
ద్వరదదరముఁడుగదయాదగ
సరసతమముమనుపవయ్య ♦ సతతమ కడఁకన్.

—♦ గుడ్లకందము ♦—

గిరిగిరిఁ దిరిగితి విసికితి
విరిగితివిడిచితినిరికితి ♦ విధికిరికిరిమి
విరివివినినిగిడినిశిచితి
సిరియిడినిల్పితివినిల్పి ♦ క్షితిమితిశిమ్మి. 3912

—♦ ఏత్వములకందము ♦—

కేవేవేదేశేఁడే
శేవేశేయమెమ్మెహెచ్చె ♦ దేడేనేత్తే

తేవేసేవే సేసే

సేవేసేసేదె వేసె ◆ జేజేజేజే.

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము. ఆ 3 ప 105-114

—◆ సర్వలఘుసీసము ◆—

నవవికచసరసిరుహ ◆ నయనయుగనిజచరణ, గగనచరనదిజనిత ◆ నిగమవినుత
జలధిసుతకుచకలశ ◆ లలితమృగమదరుచిర, పరిమళితనిజహృదయ ◆ ధరణిభరణ
ద్రుహిణముఖసురనికర ◆ విహితనుతికలితగుణ, కటిఘటితరుచిరతర ◆ కనకవసన
భుజగరిపువరగమన ◆ రజతగిరిపతివినుత, సతతజపరతనియమ ◆ సరణిచరిత
తే. తిమికమఠకిటినృహరిము ◆ దితబలినిహి, తపదపరశుధరదళిత ◆ దనవిదళన
మురహమనకలికలుషసు ◆ ముదపహరణ, కరివరదమునిసురసుర ◆ గరుడవినుత.

భాగవతము. స్క-౧౦॥ప 72.

—◆ సర్వలఘుసీససమసీసము ◆—

నిఖిలసురదనుజ ◆ నికరమథితజల, నిధిభవఘుమఘుమ ◆ నినద మనఁగ
నభినవఘనసరు ◆ యాసముదయదళని, లసదమితపెళపెళ ◆ రవ మనఁగఁ
సహాంపగమనతు ◆ దభవకరధృతప, రఘపరూషమఘమ ◆ రణిత మనఁగ
ఖలకనకకశిపు ◆ దళనవిహరణాన్, హరిభయదకహక ◆ హారుత మనఁగఁ
గీ. దతతుహీనసుహీనమహాధరతట ◆ పతపతుత, గగనసరిదుదితబహుళ ◆ ఘుళఘుళమహి
మయనఁగ దివిభువినెనయు ◆ నయము మెఱయ, రహివెనుకొనినిజపటుహ ◆ రభటి నిగుడ

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 75.

—◆ ముక్తపదగ్రస్తము. ◆—

సీ. శ్రీమత్కటాక్షర ◆ క్షితవనద్విపరాజ, రాజవిభూషణ ◆ ప్రణుతపాద
పాదసంగరూపరా ◆ కుసదానచణబాణ, బాణరాత్రించర ◆ ప్రాణహరణ
రణభోజనాత్రిమా ◆ ర్కండేయనుతిబృంద, బృందావనాంతర ◆ ప్రియవిహార
హారకోటీరకే ◆ యూరముఖ్యాకల్ప, కల్పాగసుమహరా ◆ నల్పమహిమ
గీ. హిమమయూఖాబ్జబాంధవ ◆ కమలనేత్ర, నేత్రవల్కలధారణ ◆ స్పతిధామ
ధామవిదళితరావణ ◆ దస్యుసార, సారఘనవామవేంకట ◆ శైలధామ. 8916

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 387.

మ. దయసంకాశయశోవిభాసురసుర◆త్రాణైకదీక్షాపరా
పరమోదగ్రతమోహరాహరధను◆ర్భంగక్రియాసంగసం
గరశంగాహితలోకసైనికపరా◆గస్తోమధారాధరా
ధరణీజామలమానసాంబురుహమి◆త్రామిత్రవర్గాదరా.

నయనోల్లాసము, ఆ 2 ప 149.

మ. ధరణీపల్లవపల్లవాధరధరా◆ద్యవ్యూహపావ్యూహపా
మరవేదావహదావహప్రభప్రభాం◆భస్సూర్యగాసూర్యగా
దరకృష్ణాత్మధవమాధవావ్యయవయ◆స్త్రాగ్ర్యప్రియాయప్రియా
శరభిత్సాయకసాయకాయితయితా◆జశ్రీధరాశ్రీధరా.

యాదవరాఘవపాండవీయము, ఆ 4.

——◆ { పాదాంతోదసపాదాద్యంతయమకసింహావలోకన ముక్తపదగ్రస్తము. } ◆——

క. రామాజనవరకామా, కామాదివినోదివర్గ◆గర్వవిరామా
రామాభిధానసీమా, సీమాంతాగమవిహార◆స్థిత్యభిరామా.

యాదవరాఘవపాండవీయము, ఆ 4.

——◆ ముక్తపదగ్రస్తవిశేషాక్కిలివడిసీసము. ◆——

సీ. ఘనకీర్తిజితశశ◆ద్ఘనసార ఘనసార, సారకుమారకా◆సారసార
సారభల్యుద్ధతా◆శరవారశరవార, వారణార్తిప్రీతి◆ కారకార
కారారిదళితశే◆ఖరధీరఖరధీర, ధీరభక్తశుభదో◆దారదార
దారదాతికహ్రీర◆దవచారదవచార, చారచరాపదు◆ద్ధారధార

గీ. ధారణీభారధారరా◆డ్దైత్యహార, హారనుతిపారపారమ్య◆దారితార
తారకాకారకారణా◆త్మకవిహార, హారమతమారమారశ్రీం◆గారగార.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 314.

——◆ సింహావలోకనముక్తపదగ్రస్తము. ◆——

క. మన వేటికి నూతనమా, తన మాయెడఁ బ్రేమఁ దనకుఁ ◆ దక్కెఁ దనుమా
ననుమానక దయ దనరం, దవరంతులు మాని నరస◆ధవు ర మ్మనవే. 3921

నరసభూపాలీయము, ఆ 6 ప 84.

—♦ పాదాంతపాదాదిముక్తపదగ్రస్తము. ♦—

క. సుదతీనూతనమదనా, మదనాగతురంగపూర్ణ♦మణిమయసదనా
సదనామయగజరదనా,రదనాగేంద్రనిభకీర్తి♦రసనరసింహా. 3922

నరసభూపాలీయము, ఆ 4 ప 83.

—♦ యతిభేదకందము ♦—

క. వలసినమేవులుగొని క్రాళ్లులావులునునిక్కలించి ♦ డుక్కగరిపయిన్
బులుగులుచట్టుప లార్చుచుఁ, గొలకొలమనికూఁతలిడుచు ♦ గూడులు సేరెన్.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 61

—♦ ఏకప్రాసనీసములు ♦—

సీ. డెందంబునింద్రియ♦బృందంబు నొకటిని, మ్పందంబుఁ గావించి ♦ క్రిందుపఱిచి
యందంబుగ మనోర♦విందంబునకు మూల, కందంబునౌ చిదా♦నందజలధి
నందంబు చిందువ♦మందంబుగానొందు, చందంబునం బొంద♦మందు లెల్ల
నిందించినను నభి♦నందించినను మేలుఁ, జెందించినను గీడుఁ ♦ జెందుసమ్మ
తే. డెందుఁ దగులుక విందుగా ♦ సందుకొనుచు, సందియంబులసందడి ♦ నిందఁజేసి
కందువేనిమనీషిస♦నందనాది, వందనీయుండ్లైనవా ♦ యందుఁ గలదు. 3924

సీతారామాంజనేయసంవాదము. ఆ 2 ప 150.

సీ. ఔరగంధపుమెట్టు ♦ దారిఁదారెడుపాఁప, కోరనోఁకినసెక ♦ యూరుటుకును
తీరైనపాండ్యరా♦ణ్ణారీకుచోదార, హారావళీయుక్త ♦ చారుగంధ
సారపంకవిహార♦హారిరై నిబిడశ్రృం,గారవనంబులఁ ♦ జేరిమీఱి
సారససారస ♦ పారసౌరభములు, చూరలుగొనుచుఁ గ♦ర్పూరముల కు
గీ. మారములు దోఁటి హిమవారి♦పూర మాని, పేరెములు చాటి మిగుల గఁ♦భీరము గను
సారె పురవీథి గడిదేటి ♦ స్వారి దిరుగు, మేర నందంద మందస♦మీరణంబు.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 17.

సీ. వనజాక్షి యాడఁబో♦యినతీర్థ మెదురయ్యె, ననురీతి నిటఁ గనుఁ గొనఁగ నయ్యె
వనజాతమిత్రుని ♦ తనయ యిక్కన్నియ, నిను భర్తగాఁ గోరి ♦ తనదు తండ్రి
యనుమతిఁ గొని సఖీ♦జనములతో నిన్ను, దినశక్తి కృతగేహ♦మున వసించి
నిను గురించి సపర్య♦లెనలేని భక్తిచే, నొనరించు చుండెను ♦ దినదినంబు

గీ. కనికరంబున ననుఁ బాఱిఁ ♦ గనికరంబు, మనుచునో వేఱు సేయునో ♦ యనుచుఁ గాచు
మనసు కడలేనికడలని ♦ మునుఁగుచు దరిఁ, గనక కనకాభగాత్రి యుం ♦ డెను రహి
కాళిందీపరిణయము. ఆ 2 ప 122.

— ♦ ద్విప్రాసము ♦ —

క. వనము నిఖిలజనసంజీవనము సక్ప్రద్దర్శనాభి ♦ వర్ధితపుణ్యా
వనము నిరంతరమునిసే, వనము పవిత్రజీవనము సు ♦ నపావనమై. 3927
ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. ప 41

క. మోమోటము లేకింద్రుం, డామాటం బలుక నలుక ♦ ననివిమన వైన్యల్
దామేటికిఁ దగ మని జే, జేమేటిం గారణంబుఁ ♦ జెప్ప మటన్నన్.
నయనోల్లాసము. ఆ 3 ప 10

క. ఆపురమవనిగమణిమణి, నూపురమై ఖేచరీవి ♦ నోదకరమహా
గోపురమై నృపకోటికిఁ, గాఁపురమై తనరు యజ్ఞ ♦ కమలాకరమై.
వల్లీపల్లవోల్లాసము. ఆ 1 ప 13.

— ♦ త్రిప్రాసము ♦ —

క. చిందమ్ముల చందమ్ముల, కెందమ్ముల జిగి దెగడు స ♦ కియమెడ కేశ్ మా
రందమ్ముల చెందమ్ముల, యందమ్ములగు మహీశాధ ♦ రాస్యేక్షణముల్.
ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 309.

క. హితులార యశ్వినీప్రియ, సుతులార యకారణంబ ♦ చొప్పడుఁ గడునీ
గతిమీర నిచ్చటికి స, న్మతిమీఱఁగ వచ్చు టెన్న ♦ మాభాగ్యమెకా.
నయనోల్లాసము. ఆ 3 ప 62.

— ♦ లాటానుప్రాసము ♦ —

చ. ఘనతనృసింహుఁ జూడఁ గల ♦ కన్నులు కన్నులు వాని కౌఁగిటం
జనవున నేపు చూపఁగల ♦ చన్నులు చన్నులు వానిమోవికిం
జొనిపినపాటలాధరము ♦ జున్నులు జున్నులు వానిమేనఁ జే
ర్చినసరసాంగవల్లికల ♦ చెన్నులు చెన్నులు వో తలోదరీ. 3932
నరసభూపాలీయము. ఆ 4 ప 78,

— ♦ వృత్త్యనుప్రాసము ♦ —

చ. సమదవిపక్షశిక్షణవి ♦ చక్షణదక్షిణదోరనుక్షణ
భ్రమదసిదుర్నిరీక్షసమ ♦ రక్షపితక్షితిపక్షతక్షర

త్సాహధికకోటితతురక్ష • శత్రుణరక్షితపక్షిలోకనిక్
గహలదళాక్షుఁ జేలు బల • గౌరవసింహనృసింహభూవరా.

నరసభూపాలీయము. ఆ 4 ప 77.

—• కకారాద్యక్షరకందము •—

క. కలకంఠము కరపులుకును, కలవింకముకంకణంబు • కహ్వాము కరుడున్
కలతవము కనకభుక్కును, కషుకును కంకమునుగాకి • కక్కెరకైదున్

ప్రపంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 230

—• ద్విరుక్తికందము •—

క. నకనకనినదుమునక్కలు, చకచకలపెలాప్పుతోడలు • జక్కనితోగలన్
వికవికనగుతెలిగన్నులు, వికచకమలవదనకోనరె • వేడుకమీఅన్.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. రద్య 460

—• పాదభ్రమకందము •—

క. దానవజలేజవనదా, భానుతతవిభాకరైక • భావితనూభా
మానాథవివిధనామా, యానసరసహారహీర • హాసరసనయా.

కవిరాజమనోరంజనము. ఆ 4.

—• పాదయమకము •—

క. ఔరా యోబనృపాలకు, మారా మనుమదనసమర • మాధుర్యుఁడపై
ధీరా నృసింహకూడితి, మారామనుమదనసమత • మాధుర్యుఁడపై.

నరసభూపాలీయము. ఆ 4581.

—• ఉభయభాషాకందము• —

క. రామను దేవర కావవ, యామాజేజేయనయమ • యామున్నలజే
శేమదినివారదేహయి, తేముద్దామోదరయది • తేలందానిక్.

లంకావిజయము. ఆ 2.

—• ఆంధ్రగీర్వాణభాషాశ్లేషము •—

క. దేవరమే లారసికా, యేవరసన్మానకమది • వే నసయము నీ
తావపునన్నాకదనం, దావాలాయమనుమాట • దప్పవినళయా. 3939

కవిరాజమనోరంజనము. ఆ 4.

◆ ఉభయభాషార్థానులోమవిలోమకందము ◆

కం. మానుగరవజేనమవర, గానుసనీతేరిలనవ ◆ గానివిడినురా
రానుడివినిగావనలరి, తేనీనను గారవమన ◆ జేవరగనుమా.

భద్రాద్రిపరిణయము. ఆ 4 ప 20.

◆ ఓష్ఠ్యము. ◆

కం. పాలోమీవిభవవపా, లోలుపగురుయశోపహామ◆లూరూద్భవవా
ఙ్మాత్రిలోపశోభివైభవ, లోలోర్మిపయోబ్ధివార్వి◆లోప్యనుభావా.

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1.

కం. భూమిసుమనోమరద్రుమ, వామాప్రమ్యస్సభామ◆వంశోద్భవపా
లోమీవిభుశుభవైభవ, భీమోపమభీమభీమ◆పృథుదోర్విభవా.

వరసభూపాలీయము, ఆ ప 175

◆ నిరోష్ఠ్యము. ◆

జయ దశరథరాజ ◆ జఠరసాగరచంద్ర, జయ తాటకాకరం◆జకకరీంద్ర
జయ ధరాదికజగ◆జ్జాలరక్షాదక్షు, జయ దయారసనిరం◆జనకటాక్ష
జయ సనాహల్యాఘ◆లయదాంఘ్రిసరసిజ, జయ సహస్రాదిత్య◆సదృశతేజ
జయ చంద్రధరశరా◆సన ధరాధరశక్ర, జయ నిరీక్షాసక్త◆జటిలచక్రి
తే. జయ ఖరాదినిశాట శి◆క్షానిధాన, జయకిరాతీకృతార్చన◆సన్నిధాన
జయ నిశాతశరాహత◆జలనిధాన, జయ జనకకన్యకాధీన◆జయ నిధాన

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 5 ప 238.

జయ జయ నగజానాయక
జయ జయ ఘనశైవహార ◆ జగదాధారా
జయ జయ శైలశరాసన
జయ జయ కాశీనిశాంత◆శాంతస్వాంతా. 8944

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 ప 77.

కలితజటాచ్ఛటా◆ఘటితకలానిధి, కలితాకతచ్ఛటా◆గ్రహనదేశ
కరకంకణీకృత◆స్థిరహారినశిరః, కద్రత్నకిరణస◆నాథదిక్క-
సంతతసకలని◆ర్జరరక్షణాధీన, గిరతీతతలస◆త్సారలీల
సరసిజహితసిత◆కరనిరంతరనయ, ననిరంతరాయతా◆ఘనఘృణిగణ

గీ. నారదశరజ్జలదకాశ★శారదాభ్ర,తతనయ ధరాజచందన★త్రిదశకీర్తి
కాలహరిచంద్రసచ్ఛాయ★కజనిగేయ,రైన వీలగశాకృతి★కాననయ్యె. 3945

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

ఓష్ఠ్యనిరోష్ఠ్యసంకరము.

శా. భూనాథోత్తమ జంభభంజనమహా★భోగాభిరామక్రియా
దానోజ్జృంభితవారిపూరభరితో★ద్యద్వార్ధివీచిచ్ఛటా
మానామేయసుధాబ్ధినిర్మలగుణా★మాధ్వన్మహోయూథప
శ్రీయాత్న పరిధమానభాగ్యకరవై★రివ్రాతభేదివ్రతా.

నరసభూపాలీయము, ఆ 4 ప 90.

అచలజిహ్వము.

మాపై పాపము మున్నే
భాపమునై మొనప్పమిష్మ★ప్రభమింపుంబే
మీపై ప్రేమంబేపై
పాపైపెంపొప్ప మమ్ముఁ★బంపుము భీమా.

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 ప 80.

క. భోగాంబువాహవాహవి,భాగేహోభావ్యకాంగ★భావభవముహో
భాగమహీభాగమహా,భోగావహబాహుభోగి★పుంగవభోగా.

నరసభూపాలీయము, ఆ 3 ప 159.

ప్రాసభేదము

క. పక్షీశ్వరతురగారథ,వక్త్రేమంకరగభీర★పాథోధిమహో
క్షాక్షీణధ్వజనుతదయ, రక్షింపుము వలదుపేక్ష★రాజీవాక్షా.

క. అనిసంశయంబుతోఁ దన, మనమునఁ జర్చింపఁగనక★మాలికనియె నే
నినుఁగని తెల్పినవాఁడా,యనుఁ డితఁడే జక్కఁజూడ★నమ్మాకొమ్మా.

క. మిత్రునితేజము విశ్వా,మిత్రునిశక్తి గలదంచు★మెండుగ మిధ్యా
మిత్రిస్తోత్రము వినను వి,ధాత్రుఁడు నీరీతి నీదు★తలవ్రాసెనొకో.

క. సేతును మంత్రములందఱు, సేతును దత్రిశులపేరి★వీరణమునకున్
సేతువిరిపించపడ శాలుపుగ, నేత్రవిధమ్ములను మీఁగ★లెరయే తనకున్. 3962

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము

—♦ భంగ్యంతరకల్పన. ♦—

క. మిన్నగు మొగమున నెలకలి, మిన్నగు రాదాని కౌను ♦ మెరుగణువు నలెన్
మిన్న నసా మిన్న నవా, ఖిన్న పగాం జాలవేమి ♦ మెప్పొనె ధరన్.

వల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 2 ప 194.

—♦ అనులోమము. ♦—

క. సారసనయనా పావనచర, సారవరాహాకనకద ♦ శివితతరానా
మా రాతతవిశదకనక, హారావరసారచనవ ♦ నాయనసరసా.

కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 4 ప 212.

—♦ సంస్కృతచతుర్థ్యంతములపద్యము. ♦—

సీ. మాధవాయ నమదు ♦ మాధవాయ సమస్త, సాధుయూధారామ ♦ మాధవాయ
శ్రీకరాయ దయాక ♦ సాకరాయ రుచిప్రి, భాకరాయ విపక్ష ♦ భీకరాయ
వ్యాపకాయ జగత్స్వ ♦ రూపకాయ నిగమ, స్థాపకాయ మతిప్ర ♦ దీపకాయ
కారణాయ భువన ♦ కార్యస్య దురితాబ్ధి, వారణాయ నతార్తి ♦ వారణాయ
తే. హారిణే భక్తహృదయవి ♦ హారిణే ఘ, హారిణే నంతవేదాంత ♦ ధారిణే వి
చారిణే పోషితానంత ♦ చారిణే ని, రంతరం తే నమోస్తు మాం ♦ త్రాహి కృష్ణ.

సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 2 ప 11.

—♦ అర్థయమకగీతము. ♦—

అమృతగోరాజకుండలీ ♦ శాభ్రిహంస
కళుచిమూర్తితనూకృత ♦ కామదేహ
అమృతగోరాజకుండలీ ♦ శాభ్రిహంస
కళుచిమూర్తితనూకృత ♦ కామదేహ. 3956

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 3.

—♦ అచ్చతెనుఁగుసీసము. ♦—

సీ. గుడుగుపాల్ మబ్బుటా ♦ పిడుగువానకుగట్టు, గొడుగువాటము దాల్చు ♦ పడుగువాఁడ
నుడుగువాల్ గమిమైల ♦ గడుగువారి మెఱుంగు, లుడుగువాగని వ్రేలి ♦ పడుఁగువాఁడ
పడుగువాలిక నని ♦ చెడుగువారిని చెండ, పొడుగువానగుకత్తి ♦ దొడుగువాఁడ
వడుగువాని గబలి ♦ నడుగువాకుపంజేరి, యడుగువాలఁగ ద్రొక్కు ♦ నడుగువాఁడ
గీ. నడుగు వదలనిజగజెట్టి ♦ ముడుగుటకును, చిడుగుడునగరిడిఁకడచె ♦ ష్కృద్ధగువాఁడ
పొగను కాటుక పేర్గొంచ ♦ వగవి వారి, నోమి నెక్కొన్న నలమాపు ♦ సామి మిన్న.

సంవత్సరయుక్తసీసము.

శ్రీముఖ ప్రభవ సు♦స్మేరాభ కౌస్తుభ, సర్వజిద్విక్రమ♦ చక్రిహస్త
సౌమ్య భావమునింద్రి♦ సన్నుతాంబుజభృంగ, యువ్యయానందహా♦ ద్భవ్యరూప
ధాత్ర సాధారణ♦ స్తవనీయ నిజచర్య, విభవ ప్రమోదాప్త♦ విబుధనాథ
జయ దుందుభిధ్వాన♦ చకితాసురాధ్యక్ష, దుర్మతి రాక్షస♦ శర్మహారణ
చిత్రభాను స్వభానుజి♦త్సిద్ధతేజ, విజయ నందన ఖరసూత♦ విధివినోద
మన్మథ క్రోధి ధర్మని♦ర్మథనపాత్ర, వృషగిరీశ్వరసంకాశ♦ వేంకటేశ. 3958

ఏకద్విత్రిచతుఃపంచషట్సప్తాక్షర క్రమపాదనియమసీసము.

సీ. రారారరారర♦రూరూరరేరార, రేరరరీరర♦రూరరార
భాభీరుభీభర♦ భారభేరీభేరి, భూరిభాభా భిభూ♦ భూభరాభ
నిలిపీనిలీనైక♦ లలనాకళానూన, లాలనలోలాక♦ళంకలీల
దరహారిదరధర♦ కరధరాదోదర, దారకాదరకరో♦ దారవరద
గీ. గోపబాలక పాలక♦ పాపలోప, పాలకవిలాసవేంకట♦ శైలవాస
భవ్యభావభవాకార♦ దివ్యరూప, రాధికాస్ఫుటదిక్ప్రారి♦ కాధరాంగ.

నవగ్రహ, నవరత్న, నవనిధి, నవరస ప్రతిపాదకప్రతాపసత్కీర్తిసీసము.

పద్మాప్తవిద్రుమ♦ ప్రభఁ గరుణగనిహి, మకరతశ్శృంగార♦ సుహిమ నెలసి
ఘననీలగురుమణి♦ ఖగరౌద్రతమ గేరి, శంఖజకవులహా♦ స్యంబు జేసి
క్ష్మాజవిదూరజౌ♦ ఘముకుందభయమిడి, కృతవజ్రవరతమ♦ స్థితిశమమయి
బుధపుష్యరాగసా♦ ద్భుతకచ్ఛఁ బరగించి, భానీలకుందభీ♦ భత్సమందఁ
గీ. దగి శుభోపద్మగోమేధి♦ కగరిమహార, వీరకేతుద్యుతి జయించి♦ వేఱు వేఱ
నీప్రతాపంబు సత్కీర్తి♦ నెగడె నౌర, యప్పయామాత్యకవివేంక♦ టార్యవర్య-
ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము.

నవగ్రహరత్నరసనిధానసీసము

పద్మరాగార్కప్రభా♦ భయానకమయి, హిమకరశౌర్యాద్భు♦ తము ఘటించి
నీలాప్తగురుచక్రి♦ నిధరౌద్రిగతిమించి, శంఖశుక్రోత్తమో♦ జ్జ్వలతపవ్వి
విద్రుమకాళిముకుంద♦ వీరకేతువు మీఱి, కుందతారామంద♦ శోపమూని
రక్తాంగవరపుష్య♦ రాగభీభత్సమై, నవనిదూరజసూత్ర ♦ కచ్ఛహాని

ప్రక్తుపచములనుగయణించి ♦ వసుధపెలయు, తనప్రతాపముశేంబులఁ ♦ దనరుచిబ్బుధ
నుతమహాపద్మగోమేధి ♦ కతరశ్రస, గంగ శృంగారుఁడగు వేంక ♦ టాద్రివిభుఁడు.

బహులాశ్వచరిత్రము. ఆ 1 ప 44

♦ నవరసయుక్తసీసము ♦

సీ. నిలువెల్ల శృంగార ♦ నిధిపుష్పవృదులాంగి, చంద్రుహాస్యను సేయు ♦ సఖముఖంబు
కరుణించుచెలికనుల్ ♦ కర్ణోత్పలములపై, చివురస్త్రరౌద్రింబు ♦ జిందునడుగు
పెనువీరమునకొండ ♦ పిండిసేయును చనుల్, మృగదృగ్భయానకం ♦ బగురచూపు
పాణు లంభోజబీ ♦ భత్సప్రవీణముల్, ప్రత్యంగ మద్భుత ♦ ప్రాక్రమంబు

గీ. ఇతరవిశ్వేద మొనరించు ♦ నతిపమూర్తి, నవరసావేశపూర్తివి ♦ న్యాసమింతె
గాన నింకొక్కచో నిల్వు ♦ గానఁబడదు, హారిజగన్మోహినీరూప ♦ మందుదక్క.

అంగశృంగారము, ప 34.

♦ నమశ్శివాయపంచాక్షరీసీసము ♦

యమనియమాయామ ♦ శమనిపేశనమనో, మానివశ్యాయ న ♦ మశ్శివాయ
యానాయమానసా ♦ నాయనవనవా, మ్నాయమయాయ న ♦ మశ్శివాయ
తనయోనియామినీ ♦ వామేశశశ్యంశు, మన్నయనాయ న ♦ మశ్శివాయ
వాఙ్ఞశూనుయాయిమా ♦ యానమానవాశేన, మానవాశాయన ♦ మశ్శివాయ
యని వినయమున మునియన ♦ యమునవిశ్వ, మనువనమ్మన నెమ్మనై ♦ మన్ననన్న
నెమ్మ నమ్మన నమ్మన నెమ్మ నేను, నోమునీశానయిమ్మన ♦ నేమియనిన.

వరాహపురాణము. సం. మ. ఆ 10 ప 56.

* ఈపద్యముచివరనుండిచదివిన సంస్కృతమును మొదటినుండి చదివినఁ దెనుఁగునగును.

* క. తావినువారికి సరవిగ, భావనతో నానుసతివి ♦ భావిను తేజా
తేవరగౌరవమహిమన, మావలసినకవితమరిగి ♦ మాకు నధీశా. 3964

కళాపూర్ణోదయము. ఆ 6 పద్య 172.

♦ శబ్దచిత్రసీసము ♦

సీ. తనసుదర్శనలీల ♦ తనసుదర్శనలీల, కరణి పుణ్యజనవ ♦ ర్గంబుఁ దెంపఁ
దనవిగ్రహోన్నతి ♦ దనవిగ్రహోన్నతి, వలె వసుమాయుధ ♦ పటిమ దెలఁగఁ
దనదుశ్రీవత్సంబు ♦ తనదుశ్రీవత్సమ్ముట్లఘనమాసంగతి ♦ లలిఁ దలిర్పఁ
దనదుదరస్ఫూర్తి ♦ తనదుదరస్ఫూర్తి, గతిశరజాతాచ్ఛ ♦ కాంతు లెసఁగఁ

గీ. బలిశవిలసిద్ధసాధ్యసు◆పర్వశర్వ, విధివిధుబ్రధ్నసాధ్యోధి◆విబుధసాధ
ఘోటనుతిపూజితగాథసాం◆త్వనిబ్బధాఖ్య, భూరిభగణీధరవిహార ◆ హారిశౌరి.

—ఏకసమాససీసము.—

కలిగాంగాసిప్రపద్మ◆దళలక్ష్మకరండ, రమణీయతుండిలమిళింద◆కులనినాద
ఘుమఘుమంపాళి◆ధిమిధిమిరిఘ్లోఘ, విలసితశోణ◆వల్లయముకుళ
కైతవదినశీష◆కా(శేషి కాద్యుత్తి, జాతవాతాహత◆చరితతుంగ
రంగత్తరంగస్ఫు◆రచ్చామరాదిమ, మంగళబిరుదాంక ◆ మహిమకలిత
గీ. వర్ణనీయాపగాధ్యసా◆త్త్వప్రభావ, ధుర్యగంగా(గజన్మహే◆తుపరిశస్త
హలకులిశమత్స్యపద్మాంకు◆శాతపత్ర, భవ్యమహనీయతావక◆పాదసేవ.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము.

—◆ ప్రాకృతసీసము ◆—

లచ్ఛిధణాహేయ ◆ లలితపాధ్యసయోాయ, భామ్మళోయజళోయ ◆ పుగాభణిజ్జ
ఖయుపతాయాకోయ ◆ గయతాయారఖయఖి, యారఖిందసిఖయర ◆ గయిణిగాస
యాసకజణయమ ◆ హేసగభయణిజ్జ, దిక్కమజాహతె ◆ ల్లోకకణాహ
పుణ్ణమయంకశా◆వణ్ణ స్సనుందర, ఖేమద్ధరాధార ◆ కిససవణ్ణ
గీ. ఫత్తకామియిపళవాణ◆పారియాయ, యాయయాయజణఝయయాయాయారూ◆పణ
వాసుదేయణయాణంద◆వణయణాహ, కిత్తణీజణయప్పిర◆ఖేహిదేయ.

దశావతారచరిత్ర. ఆ ౫.

—లాలిపద్యములు.—

క. మూడవనెలనుయ్యెలలోఁ, జేడెలు బందుకొనఁజేసి◆జిలిబిలిపాటల్
పాడుచు నూచుచునుండిరి, వేడుకతో రామరాయ◆విభుపౌత్రుమణిని.
సీ. లాలి మహారాజ◆లాలి నూతనభోజ, లాలి రావన్వయ◆రాజ లాలి
లాలి సద్గుణసాంద్ర◆లాలి సన్ముఖచంద్ర, లాలిమహిమహేంద్ర◆లాలి లాలి
లాలి పద్మదళాక్ష◆లాలి బాంధవపక్ష, లాలి యాశ్రితరక్ష◆లాలి లాలి
లాలి రమ్యాకార◆లాలి రాజకుమార, లాలి వాగ్జితవీర◆లాలి లాలి
గీ. భళిర శ్రీసూర్యరాయపౌ◆త్ర లాలి, లాలి శ్రీరామరాట్పౌత్ర◆లాలి లాలి
లాలి శ్రీసూర్యరాట్పుత్ర లాలిలాలి, లాలి శ్రీరామరాణ్మహా◆రాజ లాలి.
క. లాలీ విద్యలభోజా, లాలీ సుకుమారనైజ◆లాలీ మహరాజా
లాలీ ముఖజితరాజా, లాలీ శ్రీరామరాయ◆రాజా లాలీ.

క. లాలీ రాజకుమారా, లాలీ మాణిక్యహార • లాలి గభీరా
లాలి హిమాంశుధీరా, లాలీ శ్రీరామరాము • రాజా లాలీ. 3971

వాసవదత్తాపరిణయము. వ. వీ. యా. ల.

—• జోలలు •—

క. జోజో కమలదళేక్షణ, జోజో మృగరాజమధ్య • జోజో కృష్ణా
జోజో పల్లవకరపద, జోజో పూర్ణేందువదన • జోజో యనుచున్.

భాగవతము. స్కం॥ 10 పూర్వపద్య 190.

శా. కేలం బట్టి సకెంపుటాగొలుసులం • గించిన్ప్రలోలోజవో
ద్యన్మాల్యచ్ఛాయలు పొందవంపురవగుం • పు న్నింప బాలు న్వచో
లాలిత్యంబున నిద్రపొమ్మనుచుఁ దొ • ట్లం బెట్టి జోకొట్టుచున్
లాలో లాలి యటంచు నూఁపుదురు జో • లల్పాడి లీలావతుల్.

చంద్రభానుచరిత్రము. ఆ 1 పద్య 106.

ఉ. బాలుని దొట్టిలో నునిచి • పంకజనేత్రలు జోలపాడిరో
బాలశశాంకశేఖరుని • భక్తశిఖామణి రావో మహాత్మ రావో
పాలితకీర్తి రావో విమల • భానుసముజ్జ్వలదివ్యమూర్తి జో
జో లలితేక్షణా యనుచు • సొంపుజనింపఁగఁ గీరవాణులై.

ఒడయనంబివిలాసము. ఆ 3.

సీ. జోజో మహారాజ • రాజశకుంతలా, ప్రాక్తనపుణ్యత • పఃఫలంబ
జోజో సుభగతాను • భోజ రాజాన్వయా, మృతపయోరాశిరా • కేందుబింబ
జోజో విభాకర • తేజ నిజాప్తవ, నీపకనీపవ • నీపయోద
జోజో నుతసుధీస • మాజ సాగరమేఖ, లాభారభరణ క • ళావినోద.

గీ. యనుచు జోకొట్టుదురు జవ • రాండ్రఁ గూడి, జోల పాడుచు రాచూలి • సోలి బాల
కిసలయగ్రాసముదితకో • కిలకదంబ, కంఠకలనాదసమధుర • గానఫణితి.

శకుంతలాపరిణయము. పె. నా. ఆ 3 పద్య 85.

క. జోజో సువర్ణవల్లీ, జోజో బాలామతల్లి • జోజో తల్లీ
జోజో కీర్తిలవల్లీ, జోజో శ్రీకుముదవల్లి • జోజో తల్లీ. 3976

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము. క. వ. ఆ 6.

—• మేలుకొలుపులు. •—

ఉ. నిద్దుర మేలుకొమ్ము రజ • నీకర వంశవతంస కుంకుమం
బద్దిన భంగి మింటు నదె • యామిని చెల్లెలు కాల్య సంధ్య వా

నద్దియ సేయు చున్న యది ♦ యుష్ణ మయూఖసుత ప్రసూతికిం
బ్రొద్దులు సాచ్చి యున్న యది ♦ పూర్వ దిశా సరసీరుహాక్షికిన్.

శా. వైదర్భీ హృదయేశ మేలుకొని ని♦ర్వర్తింపు సంధ్యా నవ
పారిదుర్భావ విధేయమున్ విధికలా♦పంబున్ ముహూర్తంబులో
నాదిత్యుం డిటు దోడు సూపుఁ బలురుఁ♦ వాఃపిష్టపిష్టీకృత
క్ష్మాదిగ్వ్యోమమహాతమోఘ్న మున మో♦ఘంబున్ మయూఖౌఘమున్.

క. మేల్కొనుము దేవ యివె రాచిల్కలు గను మొగిచి యున్న ♦ చెలువలు దమకుం
బల్కులు నేర్పఁగ ముద్దులు, గుల్కెడు పల్కులను మేలు♦కొలిపెడుఁ గృష్ణా.

పారిజాతాపహరణము, ఆ 2 పద్య 58.

సీ. చ్ఛోఱవై వారాశిఁ♦దాఁటి చోరునిఁ జీరి, మీఱుచారువిహార♦మేలుకొనుము
మేటితాఁబేటిబూ♦మెలు పూని మంధాన,శైల మెత్తిన ధీర♦మేలుకొనుము
ఘోణి వై సంభృత♦క్షోణివై రిపుయుద్ధ,కేళిఁ గూల్చినశూర♦మేలుకొనుము
భక్తుమాటలఁ బట్టి♦బలుకంబమునఁ బుట్టి, మెఱసిన నరసింహ♦మేలుకొనుము

గీ. లీల వటువృత్తిఁగను ధన్య ♦ మేలుకొనుము, మేదినీశప్రవర్ధన♦ మేలుకొనుము
శూలికోదండఖండన ♦ మేలుకొనుము, నీలనీలాంబుదశ్యామ♦మేలుకొనుము.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 5 ప 242.

—♦ నివాళులు. ♦—

సీ. పద్మరాగనవీన♦పాత్రికపరిఘలకుఁ, గరనఖద్యుతులు శృంగా♦ర మొసఁగఁ
దిన్న రైవిలసిల్లు♦దీపదీప్తులకును, కలికికన్నులడాలు ♦ జెలు వొనర్ప
ఘనసారవర్తికా♦కలితగంధమునకు,తనుసౌరభంబు మో♦దంబు సేయ
మధురమంగళగీత♦సహితవాదములకుఁ, గరకంకణధ్వనుల్ ♦గరిమ యిడఁగ

గీ. మెఱుఁగుశెక్కులకాంతులు♦ నెఱయఁ బర్వ,వజ్రతాటంకరుచులకు♦వన్నె వెట్ట
వారిజానన లపుడు ని♦వాళు లొసఁగి, రమ్మహీపాలునకుఁ బ్రియ♦ తమ్ము లలర,

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 4 ప 11.

—♦ శోభనగీతము. ♦—

శోభనమే విష్ణునకున్, శోభనమే భక్తభవన♦సుచరిష్ణునకున్
శోభనమేజిష్ణునకును, శోభనమే కృష్ణునకును♦శోభన మనుచున్. 3982

ముకుందవిలాసము, ఆ 3 ప 305.

—॥ వరూథినీప్రవరాఖ్యలు ॥—

ఉ. ఇంతలు కన్నులుండఁ దెరు ♦ వెవ్వరి వేఁడెదు భూసురేంద్ర యే
కాంతమునందు నున్న జవ♦రాండ్ర నెపం బిడి పల్కరించు లా
గింతియ కాక నీ వెఱుఁగ♦వే మును వచ్చిన త్రోవ చొప్పు నీ
కింత భయంబు లేకడుగ ♦ నెత్తితి వైతిమి మాట లేటికిన్.

సీ. చిన్ని వెన్నెలకందు ♦ వెన్ను దన్ని సుధాబ్ధిఁ, బొడమిన చెలువ తోఁ♦బుట్టు మాకు
రహిపుట్ట జంత్రగా♦త్రముల రాల్ గరఁగించు, విమలగాంధర్వంబు ♦ విద్య మాకు
ననవిల్తుశాస్త్రంపు♦ మినుకు లావర్తించు, పని వెన్నతోఁ బెట్టినవి మాకు
హాయమేధ రాజసూ♦యము లనఁ బేర్వడ్డ, సవనతంత్రంబు లుం♦కువలు మాకుఁ

గీ. కనకనగసీమఁ గల్పవృ♦క్షములనీడఁ, బచ్చరాచట్టుగమి రచ్చ♦పట్టు మాకుఁ
బద్మసంభవ వైకుంఠ♦భర్గసభలు, సాముగరిడీలు మాకు గో♦త్రాగ్రసురేంద్ర. 3968

క. పేరు వరూథిని విప్రకు,మార ఘృతాచీ తిలోత్త♦మా హరిణీ హే
మా రంభా శశిరేఖ లు,దారగుణాఢ్యలు మదీయ ♦ లగు ప్రాణసఖుల్.

మ. బహురత్నద్యుతిమేదురోదరదరీ♦భాగంబులం బొల్చు ని
మ్మహిమాహార్యమునం జరింతు మెపుడుం ♦ బ్రేమన్ నభోవాహినీ
లహరీశీతలగంధవాహపరిఖే♦లన్మంజరీసౌరభ
గ్రహణేందిందిరతుందిలంబు లివి మ♦త్కాంతారసంతానముల్.

క. భూసుర కైతవకుసుమశ,రాసన మాయింటి విందు ♦ వైతివి నాకున్
మ్మా సముదంచన్మణిభవ, నాసీనత సేదదేఱి ♦ యాతిథ్యంబున్.

తే. కుందనమువంటి మేను మ♦ధ్యందినాత,పోష్మహతిఁ గందెపడ దాఁక♦నొప్పు లోలుకు
వదన మస్మద్గృహంబుపా♦వనము సేసి,బడలికలు వాసి చను మన్న♦బ్రాహ్మణుండు

ఉ. అండజయాన నీ వొసఁగు♦నట్టి సపర్యలు మాకు వచ్చె నిం
దుండఁగ రాదు పోవలయు♦నూరికి నింటికి నిప్డు డేను రా
కుండ నొకండు వచ్చి మతి♦యొండును భక్తియు నాలు సత్క్రియా
కాండముఁ దీర్ప వేఁగ చనఁ♦గా వలయుం గరుణింపు నాపయిన్.

ఉ. ఏ నిఁక నిల్లు సేరుటకు♦ నెద్ది యుపాయము మీమహత్త్వముల్
మానిని దివ్యముల్ మదిఁ ద♦లంచిన నెందును మీ కసాధ్యముల్
గానము గాన దల్లి పరి♦జంలన్ ననుఁ గూర్పు మటన్న లేఁతన
వ్వానసీమఁ దోఁప ధవ♦ళాయతలోచన వాని కిట్లనున్. 3989

ఉ. ఎక్కడియూరు కాల్ నిలువ•కింటికిఁ బోయెద నంచుఁ బల్కె దీ
వక్కట మీకటీరనిల•యంబులఁదన్ సరిరాక పోయె నే
యిక్కడిరత్నకంబళము • లిక్కడినందనచందనోత్కరం
బిక్కడిగాంగసైకతము • లిక్కడియాలవలీనికుంజముల్.

ఉ. వేలిమియున్ సురార్చనయు • విప్రసపర్యయుఁ జిక్కె భుక్తికిన్
వేళ యతిక్రమించె జన•నీజనకుల్ కడు వృద్ధు లాఁకటన్
సోలుచుఁ జింతతో నెదురు•సూచుచు నుండుదు రాహితాగ్ని నేఁ
డూల్చుసమస్తధర్మములుఁ • దొయ్యలి నేఁ డిలు సేగఁబుండెనన్.

ఉ. నిక్కము దాఁప నేల ధర•ణీసురనందన యింక నీపయిం
జిక్కె మనంబు నాకు ననుఁ • జిత్తజుబారికి నప్పగించెదో
చొక్కపు మరందమధ్యముల • చూఱలఁ బాటలు వాడు తేంట్ల సొం
పెక్కినయట్టిపూవుఁబొద•రిండ్లను గౌఁగిట గారవించెదో.

వసుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 41-53.

— చెంచులక్ష్మీనృసింహమూర్తులు. —

సీ. వెరవున నిష్పుహా•ల్వేమరు బియ్యమ్ము ను, నెర నేర్తువె ధా•నింపు మాఱి
నిసుకపాకండ్లపై • వెస నండఁ గలవే యు, సిరికకాయల గొంతి • జేర్పఁ గలవె
వటబీజసంతతి • వలనపరీణత, మొలకలెత్తించెడి•బల్మి గలదె
మధుమక్షికల దోలి • మధుకోశముల తేనె, గుటుకు గా వడవోసి•కూర్పఁ గలవె
గీ. యచ్ఛమహారణ్యముల నొంటి • నరుగుదెంచి, క్షుత్పిపాసల కోరువ•నూటి గలదె
పారుటాకులఁ దెచ్చి యిం•పారఁ బ్రదుల, వస్త్రములు గూర్పఁ గలవె యో•వన్నెకాడ.

చిత్రవతీపరిణయము, ఆ 1.

సీ. పతిబాలరైనఁ జె•ప్పనిబుద్ధి గలదను, మా తల్లి వినినఁ బల్లాఱుఁ గసరు
కులగోత్రములవన్నె • గొనియున్న మా తండ్రి, విన్నంత మిక్కిలి • వెఱపుఁ జూపు
మాయత్త తెలిసిన•మాటికి మర్మంబు, బయటఁ బెట్టుచు నవ్వ•పాలు సేయు
గుణవంతుఁ డాలు మా•కోడ లంచు గణించు, మామ మా సుగాంచిన•మాట వచ్చు
గీ. బావ వినినంత దెబ్బలే•ర్పాటు సేయు, మఱఁది గనుఁగొన్న నిలు వెళ్లు•మనుచుఁ దఱుము
తపుఁ డెఱిఁగిన నాపొందుఁ • దలఁపఁ డింక, సామి! యేనింద కెట్లోర్వఁ • జాలియుందు

సీసమాలిక. ఇవ్విరిదోఁటలో•నేటికి మెలఁగెద, వింతి నీమగనిపే•రెవరు చెపుమ
ఎవ్వరైతే నేమి • యేకార్యమున్నది, యెందు వెంచేయుదు•వంద్యుఁ జనుము

సుదతిరో నీమోముఁ♦జూచినవారికి, దలఁగిపోవఁగ మది♦తాళునటవె
తలఁగఁక మాయొద్ద♦నిలిచిన నీకేమి,గలదు మాయింటికిఁ♦గ్రమ్మఱఁజను
మొంటిమెలఁగెద వీ♦వువిదరో నీవెంట,పొందుగా జోడు నే♦నుందు నటవె
బంటుతనం బెల్ల♦బాగాయె మాచేతఁ,బట్టినవిండ్లు ని♦ర్భయతఁ దెలుపు •
తీర్థైనముత్తెంపు♦టారమిచ్చెద నొక్క,మాటు ముద్దిడి జాలి♦మాన్పఁ గదవె
మాటిగా డౌర యీ♦లాటిమాటలు పల్కఁ,గడనబోటిగఁ జూచి ♦ నుడువఁ
దగునె

యలరుబూఁబొదలలో♦నాలఁ బాడుచు,గొఁత ప్రొద్దిట్లు గ్రీ♦డింత మటవె
మేలాయె నీతోడ♦నాలుపాడ నా,మేనమఱందివా♦మేర లగునె

గీ. కలికిరో నిన్ను మదిలోన♦గలయఁగోరు,చిలువమలరాయఁడ నెకొమ్మ♦చెలిమిఁగనవె
ఎలమితోడుత నాసామి♦వైతి సెమి! బల్మిఁ బట్టఁగఁ జూచుటే♦పాటివలపు.

మ. కలలో నిన్నటిరేయి వెన్నఁడొకసిం♦గారంబు గన్పట్టి...
......ధట్టించెఁ గవుంగిలించెఁ దమిదే♦న్పన్ ముద్దు లంకించెఁ జె
ప్పఁ్రాలఁ గోరుల్ జిలికించె మోవిఁ బలునో♦క్కుల్ నించె నాయూఁడివే
డ్క్రల వేమో పచరించె సంతటను మే♦ల్కాంటిన్ నిజం బంతయున్.

సీ. కలికి నీముఖచంద్ర♦కళలు చూడకయున్న, మోహాంధకారమ్ము♦మొగియు టెట్లు
తరుణి నీయధరామృ♦తంబుఁ గ్రోలకయున్న, వలరాచబలుదూప♦వాలఁగు టెట్లు
భామ నీ...దగ్గ♦సీమఁ జేరకయున్నఁ, గమ్మవిల్తునిదాడిఁ ♦ గడచు టెట్లు
పొలఁతి నీనెనరుఁజూ♦పులవృష్టి గురియక,కోరిక పైరులే♦కొలఁదిఁ బండు

గీ. వెలఁది నను గౌఁగిటను జేర్చి♦వెఱపు మాన్చి, ...సామ్రాజ్యమేలించి♦మనుపవేని
మనవిఁ గొనవిందు నీపొందు♦మనమునందు, మఱువఁ గలనైన నీయాశ♦మందయాన.

గీ. చానకెమ్మోవిపానకఁ♦బానకున్న, విమలజలపూరపువ్వసా♦గములచేత
దప్పితీఱునె యీలాటి♦మెప్పువేళ, సుదతి సమయోచితములు సఁ♦స్తుతులనుచులు.

గీ. అన్యకాంతాధరామృతం♦బానసేయు, టంకరాటప్టిమాని నిపం♦డగును నిన్ను
నాత్మసతిగాఁగఁ గోరి నీ♦యధరమధుర, మధురసం బానచేయుట♦మధురవాణి.

సీ. తమిపెఱిని ద్రెంచు♦తఱిని సారపుమోవి,నంటు దేఱఁగ ముని♦పంట నొక్కి
యిరుజొబ్బుకౌఁగిళ్ల♦నెనసి లోఁబొడ దిన్న,గడల బంధించి స♦ట్టైదలకుండ
నిద్దర మొక్కలై♦నిద్దురఁ జెందుచో, నన్నుఁ గన్మొఱఁగియ ♦ వన్నెలాడి
యేమ మున్నిటురీతి♦నిట్లు లుండఁగఁ దాను, గౌఁగిలి వదలుట♦కలుగు టెట్లు

గీ. పూని యిట్టువంటివింతలే♦పూవుఁబోణి, నేర్పు బళిబళి జాగేల♦నీలవేణి

మఱుపఁజాలను నీహొంగు♦మధురవాణి, మోహవారిధిఁ దరిఁజేర్చు♦ముద్దుహరిణి.

చ. పలుమొన మోవినొక్కినను♦బల్మఱుఁ దేనియ చిందునంచు గో
పులు జిగి......లఁటివఁ జూ♦ఱుకున్న బిక్కటిలున్నటంచుఁ గే
ల్బలిమిని గౌఁగిలించినను ♦ బంగరుమై కసుగందునంచుఁ గా
వలసినయట్లు బల్ ......♦వన్నెలదీఱక మోసపోయితిన్.

సీ. పరిపక్వసురసాల♦ఫలరసంబులు గ్రోలు, కీరంబు చనునె దు♦త్తూరములకు
తెఱఁగంటిమాని పూఁ♦దేనె లానెడి తేఁటి, చేరునే చెనటిబ♦ర్బూరములకు
కలమాళితలిరుమిం♦దులఁగందుఁ గోయిల, చొచ్చునే యలవేము♦జొంపములకు
మినువాఁక తరఁగచా♦లున నూఁగు రాయంచ, డాయఁ గోరునె జల♦ప్రాయములకు

గీ. వేంకటాచలనాథుఁడై♦వెలయువాఁడు, మదికి హితమౌనె యొకరాకు♦మానుఁగడియ
బోటి నీవెంత దానవి♦లాటిమాట, లింక వినఁజాల మదిలోన♦శంక లేల.

వెంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 3.

— లక్ష్మీనారాయణులు —

సీ. మంజులాధరసుధా♦మాధుర్యమానుమఁ, గలశాబ్ధికన్యతోఁ ♦ గలయవలయుఁ
జౌశీత .. ♦ చతురతల్ నెఱపుము, మీనాంకజననితో ♦ మెలఁగవలయు
జక్కవమద్దులు గారు ♦ చెక్కిళ్లు నొక్కుచు, శ్రీదేవిఁ గౌఁగిటఁ జేర్పవలయు
...సామ్రాజ్యసౌ♦ఖ్యాబ్ధి నోలాడుచు, వనజగేహినితోడఁ ♦ బెనఁగవలయుఁ

గీ. గమలచిరకాలమెడబాసి ♦ గటువుదెఱఁ, గోర్కులీడేరఁగాఁ గేళి♦గూడవలయు
ననుచు నిమిషంబు యుగశతం♦బగుచుఁ దోఁప, నెదురుచూచుచునుండెఁ బ♦ద్మేక్షణుండు

సీ. మృగనాభితిలకంబు♦నొగి దిద్దునెపమున, మెఱుఁగుజెక్కులపైన ♦ మీటుచుండు
మణిసరంబులచిక్కు ♦ మలపించునెపమున, మలసి చక్కిలిగింత ♦ గొలుపుచుండు
నుపగూహన మొనర్చు ♦ నెపమున నధరాధరామృతపానంబు ♦ నాచరించుఁ
జెలఁగి చూర్ణాలకం♦బులచిక్కు వదలించు, నెపమునఁ గీల్జడ ♦ నివురుచుండు

ఆ. నిట్లు కొంతదేవ ♦ విద్దతి..., మమితకంపమాన ♦ మమితఘర్మ
మమితచిత్రవే ♦ మమితసుఖానంద, మమితకుతుకమయ్యె ♦ నంతనంత. 4014

సీ. కొలుకులు చదలి చి♦క్కులువడ్డ హారముల్, సడలిన రత్నభూ♦షా చయములు
గొనఁగోళ్లఁ దెనఁగొన్న ♦ కరసరోజంబులు, సుడివడ్డ మందార ♦ సుమసగములు
పుక్కిళ్లఁ జెందు తాం♦బూలరసంబులు, చిందరవందరైవిడు ♦ చిన్నపూసలు
శ్రమబిందు సంకీర్ణ♦చందనలేపముల్, కడు నిద్రఁ జొక్కిన ♦ కన్నుఁగవలు

గీ. కటులదిగజాయదివ్యాంశు ◆ కములు కలిగి, వేడ్క విగురొత్తఁగా నిశా ◆ వేళలందు
జలధిరాజన్యకన్యకా ◆ చక్రిపతులు, చిగురుసెజ్జను సుఖనిద్రఁ ◆ జెందిరప్పుడు.

మహాలక్ష్మీపరిణయము. ఆ 5 పే 149

సీ. కలికిచే నొకవేళ ◆ గానంబు చేయించి, యతివేడ్కతోడఁ దా ◆ నాలకించు
పణతిచే నొకవేళ ◆ పద్యముల్ జదివించి, తేటగా నర్థముల్ ◆ దెలుపుచుండు
మగువచే నొకవేళ ◆ మడుపులు జుట్టించి, మించుగా జేతి కి ◆ ప్పించుకొనుచుఁ
బద్మాక్షి నొకవేళఁ ◆ బాన్పుపై నిడికొని, వేడుక సరసంబు ◆ లాడుచుండు
గీ. చేరిమదిరంగ నాచెలి ◆ మోము తనదు, మోముపై నంటగా వంచి ◆ ముద్దుగొనుచు
గ్రిక్కునమునుక్కునన మోవి ◆ నొక్కి కౌఁగి,లించునొకవేళ మిగులలా ◆ లించుకొనుచు
క. పొలతుక తనపై నెయ్యపు, టలుకన్ బవళించియుండు ◆ నత్తఱి మనుపూ
ములికీ కలికీ చిలుకల, కొలికీ లెమ్మనుచు ముద్దు ◆ గొని లాలించున్.
సీ. వలపించు నొకవేళ ◆ వనితపై మోహంబు, దగిలి యొక్కొకవేళ ◆ దానె వలచు
పల్కరించఁగ జేయు ◆ పణతి నొక్కొకవేళ, భ్రమనుచా నొకవేళఁ ◆ బల్కరించు
నవ్వించు నొకవేళ ◆ నాతి ముచ్చట విని, తలయూచి యొకవేళఁ ◆ దానె నవ్వు
నోడించు నొకవేళ ◆ నువిదనాటలయందు, దడబడి యొకవేళఁ ◆ దానె యోడు
గీ. మురసి యొకవేళ సఖికి తా ◆ ముద్దు బెట్టు, నతివ నొకవేళ దానె ము ◆ ద్దాడుచుండు
...డేలు మాధవుఁ ◆ డొక్కవేళ, రమణి నొకవేళఁదా.....డేల్పు.

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము. ఆ 4 పే 81-85.

—: యామినీపూర్ణతిలకావిహారములు :—

క. మధురాధరమధురసుధా, మధురాలాపములఁ బ్రేమ ◆ మన్నింపఁగదే
మధురాజితనవకుంజను, మధురాజితదంతకాంతి ◆ మహిమ జెలంగన్.
క. హరిణీకృతాధరస్మిక, భరణీవరణీయచిత్త ◆ భవవనభరణీ
హరణీసుఖకరణీవర,తరుణీయధరామృతంబు ◆ దయసేయఁగదే.
క. బిగిమాటల మరుఁ డొగి జిగి, బిగిమాటలరించి పొంచె ◆ బిగికౌఁగిటజే
రఁగఁజేరిచి వగ గూరిచి,దగవేరిచి మనుపవేలఁ ◆ దగునె బాలా.
క. మనవే నెవరుగ వేగము, గొనవే నవిలుతు బారి ◆ గొనబెనగొనవే
వినవే నిను వేడెద నెద, నను వేడ్కను మనుప వేల ◆ నవ్వేందుముఖీ.
క. ఇంతయు దయ జూడఁగ నను, జింతలవంతలను జివక ◆ జేయుట దగునే
యింతీ విరిబంతీ మను, దంతీ మురిపెములదొంతి ◆ తరుణీసుకాంతీ.

క. అలికీరకేకికోకిల, ములవేలలమోసములను ♦ నలికితి నహహా
కలికీ ముసుగులికీ మను, ములికీ వలపేటివట్టి ♦ ములకాయోగదే.

క. కొమ్మా నెమ్మది గోకలి, కిమ్మా యిమ్మాటలంగు ♦ లిమ్మాటలు నై
కొమ్మా యిటె రమ్మా మది, ముమ్మాటికి నమ్మకొమ్మ ♦ ముద్దులగుమ్మా. 4027

సీ. వలకాక దీరగాఁ ♦ గిలనింపకున్నర, వ్వలకాకదీరదో ♦ కలువకంటి
తెరగుపాటునదీసి ♦ జేరకున్న మానుఁడే, తెరవుబాటించునో ♦ తెరవమిన్న
కులుకుగుబ్బలరొమ్ము ♦ గుదియింపకున్ననో, కులుకుగుబ్బలరునో ♦ తలిరుబోడి
తళుకుజెక్కులముద్దు ♦ తమిదీరకున్నఁ గ్రొ, త్తళుకుజెక్కులమునో ♦ జలజగంధి
గీ. మేల నన్నేలవేల యీ ♦ వేళఁ జాల, జాలిపాలైతి నిఁక జల ♦ మేలఁ దాళఁ
జాల నీలావిశాలక ♦ పోలఫాల, భాలలితమృగమదపుంజ ♦ బాలబాల.

ఉ. వాగురులయ్యెనేమరుని ♦ వార్తలు మోహ మిదేమొ జూడఁగా
సాగరమయ్యెనే వలపు ♦ జాడ లివేమొ దలంప రేబగల్
జాగరమయ్యెనే మధుర ♦ సంబులు నాచవిజూడ చేదుబా
టోగిరమయ్యెనే యిఁక నె ♦ టోగదె నీవిఁక బాగుచేసినన్.

సీ. అతివనీకెమ్మోవి ♦ యరుణబింబబలంబు, సఖియనీనెమ్మోము ♦ చంద్రబలము
చామ నీమెయిగోము ♦ సద్వసుంగళబలం, బబల నీచూపుసో ♦ మాఖ్యబలము
కొమ్మనీచనుదోయి ♦ గురుబలం బలరుల, బొమ్మ నీపలుకులు ♦ కార్యబలము
కలికి నీమురిపెంపు ♦ గతులు మందబలంబు, ముదిత నీవేణిత ♦ మోబలంబు
గీ. అతనుకేతుబలంబు చే ♦ లాంఛలంబు, రమణి నీనఖపాళితా ♦ రాబలంబు
లలన నీవబ్బుచే మంచి ♦ లగ్నబలము, గాకయున్నదె శుభము లోకములయందు.

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము. ఆ. ౬.

శా. అంధుం డెక్కడ చంద్రుఁ డెక్కడ తదీ ♦ యంబైనయావర్ణనా
బంధం బెక్కడ నిట్టి వింత గలదే ♦ భావింప నెచ్చోటనై
నం ధాత్రీందుఁడు మాకు నిర్వురకు నం ♦ దం బొప్ప నన్యోన్యహృ
త్సంధానంబగునంచుఁ జేసె నిటులం ♦ జర్చింప వేఱున్నదే.

క. వ్రతభంగ మయినఁ గానీ, మతిమంతు నుదాత్తవేషు ♦ మానితవిద్యా
న్వితునిం గాంచెదఁ గన్నుల, కతులమహోత్సవముగాఁగ ♦ యని చెలి ప్రీతిన్.

ఉ. తామరసాక్షి నీనిశిత ♦ దారుణవీక్షణతీక్ష్ణబాణముల్
వేమఱు నాటి నాహృదయ ♦ వీథివ్రణం బొనరించెఁ జూడుమా

నీ మెయి సౌరభద్వితయ ♦ మియ్యవె ఘ్రాణదఁ జూతపూసెదన్
నీ మధురాధరామృతము ♦ నీ... కుంకుమపంక మేర్పడన్.

సీ. సరవి నెన్నఁడును భో ♦ జనము సేయఁగలేదు, నీమీఁది ప్రీతిచే ♦ నీరజాక్షి
యెలమి నెన్నఁ డిం ♦ తులను గూడఁగలేదు, నీమీఁది ప్రేమచే ♦ నీరజాక్షి
యరయ నెన్నఁడు చంద ♦ నాదిచర్చయు లేదు, నీమీఁది ప్రీతిచే ♦ నీరజాక్షి
చెలఁగి యెన్నఁడు మాల్య ♦ ములు ధరింపఁగలేదు, నీమీఁది ప్రీతిచే ♦ నీరజాక్షి

తే. గాన భవదీయవిరహరో ♦ గమున నాకుఁ, గలవరింతల మనసల్లు ♦ గాఁదనన్నుఁ
గాంచి ప్రమోదనైన స ♦ త్కృతిని నన్ను, రాగమిటు మాని బ్రోవవే ♦ రాజపుత్త్రి.

సీ. శృంగారమూర్తివై ♦ చెలువొందు నినుఁ జూడ, వలెఁ గాక కన్నులు ♦ గలఫలంబు
చక్కనైనట్టి నీ ♦ చెక్కులు ముద్దాడ, వలెఁ గాక కెమ్మోవి ♦ గలఫలంబు
మది కింపు సేయు నీ ♦ యొద్ద ఱొమ్ము పెన గ్రుమ్మ వలెఁ గాక ..... ♦ గలఫలంబు
నేర్పు మీరినయట్టి ♦ నీతోడ మాటాడ, వలెఁ గాక నాలుక ♦ గలఫలంబు

గీ. సేవ సేయంగవలెఁ గాక ♦ చెలువరాయ, యలరులను గేసు చేదోయి ♦ గలఫలంబు
కలసి... మెలఁగుటవలనఁ గాక, కవిశిఖామణి చెలిమిచే ♦ గలఫలంబు.

చ. సమయ మెఱింగి నేఁదలుపు ♦ చాటున నుండఁగఁ గేలుదమ్మి మో
హమున మొగంబునం దిడి మ ♦ హాగమనంబుఁ దలంచి చూచుచుం
గ్రమమున నత్కులాంకపద ♦ కాండములన్ మృదుగీతిఁ బాడుచున్
రమణి మనోవికారయయి ♦ రాజిలు దాని మదిన్ భజించెదన్.

బిల్హణీయము, ఆ 5.

— ♦ రాధాకృష్ణులు ♦ —

క. ఆహాహో యని దెల్పుదు, సాహసమున రాధ కృష్ణు ♦ జనకిన వేళన్
యూహింపఁడు నీ వంబని, బాహాటముగాగ రాధ ♦ పదములు బట్టున్. 4031

సీ. పిఱుదదగ్గరి మొగ్గి ♦ బిగి........, నొత్తుచు నెత్తికురుల్ ♦ నునుపు దీర్చి
యొడికట్టు పైదొడ ♦ లూని తిల్కము దిద్ది, గద్దించి బుగ్గలు ♦ గంటుసేయు
బలుజరీబుస్తులు ♦ పైని శృంగారించి, బిగికౌఁగిటను జేర్చి ♦ పెదవి నొక్కి
అదరిపాటున వచ్చి ♦ యదిమి ముద్దిడుమని, వదలక ముద్దుల ♦ గుదులు గుచ్చు

గీ. మరలి వేగిరరమ్మని ♦ మనవి వ్రాయు, బాసి నిముసంబు యుగమని ♦ పలువరించు
నిమిషమైనను నెడబాసి ♦ నిలువగలదె, మోహహాహా కృష్ణునకు దగి ♦ యుండె రాధ.

సీ. ఏమిరా కృష్ణ నా♦సామి రారాయని, వద్దికదండముల్ ♦ వంగిరొంగిసంగ
నాముద్దు లల్లుఁడా ♦ నమ్మితిరాయని, మోము తప్పక చూచి ♦ ముచ్చటించు
నేమోయి మాధవా ♦ యొచటికేఁగితివని, పనిలేనిపెపములఁ ♦ బన్నుచుండు
అగునయ్యావయ్యారి ♦ మత్తకు జూపకు, దగదు నీకని గుట్టు ♦ మిగులఁ బల్కు
ఆ. మోహవార్ధిలోన ♦ మునుఁగుచుఁ దేలుచు, సాహసంబుఁ జేయఁ♦జాలలేక
గదియుమాను మఱల ♦ గౌఁగలించును రాధ,...ఓనమాలు ♦ నభ్యసింప.

బృందావనవిహారము.

సీ. తొడలపైనుంచి యు♦గ్గిడువేళ చికిలిపెం,దొడలసందొయ్యార♦బుడికిజూచు
వేడుకవిందుల♦విందులంచును బిల్వఁ,గదిసి పయ్యెద జార్చి ♦ కౌఁగిలించు
ననుముద్దుబెట్టుమం♦చును వేడుకొన గోటి,కొనజెక్కుమీటి చుం♦బన మొనర్చు
ముదముతో నెత్తుక♦మోవిముద్దాడినఁ, జక్కెరకెమ్మోవి♦ చప్పరించు
గీ. పట్టుకొనిలేమ గతిసేద్య♦కట్టుకొంగు, తొలఁగి జఘనంబు గనుపింప♦గలసి నవ్వు
నెన్ని మాయలు నేర్చె నీ♦చిన్నికృష్ణుఁ, డనుచుఁ దనుబెంచురాధ ము♦ద్దాడ శౌరి.
సీ. ఫలపుష్పములు దెచ్చి♦పట్టుమంచుసుశైఁటు,నించుచో........దా♦కించు దేల
నిట్టట్టు త్రోవల♦నెదురైన నెదురుగ, నొయ్యారిమేనుమే♦నొరయ నేఁగుఁ
జీకటిలోఁ గన్నుఁ♦గెలియ నాపైవయ్య,లేదటే యని కౌఁగి♦లింపఁ దివురు
సఖులతో ...రహ♦స్యములు ప్రసంగించు, నెలనాగ వినఁగ తా♦నెఱుఁగనట్లు
గీ. చిలుకసాంబ్రాణి తేజివ♦జీరు గెరు, కమ్మనెమ్మేన వగవగ♦సొమ్ములూను
దొమ్మె మెరయించు శ్రీకృష్ణుఁ♦డెల్లవేళ, రాధతిలకించుకొనెడియా♦రాటమునను.
సీ. పనిలేనిపనిబూని♦పైఁడియందియ ఘల్లు,ఘల్లనఁ గృష్ణుచెం♦గట వసించుఁ
దనవెంట యతనిదా♦కిన గిరుక్కున మొగం,బోరదై చూచు సి♦గ్గొలయఁజూడ్కి
నేశెల్లనమ్మవా♦నికి నెట్లు దోఁచునో, చెలుఁగుదాకినటంచుఁ♦జెవికి వెలుపు
నెటుల దోచినమంచి♦దేయన్న మటిచాలు, శామ్మంచుఁ గెంగేల♦తమ్మిపైచు
గీ. వానసము వంచు బొటనవ్రే♦లవనివ్రాయు, వేడినిట్టూర్పులుంచు నా♦వెరయొఱుంగ
వింతకదెయంచుననుబ్రొక♦వంతలోన, గుబ్బుమబ్బువచొక్కియ♦కొమలాంగి.
చ. నిరతము నాపయిన్ జలము♦నిక్కము బూనినదానవైనచో
ఖరతరమౌనఖంబులను♦గంటు లొనర్పుము పంటిగాటులన్
నెరవుము బాహువల్లులను♦ నేర్చిన నోర్పనఁ బట్టి కట్టుమీ
తరమగునీదుకోపమును ♦ దీరును హాయియు మీఱు రాధికా. 4043

రాధామాధవవిలాసము.

సీ. ఒంటిపాటునఁ గౌఁగి • లొసఁగు దత్తరముతో, నంతలో నల వార్త • కనుఁగొన్నైన
నేమైనఁ జూచుచు • నెఱుఁగనిరీతిని, మారుమోమునఁ జెంత • జేరి నిలుచుఁ
గట్టుకొంగెడలించి • గట్టు వల్లలన, గంభీరనాభి క్రే • గంటఁ జూడఁ
జెలియ రావేయని • చెయివేయఁ జీకటి, గాంచి నీవాయంచు • గడకుఁ బోవు

గీ. నెదురెదురుచూచు మందల • కేఁగియున్న, నేల రావైతివని మారు • నలిఁ జూచి
యూతనిపల్కులకై చెవియొగ్గి • యాలకించు, వలపునను రాధ కృష్ణుని • వలచుఁదగిలి.

సీ. మారి జేరవచ్చుచో • నపైనేఁ జూచిన, పడఁతులకనుఁగీటి • కడకుఁబోవు
నందుఁడ జేరున్న • నవ్వుచు మీకేల, పొమ్మంచు నొకవేళ • పులిమి పుచ్చు
నెయ్యింటికి గాసున్నచో • నొకతేనిపని చెప్పి, కమలలోచనుని చెం • గటికిఁ బంపు
వనితనీచే గాని • వల్లదు మీకృష్ణుఁడని నన్ను బనుపు భో • జనము నెట్టు

గీ. గంధమైనను విరులైన • గాని విడియమైనఁ బండైన నాచేతఁ • గాని వేరె
యొకరిచే నంపదే యంత • యొద్దికొనిన, ప్రేమ వేడు యశోద రా • ధేమి యెఱుఁగ.

సీ. చూరికిన్నెరకాయ • బటువు......మీఁద, గోరుంచ నియ్యవే • కీరవేణి
తళుకు బంగారు పీ • ద్దాచెక్కుటద్దాలు, ముద్దాడ నియ్యవే • ముద్దుగుమ్మ
కండచక్కెరపాన • కము గుల్కు కెమ్మోవి, గంటిసేయఁగనీవె • కలువకంటి
తొలిగారుమెఱుఁగుతోఁ • దులదూగు నెమ్మేను, గౌఁగిలింపఁగనీవె • కనులవదన

గీ. పైఁట చాటేలఁ జేసితే • పద్మగంధి, మోము ద్రిప్పెదవేల నే • మోహనాంగి
సారె ఝంకించె దేటికే • సారసాక్షి, యేలమే నోసరించెదె • యిగురుఁబోణి.

దశావతారచరిత్రము, ఆ 8.

—• ఊర్వశీపురూరవులు •—

సీ. ఉచ్ఛిష్టమున కోర్చి • యుండుమన్నను నూల్పు, దానైనఁ జేసంటు • దానఁ గాను
పంచబాణుని కేళిఁ • బగలు గాంక్షించుచుఁ, దమకింప నరుదెంచు • దానఁ గాను
బహుమాన మెనయంగఁ • బల్కి పిల్పింపక, కానియే నరుదెంచు • దానఁ గాను
నగ్నుండ వగుచు ముం • దఱవచ్చి నిల్చిన, దర్శించియుండెడి • దానఁ గాను

గీ. కన్నబిడ్డలవలెఁ బెంచు • కొన్నయట్టి, తగరు లెడఁబాయ నోర్చెడు • దానఁ గాను
గాన నీమేర నిలువంగఁ • గలిగితేని, నీకు లోనయ్యెదను ధారు •ణీతలేశ.

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర. పురూ. ఆ 6 పద్య 124.

—• మేనకావిశ్వామిత్రులు •—

క. మేనకయని పిలుతురు నను; మానికులాగ్రణి తిలోత్త • మాహేమాదుల్
నానెచ్చెలు లేమన్నర, చానల మెండేని వేడ్క • సలుపుదుము రహిన్. 4048

క. ఎక్కడిమీరెక్కడి నే, నెక్కడి ... పరమమునుల • కిపియుం గలవే
మ్రొక్కెడి దీవించుటకై, యొక్కటి రానిట్లు పలుక • నెల్లిద మైతిన్.

క. సామాన్యులఁగా మమ్ముం, గామింపకుఁ డేము నూఱు • క్రతువులవానిం
గామోపభోగములకుం, గామింతుమునూ నిజంబుఁ • గనుఁగొను మనఘా.

క. పావనభవదంఘ్రిద్వయ, సేవనమును విమలకమల • శిశిరనభస్వ
త్సేవనమున్ దొరఁకొనునిటు, నీవనమున మెలఁగువార • మీరలు గనుఁడీ.

తే. అనుచుఁ బ్రీతికూలవాక్యంబు • లతివ పలుకఁ, జిలుక బావా వటీయుండు • బిలుకుములుకు
లలొటుంపజితాఁకున • నలసి సొలసి, ధీరవర్తన మెదలి ప్రా • ర్థింపఁ దొడఁగె.

సీ. తెలిపి వెన్నెలవేఁడి • తలఁకించెఁ గలికి నీ, యధరాధరామృతం • బానిమ్ము
నలపుఁదెమ్మెరకూర • నడఁకించె మగువ నీ, కలుకు పైఁటు చేఱంగుఁ • గప్పనిమ్ము
విరకటారపుజోదు • వెలిపించె వెలఁది నీ, ... దుర్గముల హత్తు • కొనఁగనిమ్ము
పికశుకనికరమ్ము • బెదరించె నతివ నీ, సాహాయ్యమునఁ గేలి • సలుపనిమ్ము

గీ. జలదశిఖానిలాహార • సదుపవాస, చిరతరవ్రతదీక్షాపి • కేమ శుష్క
దవతువాయాసము నభావ • ములస మయ్యె, బాల నీవ్రమోల కుశ్రూమఁ • బడయనిమ్ము

క. మెలఁగున్ దలఁగున్ భయమునఁ, గలఁగున్ మలఁగున్ లతాంగి • కపటారభటిన్
జెలఁగున్ వలనొను నెనరునఁ, నలగున్ దొలఁగున్ నగున్ వ • యారము మీఱన్.

కవిరాజ. కలఁకలు సేయకువే చిలుకీ మది • నైకొనవే మరపూములికీ
కొలఁకులఁ గ్రుంకకువే యబలా మది • నొంకకువే భృతకామబలా
కెలఁకుల డాఁగకువే లలనా వెద • కింపకువే కనుఁగోఁగలనా
సిలుకులఁ బెట్టకువే రమణీ ననుఁ • జేకొనవే గుణహీరమణీ.

తే. అనుచుఁ బ్రార్థించి దౌష్యంతం • బవధి గాఁగఁ, గూడియుండుట కొడఁబడి • కుసుమగంధి
సంయమీంద్రునితో వచ్చె • సహచరీసు, కల్పితంబైన కిసలయ • తల్పమునకు.

— శకుంతలాదుష్యంతులు. —

సీ. జలజాక్షి నీతను • శ్రీమవారిపూరమ్ము, పాదోదకమ్ముగాఁ • బరిణమింతు
భద్రేభగమన నీ • ప్రమదాశ్రుకణజాల, మర్ఘ్యతోయమ్ముగా • నవధరింతు
గలికి నీకడకంటి • గరువంపు లేఁజూడ్కు, లలరుల పోఁగా • నందగింతు
నతివ నీ యధరాధ • రామృతాస్వాదంబు, సురసంపువిందుగా • సమ్మతింతు

గీ. ......చమత్కార • భరిత ......మానితాయాసనిశ్వాస • మారుతమ్ము
హితజలార్ద్రాంబిలమ్ము గా • వివ్వగింతుఁ, గనికరమ్మున బంగారు • కనికరమ్ము. 4057

సీ. పరువవల్కలచీర♦పరిధాన మెట్లోర్చె, నీమేనునవనీత♦కోమలంబు
మృగలూనకుశశిఖా♦మిళిత మెట్లు సహించె, నీయంఘ్రులక్షక♦నీరజములు
బాలపాదపసేక♦పాత్ర మెట్లు వహించె, నీకేలు పల్లవ♦శ్రీకరంబు
ప్రసవరేణుకరాళి♦పవన మెట్లు భరించె, నీమోము దర్పణ♦నిర్మలంబు
గీ. శీతలజలావగాహసు♦స్నానహేతు, సర్వకందమూలఫలాశాది♦కవళనంబు
సేయుటకు నెట్లు దనరెనో♦చివిలాస, మెన్నఁదొరకొన్న నీచిన్నె♦యిపుడుబోఁడి.
మ. ననురంభోనిధిమధ్యభూవలయపూ♦జ్యప్రాజ్యసామ్రాజ్యశా
శ్వతదివ్యావ్యయసవ్యభవ్యముల స♦శ్రాంతంబు విశ్రాంతుఁడన్
ఉతిఁగా నన్ను వరించి యంచితమహా♦భాగ్యమ్ముఁ గైకొమ్ము శ
మ్మతివై నామతి వాంఛఁ దీర్తు వది నే♦లాలించి లాలించవే.

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 2.

—కైకాదశరథులు.—

ఉ. ఎందుకు బల్కవే తరుణి♦యేమిటి కల్గితివే మిటారి నా
యందలి నేరమేమె చెలి♦యేమిరయేటుంగనె కొమ్మ కొండెముల్
విందురె ముద్దుగుమ్మ వెడ♦వింటివజీరున కొప్పగించకే
యిందుముఖీ యయో........♦నెలఁగదే జగదేకసుందరీ.
సీ. తరుణి నీయధరామృ♦తం బొసంగఁగఁ గాదె, యవనిలో నాకు దీ♦ర్ఘాయు వొదవె
రమణి నీదుముఖాంబ♦రమున గాదెయ శేష, రాజమండలము గ♦ర్వం బడంగె
లలన నీశ్రోణీఫ♦లకజితమైగదే, ధరణీచక్రంబు నా♦వశముఁగఁ జొచ్చె
లోలాక్షి నీదయా♦లోకంబుననెగాదె, పాలించె నాదుశేఁ♦బరజయంబు
గీ. నిట్టి నినుఁ బాయజాల నీ♦కేల యలుక, యనుచుఁ గైకను దశరథుఁ♦డనునయించి.
ముదిసి ముప్పునఁ దనకేల♦మోహ మనుచు, మరుఁడు రతిచేతిలోఁ జేయి♦సరచెనఁగ.

దశావతారచరిత్ర ఆ 8.

—అహల్యాదూతికలు.—

ఉ. ఇంతిరో నీదుభాగ్య మిపు♦డెంతని సన్నుతి సేయుదాన వి
క్రాంతదిగంతకాంతలు శి♦ఖామణికాంతులు గూడ మెచ్చుకే
లెంతయుఁ దాల్తు రెవ్వనిప♦దాంకటాక్షము గోరి యాశచే
కాంతుఁడు గాచినాఁడు పతు♦కంబున నీదు కటాక్ష వీక్షణన్.

శా. ఔనౌనే వెలయాలవా యిటుల నీ♦వాడన్ బళా చాలు పో
పోనె వ్యారెపరైన విన్న నిట నే♦ర్పుల్ జూపఁగా వచ్చితో
నానాథుం డిది విన్నయంతఁ దనకున్ ♦ నాకున్ మహాహానిరా
దా నావంటికులాంగనామణికి న్యా♦యంబౌనె యీమార్గముల్.

మ. తగ వౌనే తనవంటివాఁడు పరకాం♦తం గోర సామాన్యుఁడే
మగువా తాను శతాశ్వమేధి త్రిజగ♦న్మాన్యుండు నేఁజెల్ల యీ
వగవర్తిం దన యాగభాగములఁ బి♦ల్వం జూతురే బ్రాహ్మణుల్
నగరే తోడిసురల్ మహాఋషులచెం♦తన్ గౌరవం బబ్బునే.

సీ. మంచిపున్నమచంద♦మామ చూడనె కాని, వేడుకతోడ ము♦ద్దాడ వశమె
యూరక చూచి నో♦రూరు టింతియె కాని, యందని మ్రానిపం♦డ్లంద వశమె
తళుకుపత్త్ళ్ళ నిమించు♦తొలుకారిమెఱుఁగు గాంచనెగాని కౌఁగిలిం♦చంగ వశమె
కనకాద్రిశృంగముల్ ♦ గనుఁగొననేకాని, సులభంబుగాఁబట్టి ♦ చూడ వశమె

గీ. యిటులఁ బరకాంతనగు మొగం♦బధరబింబ, మంగవల్లియు జనుదోయి♦యులరుఁబోఁడి
కోయటయె కాక యేలఁ జే♦కూరుఁ దనకు, వలవని దురాశ యేటికి♦వలదు పొమ్మ.

దశావతారచరిత్ర. ఆ 7.

—— అహల్యాసంక్రందనులు. ——

చ. నిలుపఁగనుం జెమర్చె రమ♦ణీమణి మోహమొ కాక భీతియో
తెలియఁగఁ గూడ దప్పుడల ♦ దేవవిభుండును గంప మొందె మి
క్కిలి యొడబాటులేనిపర♦కీయకరంబు దెమల్పఁ గౌఁగిటం
గలయఁగ దొడ్డసాహసము♦గాదె బలారికిఁ జెల్లె నయ్యెడన్.

ఉ. నీపయి నాకు నాపయిని♦నీకును గూరిమి గల్గఁ జూచియున్
బాపపుదైవ మిట్టు లెడ♦బాయఁగఁజేసెనుదొంటిపుట్టువం
దేవగఁజేసినామొ విధి♦కేమన నేర్తుము తోయబంధముల్
నాపయిఁ బ్రేమచూపుచు సుర♦నాయక మర్వకు నన్నెకప్పుడున్. 4067

సీ. మానినీమణి బల్మి ♦ మరిపట్టఁబోదునో, పట్టఁబోయిన నెంత ♦ పరిశయ మగునో
అతివ నే నిందుఁ బ్రేఁడ ♦ నని మందలింతునో, మందలించిన నెంత ♦ మండిపడునొ
వెలఁది నీకపురంపు ♦ విడెము నిమ్మందునో, విడె మిమ్మనిన నెంత♦వికట మగునొ
కమ్మవిల్తుని కేళి ♦ గలయ నిమ్మందునో, కలయనిమ్మన నెంత ♦ కలహ మగునొ

గీ. కోరి కెలఁకింప నీక నెంత ♦ కుటిల మగునొ, రాక తెలిపిన నీక నెంత ♦ రట్టుపడునొ
తరుణిహృదయము దెలియక ♦ దత్తరింప, దీర దిఁక నెవ్వఁడెఱుఁగును ♦ స్త్రీలగుణము

సీ. అల్పుఁడా సన్నిట్టు ♦ లందువే నీనడు, మల్పంబు కాదటే ♦ హరిణనయన
చపల సన్నిటు చేర ♦ సరలియే నీమేను, చపలంబు కాదటే ♦ చంద్రవదన
గఠిన నీకిది వన్నె ♦ గాదు నీ....., కఠినము గ్దావటే ♦ కంబుకంఠి
కుటిల యీతలఁపులు ♦ కాదు నానీకురుల్, కుటిలము గ్దావటే ♦ కుందరదన

గీ. యింత గర్వింప నేలరా ♦ యిందనీకు, వెలఁది నీకొల్వు గల్గ గ ♦ ర్వింపఁ దగదె
చాలు చాలించరా యింత ♦ పేరిల నేల, చాలదే నాకు నీదయ ♦ పారసాక్షి

సీ. ఈరూపమునవచ్చు ♦ టే హెచ్చు యీరూప, మున వచ్చుటే హెచ్చు ♦ వనితతనకు
వితరాంగనాసక్తి ♦ యేకీర్తి యితరాంగ, నాసక్తియేకీర్తి ♦ యతివతనకు
వింతులనలయించు ♦ టేవన్నె యింతుల, నలయించుటేవన్నె ♦ చెలియతనకు
నిట్టినేర్పులునేర్చు ♦ టేనేర్పరాయిట్టి, నేర్పులు నేర్చుటే ♦ నేర్పుతనకు

గీ. యనుచు రోషంబు వుట్టఁ బ ♦ ద్మాక్షిపల్కు, నుత్తరంబుల కెల్లఁ బ్ర ♦ త్యుత్తరంబు
లిచ్చి యాకాంత మర్మ మె ♦ ల్కింతయైనఁ దెలియఁజాలక వగచి యా ♦ దివిజభర్త.

విశ్వకర్మపురాణము. ఆ 5 పే 251, 252.

—♦ సుభద్రార్జునులు ♦—

క. పూరిందప్రస్థముఁగని, నారా పాండవులఁజూచి ♦ నారా సుఖులై
వారందఱు నొకచో నున్నారా వీరాగ్రగణ్య ♦ నరు నెఱుఁగుదురా.

క. నీకై తపంబుఁజేసెద, నీకై వడి దాఁపనేల ♦ యే నర్జునుఁడన్
లోకోత్తరశుభలగ్నం, బో కోమలి నేఁడు కోర్కు ♦ లొదఁ గూర్పగదే.

గీ. మేరలా యివి మీయంత ♦ వారలకును, బెద్ద లున్నారు వారెర్గి ♦ పెండ్లిసేయఁ
గలరు వేగిరపాటింత ♦ వలదటంచు, విన్నపము సేయరాదె యో ♦ చిన్నచిలుక.

క. మీవారెఱుఁగుట యెన్నఁడు, కావించుట యెన్నఁడింకఁ ♦ గళ్యాణంబున్
నీవేలఁ జంపునడపెదు, రావే మాటాడ కింక ♦ రాకేందుముఖీ. 407♦

సీ. కలకంఠి నీకటా ♦ క్షముగల్గ నిన్నాళ్లు, మరుశిలీముఖముల ♦ సరకుసేయఁ
గనకాంగి నీసమ్ము ♦ ఖముగల్గ నిన్నాళ్లు, చందమామ నొకింత ♦ సడ్డసేయ
రమణి నీశ్రీయావచ ♦ నము గల్గ నిన్నాళ్లు, గలికిరాచిలుక ల ♦ క్ష్యంబు సేయ
కోమ నీకరావలం ♦ బము గల్గ నిన్నాళ్లు, లేమావిచిగురాకు ♦ లెక్కసేయఁ

గీ. జూడక మొగంబు ద్రిప్పి మా♦టాడ విప్పుడు, చేసిగిరిపట్టుక పరాకు ♦ చెప్పె నెపుడె
యేమి ఘట్టునొ కైలాట ♦ మింక మీఁద, తరుణి దయలేక విడనాడఁ ♦ దగునె నీకు.

సీ. అర్జునుఁడను నేనె ♦ యని తెల్పినంతనే, మిట్టిపాటైపడె ♦, మెలఁత చూపు
గాంధర్వమునఁ బెండ్లి ♦ గమ్మనినంతనే, పచ్చికప్పురమాయె ♦ భామపల్కు
బలిమి మైఁ బట్టంగ ♦ దలకొనునంతనే, యొఱబండి కల్లయ్యె ♦ నువిద పిఱుఁదు
సోలపుఁబయ్యెదఁ దేజి ♦ చూతు నన్నంతనే, పచ్చపూసాయెఁ బో ♦ పడతి యూరు.

గీ. పేరు వివరించి నే నేల ♦ బేలనైతి, కోరికెఱిగించి నే నేల ♦ గోలనైతి
బలిమిఁ బైఁబడి నే నేలఁ ♦ బయటఁ బడితి, బత్తిఁ గనిపించి నే నేలఁ ♦ బలుచనైతి.

విజయవిలాసము. ఆ ౬.

—♦ హిరణ్యకశిపువరములు. ♦—

సీ. దేవకులంబుచే ♦ దేవయోనులచేతఁ, బితృకోటిచే దైత్య ♦ వితతిచేత
గ్రహములచేఁ దార ♦ కములచే మునులచే, ననలసమీరతో ♦ యములచేత
నరులచే గిరులచేఁ ♦ దరులచేఁ బశుమృగ, పక్షిదంశకకీట ♦ పంక్తిచేత
నశికుంతశరపరి ♦ ఘాద్యాయుధములచేఁ, గ్రావపాషాణసం ♦ ఘములచేత

గీ. నవని నంతరిక్షంబున ♦ దివమునందు, వాసరంబులయందు శ ♦ ర్వరులయందు
నాకపాయంబు లేకుండ ♦ లోకవంద్య, యిమ్ము మఱియొవ్వియును నొల్ల ♦ నింత నిజము

నృసింహపురాణము, ఆ 2 ప 98.

— యక్షప్రశ్నములు. —

క. దినకరు నెయ్యది నడపును, దినకరు నెవ్వారు గొలిచి ♦ తిరుగుదు రద్దే
వుని యస్తమించు నేమిటఁ, దనరఁగ తదాధారభూత ♦ మది యెయ్యదియో.

గీ. అనిన ధర్మజుఁ డిట్లను ♦ నబ్జహితుని, నడపు బ్రహ్మంబు సురకోటి ♦ నడచుఁ గొలిచి
ధర్మచే నస్తమితుఁ డగుఁ ♦ దపనుఁ డమ్మ, హాత్మునకు సత్యమాధార ♦ మండ్రు బుధులు

క. ఏమిట శ్రోత్రియుఁ డనఁ జను, నేమిటఁ గను మహిమ వడయు ♦ నిమ్ముగఁ బురుషుం
డేమిట సహాయయుతుఁ డగు, నేమిట నగు బుద్ధిమంతుఁ ♦ డేర్పడఁ జెపుమా.

క. శ్రుతమువలన శ్రోత్రియుఁ డగు, నతులతపోయుక్తిఁ గను మ ♦ హత్త్వము వడయున్
ధృతిచే సహాయయుతుఁ డగు, నతిశయముగ బుద్ధిమంతుఁ ♦ డగు బుధసేవన్. 4081

గీ. ఏమి కతమున భూదేవుఁ ♦ డెసఁగు దేవ, భావమున నాతనికి సాధు ♦ భావ మెవ్వి
ధమున నగు నసాధుత్వ మెం ♦ ద్దానఁ జెందు, మానుషుం డగు నాతఁ డే ♦ దానఁ జెపుమ.

చ. ఆనపుడు ధర్మజుం డనియె • నధ్యయనంబున దేవభావముం
గను నవనీసురప్రవరుఁ డధి•కవ్రతశీలత సాధుభావ మా
లినికి విశిష్టవృత్తి దిగఁ•ద్రావి యసాధు వనంగ నుండు శౌ
చవిరతి లేక మృత్యుభయ•సంగతి నాతఁడు మానుషుం డగున్.
క. నా విని యతఁ డాతనితో, జీవన్మృతుఁ డెట్టివాఁడు• సెప్పు మనుటయున్
దేవాతిథిపితృభృత్యజనావళులకు నిడక తా నుండు•నతఁ డని చెప్పెన్.
చ. విని మఱియుంగ వాఁడు పృథి•వీపతిఁ జూచి ధరిత్రికంటె పేర్చిఁ
కన యగుదాని నాకసము•కంటెఁ గడుం బొడ వైనదాని గా
డ్పునకును నెక్కు డై జవము•పొంపిరి వోయెడుదానిఁ బూఁకకం
టెను దఱచైనదానిని ఘ•టింపఁగఁ జెప్పుము నాకు నావుడున్.
ఆ. తల్లి పేర్చు నుర్వి•ధరణికంటెను నాకసంబుకంటెఁ బొడవ•నెగడుఁ దండ్రి
గాడ్పుకంటె మనసు•గడు శీఘ్రగతి తృణౌ•ఘములకంటెఁ జింత•యడరు దఱచు
సీ. మొనసి నిద్రించియును గన్ను•మూయ దెద్ది, పుట్టియుఁ జేతనత్వంబు•బొంద దెద్ది
యరయ రూపు గల్గియు హృద•యంబు లేని, దెద్ది వేగంబుకతమున•నెద్ది వొలుచు
గీ. అనినఁ గన్ను మూయదు సుప్త•మయ్యు మీను, పుట్టియును గ్రుడ్డు చేతనఁ•బొందకుండు
హృదయరహితంబు రాయి పే•రుఱుయము, కతనవర్తించు నని చెప్పెఁ•గౌంతవుండు
క. ఎయ్యది ధర్మమునకుఁ గుదురు, రెయ్యది యశోమయము కీర్తి•కిమ్మగు మార్గం
బెయ్యది సురలోకమునకు, నెయ్యది సుఖములకు నిక్క•మేర్పడఁ జెపుమా.
క. అమరఁగ దాక్షిణ్యము ధర్మమునకుఁ గుదు రండ్రు కీర్తి•మహిమ నెలవు దా
నము సత్యము సురపురిమార్గము శీలము సంశ్రయము సు•ఖంబుల కెల్లన్.
చ. నరునకు నాత్మ యెవ్వఁడు ఘ•నంబుగ దైవిక మైనచుట్ట మె
వ్వ రతనికిం దవీయ మగు•వర్తన మేమిటు నిర్వహించు భూ
వర యతఁ డేమి వూని యను•పధ్యతఁ బొందు నెఱుంగఁ జెప్పుమీ
వరుడుగ నన్న నక్కురుకు•లాగ్రణి యాతనితోడ నిట్లనున్.
సీ. ఆత్మజుఁడు సువ్వె పురుషున•కాత్మ యయ్యె, నాతనికి భార్య దైవిక•మైనచుట్ట
మతని జీవిక పర్జన్య•కతనఁ జెల్లు, నతఁడు దానము గొనియాడి•యతిశయిల్లు.
చ. అన విని మేటిధర్మ మగు•నట్టిది యెయ్యది యెట్టి దెప్పుడుం
గనియఁగఁ బండియుండు నెల•కంబుగ నెయ్యది నిగ్రహించినం
దనరఁ బ్రమోదసిద్ధి నియ•తంబుగ నెవ్వరితోడిసంధి యెం
దును వికలంబు గాదు పరి•తోష మెఱర్ప నుపన్యసింపవే.

ఆ. విను మహింస మేటి • యనఁ జను ధర్మంబు, యోగకర్మ మెపుడు • నొనరఁ బండి
యుండు మనసు గ్రొవ్వు • ఖండింపఁగా మోన, మెసఁగు సుజనసంధి • యెడల జెందు

గీ. అనిన నతఁడు లోకమున కే • య్యదియు దిక్కు, జలము నన్నము నెద్దాని • సంభవించు
విష మనంగ నెయ్యది శ్రాద్ధ • విధికి నెద్ది, సమయ మనిన నిట్లని చెప్పె • జనవిభుండు

గీ. సజ్జనులు దిక్కు నూవెయి • సర్వమునకు, నభము ధరణియు జలము న • న్నమ్ము నుద్భ
వించు నెలవులు విష మగు • విప్రధనము, లఘు శ్రాద్ధకాలము బ్రాహ్మ • ణాగమంబు

గీ. సర్వజనసమ్మతుం డగు • గర్వ ముడిగి, క్రోధమడఁచి శోకమునకుఁ • గొలువు గాఁడు
విడువ నర్థాఢ్యుఁ డగు లోభ • మొదర విడిచి, తృష్ణ వర్జించి సౌఖ్యంబు • తెరువుఁ గాంచు

క. దివి ముట్టి ధరణి యంతటు, నివిడి మెఱయుచుండు నెవ్వ • నియశోరమ య
ట్టివిశిష్టచరితుఁడు యతివరా పురుషుండు నాఁ బ్ర • కాశిత పొందున్.

ఆ. ప్రియము నప్రియంబుఁ • బెల్లగు సౌఖ్యదుఃఖములుం భూతభావి • కార్యములును
నెవ్వనికి సమంబు • లివి సర్వధని యనఁ, బరఁగుఁ జువ్వె యట్టి • భవ్యుఁ డనఘ

భారతము, అర. ఆ 7 పద్య 422-454.

—• ప్రహ్లాదచరిత్ర •—

సీ. శ్రీవల్లభుఁడు దన్నుఁ • జేరినయట్లైనఁ, జెలికాండ్ర నెవ్వరిఁ • జేర మఱచు
నసురారి దన ముందట • నాడినయట్లైన, నసురబాలురతోడ • నాడ మఱచు
భక్తవత్సలుఁడు సం • భాషించినట్లైనఁ, బరభాషలకు మాఱు • పలుక మఱచు
సురవంద్యుఁ దనలోనఁ • జూచినయట్లైనఁ, జొక్కి సమస్తంబుఁ • జూడ మఱచు

గీ. హరిపదాంభోజయుగచింత • నామృతమున, నంతరంగంబు నిండిన • యట్లైన నతఁడు
నిత్యపరిపూర్ణుఁ డగుచు నే • న్నియును మఱచి, జడత లేకయు నుండును • జడునిభంగి.

శా. పానీయంబులు ద్రావుచుం గుడుచుచున్ • భాషించుచున్ హాసలీ
లానిద్రాదులు సేయుచుం దిరుగుచున్ • లక్షించుచున్ సంతత
శ్రీనారాయణపాదపద్మయుగళీ • చింతామృతాస్వాదసం
ధానుండై మఱచెన్ సురారిసుతుఁ డే • తద్విశ్వమున్ భూవరా.

సీ. వైకుంఠచింతావి • వర్జితచేష్టుఁడై, యొక్కఁడు నేడుచు • నొక్కచోట
నశ్రాంతహరిభావ • నారూఢచిత్తుఁడై, యుద్ధతుఁడై పాడు • నొక్కచోట

విష్ణుఁ డింతియ కాని◆ వేఱొండు లేదని, యొత్తిలి నగుచుండు◆ నొక్కచోట
నళినాక్షుఁ డను నిధా◆నముఁ గంటి నే నని, యుబ్బి గంతులు వైచు◆ నొక్కచోటఁ
ఆ. బలుకు నొక్కచోటఁ◆ బరమేశుఁ గేశవుఁ, బ్రణయహర్షజనిత◆ బాష్పసలిల
మిళితపులకుఁ డై ని◆మీలితనేత్రుఁ డై, యొక్కచోట నిలిచి◆ యూరకుండు.

సీ. మందారమకరంద ◆ మాధుర్యమునఁ దేలు, మధుపంబు వోవునే ◆ మదనములకు
నిర్మలమందాకి ◆ నీవీచికలఁ దూఁగు, రాయంచ సనునె త◆రంగిణులకు
లలితరసాలప◆ల్లవఖాది యై చొక్కు, కోయిల సేరునే ◆ కుటజములకుఁ
బూర్ణేందుచంద్రికా ◆ స్ఫురితచకోరక, మరుగునే సాంద్రనీ◆హారములకు
తే. నంబుజోదరదివ్యపా◆దారవింద, చింతనామృతపానవి◆శేషమత్త
చిత్త మేరీతి నితరంబుఁ ◆ జేర నేర్చు, వినుతగుణశీల మాటలు ◆ వేయు నేల.

సీ. కమలాక్షు నర్చించు ◆ కరములు కరములు, శ్రీనాథు వర్ణించు ◆ జిహ్వ జిహ్వ
సురరక్షకునిఁ జూచు◆ చూడ్కులు చూడ్కులు, శేషశాయికి మ్రొక్కు◆ శిరము శిరము
విష్ణు నాకర్ణించు ◆ వీనులు వీనులు, మధువైరిఁ దవిలిన ◆ మనము మనము
భగవంతు వలగొను ◆ పదములు పదములు, పురుషోత్తమునిమీఁది ◆ బుద్ధి బుద్ధి
తే. దేవదేవునిఁ జింతించు ◆ దినము దినము, చక్రహస్తునిఁ బ్రకటించు◆ చదువు చదువు
కుంభినీధవుఁ జెప్పెడి◆ గురుఁడు గురుఁడు, తండ్రి హరిఁ జేరు మనియెడి◆ తండ్రి తండ్రి.

సీ. కంజాక్షునకుఁ గాని ◆ కాయంబు కాయమే, పవనగుంఫితచర్మ ◆ భస్త్రి గాక
వైకుంఠుఁ బొగడని ◆ వక్త్రంబు వక్త్రమే, ఢమఢమధ్వనితోడి ◆ ఢక్క గాక
హరిపూజనము లేని ◆ హస్తంబు హస్తమే, తరుశాఖనిర్మిత ◆ దర్వి గాక
కమలేశుఁ జూడని ◆ కన్నులు కన్నులే, తనుకుడ్యజాలరం◆ధ్రములు గాక
ఆ. చక్రిచింత లేని ◆ జన్మంబు జన్మమే, తరళసలిలబుద్బు◆దంబు గాక
విష్ణుభక్తి లేని ◆ విబుధుండు విబుధుఁడే, పాదయుగముతోడి ◆ పశువు గాక. 410

సీ. సంసారజీమూత ◆ సంఘంబు విచ్చునే, చక్రిదాస్యప్రభం◆జనము లేక
తాపత్రయాభీల◆ దావాగ్ను లాఱునే, విష్ణుసేవామృత ◆ వృష్టి లేక
సర్వంకషాఘౌఘ ◆ జలరాశు లింకునే, హరిమనీషాబడ◆బాగ్ని లేక
ఘనవిపద్గాఢాంధ◆కారంబు లడఁగునే, పద్మాక్షునుతిరవి ◆ ప్రభలు లేక
తే. నిరుపమాపునరావృత్తి ◆ నిష్కళంక, ముక్తినిధిఁ గానవచ్చునే, ◆ ముఖ్య మైన
శార్ఙ్గకోదండచింతనాం◆జనము లేక, తామరసగర్భునకు నైన ◆ దానవేంద్ర.

సీ. ఒకమాటు దిక్కుంభి♦యూథంబుఁ దెప్పించి, కోఁఱి డింభకుని ద్రొ♦క్కింపఁ బంపు
నొకమాటు విషభీక ♦ రోరగశ్రేణులఁ, గడువడి నచ్చరుఁ ♦ గఱవ బంపు
నొకమాటు హేతిసం♦ఘోగ్రానలములోన, నసురకుమారుని ♦ వ్రేయఁ బంపు
నొకమాటు గూలంక ♦ షోల్లోలజలధిలో, మొత్తించి శాబకు ♦ ముంపఁ బంపు
ఆ. విషముఁ బెట్టఁ బంపు ♦ విదళింపఁగాఁ బంపు, దొడ్డకొండచఱులఁ ♦ ద్రోయఁ బంపుఁ
బట్టికట్టఁ బంపు ♦ బాధింపఁగాఁ బంపు, బాలుఁ గినిసి దనుజ♦పాలుఁ డధిపుఁ.
ఉ. ముంచితి వార్ధులన్ గదల ♦ మొత్తితి శైలతటంబులందు ద్రో
బ్బించితి శస్త్రరాజిఁ బొడి♦పించితి మీఁద నిభేంద్రపంక్తి ద్రొ
క్కించితి ధిక్కరించితి శ♦పించితి ఘోరదవాగ్నులందుఁ ద్రో
యించితిఁ జిక్కుపాట్ల నల♦యించితిఁ జావఁ డిదేమి చిత్రమో. 4109
శా. నాతోఁ డెంబ్రతిభాష లాడెదు జగ♦న్నాథుండ నా కంటె నీ
భూతశ్రేణికి రాజు లేఁ డొకఁడు సం♦భాగ్యప్రతాపుండు మ
ద్భ్రాతం జంపిన మున్న నే వెదకితిన్ ♦ బల్మారు నారాయణుం
డేతద్విశ్వములోన లేఁడు నటే వాఁ♦డెందుండురా దుర్మతీ.
క. ఎక్కడఁ గలఁ డే చక్రియనే, చక్కటి వ్యంచు నెట్టి ♦ జూపను వచ్చుం
జక్కడుతు నిన్ను విష్ణుఁడు, బెక్కులు ప్రేలెదవు వాని ♦ భృత్యునిపగిదిన్.
మ. కలఁ డంభోధిఁ గలండు గాలిఁ గలఁ డా♦కాశంబునం గుంభినిం
గలఁ డగ్నిన్ దిశలం బగళ్ల నిశలన్ ♦ ఖద్యోతచంద్రాత్మలం
గల్గఁ డోంకారమునం ద్రిమూర్తులఁ ద్రిలిం ♦ గవ్యక్తులం దంతటం
గలఁ డీశుండు గలండు తండ్రి వెదకం♦గా నేల నీయాయెడన్.
క. ఇందుఁ గలఁ డందు లేఁ డని, సందేహము వలదు చక్రి ♦ సర్వోపగతుం
డెం దెందు వెదకి చూచిన, నందందే కలఁడు దాన♦వాగ్రణి వింటే.
క. డింభక సర్వస్థలముల, నంభోరుహనేత్రుఁ డుండు♦ ననుచు మిగుల సం
రంభంబునఁ బలికెద వీ,స్తంభంబునఁ జూపఁ గలవె ♦ చక్రిని గ్రక్కన్.
మ. విహగేంద్రుం డహిఁ బ్రచ్చుకైవడి మహో♦ద్వృత్తిన్ నృసింహుండు సా
గ్రహుఁడై యూరువులందుఁ జేర్చి నఖసం♦ఘాతంబులన్ వ్రచ్చె దు
స్సహు దంభోళికఠోరదేహు నచలో♦త్సాహున్ మహాబాహు నిం
ద్రహుతాశాంతకభీకరున్ ఘనకరున్ ♦ దైత్యాన్వయశ్రీకరున్. 4115

భాగవతము సప్తమస్కంధము.

—♦ గజేంద్రమోక్షము ♦—

క. అలయక సొలయక వేసట, నొలయక కరి మకరితోడ ♦ నుద్దండత రా
త్రులు సంధ్యలు దివసంబులు, సలిపెం బో రొక్క వేయి ♦ సంవత్సరముల్.

శా. ఏరూపంబున దీని గెల్తు నిట మీఁ♦ దేవేల్పుఁ జింతింతు నె
వ్వారిం జీరుదు నెవ్వ రడ్డ మిఁక ని♦వ్వారిప్రచారోత్తమున్
నారింపం దగువార లెవ్వ రఖిల ♦ వ్యాపారపారాయణుల్
లేరే మ్రొక్కెద దిక్కుమాలినమొ రా♦లింపం బ్రపుణ్యాత్మకుల్.

శా. నానానేకపయూథముల్ వనములో♦నం బెద్దకాలంబు స
న్మానింపన్ దశలక్షకోటికరిణీ♦నాథుండ నై యుండి మ
ద్దానాంభఃపరిపూర్ణచందనలతాం♦తచ్ఛాయలం దుండ లే
కీనీరాస ని టేల వచ్చితి భయం♦ బెట్లో కదే యీశ్వరా.

ఉ. ఎవ్వనిచే జనించు జగ♦ మెవ్వనిలోపల నుండు లీనమై
యెవ్వనియందు డిందుఁ బర♦మేశ్వరుఁ డెవ్వఁడు మూలకారణం
బెవ్వఁ డనాదిమధ్యలయుఁ ♦ డెవ్వఁడు సర్వముఁ దాన యైనవాఁ
డెవ్వఁడు వాని నాత్మభవు♦ నీశ్వరు నే శరణంబు వేఁడెదన్.

క. ఒకపరి జగములు వెలి నిడి, యొకపరి లోపలికిఁ గొనుచు ♦ నుభయముఁ దానై
సకలార్థసాక్షి యగు న, య్యకలంకుని నాత్మమూలు ♦ నర్థిఁ దలంతున్.

క. లోకంబులు లోకేశులు, లోకస్థులుఁ దెగినఁ దుది న♦లోకం బగుపెం
జీకటి కవ్వల నెవ్వం, డేకాకృతి వెలుఁగు నతని♦ నే సేవింతున్.

క. కలఁ డందురు దీనులయెడఁ, గలఁ డందురు పరమయోగి♦గణములపాలం
గలఁ డందు రన్నిదిశలను, గలఁడు కలం డనెడువాఁడు♦ గలఁడో లేఁడో.

సీ. కలుగఁడే నాపాలి ♦ కలిమిసందేహింపఁ, గలిమిలేములు లేక ♦ గలుగువాఁడు
నాకడ్డపడరాఁడె ♦ నలిన సాధువులచేఁ, బడిన సాధుల కడ్డ♦పడెడువాఁడు
చూడఁడే నాపాటుఁ♦ జూపులఁ జూడక, చూచువారలఁ గృపఁ♦ జూచువాఁడు
లీలతో నా మొఱా లింపఁడే మొఱఁగుల, మొఱ లెఱుంగుచుఁ దన్నుఁ♦ మొఱఁగువాఁడు

గీ. అఖిలరూపముల్ దనరూప♦ మైనవాఁడు, ఆదిమధ్యాంతములు లేక ♦ యడరువాఁడు
భక్తజనములదీనుల♦పాలివాఁడు, వినఁడె చూడఁడె తలఁపఁడె♦ వేగ రాఁడె.

క. విశ్వకరు విశ్వదూరుని, విశ్వాత్ముని విశ్వవేద్యు♦విశ్వు నవిశ్వున్
శాశ్వతు నజు బ్రహ్మప్రభు, నీశ్వరునిం బరమపురుషు♦ నే భజియింతున్.

శా. లా వొక్కింతయు లేదు ధైర్యము విలోలంబయ్యెఁ బ్రాణంబులున్
ఠావుల్ దప్పెను మూర్ఛ వచ్చెఁ దనువున్ డస్సెన్ శ్రమం బయ్యెడిన్
నీవే తప్ప నితఃపరం బెఱుఁగ మన్నింపం దగున్ దీనునిన్
రావే యీశ్వర కావవే వరద సంరక్షించు భద్రాత్మకా.

క. విను దఁట జీవులమాటలు, చను దఁట చనరానిచోట్ల శరణార్థుల కో
యను దఁట పిలిచిన సర్వముఁ, గను దఁట సందేహ మయ్యెఁ గరుణావార్ధీ.

ఉ. ఓకమలాప్త వరద యో ప్రతిపక్షవిపక్షదూర కు
య్యో కవియోగివంద్య సుగుణోత్తమ యో శరణాగతామరా
నోకహ యో మునీశ్వరమనోహర యో విమలప్రభావ రా
వే కరుణింపవే తలఁపవే శరణార్థిని నన్నుఁ గావవే.

ఆ. విశ్వమయత లేమి వినియు నూరక యుండి, రంబుజాసనాదు లడ్డపడక
విశ్వమయుఁడు విభుఁడు విష్ణుండు జిష్ణుండు, భక్తియుతున కడ్డపడఁ దలంచె. 4126

మ. అల వైకుంఠపురంబులో నగరిలో నా మూలసౌధంబు దా
పల మందారవనాంతరామృతసరః ప్రాంతేందుకాంతోపలో
త్పలపర్యంకరమావినోది యగు నాపన్నప్రసన్నుండు వి
హ్వలనాగేంద్రము పాహి పాహి యనఁ గుయ్యాలించి సంరంభియై.

మ. సిరికిం జెప్పఁడు శంఖచక్రయుగముం జేదోయి సంధింపఁ డే
పరివారంబును జీరఁ డభ్రగపతిం బన్నింపఁ డాకర్ణికాం
తరధమ్మిల్లముఁ జక్కనొత్తఁడు వివాదప్రోత్థితశ్రీకుచో
పరిచేలాంచల మైన వీడఁడు గజప్రాణావనోత్సాహియై.

మ. తనవెంటన్ సిరి లచ్చివెంట నవరోధవ్రాతమున్ దాని వె
న్కను బక్షీంద్రుఁడు వానిపొంతను ధనుఃకౌమోదకీశంఖచ
క్రనికాయంబును నారదుండు ధ్వజినీకాంతుండు రా వచ్చి రో
య్యన వైకుంఠపురంబునం గలుగువా రాబాలగోపాలమున్.

మ. తనవేంచేయుపదంబుఁ బేర్కొనఁ డనాథస్త్రీజనాలాపముల్
వినెనో మ్రుచ్చులు మ్రుచ్చిలించిరొ ఖలుల్ వేదప్రపంచంబులన్
దనుజానీకము దేవతానగరిపై దండెత్తెనో భక్తులం
గని చక్రాయుధుఁ డేఁడి చూపుఁ డని ధిక్కారించిరో దుర్జనుల్.

మ. కరుణాసింధుఁడు శౌరి వారిచరమున్ ఖండింపఁగాఁ బంపె స
త్వరితాకంపితభూరిచక్రము మహోద్యద్విస్ఫులింగచ్ఛటా

పరిభూతాంబరశుక్రమున్ బహువిధ♦బ్రహ్మాండభాండచ్ఛటాం
తరనిర్వక్రముఁ బాలితాఖిలసుధాం♦ధశ్చక్రముం జక్రమున్.

శా. పూరించెన్ హరి పాంచజన్యముఁ గృపాం♦భోరాశి సౌజన్యమున్
భూరిధ్వానచలాచలీకృతమహా♦భూతప్రచైతన్యమున్
సారోదారశితప్రభాచకితప♦ర్జన్యాదిరాజన్యమున్
దూరీభూతవిపన్నదైన్యమును ని♦ర్ధూతద్విషత్సైన్యమున్.

మ. మొరసెన్ నిర్జరదుందుభుల్ జలరుహా♦మోదంబులై వాయువుల్
దిరిగెం బుష్పలవానజల్లు గురిసెన్ ♦ దేవాంగనాలాస్యముల్
వరఁగెన్ దిక్కులయందు జీవచయఖే♦లద్ధ్వానముల్ నిండె సా
గర ముప్పొంగెఁ దరంగచుంబితనభో♦గంగాముఖాంభోజమై.

క. నిడుదయగు కేల గజమును, మడువున వెడలంగఁ దిగిచి ♦ మదజలరేఖల్
దుడుచుచు మెల్లన పుడుకుచు, నుడిపెన్ విష్ణుండు దుఃఖ♦ముర్వీనాథా.

క. శ్రీహరికరసంస్పర్శను, దేహము దాహంబు మాని♦ ధృతిఁ గరణీసం
దోహంబుఁ దాను గజపతి, మోహనఘీంకారశబ్ద♦ములతో నొప్పెన్. 4136

క. కరమున మెల్లన నివురుచుఁ, గర మనురాగమున మెరసి♦ కలయంబడుచున్
గరి హరికతమున బ్రదుకుచుఁ, గరపీడన మాచరించెఁ♦ గరిణులు మరలన్.

సీ. నరనాథ నీకును ♦ నాచేత వివరింపఁబడినయీకృష్ణాను♦భావ మైన
గజరాజమోక్షణ♦కథ వినువారికి, యశము లెచ్చును గల్మ♦పాపహంబు
దుస్స్వప్ననాశంబు♦దుఃఖసంహారంబుఁ, బొద్దున మేల్కాంచి♦పూతవృత్తి
నిత్యంబుఁ బఠియించు♦నిర్మలాత్మకు లైన, విప్రులకును బహు♦విభవ మమరు

గీ. సంపదలు గల్గు భీడలు♦ శాంతిఁ బొందు, సుఖము సిద్ధించు వర్ధిల్లు♦శోభనములు
మోక్ష మఱచేతిదై యుండు♦ముదము సేరు, ననుచు విష్ణుండు ప్రీతుఁడై♦ యానతిచ్చె.

క. గజరాజమోక్షణంబును, నిజముగఁ బఠియించునట్టి♦ నియతాత్ములకున్
గజరాజవరదుఁ డిచ్చును, గజతురగస్యందనములుఁ ♦ గైవల్యంబున్.

భాగవతము, అష్టమస్కంధము.

— ♦ వామనచరిత్రము ♦ —

మ. వడుగా యెవ్వరివాఁడ వెవ్వఁడవు సం♦వాసస్థలం బెయ్యది
చెప్పవే నీవరుదెంచుటన్ సఫలమ♦య్యెన్ వంశమున్ జన్మమున్

గడు ధన్యాత్ముఁడ నైతి నీమఖము యో♦గ్యంబయ్యె నా కోరికన్
గడతేఱెన్ సుహుతంబులయ్యె శిఖులుం♦గల్యాణ మిష్టార్థముల్.

మ. వరచేలంబులొ మాడలో ఫలములో ♦ వన్యంబులో గోవులో
హయులో రత్నములో రథంబులొ విశి♦ష్టాన్నంబులో కన్యలో
కరులో కాంచనమో నికేతనములో ♦ గ్రామంబులో భూములో
ధరణీఖండమొ కాక యే మడిగెదో ♦ ధాత్రీసురేంద్రోత్తమా.

సీ. ఇది నాకు నెలవని♦యేమని పలుకుదు, నొకచో టునక యెందు♦నుండ నేర్తు
నెవ్వని వాఁడనం♦చేమని పలుకుదు, నాయంతవాఁడనై ♦ నడవ నేర్తు
నీ నడవడి యని♦యెట్లు వక్కాణింతుఁ, బూని ముప్పోకలఁ ♦ బోవ నేర్తు
నది నేర్తు నిది నేర్తు ♦ నని యేల చెప్పంగ, నేరుపు లన్నియు ♦ నేన నేర్తు

ఆ. నొరులు గారు నాకు ♦ నొరులకు నే నౌదు, నొంటివాఁడఁ జుట్ట♦ మొకఁడు లేఁడు
సిరియుఁ దొల్లి గలదు ♦ చెప్పెద నా యెంకి, సుజనులందుఁ దఱచు ♦ సొచ్చి యుందు.

ఆ. ఉన్నమాట లెల్ల♦నొప్పును విప్రేంద్ర, సత్యగతులు వృద్ధ♦సమ్మతంబు
లడుగఁ దలఁచి కొంచె♦మడిగితివో చెల్ల, దాత పెంపుసొంపుఁ దలఁప వలదె.

ఆ. ఒంటివాఁడ నాకు♦నొకటి రెండడుగుల, మేర యిమ్ము సొమ్ము♦ మేర యుల్లఁ
గోర్కి దీర బ్రహ్మ♦కూఁకటి ముట్టెద, దానకుతుకసాంద్ర♦ దానవేంద్ర.

మ. వసుధాఖండము వేఁడితో గజములన్ ♦ వాంఛించితో వాజులన్
వెస నూహించితొ కోరితో యువతులన్ ♦ వీక్షించి కాంక్షించితో
పసిబాలుండవు నేర వీ వడుగ నీ♦ భాగ్యంబు లీపాటిగా
కసు రేందుల్ పదత్రియం బడుగ నీ♦యల్పంబు నీ నేర్పునే.

మ. గొడుగో జన్నిదమో కమండలువొ నా♦కున్ ముంజియో దండమో
వడుగే నెక్కడ భూము లెక్కడ కరుల్♦ వామాక్షు లశ్వంబు లె
క్కడ నిత్యోచితకర్మ మెక్కడ మదా♦కాంక్షామితంబైన మూఁ
డడుగుల్ మేరయ త్రోవ కిచ్చుటది బ్ర♦హ్మాండంబు నాపాలికిన్. 4154

సీ. సంతుష్టుఁడీ మూఁడు♦జగములఁ బూజ్యుండు, సంతోషి కెప్పుడు ♦ జరగు సుఖము
సంతోషి గాకుంట ♦ సంసారహేతువు, సంతసంబున ముక్తి♦సతియు దొరకుఁ
బూఁటపూఁటకు జగం♦బుల యదృచ్ఛాలాభ, తుష్టిని దేజంబు ♦ దోన పెరుఁగు
బరితోషహీనతఁ♦బ్రభ సెడిపోవును, జలధార ననలంబు ♦ సమయునట్లు

ఆ. నీవు రాజవనుచు ♦ నిఖిలంబు నడుగుట, దగవు గాదు నాకుఁ ♦ దగినకొలఁది
యేను వేఁడికొనిన ♦ యీపదత్రయమును, జాల దనక యిమ్ము ♦ చాలుఁ జాలు

సీ. దనుజేంద్ర యీతఁడు • ధరణీసురుఁడు గాఁడు, దేవకార్యంబు సా•ధింపఁ గోరి
హరి విష్ణుఁ డవ్యయుం • డదితిగర్భంబునఁ, గశ్యపసూనుఁడై • కలిగె నకట
తెలియఁగ కీతని కోర్కి • నిచ్చెద నంటివి, దైత్యసంతతి కుప•ద్రవము వచ్చు
నీలక్ష్మిఁ దేజంబు • నెలవు నైశ్వర్యంబు, వంచించి యిచ్చుఁ దా • వాసవునకు

ఆ. మొనసి జగము లెల్ల • మూఁడు పాదంబుల, నఖిల కాయుఁ డగుచు • నాక్రమించు
సర్వధనము విష్ణు • సంతర్పణము సేసి, బదుగుపనిది యెట్లు • బ్రదికె దీవు. 4156

క. ఒక్కపదంబున భూమియు; నొక్కటఁ ద్రిదివంబుఁ ద్రొక్కి • యున్నతమూర్తిన్.
దిక్కులు గగనముఁ దానై, పెక్కసమై యున్న నెందు • నెడ లేదు చెపుమా.

ఆ. సర్వమయిన చోటు, సర్వధనంబులు, నడుగ లే దటంచు • ననృతమాడు
చెనఁటి పంద నేమి • సెప్పఁ బ్రాణముతోడ, శవము వాఁడు నాశ • జన్మ మేల.

ఆ. వారిజాక్షులందు • వైవాహికములందుఁ, బ్రాణవిత్తమాన • భంగములను
జకితగోకులాగ్ర • జన్మహితమునందు, బొంకవచ్చు నఘము • వొందఁ దధిప.

మ. కులమున్ రాజ్యముఁ దేజమున్ నిలుపుమీ • కుబ్జుండు విశ్వంభరుం
డలఁతిం బోఁడు త్రివిక్రమస్ఫురణవాఁ • డై నిండు బ్రహ్మాండమున్
గలఁడే మాన్ప నొకండు పాపపు లా • కట్టింపు కర్జంబులన్
వల దీ దానము గీనమున్ బనుపుమా • వర్ణిన్ వదాన్యోత్తమా.

సీ. నిజమాన తిచ్చితి • నీవు మహాత్మక, మహిని గృహస్థధ•ర్మంబు నిదియు
యర్థంబుఁ గామంబు యశమును వృత్తియు, నెయ్యది ప్రార్థింప • నిత్తు ననియు
నర్థలోభంబున • నర్థిఁ బొమ్మను టెట్లు, వలికి లేదనుకంటెఁ • బాప మెద్ది
యొట్టిదుష్కర్ముని • నే భరించెదఁ గాని, సత్యహీనుని మోవఁ • జాల ననుచుఁ

తే. బలుకదే తొల్లి భూదేవి • బ్రహ్మతోడ, సమరమున నుండి తిరుగక • చచ్చుకంటె
బలికి బొంకక నిజమునఁ • బరఁగుకంటె, మానధనులకు భద్రంబు • మఱియుఁ గలదె

క. ధాత్రిని హలికునకును, క్షేత్రము బీజములు నొకటఁ • జేకుఱు భంగిం
జిత్రముగ దాత కీవియుఁ, బాత్రము సమకూర్చునట్టి • భాగ్యము గలదే.

శా. కారే రాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే • గర్వోన్నతిం బొందరే
వా రేరీ సిరి మూటఁగట్టికొని పో•వం జాలిరే భూమిపైఁ
బేరైనం గలదే శిబిప్రముఖులుం • బ్రీతిన్ యశఃకాములై
యీరే కోర్కులు వారలన్ మఱచిరే • యిక్కాలమున్ భార్గవా. 4163

శా. ఆదిన్ శ్రీసతి కొప్పుపైఁ దనువుపై • నంసోత్తరీయంబుపైఁ
బాదాబ్జంబులపైఁ గపోలతటిపైఁ • బాలిండ్లపై నూత్నచ

ర్యాదం జెందు కరంబు గ్రిందగుట మీఁదై నాకరం బుంట మేల్
గాదే రాజ్యము గీజ్యమున్ సతతమే ♦ కాయంబు నాపాయమే.

మ. నిరయంబైన నిబంధమైన ధరణీ♦నిర్మూలనంబైన దు
ర్మరణంబైనఁ గులాంతమైన నిజమున్ ♦ రానిమ్ము కానిమ్ము పో
హరుఁడైనన్ హరియైన నీరజభవుం♦డభ్యాగతుండైన నౌఁ
దిరుగన్ నేరదు నాదు జిహ్వ వినుమా♦ధీవర్య వేయేటికిన్.

మత్త. ఎన్నఁడుం జరు వేఁడఁ బోఁడఁట ♦ యేకలుం డఁట కన్నవా
రన్నదమ్ములు నైన లేరఁట♦యున్నవిద్యలమూలగో
ష్ఠి నెఱింగిన ప్రోడగుజ్జఁట♦చేతు లొగ్గి వసింపనీ
చిన్నిపాపనిఁ ద్రోసి పుచ్చఁగఁ ♦ జిత్త మొల్లదు సత్తమా.

ఆ. బ్రదుకవచ్చుఁ గాక ♦ బహుబంధనములైన, వచ్చుఁగాక లేమి♦వచ్చుఁ గాక
జీవధనములైనఁ ♦ జెడుఁ గాక పడుఁ గాక, మాటఁ దిరుగలేరు♦మానధనులు.

క. సురలోకసముద్ధరణము, నిరతశ్రీకరణ మఖిల ♦ నిగమాంతాలం
కరణము భవ సంహరణము, హరిచరణము నీటఁ గడిగె ♦ నసురోత్తముఁడున్

శా. విప్రాయ ప్రకటవ్రతాయ భవతే♦విష్ణుస్వరూపాయ వే
దప్రామాణ్యవిదే త్రిపాదధరణిం♦దాస్యామి యంచుం గ్రియా
క్షిప్రుండై దనుజేశ్వరుండు వడుగుం♦జేసాఁచి పూజించి బ్ర
హ్మప్రీతం బని ధారవోసె భువనం♦బాశ్చర్యముం బొందఁగన్.

ఆ. కమలనాభు నెఱిఁగి ♦ కాలంబు దేశంబు, నెఱిఁగి శుక్రుమాట♦నెఱిఁగి నాశ
మెఱిఁగి పాత్రమనుచు♦నిచ్చె దానము బలి, మహి వదాన్యుఁ డొకఁడు♦మఱియుఁ గలఁడె

క. బలి చేసిన దానమునకు, బలిమాత్రుఁడు నిఖిలభూత♦నాయకుఁ డగుటం
గలకల మని దశదిక్కులు, బలిబలి యని పొగడె భూత♦పంచక మనఘా.

శా. ఇంతింతై వటుఁ డింత యై మఱియుఁ దా ♦ నింతై నభోవీథిపై
నంతై తోయదమండలాగ్రమున న♦ల్లంతై ప్రభారాశిపై
నంతై చంద్రుని కంత యై ధ్రువునిపై ♦ నంతై మహర్వాటిపై
నంతై సత్యపదోన్నతుం డగుచు బ్ర♦హ్మాండాంతసంవర్థియై. 4172

సీ. దానవ త్రిపదభూ♦తల మిత్తు నంటివి, ధరణిఁ జంద్రార్కులు దాఁక♦నుండు
నంతభూమియు నొక్క♦యడుగయ్యె నాకును, స్వర్లోకమును నొక్క♦చరణమయ్యె
నీ సొమ్ము సకలంబు ♦ నేఁడు రెండడుగులు, గడమపాదమునకుఁ♦గలదె భూమి
యిచ్చెదనన్నర్థ♦మీనిదురాత్ముండు, నిరయంబుఁ బొందుట♦నిజము గాదె

తే. కాన దుర్గతికిని గొంత్యకాల మరుగు, కాక యిచ్చెదివేని పేర్మిఁ జనాకు
నిప్పుడు మారుఁడవపదమునకు కెమ్మెంజుూఫ. బ్రాహ్మణాధీనములు దొరికినబ్రహ్మ నీకు

ఆ. సూనృతంబుగాని సుడియదు నాజిహ్వ, బొంకఁ జాల నాకు బొంకు లేదు
నీతృతీయపదము నిజము నాశిరమున, నెలవు సేసి పెట్టుకొనిర్య లాత్మ.

ఆ. నిరయమునకుఁ బాశబద్ధ నిగ్రహంబునకును, బదవిహీనతకును బంధనమున
కర్థభంగమునకు నఖిలదుఃఖమునకు, వెఱవ దేవ బొంకు వెఱచినట్లు.

మ. చెలియే మృత్యువు చుట్టమే యముఁడు సంసేనాస్త్రలే కింకరుల్
శిలలం జేసెనె బ్రహ్మదన్ను దృఢసీమ జేసంబుతో జెల్లరే
చలితం బౌట గొలంక కీ కపటసంసారంబు నిక్కంబుగాఁ
దలఁచున్ మూఢుండు సత్యనాశకరణాధర్మాదినిర్మాల్యుఁడై.

సీ. చుట్టాలు దొంగలు సుతులు ఋణస్థులు, కాంతలు సంసారకారణములు
ధనము లస్థిరములు దనువతిచలనంబు, గార్హస్థ్య లన్యాలు గడమించఁ గాల
మాయురవ్య మైశ్వర్యమతిశీఘ్ర మని కాదె, యంశుమండు తనతండ్రి తిరస్కరించి
మాతాతసాధుసమ్మతుఁడు ప్రహ్లాదుండు, నీపాదకమలంబునియతిఁ జేరె

తే. భదురిఁ డతనికి మృతిలేని బ్రదుకు గలిగె, వైరులై కాని తొల్లి నాపాలఁ గాన
దర్శినై వచ్చి నీవు సన్నద్ధుండు బెల్లఁ, బద్మలోచన నాపుణ్యఫలము గాదె.

మ. తతచిత్తద్విపయానదైరె యచనిరుంధచ్ఛ్రుతిసంవ్యాసదైరె
ధృతబాష్పాంబునిలాసదైరె కరయుగాధినాలికస్థానదైరె
పతిభిక్షాం మమ దేహి కోమలమతే పద్మాపతే యంచుఁ దె
త్సతి వింధ్యావళి వేగ వచ్చెఁ ద్రిజగద్దిష్టామనున్ వామనున్.

క. కా దనఁడు ప్రాణమ్ము లేత్రి,రా దనఁడు జగత్రయైక రాజ్యము నిచ్చెన్
నాదయితుఁ గట్టఁ నేటికి, శ్రీదయితా చిత్తచోర శ్రితమందారా.

సీ. సేసంబు నీకింద్రసేనమహారాజ, వెఱవకు మేలు నీకు విశారదాంబు
పేటుఫలుతుండ వేడుకపడుదురు, దుఃఖంబు లీతాపములు దుష్కరణము
లాతురతలు నొప్పులందుండు వారికి, నొండవు సుతలమందుండు నీవు
నీపంపు సేయని నిర్జరారాతుల, నాచక్రమే త్రెంచి కాచుచుండు

ఆ. లోకపాలకులకు లోనుగా వక్కాడ, నన్ను నెంతవారలచట నిన్ను
నెల్లప్రొద్దు వచ్చి యేను రక్షించెదఁ, గరుణతోడ నీకుఁ గాన వత్తు. 4160

భాగవతము, అష్టమస్కంధము.

♦ భ్రమరగీతలు. ♦

మ. ఒకపువ్వందలితేనె ద్రావి మధుపా♦యత్తాన్యహృత్పై నీవు వే
ఱొకటిం బొందెదు భంగి మ ప్మధురపీ♦యూషంబునం జేర్చి మా
యకళంకోజ్జ్వలయౌవనంబు గొని య♦న్యాసక్తుఁ డయ్యెన్ విభుం
డకటా యాతని కెట్లు దక్కె సిరిమి♦థ్యాకీర్తి నమ్మెంజుమీ. 4181

శా. భృంగా కృష్ణుఁడు మంచివాఁడనుచు సం♦కీర్తిం బ్రశంసించెదీ
సంగీతంబున నేము సౌఖ్యమునె మా త♦చ్చారిత్రముల్ వింతలే
యంగీకారము గావు మాకుఁ బురకాం♦తాగ్రిప్రదేశంబులన్
సంగీతం బొనరించుపువారిడుదుగో♦జస్త్రీకు నిష్టార్థముల్

సీ. కాంచనరత్నసం♦ఘటితసౌధంబులే, మా కుటీరంబులు ♦ మాధవునకు
వివిధనరేంద్ర సే♦వితరాజధానియే, మాపల్లె యదువంశ♦మండనునకు
సురభిపాదపలతా♦శోభితారామమే, మాయరణ్యము సిం[illegible]♦[illegible]
గమనీయలక్షణ♦గజతురంగంబులే, మాధేనువులు కంస♦[illegible]
గీ. రూపవిభ్రమనైపుణ♦రూఢలైన, మగువలమె [illegible]
నేలచింతించుమముఁ గృష్ణుఁ♦డేల తలఁచుఁ బృథివి నధిపులు నాతః♦ప్రియులు గాలే.

భాగవతము, దశమస్కంధము.

♦ అన్యాపదేశము ♦

ఉ. మాయురె భృంగమా వికచ♦మల్లికల న్విడనాడి తమ్మిలో
నీయెడఁ బూవుఁదేనియల ♦ నింపుజనింపఁగఁ గ్రోలి సొక్కి యం
బోయెద నన్న భ్రాంతి నిను♦బొందకు రా జుదయించె నిప్పుడీ
తోయజపత్రముల్ వరుస♦తో ముకుళించెఁ జలింప కుండుమా.

చ. అళికులవర్య పద్మముకు♦ళాంతరమందున నిమ్ము చాల కే
చలనము నందె దేల నవ♦సారసమిత్రుఁడు రాక యుండు నా
తొలఁగక యందె యుండుము మఱిఁకఁ ♦ దోయజవైరి తిరంబె రాత్రి యీ
కలవర మేల తమిస్రుడఁ ♦ గానక కూలక యూరకుండుమా.

మ. అళి నీతత్తర మేల నీడ నిదె నీ♦యాత్మేశుఁ డౌ భృంగుఁ డీ
జలజాతస్థమరందపానవశతన్ ♦ సానందుఁ డై యున్న వాఁ
డలికింతేనియు లేక నీ వరుగుమీ ♦ యొప్పారఁగా వేడ్క నీ
చెలువుండుం బఱతెంచు వేకువను రా♦జీవంబు పుష్పించినన్. 4188

మ. సతమా రాతిరి తెల్లవాఱఁగను నెచ్చెం జందఱి యీకేళికా
యతనంబందు రతిప్రసన్నిభుఁడు నిర్వారిసత్తుఁ డైనాఁడు నీ
శతపత్రేక్షణ మోము వాంచినది నీచాతుర్యముం జూప నీ
వతివేగంబున నేఁగుమా తొలఁగి మాయాత్మల్ సుఖం బందెడిన్.

చమత్కారకథాకల్లోలిని.

నారాయణకవచము

క. ఈ నారాయణకవచము, నరిభీకరవజ్రకవచ మాశ్రితసంప
త్కారణామకర్మకవచము, పురుహూతుఁడు కెల్లు మౌని బోధించెఁ దగన్.

చ. ఖగపతి మూఁపుపైఁ బదయుగంబు ఘటిల్లఁగ శంఖచక్రచ
ర్మ [illegible]
[illegible]
[illegible]

ఆ. సరికటుమకరవరుణపాశంబులందుల, బలములందు నెంగుఁ బొలిమాకుండఁ
గాచుఁ గాక నన్ను ఘనుఁడు డొక్కఁడైనట్టి, మత్స్యమూర్తి విద్యామానకీర్తి.

క. వటుఁడు సమాశ్రితమాయా, వటుఁడు బలిప్రబలలోభ నపరిలిప్తుఁడు నో
ద్భటుఁడు త్రివిక్రమదేవుఁడు, చటులస్థలమందు నన్ను సంరక్షించున్.

చ. అడవుల సంకటస్థలుల వాజిముఖంబుల నగ్నికీలలం
బెడదల నెల్ల వాడు నతికెక్కుఁగ దిక్కుఁగు గాక శ్రీనృసిం
హుఁడు సురశత్రుయూథపవిధ్వంసుఁడు విస్ఫురితాట్టహాసవ
క్త్రుఁడు ఘనదంష్ట్రపావకవిభూతిదిగంతరుఁ డప్రమేయుఁడై.

చ. అరయఁగ నెల్లలోకముల నంకిలి నొందు మహార్ణవంబులో
నోరగి నిమగ్నమైనధర నుద్ధతిఁ గొమ్మున నెత్తినట్టి యా
కిరిపతి మార్గకల్పదురు ఖేదము మార్జితమేదినీమనో
హరుఁడు గృహాంతరోపముఁడు సత్పథముల నన్ను గాచుఁ గావుతన్.

క. రాముఁడు రాజకులైకవిరాముఁడు భృగుకులకుఠారి రాముఁడు సుగుణా
స్తోముఁడు నను రక్షించును, శ్రీరాముఁడు తోడ్పఁడు నద్రిశిఖరములందున్. 4194

సీ. తాటక మర్దించి తపసిజన్నముఁ గాచి, హరువిల్లు విఱిచి ధైర్యమున మెఱసి
పరిబలులైనట్టి విరాధకబంధోగ్ర, ఖరదూషణాదిరాక్షసులఁ దునిమి
వానరవిభు నేలి వాలిఁ గూలఁగ నేసి, జలరాశిగర్వంబుఁ జక్కఁజేసి
సేతువు బంధించి చేరి రావణకుంభకర్ణాదివీరులఁ గడిమిఁ ద్రుంచి

సీ. యాల విభీషణు లంకకు • నధిపుఁ జేసి, భూమిసుతఁ గూడి సాకేత•పురమునందు
రాజ్యసుఖములు గైకొని • రాఘవవిభుఁడు,వరుస నుర్విఁ బ్రోచుచుండుఁ బ్రి•వాసగతుల

భాగవతము. వస్తుప్రబంధము.

— • శివకవచము • —

క. శివనామాహ్వయుఁడైనసదా, శివునకు వందన మొనర్చి • సేమము వెలయన్
శివభక్తుఁడనగునికున్, శివకవచ ముపన్యసింతుఁ • జిత్తం బలరన్

సీ. భూస్వరూపమున నే • పురుషుండు సకలప్రపంచంబు దాన ధ•రించు నెప్పుడు
జలరూపుఁడగుచు నే • సర్వజ్ఞుఁ డిలఁ గల్గు, నరులను సంజీవ•నం బొనర్చుఁ
గాలాగ్నిరూపుఁడై • కల్పాంతమునఁ ద్రిలోకము లెల్లఁ గెవఁడు ద•గ్ధములు చేయు
వాయురూపమున స•ర్వవ్యాపకుండైయుండుఁ, గగనాకృతిని బ్రాణుఁ•డగుచు వెలయు

గీ. నట్టి లోకైకనాయకుఁ • డష్టమూర్తి, సచ్చిదానందనయుఁడు స•ర్వసద్వరుండు
సలిలవాతాగ్నిబాధలఁ బొలియకుండఁ, జిరకృపావృష్టి నన్ను ర•క్షించుఁ గాత.

క. శూలాయుధుఁడు గిరీశుఁడు, కాలాంతకుఁడైన నీల•కంఠుఁడు పగలున్
రేలును నను రక్షించును, లాలితకరుణాకటాక్షు • లక్షితముఖుఁడై.

క. చింతితఫలదుఁడు గౌరీ, కాంతుఁడు పరమేశ్వరుం డ•నంతుఁడు బాహ్యా
భ్యంతరదేశంబులను, న్నంతటఁ రక్షించుఁ గాత • ననవరతంబున్.

గీ. నిగిడి కూర్చుండి శయనించి•నిద్ర జెంది, మేల్కనిన వేళలను గాల•మృత్యుహారణుఁ
డఁడిరాదనండు త్రి•యంబకుండు, ఖండపరశుండు నను వేడ్క•గాచుఁ గాత

సీ. అనసీశనుతశివ•చతురహస్యంబైన, కవచంబు నాచేతఁ • గథిత మయ్యె
నదియును దాపత్ర•యధ్వాంతమిహిరంబు, ధారుణాపద్విని•వారణంబు
సకలసౌభాగ్యైక • సామ్రాజ్యసదనంబు, పశుపతికారుణ్య • భాజనంబు
నీశైవకవచంబు • నేకాగ్రచిత్తులై, హితమతిఁ బఠియింతు • రెవ్వరేని

గీ. వారు శ్రీసాంబశివునికృ•పారసమున, నతిశయవ్యాధిమృత్యుభ•యంబులుడిగి
చిరతరాయుష్మంతులగుచుఁ•దీక్ష్ణకటాక్షు, పాత్రులై బహుసౌఖ్యముల్ • బడయఁగలరు

బ్రహ్మోత్తరఖండము. ఆ 4.

రాజనీతి

క. రాజునకుఁ బ్రియశరీరము, రాజు ప్రజకు నాత్మ గాన • రాష్ట్రం బ్రియమున్
రాజోత్తమ యన్యోన్యవృత్తి, రాజిత్తులై యుండవలయు • రక్షాప్తనలన్. 4202

శాంతి. ఆ 2 పద్య 274.

మ. పరనారీగమనాదిదోషములు భూపాలుండు సేయంగ ద
ద్ధరకున్ వర్షము లేక యుండుఁ బ్రజకున్ దైన్యంబు వాటిల్లఁ బె
క్కురుజల్ పైకొను నెందునుం గలయు సాంకర్యం బోజముం దప్పు ను
ద్ధురసైన్యంబుల శత్రు లొత్తుదురు బంధుశ్రేణికిం జేటగున్.

క. మృదుమధురవాక్యముల నిం, పొదవెడుచెలువుఁ గ్రొవ్వుతోడ నార్వీశుఁడు స
మ్మదమున సజ్జనులకుఁ బ్రజలకు నాదరింపఁగ వలయు నది మహోన్నతిఁ జేయున్

గీ. ఈగియును బ్రియవచనసంభాషణమును, గాని జనులకు సంతోషకారి కాదు
పుచ్చికొనునష్టపలుకులఁ బొందు కలిమి, యొదిరిపుళిఁ గండ నీదింత యెఱుఁగు మధిప.

క. తనయుల నైనను నమ్మక, జనపతి సిరి గోలుపోవుఁ జపురతనై వి
మ్మనవాఁడపోలె నమ్మక, యునికి సకలజనులయెడలఁ గారవై యుండున్.

ఉ. ఒక్కటి యేను జెప్పెద మహోగ్రపుఁ గేసరికైనఁ దోడుగా
నక్కను లావునుం గలుగు నుజ్జ్వలసత్త్వచయంబుఁ గొన్నఁగా
కెక్కుడుకృత్యముల్ నడపనెట్లగు నిట్టివి సాలు నంచుఁ దాఁ
గుక్కలఁ గూర్చి చేయఁ దనకుం దలఁపుల్ దలకూడ నేర్చునే.

క. వికచముఖుఁడగుచు జాత్రివు, లకు హితులగు నట్టివారలం గని భూపా
లకుఁ డెడ్డ కత్తెరయు నాలుక బెల్లము నై మనంబులుం గన వలయున్.

క. పానము జూదము వేఁటయు, మానినియును భూపతులకు మధురవినోద
స్థానము లగు నైనను దగ, వైవిధము దక్కఁ దగుల మాపద దెచ్చున్.

క. విని విననివాఁడఁ బోలెం, గని కానని వాఁడపోలెఁ గావలయు విభుం
డానరింపఁ దలంచినపని, కనుపడునంతకు నభేద్యుఁడై జనులయెడన్.

క. ఒల్లని కార్యంబాసల, నల్లన కాలగతి, గడుపునది కాలముచేఁ
బెల్లాదవు విఘ్నములు భూవల్లభునకు నెపము వెట్టవచ్చుం బిదపన్.

క. తెగఁ దీర్పక తగ నార్పక, తెగటార్పక కడమ కొంత త్రిక్కఁగ నున్నన్
జగతిని యగ్నియు, నగయును గడుఁ బెరుఁగుఁ గీడు వాటిల్లుఁ దుదిన్.

ఉ. క్రూరుఁడు లోభియున్ శఠుఁడుఁ గొండియుఁడున్ జడుఁడుం గృతఘ్నుఁడున్
నేరనివాఁడు బొంకరియు నిందకు నోర్చునతండుఁ బందయున్
ధీరత లేమి దుర్నయమతివ్యసనత్వము గల్గువారలుం
జేరువ నుండ్ర భూపతికిఁ జెట్టలు సెప్పె నరేశ్వరోత్తమా. 4213

భారతము. శాంతి.

ఉ. కొందఱి మేలమాడుటలుఁ గొందఱి వావులు దీర్చి పిల్చుటల్
కొందఱి ముద్దుచేయుటయుఁ గొందఱి నెయ్యపుఁజూపు చూచుటల్
కొందఱి నాత్మభావమునఁ గొందఱి మన్ననభృత్యులందు ని
ట్లొందఱ నన్నిభంగుల నృపాగ్రణి వశ్యులఁ జేయఁగాఁ దగున్.

నీతిసారము. ఆ 8.

క. వివిధాన్నము లొసఁ గంపిన, నవవినియోగముఁ గుడువఁ బెట్టి యతనికిజీర్ణం
బవుటెఱిఁగి భుక్తిఁ గొనఁదగుఁ, బ్రవిమలమతిభక్ష్యభోజ్య పానీయాదుల్.

క. జనపతి యన్యనృపాలుఁడు, పనిచిన భూషణసుగంధ పరిధానంబుల్
మునుమున్ను పూనఁగాఁ దన, దెనయఁగ విషయంత్రభంగు లెఱిఁగినదాఁకన్. 4216

క. పతియు నమాత్యుఁడు దుర్గము, క్షితియును మిత్రుండు ధనము సేనయు ననఁగా
నతికెక్కును సప్తాంగము, లతులితగతి రక్ష సేయ నగు నరపతికిన్.

క. అక్కఱ కలదని ప్రజపతి, యెక్కువగా ధనముఁ గొనుట యిల్లపై జెఱువుల్
ప్రక్కలుగఁ ద్రవ్వి మీలను, గ్రక్కునఁ బట్టుకొని తింటఁ గణుతింపంగన్.

క. తనభూమిప్రజల నిరతము, జననాయకుఁ డరయకుండి సచివుని నిలుపన్
ధనహానియె కాదామీఁదను రాజ్యము చెడు ప్రధానిఁ డా స్వామి యగున్.

క. కానిప్రయ మెన్నఁడును నొక, కానియుఁ జేయంగఁ దగదు కార్యము గలచో
మానకధనము తృణంబుగ, మానవపతి సేయ నగు సమగ్రవిభూతిన్.

క. కృతు లిచ్చిన సుకవుల నాశ్రితుల ధరాప్రజలభటులఁ బ్రియబంధుల భూ
పతి యవసరమున సమసిన, హితులకుటుంబములఁ బ్రోవ నిలపతివలయున్. 4222

రుక్మాంగదచరిత్రము. ఆ 3 ప 60-66.

సీ. పార్థివోత్తములకుఁ బ్రజల రక్షించుట, పరమధర్మంబగు నరవరేణ్య
ధరణీశులకుఁ బ్రజా పరిపాలనంబునఁ, బూని లోకులు సేయు పుణ్యమందు
షష్ఠాంశ మర్థిని సంప్రాప్తమగునట్లు, ప్రజలఁ బ్రోవనిరాజు ప్రజలచేత
నపహృతసత్పుణ్యుఁడై వారు గావించు, ఘనపాపఫలముఁ దా ననుభవించు
గీ. గాన నీవుమ విప్రవరాను మతము, సాంప్రదాయకవిధమునై జరగుధర్మ
మహిమఁ జేపట్టి యర్థకామములయందు, సమత నమ్మాటియందు నాసక్తి లేక.

భాగవతము, స్కం. 4 పద్య 541.

సీ. శక్తిత్రయంబునఁ జతురుఁడై చతురుపాయంబులకును సమయం బెఱింగి
పంచేంద్రియముల నిర్జించి స్వాయత్తుఁడై, షడ్గుణీగరిమఁ బ్రశక్తిఁ గాంచి

వ్యసనంబు లేదును ♦ వర్జించి రాజద్రోహములు పద్నాల్గుం జిత్తమునం దెలిసి
సాక్షిమాత్రంబుగా ♦ సచివుఁ బ్రతిష్ఠించి, యాత్మయత్నము లేశ♦మంతరాయైన
గీ. నింగితాకారచేష్టల♦నెఱుఁగనీక, పరుల నెవ్వరి విశ్వసిం♦పక మనమున
సంతతంబు శరీరర♦క్షాక్రమంబు, లేమఱక యుండవలయు మ♦హీవిభుండు. 4224
సీ. తతితోడ జీతంబు♦కొఱఁత గాకుండ రొక్కంబు భండారమం♦దుంచ యిచ్చి
బంటుఁ దొలంగించి ♦ ప్రతియు వెట్టకయుండఁ గమి లెక్కఁ దక్కువ♦గాకయుండఁ
గడఁగి వేశ్యాగామి♦గాకుండఁ బరికించి, ప్రతిభానువారంబు♦ఘటులతోడ
చూచుచుఁ దనపక్ష♦జోకరై యుండిన, వాని మన్నించుచు ♦ లేనివాని
గీ. వాఙ్ఞ సేయుచు జీవిక♦నప్ప వడక,యుంపఁ బరికించికొనుచు నా♦యోధనమున
నైనపదిసేయ నుత్సాహ♦యైనయాప్తబలము నేలఁగ వలయు భూ♦పాలకుండు.
శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.
క. నీతియు హితమును ధర్మముఁ, జాతుర్యముఁ గలుగునట్టి ♦ సచివుఁడు చెప్పన్
బ్రీతి విన నొల్లకుండిన, భూతలనాయకుఁడు తాను ♦ వొలియుం బిదపన్. 4226
ఆ. కాలకూటవిషము♦గడుపాఁడి శరమును, గొనినయతఁడు చచ్చు ♦ నేఁటను వాఁకి?
దుష్టమంత్రిమంత్రి♦దోషంబు దాఁకినఁ, బుడమిజనముఁ బతియుఁ ♦ బొలిసిపోవు.
పద్మపురాణము, ఆ 5 ప 56, 57.
ఆ. అరులవద్దనుండి♦యరుదెంచి కొల్చిన, భటుఁడుఁ దాము నొక్క♦భంగి గాన
మోసపుచ్చి చెఱుచు♦నాసన్నుఁడౌ వాని, నమ్మికట్లయుండి ♦ నమ్మఁ దగదు.
పంచతంత్రము, నారా. మిత్ర. ప 309.
క. సకలవ్యసనికిఁ జుట్టము,నకు మంత్రికి నిష్టభృత్యు♦నకు నజ్ఞకు నో
జ్ఞకు బోటుకానీ కర్థా,ధిక మిచ్చుట చనదు నయగ♦తిన్ బద్దిన్ననా.
చ. వెరవరి గానివానికడ♦వేసరుచుం డెడువాని మాటలన్
సరసుఁడు గానివాని మతి♦చాలనివాని లంచ మిచ్చినన్
బొరసినవానిఁ బోవ్రు నెడఁ ♦ బొద్దులు పుచ్చినవాని భీతునిన్
బరుసనివాని రాజు పని♦పంపుట కీడు వివేకభూషణా.
క. నాయకవిరహితమును బహు,నాయకము ఖ్యమును బాల♦నాయకమును స్త్రీ
నాయకమై చెడు సిరి నర,నాయకులకు నంద్రు కీర్తి♦నారాయణుఁడా.
బద్దినీతులు, ఆ 2.
క. తనువు భరంబని వీడ్కొని, తనలోఁ దలపోయుమాధ♦తకు చందమునన్
బోటిపతి చోదకోర్వక, గని రాజ్యము మంత్రికయిప♦సముఁ గావించున్. 4233

క. పంచాంగౌరవము ధరావనునకు నత్యంతగౌరవము వెండియు న
స్వపరిజనలాఘవము ధరావరునకు నత్యంత లాఘ•వము సుమ్మెందున్.

పంచతంత్రము.

క. సుకవులక బహుళపందిలి, యిడి హస్తము బలుసుముంటి• కేరైయి దినముల్
గడుపుచుఁ బోమ్మనుచయ్యా, గడప్రస్పష్టంబాయుఁ జేప•గలసైన్యంబుల్.

చ. అవనుసజీవితంబిడమి • యూరజ మాడుట లేని పేరము
త్వైవసుటు నిచ్చుటన్ బరిభ•వించుట కింకరసంకులంబునె
మ్మనికి ససహ్యమాట దయ•మానుట పిమ్మట నాడికో ల్మహా
పదవికిఁ బాసి యొంటిపడి• పాటులఁ బొందు నృపాలు చిహ్నముల్.

క. హితుఁ డని యొకనికిఁ జెప్పిన, నతఁడును దన కూర్చుసఖుని•కది దెలుపు నర
క్షితమై నృపమంత్రింబీ,గతిఁ బలువురు వినుటచే వి•ఘాతత నొందున్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 1, 2, 3.

సీ. సౌఖశాయనికభి•వకపూర్వకము కాల్య, వేళఁ గార్తాంతిక•ద్విజాలగోష్ఠి
జాము వోవ నమాత్య•సామంతపూర్వకం,బర్థార్జనస్థకా•యస్థగోష్ఠి
దినమధ్యమమున మ•ర్దన మల్లపూర్వకం,బగునూనమాపక్వ•న్మృగయుగోష్ఠి
యపరాహ్ణమున దేవ•తార్చనాపూర్వకం, బార్యధర్మాధిక•ృత్యులగోష్ఠి

తే. భుక్తిమీఁద విదూషక•పూర్వకము పు,రాణకవిగోష్ఠి చారపూ•ర్వకము సంజ
జాము గాయకగోష్ఠి ని•శను సుషుప్తి,పూర్వకము ప్రేయసీగోష్ఠి• బాసఁగు బతికి.

ఆముక్తమాల్యద, ప 282.

క. మన నిచ్చినఁ దన కోడరు,చన విచ్చినఁ బ్రజలు వెక్క•సము సేయుదురా
టున్నపతిమనసీయక గడుఁ, జను వీకయ మెలఁపవలయు • సమ్ముఖచరులన్.

ఆ. ఎంతబలియురకుఁ ద•నంతగా సామంత,గణముఁ బెనుప కేల•కలుగు జయము
శేషువంతవాఁడు • శిరములు వెయి పూని,కాక మహి వహింపఁ•గలిగె నెట్లు.

క. పతికి ననుకూలసేనా,పతు లనఁగా నెంద అన్ని•పటుతరభుజముల్
పతికిఁ బ్రతికూలసేనా,పతులనఁగా నెంద అన్ని•పటుతరభుజముల్. 4241

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 2.

సీ. సరిగాఁగఁ బదవు లొం•డ్డారులకు నడవఁగా, సమవివత్తునియందు • సామవిధియు
మూలబలంబు పెం•పునదుర్గయుండయి, పేర్చు శాత్రవునందు• భేదవిధియు
నెందును సంధిని • హితులబలంగంబు,చేకొప్ప రిపునందు • దానవిధియు
సాధునిశ్చితపరా•జయుఁడై పిహీనబ,లుండైన యరియందు • దండవిధియు

తే. సలుపవలయు భూతలేశ్వరవరేణ్య, బుద్ధియందు క్షయస్థానవృద్ధులను దెలిసి
వర్గము నెఱింగి పంచాంగవర్తనములఁ, దెలిసి శక్తిత్రయంబు నెఱుఁగవలయు.

సీ. మంత్రగోపనమును మఱుఁగుటయు దీర్ఘచింతయు నిరర్థకపుఁజింతయును ప్రసాద
విరహితత్వము బుధానిర్జ్ఞానము శుభాప్రయోగంబు విషయానురాగత్వము
సత్యలంబు నాలస్యమును నాస్తికత్వంబు, నర్థంబులందు ననర్థమతియు
దీర్ఘసూత్రత్వంబు దీర్ఘరోషంబు నిశ్చితకార్యములాచరింపమియును

ఆ. భూమిపతికి దోషములు నివి పదునాల్గు, వీని దెలిసి నెఱయ విడువవలయుఁ
గామరోషజంబులైయుతిస్థిరవ్యసనములందుఁ దగుల వలదు.

క. కొలిచిన వారల జీతంబులు వేళలు దప్పకుండఁ బూర్ణముగా నీ
వలయును వారల ప్రేమము, బలము నృపాలునకు నెల్లపట్ల మిగులన్.

క. దండార్హుల దండింపమి, దండానర్హులగు వారి దండించుటయున్
రెండును నకీర్తిదములు భూమండలనాయకుల కిలను మఱువఁ దేయున్.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 7 పద్య 261-265.

క. జలజాసనలిఖితము బలె, ఫలకాలమునందు కాని బడఁజేయఁ దగున్
దలఁచినతలఁ పంతయును, వెలిపడకుండంగ మనుజవిభుఁ డోవత్సా.

క. కొండీని మాట నిజమని, దండింపఁగఁ దగదు రాజ ధరణీజనులన్
నిండుమదిఁ గల్ల నిజములు, రెండును సరిబుద్ధి శోధింపక మొదలన్.

క. ధన మిచ్చిన నీకీ కడు, చన వీనమచితము క్రూరచరితుల కపటీ
జనులు తదాచరణంబున, మన సెడసిన భద్రదంబె మనుజేంద్రనృపా.

సుదక్షిణా, ఆ 2 ప 152-156.

క. తనుఁ గొలిచి పోయి పగరను, గనికొలిచిన భటుఁడు మళ్లఁగా వచ్చిన వా
నిని నేఁడ దగదు నరపతి, యను వెఱుఁగక యేలెనేని హాని బొందున్.

గీ. వైరి చుట్టంబు గొలువంగ వచ్చెనేని, వాని నేలంగఁ దగదు భూవల్లభునకు
శరణుఁ జొచ్చినయట్టువంటి శత్రువైనఁ, గాచు టుచితంబు చేసి కాంతువనము.

మల్లుచక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 6 పద్య 69-70.

క. చారులు కన్నులు నిజపతి, వారము ప్రాణంబు మంత్రి వరతత్వాదయం
బారయ భూమిపతీమణి, యై రంజిల మనెసు నృపతికగు విశదంబుల్.

మిత్రవిందాపరిణయము. కుంటి, ఆ 1 ప 41.

క. దగ్గఱఁ గొండెము సెప్పెడు, వెగ్గడ పలుకులకు రాజు ప్రియుఁడై మెఱసి తా
నెగ్గు ప్రజకాచరించుట, బొగ్గులకై కల్పతరువుఁ బొడచుట సుమతీ.

క. మే లెంచని మాలిన్యుని, మాలను నగసాలవాని ♦ మంత్రి హితుగా,
నేలినవరపతి రాజ్యము, నేలం గలసిపోవుం గాని ♦ నెగడదు సుమతీ.

సుమతిశతకము. ప 58-104.

క. విశ్వాసపరుల నెఱిఁగి న, రేశ్వరుఁ డధికార మిచ్చు♦ టెంతయు నుచితం
బైశ్వర్యయుతులు గాఁగ న, విశ్వాసులఁ జేయఁ దగదు ♦ విమలవిచారా.
తే. కరణ తన కెంత గలిగినఁ ♦ గనకవస్తు, వాహనాదులు చాల నీ♦వలయుఁ గాని
భూతలేశ్వరుఁ డెంత యా♦ప్తులకు నైన, నాజ్ఞ ద్రోవంగ నిచ్చుట♦యనుచితంబు.
క. తా నెంత యధికుఁ డైనం, గానీ మనుజేశ్వరుండు కార్యాకార్య
జ్ఞానము నిజపరిధానులతో నాలోచించి యుక్తి♦తో నెఱుఁగఁ దగున్.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

గీ. సత్య మనృతంబు పరుషోక్తి♦ సగసభాష, ప్రాణిహింసయు దయయు లో♦భంబు నీగి
కనకసంగ్రహవ్యయములు ♦ గలుగువార, వనితకైవడి బహురీతి ♦ రాజనీతి.

భర్తృహరిసుభాషితము. ఏ॥ల ప 39

గీ. కులము నాకలు తన కన్న♦ కూలునైన, తన ప్రయోజనములయందు ♦ మనసు నిల్పి
తనువు నిచ్చెద రటౌట ♦ ధరణివిభుఁడు, పూజితము జ్ఞాస్వజాతినిఁ ♦ బోవిపవలయు

దిలీపచరిత్రము ఆ 4. పద్య 278.

సీ. అన్యరాజన్యరా♦జ్యస్థితుం డగువేళ, సరిదోరల్ సంధింప♦ దొరయువేళఁ
బోగలు తన బ్రమ♦ల్పవరింపఁ జనువేళ, నారామములఁ గేళి ♦ నలరువేళ
సగరున దుర్గముల్ ♦ సాధింపఁ జనువేళ, వైరిభూభుజు లెత్తి♦వచ్చువేళ
గుఱుతెఱుఁగని జనుల్ ♦ గొల్వవచ్చినవేళ, మృగయావినోదాప్తి ♦ మెలఁగువేళ
గీ. మండలేశ్వరుఁ డుద్దండ ♦ దండనాథ, చండభటవీరసామంత ♦ మండలంబు
లంద నుండక వైసవొంటి♦ నుండెనేని, గొదవ యగు సంద్రము నీతి♦కోవిదులు తలఁప

శుకసప్తతి. ఆ 1.

క. తనతరము నాటిహితుల, న్నరపతి విడనాడి యుంరక♦ నమ్మ యితరులం
బరివారముగా నేలిన, విరవిరగా కేల గాంచు ♦ విజయశ్రీలన్.

నారసింహపురాణము. ఆ ౧ ప ౭

సీ. ఏపారిద్దు నాహ్యాళి కేతెంచునే యేఁగి, పరిజ తెల్పికొనువిన్న♦పముల వినునె
విని లెస్సగా విమ♦ర్శన మొనరించునే, యొనరించి పాడిఁ ద♦ప్పనివిధంబు
శాంకగర్జములదీర్పఁ ♦ గావించునే స్వామి, కరుఁ గనినాఁడు కో♦ల్యేవఁ దీర్చి
పెనవు లాలించునే ♦ జనము లాలించునే, భార ముద్యోగులఁ ♦ బైని జేర్చి

గీ. యూరకుండక యాలస్య ♦ ముజ్జగించి, చారదృష్టులఁ బ్రచ్ఛన్న ♦ సరణిఁ దెలిసి
కొను మఁదప్పున్నఁ దొలఁగించి ♦ గుణులనందు,నిలుపుచుండునె యీ ధారు♦ణీశ్వరుండు
రామరాజవిలాసము. ఆ 3 పద్య 54.

క. కాఁపుల నొప్పింపక తా, నేపట్టున రక్షపడక ♦ యెల్లను మెచ్చం
గాఁపులవలనను బన్నుల, నోపికతోఁ గొనఁగవలయు ♦ నొడయం డెపుడున్. 4263
శుద్ధాంధ్రభారతసంగ్రహము. ఆ 3 ప 42

—♦ రాజసేవకులు ♦—

సీ. అవికలంబైనసం♦ధ్యావిధివీరికి, లేశమాత్రంబైన♦లేదు మిగుల
నచ్యుతసంగంబు♦నైన లేదు క్షణంబు, స్వస్వకాలము నందు ♦ సవననియమ
ములనొనర్పుట లేదు ♦ తలఁప నొకప్పుడు, వేదాధ్యయనచింత♦లేదు చూడ
నన్నపానాదులు ♦ నాఁకటిసమయాన, నవకాశమే చాల ♦ దాహరింప
గీ. నిలిచి సుఖనిద్రఁ గావింప ♦ నిమిషమైన, సమయమే కల్గకుండు నే♦సమయమునను
ఇష్టులను జూచి బాషించు♦టేఱుపడదు, మహీపతులసేవఁ గావించు ♦ మానవులకు.
చ. అలఘుతరాఘదోగ్రకలి♦యందును నైజపుధర్మపద్ధతిన్
నిలిచి ప్రమత్తతన్ వదలి ♦ నిశ్చలబుద్ధిఁ బరోపకారులై
చెలిమి బహుప్రజావనము♦సేయుటయందునె బద్ధదీక్షులై
కొలుతురు వీరు రాజుల న♦ఖండితసౌఖ్యనిరాసభావులై.
విశ్వగుణాదర్శము.

—♦ రాజసేవాధర్మములు. ♦—

క. నరనాథుఁ గొలిచి యలవడఁ, దిరిగితి నా కేమి యనుచుఁ ♦ దేఁకువ లేమిన్
మరియాద దప్పి మెలఁగినఁ, బురుషార్థంబునకు హాని♦పుట్టకయున్నే.
ఉ. రాజగృహంబు కంటె నధి♦రామముగా నిలు గట్టఁ గూడ దే
రాజ నృపాలుఁ డాకృతికి ♦ నొప్పగు వేషము లాచరించు నే
రాజ విహారముల్ సలుప♦నల్లమునం గడు వేడ్క సేయ నే
రాజ విరక్తుఁడై పలుక♦నొడ్డుకొనం దగ దట్లు సేయఁగన్.
ఆ. రాజునొద్దఁ బలువు♦రకు సంకటము గాఁగఁ, జిరుగుపనుల కెంత♦తేజమయిన
వాని బుద్ధి గలుగు♦వారొల్ల రది మీఁదఁ, జేటు దెచ్చు బెట్లు ♦ సిద్ధమగుట.
క. ఊరక యుండక పలువురితో రవ మెసఁగంగఁ బలుకఁ ♦ దొడఁగుపక మదిం 4268
జేరువ గలనాగరకులఁ, జారుఁ [illegible]లక్షి పల్కిన వల్లయు ♦ ధరణీశ్వరుడన్.

చ. ధరణిపు వక్కనైనను ◆ దక్కఁ బెఱుంగుడు గాని యుక్తిగా
నియమములెంత దగం గొలిచి ◆ యే మనసో యెటు నూఁడు నొక్కొ యె
న్వరిదెస నెప్పు డేతలఁపు ◆ వచ్చునొ యాతని కంచుఁ జూడ్కి సు
స్థిరముగఁ దన్ముఖంబునఁ ◆ జేర్చుచు నుండుట నీతి గొల్వఁగన్.

క. వగవులలోపలినూటలు, దగునే పెలి నుగ్గడింపఁ ◆ దన కేర్పడ నొం
డుగ [illegible] బట్టిఁ బతి విన, నగుపని సెప్పెడిది గాక ◆ యాతనితోడన్.

క. అంతిపురముచుట్టఱికం, బెంతయుఁ గీడంతకంటె ◆ నెగ్గు తక్కెరా
హాంతిచరకుబ్జవామన, కాంతాదులతోడిపొందు ◆ కలిమిఘటించున్.

ఆ. ఉత్తమాసనములు ◆ నుత్తమవాహనంబులును గరుణఁ దమకు ◆ భూమిపాలుఁ
డీఁ దాన గొను [illegible] ◆ మెంతటివిన్నను, గలుగువారికైనఁ ◆ గార్య మగునె.

క. [illegible] ధ నొండిది బ్రుక్కఁబడక ◆ ధరణీశుకడన్
ము [illegible] యన్నరయనదు శుభము లొదవు ◆ నాపద లడఁగున్.

క. జనపతి యెవ్వరి నైనను, మనుపఁ జెఱుపఁ బూని యునికి ◆ మదిఁ దెలియ నెఱిం
గి [illegible] వెలిపుచ్చనె [illegible] ప్రియాలిసుండును దానిన్.

ఉ. ఎండకు [illegible] కోర్చి తిరి ◆ యిల్లు ప్రవాసముఁ బోటు వాక [illegible]
కొండను [illegible] నిద్దుర ◆ నుం దటి దన్వు డప్పి ప్రక్కై నా
[illegible] యెట్లొకో [illegible] ◆ కార్యము మట్టిఁ చోటు నెలివా
తంపు [illegible] చూపిన ◆ వత్పనితం బని సేయు టొప్పగున్.

క. తా వెంబడియఁ ప్రొఁ దైన్యమ్ము దీనావుకునొమ్ము పాముఁ ◆ నెమ్మ్రొలుగా లో
నూనిని భయమునఁ బొంద్యక, దూనిగఁగా సేల కలుగు ◆ మానము బ్రదుకున్.

ఆ. అవ్వలింత తుమ్ము ◆ హాసంబు నిష్ఠీవనంబు గుప్తవర్తనములు గాఁగఁ
జలుపవలయు నృపతి ◆ గొలువున్నయెడల బాహిరము లైనఁ గాలని ◆ కెగ్గులగుట.

ఆ. వసుమతీశు పాల ◆ వర్తించు నెనుంగు, తోడనైన దోమ ◆ తోడనైన
వైరి మసలెఱుంగు ◆ వలవదు తా రెంత, పూజ్యు లైనజనుల ◆ పొందు లెన్న.

క. కలిమికి భోగములకడ, ఫల మని తను మెఱసి బయలు ◆ పడఁ జెల్లుగ వి
చ్చలవిడి భోగింపక వే, డ్కలు సలుపఁగ వలయుఁ దొట్టుఁ ద ◆ డంకుఁగతోడన్.

భారతము. విరా. ఆ 1. పద్య 121-140.

సీ. ఆఁకొని భుజియింప ◆ నరుగువేళ నొకింత, యొడలికి నుపఘాత ◆ మొదవినపుడు
భూరిశిబాధ్ధరఁ ◆ బున సోలునెడఁ గులస్త్రీలతో నలిగి యి ◆ చ్చేసినదాటి   ౪౨౭౦

రతికి మువ్విఘ్నాక♦రతి శోకతప్తుండైన, యావసగంబున వేఁట♦లాడి యలసి
ధరణీరుహచ్ఛాయ ♦ బగలు సోలుట, దివాస్వప్నమున స్వప్నించు♦ సంశయమునను

గీ. మజ్జనంబు మానిపట్టుట♦ మానసి చింత, నర్థవిహీనత లోనగు♦ నైదు పురాణ
పురుష ధ్యానించు సకాలమున♦ సౌఖ్యములు, శీఘ్ర రాజ్యభ్రష్టు లేక♦ సేనపులము.

పంచతంత్రము, దై. వెం ఆ 1 ప 178.

సీ. జాయజారుని గని♦ తలఁచుఁ జేసినయట్లు చేరి శవంబుఁ గౌఁగి♦ చేసినట్లు
నిర్జలంబైనచో ♦ నీరజం బిడినట్లు, వట్టిచోటను కృత్తు♦ పెట్టినట్లు
సారమేయముతోడ ♦ జక్కఁగ ట్టినయట్లు, చెవిటి కేకాంతంబు♦ చెప్పినట్లు
తివురఁ జీకునకును♦ దద్దంబుఁ జూపినయట్లు, వెలిమిడిలో నెయ్యి♦ వేల్చినట్లు

గీ. చాల నవివేకియైనట్టి ♦ జనవరేణ్యుఁ, దగిలి కొలుచుట నిష్ఫల♦త్వంబు సేయు
సేవకుల కెల్లభంగి వి♦శేషబుద్ధి, నిల వివేకంబు గలరాజుఁ♦ గొలువవలయు.

ఉ. ఏపని చేయుచుండుఁ దన♦యేలిక సేవకుఁ బంచెఁ బొందుగా
నాపని దీర్చ వచ్చుటయ ♦ యాతనికిం దగు భర్త మిట్టిచో
బాపము పుణ్యమున్ విభుని♦ పాలగు భృత్యుని కేమి గారణం
బేపున మేషువర్ణనము ♦ నీసుమయాం బెటిఁగింపఁ బొందగున్. 4283

పంచతంత్రము, నారా. మిత్ర. ప 365. సంధి. ప 284.

—♦ రాజపరదేశగమనము ♦—

క. స్థానంబు సకలఫలసం, ధానం బొనరించుఁ బతికిఁ♦ దగ నజ కంఠ
స్థానస్తన మిడుసె యథా, స్థానస్తనభంగి మధుర♦ తరదుగ్ధంబుల్.

క. చేవఁగలభూమిపతులటు, గావునఁ గోరదు విదేశ♦గమనము దేవా
నీ వెఱుఁగని కార్యములుం, బ్రోవలు మఱి యెవ్వరెఱుఁగు♦దురు లోకమునన్.

పంచతంత్రము. వేంక. ఆ 3.

సీ. ధీమంతుండును వివేక♦దీక్షితుండును నైన, ప్రభునకుఁ బరదేశ♦భయము లేదు
నిజభుజవిక్రమో♦న్నిద్రభద్రశ్రీల, నాత్మీయులును దాను ♦ ననుభవించు
నెట్లన్న వినుసింహ♦ మేప్రొద్దు వసియించు, నడవిఁ గాకొండొక ♦ యుపవనంబైన
నల్పజంతువులందు ♦ నాత్మీయపౌరుషో, ద్వ్యక్తికి నసుగాని ♦ యుక్తి నెంచి

గీ. కులిశసన్నిభనఖముఖా♦ గ్రశవిభిన్న, మదభరాఖిలసంభిక♦ మస్తకోత్థ
మాంసరక్తానుభవమోద♦ మానసమునఁ, బొదలుచుండును నెంతో♦యు పెంపిదముగాఁగ. 4286

పంచతంత్రము. నారా. సుహృ. ప 141.

రాజదర్శనార్థులు

సీ. మెడపట్టి వెడలనూఁ♦కెడి ద్వారపాలుర, కేమైన లంచంబు♦లిచ్చి యిచ్చి
మాపని కొకమంచి♦మాటాడుమని తదా,శ్రితులకుఁ బ్రియములు♦చెప్పిచెప్పి
విభునితో మాకాక♦వినుపింపుఁడని సేవ,కులకు నిచ్చకములు♦పలికిపలికి
మఱవకుండఁజటు మా♦మాటని మంత్రులఁ,జేరి విన్నపములు♦చేసిచేసి
గీ. యయ్యు నొకమాట యేకాంత♦మైనఁ దెలుపు,మనుచు చేరినవానికి♦మనవిఁ జెప్ప
వలసి తగునూడిగంపుతో♦య్యాలుల కెల్ల,నింపుమీఱినకట్నంబు♦లంపి యంపి. 4288

సీ. ఏలిక యీవేళ♦నేకాంతమున నున్న,వాఁడెటుండుఁడను సే♦వకులపలుకు
రాజుతోఁ బట్టపు♦రాణి చెప్పిన నొప్పి,నాఁ డుండుఁడని యింతు♦లాడుపలుకు
ప్రభుసమీపమున మీ♦పలుకులు సెప్పినా,మేమనియెదు వురో♦హితులపలుకు
అయ్య మాపటికిఁ గొ♦ల్వైన మీరును బొడ♦గనుఁడను మంత్రిశే♦ఖరులపలుకు
గీ. తమకు శుభసూచకంబులై ♦ తనరుచుండ, నా బలీంద్రుని మొగసాల♦నమరులెల్లఁ
గలయఁగాఁ గాచియుండిరి♦యలుగువారి,కొంగలనఁ జేరుకొని గుంపు♦గుంపులగుచు.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము. ఆ 3.

మంత్రిధర్మము.

ఆ. నేతిగూన వ్రాని ♦ నిచ్చిన యొక్కఁడు, వరుసనీయట్లు రాజ్య♦భరము వ్రాని
పతికి దుర్యశంబుఁ బాపంబు రాకుండఁ, బదిలపఱిచి మంత్రి♦మెదలవలయు.

పద్మపురాణము, ఆ 3. ప 58.

సేనాపతిధర్మములు.

క. మొనదీర్పు వెరవు యంత్రము, లనేకము లొనర్చు నేర్పు ♦ సాయుధములఁ బ
స్నవవును బోటులకర్జంబును సేనాపతికి నైజ♦ములు గావలయున్.

భారతము, శాంతి. ద్వితీ. ప 87.

సూతధర్మము.

చ. వెఱచినయట్టివేళ మఱి♦వింతగఁ గైదువు చక్కఁ జూనఁగా
మఱచినయట్టివేళఁ బలు♦మాఱు నరాతికి వెన్నుఁజూపుచుం
బఱచినయట్టివేళ నగుఁ♦బాటు ఘటింపఁగఁ జేరి వ్రాఁకిఁ దాఁ
గఱచినవేళలందు నెడ♦గల్గ రథంబు మఱల్చు టొప్పగున్. 4291

సీతావిజయము, ఆ 4 ప 96.

చమత్కారచాటుపద్యములు

చ. సరసులుగానివారియెడఁ ♦ జాలఁ గవిత్వరసప్రసంగముల్
కఱచుట కంఠశోషణమె ♦ కాక రసజ్ఞతకల్గ నేర్చునే
స్మరశరజాలవేదనకుఁ ♦ జాలక భ్రాంతిని ఱాతిబొమ్మతో
మరఁగి రమింపఁగాఁ దివిరి ♦ మానవుఁ డేమి సుఖింపఁగల్గెడిన్.

మ. రసవాదంబులు పెక్కు నేర్చిన మహా ♦ రాజేంద్రులం గెల్చినన్
బసగా మేరువుచుట్టునుం దిరిగినన్ ♦ బంగారుకొండెక్కినన్
యసహాయంబగు శూరతం గనినఁ దా ♦ నంభోధిలంఘించిన
న్నొసటన్ వ్రాసినవ్రాలకన్నఁ గలదా ♦ నూఱేండ్లు చింతించినన్.

చ. నిరుపహతిస్థలంబు రమ ♦ ణీప్రియదూతిక తెచ్చియిచ్చు క
ప్పురవిడె మాత్మ కింపయిన ♦ భోజన ముయ్యెలమంచ మొప్పు త
ప్పరయు రసజ్ఞు లూహ తెలి ♦ యం గల లేఖకపాఠకోత్తముల్
దొరకినఁగాక యూరక కృ ♦ తుల్ రచియింపుమనంగ శక్యమే.

ఆ. అల్లసాని పెద్దన ♦ యల్లిక జిగిబిగి, ముక్కుతిమ్మనార్యు ♦ ముద్దుపలుకు
పాండురంగవిభుని ♦ పదగుంభనంబును, కాకమానిరాయ ♦ నీకె తగుర.

క. వాకిటికావలితిమ్మా, ప్రాకటముగ సుకవివరుల ♦ పాలిటిసొమ్మా
నీకిదె పద్యముఁ గొమ్మా, నాకీపచ్చడమె చాలు ♦ నయముగనిమ్మా.

క. ప్రాకృతసంస్కృతఘుర్జర,మాకీకృతసుకవితుంగ ♦ ముస్తాతలికిన్
వాకిటికావలితిమ్మని, వాకిటికవికోటిమాథ ♦ వాకిటికోటే.

మ. కులుకుంగుబ్బలు సోగకన్నుఁగవ త ♦ ళ్కుం జెక్కులున్ మోవిసొం
పులుఁ జూపింపక వేగ మవ్వలికి మో ♦ మున్ ద్రిప్ప నేమాయె ని
వ్వల లేవే నెఱిగుంపులుం బిఱుఁదులున్ ♦ వామాక్షి చాల్ మాకు రొ
మ్ములకున్ శేవునుసున్నకున్ మొదలుగం ♦ టే వింటివే ? యెచ్చటన్.

మ. వరబింబాధరమున్ బయోధరములున్ ♦ వక్రాలకంబుల్ మనో
హరలోలాక్షులు జూప కవ్వలిమొగం ♦ బైనంత నేమాయె నీ
గురుభాస్వజ్జఘనంబు నొప్పు మడియు మా ♦ కుం జాలవే గంగక
ద్దరిమే లిద్దరికీడునుం గలదె ! యు ♦ ద్యద్రాజబింబాననా.

4299

ఉ. కాసరకహాస్వరై బెడద ♦ గందరగోళములై వెసన్ రసా
భాసపు మూలలై వికటు♦పద్ధతియై సిగపట్లగోత్రమై
దాసరిపాటియై వికట ♦ ధార్మిక్షజిహ్వ్యనిరాచకార్యమా
కాశముముట్టి తోఁక తెగి ♦ గాడిదవాలక మయ్యె భూవరా.

క. నరసింహకృష్ణరాయల, కరమరుదగుకీర్తి వెలసె ♦ కరిభిద్గిరిభి
త్కరికరిభిద్గిరిగిరిభి,త్కరిభిద్గిరిభిత్తురంగ ♦ కమనీయంబై.

క. కలనాఁటిధనము లక్కఱ, గలనాఁటికిదాఁచఁగమల♦గర్భునివశమా
నెలనడిమినాఁటివెన్నెల, లలవడునా గాదెవోయ♦ ♦ నమవసనిశికిన్.

క. ఉమితక్కయదిని సెపితో, పమితబ్బనుచేతఁ జెపితొ ♦ పరికింపఁగ నీ
వెమిదిని సెపితొ కపితము, నమవసనిశి యనుచుఁ బలుక ♦ నలసని పెదనా.

చ. స్తుతమతియైనయాంధ్రకవి ♦ ధూర్జటిపల్కులకేల గల్గెనో
యతులితమాధురీమహిమ♦హా తెలిసెన్ భువనైకమోహనో
ద్ధతసుకుమారవారవని♦తాజనతాఘనతాపహారిసం
తతమధురాధరోదితసు♦ధారసధారలఁ గ్రోలుటం జుమీ.

క. దంతపుపనిమంచముపైఁ, గాంతా కూర్చున్నవాఁడ♦కంతుఁడు గాఁడా
కంతుఁ డనంగుఁడు;-నీ తెలి,వింతేనావిజయరాఘ♦వేంద్రుఁడె చెలియా.

ఉ. రాజనిభాననా సరసు♦రాలవె జబ్బుగ నల్లినావటే
నా జడ ? యింతకన్నవలె♦నా ? లలనా !; బిగియించి యల్లవే
యోజవరాల ? వేఱె పని♦యున్నది; దోసమె దోసమే మహా
రాజగునట్టి యావిజయ♦రాఘవుమేన్ చిగురాకె మానినీ.

క. చిన్నయ్య ద్విపద కెరఁగును, పన్నగఁబెదతిరుమలయ్య♦పదముల కెరఁగున్
మిన్నంది మొరసె నరసిం,గన్నకవిత్వంబు పద్య♦గద్యశ్రేణిన్.

ఉ. రాజు కళంకమూర్తి రతి♦రాజు శరీరవిహీనుఁ డంబికా
రాజు దిగంబరుండు మృగ♦రాజు గుహాంతరసీమవర్తి వి
భ్రాజితపూసపాడ్విజయ♦రామనృపాలుఁడు రాజుగాక యీ
రాజులు రాజులా పెను త♦రాజులుగాక ధరాతలంబునన్.

శా. తాజాగా సిరులుండి యొర్లకిడకం ♦ దా మెక్కలేనట్టియా
ఫాజీలోభులఁ బట్టి లోపలికి నీ♦పాదోదకం బిచ్చితే
తాజామిచ్చునగర్వుఁడైన యహమేల్ ♦ దాత్పుత్వ మీక్షించితే
రాజా ! తిమ్మజగత్పతీ నరపతీ ♦ రక్షించు నీవే గతీ.

మ. ఇతఁ డారంగదభంగసంగరచమూ♦హేతిచ్ఛటాపావకో
ద్ధతకీలాశలభాయమానరిపురా♦డ్దారాశ్రుధారానదీ
నతరంగిణ్యబలాసమాగమసమా♦నందత్పయోదస్తుతా
యతశౌర్యోర్జిజ్జ్వలుఁడైనవత్సవయరా♦యక్ష్మాతలాధీశ్వరా.

చ. విలసితకావ్యకల్పనల ♦ విశ్వపతీ నినుఁ బోలు సత్కవుల్
గలరె వసుంధరాస్థలి న♦ఖండితతాండవకేళికాఘుళం
గళరవసింధుశేఖరశి♦ఖాలసదభ్రితరంగిణీవిశృం
ఖలరవనిస్వనశ్రితిసు♦ఖంబులు నీమధురోక్తిగుంభనల్.

క. మీఁగాళ్లబంటినీళ్లను, వీఁగుదు రమ్మకయనుచు ♦ వెరపున వనితల్
రేఁగి పయోధులు దాఁటెను, ఆఁగె నీ కీర్తికాంత♦రామని బాచా.

చ. వెలమకులంబునందునిలు♦వెల్లను కాంత లటంచు విందు మ
ప్పలుకు లబద్ధమయ్యె గుణ♦భవ్యుఁడు ధన్యుఁడు నప్పరాయరా
ట్కలభముకీర్తికాంత కృతి♦కాంత మహీజయకాంత మువ్వురున్
గలసి జగంబులన్ దిరుగఁ♦గాఁగనుఁగొంటిమి చిత్రి మెన్నఁగన్.

ఆ. దేవునాన తొల్లి♦దేశానకొకకవి, యిప్పు డూరనూర ♦ నింట నింట
నేవు రార్వు రేడ్వు ♦ రెనమండ్రు తొమ్మండ్రు,పదుగు రేసికవులు♦పద్మనాభ.

క. ఆలిని హయమును గజమును, బాలుని బాలార్కుమునను♦బనిగొన కున్నన్
బాలుఁడు బడుగైపోవును, ఆలివినదు గజము చంపు ♦ నశ్వము గఱచున్.

చ. పరమవివేకి రామమహి♦పాలకచంద్రతటాకమందునన్
విరివిగనున్న భేకముల ♦ వేమని నిత్యము మ్రోయుచుండె మ
త్కరరరమత్రిబత్కరర♦గత్రిబగత్రబగత్రిగత్రగత్
నెరనెరనిట్టునిట్టునెర♦నిట్టని మాటికనేకభంగులన్.

క. అల్లుఁడు బహుమానస్థుఁడు, అల్లునికొకపనియుఁ జెప్ప♦నయినంగానీ
చెల్లునమాఁడుపనులకై, యిల్లులుకను పేడజేసి ♦ యెంగిళ్లెత్తన్.

ఉ. ఆయతవత్సవాయసుకు♦లాంబుధిపూర్ణనిశాపతిజగ
ద్గేయ శుభాకృతీ విజిత♦కీర్తిసతీకమనీయయౌవన
ప్రాయనలాకృతీ సతత♦వైభవ నిర్జితపూర్వదిక్పతీ
ధీయుతవాక్పతీ జపతి♦తీ స్పృపతీ సుకృతీ మహోన్నతీ. 4319

ఉ. తేజము పెంపులేనికడు ♦ దీనునిహీనుని వేఁడఁబోయి తే
నాజికినిట్లనున్నొఘని ♦ యాలికినిట్లనునొట్టికట్లనున్

రాజిత కీర్తిశాలి యగు ♦ రాయని భాచని వేడఁ బోయితే
నాజికి నిట్లనుగ్నురుని ♦ యాలికి నిట్లు నగ్గించిల్లుచున్. 43!

ఉ. మాకలి తీండి బాపయకు ♦ మారుఁడు రంగయ, తండ్రి పోలికే
నాక గుణాఢ్యుఁ డేలయగు ♦ గాడిద కుండు రగంబు పుట్టునే
శ్రీ కొండకనక్కకును ♦ సింగము పుట్టునె నత్త కొట్టుకుం
గోకిల పుట్టునే చిలుత ♦ కుక్కకు మత్తగజంబు పుట్టునే.

ఉ. గండర గండఁ డిమ్మహిని ♦ కల్లిడి రంగడు, జాణుఁ డెంతయుఁ జె
దండగఁ బెట్ట నేర్చుఁ దుది ♦ దారుణ కర్మలు సేయ నేర్చుఁ బె
న్గొండల నుండు ముండలను ♦ గోరికతో ...యింప నేర్చు గో
దండముఁ జేతఁ బూని రణ ♦ ధర్మముఁ జూపని దోస మొక్కటే.

క. కలితిండి కంగరాజా, కులవృద్ధులు నిన్ను జూచి ♦ గుద్దుదురఁ గరా
వెలమలకుఁ బుట్టినావా, పలుబీజము కాన రావు ♦ సద్దోవికి రా.

శా. రెండా నాల్గులు సాంప్రదాయమునకున్ ♦ లెక్కింపఁ గానొక్కటే
గండా కొండిశిఖండి బండనికి తె ♦ క్కల్ లేని నాల్కల్గదా
చండారాతి కులాటవీదహనతే ♦ జస్సాహసఘాటీలస
త్కాండా రాయని మంత్రి భాస్కరునకుఁ ♦ దాదండనాథాగ్రణీ.

ఉ. ఆగవిసీరభద్ర ప్రచర ♦ దాహతి దంతము లూడి బోసిదై
నేరఁడు రామలింగకవి ♦ నేరిచెఁ బో మన ముక్కు తిమ్మన
కూర్పరపదాహతిం దెగిన ♦ కొక్కెరపంటికి దుప్పికొమ్ముఁ బ
ల్గా రచియించ నేర్చె రవి ♦ గాననిచోఁ గవి గాంచునెయ్యెడన్.

ఉ. బాడిద బుంగ వైరి మొదలు ♦ పోఁడిమి దప్పి మొగంబు వెల్లనై
వాడల వాడలం దిరిగి ♦ నారసువీరునుఁ జీయనంగనా
గోడల గొందులం బెనచి ♦ కోయని యూర్చెదు కొండవీటిలో
గాడిద, నీవు నుంగవివి ♦ కావుగదా యనుమానమయ్యెడిన్.

క. వలరాచపనికిఁ గాదా, వెలవెలఁదుక పొన్న సెక్క ♦ విటుఁడు సంహించుచున్
జల మేల కార్యవాడికి, విలసద్గుణ హస్తపాటి ♦ వేంకటమంత్రీ.

క. జిలిబిలి పలుకుల వెలఁదీ, పలుగాకి నకారగుళ్ల ♦ పాలయితి గదే
యిలలో వైదిక విద్యా తిలకంబుల కేదిదిక్కు ♦ దెలుపఁ గదమ్మా.

క. అన్నాతిఁ గూడ వారుఁడవే, యన్నాతినిఁ గూడ వన్న ♦ దసుగ గురుఁడవే
యన్నాతి పలనాడూ, కన్నెక్కటి మిటె గా ♦ కావవ పతి వే. 43.

క. పదివేలమాడలిచ్చినఁ యిదెగొమ్మనియగ్రహార ♦ మిచ్చినఁగాని
తుదఁబ్రియముఁజెప్పకుండిన, ముదుగుసుమీగుంటుపల్లి ♦ ముత్తయమంత్రీ.

గీ. ఏమిసేయుదుఁ బెండ్లాము ♦ యేభ్యరాశి, పెత్తితలవుండదల్లి యి♦వేకి కాదు
అందుపై నిది నాకాలు ♦ నవటికాలు, రామకవిగానిబ్రదుకు శ్రీ♦రామరామ.

శా. భూపాలత్వము పక్షిరాడ్ధ్వజమునన్ ♦ భోగీంద్రతల్పంబునున్
గోపాలావళి నెల్లఁ గాముకొలకై ♦ గోవర్ధనం బెత్తు టీ
వ్యాపారంబులు లేవు గాని యిలమా ♦ కూకొల్లగంగయ్యకున్ ?
గోపాలత్వము వస్త్రతస్కరణమున్ ♦ గోపాంగనాకేళియున్
దాపైయున్నవి యెంచిచూడ నితఁడున్ ♦ దైత్యారియంశంబకో.

మ. అల కైలాసము నందివాహనము కా♦మారిత్వసంపత్తి మి
క్కిలి కన్నం దలయందుచందురుఁడు కెం♦గేలం ద్రిశూలంబు భో
గులహారంబులు లేవు గాని యిలమా ♦ కూకొల్లగంగయ్యకున్
దేయేరుం గజచర్మమున్ గలిగ నీ♦శండీశ్వరాంశంబకో.

ఉ. పోడిమిమీఱఁ బిన్నపుడు ♦ బొల్పగ మాతపితంద్రు లిద్దఱున్
వేడుకమీఱ రామకవి ♦ వేదవరుండని పేరు బెట్టఁగా
వాఁడుక పేరుపోవిడిచి ♦ వాడలవాడలవారు నవ్వఁగా
గాడిదెగుడ్డురాయఁడని ♦ గట్టిగపేరు వహించితీస్థలిన్.

గీ. ఒకటికల్గినవానికిం♦కొకటి లేదు, రెండుగల్గినవానికి ♦ దండిలేదు
యివియుఁగల్గినబో నటు ♦ యీవి లేదు, కవులకును గాయకులకేటి♦గౌరవంబు.

ఉ. భూపతిఁ జంపితిన్ మగఁడు ♦ భూరిభుజంగముచేతఁ జచ్చెఁ దా
నాపద నొందె నొంది యుద♦యార్కునిపట్నముఁజేరి వేశ్యనై
పాపముఁగట్టుకొంటిఁ దన♦పట్టివిటుండని చెట్టపట్టి సం
తాపము నొంది యగ్నిఁబడి ♦ దగ్ధము గాకటు గొల్లభామనై
యీపని కొప్పుకొంటి నృప♦తీ వగ పేటికిఁ జల్లచిందెనెన్.

ఉ. ఇంచుక నూదిపోటు సహి♦యించినమాత్రన సంగనాకుచో
దంచితసౌఖ్యకేళి సత♦తంబును గంచుకిగాంచె నాజి ని
ర్వంచితతీవ్రబాణనిక♦రక్షతదేహుల కబ్బవే మరు
చ్చంచలలోచనాచకిత♦చారుకుచద్వయసంగసౌఖ్యముల్

క. శీతజలస్నానంబును, భూతలశయనంబు నొంటి♦పూటశనంబున్
నాతిగల బ్రహ్మచర్యము, నాతనమా పూట గడప ♦ నాకయభూపా. 4348

మ. ధర సింహాసనమై నభంబు గొడుగై ♦ తద్దేవతల్ భృత్యులై
పరమామ్నాయము లెల్ల వందిగణమై ♦ బ్రహ్మాండ మాకారమై
సిరి భార్యామణియై విరించి కొడుకై ♦ శ్రీగంగ సత్పుత్రియై
వరుసన్నీ ఘనరాజసంబు నిజమై ♦ వర్ధిల్లు నారాయణా.

క. బాచీబూచులలోపల, బాచయ్యే పెద్దబూచి ♦ పండ్లుం బానుం
బూచంబె రాత్రివెఱతురు, బాచయ్యను జూచి పట్ట ♦ పగలే వెఱతుర్.

క. పిండితో నిప్పనంతే, మండలపతియింతో నాని ♦ మంత్రియు నంతే
గుండెతో తూనికంతే, మిండనియా మెంతో వేశ్య ♦ మెలపునునంతే

గీ. వేణికాభారమందుండు ♦ వెఱుకటాకు, కలికికోడల యెబ్బంగిఁ ♦ గలిగెఁ జెపుమ
పలికి పలికించుకొనుటయే ♦ పాత్రిభవంబొ, అత్త నీవీపు వెలిమిడి ♦ యంటు టేమి ?

క. ఆవులవెన్నయు ధరణీ, దేవులపాదములు యతుల ♦ స్పృక్కులు గవివా
చావృత్తి వహ్ని వాజియు, స్త్రీవదనంబులు గడున్ శు ♦ చిత్వపదంబుల్.

క. తమలము సేయనినోరును, రమణులచను మొనలమీద ♦ తాయని మేనున్
గమలములు లేనికొలనును, హిమధాముఁడు లేనిరాత్రి ♦ హీనము సుమతీ.

ఉ. అంగనలేనియిల్లు చతు ♦ రంగబలంబులు లేనిరాజు ని
స్సంగుఁడు గానిమౌని జన ♦ సమ్మతిలేనిప్రధాని కామినీ
సంగములేనియౌవనము ♦ శాంతములేనితపంబు స్త్రీలకున్
ముంగరలేనిభూషణము ♦ మోదమటే మదహంసగామినీ.

ఆ. పసపుచాయ చెడును ♦ బానిసచేతను, విడెము చెడును ధరణి ♦ విప్రుచేత
విషయభోగ మెల్ల ♦ వెలమలచేఁ జెడు, జదువు చెడును వైశ్య ♦ జాతిచేత.

క. గూఢార్థము ఘనుఁ డెఱుఁగును, మూఢుండే మెఱుఁగు రతికి ♦ మొనసినవేళన్
గాఢాలింగనసౌఖ్యము, ప్రౌఢాంగన యెఱుఁగుఁగాని ♦ బాలే మెఱుఁగున్.

క. మూఢుం డెఱుఁగునె సత్కవి, గూఢోక్తులసార మెల్లఁ ♦ గోవిదుని వలెన్
గాఢాలింగనసౌఖ్యము, ప్రౌఢాంగన యెఱుఁగుఁగాక ♦ బాలే మెఱుఁగున్:

ఉ. కోతియునై శివం జెసఁగి ♦ గుండములోఁ బడి నిప్పుద్రొక్కి త
ర్వాతను పచ్చికందదని ♦ వారుణిద్రాగి యుమాద మెత్తి పెన్
భూతముసోఁకి తామసము ♦ బుట్టి చిటుక్కునఁ దేలుకుట్టితే
యే తెఱఁగౌనొ యట్లు గుణ ♦ హీనునిచీముఁడు వేఁడఁబోయినన్.

చ. తెలియనివన్ని తప్పులని ♦ దిట్టతనాన సభాస్థలంబునన్ 4349
బలుకఁగ రాకుకోరి పలు ♦ మాఱుపిశాచపుపాడుగట్టు నీ

పలికిననోటఁ గుమ్ముపప ♦ భావ్యమెఱుంగక పెద్దలైనవా
రల నిరసింతురా వినుము ♦ రా సరసా విరసా తుసా భుసా. 4350

ఉ. నాకు గుణంబు లేకను మ♦నంబున దైవముఁ గొల్వలేకనే
లోకులవారిచింతలకు ♦ లోలుఁడనై కులకాంతమానియున్
జేకొనివారకామినుల ♦ చెంతనుఁ జేరి ఫకీరునైతినే
డీకలిసానిపొందు లిఁక ♦ నెన్నటి కొందఁగనీవు దైవమా.

క. జగములు వణఁకు నొకతెకు, నగణితముగ నిద్ధమైన ♦ సంబుధులింకున్
ముగు రాడువాండ్రు గూడిన, సుగుణాకర పట్టపగలు ♦ చుక్కలు పొడుచున్.

ఉ. కోమటి కొక్కటిచ్చి పడి♦గొన్నను దోసము లేద యింటికిన్
నేచు మెఱింగి చిచ్చిడినఁ ♦ జెందదపాపము వాని నెప్పుడే
నేమఱుపాటునన్ మఱియు ♦ నేమి యొసర్చిన నెగ్గు లేదిలన్
వేములవాడభీమకవి ♦ వేదవరుండనుమాట నమ్ముడీ.

చ. నొనకొనిమర్త్యలోకమున, గోమటిపుట్టఁగఁదోడఁబుట్టెబొం
కును గపటంబు లాలనయుఁ ♦ గుత్సితబుద్ధియు రిక్తభక్తియున్
జనిమిరిమాటలున్ బరధ♦నంబునుఁగన్నసమెక్కఁజూచుటల్
గొనుటయు నమ్మటల్ మిగులఁ ♦ గొంటుతనంబును మూర్ఖవాదముల్.

క. రతిలేకయె చెడు సంగన, రతిగల్గినఁ జెడును వాజి♦రత్నము ధరలో
సతిరతులఁ జెడును పురుషుఁడు, గతియురతియు లేక చెడును ♦ గజము ధరిత్రిన్.

క. కవితాకన్యరసజ్ఞత, కవికన్న రసజ్ఞుఁ డెఱుగుఁ ♦ గవి యే మెఱుగున్
సవలాసురతోత్సవపస, ధవుఁ డెఱుగును గాక కన్న♦తండ్రి మెఱుఁగున్.

గీ. వ్యాసనారదు లొక్కొక్క♦వాసియందు, పాండుపుత్త్రులొక్కొక్క♦పట్టయందు
చంద్రదేవేంద్రు లొక్కొక్క♦చర్యలందు, వాలిసుగ్రీవు లొక్కొక్క♦వావియందు
దిగువతిరుపతికోనేటి♦తీరముననుకాఁపురంబుండు వైష్ణవా♦గ్రిణులమణులు.

చ. సరసుఁడు గాఁడొ? జాణ! రతి♦సంపద లేదొ? సమృద్ధి! రూపమో
మునిజయించు మోహ? మస♦మానమె! యన్నియుఁ గల్గ జారవై
తిరిగెద వేల జాల? యతి♦ధీరవు పోషవు నీవెఱుంగవే
నరగృహమేధియన్ పలుకు♦నీచము దోఁచెఁ గొఱంతదే సుమీ.

ఉ. కోపము నాపయిం గలిగెఁ ♦ గోమలి నేనిఁక నేమి సేయుదున్
బ్రాపగుఁగాక నీకథియుఁ ♦ బల్మఱు నేనిడినట్టిముద్దులున్

గోపము లేనివేళ నొనఁ◆గూర్చిన నాదుకవుంగిలింతలున్
నాపయిఁ బ్రాఁకువేయుము మిఁక ◆ నాకును నీకును జెల్లె నేటితోన్. 4365

చ. చతురులలోన నీవు గడు◆జాణ వటంచును నేను గౌఁగిలిం
చితి నిటు మాఱుమో మిడఁగఁ ◆ జెల్లునె యో రసికాగ్రగణ్య య
ద్భుతమగునట్టిబంగరపు ◆ బొంగరపుం గవఁ బోలు నీ కుచ
ద్వితయము ఱొమ్మునాటి యల◆వీఁపున దూసె నటంచుఁ జూచితిన్.

ఉ. సానికిఁ దల్లియున్నఁ గల◆శంబునకుం బెనుచిల్లియున్న మం
చానకునల్లియున్నఁ గడు◆జారుశరీరికిఁ గొల్లియుండినన్
మానక శాసనవ్యథలఁ◆జొక్కెడువానికిఁ దాగువానికిన్
బూనిపనుండు వానికిఁగ◆నుంగొనువానికి సౌఖ్యమున్న దే.

ఉ. నల్లని దేంది ? బేరి ! ' మృగ◆నాభిర గొల్లడ ! ' ' దాన్ని దిందురా ? '
' అల్లటుగాదు, స్త్రీలు చను◆లందునఁ బూతురు ! ' ' పూసినంత నే
జల్లనఁ జేపువచ్చిఁ దెగజాఱునఁ ! కాదు సుగంధమబ్బు ' ' మా
పిల్లకు కాస్త పెట్టు ' మన ◆ బేరియుఁ గస్తురి మూసెఁ గ్రిక్కునన్.

గీ. కాలకంధర విశ్వేశ◆గరళకంఠ, గరళమును దిన్న నీనోరు ◆ కనరుదీర
వేములూరిచకోరాక్షి ◆ వెలమయువతి, పనసతొనవంటి మోవిఁజుం◆బనము జేయుఁ

చ. గొరిజల మేఁకపోతులను ◆ గొఱ్ఱెపొట్టేళ్లనుగోడిపుంజులన్
బరిపరివీథులం దిరిగి ◆ భక్షణ జేసెద వింతెగాని నీ
చరణములంటరానియల◆చాకలదాని...రోమముల్
బెరుకఁగలేవు నీవునొక◆భీకరమూర్తివె కాళికేశ్వరీ.

ఉ. భూతలమందు బ్రహ్మను న◆పూజ్యత గల్గెను రెంటమూఁట భా
గోతులబుచ్చి గానికి ...◆ .....నేయఁగ నేరనందుకున్
శీతకరంగనేత్రియగు ◆ వెండెలనాగి......సం
ఘాతముజేసినందుకును ◆ గంగిని వల్వొనరించినందుకున్.

గీ. విజయరామమహారాజ◆వీయఁ దేల్పుపట్టము లిఖించె రాజుభూ◆పాలరాజు
కవనమాట లిఁకేమి యా◆కాలముననుఁ, పుట్టె నవ్వేను పులిగుద్ద◆గొట్టెకలదె.

మ. సమరక్షోణిని గృష్ణరాయలభుజా◆శాతాసిచేఁబడ్డదు
ర్దమదోర్దండపులిందకోటియవన◆వ్రాతంబు సప్తాశ్వమా
ర్గమునన్ గాంచి శబాసహో హరిహరం◆గాఖ్రాబుఘోడాకి తే
తుమికీబాయిలబాయిగేములికియం◆మర్ మింటికిం బోవుచున్. 4367

క. సర్వజ్ఞనామధేయము, శర్వునకే రావుసింగ♦జనపాలునకే
యుర్విం జెల్లును దక్కొరు, సర్వజ్ఞుండనుట కుక్క♦సామజ మనుటే.

క. ఆనాఁటి యగ్రహారము, లీనాఁటికి గండ్రికాయ ♦ లీపసివీరన్
మానాఁడు మాన్యమాయెను, నానాఁటికి తీసికట్లు ♦ నాగంబొట్లూ.

క. తంగాలగుర్వి సెట్టికి, గంగాధరు దేమి వ్యాప్తి ♦ గల్పించెను తా
బంగారువంటి కోమటి, సంగీతము చేత బేగ♦సారము లుడిగెన్.

క. ఆంగీలుపచ్చడంబులు, చంగావి మెఱుఁగుసేలు ♦ సరిగంచుల మేల్
రంగుల ముప్పటులున్నియు, కొంగడి సరిఁ బోలవన్న ♦ గువ్వలచెన్నా.

క. వెలయాలు సుతుఁడు నల్లుఁడు, నిలపతియును యాచకుండు ♦ నేవురు ధరలోఁ
గలిమియు లేమియు నెఱుఁగరు, కులపావనమూర్తి వన్న ♦ గువ్వలచెన్నా.

చ. గుఱువులరాక వాసిస్మృతి ♦ గట్టిపుఁదాడియు బాసవెల్లువల్
పొరుగున నప్పుబాధ చెవి♦పోటును దొమ్మరులాట తింటిలో
వరసతి గర్భవేదన వి♦వాహము పిత్తుతు యల్లునల్కయున్
గఱవు దరిద్రి మార్దికము ♦ గల్గె నొకప్పుడు కృష్ణభూపతీ.

క. దేవాసుర లబ్ధిఁ దరువ, నావిర్భూతమయి హాల♦హాల మపుడు మహా
దేవునకున్ భీతిలి కాప్రావులపతి నూతులందు ♦ డాఁగెను జుండీ.

క. వగ మాన్పి యర్థి కీయని, మగముండకు మీసమేల ♦ మతి మాతిపయిన్
తెగ గొఱుగఁడాతడు మంగలి, రగడోందగఁ గీర్తికాంత ♦ రాయనిబాచా.

చ. తలిమిరిచెక్కయున్ మిగుల♦సుక్కయుఁ జప్పనిరొట్టెముక్కయున్
మలినపుగుడ్డయున్ నులక♦మంచపుఁగుక్కియుఁ జీకటింటిలోఁ
దలఁచినరోతవచ్చు నొక♦నాఁటిసుఖంబొక యేటి దుఃఖమా
పలివెలవారకామిమల ♦ పంచలకుం బడిచేలదండముల్.

ఉ. మొల్లసుగంధికూతురది ♦ ముంగిటనున్నది దానిఁ జూడు నే
నెల్లవిధంబులన్ రతుల♦ నేలెదు దానను ననుఁ జూడు ము
త్ఫుల్లసరోజనేత్రి వర♦పుత్రిక పుత్రిక దానిఁ జూడు నా
కల్లుడ వయ్యెదో? మగఁడ ♦ వయ్యెదవో? మనుమండవయ్యెదో.

ఉ. మొల్లసుగంధికూతురది ♦ ముంగిటఁ గంటిని దానిమాన; నీ
వెల్లవిధంబులన్ రతుల ♦ నేలెదు దానవు నిన్నుమాన; ము
త్ఫుల్లసరోజనేత్రి వర ♦ పుత్రిపుత్రిక దానిమాన నే
నల్లుఁడనయ్యెదన్ మగఁడ♦నయ్యెద నీకును మండనయ్యెదన్.

4378

క. పదివేలు పంపె కిన్నియుఁ, దుపె నొక్కని కీయపన్న • దొరకవు కీర్తుల్
పది వేలు నోములు నోపఁగ, వదలదె యొకరంకువంక • వన్నియనుంకా.

క. పెక్కాకు లిమ్ము టో నొక, బక్కా వీపుండె నేన్ని • కాండికిఁగలవా
పెద్దదొర లిమ్ము టో నొక, కుక్కలకొడుకీయకున్నఁ • గూటికిఁగలవా.

మ. కొలిచే శిష్ వగ తేక నే యడిగితే • కోపింపమటీ తేక నే
చెలులన్ మెచ్చుటకోక నే విభవముల్ • చేకూర్చుటల్ రాక నే
బలవంతుం డిడ్డగుబ్బాక నే సతి సైదమున్ • బ్రాణేశుఁ డైకోక నే
జలజశ్యామలశంఖచక్రధరకృ • ష్ణా యాపదుద్ధారకా.

ఉ. అన్నటు తీయఁడేని సభ • నాతఁ డెపో పెనులోభి యన్న యీ
యున్నది రెండు కొమ్ములును • తోఁకయు లేమిని మొండి దున్న యీ
దున్నతో దున్న రెన్వరను • దున్న దుగామతి గంగలమ్మకో
దున్నెదు వారి యిండ్లఁ జెడ • దున్నెదు దున్నర యెంచి చూడఁగన్.

ఉ. కూరకు నల్లిగడ్డలకు • గుమ్మడిపిందెకుఁ జల్లనీళ్లకున్
నాకకుఁ గట్టెపుల్లల క • నాథలకుం గృతులీయ కోసి యా
భారతి పోయి లక్ష్మికి ను • పాయము జెప్పెను కైతకూటికిన్
జేరకమమ్మ నేఁ బడిన • చిక్కులు పెక్కులు నిక్కమిక్కటల్.

ఆ. కవులు పొగడు వేళఁ • గాంతలు రతివేళ, సుతులు ముద్దువేళ • శూరవరులు
రణము సేయు వేళ • రాకొట్టిపెలుతురు, పాటి యదియె మిగుల • భజన కెక్కు.

క. ఏమో నసఁ జాబెలన, నామెఁ గిటికేలరాడు • శరహరిపిన్నా
రాముని మమ్మారంపితిఁ, బ్రేముంబున బుద్ధిఁ జెప్పి • పిలువ వెకలికీ.

క. నక్కలు బొక్కలు వెతకును, నక్కఱతో నూరఁ జుంది • యగడితఁ వెతకున్
గుక్కలు చెప్పులు వెతకును, తక్కఱల్లాలంజెకొడుకు • తప్పే వెతకున్.

సీ. తలిరాకు జోడాలు కట • దర్పరాహిత్యముల్, డాలుచు హాలు జెం • డాలు గాఁగ
తేఁటిఝుంకారముల్ • తోఁట వేలుపుబోండ్లు, వాయించు వీణార • వములు గాఁగ
వనదీగ బారులఁ • తను కేళిఁ దేలు పే,ల్లువల తాంగులూగున • యొయ్యెలలు గాఁగ
చలితపరిస్తూనముల్ • ఛత్రకాంతులు వీచు, మేలైన పూసుర • టీలు గాఁగ

గీ. చెలఁగు చేఁబోరులు తాణాక • చేరిలోని, పూలతోఁటలఁ గని పీనిఁ • బోలు తరులు
వందనము నంతు వేయఁబు • రందరుండు, కల్పనము సేయన వికల్ప • కంబులయ్యె.

ఉ. పెండెల నాగి చెక్కుటను • బెద్దకటిస్థలి గంగి గుబ్బచ
న్గొండలనుండు రామకవి • కుంజరుహస్తము గ్రిందు సేసెగా

పండక బంటుమిల్లి యది ♦ బాగుగఁబండినరావుధారుణీ
మండలనాథువంటికసు ♦ మాలపుదాతలవేడనిచ్చునే.

ఉ. రొక్కములేకఁగాదు మది ♦ గోసియుఁగాదు మఱొక్కకాంతకుం
దక్కియుఁగాదు చెప్పెద య ♦ భాగ్యపుసంగతిఁజిత్తకార్తిలోఁ
గుక్కలరీతి నొక్కవెల ♦ కోమలికై పదిమంది చేరినన్
జిక్కులనేకముల్ గలిగి ♦ సీయనిపింప విరక్తిఁ జెందితిన్.

క. శివుఁడద్రిని శయనించుట, రవిచంద్రులు మింట నుంట ♦ రాజీవాక్షుం
డవిరళముగ శేషునిపైఁ బవళించుట నల్లిబాధ ♦ పడలేక సుమీ.

క. క్షుత్కష్టం డాయుష్కర్మను, బరబగతుని గిరునముచు ♦ బ్రాహ్మణులు తమలో
గొతిగికొనితీర్థమాడుట, మఱచిరి మంగలులనోట ♦ మట్టినిగొట్టన్.

క. తనయూరాలిచక్కఁదనమును, తనతప్పును పరునితప్పు ♦ తనయున్నిదు దూకున్
దనసాటికవితగుణమును, గనఁజాలినవాని భువినిఁ ♦ గనఁజాలుదు నే.

క. వంకాయవంటికూరయు, లంకాధిపువైరివంటి ♦ రాజుం గలఁడే
శంకరునివంటిదైవము, పంకజముఖి సీతవంటి ♦ పణతులు గలరే.

సీ. భావింప దేవకీ ♦ దేవి మాయత్తమ్మ, మామామ వసుదేవ ♦ మాన్యుఁ డమ్మ
బలభద్రమూర్తి మా ♦ బావగావలెనమ్మ, కొమ్మ రేవతి తోడి ♦ కోడలమ్మ
సకియరుక్మిణి మాకు ♦ సవతి యేర్పడెనమ్మ, తగఁ బంచశరుఁడె మా ♦ తనయుఁ డమ్మ
ఘుగువరో సాత్యకి ♦ మఱఁదిగావలెనమ్మ, యలసుభద్రిణము మాకు ♦ నాఁడుబిడ్డ

గీ. ఇందఱున్నారు నున్నందు ♦ కేమిఫలము, కలిమిబలఁగము సకలభో ♦ గ్యములు గలవు
ఎన్నియున్నను నింతుల ♦ కెందుకమ్మ, ప్రాణనాథుండు తన్నాదఁ ♦ బాయుచున్న

క. చీఁపరపాఁపరతీగల్ల, జేఁపలబుట్టల్లినట్లు ♦ చెప్పెడునీయా
కాఁపుకవిత్వపుమాటలు, బాఁపనకవిశతునిచెవికి ♦ బ్రిమదం బిడునే.

క. తువ్వాఁట బాబాతలపై, పువ్వాఁట జాబిల్లివల్వ ♦ బూదఁట చేదే
బువ్వాఁట చూడఁగను మూళ్ళ, క్రొవ్వాఁట యరయంగఁ బట్టి ♦ హాయనకు జేజే.

ఆ. నాఁకివానితోడ ♦ జగడాలు పడలేక, సిరిగలాఁడు పట్టు ♦ చీరగట్టె
శివుఁడు తోలు గప్పె ♦ సీ యని మదిరోసి, భైరవుండు చీర ♦ పాఱవైచె.

సీ. కెమ్మోవిపానకఁ ♦ బిమ్ముగావలెఁగాని, తాఁబూలమున నేమి ♦ తనివిదీరు
మిడి....... ♦ ముడిసడల్చినఁగానియుత్తరాల్ విడవేయ ♦ నుడుగునె తమి
మేనినెత్తావిగ్ర ♦ మ్మినహాయియగుఁగాని, పెనులవండరుఁబూయఁ ♦ బ్రీతియగునె
వలరాచకేళిలో ♦ పలిమాటలేగాని, ముద్దుమాటలు మోహ ♦ ముడుపఁగలవె.

గీ. కాయజాగ్రాణరక్తి సఫాయిఁ గనుచె వాంఛయుండిన మనసు దాపంగ నగునె యింపులెల్లను కాని...... జేయించు వేగ, సూనశరకార్ముకోద్భృంగత సుగుణకాంత.

ఉ. లింగనిషిద్ధుఁ గల్వలచెలింగని మేచకకంధరుం ద్రిశూ
లింగని, స్ఫుంగతాళిలసల్లింగని, కద్రుపదూషితస్మృణా
లింగని, కృష్ణచేలువిహలింగని, నీలకచన్ వితాత్ప నా
లింగని, రామలింగకవిలింగని కీర్తి హసించు దిక్కులన్ 4398

క. పుండరీకోత్తులపత్త్రము, దండుగలకుఁ దస్కరులకుఁ దద్దయు వేశ్యా
రండలకు నాకఁ జూడఁగఁ, బండితులకు సత్కవులకుఁ బాపిష్టి యెుకృష్ణా.

ఉ. బంగరుబొంగరాలు కుచభారము తెన్నుఁగ భీతచిత్తసా
రంగమువంటి నేత్రములు రాకసుధాంశునిఁ బోలు మోముతో
నంగజకేళికిన్ జనకులాంగన లుండఁగ జారచోరవా
రాంగనలందు బుద్ధి కమలాసనుఁ డిచ్చుట కేమి హేతువో.

చ. బంగరుబొంగరాలు కుచభారము తెన్నుఁగ భీతచిత్తసా
రంగమువంటి నేత్రములు రాకసుధాంశుని బోలు మోముతో
నంగజకేళికిన్ జనకులాంగన నాథునిఁ గూడుచోట సి
గ్గాంగనఁ భీతియుం గలుగఁ గోరిక దీరదు వారకాంత యు
ప్పొంగుచు మర్మ మిచ్చి రతిభోగము సల్పును దావఁ జేసి యు
య్యాంగనలందు గోరి విటులైరి చమత్కృతిధూర్తులే ధరన్.

—విచిత్రవివాహము.—

సీ. పెండ్లిపేరంటాండ్రు వెనుకాముకలకేడ్వఁ, బాజాభజంత్రీలు పస్తుకేడ్వ
రాజబంధువులంత రంకుముండలకేడ్వ, బాజాలు వెలఁదులు పసుపుకేడ్వ
వచ్చిపోయెడువారు వక్కలాకులకేడ్వఁ, ముగ్గిళ్లకై పెండ్లికట్టుమేడ్వఁ
బల్లకిబోయలు భత్యాలకై యేడ్వఁ, బలువురోహితుఁడు గేబులకు నేడ్వ
పోకతిరాకల వాడుబిడ్డలు నేడ్వఁ, కట్టువాండ్రిందఱుఁ గూటికేడ్వ
అల్లుఁ డనాథయం చత్తమామలు నేడ్వ, కట్నంబుకై గారియు కరణమేడ్వ
పెద్దమగండని పెండ్లికూఁతురు నేడ్వ, పిల్లచిన్నదటంచుఁ జనియు నేడ్వ

గీ. చాల్పుగా నిన్ని యేడ్పుల సాగఁ బెండ్లి, సంసతాభూతి లోపల విరసముగను
నల్లి వేగయ్య చేసెయీ నాటికహహ, కన్మ్య కులము గజన్మించి ఘనులు నవ్వ. 4402

——◆ వైదికులు. ◆——

ఉ. సీళ్లకు నిష్ప్రితోళ్లకును ◆ సేతికటుళ్లకు దొడ్డయుత్తరేన్
వేళ్లకు దర్భముళ్లకును ◆ వేదపునోళ్లకు సన్నకుట్టువి
స్తళ్లకు రావిపేళ్ల కని◆శంబును మళ్లకు పప్పుగూరప
చ్చళ్లకు రాగిబిళ్లకును ◆ సంతస మందుదు రాంధ్రవైదికుల్.

ఉ. లేవరు రెండు రెం డనిన ◆ లేచినవారయినం దటాలునన్
బోవరు పోవుమన్ నిలిచి ◆ పోదుము పోదుము త్రోయకుండట్లం
చీవరుసంగ్రహాన్నకల◆యింతురు బెండిలిలో సదస్యసం
భావననాఁడుచూడవలె ◆ బాపనసాముల సాము లన్నియున్.

——◆ నియోగులు. ◆——

సీ. మెళిపెట్టివిడిచిన ◆ మీసాలపై గొప్ప, నిమ్మకాయలు రెండు◆నిలుపవచ్చు
రేటుగాఁ దెల్లఁగా◆దెగగాలులంకాకు,పొగచుట్టజుంజురు◆బోల్పవచ్చు
నరుసీ తిరెడ్డిగా◆లిడి రచ్చతిప్పుచో, సివిలుజడ్జీలని ◆ చెప్పవచ్చు
నసముగాఁ బొసఁగించి ◆ నొసటఁబెట్టినబొట్టులో క్షమా ఉప్పని ◆ యూదవచ్చు.
గీ. నడినడిగఁజిన్నవాడైన ◆ వదుగునాఁడు,తడబడుచుఁజెప్పుకొన్నట్టి◆తప్పుసంధ్య
ముక్తనాలుగునిముషాల◆ముగియవచ్చు, ఖళిగయనవచ్చు లౌకిక◆బ్రాహ్మణులను.

——◆ పాగాకు ◆——

క. ఖగపతి యమృతము తేగా, భుగభుగమని పొంగి పొరలి ◆ భూస్థలిఁబడితాఁ
బొగచెట్టై జన్మించెను, పొగఁద్రావనివాఁడు దున్న◆పోతై పుట్టున్.

క. మీరున్ బొగఁద్రాగుదురా, వారిజభవవామదేవ ◆ వైకుంఠపతీ
యౌరీ నారద వినరా, యీరేడుజగంబులకును ◆ నిది ముఖ్యమురా.

క. పొగఁద్రాగి తొల్లిభీముఁడు, పొగ రణచెన్ గురుబలంబు ◆ భుజశక్తిమెయిన్
బొగఁద్రాగక దుర్యోధనుఁడు.డిగిలిఁ చెను రణమునందు ◆ నీహీ యనుచున్.

క. రావణయుద్ధములోపలఁ, బావనుఁడై లక్ష్మణుండు ◆ పడి మూర్ఛిల్లన్
ఈవలఁ బొగ చెట్టుండఁగ, నాచల సంజీవి కేల ◆ నరిగిరి చెప్పుమా ?

చ. ధరణితలంబునందుఁబొగఁ◆ద్రాగరువైష్ణవులెల్లఁద్రాగిరో
తిరువణిపెట్టెలోపలను ◆ దేవునిసన్నిధినుండుఁటిగా
కురుచపొగాకుదీసికొని ◆ గ్రుక్కెడుగ్రుక్కెడు మెల్లమెల్ల నే
మరుగుననుండిత్రాగెదరు ◆ మాన్యులుగానిశిష్టసేళలన్.

క. పొగఁద్రాగనివాఁడు బ్రదుకును, బొగఁద్రాగంగానివితేని ♦ భూపతిబ్రదుకున్
వగలేనివేశ్య బ్రదుకును, తగులాటము దాని బ్రదుకు ♦ దండుగసుమ్మీ.

కం. పొగచుట్టకుసతిమోవికి, నగణితముగనీళ్లబావి ♦ కమృతంబుసమం
బగనుచ్ఛిష్టము లేదని, ఖగవాహనుతోడఁ గాల ♦ కంఠుఁడు వలికెన్.

క. పీకపొగ యమృతసారము, చేకొని పొక్కట్టుమట్టిపు ♦ చెప్పం దరమా
వాక్రుచ్చరాదు గుడుగుడి, యాహుక భోగ బ్రాగువాఁడు ♦ యజ్ఞుఁడో హరుఁ.

క. రావాకుఁ జాగ బ్రాగినఁ, గేవల వైకుంఠ మనుచుఁ ♦ గృష్ణుఁడు వలికెన్
ఆవేళ బ్రహ్మయాగసె, నేవేగము శంకరుండు ♦ విహితము జేసెన్.

మ. పదపడి ధూమ్రపానమునకు ♦ బ్రాప్తము లౌఁబదుమాఁడు చేటులున్
మొత్తల భసంబు వోవుట న ♦ పుంసకుఁ డౌట విదాహ మౌటయున్
పెదవులకు జాతిహీనులమ ♦ వేడుట తిక్కటిచొక్కటుల్ తుచాల్
పేదలుట కంపుపేయుట క ♦ ళల్ దొలఁగింపుట తిమ్మసట్టుటుల్
పెదవులు నల్లనై చెడుట ♦ పెద్దవు లోఁగుట బట్టకాలుటుల్.

—♦ నస్యము. ♦—

చ. బలువగుశీర్షవాతములను ♦ బాపఁగఁజాలెడు వోడ్డనంబు ఘూ
తలముసనస్తివాతములను ♦ దద్దయు యాచనస్నేహమిట్టిదియా
పలుకఁగ సర్వలోకజనః ♦ వశ్యము సంభృతమానసీయమై
చెల్వగు ధూమవర్తిప్రభువులు ♦ జేసెడిచూర్ణము వర్ణనార్హమా.

ఉ. నస్యము శీతమత్తగజ ♦ నాశనహేతువిచారధీరసం
చాక్యము సుప్తతోఁగనిజ ♦ దాంత్యతమఃపటలాత్కలింబనా
ద్యశ్యము వేదశాస్త్రపఠ ♦ తోత్తమమండితవాగ్విలాససా
రస్యము సర్వలోకజన ♦ రంజనదాస్యము రాజవశ్యమున్.

సీ. ఎదురైనచోఁ దన ♦ మదకరీంద్రము డిగ్గి, కేలూత యొసఁగి యె ♦ క్కించుకొనియె
మనుచరిత్రంబందు ♦ కొనువేళఁ బురమేఁగఁ, బల్లకి తనకేలఁ ♦ బట్టి యెత్తె
బిరుదైనకవిగండ ♦ పెండేరమున కీవె, తగుదని తానె పా ♦ దమునఁ దొడిగె
గోకటగ్రామాద్య ♦ నేకాగ్రహారము, లడిగినసీమల ♦ యందు నిచ్చె

గీ. నాంధ్రకవితాపితామహ ♦ యల్లసాని, పెద్దనకవీంద్ర యని నన్నుఁ ♦ బిలుచునట్టి
కృష్ణరాయలతో దివి ♦ కేఁగలేక, బ్రదికియున్నాఁడ జీవచ్ఛ ♦ వంబ నగుచు.

సీ. కాశికావిశ్వేశుఁ ♦ గలిసె వీరారెడ్డి, రత్నాంబరంబులే ♦ రాయఁ డిచ్చుఁ
గైలాసగిరిఁబండె ♦ మైలారువిభుఁ డేగె, దినవెచ్చ మేరాజు ♦ దీర్పఁ గలఁడు

రంభా గూడెఁ దెనుంగు♦రాయరాహుత్తుండు, కస్తూరికళ జూఁ ♦ బ్రస్తుతింతు
స్వర్గస్థుఁ డయ్యె♦ప్పనయుండి ఘనీపోతు, పాత్రాన్న మెవ్వాని♦పంక్తిఁ గలదు

గీ. భాస్కరుఁడు మున్నె దేవుని♦పాలి కరిగెఁ, గలియుగంబున నిఁక నుండఁ♦గష్టమనుచు
దివిజకవివరుగుండెయల్ ♦ దిగ్గురనఁగ, నరుగుచున్నాఁడు శ్రీనాథుఁ♦డమరపురికి.

సీ. గడియలోపలఁ దాడి♦కడఁగి ముత్తువిరుగఁ, దిట్టిన మేధావి ♦ భట్టుకంటె
రెండుగడెలఁ బ్రహ్మ♦దండిముండ్లమ్రానియయు, దిట్టిన కవి♦ మల్లుకంటె
మూఁడుగడెలకుఁ దా♦ మొనసి యొత్తినగండి, పగులఁ దిట్టిన కవి♦ భాస్కరుంటె
జాములోపలఁ ♦ జెఱువు నీరింకంగఁ, దిట్టిన బడబాగ్ని♦భట్టుకంటె

ఆ. నుగ్రకోపి నేను ♦ నొప్పుదు శపియింపఁ, గ్రమ్మరింపశక్తి♦ గలుగు నాకు
వట్టి మ్రానఁ జిగురుఁ ♦ బుట్టింపఁ గిట్టింప, బిరుదవేములవాడ♦భీమకవిని.

క. దూరాన శత్రుఁ డుండిన, వేటేవి మహాత్తురంబు ♦ వేడుకఁ గనేలా
త్రాటించుటను తాఁ బెట్టిన, పేరణగును వానియింటఁ ♦ బీనుఁగు వెళ్లన్.

క. అకచటతపయశవర్గలు, ప్రకటితముగ బలుతులగిరుల♦పదకొండింటన్
వికటించక కవి చెప్పిన, నకటాపడి జాపతుండ ♦ నజుఁడో హరుఁడో.

చ. హయమది సీత పోతపసు♦ధాధిపుఁ డారయ రావణుండు ని
శ్చయముగ సేవ రాఘవుఁడ ♦ జాహ్నవి వారధి మాఁటఁ దండువా
ప్రియతనయుండు సింగన వి♦భీషణుఁ డాగుడిమెట్టులంక నా
జయమును పోతయక్షసుని♦చావును నేఁడవనాఁడు చూడుఁడీ.

క. కాటికిఁ గట్టెలు జేరెను, యేటావలనక్కలెల్ల ♦ నేడుపఁదొడఁగెన్
కూటికి కాకులు జేరెను, లేటవరపుపోతరాజు ♦ లేఁడా! లేఁడా? 4426

క. నాఁటి రఘురాముతమ్ముఁడు, పాటిగ సంజీవిచేత ♦ బ్రదికెను రీతిన్
గాటికిఁ బోనీ కేటికి, లేటవరపుపోతరాజ ♦ లెమ్మా రమ్మా.

క. సాటువ పెద్దిమ్మ మహీ, పాలుండిదె వచ్చె నిటకుఁ ♦ బద్యము వ్రాయన్
గేలను లేదా కొర్కటి, తాలము మఱ్ఱినియచూచు ♦ ధర్మానఁ బ్రహ్మాపా.

ఆ. కసాతపాటివెంక ♦ కుక్కలుదినుకంక, తేనిజోనిశంక♦మానుపింక
ముఖముఁ జూడఁగుంక ♦ ముండవనెడుశంక, నాకుఁ దోచెఁ జంక♦వాతపింక.

సీ. ఊకుబేరు మతేని ♦ యుత్తరంబుల నుత్తమముల పేర వ్రాసెదు♦ ఖలగుణంబుదమ
కనికరంబున సదా ♦ తనమేలె కోరు సజ్జనుల దూషించుము♦ జ్ఞనవతంతు
అన్నవస్త్రము లిడి ♦ తన్నుఁ బెంచినవారి, కపకృతిఁ జింతించు ♦ నధమతముఁడు
అనువు కాండ్రు మహాపు♦నాలోచనంబున, నికేతంబు జరయిచు ♦ దుర్నిత్తశీలుఁ

గీ. ఢక్క సెల్లెండ్రఁ గొట్టెను ♦ మొక్కలీఁడు, తమ్ములకుఁ గీడొనర్పంగఁ ♦ దలఁచున
తిన్నయింటను వాసాల ♦ నెన్ను మనుఁడు, కల్లఁడు మాపట్టణంబున ♦ ఖలు డొకఁ

గీ. న్యాయమదిసున్న గౌరవం ♦ బసలె సున్న, వితరణముసున్న సద్విద్య ♦ పెద్దసున్న
సుకృతగుణములు మతియును ♦ సున్న వీని, కాయ వెంతయు సున్న నా ♦ కధికమ

క. పొట్టకు నొక కడి యన్నము, గట్టఁగ నొక బట్టయైనఁ ♦ గనఁజాలక దా
సెట్టికులధ్వంసముఁ డిలఁ గిట్టును కొన్నాళ్లలోనఁ ♦ గ్రిమిభక్షకుఁడై.

క. ఆరింటిలోన "తా" యిడి, వారక పద్యంబుఁ జెప్పి ♦ పాపాత్ముని యీ
క్రూరుని గాటికిఁ బంపెద, ధారుణిఁ బ్రజ లెల్లఁ గడు ము ♦ దంబును జెందన్.

చ. ఒకనికవిత్వ మం దెసయు ♦ నొప్పులు తప్పులు నాకవిత్వమం
దొకనికిఁ దప్పుపట్టఁ బని ♦ యుండదు కాదని తప్పు పట్టినన్
మొక మటు క్రిందుగాఁ దివిచి ♦ ముక్కలు వోవ నినుంపకత్తితో
సిక మొదలంటఁ గోయుదును ♦ జెప్పునఁ గొట్టుదు మోము దన్నుదున్.

సీ. కౌఁగటఁ గదియుచోఁ ♦ గాయపరిభాజిత, శంపగాదిది ముండ్ల ♦ కంపగాని
కావిచక్కెరమోవి ♦ గదుమువేళల లత, కూనగాదిది యేపి ♦ కూనగాని
స్తనసఖక్షతములు ♦ సల్పువేళల, గల్వ, కంటిగాదిది యొల్లు ♦ బంటిగాని
ఘనముగా సుఖకేళిఁ ♦ గలయువేళల వెల, యాలు గాదిది యెద్దు ♦ తేలుగాని

గీ. దీనితో డను.......గూడు...కోత, కుండుగాని మహారసి ♦ కుండు గాఁడ
టంచు విఖ్యాతిఁ గాంచె నీ ♦ యతివ మిగుల, వసికజమలార సద్గుణా ♦ రాధ్యులార

సీ. రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులు సాటి, తలఁపనన్నయవేమ ♦ ధరణిపతికి
రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులు సాటి, తలఁపనన్నయవేమ ♦ ధరణిపతికి
రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులు సాటి, తలఁపనన్నయవేమ ♦ ధరణిపతికి
రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులు సాటి, తలఁపనన్నయవేమ ♦ ధరణిపతికి

గీ. భావభవభోగసత్కళా ♦ భావములను, భావభవభోగసత్కళా ♦ భావములను
భావభవభోగసత్కళా ♦ భావములను, భావభవభోగసత్కళా ♦ భావములను.

సీ. మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁ
మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁ
మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁ
మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁ
మేఁకతోకతోఁకతోకతోఁకతోఁక మేఁక, మేఁకతోకతోఁకతోకతోఁక తోఁకఁ
మేఁకతోకతోఁకతోకతోఁకతోఁక మేఁక, మేఁకతోఁకతోఁకతోకతోఁకఁ తోఁకపే

—◆ మాణిక్యము—గుణవంతుఁడు ◆—

గీ. ఘనమణీ నీవు సద్గుణ◆గౌరవముల, నంపఁ దగువాఁడు నిరసింపు◆నంత మాత్రఁ
బ్రాజ్ఞులగువారిచే మెప్పు◆బడయకుండె, సారుణేంద్రులు శిరములఁ◆దాల్పకుండె?

—◆ గుడ్డికొంగ—కుకవి ◆—

గీ. రమ్యతరమూర్తులగు సర్వ◆రత్నములను, దంబు మీఱెడు రత్నాక◆రంబులోన
నత్తగుల్లల నేరున◆ట్టి తత్తమునను, గోరె దేమందు నిను గుడ్డి◆కొక్కెరాయ.

—◆ కాగితపుబుట్ట—దుర్మార్గగామి ◆—

గీ. సత్పథము నొంది తిన్నగాఁ◆జనెడు నీకు, వక్రగతియును జంచల◆త్వంబు నిపుడు
గలుగఁజేయుట కేతట్టు◆గాలి వచ్చె, బ్రిదుల కపకీర్తి వుట్టు కాఁ◆గితపుబుట్ట.

—◆ తోఁకబుట్ట—లంచముగొను కూటసాక్షి ◆—

గీ. పచ్చనగునుందిమామిడి◆పండ్లు దెచ్చి, కడుపు నిండింతు రని రొంతు◆గౌరవముగఁ
బిదప నీనోట గడ్డిని◆బెట్టుచుందురు, నీకు సిగ్గింత లేదటే◆తోఁకబుట్ట.

—◆ గాలిపడగ—ధనగర్వముగలవాఁడు ◆—

గీ. ఘనమహోన్నతపదవిని◆గంటి ననుచు, నెగిరిపడుచుంటి వయ్యారమో◆పిగువుఁజూపి
కలితసద్గుణభంగంబు◆గలుగునపుడు, కాంచెద వధోగతి వడిగ◆గాలిపడగ.

—◆ చెప్పులజోడు—స్నేహముగొను పరోపకారి ◆—

ఉ. ఘాతిగ ముండ్లతో వెలయు◆బాటలఁ బాదము లంటి యుంటవై
రాతిరియున్ బవల్ జనుల◆రక్షణఁ జేసెదు మేరమీఱి బల్
పాతకవృత్తి పైకొనెడు◆వారల గర్వ మణంతు మేల్ బళీ
భూతలమందు స్నేహమును◆బొంది చరింతువు పాదరక్షకా.

—◆ అగ్గిపుల్ల—మంచిపరోపకారి ◆—

చ. అలపరదేశముల్ దిరుగు◆నందఱు నిన్ దరిఁజేర్చు కొందురు చు
ట్టలు గొని కాల్చువారలు చు◆ట్టాలున నిన్ గ్రహియించికొందురు పి
ల్లలుగల తల్లులెల్ల నిను◆లక్ష్యమొనర్తురు పరోపకారివై
విలయము నీవు జెందుచునె◆వెల్గొనరించెద వగ్నికాండమా.

—◆ టెలిగ్రాంతీగె—దేశవార్తలు తెలుపువాఁడు ◆—

చ. మతిమతివై విదేశగుల◆మాటలు ఏరికి వీరివార్త లం
చెలిగతి నారకన్ మితిగ◆శీఘ్రముగాఁ జెవినించి డెంపమా

యతహితమొందఁజేసె దహా॥హో మహిమోన్నతి గాంచు నీదు సం
గతి శ్రుతిసమ్మతంబగు జ॥గంబున లోహలతామతల్లికా.

—॥ సులుక్కా—నిరతానందకారి ॥—

మ. జల మనలంబునుం బొగయుఁ ॥ జాల సువాసనలీను గాలియుం
గలిగి ధ్వనిం జెలఁగి కడ॥గ్గిలుటన్ ఘనసామ్య మొందియుం
గలితవిచిత్రలీలఁ గల॥ కాలము మోదరసం బొసంగదా
వలనుగ నీదు సేవ గొను॥వారికి వారక ధూమనాళికా.

గీ. పక్షివర్యుండు పరగుఁ బం॥చాక్షరముల, వాని తల దీయ క్షుద్ర దే॥వత జనించు
దానితలదీయఁ దక్కెడ॥జానుమీఱు, దానితలదీసిచూడఁగా ॥ దనరు నృపతి.

(క, పో, త, రాజు.)

గీ. చనినవెనుకను రాకుండు॥జంట లెవియొ, వచ్చిననుపోవకుండు వ్యా॥వస్థ లెవియొ
మరల వచ్చుచుఁ బోవునా॥మహిమ లెవియొ, తెలియఁజెప్పుము తేటగఁ॥దెలియభువిని.

(కీర్తి, అపకీర్తి, పుణ్యము, పాపము, కలిమి, లేమి.)

గీ. ఇంట నుండును నెప్పుడు॥నెవ్వి యెవియొ,వెంట నుండును నెవ్వియో॥వేఱుగాక
తప్పకను జెప్పవలయును ॥ తత్క్షణంబ, విమలమతులార విజ్ఞాన॥విబుధులార.

(కలిమి, లేమి, పుణ్యము, పాపము.)

క. బావయు మఱఁదింగని యీ,యావులలో నొకటితెమ్మ ॥ యనఁగా నపుడే
యావని యడిగినవాక్యము, గావలయున్ భాషతైదు॥గా నొకపదమున్.

ఏ	రమ్మ	మహారాష్ట్రభాషలో
ఆవు	రమ్మ	తురకభాషలో
రా	రమ్మ	తెనుఁగుభాషలో
బా	రమ్మ	కన్నడభాషలో
వా	రమ్మ	అరవభాషలో

(ఏఆవురాబావా.)

ఆ. మామిడేల పూచు॥మండువేసంగిని, బాలుఁ డేలఁ బోయెఁ ॥ బసులవెంట
వకనికింద నొకరు ॥ వంగినపనియేమి, మూటి కొక్కమాట ॥ ముద్దుకృష్ణ.

(కాయకే)

క. వృక్షము మూఁ డక్షరములు, తక్షణమున మధ్య గురువు ॥ తగ్గించినచో
నక్షయము వర్తమానము, నీక్షించుము దీనికొఱకు ॥ నెద్దియొ చెప్పుమా. (నేరేడు)

తే. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible].

([illegible])

క. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ వరుసగను లలన్.

క. [illegible] ♦ చిగురుటాకుపటము చుక్కన్
[illegible] ♦ సరసులు గలరే.

([illegible])

మ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]! [illegible].

మ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]ముల్.

మ. [illegible] ♦ గంధిల్లు పుష్పాళి స
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible], సంపఁగిన్,
[illegible] ♦ [illegible]ంబు లట్టింపఁగాన్.

ఉ. [illegible] ♦ [illegible]గతిలలఁ గేళి సల్పఁగా
[illegible] ♦ [illegible]విచారముఁ జేయుచుండఁగా
[illegible] ♦ [illegible] సింహపుఁబిల్ల యేనుఁగున్
[illegible] ♦ నాయకుఁ జూపి మెచ్చె నంతటన్.

ఉ. [illegible] ♦ [illegible]గంబులు దిద్దు మేయఁగా
[illegible] ♦ నల్లన వెన్నెల గాయుచుండఁగాఁ
[illegible] ♦ ఘోరపుయుద్ధము గూడుచుండఁగా
[illegible] ♦ యేనుఁగు సింహము వేఁట లాడఁగన్.

చ. సమరతినేయువేళఁ బతి ♦ సంభ్రమ మంతయుఁ జూపి నిగ్రహం
గొను ఘన సూనంబులోని తన ♦ కోర్కి బయల్పడఁ జెప్ప లేకఁ దాఁ
గనుల వలేయంబులో నిడిన ♦ కస్తురిచే లిఖియించి చూపు నా
రిమణి కుచంబుమీఁద నొక ♦ అంపము, కత్తిని, రాజహంసికన్.

— ♦ హిందుస్తాని సంస్కృతం తెనుఁగుపద్య శ్లోకములు ♦ —

ఆమహారాజవామల్ హమారే గ్రహారే, కహా పీహాదంగా సజానే బుఱ్ఱగొడక్
హుకుం చేయుతాన్నో హ కాంచా పిదద్యా, శ్లో దా త్రేము జేస్తా కన్న గాజులగిలి నా.
నలం లేదు బిల్యా ల్యాలంబంద్ హాల్ సాల్. అలం మోహ గాకల్ క్య విసేహ కూకల్
అఫుర్ కోయుకోంపల్ మకీమాలకోంపల్, హయేముల్క కంపల్ హాహు విన్రిపోత్.

కా. అంతా తన్మలయాత్రకంచు జనడం ♦ యాళ్ళ్వాయకో నేటిలో
నెంతో వేడుక పంగలిన్ బిలువడం ♦ నెత్తంత దిగ్గొగడం
అంతం బోడగవేగ నచ్చటికి జీ ♦ య్యంగారు వేంచేయడం
పంతం బొప్ప భుజాలు గాల్చి చడం ♦ బాగాయె సన్మంగళం.

కా. అప్పంబ్లొట్లుకగూన మేలుకొనడం ♦ యందర్ని తాఁబిల్వడం
పక్వాన్నానికి బోదమంచు జడం ♦ పల్గోసులూరుండడం
తిప్పల్ సందున దొంగలడ్డపడడం ♦ దెబ్బంగ జోడించడం
చెప్పుల్ గుడ్డలు చెంబు పోకెలివడం ♦ చీవాట్లు సన్మంగళం.

సమస్యలు

సమస్య:—ఎలుకలు తమ కలుగులోని కేనుఁగు నీడ్చెన్.

క. ఇలలో నిద్దఱు రాజులు, వలయుచుఁ జతురంగమాడి ♦ మాపటివేళం
బలమెత్త మఱచిపోయిన, నెలుకలు తమకలుగులోని ♦ కేనుఁగు నీడ్చెన్.

సమస్య:—కుంజరయూథంబు దోమ కుత్తుక జొచ్చెన్.

క. గంజాయి తాగి తురకల, సంజాతులఁ గూడి కల్లు ♦ చవిగొన్నా వా
లంజలకొడకా! యొక్కఁడ, కుంజరయూథంబు దోమ ♦ కుత్తుక జొచ్చెన్.

క. రంజన చెడి పాండవు లరి, భంజనులై విరటుఁ గొల్వఁ ♦ బొల్పడరిక లా
సంజయ! విధి నేమందుము, కుంజరయూథంబు దోమ ♦ కుత్తుక జొచ్చెన్.

సమస్య:—కాకికి శునకంబు కళ్లె కాటుకఁ దీర్చెన్.

క. ప్రాకటవికారయుగమున, కోకస నితిలక మిడిమెఁ ♦ గుంకుమ బొట్టున్
బైక పతకముఖమున నొక, కాకికి శునకంబు కళ్లె ♦ కాటుకఁ దీర్చెన్.

సమస్య:—కప్పను సంపెంగనూనె కావలె వేగన్.

కం. ఇప్పగమేలెను పార్థివుఁ, డిప్పుడు నీతావు కనిచెదనిదిగో సద్యో
త్తెప్పునసంగడితలుపులు, కప్పను సంపెంగనూనె కావలె వేగన్.

సమస్య:—వైదికునిచేతి విడె మాయె వనిత బ్రతుకు.

గీ. పడుచుఁదనమునఁ బెనిమిటిపరులఁ గూడి, నారకాంతలతోఁ గూడి పోకున్న
ముచ్చటలచేతలవితాంగి మూర్ఛఁ జెందె, వైదికునిచేతివిడె మాయె వనితబ్రతుకు.

సమస్య:—సరసము లాడుచుండునది చక్కని వీరపతివ్రతే కదా.

చం. పరగురుని నిద్రపుచ్చి సతి ప్రొద్దున లేచి గృహంబు వెల్వడిం
బరుగునఁ బోయి పాడుగుడి పంచలలో విటకానితోఁ దొంతిన్
స్థిరమతి లేకఁ గూడి యతిశీఘ్రమె యింటికివచ్చి భర్తతో
సరసములాడుచుండునది చక్కనివీరపతివ్రతే కదా.

సమస్య:—ఇంకన్ గస్తురిబొట్టు పెట్టకుము తన్వీ ఫాలభాగంబునన్.

మ. పంకేజానన నేటిరేయి వినుమా ప్రాచీనభాగంబునం
శంకాతంకములేక షోడశకళాసంపూర్ణుఁడౌ చంద్రునిం
బొంకంబార్చెదనంచు రాహు వెలమిన్ బొంచుండియున్నాఁడు నీ
వింకన్ గస్తురిబొట్టు పెట్టకుము తన్వీ! ఫాలభాగంబునన్.

సమస్య:—గాడిద యేడిచెఁ గదన్న ఘనసంపన్నా.

కం. ఆడిన మాటకుఁ దప్పిన, గాడిదకొడుకంచుఁ దిట్టఁగా విని యదియో
వీఁడా నాకొడుకని, గాడిద యేడిచెఁ గదన్న ఘనసంపన్నా.

సమస్య:—చెలువుగ రామలక్ష్మణులు సీతను దమ్ములు శంభుఁ డన్నయున్.

చం. అలర గణింపఁ బంక్తిరథునాత్మజు లెవ్వరు? మైథిలిండు నె
లలనకుఁ దండ్రి మన్మథుని లావు శరంబులు నేవి, యంబికా
చెలువుని నాదు పెద్ది మతిఁ జేరికి శౌరియు నేమి కావలెన్
చెలువుగ రామలక్ష్మణులు సీతను దమ్ములు శంభుఁ డన్నయున్.

సమస్య:—కుందేటిని కోడిపిల్ల గుటుకున మ్రింగెన్.

కం. చందనగంధులు మువ్వురు, మందారపుఁదోఁటలోన మాపటి సుప్రభం
దఁదంద పద్యాలు గోరా, కుందేటిని కోడిపిల్ల గుటుకున మ్రింగెన్.

సమస్య:—నిప్పున నొక చేపవంత నెత్తురు గారెన్.

కం. కుప్పించి వెలుఁగు దూఁకిన, గొప్పగు ములు నాటె నాకు కోమలి వేగన్
ఉప్పుఁ గొనితావె కాతను, నిప్పున నొక చేపవంతి నెత్తురు గారెన్.

సమస్య:—ఉత్తరమున భానుబింబ ముదయం బయ్యెన్.

క. అత్తఁగఁ దూరుపు పడమరఁ, జిత్తరువు లిఖించి నిదురఁ ♦ జెందితి నారా
చిత్తరువు వ్రాయఁ బోవలె, నుత్తరమున భానుబింబ ♦ ముదయం బయ్యెన్.

సమస్య:—గుండ్రాతికి కాళ్లు వచ్చి గునగున నడచెన్.

క. ఉండ్రాని యడవిలోపల, గుండ్రాయై యున్న యట్టి ♦ కోమలిపైఁ గో
దండ్రాము పదము సోఁకిన, గుండ్రాతికి కాళ్లు వచ్చి ♦ గునగున నడచెన్.

సమస్య:—కమ్మలు మోకాళ్లు దాకి ఘులుఘుల్లు మనెన్.

క. కొమ్మను మదనుం డపుడు జవమ్మున నీలోత్పలముల ♦ వడి నేయంగా
సొమ్మసిలి మోము వంచిన, కమ్మలు మోకాళ్లు దాఁకి ♦ ఘులుఘుల్లు మనెన్.

సమస్య:—చట్రాతిని నార దీయ చయ్యన వచ్చెన్.

క. ఇట్రారయుక్తి చెప్పెద, పట్రా యిది తొటికిమట్టు ♦ పదిలముతోడన్
కొట్రా నీభుజశక్తిని, చట్రాతిని నార దీయ ♦ చయ్యన వచ్చెన్.

సమస్య:—భల్లూకముకడుపులోన భానుఁడు గ్రుంకెన్.

క. అల్లంతపొద్దు కాదను, విల్లందుక వేఁట కాదు ♦ వేయఁ దొడంగన్
జిల్లంపకోలదిక్కును, భల్లూకముకడుపులోన ♦ భానుఁడు గ్రుంకెన్.

సమస్య:—ముక్కులలో నొక్క నక్క సుడివడఁ దిరిగెన్.

క. చక్కఁగ గోవర్ధనగిరి, నక్కజముగఁ గృష్ణుఁ డెత్త ♦ నావ్రేలకొనకుం
గ్రిక్కున గిరి మిన్నందినఁ, జుక్కలలో నొక్క నక్క ♦ సుడివడఁ దిరిగెన్.

సమస్య:—చందురులో నిట్టి నేలచంగలి మేసెన్.

క. కందర్పహరుఁడు నరుఁడును, బందికిఁనై పోరిపోరి ♦ పరిపరిగతులన్
గ్రిందైన హరునిజూటపుఁ, జందురులో నిట్టి నేల ♦ చంగలి మేసెన్.

సమస్య:—కప్పను జూడంగఁ బాము గడగడ వణఁకెన్.

క. కుప్పకు గావలి గాయఁగఁ, జెప్పులు గట్టియును బూని ♦ శీఘ్రముతోడన్
జప్పుడుఁజేయుచుఁ జను వెంకప్పను జూడంగఁ బాము ♦ గడగడ వణఁకెన్.

సమస్య:—విపరీతపు పులుసుకూర విస్తరి గ్రింగెన్.

క. అపహాసపు లేతావుల, విపరీతపు బ్రాహ్మణుండు ♦ విస్తరి గుట్టెం
జపలాక్షి వండిపెట్టెను, విపరీతపు పులుసుకూర ♦ విస్తరి గ్రింగెన్.

సమస్య:—చూతుమె లవుడా యటంచు సుందరి పలికెన్.

క. ఖ్యాతిగల రామచంద్రుఁడు, చేతోమోదంబుతోడఁ ♦ జెలఁగుచు నెంతేఁ
బ్రీతిగ నిటుఁ జనుదెంచినఁ, జూతుమె లవుడా యటంచు ♦ సుందరిపలికెన్.

సమస్య:—నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి నిన్నను నిన్నను నిన్ను నిన్ననున్.

చ. అనిలజ ! శాంతమానస ! కపీంద్రహితాత్మన ! వాయుపుత్త్ర ! హే
మఘన ! సుధీర ! ధీర ! బల◆శాలి ! రామనరేంద్రుఁ డ
ర్థముగఁ బ్రసాదముల్ వెలయ◆ భక్తులఁ బంపఁగ వేగ రమ్మనెన్
నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి◆నిన్నను నిన్నను నిన్ను నిన్ననున్.

చ. అసురకులాంతకా ◆ యుగ్రతనూజ ! విచిత్రవీర్యనం
దన ! గురుపుత్త్ర ! ద్రోణ ! కృప◆ నాగపురీశ్వర ! దుస్ససేన ! ర
మ్మనుచును రాజరాజు యా◆ మాత్మజుఁ డిప్పుడు చేయుఁ బూని తా
నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి◆నిన్నను నిన్నను నిన్ను నిన్ననున్. 46600

చ. అనఘ గదీశ ! వాయుసఖ◆ యుగ్యరుసందన ! రామసేంద్ర ! హే
మనగనివాస ! గంగనదా◆ త్రైశిరవణ ! నిటలాక్ష ! తాను ర
మ్మనుమని చెప్ప మాధవుఁడు◆ మానిని పెండ్లికి మిమ్ము నందఱిన్
నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి◆ నిన్నను నిన్నను నిన్ను నిన్ననున్.

సమస్య:—విధవాగమనంబు మిగుల వేడుక సేసెన్.

క. అధికాదరవృత్తిన్ గ్రంథితుఁడవై సుశకునంబుఁ◆ గాంక్షించఁగ నా
శుభక ఫలప్రద యగుచును, విధవాగమనంబు మిగుల◆ వేడుక సేసెన్.

సమస్య:—కన్నెప్రాయమందు మగఁడు గాఁగ వరించెన్.

క. అన్నన్న రాధ సొగసున, కెన్నిక యగు మగఁడులేమి◆ హేలాగతిచే
కన్నయ యగు నందగోపుఁడు, కన్నెప్రాయమందు మగఁడు◆గాఁగ వరించెన్.

సమస్య:—గతిరాజగృహంబుమీఁద రవి యుదయించెన్.

క. అతివల మిగుల మెఱుఁగఁగ యిగ్గతి సతి రతి వాంఛ దగిలి◆ గన్నసుఖములన్
పతిఁ దలఁపవు నే లెమ్మన, గతిరాజగృహంబుమీఁద◆ రవి యుదయించెన్.

సమస్య:—భూమాపదమండలంబు భస్మం బాయెన్.

క. శ్రీమానసుఖ్యాది జంగమ, శ్రీసంబున ధూర్తి సలఁది◆ ప్రియ మలగంగాఁ
గామించి కౌఁగిలించిన, భూమాపదమండలంబు◆ భస్మం బాయెన్.

సమస్య:—ఆణిముత్యంబు మీసమం దమరియుండె.

గీ. చంద్రశేఖరుఁ డౌ కవాఁడు◆ శైలపుత్రి, యధరబింబముఁ జుంబించు◆నవసరమున
గిరిజ నాసాగ్రమందున◆ మెఱయుచున్న, యాణిముత్యంబు మీసమం◆దమరియుండె.

సమస్య:—కన్నులలోఁ జన్ను లమరెఁ గాంతామణికిన్.

క. చిన్నవి కుచకంబులుగొని, చెన్నలరఁగ బెస్తవారి ♦ చిన్నది రాఁగాఁ
బన్నుగఁ బొమ్మనఁగల వల, కన్నులలోఁ జన్ను లమరెఁ ♦ గాంతామణికిన్.

సమస్య:—కన్నెరికము చెడక మున్నె గర్భం బాయెన్.

క. చిన్నది పన్నిం డేండ్లది, యెన్నఁడు రతికేళిసుఖము ♦ నెఱుఁగక మునుపే
వెన్నుని తామర పుట్టెను, కన్నెరికము చెడక మున్నె ♦ గర్భం బాయెన్.

సమస్య:— కామినికుచమధ్యమందు గరుడుం డాడెన్.

క. చేమంతిచెట్టుక్రిందను, భామామణి నిదుర బోవఁ ♦ బయ్యెదజాఱన్
రోమావళి పామో యని, కామినికుచమధ్యమందు ♦ గరుడుం డాడెన్.

సమస్య:—గుఱ్ఱానికి రెండు కాళ్లు కోడికివలెనే.

క. మఱ్ఱాకుఁ బాన్పుగాఁ గొని, బొఱ్ఱను బ్రహ్మాండపంక్తిఁ ♦ బూనిన ముద్దుం
గుఱ్ఱఁడ విను వన్నెల గుఱ్ఱు, గుఱ్ఱానికి రెండుకాళ్లు ♦ కోడికివలెనే.

సమస్య:—భార్య లిద్దఱు శ్రీరామభద్రునకును.

గీ. రావణుని సంహరించియు ♦ రాజ్యమునకు, సంగనను గూడి యభిషిక్తుఁ ♦ డైన వెలుఁ
హార తెచ్చిరి ప్రేమతో ♦ హారునిముద్దు, భార్య లిద్దఱు శ్రీరామ♦భద్రునకును.

సమస్య:—గుత్తపుతాపుతారవికకుట్టు పటుక్కున వీడె నింతికిన్.

ఉ. అత్తఱిఁ జిత్తజుండు విర♦హాంగనలం గనలింప నిక్షువి
ల్లెత్తి ధనుర్గుణంబు మెఱ♦యించి నిశాతవినూత్నప్రసూ
నోత్తమబాణపఙ్క్తిఁ గురి♦యుమ్మల బాఁటునదాఁక నేసినన్
గుత్తపుతాపుతారవిక♦కుట్టు పటుక్కున వీడెనింతికిన్.

సమస్య:—మార్తాండుం డపరాద్రిఁ గ్రుంకె నదిగో మధ్యాహ్నకాలంబునన్.

శా. కీర్తింపందగు రామసాయకమహా♦గ్నిజ్వాల శుంభన్నిశా
వర్తిన్ రావణుఁ గాంచి నారదుఁడు దే♦వాధ్యక్షుతోఁ బల్కె నీ
ళ్లార్తిం జెందమిముం జయించెఁగద ము♦న్నత్యుగ్రుఁడై దైత్యరా
ణ్మార్తాండుం డపరాద్రిఁ గ్రుంకె నదిగో ♦ మధ్యాహ్నకాలంబునన్. 461

సమస్య:—అక్కా రమ్మనుచు మగఁడు నాలిం బిలిచెన్.

క. రక్కసివలె నేప్రొద్దును, మెక్కుచుఁ దిరిగెదవు కాలి♦మెట్టున నిన్నుం
గుక్కక మానను దసినీ, యక్కా రమ్మనుచు మగఁడు ♦ నాలిం బిలిచెన్. 461

సమస్య:—రారా తమ్ముఁడ రార యన్న యనె నా రాజాస్య ప్రాణేశ్వరున్

శా. గారాబిడ్డఁడు నగ్రజుండు శ్వశురాగారంబునందుండఁగా
నీ రేజాస్య సుభద్రి వచ్చి యతనిన్ వీక్షించి పెన్సిగ్గునన్
బాలుం జొచ్చెను సత్యవత్సుకొనియుం బారంగ నయ్యర్జునున్
రారా తమ్ముఁడ రార యన్న యనె నా రాజాస్య ప్రాణేశ్వరున్. 4614

సమస్య:—తోఁచు నడంగు వెండియును దోఁచు నడంగు మెఱుంగుచాడ్పునన్

ఉ. తోఁచక పట్టి తెమ్మనుచుఁ దొయ్యలి వేఁడిన వెంట నంటి చేఁ
జాఁచుచు మెల్లమెల్లఁగను జాడల జాడల నాశ లాశలన్
నాఁచుక వచ్చు రామరఘునాయకు ముందఱ మాయలేడి తాఁ
దోఁచు నడంగు వెండియును దోఁచు నడంగు మెఱుంగుచాడ్పునన్.

ఉ. పేఁచమడంచి రాఘవ కపిప్రవరాదులు వాల్మగంటిమ
న్నేఁచఁగఁ మిన్ను మన్ను దిశ లెచ్చటి వచ్చటఁ గాలఁగా రవిన్
గాఁచు శరాగ్నికీలల జగంబులు ఘూర్ణిల నిందిజిత్తు తాఁ
దోఁచు నడంగు వెండియును దోఁచు నడంగు మెఱుంగుచాడ్పునన్.

ఉ. పూఁచినమాటపట్లఁ దలపోయఁగలేక మనోభవుండు ప్రే
రేఁచ గణాలువాలుఁగను రెప్పలనార్పక చూడఁగా మనం
బాఁచఁగలేనియట్టి త్రిపురారిపురస్థలి శౌరి నారియై
తోఁచు నడంగు వెండియును దోఁచు నడంగు మెఱుంగుచాడ్పునన్.

సమస్య:—కుటిలాలక యెడమకన్ను కుడికన్నాయెన్

క. నిటలమున నీవు దాల్చిన, పటుతరకస్తూరిరేఖ బహుగతి రతిచే
నటునిటు జాఱిన చెమటకుఁ, గుటిలాలక! యెడమకన్ను కుడికన్నాయెన్.

సమస్య:—ప్రాఁతరలో సూర్యుఁ డుదయ పర్వత మెక్కెన్

క. ఈతఁడె? గాపులఁ బిలువుఁడి, రాతిరి ప్రొద్దెల్ల జాతరాయెను ధాన్యం
బాతురముగఁ బోయింతము, ప్రాతరలో సూర్యుఁ డుదయపర్వత మెక్కెన్.

సమస్య:—బడబానలపంక్తి మీఁదఁ బచ్చిక మొలిచెన్

క. పడఁతిరో నవమేఘంబులు, విడిఁబడి జడిముసురుఁబట్టి విలయపువానల్
కడుఁగొట్టి కురియఁ గోడలుఁ, బడబానలపంక్తి మీఁదఁ బచ్చిక మొలిచెన్. 4620

సమస్య:—వర్షాకాలము వచ్చె గ్రీష్మమువలెన్ వైశాఖమాసంబునన్.

శా. హర్షం బెట్లగు? కృష్ణదేవుఁ డటకై యబ్జాక్షి! రాఁగాఁడొ సా
మర్షాహంకృతిఁ జంద్రుఁ డేచుతఱిఁ భీ♦మజ్వాల చామోగ్రదు
ర్ధర్ష క్రూరనిశాతఘాతనవఘా♦తవ్రాతబాణావళీ
వర్షాకాలము వచ్చె గ్రీష్మమువలెన్ ♦ వైశాఖమాసంబునన్.

సమస్య:—వక్త్రింబుల్ పది కన్ను లైదు కరముల్ వర్ణింపఁగా వే యగున్.

శా. ఈక్త్రాప్రాసము కష్టమౌ ననుచు మీ♦రింతేసివా రాడఁగా
వాక్త్రిసంబడి సత్కవీశ్వరులత్రో♦వల్ గావు నేఁ జెప్పెదన్
దిక్త్రిరాతికిఁ బార్వతీశ్వరులకుం ♦ దిగ్మప్రభారాశికిన్
వక్త్రింబుల్ పది కన్ను లైదు కరముల్ ♦ వర్ణింపఁగా వే యగున్.

సమస్య:—రండాగమనంబుఁ జేయ రమ్యంబ యగున్.

క. కుండినపురమున రుక్మిణి, చండికకుం బూజ సలుప♦సమయంబున రా
యండజవాహను దోడ్కొని, రండాగమనంబుఁ జేయ ♦ రమ్యంబ యగున్.

సమస్య:—సుగ్రీవుని యెడమ కాలు శునకము గఱచెన్:—

క. అగ్రిరపునడివీథిని, నిగ్రహముగ బొమ్మలాట ♦ నేర్పుగ నాడెన్
విగ్రహము లెత్త మఱచెను, సుగ్రీవుని యెడమ కాలు ♦ శునకము గఱచెన్.

సమస్య:—మతిలేనినరుండు మిగుల మన్నన నొందున్:—

క. హిత మాచరించువారికి, హిత మొనరించుచును సుజన♦హితుఁ డగుచును దు
ష్కృత మెప్పుడుఁ జేయనుస,న్మతిలేనినరుండు మిగుల♦మన్నన నొందున్.

సమస్య:—అస్ఖలితబ్రహ్మచారి కార్గుహ పుత్రుల్.

క. ఈక్షాప్రాసము దుష్కర, మస్ఖలనత నీయఁ దగు నె ♦ యది సుకవులకున్
నస్ఖలితలై గుహలంగని, రస్ఖలితబ్రహ్మచారి ♦ కార్గుహ పుత్రుల్.

సమస్య:—భూమీశా నరులకాళ్లు భోజన మయ్యెన్.

క. చీమలకాళ్లేలావున, సామజములకాళ్లుచాల ♦ సన్నం బయ్యెన్
భామలకాళ్లే మల్కన, భూమీశా నరులకాళ్లు ♦ భోజన మయ్యెన్.

సమస్య:—మాసానకు మూఁడుకాళ్లు మానవనాథా.

క. ఏసీమ వెదకి చూచిన, నేసానకు నైన గాళ్లు ♦ యెక్కువ గలవా
మాసాన కెన్ని కాళ్లో, మాసానకు మూఁడు కాళ్లు ♦ మానవనాథా.

సమస్య:—పట్టాపన విడెము సేయ మనసాయెఁ గదే.

క. కొట్టిన్నను పుష్పితసూనము, బట్టిపెసుగు నూగుఁగాయ • పచ్చడితో నే
జెట్టున భుజియింపంగా, పట్టాపన విడెము సేయ • మన సాయెఁ గదే.

సమస్య:— కామిగాఁడు మోక్షకామి గాఁడు.

సీ. నిపుణత్వమున రాజ • నీతియెఱుంగక, నేల నేలెడువాఁడు • నేలగాని
సంగీతసాహిత్య • సరసత నెఱుఁగక, కృతిఁ జెప్పువాఁడు దు • ష్కృతుఁడు గాని
కుశలుఁడై యింతుల • కోరికల్ దీర్పని, విషయాతురుఁడు దు • ర్విటుఁడు గాని
మాధవశ్రీపాద • మగ్నతఁ జెందక, ముక్తి గోరెడువాఁడు • రక్తిగాని

ఆ. అతిదయాభియుక్తి • యతులితపటుయుక్తి, యంగనానురక్తి • యచలభక్తి
పరతఁ గాంచకున్న • బలి గాఁడు, కవి గాఁడు, కామిగాఁడు మోక్ష • కామిగాఁడు

సమస్య:—అందటి కంద నేపటియు నందటి కందెను యందఁ ఱందరే.

ఉ. కొందఱు శార్ఙ్గపెక్కుములు • కొందఱు కాలునివాహనంబులుం
గొందఱు ఖైరవేశ్వరుని • గుఱ్ఱము లీశ్వరవాహనంబులున్
గొందఱు కృష్ణజన్మమున • గూసినధన్యులు గాన నిందులో
నందటి కంద నేపటియు • నందటి కందెను యంద ఱందరే.

సమస్య:—కుక్కవో! నక్కవో! ఫణివో! క్రోతివో! పిల్లివో! భూతపిల్లివో!

ఉ. తక్కక రావుసింగవసు • ధాధిపుఁ డర్థుల కిచ్చుచున్న చో
దిక్కులతేనికర్ణుఁ ద • ధీచిని ఖేచరు వేల్పుమ్రాను పెం
పెక్కినకామధేనువు శి • బీంద్రుల నెన్నెద నేమి యాచకా
కుక్కవో! నక్కవో! ఫణివొ • క్రోతివొ! పిల్లివొ! భూతపిల్లివో.

సమస్య:—గోలకొండ, మాలముండ, పూలదండ, కొత్తకుండ.

గీ. ఓయిధృతరాష్ట్ర నీకొడు • కుత్త గోల, కొండవిధ మాలముండఁ గృ • ష్ణఁ బండుగాఁచి
పాండుసూనుల గెల్పించు • పండ యగుచు, నుదరమునఁ బూలదండ శ్రీ • కొత్తకుండ.

సమస్య:—గుమ్ము, బుస్సు, ఢింగు, బోణుఁగు. (మొల్ల)

సీ. అనిలాభిహతి దక్షి • ణావర్తశంఖంబు, గుంభితంబై కేల • గుమ్మురనఁగ
నొడు గయితఅచుగాఁ • బడగలొక్కెడఁ దట్టి, భుజగాధిపతి మీఁద • బుస్సురనఁగ
చటచి నిబ్బరముగాఁ • బటతెం ముఖగరాజు, టెక్కెగాడ్పులు మింట • ఢింగురనఁగ
దొంతి బ్రహ్మాండపం • క్తులుబొజ్జలోనుండి, జారఁ కియొక్కకమా ఱు • బోణుఁగురనఁగ

గీ. కరాకకనుచూపుమేరకుఁ • గోకవిసరి, వెఱకు వెఱకు వెఱకు • వెఱవ కనుచు
నడ్డవడి వచ్చి గజరాజు • నొద్ద వ్రాలె, నార్తరక్షాచణుండు నా • రాయణుండు.

వ్యవహారపద్ధతి.

క. ఇరువదియేఁడులు దనపాల, మొరుఁడు గుడుచుచునికిఁ దెలిసి ♦ యున్ననియుఁ
దొరలక యున్ననియుఁ ద,త్పరిభోగము గుడిచినతని ♦ పాలై పోవున్. 46

క. పదియేఁడులు తనధన మొరుఁ, డెదురం గుడువంగఁ జూచి ♦ యెన్నండైనన్
ఇది నాధన మనఁడేనియుఁ, బదఁపడి తాఁ దొడరుఁ డేని ♦ ఫలహానియగున్.

ఆ. తండ్రితోడఁ గొడుకు ♦ ధరణీశుతో బంటు, పురుషుతోడ భార్య ♦ గురునితోడ
శిష్యుఁ డోటలేక ♦ చెనసి సైఁబడి సభఁ, బాడిసూడఁ జనుట ♦ పాడిగాదు

సీ. తనదండమున వ్రేయఁ ♦ దగదని యెఱిఁగియు, నన్యాయమున గురుఁ ♦ డడచెనేని
తనతాతవృత్తులు ♦ తనతండ్రియన్యాయ,మున నాక్రమింపంగఁ ♦ బూనెనేని
యాలియాభరణంబు ♦ లన్యాయమునఁ గొని, తులువయై నగఁ డీక ♦ త్రోచెనేని
తన్నుఁ గొల్చినదాసు ♦ దాస్యం బెఱుంగక, యొడయండు గారించు ♦ చుండెనేని

ఆ. వాడి కరిగి గురుని ♦ తోడ శిష్యుఁడు తండ్రి, తోడఁ గొడుకు మగని ♦ తోడ నా
ల్స్వామితోడ బంటు ♦ సభఁ జెప్పఁ జనునైన, నందు నిహపరముల ♦ నిందవచ్చు

ఆ. నిచ్చనిచ్చవడ్డి ♦ నెలనెలవడ్డొడఁ, జాటువడ్డి వడ్డి ♦ సైనివడ్డి
యనఁగ నాల్గుదెఱఁగు ♦ లయ్యె [illegible], దగవుతోడ [illegible] ♦ దగతగంబు.

క. పది పదునొకంటు వడ్డి,న్వదలక యానడిమివడ్డి ♦ వలయు నిజముగన్
గుదిగొన బేహారులకును, బదిపండ్రెం డుచిత మధిక ♦ పథగాములకున్.

క. తనచేనర్థము వడ్డికిఁ, గొని నతఁడీవచ్చునపుడు ♦ గొన వొల్లక త్రో
చిన మధ్యస్థులచేతను, మనిచిన నటమీఁద వడ్డి ♦ యుడుగు ధరిత్రిన్.

క. పానస్త్రీగన్యాతాదుల, నైన ఋణము తల్లిదండ్రు ♦ లరువరు సుతుడుం
డా నరువఁడు వారిఋణము, మానుగ నా లరువ దెందు ♦ మగని ఋణంబున్.

క. గొల్లఁడు వ్యాధుఁడు రజకుఁడు, కల్లమ్మెడువాఁడు లోను ♦ గాఁ గొందఱు దా
రిల్లాలప్పరువందరు, నిల్లువడపుచనవు దాని ♦ కిచ్చినకతనన్.

క. సతి తనకొన్న ఋణంబును, బతి యిచ్చునని నిశ్చితముగఁ ♦ బనిచిన ఋణమున్
బతి యియ్యకొలుపు ఋణమును, వితతంబుగ నిచ్చుగాని ♦ నెఱియరువ దిలన్.

క. జనకుఁడు పరదేశమునకుఁ, జనినను జచ్చినను రోగ ♦ జడుఁడై యున్నన్
దనయులు ఋణ మరుపందగుఁ, దనయులు లేరేని నరువఁ ♦ దగు మనుమలకున్.

క. ఎనిమిదియేఁడులకొఱవటు, యెనిమిదియేండ్లకును బాలుఁ ♦ డెడ యెఱుఁగఁడు గా
వునఁ బాలుఁ డెన్నినంగుల, జనకునఋణ మరువఁ జనదు ♦ [illegible].

క. జనకుఁడు గొన్న ఋణము పుత్త్రనయుఁడు వడ్డియును మొదలుఁ ◆ దా నరువఁదగున్
మనుమఁడు మొద లరువం దగు, మునుమలపుత్త్రులకు నరువ ◆ మునిమి లే దెందున్

ఆ. అన్నదమ్ము లైన ◆ నాలుగుగండైనఁ, గొడుకు తండ్రి యైనఁ ◆ గూడియుండి
పొత్తుధనమునందుఁ ◆ బూఁటు వాటును నష్ట, సౌఖ్యమున వహింపఁ ◆ జనదు జగతి.

క. అరువంగఁ బూఁటుపడినతఁ, డరువక తాఁ జచ్చెనని ◆ నాతని పుత్త్రుం
డరువఁదగు మొదటి తత్సుతుఁ, డరువం బనిలేదు ధర్మ ◆ మారసి చూడన్.

గీ. తనపడసినసొమ్మయినను, దనకలసినయట్లు పంచి ◆ దగుఁ బుత్త్రులకున్
దనతండ్రిపడపు సుతులకు, జనకుఁడు పంచంగవలయు ◆ సరిపాళులుగన్.

గీ. జనకునితో రెండైనను, జననికి బుత్త్రసంభవంబు ◆ సనుసినఁ బుత్త్రుల్
మునుకొని తమతమపాళ్లను, జనకునితోఁ బంచుకొంట ◆ సద్ధర్మ మగున్.

క. పలువురయువతులఁ బుత్త్రులు, పలువురుఁ గలయతఁడు వేఱు ◆ వాయఁ దలంచినన్
లలనలుఁ బుత్త్రులుఁ దాను ను, తలగొని మెయిపాలుగొనుట ◆ ధర్మం బెందున్.

క. నాయంతబ్రతుకనేర్తుం, బోయిదనవా సుతునికిత్తుఁ ◆ బుణ్య క్షణనికిన్
వేయింటికిఁ బడిరైనను, దాయముగా నిచ్చి పుచ్చఁ ◆ దగు జనకునకున్

క. ఉత్తమునకు ద్రవ్యంబును, విత్తంబును నగ్రజునికి ◆ వింశాంశంబున్
బొత్తున నిచ్చి సహోదరు, లత్తి సమాంశంబు గొనుట ◆ యాప్తం బెందున్.

క. పెండ్లిచేసిన నిలుచెడి పేదలైన, కూతులకుఁ దల్లిధనమైనఁ ◆ గొనుట యుచిత
మందఱు నొక్కభంగి వా ◆ రగుదురేనిఁ, దారు మెయిపాలు గొనుటయు ◆ ధర్మమెందు

క. జనకునిధనమును బోరయక, కనినధనముఁ జెలిమి వేరొ ◆ నినధనంబుం
దనయత్తవారు పెట్టిన, ధనముం దనధనమ యండ్రు ◆ తత్త్వవిధజ్ఞుల్.

క. జనకుఁడు తనుఁ జదివింపక, జనకునిధనమైనఁ గుడిచి ◆ చదువక తనయం
తనపుడిచి చదివి పడసిన, ధనముం బాలడుగలేదు ◆ దాయాదులకున్.

క. పితృధన మితరులచే నపహృతమై చెడియుండిపిదప ◆ నెవ్వనిచే సు
స్థితముగ నది సాధించిన, యతనిధనము సోదరులకు ◆ నతఁడీఁ గలుగున్.

క. నాలుగువర్ణములందును, నోలిని విప్రునకుఁ బుట్టి ◆ యున్న తనూజుల్
నాలుగు మూఁడును రెండును, బోలంగ నొక్కటియు వంశ ◆ ములు గొనవలయున్.

సీ. పొత్తున జనకుండు ◆ పుత్త్రుండు నున్న నాఁ, డేర్పడఁ దమలోన ◆ నెవ్వఁడేని
గట్టినచీరలుఁ ◆ బెట్టినతొడవులు, నెక్కుడివాహంబు ◆ లింటిలోనఁ
బాయనికొలుచును ◆ బానిసలోనుగా, నవరుద్ధలై యున్న ◆ యంగనలును
మంచంబు పీఠంబు ◆ కంచంబు చాపలు, చెప్పులు గొడుగులు ◆ చేతి తెడ్డు

గీ. పాయ కెప్పుడుఁ జెల్లునఁ ◆ బదలవరుస, దొల్లి చెల్లినభంగిని ◆ జెల్లనిచ్చి
వెలయధనంబులు తమలోన ◆ వేఱు వేఱ, నొక్కభంగినఁ బొల్పొన ◆ నుత్తమంబు.

క. జనకుని వస్త్రంబులు వాహనములు శయ్యలును దొడవు♦లతోఁ దీర్చిన నా
తని శ్రాద్ధంబునఁ గుడిచిన, తనికిం దగుఁ బుచ్చుకొనఁగఁ ♦ దగదు సుతులకున్

క. మనుమలు తాత ధనము పాల్గొన న్యాయ్యత గల్గించు♦కొనుచోఁ దమకుం
జనకులు పెక్కండ్రైనను, జనకులయంశములు గొనుట ♦ సద్ధర్మ మిలన్.

క. కొడుకులు వేరైన తుదిం, గొడు కుదయంబైనఁ దండ్రి♦ కొని వంశం బా
కొడుకుధనము ముదు పాసిన, కొడుకులకుం దండ్రిధనము ♦ గొనతే దెందున్.

క. వనిత పతిచేతఁ బడసిన, ధనము తగినవారి కియ్యఁ♦దగు క్షేత్రము దా
ననుభవము కొనక యొరులకుఁ, దనచనవున నీగి యనుచి♦తం బండ్రు బుధుల్.

క. స్త్రీధనంబు పేరఁ ♦ జెల్లినధన మెల్లఁ, గూఁతుఁ జేరుఁ గూఁతుఁ♦కూఁతుఁ జేరుఁ
గూఁతుఁగూఁ గాకున్నఁ ♦ గొడుకుపాలగుఁ గాని, వేరుపాలివారు ♦ వెదకలేరు.

క. కొడుకులుగలశూద్రులకుం, బొడమిన దాసీసుతుండు ♦ పుత్త్రులతోఁ దా
నొడఁబడియాపాల్గొనఁదగుఁ, గొడుకులులేకున్నఁ దానె ♦ కొను ధన మెల్లన్.

క. ముందర వేరై పదపం, బొందిన సోదరుఁ డాకండె ♦ పుత్రుండైపో
వం దదెవనాని యర్థముఁ, బొందినవారలకపోవుఁ♦బో దితరులకున్.

ఆ. జను లెఱుంగఁ బాడి ♦ సవతులకొడుకులు, కలసిరేని యొకఁడు ♦ పాలిపోనేని
వానిపాలిధనము ♦ వానిసోదరుఁడును, వానిఁగలసినతఁడు♦ వరుసఁ గొండ్రు.

క. ఆదటుమును వాసినభిన్నో,దరులును సోదరులును ♦ నొక్కటియైనన్
సోదరులకు నచ్చును భిన్నో,దరులకు రాదు పుత్త్రు ♦ నొడమిధరిత్రిన్.

ఉ. ఆలును దండ్రియున్ సుతసు♦తాళియు సోదరులుం గృహస్థులుం
బోలఁగ సద్గుణుండు తనుఁ ♦ బొందినశిష్యుఁడు పుత్త్రహీనసో
మోత్రలిన క్రైకొనంజను మ♦నొక్కనికిం బనిలేదు భూమిభుం
డేలినవాఁ డెఁగాఁనఁ గొను♦ నెవ్వఁడు లేనిధనంబు లిమ్ముగన్.

క. గాలిని దెవులున నాప, త్కాలంబున మేటిరాజ♦ కార్యంబున ని
ల్లాలిధనము పతిగొనఁదగుఁ, బోలదు వెఱపట్లయందుఁ ♦ బుచ్చుకొనంగన్.

క. చీకుం బిచ్చుకకుంటును, మూకు శిఖండియును నిక్క♦ముగఁ దమపాళ్లం
జేకొనఁ జాలరు వారిం, జేకొనఁగా వలయు ధనముఁ♦ జేకొన్న జనుల్.

క. తనయవిహీనుఁడు చచ్చిన, ధనముం గొని ఋణము నరువఁ♦దగు దాయాదుల్
ధనపుత్రహీనుఁడు చచ్చినటు, బరిలేదు ఋణంబు దీర్పఁ ♦ బత్న్యాదులకున్.

ఆ. ఒకనిపాలములోన♦నొకఁడు ధర్మార్థంబు, కొలను బావి నుయ్యి♦ గ్రొచ్చుచోట
నడిగి చేయవలయు ♦ నొడయఁడు చేనికి, హాని కల్గనేని ♦ నాఁగఁ దగును.

క. ధనవిక్రయ్యకొన్నకృషికుఁడు, దునకయయున్నని యొకని♦దున్నింపఁ దగున్
దునక దున్నీకయాఁగినఁ, గొనునగుఁ జేనియరిదానిఁ♦గొరునతని చేన్. 4675

విజ్ఞానేశ్వరము, వ్యవ. ప 46-15.

చతుర్థ భాగము

లోకనీతులు

ఉ. మాటలచేత దేవతలు • మన్ననఁజేసి వరంబు లిచ్చెదర్
మాటలచేత భూపతులు • మన్ననఁజేసి పురంబు లిచ్చెదర్
మాటలచేతఁ గామినులు • మన్ననఁజేసి మనంబు లిచ్చెదర్
మాటలు నేరకున్న నవ • మానము న్యూనము మానభంగమున్.

చ. పసువుసితోడ నిగ్రహము • బాంధవవర్గముతోడి వైరమున్
కులసతితోడఁ బోరుకడు • గ్రూరునితోడ సఖిత్వమున్ మహా
బలయుతుతోడ రాపు పర • భామినితోడ రహస్యభాషణల్
తలఁపఁగఁ బ్రాణహానియిది • తథ్యముసుమ్ము వివేకభూషణా.

ఉ. ఇచ్చెడుదాత యొక్కఁడె య • నేకులు నిమ్మనువారు గాన డ
బ్బిచ్చుట కష్ట మేరికిని • నిమ్మనిగోరుట కేమి సూక్ష్మమే
యచ్చుగ నిక్షుఖండమున • కంతయుఁ దీపి యటంచు మిక్కిలిన్
హెచ్చుగఁ బీకుచుం డినఁగ • నేమనవచ్చును బాధకం బగున్.

చ. దొరతన కెంతియిచ్చినను • దుఃఖము దీరక చాలవంచుఁ దా
బిరబిరవచ్చి చెప్పుకొని • భేలవ మంతయు వెల్లడింపఁగా
సరసము దప్పి యంత విర • సం బుదయింపక మాన దేచుఁన్
జెఱకు నదేపనిన్ నమలఁ • జిందునె పానక మంతకంతకున్.

ఉ. పద్దెములోభికేలమతి • పందికిజాఫరుగంధమేల దు
క్కెద్దుకు పంచదారటుకు • లేల నపుంసకుఁడైనవానికిన్
ముద్దులగుమ్మయేలనెటి • ముక్కరయేలవితంతు రాలికిన్
గద్దకుస్నానమేమిటికిఁ • గావలె బెమ్మయసింగధీమణీ.

ఉ. పండితులైనవారలు స • భాస్థలి నుండఁగ నల్పుఁ డొక్కఁడు
ద్దండతఁబీఠ మెక్కిన బు • ధప్రకరంబుల కేమిలోటగున్
గొండొకకోఁతి చెట్టుకొన • కొమ్మకునెక్కినఁ గ్రింద మత్తవే
దండమహోగ్రసింహములు • దాలిమి నందవె రాజచంద్రమా.

క. సామర్థ్య మున్నవేళల, నేమనుజునకేని నిఁడె • యెట్లొదవుఁ గుసుం
బామేల్మిచీరఁదాల్చిన, భామ చెలఁగుమాయుఁగాక • బయలంబడునే.

క. చేఁతనగువాఁడు కార్యము, నైతగ్గనువంగుఁగాక • యల్పుండగునా
యేంతమువడిఁదావంగును, బాతాళమునీరుదెచ్చి • బయలన్ జల్లున్.

ఉ. ఇల్లు భుజంగమైనఁ దన♦యిష్టుఁడు వైరికి మర్మ మిచ్చినన్
గల్లని జంబు నేర్పఱుపఁ♦గానక భూపతి చంపవచ్చినన్
దల్లి విషంబుఁ బెట్టినను ♦ తండ్రి ధనాఢ్యుల కమ్మఁ జూపినన్
వల్లభుఁ డొల్లకున్న నిఁక♦వారల కేగతి తిన్మభూపతీ.

క. బకుఁడేకచక్రపురమునఁ, బ్రకటితముగ నింటనొకని♦భక్షింపంగా
నొకఁడైనవిడువఁజాలఁడు, సుకరంబుగజన్మభూమి ♦ సుఖమెట్టిదియో.

ఉ. ఆయువునూఱువత్సరము ♦ లందుసగంబు నశించె నిద్రచే
నా మరలోసగంబుగత♦మయ్యెను బాల్యజరాప్రసక్తిచేఁ
బాయకతక్కినట్టిసగ♦పాలుగతించుఁ బ్రయాసవృత్తిచే
నాయువుచంచలంబగుటఁ ♦ బ్రాణులకెట్లుసుఖంబుచేకుఱున్

మ. మడతల్ వల్కు నృపాలుతోఁ బలుకులు ♦ వ్యర్థాడు పెండ్లాముతోఁ
జెడుజాడ న్విహరించునాత్మజునితోఁ ♦ జేదాటు గోల్లెంకతోఁ
బొడవం దన్నఁగవచ్చు కాకొమ్మనవుతోఁ ♦ బోరాడు చుట్టంబులోఁ
గడతేరం దరమా! గృహస్థునకు భర్గా! పార్వతీవల్లభా.

చ. చెఱకురసంబుకన్న నునుఁ ♦ జేదెలకన్నను దేనెకన్న భా
సురసుధకన్న దివ్యరస ♦ చూతఫలంబునకన్నఁ బాండుశ
ర్కరరుచికన్న ధాత్రి మధు♦రంబయి తోఁచు వివేకియౌమహా
సరసునితోడిముచ్చటలు ♦ సారసు సల్పుచునున్న భైరవా.

మ. అధికారంబుననుండువేళలమహా♦హంకారులై క్రూరులై
బుధులేమాటలు చెప్పినం జెవులకుం ♦ బోనీక యున్మత్తులై
బధిరం బెక్కువ చూపుతక్కువ మహా♦భావల్ ప్రసంగింతు ర
య్యధికారాంతమునందుఁ జూడవలెఁగా ♦ నాయయ్యసౌభాగ్యముల్.

చ. పిలువనికూటికి న్వెతలఁ♦బెట్టుమహీధవుఁడుండువీటికిం
జలములులేనియేటికిని ♦ సారసజన్ముఁడులేని నూటికిం
బలువురులేనిచోటికిన్వ♦పాలురసాటికిఁబోవరాదయా
బలవదరిదరీకుహర♦భాస్వదరీయదరీదరీహరీ.

చ. కటి నెఱికేశినిఁ బామతనిఁ♦గర్వఁగ వింటను మోదె నప్పుడా
కరి నర పన్నగంబుల న్మృ♦గాలము జూచి కరొక్కమాసము
న్నరుఁడు దివాష్టకంబు నహిఁ♦నాల్గుదినంబులు చాలు నేఁటికీ
నరములఁదిందునంచు నది♦నాశముఁజెందెడు లుబ్ధుకైవడిన్.

మ. « తనపుత్రులన్ స్వతంత్రతరముల్గా ♦ విద్యల్ చెప్పి పోషింతు » రం
చు మతభ్రష్టులఁ జేయుపండితులు నీ ♦ దుల్ గారె? పితృకర్మ
ద్రవ్యముకై కాంతులతో వెలందులునఁ జే ♦ యన్ లేరె? యిప్పారటూ
ఈ మతేవకాం గలికాలపున్మహిమ వా ♦ ర్యంబౌనె? కామేశ్వరి. 4972

మ. మనుపుత్రాంకులులేరా? వారలుధన ♦ మ్ముంగూర్పరో? పూర్వవ
ర్తనలన్ మానిరె? పూనిరే మలినమౌ ♦ ధర్మమ్ము వారిట్లు? లే
మనవచ్చున్ బ్రకృతప్రపంచగతి వ ♦ ర్ణాచారముల్ మాఱె నె
వ్వని నెవ్వండని నిశ్చయింపఁదగు? నో ♦ వామాక్షి! కామేశ్వరి.

మ. సకలమ్ముం గొఱగించుకొందురకటా! ♦ సన్న్యాసులా? కారు బో
ట్లాకయింతేనియు ఫాలమందిడరదే ♦ మో! ముండలా? కారు వి
ప్రకులోత్తంసులకట్టిపాటు కలిగెన్ ♦ బైవారిమాటేల? యెం
దుకులోకంబిటుమాఱె? నీకెఱుఁగరా ♦ దో? దేవి! కామేశ్వరీ.

మ. ఘనమాన్యింపదె? వేశ్యయంతకును ని ♦ త్యంబౌనసత్యప్రవ
ర్తనయున్ సేవయు విప్రజాతులకు నే ♦ రా « నశ్వవృత్త్యాకహా
చన » యంచున్ మను వాడఁడా? « యిదియుమా ♦ ర్యం బెట్టి కాలమ్మునం »
దనవర్ణాశ్రమపద్ధతుల్ విడుట యు ♦ న్న్యాయంబె కామేశ్వరీ.

సీ. పుచ్చిపోకైన ♦ వెచ్చింపఁ బనిలేదు, వాకిలి దాఁటెడు ♦ పనియు లేదు
కదలక కూర్చుండు ♦ కష్టంబునున్ లేదు, శ్వాసంబు బిగబట్టు ♦ చావు లేదు
బుడికోళ్ళవలె నీట ♦ మునుఁగు కార్యము లేదు, నోరెండవల్లించు ♦ తీరు లేదు
పొగదాకి కన్నులు ♦ పోయెడుపనిలేదు, కడుపుగాల్చి శరీరంబు ♦ పడఁగ లేదు

గీ. పరులసొత్తును గోరుచు ♦ వారివెన్క, దిరుగుపాటుంగఁ బనిలేదు ♦ భ్రాతలార
చాల్క మీసొత్తు లెందువ ♦ ర్ణములు పలుక, ముక్తికన్యక మీసొత్తు ♦ పూజ్యులార.

ఆ. నీకు బనికిరాని ♦ యే కార్యమునుగూర్చి, యైనఁ బోకు మొదవు ♦ నధికబాధ
తాయి గుర్రద సేల ♦ చేయి పోవ్వఁగ నేల, 'యనెడుపల్కు పెద్ద ♦ లనఁగ వినవె.

గీ. చెడుగుపనిఁ జేయ మొదలిడి ♦ నడుమ వగవ, ఫలిత మే మాదినే మాన ♦ వలయుఁ గాని
యడుసుఁద్రొక్క నేఁటికిఁ గాలు ♦ గడుగ నేఁటి,'కనెడులోకోక్తి నెప్పుడై ♦ విసుట లేదె.

గీ. ఎవరితోడను గలహింప ♦ కెల్లవారితోడ స్నేహంబునే చేయఁ ♦ జూడు లాభ
మొందనోపుదువష్టంబు ♦ పొందు లాభ,'మనెడిలోకోక్తి బుధులాడు ♦ కొనఁగ వినమె.

గీ. పరుల నీవెంత గౌరవ ♦ భావమునను, జూచెదవొ వారు నిన్నట్లు ♦ నూచుచుందు
రవని 'నిందమ్మ యనిన నం ♦ దమ్మ' యనుచుఁ జెప్పునామెత విన లేదె ♦ యెప్పుడైన.

చ. అవనిపుఁ డాదరించినభ♦టాళిభటత్వము వైద్యు వైద్యమున్
గవి కవితామహత్త్వమును ♦ గాయకు గానము కోటిసేయు న
య్యవనిపుఁ డాదరింపని భ♦టాళిభటత్వము వైద్యువైద్యమున్
గవి కవితామహత్త్వమును ♦ గాయకు గానము గవ్వ సేయునే. 49

ఉ. తల్లికి భారమా శిశువు ♦ తామరతూఁటికి పువ్వు భారమా
విల్లొకభారమా కడిఁది♦వీరున కొంటెకు గూను భారమా
వల్లికి భారమా ఫలము ♦ బఱ్ఱెకుఁ గొమ్ములు భారమా నుతుల్
చెల్లును లింగధారులకు ♦ లింగపుఁగాయలు భారమా మహిన్.

సీ. దానంబు సేయఁగ ♦ ధనములు లేవని, చెతనొందఁబోకుఁడీ ♦ వెఱ్ఱులార
మనను నిల్వదు యోగ♦మును సాధనము సేయ,మని దుఃఖపడకుఁడీ♦ యజ్ఞులార
దేహ మస్వస్థంబు ♦ తీర్థయాత్రలకని, మదిఁ గుందఁబోకుఁడీ ♦ మందులార
అధ్యయనము సేయ ♦ నధికారిఁగానని, యంగ లార్చకుఁడు మూ♦ఢాత్ములార
గీ. జపము లేఁటికి నో యథా♦జాతులార, చేయ నేటికిఁ దపము వై♦ధేయులార
రామకృష్ణ యటంచుఁ గీ♦ర్తనము సేయ, నన్ని సేసినఫల మబ్బు ♦ నన్నలార.

—♦ కా యి దా వ ర్త క ము. ♦—

సీ. కాయిదాకొట్టుకై♦గడు సుందరంబైన, మేడ గైకొను వంద♦బాడు గిచ్చి
యెన్నిక కలిగిన♦యినుపపెట్టె యొకండు, తెప్పించి కొట్టులో♦గొప్పజేసి
నిలువుటద్దంబులు ♦ బలువైన బెస్టు,గడియారములు డాబు♦గలుగఁ బెట్టి
రతనకంబడి దిండ్లు ♦ రహిమీదిపరుపులు, కోటీశ్వరులకివి ♦ కూడఁజొన్ప
గీ. డబ్బు లేకున్న బేరంపు♦డంబ మలర, నెవనికొంపయొ గూల్చ వాఁ♦డేడ్చుచుండ
నెలకు మూఁడు దివాలాలు♦సలుపుసట్టి, వారిభాగ్యంబు కాయిదా♦వర్తకంబు.

—— ♦ అత్తకోడండ్రజగడము ♦ ——

సీ. పాచిపెంటను దోసి ♦ బాగుచేసిన నేల, పాడుచేసితి వేమి ♦ పాప మమ్మ
నాపాడుకాదు పో♦నీపాడె యిది నీదు, తాతసొమ్మాయేమి ♦ ధర్మ మమ్మ
ఆకొంపయేమి నీ♦యబ్బ కట్టించెనా, నాసొమ్ము కాదటే ♦ నంగనాచి
నాకొంపయో లేక ♦ నీకొంపయో రేపు, తల్లు నీపాట్లుకు♦కట్టల కటంచు
నోకటఁ దప్పులె యుండిన ♦ నుండకున్న, గోకి పోరాడు నత్తయు ♦ గోడ లున్న
కాఁపురం బెల్లు కుదురుగాఁ♦గలదు గాన, నాఁడువాండ్రకు విడియ♦త్యవసరంబు.

సీ. తాఁజేయు పనులను ♦ తానుజేయక మఱి, యొకనిపైనుంచి తా♦నొసఁగువాఁడు
గ్రామాంతరంబేఁగు♦ కాలమందు ధనంబు, తనయొద్దనుంచక ♦ చనెడువాఁడు
ఆలిని పుట్టింటి♦కంపించి చిరకాలమునుంచి తీసుకురాక ♦ యుండువాఁడు
ఆఁడుదానికి దాస♦ యత్యంతముగ లొంగి, చెప్పినపనులెల్లఁ ♦ జేయువాఁడు
గీ. గుడ్డిగవ్వకు మారఁడు♦ గొప్పవాఁడు, గణన సేయరు గావున ♦ ఘనము లేదు
సద్గుణస్తోమ భూషిత♦ సార్వభౌమ, రాజశేఖరజగదీశ♦ రమ్యచరిత.
చ. ఫలితతరుల్ ద్విజాతులకు♦ భక్తి నొసంగుటయుం గతోదక
స్థలములఁ బాంథలోకము హి♦తంబునకై సరసీతటాకముల్
నిలుపుటయుం మహాత్ములకు ♦ వెంజిలి చేర్చుటయుం దలంప నీ
యలఘుసుకర్మపంక్తులు త♦దవ్యయమార్గసుఖైకహేతువుల్.
సీ. భూసుర ద్రవ్యంబు ♦ భూమీసురుల పాలు, రాజధనమునుండి♦రముల పాలు
వైశ్యులధనము వి♦వాహోత్సవము పాలు, కాపులధన మధి♦కారిపాలు
మద్యపాయులసొమ్ము ♦ మహి నీడిగలపాలు, జారులధనము త♦లారిపాలు
గురువుల ద్రవ్యంబు ♦ కూలిజనులపాలు, సంసారిసొమ్ము వె♦చ్చములపాలు
గీ. వ్యాధిజనుసొమ్ము పాయగూరి ♦ వైద్యుపాలు, లుబ్ధువిధనంబు బలిమిదం♦డుగులపాలు
మాధనము గోడమెరకకా♦ సుట్టిపాలు, కొమరపురపాలశ్రీవేణు ♦ గోపబాల.
సీ. కప్పురంబును బోలు ♦ కమ్మని నేతిలో, గొడ్డుక్రొవ్వును దెచ్చి ♦ కూర్చుటయును
తిలతైలమున వేయ ♦ దినుసు నూనెను గల్పి, వంచించి యది విక్ర♦యించుటయును
పైరుదినుసులను ♦ బాగుసేయక కొన్ని, చిఱుచెట్లుగూడను ♦ జేర్చుటయును
దొంగతూనికె కడి ♦ తోడుగా బూడిదె. నానుదమ్ముగఁ గల్పి♦ యమ్ముటయును
గీ. చింతపండున జలములఁ ♦ జిల్కరించి, పల్లమందున గూటమై♦సంబు గూర్చి
యమ్ముచుండుట లెన్నధ♦నమ్ము కొఱకె, ప్రకటధనమది లేకున్న ♦ సుకము సున్న.
సీ. గైరికంబును దెచ్చి ♦ కలబందతో నూరి, మకరధ్వజంబని ♦ మాయఁజేసి
యినుపచట్రము దెచ్చి ♦ యెఱ్ఱకాలువుగాల్చి, కాంతం బటంచు నే♦ కాంత మూని
రంగు గల్పించి పు♦రాహిష్టికోచూర్ణ,మునుజూపి [illegible] ♦ మహము బొంకి
పాండ్రజిల్లపెంకులే♦ పసరుతోడను నూరి, ఖడ్గలోహంబని ♦ కన్నుగప్పి
గీ. అందముగునట్టి సీసాల ♦ మందు బెట్టి, మందు లమ్ముచు జీవింత్రు ♦ కొంద ఱిఁక
నెట్టులైనను ధనముగ♦డించుచుండ్రు, ప్రకటధనమది లేకున్న ♦ సుకముసున్న. ౪౯౨౦
సీ. తండ్రిసంపాదించి ♦ దాచియుంచిన డబ్బు, తనచేతి కబ్బిన ♦ దత్క్షణంబ
జూదంబు పందెంబు ♦ చుట్టలు సిగరెట్లు, పెసరట్లు వడలు కా♦ఫీలు టీలు

తిండికిక్ ముండకున్ ◆ మించె గాంచెడు వెల్ల, పండు లేకు ల్లి ◆ పండుగలకు
రొట్టెలకును నీటి ◆ తొట్టెలకును తోలు, పెట్టెలకును గంగు ◆ బట్టలకును

గీ. సెలవు గావించి గ్రాపింగు ◆ శిరముతోడ, నౌనసి యూంగ్లేయభాషాని◆పుణుడైన
రక్తునకుం గల్గునే భుక్తి ◆ ముక్తులకట, ప్రకటధన మది లేకున్న ◆ సుకము సున్న

సీ. ఏనాము నెరుంగని◆ యీనాటి కిలుగల్గె, స్త్రీసద్గవాదముల్ ◆ సక్కలగుచు
నేనాము నెరుగని◆నీనాటికిటుగల్గె, కోరుటంతే సుఖుల్ ◆ కొల్లలగుచు
నేనాము నెరుగని◆నీనాటికిటుగల్గె, కూటసాక్ష్యంబులు◆కొల్లలగుచు
నేనాము నెరుగని◆నీనాటికిటుగల్గె. సద్గురిజస్ట్రరుల్ ◆ప్రకటమగుచు

గీ. చట్టములు కోర్టు మఱియు శి◆క్షాస్మృతులును, పోస్టు కార్డులు బంగీలు◆పుస్తకములు
మంచు చేపట్టు దగు ధన◆ మొనయుటకునె, ప్రకటధన మది లేకున్న◆సుకము సున్న.

సీ. వెలయాలిఁ గూడంగ◆ వలదోషమును గాని, విడనాడు పురుషుండు◆ కల్లఁడు నాతఁడు
విధవముండల పెండ్లి◆ వెలయింతునను గాని, పుత్రికఁ జేసి పా◆ల్పొందఁ డెవఁడు
ధర్మంబు సేయ ని◆తరులకు బోధించుఁ, గాని చేసెడివాఁ డొ◆కండు లేఁడు
పరకాంతలను గూడఁ◆ బాతకం బను గాని, యది మానువాఁ డొక్కఁ◆డైన లేఁడు

గీ. ఇట్లు పైపైకె నుద్యోగు◆ లెల్ల మెచ్చ, నట్లు వల్కెదరు గాని◆ యరసి చూడఁ
బట్టుదలతోడఁ◆ బని సేయువాఁడు లేఁడు, నూటికొకఁడైన నిక్కంబు◆ బోటి వినుము.

ఉ. జారసఖిన్ ధవాంగనను ◆ జారుని జోరుని బ్రోగుబోతు నె
వ్వారును కీర్తి గాసపడు◆ వారలు కొంపకు జేర్పరాదు త
ద్వారము గాగ్యముండినను ◆ దాముసు ద్రొక్కరాదు నిక్కమీ
తీరు నెరుంగకున్న గొని◆ తేవలె నే యపకీర్తి యేరికిన్.

సీ. చీఫులో సాక్షికి◆ చెప్పి చెప్పని యట్లు, తన కేసు రుజువంత◆ దనరవలయు
క్రాసులో సాక్షిని◆ గడు హీనుగాఁ జేసి, యెదిరివాదము చేలఁ◆ బడరవలయు
తనలోట్లు రీయందు◆ దగఁ గూడఁ దీయుచు, నధికారి దయఁ జాల◆ నందవలయు
కేసు గెల్చినయెడఁ◆ గేకలు వేయుచు, బహుమానములఁ జేలఁ◆ బడయవలయు

గీ. నోడిపోయిన జడ్జికి ◆ యూహ లేదటంచు నప్పీలు వసు వేగ◆ నంప వలయు
జడ్జి దూషింప భూషించె◆ జయము సదె, యనుచు పార్టీల నమ్మించి◆ యనుపవలయు

సీ. ప్రియముతో నిజమాతృ◆ పితృభక్తి యొనరించు, ధర్మాత్ములకు వేఱె◆ దైవ మేల
మమతమై సర్వభూ◆తములందు దయగల్గు, ధన్యులకును వేఱె◆ తపము లేల
సరససత్కవి కావ్య◆ సరణి వినోదించు, సతిపుణ్యులకు వేఱె◆ సువ్రత మేల
సతతంబు సత్యభా◆షానిష్ఠ వదలని, కృతకృత్యులకు వేఱె◆ క్రతువు లేల

గీ. ప్రాణప్రదమైన లలితాంగి • బాయకుండు, పురుషులకు వేఱె దేవేంద్ర • పుర సుఖాల
రాచమహేంద్రమల ధ•రావరాహ! గుండభూపాలు నరసింహ • మండలేంద్ర. 499

సీ. రాఘవా యేఁటేఁటు • రాసలీల లొనర్తు, మావీట పేకాట • మాన్పలేవె
శ్రీరంగనాథునిన్ • సేవింతు వేశ్యాప్తు, మాపురవ్యభిచార • మాపలేవె
సోమశేఖర నిన్ను • నామసంబుఁ గొల్తు, మధుపాన మిచ్చోట • మాన్పలేవె
వేంకటరమణునిన్ • వేఁడెద నెప్పుడు, దుర్వ్యసనంబు లీయూర • మాపలేవె

గీ. యనుచు నెందఱో దైవాల • నాశ్రయించి, వేడికొని ఫలము గనక • విసుఁగు కలిగె
గాన బుధులార లోకవి•జ్ఞానులార, పారదోలరె యీదురా•చారములను.

సీ. బాల్యవివాహముల్ • పనికిరావని తెల్పి, పెండ్లాడు మూఁడేండ్ల • పిల్ల నొకఁడు
సానిమేళంబుల • సభలలో దూషించి, కన్నెటిక మొనర్చు • ఘనుఁడొకండు
విధవల పెండ్లిండ్ల • వేచోట్ల బోధించి, తనయింటిమాటను • దలఁపఁడొకఁడు
వృద్ధవివాహముల్ • వృద్ధి కావని పోరి, యరువదేండ్లప్పుడు • పెండ్లాడు నొకఁడు

గీ. కటకటా వీరు సంఘసం•స్కర్తలైరఁ, దేశ మేరీతి నింక దు•స్థితిని బాయుఁ
గాన బుధులార లోకవి•జ్ఞానులార, పారదోలరె యీదురా•చారములను.

సీ. జాతిగ నీచుల వెంట • జోగి యాడుచుఁ బోవ, పసులు నవ్వుదురంచు • నెఱుఁగరయ్య
రైలుస్టేషనుల దరి • భ్రష్టమెంతున్నదనిన, విలువ తగ్గు నటంచు • దలఁపరయ్య
పేకాటలకు నగల్ • తాకట్టు పెట్టిన, నిల్లాలు దిట్టుం•చెఱుఁగరయ్య
పరకాంతలకు మీరు • పరువులెత్తిన స్వంత, కాంత మాటేమి కా • నెంతురయ్య

గీ. పిన్నలకు బుద్ధిఁ జెప్పక • పెద్ద పెద్ద, పశువులందున్న పెరగలే • పరువు విడిచి
నడచుచుండిన దేశంబు • చెడదటయ్య, ఆఁపగదరయ్య వేగదు•ర్వ్యసనములను.

సీ. స్వర్గమా మోక్షమా • సంకటంబులె కాని, సానిపాపల పొత్తు • మానరయ్య
శుచితరంబా లేక • శుభకరంబా గొడ్డు, మాంసభక్షణమింక • మానరయ్య
ఆరోగ్య మిచ్చునా • యప్పు హెచ్చును గాని, వైను బ్రాందీలను • వదలరయ్య
జనని తిట్టును మాన•ధననష్టమే గాని, పేకాట లిఁకఁ గట్టి•పెట్టరయ్య

గీ. జ్ఞానవంతులె కానిపో•కడలఁ బోవఁ, బరుల నిందింపఁగా నేమి • ఫలము గలదు
కాన బుధులార లోకవి•జ్ఞానులార, పారదోలరె యీదురా•చారములను. 5000

నీతిపద్యములలోఁ బ్రస్తుతలోకమున కుపకరించు నాధునికకవుల పద్యములుగూడ కొన్ని చేర్పఁబడినవి.

ఫలశ్రుతి

సీ. పుత్రహీనులకును ♦ పుత్రలాభము గల్గు, ధనహీనులకు నెల్ల ♦ ధనము గల్గు
సువ్యాహారహీనుల ♦ కుద్వాహములు గల్గు, స్థితిహీనులకు నెల్ల ♦ స్థితులు గల్గు
మోక్షార్థులకు నెల్ల ♦ మోక్షమార్గము గల్గు, యాత్రికులకెల్ల ♦ యాత్ర గల్గుఁ
విద్యార్థులకు బ్రహ్మ ♦ విద్యలన్నియుఁ గల్గు, జయకాంక్షులకు మహా ♦ జయము గల్గు
గీ. కీర్తికాముల కెల్ల స ♦ త్కీర్తి గల్గు, నీతిహీనుల కెల్ల సు ♦ నీతి గల్గు
నిమ్మహాగ్రంథరాజమ్ము ♦ నెమ్మి మీఱ, వినినఁ బఠియించినను బృథ్వి ♦ జనులకు

భరతవాక్యము

సీ. ప్రజలెల్ల శుభములఁ ♦ బడయుచుందురు ధర్మనిరతి నేలుదురల ♦ నృపతులెల్ల
గోబ్రాహ్మణాల కగు ♦ గురుతర క్షేమంబు, జనులెల్ల సౌఖ్యము ♦ ల్గాంచుచుండ
కాలానుగుణముగా ♦ ఘనములు వర్షించు, సర్వసస్యాఢ్యయై ♦ యుర్వర దగు
సంక్షోభరహితమై ♦ జగ మెల్ల రహించుఁ, గడుఁ బుత్రపౌత్రుల ♦ గాంత్రు జనుల
గీ. సంపదల సొంపు విత్తంబు ♦ పెంపు మీఱ, నాయురారోగ్యములు మోద ♦ మధిక సుఖవ
సత్యశౌచ దయా క్షాంతి ♦ శాంతి దాంతి, వెలయ శతవత్సరములు జీ ♦ వింత్రు ప్రజలు

మంగళము

సీ. మంగళం బఖిలభూ ♦ మండలాధిపునకు, మంగళం బీ భద్ర ♦ మహిపసుతకు
మంగళం బఖిలస ♦ న్మానిసన్నుతునకు, మంగళం బంగనా ♦ మణికి నిపుడు
మంగళం బఖిలాభి ♦ మానభీమునకును, మంగళం బతిమాన ♦ మానవతికి
మంగళంబు భుజంగ ♦ మండనప్రియునకు, మంగళం బీగుణో ♦ త్తుంగమణికి
గీ. మంగళం బసదృశముక్తి ♦ మందిరునకు, మంగళం బిందుబింబాస ♦ మాననముఖికి
మంగళం బభ్రనిభవిభా ♦ మహిమునకును, మంగళం బీ రతిప్రతి ♦ మానినికిని. 5(03

—— ♦ గద్య ♦ ——

శ్రీ పరమేశ్వర కరుణాకటాక్షలబ్ధ సుకవితావిలసితచరణజకులసంజనిత దాసరి కొండయాఖ్యసుజనసుత, పీఠికాపురప్రభుపోషిత, సకలజనవిధేయ, లక్ష్మణ నామధేయ సంకలితంబైన వర్ణనరత్నాకరమునందు చతుర్థభాగము

సంపూర్ణము.

A. C. V. 1/6

అనుబంధము

ఆంగ్లేయులు

౧

ఉ. న్యాయముదప్పి యన్యధనంబులఁ గైకొని రక్తకాంక్షుఁ డ
న్యాయపుమాటలాడఁడు మహాద్భుతవస్తువులన్ రచింతు ర
న్యాయపుదండనంబుల మహాగసినైనను జేయరేమియున్
న్యాయముగా గ్రహింపుమి సుశాస్యతనే కడు హూణకోట్లపోన్.

ఏసుక్రీస్తుస్తుతి

సీ. వందారుబృందదేవనరాశిపూర్ణాబ్జ, శంకాకళంక భుజంగనకుల
భూరిసంసారకాంతారశాతకుఠార, కామమోహవికారఘనసమీర
దారిద్ర్యదుఃఖాంధకార బాలపతంగ, నరపాపతూలగణస్ఫులింగ
సురుచిరకల్యాణసుగుణరత్నకదంబ, మరియాజఠరశుక్తిమౌక్తికంబ
తే. యగణితజ్ఞానకరుణానయప్రభావ, భవ్యసుమమాలతావాల పరమపురుష
(యనుచు నిస్తారకస్వామి నభినుతించి, తల్లిమరియాంబ నీక్షించి యుల్లసిలుచు)
ఉ. ఈతఁడు దివ్యగాత్రుఁడు సమిద్ధబలుండు సులక్షణక్షమా
నీతికళాదయాన్వయుఁ డనింద్యచరిత్రుఁడు భక్తపూజ్యుఁ డు
ర్వీతలమర్త్యపాపము భదింపఁ ద్వదీయపిచండశుక్తిము
క్తాతిలకంబు నాఁ బొడమెఁగా సుతుఁడై జగదేకమాతృకా.

మాలఁడు

ఉ. మాలఁడు నీఁడటంచు నవమానము జేతురు మాధమానవుల్
మాలని దేది? నూలయల మాంసమొ రక్తమొ శల్యజాలమో
మేలుగ వానిలో మెలఁగు మేటిపదార్థమొ యీవితర్కమున్
మేలుగఁ జేయరీధరణి మించిన వెఱ్ఱిని జానకీవరా.
చ. వలవనికాంత పైఁగవయు వాఁడొకమాల ధనంబు గల్గియున్
వలసినసౌఖ్యమున్ గొనని వాఁడొకమాల సభాంతరంబునన్
వలువనితప్పులన్ వెదకు వాఁడొకమాలఁడు గాక యూరికిన్
వెలుపలనిల్లు గట్టుకొని వేడ్క నటించినవాఁడు మాలఁడో.
శా. " మాలల్దవ్వున నుండఁగావలెనె? యామ్నాయమ్ము లంఘింపరా
జే? లండన్ జన నేమగున్? మడికి నిస్త్రీకట్టనింద్యంబె ! " యం
చాలోచింతురు పూర్వమెవ్వరును లేరా? యింతవారక్కటా!
పాలంబోలుకోలమ్ము వార్తలకు నీపాల్గొ? కానేర్చిరే

ఎడ్వర్డు పట్టాభిషేకము.

సీ. ఎవనివిభుత్వమం ♦ దెల్లదేశంబులు, సరయ సౌఖ్యంబుగా ♦ నరుగవచ్చు
నెవ్వానియధికృతి ♦ నెచటివార్తలనైన, సులభంబుగా వేగ ♦ దెలియవచ్చు
నేవానియేల్బడి ♦ నెందుఁజూచినఁ గాని, కడు నభ్రముగుపనుల్ ♦ గనఁగవచ్చు
నెవనిపాలనమునం ♦ దెట్టి[illegible] [illegible] ♦ బడయవచ్చు
గీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ చక్రవర్తి
సీ. సౌజన్య[illegible]మైన ♦ [illegible] భువనా[illegible] తామహాలంతా
మానితపార్థివ[illegible] ♦ [illegible] ప్రభు[illegible]
ప్రాంచద్వ్యశుండైన ♦ యాల్బర్టునాథుక, ప్రముఖులమౌళి యె ♦ న్వానితండ్రి
విమలగుణశ్రేణి ♦ విక్టోరియా రాణి, దివ్యకల్పకవల్లి ♦ యేనితల్లి
గీ. యట్టి నీకిట్టి భువనవి ♦ ఖ్యాతిమైన, ప్రాజ్యతరప్రాజ్యసామ్రాజ్య ♦ వైభవంబు
గలుగు టెంతయు నుచితంబు ♦ గాదె తలఁప, సద్గుణస్ఫూర్తి యెడ్వర్డు ♦ చక్రవర్తి
సీ. అర్ధాంగలక్ష్మియై ♦ యనుగతి మెలఁగునీ, పట్టంపుదేవి పా ♦ ర్శ్వమున నిలువ
నాత్మస్వరూపుఁడై ♦ యలరునీకొమరుండు, తనరాణితోడఁ జెం ♦ తను వసింపఁ
గొమరుమంత్రులతోడఁ ♦ గుడిభుజంబగు ముఖ్య, మంత్రి కట్టెదుట న ♦ మ్రతవహింప
నాజ్ఞాకరుల్ బహి ♦ ప్రాణంబులగు సైన్య, నాయకుల్ వలగొని ♦ ప్రాయకుండ
గీ. మూర్తులైనట్టి గుణము ♦ బులనఁ జెన్ను, దీవులందలినృపులు సే ♦ వావసరము
గోరఁ గొలువ నున్న మీ ♦ సౌధముఁ జూడఁ, సంతస మెసంగు నెడ్వర్డు ♦ చక్రవర్తి.

జార్జి చక్రవర్తి

సీ. మీకాలమునఁగాక ♦ యేకాలమున నెక్కఁ, గలిగినారము రెయిల్ ♦ గాడిమీఁద
మీతరంబునఁగాక ♦ యేతరంబునఁ గాంచఁ, గల్గినారము పాటో ♦ గ్రాపుసొంపు
మీరాజ్యమునఁగాక ♦ యేరాజ్యమునఁ జూడఁ, గల్గినారము టెలి ♦ గ్రాఫుతీవె
మీహయాంమునఁగాక ♦ యేహయాంమునఁ జూడఁ, గల్గినారము ఫోనో ♦ గ్రాఫుమీఁదఁ
గీ. స్వర్లోకసుఖముల ♦ కన్న జనుల, కధికసౌఖ్యమ్ములనొసంగు ♦ నట్టిమీదు
రాజ్యమ్ము సతతవ ♦ పారముగను, వృద్ధినొందెడుఁగాత జా ♦ ర్జి క్షితీశ. ద్ర. 5013

